

R 1/
2018

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Carada nr. 3, Sector 3, București

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
PREȘEDINTE
Intrare Nr. 1/350/A
20 18 Luna 02 Ziua 01

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

*Domnului Liviu Nicolae Dragnea,
Președintele Camerei Deputaților
Parlamentul României*

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 2292 / 31.IAN. 2018

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 21267/09.01.2018

Stimate Domnule Președinte,

DST BPR
Lubalae

*În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din
Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul
Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă
înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2017**, cu rugămintea
de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.*

*Vă rog să primiți, Stimate Domnule Președinte, asigurarea înaltei
mele considerații.*

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 31 ianuarie 2018

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT

de activitate pentru anul 2017

București
2018

Raportul a fost transmis
președintelui Camerei Deputaților și
președintelui Senatului
pentru a fi discutat în ședința Parlamentului,
conform art. 60 din Constituția României

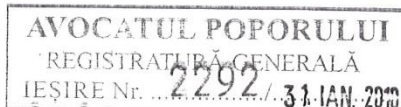
ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Carada nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

**Domnului Liviu Nicolae Dragnea,
Președintele Camerei Deputaților
Parlamentul României**

Stimate Domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2017**, cu rugămintea de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.

Vă rog să primiți, Stimate Domnule Președinte, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 31 ianuarie 2018

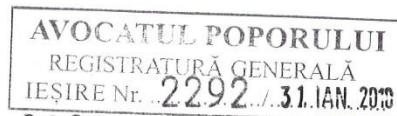
ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Carada nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnului Călin Constantin Anton Popescu-Tăriceanu,
Președintele Senatului
Parlamentul României

Stimate Domnule Președinte,

*În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2017**, cu rugămintea de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.*

Vă rog să primiți, Stimate Domnule Președinte, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 31 ianuarie 2018

CUPRINS

Cuvânt introductiv.....	1
CAPITOLUL I. Cadrul juridic de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului.....	5
<i>Secțiunea 1. Cadrul constituțional și legal existent.....</i>	<i>5</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Preocupări privind modificarea cadrului legal de funcționare a Instituției Avocatul Poporului.....</i>	<i>7</i>
CAPITOLUL II. Volumul general de activitate.....	10
CAPITOLUL III. Anchete, recomandări, rapoarte speciale și sesizări din oficiu – mijloace specifice instituției Avocatul Poporului.....	13
<i>Secțiunea 1. Anchete.....</i>	<i>13</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Recomandări.....</i>	<i>16</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Rapoarte speciale.....</i>	<i>21</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Sesizări din oficiu.....</i>	<i>22</i>
CAPITOLUL IV. Serviciul contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare. Precizări preliminare privind înființarea și funcționarea Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.....	29
<i>Secțiunea 1. Colaborarea dintre Avocatul Poporului și Curtea Constituțională.....</i>	<i>29</i>
<i>Secțiunea a 2-a Colaborarea dintre Avocatul Poporului și instanțele de judecată, din perspectiva activității de interpretare ași aplicare unitară a legii.....</i>	<i>82</i>
<i>Secțiunea a 3-a Propuneri de modificare a legislației.....</i>	<i>98</i>
<i>Secțiunea a 4-a Implicarea Avocatului Poporului în domeniul contencios administrativ și juridic.....</i>	<i>99</i>
Capitolul V. Prezentarea activității Biroului analiză acte normative, relații externe și comunicare - Raporturile cu ombudsmanii și instituțiile similare.....	132
<i>Secțiunea 1. Participări la întruniri, seminarii, dezbateri, primiri, vizite și alte evenimente oficiale pe plan intern.....</i>	<i>132</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Participări la ceremonii.....</i>	<i>154</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Participări la întruniri, conferințe, simpozioane și reuniuni pe plan extern.....</i>	<i>155</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Colaborarea cu Ombudsmanul European.....</i>	<i>173</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Practica studenților.....</i>	<i>173</i>
<i>Secțiunea a 6-a. Încheierea unor protocoale de colaborare.....</i>	<i>175</i>
CAPITOLUL VI. Comunicarea și relațiile instituției Avocatul Poporului cu mass-media.....	176
<i>Secțiunea 1. Buletinul informativ al instituției Avocatul Poporului.....</i>	<i>178</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Avocatul Poporului în mass-media.....</i>	<i>178</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Comunicarea și relațiile birourilor teritoriale și ale centrelor zonale ale instituției Avocatul Poporului cu mass-media.....</i>	<i>194</i>
CAPITOLUL VII. Domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale.....	211
<i>Secțiunea 1. Drepturile omului.....</i>	<i>213</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale.....</i>	<i>237</i>

CAPITOLUL VIII. Domeniul drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap.....	240
<i>Secțiunea 1. Drepturile copilului.....</i>	<i>240</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Drepturile tinerilor și familiei.....</i>	<i>244</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Drepturile pensionarilor.....</i>	<i>247</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile persoanelor cu handicap.....</i>	<i>251</i>
CAPITOLUL XI. Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare.....	256
<i>Secțiunea 1. Armată.....</i>	<i>256</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Justiție.....</i>	<i>260</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Poliție.....</i>	<i>275</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Penitenciare.....</i>	<i>286</i>
CAPITOLUL X. Domeniul proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe.....	308
<i>Secțiunea 1. Proprietate.....</i>	<i>308</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Muncă</i>	<i>341</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Protecție socială.....</i>	<i>348</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Impozite și taxe.....</i>	<i>354</i>
CAPITOLUL XI. Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.....	368
CAPITOLUL XII. Activitatea birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....	527
<i>Secțiunea 1. Activitatea birourilor teritoriale.....</i>	<i>527</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Colaborări cu alte autorități și O.N.G.-uri.....</i>	<i>545</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Participări la seminarii, conferințe, mese rotunde și dezbateri publice... </i>	<i>552</i>
Capitolul XIII. Resurse umane, materiale și bugetare.....	556
<i>Secțiunea 1. Resurse umane.....</i>	<i>556</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Resurse materiale și bugetare consumate.....</i>	<i>557</i>
Capitolul XIV. Audit și managementul riscurilor.....	561
<i>Secțiunea 1. Activitatea de audit public intern.....</i>	<i>561</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Controlul managerial intern.....</i>	<i>564</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Managementul riscurilor.....</i>	<i>566</i>
Anexe	
<i>ANEXA nr.1 Tabel privind volumul general de activitate și indicatorii înregistrați.....</i>	<i>567</i>
<i>ANEXA nr.2 Statistica petițiilor înregistrate în raport cu drepturile și libertățile încălcate.....</i>	<i>568</i>
<i>ANEXA nr.3 Statistica petițiilor primite din străinătate.....</i>	<i>570</i>
<i>ANEXA nr.4 Activitatea birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....</i>	<i>571</i>
<i>ANEXA nr.5 Activitatea centrlor zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție</i>	<i>575</i>
<i>ANEXA nr.6 Grafice privind indicatorii înregistrați în activitatea instituției Avocatul Poporului.....</i>	<i>576</i>

Cuvânt introductiv

*Domnule Nicolae-Liviu Dragnea, Președinte al Camerei Deputaților,
Domnule Călin Constantin Anton Popescu-Tăriceanu, Președinte al Senatului,
Doamnelor și domnilor deputați și senatori,*

Activitatea instituției Avocatului Poporului în anul 2017, prezentată în cuprinsul Raportului de față, s-a desfășurat sub auspiciile împlinirii și celebrării a 20 de ani de la înființarea acesteia prin Legea nr. 35/1997.

Privind retrospectiv, anul 2017 poate fi descris ca un an marcat de împliniri, care au fost posibile datorită eforturilor conjugate ale Parlamentului și Guvernului, ale altor autorități ale statului, ale personalului instituției Avocatul Poporului și colaboratorilor acesteia, cărora le adresez mulțumiri, dar și de câteva neîmpliniri înregistrate în demersul de îmbunătățire a cadrului legal de organizare și funcționare al acesteia, precum și în activitatea propriu-zisă a instituției.

În ceea ce privește împlinirile, este demn de menționat faptul că în perioada 20-23 septembrie 2017, Avocatul Poporului a fost gazda unor evenimente organizate în contextul celei de-a 20-a aniversări de la înființarea instituției, și anume: - Întrunirea Consiliului de administrație al Institutului European al Ombudsmanului; - Adunarea generală a Institutului European al Ombudsmanului, care a reunit Ombudsmanii din Europa; - Evenimentul Aniversar „20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului”; - Conferință internațională privind drepturile omului.

Aceste evenimente, de o importanță majoră, a căror organizare nu ar fi fost posibilă fără sprijinul Parlamentului și Guvernului României, au fost menite să întărească poziția instituției în plan internațional și să genereze un amplu schimb de experiență, benefic întăririi scopului pentru care a fost înființat Avocatul Poporului: apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raport cu instituțiile și autoritățile publice.

La evenimentul aniversar ne-au onorat cu prezența înalți demnitari ai Statului Român: domnul Călin Constantin Anton Popescu Tăriceanu, președintele Senatului, domnul prof.univ.dr. Valer Dorneanu, președintele Curții Constituționale, domnul prof.univ.dr. Tudorel Toader, ministrul justiției; doamna judecător Iulia-Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție; doamna jud. Mariana Ghena, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, doamna Gabriela Firea, primar general al Municipiului București, domnul Augustin Lazăr, procuror general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, domnul Laurențiu Ștefan, consilier prezidențial, care a prezentat mesajul Președintelui României, domnul Klaus Werner Iohannis, doamna Ramona Chirilă Lohan, consilier de stat, care a prezentat mesajul domnului Mihai Tudose, prim-ministru; Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, episcop vicar patriarhal – a prezentat mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Preasfințitul Cornel Damian, episcop auxiliar de București – a prezentat mesajul Înalț Preasfințitului Ioan Robu, Arhiepiscop Mitropolit de București.

Totodată, ne-am bucurat de participarea a numeroși reprezentanți ai instituțiilor Ombudsman: domnul Peter Tyndall, având funcțiile de președinte al Institutului Internațional al Ombudsmanului și Ombudsman al Irlandei; domnul Gunther Kreutzer, Secretar General al Institutului Internațional al Ombudsmanului; domnul Dieter Burgard, președintele Institutului European al Ombudsmanului și Ombudsman al Bürgerbeauftragter Rheinland-Pfalz; domnul Marc Bertrand, președintele Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni și Ombudsman al Walloniei, doamna Catherine de Bruecker, vicepreședinte al Institutului Internațional al Ombudsmanului Europa și Ombudsman Federal Belgia, dr. Josef Siegele, secretar general al Institutului European al Ombudsmanului, domnul Mihail Cotorobai, Avocatul Poporului din Republica Moldova, precum și zeci de Ombudsmani din Europa și din alte continente.

Ne-au onorat prin prezența acestora, foștii Avocați ai Poporului: domnul Paul Mitroi, domnul prof.univ.dr. Ioan Muraru, domnul prof.univ.dr. Gheorghe Iancu și domnul prof.univ.dr. Anastasiu Crișu.

La aniversare au mai participat și: domnul Robert Marius, Cazanciuc, președintele Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări din Senatul României, domnul Daniel Constantin Horodniceanu, procuror șef DIICOT, doamna Ancuța Geanina Opre, președintele Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal; domnul academician Victor Spinei, vicepreședintele Academiei Române, domnul Kelemen Hunor, președintele UDMR, domnul av. Ion Dragne, decanul Baroului București.

Anul de referință a adus, în plan legislativ, o precizare extrem de importantă pentru viitorul instituției Avocatul Poporului în sistemul internațional al instituțiilor pentru promovarea și protecția drepturilor omului și anume, sublinierea caracterului de instituție națională pentru promovarea și protecția drepturilor omului, în sensul stabilit prin Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite (ONU) nr. 48/134 din 20 decembrie 1993, prin care au fost adoptate Principiile de la Paris.

Angajamentul pe care ni-l asumăm este acela de face toate diligențele pentru a obține acreditarea Avocatului Poporului ca instituție cu Statut A (care funcționează în conformitate cu Principiile de la Paris și care are calitatea de membru în cadrul Comitetului internațional însărcinat cu coordonarea activității organizațiilor naționale de protecția și promovarea drepturilor omului).

În aceeași ordine de idei, se cuvine menționată și participarea reprezentanților instituției Avocatul Poporului în cadrul delegației României la prezentarea celui de-al cincilea raport periodic privind Pactul internațional pentru drepturi civile și politice, în fața Comitetului pentru Drepturile Omului – Organizația Națiunilor Unite, care a avut loc la Geneva în datele 25 și 26 octombrie 2017. În cadrul sesiunii, au fost adresate întrebări referitoare direct la instituția Avocatul Poporului, membrii Comitetului exprimându-și interesul față de finanțarea instituției, lărgirea competenței în sensul promovării drepturilor omului, înființarea Avocatului Copilului și pentru acreditarea Avocatului Poporului ca instituție națională pentru drepturile omului. Aceste chestiuni au fost reținute de altfel și ca recomandări pentru statul român în concluziile raportării.

Finele anului 2017 a adus cu sine o altă realizare extrem de importantă și anume crearea cadrului legal pentru constituirea, în cadrul instituției Avocatul Poporului, a unui domeniu distinct având obiect exclusiv apărarea drepturilor copilului, coordonat de un adjunct, în urma adoptării unui proiect de lege inițiat de Ministerul Muncii și Justiției Sociale,

în realizarea uneia dintre măsurile din Planul de Guvernare 2017-2020 la capitolul Investiția în copii – Investiția în viitor.

Tot la capitolul realizări, este de menționat faptul că, urmare a preocupării legislativului, instituția Avocatul Poporului are acum posibilitatea de a închiria, concesiunea sau primi în administrare, în condițiile legii, în vederea desfășurării activității proprii, bunuri mobile și imobile, proprietate publică sau privată. Această soluție legislativă are menirea să rezolve, în sfârșit, criza de spațiu cu care se confruntă de ani buni instituția, în condițiile în care în ultimii 4 ani, acesteia i-au fost atribuite noi competențe, însoțite de creșterea numărului de angajați.

În ceea ce privește activitatea concretă a instituției Avocatul Poporului, s-a înregistrat, în raport cu anul anterior, o creștere a numărului anchetelor, a recomandărilor adresate autorităților administrației publice, a excepțiilor de neconstituționalitate directe, precum și a acțiunilor în contencios administrativ. De asemenea, s-a menținut la un nivel ridicat numărul sesizărilor din oficiu.

Trecând în aria neîmplinirilor, acestea sunt legate, așa cum am amintit, pe de o parte, de faptul că proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 nu a întrunit numărul de voturi suficient pentru adoptarea legii organice atât de necesare bunei funcționări a instituției Avocatul Poporului, iar, pe de altă parte, de scăderea unor indicatori de performanță: numărul de petiții și audiențe.

Nerealizările anului 2017 vor deveni, însă, provocările anului 2018, astfel:

Legat de proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997, acesta conține o multitudine de aspecte necesare funcționării instituției Avocatul Poporului, în special a Mecanismului pentru Prevenirea Torturii, având rolul de a transpune în legislația internă recomandările primite de la diferite organisme internaționale.

Din fericire, la sfârșitul anului 2017, a fost înregistrată la Biroul Permanent al Camerei Deputaților, propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea art. 16 alin. (3) din legea nr. 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, solicitându-se dezbateră și adoptarea propunerii legislative în procedură de urgență.

Prin urmare, este absolut necesară reluarea procedurii legislative, precedată de identificarea unui inițiator al acesteia, în condițiile în care Avocatul Poporului nu are, potrivit Constituției, inițiativă legislativă.

Referitor la scăderea numărului de petiții, audiențe și dispecerat, va fi efectuată o analiză a activității în vederea identificării cauzelor reale care au condus la scăderea acestor indicatori, întrucât poate fi determinată fie de mai buna cunoaștere de către cetățeni a atribuțiilor instituției sau, dimpotrivă, de lipsa de mediatizare a competențelor Avocatului Poporului privind asigurarea bunei administrări de către autoritățile administrației publice în raporturile acestora cu persoanele fizice. Subliniez aici că instituția Avocatul Poporului a fost mediatizată în ultimii ani mai ales din perspectiva atribuțiilor sale în materia controlului de constituționalitate.

În încheiere, reiterez mulțumirile mele pentru sprijinul acordat de autoritățile statutului în efortul nostru de a organiza evenimentele aniversare, precum și pentru parcursul legislativ al actului normativ care a condus la întărirea capacității instituției Avocatul Poporului în ceea ce privește problematica drepturilor copilului, prin reglementarea distinctă a Domeniului pentru apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului. De asemenea, îmi exprim speranța că și în anul 2018, instituția Avocatul Poporului se va bucura de susținerea autorităților statului în demersul de a finaliza în procedură de urgență inițiativa legislativă având ca obiect proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997.

În final, în cursul anului 2018, pentru îndeplinirea rolului constituțional al Avocatului Poporului, pe baza cadrului legal nou adoptat, ne propunem crearea domeniului privind drepturile copilului, precum și promovarea drepturilor și libertăților, prin mijloacele specifice unei instituții naționale pentru drepturile omului. Dintre acestea amintim, pe de o parte, preocuparea pentru introducerea în educația publică a drepturilor omului, iar pe de altă parte, încurajarea ratificării unor instrumente internaționale: Protocolul opțional la Convenția pentru drepturile copilului privind procedura de comunicare, semnat de România în anul 2012; Protocolul opțional la Convenția pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, semnat de România în anul 2008; Convenția internațională pentru protecția persoanelor contra disparițiilor forțate, semnată de România în anul 2008.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, ianuarie 2018

CAPITOLUL I

CADRUL JURIDIC DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE AL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

SECȚIUNEA I

CADRUL CONSTITUȚIONAL ȘI LEGAL EXISTENT

Instituția Avocatul Poporului este organizată și funcționează în România cu rolul de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice, valorificând tradiția și experiența clasicului Ombudsman vest-european.

Principalele reglementări privind Avocatul Poporului se regăsesc în:

- Constituția României, art. 58-60, art. 65 alin. 2), art. 146 lit. a) și lit. d), republicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003;
- Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 844 din 15 septembrie 2004, modificată și completată prin Legea nr. 383/2007 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 900 din 28 decembrie 2007;
- Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 27 octombrie 2011, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 206/1998 pentru aprobarea afilierii instituției Avocatul Poporului la Institutul Internațional al Ombudsmanului și la Institutul European al Ombudsmanului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 445 din 23 noiembrie 1998;
- Legea nr. 170/1999 pentru aprobarea afilierii instituției Avocatul Poporului la Asociația Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 30 noiembrie 1999;
- Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010;
- Legea nr. 258/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 847 din 17 decembrie 2010;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 30 iunie 2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 6 ianuarie 2015.

Avocatul Poporului este numit în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru o durată de 5 ani. Pe durata mandatului său, nu poate îndeplini nici o altă funcție publică

sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului numesc adjuncții Avocatului Poporului, specializați pe domeniile de activitate stabilite prin Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

- drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;
- drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;
- armată, justiție, poliție, penitenciare;
- proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe;
- prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.

Avocatul Poporului își exercită atribuțiile fie *din oficiu*, fie *la cererea persoanelor lezate* în drepturile și libertățile lor, în limitele stabilite de lege. Constituția obligă autoritățile publice să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale.

În ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului, Avocatul Poporului prezintă, anual sau la cererea acestora, rapoarte care cuprind informații cu privire la activitatea instituției Avocatului Poporului. Ele pot conține recomandări privind modificarea legislației sau măsuri de altă natură pentru ocrotirea drepturilor și libertăților persoanelor fizice.

Trăsăturile juridice particulare ale Avocatului Poporului sunt date de prevederile legale care detaliază dispozițiile constituționale. Astfel, Avocatul Poporului este o *autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică; nu se substituie autorităților publice, nu poate fi supus niciunui mandat imperativ sau reprezentativ, iar activitatea sa are caracter public*; are buget propriu care face parte integrantă din bugetul de stat; Avocatul Poporului și adjuncții săi nu răspund juridic pentru opiniile exprimate sau pentru actele pe care le îndeplinesc, cu respectarea legii, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege.

Pentru realizarea rolului său constituțional și legal, Avocatul Poporului, primește, examinează și soluționează, în condițiile legii, petițiile adresate de orice persoană fizică, fără deosebire de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase. Petițiile adresate Avocatului Poporului trebuie formulate în scris și transmise prin poștă, inclusiv cea electronică, prin telefon, fax, sau direct, prin intermediul *audiențelor*. Practica a demonstrat că audiențele *reprezintă principalul mijloc de dialog* cu cetățenii, utilizat în majoritatea cazurilor, dar și modalitatea cea mai rapidă prin care se pot identifica clar problemele petiționarilor, lacunele legislative sau reglementările agresive la adresa drepturilor și libertăților cetățenilor. Petiționarul trebuie să dovedească refuzul administrației publice de a soluționa legal cererea. Petițiile adresate Avocatului Poporului sunt *scutite de taxa de timbru*.

Pentru soluționarea problemelor cu care este sesizat, Avocatul Poporului are dreptul de a solicita autorității administrației publice în cauză, luarea măsurilor ce se cuvin pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, precum și de a sesiza autoritățile publice, ierarhic superioare, în legătură cu lipsa de reacție a celor somați să dispună măsurile necesare.

Avocatul Poporului are dreptul să facă anchete proprii, să ceară autorităților administrației publice orice informații sau documente necesare anchetei, să audieze și să ia declarații de la conducătorii autorităților administrației publice și de la orice funcționar care poate da informațiile necesare soluționării petiției.

De asemenea, în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului emite recomandări. Prin recomandările emise, Avocatul Poporului sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative.

Competența Avocatului Poporului în soluționarea unor petiții care privesc autoritatea judecătorească se concretizează în posibilitatea sa legală de a se adresa, după caz, ministrului justiției, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată, care sunt obligați să comunice măsurile luate. Este o modalitate legală prin care Avocatul Poporului poate interveni în situațiile de birocrație generate de neaplicarea art. 21 din Constituție, care a valorificat prevederile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale privind dreptul părților la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil.

Avocatul Poporului se poate implica în *controlul de constituționalitate a legilor și ordonanțelor*, realizat de către Curtea Constituțională. Astfel, Avocatul Poporului poate sesiza Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea legilor adoptate de Parlament, înaintea promulgării acestora de către Președintele României; poate ridica în fața Curții Constituționale, excepții de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele în vigoare; formulează, la solicitarea Curții Constituționale, puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor, care se referă la drepturile și libertățile cetățenilor.

De asemenea, Avocatul Poporului, poate sesiza *instanța competentă de contencios administrativ* în temeiul art. 3 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și Înalta Curte de Casație și Justiție cu *recursuri în interesul legii*, în condițiile art. 514 din Codul de procedură civilă sau art. 471 din Codul de procedură penală, pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești.

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, instituția Avocatul Poporului, ca autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, a fost desemnată ca singura structură națională care exercită atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

În lumina noilor modificări ale Legii nr. 35/1997, prin preluarea atribuțiilor specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală (art. 29¹⁵).

SECȚIUNEA a 2-a

PREOCUPĂRI PRIVIND MODIFICAREA CADRULUI LEGAL DE FUNCȚIONARE A INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Activitatea instituției Avocatul Poporului se află în permanent în atenția legiuitorului. În context, menționăm că în cursul anului 2017, s-au aflat în dezbatere parlamentară o inițiativă legislativă și un proiect de lege privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

- **PL-x nr. 521/2016** - Propunere legislativă pentru completarea art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001, privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice.

Modificarea vizează includerea Avocatului Poporului alături de Administrația Prezidențială, Parlament, Cancelaria Primului-Ministru, Secretariatul General al Guvernului și instituțiile din domeniul apărării țării, instituții care își stabilesc prin normative proprii cheltuielile de natura celor reglementate de Ordonanța de Guvern nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, cu modificările și completările ulterioare. În opinia Avocatului Poporului, completarea art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001, în sensul arătat mai sus, este în concordanță, *pe de o parte*, cu cerințele instituției Avocatul Poporului, *iar pe de altă parte*, se ia în considerare și statutul său de autoritate publică autonomă și independentă.

Prin inserarea în alineatul 3 al articolului 1, a Avocatului Poporului, alături de celelalte instituții care au posibilitatea/dreptul de a prevedea prin normative proprii cheltuielile ce privesc acțiunile de protocol, dotarea cu autoturisme, precum și costurile pentru convorbiri telefonice, **se stabilește, în mod clar, cadrul legislativ pentru efectuarea unor astfel de cheltuieli.**

Propunerea legislativă a fost adoptată de Senat în 1 noiembrie 2016. În prezent, se află înregistrată pentru dezbateri la Camera Deputaților (**PL-x nr. 521/2016**);

- **PL-x. 257/2016 - Camera Deputaților; L566/2016 - Senat** - *Propunere legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea art. 16 alin. (3) din legea nr. 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități*

Propunerea legislativă a vizat modificări substanțiale ale Legii nr. 35/1997, printre care garanții suplimentare de independență, autonomie financiară și operațională pentru Mecanismul de Prevenire a Torturii, reglementarea obligației instituțiilor rezidențiale de drept privat de a comunica sau după caz, de a pune de îndată la dispoziția instituției Avocatul Poporului, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin, atunci când instituția Avocatul Poporului investighează posibile încălcări ale drepturilor copilului, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și ale altor categorii vulnerabile, recunoașterea calității procesuale active a Avocatului Poporului în cererile adresate instanței de contencios administrativ și însușite de petiționar etc.

În urma cererii de reexaminare formulată de Președintele României, propunerea legislativă a fost respinsă definitiv de Senat.

- **PL-x 338/2017 - Camera Deputaților; L501/2017 - Senat** - *Proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului.*

Proiectul de lege a vizat în principal următoarele schimbări:

- asigurarea unei reprezentări adecvate a intereselor copiilor de către singura instituție care, prin reglementarea oferită de Constituția României, este independentă față de orice altă autoritate publică, în condițiile legii;

- întărirea capacității instituției Avocatul Poporului în ceea ce privește problematica drepturilor copilului, prin reglementarea distinctă a acestui domeniu în responsabilitatea unuia dintre adjuncții acestuia, denumit Avocatul Copilului;
 - înființarea unor mecanisme de comunicare eficiente prin care să fie primite și soluționate plângerile individuale făcute de copii sau de reprezentanți ai acestora în legătură cu acțiunile instituțiilor publice din domeniul sănătății, educației și protecției speciale a copilului;
 - asigurarea, prin prisma independenței pe care instituția Avocatul Poporului o are față de autoritățile publice, a premiselor facilitării unor canale de comunicare între structurile formale și informale ale copiilor și instituțiile publice cu atribuții în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;
 - asigurarea premiselor necesare pentru realizarea de către Avocatul Poporului, prin Avocatul Copilului, a unor demersuri evaluative, care să reflecte gradul în care autoritățile publice centrale sau locale, dar și specialiștii sau persoanele fizice, respectă, în fapt, drepturile copilului și formularea de către acesta a unor recomandări privind adoptarea măsurilor menite să asigure respectarea drepturilor copilului, la nivel de politici publice și la nivel legislativ;
 - desemnarea instituției Avocatul Poporului ca instituție națională pentru promovarea și protecția drepturilor omului, în sensul stabilit prin Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite (ONU) nr. 48/134 din 20 decembrie 1993, prin care au fost adoptate Principiile de la Paris.
- Propunerea a fost adoptată de Senat în data de 11 decembrie 2017 și promulgată de Președintele României la 4 ianuarie 2017, devenind Legea nr. 9/2018.

Avocatului Poporului i s-a solicitat punctul de vedere cu privire la **propunerea legislativă de revizuire a Constituției României (L569/2016, Bp293/2016)**. Opinia instituției a fost **în sensul susținerii inițiativei legislative**, opinie formulată în considerarea argumentelor reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 580/2016 asupra inițiativei legislative a cetățenilor intitulată *"Lege de revizuire a Constituției României"*, precum și a prevederilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Potrivit Avocatului Poporului, inițiativă legislativă asigură respectarea obligației constituționale asumate prin art. 20 din Constituție, potrivit căruia *"Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte"*.

În esență, această inițiativă legislativă dă expresie dreptului statului român de a proteja căsătoria și familia în conformitate cu realitățile sociale specifice și cu valorile sociale fundamentale care reclamă protecție juridică, fiind îndeobște cunoscut că dreptul de a se căsători și a întemeia o familie înglobează conceptul tradițional de căsătorie dintre un bărbat și o femeie.

CAPITOLUL II

VOLUMUL GENERAL DE ACTIVITATE

PREZENTAREA GENERALĂ A ACTIVITĂȚII INSTITUȚIEI ÎN ANUL 2017

Prezentarea generală a activității în anul 2017 poate fi sintetizată în următoarele date statistice:

- **12063 audiențe**, în cadrul cărora au fost invocate încălcări ale drepturilor persoanelor fizice, dintre care **1143** la sediul central și **10920** la birourile teritoriale;
Pentru instituția Avocatul Poporului, este important ca cetățenii să fie informați și familiarizați, în permanență, cu privire la drepturile și libertățile garantate de lege și să se creeze condițiile necesare pentru cunoașterea și exercitarea lor. O bună cunoaștere a acestor drepturi și libertăți permite realizarea lor optimă. Din acest considerent, cu prilejul audiențelor, petiționarilor li se dau explicații asupra problemelor pe care le invocă, li se acordă îndrumări de specialitate privind posibilele căi de urmat pentru soluționarea problemelor și li se indică instituțiile sau autoritățile competente.
- **10763 petiții**, înregistrate la instituția Avocatul Poporului, dintre care **7569** la sediul central, **3163** la birourile teritoriale și **31** la centrele zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;
Din totalul acestora, **6364** petiții au fost transmise instituției Avocatul Poporului pe suport de hârtie, **4349** prin poșta electronică, dintre acestea **50** fiind primite din străinătate.
- **6849** apeluri telefonice, înregistrate prin serviciul de dispecerat, dintre care **1873** la sediul central și **4976** la birourile teritoriale;
Persoanele fizice care s-au adresat telefonic instituției Avocatul Poporului, au fost în special cele aflate la mari distanțe, precum și cele cu dificultăți de deplasare. Prin serviciul dispecerat, persoanele fizice solicită, prin telefon, informații instituției Avocatul Poporului. În urma unor asemenea discuții acestora li se poate recomanda să depună o petiție scrisă.
- **208 anchete**, efectuate de instituția Avocatul Poporului, dintre care **73** anchete la sediul central, **95** la birourile teritoriale și **40** la centrele zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;
Anchetele constituie mijloace puse la dispoziția Avocatului Poporului pentru examinarea petițiilor cu care a fost sesizat și reprezintă sursele perceperii celor mai concrete informații ce pot fi valorificate pentru soluționarea petițiilor.
- **189 sesizări din oficiu**;
Avocatul Poporului se poate sesiza din oficiu atunci când află, prin orice mijloace, că au fost încălcate drepturi sau libertăți ale persoanelor fizice.
- **52 recomandări**, emise de Avocatul Poporului;

Avocatul Poporului poate emite recomandări adresate autorității administrației publice, dacă constată ilegalitatea actului administrativ. Recomandarea poate fi considerată atât ca o stăruință pe lângă autoritățile administrației publice, cât și ca un avertisment, destul de serios, adresat acestora. Recomandările emise de Avocatul Poporului nu produc efecte juridice garantate prin sancțiuni.

- **993 puncte de vedere**, exprimate la solicitarea Curții Constituționale;

În cauzele în care se solicită punctul de vedere al Avocatului Poporului este pusă în discuție posibila contrarietate a unor dispoziții legale față de prevederile legii fundamentale. Prevederile constituționale cel mai frecvent invocate sunt cele referitoare la: principiul separației puterilor în stat, principiul egalității în drepturi, accesul liber la justiție, inclusiv dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, dreptul la informație, libertatea individuală, prezumția de nevinovăție, dreptul la viață, integritate fizică și psihică, dreptul de proprietate, restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, principiul neretroactivității legii, inclusiv aplicarea legii penale mai favorabile, dreptul la muncă, protecția socială a muncii, nivelul de trai, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, dreptul internațional și dreptul intern, tratate internaționale privind drepturile omului, delegarea legislativă, dreptul la vot, dreptul de a fi ales, dreptul la educație etc.

Avocatul Poporului și-a exprimat punctul de vedere în sensul constituționalității sau neconstituționalității prevederilor legale criticate, ori al inadmisibilității excepției de neconstituționalitate invocate.

- **7 excepții de neconstituționalitate**, ridicate direct de Avocatul Poporului:

- excepția de neconstituționalitate referitoare la *art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, modificată și completată*;

- excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală*;

- excepția de neconstituționalitate a prevederilor *art. 3 alin. (2) din Legea nr. 62/2011 a dialogului social*, republicată în Monitorul Oficial nr. 625 din data de 31 august 2012;

- excepția de neconstituționalitate a prevederilor *art. 42 alin. (61) și (9) din Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 225/2016*;

- excepția de neconstituționalitate referitoare la *art. 68 alin. (1) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici*, republicată;

- excepția de neconstituționalitate a prevederilor *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 54/2017 privind modificarea art. VIII alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății*;

- excepția de neconstituționalitate a prevederilor *art. 61 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, modificată și completată și ale art. 15 alin. (2) din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, modificată și completată*.

În ceea ce privește sesizarea directă a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate, în anul 2017 s-au înregistrat **582** de solicitări de ridicare de excepții de neconstituționalitate din partea unor petenți.

- **4 acțiuni în contencios administrativ;**

În temeiul art. 3 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului poate sesiza *instanța competentă de contencios administrativ*.

În anul 2017, au fost formulate **patru acțiuni în contencios administrativ**, la:

- Tribunalul Constanța, Secția de contencios administrativ și fiscal, *referitor la aplicarea legii speciale;*
- Tribunalul Iași, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, *referitor la anularea unui act administrativ emis de Inspectoratul de Poliție Județean Iași;*
- Tribunalul Mureș, Secția de contencios administrativ și fiscal, *referitor la comunicarea unor informații de interes public de către Primăria Municipiului Târgu-Mureș;*
- Tribunalul Prahova, Secția de contencios administrativ și fiscal, *referitor la anularea unui act administrativ emis de Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova.*

- **1 recurs în interesul legii:**

Din cuprinsul art. 514 din Codul de procedură civilă și art. 471 din Codul de procedură penală reiese că pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.

În cursul anului 2017, a fost promovat **un Recurs în interesul legii** privind problema de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor *art. 39 raportate la art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice*, republicată, în sensul stabilirii competenței funcționale a agenților constatatori (din cadrul poliției locale sau poliției rutiere), cu incidența art. 7 lit. h) din Legea nr. 155/2010 a poliției locale.

În cursul anului 2017, au fost primite **76** de cereri privind promovarea unui recurs în interesul legii, în diferite domenii: litigii de muncă, proprietate, drepturi patrimoniale, pensii, persoane cu handicap, exercitarea unor căi de atac, drepturi pentru anumite categorii de persoane - nevăzători etc.

- **80 vizite efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție**

Avocatul Poporului monitorizează, împreună cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai asociațiilor profesionale (medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi), în mod regulat, tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, prin vizite desfășurate din oficiu, pe baza unui plan anual de vizitare, ori inopinat sau pe baza sesizării oricărei persoane sau a luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție.

CAPITOLUL III

ANCHETE, RECOMANDĂRI, RAPOARTE SPECIALE ȘI SESIZĂRI DIN OFICIU - MIJLOACE DE INTERVENȚIE SPECIFICE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Pentru realizarea scopului său legal, acela al respectării drepturilor și libertăților persoanelor fizice, instituția Avocatul Poporului are la dispoziție ca procedee și mijloace de intervenție specifice: anchetele, recomandările, rapoartele speciale și sesizările din oficiu.

Prin intermediul **anchetelor** efectuate se solicită autorităților administrației publice informațiile sau documentele necesare soluționării petițiilor, se audiază și se iau declarații de la conducătorii autorităților administrației publice sau funcționarii care au încălcat drepturile sau libertățile persoanelor fizice.

În cazurile în care Avocatul Poporului constată încălcări ale drepturilor și ale libertăților prin acte administrative, solicită reformarea sau revocarea actului administrativ în cauză, repararea prejudiciilor produse și repunerea persoanei fizice lezate în situația anterioară. Pe cale de consecință, autoritățile implicate sunt obligate să ia toate măsurile pentru înlăturarea ilegalităților constatate, repararea prejudiciilor și înlăturarea cauzelor care au generat sau au favorizat încălcarea respectivă, informând despre aceasta pe Avocatul Poporului.

Avocatul Poporului are posibilitatea legală să se adreseze autorităților publice ierarhic superioare, în legătură cu lipsa de reacție a celor îndrituiți să dispună măsurile legale, în situația în care autoritatea administrației publice sesizată nu se conformează solicitării adresate de acesta. Totodată, în cazul unor încălcări grave ale drepturilor sau libertăților sau ilegalității unui act administrativ, Avocatul Poporului **poate emite recomandări** adresate autorităților administrației publice care au încălcat drepturile fundamentale sau au emis acte ilegale.

De asemenea, în cazul în care Avocatul Poporului constată lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării, va prezenta președinților celor două Camere ale Parlamentului, la cererea acestora sau din proprie inițiativă, sau, după caz, primului-ministru, **un raport**, care trebuie să conțină cele constatate.

SECȚIUNEA 1

ANCHETE

Pentru clarificarea aspectelor semnalate prin petiții, au fost efectuate un număr de **208** anchete.

Vom enumera anchetele efectuate, urmând ca analiza tematică, constatările anchetelor efectuate și deficiențele identificate în activitatea administrației publice să fie făcute la domeniile de activitate.

Au fost efectuate anchete privind:

- ***dreptul de proprietate privată***, la: Primăria Municipiului Turda, județul Cluj, Primăria comunei Așchileu, județul Cluj, Primăria comunei Miheșu de Câmpie, județul Mureș, Primăria comunei Pir, județul Satu Mare, Primăria comunei Păulești, județul Satu Mare, Primăria comunei Sanislău, județul Satu Mare, Primăria Municipiului Ploiești, județul Prahova, Instituția Prefectului Județul Tulcea, Primăria orașului Ovidiu, județul Constanța, Agenția Domeniilor Statului, Primăria Municipiului București, Instituția Prefectului Municipiului București, Primăria comunei Racova, județul Bacău, Primăria comunei Grumăzești, județul Neamț, Primăria Orașului Predeal, județul Brașov, Primăria Municipiului Constanța, județul Constanța, Primăria comunei Orlat, județul Sibiu, Primăria comunei Ungureni, județul Bacău, Primăria comunei Părau, județul Brașov, Primăria comunei Șinca, județul Brașov, Instituția Prefectului Județul Teleorman, Primăria Cornești, județul Cluj, Primăria Săcel, județul Maramureș, Primăria comunei Tortoman, județul Constanța, Primăria comunei Rucăr, județul Argeș, Primăria orașului Măgurele, județul Ilfov și Ministerul Energiei;

- ***dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Primăria Municipiului Cluj-Napoca, județul Cluj, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, Penitenciarul Târgu Jiu, Primăria Sectorului 5 București, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Primăria Ocna Șugatag, județul Maramureș, Spitalul Județean de Urgență Tulcea și Primăria Municipiului Râmnicu-Vâlcea, județul Vâlcea;

- ***dreptul la un nivel de trai decent***, la: Primăria Municipiului Cluj-Napoca, județul Cluj, Primăria orașului Gura Humorului, județul Suceava, Penitenciarul Arad, Direcția de Asistență Comunitară Iași, Penitenciarul Poarta Albă, Primăria Pâncota, județul Arad, Penitenciarul Găești, și Căminul pentru persoane vârstnice „Vintilă Vodă”, județul Buzău;

- ***dreptul la ocrotirea sănătății și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la Penitenciarul Iași;

- ***dreptul la informație, dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Spitalul Clinic Județean de Urgență Târgu-Mureș, Primăria Municipiului Râșnov, județul Brașov, Primăria Municipiului București, Ministerul Educației Naționale și Primăria Municipiului Oradea, județul Bihor;

- ***protecția copiilor și a tinerilor și dreptul la viață și la integritate fizică și psihică***, la: Primăria comunei Nadeș, județul Mureș, Școala Gimnazială Nadeș-Țigmandru, Inspectoratul Școlar Județean Mureș, Primăria comunei Agăș, județul Bacău și Centrul de Plasament „Azur”, județul Brașov;

- ***dreptul la ocrotirea sănătății și protecția copiilor și a tinerilor***, la: Spitalul Municipal Făgăraș, județul Brașov și Spitalul Clinic Județean de Urgență Arad;

- ***dreptul la învățătură și protecția copiilor și a tinerilor***, la: Școala Gimnazială nr. 4 Brașov, Direcția Generală de Asistență Socială și pentru Protecția Copilului Brașov, Școala „Dionisie Romano” Buzău;

- ***libertatea conștiinței și restrângerea exercițiului unor drepturi***, la Primăria comunei Tălpaș, județul Dolj;

- ***dreptul la ocrotirea sănătății***, la: Penitenciarul Craiova, Centrul de Detenție Craiova, Spitalul Universitar de Urgență București, Penitenciarul București-Rahova, Penitenciarul Poarta Albă și Secția Exterioară Valu lui Traian, Penitenciarul de Femei Târgșor, Spitalul Clinic Județean de Urgență Târgu-Mureș, Spitalul Județean de Urgență Piatra Neamț, Spitalul Județean Clinic de Urgență Craiova, Spitalul Județean de Urgență Ploiești, Penitenciarul Bacău, Penitenciarul Drobeta Turnu-Severin, Penitenciarul Slobozia și Penitenciarul Mărgineni;

- ***dreptul de proprietate privată și principiul egalității în drepturi***, la Primăria comunei Bogdand, județul Satu Mare;

- ***protecția copiilor și a tinerilor, protecția persoanelor cu handicap și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Deficiențe de Vedere nr. 11 Buzău, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, Școala Specială Gimnazială nr. 4 București, Centrul școlar pentru educație incluzivă, nr. 1 Sibiu, județul Sibiu, Primăria comunei Berești Bistrița, județul Bacău, Primăria Dărmănești, județul Bacău, Primăria Municipiului Buzău, Centrul Social din cadrul Serviciului Public de Asistență Socială din cadrul Primăriei Municipiului Târgu-Mureș, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș și Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe, județul Covasna;

- ***protecția persoanelor cu handicap și dreptul la viață și la integritate fizică și psihică***, la: Centrul de Reabilitare și Recuperare Neuropsihiatrică Zvoriștea, județul Suceava, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, Căminul pentru persoane vârstnice Solca, județul Suceava și Primăria orașului Solca, județul Suceava;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică și dreptul la ocrotirea sănătății***, la: Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Alba, Penitenciarul Gherla – Secția bărbați, Penitenciarul Gherla – Secția exterioară femei, Penitenciarul Târgu-Mureș, Penitenciarul Bârcea Mare, Penitenciarul Aiud, Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Grajduri-Pădureni, județul Iași, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Vaslui, Penitenciarul Brăila, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Suceava, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Târgu Jiu, Penitenciarul Arad, Penitenciarul Timișoara, Penitenciarul București-Rahova, Penitenciarul-Spital București-Rahova, Penitenciarul Tulcea, Colegiul Medicilor București, Penitenciarul Poarta Albă și Secția Exterioară Valu lui Traian, Penitenciarul-Spital București-Jilava, Penitenciarul de Maximă Siguranță Mărgineni, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul de Femei Târgșor, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul București Jilava, Spitalul Județean de Urgență „Sf. Ioan cel Nou” Suceava, Spitalul de Îngrijiri Paliative Ilișești, județul Suceava, Direcția de Sănătate Publică Suceava, Casa de Asigurări de Sănătate Suceava, Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova, Complexul Integrat de Servicii Sociale pentru Adulți “Sf. Ioan” din Municipiul București, Spitalul de Psihiatrie și Neurologie Brașov și Spitalul de Psihiatrie Socola Iași;

- ***dreptul la învățătură și protecția persoanelor cu handicap***, la Colegiul Național „Mihai Eminescu” București;

- ***principiul liberului acces la justiție***, la: Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București și Penitenciarul Ploiești

- ***dreptul la ocrotirea sănătății și dreptul la un mediu sănătos***, la: Garda Națională de Mediu, Comisariatul Județean Ilfov, Primăria Sectorului 1 București și Primăria Municipiului București;

- ***protecția copiilor și a tinerilor***, la: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, Școala Gimnazială Specială „Sf. Mina” Craiova, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Tileagd, județul Bihor, Școala Gimnazială Sulița, județul Botoșani, Inspectoratul Școlar Județean Botoșani, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Botoșani, Centrul de servicii comunitare Bogdănești, comuna Horlești, județul Iași, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași, Primăria comunei Răducăneni, județul Iași, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Orizont” din Oradea, Școala Gimnazială „Tiberiu Crudu” Tudora, județul Botoșani, Inspectoratul Școlar Județean

Botoșani, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Botoșani și Centrul de plasament Lugoj, județul Timiș;

- ***dreptul la învățătură***, la: Penitenciarul Gherla, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Giurgiu;

- ***dreptul de petiționare, dreptul la un nivel de trai decent și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Primăria comunei Șotriș, județul Prahova și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Prahova;

- ***așezarea justă a sarcinilor fiscale și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Primăria orașului Deta, județul Timiș și Casa Națională de Asigurări de Sănătate;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică și dreptul la un nivel de trai decent***, la: Căminul de Bătrâni din localitatea Bălcești, județul Vâlcea, Instituția Prefectului Județului Suceava;

- ***dreptul la pensie și dreptul de petiționare***, la Casa Județeană de Pensii Bihor;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, dreptul la ocrotirea sănătății și protecția persoanelor cu handicap***, la: Unitatea de Asistență Medico-socială „Carmen Sylva” Broșteni, Primăria orașului Broșteni, județul Suceava, Direcția de Sănătate Publică Suceava;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, protecția copiilor și a tinerilor și dreptul la ocrotirea sănătății***, la Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu;

- ***dreptul la muncă și dreptul la ocrotirea sănătății***, la: Colegiul Național „A.I. Cuza” Galați, Penitenciarul București-Jilava și Penitenciarul Poarta Albă;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică***, la: Penitenciarul Codlea, Penitenciarul Suceava, Penitenciarul Târgu-Jiu, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Arad, Penitenciarul Timișoara, Penitenciarul Găești, Penitenciarul Târgșor, Penitenciarul București-Rahova, Penitenciarul București-Jilava, Centrul de plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, județul Caraș-Severin, Penitenciarul Brăila, Penitenciarul Târgu-Mureș, Penitenciarul Craiova Pelendava, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul Poarta Albă – Secția exterioară Valul lui Traian, Penitenciarul Tulcea și Penitenciarul Mărgineni;

- ***dreptul la informație, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și dreptul la viață și la integritate fizică și psihică***, la: Instituția Prefectului Județul Brașov și Primăria comunei Gorgota, județul Prahova;

- ***dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Penitenciarul Craiova, Ministerul Economiei, Ministerul Culturii și Identității Naționale, Primăria Sector 6 București și Primăria Municipiului Ploiești, județul Prahova;

- ***principiul egalității în drepturi***, la: Primăria Municipiului Mangalia, județul Constanța.

SECȚIUNEA a 2-a

RECOMANDĂRI

În exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului emite **recomandări**, prin care sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative.

În cazul în care Avocatul Poporului identifică, cu ocazia soluționării unei petiții, sau în cursul unei anchete, cazuri de administrare defectuoasă, acesta emite recomandări,

autorităților administrației publice în cauză, în care solicită reformarea sau revocarea actului administrativ, repararea prejudiciilor produse, repunerea persoanei fizice lezate în situația anterioară. De asemenea, prin recomandările emise Avocatul Poporului, poate solicita conducătorilor autorităților administrației publice modificarea sau completarea normelor, ordinelor, instrucțiunilor emise în exercitarea atribuțiilor legale.

Recomandările nu au efectul juridic al sancțiunilor, însă ele constituie o atenționare adresată autorității administrației publice asupra necesității reevaluării actului sau faptului administrativ ilegal și îndreptării acestuia.

În situația în care autoritatea administrației publice nu își însușește recomandarea emisă de Avocatul Poporului, se procedează la sesizarea autorităților ierarhic superioare.

În cursul anului 2017, Avocatul Poporului a emis **52 recomandări**, dintre care, **33 recomandări au fost însușite** de către autoritățile sesizate, **1 recomandare a fost însușită în parte**, **13 recomandări nu au fost însușite**, iar **5 recomandări sunt în termen**.

În cele ce urmează, vom enumera recomandările emise de Avocatul Poporului în anul 2017, urmând ca analiza tematică, constatările și deficiențele identificate în activitatea administrației publice să fie făcute la domeniile de activitate:

- Recomandarea nr. 1 din 10 ianuarie 2017, adresată primarului comunei Ungureni, județul Bacău, referitoare la respectarea dreptului la protecție a persoanei cu handicap și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 2 din 17 ianuarie 2017, adresată primarului comunei Chiajna, județul Ilfov, referitoare la respectarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică;

- Recomandarea nr. 3 din 26 ianuarie 2017, adresată președintelui Consiliului Județean Neamț și managerului Spitalului Județean de Urgență Piatra Neamț, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și a dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 46/2003 privind drepturile pacientului;

- Recomandarea nr. 4 din 27 ianuarie 2017, adresată primarului Municipiului Piatra Neamț, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la învățătură și protecția copiilor și a tinerilor;

- Recomandarea nr. 5 din 16 februarie 2017, adresată managerului Spitalului Clinic Județean de Urgență Târgu-Mureș, referitoare la respectarea dreptului la informație, a dreptului de petiționare și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 6 din 9 martie 2017, adresată primarului comunei Grecești, județul Dolj, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind dreptul de proprietate privată și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 7 din 16 martie 2017, adresată directorului Penitenciarului Ploiești, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru respectarea dreptului la asistență medicală, tratament și îngrijiri a persoanelor condamnate;

- Recomandarea nr. 8 din 23 martie 2017, adresată președintelui Casei Naționale de Pensii Publice, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind dreptul la un nivel decent de trai;

- Recomandarea nr. 9 din 23 martie 2017, adresată primarului comunei Agăș, județul Bacău, referitoare la respectarea dispozițiilor art. 39-41 din Legea nr. 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului, în vederea identificării precoce a situațiilor de risc în care se pot afla copiii din comunitate;

- Recomandarea nr. 10 din 31 martie 2017, adresată directorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov, referitoare la dispunerea măsurilor legale

în vederea îmbunătățirii condițiilor de găzduire, îngrijire, formare și educație a minorilor din Centrul de plasament „Azur”;

- Recomandarea nr. 11 din 19 aprilie 2017, adresată directorului Penitenciarului București - Rahova, cu privire la asigurarea suprafeței minime de cazare persoanelor private de libertate;

- Recomandarea nr. 12 din 19 aprilie 2017, adresată directorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău, referitoare la respectarea drepturilor copiilor cu dizabilități protejați în sistem rezidențial;

- Recomandarea nr. 13 din 25 aprilie 2017, adresată primarului orașului Solca, județul Suceava, referitoare la respectarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, a dreptului la ocrotirea sănătății și a dreptului la protecția persoanelor cu handicap;

- Recomandarea nr. 14 din 27 aprilie 2017, adresată primarului comunei Miheșu de Câmpie, județul Mureș, referitoare la respectarea dreptului privind protecția persoanelor cu handicap și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 15 din 27 aprilie 2017, adresată primarului orașului Ovidiu, județul Constanța, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind dreptul de proprietate privată și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 16 din 2 mai 2017, adresată primarului comunei Racova, județul Bacău, referitoare la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 17 din 18 mai 2017, adresată inspectorului general al Inspectoratului Școlar Județean Mureș, directorului Școlii Gimnaziale Nadeș, județul Mureș și primarului comunei Nadeș, județul Mureș, referitoare la respectarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, protecția copiilor și a tinerilor și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 18 din 18 mai 2017, adresată managerului Spitalului Județean de Urgență Piatra Neamț, referitoare la respectarea dreptului la ocrotirea sănătății;

- Recomandarea nr. 19 din 18 mai 2017, adresată directorului general al Școlii Speciale Gimnaziale nr. 4 București, referitoare la protecția copiilor și a tinerilor și a dreptului persoanelor cu handicap;

- Recomandarea nr. 20 din 25 mai 2017, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor și directorului Penitenciarului Tulcea, cu privire la dispunerea măsurilor legale pentru reducerea fenomenului supraaglomerării din Penitenciarul Tulcea și pentru asigurarea condițiilor de cazare corespunzătoare persoanelor private de libertate;

- Recomandarea nr. 21 din 6 iunie 2017, adresată managerului Spitalului Clinic Municipal Filantropia Craiova, referitoare la respectarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică și a dreptului la ocrotirea sănătății;

- Recomandarea nr. 22 din 6 iunie 2017, adresată directorului executiv al Direcției de Sănătate Publică Satu Mare, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la ocrotirea sănătății;

- Recomandarea nr. 23 din 9 iunie 2017, adresată managerului Spitalului Județean de Urgență Ploiești, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la ocrotirea sănătății și protecția persoanelor cu handicap;

- Recomandarea nr. 24 din 12 iunie 2017, adresată primarului comunei Grănicești, județul Suceava, referitoare la respectarea dreptului la protecția persoanelor cu handicap și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 25 din 26 iunie 2017, adresată managerului Spitalului Județean de Urgență „Sf. Ioan cel Nou” Suceava, referitoare la dreptul la ocrotirea sănătății;

- Recomandarea nr. 26 din 26 iunie 2017, adresată ministrului sănătății, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru reducerea supraaglomerării, asigurarea condițiilor de cazare și de servire a mesei pentru pacienții din Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Pădureni-Grajduri, județul Iași, precum și asigurarea condițiilor de muncă decente personalului administrativ;

- Recomandarea nr. 27 din 26 iunie 2017, adresată directorului Școlii Gimnaziale „Episcop Dionisie Romano” Buzău, referitoare la respectarea dreptului la învățătură;

- Recomandarea nr. 28 din 26 iunie 2017, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la dreptul la ocrotirea sănătății;

- Recomandarea nr. 29 din 27 iunie 2017, adresată primarului comunei Bogdand, județul Satu Mare, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul de proprietate privată, respectiv egalitatea în drepturi;

- Recomandarea nr. 30 din 13 iulie 2017, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu privire la respectarea dreptului la ocrotirea sănătății și asigurarea asistenței medicale, în cazul deținuților aflați în stare medicală gravă;

- Recomandarea nr. 31 din 17 iulie 2017, adresată primarului comunei Sanislău, județul Satu Mare, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul de proprietate privată, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 32 din 18 iulie 2017, adresată primarului comunei Poenarii Burchii, județul Prahova, privind respectarea prevederilor art. 31 din Constituția României, privind dreptul la informație;

- Recomandarea nr. 33 din 9 august 2017, adresată primarului orașului Dărmănești, județul Bacău, referitoare la respectarea dreptului la protecție a persoanei cu handicap și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 34 din 21 august 2017, adresată primarului comunei Tălpași, județul Dolj, referitoare la respectarea art. 1 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, a art. 29 din Constituție privind libertatea de conștiință, respectiv art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți;

- Recomandarea nr. 35 din 1 septembrie 2017, adresată primarului comunei Ungureni, județul Bacău, referitoare la respectarea dreptului de proprietate privată;

- Recomandarea nr. 36 din 1 septembrie 2017, adresată primarului comunei Recea, județul Brașov, referitoare la nerespectarea prevederilor art. 11 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România;

- Recomandarea nr. 37 din 8 septembrie 2017, adresată directorului Penitenciarului Tulcea, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru reducerea supraaglomerării, asigurarea condițiilor de detenție conform Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, sesizarea Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la necesitatea actualizării, în raport cu rata inflației, a valorilor financiare actualizate alocate normelor de hrană ale persoanelor private de libertate, elaborarea documentelor interne în acord cu dispozițiile legale;

- Recomandarea nr. 38 din 9 octombrie 2017, adresată președintelui Consiliului Județean Dolj și inspectorului școlar general al Inspectoratului Școlar al Județului Dolj, referitoare la încălcarea dreptului la un nivel de trai decent, a dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, a dreptului la protecție a copiilor și tinerilor și a dreptului la protecția persoanelor cu handicap;

- Recomandarea nr. 39 din 10 octombrie 2017, adresată directorului Școlii Gimnaziale nr. 1 Sulița, județul Botoșani și inspectorului general al Inspectoratului Școlar al Județului Botoșani, referitoare la respectarea principiului egalității în drepturi și a dreptului la protecția copiilor și a tinerilor;
- Recomandarea nr. 40 din 20 octombrie 2017, adresată primarului Sectorului 1 București, referitoare la respectarea prevederilor art. 35, art. 44 alin. (7) și art. 52 din Constituție, privind dreptul la un mediu sănătos, respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;
- Recomandarea nr. 41 din 24 octombrie 2017, adresată managerului Spitalului Județean de Urgență Tulcea, referitoare la respectarea dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică;
- Recomandarea nr. 42 din 2 noiembrie 2017, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru reducerea supraaglomerării, asigurarea condițiilor de detenție și de servire a mesei, precum și a asistenței medicale corespunzătoare pentru persoanele private de libertate din Penitenciarul Iași;
- Recomandarea nr. 43 din 3 noiembrie 2017, adresată directorului Penitenciarului Poarta Albă, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru asigurarea condițiilor de cazare conform Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate;
- Recomandarea nr. 44 din 24 noiembrie 2017, adresată primarului Municipiului Târgu-Jiu, referitoare la încălcarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică;
- Recomandarea nr. 45 din 24 noiembrie 2017, adresată inspectorului școlar general al Inspectoratului Școlar Județean Olt, referitoare la încălcarea dreptului la protecție a copiilor și a tinerilor și a dreptului la viață și la integritate fizică și psihică;
- Recomandarea nr. 46 din 24 noiembrie 2017, adresată directorului Penitenciarului București-Jilava, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru respectarea prevederilor legale referitoare la acordarea recompenselor și întocmirea rapoartelor de incident;
- Recomandarea nr. 47 din 24 noiembrie 2017, adresată directorului Penitenciarului Giurgiu, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru aplicarea sancțiunii izolării doar în cazuri excepționale și ca ultim resort și respectarea dreptului la libertatea credințelor religioase;
- Recomandarea nr. 48 din 4 decembrie 2017, adresată directorului general al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Caraș-Severin, referitoare la dispunerea măsurilor legale privind respectarea drepturilor copiilor din Centrul de plasament „Casa Noastră” Zăgăjeni;
- Recomandarea nr. 49 din 4 decembrie 2017, adresată directorului general al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș, referitoare la respectarea drepturilor copiilor instituționalizați în Centrul de Plasament Lugoj;
- Recomandarea nr. 50 din 5 decembrie 2017, adresată ministrului educației naționale, privind respectarea prevederilor art. 51 și art. 52 din Constituție, privind dreptul de petiționare, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;
- Recomandarea nr. 51 din 27 decembrie 2017, adresată primarului comunei Ocna Șugatag, județul Maramureș, referitoare la respectarea dreptului de proprietate privată;
- Recomandarea nr. 52 din 28 decembrie 2017, adresată primarului Municipiului Ploiești, privind respectarea prevederilor art. 8 alin. (2) lit. c) și art. 9 lit. g) din Legea nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică.

SECȚIUNEA a 3-a

RAPOARTE SPECIALE

Avocatul Poporului poate prezenta un raport special președinților celor două Camere ale Parlamentului sau, după caz, primului-ministru, dacă constată, cu prilejul cercetărilor întreprinse, lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării.

În anul 2017, instituția Avocatul Poporului a început elaborarea unor rapoarte speciale, după cum urmează:

→ Instituția Avocatul Poporului în parteneriat cu UNICEF și cu sprijinul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, desfășoară un *studiu privind monitorizarea drepturilor copiilor în instituții de tip rezidențial*, în vederea realizării unui raport special.

Cercetarea pornește de la contextul național legat de nevoia de monitorizare a respectării drepturilor copiilor, fiind prevăzută în acordul de parteneriat dintre UNICEF România și Instituția Avocatul Poporului pentru perioada 2014 – 2017, în contextul mai larg al Acordului de țară dintre UNICEF și Guvernul României.

Documentarea se va realiza pe toate palierele respectării drepturilor copiilor privind nediscriminarea, protecția față de abuz și violență, educație și sănătate, demnitate și dezvoltare personală, menținerea relațiilor cu persoane față de care au dezvoltat legături de atașament și reintegrarea în familie.

Pentru realizarea studiului se vor utiliza următoarele instrumente:

- chestionar adresat copiilor cu vârsta cuprinsă între 10 și 17 ani;
- chestionar adresat personalului din centrele rezidențiale;
- grilă de evaluare a instituției, ce conține o parte ce va fi completată împreună cu conducătorul instituției și una completată după părăsirea instituției;
- fișa instituției, ce va fi completată de către conducătorul instituției;
- ghid de interviu pentru conducătorul instituției;
- ghid de interviu de grup focalizat cu părinții ce au copii în instituții rezidențiale.

Instrumentele vor fi aplicate într-un număr de 200 de instituții de tip rezidențial, urmând a fi intervievați 1000 de copii.

→ În calitate de garant al respectării drepturilor și respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, Avocatul Poporului consideră că gratitudinea pe care poporul român o datorează foștilor deținuți politici din închisorile comuniste, pentru curajul și sacrificiul acestora, trebuie să se reflecte și în modul în care instituțiile statului se raportează la această categorie de persoane, pe care legiuitorul român a înțeles să o protejeze.

În acest context, a fost elaborat un *Raport special privind drepturile foștilor deținuți politici*, care își propune să aducă în atenția societății problemele cu care se confruntă foștii deținuți politici și urmașii acestora și să contribuie prin recomandările propuse, la crearea unui cadru legislativ și administrativ coerent, menit să asigure respectarea efectivă a drepturilor și libertăților prevăzute în Constituție.

Raportul urmează a fi dat publicității în prima parte a anului 2018.

→ O materializare a Protocolului de colaborare încheiat cu Asociația „NECUVINTE” se va regăsi într-un *Raport special, având ca obiect prevenirea și combaterea violenței*

domestice, document ce va fi întocmit și dat publicității de instituția Avocatul Poporului în prima jumătate a anului 2018.

Raportul va conține nu numai date statistice referitoare la dimensiunea acestui fenomen, ci și cazuistică relevantă, care vor conduce la măsuri administrative și/sau legislative noi care, în opinia noastră, vor fi utile pentru actorii implicați.

În urma petițiilor primite încă din anul 2016, dar și în cursul anului 2017, Avocatul Poporului a constatat existența anumitor probleme în ceea ce privește reglementarea unor drepturi, facilități și măsuri de protecție socială recunoscute veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, orfanilor de război și prizonierilor de război.

În acest context, instituția Avocatul Poporului și-a propus întocmirea unui *Raport special privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război*. Scopul acestui Raport este:

- îmbunătățirea și actualizarea legislației privind veteranii de război și victimele războiului;
- securitate socială, asistență medicală și alte beneficii relevante;
- atenuarea consecințelor psihosociale ale războiului și integrarea veteranilor de război și a victimelor războiului în societate;
- asistență adecvată pentru foștii membri ai personalului de menținere a păcii și cei care au luat parte la operațiuni similare, înainte, în timpul și după misiune.

În urma încheierii Protocolului de colaborare cu Organizația Salvați Copiii, Avocatul Poporului va întocmi un *Raport special privind drepturile copilului în România*.

Raportul va cuprinde:

- date statistice privind fenomenele demografice relevante: natalitate, mortalitate, morbiditate, rata fertilității, dimensiunea geografică și etnică, structura familiei, impactul migrației părinților;
- protecția juridică a drepturilor copilului în România: instrumente internaționale relevante, cadrul juridic național, cadrul instituțional, principiile asigurării drepturilor copilului, nediscriminarea, interesul superior al copilului, exprimarea opiniei și participarea copilului;
- situația drepturilor copilului în România: dreptul la sănătate, dreptul la protecție socială, dreptul la protecția împotriva violenței (exploatare, neglijare, abuz, trafic), integrarea socio-educatională a copiilor în societatea românească, justiția adaptată nevoilor copilului.

Scopul raportului special este ca autoritățile statului român să elaboreze măsuri instituționale și legislative de natură să asigure respectarea drepturilor copilului în România.

SECȚIUNEA a 4-a

SESIZĂRI DIN OFICIU

Avocatul Poporului **s-a sesizat din oficiu în 189 de cazuri**, prezentate atât prin intermediul mijloacelor de informare în masă, cât și din activitatea desfășurată de experții și consilierii instituției.

Cu titlu de exemplu, amintim câteva sesizări din oficiu, restul fiind detaliate în cadrul prezentării domeniilor de activitate:

- Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu ca urmare a unui reportaj difuzat de Digi TV, care prezenta cazul unui băiețel de 4 ani din Municipiul Brașov, bolnav de cancer. Copilul se afla la tratament în Italia și trebuia să fie supus unui transplant de celule stem, însă autoritățile din România refuzau semnarea autorizației pentru acest transplant.

Din relatările presei rezulta că reprezentanții Ministerului Sănătății *răspund sec "transplantul se face și la noi în țară!"*. Or, medicii italieni le-au spus părinților că fiul lor nu va supraviețui zborului. Mai mult, copilul avea nevoie urgent de operație. Părinții copilului susțineau că au depus documente medicale traduse și legalizate din care rezulta că minorul nu poate fi transportat. Aceștia reclamau faptul că medicii care au analizat dosarul medical al copilului nu au ținut cont de situația specifică a acestuia și de faptul că medicii care îl tratau au opinat în sensul că fiul lor nu ar putea supraviețui transportului în România.

Față de aspectele prezentate, instituția Avocatul Poporului, la propunerea Biroului Teritorial Brașov, s-a sesizat din oficiu. S-au întreprins demersuri la Ministerul Sănătății, Agenția Națională de Transplant și la Casa Națională de Asigurări de Sănătate.

În urma demersurilor instituției Avocatul Poporului, Ministerul Sănătății ne-a comunicat următoarele:

- pacientul în vârstă de 5 ani, se afla internat la Fondazione Policlinico Universitario A. Gemelli, Universita del sacro Cuore, Roma, Italia, unde conform documentelor transmise de către medicul curant al acestuia, din cauza persistenței bolii la nivel abdominal și al agresivității tumorii, cu risc ridicat de progresie a bolii, a fost indispensabilă menținerea intensității dozei de chimioterapie urmând a se efectua transplantul autolog de celule stem, pentru care s-a solicitat aprobarea Ministerului Sănătății;

- această procedură nu putea fi decontată în baza Formularului S2, deoarece nu făcea parte din lista serviciilor medicale prevăzute în pachetul de servicii de bază de care beneficiau asigurații din sistemul de asigurări sociale de sănătate din România, finanțarea efectuându-se din bugetul alocat Programului național de transplant de organe, țesuturi și celule de origine umană, derulat de către Ministerul Sănătății, iar transplantul putea fi efectuat în patru centre de profil din țară;

- conform prevederilor Ordinului Ministrului Sănătății nr. 50/2004 privind metodologia de trimitere a unor categorii de bolnavi pentru tratament în străinătate, cu modificările și completările ulterioare, pot beneficia de tratament medical în străinătate bolnavii ale căror afecțiuni nu pot fi tratate în țară, transplantul de celule stem neîncadrându-se în aceste afecțiuni, acesta fiind motivul pentru care Comisia teritorială de specialitate hematologie Târgu-Mureș a refuzat completarea procesului-verbal medical pentru trimiterea la tratament medical în străinătate, necesar dosarului;

- având în vedere particularitățile acestui caz, s-a solicitat și punctul de vedere al Comisiei de specialitate pediatrică a Ministerului Sănătății, iar după evaluarea dosarului pacientului și a documentelor medicale recente transmise de către clinica din Italia, comisia de specialitate a completat procesul-verbal medical;

- **în data de 9 octombrie 2017, Comisia Ministerului Sănătății care aprobă solicitările de trimitere a bolnavilor la tratament medical în străinătate s-a întrunit în regim de urgență și în urma analizării documentelor existente în dosarul pacientului, a fost aprobată finanțarea sumei de 60.458 Euro+4% comisioane bancare (aproximativ 288 mii lei) pentru prelevare și autotransplant de celule stem și chimioterapie la Fondazione Policlinico Universitario A. Gemelli, Universita del sacro Cuore, Roma, Italia, conform ofertei de cost transmisă de către clinică.**

● Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în baza informațiilor prezentate de mass-media în luna februarie 2017, potrivit cărora la Spitalul Filantropia din Craiova doi pacienți au decedat, iar alți patru au ajuns la secția de terapie intensivă, urmare unor transfuzii de sânge efectuate în unitatea sanitară mai sus indicată.

Ministrul Sănătății a declarat faptul că are cunoștință de situația din unitatea sanitară, o echipă deplasându-se la fața locului în vederea întocmirii unui raport ce viza cele semnalate.

Din datele puse la dispoziție de mass-media rezulta faptul că sesizarea Ministerului Sănătății a fost făcută de Direcția de Sănătate Publică Dolj.

Raportul preliminar a relevat faptul că doi pacienți au decedat, iar ceilalți patru se află la Secția de Terapie Intensivă, starea acestora fiind ameliorată la momentul efectuării controlului.

Față de cele constatate, instituția Avocatul Poporului a sesizat Ministerul Sănătății, Spitalul Filantropia din Craiova și Direcția de Sănătate Publică, pentru clarificarea următoarelor aspecte:

Ministerul Sănătății:

- concluziile raportului preliminar realizat de Corpul de control al Ministerului Sănătății, referitor la situațiile avute în vedere de prezenta sesizare din oficiu;
- dacă este finalizat, concluziile raportului final al Corpului de control al Ministerului Sănătății referitor la situația semnalată;
- pornind de la declarațiile Ministerului Sănătății, când se preconiza apariția ordinului, de înființare a centrelor regionale de transfuzii și dotarea acestora cu aparatură de ultimă generație?

Spitalul Filantropia Craiova:

- verificarea împrejurărilor producerii evenimentelor;
- protocolul de practică medicală elaborat la nivelul Spitalului Filantropia Craiova, pentru transfuziile de sânge și terapiile adjuvante, precum și temeiul legal care-l reglementează, având în vedere că fiecare spital este obligat să aibă un set scris de proceduri standard de operare pentru transfuzia produselor de sânge;
- s-au înaintat cadrelor medicale, șefi de secție și medici coordonatori, spre semnare, procedurile aflate la dispoziție în acel moment în cadrul spitalului?
- în ce măsură unitatea de transfuzii sanguine a spitalului a pus la dispoziție unități medicale care a efectuat transfuzia eticheta de compatibilitate și documentația aferentă unității de sânge;
- în ce măsură s-a efectuat verificarea identității pacientului și a produsului de sânge înainte de transfuzarea acestuia;
- unitatea de transfuzii sanguine a spitalului funcționează în condiții de legalitate?
- măsurile luate de managementul unității medicale în vederea prevenirii producerii unor asemenea evenimente, pe viitor;
- există medic hematolog în unitatea sanitară?

Direcția de Sănătate Publică Dolj:

- există unitate de transfuzii în cadrul Spitalului Filantropia Craiova?
- în cazul în care există, este aceasta autorizată?
- s-a realizat raportul de evaluare prin care a fost atestat faptul că unitatea de transfuzii îndeplinește condițiile necesare acreditării?
- există medic hematolog în unitatea sanitară?
- în cazul unor nereguli găsite la nivelul unității sanitare, s-au efectuat controale, în cadrul cărora inspectorii Direcției de Sănătate Publică Dolj au verificat dacă problemele la

Unitatea de Transfuzie Sanguină au fost remediate și dacă sunt îndeplinite condițiile pentru a fi autorizată/reautorizată?

- există o procedură de testare a grupei sanguine la patul pacientului, respectiv în sala de operații?

- sunt registrele și evidențele referitoare la testele sanguine completate corespunzător?

- în caz contrar, a fost sancționată contravențional unitatea sanitară?

Ministerul Sănătății a formulat clarificări referitoare la situația celor 6 (șase) pacienți transfuzați în clinica de hematologie, care au dezvoltat reacții adverse.

Urmare controloarelor efectuate de către Direcția de Sănătate Publică, ulterior comunicate Ministerului Sănătății prin intermediul Inspecției Sanitare de Stat, s-au desprins următoarele concluzii:

- la nivelul Clinicii de hematologie nu s-a respectat intervalul orar de administrare (8-13) stabilit prin PV nr. 1/15.11.2016 din cadrul ședinței de hemovigilență din spital;

- nu se asigură linie de gardă cu medic specialist;

- clinica este la aproximativ 200 m distanță de clădirea unde este organizată Unitatea de Transfuzie Sanguină;

- nu se regăsește în foaia de observație consimțământul informat al pacientului, semnat;

- fișa pacientului transfuzat nu este completată corect la toate rubricile, nu se consemnează ora începerii transfuziei și monitorizarea pacientului în timpul și post-transfuzional;

- nu au fost identificați toți pacienții transfuzați;

- nu s-a efectuat controlul ultimo pretransfuzional la patul bolnavului;

- sala de tratament este subdimensionată și supraaglomerată;

- la nivelul Unității de Transfuzie Sanguină nu s-au determinat la pacienții politransfuzați atc iregulări antieritrocitari;

- în fișa pacientului transfuzat pentru produsele trombocite se consemnează data recoltării, iar pentru celelalte produse data expirării;

- la nivelul unității sanitare s-a constatat nerespectarea recomandărilor DSP Dolj/SCSP din Procesul-verbal de constatare a condițiilor igienico-sanitare nr. 195/11.11.2016.

Ministerul Sănătății ne-a informat, de asemenea, de recomandările transmise de către Direcția de Sănătate Publică Dolj, dar și măsurile luate, potrivit dispozițiilor legale în vigoare.

Direcția de Sănătate Publică Dolj ne-a informat în legătură cu situația de fapt constatată la unitatea sanitară, dar și sancțiunile aplicate urmare neregulilor constatate.

Spitalul Clinic Municipal Filantropia Craiova ne-a comunicat aspecte legate de verificarea împrejurărilor producerii evenimentului și referitoare la protocoalele privind transfuziile de sânge, implementarea procedurilor medicale pentru personalul medical, trasabilitatea documentației aferente unităților de sânge de la UTS la Secția de Hematologie, efectuarea ultimului control pretransfuzional, condițiile de legalitate privind funcționarea UTS, existența medicilor hematologi în unitate și măsurile luate pentru prevenirea producerii unor evenimente similare pe viitor, ocazie cu care ne-au informat în legătură cu sancțiunile aplicate celor ce s-au făcut vinovați de cele de mai sus.

Având în vedere răspunsurile transmise de către autoritățile chestionate în legătură cu situația de fapt, inadvertențele dintre constatările făcute de reprezentanții Spitalului Clinic Municipal Filantropia Craiova și cele ale Direcției de Sănătate Publică Dolj, dar și nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

și a dreptului la ocrotirea sănătății, Avocatul Poporului a emis o Recomandare către Spitalul Clinic Municipal Filantropia Craiova, prin care a solicitat unității sanitare:

- să completeze și să transmită formularele de alertă către Direcția de Sănătate Publică Dolj și Centrul Regional de Transfuzie Sanguină Craiova, conform prevederilor Ordinului ministrului sănătății publice nr. 1228/2006 pentru aprobarea Normelor privind organizarea sistemului de hemovigilență, de asigurare a trasabilității, precum și a Regulamentului privind sistemul de înregistrare și raportare în cazul apariției de incidente și reacții adverse severe legate de colecta și administrarea de sânge și de componente sanguine umane, cu modificările și completările ulterioare;
- să respecte recomandările DSP Dolj/Serviciul de Control în Sănătatea Publică din Procesul Verbal de constatare a condițiilor igienico-sanitare nr. 195/11.11.2016 care specifică că „*administrarea de sânge și derivate sanguine se va face cu respectarea art. 14 și art. 16 din Ordinul ministrului sănătății publice nr. 1224/2006 pentru aprobarea Normelor privind activitatea unităților de transfuzie sanguină din spitale*”. **Recomandarea a fost însușită de Spitalul Clinic Municipal Filantropia Craiova.**

• Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în urma articolului „*Copii închiriați pentru cerșetorie. Se întâmplă în Piatra Neamț*”, în care se relatează despre activitatea de cerșetorie în care sunt folosiți copii, fapt devenit fenomen în Municipiul Piatra Neamț. Articolul prezenta exemplul lui T.S. în vârstă de 54 de ani, cu domiciliul în comuna Girov, județul Neamț, care ar fi umblat însoțit întotdeauna de copii, la data redactării articolului fiind surprins cu o fetiță în vârstă de 3 ani pe care o ținea într-un cărucior, nemâncată și murdară.

Având în vedere dispozițiile Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, potrivit căreia, direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și direcțiile de asistență socială locale, au obligația de a monitoriza și analiza respectarea drepturilor copilului la nivelul județului și propune măsuri pentru situațiile în care acestea sunt încălcate, Biroul Teritorial Bacău a întreprins demersuri la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, la Direcția de Asistență Socială a Municipiului Piatra Neamț, la Poliția Locală a Municipiului Piatra Neamț și la Primăria comunei Girov, județul Neamț.

Ca urmare a demersurilor întreprinse de Biroul Teritorial Bacău, autoritățile sesizate au comunicat informații referitoare la situația familiei de uniune consensuală, formată din T.S. și A.A.

Serviciul de Asistență Socială a Municipiului Piatra Neamț a comunicat următoarele:

- în luna septembrie 2014 s-a aflat în atenția S.A.S. Piatra Neamț situația a 3 minori, fiii lui T.S., cu domiciliul în comuna Girov, județul Neamț și ai lui A.A., cu domiciliul în comuna Filipești, județul Bacău, care la acea dată locuiau clandestin într-un imobil aflat într-o stare avansată de degradare iar mama minorilor practica cerșetoria împreună cu copiii săi, fiind sancționată de Poliția Locală Piatra Neamț;

- motivat de comportamentul mamei, dar și de faptul că minorii locuiau în condiții care le puneau în pericol viața și sănătatea, inspectorii serviciului protecția copilului au întocmit și înaintat către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, documentații cu propunerea de instituire a unor măsuri de protecție specială-plasament în regim de urgență, pentru doi dintre minori;

- întrucât tatăl minorilor și concubina acestuia s-au mutat în comuna Girov, județul Neamț, după data de 19 septembrie 2014, niciunul din membrii familiei nu ar mai fost identificat ca practicând cerșetoria.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț a comunicat următoarele:

- evaluarea de caz realizată de specialiștii Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, în colaborare cu asistentul social din cadrul Serviciului de Asistență Socială Girov, a pus în evidență faptul că, **uneori** membrii familiei de uniune consensuală compusă din T.S. și A.A. au fost văzuți apelând la mila publicului pe raza administrativ-teritorială a Municipiului Piatra Neamț, fiind însoțiți uneori de cei trei copii ai lor, în vârstă de 5 ani, 3 ani și 6 luni și de 9 luni, **din cauză că resursele materiale și financiare ale acestora sunt insuficiente pentru a le asigura un nivel de viață decent;**

- familia locuia într-un imobil situat în comunitatea de romi din satul Girov, compusă dintr-o singură încăpere, modest mobilată, cu bunuri de folosință îndelungată și care nu acoperea în totalitate nevoile de preparare a hranei, educație și odihnă ale utilizatorilor săi;

- pe perioada evaluării, s-a putut observa faptul că între mamă și cei trei copii sunt structurate relații de afectivitate și atașament reciproc și nu s-au identificat urme/marcatori de abuz sau neglijare gravă, care să necesite scoaterea copiilor din familie;

- Serviciul Public de Asistență Socială din Primăria Girov nu a sesizat cazul acestei familii Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț și nici nu a înaintat documentația necesară în vederea instituirii unor măsuri de protecție specială pentru cei trei copii, **„motivată de faptul că nu sunt cunoscuți în comunitate ca fiind o familie aflată în situație de risc”.**

Poliția Locală Piatra Neamț a comunicat că pe parcursul anului 2017, mama minorilor a fost depistată de două ori la cerșit pe raza Municipiului Piatra Neamț, însoțită de copiii săi, fiind sancționată contravențional și informându-se în scris Serviciul de Asistență Socială din cadrul Primăriei comunei Girov, în vederea dispunerii măsurilor de protecție socială care se impun.

Având în vedere cele de mai sus, Biroul Teritorial Bacău a solicitat Primăriei comunei Girov, județul Neamț să comunice care sunt măsurile dispuse pentru sprijinirea familiei aflate în situație de risc, respectiv, dacă se impune luarea unor măsuri de protecție specială în condițiile legii. Totodată, au fost solicitate și documente, respectiv, ultima anchetă socială și planul de servicii adoptat în cauză.

Primăria comunei Girov, județul Neamț a comunicat că minorii în cauză vor fi monitorizați permanent și li se vor acorda prestațiile cuvenite, în conformitate cu prevederile legale.

Totodată, autoritatea sesizată a transmis ancheta socială, planul de servicii și o declarație-angajament dată de mama minorilor.

Din examinarea anchetei sociale și a planului de servicii, a rezultat că acestea au fost întocmite după efectuarea demersurilor Biroului Teritorial Bacău, respectiv la data de 14 noiembrie 2017, ceea ce poate duce la concluzia că până la acea dată, familia în cauză nu a fost monitorizată.

Conform anchetei sociale și a planului de servicii, familia locuia într-o cameră mobilată sumar, cu două paturi, dulap și masă, încălzită cu o sobă din cărămidă.

Colectivul de autoritate tutelară a propus menținerea copiilor în familie și acordarea prestațiilor sociale cuvenite.

La nivel local, părinții celor trei minori au fost determinați să-și înscrie copiii la învățământul preșcolar, în vederea întocmirii dosarelor pentru acordarea stimulentei educațional, a alocației pentru susținerea familiei, precum și a ajutorului pentru încălzirea locuinței.

Conform celor stabilite în planul de servicii, dacă minorii vor frecventa grădinița, **începând cu luna decembrie 2017**, vor primi prestațiile cuvenite.

Din adresele transmise de autoritățile sesizate a rezultat în mod evident că din anul 2014 și până în prezent, pentru familia de uniune consensuală nu a fost dispusă nicio măsură de protecție specială, cu toate că situația de fapt o impunea. Așa cum rezultă din adresa comunicată de Serviciul de Asistență Socială Piatra Neamț, la data de 5 septembrie 2014, au fost transmise către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, documentații cu propunerea de instituire a unor măsuri de protecție specială-plasament în regim de urgență, pentru doi dintre minori. Cu toate acestea, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț nu a dispus luarea măsurilor prevăzute de Legea nr. 272/2004, privind instituirea plasamentului în regim de urgență, ulterior, familia schimbându-și reședința în comuna Girov, județul Neamț.

Din cele comunicate de Poliția Locală a Municipiului Piatra Neamț rezulta că mama minorilor a continuat să cerșească pe raza administrativ teritorială a Municipiului Piatra Neamț și pe parcursul anului 2017, folosindu-se de cei trei copii pentru a stârni mila populației.

Primăria comunei Girov nu a făcut dovada că anterior demersului întreprins de Biroul Teritorial Bacău, ar fi monitorizat această familie, din ancheta socială și planul de servicii rezultând că serviciile și prestațiile ce ar fi trebuit acordate conform legii, vor fi asigurate doar începând cu luna decembrie 2017, fiind vorba despre acordarea stimulentei educaționale, a alocației pentru susținerea familiei, precum și a ajutorului pentru încălzirea locuinței.

Potrivit celor comunicate de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, Primăria Girov nu a sesizat cazul acestei familii direcției și nici nu a înaintat documentația necesară în vederea instituirii unor măsuri de protecție specială pentru cei trei copii, motivat de faptul că **nu sunt cunoscuți în comunitate ca fiind o familie aflată în situație de risc deși** din evaluarea de caz realizată, rezulta contrariul, respectiv faptul că familia locuia într-un imobil situat în comunitatea de romi din satul Girov, compusă dintr-o singură încăpere, modest mobilată, cu bunuri de folosință îndelungată și care nu acoperă în totalitate nevoile de preparare a hranei, educație și odihnă ale utilizatorilor săi.

Având în vedere cele comunicate de autoritățile sesizate, apreciind că în cauză autoritățile responsabile, nu și-au îndeplinit obligațiile care le revin, în conformitate cu prevederile Legii nr. 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului, a fost emisă Recomandarea nr. 2 din 22 ianuarie 2018, prin care, Avocatul Poporului a solicitat autorităților responsabile să efectueze o reevaluare a situației familiei de uniune consensuală și aplicarea prevederilor Legii nr. 272/2004, după caz și luarea măsurilor legale care se impun pentru asigurarea protecției drepturilor copiilor folosiți în activități de cerșetorie la nivelul județului Neamț.

De asemenea, s-a solicitat primarului comunei Girov, să dispună luarea cu celeritate a măsurilor legale, în vederea respectării dispozițiilor art. 39-41 din Legea nr. 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului, în vederea identificării precoce a situațiilor de risc în care se pot afla copiii din comunitate.

CAPITOLUL IV

SERVICIUL CONTENCIOS CONSTITUȚIONAL, RECURS ÎN INTERESUL LEGII, CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC, ANALIZĂ ACTE NORMATIVE, RELAȚII EXTERNE ȘI COMUNICARE

Precizări preliminare privind funcționarea și competența Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare

În cadrul instituției Avocatul Poporului funcționează, în subordinea directă a Avocatului Poporului, **Serviciul contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare**, condus de un **șef serviciu**, care coordonează trei structuri, conduse, potrivit legii, de câte un șef de birou, având competențe bine delimitate: **Biroul contencios constituțional și recurs în interesul legii, Biroul contencios administrativ și juridic și Biroul analiză acte normative, relații externe și comunicare**.

În anul 2017, s-a aflat în procedură legislativă un proiect de lege având ca obiect modificarea și completarea Legii nr. 35/1997. Printre modificările propuse de inițiatorii legii, s-au aflat și cele privind transformarea Serviciului contencios constituțional în Direcția contencios constituțional, urmărindu-se astfel consolidarea și recunoașterea/consacrarea importanței activității Avocatului Poporului în domeniul controlului de constituționalitate și al unificării practicii judiciare. Totodată, proiectul de lege își propunea punerea în acord a prevederilor din legea de organizare și funcționare cu prevederile din Codurile de procedură penală și civilă, în sensul preluării exprese în corpul legii a îndatoririi Avocatului Poporului, prevăzută în actele normative amintite, de a cere Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de către instanțele judecătorești, pentru a se asigura interpretarea și aplicare unitară a legii de către toate instanțele judecătorești.

Din păcate, la votul final, proiectul de lege nu a întrunit numărul de voturi suficient pentru adoptarea legii organice atât de necesare bunei funcționări a instituției Avocatul Poporului.

SECȚIUNEA 1

COLABORAREA DINTRE AVOCATUL POPORULUI ȘI CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Prin posibilitatea sesizării directe a Curții Constituționale de către Avocatul Poporului nu s-a urmărit ca acesta să fie transformat într-un arbitru între instituțiile statului și nici să se substituie Curții Constituționale sau Parlamentului. Tocmai din acest motiv, Avocatul Poporului nu trebuie să fie obligat să sesizeze direct Curtea Constituțională, ci **trebuie să aibă**

posibilitatea de a analiza îndeplinirea condițiilor de admisibilitate stabilite de lege, precum și de a aprecia asupra neconcordanței dispozițiilor legale criticate față de prevederile Legii fundamentale.

Avocatul Poporului se poate implica, prin mijloacele constituționale și legale proprii, în controlul de constituționalitate a legilor și ordonanțelor, realizat în România de către Curtea Constituțională, astfel:

- *poate sesiza Curtea Constituțională cu obiecții de neconstituționalitate privind legile adoptate de Parlament, înaintea promulgării acestora de către Președintele României;*

- *poate ridica în fața Curții Constituționale, excepții de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele în vigoare;*

- *formulează, la solicitarea Curții Constituționale, puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor, care se referă la drepturile și libertățile cetățenilor.*

În ceea ce privește *activitatea în domeniul constituționalității legilor și ordonanțelor*, trebuie înțeles faptul că **nu orice act normativ, apreciat din prisma diverselor interese ca fiind imoral, inoportun sau inadecvat social și economic, cuprinde elemente care să atragă neconstituționalitatea acestuia.**

Reglementările constituționale și legale actuale ce consacră o serie de raporturi între Avocatul Poporului și Curtea Constituțională au meritul de a pune la îndemâna instituției Avocatul Poporului modalități suplimentare pentru a putea acționa eficient în domeniul protecției drepturilor omului, componenta esențială a activității acestuia, rațiunea de a exista a Avocatului Poporului, în ultimă instanță. În raport cu semnificația acestor două autorități publice cu atribuții de control în evoluția democratică a oricărei societăți, în procesul de consolidare a statului de drept apreciem că această competență amplifică modalitățile de garantare a drepturilor și libertăților cetățenești, instituind pârgii de control al excesului de putere al autorităților publice care exercită clasicele funcții ale statului.

Cercetarea jurisprudenței Curții Constituționale dezvoltată ca urmare a sesizării sale de către Avocatul Poporului, fie în cadrul controlului anterior promulgării, în temeiul art. 146 lit. a), fie mai ales, în cadrul controlului ulterior, prin intermediul excepției de neconstituționalitate demonstrează utilitatea consacrării în Legea fundamentală a unor dispoziții care, prin stabilirea unor forme de conlucrare a celor două autorități publice cu atribuții de control contribuie la întărirea democrației constituționale.

La rândul său, **Curtea Constituțională s-a constituit de-a lungul timpului într-un partener instituțional important, contribuind, pe cale jurisprudențială, la configurarea coordonatelor de acțiune ale instituției Avocatul Poporului în materia controlului de constituționalitate, printr-o serie de decizii lămuritoare:**

➤ În primul rând, prin **Decizia nr. 1377/2010**, Curtea Constituțională a evidențiat rolul constituțional al instituției Avocatul Poporului, statuând, cu titlu de principiu, că **instituția Avocatul Poporului dispune de mecanisme specifice, determinate în mod cuprinzător și detaliat în legea sa de organizare și funcționare, de natură să asigure în mod eficient realizarea rolului său constituțional;**

➤ În considerentele Deciziei nr. 732/2012, Curtea Constituțională a reținut următoarele: din examinarea dispozițiilor din **Constituție** referitoare la Avocatul Poporului și a celor cuprinse în Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **conducătorul instituției Avocatul Poporului, că acesta se află în raporturi constituționale și legale directe cu**

Parlamentul. Așadar, **Avocatul Poporului răspunde numai în fața Parlamentului, activitatea sa fiind supusă controlului parlamentar.** Ca urmare, Parlamentul este singura autoritate în măsură să aprecieze dacă activitatea desfășurată de Avocatul Poporului, în calitate sa de conducător al instituției, s-a realizat în limitele stabilite de **Constituție** și lege sau, dimpotrivă, cu încălcarea acestora, și în consecință, printr-o evaluare obiectivă în cadrul căilor și procedurilor exclusiv parlamentare, să dispună măsurile legale.

➤ Curtea Constituțională a subliniat **caracterul independent și autonom al Avocatului Poporului**, în considerentele Deciziei nr. 336/2013 fiind reținut că Avocatul Poporului poate declanșa controlul de constituționalitate pe calea excepției de neconstituționalitate **indiferent de problemele vizate prin aceasta**, însă ridicarea directă a excepției de neconstituționalitate **este și rămâne la aprecierea exclusivă a Avocatului Poporului, acesta neputând fi obligat sau împiedicat de nicio autoritate publică să ridice o atare excepție.**

În consecință, Curtea a constatat că **Avocatul Poporului are exclusivitatea în privința deciziei de a ridica o excepție de neconstituționalitate, parte a independenței instituționale și funcționale de care acesta se bucură.**

➤ În considerentele **Deciziei nr. 64/2017**, Curtea a reținut că **soluționarea excepției de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului se face în cadrul unui control abstract de constituționalitate**, ceea ce înseamnă că Avocatul Poporului ridică o excepție de neconstituționalitate **distinct de orice procedură judiciară, așadar, în lipsa vreunui litigiu, el neavând de apărat vreun drept subiectiv.** Mai mult, Curtea a statuat că, în cadrul acestui control abstract de constituționalitate, nu se poate determina dacă actul normativ abrogat produce în continuare efecte juridice asupra unor raporturi juridice concrete, evaluare care se poate face doar atunci când este vorba de o excepție ridicată în fața unei instanțe judecătorești sau de arbitraj comercial, ceea ce demonstrează inaplicabilitatea în cauza de față a Deciziei nr. 766 din 15 iunie 2011.

Ca un element de noutate se poate reține că, prin decizia mai sus menționată, Curtea Constituțională a subliniat faptul că, în jurisprudența sa, instanța de contencios constituțional a *recunoscut posibilitatea Avocatului Poporului să ridice excepție de neconstituționalitate privind ordonanțe de urgență care, deși publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nu sunt încă în vigoare datorită faptului că ele însele prevăd o dată ulterioară de intrare în vigoare (a se vedea în acest sens, Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).* Însă, la momentul judecării excepției de neconstituționalitate, *cerința constituțională esențială este aceea ca actul normativ, conținând soluția legislativă criticată, să fie în vigoare, respectiv să facă parte din fondul activ al legislației (a se vedea și Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, decizie prin care Curtea a admis excepția de neconstituționalitate la o dată ulterioară intrării în vigoare a actului normativ criticat, chiar dacă acesta nu era încă în vigoare la momentul sesizării Curții Constituționale).*

Transpusă în **date statistice**, activitatea instituției Avocatul Poporului în domeniul controlului de constituționalitate a legilor și ordonanțelor, în anul 2017, s-a concretizat prin formularea a **993 puncte de vedere**, prin ridicarea directă a **7 excepții de neconstituționalitate**, precum și prin analizarea unui număr de **492 de legi**, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, înainte de promulgare.

Totodată, au fost soluționate **582 petiții** prin care petenții au solicitat Avocatului Poporului sesizarea directă a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din acte normative.

1.1. Obiecții de neconstituționalitate

Potrivit art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată: „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției*”. Dispozițiile constituționale au fost transpuse la nivelul legislației ce reglementează instituția Avocatul Poporului, în cuprinsul art. 13 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora *”Avocatul Poporului poate sesiza Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea legilor, înainte de promulgarea acestora.”*

Suntem în sfera controlului de constituționalitate *a priori*, iar introducerea Avocatului Poporului printre subiectele de sesizare se justifică pe capacitatea instituției de a identifica, în baza raporturilor instituționale cu Parlamentul și a contactului permanent cu societatea civilă, situațiile legale care ar contraveni, din perspectiva legiferării, dispozițiilor constituționale. În această situație sunt aplicabile regulile procedurale atât parlamentare, cât și cele ale jurisdicției constituționale. Acestea se regăsesc în Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată. Potrivit acestei legi, sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate.

În vederea exercitării acestui drept, **cu 5 zile (sau 2 zile în cazul legilor adoptate prin procedură de urgență) înainte de a fi trimise spre promulgare la Președintele României**, legile se comunică Avocatului Poporului

În aplicarea dispozițiilor constituționale, Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și Legea nr. 47/1992, republicată, conțin prevederi privind **posibilitatea Avocatului Poporului de a formula obiecții de neconstituționalitate**.

În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, în anul 2017, au fost analizate **351 proiecte de legi**. Având în vedere volumul și complexitatea actelor normative supuse analizei, precum și timpul scurt aflat la dispoziția Avocatului Poporului pentru a examina actele normative în cauză, acestea rămân în atenția instituției Avocatul Poporului, urmând a fi analizată de la caz la caz, iar în situația în care sunt constatate, fie din oficiu, fie la cererea petenților, încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale consacrate de Constituție, Avocatul Poporului va interveni în limitele coordonatelor legale, prin mijloacele sale specifice de sesizare a instanței de contencios constituțional.

1.2. Excepții de neconstituționalitate directe

Precizări

Potrivit art. 146 lit. d) din Constituția României, republicată: „*Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului*”, iar în conformitate cu art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *”Avocatul Poporului poate sesiza direct Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor”*

În această situație, în care Avocatul Poporului se adresează direct Curții, printr-o excepție, nefiind necesară parcurgerea unei etape prealabile în fața instanțelor judecătorești, suntem în domeniul controlului de constituționalitate *a posteriori*. În ceea ce privește procedura

aplicabilă, observăm că excepția nu se ridică în fața instanței judecătorești, ci **direct în fața Curții Constituționale**.

Deși în literatura de specialitate s-a apreciat că, în lumina dispozițiilor constituționale și legale privind rolul instituției Avocatul Poporului, *excepția poate fi ridicată numai atunci când legile și ordonanțele încalcă drepturile și libertățile persoanelor fizice*, devenind o garanție a exercitării acestora, Curtea Constituțională, așa cum am arătat mai sus, a constatat, prin Decizia nr. 336/2013, că Avocatul Poporului **poate declanșa controlul de constituționalitate pe calea excepției de neconstituționalitate indiferent de problemele vizate prin aceasta, însă ridicarea directă a excepției de neconstituționalitate este și rămâne la aprecierea exclusivă a Avocatului Poporului, acesta neputând fi obligat sau împiedicat de nicio autoritate publică să ridice o atare excepție.**

În ceea ce privește activitatea concretă desfășurată în materia excepțiilor ridicate direct, menționăm că în anul 2017, Avocatul Poporului a ridicat un număr de **7 excepții de neconstituționalitate directe**, după cum urmează:

a) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, modificată și completată - 5 ianuarie 2017;*

b) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală - 3 februarie 2017;*

c) *Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 3 alin. (2) din Legea nr. 62/2011 a dialogului social, republicată în Monitorul Oficial nr. 625 din data de 31 august 2012 - 16 februarie 2017;*

d) *Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 42 alin. (61) și (9) din Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 225/2016 - 27 aprilie 2017;*

e) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la art. 68 alin. (1) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată - 17 august 2017;*

f) *Excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 54/2017 privind modificarea art. VIII alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății - 4 octombrie 2017;*

g) *Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 61 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, modificată și completată și ale art. 15 alin. (2) din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, modificată și completată - 18 decembrie 2017.*

Din totalul de **7 excepții de neconstituționalitate ridicate direct** de Avocatul Poporului în anul 2017, **2 excepții de neconstituționalitate au fost respinse ca inadmisibile**, iar restul de **5 excepții se aflau în curs de soluționare** la data întocmirii prezentului raport.

Tot în cursul anului 2017, dintre excepțiile ridicate de Avocatul Poporului în anul anterior **una a fost admisă de către Curtea Constituțională, iar o alta respinsă**, după cum urmează:

✓ În cazul excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor **Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2010 pentru completarea titlului XI „Renta viageră agricolă” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente**, Curtea Constituțională s-a pronunțat în **sensul admiterii acesteia**.

Astfel, prin **Decizia nr. 160/2017**, pronunțată în data de 14 martie 2017 și publicată în Monitorul Oficial nr. 248 din data de 11 aprilie 2017, **instanța de contencios constituțional a admis excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului** și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în articolul unic al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2010 care exclude aplicarea prevederilor titlului XI al Legii nr. 247/2005 în privința persoanelor care au solicitat obținerea calității de rentier agricol în perioada 1 ianuarie-4 martie 2010 este neconstituțională.

În legătură cu aceasta, în considerentele instanței de contencios constituțional se arată că este redată vocația persoanelor care au solicitat obținerea calității de rentier agricol în perioada 1 ianuarie-4 martie 2010 de a dobândi calitatea de rentier agricol **în condițiile respectării Tratatului de aderare, însă, dacă există neconcordanțe între Legea nr. 247/2005 și Tratatul de aderare, va avea prioritate cel din urmă, revenind autorităților administrative cu atribuții în domeniu, precum și instanțelor judecătorești competența de a decide în acest sens** [art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție].

Ca atare, persoanele îndreptățite să obțină calitatea de rentier agricol, care au depus cereri în acest sens la autoritățile administrative cu atribuții în domeniu (avem în vedere Oficiul Național de Renta Viageră Agricolă și birourile județene ale acestuia, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură și centrele județene ale acesteia) în perioada 1 ianuarie-4 martie 2010 pot dobândi calitatea de rentier agricol dacă se stabilește că nu există neconcordanțe între Legea nr. 247/2005 și Tratatul de aderare.

✓ În privința excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor **art. 17 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor**, Curtea Constituțională a respins-o ca **neîntemeiată, prin Decizia nr. 86/2017**. Astfel, instanța de contencios constituțional a statuat că *«norma legală criticată respectă principiul proporționalității, măsurile reglementate fiind circumscrise cadrului constituțional privind conținutul și limitele dreptului de proprietate, în sensul art.44 alin.(1) din Constituție, precum și prevederilor art.44 alin.(7) din Legea fundamentală, potrivit cărora „Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului”»*.

Prezentarea obiectului excepțiilor de neconstituționalitate directe

a) **Excepția de neconstituționalitate referitoare la art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, modificată și completată**

În argumentele de neconstituționalitate, Avocatul Poporului a arătat că dispozițiile **art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a**

ministerelor, modificată și completată, contravin prevederilor art. 1 alin. (4) și alin. (5), art. 16 alin. (1) și (3), art. 20 și art. 53 din Constituție, precum și ale art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale, art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, art. 2 pct. 1 și art. 21 pct. 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 2 pct. 1 și art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice întrucât nu întrunesc cerințele de previzibilitate și proporționalitate și nu permit recunoașterea dreptului la diferență pentru ocuparea, în condiții de egalitate și fără restricții nerezonabile, a unei funcții ce implică exercițiul autorității de stat.

În vederea efectuării analizei de neconstituționalitate, Avocatul Poporului a efectuat o analiză de ansamblu a reglementărilor referitoare la condițiile de ocupare a funcțiilor și demnităților publice din cadrul celor trei puteri organizate în cadrul democrației constituționale.

Din examinarea ansamblului reglementărilor în domeniul ocupării funcțiilor ce presupun exercițiul autorității de stat s-au desprins două aspecte importante:

1. *Lipsa de coerență legislativă în stabilirea unor criterii de integritate clare, obiective și general valabile pentru ocuparea funcțiilor din cadrul celor trei puteri organizate în cadrul democrației constituționale, aspect de natură să aducă atingere principiului echilibrului puterilor în stat, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituție, precum și prevederilor art. 16 alin. (3) din Constituție referitoare la ocuparea funcțiilor și demnităților publice "în condițiile legii".* Separația puterilor în stat nu înseamnă lipsa unui mecanism de control între puterile statului; dimpotrivă, presupune existența unui control reciproc, precum și realizarea unui echilibru de forțe între acestea. Or, **un asemenea echilibru nu poate fi realizat decât prin existența unui sistem coerent menit să asigure condiții de integritate general valabile în exercitarea funcțiilor aparținând acestor trei puteri.**

Pentru îndepărtarea viciului de neconstituționalitate și pentru a da expresie principiului separației și echilibrului puterilor în stat, asigurând deplina efectivitate a textului constituțional, legiuitorul, în cadrul marjei sale limitate de apreciere, va trebui să reexamineze dispozițiile art. 2 din Legea nr. 90/2001 în sensul **identificării unui raport de proporționalitate între condițiile ocupării unei funcții publice și scopul urmărit prin soluția legislativă, și anume exercitarea funcției de membru al Guvernului de către o persoană desemnată să pună în aplicare Programul de guvernare acceptat de Parlament.**

2. *Lipsa de previzibilitate a sintagmei „nu au suferit condamnări penale” din cuprinsul art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, modificată și completată, fapt ce aduce atingere art. 1 alin. (5) din Constituție.*

Din analiza actelor normative incidente în stabilirea condițiilor pentru ocuparea unei funcții publice sau de autoritate publică (funcționari publici, executori judecătorești, judecători și procurori, aleși locali, senatori și deputați, membrii Guvernului și Președintele) observăm că termenii utilizați diferă de la caz la caz: **lipsa unei condamnări pentru săvârșirea unei infracțiuni contra umanității, contra statului sau contra autorității, infracțiuni de corupție și de serviciu, infracțiuni care împiedică înfăptuirea justiției, infracțiuni de fals ori a unei infracțiuni săvârșite cu intenție care ar face-o incompatibilă cu exercitarea funcției publice** (Legea nr. 188/1999); **antecedente penale** (Legea nr. 303/2004 și Legea nr. 188/2000); **condamnarea, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, la o pedeapsă privativă de libertate** (Legea nr. 393/2004) **condamnare penală** (Legea nr. 90/2001); **hotărâre judecătorească prin care se dispune pierderea drepturilor electorale** (Legea nr. 208/2015 și nr. 96/2006). În aceste condiții, având în vedere și

jurisprudența Curții Constituționale menționată mai sus, sintagma *"nu au suferit condamnări penale"* din art. 2 al Legii nr. 90/2001 nu întrunește cerințele de previzibilitate, ca o garanție pentru realizarea coerenței legislației naționale în domeniul ocupării unor funcții care implică exercițiul autorității de stat.

După cum se poate observa, sintagma *"nu au suferit condamnări penale"* cuprinsă în art. 2 din Legea nr. 90/2001, prin raportare la prevederile Codului penal referitoare la pedepsele complementare, poate suporta interpretări diferite (dacă prevederea legală criticată se aplică pentru orice condamnare penală sau doar pentru cele în care s-a pronunțat o hotărâre judecătorească prin care s-a dispus ca pedeapsă complementară interzicerea dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, prevăzută de art. 66 lit. b) din Codul penal.)

3. *Lipsa unui tratament juridic diferențiat aplicabil unor persoane care nu se află în situații analoge, în speță, persoanele condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, pe de o parte, și persoanele condamnate pentru infracțiuni săvârșite din culpă, pe de altă parte, aspect ce atrage încălcarea art. 16 alin. (1) și art. 53 din Constituție, precum și a art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale și art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție.*

Avocatul Poporului a analizat în ce măsură textul art. 2 din Legea nr. 90/2001 corespunde exigențelor impuse de art. 20 din Constituție, raportat la art. 25 lit. c) din Pactul internațional cu privire la drepturile politice și civile, care stabilesc **dreptul și posibilitatea oricărui cetățean de a avea acces, în condiții generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa, fără discriminările prevăzute la art. 2 din Pact (inclusiv deosebirile întemeiate pe orice altă împrejurare) și fără restricții nerezonabile.** În acest sens, a arătat că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a creat premisele interpretării sintagmei *"discriminare întemeiată pe orice altă situație/imprejurare"* (care se regăsește și în cuprinsul art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale și al art. 1 din Protocolul nr. 12), ca atrăgând obligația statului de a introduce în legislație excepții corespunzătoare de la regula restricționării accesului persoanelor condamnate la o anumită funcție, astfel încât să fie respectat principiul non-discriminării, în condițiile impunerii unor restricții rezonabile.

Egalitatea în fața legii și a autorităților publice, consacrată cu titlu de principiu de art. 16 alin. (1) din Constituție, își găsește aplicare doar atunci când părțile se găsesc în situații identice sau egale, care impun și justifică același tratament juridic și deci instituirea aceluiași regim juridic. *Per a contrario, când acestea se află în situații diferite, regimul juridic aplicabil fiecăreia nu poate fi decât diferit*, soluție legislativă care nu contravine, ci, dimpotrivă, decurge logic din chiar principiul enunțat. Față de acest principiu, considerăm că persoanele condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție și persoanele condamnate pentru infracțiuni săvârșite din culpă se află în situații diferite, ceea ce impune aplicarea unui tratament juridic diferit în ceea ce privește condițiile de ocupare a unei funcții sau demnități publice. Avem în vedere faptul că anumite persoane pot fi condamnate pentru infracțiuni săvârșite din culpă care nu pun în discuție moralitatea, profesionalismul și integritatea persoanei condamnate, care ar urma să ocupe o funcție ce implică exercițiul autorității de stat. O asemenea soluție legislativă, care ar excepta persoanele condamnate pentru săvârșirea unor infracțiuni din culpă de la interdicția ocupării funcției de membru al Guvernului, ar fi în concordanță cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a condamnat Grecia pentru încălcarea principiului nediscriminării motivat de

faptul că nu a introdus în legislație exceptii corespunzătoare de la regula de restricționare la accesul într-o funcție a persoanelor condamnate pentru o infracțiune gravă.

Solutia Curtii Constitutionale:

Prin Decizia nr. 304/2017, Curtea Constituțională a respins ca inadmisibilă excepția ridicată de Avocatul Poporului, reiterând, însă, caracterul general obligatoriu atât al dispozitivului, cât și al considerentelor deciziilor sale, care se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept. Față de această precizare, este important să subliniem câteva dintre considerentele Deciziei nr. 304/2017:

1. Cu privire la *prima critică de neconstituționalitate* invocată de Avocatul Poporului, Curtea a precizat că nu ne aflăm în prezența unei chestiuni de constituționalitate, ci a unei simple contrarietăți între norme legale din același domeniu, coordonarea legislației în vigoare fiind de competența autorității legiuitoare [Decizia nr. 81 din 25 mai 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 325 din 8 iulie 1999].

Revine, așadar, Parlamentului sarcina de a realiza o corelare necesară între condițiile de acces în funcția de membru al Guvernului și cea de membru al Parlamentului, având în vedere, pe de o parte, compatibilitatea între cele două funcții publice [art. 71 alin. (2) și art. 105 alin. (1) din Constituție] și, pe de altă parte, exigența ca exponenții celor două puteri ale statului să beneficieze de condiții similare de acces în funcție, evitându-se situația ca, deși compatibile la nivel constituțional, cele două funcții devin incompatibile prin efectul unei legislații infraconstituționale, în sensul că legea impune condiții suplimentare care le face de jure incompatibile a fi exercitate simultan.

2. Cu privire la cea *de-a doua critică de neconstituționalitate*, Curtea a constatat că aceasta vizează o lipsă de previzibilitate a sintagmei criticate deduse judecății, care rezultă, pe de o parte, din analiza actelor normative incidente în stabilirea condițiilor pentru ocuparea unei funcții sau demnități publice, iar, pe de altă parte, din dispozițiile art. 53, art. 65 și art. 66 din Codul penal și ale art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală.

Curtea Constituțională a reținut că prin aplicarea art. 4, art. 152 alin. (1) și art. 165-171 din Codul penal, măsura criticată are un scop legitim, respectiv cerința de moralitate, integritate, probitate și cinste de care trebuie să dea dovadă orice persoană care aspiră la accesul la funcții sau demnități publice; de asemenea, ea este adecvată în sensul că scopul legitim anterior menționat poate fi atins în mod abstract prin condiția impusă de legiuitor, necesară într-o societate democratică, în sensul că acceptanța socială a persoanei care dorește să acceadă la funcția de membru al Guvernului este cu atât mai mare cu cât aceasta a dat dovezi de îndreptare într-un interval temporal extins apreciat ca fiind suficient de către legiuitor, iar prin aplicarea normelor penale de drept substanțial referitoare la consecințele extrapenale ale condamnării, o asemenea condiție este proporțională cu scopul legitim urmărit, fiind o garanție, pe de o parte, a îndreptării persoanei, iar, pe de altă parte, a reintegrării sociale a acesteia.

Ruperea acestui echilibru între cele două interese deopotrivă protejate ar constitui o decădere a persoanei vizate din dreptul antereferit ce va opera *ad aeternum*, iar aceasta, ca o consecință a condamnării penale, ar suporta o sancțiune civilă care este în vădită contradicție cu universalitatea drepturilor garantată de art. 15 alin. (1) din Constituție, fiind lipsită de unul dintre drepturile și libertățile fundamentale care sunt garantate în cadrul unui stat de drept, și anume accesul la o funcție/demnitate publică, ceea ce contravine, astfel, art. 1 alin. (3) din Constituție.

Curtea Constituțională evidențiază faptul că, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, sintagma "*nu au suferit condamnări penale*" încetează să mai constituie o interdicție la dobândirea calității de membru al Guvernului în ceea ce privește persoanele care cad sub incidența/sunt beneficiare ale unei legi de dezincriminare sau de amnistie sau care au fost reabilitate printr-o hotărâre judecătorească definitivă, persoane cu privire la care condamnarea penală încetează să mai producă efectele extrapenale prevăzute de lege. Orice altă interpretare dată sintagmei "*nu au suferit condamnări penale*" din cuprinsul art. 2 din Legea nr. 90/2001 ar fi contrară literei și spiritului **Constituției**.

Având în vedere cele de mai sus, **revine Parlamentului, Președintelui României sau Guvernului, după caz, competența de a interpreta textul legal criticat în cadrul raporturilor de drept constituțional aplicabile, în funcție de reglementările de drept penal substanțial antereferite.**

3. Cu privire la ***cea de-a treia critică de neconstituționalitate***, Curtea a reținut că Avocatul Poporului realizează o comparație între persoanele condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție sau din culpă, apreciind că acestora trebuie să li se aplice un tratament juridic diferențiat, sub aspectul accesului la funcțiile și demnitățile publice, în caz contrar încălcându-se art. 16 din Constituție.

Analizând critica de neconstituționalitate, Curtea constată că, în esență, se solicită realizarea unei diferențieri între cele două categorii de persoane condamnate, aspect care, ținând cont de exigențele de tehnică legislativă și de modul în care este configurată din punct de vedere normativ sintagma criticată, califică o atare critică **drept o propunere de lege ferenda asupra căreia, însă, Curtea nu are competența de a se pronunța.**

În finalul Deciziei nr. 304/2017 Curtea Constituțională subliniază importanța principiului constituțional general al comportamentului loial, principiu în temeiul căruia eventualele probleme care țin de realizarea unei coerențe și unități de reglementare în privința condițiilor de acces la funcțiile sau demnitățile publice pot fi corectate numai prin acțiunea Parlamentului, iar, pe de altă parte, aplicarea și interpretarea normei legale criticate, având în vedere sfera sa de aplicare, urmează a fi realizată de către subiectele de drept implicate în procedura de învestire a Guvernului sau de numire a membrilor Guvernului, respectiv Președintele României, Parlamentul și Guvernul.

În acest sens, Curtea reține că este dreptul exclusiv al legiuitorului de a interveni și a circumstanția sfera de incidență a decăderilor, interdicțiilor, precum și a incapacităților care rezultă din condamnare. Astfel, în ceea ce privește interdicția dobândirii calității de membru al Guvernului, aplicată persoanelor condamnate penal printr-o hotărâre definitivă, legiuitorul este liber să opteze între instituirea unei interdicții cu caracter general - lipsa oricărei condamnări penale, așa cum este reglementat în prezent, și instituirea unei interdicții speciale, circumscrisă unei sfere limitate de condamnări penale, care să se întemeieze pe criterii precum natura infracțiunilor săvârșite, latura subiectivă, pedeapsa aplicată. Având în vedere aceste argumente, Curtea apreciază că libertatea legiuitorului de a reglementa acest domeniu trebuie să respecte scopul legiferării, acela de a asigura integritatea mandatului miniștrilor, precum și cadrul legislativ în această materie. În consecință, legiuitorul urmează să țină seama și de faptul că interdicțiile trebuie reglementate într-un mod rezonabil și proporțional în raport cu situația care le-a determinat, evitându-se stabilirea în dreptul pozitivă unor interdicții absolute și perpetue.

b) ***Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală***

În motivarea excepției de neconstituționalitate, Avocatul Poporului a invocat atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și de natură intrinsecă.

Cu privire la **criticile de neconstituționalitate extrinsecă**, se susține că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2017 contravine art. 115 alin. (4) din Constituție. În acest sens, s-a arătat că Guvernul a motivat situația extraordinară și urgența prin necesitatea punerii de acord a Codului de procedură penală cu prevederile art. 8 alin. (4) din Directiva 2016/343/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale. Se arată că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, fiind indicate în acest sens deciziile nr. 15 din 25 ianuarie 2000, nr. 802 din 19 mai 2009, nr. 1.599 din 9 decembrie 2010, actele obligatorii ale Uniunii Europene pot fi transpuse prin ordonanță de urgență numai în condiții restrictive, respectiv iminența declanșării procedurii de infringement în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene; or, în situația de față, procedura de infringement nu era declanșată, statele membre având obligația de a adopta actele cu putere de lege pentru transpunerea directivei până la 1 aprilie 2018.

În continuare, au fost invocate deciziile Curții Constituționale nr. 134 din 10 martie 2005, nr. 258 din 14 martie 2006, nr. 421 din 9 mai 2007 și nr. 919 din 6 iulie 2011 în ceea ce privește determinarea conținutului normativ al sintagmelor "*situația extraordinară*" și "*urgența reglementării*" cuprinse în art. 115 alin. (4) din Constituție.

În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă, s-a arătat că art. I pct. 3 din ordonanța de urgență, referitor la infracțiunea de abuz în serviciu, nu ține seama de interpretarea dată acesteia de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, drept pentru care contravine art. 1 alin. (3) și (5) și art. 147 alin. (4) din Constituție. Se susține că limitarea conținutului normativ al art. 297 din Codul penal la ipoteza în care funcționarul public îndeplinește un act prin încălcarea unor dispoziții exprese dintr-o lege, o ordonanță sau o ordonanță de urgență este contrară deciziei antereferite, întrucât încălcarea trebuie să vizeze legea în sens larg, concept care include legile, decretele, hotărârile și ordonanțele, regulamentele și ordinele miniștrilor, deciziile și hotărârile autorităților administrației publice locale (cu privire la sensul larg al noțiunii de lege, este invocată și Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011).

În privința exigențelor materiale de care este ținut legiuitorul în materie penală a fost invocată Decizia nr. 619/2016, concluzionându-se că prin reglementarea unui prag de 200.000 lei pentru reținerea infracțiunii de abuz în serviciu se creează un dezechilibru la nivelul protecției valorilor sociale. În consecință, se apreciază că principala consecință a săvârșirii "unei infracțiuni de serviciu" trebuie să fie reprezentată de o pedeapsă, indiferent de cuantumul prejudiciului. În niciun caz o asemenea consecință nu poate fi excluderea de la răspunderea penală a vreunei categorii de persoane pe criterii contrare prevederilor constituționale antereferite. Se mai susține că, în condițiile în care statul român este angajat în lupta împotriva unor fapte care înfrâng valorile sociale privind integritatea, cinstea și răspunderea funcționarilor publici, dezincriminarea unor asemenea fapte nu este o opțiune de politică penală adecvată.

Se mai indică faptul că reconfigurarea infracțiunii de abuz în serviciu se poate realiza în mod gradual, progresiv, oferindu-i-se o structură coerentă pentru a elimina eventualele decizii discreționare dispuse de organele de cercetare penală și instanțele judecătorești în lipsa unui plafon; în acest sens, se arată că trebuie avut în vedere principiul proporționalității pedepsei. În considerarea acestuia, se poate institui chiar și un plafon, însă în mod gradual în

funcție de gravitatea faptei de abuz în serviciu, nu doar pentru a limita abuzul de putere, dar și pentru a evita încălcarea drepturilor și libertăților funcționarilor publici.

Se arată că excluderea persoanelor care au atribuții în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative [art. I pct. 2 referitor la art. 269 alin. (4) și art. I pct. 3 referitor la art. 297 alin. (3)] din sfera de incidență a răspunderii penale în materia infracțiunilor de serviciu nu constituie un criteriu obiectiv în funcție de care se poate justifica intervenția legiuitorului; criterii obiective sunt, în realitate, natura serviciului prestat, temeiul juridic în baza căruia se prestează respectiva activitate sau raportul juridic dintre persoana în cauză și autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public. În acest sens, sunt invocate: Convenția penală privind corupția, adoptată de Consiliul Europei la 27 ianuarie 1999, la Strasbourg, ratificată prin Legea nr. 27/2002, raportul explicativ al Convenției, Convenția privitoare la lupta împotriva corupției vizând funcționarii Comunităților Europene sau funcționarii statelor membre ale Uniunii Europene, adoptată de Consiliul Uniunii Europene la 26 mai 1997, și Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de România prin Legea nr. 365/2004. De asemenea, este invocată și Decizia Curții Constituționale nr. 2 din 15 ianuarie 2014, prin care aceasta a reținut, în optica Avocatului Poporului, că "prin eliminarea din sfera actelor [care pot constitui infracțiunea de conflict de interese a celor - sn.] care privesc emiterea, adoptarea, aprobarea și semnarea actelor [administrative sau a hotărârilor privind creația și dezvoltarea științifică, artistică, literară și profesională - sn.], infracțiunea este propriu-zis lipsită de conținut". Parafrazând decizia anterioară, Avocatul Poporului apreciază că excluderea de la răspundere penală a persoanelor care ocupă funcții și exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul Constituției și al legii, în scopul realizării prerogativelor de putere cu care sunt investite, la nivelul cel mai înalt în statul român, așadar, a celor care, prin excelență, au conotații de putere publică, fiind, astfel, justificată vocația acestora la calitatea de subiect activ pentru infracțiunile de serviciu, este de natură a încălca art. 16 alin. (1) din Constituție. Se mai apreciază că, dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ar conduce la încălcarea valorilor fundamentale, ocrotite de Codul penal, valori de rang constituțional, precum statul de drept, democrația, respectarea Constituției și a legilor, care sunt consacrate prin art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală printre valorile supreme.

Se arată că textele legale anterioare contravin și art. 16 alin. (2) din Constituție. În acest sens se susține că în măsura în care anumite subiecte de drept sunt excluse, prin efectul unei dispoziții legale adoptate în considerarea lor și aplicabile numai în ceea ce le privește, incidenței unei reglementări legale constituind dreptul comun în materie, dispozițiile criticate nesocotesc principiul constituțional potrivit căruia "nimeni nu este mai presus de lege".

În plus, statutul juridic privilegiat creat prin actul normativ criticat contravine și prevederilor art. 11 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora "Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte". Astfel, ratificând sau aderând la convențiile internaționale menționate în prealabil, statul român și-a asumat obligația de a respecta și transpune întocmai prevederile internaționale în dreptul său intern, și anume obligația de a incrimina corupția activă și corupția pasivă a persoanelor care se circumscriu categoriilor "agent public"/"membru al adunărilor publice naționale"/"funcționar național"/"ofițer public", noțiuni care au corespondență, în dreptul penal român, în noțiunile de "funcționar public"/"funcționar".

Invocându-se jurisprudența Curții Constituționale [Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014], se arată că Parlamentul nu poate proceda la eliminarea protecției juridice penale a valorilor cu statut constituțional. Libertatea de reglementare pe care o are Parlamentul în aceste cazuri se

exercită prin reglementarea condițiilor de tragere la răspundere penală pentru faptele antisociale care aduc atingere valorilor prevăzute și garantate de Constituție. În consecință, se apreciază că nici Guvernul, pe calea delegării legislative, nu poate proceda la eliminarea protecției juridice penale a valorilor cu statut constituțional.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) și art. 33 din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Soluția Curții Constituționale:

Prin **Decizia nr. 64/2017** Curtea Constituțională a respins ca **devenită inadmisibilă excepția de neconstituționalitate, motivat de faptul că actul normativ criticat fusese abrogat, data pronunțării fiind una ulterioară datei abrogării ordonanței de urgență criticate**. Totodată, a precizat că neîndeplinirea condiției de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate referitoare la caracterul "în vigoare" al actului normativ supus controlului de constituționalitate se constituie într-un impediment dirimant care, în mod evident, împiedică soluționarea pe fond a criticilor de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă formulate.

c) Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 3 alin. (2) din Legea nr. 62/2011 a dialogului social, republicată în Monitorul Oficial nr. 625 din data de 31 august 2012

Avocatul Poporului a apreciat că textul legal menționat, potrivit căruia „Pentru constituirea unui sindicat este necesar un număr de cel puțin 15 angajați din aceeași unitate” este neconstituțional prin raportare la art. 40 alin. (1) și art. 20 din Legea fundamentală, precum și art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 5 din Carta Socială Europeană, revizuită.

Art. 40 alin. (1) din Constituție prevede dreptul cetățenilor de a se asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere. Acest drept fundamental, social-politic, se exercită prin participare la constituirea asociațiilor sau prin aderare la asociații existente. Astfel, salariații își pot înființa sindicate sau se pot afilia liber la acestea. Cu toate că norma constituțională este clară și nu instituie nicio posibilitate de limitare, dificultățile aplicării sale apar ca urmare a unei legislații ce denaturează esența acestui drept.

În conformitate cu art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, "1. Orice persoană are dreptul la libertate de întrunire pașnică și la libertate de asociere, inclusiv a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale. 2. Exercitarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat."

Avocatul Poporului a apreciat că prevederile art. 3 alin. (2) din Legea nr. 62/2011, republicată, sunt în afara spiritului Legii fundamentale, a Convenției europene și, nesocotind situația economică și socială din România, afectează însăși libertatea sindicală prin impunerea prin lege a unui număr minim de membri pentru constituirea unui sindicat, raportat la aceeași unitate. Potrivit datelor statistice, "Mărimea medie a unei întreprinderi din industrie a fost de circa 26 de salariați, în timp ce în comerț a fost de circa

5 salariați. “ (Comunicat de presă nr. 281 din 19 noiembrie 2014 - Activitatea întreprinderilor din industrie, construcții, comerț și servicii de piață, în anul 2013 – date provizorii, www.insse.ro).

Ca atare, într-o economie ce se bazează pe întreprinderi mici și mijlocii, cu o medie între 5 și 26 de salariați, pragul minim de 15 salariați pentru înființarea unui sindicat apare ca excesiv și reprezintă o piedică pentru angajații din întreprinderile mici și mijlocii de a-și face un sindicat.

Totodată, Avocatul Poporului a argumentat și faptul că sunt nesocotite și prevederile **Convenției nr. 87/1948 privind libertatea sindicală și apărarea dreptului sindical**, care la **art. 2 și art. 7** prevăd că *“Muncitorii și patronii, fără nici o deosebire, au dreptul fără autorizație prealabilă, să constituie organizații la alegerea lor, precum și să se afilieze la aceste organizații, cu singura condiție de a se conforma statutelor acestora din urma”*, „Dobândirea personalității juridice de către organizațiile de muncitori și patroni, federațiile și confederațiile lor, nu poate fi subordonată unor condiții care ar pune în discuție aplicarea dispozițiilor articolelor 2, 3 și 4 de mai sus”. În plus, potrivit **art. 8 pct. 2** din Convenția menționată mai sus, *“Legislația națională nu va trebui să prejudicieze și nici să fie aplicată în așa fel încât să prejudicieze garanțiile prevăzute de prezenta convenție”*. Astfel, **libertatea salariaților de a da naștere unui sindicat este un drept garantat inclusiv de norma internațională**, neputând fi subordonată unor elemente de natură să limiteze exercitarea sa.

Mai mult, cerințele legii nu pot fi de așa natură încât să suprimă chiar substanța dreptului, în sensul eliminării posibilității reale și efective de exercitare a dreptului, în limitele configurate de însăși legea supremă a statului. Sunt create, astfel, premisele înlăturării condiției impuse pentru constituirea unui sindicat și care afectează grav dreptul cetățenilor la liberă asociere. În acest sens sunt și **Concluziile XIII-5 ale Comitetului European pentru Drepturi Sociale**, care, în interpretarea **art. 5 din Carta Socială Europeană, revizuită**, (potrivit căruia *“în vederea garantării sau promovării libertății lucrătorilor și a patronilor de a constitui organizații locale, naționale sau internaționale pentru protecția intereselor lor economice și sociale și de a adera la aceste organizații, părțile se angajează ca legislația națională să nu aducă atingere și să nu fie aplicată de o manieră care să aducă atingere acestei libertăți”*), a considerat că, atunci când legislația stabilește un număr minim de persoane necesar pentru a constitui un sindicat considerat excesiv, aceasta ar putea reprezenta un obstacol la constituirea unui sindicat, încălcându-se astfel libertatea de asociere. Or, *cerința pentru constituirea unui sindicat a unui număr de cel puțin 15 angajați din aceeași unitate*, ca una dintre condițiile formale pentru împlinirea procedurii legale de constituire a unui sindicat, **are caracter excesiv**, disproporționat în actualul context socio-economic al țării.

În ceea ce privește **impunerea prin textul legal criticat ca membrii fondatori să provină din aceeași unitate**, Avocatul Poporului a menționat că prin aceasta se *aduce atingere dreptului fundamental al libertății de asociere*, întrucât se înlătură efectiv posibilitatea salariaților din unitățile mici și mijlocii de a avea propriile organizații sindicale. Lipsa unei justificări reale în reglementarea acestor condiții restrictive se poate deduce și din faptul că, ulterior constituirii, într-un sindicat se pot afilia salariați indiferent de unitatea din care provin.

În jurisprudența sa, **Curtea Constituțională a arătat că, pe fondul indiscutabil al evoluției societății, noile realități politice, sociale, economice, culturale trebuie să fie normate, să se regăsească în conținutul dreptului pozitiv. Dreptul este viu, astfel că, odată cu societatea, și el trebuie să se adapteze modificărilor survenite (a se vedea, în acest sens, pct. 3 din Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011).**

În plus, **Curtea Europeană a Drepturilor Omului**, în jurisprudența sa, consideră că libertatea de asociere nu este absolută, **art. 11 paragraful 2 din Convenție** permițând statelor să intervină pentru protejarea instituțiilor de drept și a drepturilor și libertăților altora dacă sunt amenințate prin activitățile sau intențiile unei asociații cu caracter politic. Cu toate acestea, marja de apreciere a statului este una limitată, fiind necesar ca excepțiile de la regula respectării dreptului de asociere să fie interpretate strict și impuse numai cu motive convingătoare și imperative, de natură a justifica restricționarea dreptului. Marja limitată de apreciere a statului face obiectul supravegherii europene riguroase atât asupra legii, dar și asupra deciziilor de aplicare a acesteia, inclusiv asupra deciziilor judiciare (*a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 17 februarie 2004, pronunțată în Cauza Gorzelik și alții împotriva Poloniei, paragrafele 94 și 95, Hotărârea din 10 iulie 1998, pronunțată în Cauza Sidiropoulos și alții împotriva Greciei, paragraful 40, Hotărârea din 2 octombrie 2001, pronunțată în Cauza Stankov și Organizația Macedoneană Unită Ilinden împotriva Bulgariei, paragraful 84*).

Apreciind că soluția legislativă consacrată de art. 3 alin. (2) din Legea nr. 62/2011, republicată, **reprezintă o ingerință excesivă și disproporționată a autorităților statului asupra dreptului de asociere**, Avocatul Poporului a considerat că instanța de contencios constituțional are de analizat, prin efectuarea *testului de proporționalitate*, dacă aceasta își găsește justificarea sub rigoarea exigențelor indicate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, test ce are în vedere dacă ingerința este prevăzută de lege (inclusiv criteriile de calitate ale legii), dacă există un scop legitim și dacă măsura este adecvată, necesară într-o societate democratică și dacă păstrează justul echilibru între interesele colective și cele individuale.

Deși Curtea Constituțională s-a pronunțat prin **Decizia nr. 939/2012** asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (2) din Legea dialogului social nr. 62/2011, **în sensul constituționalității acestora**, Avocatul Poporului a susținut că, în prezent, se impune **reexaminarea dispozițiilor legale criticate**, având în vedere stadiul actual al societății românești, al noilor realități sociale și economice din România, în condițiile în care impunerea unui număr de cel puțin 15 angajați din aceeași unitate pentru constituirea unui sindicat conduce la suprimarea dreptului la asociere sau ar fi sinonim cu o asemenea suprimare.

Avocatul Poporului a reiterat că dispozițiile art. 3 alin. (2) din Legea nr. 62/2011, republicată, reglementează o măsură ce, în raport cu actualul stadiu al evoluției societății românești, **nu mai corespunde cerințelor sale de necesitate și prin caracterul său excesiv, aceasta duce la imposibilitatea exercitării efective a dreptului de asociere, ceea ce echivalează cu afectarea dreptului în însăși substanța sa**. Cerințele legii nu pot fi de așa natură încât să suprimă chiar substanța dreptului, în sensul eliminării posibilității reale și efective de exercitare a dreptului de asociere, în limitele configurate de însăși legea supremă a statului. Cu alte cuvinte, legea, ca act normativ de ordin ierarhic inferior Legii fundamentale, nu poate să coboare nivelul de protecție constituțională a unui drept sau al unei libertăți.

Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că **prevederile legale criticate sunt contrare dreptului de asociere**, garantat de **art. 40 alin. (1) din Constituție, art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 5 din Carta Socială Europeană, revizuită**, motivat de faptul că această condiție este excesivă și disproporționată față de pretinsul său scop legitim.

Soluția Curtii Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

d) Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 42 alin. (6¹) și (9) din Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 225/2016

Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constituțională în privința dispozițiilor art. 42 alin. (6¹) și (9) din Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 225/2016, apreciind că acestea sunt neconstituționale prin raportare la prevederile art. 1 alin. (3) și (5), art. 21, art. 24 și art. 44 din Constituție, pentru următoarele considerente:

Potrivit **art. 42 alin. (6¹) din Legea nr. 51/2006**, „*factura emisă pentru serviciile de utilități publice constituie **titlu executoriu***”, iar în conformitate cu **art. 42 alin. (9)**, „*factura pentru serviciile furnizate/prestate se emite cel mai târziu până la data de 15 a lunii următoare celei în care prestația a fost efectuată. Utilizatorii serviciilor de utilități publice, persoane fizice sau juridice, sunt obligați să achite facturile reprezentând contravaloarea serviciilor furnizate/prestate în termenul de scadență de 15 zile de la data emiterii facturilor; data emiterii se înscrie pe factură. Termenul de scadență privind plata facturii se ia în calcul începând cu data emiterii facturii*”.

În **vechea reglementare**, art. 42 alin. (9) din Legea nr. 51/2006 stabilea că *factura pentru serviciile furnizate/prestate se emite cel mai târziu până la data de 15 a lunii următoare celei în care prestația a fost efectuată. Utilizatorii serviciilor de utilități publice, persoane fizice sau juridice, sunt obligați să achite facturile reprezentând contravaloarea serviciilor furnizate/prestate în termenul de scadență de 15 zile lucrătoare de la data primirii facturilor; data emiterii se înscrie pe factură. Termenul de scadență privind plata facturii se ia în calcul începând cu data primirii facturii*.

În **actuala reglementare**, utilizatorii serviciilor de utilități publice sunt obligați să achite facturile în termenul de scadență de 15 zile, termen care însă curge **de la data emiterii facturilor**, iar nu data primirii facturilor.

Din **Expunerea de motive a Legii nr. 225/2016** nu a rezultat care a fost rațiunea pentru care legiuitorul a intervenit în sensul modificării termenului de scadență privind plata facturii, dar, în opinia Avocatului Poporului, **stabilirea ca dată de la care începe să curgă termenul de scadență a momentului emiterii facturii, indiferent de data la care aceasta este primită de către debitorul obligației de plată, contravine principiilor înscrise în Legea fundamentală.**

Astfel, Avocatul Poporului a considerat că, în condițiile în care termenul curge de la data emiterii facturii și, în plus, factura constituie titlu executoriu, dispozițiile legale criticate au un caracter excesiv pentru utilizatorii obligați să plătească factura în doar 15 zile de la emitere, nu de la primire, termenul instituit fiind unul **incert, care depinde de o serie de factori subiectivi, imprevizibili** (spre exemplu, operativitatea funcționării serviciilor de comunicare prin poștă). Poate că scopul unei asemenea modificări legislative este oferirea pentru furnizorii de servicii a unei modalități mai eficiente de valorificare a creanțelor, însă o asemenea soluție nu instituie nicio garanție pentru utilizatorii serviciilor de utilități publice.

Principiul legalității, statuat la nivel comunitar prin art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și consacrat la nivel național de art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor. Din această perspectivă, principiul legalității implică o obligație pozitivă a legiuitorului, de a reglementa prin texte clare și

precise. Norma juridică trebuie să fie enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita, **să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă.**

Având în vedere faptul că factura constituie, în actuala reglementare, titlu executoriu, este necesară asigurarea unui just echilibru între drepturile patrimoniale ale furnizorilor și cele ale utilizatorilor de servicii publice, care pot suferi vătămări ca urmare a aplicării acestor dispoziții inechitabile. Prin urmare, trebuie găsită o soluție legislativă care să permită și să garanteze exprimarea intereselor tuturor părților, asigurarea accesului liber la justiție și exercitarea dreptului la apărare.

În ceea ce privește aspectele referitoare la criteriile de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate pe care un text de lege trebuie să le îndeplinească, Curtea Constituțională a constatat că prin reglementarea acestora, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă **principiul securității raporturilor juridice**, având claritatea și previzibilitatea necesare (a se vedea **Decizia Curții Constituționale nr. 26/2012, Decizia nr. 582/2016**).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că *"odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență rezonabilă pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții"* (în acest sens sunt Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în *Cauza Păduraru împotriva României*, sau Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în *Cauza Beian împotriva României*).

Ca atare, din perspectiva nepredictibilității legii, menționăm că utilizatorii serviciilor publice se pot afla în situația de a primi factura după împlinirea termenului de scadență de 15 zile, termen care curge de la emitere. Apreciem că **soluția legislativă adoptată este lipsită de garanții în ceea ce îl privește pe debitorul obligației de plată a facturii**, neachitarea în termen putând avea importante consecințe asupra securității și stabilității raporturilor juridice, precum și asupra patrimoniului utilizatorului, fără ca întârzierea în îndeplinirea obligațiilor să îi fie imputabilă. Sub aspectul acestor posibile, dar grave consecințe patrimoniale, textele legale criticate pot aduce atingere și **dreptului de proprietate privată, garantat de art. 44 din Constituție**.

De asemenea, noua reglementare nu cuprinde nicio normă care să stabilească posibilitatea utilizatorului obligat să plătească o factură ce-i parvine după împlinirea termenului de scadență, de a-și exprima poziția sau opoziția, de a formula vreo apărare, de a proba buna sa credință și faptul că se găsește în situația de a plăti penalități pentru o întârziere care nu-i este nicidecum imputabilă. **Lipsa unor prescripții exprese cu privire la mijloacele pe care debitorul le-ar putea folosi pentru a combate pretențiile creditorului face ca reglementarea preconizată să fie lipsită de previzibilitate, permițând să planeze incertitudinea asupra unui act juridic care constituie titlu executoriu.**

Față de aceste lipsuri, Avocatul Poporului a apreciat că textele legale analizate sunt neconstituționale și în raport cu **art. 24 din Constituție** care, la alin. (1), garantează **dreptul la apărare în sens larg**, ceea ce presupune dreptul cetățenilor de a se apăra împotriva oricărei acuzații sau împotriva oricăror pretenții ce s-ar putea formula împotriva lor. Or, premisa exercitării dreptului la apărare este informarea, aducerea la cunoștință a pretențiilor sau a acuzațiilor formulate, în modalități care permit să se facă dovada acestei informări.

Dreptul la apărare conferă oricărei părți implicate într-o procedură judiciară sau extrajudiciară indiferent de natura acesteia (civil, penal, comercial, administrativ, litigiu de muncă) posibilitatea de a folosi toate mijloacele prevăzute de lege prin care pot fi invocate situații sau împrejurări ce susțin și probează apărarea. Acesta include înștiințarea părților despre declanșarea unei proceduri, participarea la aceasta, posibilitatea de a folosi orice mijloc de probă, de a solicita administrarea unor probe. Totodată, dispozițiile legale criticate **aduc atingere dreptului de acces liber la justiție al utilizatorului, consacrat de art. 21 din Constituție**, în contextul în care momentul de la care începe să curgă termenul de scadență pentru plata facturii îl reprezintă data emiterii, **incertitudinea momentului primirii facturii de către destinatar constituind, în opinia Avocatului Poporului, un obstacol în exercitarea dreptului de acces la instanță**. Momentul de la care legiuitorul stabilește curgerea termenului de scadență nu este unul rezonabil, depășind cadrul constituțional referitor la asigurarea accesului la justiție. Or, prin efectul dispozițiilor criticate, se produce un dezechilibru în defavoarea utilizatorului de servicii publice, în sensul că acesta trebuie să suporte sancțiunea unor penalități ori chiar consecințele patrimoniale ale titlului executoriu, fără a avea măcar posibilitatea de a formula apărări înainte de producerea acestor consecințe juridice.

Soluția Curtii Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

e) Excepția de neconstituționalitate referitoare la art. 68 alin. (1) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată

Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constituțională cu **excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 68 alin. (1) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici**, republicată, prin raportare la art. 16 alin. (1), art. 11 și art. 20 din Constituție, art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 21 pct. 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 25 lit. c) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, cu următoarea argumentare:

Prevederile legale criticate au următorul conținut:

”În urma dobândirii unei diplome de studii de nivel superior, funcționarii publici de execuție au dreptul de a participa la examenul organizat pentru ocuparea unei funcții publice într-o clasă superioară celei în care sunt încadrați, dacă studiile absolvite sunt în specialitatea în care își desfășoară activitatea sau dacă autoritatea ori instituția publică apreciază că studiile absolvite sunt utile pentru desfășurarea activității”.

Precizăm că Legea nr. 188/1999, lege organică, reglementează statutul funcționarilor publici, o categorie specială de salariați, care în virtutea funcției publice, beneficiază de un regim juridic special, cu drepturi și obligații specifice. Forma republicată a legii consacră un capitol special **carierii funcționarilor publici**, în care se află o secțiune dedicată **promovării acestora**, în clasă, respectiv în grade profesionale. De menționat că, în general, promovarea este o posibilitate, nu un drept al angajaților, fie ei funcționari publici sau nu. Cu toate acestea, legea specială a funcționarilor publici, prin norma criticată în speță, **consacră dreptul la promovare a funcționarilor publici de execuție, în urma dobândirii unei diplome de studii de nivel superior, prin participarea la examenul organizat pentru ocuparea unei funcții publice într-o clasă superioară celei în care sunt încadrați**, dacă studiile absolvite sunt în specialitatea în care își desfășoară activitatea sau dacă autoritatea ori instituția publică apreciază că studiile absolvite sunt utile pentru desfășurarea activității.

Aparent, legiuitorul, în virtutea atenției speciale pe care o acordă promovării persoanelor care exercită puterea publică, prin norma legală precitată, instituie un privilegiu în favoarea acestora, acordându-le dreptul, nu posibilitatea de a promova în clasă prin participarea la un examen [alin. (1)], necon condiționat de existența unui post vacant, ci prin simpla transformare a postului ocupat de funcționarul public ca urmare a promovării examenului [alin. (2)]. Ceea ce la prima vedere pare un privilegiu acordat tuturor funcționarilor publici, în fapt, se dovedește a fi un privilegiu numai pentru o parte dintre aceștia, grevat de data dobândirii diplomei, care trebuie să fie ulterioară numirii în funcția publică.

Prin urmare, cei care nu au valorificat diploma la numirea în funcția publică, în sensul de a fi numiți pe o funcție corespunzătoare studiilor absolvite, diploma va fi considerată ca inexistentă pe întreaga perioadă cât persoana în cauză are calitatea de funcționar public. Această aparență de drept vine în contradicție cu înseși principiile care stau la baza exercitării funcției publice, consacrate de art. 3 al legii, și anume: **legalitate, imparțialitate și obiectivitate, transparență, eficiență și eficacitate, stabilitate în exercitarea funcției publice.** Persoanele aflate în această situație care vor să promoveze în clasă nu pot beneficia de acest text de lege, ci sunt obligate să participe la un nou concurs în condiții similare cu persoane care nu sunt funcționari publici.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

f) Excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 54/2017 privind modificarea art. VIII alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății

Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constituțională cu privire la **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 54/2017 privind modificarea art. VIII alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății** care contravine **dispozițiilor constituționale ale art. 115 alin. (4) și (5)** privind regimul ordonanțelor de urgență, afectează principiul securității raporturilor juridice, principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale și principiul supremației legii, consacrate de **art. 1 alin. (3), alin. (4) și alin. (5)** din Legea fundamentală, precum și **art. 11 și art. 148 alin. (2) din Legea fundamentală** referitoare la obligațiile României decurgând din dreptul internațional.

Actul normativ criticat conține un articol unic, prin care se modifică art. VIII alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016, în sensul menținerii acreditării școlilor doctorale autorizate provizoriu și considerate acreditate până la finele anului universitar 2016-2017. Articolul unic are următorul conținut: *"Prin derogare de la prevederile art. 158 alin. (4) și (5) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, școlile doctorale își mențin acreditarea până la realizarea procesului de evaluare periodică, dar nu mai târziu de 1 octombrie 2019."*

Din examinarea preambulului și a notei de fundamentare acestui act normativ a rezultat că situația pentru rezolvarea căreia s-a intervenit pe calea ordonanței de urgență nu are caracter extraordinar, lipsindu-i atât caracterul de noutate, cât și cel obiectiv și urgența nu este motivată.

Până la această dată, școlile doctorale au numai autorizare provizorie, cu depășirea termenelor legale, evaluările externe necesare pentru obținerea acreditării nu au fost efectuate, iar organul de specialitate din administrația centrală nu și-a exercitat atribuțiile legale în materie. Astfel, prin nerespectarea normelor legale imperative din domeniu este afectat principiul supremației legii și totodată cel al securității raporturilor juridice. Totodată, puterea executivă are la dispoziție propriile pârghii legale pentru deblocarea situației școlilor doctorale, având chiar prerogative de monitorizare, control, gestionare a procesului de evaluare periodică, prin organul de specialitate din subordinea Guvernului, atribuții specifice de execuție a legii nerealizate de la intrarea în vigoare a legii, dar a acționat de două ori (în doi ani consecutivi) pe calea delegării legislative.

În plus, s-a reținut încălcarea art. 11 și art. 148 alin. (2) din Constituție prin nerespectarea normelor europene și internaționale privind asigurarea calității în învățământul superior. Unul din obiectivele și prioritățile Uniunii Europene este asigurarea unei calități înalte în procesul de educație. Astfel, în baza art. 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, art. 26 din Declarația universală a drepturilor omului, art. 14 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, au fost adoptate o serie de documente privind asigurarea calității în educație, respectiv în învățământul superior. Parlamentul European și Consiliul au adoptat două recomandări prin care promovează asigurarea calității învățământului superior. Prima, din 1998 (98/561/EC), a făcut apel la sprijinirea și crearea de sisteme transparente de asigurare a calității. Cea de-a doua, din februarie 2006 (2006/143/EC), s-a referit la continuarea cooperării europene în asigurarea calității învățământului superior. Obiectivul recomandării din 2006 a fost încurajarea instituțiilor de învățământ superior în introducerea sau dezvoltarea de sisteme interne de asigurare a calității și a agențiilor de acreditare sau asigurare a calității în aplicarea standardelor și orientărilor europene privind asigurarea calității în acest domeniu. Totodată, precizăm că încă din anul 2005 au fost adoptate Standardele și orientările europene de asigurare a calității în învățământul superior, care au fost revizuite în anul 2015.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

g) Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 61 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, modificată și completată și ale art. 15 alin. (2) din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, modificată și completată

Textele legale criticate au următorul conținut: **art. 61 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, modificată și completată** („Prevederile prezentei ordonanțe de urgență sunt aplicabile și persoanelor care își desfășoară activitatea în ministerele și instituțiile din sectorul de apărare, ordine publică și siguranță națională, cu excepția cadrelor militare în activitate și a funcționarilor publici cu statut special”) și **art. 15 alin. (2) din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, modificată și completată** („Cadrele militare în activitate, femei și bărbați, au dreptul la concediu și indemnizație pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani și, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 7 ani, în condițiile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare”).

Argumentele de neconstituționalitate au fost abordate din perspectiva încălcării art. 16 și art. 34 din Legea fundamentală, privind egalitatea în drepturi și dreptul la ocrotirea sănătății, așa cum vor fi prezentate succint în cele ce urmează:

Dispozițiile legale criticate prin care se limitează acordarea dreptului la concediu și indemnizație pentru creșterea copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 7 ani, datorită statutului special generat de situația militară a părintelui, față de celelalte categorii socio-profesionale pentru care se acordă concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente până la împlinirea vârstei de 18 ani **aduc atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii**. Principiul egalității în drepturi, înscris în art. 16 alin. (1) din Constituția României, presupune egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Acest principiu impune statului asigurarea unui cadru legal menit să permită aplicarea unui tratament egal tuturor persoanelor fizice aflate în situații juridice similare, astfel încât acestea să fie egale în drepturi, fără privilegii și fără discriminări.

În același sens, este și jurisprudența Curții Constituționale, prin care s-a statuat în mod constant că *„violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite”*. De asemenea, prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a stabilit că diferența de tratament devine discriminare, în sensul **art. 14 din Convenția europeană a drepturilor omului**, numai atunci când autoritățile statale *„introduc distincții între situații analoage și comparabile”*, fără ca acestea să se bazeze pe „o justificare rezonabilă și obiectivă”.

Astfel, stabilirea concediului și indemnizației pentru îngrijirea copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente, până la împlinirea vârstei de 18 ani se aplică pentru toate persoanele asigurate, cu excepția persoanelor care sunt cadre militare în activitate sau funcționari publici cu statut special, fiind generată, astfel, o discriminare între cetățeni pe criterii arbitrare. Așa fiind, diferențierea între regimul juridic al asigurărilor sociale aplicabil cadrelor militare în activitate sau funcționari publici cu statut special, față de cel stabilit pentru asigurații care nu fac parte din această categorie, nu se justifică în mod obiectiv și rezonabil.

În plus, Avocatul Poporului a menționat că **art. 47 alin. (2) din Constituție** consacră dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege, iar dreptul la concediu pentru îngrijirea copilului cu handicap, drept a cărui reglementare este supusă controlului de constituționalitate, reprezintă una dintre formele de asigurări sociale la care se referă textul constituțional mai sus amintit.

Dreptul la concediu și la indemnizația pentru îngrijirea copilului cu handicap este consacrat pentru toate categoriile de asigurați în sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, fără nici o distincție între diferitele categorii de asigurați.

Bineînțeles, legiuitorul este liber să instituie dispoziții derogatorii de la reglementările generale instituite prin legea-cadru, în privința anumitor condiții și criterii de acordare a unor drepturi de asigurări sociale ori în privința cuantumului și a modului de calcul ale acestora. Cu toate acestea, Avocatul Poporului a considerat că **limitarea unei categorii de persoane de la beneficiul unei forme de asigurare prevăzut de lege pentru toate categoriile de asigurați nu se poate realiza fără a fi încălcat principiul constituțional al egalității în drepturi**. Această soluție vizează și dreptul cadrelor militare în activitate și a funcționarilor publici cu statut special de a beneficia de concediul pentru îngrijirea copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente, până la împlinirea vârstei de 18 ani și a indemnizației aferente.

În ceea ce privește cadrele militare în activitate, se observă că, într-adevăr, sub aspectul condițiilor de încadrare, al atribuțiilor, al drepturilor, al incompatibilităților și al interdicțiilor, acestea se află într-o situație diferită față de celelalte categorii de salariați. Cu toate acestea, în calitate de asigurați, cadrele militare în activitate nu se deosebesc de celelalte categorii de asigurați, astfel că instituirea unui tratament juridic diferențiat, care îi privează pe aceștia de beneficiul unei forme de asigurare socială prevăzute de lege pentru toate persoanele asigurate apare ca fiind discriminatorie.

Totodată, în cazul textelor de lege supuse controlului de constituționalitate, considerentele avute în vedere de legiuitor nu pot fi considerate ca fiind îndeajuns de puternice pentru a justifica, în mod obiectiv și rațional, instituirea unui tratament diferențiat între cadrele militare în activitate și funcționarii publici cu statut special, pe de o parte și celelalte categorii de asigurați, pe de altă parte, în privința condițiilor de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului cu handicap.

Mai mult, prin stabilirea concediului pentru îngrijirea copilului cu handicap pentru afecțiunile intercurrente, până la împlinirea vârstei de 18 ani și a indemnizației aferente, **legiuitorul a avut în vedere protecția copilului**, nevoia acestuia de a primi îngrijiri medicale din partea părintelui, indiferent de categoria socio-profesională din care face parte.

De asemenea, Avocatul Poporului a considerat că prin dispozițiile legale criticate **este încălcat și principiul constituțional care consacră dreptul la ocrotirea sănătății**, întrucât prin imposibilitatea părintelui care este cadru militar activ de a beneficia de concediul pentru îngrijirea copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurrente, până la împlinirea vârstei de 18 ani și a indemnizației aferente se aduce o atingere gravă interesului copilului, acela de a beneficia de îngrijiri medicale corespunzătoare. În acest sens, menționăm că potrivit **art. 6 din Convenția din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, republicată**, statele părți recunosc dreptul la viață al fiecărui copil, iar acestea vor face tot ce le stă în putință pentru a asigura supraviețuirea și dezvoltarea copilului, iar în conformitate cu **art. 24 din aceeași convenție** statele părți *recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare. Ele vor depune eforturi pentru a garanta că nici un copil nu este lipsit de dreptul de a avea acces la aceste servicii.*

Pe cale de consecință, prin îngrădirea dreptului copilului care suferă de un handicap grav, de a beneficia de îngrijire până la vârsta de 18 ani din partea părintelui care are statut special generat de situația militară se aduce atingere dreptului la ocrotirea sănătății.

În plus, potrivit **art. 4 Convenția din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, republicată**, *statele părți se angajează să ia toate măsurile legislative, administrative și de orice altă natură necesare în vederea punerii în aplicare a drepturilor recunoscute în prezenta convenție.*

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

1.3 Formularea punctelor de vedere asupra constituționalității legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile omului

Precizări

Potrivit prevederilor art. 19 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *“În cazul sesizării privind excepția de neconstituționalitate a legilor*

și ordonanțelor care se referă la drepturile omului, Curtea Constituțională va solicita și punctul de vedere al instituției Avocatul Poporului.”

O prevedere similară se regăsește și în art. 30 din Legea nr. 47/1992, republicată, potrivit căreia *”președintele Curții Constituționale, primind încheierea de sesizare de la instanța judecătorească, o va comunica și Avocatului Poporului, indicând data până la care poate să trimită punctul său de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocată într-un proces concret.”*

Legea nr. 47/1992, republicată, stabilește și posibilitatea Avocatului Poporului *de a prezenta, la solicitarea instanței de contencios constituțional, puncte de vedere cu privire la sesizările de neconstituționalitate formulate de președintele uneia dintre Camerele Parlamentului sau Guvern.*

În anul 2017, Curtea Constituțională a transmis Avocatului Poporului, în vederea formulării unui punct de vedere, un număr de **1829** de excepții de neconstituționalitate.

Prezentarea punctelor de vedere formulate de Avocatul Poporului la solicitarea Curții Constituționale

În cele ce urmează vom prezenta, pentru exemplificare, obiectul unora dintre excepțiile de neconstituționalitate în privința cărora Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere **în sensul neconstituționalității dispozițiilor legale invocate, fie punctul de vedere a fost exprimat sub rezervă de interpretare a textelor legale criticate.**

a) Prevederile art. 117 din Codul de procedură penală, care stabilesc persoanele care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor au fost apreciate de Avocatul Poporului ca fiind neconstituționale, prin raportare la art. 16 alin. (1) din Constituție, pentru argumentele prezentate în continuare:

Dispozițiile legale criticate care stabilesc categoriile de persoane care pot refuza să fie audiate ca martori într-o anumită cauză penală (fiind un drept al lor), respectiv soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului, persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau inculpatului **aduc atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii.** Principiul egalității în drepturi, înscris în art. 16 din Legea fundamentală, presupune egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Acest principiu impune statului asigurarea unui cadru legal menit să permită aplicarea unui tratament egal tuturor persoanelor aflate în situații juridice similare, astfel încât acestea să fie egale în drepturi, fără privilegii și fără discriminări.

În același sens, este și jurisprudența Curții Constituționale, prin care s-a statuat în mod constant că *”violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite”.* De asemenea, prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a stabilit că diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenția europeană a drepturilor omului, numai atunci când autoritățile statale „introduc distincții între situații analoage și comparabile”, fără ca acestea să se bazeze pe „o justificare rezonabilă și obiectivă”.

Prin neregnoașterea dreptului de a refuza să dea declarații în calitate de martor persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți (concubinilor), **se încalcă art. 16 din Constituție,** cu atât mai mult cu cât **art. 177 alin. (1) din Codul penal definește expresia ”membru de familie”:** **a)** ascendenții și descendenții, frații și surorile, copiii acestora, precum și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude; **b)** soțul; **c)**

persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc.

Un martor aflat în relație de concubinaj cu suspectul ori inculpatul are un interes real și actual de a refuza să dea o declarație în cauză, spre comparație de martorul care a avut calitatea de soț, la un moment dat. De asemenea, pot fi și situații în care martorii care au avut calitatea de concubin al suspectului sau inculpatului exprimă aceleași sentimente de afecțiune, precum un martor care a avut calitatea de soț.

Totodată, cu titlu de comparație, a făcut trimitere și la dispozițiile **art. 315 din Codul de procedură civilă** care stabilesc că nu pot fi ascultate ca martori, dacă nu există acordul părților următoarele persoane: 1. rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv; 2. soțul, fostul soț, logodnicul ori concubinul; 3. **cei aflați în dușmănie sau în legături de interese cu vreuna dintre părți.**

În cazul în care s-ar considera că există o diferență între importanța mărturiei oferite de o persoană într-un proces penal față de mărturia oferită într-un proces civil, Avocatul Poporului a amintit faptul că **art. 273 din Codul penal** definește mărturia mincinoasă ca fiind fapta martorului care face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care este întrebat într-o cauză penală, civilă sau în orice alte procedură în care se ascultă martori.

Stabilirea dreptului de a refuza să dea declarații în calitate de martor doar pentru soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului, persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau inculpatului este în contradicție cu principiul egalității în fața legii, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, conform căruia, în situații egale, tratamentul juridic aplicat nu poate fi diferit, întrucât trebuie să se respecte relația și sentimentele de afecțiune existente între persoanele care trăiesc în **concubinaj**.

De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.755/2014 sau Decizia nr. 67/2015).

Cât privește aspectele practice ce țin de audierea persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, în calitate de martori, a considerat că organele de urmărire penală, precum și instanțele, pot înțelege că *sunt situații în care o relație de concubinaj este mai puternică decât o relație de rudenie sau chiar de căsnicie*. De aceea, având în vedere că actualul Cod penal consideră că persoanele aflate în relații de concubinaj sunt ”membri de familie”, precum și dispozițiile art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Avocatul Poporului a apreciat că și aceste persoane au dreptul legal de a refuza să dea declarații în calitate de martor, chiar dacă art. 117 alin. (1) din Codul de procedură penală nu prevede drept.

În consecință, Avocatul Poporului a apreciat că **se aplică un tratament diferit** între soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului, persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau inculpatului și persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, respectiv relații de concubinaj, *fără ca tratamentul juridic să aibă o justificare rezonabilă și obiectivă*.

Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că dispozițiile **art. 117 din Codul de procedură penală** sunt **neconstituționale**, *în măsura în care nu le este recunoscut dreptul de refuza să fie audiate ca martori într-o anumită cauză penală și persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, care conviețuiesc*.

(Dosarul Curții Constituționale nr. 2580D/2016)

Soluția Curtii Constituționale:

Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 562/2017, constată că soluția legislativă cuprinsă în art.117 alin.(1) lit. a) și lit. b) din Codul de procedură penală, care exclude de la dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, este **neconstituțională**.

b) Într-o speță similară, de data aceasta referitoare la nerecunoașterea dreptului de a refuza să dea declarații în calitate de martor persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră de familie între unul dintre concubini și copilul celui alt concubin, care conviețuiesc, Avocatul Poporului a apreciat, pentru identitate de rațiune, că prevederile **art. 117 alin. (1) lit. a) și b) din Codul de procedură penală**, potrivit cărora „**Persoanele care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor. (1) Au dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor următoarele persoane: a) soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului; b) persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau al inculpatului**”, sunt neconstituționale față de prevederile **art. 1 alin. (5), art. 16 alin. (1) și art. 26 din Constituție**.

Asupra prevederilor **art. 117 alin. (1) lit. a) și b) din Codul de procedură penală**, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin, ocazie cu care a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 117 alin. (1) lit. a) și lit. b), care exclude de la dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, este neconstituțională.

Având ca punct de plecare atât punctul său de vedere formulat în dosarul anterior cât și considerentele **Deciziei nr. 562/2017**, Avocatul Poporului a considerat că soluția cuprinsă în prevederile art. 117 alin. (1) lit. a) și b) din Codul de procedură penală, **care exclude de la dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră de familie, cum este în cazul de față „fiica concubinei cu care locuiește inculpatul”**, este neconstituțională.

După cum s-a reținut în **Decizia nr. 562/2017**, temeiul pentru reglementarea dreptului de refuz al audierii se află în sfera de protecție a relațiilor de familie, care deși nu are o definiție la nivel constituțional, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că noțiunea de „*viață de familie*”, apărută prin art. 8 din Convenție, **nu este restrânsă doar la familiile bazate pe căsătorie și poate include alte relații de facto** (a se vedea Hotărârea din 3 aprilie 2012, pronunțată în Cauza Van der Heijden împotriva Olandei, precitată).

Având ca reper cele statuate de Curtea Constituțională, Avocatul Poporului a apreciat că poate exista „*viață de familie*” și în cazul unei relații de fapt echivalente căsătoriei, inclusiv între concubini și copiii unuia dintre aceștia, așa încât rațiunea reglementării dreptului de refuz al audierii subzistă și în cazul persoanelor care au relații asemănătoare aceloră de familie între unul dintre concubini și copilul celui alt concubin, care conviețuiesc, de vreme ce scopul substanțial al instituirii acestui drept îl reprezintă protecția „*vieții de familie*” având o importanță majoră în societate, indiferent de existența unei înregistrări formale.

Stabilirea dreptului de a refuza să dea declarații în calitate de martor doar pentru soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului, persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau inculpatului este în contradicție cu principiul egalității în fața legii, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, conform căruia, în situații egale, tratamentul juridic aplicat nu poate fi diferit, întrucât trebuie să se respecte relația și sentimentele de afecțiune existente între persoanele care trăiesc în **concubinaj**, precum și între aceștia și copiii unuia dintre concubini.

De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.755/2014 sau Decizia nr. 67/2015).

În consecință, prin dispozițiile criticate, **se aplica un tratament diferit** între soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului, persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau inculpatului, pe de o parte, și persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelor de familie între unul dintre concubini și copilul celui alt concubin, care conviețuiesc, pe de altă parte. Principiul egalității în drepturi, înscris în art. 16 din Legea fundamentală, presupune egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Acest principiu impune statului asigurarea unui cadru legal menit să permită aplicarea unui tratament egal tuturor persoanelor aflate în situații juridice similare, astfel încât acestea să fie egale în drepturi, fără privilegii și fără discriminări.

Cât privește aspectele practice ce țin de audierea persoanelor care au stabilit relații asemănătoare acelor de familie, între unul dintre concubini și copilul celui alt concubin, care conviețuiesc, în calitate de martori, considerăm că organele de urmărire penală, precum și instanțele, pot înțelege că *sunt situații în care o relație dintre unul dintre concubini și copilul celui alt concubin poate fi mai puternică decât o relație de rudenie între copil și părintele natural*.

Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că dispozițiile **art. 117 alin. (1) lit. a) și b) din Codul de procedură penală** sunt **neconstituționale**, *în măsura în care nu le este recunoscut dreptul de refuza să fie audiate ca martori într-o anumită cauză penală și persoanelor care au stabilit relații asemănătoare acelor de familie, între unul dintre concubini și copilul celui alt concubin, care conviețuiesc*.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

c) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității art. 369 alin. (6) din Codul de procedură penală, potrivit căruia „La cerere, părțile, pe cheltuiala acestora, pot obține o copie electronică a înregistrării ședinței de judecată în ceea ce privește cauza lor, cu excepția situațiilor în care ședința nu a fost publică în tot sau în parte” față de art. 21 alin. (3) și art. 131 alin. (1) din Legea fundamentală.

Prevederile legale criticate care stabilesc că, la cerere, părțile, pe cheltuiala acestora, pot obține o copie electronică a înregistrării ședinței de judecată în ceea ce privește cauza lor, cu excepția situațiilor în care ședința nu a fost publică în tot sau în parte, creează o discriminare nejustificată între procuror și părți, fiind încălcat dreptul la un proces echitabil și principiul egalității armelor. Totodată, Ministerul Public se află în imposibilitatea de a-și exercita deplin atribuțiile stabilite prin art. 131 din Constituție, copia electronică a înregistrării ședinței de judecată reprezentând un instrument necesar pentru aducerea la îndeplinire a acestor atribuții.

Art. 131 din Legea fundamentală consacră procurorului un rol esențial în activitatea judiciară și anume acela de reprezentant al intereselor generale ale societății, de apărător al ordinii de drept, precum și al drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Dispozițiile constituționale instituie atribuții cu caracter de generalitate care sunt concretizate

detaliat, după caz, prin legi organice sau prin legi ordinare. De aceea, formele concrete prin care Ministerul Public își poate îndeplini rolul de reprezentant al interesului social, general și public constau, potrivit **art. 63 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară**, în: efectuarea urmăririi penale în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, conducerea și supravegherea activității de cercetare penală a poliției judiciare, precum și conducerea și controlul altor organe de cercetare penală, sesizarea instanțelor judecătorești pentru judecarea cauzelor penale, potrivit legii, exercitarea acțiunii civile, în cazurile prevăzute de lege, participarea, în condițiile legii, la ședințele de judecată, exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție, ale dispăruților și ale altor persoane, în condițiile legii, acționarea pentru prevenirea și combaterea criminalității, sub coordonarea ministrului justiției, pentru realizarea unitară a politicii penale a statului, studierea cauzelor care generează sau favorizează criminalitatea, sens în care elaborează și prezintă ministrului justiției propuneri în vederea eliminării acestora, precum și pentru perfecționarea legislației în domeniu, verificarea respectării legii la locurile de deținere preventive, precum și în exercitarea oricăror altor atribuții prevăzute de lege. De asemenea, potrivit **art. 67 alin. (1) din Legea nr. 304/2004, "procurorul participă la ședințele de judecată, în condițiile legii, și are rol activ în aflarea adevărului"**, iar, potrivit dispozițiilor **art. 351 și art. 363 din Codul de procedură penală**, judecata se desfășoară oral, nemijlocit și contradictoriu, la ea participând, în mod obligatoriu, procurorul care exercită un rol activ, în vederea aflării adevărului și a respectării dispozițiilor legale, putând formula motivat cereri, ridica excepții și pune concluzii în acord cu obiectivele stabilite de Constituție.

Tratamentul diferențiat instituit în defavoarea procurorului și în favoarea părților *nu asigură echilibrul necesar între acuzare și apărare și lezează dreptul la un proces echitabil și principiul egalității armelor*. În jurisprudența sa, **Curtea Europeană a Drepturilor Omului** a statuat că principiul egalității armelor reprezintă o garanție fundamentală a unui proces echitabil și presupune menținerea pe tot parcursul acestuia a unui echilibru între părți și Ministerul Public (*Hotărârea din 30 octombrie 1991, pronunțată în Cauza Borgers împotriva Belgiei, Hotărârea din 27 octombrie 1993, pronunțată în Cauza Dombo Beheer B.V. împotriva Olandei, Hotărârea din 23 octombrie 1996, pronunțată în Cauza Ankeri împotriva Elveției, Hotărârea din 6 aprilie 2006, pronunțată în Cauza Stankiewicz împotriva Poloniei, Hotărârea din 20 aprilie 2010, pronunțată în Cauza Băiașa împotriva României*).

Dispozițiile de lege criticate *determină ruperea echilibrului procesual*, fiind înfrânate exigențele unui proces echitabil, de vreme ce nu se respectă egalitatea de arme între acuzare și apărare. În aceste condiții, procurorul *trebuie să aibă, în egală măsură cu părțile, dreptul de a obține copia electronică a înregistrării ședinței de judecată la care participă* în vederea îndeplinirii atribuțiilor stabilite de **art. 131 alin. (1) din Constituție**.

În plus, contradictorialitatea, prin natura sa, este ea însăși o garanție a dreptului la un proces echitabil pentru realizarea și apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, întrucât duce la atingerea obiectivelor constituționale prin posibilitatea atât a acuzării, cât și a apărării. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în jurisprudența sa, că **principiul contradictorialității nu privește numai părțile între ele**, ci și Ministerul Public sau chiar o altă jurisdicție independentă, participantă, potrivit normelor naționale (*Hotărârea din 18 februarie 1997, pronunțată în Cauza Niderost-Huber împotriva Elveției, paragrafele*). Limitarea prevăzută de textul legal criticat este neconstituțională, deoarece **art. 131 alin. (1) din Legea fundamentală stabilește în mod clar și categoric sfera atribuțiilor procurorului**, fără a trimite la cazuri stabilite prin altă lege. Este adevărat că în **alin. (2) al art. 131** se prevede că *"Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile*

legii", dar referirea la condițiile legii privește organizarea parchetelor și nu exercitarea atribuțiilor stabilite în alin. (1). *Legiutorul constituant a înțeles să confere procurorului un rol determinat în reprezentarea intereselor generale ale societății*, din moment ce a așezat dispozițiile referitoare la Ministerul Public în capitolul referitor la "Autoritatea judecătorească" și nicio lege organică sau ordinară nu poate să deroge de la textele constituționale. **Procurorul participă în proces și contribuie la aflarea adevărului**, sens în care, în cursul urmăririi penale, strânge și administrează probe, atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau a inculpatului, din oficiu sau la cerere. Textul constituțional, referindu-se la apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor, nu are în vedere transformarea procurorului într-un avocat al uneia dintre părți, el având numai rolul de a veghea la respectarea legii în procesele care pun în discuție astfel de drepturi și libertăți. Fiind vorba de un proces penal, este de necontestat că în acest domeniu există interese generale care trebuie apărate, iar, în activitatea judiciară, Constituția a stabilit acest rol de apărător pentru procuror a cărui participare obligatorie în procesele penale nu poate avea caracter formal. De aceea, este fără îndoială că punerea în imposibilitate a procurorului de a obține copia electronică a înregistrării ședinței de judecată la care participă, în condițiile textului legal criticat, **afectează ordinea de drept** astfel instituită de Constituție care consacră rolul Ministerului Public.

În concluzie, Avocatul Poporului a constatat că **soluția legislativă consacrată de dispozițiile art. 369 alin. (6) din Codul de procedură penală este neconstituțională**, întrucât nu permite desfășurarea procesului penal cu respectarea *principiului egalității de arme* între acuzare și apărare, împiedicând exercitarea deplină a rolului constituțional al Ministerului Public de reprezentant al intereselor generale ale societății și de apărător al ordinii de drept, în activitatea judiciară.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

d) Argumentele prezentate anterior au fost avute în vedere și la formularea de către Avocatul Poporului a punctului de vedere în sensul **neconstituționalității prevederilor art. 231 alin. (5) din Codul de procedură civilă**, potrivit căroră „*La cerere, părțile, pe cheltuiela acestora, pot obține o copie electronică a înregistrării ședinței de judecată în ceea ce privește cauza lor*”, **au fost apreciate de Avocatul Poporului ca fiind neconstituționale, întrucât se încalcă art. 21 alin. (3) și art. 131 alin. (1) din Legea fundamentală**.

Astfel, și în acest caz, Avocatul Poporului a apreciat că **soluția legislativă consacrată de dispozițiile art. 231 alin. (5) din Codul de procedură civilă este neconstituțională, întrucât nu asigură echilibrul necesar între acuzare și apărare**, în acest fel fiind lezat dreptul la un proces echitabil, împiedicându-se, totodată, și exercitarea deplină a rolului constituțional al Ministerului Public de reprezentant al intereselor generale ale societății și de apărător al ordinii de drept, în activitatea judiciară.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

e) În punctul de vedere formulat, prevederile **art. 52 alin. (2) din Codul muncii** („*În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b), dacă se constată nevinovăția celui în cauză, salariatul își reia activitatea anterioară și i se plătește, în temeiul normelor și principiilor*

răspunderii civile contractuale, o despăgubire egală cu salariul și celelalte drepturi de care a fost lipsit pe perioada suspendării contractului”) au fost apreciate de Avocatul Poporului ca fiind neconstituționale, prin raportare la art. 23 alin. (11) din Legea fundamentală, pentru argumentele prezentate în continuare:

Art. 52 alin. (2) din Codul muncii, instituind o măsură de protecție pentru drepturile salariatului suspendat a cărui **nevinovăție a fost constatată**, prevede posibilitatea reluării de către acesta a activității anterioare și plata, în temeiul normelor și principiilor răspunderii civile contractuale, a unei despăgubiri egale cu salariul și celelalte drepturi de care a fost lipsit pe perioada suspendării contractului, aduce atingere **art. 23 alin. (11) din Constituție** care stabilește că până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

Astfel, în cazul formulării unei acuzații în materie penală, precum și în cazul formulării unei plângeri penale de către angajator, salariatul este considerat nevinovat dacă nu se pronunță o hotărâre definitivă de condamnare.

Suspendarea raportului de muncă nu are semnificația încălcării prezumției de nevinovăție. Chiar dacă în jurisprudența sa Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că principiul prezumției de nevinovăție consacrat de **art. 6 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale** nu se limitează la o simplă garanție procedurală în materie penală, sfera acestuia de aplicare fiind mai vastă și impunând ca niciun reprezentant al statului sau al unei autorități publice să nu declare că o persoană este vinovată de o infracțiune, înainte ca vinovăția acesteia să fi fost stabilită de o "instanță" (*Hotărârea din 4 iunie 2013, pronunțată în Cauza Teodor împotriva României, paragraful 36*), reiese că dispunând suspendarea contractului de muncă, **angajatorul nu se pronunță asupra vinovăției sau nevinovăției angajatului și nici asupra răspunderii sale penale**, acestea fiind chestiuni a căror soluționare intră în sfera de activitate a organelor judiciare.

Dispozițiile legale criticate impun o analiză a sintagmei “*dacă se constată nevinovăția*” în cazurile în care, procurorul sau, după caz, instanța a hotărât *casarea, scoaterea de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale ori achitarea* în cazul în care a intervenit **amnistia, prescripția răspunderii penale, retragerea plângerii sau împăcarea părților**. În aceste cazuri nu mai poate fi reținută existența nevinovăției angajatului, or, art. 52 alin. (2) din Codul muncii condiționează acordarea despăgubirilor de constatarea nevinovăției.

Cu privire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Avocatul Poporului a arătat că, potrivit acesteia, prezumția de nevinovăție prevăzută de art. 6 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este relevantă nu numai în acțiunea penală, dar și în alte cauze în care instanțele naționale nu au trebuit să stabilească problema vinovăției, scopul său esențial fiind să prevină orice autoritate națională să reflecte opinia că reclamantul este vinovat înainte ca acesta să fie găsit vinovat conform legii.

În acest sens s-a pronunțat instanța de contencios al drepturilor omului în *Cauza Țehanciuc împotriva României*, prin Decizia de inadmisibilitate din 22 noiembrie 2011. În această cauză, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, deși a respins ca inadmisibilă cererea, a mai reținut că, chiar și în absența unui scop punitiv, trebuie evaluat impactul acestei măsuri asupra drepturilor individuale apărute la art. 6 paragraful 2 din Convenție și, în mod special, trebuie să se țină seama de garanțiile prevăzute de lege în acest sens, menționând că dispozițiile relevante din Legea nr. 188/1999 prevăd că, la terminarea procesului, persoana este repusă în funcție **dacă nu a fost găsită vinovată**, cu plata retroactivă a salariului. În

context, se observă că sintagma *"dacă se constată nevinovația"* este neconstituțională în măsura în care nu are aceeași semnificație juridică cu sintagma *"dacă nu se constată vinovația"*. În mod contrar, aceasta induce opinia că reclamantul este vinovat, deși în privința sa nu s-a pronunțat o hotărâre judecătorească de condamnare.

În plus, Avocatul Poporului a apreciat că obligarea salariatului la dovedirea nevinovației sale prin aplicarea dispozițiilor **art. 18 și art. 319 din Codul de procedură penală**, pentru a putea beneficia de plata despăgubirilor cuvenite pentru suspendarea din funcție, *nu întrunește condiția caracterului proporțional* în condițiile în care plângerea penală a fost formulată de angajator, măsura fiind excesivă în raport cu obiectivul ce trebuie atins, astfel că dispozițiile art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 sunt **neconstituționale și prin raportare la art. 53 și art. 41 alin. (1) din Legea fundamentală**.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

e) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul că **prevederile art. 298 din Codul penal** (*"Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă"*) **sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinește prin încălcarea legii"**.

Examinând excepția de neconstituționalitate a art. 298 din Codul Penal, prin raportare la art. 1 alin. (4) și alin. (5) și art. 74 din Legea fundamentală, Avocatul Poporului a constatat că aceasta **poate fi reținută** pentru aceleași considerente reținute în **Decizia nr. 405/2016** a Curții Constituționale.

Astfel, **legea trebuie să definească în mod clar** infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora [*Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Cantoni împotriva Franței, paragraful 29; Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza Coeme și alții împotriva Belgiei, paragraful 145; Hotărârea din 7 februarie 2002, pronunțată în Cauza E.K. împotriva Turciei, paragraful 51*]. **Curtea Europeană a Drepturilor Omului** a constatat că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. Este, în special, cazul profesioniștilor, care sunt obligați să dea dovadă de o mare prudență în exercitarea profesiei lor, motiv pentru care se așteaptă din partea lor să acorde o atenție specială evaluării riscurilor pe care aceasta le prezintă (*Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Cantoni împotriva Franței, paragraful 35; Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României, paragraful 35*).

Având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea de la Strasbourg a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile

standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea în redactarea unei legi este un lucru dorit, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor, dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul jurisprudenței ca izvor de drept fiind o componentă necesară și bine înrădăcinată în tradiția legală a statelor membre. Prin urmare, art. 7 paragraful 1 din Convenție nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale pe calea interpretării judiciare de la un caz la altul, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și să fie în mod rezonabil previzibil (*Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza S.W. împotriva Regatului Unit, paragraful 36*).

Potrivit **art. 8 alin. (4) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative**, *"forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor"*, iar, potrivit **art. 36 alin. (1)** din același act normativ, *"actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie"*. Astfel, în elaborarea actelor normative, organul legislativ trebuie să se asigure că folosirea termenilor se realizează într-un mod riguros, într-un limbaj și stil juridic, care este prin excelență un limbaj specializat și instituționalizat. Deși legiuitorul în cadrul procedurii de legiferare poate opera cu termeni de drept comun, aceștia trebuie folosiți adecvat domeniului respectiv, numai în acest mod putându-se ajunge la respectarea unei unități terminologice a stilului juridic.

Fapta incriminată de art. 298 din Codul penal trebuie să fie săvârșită în exercitarea îndatoririlor de serviciu. Neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a îndatoririlor de serviciu reprezintă modalități de realizare a elementului material al laturii obiective a infracțiunii de neglijență în serviciu. Privitor la îndatoririle legate de o anumită funcție sau de un anumit loc de muncă, există un complex de norme, unele cuprinse în acte normative cu caracter general, privind îndatoririle angajaților în genere, altele, în acte normative cu caracter special. Îndeplinirea unei îndatoriri de serviciu implică *manifestarea de voință din partea persoanei în cauză*, care se concretizează în acțiunile efective ale acesteia și care are ca scop ducerea la bun sfârșit/realizarea obligației prescrise. Realizarea acestui demers se raportează atât la un **standard subiectiv/intern al persoanei** care exercită îndatorirea de serviciu, cât și la un **standard obiectiv**. Standardul subiectiv ține de forul intern al persoanei respective, iar măsura în care acesta este atins ține de autoevaluarea acțiunilor întreprinse. Standardul obiectiv are ca element de referință principal normativul actului care reglementează îndatorirea de serviciu respectivă.

Deși cele două standarde coexistă, standardul subiectiv nu poate exceda standardului obiectiv, în analiza modalității de executare a unei îndatoriri de serviciu acesta din urmă fiind prioritar. Totodată, întrucât standardul obiectiv este determinat și circumscris prescripției normative, reglementarea îndatoririlor de serviciu și a modalității de exercitare a acestora determină sfera de cuprindere a acestui standard. Acesta nu poate, fără a încălca principiul previzibilității, să aibă o sferă de cuprindere mai largă decât prescripția normativă în domeniu. Pe cale de consecință, unei persoane nu i se poate imputa încălcarea standardului obiectiv prin

constatarea neîndeplinirii de către aceasta a unor prescripții implicite, nedeterminabile la nivel normativ. Mai mult, chiar dacă anumite acțiuni, ce însoțesc exercitarea unei atribuții de serviciu, se pot baza pe o anumită uzanță/cutură, aceasta nu se poate circumscrie, fără încălcarea principiului legalității incriminării, standardului obiectiv ce trebuie avut în vedere în determinarea faptei penale.

Astfel, legiuitorului îi revine obligația, ca, în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, *să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii*. Pe de altă parte, organelor judiciare, în misiunea de interpretare și aplicare a legii și de stabilire a defectuoșității îndeplinirii îndatoririi de serviciu, le revine obligația de a aplica standardul obiectiv, astfel cum acesta a fost stabilit prin prescripția normativă.

Având în vedere specificul dreptului penal, Avocatul Poporului a apreciat că, deși propriu folosirii în alte domenii, termenul "defectuos" nu poate fi privit ca un termen adecvat folosirii în domeniul penal, cu atât mai mult cu cât legiuitorul nu a circumscris existența acestui element al conținutului constitutiv al infracțiunii de abuz în serviciu de îndeplinirea anumitor criterii. Cu alte cuvinte, legiuitorul nu a operat o circumstanțiere expresă în sensul precizării elementelor față de care defectuoșitatea trebuie analizată.

Termenul "*defectuos*" nu este definit în Codul penal și nici nu este precizat elementul în legătură cu care defectuoșitatea este analizată, ceea ce determină lipsa de claritate și previzibilitate a acestuia. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei "*îndeplinește în mod defectuos*" din cadrul dispozițiilor criticate creează premisa aplicării acesteia ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare.

Având în vedere aceste aspecte, precum și faptul că persoana care are calitatea de funcționar în sensul legii penale trebuie să poată determina, fără echivoc, care este comportamentul ce poate avea semnificație penală, Avocatul Poporului a constatat că **sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul dispozițiilor art. 298 din Codul penal nu poate fi interpretată decât în sensul că îndeplinirea îndatoririi de serviciu se realizează "prin încălcarea legii"**. Aceasta este singura interpretare care poate determina compatibilitatea normelor penale criticate cu dispozițiile constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea legii (*a se vedea mutatis mutandis Decizia Curții Constituționale nr. 336/2015*).

În plus, raportarea la prescripția normativă trebuie realizată și în ipoteza analizei neîndeplinirii unei îndatoriri de serviciu, cu atât mai mult cu cât, în domeniul penal, o inacțiune dobândește semnificație ilicită doar dacă aceasta reprezintă o încălcare a unei prevederi legale exprese care obligă la un anumit comportament într-o situație determinată.

Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că dispozițiile **art. 298 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinește prin încălcarea legii"**.

Soluția Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 518/2017, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile criticate sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinirea ei defectuoasă” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinirea prin încălcarea legii”.

e) În punctul de vedere formulat, Avocatul Poporului a apreciat că **prevederile art. 123 alin. (3) teza a doua din Codul penal**, (*„Dacă minorul aflat în executarea unei măsuri educative neprivative de libertate săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o*

infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța dispune: a) prelungirea măsurii educative luate inițial, fără a putea depăși maximul prevăzut de lege pentru aceasta; b) înlocuirea măsurii luate inițial cu o altă măsură educativă neprivativă de libertate mai severă; c) înlocuirea măsurii luate inițial cu o măsură educativă privativă de libertate”) aduc atingere **art. 16 din Legea fundamentală**.

Dispozițiile legale criticate prin care se stabilește că, în cazul în care minorul aflat în executarea unei măsuri educative neprivative de libertate săvârșește o nouă infracțiune pe durata executării sau este judecat pentru o infracțiune săvârșită anterior, instanța dispune fie prelungirea măsurii educative luate inițial, fără a putea depăși maximul prevăzut de lege, fie înlocuirea acestei măsuri cu o altă măsură neprivativă de libertate mai severă ori chiar cu o măsură educativă privativă de libertate **aduc atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii**. Principiul egalității în drepturi, înscris în art. 16 alin. (1) din Constituția României, presupune egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Acest principiu impune statului asigurarea unui cadru legal menit să permită aplicarea unui tratament egal tuturor persoanelor fizice aflate în situații juridice similare, astfel încât acestea să fie egale în drepturi, fără privilegii și fără discriminări.

În același sens, este și jurisprudența Curții Constituționale, prin care s-a statuat în mod constant că "violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite". De asemenea, prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a stabilit că diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenția europeană a drepturilor omului, numai atunci când autoritățile statale „introduc distincții între situații analoage și comparabile”, fără ca acestea să se bazeze pe „o justificare rezonabilă și obiectivă”.

Potrivit art. 129 din Codul penal, „*În caz de concurs de infracțiuni săvârșite în timpul minorității se stabilește și se ia o singură măsură educativă pentru toate faptele, în condițiile art. 114, ținând seama de criteriile prevăzute în art. 74*”, or potrivit dispozițiilor legale criticate „*Dacă minorul aflat în executarea unei măsuri educative neprivative de libertate săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior instanța dispune fie prelungirea măsurii educative luate inițial, fără a putea depăși maximul prevăzut de lege, fie înlocuirea acestei măsuri cu o altă măsură neprivativă de libertate mai severă ori chiar cu o măsură educativă privativă de libertate*”, astfel că există o inconsecvență între cele două articole. Legiuitorul, pe de o parte, stabilește că pentru minor, dacă a comis infracțiunii concurente se aplică o singură sancțiune, iar pe de altă parte, dacă minorul este judecat separat, pentru o altă faptă, situația acestuia se înrăutățește.

Pe cale de consecință, dispozițiile legale criticate așează minorii care au comis infracțiuni concurente, desi sunt în situații juridice identice sau similar, într-o situație discriminatorie, sancționându-se astfel, un fel de recidivă în comportamentul antisocial al minorului.

Prevederile legale criticate creează o discriminare între minorii care sunt judecați succesiv pentru fapte concurente și minorii care sunt judecați în cadrul aceluiași proces penal, pentru fapte săvârșite în concurs, pentru aceștia putând fi stabilită o singură pedeapsă, deoarece judecătorul are libertatea să analizeze în ansamblu activitatea infracțională și să stabilească o singură pedeapsă.

Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că dispozițiile **art. 123 alin. (3) teza a doua din Codul penal** sunt **neconstituționale, întrucât generează discriminări, fără a exista vreo motivare obiectivă și rațională care să le justifice**.

(Dosarul Curții Constituționale nr. 2388D/2017)

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

f) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul că prevederile art. 591 alin. (2) din Codul de procedură penală („În cazul prevăzut la art. 589 alin. (1) lit. a), cererea de amânare a executării pedepsei se depune la judecătorul delegat cu executarea, însoțită de înscrisuri medicale. Judecătorul delegat cu executarea verifică competența instanței și dispune, după caz, prin încheiere, declinarea competenței de soluționare a cauzei sau efectuarea expertizei medico-legale. După primirea raportului de expertiză medico-legală cauza se soluționează de instanța de executare, potrivit dispozițiilor prezentului capitol”) sunt constituționale în măsura în care soluționarea cererii de amânare a executării pedepsei se face cu aplicarea prevederilor art. 177 din Codul de procedură penală.

Examinând critica de neconstituționalitate adusă art. 591 alin. (2) din Codul de procedură penală, față de art. 1 alin. (1) și alin. (5), art. 21 alin. (3) și art. 11 alin. (2) din Legea fundamentală și art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, au fost reținute următoarele:

Din examinarea prevederilor legale privind procedura soluționării cererii de amânare a executării pedepsei, observăm că legiuitorul a prevăzut o procedură prealabilă ședinței de judecată, în cadrul căreia judecătorul delegat cu executarea verifică, în principal, respectarea dispozițiilor referitoare la competența instanței de executare. Totodată, judecătorul delegat dispune, prin încheiere, declinarea competenței de soluționare a cauzei sau efectuarea expertizei medico-legale. **După primirea raportului de expertiză medico-legală cauza se soluționează de instanța de executare, potrivit dispozițiilor prezentului capitol.**

În literatura de specialitate¹ s-a opinat că deși, la prima vedere, aceste dispoziții sunt în favoarea condamnatului, fiind de natură a urgenta soluționarea cererii, **în cazul în care la stabilirea obiectivelor expertizei nu participă și persoana condamnată sau avocatul acesteia, este încălcat dreptul la apărare.**

În acest sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv Hotărârea din 18 martie 1997, pronunțată în Cauza Mantovanelli împotriva Franței, și Hotărârea din 2 iunie 2005, pronunțată în Cauza Cottin împotriva Belgiei, potrivit căreia **partea trebuie să aibă posibilitatea de a cunoaște mijlocul de probă și de a-l contesta în fața unui organ independent și imparțial.** În plus, Codul de procedură penală, la art. 177, stabilește garanții procedurale suficiente pentru asigurarea dreptului la un proces echitabil în procedura expertizei.

Astfel, **”(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, când dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sunt chemate părțile, subiecții procesuali principali, precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat.**

(2) La termenul fixat se aduce la cunoștința procurorului, a părților, a subiecților procesuali principali și a expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor. De asemenea, după caz, sunt indicate expertului obiectele pe care urmează să le analizeze.

¹ VOLONCIU Nicolae;colectiv, Noul Cod de Procedură Penală adnotat. Partea specială, Ed. Universul Juridic 2016

(3) Expertul este înștiințat cu privire la faptul că are obligația de a analiza obiectul expertizei, de a indica cu exactitate orice observație sau constatare și de a expune o opinie imparțială cu privire la faptele sau împrejurările evaluate, în conformitate cu regulile științei și expertizei profesionale.

(4) Părțile și subiecții procesuali principali sunt încunoștințați că au dreptul să ceară numirea câte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei.

(5) După examinarea obiecțiilor și cererilor făcute de părți, de subiecții procesuali principali și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoștințându-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile sau subiecții procesuali principali.”

Este adevărat că, potrivit **art. 589 alin. (7) din Codul de procedură penală** împotriva hotărârii prin care instanța se pronunță asupra cererii de amânare a executării pedepsei se poate face contestație la instanța ierarhic superioară, în termen de 3 zile de la comunicare, aspect ce creează premisele unei judecăți desfășurate de către o instanță independentă și imparțială, în condiții de publicitate, oralitate și contradictorialitate, judecătorul fundamentându-și soluția pe întregul probatoriu administrat în cauză, evaluând și coroborând probele care nu au valoare prestabilită. Cu toate acestea, având în vedere că soluționarea cererii de amânare a executării pedepsei pentru motivul prevăzut la **art. 589 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală** depinde în mod covârșitor de rezultatul expertizei medico-legale dispuse de judecătorul delegat, apreciem că, în cadrul procedurii prealabile reglementate de **art. 591 alin. (2) din Codul de procedură penală**, persoanei condamnate trebuie să i de asigure dreptul de a formula observații cu privire la întrebări, de a cere modificarea și completarea lor, de a formula obiecții și alte cereri, cu respectarea prevederilor art. 177 din Codul de procedură penală.

Față de cele de mai sus, Avocatul Poporului a apreciat că dispozițiile art. 591 alin. (2) din Codul de procedură penală **sunt constituționale în măsura în care soluționarea cererii de amânare a executării pedepsei se face cu aplicarea prevederilor art. 177 din Codul de procedură penală.**

g) Examinând excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 3 alin. (1) lit. a) și c) din Legea nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului a apreciat că acestea sunt neconstituționale, față de art. 16 și art. 49 din Constituție.

Potrivit **normelor precitate** „(1) *Cuantumul alocației de stat pentru copii se stabilește în raport cu indicatorul social de referință, denumit în continuare ISR, după cum urmează: a) 0,4 ISR pentru copiii cu vârsta de până la 2 ani (sau de până la 3 ani, în cazul copilului cu handicap); (...) c) 0,4 ISR pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și 18 ani, în cazul copilului cu handicap, conform prevederilor art. 58 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare*”.

În aplicarea dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Constituția României, conform cărora „statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap”, legiuitorul a reglementat dreptul la alocația de stat prin Legea nr. 61/1993. Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 61/1993, republicată, cu modificările și completările ulterioare, alocația de stat pentru copii este o formă de ocrotire a statului acordată tuturor copiilor, fără discriminare. Ca atare, titular al dreptului la alocație de stat pentru copii este copilul.

Această consacrare a dreptului copiilor la ocrotire specială, sub forma alocațiilor acordate de stat fără nici o discriminare, corespunde principiilor generale care stau la baza

statului român, prevăzute în art. 1 alin. (3) din Constituția României, și prevederilor privind ocrotirea copiilor, cuprinse în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în alte pacte și tratate la care România este parte.

În privința copilului cu handicap, menționăm că existența unui handicap presupune, pentru toate persoanele care se confruntă cu aceasta, eforturi comparabile de adaptare la condițiile de trai. Din analiza normelor supuse controlului de constituționalitate se observă că existența unui tratament distinct aplicat copiilor cu handicap îndreptățiți la alocația de stat se bazează pe criteriul vârstei în funcție de care s-a stabilit un anumit quantum al acestei alocații, quantumul fiind majorat cu 100%, pentru copiii cu handicap care au vârsta cuprinsă între 3 ani și 18 ani.

În context, Avocatul Poporului a apreciat că instituirea unui tratament distinct între copiii cu handicap în funcție de vârstă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă. În acest sens, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 599/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 329 din 18 mai 2009, a statuat că violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite.

Or, în cazul de față **vârsta minorului cu handicap nu poate constitui un criteriu obiectiv și rațional pentru instituirea unui tratament juridic diferențiat**. Ca atare, soluția legislativă criticată creează premisele unei discriminări între persoane care, deși se găsesc în situații obiectiv identice (minori cu handicap), beneficiază de un tratament juridic diferit (acordarea alocației de stat într-un quantum diferit), ceea ce contravine prevederilor art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală.

În aceste condiții, aplicarea unei astfel de diferențieri încalcă principiul egalității consacrat de textul art. 16 alin. (1) din Constituție, chiar dacă art. 4 alin. (2) din Constituție nu include în mod expres vârsta în cadrul principiilor de nediscriminare. De altfel, enumerarea cuprinsă în art. 4 alin. (2) din Constituție are un caracter enunțiativ și nicidecum unul limitativ, având în vedere dispozițiile art. 20 alin. (1) din Constituție raportate la art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art. 2 pct. 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, potrivit cărora exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute să fie asigurată fără nici o discriminare ce ar putea rezulta din „*orice altă situație*” pe lângă criteriile de nediscriminare expres enumerate (a se vedea Decizia nr. 513/2006 a Curții Constituționale).

Mai mult, potrivit **Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată**, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, **vârstă**, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

De asemenea, trebuie subliniat faptul că în vederea realizării unei politici naționale de egalitate a șanselor și de prevenire a unui tratament discriminatoriu, legiuitorul constituant a consacrat în art. 50 din Constituție dreptul persoanelor cu handicap de a se bucura de o protecție specială, sens în care statul are obligația de a asigura egalitatea de șanse a persoanelor cu handicap.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

h) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității dispozițiilor art. 23 din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din Administrația Națională a Penitenciarelor, republicată, potrivit căroră „Evaluarea activității profesionale a funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare se face anual, pe baza criteriilor de evaluare elaborate de Administrația Națională a Penitenciarelor și aprobate prin ordin al ministrului justiției”, prin raportare la art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție.

În primul rând, reglementarea statutului funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare intră sub incidența art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție, care statuează că statutul funcționarilor publici se stabilește prin lege organică. Pe cale de consecință, elementele esențiale în ceea ce privește nașterea, executarea și încetarea raporturilor de serviciu ale acestora se referă în mod intrinsec la statutul acestora, reglementat prin lege organică, respectiv Legea nr. 293/2004.

În al doilea rând, Avocatul Poporului a subliniat faptul că evaluarea activității funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare face parte din modul de executare a raportului de serviciu și, prin efectele produse, se reflectă nu numai asupra carierei acestuia, dar poate avea drept consecință chiar încetarea acestuia. Astfel, potrivit **art. 25 din Legea nr. 293/2004**, „(1) Funcționarul public cu statut special din sistemul administrației penitenciare notat cu „nesatisfăcător” sau „satisfăcător” nu poate fi avansat în funcție sau grad profesional în anul următor. (2) Ofițerul sau agentul din sistemul administrației penitenciare care a fost notat cu calificativul „nesatisfăcător” va fi trecut într-o funcție inferioară, prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor sau, după caz, a directorului unității din care face parte. Funcționarul public cu statut special care nu acceptă trecerea în funcția inferioară va fi destituit din funcție, în temeiul art. 64 alin. (1) lit. a). (3) Ofițerii sau agenții din sistemul administrației penitenciare notați cu calificativul „nesatisfăcător”, în anul următor trecerii într-o funcție inferioară, potrivit alin. (2), vor fi destituiți din funcție, în temeiul art. 64 alin. (1) lit. a)”.

Prin urmare, este de netăgăduit că evaluarea activității ține de statutul funcționarului public și, prin urmare, trebuie reglementată, potrivit art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție, prin lege organică. Or, prin textul de lege criticat, criteriile de evaluare sunt elaborate de Administrația Națională a Penitenciarelor și aprobate prin ordin al ministrului justiției, delegându-se astfel către ministrul de resort atribuția de reglementare, prin ordin, a evaluării funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare.

Or, normele privind evaluarea activității funcționarilor publici trebuie să respecte anumite exigențe de stabilitate, previzibilitate și claritate, iar delegarea atribuției de a stabili aceste norme către un membru al Guvernului, prin emiterea unor acte administrative cu caracter normativ, de rang infralegal, determină o stare de insecuritate juridică, ce contravine voinței legiuitorului constituant, care, prin art. 73 alin. (3) lit. j) din Legea fundamentală a stabilit că aceste tipuri de norme juridice trebuie stabilite prin lege organică. Decizia puterii constituante de a reglementa anumite aspecte ale vieții sociale prin legi organice nu poate fi ignorată, reprezentând un imperativ procedural. Ca atare, statutul special de care trebuie să se bucure funcționarul public din sistemul administrației penitenciare, investit de altfel cu exercițiul autorității publice, este consacrat și garantat constituțional.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

i) În privința **dispozițiilor art. 505 alin. (2) din Codul de procedură penală**, potrivit cărora *când suspectul sau inculpatul este un minor care a împlinit 16 ani, citarea părinților acestuia ori, după caz, a tutorelui, curatorului sau a persoanei în îngrijirea ori supravegherea căreia se află temporar minorul, precum și a direcției generale de asistență socială și protecție a copilului, la orice ascultare sau confruntare a minorului, se dispune **numai dacă organul de urmărire penală consideră necesar**, Avocatul Poporului a apreciat că acestea **sunt neconstituționale**, față de art. 16 și art. 21 alin. (3) din Constituție, precum și față de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru următoarele considerente:*

Conceptul de proces echitabil, consacrat de art. 21 din Constituție și de art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, presupune judecarea cauzei în fața unei instanțe independente și imparțiale, singura în măsură să decidă, într-un termen rezonabil, cu privire la necesitatea tuturor aspectelor menite să slujească actului de înfăptuire a justiției prin aflarea adevărului.

O componentă a garanțiilor unui proces echitabil este **principiul egalității armelor**, ce semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unei instanțe de judecată, fără ca una să fie dezavantajată în raport cu cealaltă. În acest context, Avocatul Poporului a susținut faptul că minoritatea și, în consecință, modul de urmărire și judecare a infractorilor minori, reclamă **proceduri speciale, menite să asigure un plus de garanții procesuale care să-și dovedească eficiența prin îmbinarea laturii represive cu latura educativă a procesului penal**.

Noul Cod de procedură penală conține dispoziții speciale aplicabile instrumentării cauzelor cu infractori minori, dispoziții pe care doctrina² le explică prin faptul că *minorul nu are maturitatea psihică, dezvoltarea intelectuală și experiența necesară pentru folosirea eficientă a drepturilor procesuale acordate de lege*.

Menționăm, cu titlu de exemplu, următoarele dispoziții procedurale speciale privind minoritatea, reglementate în art. 504 – art. 520 din Codul de procedură penală: *când suspectul ori inculpatul este un minor care nu a împlinit 16 ani, la orice ascultare sau confruntare a minorului, organul de urmărire penală citează părinții acestuia ori, după caz, pe tutore, curator sau persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se află temporar minorul, precum și direcția generală de asistență socială și protecție a copilului din localitatea unde se desfășoară audierea; cauzele în care inculpatul este minor se judecă potrivit regulilor de competență obișnuite de către **judecători anume desemnați**, potrivit legii; la judecarea cauzei se citează serviciul de probațiune, părinții minorului sau, după caz, tutorele, curatorul ori persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se află temporar minorul; cauzele cu inculpați minori se judecă de urgență și cu precădere; ședința de judecată este nepublică; când inculpatul este minor cu vârsta mai mică de 16 ani, instanța, dacă apreciază că administrarea anumitor probe poate avea o influență negativă asupra sa, poate dispune îndepărtarea lui din ședință (în aceleași condiții pot fi îndepărtate temporar din sala de judecată și părinții sau persoanele cu drept de reprezentare).*

² G. Theodoru, *Tratat de drept procesual penal*, Ed. Hamangiu, București, 2007, pp. 954-955.

În literatura de specialitate³, s-a arătat că, analizând normele juridice care reglementează limitele răspunderii penale a minorilor, **vârsta și discernământul reprezintă criteriile de distincție între minorii care răspund penal și cei care nu răspund penal**, în cazul în care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală.

Reglementând răspunderea penală a minorului și limitele acestei răspunderi, legiuitorul a împărțit vârsta minorității în trei perioade distincte:

a) **până la vârsta de 14 ani** funcționează **prezumția absolută de nevinovăție**, minorul fiind considerat ca total lipsit de discernământ și incapabil de a înțelege gravitatea unei fapte prin care a încălcat legea, excluzând totodată, în mod absolut, posibilitatea ca acesta să cunoască prevederile legii penale;

b) în cazul în care minorul care a comis infracțiunea are vârsta cuprinsă **între 14 și 16 ani**, funcționează **prezumția relativă de nevinovăție**, această prezumție fiind bazată pe un factor psihic, și anume discernământul, respectiv prezența sau absența acestuia în momentul comiterii infracțiunii; cu privire la acest aspect, instanța de judecată este obligată să dispună efectuarea expertizelor psihologice și psihiatrice, precum și a anchetei sociale, urmând ca, în baza rezultatelor care se stabilesc, să se pronunțe asupra existenței sau nu a discernământului în momentul comiterii faptei.

Prin discernământ se înțelege atât capacitatea mentală (psihică și intelectuală) a persoanei de a înțelege semnificația socială a faptelor pe care le săvârșește (urmările acesteia), cât și capacitatea de a-și manifesta voința neconstrânsă de a le săvârși.

c) în cazul în care minorul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală are vârsta **peste 16 ani, aceasta răspunde penal**. Dar, chiar dacă această persoană este prezumată relativ că are discernământ și a putut să-și dea seama de gravitatea faptei pe care a comis-o și de urmările socialmente periculoase ale acesteia, **totuși legiuitorul consideră că această capacitate nu este pe deplin formată, fapt care justifică regimul sancționator diferit al faptelor penale comise de minori**.

În aceste condiții, Avocatul Poporului a apreciat că, raportat la considerentele de mai sus, prevederile art. 505 din Codul de procedură penală, instituind **reguli procedurale diferite în privința citării părinților ori a persoanelor în îngrijirea cărora se află minorul, după cum acesta a împlinit ori nu vârsta de 16 ani**, instituie un **tratament juridic diferit care nu răspunde exigențelor legale, sub aspectul protecției speciale acordate minorilor**.

De asemenea, în opinia Avocatului Poporului, lăsarea la aprecierea organului de urmărire penală a necesității citării acestor persoane, în cazul minorului care a împlinit 16 ani (considerat, potrivit legii penale, tot minor întrucât nu a împlinit vârsta majoratului - 18 ani), **nu asigură caracterul echitabil al procesului penal reglementat de art. 21 din Constituție**, precum și de art. 8 din Codul de procedură penală care obligă organele judiciare să desfășoare urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali.

De asemenea, Avocatul Poporului a considerat că **se încalcă și dispozițiile art. 16 din Constituție**, prin deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim fiind încălcată și egalitatea cetățenilor în fața legii, în ceea ce privește drepturile procesuale ale suspectului ori inculpatului minor care a împlinit 16 ani, raportate la drepturile celui care nu a împlinit încă această vârstă.

Luând în considerare faptul că minorii (*atât persoanele care nu au împlinit 16 ani, cât și cele cu vârsta cuprinsă între 16 – 18 ani*) nu au avut încă timpul necesar asimilării adecvate a normelor morale, civice și juridice, astfel încât au nevoie de sprijinul familiei, considerăm

³ DOBRINOIU Vasile;colectiv, Noul Cod penal comentat din 28-feb-2014, Universul Juridic

că tratamentul juridic diferit instituit prin prevederile art. 505 alin. (2) din Codul de procedură penală nu se justifică.

În acest sens, prin **Decizia nr. 44/2016**, Curtea Constituțională a reținut că *”(...) prin inculpat minor se înțelege, așa cum reiese din art. 134 alin. (1) din Codul penal, inculpatul care la data săvârșirii infracțiunii avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani, chiar dacă el împlinește vârsta de 18 ani anterior soluționării, în primă instanță, a acțiunii penale”*.

Totodată, s-a opinat în sensul că art. 505 alin. (2) din Codul de procedură penală abordează criteriul vârstei în mod diferit față de reglementarea, prin prevederile **art. 114** din același act normativ, a consecințelor răspunderii penale: *față de minorul care, la data săvârșirii infracțiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani se ia o măsură educativă neprivativă de libertate. Față de minorul cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani se poate lua o măsură educativă privativă de libertate în următoarele cazuri: a) dacă a mai săvârșit o infracțiune, pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat; b) atunci când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață*.

Prin urmare, în acest caz legiuitorul a apreciat că, și în cazul minorului care a împlinit 16 ani, se impune o măsură educativă neprivativă de libertate, afară de cele două excepții prevăzute de art. 114 alin. (2) din Codul de procedură penală.

În adoptarea reglementărilor în materie penală, se impun a fi luate în considerare și prevederi ale documentelor internaționale privind minoritatea în materie penală. În acest sens, subliniem faptul că **art. 7.1 din Regulile și Standardele Minime ale Națiunilor Unite privind Administrarea Justiției pentru Minori – Regulile de la Beijing**, un îndrumar pentru state în domeniul apărării drepturilor copilului în dezvoltarea sistemelor de justiție specializate pentru minori, prevede: *”Garanțiile fundamentale ale procedurii, așa cum ar fi prezumția de nevinovăție, dreptul de a fi informat asupra sarcinilor, dreptul de a tăcea, dreptul de a fi asistat, dreptul la prezența unui părinte sau tutore, dreptul de a interoga și de a confrunța martorii și dreptul la un grad dublu de jurisdicție, sunt asigurate în toate stadiile procedurii”*.

De asemenea, potrivit art. 15.2 din acest document, *”părinții sau tutorele pot participa la procedură și pot fi rugați de autoritatea competentă s-o facă, în interesul minorului. Autoritatea competentă poate să le refuze această participare dacă aceasta are motive să creadă că excluderea acestora de la proces este în interesul minorului”*.

Din analiza acestor prevederi rezultă că, având în vedere interesul minorului, regula în materie ar fi posibilitatea acordată părinților sau tutorelui de a participa la procedură, iar excepția – *refuzul autorității competente de a le permite accesul* – este justificată atunci când există motive să creadă că excluderea acestora de la proces este în interesul minorului.

Or, în opinia Avocatului Poporului, dispozițiile legale criticate nu preiau soluția prevăzută ca regulă în art. 15.2 din Regulile și Standardele Minime ale Națiunilor Unite privind Administrarea Justiției pentru Minori – Regulile de la Beijing, ci reglementează excepția, fără a răspunde exigențelor privitoare la protecția specială acordată minorilor care au comis fapte penale.

Soluția Curtii Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

j) Examinând excepția de neconstituționalitate a **art. 79 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal**, potrivit cărora *persoanele condamnate pot participa, în funcție de posibilitățile penitenciarului, la cursuri de instruire școlară sau universitare, în condițiile protocolului de colaborare încheiat cu Ministerul Educației Naționale, ținându-se cont de nevoile prioritare de intervenție identificate, de starea de sănătate, de tipul regimului de executare și de măsurile de siguranță aplicate*, față de **art. 16 și art. 32 din Constituție**, Avocatul Poporului a constatat că **textul legal invocat este de natură să aducă atingere egalității între cetățeni și dreptului la învățătură, prin restrângerea nejustificată și disproporționată a exercitării dreptului la învățătură, drept de care pot beneficia numai persoanele condamnate, nu și persoanele arestate preventiv.**

Astfel, reglementarea diferită a acestui drept pentru persoane care se află în situații juridice similare este discriminatorie, dacă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, dacă nu are un scop legitim sau dacă nu există proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit de legiuitor prin reglementarea analizată.

Așa cum a statuat Curtea Constituțională prin **Decizia nr. 222/2015, situația persoanelor arestate preventiv și cea a persoanelor condamnate la pedepse penale privative de libertate nu este diferită.** Pe durata executării măsurilor preventive și a pedepselor definitive privative de libertate, persoanele astfel deținute se află, din perspectiva exercitării drepturilor, în situații juridice obiectiv similare, astfel că tratamentul juridic diferit instituit prin Legea nr. 254/2013 nu are ca fundament o justificare legitimă și rezonabilă.

Este adevărat că executarea unei pedepse cu închisoarea presupune, prin însăși natura ei, o restricție a unor drepturi și exercitarea unui control al contactelor deținutului cu lumea exterioară, însă acesta trebuie să fie proporțional cu gravitatea situației care a determinat măsura restrângerii exercițiului dreptului. Or, ținând cont și de faptul că **durata maximă a arestării preventive, în primă instanță, este de 5 ani**, apreciem că aceasta reprezintă o perioadă suficient de lungă înăuntrul căreia persoanele arestate preventive ar trebui să beneficieze de dreptul la învățătură, asemeni persoanelor condamnate definitiv.

Diferența de tratament juridic instituită prin Legea nr. 254/2013, în reglementarea regimului executării măsurilor preventive privative de libertate, respectiv a pedepselor penale definitive, nu are o justificare obiectivă și rezonabilă și nu se bazează pe considerente de securitate a activităților desfășurate în locurile de detenție. Prin urmare, această diferență discriminează persoanele arestate preventiv în raport cu cele condamnate la pedepse penale privative de libertate, fiind **de natură a contraveni dispozițiilor art. 16 din Legea fundamentală, raportate la cele ale art. 32 din Constituție.**

Soluția Curtii Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

1.4 Petiții având ca obiect solicitarea de ridicare a unei excepții directe

Așa cum am amintit anterior, Avocatul Poporului a primit un număr de **582 petiții referitoare la solicitarea de ridicare a unei excepții de neconstituționalitate privind legi sau ordonanțe în vigoare.** Aceste solicitări sunt analizate de consilierii Biroului contencios constituțional și recurs în interesul legii prin raportare la dispozițiile constituționale invocate de către petenți.

Procedura sesizării Curții Constituționale este o procedură care implică aspecte judiciare, acesta fiind motivul pentru care petițiile în această materie trebuie să îndeplinească anumite cerințe specifice. Astfel, pentru invocarea directă a excepției de neconstituționalitate de către Avocatul Poporului, este necesară respectarea în mod corespunzător a rigorilor procedurale privind realizarea controlului de constituționalitate, impuse de art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, precum și a celor de fond.

În jurisprudența Curții Constituționale a fost consacrată o anumită **structură inerentă și intrinsecă oricărei excepții de neconstituționalitate**. Sesizarea de neconstituționalitate trebuie să cuprindă **3 elemente**:

- textul legal în vigoare contestat din punctul de vedere al constituționalității, cu mențiunea că, prin Decizia nr. 64/2017, s-a recunoscut *Avocatului Poporului posibilitatea de a ridica excepția de neconstituționalitate privind ordonanțe de urgență care, deși publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nu sunt încă în vigoare datorită faptului că ele însele prevăd o dată ulterioară de intrare în vigoare.*
- textul constituțional de referință pretins încălcat, precum și
- motivarea relației de contrarietate existente între cele două texte, cu alte cuvinte, motivarea neconstituționalității textului criticat.

Condițiile menționate mai sus sunt necesare în contextul în care potrivit art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, republicată, „sesizările trimise Curții Constituționale, pe lângă faptul că trebuie să fie făcute în formă scrisă, ele trebuie să fie și motivate”.

a) Mai mulți petenți au solicitat ridicarea unei excepții de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile **art. 104 alin. (2) teza finală din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice**, care statuează că *”Pensiile se stabilesc prin decizie a casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale, după caz, emisă în condițiile prevăzute de prezenta lege și se acordă de la data înregistrării cererii”*. Petenții au apreciat că pensia trebuie acordată de la data îndeplinirii condițiilor, nu de la data înregistrării cererii, fiind încălcate astfel dispozițiile art. 44 din Constituție și Directiva 2003/41/CE privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale.

Petenții au fost informați că **sistemul public de pensii nu este înființat separat de o întreprindere sau grupare afiliată**, ci este gestionat prin *bugetul asigurărilor sociale de stat, care cuprinde veniturile și cheltuielile sistemului public de pensii, este elaborat anual de Guvern și suspus spre aprobare Parlamentului*. Totodată, **Directiva 2003/41/CE** a fost transpusă în legislația națională prin **Legea nr. 204/2006 privind pensiile facultative**, așa cum se prevede în art. 126 al acesteia.

Totodată, li s-a adus la cunoștință faptul că prin Decizia nr. 186/2016 a Curții Constituționale, din care reieșea că autorul excepției era nemulțumit de faptul că pensia i s-a acordat de la data formulării cererii de pensionare, iar nu de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru pensionare, instanța de contencios constituțional a reținut că *”această critică nu poate să conducă la neconstituționalitatea textului art. 104 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010, de vreme ce pensiile se cuvin de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de prezenta lege, însă se acordă în funcție de categoria de pensie solicitată. Astfel, casele teritoriale de pensii sau casele de pensii sectoriale emit deciziile de pensionare în funcție de categoria de pensie pe care o solicită asiguratul, fiind firesc ca pensia să se acorde de la data înregistrării cererii prin care asiguratul solicită acordarea unui anumit tip de pensie”*.

b) Mai mulți petenți au sesizat Avocatul Poporului cu privire la dispozițiile **art. 4 din Legea nr. 341/2004 a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie**

1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977, pe considerentul că textul legal menționat creează discriminări soțiilor supraviețuitoare. Astfel, se arată că legea prevede drepturi numai pentru urmașii eroilor martiri și ai marilor mutilați, nu și pentru soțiile supraviețuitoare ale luptătorilor.

În ceea ce privește critica de discriminare a soțiilor supraviețuitoare față de urmașii eroilor martiri și ai marilor mutilați, cu încălcarea prevederilor art. 16 din Constituție, am precizat că textul constituțional vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor (Decizia nr. 53/2002, Decizia nr. 1.615/2011 și Decizia nr. 323/2015). În cazul de față, indemnizația lunară reparatorie nu reprezintă un drept sau libertate fundamentală, nefiind prevăzută în Constituție. Ca urmare, nu poate fi reținută afectarea principiului egalității în drepturi a cetățenilor.

De fapt, se urmărește modificarea prevederilor legale prin adăugarea unei noi categorii de beneficiari, soțiile supraviețuitoare ale luptătorilor. În acest caz, așa cum Curtea Constituțională a reținut în mod constant, **acceptarea acestei critici ar echivala cu transformarea instanței de contencios constituțional într-un legislator pozitiv**, lucru care ar contraveni art. 61 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia "Parlamentul este [...] unica autoritate legiuitoare a țării". De asemenea, este de observat că, potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu modificările și completările ulterioare, "Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului".

c) Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată de către un petent cu solicitarea de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a **art. 83² alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, față de art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1) și art. 53 alin. (2) din Constituție.**

În acest sens, petentul face trimitere la jurisprudența Curții Constituționale în domeniul pensiilor. Textul legal criticat are următorul conținut: *"Nu beneficiază de pensia de serviciu prevăzută la art. 82 și 83¹ și de indemnizația-prevăzută la art. 81 judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor care, chiar ulterior eliberării din funcție, au fost condamnați definitiv ori s-a dispus amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune de corupție, o infracțiune asimilată infracțiunilor de corupție sau o infracțiune în legătură cu acestea, săvârșite înainte de eliberarea din funcție. Aceste persoane beneficiază de pensie în sistemul public, în condițiile legii."*

Cât privește pretinsa încălcare a art. 15 alin. (2) din Constituție, am constatat că textul de lege nu conține în sine nici o dispoziție cu caracter retroactiv și nici nu rezultă că acesta ar urmări să producă efecte retroactive, textul urmând a-și găsi aplicarea exclusiv de la data intrării în vigoare a Legii nr. 118/2014 pentru completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, astfel cum este prevăzut în art. II al acestei legi.

Măsura stabilită de legiuitor își produce efecte de la data intrării în vigoare a legii, fără a afecta pensiile deja realizate și, prin urmare, nu se încalcă principiul neretroactivității legii. Numai dacă legiuitorul ar fi intervenit asupra prestațiilor deja încasate până la intrarea în vigoare a noii reglementări s-ar fi încălcat dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție. Dreptul la pensie este dreptul garantat de Constituție, iar nu categoria specială a pensiei, legiuitorul este în drept să modifice, ori de câte ori apare această necesitate, condițiile și criteriile de acordare ale pensiilor speciale.

Ținând cont de jurisprudența Curții Constituționale referitoare la pensia de serviciu a magistraților, statutul constituțional al magistraților – „*statut dezvoltat prin lege organică, care cuprinde o serie de incompatibilități, interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii - impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statului de drept*”, însă rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații este mult mai severă, mai restrictivă, impunând magistraților nu numai o înaltă calificare profesională și o reputație perfectă, dar și obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au.

Pensiile speciale ale magistraților, fiind instituite de către legiuitor în considerarea unui anumit statut special al categoriei profesionale respective, pot fi eliminate doar dacă magistrații și personalul de specialitate juridică asimilat, au fost condamnați definitiv ori s-a dispus amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune de corupție, o infracțiune asimilată infracțiunilor de corupție sau o infracțiune în legătură cu acestea, săvârșite înainte de eliberarea din funcție. Aceste persoane beneficiază de pensie în sistemul public, în condițiile legii.

Interdicția stabilită prin dispoziția legală criticată este de strictă interpretare și aplicare, ea reprezentând o măsură necesară pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor în magistratură, și pentru prevenirea și combaterea corupției, măsură ce are ca scop garantarea exercitării cu imparțialitate a funcției de judecător și procuror, precum și conferirea unei autorități morale de necontestat persoanelor care exercită astfel de funcții.

De vreme ce actele normative care reglementează interdicții sunt de strictă aplicare și interpretare, nu se poate accepta că existența interdicției în discuție să fie interpretată ca o pedeapsă complementară.

Cât privește critica raportată la dispozițiile constituționale ale art. 16 alin. (1), am apreciat că este neîntemeiată, deoarece prevederile de lege criticate nu conțin norme discriminatorii, fiind aplicabile în mod egal tuturor celor vizați de ipoteza lor.

Referitor la critica de neconstituționalitate a art. 83² alin. (1) din Legea nr. 303/2004, față de art. 53 alin. din Constituție, referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, acestea nu sunt aplicabile în cauza de față, deoarece dispozițiile legii criticate nu restrâng dreptul la pensie, ca drept fundamental prevăzut la art. 47 alin. (2) din Constituție, ci prevăd lipsirea beneficiului pensiilor de serviciu în cazul condamnării definitive ori dacă s-a dispus amânarea aplicării pedepsei pentru o infracțiune de corupție sau o infracțiune în legătură cu acestea, săvârșite înainte de eliberarea din funcție.

Acestor persoane, după sistarea pensiei speciale, li se acordă pensia în sistemul public, în condițiile legii. Or, legiuitorul este în măsură să acorde, să modifice sau să suprimă pensia de serviciu, dar, evident, cu respectarea și a celorlalte prevederi sau principii constituționale. Pe de altă parte, Avocatul Poporului a precizat că art. 53 din Constituție se referă la restrângerea drepturilor fundamentale, iar pensia de serviciu nu reprezintă un drept fundamental, ci un beneficiu.

Așa cum s-a arătat mai sus, persoana aflată în ipoteza legală criticată nu pierde dreptul la pensie, ci doar beneficiul pensiei de serviciu și va beneficia de pensia stabilită în sistemul public.

d) Petentul a solicitat instituției Avocatul Poporului sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a **art. 367 din Codul Penal, cu privire la sintagma ”sprijinirea sub orice formă”, față de art. 1 alin. (5), art. 23 alin. (12), art. 20 alin. (2), art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție și art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.**

Art. 367 din Codul penal are următorul conținut: *"(1) Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi."*

Interpretând conținutul art. 367 din Codul penal, și anume a faptei de constituire a unui grup infracțional organizat în condițiile abrogării art. 323 din vechiul Cod penal și a art. 7 și art. 8 din Legea nr. 39/2003, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a constatat, prin Decizia nr. 12/2014, că acțiunile prevăzute de art. 367 alin. (1) din Codul penal, care reprezintă elementul material al laturii obiective a infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat, respectiv inițierea, constituirea, aderarea sau sprijinirea, sunt identice cu acțiunile care constituiau elementul material al infracțiunilor prevăzute de art. 7 alin. (1) și art. 8 din Legea nr. 39/2003 și de art. 323 din Codul penal anterior.

Decizia sus menționată a fost supusă controlului de constituționalitate, alături de art. 367 din Codul penal, iar Curtea Constituțională respingând excepțiile formulate, a reținut că art. 367 din Codul penal exprimă voința legiuitorului în privința grupărilor infracționale, noul cod urmărind să renunțe la paralelismul existent înainte de intrarea sa în vigoare între textele care incriminează acest gen de fapte (grup infracțional organizat, asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, complot, grupare teroristă) în favoarea instituirii unei incriminări-cadru - constituirea unui grup infracțional organizat - cu posibilitatea menținerii ca incriminare distinctă a asociației teroriste, dat fiind specificul acesteia (Decizia nr. 393/2015, Decizia nr. 17/2016, Decizia nr. 559/2016).

Am precizat totodată că, art. 7 din Legea nr. 39/2003 a fost supus controlului de constituționalitate față de critici similare, prin Deciziile nr. 1190/2007, nr. 132/2008, nr. 961/2009, nr. 1013/2009, nr. 858/2011. Curtea Constituțională a reținut că, prin acest text de lege, legiuitorul a reglementat o specie de infracțiune subordonată unei categorii infracționale de gen anume determinate, textul neconținând elemente de natură a crea confuzii de interpretare. De asemenea, s-a arătat că nu este competentă a pronunța decizii de interpretare și aplicare a legii, acesta fiind, potrivit art. 126 alin. (3) din Constituție, atributul exclusiv al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Cu privire la critica conform căreia textul legal criticat contravine principiului constituțional potrivit căruia *"Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii"*, instanța de contencios constituțional a arătat că acesta *"incriminează fapta de inițiere sau constituire a unui grup infracțional ori fapta de a adera sau sprijini un astfel de grup. Așa fiind, scopul grupului infracțional este acela de a comite fapte antisociale incriminate ca atare în Codul penal ori în legi speciale, prin aceasta legiuitorul răspunzând nevoilor societății și având în acest sens, potrivit art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție, deplina libertate de reglementare."*

În plus, am menționat că textul de lege reprezintă transpunerea în dreptul intern a Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, ratificate de România prin Legea 565/2002.

e) Un petent a adus în atenția instituției Avocatul Poporului problemele întâmpinate în legătură cu modul în care Înalta Curte de Casație și Justiție ar fi interpretat termenul de „*instanță*”, cuprins în prevederile **art. 12 alin. (4) din Legea nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică** (în prezent fiind abrogate), potrivit cărora *„În litigiile privitoare la dreptul de administrare, în instanță titularul acestui drept va sta în nume propriu. În litigiile referitoare la dreptul de proprietate asupra bunului, titularul dreptului de administrare are obligația să arate instanței cine este titularul dreptului de proprietate, potrivit prevederilor Codului de procedură civilă. Titularul dreptului de administrare*

răspunde, în condițiile legii, pentru prejudiciile cauzate ca urmare a neîndeplinirii acestei obligații. De asemenea, neîndeplinirea acestei obligații poate atrage revocarea dreptului de administrare". În fapt, acesta a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu, fiind condamnat la o pedeapsă privativă de libertate de 3 ani.

Ca urmare a Deciziei nr. 405/2016, prin care Curtea Constituțională a statuat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "*îndeplinește în mod defectuos*" din cuprinsul acestora se înțelege "*îndeplinește prin încălcarea legii*", petentul a solicitat Avocatului Poporului sesizarea instanței de contencios constituțional în vederea interpretării **art. 12 alin. (4) din Legea nr. 213/1998**. Această solicitare venea în contextul în care în actul de sesizare al instanței de fond s-ar arăta că „*inculpatul nu a adus la cunoștința executorului judecătoresc faptul că aceste bunuri fac parte din domeniul public al statului*”, realizându-se astfel, în opinia petentului, o interpretare greșită a normei care ar fi determinat condamnarea acestuia.

De asemenea, s-a solicitat Avocatului Poporului ca, în temeiul art. 471 din Codul de procedură penală, „*să inițieze o cerere de recurs în interesul legii*” cu privire la cazul său.

În legătură cu aspectele sesizate, Avocatul Poporului a apreciat în sensul celor de mai jos:

Cât privește Decizia nr. 405/2016, s-a precizat că o asemenea decizie a Curții Constituționale este calificată de doctrină ca fiind interpretativă, motiv pentru care considerentele acesteia sunt extrem de importante în activitatea instanțelor de judecată desfășurată în virtutea rolului activ pe care îl au. Normele criticate sunt constituționale doar în interpretarea dată de Curtea Constituțională ca fiind conformă cu Legea fundamentală, iar orice altă interpretare apare ca fiind neconstituțională.

Potrivit **art. 147 alin. (4) din Constituție** și **art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale**, republicată, *deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României, iar de la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor*.

Referitor la sesizarea Curții Constituționale pentru interpretarea prevederilor art. 12 alin. (4) din Legea nr. 213/1998, Avocatul Poporului a menționat că instanța de contencios constituțional nu are competența de a examina modul de interpretare și aplicare a legii asupra unor cazuri concrete.

Modul de interpretare și aplicare a unui act normativ asupra proceselor aflate pe rol nu pot fi decât de **competența exclusivă a instanței de judecată**, singura competentă să decidă cu privire la sensul, înțelesul și modul de aplicare a legii în cauze certe deduse judecății. Într-o atare conjunctură, Curtea Constituțională nu se poate substitui instanței în interpretarea prevederilor legale incidente în cadrul unui proces, în condițiile în care, în virtutea rolului ei activ instanța de judecată tocmai acest lucru trebuie să-l realizeze în funcție de probele propuse, încuviințate și administrate în cadrul procesului.

Totodată, întrucât petentul nu a realizat critici de neconstituționalitate de natură să determine sesizarea Curții Constituționale, i-au fost comunicat lămuri privind structura inerentă și intrinsecă oricărei excepții de neconstituționalitate, care trebuie să cuprindă 3 elemente: **textul legal în vigoare** contestat din punctul de vedere al constituționalității, **textul constituțional de referință pretins încălcat, precum și motivarea relației de contrarietate existente între cele două texte, cu alte cuvinte, motivarea neconstituționalității textului criticat**.

De asemenea, în privința recursului în interesul legii, petentul a fost informat asupra coordonatelor legale necesare a fi respectate pentru promovarea unui astfel de demers. Totodată, i s-a adus la cunoștință că Înalta Curte de Casație și Justiție se pronunță asupra

problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești, iar decizia se pronunță numai în interesul legii și nu are efecte asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese.

Cu luarea în considerare a celor expuse și a condițiilor în care se poate sesiza Curtea Constituțională și se promovează un recurs în interesul legii, Avocatul Poporului a apreciat că nu sunt suficiente argumente care să conducă la efectuarea vreunui demers.

f) Petentul a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la **Legea privind transmiterea unor imobile aferente infrastructurii portuare din domeniul public al statului și din administrarea Ministerului Transporturilor aflate în concesiunea Companiei Naționale „Administrația Porturilor Dunării Maritime” – S.A. Galați în domeniul public al Județului Tulcea, devenită Legea nr. 176/2017, față de art. 1 alin. (5), art. 136 alin. (2), (3), art. 16, art. 45, art. 135 din Constituție.**

În principal, petentul a precizat că normele **Legii nr. 176/2017** nesocotesc prevederile **art. 1 alin. (5) și art. 136 alin. (2), (3) din Constituție**, întrucât potrivit **art. 9 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică** *„Trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public al unei unități administrativ-teritoriale se face la cererea consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local, după caz, prin hotărâre a Guvernului, declarându-se din bun de interes public național în bun de interes public județean sau local”*.

În sprijinul acestui motiv de neconstituționalitate a fost invocată **Decizia nr. 1/2014**, prin care Curtea Constituțională a statuat că *„în ceea ce privește mecanismul legal de trecere a unui bun din proprietatea publică a statului în proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale sau invers, trebuie distins, în funcție de natura bunului care se transmite, între mecanismul trecerii prin declarația legii sau mecanismul trecerii prin acte individuale. Astfel, dacă bunul aparține domeniului public potrivit unei declarații a legii, tot prin lege se poate face transferul interdomenial, respectiv între domeniul public al statului și cel al unei unități administrativ-teritoriale. Dacă însă bunul aparținea potrivit destinației sale, respectiv uzul sau interesul public național sau local, domeniului public național, respectiv local, atunci transferul se realizează potrivit procedurii stabilite prin art. 9 din Legea nr. 213/1998, cu modificările și completările ulterioare, și anume printr-un act individual, hotărâre a Guvernului sau a consiliului local, în funcție de sensul transferului”*.

S-a mai apreciat că noul act normativ aduce atingere **art. 44 din Legea fundamentală**, prin realizarea transferului unor active aflate în administrarea Companiei Naționale „Administrația Porturilor Dunării Maritime” – S.A. în domeniul public al județului Tulcea. De asemenea, sunt indicate ca fiind încălcate prevederile art. 16, art. 45 și art. 135 din Constituție.

În privința principalei critici de neconstituționalitate a Legii nr. 176/2017, față de **art. 1 alin. (5) și art. 136 alin. (2), (3) din Constituție**, Avocatul Poporului a menționat că în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că se disting două modalități de transfer intradomenial. **Pe de-o parte**, a fost conturat conținutul art. 136 alin. (2) și (3) din Legea fundamentală, prin raportare la prevederile Codului civil, sub aspectul actului normativ prin care se face trecerea bunurilor din domeniul public al statului în domeniul public al unităților administrativ-teritoriale sau invers. În acest sens, s-a reținut că, potrivit art. 136 alin. (3) teza finală din Legea fundamentală, raportat la art. 860 alin. (3) teza întâi din Codul civil, **în situația în care bunurile formează obiectul exclusiv al proprietății publice a statului ori a unității administrativ-teritoriale, în temeiul unei legi organice, trecerea din domeniul public al statului în domeniul public al unităților administrativ-teritoriale sau invers operează numai printr-o modificare a legii organice.**

Pe de altă parte, potrivit art. 136 alin. (2) din Constituție raportat la art. 860 alin. (3) teza a doua din Codul civil, **în celelalte cazuri**, și anume **atunci când bunurile pot aparține, potrivit destinației lor, fie domeniului public al statului, fie domeniului public al unităților administrativ-teritoriale**, trecerea din domeniul public al statului în cel al unităților administrativ-teritoriale sau invers se face în condițiile legii, respectiv în condițiile art. 9 din Legea nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică, cu modificările și completările ulterioare, și anume la cererea consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local, după caz, prin hotărâre a Guvernului sau, simetric, la cererea Guvernului, prin hotărâre a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local.

Ca atare, actele normative prin care se poate face trecerea bunurilor din domeniul public al statului în domeniul public al unităților administrativ-teritoriale sunt **fie legile organice** de modificare a legii organice prin care bunurile au fost declarate obiect exclusiv al proprietății publice a statului, **fie hotărârile Guvernului**, atunci când bunurile nu constituie obiect exclusiv al proprietății publice a statului. În sensul celor de mai sus, a se vedea Decizia nr. 406/2016.

În prezenta speță, alegând între cele două modalități de transfer intradomenial anterior enunțate, Avocatul Poporului a constatat că actul normativ criticat sub aspectul constituționalității este o lege.

Astfel, nu poate fi reținută incidența celei de-a doua situații întrucât bunurile transmise formează obiectul exclusiv al proprietății publice a statului ori a unității administrativ-teritoriale, în temeiul unei legi organice. În legătură cu aceasta, prevederile **art. I pct. 22 și 22¹ din Anexa la Legea nr. 213/1998** reglementează **Lista cuprinzând unele bunuri care alcătuiesc domeniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale**, potrivit căroră „*Domeniul public al statului este alcătuit din următoarele bunuri: (...) pct. 22. porturile maritime și fluviale, civile și militare - terenurile pe care sunt situate acestea, diguri, cheiuri, pereuri și alte construcții hidrotehnice pentru acostarea navelor și pentru alte activități din navigația civilă, bazine, acvatorii și șenale de acces, drumuri tehnologice în porturi, monumente istorice aflate în porturi, cheiuri și pereuri situate pe malul căilor navigabile, în afara incintelor portuare destinate activităților de navigație; pct. 22¹. porturile de agrement - terenurile pe care sunt situate acestea, cu drumurile de acces aferente, diguri, cheiuri, pereuri și alte construcții hidrotehnice destinate pentru acostarea navelor de agrement, de croazieră, de pasageri sau a altor nave care efectuează un serviciu public de transport pasageri, inclusiv faleza aferentă*”.

Concluzionând, criticile de neconstituționalitate asupra Legii nr. 176/2017, privite din perspectiva celor menționate mai sus, nu au putut fi reținute, în opinia Avocatului Poporului, întrucât actul normativ precitat a fost adoptat de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Legea fundamentală, după cum rezultă din cuprinsul acesteia, fiind o lege organică.

g) Petenta a solicitat instituției Avocatul Poporului să sesizeze Curtea Constituțională **cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor lit. A pct. 28 din Anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, modificată și completată**, precum și pct. 3 din Nota de la finalul ordonanței menționate, din perspectiva încălcării art. 16 din Constituție, raportat la salarizarea diferită a judecătorilor și procurorilor stagiați. Astfel, petenta și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că nu i s-a aplicat

coeficientul de multiplicare de 13,5 de la data la care a avut vechimea în magistratură, ci de la data validării examenului de capacitate.

Față de conținutul petiției, petentei i s-au adus la cunoștință următoarele:

Prevederile legale criticate au fost **abrogate** prin **art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 762 din 9 noiembrie 2009. Soluția legislativă criticată nu a fost preluată de noua reglementare legală, astfel încât, potrivit anexei nr. VI/1 - Coeficienții de ierarhizare pentru judecători, procurori, magistrați-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, atât procurorii din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cât și judecătorii din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție au același coeficient de ierarhizare.

Pentru anul 2010, în domeniul justiției, indemnizațiile de încadrare se calculează în funcție de indemnizația aflată în plată la 31 decembrie 2009, și nu în funcție de anexa nr. VI/1 la Legea-cadru nr. 330/2009. Această situație nu poate însă duce la angajarea competenței Curții Constituționale la a controla constituționalitatea unei ordonanțe de urgență abrogate expres și care, în momentul de față, ultraactivează, deci doar produce efecte pe viitor în virtutea Legii-cadru nr. 330/2009 (**Decizia Curții Constituționale nr. 1114/2010**).

În ceea ce privește pretinsa încălcare a **art. 16 din Constituție**, Avocatul Poporului a menționat că aceasta *nu poate fi reținută*. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice nu presupune uniformitate, așa încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal, la situații diferite tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite. Inegalitatea care rezultă din diferența de situații poate justifica reguli distincte, în funcție de scopul legii. Or, în cazul de față, prevederile de lege criticate se aplică tuturor destinatarilor normei criticate, fără privilegii și fără discriminări (**Decizia Plenului nr. 1/1994, Decizia nr. 107/2000, Decizia nr. 781/2015**).

Deși judecătorii și procurorii fac parte din sistemul justiției, poziția celor două categorii profesionale este diferită în procesul de înfăptuire a justiției. Însăși Legea fundamentală reglementează statutul judecătorilor diferit de cel al procurorilor.

În timp ce statutul judecătorilor este prevăzut în cadrul secțiunii 1 "*Instanțele judecătorești*", statutul procurorilor este prevăzut în secțiunea a 2-a "*Ministerul Public*". Această diferențiere nu este esențială, deoarece ambele secțiuni fac parte din același capitol intitulat "*Autoritatea judecătorească*", dar este suficientă pentru a permite legiuitorului să stabilească conform voinței sale, ținând seama și de particularitățile celor două categorii profesionale, salarizarea judecătorilor și procurorilor.

i) Petentul a solicitat instituției Avocatul Poporului să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea **art. 13 alin. (3) raportat la art. 5 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată**, întrucât textele legale criticate sunt lipsite de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate, fiind încălcat art. 1 alin. (5) din Constituție.

Referitor la critica de neconstituționalitate a art. 13 alin. (3) raportat la art. 5 din Legea nr. 51/1995, republicată, față de art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, Avocatul Poporului a apreciat că aceasta *nu poate fi reținută*, din perspectiva susținerilor formulate.

Principiul legalității, statuat la nivel comunitar prin **art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale** și consacrat la nivel național de **art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală**, presupune existența unor norme de drept intern

suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, astfel cum reiese și din jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (*Hotărârea din 5 ianuarie 2000, pronunțată în Cauza Beyeler împotriva Italiei, paragraful 109, și Hotărârea din 8 iulie 2008, pronunțată în Cauza Fener Rum Patrikligi contra Turciei, paragraful 70*).

Având în vedere că datorită caracterului de generalitate al legilor, redactarea acestora nu poate avea o precizie absolută, cerința de previzibilitate a normei se poate complini printr-o interpretare judiciară coerentă și previzibilă. Așa fiind, Avocatul Poporului a apreciat că, dispozițiile legale criticate este necesar să fie **corelate** cu prevederile **art. 13 alin. (1), alin. (2) și alin. (6) din Legea nr. 51/1995, republicată**, care prevăd următoarele:

- membrul unui barou dintr-o altă țară poate exercita profesia de avocat în România, în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute de prezenta lege.

- pentru a acorda consultanță juridică privind dreptul românesc, avocatul străin are obligația de a susține un examen de verificare a cunoștințelor de drept românesc și de limbă română, organizat de U.N.B.R.

- avocatul străin care exercită profesia în România este obligat să se înscrie în tabloul special ținut de fiecare barou și se supune prevederilor legii pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, ale statutului profesiei și codului deontologic.

Pe cale de consecință, pentru exercitarea profesiei de avocat în România de către un membru al unui barou dintr-o altă țară, acesta trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute de Legea nr. 51/1995, republicată, să susțină un examen de verificare a cunoștințelor de drept românesc și de limbă română, organizat de U.N.B.R., să se înscrie în tabloul special ținut de fiecare barou și să se supună prevederilor Legii nr. 51/1995, republicată, ale statutului profesiei și codului deontologic.

Astfel, textul de lege criticat este suficient de precis și clar pentru a se observa cu ușurință că avocatul poate exercita profesia de avocat în România, la alegere, în cadrul uneia dintre formele de organizare prevăzute la art. 5, respectiv *cabinet individual, cabinet asociat, societate civilă profesională sau societate profesională cu răspundere limitată*.

j) Petenta a solicitat instituției Avocatul Poporului să sesizeze Curtea Constituțională în vederea declarării neconstituționalității **art. 281 alin. (3) și alin. (4) și art. 282 alin. (3) și alin. (4) și alin. (5) din Codul de procedură penală**, din perspectiva încălcării art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (1), art. 20, art. 21 alin. (1) – (3) și art. 24 din Constituție, și art. 6 Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Referitor la critica de neconstituționalitate a art. 281 alin. (3) și alin. (4) și art. 282 alin. (3) și alin. (4) și alin. (5) din Codul de procedură penală, față de art. 16 alin. (1), art. 20, art. 21 alin. (1) – (3) și art. 24 din Legea fundamentală, și art. 6 Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Avocatul Poporului a apreciat că aceasta nu poate fi reținută.

Dispozițiile legale criticate care stabilesc momentul până la care pot fi invocate nulitățile absolute și nulitățile relative în cadrul procesului penal *se aplică tuturor celor aflați în situația prevăzută în ipoteza normei legale, fără nici o discriminare*. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice nu presupune uniformitate, așa încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal, la situații diferite tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite. Inegalitatea care rezultă din diferența de situații poate justifica reguli distincte, în funcție de scopul legii. **Or, în cazul de față, prevederile de lege criticate se aplică tuturor destinatarilor normei**

criticate, fără privilegii și fără discriminări (Decizia Plenului nr. 1/1994, Decizia nr. 107/2000, Decizia nr. 781/2015).

De asemenea, Avocatul Poporului a considerat că prevederile **art. 281 alin. (3) și alin. (4) și art. 282 alin. (3) și alin. (4) și alin. (5) din Codul de procedură penală** nu sunt de natură să încalce principiul liberului acces la justiție, respectiv dreptul părților la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil, din însăși cuprinsul dispozițiilor legale reieșind, în mod clar, că drepturile procesuale ale părților sunt respectate.

În ceea ce privește nulitatea relativă, a subliniat că aceasta este o nulitate virtuală, ce derivă din principiul fundamental al legalității și rezultă din încălcarea dispozițiilor legale referitoare la desfășurarea procesului penal, altele decât cele expres prevăzute de lege, care atrag nulitatea absolută. Aceasta poate fi invocată de către procuror, părți și subiecții procesuali principali, atunci când au un interes procesual propriu în respectarea dispozițiilor legale încălcate. Nulitatea relativă se caracterizează prin faptul că intervine atunci când prin încălcarea dispozițiilor legale s-a produs o vătămare drepturilor participanților la procesul penal anterior enumerați, că aceasta trebuie invocată într-o anumită etapă a procesului penal sau într-un anumit moment procesual, prevăzute de lege, că **aceasta se acoperă atunci când titularii dreptului de a o invoca nu își exercită acest drept în termenul de decădere prevăzut de lege** și prin faptul că subiecții procesuali care pot invoca nulitatea relativă trebuie să aibă calitatea prevăzută de lege, precum și un interes procesual propriu în respectarea dispoziției legale pretins încălcate.

Cazurile în care poate fi invocată *nulitatea relativă* sunt, teoretic, foarte numeroase, fiind reprezentate de toate încălcările unor dispoziții procesuale penale, altele decât cele pentru care poate fi invocată *nulitatea absolută*. Cu toate acestea, cele mai întâlnite cauze de nulitate relativă se referă la: reglementarea regulilor de bază, a principiilor sau a altor cerințe care asigură organizarea și desfășurarea procesului penal, competența organelor judiciare, sesizarea organelor judiciare, reglementarea formei și a conținutului actelor procedurale, procedura de citare și de comunicare a actelor procedurale, reglementarea termenelor procedurale și reglementarea administrării probelor. Spre deosebire de nulitatea relativă, nulitatea absolută se caracterizează prin faptul că nu poate fi înlăturată în niciun fel, poate fi invocată în orice stare a procesului penal, cu excepția cazurilor prevăzute la **art. 281 alin. (1) lit. e) și f) din Codul de procedură penală**, care pot fi invocate în condițiile prevăzute la **art. 281 alin. (4)** din același cod, și poate fi luată în considerare din oficiu. Aceasta determină întotdeauna anularea actelor procesuale și procedurale efectuate cu încălcarea dispozițiilor prevăzute de lege. Cazurile de nulitate absolută se referă la compunerea completului de judecată, la competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, la publicitatea ședinței de judecată, la participarea procurorului la judecată atunci când aceasta este obligatorie, la prezența suspectului sau a inculpatului, atunci când participarea lor la ședința de judecată este obligatorie potrivit legii și la efectuarea unor acte procesuale și procedurale interzise de lege ca efect al inadmisibilității sau decăderii.

Din analiza celor două forme ale nulității, se poate constata că regimul juridic al acestora, sub aspectul cazurilor în care pot fi invocate și al momentului până la care pot fi invocate, *reprezintă opțiunea legiuitorului*, potrivit politicii sale penale.

Limitarea în timp a momentului până la care pot fi invocate nulitățile absolute și relative corespunde noii structuri a procesului penal, caracterizată prin introducerea de către legiuitor în cadrul acestuia, prin dispozițiile **art. 342-348 din Codul de procedură penală**, a etapei **camerei preliminare**. Aceasta este o etapă distinctă de etapa judecătii în fond a cauzei și, totodată, obligatorie în cazul emiterii rechizitoriului prin care se dispune trimiterea în judecată a unei persoane. *Competența realizării etapei procesuale a camerei preliminare*

este **atribuită judecătorului de cameră preliminară, care este un organ judiciar de sine stătător, distinct de instanța de judecată**, potrivit **art. 30 lit. d) din Codul de procedură penală**, a cărui competență constă atât într-o verificare-filtru a actelor procedurale efectuate până în această etapă a procesului penal, cât și în luarea unor măsuri după finalizarea urmăririi penale, fie prin soluții de netrimitere în judecată, fie prin soluții de trimitere în judecată, dar fără începerea judecății. Conform **art. 54 din Codul de procedură penală**, competența judecătorului de cameră preliminară privește verificarea legalității trimiterii în judecată dispuse de procuror, verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală, soluționarea plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimitere în judecată și soluționarea altor situații expres prevăzute de lege. Astfel, **camera preliminară** are ca obiect, conform **art. 342** din același cod, soluționarea problemelor ce vizează competența instanței, legalitatea sesizării, legalitatea administrării probelor și legalitatea actelor efectuate de către organele de urmărire penală. Așa fiind, legiuitorul a limitat, la o fază distinctă, de parcurs, a procesului penal posibilitatea invocării excepțiilor referitoare la aspectele enumerate, fază în care nu se stabilește vinovăția sau nevinovăția inculpatului. Consecința acestei limitări temporale este faptul că, după începerea judecății, nu mai este posibilă restituirea cauzei la procuror, scopul reglementării fiind acela al asigurării soluționării cu celeritate a cauzelor penale.

Prin **Decizia nr. 766/2011**, Curtea Constituțională a statuat că impunerea, prin lege, a unor exigențe cum ar fi instituirea unor termene sau condiții procesuale, pentru valorificarea de către titular a dreptului său subiectiv, chiar dacă constituie condiționări ale accesului liber la justiție, are o solidă și indiscutabilă justificare prin prisma finalității urmărite, constând în limitarea în timp a stării de incertitudine în derularea raporturilor juridice și în restrângerea posibilităților de exercitare abuzivă a respectivului drept. Prin intermediul lor **se asigură ordinea de drept**, indispensabilă pentru valorificarea drepturilor proprii, cu respectarea atât a intereselor generale, cât și a drepturilor și intereselor legitime ale celorlalți titulari, cărora statul este ținut, în egală măsură, să le acorde ocrotire. În sensul celor de mai sus, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin **Decizia nr. 840/2015**.

Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că prevederile legale criticate **nu aduc atingere nici principiului constituțional potrivit căruia dreptul la apărare este garantat**. Dispozițiile art. 282 alin. (5) pct. a) din Codul de procedură penală nu conțin norme care prin natura lor îngrădesc autorului excepției de neconstituționalitate posibilitatea de a se apăra, prevalându-se de toate garanțiile dreptului la apărare în cadrul unui proces echitabil.

În plus, potrivit dispozițiilor **art. 90 lit. c) din Cod de procedură penală** prevăd că *asistența juridică este obligatorie*:

a) când suspectul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de detenție ori într-un centru educativ, când este reținut sau arestat, chiar în altă cauză, când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale, chiar în altă cauză, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

b) în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea;

c) în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

Astfel, obligativitatea desemnării unui apărător din oficiu operează numai în cauzele strict determinate de lege, întrucât numai pe această cale pot fi instituite excepții de la regula generală a caracterului facultativ al asistenței juridice, iar stabilirea, extinderea sau restrângerea acestor excepții este de competența exclusivă a legiuitorului.

Codul de procedură penală prevede anumite cazuri în care asistența juridică este obligatorie, considerându-se că apărarea este o instituție de interes social care funcționează atât în interesul inculpatului, cât și în interesul asigurării unei bune desfășurări a procesului penal. Împrejurarea că legea procesual penală instituie asistența juridică obligatorie doar pentru faza de judecată este în deplină conformitate cu dispozițiile constituționale care nu prevăd obligativitatea asistenței juridice în tot timpul procesului penal, ci doar dreptul părților de a fi asistate, drept pe care ele îl pot sau nu exercita. În sensul celor de mai sus, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin **Deciziile nr. 471/2015, 590/2015 și nr. 652/2016**.

k) Petentul, deținut în penitenciar, a solicitat instituției Avocatul Poporului să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea **art. 69 alin. (3) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, modificată și completată**, („*Pentru acordarea vizitei intime, partenerii trebuie să fi avut o relație similară relațiilor stabilite între soți anterior datei primirii în penitenciar*”) întrucât se aduce atingere art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Referitor la critica de neconstituționalitate a art. 69 alin. (3) din Legea nr. 254/2013, modificată și completată, față de art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Avocatul Poporului a apreciat că aceasta **nu poate fi reținută**, din perspectiva susținerilor formulate.

Condiționarea acordării dreptului la vizită intimă de îndeplinirea condiției ca partenerii **să fi avut o relație similară relațiilor stabilite între soți anterior datei primirii în penitenciar** este justificată de necesitatea realizării scopului educativ al pedepselor, *nefiind de natură a încălca dreptul la viață intimă, familială și privată*, prevăzut de **art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**. Condiționarea are un scop legitim, fiind o măsură adecvată, necesară și care păstrează un just echilibru între interesul individual și cel colectiv. Prin urmare, *condiționarea criticată este proporțională cu scopul legitim urmărit, acela al asigurării efectului educativ al aplicării pedepselor penale*.

Totodată, am menționat că **dreptul la vizită intimă nu este un drept absolut**, el putând fi supus unor limitări sau condiționări, potrivit finalității avute în vedere de legiuitor cu ocazia reglementării acestora. Legiuitorul, potrivit atribuțiilor sale constituționale, prevăzute la **art. 61 alin. (1) din Constituție**, și în marja de apreciere conferită de către acestea, are dreptul de a restricționa vizitele intime pentru persoanele aflate în locuri de detenție.

De asemenea, **Curtea Europeană a Drepturilor Omului** a statuat prin *Hotărârea din 9 iulie 2013, pronunțată în Cauza Varnas împotriva Lituaniei*, că, deși privarea de libertate a unei persoane presupune limitări ale vieții sale private și de familie, este esențial dreptul persoanei în cauză de a menține legătura cu *membrii apropiați ai familiei sale* (paragraful 108). De asemenea, instanța europeană a remarcat că mai mult de jumătate din statele membre ale Consiliului Europei au prevăzut în legislația internă dreptul deținuților la vizite conjugale, cu limitări și restricții specifice, dar că prevederile Convenției nu trebuie interpretate în sensul că ele obligă statele semnatare să reglementeze acest fel de vizite. S-a arătat că acesta este un aspect cu privire la care **statele părți au o largă marjă de apreciere, având libertatea de a stabili singure măsurile ce trebuie luate pentru implementarea dispozițiilor Convenției, în raport cu nevoile și resursele comunității sau ale individului** (paragraful 109). În sensul celor de mai sus, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin **Decizia nr. 460/2015**.

Totodată, a menționat că argumentele aduse de petent în susținerea excepției *nu reprezintă însă veritabile critici de neconstituționalitate*, ci vizează mai degrabă modificarea și completarea textului criticat, precum și modalitatea de interpretare și aplicare a acestuia la

nivelul penitenciarelor. Or, conform prevederilor **art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată**, "*Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului*".

Motivat de cele de mai sus, Avocatul Poporului a precizat că din criticile formulate de petent nu reies suficiente temeiuri pentru sesizarea Curții Constituționale **cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor legale criticate**, însă, în aplicarea prevederilor **art. 5 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului**, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a dispus includerea în Raportul anual pe anul 2017, a unei recomandări în sensul modificării/completării **art. 69 alin. (3) din Legea nr. 254/2013, modificată și completată**, astfel încât soluția legislativă să permită acordarea vizitei intime și partenerilor care nu au avut o relație similară relațiilor stabilite între soți anterior datei primirii în penitenciar.

SECȚIUNEA a 2-a

COLABORAREA DINTRE AVOCATUL POPORULUI ȘI INSTANȚELE DE JUDECATĂ, DIN PERSPECTIVA ACTIVITĂȚII DE INTERPRETARE ȘI APLICARE UNITARĂ A LEGII

Precizări

Potrivit prevederilor procedurale civile și penale, Avocatul Poporului are îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe **asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești**. Avem în vedere, în acest sens, prevederile art. 471 din Codul de procedură penală, respectiv art. 514 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora „*pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești*.”

În exercitarea atribuțiilor sale în acest domeniu, în anul 2017, Avocatul Poporului a înaintat instanței supreme o **singură solicitare de recurs în interesul legii**, în condițiile într-un număr de X dosare s-au conturat premisele existenței unei practici judiciare neunitare, însă, după centralizarea hotărârilor judecătorești de la Curțile de Apel din țară, nu a fost reliefată o practică judiciară relevantă, care să se concretizeze în formularea unei cereri de recurs în interesul legii.

Este important de subliniat că, în luna aprilie a anului 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat **recursul în interesul legii referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 147, raportate la cele ale art. 145 din vechiul Cod penal, în sensul de a stabili dacă funcționarul bancar angajat într-o societate bancară pe acțiuni (CEC Bank S.A.), acțiunile aparținând în proporție de 100% Statului Român, se încadrează ori nu în categoria funcționarilor publici**.

În opinia Avocatului Poporului, funcționarul bancar angajat într-o societate bancară pe acțiuni, acțiunile aparținând în proporție de 100% Statului Român, se încadrează în categoria funcționarilor publici, în sensul art. 147, raportat la art. 145 din vechiul Cod penal.

Prin **Decizia nr. 7 din 3 aprilie 2017, instanța supremă a respins, ca inadmisibil**, recursul în interesul legii declarat de Avocatul Poporului privind interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 147 raportat la dispozițiile art. 145 din Codul penal din 1969, în sensul de a stabili dacă funcționarul bancar angajat într-o societate bancară pe acțiuni (CEC Bank - S.A.), care aparțin în proporție de 100% statului român, se încadrează în categoria funcționarilor publici. Recursul declarat de Avocatul Poporului a fost respins motivate de faptul că nu au fost îndeplinite toate condițiile de admisibilitate reglementate de norma procesual penală în materia recursului în interesul legii, astfel:

- există practică unitară la nivelul instanțelor judecătorești, cu excepția Curții de Apel București;
- numărul hotărârilor judecătorești este irelevant și insuficient;
- problema de drept nu mai subzistă în noua codificare penală.

În acest context, Completul competent să soluționeze recursul în interesul legii, reținând că în speță este **identificată practică diferită exclusiv la nivelul Curții de Apel București**, face referire la jurisprudența anterioară a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, ilustrată în cuprinsul deciziilor nr. V din 19 ianuarie 2009 și nr. VI din 20 septembrie 2010 pronunțate în recurs în interesul legii, în care s-a statuat că atunci când se constată existența unei practici neunitare la nivelul unei singure curți de apel, există alte modalități de rezolvare a divergențelor de opinii ori pârghii de unificare a acestora, nefiind justificată punerea în mișcare a mecanismului reprezentat de promovarea recursului în interesul legii. Așadar, în speță, nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 471-472 din Codul de procedură penală, întrucât **numărul de hotărâri definitive identificate și atașate în anexe este nesemnificativ (doar cinci), dintre care numai una pentru a susține opinia contrară celei exprimate de instanțele judecătorești, fiind absolut nerelevantă și insuficientă pentru a ilustra existența unei practici judiciare diferite, care să justifice declanșarea mecanismului de unificare al recursului în interesul legii instituit de codificarea procesual penală.**

Cu toate acestea, ulterior, prin Decizia nr. 18 din 30 mai 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București Secția I penală, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: *dacă în sensul legii penale, funcționarul bancar, angajat al unei societăți bancare cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, este funcționar public, în accepțiunea dispozițiilor art.175 alin.(2) din Codul penal și, în consecință*, a stabilit că în sensul legii penale, **funcționarul bancar, angajat al unei societăți bancare cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, este funcționar public, în accepțiunea dispozițiilor art.175 alin.(2) din Codul penal.**

În consecință, **problema de drept ridicată de Avocatul Poporului a fost soluționată, în cele din urmă, prin intermediul mecanismului dezlegării de principiu.**

În plus, au fost soluționate 76 petiții având ca obiect solicitarea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu recursuri în interesul legii în diferite domenii.

Trebuie precizat că, deși produce efecte asupra activității instanțelor de judecată, intervenția Avocatului Poporului în acest domeniu nu poate fi calificată ca aducând atingere principiului independenței justiției, întrucât recursul în interesul legii nu reprezintă un alt grad

de jurisdicție, el nu repune în discuție hotărârile judecătorești - care constituie doar premisele justificative ale deciziei pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție-, nici nu antrenează repunerea părților în situația anterioară adoptării acelor hotărâri. Conform art. 517 alin. (2) din Codul de procedură civilă, „Decizia se pronunță numai în interesul legii și nu are efecte asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese.” Decizia produce efecte numai pentru viitor, așa cum rezultă din dispozițiile art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora „Dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

Prezentarea recursului în interesul legii formulat de Avocatul Poporului

Prin recursul în interesul legii formulat, Avocatul Poporului a cerut Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe în privința **problemei de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 39 raportate la art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, în sensul stabilirii competenței funcționale a agenților constatatori (din cadrul poliției locale sau poliției rutiere), cu incidența art. 7 lit. h) din Legea nr. 155/2010 a poliției locale.**

Normele legale incidente cuprinse în **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002**, republicată, au următorul conținut:

- **art. 39:** „Proprietarul sau deținătorul mandatat al unui vehicul **este obligat să comunice poliției rutiere**, la cererea acesteia și în termenul solicitat, identitatea persoanei căreia i-a încredințat vehiculul pentru a fi condus pe drumurile publice”;

- **art. 102 alin. (1) pct. 14:** „Constituie contravenții și se sancționează cu amenda prevăzută în clasa a IV-a de sancțiuni următoarele fapte săvârșite de persoane fizice: (...) 14. necomunicarea de către proprietarul sau utilizatorul unui vehicul, **la solicitarea poliției rutiere**, a identității persoanei căreia i-a încredințat vehiculul spre a fi condus”;

- **art. 105 pct. 10:** „Constituie contravenții și se sancționează cu amenda prevăzută în clasa a V-a de sancțiuni următoarele fapte săvârșite de către persoane juridice: (...) 10. necomunicarea, în termen, **la cererea poliției rutiere**, a identității persoanei căreia i-a încredințat vehiculul pentru a fi condus pe drumurile publice”.

Potrivit **art. 7 lit. h) din Legea nr. 155/2010** „În domeniul circulației pe drumurile publice, poliția locală are următoarele atribuții: (...) h) constată contravenții și aplică sancțiuni pentru încălcarea normelor legale privind oprirea, staționarea, parcarea autovehiculelor și accesul interzis, având dreptul de a dispune măsuri de ridicare a autovehiculelor staționate neregulamentar”.

Din examenul jurisprudențial s-a relevat că instanțele de judecată nu au un punct de vedere unitar. Astfel, **unele instanțe au respins plângerile contravenționale formulate în temeiul dispozițiilor art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, apreciind că procesele-verbale întocmite de poliția locală respectă dispozițiile legale cu recunoașterea competenței funcționale a polițiștilor locali de a constata contravențiile menționate și a aplica sancțiuni.**

În acest sens, s-a arătat că dispozițiile art. 7 lit. h) din Legea nr. 155/2010 trebuie interpretate *lato sensu*, căci o altfel de interpretare – în urma căreia este exclusă posibilitatea poliției locale de a aplica sancțiuni în baza art. 102 alin. (1) pct. 14 din Ordonanța de urgență

a Guvernului nr. 195/2002 – ar goli de conținut însuși dreptul agenților din cadrul poliției locale de a constata și sancționa contravențiile enumerate la art. 7 lit. h) din lege.

Referitor la procesul-verbal, s-a reținut, **pe de-o parte**, că, fiind întocmit de un agent al statului aflat în exercițiul funcțiunii, se bucură de prezumție de veridicitate în privința constatării stării de fapt și a încadrării juridice, iar **pe de altă parte**, solicitarea adresată persoanei fizice de către poliția locală nu trebuie să îmbrace forma cerută de Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, întrucât nu constituie proces-verbal de contravenție.

În măsura în care solicitarea de comunicare a datelor de identificare se face pentru a se putea constata încălcarea normelor legale în cazul contravențiilor prevăzute de art. 7 lit. h) din Legea nr. 155/2010, în spiritul legii, faptele contravenționale prevăzute de art. 39 raportat la art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 sunt fapte în legătură cu categoria contravențiilor a căror constatare intră în competența funcțională a agenților de poliție din cadrul poliției locale.

De asemenea, s-a mai susținut că dacă legea îi permite unui agent constatatator să sancționeze o persoană care a săvârșit o contravenție în domeniul circulației pe drumurile publice (spre exemplu, oprirea în zona de acțiune a indicatorului “Oprirea interzisă”), este firesc să i se permită să procedeze și la identificarea contravenientului, solicitându-i proprietarului autoturismului să furnizeze datele de identificare, urmând ca în cazul în care acesta nu se conformează obligației legale ce îi incumbă, să fie sancționat în temeiul art. 39 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Din altă perspectivă, în aplicarea principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, instanțele au apreciat că se impune concluzia că poliția locală are competența de a constata contravențiile mai sus menționate (cele săvârșite în materie rutieră), independent de actul normativ prin care acestea au fost reglementate, legiuitorul neînțelegând să facă vreo distincție cu privire la acest aspect, astfel că nu pot fi reținute ca fiind întemeiate susținerile referitoare la faptul că poliția locală ar putea să constate aceste contravenții privind oprirea, staționarea, parcarea autovehiculelor și accesul interzis doar dacă ar fi reglementate printr-o hotărâre de consiliu local.

Alte instanțe au considerat că în aplicarea prevederilor **art. 39 raportate la art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, poliția locală nu are competența funcțională de a solicita datele de identificare ale persoanelor care se fac vinovate de încălcarea normelor legale indicate**, apreciindu-se că sancțiunea contravențională poate fi aplicată doar de poliția rutieră din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române.

O asemenea orientare jurisprudențială a fost motivată prin faptul că dispozițiile art. 7 din Legea nr. 155/2010, care stabilesc o serie de atribuții pentru polițiștii locali privind circulația pe drumurile publice, reprezintă o excepție de la regula potrivit căreia în domeniul circulației competența revine polițiștilor rutieri, astfel că sunt de strictă interpretare și nu pot fi extinse prin analogie și la alte contravenții. S-a mai reținut că Poliția Locală nu are competența funcțională în aplicarea sancțiunii contravenționale la care a fost obligată și că sancțiunea contravențională putea fi aplicată doar de către poliția rutieră din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române. În acest sens, au fost invocate și prevederile art. 15 din Ordonanța de Guvern nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, potrivit cărora „*Contravenția se constată printr-un proces-verbal încheiat de persoanele anume prevăzute în actul normativ care stabilește și sancționează contravenția, denumite în mod generic agenți constatatori*”.

Într-o a treia orientare jurisprudențială, deși instanțele nu s-au pronunțat în mod expres asupra competenței poliției locale de a constata contravențiile prevăzute de art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 și nu au reținut ca fiind incidente aceste norme legale, au admis, totuși, faptul că procesele-verbale încheiate în aplicarea art. 39 din acest act normativ, sunt legal întocmite. În această situație, instanța de judecată, verificând, potrivit dispozițiilor art. 34 alin. (1) din Ordonanța de Guvern nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, legalitatea procesului-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor, a arătat că acesta a fost întocmit cu respectarea normelor legale în materie, deși era încheiat de un agent constatatator al poliției locale (aspect care nu a fost dezbătut).

În considerarea rolului constituțional de apărător al drepturilor și libertăților persoanelor fizice, Avocatul Poporului a apreciat că față de prevederile art. 39 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, doar polițiștii rutieri au dreptul de a constata contravențiile reglementate prin dispozițiile art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din același act normativ, iar față de dispozițiile Legii nr. 155/2010 agenții locali au atribuții limitate privind circulația pe drumurile publice, pentru următoarele argumente:

Problema competenței poliției locale în materie rutieră, trebuie abordată, **în primul rând**, din prisma noțiunii de polițist rutier.

În legislația actuală, poliția locală a fost înființată prin **Legea nr. 155/2010**, în urma desființării poliției comunitare în scopul exercitării atribuțiilor privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, în următoarele domenii: a) ordinea și liniștea publică, precum și paza bunurilor; **b) circulația pe drumurile publice**; c) disciplina în construcții și afișajul stradal; d) protecția mediului; e) activitatea comercială; f) evidența persoanelor; g) alte domenii stabilite prin lege. În acest sens, în *Expunerea de motive* a Legii nr. 155/2010 se recunoaște faptul că „*atribuțiile Poliției Locale sunt semnificativ mai ample decât cele ale Poliției Comunitare, fiind prevăzute noi domenii de competență, pe lângă cele deja în vigoare, în special în domeniul siguranței rutiere*”.

Astfel, potrivit dispozițiilor **art. 7 din Legea nr. 155/2010**, în domeniul circulației pe drumurile publice, pe lângă multe alte atribuții, poliția locală **constată contravenții și aplică sancțiuni pentru încălcarea normelor legale privind oprirea, staționarea, parcarea autovehiculelor și accesul interzis, având dreptul de a dispune măsuri de ridicare a autovehiculelor staționate neregulamentar**.

Cât privește circulația pe drumurile publice, aceasta este reglementată prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată**.

Referitor la situația concretă pentru care a fost identificată practică judiciară neunitară, indicăm prevederile **art. 39 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată**, potrivit căreia „*Proprietarul sau deținătorul mandatat al unui vehicul este obligat să comunice **poliției rutiere**, la cererea acesteia și în termenul solicitat, identitatea persoanei căreia i-a încredințat vehiculul pentru a fi condus pe drumurile publice*”.

Raportat la acest text de lege, **fapta săvârșită de persoane fizice**, care constă în necomunicarea de către proprietarul sau utilizatorul unui vehicul, **la solicitarea poliției rutiere**, a identității persoanei căreia i-a încredințat vehiculul spre a fi condus, constituie contravenție și se sancționează (**art. 102 alin. (1) pct. 14 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002**).

De asemenea, **fapta săvârșită de persoane juridice**, care constă în necomunicarea, în termen, **la cererea poliției rutiere**, a identității persoanei căreia i-a încredințat vehiculul

pentru a fi condus pe drumurile publice, constituie contravenție și se sancționează (**art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002**).

În legătură cu constatarea acestor contravenții, devin incidente și prevederile **art. 109 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002**, în baza cărora **constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac direct de către polițistul rutier**, iar în punctele de trecere a frontierei de stat a României, de către **polițiștii de frontieră**.

Totodată, în temeiul **art. 179 din Hotărârea Guvernului nr. 1391/2006 Regulamentul din 4 octombrie 2006 de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice**, poliția rutieră sau poliția de frontieră din punctele de trecere a frontierei de stat poate acționa, **împreună** cu reprezentanți ai altor autorități cu atribuții în domeniu, pentru prevenirea și constatarea unor încălcări ale normelor privind deplasarea în siguranță, pe drumurile publice, a tuturor participanților la trafic. În acest sens, polițistul rutier sau polițistul de frontieră aflat în punctul de trecere a frontierei de stat, care acționează în cadrul echipajului mixt, are, ca principale atribuții: a) să oprească vehiculele pentru control și să verifice documentele pe care conducătorii acestora trebuie să le aibă asupra lor; b) să constate și să aplice sancțiuni în cazul contravențiilor aflate în competența sa.

Din economia acestor norme rezultă regula potrivit căreia constatarea contravențiilor prevăzute de **art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002** se realizează de către **polițistul rutier** și, în mod special, de către polițiștii de frontieră.

În acest context, este importantă clarificarea **noțiunii de polițist rutier**, sens în care evidențiem dispozițiile **art. 177 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1391/2006**, potrivit căreia „*Polițiștii rutieri sunt ofițerii și agenții de poliție specializați și anume desemnați prin dispoziție a inspectorului general al Inspectoratului General al Poliției Române*”.

În concret, norma legală indicată instituie îndeplinirea cumulativă a **două condiții pentru calitatea de polițist rutier**, și anume, pe de-o parte, **să fie agent de poliție specializat**, iar pe de altă parte, **să fie desemnat prin dispoziție a inspectorului general al Inspectoratului General al Poliției Române**.

În privința primei condiții, ar putea fi considerată ca fiind îndeplinită de un polițist local prin prisma prevederilor **art. 18 alin. (1) și (2) din Legea nr. 155/2010**, potrivit cărora polițiștii locali cu atribuții în domeniul circulației rutiere sunt obligați să urmeze un program de formare inițială organizat într-o instituție de învățământ din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, însă **cea de-a doua condiție rămâne neîndeplinită**.

Plecând de la aceeași abordare, Avocatul Poporului a subliniat faptul că potrivit **art. 15 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor**, constatarea contravenției se realizează printr-un proces-verbal încheiat de **persoanele anume prevăzute în actul normativ care stabilește și sancționează contravenția**, denumite în mod generic **agenți constatatori**, iar în virtutea alin. (2) aceștia pot fi primarii, ofițerii și subofițerii din cadrul Ministerului de Interne, special abilitați, persoanele împuternicite în acest scop de miniștri și de alți conducători ai autorităților administrației publice centrale, de prefecți, președinți ai consiliilor județene, primari, de primarul general al municipiului București, precum și de alte persoane prevăzute în legi speciale.

În atare condiții, **actul normativ** care stabilește și sancționează fapta săvârșită de persoane fizice sau juridice, ce constă în necomunicarea de către proprietarul sau utilizatorul unui vehicul, la solicitarea **poliției rutiere**, a identității persoanei căreia i-a încredințat

vehiculul spre a fi condus, ca fiind contravenție, este **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002**, care reprezintă cadrul general de reglementare în materia contravențiilor la circulația pe drumurile publice.

Mai mult, în condițiile în care nici Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 și nici Regulamentul de aplicare al acesteia nu cuprind dispoziții referitoare la competența poliției locale în materia circulației pe drumurile publice și procedura aplicabilă pentru constatarea contravențiilor de către poliția locală, iar Legea nr. 155/2010 stabilește în mod generic competențe de constatare a contravențiilor și de aplicare a sancțiunilor în sarcina poliției locale, Avocatul Poporului a apreciat că **nu există un cadru procedural pentru îndeplinirea de către polițistul local a atribuțiilor în materia circulației pe drumurile publice, care decurg din prevederile art. 7 lit. h) din Legea nr. 155/2010**. Or, vidul legislativ nu se poate complini prin adoptarea, de către autoritățile administrației publice locale, a unor acte normative secundare, în materia constatării contravențiilor la circulația rutieră reglementate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, aspect reținut de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia 9/2015 privind examinarea recursului în interesul legii formulat de Avocatul Poporului privind legalitatea hotărârilor adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii privind ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Pe cale de consecință, este firesc ca doar polițiștii rutieri să aibă calitatea de agent constator pentru faptele contravenționale reglementate prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002**, care, de altfel, nu reprezintă doar dreptul comun în materie de contravenții rutiere, ci și sediul materiei privind conducerea pe drumurile publice și a activităților legate de circulația vehiculelor pe drumurile publice.

În al doilea rând, dacă legiuitorul ar fi intenționat vreo derogare în privința unor competențe suplimentare în favoarea poliției locale în materia circulației rutiere, o asemenea excepție ar fi trebuit expres prevăzută, așa cum a reglementat-o pe cea din art. 18 alin. (6) din Legea nr. 155/2010⁴, ceea ce nu s-a întâmplat cu privire la aplicarea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002. Totodată, legiuitorul a introdus recent o altă excepție prin **Hotărârea nr. 965/2016 pentru modificarea și completarea Regulamentului de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1391/2006**, publicată în Monitorul Oficial nr. 1035 din data de 22 decembrie 2016, urmând a intra în vigoare la 30 de zile de la data publicării. Prin acest din urmă act normativ, Guvernul a adus modificări legislației rutiere, stabilind că procedura privind ridicarea vehiculului, prevăzută de Regulamentul de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1.391/2006, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în mod corespunzător și de polițistul local în situațiile prevăzute la art. 7 lit. h) și k) din Legea poliției locale nr. 155/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Cu toate acestea, considerăm că reglementările intervenite nu sunt de natură să afecteze prezentul recurs în interesul legii, având în vedere că principala problemă analizată de Avocatul Poporului pune în discuție lipsa competenței funcționale a poliției locale de a solicita datele

⁴ „Prin derogare de la prevederile Legii nr. 188/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dacă, după expirarea perioadei de 5 ani prevăzute la alin. (1), respectiv a celei de un an prevăzute la alin. (2), polițistul local nu a absolvit programul de formare inițială, acesta este eliberat din funcția publică”.

de identificare ale persoanelor care se fac vinovate de încălcarea prevederilor **art. 102 alin. (1) pct. 14 sau art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.**

Astfel, în absența unei derogări exprese, în opinia Avocatului Poporului **polițistul rutier este singurul care poate constata contravențiile reglementate de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.**

Mai mult, potrivit art. 1 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, **„Autoritatea competentă în domeniul circulației pe drumurile publice privind inițierea și avizarea unor reglementări, precum și aplicarea și exercitarea controlului privind respectarea normelor din acest domeniu este Ministerul Administrației și Internelor, prin Inspectoratul General al Poliției Române”, iar art. 2 din aceeași ordonanță de urgență instituie că „îndrumarea, supravegherea și controlul respectării normelor de circulație pe drumurile publice se fac de către poliția rutieră din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române, care are obligația să ia măsurile legale în cazul în care constată încălcări ale acestora”.**

În atare condiții, dacă, la adoptarea Legii nr. 155/2010, intenția legiuitorului ar fi fost ca poliția locală să îndeplinească mai multe atribuții în domeniul rutier, inclusiv în privința celor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, ar fi prevăzut în mod expres acest lucru în corpul legii.

Este adevărat că și polițiștii locali, în temeiul Legii nr. 155/2010, au anumite atribuții în domeniul rutier, însă sunt limitate, fără posibilitatea ca aceștia să constate și să aplice sancțiuni în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002. Cu toate acestea, dacă totuși polițiștii locali acționează în domeniul rutier asupra unor fapte care ar intra sub incidența Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, aceștia ar putea interveni doar **împreună** cu poliția rutieră, în aplicarea art. 179 din Hotărârea Guvernului nr. 1391/2006.

Soluția Înaltei Curți de Casație și Justiție:

Prin Decizia nr. 11 din 19 iunie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului, stabilind că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 39, art. 102 alin. (1) pct. 14 și art. 105 pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin raportare la dispozițiile art. 7 lit. h) din Legea poliției locale nr. 155/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare, doar agentul constator din cadrul poliției rutiere are competența de a solicita proprietarului sau deținătorului mandatat al unui vehicul comunicarea identității persoanei căreia i-a încredințat vehiculul pentru a fi condus pe drumurile publice, precum și de a aplica sancțiunile contravenționale prevăzute de lege, în cazul necomunicării relațiilor solicitate.

Petiții având ca obiect solicitări de formulare a unui recurs în interesul legii

Așa cum am menționat anterior, activitatea Biroului contencios constituțional și recurs în interesul legii în materia recursului în interesul legii s-a concretizat și în examinarea unui număr de 76 petiții având ca obiect îndatorirea Avocatului Poporului de a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării cazurilor de practică judiciară neunitară.

În pofida numărului mare de petiții având acest obiect, observăm că doar una dintre acestea au condus la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât doar în cazul acestora au fost întrunite **condițiile de fond și de formă** pentru recurgerea la această instituție procedurală.

În practica instituției Avocatul Poporului au existat situații în care, din examinarea hotărârilor judecătorești anexate de către petenți, s-a constatat că **interpretarea diferită a problemei de drept aparținea instanțelor de judecată aflate în circumscripția aceleiași curți de apel.** În aceste situații, ținând seama de faptul că unificarea practicii se poate face și prin discutarea problemei de drept în cadrul adunării generale a judecătorilor, Avocatul Poporului sesizează instanța competentă, recurgând la aplicarea art. 18 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia, *”În cazul în care instituția Avocatul Poporului constată că soluționarea petiției cu care a fost sesizată este de competența autorității judecătorești, se poate adresa, după caz, ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată, care este obligat să comunice măsurile luate.”*

Pentru exercitarea de către Avocatul Poporului a atribuției privind promovarea unui recurs în interesul legii este necesară întrunirea unor ***condiții ce decurg atât din legislația procedurală civilă sau penală, cât și din jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în materia recursului în interesul legii.***

❖ petiția adresată instituției Avocatul Poporului trebuie să fie însoțită de **copii ale hotărârilor judecătorești din care să rezulte interpretarea diferită a aceleiași probleme de drept de către instanțe de judecată aflate în circumscripțiile mai multor curți de apel**, scopul acestei proceduri excepționale fiind unificarea practicii la **nivelul întregii țări**;

❖ sesizarea trebuie să cuprindă **nu numai problema de drept, ci și dispozițiile legale a căror interpretare și aplicare diferită au determinat practica judiciară neunitară la nivelul întregii țări.** În acest sens, în jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că *„Dezideratul recursului în interesul legii și rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în această procedură sunt unificarea interpretării și aplicării legii, ceea ce este distinct de cel al unificării practicii judiciare, care presupune un alt mecanism”* (Decizia nr. 20/2013). Așadar, Avocatul Poporului are posibilitatea promovării unui recurs în interesul legii în raport cu normele legale potrivit cărora recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii.

❖ **recursul în interesul legii nu reprezintă o cale de atac cu efect de modificare a hotărârilor judecătorești pronunțate într-o cauză și nu poate afecta raporturile juridice care au fost deja soluționate prin pronunțarea unor hotărâri judecătorești care se bucură de autoritate de lucru judecat.** Scopul recursului în interesul legii, astfel cum rezultă din prevederile Codului de procedură civilă/penală, este de *„a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii pe întreg teritoriul României”* în urma sesizării unor chestiuni de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești.

Pentru o mai bună înțelegere a condițiilor în care Avocatul Poporului își poate exercita această îndatorire legală, prezentăm în continuare, cu titlu de exemplu, o serie de petiții însoțite de o evidențiere sintetică a argumentelor care au fundamentat decizia de a nu sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție cu un recurs în interesul legii în sensul solicitat de petenți.

a) Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu privire la **promovarea unui recurs în interesul legii referitor la interpretarea și aplicarea art. 16 și art. 17 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, modificată și completată, în sensul de a stabili dacă descrierea insuficientă a faptei echivalează cu lipsa mențiunilor privind fapta săvârșită atrăgând astfel nulitatea absolută a procesului verbal de contravenție (art. 17 din actul normativ indicat), sau echivalează cu neîndeplinirea cerinței privind descrierea faptei contravenționale și atrage nulitatea relativă (art. 16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/2001).**

Astfel, petentul susține că unele instanțe și-au exprimat opinia în sensul că, cerința agentului constator de a realiza o descriere în concret a acțiunii sau inacțiunii autorului faptei săvârșite **are o natură imperativă**, întrucât în lipsa unei descrieri corespunzătoare a faptei, instanța nu poate exercita controlul de legalitate și temeinicie a procesului-verbal, rațiunea instituirii ei fiind aceea de a permite instanței de judecată cercetarea legalității actului constator, prin stabilirea faptelor materiale și verificarea încadrării juridice. Prin urmare, în lipsa mențiunilor privind fapta săvârșită se înțelege și descrierea insuficientă a faptei, care permite verificarea aspectelor de legalitate și temeinicie supuse controlului judecătoresc, respectiv stabilirea faptelor materiale și verificarea încadrării juridice pe care acestea au primit-o și a justeții sancțiunii aplicate. Pentru considerentele mai sus expuse, instanțele de judecată au anulat procesele verbale de contravenție. În acest sens, petentul anexează Decizia nr. 261/A/2015, pronunțată de Tribunalul Alba- Secția de contencios administrativ, fiscal și de insolvență.

Alte instanțe, dimpotrivă, au considerat că, descrierea insuficientă a faptei contravenționale nu este prevăzută sub sancțiunea nulității absolute în art. 17 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, cu modificările și completările ulterioare, apreciind că procesul verbal de constatare a contravenției cuprinde suficiente detalii pentru încadrarea și individualizarea faptei, precum și pentru stabilirea unei sancțiuni proporționale în raport de gradul de pericol social concret al faptei contravenționale.

În dovedirea acestor aspecte, petentul anexează Decizia nr. 858/2015, pronunțată de Tribunalul Prahova- Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

Ca urmare a acestei situații, instituția Avocatul Poporului analizează posibilitatea promovării unui recurs în interesul legii. În acest sens, ne-am adresat Curților de Apel pentru a ne comunica care este practica judiciară a instanțelor din circumscripție, cu referire la acțiunile având ca obiect prevederilor art. 16 și art. 17 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare, anexând copii ale hotărârilor judecătorești definitive pronunțate.

b) *Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu privire la o problemă de drept soluționată în mod diferit de Tribunalul București, în ceea ce privește aplicarea dispozițiilor art. 73¹ alin. (5) din Legea nr. 7/2006 privind Statutul funcționarului public parlamentar, republicată, cu modificările și completările următoare, care se referă la aplicarea indexărilor salariale prevăzute de art. III și art. 1¹ din Legea nr. 293/2015 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 35/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 152/1998 privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe.*

Dispozițiile legale indicate ca fiind neunitar interpretate și aplicate sunt:

- art. 73¹ alin. (5) din Legea nr. 7/2006 privind Statutul funcționarului public parlamentar, republicată, cu modificările și completările următoare: „Pensiile de serviciu stabilite în condițiile prezentei legi se actualizează prin aplicarea la cuantumul pensiei de serviciu aflate în plată a procentului de majorare a salariului de bază de care beneficiază funcționarul public parlamentar aflat în activitate, cu același nivel de salarizare și pe aceeași funcție publică. Dacă în urma actualizării rezultă o pensie mai mică, se păstrează pensia aflată în plată.”

- art. 14 din Normele cu privire la stabilirea pensiei de serviciu prevăzute de Legea nr. 7/2006 privind Statutul funcționarului public parlamentar stabilește actualizarea pensiei de serviciu prin aplicarea la cuantumul pensiei de serviciu aflate în plată sau cuvenite, după caz, a procentului de majorare a salariului de bază de care beneficiază funcționarul public parlamentar aflat în activitate, cu același nivel de salarizare și pe aceeași funcție publică, avute în luna anterioară celei în care se depune cererea pentru acordarea pensiei de serviciu în baza prevederilor Legii nr. 7/2006.

- art. 15 alin. (1) lit. c) din Normele cu privire la stabilirea pensiei de serviciu prevăzute de Legea nr. 7/2006 privind Statutul funcționarului public parlamentar: „În vederea actualizării pensiei de serviciu se procedează astfel: c) instituțiile prevăzute la lit. a) transmit Casei Naționale de Pensii Publice/caselor de pensii sectoriale adeverințe nominale, întocmite conform anexei nr. 3, cu datele necesare actualizării pensiilor de serviciu, după primirea listelor prevăzute la lit. b);”.

În vederea unui eventual demers în scopul unificării practicii judiciare la nivelul Tribunalului municipiului București, s-au atașat petiției **hotărâri judecătorești contradictorii**, pronunțate de Tribunalul București - Secția a-VIII-a Conflicte de muncă și asigurări sociale în respectivele litigii, care au avut ca obiect „*obligatia de a face*”, reclamanții au solicitat instanței de judecată obligarea pârâtei Camera Deputaților, la emiterea și comunicarea către Casa Națională de Pensii Publice a unei adeverințe nominale pentru actualizarea pensiei de serviciu conform art. 15 alin. (1) lit. c) din Normele cu privire la stabilirea pensiei de serviciu prevăzute de Legea nr. 7/2006 privind Statutul funcționarului public parlamentar, după modelul prevăzut în Anexa nr. 3 din aceleași norme, cu indicarea în adeverință a procentului de majorare de 50% a salariului de bază de care au beneficiat funcționarii publici aflați în activitate, începând cu data de 28 noiembrie 2015.

Din hotărârile judecătorești anexate rezultă o practică unitară la nivelul Curții de Apel București - Secția a-VII-a pentru cauze privind conflictele de muncă și asigurări sociale (trei hotărâri judecătorești anexate petiției), în care instanța de judecată obligă pârâta, Camera Deputaților, să transmită Casei Naționale de Pensii Publice adeverință cu procentul de majorare a salariului funcționarului public parlamentar aflat în activitate.

Însă, la nivelul Tribunalului București - Secția a-VIII-a Conflicte de muncă și asigurări sociale, nu există un punct de vedere unitar, existând soluții diferite în aplicarea aceluiași norme legale.

Astfel,

1. Printr-o serie de sentințe civile, Tribunalul București - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal⁵ obligă pârâta Camera Deputaților să comunice în scris Casei

⁵ Anexa nr. 1: Sentința civilă nr. 4206/2017- Tribunalul București-Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Sentința civilă nr. 2273/2017- Tribunalul București-Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Sentința civilă nr. 4043/2017- Tribunalul București-Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Sentința civilă nr. 2711/2017- Tribunalul București-Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, etc.

Naționale de Pensii Publici procentul de 50% de majorare a salariului de bază a funcționarului parlamentar, procent de care au beneficiat conform art. III Legea nr. 293/2015, în temeiul Ordinului nr. 1540/2015 al Secretariatului General al Camerei Deputaților și să transmită Casei Naționale de Pensii Publice adeverința nominală întocmită conform anexei nr. 3 din Ordinul nr. 965/2015 al Camerei Deputaților, în ceea ce privește actualizarea pensiei de serviciu al reclamantilor conform prevederilor art. 73¹ alin. (5) din Legea nr. 7/2006.

În context, instanța de judecată a apreciat că s-au avut în vedere dispozițiile legale indicate mai sus, apreciindu-se că din interpretarea lor reiese intenția clară a legiuitorului de a actualiza cuantumul pensiilor de serviciu ori de câte ori baza de calcul a acestora, anume salariul de bază de care beneficiază funcționarul public parlamentar aflat în activitate, cu același nivel de salarizare și pe aceeași funcție publică pe care a avut-o titularul dreptului de pensie, la data încetării raporturilor de serviciu, a fost majorată. Astfel, nu poate fi primită susținerea Camerei Deputaților, cum că aceste dispoziții sunt aplicabile doar în cazul majorărilor procentuale ale salariului de bază, nu și în cazul unor majorări neprocentuale, întrucât dispozițiile de mai sus determină doar modalitatea de calcul aplicabilă în procesul actualizării, anume aplicarea procentului de majorare asupra cuantumului pensiei aflate în plată, fiind aplicabilă acest algoritm de calcul și în situația majorărilor neprocentuale, în acest caz fiind vorba de un proces determinat, ci de unul determinabil, Camera Deputaților având obligația de a determina acest procent raportat la baza de calcul anterioară majorării și cea rezultată în urma majorării și să comunice acest procent în vederea actualizării cuantumului pensiilor de serviciu.

2. Aceeași instanță de judecată, și anume Tribunalul București, prin **Sentința civilă nr. 2396/3/2017 din 3 aprilie 2017 – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale**⁶, într-un proces având același obiect – „*obligația de a face*”, a statuat că potrivit art. 73¹ alin. (5) din Legea nr. 215/2015, pentru modificarea și completarea Legii nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, reclamantul beneficiază de dreptul la actualizarea pensiei de serviciu prin aplicarea la cuantumul pensiei de serviciu aflate în plată a procentului de majorare a salariului de bază de care beneficiază funcționarul public parlamentar aflat în activitate, cu același nivel de salarizare și pe aceeași funcție publică. Prin art. III din Legea nr. 293/2015, nu s-a prevăzut o majorare procentuală a salariului de bază de care beneficiază funcționarul public parlamentar, ci faptul că salariile se vor stabili la nivelul de salarizare maxim aflat în plată aferent funcțiilor din cadrul aparatului de lucru al Guvernului.

Pe cale de consecință, instanța de judecată a statuat că nu se află în ipoteza prevăzută de art. 73¹ alin. (5) din Legea nr. 215/2015, pentru modificarea și completarea Legii nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, motiv pentru care acestea nu sunt aplicabile în cauză.

⁶ Anexa nr. 2: Sentința nr. 2396/3/2017 din 3 aprilie 2017 – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Sentința nr. 4708/2017 din 22 iunie 2017 – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Sentința nr. 3373/2017 din 9 mai 2017 – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Sentința nr. 1031 din 15 februarie 2017 – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, Sentința nr. 2353 din 3 aprilie 2017 – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale

Practica neunitară de la nivelul Tribunalului București este dedusă din interpretarea și aplicarea diferită a dispozițiilor **art. 73¹ alin. (5) din Legea nr. 215/2015, pentru modificarea și completarea Legii nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar**, care au condus la soluții diferite în privința aplicării dispozițiilor art. 73¹ alin. (5) din Legea nr. 7/2006 privind Statutul funcționarului public parlamentar, republicată, cu modificările și completările următoare, care se referă la aplicarea indexărilor salariale prevăzute de art. III și art. 1¹ din Legea nr. 293/2015 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 35/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 152/1998 privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe.

Cu luarea în considerare a celor de mai sus, am evidențiat faptul că potrivit normelor legale cuprinse în **Secțiunea 4 – Măsuri privind unificarea practicii judiciare din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești aprobat prin Hotărârea nr. 1375/2015** există posibilitatea de unificare a practicii judiciare la nivelul Tribunalului București.

Art. 25 alin. (1) din Hotărârea nr. 1375/2015 prevede că: *"la nivelul fiecărei secții sau, după caz, al fiecărei instanțe dacă nu există secții, se organizează întâlniri lunare ale judecătorilor, în care vor fi discutate problemele de drept care au condus la pronunțarea unor soluții diferite sau probleme de drept de mare noutate, care ar putea genera practică neunitară"*.

În atare condiții, în temeiul prevederilor **art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului**, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am supus atenției problema de drept indicată mai sus care a fost soluționată diferit la nivelul Tribunalului București, în vederea unificării practicii judiciare.

c) Printr-o petiție, a fost sesizată instituției Avocatul Poporului practica neunitară a unor instanțe judecătorești în interpretarea dispozițiilor **Ordinului ministrului administrației și internelor nr. 275/2002, privind aprobarea Normelor specifice de securitate a muncii pentru transportul și distribuția energiei electrice**. În speță, mai mulți petenți au semnalat faptul că începând cu data de 1 octombrie 2015 le-a fost diminuat salariul de bază, prin neinclusiunea sporului de izolare, urmare neîndeplinirii a patru criterii cumulative din ordinul mai sus indicat.

Totodată, mai precizează petenții că pentru recuperarea dreptului pretins, mai mulți salariați ai unității s-au adresat instanței de judecată, o parte dintre aceștia primind sentințe favorabile, trei nefavorabile, două dosare aflându-se în curs de soluționare la Curtea de Apel Pitești, instanță de control judiciar.

Petenții susțin că din procesul-verbal al comisiei de cercetare administrativă, numită prin dispoziția Directorului General, care a avut ca obiect verificarea legalității acordării acestui spor și stabilirea unor eventuale prejudicii, a rezultat, printre altele, că dispozițiile **Ordinului ministrului administrației și internelor nr. 275/2002** a fost anulat în anul 2015.

Petenții au atașat mai multe hotărâri judecătorești definitive pronunțate de Curtea de Apel Pitești din care se desprind următoarele.

Printr-o decizie definitivă pronunțată de Curtea de Apel Pitești a fost admis recursul formulat de Administrația Națională a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale, instanța reținând faptul că acest spor era evidențiat distinct în structura elementelor salariale, ca urmare

a aplicării prevederilor Legii cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, nefiind un drept câștigat, astfel cum susține reclamanta.

Instanța a apreciat că „se poate vorbi de păstrarea unui drept câștigat atunci când acesta a fost dobândit cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, în caz contrare sancțiunea fiind pierderea dreptului însuși. Totodată, împrejurarea că anterior datei de 27.11.2009, reclamanta era beneficiara sporului de izolare potrivit legislației specifice instituției în care funcționa, nu-i conferă dreptul la acordarea acestui spor de către noua instituție care a preluat ANRSPS, recunoașterea unui astfel de drept fiind condiționată de îndeplinirea criteriilor stabilite prin Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 275/2002”.

Într-o altă decizie pronunțată de aceeași instanță, a fost respins recursul Administrației Naționale a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale, instanța apreciind că reclamanta a fost încadrată la noua instituție cu păstrarea drepturilor salariale anterioare, astfel cum au fost acestea reglementate prin Legea nr. 285/2010, act normativ care a integrat acest spor sub formă de sumă compensatorie cu caracter tranzitoriu în indemnizația lunară de încadrare.

Față de toate aceste împrejurări, petenții au fost informați că, potrivit **art. 515 din Cod de procedură civilă**, recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive (irevocabile), care se anexează cererii. Potrivit practicii și doctrinei în materie, pentru a se putea promova un recurs în interesul legii, este necesar ca prin hotărârile judecătorești anexate cererii să se dovedească **existența unei practici neunitare la nivelul țării**.

Pentru a analiza posibilitatea promovării unui recurs în interesul legii, cererea trebuie să fie însoțită de copii ale hotărârilor judecătorești din care să rezulte interpretarea diferită a aceleiași probleme de drept de către **instanțe de judecată aflate în circumscripțiile mai multor curți de apel**, scopul acestei proceduri excepționale fiind unificarea practicii la nivelul întregii țări.

Din examinarea petiției, am constatat că petenții își exprimă nemulțumirea față de soluțiile pronunțate de Curtea de Apel Pitești.

Or, simpla existență a unor cazuri izolate nu justifică exercitarea recursului în interesul legii (prin cererea formulată trebuie să se dovedească existența unui obiect, a unei rutine, a diferitelor instanțe de judecată). Totodată, trebuie menționat că, în jurisprudența sa (Decizia nr. 5/2009) Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că nu se pune problema promovării unui recurs în interesul legii în situația în care există practică neunitară la nivelul unei singure Curți de Apel, situație în care revine obligația fiecărei Curți de a-și unifica practica, or în cazul de față, sunt invocate hotărâri judecătorești definitive, pronunțate de Curtea de Apel Pitești.

Concluzionând, pentru a analiza posibilitatea promovării unui recurs în interesul legii, cererea adresată Avocatului Poporului trebuie să fie însoțită de copii ale hotărârilor judecătorești **din care să rezulte interpretarea diferită a aceleiași probleme de drept de către instanțe de judecată aflate în circumscripțiile mai multor curți de apel, scopul acestei proceduri excepționale fiind unificarea practicii la nivelul întregii țări.**

Față de toate aceste împrejurări, am informat petenții că, în măsura în care au posibilitatea să intre în posesia unor hotărâri judecătorești contradictorii, în materia reclamată de aceștia, pot reveni cu o petiție adresată instituției Avocatul Poporului, însoțită de aceste hotărâri.

Transmiterea de către petenți a unor hotărâri judecătorești definitive contradictorii, **pronunțate la nivel național**, ar justifica demersurile Avocatului Poporului de a solicita curților de apel din țară astfel de hotărâri. În acest fel, s-ar evita încărcarea curților de apel cu solicitări care pot privi doar cazuri izolate, cum este, aparent, situația prezentată de petenți.

Nu în ultimul rând, din hotărârile definitive prezentate de petenții, rezultă că la nivelul Curții de Apel Pitești există o practică neunitară referitor la acordarea sporului de izolare la Administrația Națională a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale - Unitatea Teritorială – ANRSPS UT 370, raportat la dispozițiile Ordinului ministrului administrației și internelor nr. 275/2002, obligația de a-și unifica practica revenind acesteia.

Față de faptul că practica este neunitară la nivelul unei singure curții de apel, respectiv Curtea de Apel Pitești am informat petenții că rezolvarea divergențelor de opinii în sensul unificării practicii judiciare se poate face prin discutarea problemei de drept în cadrul adunării generale, în condițiile prevăzute de art. 51 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu completările și modificările ulterioare, nefiind necesară punerea în mișcare a mecanismului reprezentat de promovarea recursului în interesul legii (Decizia nr. 6/2016 a Î.C.C.J.) și, în consecință, am sesizat Curtea de Apel Pitești, în temeiul art. 18 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Ulterior sesizării, Curtea de Apel Pitești, ne-a adus la cunoștință faptul că *"referitor la existența unei practici neunitare la nivelul instanțelor judecătorești din circumscripția teritorială a Curții de Apel Pitești, în ceea ce privește problema de drept indicată, au fost luate în considerare și urmează să fie dezbătute în cadrul întâlnirilor trimestriale în care sunt dezbătute problemele de drept care au generat o practică neunitară"*.

d) Avocatului Poporului i s-a solicitat promovarea unui recurs în interesul legii privind *"problema de drept referitoare la aplicarea și interpretarea dispozițiilor pct. 210 din Hotărârea nr. 155/2014 privind aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea activităților specifice Curții de Conturi, precum și valorificarea actelor rezultate din aceste activități"*, în ceea ce privește momentul de început al prescripției răspunderii patrimoniale, raportat la existența unor cauze de întrerupere sau suspendare.

Solicitarea era motivată de faptul că instanțele de judecată nu au un punct de vedere unitar referitor la aplicarea și interpretarea dispozițiilor pct. 210 din Hotărârea nr. 155/2014, în ceea ce privește momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție pentru stabilirea și recuperarea prejudiciului, constatat printr-o Decizie a Curții de Conturi a României.

Majoritatea Curților de Apel (11 la număr) au comunicat că nu a fost identificată practică judiciară relevantă privind aplicarea și interpretarea dispozițiilor pct. 210 din Hotărârea nr. 155/2014 privind aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea activităților specifice Curții de Conturi.

Existența unei practici neunitare este evidențiată exclusiv printr-o hotărâre pronunțată de Curtea de Apel Brașov (Decizia nr. 243/R/2017), la care se face referire strict la dispozițiile pct. 210 din Hotărârea nr. 155/2014. Instanța de judecată a statuat faptul că, data de la care curge termenul de prescripție e data la care conducătorul entității a luat la cunoștință de decizia definitivă a Curții de Conturi.

Pe de altă parte, Curtea de Apel București, deși a precizat că nu au fost identificate hotărâri judecătorești care să prezinte relevanță cu privire la chestiunile de drept referitoare la aplicarea și interpretarea dispozițiilor pct. 210 din Hotărârea nr. 155/2014, prin Decizia nr. 6494/2016 - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, pronunțată în cauza ANMDM versus Ministerul Sănătății și alții, instanța de judecată a stabilit că termenul de prescripție începe să curgă de la data la care păgubitul a cunoscut paguba.

Celelalte hotărâri judecătorești transmise (Decizia civilă nr. 841/2017, pronunțată de Curtea de Apel Bacău - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal; Încheierea

din data de 21 februarie 2017, pronunțată de Tribunalul Dolj – Secția contencios administrativ și fiscal; Sentința nr. 2935/2017, pronunțată de Tribunalul Gorj - Secția conflicte de muncă și asigurări sociale, definitivă), nu pun în discuție problema de drept referitoare la aplicarea și interpretarea dispozițiilor pct. 210 din Hotărârea nr. 155/2014, ci pun în discuție prescripția dreptului material la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită, întemeiat pe alte dispoziții legale.

Deși nu a fost identificată o practică judiciară, unele instanțe și-au exprimat opinia în legătură cu problema de drept în cauză.

Opinia majoritară a judecătorilor Curții de Apel Cluj, este în sensul că termenul de prescripție începe să curgă de la data la care decizia a rămas definitivă, prin necontestarea sau soluționarea în cadrul sistemului administrativ al căilor de atac sau, după caz, în fața instanței.

În opinia judecătorilor Tribunalului Maramureș, începutul termenului de prescripție pentru angajarea răspunderii patrimoniale este momentul în care decizia a rămas definitivă prin necontestarea sau soluționarea în cadrul sistemului administrativ al căilor de atac, sau, după caz, în fața instanței.

În cadrul Tribunalului Suceava s-au conturat două opinii: o opinie este în sensul că exercitarea unei căi de atac a contestației operează întreruperea termenului de prescripție a răspunderii materiale și cealaltă opinie, în care Decizia Curții de Conturi nu are niciun efect în ceea ce privește prescrierea dreptului la acțiune.

Jurisprudența neunitară existând la nivelul unei singure curți de apel, rezolvarea divergențelor de opinii în sensul unificării practicii judiciare se poate face prin discutarea problemei de drept în cadrul adunării generale, în condițiile prevăzute de art. 51 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu completările și modificările ulterioare, nefiind necesară punerea în mișcare a mecanismului reprezentat de promovarea recursului în interesul legii. (Decizia nr. 6/2016 a Î.C.C.J.)

e) Un petent a solicitat instituției Avocatul Poporului sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, respectiv *dacă preotul capelan ce își desfășoară activitatea în cadrul unui penitenciar, trimis în judecată sub acuzația săvârșirii infracțiunii de luare de mită, se încadrează ori nu în categoria funcționarilor publici, prevăzută la art. 147 alin. (1) sau alin. (2) din vechiul Cod penal.*

Potrivit art. 147 alin. (1) din vechiul Cod penal, *prin "funcționar public" se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145 (prin termenul "public" se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public).*

Alin. (2) al art. 147 din vechiul Cod penal stabilește că *prin "funcționar" se înțelege persoana menționată în alin. (1), precum și orice salariat care exercită o însărcinare în serviciul unei alte persoane juridice decât cele prevăzute în acel alineat.*

Sesizarea nu s-a înscris în competențele atribuite prin lege instituției Avocatul Poporului, aceasta **nefiind subiect de sezină pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept.**

Astfel, dispozițiile art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală stabilesc **în mod limitativ** care sunt subiectele ce pot sesiza instanța supremă în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept:

Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.

SECȚIUNEA a 3-a

PROPUNERI DE MODIFICARE A LEGISLAȚIEI

Având în vedere prevederile art. 5 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora *rapoartele anuale pot să conțină recomandări privind modificarea legislației*, prezentăm în continuare o serie de propuneri de modificare a legislației reținute din petițiile care au fost soluționate de către consilierii Serviciului contencios:

a) Modificarea art. 175 alin. (2) din Codul penal, astfel încât soluția legislativă ce configurează categoriile de persoane asimilate funcționarului public să fie în concordanță cu exigențele Deciziei nr. 603/2015 a Curții Constituționale, în sensul de a limita, justificat și respectând un raport just de proporționalitate, utilizarea mijloacelor penale în privința persoanelor care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în cadrul oricărei persoane juridice, adică în mediul privat.

b) Modificarea/completarea art. 69 alin. (3) din Legea nr. 254/2013, modificată și completată, astfel încât soluția legislativă să permită acordarea vizitei intime și partenerilor care nu au avut o relație similară relațiilor stabilite între soți anterior datei primirii în penitenciar.

Pornind de la rolul instituției Avocatul Poporului de promovare a drepturilor omului, în temeiul art. 60 din Constituție, potrivit căruia rapoartele Avocatului Poporului pot conține recomandări privind legislația pentru ocrotirea drepturilor și libertăților cetățenilor, supunem atenției ratificarea următoarelor documente ale Națiunilor Unite, semnate deja de România:

a) Protocolul opțional la Convenția pentru drepturile copilului privind procedura de comunicare, semnat de România în anul 2012;

b) Protocolul opțional la Convenția pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, semnat de România în anul 2008;

c) Convenția internațională pentru protecția persoanelor contra disparițiilor forțate, semnată de România în anul 2008.

Totodată, reamintim în acest context, recomandarea Consiliului pentru Drepturile Omului de înființare a unui mecanism național de raportare și follow-up cu competența de a coordona și pregăti rapoartele naționale, precum și de a se angaja alături de mecanismele internaționale și regionale pentru drepturile omului, în vederea coordonării și urmăririi

implementării obligațiilor pe care statul român le are ca stat semnatar al tratatelor Națiunilor Unite și a deciziilor și recomandărilor primite de la organisme și mecanisme ale acestora⁷.

SECȚIUNEA a 4 a

IMPLICAREA AVOCATULUI POPORULUI ÎN DOMENIUL CONTENCIOS

ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC

Prezentarea activității desfășurate de Biroul contencios administrativ și juridic

În anul 2017, numărul solicitărilor înregistrate la Biroul contencios administrativ și juridic, a fost semnificativ mai mare (200), față de anul trecut când s-au înregistrat 101. Dintre acestea, patru au făcut obiectul unor acțiuni în contencios administrativ.

În ceea ce privește partea juridică, personalul angajat în cadrul Biroului contencios administrativ și juridic a desfășurat activități care au impus verificarea documentelor emise de Avocatul Poporului sub aspectul legalității, emiterea unor opinii legale ori demersuri efectuate în vederea obținerii de clarificări cu privire la activitatea instituției, sau primirii unui sediu pentru birourile teritoriale, centrele zonale sau pentru sediul central, reprezentări ale instituției Avocatul Poporului în fața autorităților publice etc.

În temeiul dispozițiilor art. 13 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată cu modificările și completările ulterioare, art. 1 alin. (3), coroborat cu art. 11 alin. (1) și (3) și art. 14 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, *Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului. Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea.*

I. Contencios administrativ

În ceea ce privește cele patru acțiuni în contencios administrativ formulate de Avocatul Poporului, vom reda spețele care au fost supuse controlului instanței de contencios administrativ, dar, totodată, vom evidenția aspectele care au fost supuse atenției instituției Avocatul Poporului, de către petenți, strict în aria contenciosului administrativ, care însă nu s-au finalizat printr-o acțiune în justiție.

În sensul celor de mai sus, precizăm că în unele cazuri, ca urmare a demersurilor întreprinse de Avocatul Poporului, s-a constatat fie că nu există situații de încălcare a drepturilor și libertăților legitime ale persoanelor fizice sau că anumite acte/fapte ale instituțiilor publice implicate au fost îndeplinite ca urmare a intervenției Avocatului Poporului, dar și faptul că pe rolul instanțelor de judecată se aflau deja înregistrate acțiuni în

⁷ http://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_16_1_NMRF_PracticalGuide.pdf

contencios administrativ, cazuri în care o nouă acțiune formulată de Avocatul Poporului nu mai era oportună.

Așa cum am arătat mai sus, în anul 2017, Avocatul Poporului a formulat patru acțiuni în contencios administrativ, introduse la secțiile specializate ale Tribunalului Constanța, Tribunalului Iași, Tribunalului Mureș și Tribunalului Prahova, care vor fi prezentate succint în continuare.

1. Acțiunea în contencios administrativ formulată la Tribunalul Constanța - Secția de contencios administrativ și fiscal

Considerentele care au stat la baza formulării acțiunii:

Situația de fapt expusă Avocatului Poporului:

Prin petiția nr. 499 din data de 17 noiembrie 2016, petentul a adus la cunoștința instituției Avocatul Poporului, faptul că Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Galați, precum și Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța îi încalcă drepturile sale legale, prin refuzul de a dispune înmatricularea autovehiculului proprietate personală, *fără plata timbrului de mediu*.

Astfel, petentul ne-a informat că este pensionat pentru pierderea capacității de muncă, fiind încadrat în gradul 3 de invaliditate, datorită faptului că a fost rănit prin împușcare cu un glonț exploziv, în decembrie 1989. Beneficiază și de titlul de *Luptător pentru victoria revoluției române din Decembrie 1989 – Luptător rănit*, așa cum rezultă din Certificatul eliberat de Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989.

Din cauza afecțiunilor cauzate de invaliditate, a fost nevoit să renunțe la autoturismul deținut anterior, cu comandă manuală, și să achiziționeze unul având cutie de viteze care funcționează în regim automat.

În vederea înmatriculării acestui autoturism, petentul s-a adresat, la data de 21 iulie 2016, Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța, solicitând să fie scutit de la plata timbrului de mediu.

Prin adresa nr. 270379 din data de 1 august 2016, Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța din cadrul Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Galați, a comunicat petentului că solicitarea referitoare la scutirea plății taxei reprezentând timbrul de mediu pentru autovehicule, **nu poate fi rezolvată favorabil**, prin raportare la dispozițiile art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 *privind timbrul de mediu pentru autovehicule*.

Ulterior, prin adresa nr. CTG_DEX 30223 din data de 31 august 2016, Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța – Serviciul juridic, l-a informat pe petent că *autovehiculul deținut poate intra în categoria celor exceptate de la plata taxei, cu condiția înscrierii în cartea de identitate a vehiculului, de către Regia Autonomă „Registrul Auto Român”, a mențiunii privind cutia de viteze automată*.

Registrul Auto Român, prin adresa nr. 9931 din data de 7 septembrie 2016, a comunicat petentului faptul că, în conformitate cu documentația de omologare, autovehiculul marca Renault a fost dotat din construcție cu o cutie de viteze care funcționează în regim automat și nu este echipat cu pedală de ambreiaj.

Urmare acestui răspuns, Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța – Serviciul Registru Contribuabili și Declarații Fiscale Persoane Fizice a emis adresa nr. 28375 din data de 27 septembrie 2016, prin care a menționat că *autovehiculul deținut de petent este exceptat de la plata taxei*, prin raportare la prevederile art. 3 alin. (3) și (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 *privind timbrul de mediu pentru autovehicule*.

La data de 19 octombrie 2016, prin adresa nr. 527382, Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța a revenit la adresa nr. 28375 din data de 27 septembrie 2016, precizând că timbrul de mediu **nu se înscrie** în categoria scutirilor de la plata taxelor și impozitelor, prevăzute de Legea nr. 341/2004 *a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977*. Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța a menționat și faptul că **revocă** adresa comunicată anterior.

Totodată, Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor din cadrul Instituției Prefectului Județul Constanța, prin adresa nr. 79706 din data de 24 octombrie 2016, a comunicat petentului **refuzul** instituției de a înmatricula autoturismul marca Renault *fără plata timbrului de mediu*, justificând acest refuz pe susținerile Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța.

Prin adresa nr. GLR_REG_43213 din data de 3 noiembrie 2016, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Galați – Direcția Colectare – Serviciul Asistență pentru Contribuabili a comunicat petentului că autovehiculul deținut **nu poate fi înmatriculat fără plata timbrului de mediu**, întrucât nu se încadrează nici în excepțiile prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 și nici între facilitățile acordate de Legea nr. 341/2004.

Petentul s-a considerat nedreptățit de faptul că instituțiile publice **au refuzat înmatricularea** autoturismului marca Renault, deținut în proprietate, **cu scutire de la plata timbrului de mediu**, fără a aplica dispozițiile Legii nr. 341/2004 *a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977*.

Constatările Avocatului Poporului

Ca urmare a petiției înregistrată la Avocatul Poporului cu nr. 499 din data de 17 noiembrie, prin care instituția a fost informată cu privire la încălcarea drepturilor legale și abuzul Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Galați și al Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța, în temeiul Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost examinată această petiție, precum și înscrisurile comunicate de petent.

Din această analiză, am concluzionat că **petiția este întemeiată, motivul principal reținut fiind cel referitor la neaplicarea legii speciale, de către instituțiile publice implicate.**

În urma analizării situației de fapt expusă de petent și examinată atât în drept cât și în fapt de Avocatul Poporului, am constatat următoarele:

Potrivit **art. 5 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 341/2004 a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977, persoanele prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b), precum și la art. 3¹ lit. b)** (cele cărora li s-a atribuit titlul de Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989, precum și titlul de urmaș de erou-martir), *care îndeplinesc condițiile prezentei legi beneficiază și de următoarele drepturi:*

j) scutirea de la plata taxelor și impozitelor pentru o locuință și terenul aferent acesteia, pentru un autoturism hycomat sau hidramat (cutie de viteze automată) și motocicletă, aflate în proprietate sau coproprietate cu soțul/soția, precum și scutirea de taxe la înmatricularea unui singur autoturism tip hycomat sau hidramat;

Totodată, conform prevederilor **art. 38 alin. (5) din Normele Metodologice** din 2 septembrie 2004 de aplicare a Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, **în aplicarea prevederilor art. 5 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 341/2004, pentru scutirea de taxe la înmatricularea unui singur autoturism tip hycomat sau hidramat se vor prezenta documentele care fac dovada dreptului de proprietate ori coproprietate și certificatul care atestă că solicitantul sau soțul/soția are una dintre calitățile atestate prin titlurile prevăzute de art. 3 alin. (1) lit. b) sau art. 3¹ lit. b) din Legea nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare.**

În fapt, prin adresele formulate, petentul a solicitat atât Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Galați și Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța, cât și Serviciului Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor din cadrul Instituției Prefectului Județul Constanța, înmatricularea autovehiculului marca Renault, cu scutire de la plata taxei de înmatriculare, **în temeiul** dispozițiilor Legii nr. 341/2004 a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977.

În solicitarea formulată, petentul a precizat că a fost rănit prin împușcare cu un glonț exploziv, în decembrie 1989, iar consecința acestei vătămări a fost pensionarea pentru pierderea capacității de muncă, cu acordarea gradului 3 de invaliditate. Totodată, acesta a menționat că deține titlul de Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989 – Luptător Rănit, sens în care a anexat copia Certificatului eliberat de Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989. În plus, s-a reținut că autovehiculul pentru care s-a solicitat înmatricularea este proprietatea petentului și a fost dotat din construcție cu o cutie de viteze care funcționează în regim automat, nefiind echipat cu pedală de ambreiaj.

În acest context, solicitările petentului referitoare la înmatricularea autoturismului său, fără plata timbrului de mediu, au fost întemeiate pe prevederile Legii nr. 341/2004, acesta făcând dovada îndeplinirii tuturor condițiilor prevăzute de actul normativ menționat, respectiv dovada dreptului de proprietate asupra autoturismului, dovada că este Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989 și dovada că autoturismul este echipat cu o cutie de viteze automată.

Față de cele prezentate, am apreciat că **în mod greșit instituțiile publice implicate au refuzat înmatricularea autoturismului marca Renault, aparținând petentului, comunicându-i acestuia că nu poate beneficia de scutirea la plata timbrului de mediu, întrucât nu sunt îndeplinite cerințele prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013, din moment ce acest act normativ reprezintă cadrul legal general privitor la instituirea timbrului de mediu, în timp ce Legea nr. 341/2004 reprezintă reglementarea specială, cu strictă aplicare față de: eroii-martiri, persoanele care au avut un rol determinant pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și luptătorii participanți la acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989.**

Am subliniat că Legea nr. 341/2004 conține **dispoziții speciale** referitoare la drepturile de care beneficiază anumite categorii de persoane și nu putem să nu ne întrebăm care este aplicabilitatea art. 5 alin. (1) lit. j) din acest act normativ, privitor la **scutirea de taxe la înmatricularea unui singur autoturism tip hycomat sau hidramat**, din moment ce, în

realitate, autoritățile care ar trebui să aplice aceste prevederi legale, nu își îndeplinesc atribuțiile legale.

Este adevărat că, la acest moment, prin **art. XII** din *Legea nr. 1/2017 privind eliminarea unor taxe și tarife, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*, **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013** privind timbrul de mediu pentru autovehicule **este abrogată**, dar petentul **a suportat consecințele interpretării și aplicării greșite** a acestui act normativ, toate solicitările sale, referitoare la înmatricularea autoturismului, fără plata timbrului de mediu, fiindu-i refuzate *prin raportare la dispozițiile din această ordonanță!*

Conform principiului *specialia generalibus derogant*, **autoritățile publice erau datorate să înlăture de la aplicare legea generală, reprezentată în prezenta speță de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013, și să se raporteze la legea specială, respectiv Legea nr. 341/2004, chiar dacă în legea specială nu se dispune în mod expres acest fapt, el fiind de la sine înțeles. Prin urmare, dispoziția specială, care este mai detaliată, trebuia aplicată cu prioritate.**

Am considerat că, **în mod nelegal**, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Galați, Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța și Instituția Prefectului Județul Constanța – Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor **nu au dat curs cererilor petentului, referitoare la înmatricularea autoturismului proprietate personală, cu scutire de la plata timbrului de mediu**, din moment ce petentul **a făcut dovada îndeplinirii tuturor condițiilor necesare înmatriculării autoturismului fără plata timbrului de mediu.**

În acest context, având în vedere că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 este abrogată, rezultând așadar că, la data formulării cererii, petentul își poate înmatricula autoturismul marca Renault fără să mai fie nevoit să achite timbru de mediu, s-ar putea trage concluzia că acțiunea ar fi putut fi lipsită de obiect.

Însă, primul capăt de cerere a constatat în obligarea părților să înmatriculeze autoturismul marca Renault, pe numele petentului, fără ca acesta să mai fie nevoit să formuleze o nouă cerere în acest sens, ci doar **prin dispoziția instanței** de judecată autoritățile să fie obligate să îndeplinească ceea ce au refuzat anterior.

În plus, conform prevederilor **art. 8 alin. (1)** din **Legea nr. 554/2004** a contenciosului administrativ, *persoana vătămată într-un drept recunoscut de lege sau într-un interes legitim printr-un act administrativ unilateral, ... , poate sesiza instanța de contencios administrativ competentă, pentru a solicita: anularea în tot sau în parte a actului, repararea pagubei cauzate și, eventual, reparații pentru daune morale. De asemenea, se poate adresa instanței de contencios administrativ și cel care se consideră vătămat într-un drept sau interes legitim al său prin ... refuzul nejustificat de soluționare a unei cereri, precum și prin refuzul de efectuare a unei anumite operațiuni administrative necesare pentru exercitarea sau protejarea dreptului sau interesului legitim.*

Cererea de chemare în judecată a avut ca obiect și solicitarea de reparare a pagubelor materiale cauzate petentului, prin refuzul Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Galați, al Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța și al Instituției Prefectului Județul Constanța – Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor, de a dispune înmatricularea autoturismului deținut de acesta, fără plata timbrului de mediu, precum și acordarea reparațiilor pentru daunele morale suferite.

Am apreciat că sunt îndeplinite toate condițiile tragerii la răspundere a instituțiilor publice menționate mai sus, pentru repararea pagubei materiale și morale pricinuite de acestea. În mod concret trebuie reținut **refuzul** Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice

Galați, al Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța și al Serviciului Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor din cadrul Instituției Prefectului Județul Constanța **de a soluționa în mod legal** cererile petentului, referitoare la înmatricularea autoturismului dotat cu o cutie de viteze automată, **cu scutire** de la plata timbrului de mediu, în temeiul prevederilor Legii nr. 341/2004 *a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977. Aceasta a reprezentat fapta instituțiilor publice care este de natură a atrage obligarea acestora la repararea pagubelor materiale și morale cauzate petentului. Practic, instituțiile publice se fac vinovate de aplicarea greșită a dispozițiilor legale, fără să poată justifica încadrarea eronată a situației de fapt, descrisă și dovedită de petent, în alte norme legale decât cele corespunzătoare speței.*

Trebuia reținut că prima solicitare de scutire la plata timbrului de mediu, în vederea înmatriculării autoturismului aparținând petentului, a fost adresată Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța **încă din data de 21 iulie 2016**, așa cum rezultă din înscrisurile depuse de acesta. Datorită refuzului instituțiilor implicate de a soluționa favorabil cererile petentului, acesta a fost nevoit ca, o perioadă **mai mare de 6 luni** de la data la care a cerut înmatricularea autoturismului dotat cu o cutie de viteze automată, să fie pus în imposibilitatea de a conduce un astfel de autoturism. Consecința acestui fapt este cauzarea unor prejudicii materiale și morale ireversibile, constând, pe de o parte, în cheltuirea unor sume de bani necesare transportului propriu, având în vedere că vechiul autoturism a fost vândut, iar cel recent achiziționat nu a putut fi folosit, nefiind înmatriculat, iar pe de altă parte, prin accentuarea suferințelor fizice existente, prin depunerea unor eforturi fizice crescute, cu ocazia deplasărilor efectuate, inclusiv numeroasele drumuri făcute la sediul instituțiilor publice incriminate. De asemenea, trebuiau avute în vedere și suferințele morale cauzate, raportat la disconfortul creat de atitudinea potrivnică a autorităților, de natură a duce la degradarea stării psihice a petiționarului.

În acest context, petentul urma să precizeze, *până la primul termen la care era legal citat*, **cuantumul despăgubirilor materiale și morale** solicitate, sens în care trebuia să depună și dovezi în susținere.

Cu privire la competența instanței de judecată, am precizat că aceasta este alternativă, așa cum reiese din prevederile art. 10 alin. (3) din **Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**: „reclamantul se poate adresa instanței de la domiciliul său sau celei de la domiciliul pârâtului”. În temeiul acestor dispoziții legale am investit Tribunalul Constanța - Secția de contencios administrativ și fiscal cu judecarea prezentei cauze, raportat la domiciliul petentului, din municipiul Constanța.

Referitor la termenul de introducere a acțiunii, am precizat că, în conformitate cu prevederile **art. 11 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**, „în cazul acțiunilor formulate de ... Avocatul Poporului, ... termenul (de introducere a acțiunii) curge de la data când s-a cunoscut existența actului nelegal”. Iar Avocatul Poporului a luat cunoștință de situația de fapt la data de 17 noiembrie 2016, dată la care petentul a informat instituția despre actele instituțiilor reclamate.

În completare, am precizat că **procedura de citare în dosar se va efectua față de petent**, cu domiciliul în municipiul Constanța, în conformitate cu dispozițiile art. 1 alin. (3) ultima teză din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, care dispun în mod expres că **petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate**: „Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului

*sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului. **Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea***”.

Cererea de chemare în judecată a fost înregistrată la data de 07.03.2017 pe rolul Tribunalului Constanța - Secția de contencios administrativ și fiscal, cauza fiind soluționată la data de 02.06.2017, prin respingerea cererii.

2. Acțiunea în contencios administrativ formulată la Tribunalul Iași - Secția a II-a civilă, contencios administrativ și fiscal:

Considerentele care au stat la baza formulării acțiunii:

Situația de fapt expusă Avocatului Poporului:

Prin petiția nr. 19983 din data de 14 noiembrie 2016, petentul a adus la cunoștința Instituției Avocatului Poporului faptul că Inspectoratul de Poliție Județean Iași nu respectă drepturile legale ale persoanelor, cu privire la dobândirea și exercitarea profesiei de detectiv particular.

Astfel, în urma susținerii examenului de atestare a calității de detectiv particular, organizat de Inspectoratul de Poliție Județean Iași la data de **18.02.2008**, petentul a dobândit calitatea de detectiv particular, fiindu-i emis **Atestatul de detectiv particular**.

În conformitate cu dispozițiile art. 6 din Legea nr. 329/2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular, în vederea susținerii acestui examen, petentul a depus la Inspectoratul de Poliție Județean Iași un dosar cuprinzând actele necesare verificării îndeplinirii condițiilor legale pentru dobândirea calității de detectiv particular, **inclusiv certificatul de cazier judiciar**.

Aceste acte au fost verificate de lucrătorii de poliție specializați din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Iași, acordându-se **avizul favorabil**, în vederea susținerii examenului de atestare a calității de detectiv particular.

Fiind îndeplinite condițiile prevăzute de lege, referitoare la dobândirea calității de detectiv particular, și promovând examenul organizat în acest scop de către Inspectoratul de Poliție Județean Iași, petentul a dobândit calitatea de detectiv particular. În acest sens, i-a fost emis Atestatul de detectiv particular, în martie 2008.

Ulterior, **la data de 22.08.2016**, în cadrul verificărilor periodice efectuate de Inspectoratul de Poliție Județean Iași, **lucrătorii de poliție au constatat** că petentul a fost **condamnat definitiv, la data de 20.11.2001**, la pedeapsa închisorii, pentru săvârșirea unei infracțiuni. La data de **06.03.2007**, petentul a fost **reabilitat de drept**.

Raportându-se la rezultatul acestei verificări, Inspectoratul de Poliție Județean Iași a considerat că petentul **nu mai îndeplinește condiția prevăzută de art. 5 lit. d) din Legea nr. 329/2003**, deoarece **a fost condamnat pentru o infracțiune săvârșită cu intenție**, fapt pentru care a decis **anularea** Atestatului de detectiv particular din anul 2008 **și încetarea calității de detectiv particular** a acestuia. În acest sens, a fost emisă o dispoziție, în data de 30.09.2016, prin care s-a dispus **încetarea calității de detectiv particular** a petentului, **începând cu data de 29.09.2016**. Aceasta a fost comunicată petentului la data de 07.10.2016.

Apreciind că dispoziția de încetare a calității de detectiv particular este nelegală și netemeinică, la data de 13.10.2016, petentul a solicitat Inspectoratului de Poliție Județean Iași

revocarea acestui act administrativ, dar și suspendarea executării acestuia, până la dispunerea revocării.

Prin adresa nr. 6848/SIC/DC/27.10.2016, Inspectoratul de Poliție Județean Iași i-a comunicat petentului faptul că dispoziția ce face obiectul contestației a fost reanalizată și, în consecință, *s-a constatat că este legală și temeinică*, fiind emisă cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 329/2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular și Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2016 privind stabilirea unor măsuri de simplificare la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

Petentul apreciază că Inspectoratul de Poliție Județean Iași se face vinovat de abuz de putere, deoarece și-a exercitat cu rea credință atribuțiile, prin interpretarea limitativă a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2016.

În concluzie, a considerat că Dispoziția din data de 30.09.2016, emisă de Inspectoratul de Poliție Județean Iași, **este nelegală și netemeinică**, deoarece nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute în *Hotărârea nr. 1666/2004* pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii nr. 329/2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular, referitoare la anularea atestatului de detectiv particular, de către unitatea de poliție emitentă.

Demersurile și constatările Avocatului Poporului

Ca urmare a petiției, înregistrată la Avocatul Poporului cu nr. 19983 din data de 14 noiembrie 2016, prin care instituția a fost informată cu privire la *ilegalitățile și gravele abuzuri* create de Inspectoratul de Poliție Județean Iași, cu privire la dobândirea și exercitarea profesiei de detectiv particular, în temeiul Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost examinată această petiție, precum și înscrisurile comunicate de petent.

Constatând că petiția este întemeiată, ne-am adresat în scris conducerii Inspectoratului de Poliție Județean Iași, prezentându-i situația de fapt și solicitând clarificarea aspectelor semnalate.

Prin răspunsul formulat, înregistrat la Avocatul Poporului cu nr. 639 din data de 13 ianuarie 2017, Inspectoratul de Poliție Județean Iași ne-a comunicat faptul că, petentul *a fost condamnat prin Sentința penală ... a Tribunalului Militar Iași, rămasă definitivă prin Decizia penală ... a Curții Militare de Apel București, la pedeapsa de ... luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii ... , prevăzută de ... Cod penal, iar la data de 06.03.2007 a fost reabilitat de drept, conform art. 86 Cod penal.*

Totodată, se susține că *infracțiunea comisă de către petent a fost săvârșită înainte de data de 20.03.2008, dată la care i-a fost emis atestatul de detectiv particular, însă, conform noilor prevederi ale Legii nr. 329/2003, îndeplinirea condiției referitoare la lipsa condamnării pentru infracțiuni săvârșite cu intenție se verifică de către inspectoratele de poliție județene pe baza datelor și informațiilor cuprinse în evidențele specifice proprii, evidență care ... cuprinde toate infracțiunile săvârșite de către o persoană, inclusiv cele amnistiate, grațiate sau reabilite.*

Se menționează că, din documentul intitulat „*Situație generală a cazierului judiciar*”, a rezultat faptul că petentul *a fost condamnat definitiv, la data de ... 2001, pentru săvârșirea a două infracțiuni. De asemenea, din conținutul aceluiași document, rezultă că susnumitul a fost reabilitat de drept la data de 06.03.2007, conform art. 86 Cod penal.*

În urma analizei cadrului legal referitor la efectele reabilitării, Inspectoratul de Poliție Județean Iași a opinat că, **deși în cazul petentului, a intervenit reabilitarea de drept, subzistă condiția necesară dobândirii și menținerii calității de detectiv particular, prevăzută de art. 5 lit. d din Legea nr. 329/2003 - să nu fi fost condamnat pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, întrucât legiuitorul nu precizează expres că o persoană poate dobândi calitatea de detectiv**

particular chiar dacă a fost reabilitată, amnistiată sau grațiată, așa cum în alte texte de lege este evidențiat acest lucru.

În urma analizării situației de fapt expusă de petent și examinată atât în drept cât și în fapt de Avocatul Poporului, am constatat că, potrivit **art. 5 din Legea nr. 329/2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular**, așa cum această lege era **în vigoare la data de 18.02.2008** – data susținerii examenului pentru dobândirea calității de detectiv particular de către petent, **poate dobândi calitatea de detectiv particular** persoana care îndeplinește următoarele condiții:

a) are cetățenia română sau cetățenia unuia dintre statele membre ale Uniunii Europene ori ale Spațiului Economic European;

b) posedă cel puțin studii medii și este absolventă a unei școli postliceale de detectivi sau a îndeplinit funcția de polițist ori lucrător în cadrul unor instituții publice cu atribuții în domeniul apărării, ordinii publice sau siguranței naționale ori este absolventă a unei instituții de învățământ superior;

c) este aptă din punct de vedere medical;

d) să nu fi fost condamnată pentru infracțiuni săvârșite cu intenție;

e) nu desfășoară o activitate care implică exercițiul autorității publice;

f) a obținut avizul inspectoratului de poliție județean sau al Direcției generale de poliție a municipiului București, după caz;

g) a promovat examenul de atestare a calității de detectiv particular, conform prevederilor art. 7, ori deține un certificat de calificare în această profesie sau un atestat similar eliberat în unul dintre statele membre ale Uniunii Europene și ale Spațiului Economic European.

Iar conform **art. 6** din același act normativ (tot în vigoare la data 18.02.2008), pentru susținerea examenului de atestare a calității de detectiv particular, cei interesați **trebuie să depună** la inspectoratele de poliție județene sau, după caz, la Direcția generală de poliție a municipiului București **următoarele acte:**

a) cerere;

b) curriculum vitae;

c) actul de stare civilă, în copie legalizată;

d) actul de studii, în copie legalizată;

e) actul de absolvire a unui curs de specialitate, în copie legalizată;

f) certificate medicale și de testare psihologică, eliberate de o unitate sanitară specializată, respectiv de un laborator autorizat;

g) certificat de cazier judiciar;

h) declarație din care să rezulte că îndeplinește condiția prevăzută la art. 5 lit. e);

i) dovada achitării tarifului pentru susținerea examenului de atestare a cunoștințelor, stabilit în conformitate cu dispozițiile legale.

Totodată, **art. 7 alin. (1)** din Legea nr. 329/2003 dispune: Calitatea de detectiv particular se dobândește în urma verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege și a examinării candidaților de către o comisie instituită la nivelul inspectoratului de poliție județean, respectiv al Direcției generale de poliție a municipiului București.

În contextul acestor dispoziții legale, petentul a solicitat aprobarea participării la examenul din data de 18.02.2008, organizat de Inspectoratul de Poliție Județean Iași, în vederea dobândirii calității de detectiv particular.

Astfel, acesta **a depus toate înscrierile** necesare, așa cum acestea figurau ca și condiție obligatorie pentru înscrierea la concurs, conform art. 6 din Legea nr. 329/2003, **inclusiv Certificatul de cazier judiciar** din data de 07.03.2007, emis de Inspectoratul de

Poliție Județean Iași, în care se menționează că **solicitantul nu se află înscris în cazierul judiciar**.

Așa cum precizează chiar Inspectoratul de Poliție Județean Iași – Serviciul de Investigații Criminale în cadrul **Raportului din data de 29.06.2016**, documentația anexată cererii de participare la examenul organizat în vederea dobândirii calității de detectiv particular **a fost verificată de lucrători de poliție specializați** din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Iași și, **în urma acestei verificări, i s-a acordat petentului avizul favorabil** pentru participarea la examen. Se menționează că solicitantul **îndeplinea toate condițiile legale pentru dobândirea calității de detectiv particular, inclusiv cea prevăzută la art. 5 lit. d) din Legea nr. 329/2003** (cea referitoare la inexistența condamnărilor pentru infracțiuni săvârșite cu intenție).

Având în vedere că petentul a promovat examenul din data de 18.02.2008, acestuia i-a fost emis Atestatul de detectiv particular.

Așadar, **Atestatul de detectiv particular a fost emis cu respectarea dispozițiilor legale**, petentul dobândind calitatea de detectiv particular ca urmare a verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege, dar și a examinării de către o comisie instituită la nivelul inspectoratului de poliție județean.

Ulterior, prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2016 privind stabilirea unor măsuri de simplificare la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative**, s-au adus unele modificări la Legea nr. 329/2003, respectiv:

Art. 14 pct. VI - Legea nr. 329/2003 privind exercitarea profesiei de detectiv particular, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 12 martie 2014, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 5, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (2), cu următorul cuprins:

"(2) Îndeplinirea condiției prevăzute la alin. (1) lit. d) se verifică de către inspectoratele de poliție județene sau, după caz, Direcția Generală de Poliție a Municipiului București, pe baza datelor și informațiilor cuprinse în evidențele specifice proprii."

2. La articolul 6, litera g) se abrogă.

În contextul acestor modificări legale, Inspectoratul de Poliție Județean Iași a considerat că se impune o **nouă verificare** a dosarului petentului, accesând baza de date și informații cuprinse în evidențele specifice proprii, evidențe gestionate de Serviciul Cazier Judiciar și Evidență Operativă.

Astfel, lucrătorii de poliție au constatat că petentul **figurează cu mențiuni în cazierul judiciar**, în sensul că a fost **condamnat definitiv, la data de 20.11.2001**, la pedeapsa închisorii, cu suspendarea condiționată a executării, pentru săvârșirea unor infracțiuni. Totodată, în cuprinsul documentului intitulat *Situație generală a cazierului judiciar* se menționează că petentul **a fost reabilitat de drept la data de 06.03.2007**, conform art. 86 din Codul penal.

Apreciind că **la acest moment** se impune aplicarea dispozițiilor **art. 8 alin. (1) lit. c)** din Legea nr. 329/2003, Inspectoratul de Poliție Județean Iași a luat măsura anulării Atestatului de detectiv particular, aparținând petentului, emițând Dispoziția din 2016.

Am considerat că, **în mod nelegal**, Inspectoratul de Poliție Județean Iași a dispus încetarea calității de detectiv particular a petentului, prin anularea atestatului de detectiv particular, întrucât **nu există temeiuri care să justifice încetarea calității de detectiv particular**.

Astfel, conform prevederilor **art. 8 alin. (1)** din Legea nr. 329/2003, **calitatea de detectiv particular încetează:**

- a) prin renunțare scrisă, care se depune la inspectoratul de poliție județean sau, după caz, la Direcția generală de poliție a municipiului București;
- b) prin anularea atestatului în condițiile art. 23 alin. (2);
- c) când persoana în cauză nu mai îndeplinește condițiile prevăzute la art. 5 lit. a) și c)-e).

Cea din urmă situație, respectiv *persoana în cauză nu mai îndeplinește condițiile prevăzute la art. 5 lit. d)* a fost cea invocată ca fiind temei de drept pentru încetarea calității de detectiv particular a petentului, iar lit. d) se referă la **lipsa condamnării pentru infracțiuni săvârșite cu intenție**.

Așa cum a rezultat din înscrisurile depuse de petent, dar și din cele comunicate de Inspectoratul de Poliție Județean Iași, **petentul a fost reabilitat de drept încă de la data de 06.03.2007**. Prin urmare, atât la data verificării actelor depuse de petent pentru dobândirea calității de detectiv particular, la data susținerii examenului de atestare a calității de detectiv particular – 18.02.2008, dar și la data 22.08.2016, când au fost efectuate noi verificări periodice, petentul **îndeplinea condițiile exercitării calității de detectiv particular**, deoarece **era reabilitat de drept**.

Or, reabilitarea este tocmai mijlocul legal prin care **încetează pentru viitor consecințele juridice ale unei condamnări**. Într-o exprimare mai largă, ce subliniază semnificația socială a instituției reabilitării, aceasta este modalitatea prin care foștii condamnați **se reintegrează**, pe plan juridic, **în societate**.

Reabilitarea se acordă acelor persoane care dovedesc că s-au îndreptat, că au avut o conduită ireproșabilă după data condamnării definitive și că săvârșirea infracțiunii nu a fost decât un accident regretabil. Reabilitarea înseamnă deplina reintegrare a foștilor condamnați în societate și trebuie să constituie un câștig atât pentru individul ce a fost condamnat, dar și pentru societate și politica penală a statului. Pentru individ trebuie să reprezinte ștergerea unei pete existente în viața lui și, totodată, un puternic stimulent al reeducării sale.

Ne întrebăm cum s-ar mai putea realiza această funcție reeducativă a reabilitării, dacă tuturor persoanelor reabilite li s-ar interzice, pentru tot restul vieții, posibilitatea de a se reintegra în societate, cu toate consecințele ce implică această reintegrare, inclusiv accesul la anumite calități sau meserii ?!

Dacă fostul condamnat știe că nu mai există nicio posibilitate *reală* pentru înlăturarea consecințelor condamnării sale, scopul educativ al sancțiunii penale *va fi într-o mare măsură imposibil de atins*. Reabilitarea, oferind perspectiva înlăturării acestor consecințe, stimulează fostul condamnat, făcându-l să desfășoare o activitate licită, cinstită, să aibă un comportament ireproșabil. Redobândirea locului în societate reprezintă un obiectiv pentru individ și un câștig pentru societate, urmărindu-se astfel ca numărul persoanelor reintegrate să fie cât mai mare. Instituția reabilitării se întemeiază pe ideea profund umanistă că omul este perfectibil, educabil și reeducabil.

Reabilitarea, sprijinindu-se pe prezumția de îndreptare a fostului condamnat, poate fi pusă în aplicare numai în situația îndeplinirii condițiilor prevăzute în Codul penal. În anumite cazuri, așa cum este cel al petentului, prezumția de îndreptare a luat ființă prin trecerea unui anumit interval de timp în care acesta nu a mai săvârșit nicio faptă penală, operând reabilitarea de drept.

Este adevărat că reabilitarea nu șterge condamnarea. Aceasta rămâne o realitate judiciară ce nu poate fi desființată. **Reabilitarea petentului are însă ca efect încetarea, pentru viitor, a tuturor decăderilor, interdicțiilor sau incapacităților** ce rezultă din condamnarea sa. *Condamnarea care a format obiectul reabilitării nu este radiată din fișa de*

antecedente penale, făcându-se totuși mențiune în această fișă că în privința condamnării a intervenit reabilitarea de drept.

În concluzie, este întemeiat ca în actul denumit *Situația generală a cazierului judiciar*, verificat de Inspectoratul de Poliție Județean Iași, petentul să figureze cu pedeapsa închisorii aplicată, însă mențiunea *reabilitat de drept la data de 06.03.2007* din acest înscris **reprezintă** tocmai **încetarea, de la această dată, a decăderilor, interdicțiilor sau incapacităților** ce ar fi rezultat din condamnare.

În mod **nelegal și neîntemeiat** a apreciat instituția pârâtă - Inspectoratul de Poliție Județean Iași ***că reabilitarea nu este incidentă*** în speță și că petentul nu mai poate exercita calitatea de detectiv particular deoarece a fost condamnat pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, **chiar dacă pentru această condamnare a intervenit reabilitarea de drept!**

Un alt motiv pentru care am considerat că se impune anularea actului administrativ reprezentat de Dispoziția din 2016, emisă de Șeful Inspectoratului de Poliție Județean Iași se referă la **aplicarea în timp a legii civile**.

Cu privire la acest aspect, **art. 6 alin. (1)** din Codul civil dispune că *legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactivă. Alin. (2)* al aceluiași articol prevede că *actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor*. Iar alin. (5) prevede că *dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare*.

Apreciem că **Inspectoratul de Poliție Județean Iași nu a ținut cont de acest principiu al neretroactivității legii civile noi**, deoarece nu l-a aplicat atunci când a decis **anularea Atestatului de detectiv particular al petentului**.

Astfel, instituția pârâtă **a motivat** emiterea Dispoziției din 2016, prin care a decis încetarea calității de detectiv particular a petentului, **pe apariția Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2016 privind stabilirea unor măsuri de simplificare la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative**, prin care au fost aduse unele modificări la Legea nr. 329/2003, în ceea ce privește **verificarea îndeplinirii condiției** referitoare la lipsa condamnărilor pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, **de către inspectoratele de poliție județene**, pe baza datelor și informațiilor cuprinse în evidențele specifice proprii.

În acest sens, Inspectoratul de Poliție Județean Iași a accesat, **la data de 22.08.2016**, documentul referitor la situația generală a cazierului judiciar al petentului, în cuprinsul căruia se precizează că acesta a fost condamnat la pedeapsa închisorii, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei și că a fost reabilitat de drept la data de 06.03.2007.

Ulterior, **în mod nelegal** a procedat Inspectoratul de Poliție Județean Iași la **aplicarea noilor dispoziții legale unei situații existente anterior** intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2016 (data de 18.02.2008 - a promovării examenului pentru dobândirea calității de detectiv particular).

La data verificării îndeplinirii condițiilor necesare participării la examenul pentru dobândirea calității de detectiv particular, cât și la data susținerii acestui examen, petentul a depus toate înscrisurile **prevăzute de legea în vigoare** la acel moment, acestea fiind **verificate de lucrătorii de poliție specializați tot prin raportare la normele legale în vigoare, acordând inclusiv avizul favorabil** susținerii examenului pentru dobândirea calității de detectiv particular. **Atestatul de detectiv particular din 2008, aparținând petentului, a fost emis cu respectarea acestor dispoziții legale în vigoare la data eliberării.**

Este contrar principiului neretroactivității legii civile ca un act normativ civil să fie aplicat unor situații juridice *vechi, anterioare intrării lui în vigoare*, și să producă efecte juridice opuse celor care s-au produs în cursul câtorva ani ca efect al aplicării corecte a legii în vigoare la data emiterii actului administrativ. Trecutul trebuie să scape aplicării legii civile noi, deoarece aceasta nu poate impune ca un fapt să aibă loc în conformitate cu dispozițiile ei **decât după ce a intrat în vigoare**. De altfel, subiectul de drept care ar încerca să țină seama de o eventuală lege viitoare, prin anticiparea conținutului acesteia, ar nesocoti legea aplicabilă în prezent și s-ar expune sancțiunilor ei. Mai mult, **vocația legii noi de a infirma situațiile juridice anterioare ar crea nesiguranță în circuitul civil și ar insufla neîncredere în lege, întrucât ar dispărea orice putință de previzibilitate și de stabilitate**.

Pe cale de consecință, am apreciat ca **nelegală anularea** Atestatului de detectiv particular al petentului, emis în anul 2008, datorită **aplicării retroactive a prevederilor Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2016**.

Am solicitat și **suspendarea actului administrativ, până la soluționarea definitivă a acțiunii**, pentru următoarele motive:

Potrivit art. 14 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, *"În cazuri bine justificate și pentru prevenirea unei pagube iminente, după sesizarea, în condițiile art. 7, a autorității publice care a emis actul sau a autorității ierarhic superioare, persoana vătămată poate să ceară instanței competente să dispună suspendarea executării actului administrativ unilateral până la pronunțarea instanței de fond"*.

După cum se poate constata, pentru suspendarea executării actului administrativ, prevederile legale invocate impun îndeplinirea a două condiții: **cazuri bine justificate și prevenirea unei pagube iminente**, repere care se justifică prin nevoia asigurării unui just echilibru între interesul particular și cel general.

Am precizat că dreptul de a solicita suspendarea actului administrativ contestat, care face obiectul dosarului, constituie o garanție procesuală pusă de legiuitor la îndemâna părții interesate, pentru evitarea efectelor negative pe care punerea în executare a actului administrativ a cărui anulare s-a solicitat le are asupra acestei persoane.

În atare împrejurări, aveam convingerea că instanța va putea dispune suspendarea executării **Dispoziției din data de 30.09.2016, emisă de Șeful Inspectoratului de Poliție Județean Iași, precum și a tuturor actelor subsecvente acesteia**, fără ca una dintre părți să fie privilegiată, iar cealaltă dezavantajată, ținând seama de toate garanțiile procedurale de care se bucură părțile. Cu atât mai mult, am apreciat că se impunea o soluție favorabilă în cauză, demersul fiind justificat nu numai de modul eronat în care autoritatea emitentă a aplicat legea, ci și de faptul că măsurile dispuse sunt, fără tăgadă, în defavoarea petentului.

Este adevărat că suspendarea prin hotărâre judecătorească a executării actelor administrative, reglementată prin art. 14 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, reprezintă o excepție de la principiul executării din oficiu a actelor administrative, însă, în speță, am apreciat că admiterea cererii formulate în acest sens era pe deplin justificată, după cum am arătat:

a) Astfel, sub aspectul **cazului bine justificat** - art. 2 alin. (1) lit. t) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia *cazuri bine justificate reprezintă împrejurările legate de starea de fapt și de drept, care sunt de natură să creeze o îndoială serioasă în privința legalității actului administrativ*, - am apreciat că suspendarea se impunea cu necesitate, dat fiind, în opinia noastră, caracterul nelegal al actului administrativ contestat, în care, pentru măsurile dispuse, există fundamentări necorespunzătoare.

Am apreciat că, în scopul împiedicării perpetuării consecințelor negative ale executării actului administrativ nelegal contestat, se justifică suspendarea executării acestuia, până la clarificarea aspectelor referitoare la legalitatea lui.

b) În ceea ce privește cea de-a doua condiție impusă de legiuitor pentru suspendarea executării actului administrativ, și anume **prevenirea unei pagube iminente**, am apreciat că și aceasta era îndeplinită.

Astfel, nemulțumirea declarată în cadrul acțiunii se încadrează în sintagma *pagubă iminentă* în accepțiunea dispozițiilor art. 2 alin. (1) lit. ș) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, (*pagubă iminentă - prejudiciul material viitor și previzibil sau, după caz, perturbarea previzibilă gravă a funcționării unei autorități publice sau a unui serviciu public*).

Paguba iminentă se reflectă în patrimoniul petentului și are în vedere lipsirea acestuia de veniturile necesare întreținerii familiei sale în mod decent.

Pe cale de consecință, având în vedere că se ridicau îndoieli privind temeinicia și legalitatea actului administrativ contestat, suspendarea executării se impunea în vederea prevenirii unui prejudiciu în patrimoniul reclamantului.

Cererea de chemare în judecată a fost înregistrată la data de 02.05.2017 pe rolul Tribunalului Iași - Secția II civilă-contencios administrativ și fiscal, fiind soluționată la data de 28.09.2017, prin **respingerea cererii**, reclamantul declarând recurs.

3. Acțiunea în contencios administrativ formulată la Tribunalul Mureș - Secția contencios administrativ și fiscal:

Considerentele care au stat la baza formulării acțiunii:

Situația de fapt expusă Avocatului Poporului:

Prin petiția nr. 385 din data de 25 aprilie, petentul a adus la cunoștința Instituției Avocatului faptul că Primăria Municipiului Târgu-Mureș nu respectă drepturile legale și constituționale ale persoanelor, cu privire la liberul acces la informații de interes public.

Astfel, prin adresa înregistrată cu nr. 14945 din data de 16 martie 2017, petentul. **a solicitat** Primăriei Municipiului Târgu-Mureș, în temeiul Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, **comunicarea unor copii, certificate pentru conformitate cu originalul, ale unor contracte de lucrări, împreună cu toate documentele aferente acestor contracte.**

La data de 23 martie 2017, Serviciul Relații cu Publicul din cadrul Direcției Comunicare, Proiecte cu Finanțare Internațională și Resurse Umane a Municipiului Târgu-Mureș, a comunicat petentului un răspuns, prin care i-a adus la cunoștință faptul că **nu poate soluționa în mod favorabil solicitările acestuia**, întrucât toate cele 5 contracte **conțin clauze de confidențialitate.**

Împotriva refuzului explicit al autorității publice de a-i comunica informațiile de interes public solicitate, petentul a formulat reclamație administrativă, înregistrată la Primăria Municipiului Târgu-Mureș cu nr. 19336 din data de 5 aprilie 2017, la care petentul nu a primit răspuns.

Potentul apreciază că autoritatea publică, respectiv Municipiul Târgu-Mureș, i-a îngrădit, în mod nelegal, accesul la informații de interes public, motivând existența unor clauze de confidențialitate, în cadrul contractelor de lucrări, deși Legea nr. 544/2001 conține dispoziții exprese referitoare la **obligatia autorității contractante de a pune la dispoziția persoanei fizice interesate, contractele de achiziții publice.**

De asemenea, petentul a considerat că informațiile solicitate *nu se încadrează între cele exceptate de la accesul liber al cetățenilor*, iar legea specială a fost completată cu prevederi referitoare la comunicarea contractelor de achiziții publice tocmai pentru ca orice persoană interesată să poată observa modalitatea în care sunt cheltuiți banii publici.

Potentul opinează că voința legiuitorului a fost aceea de a se asigura dreptul neîngrădit al cetățenilor la informațiile de interes public, iar nu să îi constrângă pe aceștia să apeleze la sprijinul altor instituții ale statului pentru respectarea drepturilor constituționale, cu atât mai mult cu cât refuzul nejustificat al Primăriei Municipiului Târgu-Mureș de a furniza informații de interes public ar reprezenta regula, nu excepția!

Demersurile și constatările Avocatului Poporului

Ca urmare a petiției înregistrată la Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Târgu-Mureș cu nr. 385 din data de 25 aprilie 2017, prin care instituția a fost informată cu privire la încălcarea dreptului la informație, prin refuzul Primăriei Municipiului Târgu-Mureș de a furniza informațiile de interes public solicitate, în temeiul Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost examinată această petiție, precum și înscrisurile comunicate de petent.

Constatând că petiția este întemeiată, Avocatul Poporului s-a adresat, în mai multe rânduri, Primăriei Municipiului Târgu-Mureș, prezentându-i situația de fapt și solicitând clarificarea aspectelor semnalate. În acest sens au fost formulate mai multe adrese către Primăria Municipiului Târgu-Mureș. Această autoritate a comunicat instituției Avocatul Poporului copii ale contractelor de lucrări, dar **nu și celelalte informații de interes public solicitate**, respectiv documentele aferente acestor contracte. Primăria Municipiului-Târgu Mureș a menționat, **în mod expres**, faptul că la aceste contracte **nu au fost încheiate acte adiționale** (în condițiile în care petentul a intrat în posesia unui astfel de act adițional încheiat la unul dintre contracte). Totodată, pârâtul justifică refuzul de comunicare a celorlalte documente solicitate, prin posibilitatea pe care o are petentul de a accesa site-ul SEAP, unde acestea s-ar regăsi.

De asemenea, Primăria Municipiului Târgu-Mureș a mai precizat că respectivele contracte conțin clauze de confidențialitate, care nu permit punerea lor la dispoziția oricărei persoane interesate și că, în urma corespondenței purtate între achizitorul Municipiul Târgu Mureș și executanții lucrărilor, aceștia din urmă au considerat că **accesul altor persoane la informațiile comerciale și financiare aflate în cuprinsul contractelor ar putea aduce atingere principiului concurenței loiale.**

Nu în ultimul rând, pârâtul Municipiul Târgu-Mureș a menționat că toate cele 5 contracte au fost verificate de Curtea de Conturi Mureș, nefiind identificate nereguli, dar și faptul că celelalte documente solicitate *nu sunt de interes public*.

În urma analizării situației de fapt expusă de petent și examinată atât în drept cât și în fapt de Avocatul Poporului, am constatat următoarele:

Potrivit **art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public**, *orice persoană are dreptul să solicite și să obțină de la autoritățile și instituțiile publice, în condițiile prezentei legi, informațiile de interes public. Autoritățile și instituțiile publice sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informațiile de interes public solicitate în scris sau verbal.*

Totodată, conform **art. 7 alin. (1) din aceeași lege**, *autoritățile și instituțiile publice au obligația să răspundă în scris la solicitarea informațiilor de interes public în termen de 10 zile sau, după caz, în cel mult 30 de zile de la înregistrarea solicitării, în funcție de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor documentare și de urgența solicitării. În cazul*

*în care durata necesară pentru identificarea și difuzarea informației solicitate depășește 10 zile, răspunsul va fi comunicat solicitantului în maximum 30 de zile, cu condiția înștiințării acestuia în scris despre acest fapt în termen de 10 zile. Iar potrivit **art. 2 lit. b)** din lege, prin **informație de interes public** se înțelege orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației.*

În acest context, motivul pentru care am apreciat că autoritatea publică – Municipiul Târgu-Mureș nu și-a îndeplinit obligațiile legale este reprezentat de **refuzul nejustificat** al acesteia de a comunica informațiile publice solicitate de petent.

Astfel, cererea de informații de interes public, formulată de petent, a avut ca obiect comunicarea unui număr de 5 contracte de achiziții publice, împreună cu o serie de documente legate de atribuirea și executarea acestor contracte. În mod nelegal autoritatea administrației publice locale a refuzat să pună la dispoziția petentului informațiile solicitate, motivând, în principal, existența unor clauze de confidențialitate în cadrul acestora.

Însă, conform prevederilor Legii nr. 544/2001, contractele de achiziții publice **fac parte din categoria informațiilor de interes public**, așa cum acestea sunt definite la art. 2 lit. b) din lege, **deoarece privesc activitățile pârâtului Municipiul Târgu-Mureș și nu sunt exceptate** de la accesul liber al cetățenilor la informațiile de interes public.

Comunicarea contractelor de lucrări se impunea cu atât mai mult cu cât Legea nr. 544/2001 conține **dispoziții exprese** în acest sens, respectiv **art. 11¹** conform căruia **orice autoritate contractantă, astfel cum este definită prin lege, are obligația să pună la dispoziția persoanei fizice sau juridice interesate, în condițiile prevăzute la art. 7, contractele de achiziții publice**. Dispoziția legală este imperativă și nu cuprinde nicio excepție, în afara celor prevăzute la art. 12 alin. (1) din lege. Prin introducerea acestui articol, legiuitorul a statuat importanța comunicării oricăror contracte de achiziții publice încheiate de autoritățile sau instituțiile publice, astfel încât toate persoanele interesate să poată observa modalitatea în care sunt cheltuiți banii publici.

Deși a susținut acest lucru, pârâta **nu a făcut dovada că informațiile solicitate fac parte din categoria celor exceptate** de la accesul persoanelor la aceste informații, așa cum acestea sunt prevăzute la **art. 12 alin. (1) lit. c)** din Legea nr 544/2001, respectiv **informațiile privind activitățile comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială, precum și principiului concurenței loiale, potrivit legii.**

Am apreciat că nu este suficientă inserarea unor așa-numite clauze de confidențialitate în conținutul contractelor de achiziție publică, pentru justificarea refuzului de comunicare a acestor contracte către persoanele fizice sau juridice interesate, ci **trebuie să se facă dovada certă** că, pe de o parte, *se va face publicitate acestor contracte, iar, pe de altă parte, această publicitate aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială, dar și principiului concurenței loiale*. Simpla invocare/stipulare a unor clauze de confidențialitate nu este suficientă pentru a fi acceptată ca excepție de la accesul liber al cetățenilor la informațiile de interes public. Nu aceasta a fost voința legiuitorului atunci când a completat Legea nr. 544/2001 cu dispoziții referitoare la contractele de achiziții publice!

Nu au putut fi reținute nici susținerile referitoare la refuzul accesului la informațiile de interes public, prin aceea că unele dintre documentele solicitate s-ar regăsi pe platforma electronică SEAP, deoarece legea privind liberul acces la informațiile de interes public nu prevede ca modalitate de comunicare a informațiilor care privesc activitatea unei autorități publice, trimiterea la alte surse. În plus, unele afirmații ale Primăriei Municipiului Târgu-Mureș au fost contrazise în fapt, în sensul că petentul a aflat de existența unui *act adițional la*

unul dintre contractele de lucrări, ceea ce a infirmat susținerile pârâtei referitoare la inexistența actelor adiționale la contractele de achiziție publică solicitate.

Prin urmare, am considerat că **cererea de informații publice formulată de petent îndeplinește toate condițiile prevăzute de art. 6 din Legea nr. 544/2001** și că, prin necomunicarea informațiilor solicitate, **Primăria Municipiului Târgu-Mureș nu și-a îndeplinit, în mod nejustificat, obligațiile legale**, având în vedere că acestuia nu i-a fost permis accesul la informațiile publice, fiind evidentă încălcarea dreptului persoanei de a avea acces la orice informație de interes public. Pentru aceste motive am solicitat ca instanța de judecată să dispună obligarea pârâtului Municipiul Târgu Mureș la comunicarea informațiilor de interes public solicitate de reclamantul P.S.

Am precizat că **procedura de citare în dosar se va efectua față de petent**, în conformitate cu dispozițiile art. 1 alin. (3) ultima teză din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, care dispun în mod expres că **petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate**: „Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului. **Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea**”.

Cererea de chemare în judecată a fost înregistrată la data de 30.10.2017 pe rolul Tribunalului Mureș - Secția contencios administrativ și fiscal, urmând a fi acordat un prim termen de judecată. La data de 07.11.2017, am formulat precizări în acest dosar, reiterând dispozițiile referitoare la procedura de citare în cauză, în sensul citării doar a petentului/reclamant.

4. Acțiunea în contencios administrativ formulată la Tribunalul Prahova - Secția contencios administrativ și fiscal

Considerentele care au stat la baza formulării acțiunii în contencios administrativ:

Situația de fapt expusă Avocatului Poporului

Prin petiția nr. 12118 din 2 august 2017, petentul a sesizat Instituția Avocatul Poporului, cu privire la emiterea unui act administrativ (Decizia nr. 93/26.04.2017) de către Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, act care în opinia sa, este nelegal.

În fapt, începând cu data de 26 iulie 2004, petentul a exercitat funcția de Consilier Superior în cadrul Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova.

Ca urmare a procesului de reorganizare a activității Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova, începând cu data de 27.09.2010, prin Decizia nr. 127/24.09.2010 emisă de Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova, petentul a fost încadrat pe perioadă determinată în această funcție, în cadrul Serviciului Inspecții Implementare Politici și Statistici Agricole.

În anul 2015, în baza Ordinului Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 1342/20.05.2015, a Deciziei Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova nr. 21/20.05.2015, precum și a acceptării ofertei propuse, petentul a ocupat funcția de consilier superior în cadrul Compartimentului Județean Prahova, Serviciului Coordonare

Compartimente Județene, Direcția Monitorizare Inspecții, Verificare și Control al Direcției Generale Control, Antifraudă și Inspecții din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Ca urmare a numirii în noua funcție, raporturile de serviciu pe perioadă determinată stabilite în baza Deciziei nr. 127/24.09.2010 au încetat.

La data de 30.12.2016, în baza Ordinului Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 26121R, acesta a fost transferat în interesul serviciului de la Compartimentul Județean Prahova, Serviciul Coordonare Compartimente Județene, Direcția Monitorizare Inspecții, Verificare și Control al Direcției Generale Control, Antifraudă și Inspecții din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale la Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova. **Astfel, prin Decizia nr. 42/30.12.2016 a Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova, acesta a fost numit, pe perioadă nedeterminată începând cu data de 30.12.2016, în funcția de consilier clasa I, grad profesional superior, gradația 5, clasa de salarizare 59 la Serviciul Monitorizare, Inspecții Tehnice, Verificare și Control în Domeniul Agriculturii și Industriei Alimentare și Statistică Agricolă, Monitorizare Piață.**

La nici 4 luni de la numirea în această funcție pe perioadă nedeterminată, Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale a emis Decizia 93/26.04.2017 prin care s-a dispus încetarea de drept a raportului de serviciu al petentului, motivat de faptul că, acesta ar fi ocupat pe perioadă determinată postul unui alt titular. Totodată, în decizie se menționa că raportul de serviciu al celui alt titular a încetat de drept în temeiul art. 98 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 188/1999 (fiind condamnat definitiv pentru săvârșirea unei infracțiuni) iar raportul de serviciu al petentului ar fi încetat în temeiul art. 98 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 188/1999 (expirarea termenului în care a fost ocupată pe perioadă determinată funcția publică).

În data de 23.06.2017, petentul a depus la Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova o cerere înregistrată sub nr. 5252/23.06.2017 prin care a solicitat să i se furnizeze în copie următoarele documente:

a) referatul nr. 3439/25.04.2017 al Compartimentului resurse umane, financiar-contabilitate, juridic, achiziții publice, administrativ și relații publice din cadrul Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova care a stat la baza emiterii Deciziei 93/26.04.2017 prin care acesta a fost concediat nelegal și,

b) raportul Curții de Conturi prin care au fost sesizate nereguli legate de postul ocupat de acesta; precum și adresa Agenției Naționale a Funcționarilor Publici care ar confirma acele nereguli.

Ulterior, Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova, prin adresa nr. 6027/20.07.2017, i-a transmis, petentului, copia Referatului 3439/25.04.2017 al Compartimentului resurse umane, financiar-contabilitate, juridic, achiziții publice, administrativ și relații publice, fără însă, a-i comunica raportul Curții de Conturi (pe motiv că nu este public) și nici adresa Agenției Naționale a Funcționarilor Publici.

Prin adresa menționată, Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova își exprimă opinia potrivit căreia încetarea de drept a raportului de serviciu a celui alt titular a atras după sine și încetarea de drept a raportului de serviciu a petentului.

Atât în cuprinsul Referatului cât și al adresei nr. 6027/20.07.2017, **Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova își invocă o pretinsă proprie eroare în actul de numire în funcție a petentului.**

Mai mult decât atât, **prin adresa nr. 6027/20.07.2017, Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova îi aduce la cunoștință petentului că a ocupat postul dintr-o eroare**, iar dacă acest aspect va fi sesizat de către vreun organ abilitat, va fi obligat să restituie sumele plătite cu titlu de salariu pe care le-ar fi încasat necuvenit.

Demersurile și constatările Avocatului Poporului

În urma controlului realizat potrivit Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin adresa nr. 12118/15 septembrie 2017, raportat la aspectele menționate de petent, Avocatul Poporului a solicitat un punct de vedere legal Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova.

Urmare a demersului întreprins, Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova, prin adresa nr. 8385/04.10.2017 și înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 14887/6.10.2017, a transmis un răspuns din care reiese că, **actul administrativ (Decizia 93/26.04.2017 n.r.), a fost emis legal, iar prin emiterea acestuia nu a fost încălcat dreptul la muncă al petentului.**

În urma analizării situației de fapt prezentate de petent și examinată atât în drept cât și în fapt de Avocatul Poporului, s-au constatat următoarele:

Potrivit art. 1 alin. (6) din **Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004**, cu modificările și completările ulterioare, în cazul în care autoritatea publică emitentă a unui act administrativ unilateral consideră că acesta a fost emis în mod nelegal - **din eroare, cum susține Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova** - poate să solicite instanței anularea acestuia, în situația în care actul nu mai poate fi revocat întrucât a intrat în circuitul civil și a produs efecte juridice.

În acest sens, se poate reține că Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova, prin adresa nr. 6027/20.07.2017, transmisă petentului, **recunoaște propria eroare**, în situația în care acesta a ocupat un post vacantat și îi aduce la cunoștință că ar fi îndreptățită să solicite restituirea sumelor plătite cu titlu de salariu în considerarea pretinsei erori pe care a făcut-o (eroare care aparține în totalitate autorității publice).

Referitor la situația descrisă, constatăm că potrivit art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, regula este că **raporturile de serviciu se nasc și se exercită pe baza actului administrativ de numire și se realizează pe perioadă nedeterminată.**

Același act normativ prevede că **raporturile de serviciu pot exista în mod excepțional și pe perioadă determinată** - art. 4 alin (3). Aceasta fiind o situație excepțională care derogă de la regulă, în situația în care numirea unui funcționar public se face pe perioadă determinată, **actul administrativ de numire trebuie să menționeze în mod expres acest aspect.**

În situația petentului, **în Decizia nr. 42/30.12.2016 prin care a fost numit în funcția de consilier clasa I, grad profesional superior, gradația 5, clasa de salarizare 59**, la Serviciul Monitorizare, Inspecții Tehnice, Verificare și Control în Domeniul Agriculturii și Industriei Alimentare și Statistică Agricolă, Monitorizare Piață, se face mențiune expresă despre numirea petentului **pe perioadă nedeterminată și fără a se face vreo referire la faptul că ar fi ocupat postul unei altei persoane.** Decizia nr. 93/26.04.2017 stabilește încetarea raporturilor de serviciu ale petentului ca urmare a expirării termenului în care acesta ar fi ocupat pe perioadă determinată o funcția publică de consilier clasa I, or, acest aspect constituie o încălcare flagrantă a drepturilor petentului.

Prin raportare la prevederile legale în materie, **este de necontestat că actul administrativ de numire emis pe perioadă nedeterminată nu poate înceta de drept în temeiul dispozițiilor art. 97 alin. (1) și art. 98 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 188/1999 ("la**

data expirării termenului în care a fost ocupată pe perioadă determinată funcția publică"), astfel cum se stipulează în Decizia nr. 93/26.04.2017.

În această situație, emiterea unei decizii de încetare a raporturilor de serviciu *"ca urmare a expirării termenului în care a fost ocupată pe perioadă determinată conform art. 97 alin. (1) și art. 98 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 188/1999"*, în condițiile în care prin decizia de numire raportul de serviciu s-a încheiat pe perioadă nedeterminată și care nu se încadrează în nici una dintre excepțiile stabilite în mod expres de legiuitor (aspect care rezultă în cele două decizii menționate) **este nelegală.**

Raportat la situația descrisă, am apreciat că libertatea raporturilor de serviciu/muncă poate fi valorificată numai în cadrul legal, cu respectarea unor limite rezonabile impuse de rațiuni de ocrotire a unor interese publice și private legitime; **exercitată în afara acestui cadru, fără opreliști, orice libertate își pierde legitimitatea și tinde să se convertească în anarhie.**

După cum se poate constata din legea funcționarului public, raportul de serviciu beneficiază de o atenție prioritară din partea legiuitorului, materializată în adoptarea unei legislații complexe și unitare, constituind o ramură distinctă de drept, destinată reglementării multitudinii de drepturi și obligații pe care, direct sau mediat, cu titlu principal ori în subsidiar, le generează.

În condițiile în care, de regulă, între părțile raportului de serviciu există o discrepanță vădită din punct de vedere al potențialului economic și financiar în favoarea autorității publice, de natură să-i permită a-și impune punctul de vedere în emiterea deciziei de numire a unei persoane într-o funcție publică, statul - și anume statul de drept, democratic și social, așa cum este definit în România în termenii art. 1 alin. (3) din Constituție, - este ținut să intervină legal în sprijinul celui aflat într-o poziție de inferioritate economică. De altfel, apreciem că obligația statului, în sensul arătat, decurge nemijlocit din prevederile art. 41 alin. (2) din Constituție, potrivit căroră *"Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege"*.

În aceste condiții am apreciat că, pentru ca aceste măsuri de protecție socială să își găsească efectiv aplicare, autoritatea publică nu trebuie să-și impună punctul de vedere contrar legii, cum s-a întâmplat în speță, când printr-o decizie, a pus capăt unui raport de serviciu încheiat pe perioadă nedeterminată, *ca urmare a expirării termenului în care a fost ocupată pe perioadă determinată conform art. 97 alin. (1) și art. 98 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 188/1999"*.

În cazul în care s-ar accepta un astfel de punct de vedere, protecția socială a muncii, deși consacrată cu titlu de obligație în sarcina statului, prin Constituție, ar deveni, astfel, pur formală și iluzorie.

În ceea ce privește situația în ansamblu, precizăm că în temeiul art. 117 din Legea nr. 188/1999 cu modificările și completările ulterioare, *"Dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile legislației muncii, precum și cu reglementările de drept comun civile, administrative sau penale, după caz, în măsura în care nu contravin legislației specifice funcției publice"*. În acest caz avem în vedere atât prevederile Codului muncii cât și jurisprudența Curții Constituționale și a Înaltei Curții de Casație și Justiție în materie. Or, în materia nulității raporturilor de muncă, legislația muncii are dispoziții exprese după cum urmează:

Art. 57 alin. (2) din Codul muncii instituie, *în ceea ce privește contractul individual de muncă, o excepție de la regimul de drept comun al efectelor nulității, în sensul că, indiferent de caracterul său relativ sau absolut, nulitatea nu retroactivează, ci produce efecte numai pentru viitor, adică de la data constatării acesteia, fie prin acordul părților, fie de către instanță, din oficiu.*

Art. 57 alin. (3) din Codul muncii, stabilește că *nulitatea poate fi acoperită prin îndeplinirea ulterioară a condițiilor impuse de lege, în cazul nerespectării formei scrise prin încheierea în scris a contractului.*

Potrivit art. 57 alin. (5) din Codul muncii „*persoana care a prestat munca în temeiul unui contract individual de muncă nu are dreptul la remunerarea acesteia, corespunzător modului de îndeplinire a atribuțiilor de serviciu*”.

Trecând peste faptul că **actul administrativ de numire al petentului pentru o perioadă nedeterminată a fost întocmit cu respectarea legii**, rămâne de clarificat poziția Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova, care, prin adresa mai sus menționată, aduce la cunoștința petentului că ***a ocupat acest post dintr-o eroare, iar dacă acest aspect va fi sesizat de vreun organ abilitat, va fi obligat să returneze sumele ce reprezintă salariile pe care le-a încasat.*** Ba mai mult de atât, prin aceeași adresă, ***Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova își rezervă dreptul de a acționa pe cale judecătorească în vederea recuperării sumelor încasate necuvenit, în cazul în care organele de control vor sesiza acest aspect.***

Cu alte cuvinte, **Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova nu recunoaște raportul de serviciu pe care petentul l-a avut cu aceasta**, or acest aspect este nelegal, având în vedere faptul că ***prin Decizia nr. 42/30.12.2016, petentul a fost numit, pe perioadă nedeterminată începând cu data de 30.12.2016, în funcția de consilier clasa I, grad profesional superior, gradația 5, clasa de salarizare 59 la Serviciul Monitorizare, Inspecții Tehnice, Verificare și Control în Domeniul Agriculturii și Industriei Alimentare și Statistică Agricolă, Monitorizare Piață.***

În speță, petentul are tot interesul să i se recunoască efectele pe care raportul de serviciu le-a produs în favoarea acestuia: vechime în muncă, plata contribuțiilor, plata salariului etc.

În aceste condiții, am apreciat că nu este posibil ca după ce un timp o persoană a exercitat o funcție publică, să i se transmită de către autoritate că raportul de serviciu a fost de fapt o eroare și pe cale de consecință, aceasta ar fi îndreptățită să solicite restituirea sumelor plătite cu titlu de salariu în considerarea pretensei erori pe care a făcut-o.

Recunoașterea unor astfel de practici ar constitui un precedent periculos, de natură să deschidă calea unor abuzuri care ar vătăma în mod grav pe cei care prestează munca în temeiul unui raport de serviciu (funcționari sau salariați).

Plecând de la dispozițiile legale mai susmenționate, am apreciat că situația nerecunoașterii raportului de serviciu de către Direcția pentru Agricultură Județeană Prahova, prezintă elemente comune cu cele ale recunoașterii unui raport de muncă și ale efectelor acestuia, caz avut în vedere de Înalta Curte de Casație și Justiție prin **Decizia nr. 37 din 7 noiembrie 2016 privind examinarea sesizării formulate de Curtea de Apel Iași - Secția litigii de muncă și asigurări sociale în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la admisibilitatea acțiunii în constatare a raportului de muncă și a efectelor acestuia pentru recunoașterea jurisdicțională a tuturor drepturilor legale derivând din desfășurarea raporturilor de muncă (raporturi încetate anterior sesizării instanței), pentru persoana fizică care a prestat muncă pentru și sub autoritatea celeilalte părți, în**

ipoteza neîndeplinirii de către părți a obligației de încheiere a contractului individual de muncă în formă scrisă.

Prin decizia amintită, instanța supremă a stabilit: *"În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) și art. 57 alin. (5) și (6) din Codul muncii, combinat cu art. 211 lit. b) din Legea nr. 62/2011, art. 35 din Codul de procedură civilă și art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului, în ipoteza neîndeplinirii de către părți a obligației de încheiere a contractului individual de muncă în formă scrisă, **persoana fizică care a prestat muncă pentru și sub autoritatea celeilalte părți are deschisă calea acțiunii în constatarea raportului de muncă și a efectelor acestuia și în situația în care respectivul raport de muncă a încetat anterior sesizării instanței.**"*

Din decizia menționată reiese că *"Dacă, însă, raporturile de muncă au încetat anterior promovării litigiului, iar organul jurisdicțional nu mai poate aplica sancțiunea nulității unei convenții ce nu se mai află în derulare, această împrejurare nu poate împiedica instanța să statueze asupra efectelor produse de convenție, întrucât, în caz contrar, s-ar crea o situație juridică mult mai grea salariatului ce ar depinde exclusiv de momentul formulării acțiunii în instanță. Cum norma respectivă a fost edictată în favoarea sa, este echitabil ca și salariatul care a introdus ulterior acțiunea să beneficieze de posibilitatea de a obține recunoașterea raportului juridic de muncă, similar cu cel care a introdus o astfel de acțiune chiar în perioada derulării raportului de muncă."*

Un argument în susținerea acestei interpretări se regăsește în jurisprudența Curții Constituționale, care, analizând constituționalitatea dispozițiilor art. 283 alin. (1) lit. d) - art. 268 alin. (1) lit. d), după republicare - din Codul muncii, reține că dispoziția legală menționată *"se întemeiază pe principiul potrivit căruia se poate cere constatarea nulității ori anularea unor acte care există. În situația în care un contract individual sau colectiv de muncă nu mai este în ființă, nu există nici clauzele acestuia, iar cererea pentru constatarea nulității lor nu mai are obiect. Este posibil însă ca efectele juridice ale unor clauze contractuale să continue ori să se producă după încetarea existenței contractelor. În asemenea situații pot fi contestate în justiție efectele juridice respective, dacă acestea sunt contrare drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale persoanei"* (Decizia nr. 45 din 11 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 6 februarie 2007).

În speță, este de necontestat faptul că raportul de serviciu s-a desfășurat într-un interval determinat de timp și a produs efecte sub aspectul recunoașterii tuturor drepturilor legale derivând din desfășurarea raporturilor de serviciu.

Acceptarea pretensei erori a autorității ar avea consecințe directe asupra drepturilor petentului chiar și după încetarea existenței raporturilor de serviciu sub aspectul recunoașterii vechimii în muncă, a plăților obligațiilor către stat, etc.

Prin urmare, așa zisa eroare și pe cale de consecință, nerecunoașterea raporturilor de serviciu ale Direcției pentru Agricultură Județeană Prahova cu petentul, nu poate fi susținută legal. În plus, apreciem că o astfel de opinie din partea unei autorități publice este inadmisibilă.

Acțiunea s-a transmis la Tribunalul Prahova – Secția contencios administrativ și fiscal.

Petiții care nu s-au concretizat în formularea unor acțiuni în contencios administrativ

În multe dintre petițiile adresate instituției Avocatul Poporului, petenții solicită sprijinul instituției în soluționarea problemelor cu care se confruntă, dar, totodată, cer în mod expres și formularea de cereri de chemare în judecată, în contencios administrativ. Avocatul Poporului a răspuns acestor solicitări prin aplicarea dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

În acest sens, dăm cu titlu de exemplu asemenea petiții:

- **Petițiile nr. 4373/2017 și nr. 7580/2017**, prin care petentul a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului în vederea **anulării unui certificat de încadrare în grad de handicap**, emis de Comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap din cadrul Consiliului Județean Hunedoara. În vederea soluționării acestor petiții, am formulat adrese atât către Consiliul Județean Hunedoara - *Comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap*, cât și către Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități - *Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap*. Aceste instituții ne-au comunicat răspunsuri prin care ne-au informat care sunt afecțiunile și condițiile ce trebuie îndeplinite pentru acordarea gradului de handicap, cât și faptul că afecțiunile de care suferă petentul nu sunt într-un stadiu atât de sever încât să justifice încadrarea în grad de handicap, *conform prevederilor legale*. Având în vedere că un aspect esențial și premergător sesizării instanței de contencios administrativ este **constatarea existenței unui act ilegal sau al unui refuz de îndeplinire a unei obligații legale**, din partea autorității implicate, am considerat că această condiție **nu este îndeplinită**, deoarece, așa cum a rezultat din înscrisurile comunicate, petentul nu a făcut dovada îndeplinirii criteriilor medico-psihosociale de încadrare în grad de handicap grav.

- **Petițiile nr. 5380/2017 și nr. 8528/2017**, prin care petenta a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului în vederea contestării a două decizii emise de Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Brașov, prin care a fost suspendată, respectiv respinsă, plata alocațiilor de stat pentru cei doi copii minori ai petentei. În vederea soluționării petiției, Biroul Teritorial Brașov al Avocatului Poporului a formulat o adresă către Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială - Agenția pentru Plăți și Inspecție Socială județul Brașov, care a comunicat un răspuns prin care am fost informați care sunt motivele pentru care a dispus respingerea dreptului la alocație de stat pentru minorul P.D. și suspendarea dreptului la alocație de stat pentru minora P.D.I. A rezultat că cele două decizii **au fost emise** de Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Brașov **în baza prevederilor art. 11 alin. (1) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială**, referitoare la **Stabilirea legislației aplicabile persoanelor care desfășoară o activitate salariată sau independentă într-un sta membru al Uniunii Europene**.

Prin urmare, am apreciat că doar în măsura în care petenta ar fi făcut **dovada certă** a faptului că **statul italian, în care domiciliază și își desfășoară activitatea, a refuzat** acordarea alocației de stat pentru copii, ca urmare a *solicitării exprese* formulată de aceasta, în numele copiilor minori, abia atunci petenta ar fi putut beneficia de dispozițiile legislației române, referitoare la plata pe teritoriul României a prestațiilor sociale.

- **Petiția nr. 96/2017**, prin care petentele au sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la dispozițiile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale*, nemulțumite fiind de modificarea

unilaterală a contractului individual de muncă. Totodată, au solicitat ajutor în recuperarea diferențelor salariale dintre sumele încasate și sumele cuvenite potrivit contractului individual de muncă – diferențe salariale reținute în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 19/2000, precum și recuperarea drepturilor bănești reprezentând sporul de vechime în muncă și sporul de penibilitate.

Referitor la cuprinsul petiției am precizat că prin Ordonanța de Guvern nr. 19/2012 s-a propus recuperarea reducerii veniturilor de natură salarială, prin majorarea acestor drepturi în două etape.

Codul muncii - art. 17 alin. 3 lit. k) coroborat cu art. 17 alin. (5) prevede că orice modificare a *salariului de bază, alte elemente constitutive ale veniturilor salariale, precum și periodicitatea plății salariului la care salariul are dreptul* în timpul executării contractului individual de muncă impune încheierea unui act adițional la contract, într-un termen de 20 de zile lucrătoare de la data apariției modificării, cu excepția situațiilor în care o asemenea modificare este prevăzută în mod expres de lege.

Prin Decizia nr. 96/2016, Curtea Constituțională a constatat că această prevedere legală (n.r. art. 17 alin. (5) din Codul muncii) *permite legiuitorului să își îndeplinească obligația pozitivă de a crea cadrul legal necesar în care să se desfășoare raporturile de muncă, expresie a dispozițiilor art. 41 din Constituție. Cu alte cuvinte, în reglementarea dreptului fundamental la protecție socială a muncii, legiuitorul are deplina competență de a stabili condițiile minimale ale unui contract individual de muncă. Totodată, informarea și negocierea liberă dintre părțile contractului de muncă sunt permise de legiuitor pentru situația modificării unor elemente ale contractului individual de muncă, cu respectarea exigenței formale de încheiere a unui act adițional la contractul individual de muncă. Prin excepție, elementele contractului individual de muncă se pot modifica prin efectul legii, caz în care nu este necesară îndeplinirea formalității de încheiere a unui act adițional la contract.*

Contractul individual de muncă poate fi modificat numai prin acordul părților. Prin excepție, angajatorul poate să modifice contractul individual de muncă fără acordul salariatului numai în anumite cazuri și condiții prevăzute în Codul Muncii. Modificarea unilaterală a contractului individual de muncă este în principiu interzisă, fiind posibilă numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege. Astfel, angajatorul are posibilitatea de a modifica unilateral contractul individual de muncă ca urmare a modificării cadrului legislativ în materia salarizării.

În ceea ce privește faptul că actele adiționale le-au fost înmânate ulterior, cuantumul veniturilor era cunoscut încă din data la care le-au fost dat "fluturașul" cu drepturile salariale primite și aveau posibilitatea să solicite informații sau să conteste modul de calcul a salariului.

În plus, Inspectoratul Școlar Județean Bihor a precizat că salariul a fost stabilit de Colegiul Tehnic „Mihai Viteazul” Oradea, în calitate de angajator în baza dispozițiilor art. 1 din Ordinul ministrului educației cercetării, tineretului și sportului nr. 4576/2011 privind validarea fluxurilor financiare pentru cheltuielile de personal în învățământul preuniversitar de stat. Art. 1 din ordinul susmenționat prevede că „*unitățile de învățământ preuniversitar de stat, inclusiv unitățile de învățământ special, casele corpului didactic, cluburile sportive școlare, palatele copiilor, cluburile elevilor și centrele județene de resurse și asistență educațională, denumite în continuare unități de învățământ, în calitate de angajatori, efectuează încadrarea și salarizarea personalului didactic, didactic auxiliar și nedidactic potrivit reglementărilor legale în vigoare*”.

Totodată, Inspectoratul Școlar Județean Bihor a menționat că „*sporul pentru condiții de muncă poate fi acordat în sistemul bugetar numai pentru locurile de muncă și categoriile*

de personal stabilite prin regulamente aprobate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea fiecăruia dintre ministerele coordonatoare.

În aceste condiții, s-a apreciat că nu sunt temeiuri de sesizare a Curții Constituționale cu privire la aspecte sesizate în cuprinsul petiției.

Referitor la recuperarea eventualelor diferențe salariale, le-am îndrumat pe petente să se adreseze unui avocat înscris în barou, întrucât instituția Avocatul Poporului nu este abilitată să ofere consultanță juridică.

- Petiția nr. 4109/2017, prin care petentul a solicitat analizarea legalității prevederilor Hotărârilor Consiliului Local Orașul Covasna nr. 145/2009 și nr. 76/2015 prin care se instituie taxa specială de stațiune persoanelor beneficiare ale serviciilor de tratament din cadrul Spitalului de Cardiologie Covasna.

În urma demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Primăria Orașului Covasna a precizat că orașul Covasna este atestat ca stațiune balneoclimaterică de interes național, iar taxa în cauză nu este o taxă hotelieră, fiind o **taxă pentru șederea în stațiune**, care se încasează prin intermediul structurilor de cazare indiferent dacă sunt hoteluri sau spital cu bază de tratament sau pensiuni fără bază de tratament.

Avocatul Poporului a constatat că dispozițiile legale în materie dau posibilitatea ca la nivelul consiliilor locale să se poată institui o taxă specială pentru promovarea turistică a zonei; prin Hotărârea Guvernului nr. 1016/2011 privind acordarea statutului de stațiune balneară și balneoclimatică pentru unele localități și areale care dispun de factori naturali de cură, s-a acordat statutul de stațiune balneoclimatică Orașului Covasna, județul Covasna - Anexa nr. 1; taxa specială de stațiune instituită de Consiliul Local Covasna este de 1 leu/zi/persoană; Spitalul de Recuperare Cardiovasculară „Dr. Benedek Geza” acordă îngrijiri medicale persoanelor cu boli cardio-vasculare cronice precum și bolilor cardio-vasculare acute prin aplicarea unui tratament complex, special prin îmbinarea tratamentului clasic cu asocierea unui tratament balnear specific datorat factorilor de mediu existenți în zona orașului Covasna. Având în vedere aceste aspecte, s-a opinat că nu sunt suficiente elemente care să conducă la existența unui act ilegal.

- Petițiile nr. 21030/2016 și nr. 21582/2016, prin care instituția Avocatul Poporului a fost sesizată în legătură cu dispozițiile art. 3 alin. (2) din Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 1887 din 15 septembrie 2016 privind stabilirea contribuției lunare de întreținere datorate de adulții cu handicap asistați în centrele rezidențiale publice pentru persoane adulte cu handicap sau de susținătorii acestora și aprobarea Metodologiei de stabilire a nivelului contribuției lunare de întreținere datorate de adulții cu handicap asistați în centrele rezidențiale publice pentru persoane adulte cu handicap sau de susținătorii acestora.

În urma demersurilor întreprinse de Avocatul Poporului, Autoritatea Națională Pentru Persoanele cu Dizabilități, ne-a adus la cunoștință că valoarea contribuției de întreținere (900 lei) reglementată prin Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 1887/2016 este rezultatul procesului de actualizare față de valoarea stabilită anterior prin Ordinul președintelui Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap nr. 467/2009 (potrivit art. 2 și art. 3 nivelul acesteia era de 602 lei și cuprindea cheltuielile de hrană, întreținere și gospodărie, obiecte de inventar, echipament și cazarmament). Astfel, valoarea de 900 lei a contribuției de întreținere a fost rezultatul unui proces de aliniere și corelare atât cu reglementările legale referitoare la dublarea alocației de hrană de la 8,3 lei /zi la 16,6 lei/zi (Hotărârea Guvernului nr. 903/2014 privind stabilirea nivelului minim al

alocației zilnice de hrană pentru consumurile colective din instituțiile și unitățile publice și private de asistență socială destinate persoanelor adulte, persoanelor adulte cu dizabilități și persoanelor vârstnice), cât și cu indicii de inflație pentru intervalul 2009-2015. Metodologia de stabilire a contribuției în centre (Ordinul nr. 1887/2016) preia în mare parte prevederile din vechea reglementare (Hotărârea Guvernului nr. 532/1999), abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 978/2015 privind aprobarea standardelor minime de cost pentru serviciile sociale și a nivelului lunar pe membru de familie în baza căruia se stabilește contribuția lunară de întreținere datorată de către susținătorii legali ai persoanelor vârstnice din centrele rezidențiale, elemente de noutate, printre altele fiind:

- *Stabilirea unui procent de 30% din venituri (în loc de 20%) dar nu mai puțin de 300 lei care rămâne la dispoziția persoanei asistate, pentru cheltuieli personale;*
- *Posibilitatea persoanelor asistate care au un loc de muncă, de a plăti contribuția etapizat astfel: în primul an 80%, în al doilea an 85%, în al treilea an 90%, în al patrulea an 95%, urmând ca, din al cincilea an să plătească integral;*
- *Extinderea responsabilității susținerii legale a persoanei cu dizabilități și la rudele colaterale (frați și surori), aliniind această prevedere cu dispozițiile art. 516 din Codul Civil în materia obligației de întreținere;*
- *Corelarea cuantumului contribuției datorate de persoana adultă sau susținătorii legali prin raportare la venitul net pe membru de familie.*

Ulterior sesizării Avocatului Poporului, **Ministrul muncii și justiției sociale a emis Ordinul nr. 623 din 2 mai 2017 pentru modificarea și completarea anexei la Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 1.887/2016 privind stabilirea contribuției lunare de întreținere datorate de adulții cu handicap asistați în centrele rezidențiale publice pentru persoane adulte cu handicap sau de susținătorii acestora și aprobarea Metodologiei de stabilire a nivelului contribuției lunare de întreținere datorate de adulții cu handicap asistați în centrele rezidențiale publice pentru persoane adulte cu handicap sau de susținătorii acestora**, ordin ce a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 316 din 3 mai 2017.

Printre modificările survenite asupra Ordinului nr. 1887/2016, s-a prevăzut că la calcul veniturilor realizate de persoana asistată și de însoțitorii legali ai acesteia să nu se ia în calcul pe lângă cele stabilite inițial, nici indemnizația linară acordată adultului cu handicap vizual grav pentru plata însoțitorului acordată în baza Legii nr. 448/2006, nici indemnizația lunară acordată persoanelor cu handicap grav în baza art. 42 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 și nici alocația pentru copii acordată în baza Legii nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Totodată, s-a stabilit că venitul net lunar care revine persoanei și care se ia în calcul la stabilirea contribuției lunare de întreținere pentru care persoana asistată este obligată la plată, reprezintă suma rezultată din următorul calcul: din veniturile proprii lunare se deduc obligațiile legale de întreținere ale persoanei asistate, aflate în executare din suma rămasă se deduce 30 % dar nu mai puțin de 300 de lei care se lasă de dispoziția persoanei asistată; din suma rezultată se împarte la numărul membrilor de familie pe care persoana asistată îi întreține efectiv - soț, soție, copii (inclusiv persoana asistată), în măsura în care aceștia nu au venituri proprii și nu beneficiază de asistență socială în instituții rezidențiale de asistență socială, stabilindu-se în acest mod nivelul venitului mediu net lunar pe o persoană.

- **Petițiile nr. 6454/2017 și nr. 6849/2017**, prin care petenții au sesizat instituția Avocatul Poporului referitor la proiectul de lege privind organizarea și finanțarea activității de vaccinare a populației în România. Unul dintre petenți a formulat o cerere de consiliere

juridică referitor la proiectul de lege susmenționat solicitând instituției Avocatul Poporului să îi comunice:

a) *Cum se poate apela la serviciile instituției Avocatul Poporului pentru o posibilă analiză a proiectului de lege raportat la conformitatea constituțională și eventuale încălcări ale legislației în vigoare;*

b) *Cum poate fi atacată o lege care contravine altor legi și reglementări existente?*

c) *Care este termenul estimativ de soluționare a acestui tip de cerere?*

d) *Dacă următoarele concluzii și argumente personale sunt valide:*

- *Orice pacient are dreptul de a refuza un tratament sau o procedură medicală inclus vaccinarea;*

- *Orice tratament sau procedură medicală, inclusiv vaccinarea se pot acorda unui copil numai după ce s-a obținut consimțământul părintelui/tutorelui, cu excepția situațiilor de urgență.*

Celălalt petent a formulat observații la proiectul de lege solicitând respingerea proiectului în ansamblul lui.

Față de cuprinsul petițiilor, le-au fost aduse la cunoștință atribuțiile instituției Avocatul Poporului; Totodată, le-am precizat că doar actele normative adoptate, aprobate, pot produce efecte juridice.

De asemenea, i-am informat că potrivit dispozițiilor Legii nr. 52/2003 *privind transparența decizională în administrația publică, republicată, s-a creat posibilitatea participării active a cetățenilor în procesul general de luare a deciziilor, prin atragerea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor și de elaborare a actelor normative.* Astfel, la momentul formulării petițiilor pe pagina oficială a Ministerului Sănătății, reieșea că această instituție a organizat mai multe dezbateri publice asupra Proiectului de lege *privind organizarea și finanțarea activității de vaccinare a populației în România.* În plus, din Tabelul cu persoanele înscrise pentru participarea la dezbaterile publice din data de 11.05.2017, organizată de Ministerul Sănătății la sediul Institutului Național de Sănătate Publică, sala Amfiteatru, dezbateri organizată la solicitarea societății civile, se regăsea unul dintre petenți.

În final, li s-a comunicat că având în vedere că instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu mai multe petiții având ca obiect proiectul de lege privind organizarea și finanțarea activității de vaccinare în România, Avocatul Poporului a sesizat inițiatorul proiectului de lege cu privire la criticile referitoare la prevederile din proiectul anterior menționat.

- **Petiția nr. 12885/2017**, prin care petenții au solicitat anularea Hotărârii de Guvern nr. 291/2017 pentru completarea art. 134 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011. Față de solicitarea petenților, le-am comunicat că **Hotărârea de Guvern nr. 291/2017 a completat art. 134 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011.** Totodată, i-am informat că Hotărârea de Guvern nr. 291/2017 poate fi modificată, abrogată sau completată, prin acte normative ulterioare de același nivel sau de nivel superior, însă, **Avocatul Poporului nu are inițiativă legislativă sau atribuții în vederea emiterii/modificării unor acte normative, motiv pentru care nu poate acționa în sensul sugerat de petenți.**

- **Petiția nr. 5287/2017**, petenta, societate comercială a solicitat instituției Avocatul Poporului introducerea pe rolul instanței de judecată (Tribunalul Botoșani -Secția a II-a civilă de contencios administrativ și fiscal) a unei acțiuni având ca obiect "anularea contractului de

închiriere nr. 21914/2006 încheiat între Administrația Bazinală de Apă Prut Bârlad Iași și S.C. Mantovana S.R.L. Vaslui", motivat de faptul că, încheierea contractului s-a realizat fără organizarea unei licitații, încălcându-se dispozițiile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 54/2006 privind regimul contractelor de concesiune de bunuri proprietate publică.

Întrucât pe rolul instanțelor de judecată există mai multe procese civile și penale, între petentă, alte societăți comerciale și autorități publice, acestea i s-a adus la cunoștință faptul că, potrivit art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, *„nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament, actele și faptele deputaților și senatorilor, ale Președintelui României, ale Curții Constituționale, ale președintelui Consiliului Legislativ, ale autorității judecătorești, precum și ale Guvernului, cu excepția legilor și ordonanțelor.”*

Ca atare, instituția Avocatul Poporului nu poate interveni în dosarele organelor de urmărire penală sau ale instanțelor de judecată.

În plus, i s-a precizat că o eventuală acțiune în contencios administrativ a instituției Avocatul Poporului ar genera fie o conexare a dosarelor, fie posibilitatea ca natura proceselor desfășurate în fața instanței de judecată să indice și aplicarea excepției procesuale a puterii de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești, ceea ce presupune că o cerere nu poate fi judecată în mod definitiv decât o singură dată, iar hotărârea este prezumată a exprima adevărul și nu trebuie să fie contrazisă de o altă hotărâre.

- **Petiția nr. 13798/2017**, petentul a solicitat să fie reprezentat în instanța de contencios administrativ de către instituția Avocatul Poporului, în condițiile Legii nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, motivat de faptul că, Primăria Municipiului Constanța a depășit termenului legal de a-i formula un răspuns la petiția inițială, depusă de acesta în vederea alocării unui spațiu de cazare pentru o lună de zile, la un tarif mai redus decât cel turistic, în perioada iunie – august, pe durata terapiei pe care o urmează băiețelul acestuia la Centrul Marea Neagră din Constanța, diagnosticat cu sindrom Down, încadrat cu gradul I de handicap.

Raportat la solicitarea petentului și dispozițiilor Legii nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicare, i s-a comunicat faptul că, nu primăria este autoritatea publică care are posibilitatea de acorda unui spațiu de locuit în condițiile solicitate, fiind îndrumat la autoritatea care poate beneficia de asistență de recuperare/reabilitare a persoanelor cu handicap.

- **Petiția nr. 14665/2017**, petenta a solicitat revocarea "Hotărârii Guvernului nr. 291/2017, alin. 8, pentru completarea art. 134 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011."

În opinia, petentei, Guvernul nu a respectat procedurile de elaborare a actelor normative, dovedind lipsă de transparență și generând încheități sociale și discriminări între pensionari. Totodată, consideră că modalitatea prin care a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 291/2017 încalcă prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind tehnica legislative.

Petentei, i s-a comunicat faptul că, hotărârile de Guvern nu pot face obiectul activității instituției Avocatul Poporului, având în vedere prevederile art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind (...) actele și faptele (...) Guvernului, cu excepția legilor și ordonanțelor.

Totodată, i-am precizat că potrivit dispozițiilor art. 4 alin. (4) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, controlul judecătoresc al actelor administrative cu caracter normativ se exercită de către instanța de contencios administrativ în cadrul acțiunii în anulare, în condițiile prevăzute de actul normativ anterior menționat. Astfel, hotărârea de Guvern poate face obiectul unei acțiuni la instanța de contencios administrativ, în cadrul acțiunii în anulare.

Astfel, potrivit art. 14 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, *”În cazuri bine justificate și pentru prevenirea unei pagube iminente, după sesizarea, în condițiile art. 7, a autorității publice care a emis actul sau a autorității ierarhice superioare, persoana vătămată poate să ceară instanței competente să dispună suspendarea executării actului administrativ unilateral până la pronunțarea instanței de fond”*.

- **Petițiile nr. 14237/2017, nr. 14651/ 2017, nr. 14707/2017, nr. 16201/2017, nr. 16253/2017 și nr. 18915/2017**, petentul a prezentat o serie de nemulțumiri legate de implicarea judecătorilor în soluționarea unui dosar în care este parte, aflat pe rolul Curții de Apel Alba Iulia, iar **pe de altă parte**, a solicitat promovarea la Curtea Constituțională a speței acestuia pentru emiterea unei hotărâri asupra excepției de neconstituționalitate invocate pe care ar fi ridicat-o cu privire la conceptul de vârstă precoce și interpretarea sintagmei până la maxim 26 de ani în procesul de evaluare și încadrare în grad de handicap, precum și promovarea unui recurs în interesul legii privind problema de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor Capitolului 4 Secțiunea 1, pct. A din Ordinul nr. 762/1992/2007. AF. susține că este purtătorul unui pacemaker din 21 aprilie 2016, handicapul fiind depistat la vârsta de 52 de ani și 5 luni. Petentul a precizat că prin Ordinul ministrului muncii, familiei și egalității de șanse și ministrului sănătății publice nr. 762/1992/2007 s-au aprobat criteriile medico-psihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad de handicap. Petentul preciza că Ordinul nr. 762/1992/2007 prevede că pentru a fi încadrat în grad de handicap, o persoană trebuie să sufere de „tulburări de ritm și de conducere persistente și severe contractate precoce (purtător de pacemaker). În opinia acestuia „*deși textul legal nu face nicio mențiune în acest sens, sunt încadrate în grad de handicap, prin decizia autorității administrative doar persoanele care au dobândit afecțiunea cardiacă care a necesitat montarea de pacemaker înainte de împlinirea vârstei de 26 de ani*”.

Referitor la aspectele sesizate, instituția Avocatul Poporului i-a fost comunicat petentului că în temeiul dispozițiilor **art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare**, instituția Avocatul Poporului nu este abilitată să intervină în dosarele aflate în competența de soluționare a instanțelor de judecată, fiind exceptate obiectului său de activitate petițiile privind actele autorității judecătorești. Iar în ceea ce privește **sesizarea Curții Constituționale asupra unor ordine ale miniștrilor**, sunt incidente prevederile **art. 29 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată**.

Totodată, din analiza preliminară, s-a apreciat că ordinul criticat nu corespunde cerințelor Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare, fiind contrar și Hotărârii de Guvern nr. 1175/2005 privind aprobarea Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013, precum și Cartei Sociale Europene revizuite, adoptată la Strasbourg la 03.05.1996 și ratificată de România prin Legea 74/1999, acte normative care primează față de legislația internă conform art. 11 și art. 20 alin (2) din

Constituție. Noțiunea de persoane cu handicap este definită în art. 2 pct. 1 din Legea 448/2006 ca fiind „*acele persoane cărora mediul social, neadaptat deficiențelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale și/sau asociate, le împiedică total sau le limitează accesul cu șanse egale la viața societății, necesitând măsuri de protecție în sprijinul integrării și incluziunii sociale*, iar art. 3 lit. b) și c) *stabilesc că protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap au la bază, printre altele: prevenirea și combaterea discriminării și egalizarea șanselor*. Observăm că deși ordinul aflat în analiză a fost emis în baza executarea legii cadru ce reglementează drepturile și obligațiile persoanelor cu handicap acordate în scopul integrării și incluziunii sociale a acestora, în această lege (Legea nr. 448/2006) nu este prevăzută vreo dispoziție care să stabilească o anumită vârstă pentru care o persoană s-ar încadra în grad de handicap. În acest context, apreciem că această prevedere din ordin ar conduce la o completare a Legii nr. 448/2006. În plus, considerăm că nu se poate face o discriminare între persoanele care se află în aceeași situație, care suferă de aceleași afecțiuni fizice, mentale sau senzoriale, cărora le lipsesc abilitățile de a desfășura în mod normal activități cotidiene în raport de data când a apărut această situație defavorabilă și eventual de durata de când au aceste afecțiuni.

În completare, precizăm că în anul 2013, Avocatul Poporului a întocmit un Raport special privind protecția persoanelor cu handicap în care, printre altele, a reținut și lipsa unor criterii care determină tratarea distinctă a handicapului în funcție de momentul dobândirii afecțiunii care generează handicapul (lit. e) fila 15 din raport).

Una dintre recomandările emise a fost aceea a *modificării și completării Ordinului MMFPS și MSP nr. 762/1992/2007, cu modificările și completările ulterioare, în sensul înscrierii și a criteriilor psihosociale, nu doar a celor medicale, precum și în sensul încadrării persoanelor în grad de handicap în baza deficienței, indiferent de cauza acesteia și de momentul dobândirii afecțiunii care generează handicapul.*

Raportul a fost transmis celor două camere ale Parlamentului, Primului Ministru și Ministrului muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

De asemenea, în condițiile date, menționăm că prin Hotărârea nr. 42 din 29 ianuarie 2014, Consiliu Național pentru Combaterea Discriminării, într-o situație similară a decis că *”petentul a fost diagnosticat cu hepatită C după împlinirea vârstei de 26 de ani, situație care duce la săvârșirea unei fapte de discriminare prin impunerea condiției de criteriu de vârstă și neacordarea gradului de handicap în cazul hepatitei tip ”C”*

Față de cele arătate, situația prezentată de petent rămâne în atenția instituției Avocatul Poporului.

Dosarele în care instituția Avocatul Poporului are calitatea de parte

În anul 2017, instituția Avocatul Poporului a avut calitatea de parte într-un număr de **31 de dosare**, în care a figurat, în primă instanță, ca pârâtă, intervenientă forțat sau chemată în garanție. Obiectul cererilor de chemare în judecată a fost reprezentat, în mare parte, de *plângeri*, întemeiate pe Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ sau de solicitări de *comunicare informații de interes public*, în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare.

În context, subliniem că personalul Biroului contencios administrativ și juridic asigură, în mare parte, reprezentarea instituției Avocatul Poporului în litigiile aflate pe rolul instanțelor de judecată.

În majoritatea cauzelor în care Avocatul Poporului a avut/are calitatea de parte, reclamanții se declară nemulțumiți de răspunsurile primite atât de la autorități, cât și de la

instituția Avocatul Poporului, în sensul că petițiile formulate de aceștia nu au fost soluționate favorabil. Față de apărările formulate de Avocatul Poporului în aceste cauze, instanțele de judecată au respins multe dintre cereri, prin admiterea excepțiilor invocate de instituție. Au fost respinse acțiuni ca inadmisibile, ca tardive sau ca fiind introduse împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă, în baza susținerilor, în fapt și în drept, formulate de instituția Avocatul Poporului. Mai multe cauze sunt în faza de judecată a căilor extraordinare de atac, declarate de părțile nemulțumite de soluțiile pronunțate de instanțele care au judecat fondul pricinilor.

Menționăm că mare parte dintre acțiuni au avut ca obiect furnizarea de informații referitoare la propunerile și măsurile luate de instituția Avocatul Poporului cu privire la condițiile din penitenciarele din România. Prin răspunsurile la cererile de informații publice, formulate și comunicate petenților în termen legal, aceștia au obținut informațiile de interes public solicitate, iar apărările formulate de instituția Avocatul Poporului au fost, în esență, în acest sens. Unele cauze sunt în faza procesuală a recursului, declarat de reclamantii ale căror cereri au fost respinse ca neîntemeiate, de instanța investită cu judecarea fondului.

De asemenea, în multe dosare, Avocatul Poporului a fost chemat în judecată în cauze ce au ca obiect raporturi de drept civil sau comercial, în care instituția nu are nicio calitate, fiind străină de aceste situații juridice. În aceste cauze a fost invocată excepția lipsei calității procesuale pasive a instituției, susținută de faptul că, din verificările efectuate, nu a reieșit implicarea Avocatului Poporului în litigiile deduse judecării și, în majoritatea cazurilor, reclamantii nici măcar nu se adresaseră instituției pentru soluționarea problemelor pe care le-au întâmpinat.

Cu privire la singura acțiune în contencios administrativ în care Avocatul Poporului are calitatea de reclamantă (Dosar nr. 6721/2/2014), menționăm că această cerere de chemare în judecată este formulată în contradictoriu cu pârâta Curtea de Conturi - Departamentul VIII (anul 2015). Obiectul cererii îl constituie – *litigii Curtea de Conturi* (Legea nr. 94/1992), respectiv modalitatea de stabilire a drepturilor salariale ale personalului nou încadrat după anul 2010, iar cauza se află în prezent în faza de judecată a recursului (la Înalta Curte de Casație și Justiție), declarat de Avocatul Poporului, față de soluția de respingere a acțiunii, pe fond. În acest sens, precizăm că a fost stabilit termen de judecată la data de 06.02.2018.

II. Juridic

Activități care au impus verificarea documentelor emise de Avocatul Poporului sub aspectul legalității, emiterea unor opinii legale sau demersuri efectuate în vederea obținerii de clarificări cu privire la activitatea instituției, sau primirii unui sediu pentru birourile teritoriale sau pentru sediul central

În anul 2017, Biroul contencios administrativ și juridic a avizat sub aspectul legalității o serie de documente necesare funcționării instituției în condiții de legalitate. Astfel, cu titlu de exemplu, subliniem faptul că au fost redactate și avizate sub aspectul legalității, după caz, următoarele:

- documentația de atribuire în vederea organizării evenimentelor cu ocazia întrunirii Consiliului de administrație al Institutului European al Ombudsmanului, Adunării Generale a Institutului European al Ombudsmanului, Evenimentului aniversar „20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului” și Conferinței internaționale privind drepturile omului din perioada 20-23 septembrie 2017;

- ordine (ex. privind constituirea echipei de gestionare a riscurilor la nivelul instituției Avocatul Poporului, desemnarea unui adjunct al Avocatului Poporului ca responsabil cu accesarea și gestionarea fondurilor comunitare nerambursabile postaderare, privind diferitele categorii de instructaje în domeniul apărării împotriva incendiilor, precum și cerințele specifice ale acestora etc.);

- contractele încheiate de instituția Avocatul Poporului cu diferite instituții sau societăți (prestări servicii de curățenie, telefonie fixă, bază legislativă, bibliotecă etc.).

De asemenea, cu titlu de exemplu, subliniem că s-au formulat puncte de vedere referitoare la: - sporul pentru condiții vătămătoare de muncă, acordat salariaților din cadrul unui birou teritorial; - detașarea unei angajate a instituției Avocatul Poporului la o unitate administrativ teritorială;

- statutul personalului instituției cu privire la pensie;
- la calitatea de funcționar public parlamentar;
- la sporuri acordate unor angajați ai instituției Avocatul Poporului care participă la efectuarea unor vizite/anchete în anumite locuri;

- la decontarea unor cheltuieli oftalmologice și dispozitive de corecție pentru angajații instituției Avocatul Poporului;

- la modul în care s-a organizat unele concursuri pentru ocuparea unor posturi vacante în cadrul instituției Avocatul Poporului.

Totodată, s-au întreprins demersuri pentru soluționarea unor aspecte care țin de desfășurarea în condiții corespunzătoare a relațiilor de muncă (atribuirea de sedii corespunzătoare atât unora dintre birourile teritoriale/centrelor zonale cât și sediului central din municipiul București), organizarea unor evenimente etc..

Prezența reprezentanților Avocatul Poporului la Comisiile de specialitate ale celor două Camere ale Parlamentului

În completarea celor arătate, subliniem prezența reprezentanților Avocatul Poporului la Comisiile de specialitate ale celor două Camere ale Parlamentului, pentru susținerea punctului de vedere al instituției, *propunerile legislative/proiectul de lege privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului.*

În context, menționăm că în cursul anului 2017, s-au aflat în dezbatere parlamentară o inițiativă legislativă și un proiect de lege privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

- **PL-x. 257/2016 Camera Deputaților; L566/2016 Senat - Propunere legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea art. 16 alin. (3) din legea nr. 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități** - a vizat modificări și completări referitoare la: garanții suplimentare de independență, autonomie financiară și operațională pentru Mecanismul de Prevenire a Torturii, reglementarea obligației instituțiilor rezidențiale de drept privat de a comunica sau după caz, de a pune de îndată la dispoziția instituției Avocatul Poporului, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin, atunci când instituția Avocatul Poporului investighează posibile încălcări ale drepturilor copilului, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și ale altor categorii vulnerabile, recunoașterea calității procesuale active

a Avocatului Poporului în cererile adresate instanței de contencios administrativ și însușite de petiționar etc.

În urma cererii de reexaminare formulată de Președintele României, propunerea legislativă a fost respinsă definitiv de Senat.

- **PL-x 338/2017 - Camera Deputaților; L501/2017 Senat - Proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului.** Proiectul de lege vizează în principal următoarele schimbări:

- asigurarea unei reprezentări adecvate a intereselor copiilor de către singura instituție care, prin reglementarea oferită de Constituția României, este independentă față de orice altă autoritate publică, în condițiile legii;

- întărirea capacității instituției Avocatul Poporului în ceea ce privește problematica drepturilor copilului, prin reglementarea distinctă a acestui domeniu în responsabilitatea unuia dintre adjuncții acestuia, denumit Avocatul Copilului;

- înființarea unor mecanisme de comunicare eficiente prin care să fie primite și soluționate plângerile individuale făcute de copii sau de reprezentanți ai acestora în legătură cu acțiunile instituțiilor publice din domeniul sănătății, educației și protecției speciale a copilului;

- asigurarea, prin prisma independenței pe care instituția Avocatul Poporului o are față de autoritățile publice, a premiselor facilitării unor canale de comunicare între structurile formale și informale ale copiilor și instituțiile publice cu atribuții în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;

- asigurarea premiselor necesare pentru realizarea de către Avocatul Poporului, prin Avocatul Copilului, a unor demersuri evaluative, care să reflecte gradul în care autoritățile publice centrale sau locale, dar și specialiștii sau persoanele fizice, respectă, în fapt, drepturile copilului și formularea de către acesta a unor recomandări privind adoptarea măsurilor menite să asigure respectarea drepturilor copilului, la nivel de politici publice și la nivel legislativ.

Propunerea a fost adoptată de Senat în data de 11 decembrie 2017 și promulgată de Președintele României la 4 ianuarie 2017, devenind Legea nr. 9/2018.

CAPITOLUL V

PREZENTAREA ACTIVITĂȚII BIROULUI ANALIZĂ ACTE NORMATIVE, RELĂȚII EXTERNE ȘI COMUNICARE RAPORTURILE CU OMBUDSMANII ȘI INSTITUȚIILE SIMILARE

Rolul constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului este acela de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice.

Și în anul 2017, instituția Avocatul Poporului și-a consolidat relațiile sale bilaterale cu instituțiile similare din Europa, dar și din alte țări, prin participarea la numeroase întâlniri, mese rotunde, conferințe și simpozioane, care s-au desfășurat în țară, cât și în străinătate, prilej cu care au fost făcute cunoscute instituțiilor similare din Europa și nu numai, lucrările de specialitate întocmite de către consilierii și experții instituției.

În cadrul acestor întrevederi, reprezentanții instituției au făcut de asemenea, schimb de idei și au împărtășit din experiența lor celorlalți participanți, evidențiind activitățile Avocatului Poporului.

Manifestările întreprinse de instituția Avocatul Poporului au avut o deosebită importanță în dezvoltarea rolului Avocatului Poporului, determinând o îmbunătățire a imaginii instituției, pe plan intern și extern.

În sensul celor mai sus prezentate, merită menționat că în luna septembrie 2017 Avocatul Poporului a fost gazda unor evenimente organizate în contextul celei de-a 20-a aniversări de la înființarea instituției: *Întrunirea Consiliului de administrație al Institutului European al Ombudsmanului, Adunarea generală a Institutului European al Ombudsmanului, Evenimentul Aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului și o Conferință internațională privind drepturile omului*. Această serie de evenimente, de o importanță majoră, au fost menite să întărească poziția instituției în plan internațional și să genereze un amplu schimb de experiență, benefic întăririi scopului pentru care a fost înființat Avocatul Poporului: apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raport cu instituțiile și autoritățile publice.

În primăvara anului 2018, Avocatul Poporului și Asociația Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni – AOMF, vor organiza la București, întâlnirea Consiliului de administrație al AOMF (reuniunea Biroului, a Consiliului și un Seminar).

SECȚIUNEA 1

PARTICIPĂRI LA ÎNTRUNIRI, SEMINARII, DEZBATERI, PRIMIRI, VIZITE ȘI ALTE EVENIMENTE OFICIALE PE PLAN INTERN

În data de 4 ianuarie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu următoarea ordine de zi: Prezentarea Programului și a Listei Guvernului de către domnul Sorin Mihai Grindeanu, candidatul desemnat pentru funcția de prim-ministru; Dezbateri asupra Programului și Listei Guvernului;

Votul asupra cererii de acordare a încrederii Parlamentului asupra Programului și a întregii Liste a Guvernului.

În data de 15 ianuarie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la sesiunea solemnă dedicată *Zilei Culturii Naționale*, organizată de Academia Română și Fundația Națională pentru Știință și Artă.

În data de 20 ianuarie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu domnul Willy Fautré, directorul organizației Drepturile Omului fără Frontiere. Oaspetele a fost interesat să culeagă informații referitoare la acuzațiile de procese inechitabile, erori judiciare, lipsa de independență a judecătorilor și condițiile de detenție în închisorile din România. La întâlnire au mai participat: Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, Anne-Marie Browne, consilier, Nicoleta Constantinescu, expert și Andrei Plaveț, consilier.

În data de 26 ianuarie 2017, a avut loc la sediul UNICEF, seminarul cu tema *Analiza privind sistemul de justiție copii în România*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Raluca Teodorescu, consilier.

În data de 27 ianuarie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, simpozionul cu tema *Noul Regulament General privind Protecția Datelor – implicații și efecte*, organizat de Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal cu prilejul Zilei Europene a Protecției Datelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În data de 1 februarie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* președintelui României, domnul Klaus Werner Iohannis cu Avocatul Poporului, domnul Victor Ciorbea.

În data de 15 februarie 2017, a avut loc la sediul Inspectoratului General al Jandarmeriei Române, ședința privind Evaluarea activității desfășurate de Jandarmeria Română în anul 2016. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

În data de 20 februarie 2017, a avut loc la Teatru Național I.L. Caragiale, evenimentul *161 de ani de la dezrobirea romilor*, organizat de Centrul Național de Cultură a Romilor Romano-Kher. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrila, consilier.

În data de 22 februarie 2017, a avut loc la Hotel J.W. Marriott Grand, o *recepție* oferită de Ambasada statului Kuwait în România cu ocazia Zilei Naționale. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andrei Plaveț, consilier.

În data de 22 februarie 2017, a avut loc la Institutul Național de Statistică, prezentarea *Raportului anual de activitate pe anul 2016 al Administrației Naționale a Penitenciarelor*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Cristina Tache, expert.

În data de 22 februarie 2017, a avut loc la Librăria Humanitas de Cișmigiu, o *dezbateră* despre Ordonanțele de urgență ale Guvernului nr. 13 și 14, organizată de clubul de presă Frontline Club Bucharest, filială locală a Frontline Club London. Temele dezbătute au fost: urgența ordonanțelor, constituționalitatea lor, șansele ca modificările Codului penal să fie reintroduse și prin ce mijloace, ce se întâmplă cu Ordonanța de urgență a Guvernului nr.13 după votul din Parlament, cazul Alba-Iulia, referendumul, rolul Avocatului Poporului și efectele ordonanțelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Mihaela Enache, consilier.

În data de 27 februarie 2017, a avut loc la Reprezentanța Comisiei Europene în România, dezbateră *Consolidarea democrației în Centrul și Sud Estul Europei. Riscuri și răspunsuri*, organizată de Reprezentanța Comisiei Europene în România și Facultatea de Drept a Universității din București.

În cadrul evenimentului s-a discutat despre procesul de consolidare a democrațiilor din Centrul și Sud-Estul Europei în cadrul Uniunii Europene, despre necesitatea garantării statului de drept prin asigurarea unei cooperări loiale între instituțiile statului, precum și despre noile riscuri politice și de securitate pentru societatea europeană și răspunsurile instituțiilor naționale și europene pentru eliminarea acestor riscuri. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În data de 2 martie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la lansarea în România a *Parteneriatului Global Opriți Violența Împotriva Copiilor*, organizată de Guvernul României și UNICEF România.

În data de 18 martie 2017, a avut loc la Cimitirul Eroilor Turci, ceremonia de comemorare a *Zilei Eroilor cu ocazia aniversării a 102 ani de la Victoria de la Gallipoli*. Evenimentul a fost organizat de Ambasadorul Republicii Turcia E.S. domnul Osman Koray Ertaş. Ceremonia a fost urmată de o recepție la Ambasada Turciei. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andrei Plaveț, consilier.

În data de 21 martie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la o seară dedicată *aniversării a douăzeci de ani de la prima vizită a Majestății Sale Regelui Mihai în România*, organizată de Alteța Sa Regală Princesa Moștenitoare Margareta, Custodele Coroanei, la Palatul Elisabeta.

În data de 21 martie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, o *dezbatere* privind identificarea unor soluții durabile în vederea respectării drepturilor omului în România prin perspectiva executării pedepselor privative și neprivative de libertate, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale din Camera Deputaților. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Izabela Cernavodeanu, consilier și Nicoleta Constantinescu, expert.

În data de 22 martie 2017, a avut loc la Hotel Ibis Palatul Parlamentului, o *întâlnire* cu reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări și cei ai Poliției de Frontieră implicați în activități de monitorizare a returnării forțate sub escortă a migranților cu ședere ilegală, organizată Consiliul Național pentru Refugiați din România – CNRR, în cadrul Proiectului Monitorizarea misiunilor de returnare forțată. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier.

În data de 23 martie 2017, a avut loc la Hotel Intercontinental București, *Congresul avocaților 2017*, organizat de Uniunea Națională a Barourilor din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În data de 27 martie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Gala „România autentică. România pozitivă”*, organizată de Agenția de presă News.ro, la Hotel Radisson Blu. La eveniment a participat și Matei Vîrtosu, purtător de cuvânt.

În data de 30 martie 2017, a avut loc la sediul Agenției Naționale Antidrog, o *întâlnire de lucru* privind modalitatea de colectare a datelor necesare în vederea evaluării Planului de Acțiune 2013-2016 pentru implementarea Strategiei Naționale Antidrog 2013-2020. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Daniela Ristea, consilier.

În data de 31 martie 2017, a avut loc la Hotel Radisson Blu, *Adunarea Generală a Colegiului Medicilor din România*. Evenimentul a marcat primii 20 de ani de existență a Colegiului Medicilor, ca organizație reprezentativă a profesiei de medic în România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Anne-Marie Browne, consilier.

În data de 31 martie 2017, a avut loc la Hotel Novotel, evenimentul *Reprezentarea societății civile în organisme colegiale*, organizat de APADOR – CH. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

În data de 3 aprilie 2017, au avut loc manifestările prilejuite de *Ziua Jandarmeriei Române*, organizate de Inspectoratul General al Jandarmeriei Române. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

În data de 7 aprilie 2017, a avut loc la sediul Ministerului Afacerilor Externe, *întrevederea* reprezentanților instituției Avocatul Poporului cu experții Comitetului Consultativ al Convenției Cadru pentru Protecția Minorităților Naționale. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului și Dorel Bahrin, consilier.

În perioada 6-7 aprilie 2017, a avut loc la Palatul Cotroceni, *Conferința internațională* privind *Interacțiunea dintre Majoritatea politică și opoziția într-o democrație*, organizată de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) a Consiliului Europei, în cooperare cu Președinția României și cu sprijinul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului și Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

**

În data de 13 aprilie 2017, a avut loc la Biblioteca Județeană I.H. Rădulescu Târgoviște, *vernisajul expoziției* de creații hand made realizate de deținuți, *Fantezie și culoare: made for Europe*, organizat de Penitenciarul Mărgineni. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

**

În data de 20 aprilie 2017, a avut loc la Crystall Pallace Ballrooms, *a 5-a Ediție a Conferinței Colegiului Medicilor din Municipiul București*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Iulia Monica Acatrinei, consilier.

**

În data de 20 aprilie 2017, a avut loc la Hotel Sheraton, o *dezbatere tehnică* asupra noului proiect de lege privind grațierea, organizată de Asociația Ține de Noi și Fundația Hans Seidel România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Cristina Tache, expert.

**

În data de 21 aprilie 2017, a avut loc la Hotel Yesterday, *conferința de închidere* a proiectului *Îmbunătățirea accesului la justiție. O abordare integrată cu accent pe populația de etnie romă și alte categorii vulnerabile*, implementat de Consiliul Superior al Magistraturii. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

**

În data de 25 aprilie 2017, a avut loc la Hotel Capital Plaza, *Forumul Seniorilor*, eveniment organizat de Confederația Caritas România, împreună cu Asociația C.A.R.P. „Omenia” București, partener în cadrul proiectului „Cetățeni Activi la Puterea a Treia”. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihai Copăceanu, consilier.

**

În data de 25 aprilie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, o *dezbatere* cu tema *Dreptul la muncă al deținuților*, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități din Senat. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Izabela Cernavodeanu, consilier.

**

În data de 26 aprilie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Ședința comună jubiliară a Parlamentului României* dedicată aniversării Centenarului Iași – Capitala Regatului României 1916-1918 și Oraș al Marii Uniri, precum și împlinirii a 100 de ani de la adoptarea de către Senatul și Adunarea Deputaților reunite la Iași, a legilor reformatoare ale Statului Român, legea agrară și legea electorală.

În data de 27 aprilie 2017, a avut loc la Rin Grand Hotel, *Forumul Național al Asociațiilor de Pacienți*, organizat de Coaliția Organizațiilor Pacienților cu Afecțiuni Cronice din România (COPAC). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Iulia Monica Acatrinei, consilier.

În perioada 3-5 mai 2017, a avut loc la București, *evenimentul Monitorizarea locurilor de detenție*, Atelier practic și de reflecție, organizat de Domeniul privind prevenirea torturii în colaborare cu Asociația pentru Prevenirea Torturii – APT. Obiectivele atelierului au fost:

- perfecționarea competențelor MNP în monitorizarea locurilor de detenție;
- expunerea situațiilor specifice de vulnerabilitate și explorarea diferitelor abordări;
- optimizarea impactului rapoartelor și recomandărilor în urma adoptării unei perspective de schimbare în activitatea redacțională și strategică.

În perioada 4-5 mai 2017, a avut loc la ARCUB Gabroveni, *Conferința de final a proiectului Model de intervenție multidisciplinară și intersectorială pentru un răspuns coordonat și eficient la nevoile copiilor victime ale violenței în familie*, organizată de Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil, în parteneriat cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj și Cluj, Fundația Terre des hommes în România, Fundația Internațională pentru Copil și Familie „Dr. Alexandra Zugrăvescu”, Asociația Femeilor Împotriva Violenței.

Proiectul vizează îmbunătățirea condițiilor privind accesul și furnizarea serviciilor sociale adresate copiilor victime ale violenței în familie din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ligia Crăciunescu, consilier.

În data de 9 mai 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului*, în care domnul Klaus-Werner Iohannis, Președintele României, a adresat un mesaj Parlamentului, cu ocazia sărbătoririi a 140 de ani de la Proclamarea Independenței de Stat a României, precum și cu ocazia Zilei Europei.

În data de 10 mai 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la un *Garden Party*, organizat de Familia Regală, la Palatul Elisabeta.

**

În data de 11 mai 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului*, în care domnul Jean-Claude Junker, Președintele Comisiei Europene, a susținut o alocuțiune pe tema *Viitorul Europei*.

**

În data de 11 mai 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *Recepția* oferită de Președintele României cu prilejul *Zilei Europei – 10 ani de la aderarea României la Uniunea Europeană*.

**

În data de 16 mai 2017, a avut loc la Ministerul Justiției, *reuniunea Platformei de cooperare a autorităților independente și a instituțiilor anticorupție*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

**

În data de 17 mai 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Masa rotundă Aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități pe segmentul psihosocial – de la teorie la practică*, organizată de Comisia pentru egalitate de șanse din Senat și Asociația Română de Psihiatrie Medico-Legală, în parteneriat cu Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Consiliul Național al Dizabilității din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Nicoleta Constantinescu, expert.

**

În data de 18 mai 2017, a avut loc la Amara, *conferința Respectarea drepturilor omului și prevenirea torturii în sistemul penitenciar românesc*, organizată de Administrația Națională a Penitenciarelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

**

În data de 26 mai 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Conferința Europeană Improving Anti-Corruption Policies and Practices through an active civil society participation*, organizată de EUROLINK - Casa Europei, cu sprijinul Programului "Europa pentru Cetățeni" al Comisiei Europene, sub egida EUNET - European Network for Education and Training (Germania), precum și al Fundației Hanns Seidel, al Senatului României și Uniunii Profesiiilor Liberale din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

În perioada 24-26 mai 2016, au avut loc la sediul Agenției Naționale de integritate, *sesiuni de instruire* dedicate optimizării procesului de completare a declarațiilor de avere și interese prin utilizarea formularelor electronice online și offline. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

În perioada 25-27 mai 2017, a avut loc la Cluj-Napoca, *Workshop-ul* dedicat statutului și personalității copilului, organizat de Facultatea de Drept din cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” din Cluj-Napoca. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de: Ionel Oprea și prof.univ.dr. Mircea Criste, adjuncți ai Avocatului Poporului și Ligia Crăciunescu, consilier.

În perioada 12-14 iunie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Conferința regională pentru Europa Centrală și de Est* cu tema *Promovarea legilor eficiente care să pună capăt violenței împotriva femeilor*, organizată de Comisia pentru politică externă din Camera Deputaților, în colaborare cu Organizațiile Drepturile Globale pentru Femei și Voci Vitale. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului și Dorina David, consilier.

În data de 13 iunie 2017, a avut loc la sediul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adoptie, o *întâlnire de lucru* cu reprezentanți ai autorităților centrale și locale din Suedia. Întâlnirea a avut ca obiectiv schimbul de experiență și de bune practici în ceea ce privește cooperarea dintre autoritățile de la nivel național, regional și local care au competențe în protecția și promovarea drepturilor copilului, respectiv la colaborarea dintre sectorul public și cel privat, în acest domeniu. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

În data de 14 iunie 2017, a avut loc la Hotelul Sheraton București, *Gala UNICEF România*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

În data de 15 iunie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu doamna Gabriela Alexandrescu, președinte executiv al Organizației Salvați Copiii.

În cadrul întâlnirii, doamna Gabriela Alexandrescu și-a exprimat sprijinul și dorința de a colabora la întocmirea Raportului privind situația copiilor în România, intenție lansată în spațiul public de Avocatul Poporului. Totodată, președintele executiv al Organizației Salvați Copiii, a salutat inițiativa de înființare a Avocatului Copilului, în cadrul instituției, precum și deschiderea Avocatului Poporului, cu privire la acest proiect, ca fiind un pas important în apărarea și promovarea drepturilor copiilor.

În data de 15 iunie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu reprezentanții mai multor sindicate din administrația publică, și anume, domnul Pompiliu Buzduga, vicepreședintele Federației Naționale a Sindicatelor din Administrație, domnul Lincu Vasile, președintele Sindicatului Național al Polițistilor și Vameșilor Pro Lex, domnul Sebastian Oprescu, președintele Sindicatului Național al Funcționarilor Publici, Bordeanu Răzvan, vicepreședintele Alianței Naționale a Sindicatelor Bugetarilor SED LEX, domnul Octavian Chelemen, președintele Uniunii Forța Legii, domnul Andy Nagy, președintele Sindicatului Național Sport și Tineret, domnul Ungureanu Florian Stelian, vicepreședintele Sindicatului Primus.

În cadrul reuniunii, cei prezenți și-au exprimat nemulțumirea față de o serie de reglementări din Legea cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în ceea ce privește funcționarii angajați în instituțiile publice din administrația publică locală, și au solicitat Avocatului Poporului ridicarea unei excepții de neconstituționalitate în acest sens. În opinia acestora, respectiva lege este neconstituțională, deoarece nu este predictibilă și se încalcă principiul constituțional al egalității în drepturi. Reprezentanții sindicatelor au adăugat faptul că vor depune și memorii la sediul instituției. Avocatul Poporului a declarat că reprezentanții instituției vor analiza memoriile în conformitate cu Constituția și legislația în vigoare.

În data de 23 iunie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la un *eveniment* la care au fost prezentate activitatea primului an de mandat, precum și prioritățile de investiții, pentru anul următor, organizat de primarul general al Municipiului București, împreună cu primarii celor 6 sectoare, la sala Cinematografului Gloria.

În data de 29 iunie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului* pentru acordarea votului de încredere al Parlamentului asupra programului de guvernare și a componenței listei Guvernului.

În data de 29 iunie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Conferința Soluții legislative pentru implementarea deciziei pilot a CEDO privind condițiile de detenție în penitenciare*, organizată de Comisia juridică, de disciplină și imunități din Camera Deputaților. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Nicoleta Constantinescu, expert.

În data de 4 iulie, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *evenimentul* găzduit de Principesa Margareta, președintele Crucii Roșii Române, în grădina Palatului Elisabeta. Evenimentul a marcat 141 de ani de activitate umanitară neîntreruptă a acestei organizații.

În data de 4 iulie, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la celebrarea celei de-a 241-a *Aniversări a Independenței Statelor Unite ale Americii*, organizată de Ambasada Statelor Unite ale Americii în România.

În data de 12 iulie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu doamna Gabriela Alexandrescu, președinte executiv al Organizației Salvați Copiii. La întâlnire au participat și Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului și Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În cadrul întâlnirii, părțile prezente au reiterat ideea de colaborare în vederea întocmirii *Raportului privind situația copiilor în România*. Totodată, au fost discutate aspecte concrete referitoare la cuprinsul raportului ce urmează a fi întocmit de Avocatul Poporului în parteneriat cu organizația Salvați Copiii. În vederea unei colaborări eficiente pe problematica copiilor și a întocmirii Raportului privind situația copiilor în România s-a convenit încheierea unui Protocol de colaborare între instituția Avocatul Poporului și Organizația Salvați Copiii, acesta urmând să fie perfectat în viitorul apropiat.

În perioada 16-23 iulie 2017, a avut loc la Constanța, programul de perfecționare *Principiile constituționale și legale ale exercitării deontologice a funcției publice*, organizat de Adminpedia Brașov. Din partea instituției Avocatul Poporului a participat Eugen Dinu, consilier.

În data de 26 iulie 2017, la sediul instituției Avocatul Poporului, a avut loc *întâlnirea* dintre domnul Ionel Oprea, adjunct al Avocatul Poporului, cu domnul Ludovic Orban, președintele Partidului Național Liberal și domnul senator Florin Cățu. La întâlnire a participat și Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

Cu ocazia întâlnirii, reprezentanții Partidului Național Liberal au expus argumentele de neconstituționalitate cu privire la Ordonanța Guvernului nr. 4 din 20 iulie 2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și au solicitat Avocatului Poporului să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la actul normativ menționat. În opinia acestora, ordonanța amintită încalcă prevederile art. 1 alin. (5), art. 16 alin. (1), art. 41, art. 56 alin. (2), art. 59 alin. (1) teza a II-a, art. 73, art. 115 alin. (1), art. 142 alin. (1) și art. 146 lit. d) din Constituție. În ceea ce privește situația expusă, reprezentanții Avocatului Poporului au precizat că petiția depusă de reprezentanții Partidului Național Liberal va fi examinată și se

va formula un răspuns, cu luarea în considerare atât a jurisprudenței Curții Constituționale, cât și a reglementărilor constituționale și legale.

În data de 29 august, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la deschiderea *lucrărilor Reuniunii Anuale a Diplomației Române*, organizată de Ministerul Afacerilor Externe.

În perioada 5-6 septembrie 2017, au avut loc la Grand Hotel Continental, *o conferință și un atelier de instruire*, organizate de Primăria Municipiului București, în cadrul proiectului european CREATE (Congestion Reduction in Europe: Advancing Transport Efficiency: Diminuarea Congestiei în Europa: Eficiență Avansată în Transporturi), programul Horizon2020. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

În perioada 5-7 septembrie 2017, a avut loc la Centrul de Pregătire Profesională Amara, *cursul de formare profesională* cu tema *Drepturile omului o abordare europeană a executării pedepsei privative de libertate*, organizat de Administrația Națională a Penitenciarelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihai Copăceanu, consilier.

În data de 11 septembrie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la un *eveniment aniversar*, organizat cu ocazia împlinirii *a 20 de ani de Parteneriat Strategic România - Statele Unite ale Americii*, organizat de Consiliul de Administrație al Băncii Naționale.

În data de 20 septembrie 2017, a avut loc la sediul Inspectoratului Muzicilor Militare, *dezbaterile* cu tema *Realitățile cotidiene ale vieții militarului român*, organizată de Federația Militarilor din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

În data de 22 septembrie 2017, a avut loc la Palatul parlamentului, *Masa Rotundă* cu tema *Aplicarea noului Regulament general privind protecția datelor în sectorul public – obligații și responsabilități*, organizată de Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În data de 27 septembrie 2017, a avut loc la sediul Biroului de Informare al Parlamentului European în România, *atelierul de lucru* programat în cadrul studiului derulat de către Parlamentul European pe marginea Mecanismului de Cooperare și Verificare în România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului și Cristina Pascu, consilier.

La acest focus grup au participat reprezentanți ai: Avocatului Poporului, Școlii Naționale de Grefieri, Inspecției Judiciare, Departamentului de luptă împotriva fraudei, Autorității Electorale Permanente, Uniunii Naționale a Barourilor din România, Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România, Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

În data de 29 septembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu reprezentanții Active Watch. În cadrul întâlnirii s-au purtat discuții pe marginea unui caz, aflat în curs de soluționare, având ca obiect o posibilă încălcare a art. 39 din Constituție, referitor la libertatea întrunirilor. La întâlnire a participat și Iulia-Monica Acatrinei, consilier.

La 13 martie 1997, a fost adoptată Legea nr. 35 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, iar la 29 octombrie 1997, a fost aprobat de către Biroul Permanent al Senatului, Regulamentul de organizare și funcționare a instituției.

De la adoptarea legii sale, Avocatul Poporului este organizat și funcționează în România exercitând un mandat general de apărător al drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora, în special, cu autoritățile administrației publice, valorificând tradiția și experiența clasicului ombudsman vest-european.

În majoritatea statelor lumii, instrumentul principal al ombudsmanului îl constituie autoritatea lui, puterea de a admonesta și critica, suportul major al opiniei publice, receptivitatea și sprijinul tuturor autorităților publice.

Indiferent de modul și denumirea sub care instituția ombudsman-ului a fost reglementată de către fiecare stat în parte, rolul ombudsmanului este, în accepțiunea clasică, acela de apărător al drepturilor persoanelor în raporturile acestora cu autoritățile publice, iar mijloacele de exercitare ale acestui mandat general variază de la stat la stat.

Cel mai important eveniment al anului 2017, avut loc în perioada 20-22 septembrie, când Avocatul Poporului a fost gazda a patru evenimente cu participare internațională, organizate în contextul celei de-a 20-a Aniversări de la înființarea instituției.

Seria de evenimente a debutat în după-amiaza zilei de 20 septembrie, când instituția Avocatul Poporului, în colaborare cu Institutul European al Ombudsmanului, a organizat *întrunirea Consiliului de administrație al Institutului European al Ombudsmanului*.

Evenimentele s-au desfășurat la Palatul Parlamentului – Sala C.A. Rosetti.

În data de 21 septembrie au avut loc două evenimente, și anume:

- *Adunarea Generală a Institutului European al Ombudsman-ului*, organizată de instituția Avocatul Poporului, în colaborare cu Institutul European al Ombudsmanului. În cadrul Adunării generale a EOI, domnul Dieter Burgard a fost reales în funcția de președinte al Institutului European al Ombudsmanului. De asemenea, și ceilalți membri ai Consiliului de administrație al EOI, printre care și domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, au fost realesi.

- *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea Instituției Avocatul Poporului*

La evenimentul aniversar ne-au onorat cu prezența înalți demnitari ai Statului Român, lideri ai organizațiilor internaționale ale Ombudsmanului, peste 70 de ombudsmeni naționali (Irlanda, Austria, Malta, Moldova, Ungaria, Lituania, Moldova, Turcia, Belgia, Armenia, Azerbaidjan, Letonia, Grecia) și regionali din diverse state ale Uniunii Europene, Europa în general (de vest, centrală, de est) și din Asia, foștii Avocați ai Poporului, parlamentari, reprezentanți ai corpului diplomatic, profesori universitari, reprezentanți ai societății civile. Cuvântul de deschidere la evenimentul aniversar a fost adresat de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

Printre înalții demnitari care au adresat mesaje cu ocazia Aniversării a 20 de ani de la înființarea Instituției Avocatul Poporului, amintim: domnul Călin Constantin Anton Popescu Tăriceanu, președintele Senatului, domnul prof.univ.dr. Valer Dorneanu, președintele Curții Constituționale, domnul prof.univ.dr. Tudorel Toader, ministrul justiției; doamna jud. Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție; doamna jud. Mariana Ghena, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, doamna Gabriela Firea, primar general al Municipiului București, domnul Augustin Lazăr, procuror general Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, domnul Laurențiu Ștefan, consilier prezidențial – a prezentat mesajul Președintelui României, domnul Klaus Werner Iohannis, doamna Ramona Chirilă Lohan, consilier de stat – a prezentat mesajul domnului Mihai Tudose, prim-ministru; Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, episcop vicar patriarhal – a prezentat mesajul, Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Preasfințitul Cornel Damian, episcop auxiliar de București – a prezentat mesajul Înalt Preasfințitului Ioan Robu, Arhiepiscop Mitropolit de București.

De asemenea, au adresat mesaje: domnul Peter Tyndall, președintele Institutului Internațional al Ombudsmanului, Ombudsmanul din Irlanda, domnul Dieter Burgard, președintele Institutului European al Ombudsmanului și Ombudsman al Bürgerbeauftragter Rheinland-Pfalz; domnul Marc Bertrand, președintele Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni și Ombudsman al Walloniei, doamna Catherine de Bruecker, vicepreședinte al Institutului Internațional al Ombudsmanului Europa și Ombudsman Federal Belgia, dr. Josef Siegele, secretar general al Institutului European al Ombudsmanului și domnul Mihail Cotorobai, Avocatul Poporului din Republica Moldova.

Ne-au onorat prin prezența acestora, foștii Avocați ai Poporului: domnul Paul Mitroi, Avocatul Poporului între 1997-2001, domnul prof.univ.dr. Ioan Muraru, Avocatul Poporului între 2001-2011, domnul prof.univ.dr. Gheorghe Iancu, Avocatul Poporului 2011-2012 și domnul prof.univ.dr. Anastasiu Crișu, Avocatul Poporului 2013. Cu această ocazie, au adresat mesaje domnul Paul Mitroi și domnul prof.univ.dr. Ioan Muraru.

La aniversare au mai participat și: domnul Robert Marius, Cazanciuc, președintele Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări din Senatul României, domnul Daniel Constantin Horodniceanu, procuror șef DIICOT, doamna Ancuța Geanina Opre, președintele Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal; domnul academician Victor Spinei, vicepreședintele Academiei Române, domnul Kelemen Hunor, președintele UDMR, domnul av. Ion Dragne, decanul Baroului București.

Totodată, i-am avut alături și pe importanți reprezentanți ai unor ONG-uri și ai societății civile: domnul Octav Bjoza, președintele AFDPR, domnul dr. Aurel Vainer, președintele Federației Comunităților Evreiești din România Cultul Mozaic, domnul dr. Gheorghe Borcean, președintele Colegiului Medicilor din România; domnul Dumitru Costin, președintele Blocului Național Sindical, domnul Marius Ovidiu Nistor, președintele Federației Sindicatelor din Educație „SPIRU HARET”, doamna Gabriela Alexandrescu, președintele executiv al Organizației Salvați Copiii, domnul Bogdan Simion, președintele FONPC, doamna Aida Boldeanu, Colegiul Asistenților Sociali, doamna av. Raluca Andrei, FACIAS, domnul Pavel Grigore, CNRR.

La evenimentul aniversar au participat, alături de adjuncții Avocatului Poporului, colegii de la sediul central al instituției Avocatul Poporului și reprezentanții birourilor teritoriale și ai centrelor zonale.

Seria de evenimente a fost încheiată în data de 22 septembrie, cu o Conferință internațională privind drepturile omului, organizată de Institutul European al Ombudsmanului în colaborare cu instituția Avocatul Poporului.

Conferința a fost organizată pe două sesiuni de lucru, prima sesiune cu tema *Independența politică a Ombudsmanului în viitor*, cea de-a doua sesiune cu tema *Rolul Ombudsmanului în eliminarea discriminării*.

Sesiunea 1 - *Independența politică a Ombudsmanului în viitor* a fost prezidată de prof. Dragan Milkov, care a prezentat lucrarea *Prezumții ale independenței Ombudsmanului*.

În cadrul acestei sesiuni au avut intervenții: Dieter Burgard - *Independența politică a ombudsmanilor*; Tatjana Merzljakova - *ONG-urile și societatea civilă ca sprijin pentru activitățile Ombudsmanului*; Alexander Sungurov - *Independența politică a institutului ombudsmanului în Rusia contemporană*; prof.univ.dr. Anastasiu Crișu - *Câteva considerații cu privire la atribuțiile Avocatului Poporului*; Antonia Fioderlisi - *Independența politică a Ombudsmanului în Italia*; Slavica Dimitrevska - *Funcționarea independentă a instituției Ombudsman în Macedonia*; Vittorio Gasparrini - *Independența politică a Ombudsmanului în viitor*.

Sesiunea 2 - *Rolul Ombudsmanului în eliminarea discriminării* a fost prezidată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

În cadrul acestei sesiuni au avut intervenții: prof. Elmira Suleymanova – *Egalitatea în drepturi și rolul Ombudsmanului din perspectiva obiectivelor dezvoltării durabile*; Gabriele Morandell - *Obligațiile procurorului din Tirolul de Sud de a proteja minoritatea lingvistică în Tirolul de Sud*; Gyula Bandi - *Rolul Ombudsmanului în eliminarea discriminării față de generațiile viitoare - cu dimensiuni internaționale*; Arman Tatoyan - *Rolul Ombudsmanului în eliminarea discriminării*; Simon Matthijssen - *Descrierea tipurilor de discriminare: directă, indirectă și hărțuire - Analiză - posibile acțiuni ale Ombudsmanilor*.

După fiecare sesiune de lucru au fost adresate întrebări de către participanții la conferință.

La finalul conferinței, am avut privilegiul de a-l avea alături de noi, ca distins oaspete și vorbitor, pe domnul Emil Constantinescu, președinte al României în perioada 1996-2000. Domnia sa a avut o intervenție referitoare la *Experiența tranziției de la dictatură la democrație în Europa de Est*, ocazie cu care a punctat mai multe aspecte, printre care amintim: promovarea anumitor acte normative în sensul stabilirii supremației legii, lupta împotriva corupției, modernizarea instituțiilor statului și un sistem legislativ clar, aplicat cu fermitate, inclusiv în materia dreptului de proprietate.

Cele patru evenimente organizate în perioada 20-23 septembrie 2017, de Avocatul Poporului, au fost menite să întărească poziția instituției în plan internațional și să genereze un amplu schimb de experiență, benefic întăririi scopului pentru care a fost înființat Avocatul Poporului: apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raport cu instituțiile și autoritățile publice.

În plus, acestea au marcat cea de-a 20-a Aniversare de la înființarea Instituției Avocatul Poporului, instituție de rang constituțional, consacrată la nivel internațional sub denumirea de Ombudsman.

Evenimentele au beneficiat și de o acoperire mediatică importantă și vizibilitate internațională, aceste aspecte fiind reflectate atât în media audio-vizuală, cât și în cea scrisă.

În data de 3 octombrie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la recepția organizată cu prilejul Zilei Unității Germane, la JW Marriott Bucharest Grand Hotel.

În data de 5 octombrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o vizită de evaluare în cadrul reuniunii platformei de cooperare a autorităților independente și instituțiilor anticorupție, organizată de Ministerul Justiției. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului și Eugen Dinu, consilier.

În data de 5 octombrie 2017, a avut loc la sediul Penitenciarului București-Jilava, Festivalul Național Interpenitenciar, InterFest ediția a IV-a. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Cleopatra Heroi, consilier.

În data de 10 octombrie 2017, a avut loc la sediul Ministerului Afacerilor Externe, o reuniune de coordonare în vederea pregătirii susținerii raportul României la Pactul Internațional pentru Drepturi Civile și Politice (ICCPR). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Iulia-Monica Acatrinei, și Claudia Virenfeldt, consilieri.

În data de 12 octombrie 2017, au avut loc la Hotel Athenee Palace Hilton o recepție, organizată de Ambasada Spaniei în România, cu ocazia Zilei Naționale a Spaniei. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andrei Plaveț, consilier.

În data de 18 octombrie 2017, a avut loc la sediul Ministerului Afacerilor Externe, o întrunire de lucru în vederea pregătirii susținerii raportul României la Pactul Internațional pentru Drepturi Civile și Politice (ICCPR). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Iulia-Monica Acatrinei, și Claudia Virenfeldt, consilieri.

În data de 20 octombrie, doamna Ecaterina Gica Teodorescu, adjunct al Avocatului Poporului, a participat *recepția* organizată de Ambasada Republicii Austria în România, cu ocazia Zilei Naționale a Austriei.

În data de 24 octombrie, doamna Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului, a participat *recepția* organizată de Ambasada Republicii Ungaria în România, cu ocazia Zilei Naționale a Ungariei.

În data de 30 octombrie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, *prima ședință a Grupului de lucru multisectorial înființat în cadrul Comisiei pentru politică externă din Camera Deputaților, care își propune să contribuie la actualizarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și armonizarea legislației* conform Convenției de la Istanbul. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

În data de 30 octombrie 2017, au avut loc la Ateneul Român, un concert, urmat de o recepție, organizate de Ambasada Republicii Turcia în România, cu ocazia Zilei Naționale a Turciei. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

În data de 6 noiembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și a doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu doamna Catrinel Brumar, director general la Agentul Guvernamental pentru CEDO.

În data de 6 noiembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu doamna Cristina Liberi, președintele Asociației Telefonul Copilului.

În data de 7 noiembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o *întâlnire* având ca temă *colaborarea instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cu organizațiile neguvernamentale*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și doamna Magda Constanța Ștefănescu, adjunct.

În data de 7 noiembrie 2017, a avut loc la Liceul Tudor Vianu, *lansarea Campaniei Opreți Bullying-ul, desființați recreațiile!*, organizată de Salvați Copiii. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În data de 8 noiembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o *întâlnire* având ca temă *colaborarea instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cu asociațiile profesionale*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și doamna Magda Constanța Ștefănescu, adjunct.

În data de 14 noiembrie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, masa rotundă *Cetățenia, un drept fundamental - Dreptul de avea drepturi*, organizată de Subcomisia pentru respectarea și apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor români aparținând minorității rome înființată în cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, în colaborare cu Asociația Partida Romilor „Pro-Europa” și Federația Democrată a Romilor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

În data de 15 noiembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu președintele Blocului Național Sindical (BNS), Dumitru Costin. În cadrul întâlnirii s-au purtat discuții pe marginea modificărilor aduse Codului fiscal. La întâlnire a participat și Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În data de 15 noiembrie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, masa rotundă *Perspective juridice privind reabilitarea psihosocială a pacienților aflați sub incidența măsurilor de siguranță cu caracter medical*, organizată de Comisia pentru egalitatea de șanse din Senatul României și Asociația Română de Psihiatrie Medico-Legală, în parteneriat cu Consiliul Național al Dizabilității din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Lucian Moșoiu și Anne-Marie Browne, consilieri.

În data de 16 noiembrie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, dezbateră cu tema *Importanța Avocatului Copilului: rol și responsabilități*, organizată de instituția Avocatul Poporului, Autoritatea Națională pentru protecția Drepturilor Copilului și Adopție și Organizația Salvați Copiii. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Ionel Oprea, adjunct și Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

**

În data de 17 noiembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului cu ES doamna Paivi Pohjanheimo, Ambasadorul Finlandei la București. La întâlnire a participat și Andrei Plaveț, consilier.

**

În data de 22 noiembrie 2017, a avut loc la Institutul Cervantes, evenimentul *Lansare de carte: Violența împotriva femeii: culegere de practică judiciară comentată*, organizat de Ambasada Spaniei la București împreună cu Asociația ANAIS, pentru a marca Ziua internațională pentru eliminarea violenței împotriva femeilor - 25 Noiembrie. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Iulia-Monica Acatrinei.

**

În data de 22 noiembrie 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *primirea delegației reprezentanților instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova* de către domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului. La discuțiile cu reprezentanții instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova au mai participat: Ionel Oprea, prof.univ.dr. Mircea Criste, Ecaterina Gica Teodorescu și Magda Constanța Ștefănescu, adjuncți ai Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea – șef Serviciu contencios, Andreea Băicoianu – șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare și Radu Matejezuk – șef Birou financiar, salarizare și resurse umane.

**

În data de 23 noiembrie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Masa rotundă cu tema Monitorizarea locurilor de detenție către Domeniul privind prevenirea, rezultate și dificultăți întâmpinate. Obligațiile instituțiilor vizitate în îndeplinirea atribuțiilor MNP*, organizată Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP).

La întâlnire au participat: Agentul Guvernamental al României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reprezentanți ai Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Administrației Naționale a Penitenciarelor, Penitenciarului Jilava, Inspectoratului General al Poliției Române, Inspectoratului General pentru Imigrări, Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Drepturilor Copilului, Institutului de Medicină Legală "Mina Minovici", Colegiului Asistenților Sociali și Colegiului Medicilor din România, organizațiile neguvernamentale GRADO, AEPADO, ANAIS, FACIAS, SIRD. De asemenea, la eveniment a participat o delegație din partea instituției Avocatului Poporului din Republica Moldova, aflată în România pentru efectuarea unei vizite de studiu la instituțiile de protecție a drepturilor omului din România.

**

În data de 28 noiembrie 2017, a avut loc la Tribunalul București, *Conferința națională privind aspecte legislative și intervenția psiho-socială pentru protecția copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate – bune practici și propuneri de îmbunătățire*,

organizată de Salvați Copiii. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

În data de 1 decembrie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Recepția* oferită de Administrația Prezidențială cu prilejul Zilei Naționale a României.

În data de 7 decembrie 2017, a avut loc la Palatul Parlamentului, proiecția filmului documentar *Lovesc, deci exist*, în cadrul Campaniei celor 16 zile de activism împotriva violenței asupra femeii. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

În data de 8 decembrie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la Adunarea solemnă, organizată de Curtea Constituțională, cu ocazia *Zilei Constituției României*, la Palatul Parlamentului.

În data de 11 decembrie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *ședința solemnă a Senatului și Camerei Deputaților* în debutul ceremoniilor oficiale ale Funeraliilor regale.

În data de 12 decembrie 2017, a avut loc la Hotel Novotel, conferința internațională cu tema *Suport în luarea deciziilor acordat persoanelor cu dizabilități mintale*, organizată de Centrul pentru Resurse Juridice. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Nicoleta Constantinescu, expert și Maria Lepadatu, consilier.

În data de 12 decembrie 2017, a avut loc la Hotel Capital Plaza, conferința anuală privind *condițiile de recepție și integrarea persoanelor cu protecție internațională*, organizată de Reprezentanta în România a Întotului Comisariat ONU pentru Refugiați. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier.

În data de 13 decembrie 2017, a avut loc la Hotel Marshal Garden, conferința anuală a *Coaliției pentru Drepturile Migranților și Refugiaților*, organizată de Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, Asociația Academia de Advocacy din Timișoara și Centrul de

Cercetare și Comunicare Interculturală din Iași. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier.

În data de 14 decembrie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la dezbaterile proiectului Legii bugetului de stat pentru anul 2018 și proiectului Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2018, la comisiile pentru buget-finanțe ale Parlamentului.

SECȚIUNEA a 2-a

PARTICIPĂRI LA CEREMONII

- În data de 26 iunie 2017, a avut loc *ceremonia publică* de înălțare a drapelului României în Piața Tricolorului, organizată de Instituția Prefectului București, cu ocazia *Zilei Drapelului Național*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

- Participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 10 septembrie 2017, la *evenimentul comemorativ „Prof. Elie Wiesel”*, organizat de Federația Comunităților Evreiești din România – Cultul Mozaic, la Sighetul Marmăției. La eveniment a participat și Ionel Nicolae, consilier.

- Participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 1 decembrie 2017, la *parada militară* organizată de Ministerul Apărării Naționale cu ocazia *Zilei Naționale a României*.

- Participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 12 decembrie 2017, la *Sărbătoarea de Hanuka*, organizată de Federația Comunităților Evreiești din România – Cultul Mozaic.

- Transmiterea condoleanțelor Familiei Regale și depunerea unei coroane la catafalcul Regelui Mihai din Castelul Peleş, de către domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 14 decembrie 2017.

- Participarea domnului Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 16 decembrie 2017, la *ceremonia religioasă și militară* din Piața Palatului Regal, organizată cu prilejul Funeraliilor Regelui Mihai.

SECȚIUNEA a 3-a
PARTICIPĂRI LA ÎNTRUNIRI, CONFERINȚE, SIMPOZIOANE ȘI
REUNIUNI PE PLAN EXTERN

■ În perioada 2-3 martie 2017, a avut loc la Ankara – Turcia, al 4-lea *Simpozion Internațional pentru Instituțiile Ombudsman*, cu tema *Migrație și refugiați*, organizat de instituția Ombudsman din Turcia. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului și Monica Acatrinei, consilier.

Seminarul a reunit reprezentanți ai organismelor specializate din Algeria, Azerbaijan, Bosnia-Herzegovina, Croația, Djibouti, Danemarca, Egipt, Indonesia, Coasta de Fildeș, Iran, Italia, Muntenegru, Maroc, Kyrgystan, Republica Turcă a Ciprului de Nord, Columbia, Kosovo, Lituania, Macedonia, Malawi, Republica Moldova, Namibia, Niger, Palestina, Pakistan, Peru, Federația Rusă, Serbia, Slovenia, Sudan, Tajikistan, Tunisia, Uzbekistan și Zambia.

În cadrul Seminarului a fost abordată o problemă de actualitate cu care se confruntă statele europene și nu numai, și anume, fenomenul integrării migranților în aceste comunități, atât din perspectiva politicilor guvernamentale, cât și din punctul de vedere al implementării în practică a acestor politici.

În prima parte a fost prezentată o scurtă analiză a conceptului de integrare a migranților și refugiaților, ultimii fiind o categorie specială de migranți, care necesită măsuri speciale în vederea integrării. A doua parte a avut în vedere modelele teoretice ale politicilor care vizează integrarea migranților și refugiaților, elementele esențiale ale acestor politici, practica țărilor participante, dar și viziunea acestora referitor la acest subiect.

Grupuri vulnerabile: Femei și copii

Atât refugiații și solicitanții de azil, cât și apatrizii se află printre persoanele cele mai vulnerabile din lume. Dintre aceștia, există persoane chiar mai vulnerabile, cu probleme, riscuri și nevoi speciale.

Copiii se confruntă în mod special cu un risc deosebit și necesită atenție specială din cauza dependenței lor față de adulți pentru a supraviețui, vulnerabilității lor la traume fizice și psihice, precum și nevoilor specifice care trebuie împlinite pentru a asigura creșterea și dezvoltarea normală.

Lipsite de protecția căminului, confruntându-se cu rigorile călătoriilor lungi și cu o potențială hărțuire oficială, precum și cu abuzul sexual, femeile refugiate sunt, de asemenea, un grup deosebit de vulnerabil. Ele sunt adesea excluse de la procesul decizional referitor la propria viață, despărțite de familie și de casă și adesea lipsite de cele mai elementare drepturi.

Xenofobia, rasismul și islamofobia, raportat la problematica migrației

Discuțiile au avut în vedere faptul că xenofobia este încastrată în genele noastre și că este foarte ușor de indus și de propagat ca fenomen social, pe când islamofobia este reprezentată de frica față de persoanele de religie musulmană, o frică bransată pe xenofobie. Xenofobia, și implicit, islamofobia se bazează foarte mult pe necunoscut, și pe evitare. Atunci când nu știi exact ce se întâmplă, pe un fond de anxietate poți face cele mai dramatice scenarii. Odată ce teama se instalează apare evitarea posibilului pericol și astfel teama este întărită.

Sprijinirea Republicii Turcia în ceea ce privește infrastructura necesară primirii refugiaților și migranților

Ca o consecință a poziției sale geografice, Turcia este o importantă țară de primire inițială și de tranzit pentru migranți. Țara găzduiește peste două milioane de solicitanți de azil și refugiați, având cel mai mare număr la nivel mondial.

Turcia face eforturi laudabile pentru a asigura ajutor și sprijin umanitar, în proporții de masă, unui flux de persoane fără precedent și aflat în continuă creștere, care caută un refugiu și a cheltuit deja peste 7 miliarde de EUR, din propriile resurse, pentru gestionarea acestei crize.

La 15 octombrie, Comisia Europeană a încheiat un acord *ad referendum* cu Turcia cu privire la un plan de acțiune comun, pentru a accelera cooperarea pe tema gestionării migrației, într-un efort coordonat de a găsi soluții la criza refugiaților.

Cu ocazia seminarului, Președintele Republicii Turce, dl. Recep Tayyip Erdoğan, dar și Primul-ministru, dl. Binali Yıldırım și Ministrul de Interne, dl. Suleyman Soyly au reiterat faptul că, în procesul de gestionare a crizei refugiaților, este absolut clar că trebuie să aibă loc o intensificare a cooperării dintre Uniunea Europeană și Turcia, precum și dintre Turcia și Uniunea Europeană. Este necesar ca ambele entități să conlucreze pentru a pune în aplicare planul de acțiune comun, care va regulariza fluxurile de migrație și va contribui la oprirea migrației neregulamentare.

Concluzia principală a fost aceea că, în contextul mondial actual, a fost posibilă prezenta situație prin migrația unui val uriaș de refugiați, ce urmăresc stabilirea în țările europene, țări văzute cu potențial financiar, economic și social, tocmai datorită deosebirii majore de țara de origine.

■ În perioada 20-22 martie 2017, a avut loc la Varșovia – Polonia, un *Workshop de pregătire profesională pentru instituțiile Ombudsman pentru forțele Armate*, organizat de Comisarul pentru Drepturile Omului din Polonia (Ombudsman) în cooperare cu OSCE/ODIHR și Centrul din Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate – DCAF.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

Workshop-ul a oferit o platformă pentru schimbul de experiențe privind asigurarea drepturilor omului pentru personalul forțelor armate și controlul democratic al forțelor armate și de securitate. Partea de pregătire profesională a workshop-ului s-a concentrat asupra modului de planificare și desfășurare a investigațiilor, primirea accesului la documente (și modul de analizare a acestora), accesul la spații și persoane, precum și modul de realizare a interviurilor. Acesta a fost susținut de formatori cu experiență practică în activitatea instituțiilor Ombudsman pentru Forțele Armate. Procesarea petițiilor privind drepturile omului și crearea condițiilor adaptate în funcție de gen s-au numărat printre subiectele workshop-ului.

■ În perioada 3-4 aprilie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Simpozionul* cu tema *Provocări privind drepturile omului în Europa 2*, în cadrul seriei de workshop-uri organizate de Institutul Internațional al Ombudsmanului - IOI Europa, la Barcelona – Spania.

Simpozionul organizat de Ombudsmanul Catalan în cadrul calendarului workshop-urilor IOI Europa, a inclus următoarele mese rotunde:

- Populismul politic și impactul acestuia asupra drepturilor omului: trebuie luate în considerare Tratatul European și Codurile Drepturilor Omului;

- Studiu de caz I: Legislație, politici publice și regresii ale drepturilor omului: rapoarte și inițiative proprii ale Ombudsmanului;
- Studiu de caz II: Regresia drepturilor în situații de urgență și de criză a migrației: instrumente de monitorizare ale Ombudsmanului;
- Cele mai bune practici, drepturile omului, rețele și modele de Ombudsmani.

■ În perioada 4-5 aprilie 2017, a avut loc la Strasbourg – Franța, *evenimentul de lansare a Rețelei UE pentru MNP-uri, organizat de Departamentul Politici în domeniul drepturilor omului și cooperare, DGI din cadrul Consiliului Europei*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Maria Lepadatu, consilier.

Primele sesiuni ale acestei conferințe au fost dedicate identificării priorităților tematice în vederea ajungerii la un acord asupra unui program de lucru în cadrul proiectului, iar următoarele sesiuni au abordat problema modului de a asigura un impact prin Mecanismele Naționale de Prevenire prin raportare eficace, recomandări, follow-up și o cooperare strategică între MNP și o varietate de părți interesate. Conferința a avut la bază cercetările efectuate de către Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului și Centrul de Implementare pentru Drepturile Omului de la Universitatea din Bristol, precum și o serie de discuții care s-au desfășurat în câte patru ateliere și discuții ulterioare acestora.

Jesca Beneder a făcut o prezentare a Mecanismelor Naționale, a valorilor comune pe care se bazează acestea și a prezentat evoluția metodelor folosite de-a lungul timpului. A prezentat diferite cazuri privind condițiile necorespunzătoare din centre de detenție, din țări ca: Danemarca, Polonia, Ungaria, România. Ca o concluzie a identificării neregulilor din diverse țări s-a reținut că este nevoie să existe o bază de date la nivel european și se dorește emiterea unei directive UE privind cooperarea în domeniul prevenirii torturii, motivat de faptul că, cel puțin la nivel european, există aceleași probleme, dar instrumente de lucru diferite.

Gerrit Zach de la Institutul Ludwig Boltzmann, a prezentat studiul efectuat și colaboratorii cu care a lucrat. Au fost discuții asupra unor principii generale privind funcționarea Mecanismelor Naționale. Astfel, s-a precizat că Mecanismele naționale de prevenire sunt mandatate pentru a preveni tortura și relele tratamente, în conformitate cu prerogativele Protocolului opțional la Convenția ONU împotriva torturii (OPCAT). Începând cu OPCAT, Mecanismele au un mandat larg de prevenire și competențe corespunzătoare. În acest scop, acestea trebuie să efectueze vizite în toate locurile de detenție, să examineze în mod regulat tratamentul persoanelor private de libertate, să facă recomandări și să prezinte propuneri și observații cu privire la legislația existentă sau la proiectele de lege, toate cu scopul de a îmbunătăți, dacă este necesar, tratamentul și condițiile persoanelor private de libertate și de a consolida protecția împotriva torturii și a altor forme de maltratare.

Au urmat discuții cu privire la necesitatea existenței noii Rețele UE a MNP, reprezentanții Austriei, Marii Britanii, Croației, Serbiei fiind susceptibili, motivat de existența unei legislații diferite și a unor instrumente variate, precum și de existența unui număr suficient de organisme care deja monitorizează și solicită rapoarte privind activitatea MNP-urilor. De asemenea, s-a adus în discuție faptul că MNP-urile sunt independente și nu pot fi obligate să lucreze la cererea cuiva. Reprezentanta Croației a amintit faptul că este necesar să se discute despre confidențialitatea informațiilor cuprinse în rapoartele MNP-urilor și faptul că unele țări nu publică aceste rapoarte sau au probleme în justiție, cauzate de publicarea rapoartelor. Reprezentanta Maltei a propus o jurisdicție supranațională, fără a da detalii în acest sens, iar reprezentantul Serbiei a precizat că trebuie armonizată activitatea MNP-urilor și discutate costurile necesare proiectului.

Pe parcursul primei zile a conferinței, au urmat discuții în grupurile de lucru, pentru a putea identifica metodele diferite de lucru ale MNP-urilor.

Discuțiile în grupurile de lucru au avut diverse teme, printre care: schimbul direct cu instituția vizitată (dacă se fac rapoarte preliminare, dacă are loc un dialog cu reprezentanții conducerii, după efectuarea vizitei, pentru a le aduce la cunoștință neregularitățile înregistrate și modul de rezolvare a acestora), triangularea informațiilor (pentru susținerea unor informații primite este necesară căutarea unor dovezi din mai multe surse), modul de publicare a rapoartelor de vizită, recomandările SMART, sistemul de implementare a recomandărilor, schimburile de idei cu autoritățile statului și strategiile folosite în cazul în care recomandările nu sunt implementate de cei interesați.

Pe parcursul celei de-a doua zile a Conferinței, au continuat discuțiile pe temele amintite anterior.

■ În data de 7 aprilie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *Reuniunea Consiliului director al Institutului European al Ombudsmanului – EOI*, care a avut loc la Budapesta – Ungaria.

■ În perioada 3-5 mai 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *Reuniunea Consiliului de administrație al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni - AOMF*, organizată în colaborare cu Mediatorul Regatului Maroc, la Rabat – Regatul Maroc.

■ În perioada 23-24 mai 2017, a avut loc la Strasbourg, *Seminarul pentru organisme specializate din statele membre, cu tema Modificarea și completarea Recomandării nr. 2 privind rolul organismelor specializate în combaterea discriminării, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței la nivel național*, organizat de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI).

Seminarul a reunit reprezentanți ai organismelor specializate care combat rasismul și discriminarea (instituții de tip ombudsman și alte instituții specializate în combaterea discriminării) din Austria, Albania, Belgia, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Grecia, Spania, Franța, Elveția, Italia, Cipru, Letonia, Lituania, Monaco, Ungaria, Olanda, Italia, Polonia, Portugalia, Slovenia, Slovacia, Spania, Serbia, Finlanda, Franța, Germania, Moldova, Mexic, Suedia, Marea Britanie, Irlanda de Nord, Islanda, Norvegia, Turcia, Ungaria, Rusia, reprezentanți ai Consiliului Europei și reprezentanți ai societății civile.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

Temele de discuție s-au referit la modificările propuse, menționându-se importanța actualizării și întăririi astfel, a capacității instituționale a organismelor de tip ombudsman și altor instituții specializate în combaterea discriminării, prin proiectul de modificare a Recomandării nr. 2.

■ În perioada 25-26 mai 2017, a avut loc la Belgrad – Serbia, *Reuniunea Rețelei NPM pentru Europa de Sud-Est*, organizată de Protectorul Cetățenilor din Serbia.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Alina Aron, consilier și Nicoleta Constantinescu, expert.

■ În perioada 31 mai-1 iunie 2017, a avut loc la Strasbourg, Franța, *Reuniunea MNP pentru examinarea proiectului de Reguli europene privind detenția imigranților*, organizată

de Departamentul Politici în domeniul drepturilor omului și cooperare, DGI din cadrul Consiliului Europei.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier.

■ În perioada 19-20 iunie 2017, a avut loc la Bruxelles – Belgia, *Conferința Rețelei Europene a Ombudsmanilor*, organizată de Emily O'Reilly, Ombudsmanul European. Seminarul a reunit ombudsmani naționali din 33 de țări europene, ombudsmani regionali din Austria, Belgia, Germania, Italia, Spania, Elveția și Marea Britanie, precum și reprezentanți ai Parlamentului European, Comisiei Europene, Agenției pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene – FRA, Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului European, Institutului Ombudsmanului Internațional - IOI Regiunea Europa și ai Ombudsmanului European, precum și din țările candidate.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată la lucrările Seminarului de Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Seminarul a debutat în data de 19 iunie 2017 și a continuat pe parcursul a două zile, cu 4 *Sesiuni de lucru* și Workshop-uri, cu următoarele teme:

- *Populismul în UE;*
- *Brexit: drepturile cetățenilor UE;*
- *Studiul privind guvernarea deschisă;*
- *Politici noi și provocări pentru ombudsmani.*

Lucrările Seminarului au fost deschise de doamna Emily O'Reilly, Ombudsmanul European și moderate de doamna Shada Islam.

În discursul introductiv, Ombudsmanul European a subliniat faptul că Seminarul de anul trecut a generat discuții despre problemele majore cu care se confruntă Ombudsmanii, ca membri ai societății civile, ca politicieni și cetățeni.

De asemenea, a reamintit că seminarul de anul trecut a avut loc cu doar o săptămână înainte de referendumul organizat pe tema ieșirii Marii Britanii din UE, iar seminarul de față coincide cu momentul în care Marea Britanie și reprezentanții UE s-au întâlnit în vederea negocierii condițiilor în care această separare urmează a avea loc.

Ombudsmanul European a continuat și a formulat aprecieri referitoare la alegerile prezidențiale care au avut loc la sfârșitul anului trecut în Statele Unite, arătând faptul că la doar 5 luni de la alegerea noului președinte, suntem martorii perturbării mai multor domenii ale vieții noastre politice și nu numai.

A continuat arătând că anul 2016 a fost anul așa-zisului populism, identificând mai multe momente cheie precum, Brexit-ul, alegerea președintelui Statelor Unite, menționând faptul că unii s-au temut chiar de un posibil efect de domino în multe părți ale Europei, lucru care de altfel, s-a și întâmplat ca urmare a rezultatelor alegerilor din Olanda, Franța, Finlanda și Germania, unde așa-numitele partide populiste au obținut rezultate foarte bune.

Pe fondul acestor evenimente politice, există îngrijorări cu privire la slăbirea instituțiilor democratice în anumite state ale UE, în care liderii consideră fie instanțele sau societatea civilă, fie ambele, ca potențiali "*dușmani ai poporului*". Mentalitatea "*ei și noi*" riscă o inversare a unui trecut despre care se speră că ar fi fost depășit de mult, dar și modul în care UE gestionează aceste provocări importante, ce pot deveni critice pentru legitimitatea sa.

În aceeași notă, în timp ce partidele populiste și, în special, cele de dreapta, nu au ajuns la putere, activismul acestora a influențat, fără îndoială, procesul de elaborare a politicilor, cea mai clară exprimare a acestui fapt fiind „*Organizați un referendum în Regatul Unit!*”.

Un mai mare sprijin acordat migranților și refugiaților a fost de asemenea blocat din cauza presiunii anti-migraționiste, UE însăși arătându-se reticentă în a exercita presiuni asupra

statelor membre, de teama de a încuraja sprijinul electoral sporit pentru eurosceptici și eurofobi sau din motive geopolitice.

Probabil că atunci când se vorbește despre populism și globalizare, vorbim în fapt despre incapacitatea oamenilor de a-și exercita controlul asupra vieții, de a avea aspirații, de a planifica pentru ei înșiși și pentru familiile lor și, mai ales, să se mențină în siguranță și să nu se bazeze pe capriciile politice tranzitorii ale altora.

Ombudsmanul european a subliniat că aceasta este paradigma în care instituția ombudsmanului trebuie să intervină, oferind sprijin, în sensul în care cetățenii să poată sta pe picior de egalitate cu puterile care formează sau încearcă să le influențeze viața.

În cadrul **primei sesiuni** de lucru – **Populismul în EU**, au luat cuvântul: Emily O'Reilly, Ombudsmanul European, Sanjay Pradhan, CEO Parteneriatul pentru o guvernare deschisă, Jacques Toubon, Ombudsmanul din Franța, Gero Storjohann, adjunct al președintelui Comisiei pentru petiții din Germania și Bart Somers, primarul din Mechelen, Belgia.

În Europa, evenimente mai mult sau mai puțin recente (atacurile teroriste de la Paris, criza refugiaților, criza euro etc.) au favorizat consolidarea și diversificarea discursului populist al partidelor și poate chiar și al mass-mediei. Populismul poate fi definit cel mai bine ca o ideologie, mai precis, ca o ideologie gazdă: populismul de dreapta constă în populism plus o formă de naționalism, iar cel de stânga în populism plus o formă de socialism. Ambele categorii (populismul de dreapta și cel de stânga) au exploatat cât au putut de bine climatul unei Europe erodate de crize multiple.

Partidele populiste au obținut scoruri foarte bune la alegerile europarlamentare din 2014, mulți politicieni populiști fiind aleși în Parlamentul European, precum și în alegerile naționale organizate în statele membre.

Votul acordat de cetățenii greci, maghiari și polonezi populiștilor este și un vot împotriva Uniunii Europene. Pe lângă temele centrale ale populismului, precum dihotomia „noi vs. ei” (noi – europenii vs. ei – imigranții), partidele care au preluat puterea în cele trei țări s-au poziționat împotriva majorității politicilor și măsurilor Uniunii, pe care le condamnă ca fiind elitiste, discriminatorii și chiar anti-naționale.

Concluzia acestei sesiuni a fost aceea că dacă anul 2016 a fost anul populismului, anul 2017 este anul anti-populismului.

În cadrul celei de-a **doua sesiuni** de lucru - **Brexit: drepturile cetățenilor UE**, au luat cuvântul: Emily O'Reilly, Ombudsmanul European, Cecilia Wilkstrom, președintele Comisiei pentru petiții din Parlamentul European, Rosemary Agnew, Ombudsmanul pentru Servicii Publice din Scoția, Jesus Maeztu Gregorio de Tejada, Ombudsmanul din Andaluzia și Assya Kavrakova, director executiv Serviciul european de acțiune pentru cetățeni.

Statele Uniunii Europene și-au reiterat în ultimul an, în mod constant, poziția în ceea ce privește viitoarele relații dintre Uniunea Europeană și Regatul Unit. Acestea își doresc coeziune și unitate între statele UE în ceea ce privește modul de abordare a ieșirii Marii Britanii din această structură, dar și respectarea în totalitate a drepturilor cetățenilor țărilor membre care muncesc pe teritoriul Marii Britanii, în perioada post-Brexit.

Președintele Consiliului European, Donald Tusk consideră că negocierile dintre UE și Regatul Unit „[...] oricum vor fi dure”, iar dorința sa este ca părțile implicate să depună toate eforturile astfel încât acestea să nu „devină imposibile”. De partea cealaltă, premierul britanic Theresa May confirmă că procedura de separare a Marii Britanii de Uniune o să fie una dificilă,

invocând o serie de declarații și comentarii ale liderilor statelor Uniunii Europene legate de acest subiect.

Drepturile cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene trebuie garantate de către Marea Britanie, după Brexit, deoarece 1,2 milioane de cetățeni britanici trăiesc și muncesc în statele Uniunii Europene, în timp ce 3,2 milioane de cetățeni ai celor 27 de state UE locuiesc și muncesc pe teritoriul Regatului Unit.

În ceea ce privește drepturile cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene care trăiesc și muncesc în Regatul Unit, acestea trebuie să fie garantate, principiul pe baza căruia se vor purta discuțiile în această privință fiind cel al reciprocității.

UE își dorește trasarea unor direcții clare de discuție, în care protejarea intereselor și drepturilor cetățenilor săi, pe teritoriul Marii Britanii, constituie principalul obiectiv.

De asemenea, în cadrul intervențiilor lor, Rosemary Agnew, Ombudsmanul pentru Servicii Publice din Scoția și Nick Bennett, Ombudsmanul din Țara Galilor au amintit că scopul pentru care a fost creat Ombudsmanul nu este acela de a se implica în politică sau de a fi partizan al partidelor politice.

În cadrul celei de-a **treia sesiuni** de lucru - ***Studiul privind guvernarea deschisă***, au luat cuvântul: Emily O'Reilly, Ombudsmanul European, Elena Gentili, Direcția pentru guvernare publică Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică - OECD, Peter Tyndall, Ombudsmanul din Irlanda și Marc Bertrand, Ombudsmanul din Valonia.

Această sesiune s-a axat pe prezentarea rezultatelor *Studiului privind guvernarea deschisă*, derulat de OECD.

Statele membre și nemembre ale OECD (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică) proiectează și pun în aplicare reforme ale sectorului public inspirate de principiile guvernării deschise privind transparența, responsabilitatea și participarea.

În cadrul celei de-a **patra sesiuni** de lucru - ***Politici noi și provocări pentru ombudsmani***, au luat cuvântul: Emily O'Reilly, Ombudsmanul European, Andreas Pottakis, Ombudsmanul din Grecia, Lora Vidovic, Ombudsmanul din Croația și Paul Maassen, OECD.

S-a conturat necesitatea ca țările participante să instituie un cadru instituțional mai solid de protecție a drepturilor fundamentale. Există instituții care își desfășoară activitatea în domeniul drepturilor omului, inclusiv instituția ombudsmanului, însă acestora trebuie să li se atribuie un rol mai însemnat, proporțional cu gravitatea aspectelor abordate. Recomandările acestor instituții sunt ignorate de prea multe ori, acțiunile întreprinse ulterior de organismele de stat fiind necorespunzătoare.

De asemenea, este necesar să se promoveze o cultură a acceptării activității organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri) de apărători ai drepturilor omului.

La finalul acestei sesiuni, participanții au fost împărțiți în grupuri de lucru axate pe următoarele teme:

- Criza migrației: Cele mai bune practici pentru rezolvarea problemelor practice (locuințe, recunoașterea diplomelor, deschiderea de conturi bancare, pliante pentru refugiați etc.);
- Schimb de bune practici pentru administrațiile digitale;
- Menținerea unor standarde administrative corespunzătoare în serviciile publice;
- Rolul Ombudsmanului în consolidarea guvernării deschise.

Reprezentantul instituției Avocatul Poporului din România a fost repartizat la grupul de lucru privind *Rolul Ombudsmanului în consolidarea guvernării deschise*.

În cadrul acestui grup de lucru au fost reiterate rezultatele Studiului privind guvernarea deschisă.

Concluziile Seminarului au fost prezentate de Cecilia Wikström, șeful Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului European, care a amintit rolul important pe care Ombudsmanii îl joacă în țările lor, precum și disponibilitatea sa pentru o colaborare strânsă cu toți Ombudsmanii din cadrul Rețelei. De asemenea, în discursul său final șeful Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului European a subliniat faptul că deși la nivel național se iau anumite decizii, conducerea/coordonarea întregii Europe se află la Bruxelles.

■ În perioada 5-6 iulie 2017, a avut loc la Podgorica, Muntenegru, *Conferința Rețelei SEE MNP – Grup Medical*, cu tema Protecția sănătății în penitenciare și instituții psihiatrice, organizată de Ombudsmanul din Muntenegru.

La conferință au participat reprezentanți MNP din mai multe țări membre ale Rețelei SEE MNP (Austria, Bulgaria, Croația, Ungaria, Bosnia-Herțegovina, Macedonia, Kosovo, Slovenia, România, Serbia și Muntenegru), precum și Coordonatorul de Proiect din partea Consiliului Europei.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Doru Adrian Șeicaru, consilier Centrul Zonal Craiova.

Lucrările reuniunii au fost structurate în două sesiuni: sesiunea de dimineață cu tema „Protecția sănătății în penitenciare” și sesiunea de după-amiază cu tema – „Protecția sănătății în instituții psihiatrice”.

Participanții au împărtășit din experiența obținută prin monitorizarea locurilor de detenție care custodiază persoane private de libertate sau persoane cu afecțiuni psihice. Au fost prezentate aspecte elocvente întâlnite pe parcursul vizitelor efectuate în locuri de detenție de către reprezentanții MNP din fiecare țară participantă în ceea ce privește asigurarea unei asistențe medicale corespunzătoare la acest nivel. S-a constatat cu îngrijorare lipsa de personal calificat în aceste instituții, precum și insuficienta motivare atât profesională, cât și financiară a personalului medical din închisori.

În cazul particular al serviciilor de asistență medicală din penitenciare, autoritățile sunt obligate să se asigure că utilizatorilor unor astfel de servicii li se acordă o calitate a asistenței medicale echivalentă cu cea furnizată în afara închisorii, conform prevederilor stabilite de ONU și de Consiliul Europei în anii '60.

Sarcina principală a unui medic de închisoare și a altor lucrători în domeniul asistenței medicale este sănătatea deținuților. Respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate impune asigurarea tratamentului preventiv și asistenței medicale pentru acestea, ambele echivalente cu cele furnizate comunității.

Serviciile de asistență medicală pentru persoanele private de libertate sunt, de asemenea, relevante în mod direct pentru prevenirea relelor tratamente. Un nivel inadecvat de asistență medicală poate conduce rapid la situații care intră în sfera de aplicare a sintagmei *tratament inuman și degradant*. Obligarea deținuților să rămână într-o instituție unde nu pot beneficia de un tratament adecvat din cauza lipsei de echipament sau de personal este inacceptabilă.

În ceea ce privește protecția sănătății în instituțiile psihiatrice, un accent deosebit a fost acordat de către toți interlocutorii obținerii consimțământului informat al pacientului.

Orice pacient internat voluntar are dreptul de a se externa la cerere, în orice moment, cu excepția cazului în care sunt întrunite condițiile care justifică menținerea internării împotriva voinței pacientului. Consimțământul poate fi retras în orice moment de către pacient sau de reprezentantul său legal ori convențional, medicul psihiatru având obligația să

informeze pacientul sau reprezentantul său legal ori convențional asupra urmărilor întreruperii tratamentului.

În ziua a doua, reprezentanții MNP și-au adus contribuția la elaborarea unor concluzii referitoare la aspectele prezentate în cadrul lucrărilor. De asemenea, au fost purtate discuții cu privire la activitatea viitoare a Rețelei SEE MNP (reuniuni, conferințe, schimburi de experiență etc.).

Pornind de la principiul general potrivit căruia persoanele private de libertate ar trebui să aibă același grad de îngrijire medicală ca toți ceilalți cetățeni, la finalul reuniunii au fost adoptate în unanimitate următoarele concluzii:

- calitatea asistenței medicale în penitenciare ar fi îmbunătățită dacă asistența medicală din penitenciare ar fi transferată în jurisdicția Ministerului Sănătății;
- pentru ca posturile medicilor din penitenciare să devină mai atractive, poziția lor și oportunitățile de care pot dispune trebuie să fie aceleași ca și pentru cei care lucrează în domeniul sănătății publice (statutul de lucru/muncă), instruirea, posibilitatea specializării și avansarea în carieră etc.);
- este important să subliniem rolul medicilor în prevenirea torturii. Tipul de implicare în acest domeniu necesită instruiți mai specifice pentru medicii care lucrează în penitenciare. Acest lucru ar putea fi, printre altele, realizat în cadrul și cu sprijinul Rețelei MNP din țările din Europa de Sud-Est, dacă rețeaua va reuși să găsească un sprijin financiar;
- nimeni nu își poate da consimțământul să fie închis, adică să-și dea consimțământul pentru privarea de libertate;
- acordul privind privarea de libertate nu implică un consimțământ pentru tratament;
- dacă cineva este plasat cu forțat într-o instituție, este necesar să se ceară consimțământul pentru aplicarea măsurilor medicale cât mai curând posibil, cu excepția cazurilor prevăzute de lege;
- dacă o persoană este lipsită de abilitățile sale de exprimare, consimțământul ar trebui să fie dat de un tutore, dar medicul este obligat să solicite și opinia pacientului dacă acesta este în măsură să și-o exprime.

■ În perioada 14-17 august 2017, a avut loc la Bristol, Marea Britanie, *Școala de vară pentru membrii și personalul mecanismelor naționale de prevenire*, cu tema *Monitorizarea detenției*, cu aplicarea Regulilor Nelson Mandela ale ONU, organizată de Universitatea din Bristol, Penal Reform International și Asociația pentru Prevenirea Torturii – APT.

La cursurile școlii de vară au participat reprezentanți MNP din mai multe țări (Argentina, Cambodgia, Canada, Costa Rica, Croația, Cehia, Estonia, Finlanda, Franța, Macedonia, Kirghizstan, Noua Zeelandă, Norvegia, România, Suedia, Scoția, Serbia, Slovenia, Elveția și țara gazdă Marea Britanie). Organizată ca o succesiune de module interactive, Școala de vară a fost condusă de moderatori din partea Universității din Bristol, Centrul pentru Implementarea Drepturilor Omului (Rachel Murray, Debra Long), Penal Reform International (Andrea Huber, Olivia Rope), Asociației pentru Prevenirea Torturii – APT (Jean – Sébastien Blanc), precum și de o serie de experți și specialiști în domeniul prevenirii torturii, al respectării demnității și drepturilor omului, dintr-o gamă largă de organizații, incluzând Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE / ODIHR), Uniunea Americană pentru Libertatea Civilă (ACLU), Subcomitetul ONU pentru Prevenirea Torturii (SPT) și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT).

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Doru Adrian Șeicaru, consilier Centrul Zonal Craiova.

Lucrările reuniunii din prima zi au fost structurate în trei module cu referire la ***cadrul legislativ internațional cu privire la persoanele private de libertate, respectul pentru demnitatea umană și aspecte privind managementul detenției***.

Au luat cuvântul experți în domeniu, care au prezentat aspecte legate de reglementările legislative în domeniu și aspecte privind aplicarea Regulilor Nelson Mandela cu privire la prevenirea torturii și a relelor tratamente, respectarea demnității umane, conduita în cazul decesului unei persoane private de libertate, perchezițiile corporale, dreptul la vizită și dreptul la muncă, interzicerea discriminării de orice natură, managementul documentelor, instruirea personalului, inspecțiile etc.

Sub coordonarea experților, participanții au efectuat o serie de exerciții care au vizat îmbunătățirea activității în aplicarea prevederilor Regulilor Nelson Mandela în locurile de detenție care custodiază persoane private de libertate. Au fost prezentate situații elocvente care ar putea fi întâlnite pe parcursul vizitelor efectuate în locurile de detenție de către reprezentanții MNP și au fost puse în practică modalități adecvate de acțiune în ceea ce privește culegerea informațiilor în timpul vizitelor de monitorizare și colaborarea cu conducerea locurilor de detenție pentru obținerea acestora.

În cea de-a doua zi, lucrările au fost structurate în trei module care au constatat în prezentări și discuții pe baza Regulilor Nelson Mandela care fac referire la ***restricții și sancțiuni disciplinare, asigurarea serviciilor medicale și prevenirea incidentelor și modalitatea de răspuns a personalului operativ din locurile de detenție în cazul apariției unor situații neprevăzute (decese, răniri etc.)***.

Temele prezentate de experți în domeniul drepturilor omului (Amy Fetting – Uniunea Americană pentru Libertatea Civilă), de experți în domeniul sănătății publice (Sunita Stürop – Toft și Jo Peden de la Centrul de implementare în penitenciarele din Marea Britanie a programelor OMS de sănătate publică, Paul Tarbuck, directorul Inspecției Medicale de la Inspectoratul de Stat al Penitenciarelor din Anglia și Țara Galilor) sau de experți în securitate și mediere (Isak Enström, expert al Națiunilor Unite pentru Poliție și Justiție, Aby Diamond, Fundația Omega) au suscitât un real interes din partea participanților la lucrări.

Au fost formate grupuri de lucru coordonate de experți, unde au fost dezbătute diverse situații întâlnite în practică în ceea ce privește siguranța și securitatea generală a unităților de detenție, aplicarea conceptului de securitate dinamică, prevenirea conflictelor și medierea acestora, aplicarea sancțiunilor disciplinare, întocmirea corectă a documentației în cazul apariției unor situații de deces, protecția persoanelor private de libertate împotriva represaliilor, uzul forței în anumite situații etc.

Personalul medical din unitățile penitenciare trebuie să joacă un rol determinant în asigurarea unei stări corespunzătoare de sănătate a persoanelor private de libertate. Respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate impune asigurarea tratamentului preventiv și asistenței medicale pentru acestea, ambele echivalente cu cele furnizate comunității. Dreptul la sănătate implică obligația autorităților de a preveni răspândirea bolilor infecțioase în unitățile de detenție. Pentru a detecta riscul și a stabili măsuri adecvate, conducerea penitenciarelor poate dispune testarea obligatorie pentru depistarea unor boli infecto-contagioase.

În cadrul lucrărilor din modulul de acordare a îngrijirilor pentru sănătate a fost subliniat rolul esențial al personalului medical în documentarea cazurilor de abuz, rele tratamente sau chiar tortură și informarea corectă a conducerii locurilor de detenție și a autorităților competente.

Ziua a treia a continuat cu o recapitulare a unor aspecte importante din modulele prezentate anterior, precum și cu efectuarea unor exerciții practice pe grupuri de lucru.

Reprezentanții MNP și-au adus contribuția la elaborarea unor strategii de bună practică în activitatea curentă referitoare la aspectele prezentate în cadrul lucrărilor.

S-a trecut apoi la următoarele module ale cursurilor de pregătire, referitoare la **contactul cu lumea exterioară și categoriile speciale de persoane private de libertate (femei, persoane cu dizabilități, minorități sexuale, persoane cu un comportament violent, minorități etnice etc.)**

Moderatorii și experții invitați au prezentat lucrări ce au evidențiat aspectele Regulilor Nelson Mandela referitoare la dreptul la vizită, reprezentarea juridică, accesul la documente juridice, asistența diplomatică și consulară, transferul persoanelor private de libertate etc.

În cea de-a doua parte a zilei au fost prezentate unele aspecte întâlnite în cazul persoanelor private de libertate cu dizabilități (necesitatea asigurării corespunzătoare a asistenței medicale, configurarea și dotarea corespunzătoare a camerelor de detenție pentru această categorie de deținuți).

Ultima zi a cursurilor a fost dedicată prezentării lucrărilor ultimului modul referitoare la metodologia de monitorizare a locurilor de detenție, inclusiv aspecte tehnice legate de interviuri, întocmirea rapoartelor de vizită și a recomandărilor, precum și urmărirea implementării acestora. Experții care au condus activitățile acestei zile au punctat prin prezentările lor necesitatea monitorizării locurilor de detenție în baza protocolului OPCAT, atât de către mecanismele naționale de prevenire cât și de organisme internaționale.

Monitorizarea condițiilor de detenție implică verificarea faptului dacă aceste condiții corespund standardelor naționale și internaționale cu privire la drepturile omului și dacă persoanele private de libertate sunt tratate cu demnitatea și respectul cuvenit valorii persoanei umane. Principiile de bază ale ONU privind tratamentul persoanelor private de libertate constituie un cadru general de standarde aplicabile în toate cazurile de privare de libertate.

Raportul de vizită reprezintă probabil cel mai important instrument de care dispune mecanismul național de prevenire în exercitarea atribuțiilor sale, în scopul protejării persoanelor private de libertate și a îmbunătățirii condițiilor de detenție ale acestora. Cadrul legislativ din fiecare țară semnatară a protocolului OPCAT stipulează în mod expres dreptul mecanismului național de prevenire de a elabora astfel de rapoarte de vizită și recomandări, precum și obligația autorităților responsabile din cadrul locurilor de detenție vizitate de a le examina și de a intra în dialog în scopul remedierii deficiențelor constatate.

Scopul final al monitorizării locurilor de detenție este încurajarea autorităților de a îmbunătăți tratamentul deținuților și condițiile lor de detenție. Vizitarea locurilor de detenție, întocmirea rapoartelor de vizită și a recomandărilor pentru autorități reprezintă doar mijloacele de obținere a acestui scop. Dar cea mai importantă etapă, în cadrul procesului de monitorizare, o reprezintă evaluarea ulterioară a implementării recomandărilor elaborate.

■ În perioada 11-15 septembrie 2017 s-a desfășurat la Penitenciarul pentru femei Fresnes din Paris, Republica Franceză un *stagiul de pregătire*, organizat de Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT), în colaborare cu organismul francez Controlorul General al Locurilor Privative de Libertate.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Maria Lepadatu, consilier Centrul Zonal Bacău.

Asociația pentru Prevenirea Torturii a stat la originea principalelor tratate regionale și internaționale privind prevenirea torturii, inclusiv la baza Protocolului opțional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva torturii (OPCAT) și a Convenției europene pentru prevenirea torturii. Astăzi, conceptul de prevenire a torturii a câștigat teren în întreaga lume. Aproximativ 80 de state au aderat deja la Protocolul Opțional și au convenit să supună locurile de detenție și secțiile de poliție controlului extern.

Controlorul general al locurilor privative de libertate (CGLPL) este o autoritate administrativă franceză, independentă, care asigură respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate și monitorizează condițiile de îngrijire a acestora.

Stagiul de pregătire profesională a constatat în participarea unui membru al MNP-ului român la efectuarea unei vizite aprofundate, împreună cu o echipă din partea CGLPL, într-un penitenciar de femei, cu scopul de a observa metodologia de lucru și de a raporta ulterior această experiență în cadrul MNP-ului român.

Echipa franceză era formată din șase membri, din care un șef (angajați permanenți sau colaboratori externi). Toți controlorii permanenți trebuie să fie șefi de misiune, o lună din trei, pe departamentele care le alocă.

Prima zi a vizitei a început cu o întâlnire cu echipa Închisorii de femei Fresnes. Fiecare parte a prezentat membrii echipei, atribuțiile și obiectivele acestora. A urmat o vizită în închisoare și au fost primite documentele necesare pentru efectuarea vizitei.

În a doua zi, după ce a studiat documentele, fiecare membru al echipei și-a început misiunea. Au fost prezentate și analizate numeroase informații despre deținutele nou sosite în penitenciar.

A treia zi reprezentantul instituției Avocatul Poporului a însoțit un alt membru al echipei, a avut discuții interesante cu privire la situația socială a deținuților, a studiat dosare și a identificat multe noutăți privind semi-libertatea.

În a patra zi, a participat la interviuri în camerele deținuților sau în cele furnizate de administrația închisorii.

Misiunea s-a încheiat vineri dimineață cu o reuniune de „restituire”. Acesta înseamnă că șeful echipei de vizită prezintă conducerii penitenciarului principalele observații pe care echipa le va respecta colectiv.

După patru zile petrecute alături de echipă, reprezentantul instituției Avocatul Poporului a identificat o serie de probleme comune pentru sistemele penitenciare din Franța și România: nerespectarea procedurii de efectuare a perchezițiilor, atitudinea autoritară a personalului, igiena precară în anumite zone ale penitenciarului și lipsa de activitate a deținuților. De asemenea, a observat o serie de diferențe în ceea ce privește calitatea bună a asistenței medicale, lipsa supraaglomerării și condițiile de cazare mai bune.

În ceea ce privește procedura de efectuare a vizitei, membrii echipei franceze au un grad superior de independență față de cei din România, fiecare urmărește realizarea obiectivelor și realizează interviuri și alte activități, fără controlul șefului de echipă.

■ În perioada 25-26 septembrie 2017, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Conferința Internațională a Ombudsmanilor de la Istanbul*, organizată de instituția Ombudsman din Turcia.

Conferința și-a propus să dezvolte rolurile ombudsmanilor în protecția drepturilor omului și promovarea principiilor bunei guvernante, prin diferite perspective, precum și să consolideze cooperarea, prin reunirea ombudsmanilor din Est și din Vest.

■ În perioada 25-27 septembrie 2017, a avut loc la Viena – Austria, *Workshop-ul IOI MNP Viena*, cu tema *Abilități și tehnici de comunicare*, organizat de Secretariatul General al Institutului Internațional al Ombudsmanului.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Izabela Cernavodeanu, consilier.

Prima zi de instruire a cursului, a debutat cu o scurtă introducere, în cadrul căreia au luat cuvântul Günther Krauter, Secretar General al IOI, prof.univ.dr. Gabrielle Fischer, șeful cercetării și terapiei de dependență al Centrului de Sănătate Publică și al Clinicii Universitare

de Psihiatrie și Psihoterapie de la Universitatea de Medicină din Viena, Heller Holgher, care au subliniat că este important ca membrii MNP să-și dezvolte/optimizeze abilitățile de comunicare și tehnicile de interacțiune și interviu cu partenerii de conversație provocatori, cum ar fi pacienții/deținuții care suferă de tulburări psihiatrice sau persoanele din centrele de îngrijire medicală care suferă de demență. În același context, participanții (din aproximativ 20 de țări) au spus câteva cuvinte despre ei și instituția pe care o reprezentau.

După cuvintele de deschidere și prezentarea doamnei Gabrielle Fischer, participanții au încercat să-și îmbunătățească abilitățile de comunicare și tehnicile de interviu prin jocuri de rol cu actori instruiți, care erau familiarizați cu modele clinice psihiatrice, individualizate, ale pacienților și persoanelor private de libertate și care au putut simula caracteristicile pacienților și deținuților într-o situație de interviu. Ulterior, acești actori au oferit un feedback participanților, în scopul de a-i ajuta să își îmbunătățească acțiunile în situații similare în domeniul lor de activitate.

În acest sens, un prim exemplu de interviu, a fost interviuarea unei persoane private de libertate, rol jucat de un actor instruit și 2 dintre participanții la workshop, în roluri de interviuatori.

În cadrul interviului, în care unul dintre interviuatori punea întrebările, iar celălalt consemna, au fost puse o serie de întrebări la care s-a răspuns, sau nu, complet din partea actorului care juca rolul persoanei private de libertate interviuate.

Un al doilea exemplu de interviu, a fost interviuarea unei persoane care suferea de depresie, rol jucat de asemenea de un actor instruit și 2 dintre participanții la workshop, în roluri de interviuatori. Și la acest interviu, au fost puse o serie de întrebări, la care interviuatorii au primit sau nu, răspunsuri complete, din partea actorului care juca rolul persoanei care suferea de depresie.

În cea de-a doua zi de instruire, participanții au putut observa tehnicile de interviu și comunicare ale MNP-ului austriac, prin intermediul mai multor livestream-uri (înregistrări în direct). În acest sens, o echipă a MNP-ului austriac, a efectuat vizite la un centru de îngrijire medicală și la o unitate care oferea asistență medicală pentru foștii deținuți, unde a interviuat atât pacienți/rezidenți/deținuți, cât și angajați ai acestor instituții.

În acest mod, instruirea a respectat absolut principiul „do-no-harm”, întrucât, deținuții și rezidenții/pacienții s-au ocupat doar de o situație deja cunoscută și nu fost deranjați de grupul prea mare de participanți la formare. În plus, a fost eliminată și bariera lingvistică, deoarece traducerea a avut loc în sala de instruire.

Astfel, după fiecare joc de rol, actorii au putut oferi feedback elaborat, fapt ce va ajuta participanții să-și îmbunătățească acțiunile, în situații similare, în munca lor de zi cu zi.

Atelierul de formare a fost încheiat cu o sesiune finală de învățare partajată, în cadrul căreia participanții și-au formulat și colectat experiențele de învățare în grupuri mici de lucru. Reprezentanții SPT și ai APT au fost prezenți ca observatori pe parcursul întregului atelier de instruire.

În concluzie, prin acest program de pregătire, IOI a creat posibilitatea pentru participanți de a învăța tehnici de interviu și abilități de comunicare printr-o abordare practică, menținând în același timp principiul „do-no-harm”, esențial atunci când aceștia monitorizează locurile de detenție și interviuează persoane din locuri de detenție, în special pe cele care sunt vulnerabile și au nevoie de sprijin.

■ În perioada 8-10 octombrie 2017, a avut loc la Londra - Marea Britanie, a 9-a Conferință internațională a Instituțiilor Ombudsman pentru Forțele Armate, organizată de

Ombudsmanul pentru Forțele Armate din Regatul Unit al Marii Britanii și, Directorul Centrului din Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate – DCAF.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

La această conferință au participat 75 de reprezentanți din 37 de țări, precum și ai EUROMIL, DCAF, NATO, ICRC, OSCE, ONU, ZIF. Conferința a avut titlul "*Busola morală a forțelor armate: cum pot instituțiile Ombudsman elimina barierele în calea schimbării*".

Dezbaterile din cadrul acestei conferințe au fost împărțite pe șase secțiuni plenare și câte 5 grupuri de lucru pentru fiecare din cele două zile ale Conferinței, Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată în grupurile în care s-au discutat problemele privind egalitatea de tratament dintre sexe, respectiv problemele generale ale instituțiilor nespecializate de tip ombudsman. În cadrul acestor grupuri a fost prezentată modalitatea de organizare a instituției, mandatul Avocatului Poporului și problemele punctuale referitoare la domeniul armatei, la modalitatea în care este asigurat un tratament egal pentru femeile din armată.

În Declarația adoptată în cadrul conferinței, se evidențiază faptul că acest cadru organizatoric a continuat promovarea schimburilor de experiență și a adâncit cooperarea dintre instituțiile de tip ombudsman, concentrându-se pe problematica busolei morale a forțelor armate și a manierei în care instituțiile ombudsman pot trece peste obstacolele din calea schimbării.

S-a concluzionat că este necesară o maximizarea a rolului instituțiilor de mediere în limitele legale și etice, s-a subliniat necesitatea de a se preocupa de sănătatea mentală a personalului, de evitarea unei excluderi din cadrul forțelor armate pe orice criteriu discriminatoriu răspunzându-se nevoilor diferitelor grupuri, de a se preocupa de misiunile internaționale, precum și de motivele care ar face reticent personalul din armată față de formularea unor sesizări către ombudsman.

A 9-a Conferință ICOAF și-a propus să dezvolte în continuare lărgirea și adâncirea cooperării din diferitele instituții naționale, de a atrage și instituții omoloage din țările care nu au participat până acum la aceste întâlniri.

■ În data de 19 octombrie 2017, a avut loc la Chișinău – Moldova, *Conferința cu tema Reglementarea juridică a statutului copilului în contact/conflict cu legea*, organizată de Avocatul Poporului din Republica Moldova.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ligia Crăciunescu, consilier în cadrul domeniului de activitate Drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap.

Conferința a debutat prin cuvântul de deschidere adresat de doamna Maia Bănărescu, Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului, urmând cele trei părți constitutive ale evenimentului:

Partea I: Modalități socio-juridice de prevenire, control și diminuare a delincvenței juvenile în Republica Moldova;

Partea a II-a: Modele europene de reglementare juridică a statutului copilului în contact/conflict cu legea;

Partea a III-a: Premise pentru legiferarea statutului copilului care săvârșește fapte penale, fiind sub vârsta răspunderii penale.

La conferință au participat reprezentanți ai Instituției Ombudsmanului din Lituania, ai Instituției Avocatului Poporului din România, UNICEF, Ministerului Justiției, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, ai Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Afacerilor Internet, Procuraturii Generale, ai Consiliului Superior al

Magistraturii, Consiliului Național pentru protecția drepturilor copilului, Direcției Municipale pentru protecția copilului, Terre des Hommes, Institutului de Reforme Penale, CNPAC, ai Institutului de Științe Penale și Criminologie Aplicată.

Reprezentantul instituției Avocatul Poporului a susținut lucrarea cu tema *Asistența juridică, socială și psihologică pentru copiii din sistemul justiției juvenile din România*. La solicitarea organizatorilor, prezentarea a cuprins și situația minorilor care săvârșesc fapte penale dar nu răspund penal.

■ În perioada 25-26 octombrie 2017, a avut loc la Geneva – Elveția, *prezentarea celui de-al cincilea raport periodic la Pactul internațional privind drepturile civile și politice în cadrul celei de-a 121-a sesiuni a Comitetului ONU pentru Drepturile Omului*.

În delegația română, din partea instituției Avocatul Poporului au participat Monica Acatrinei și Claudia Virenfeldt, consilieri. Ceilalți membri ai delegației au fost: Csaba Ferencz Asztalos, președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării; Petronela Stoian, Daniel Verman, din partea Ministerul Sănătății; Iuliana Conovici, din partea Secretariatul de Stat pentru Culte; Gheorghe Bocșan, din partea Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; Dan Oprescu Zenda, din partea Agenția Națională pentru Romi, Dan Moldovan, din partea Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse; Viorica Preda, din partea Ministerul Educației Naționale; Benone Marian, Manuela Popescu, Carmen Sârb, Cristina Palaghie, Ministerului Afacerilor Interne; Răzvan Boștinăru, din partea Ministerul Justiției - Direcția de Prevenire a Criminalității; Doru Florin Coșman, din partea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Raportarea a avut loc în două sesiuni, a câte trei ore fiecare. În data de 25 octombrie 2017, după cuvântul de deschidere al șefului delegației române, 6 dintre cei 18 membri ai comitetului au pus întrebări delegației.

Reprezentantul Avocatului Poporului a fost primul membru al delegației române care a răspuns întrebărilor comitetului, și anume:

1. clarificarea suprapunerii de competențe dintre Ombudsman și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării;
2. dacă instituția Ombudsman are în plan efectuarea promovării drepturilor omului;
3. dacă statul român are în plan întărirea atribuțiilor de investigare ale instituției Ombudsman;
4. dacă instituția Ombudsman primește o finanțare adecvată;
5. dacă statul român a luat măsuri pentru înființarea Avocatului Copilului;
6. dacă instituțiile statului român aplică prevederile Pactului (cu trimitere directă la instanțele judecătorești și la legiuitor, în actele normative pe care le adoptă).

Membrii comitetului nu au avut întrebări de follow-up față de răspunsurile formulate de reprezentantul Avocatului Poporului.

Pentru o parte din întrebările la care nu s-a răspuns în cadrul primei sesiuni, s-a dat răspuns la începutul sesiunii următoare, iar pentru celelalte s-a cerut beneficiul de 48 ore pentru trimiterea răspunsului.

În această ultimă situație s-a aflat și situația comunității rome din Eforie Sud, pentru care întrebările vizau atât aspecte teoretice (prevederile legale incidente în materie administrativă și a contenciosului administrativ), cât și practice (ce s-a întâmplat de la prima evacuare, până în prezent). Întrucât Avocatul Poporului a efectuat 3 anchete și a emis 2 Recomandări în speță, reprezentantul Avocatului Poporului a transmis șefului delegația un rezumat al situației din 2013 până în prezent, inclusiv rezultatele anchetelor efectuate și ale recomandărilor. În data de 27 octombrie 2017, doamna Catrinel Brumar a transmis materialul reprezentantelor Avocatului Poporului și a Ministerului de Interne, implicate în formularea

răspunsului, pentru a verifica datele și informațiile. În data de 28 octombrie 2017, materialul a fost retransmis către șeful delegației române cu câteva adăugiri, privind unele aspecte importante constatate în anchetele Avocatului Poporului, necuprinse în material.

Alte domenii de interes pentru instituția Avocatul Poporului abordate în această sesiune au vizat: situația din penitenciare, respectiv din centrele de reținere, centrele pentru persoane cu dizabilități. Întrebările referitoare la penitenciare au fost acoperite în mare parte de reprezentantul ANP, cele referitoare la centrele de reținere – de către reprezentantul MAI. Datorită complexității și anvergurii problematicii în materia persoanelor cu dizabilități abordate de membrii Comitetului, șeful delegației a decis că pe această temă, ca și pe aspectele neacoperite de răspuns pe problema spațiilor de detenție, a fost cerut beneficiul de 48 de ore pentru formularea răspunsului.

Alte aspecte importante rezultate din preocupările Comitetului cu privire la respectarea drepturilor omului în România, sub incidența rolului și competențelor:

- neratificarea de către România a cinci instrumente ONU;
- lipsa datelor statistice și a indicatorilor de respectare a drepturilor omului în România;
- cu privire la drepturile copiilor: situația copiilor străzii, a copiilor exploatați sexual și în muncă, copii abuzați;
- lipsa datelor și acțiunilor concrete în domeniul violenței în familie;
- asigurarea accesului la o locuință adecvată, în sensul Pactului;
- protecția categoriilor vulnerabile în cazul evacuărilor forțate, în sensul Pactului.

■ În data de 6 noiembrie 2017, a avut loc la Helsinki - Finlanda, *Seminarul bilateral privind drepturile copilului*, organizat de Ambasada României la Helsinki.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ligia Crăciunescu, consilier în cadrul domeniului de activitate Drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap.

În deschiderea prezentării a luat cuvântul Excelența Sa, domnul Răzvan Rotundu, ambasadorul României la Helsinki, care a făcut o prezentare a circumstanțelor care au dus la organizarea seminarului, respectiv importanța cunoașterii de către autoritățile române și finlandeze a modului în care sunt organizate sistemele de protecție a copilului în România, respectiv Republica Finlanda.

Seminarul a fost structurat în trei etape: prezentare din partea României, prezentare din partea Finlandei și prezentarea privind aplicarea Regulamentului Bruxelles II.

În cadrul prezentării din partea României, doamna Mirela Franciug, consilier în cadrul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție să a expus sistemul de protecție a copilului din România.

În cadrul prezentării din partea Finlandei, reprezentanții Ministerului Afacerilor Sociale și Sănătății și ai Serviciului Social pentru Intervenție în Situații de Urgență și Criză al orașului Helsinki au prezentat sistemul de protecție a copilului din Finlanda.

În cea de-a treia parte a Seminarului, reprezentantul Ministerului Justiției din Finlanda a susținut o prezentare privind aplicarea Regulamentului Bruxelles II.

■ În perioada 14-15 noiembrie 2017, a avut loc la Praga – Cehia, o reuniune a *Forumului european al Mecanismelor Naționale de Prevenire*, cu tema *Schimb de idei privind competențele de elaborare a normelor și gestionarea competențelor MNP-urilor*, organizată de Direcția Generală Drepturile Omului și Statul de Drept din cadrul Consiliului Europei. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Izabela Cernavodeanu, consilier.

Temele abordate în prima zi a reuniunii au fost:

- *Puterea de elaborare a normelor MNP la nivel național*, moderată de John Waddam, președintele MNP din Regatul Unit al Marii Britanii,

- *Puterea potențială de elaborare a normelor MNP la nivel regional*, moderată de domnul Markus Jaeger.

Participanții au relevat și discutat despre practicile MNP-ului din țara de origine, ținând cont și de temele subiectelor expuse.

În cea de-a doua zi a întâlnirii, tema întâlnirii a fost abordată din două direcții, respectiv:

a) Care sunt cursurile inițiale de instruire oferite noilor membri ai MNP și care sunt cursurile de perfecționare continuă oferite membrilor MNP?

b) Cum se asigură MNP-ul că know-how-ul dezvoltat de membri / personal nu este pierdut în cazul plecărilor, în special al plecărilor bruște și cine are „grijă” de personalul MNP (din punct de vedere emoțional, psihologic)?

Participanții au prezentat puncte de vedere privind situațiile vizate. Markus Jaeger a precizat că este bine să existe o bază de date, o pregătire fundamentată, totul să fie consemnat în scris, să protejăm datele obținute și sursa informațiilor; de asemenea, Silvia Casale, președintele Observatorului Independent al Mecanismelor Naționale de Prevenire împotriva torturii a menționat că este bine să lucrăm în echipă și să *împărtășim dificultățile întâmpinate*; Vala Ondrej, șeful MNP-ului din Republica Cehă a menționat că au un fel de „garant” electronic pretipizat, în care fiecare completează ce a făcut, astfel încât, informațiile se păstrează și peste ani; pe aceeași temă, reprezentantul instituției Avocatului Poporului din România, a precizat că și în cadrul instituției pe care o reprezintă se folosește aplicația electronică, în care sunt consemnate toate detaliile; Anica Tomšić-Stojkowska, reprezentant din partea MNP-ului Croației a precizat că folosesc „*Safety box*” în care se depun notițele membrilor echipei de vizită făcute cu ocazia vizitelor etc.

La finalul celei de-a doua zi a întâlnirii, a fost tratat și subiectul *Propuneri pentru activități viitoare în cadrul Forumului MNP european*, moderat de Anica Tomšić-Stojkowska, reprezentant din partea MNP-ului Croației, oferindu-se participanților ocazia de a propune teme și formate pentru activitățile viitoare. În acest sens, amintim câteva dintre subiectele propuse de participanți: corupția în locurile de detenție - cum se detectează și cum o abordăm?; bunuri pentru deținuți - gamă de produse furnizate de familie și de prieteni, preț pentru cumpărare în magazinele din interiorul locurilor de deținere - ce să analizăm și ce să recomandăm?; maltratarea psihologică și tortura - cum se detectează și cum o abordăm?; violența dintre deținuți - cum se detectează și cum o abordăm?; spitale pentru pacienți pe termen lung; evaluarea impactului NPM, în vederea maximizării impactului; condițiile de lucru ale personalului MNP - nevoi speciale.

■ În perioada 12-13 decembrie 2017, a avut loc la Belgrad – Serbia, *Reuniunea Rețelei NPM pentru Europa de Sud-Est*, organizată de Apărătorul cetățenilor din Republica Serbia.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihai Copăceanu, consilier.

Printre vorbitori s-au numărat Milos Jankovic (liderul MNP-ului din Serbia), Mari Amos (Subcomitetul pentru Prevenirea Torturii), James McManus (Comitetul pentru Prevenirea Torturii), Eva Csergo (Asociația pentru Prevenirea Torturii), John Wadham (liderul MNP-ului din Marea Britanie), Michael Mauerer (liderul MNP-ului din Austria), Ivan Selih (liderul MNP-ului din Slovenia), Alfred Kocobashi (liderul MNP-ului din Albania), reprezentanți ai MNP-ului din Croația, Muntenegru, Grecia, Ungaria.

După intervenția vorbitorilor care a vizat prezentări generale despre metodologia vizitelor, pe parcursul celor două zile, au avut loc sesiuni de dezbateri și comentarii comune

în care fiecare țară și-a prezentat problematicile cu care se confruntă în cadrul vizitelor alături de informații noi de interes. Astfel:

- Bosnia și Herțegovina a anunțat că în zilele de 13 și 15 decembrie 2017 vor avea loc discuții cu Parlamentul Bosniei și Herțegovinei pentru adoptarea legii care să aprobe înființarea Mecanismului Național de Prevenire;

- întâlnirea generală a MNP-urilor a votat ca în 2018 președinția Rețelei MNP SE Europei să revină Bosniei și Herțegovinei, iar Grupul de Sănătate și Lege să fie condus de MNP-ul din Austria;

- la Geneva va fi organizată o întâlnire a membrilor rețelei, iar printre temele sugerate pentru întâlnirile viitoare a fost inclusă „Sinuciderea în locurile de detenție”;

- pentru colectarea obiectivă a informațiilor unele MNP-uri folosesc chestionare pentru persoanele private de libertate care sunt analizate de echipa de vizită;

- dificultățile în *relația cu autoritățile statului* au fost menționate de către participanți (ex. Croația, bugetul MNP-ului nu a fost aprobat de Guvernul croat, Serbia a menționat colaborarea cu instanțele de judecată, faptul că în urma vizitelor în penitenciare **se trimit rapoarte către judecătorul** responsabil de acel penitenciar. Judecătorul este obligat să transmită raportul și constatările sale MNP-ului. Rapoarte sunt **trimise și către Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii după fiecare vizită**. În multe cazuri în urma vizitelor MNP-ului din Serbia au loc controale ale comisiilor de control din cadrul Ministerelor);

- fără o metodologie de calitate, nu poate exista o activitate de calitate, s-a accentuat buna cunoaștere a metodologiei de către fiecare membru al echipei de vizită, inclusiv a rolului său specific în cadrul vizitelor pentru a nu exista confuzii;

- rolul ONG-urilor. **Nu toate MNP-urile au în componența echipei de vizită reprezentanți ai ONG-urilor**. De exemplu, Grecia și Ungaria nu folosesc în vizitele lor reprezentanți ai ONG-urilor;

- majoritatea țărilor participante au menționat că desfășoară patru tipuri de vizite:

- a) vizite *generale*- se pot întinde pe o durată de la 7-14 zile (MNP-ul din UK);

- b) vizite *tematice* - 1-3 zile;

- c) vizite *ad-hoc* - în urma unor sesizări;

- d) vizite de *follow up* (verificare a recomandărilor).

- s-a accentuat efectuarea **vizitelor pe timpul nopții** preponderent în cadrul secțiilor de poliție, noaptea reprezentând un risc crescut pentru abuzuri, folosirea violenței;

- MNP-urile sunt încurajate să dezvolte **proiecte pentru societate** (ex. violența domestică), să efectueze pregătiri profesionale pentru judecători, personalul din cadrul poliției și penitenciare, așa cum unele instituții fac deja;

- **intensificarea vizitelor la căminele pentru bătrâni și centrele pentru copii** (au loc abuzuri și nu există protecție pentru aceste categorii);

- pentru credibilitatea echipei de vizită, în cazul în care se refuză accesul, este recomandat ca echipa să nu plece repede, să nu cedeze, ci să insiste, să solicite accesul în locurile vizitate, chiar dacă aceasta înseamnă un timp de câteva ore de așteptare;

- în cadrul vizitelor alte aspecte pot fi esențial de urmărit, nu doar camerele, ci și locurile anexe precum camera supraveghetorului. De asemenea, solicitarea prin sondaj, sau pe baza informațiilor exacte din cadrul interviurilor, a înregistrărilor de pe camerele video;

- informații relevante se pot obține din **interviurile de grup** (de obicei efectuate în camerele de detenție, cu acordul beneficiarilor) cu atenție la aspectele care se pot sau nu se pot dezvălui la finalul vizitei, conducerii centrelor;

- acordarea unei atenții sporite și monitorizarea tratamentului unor **categorii vulnerabile, inclusiv persoanele acuzate de terorism, persoanele cu tulburări mentale sau criminalilor.**

SECȚIUNEA a 4-a

COLABORAREA CU OMBUDSMANUL EUROPEAN

În cursul anului 2017, Ombudsmanul European în colaborare cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică – OECD, a desfășurat un Sondaj în rândul instituțiilor Ombudsman privind *Rolul Ombudsmanului în consolidarea guvernării deschise*.

Ombudsmanul ocupă un loc special în cadrul sistemului de guvernare, datorită contactului său constant cu cetățenii. Instituția este poziționată ideal pentru a înțelege nevoile acestora și a identifica problemele sistemice ale administrației publice. În unele cazuri, monitorizează, de asemenea, dreptul de acces la informații și încălcările drepturilor civile și drepturilor omului. Prin urmare, Ombudsmanul poate juca un rol-cheie în promovarea guvernării deschise, și în special în punerea în aplicare a principiilor sale. În plus, instituțiile Ombudsman pot aplica aceste principii în propria lor activitate și le pot promova în cadrul administrației publice.

Pornind de la Raportul OECD *Guvernarea Deschisă: Contextul global și calea de urmat*, care se bazează pe date privind mai mult de 50 de țări din întreaga lume, acest sondaj și-a propus să documenteze rolul Ombudsmanului în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor și practicilor guvernării deschise și să consolideze contribuția sa în trecerea de la guverne deschise la state deschise.

Sondajul este un răspuns direct la cererea de a colecta date mai bune cu privire la rolul instituțiilor Ombudsman în ceea ce privește guvernarea deschisă, formulată de Ombudsmanul European și mai multe rețele de Ombudsmani, cum ar fi AOMF și AOM. Rezultatul său va contribui la conturarea viitoarei agende a guvernării deschise și la consolidarea rolului instituțiilor Ombudsman.

Sondajul a fost structurat în 3 părți: caracteristicile generale ale instituției Ombudsman; cultura Guvernării Deschise în funcționarea instituției Ombudsman și implicarea potențială sau reală a instituției Ombudsman în cadrul programului / agendei naționale pentru guvernare deschisă.

Rezultatele sondajului au fost dezbătute cu ocazia *Seminarului Rețelei Europene a Ombudsmanilor*, organizat de Ombudsmanul European, la Bruxelles, în luna iunie 2017.

SECȚIUNEA a 5-a

PRACTICA STUDENȚILOR

Ca și în anii anteriori, în cursul anului 2017 a continuat colaborarea instituției Avocatul Poporului cu universități din întreaga țară, prin efectuarea de stagii de practică ale studenților atât la sediul central, cât și la birourile teritoriale.

A. Practica studenților la sediul central

În cadrul bunelor raporturi de colaborare cu alte instituții, trebuie amintită colaborarea cu Facultatea de Drept din cadrul Universității București și cea cu Programul ELSA, în cadrul căroră, **25 de studenți** au desfășurat stagii de practică, la instituția Avocatul Poporului, în perioadele: 27 martie - 7 aprilie 2017, 24 aprilie - 5 mai 2017, 3-14 iulie 2017, 7-28 iulie 2017, 17 iulie – 4 august 2017 și 13-24 noiembrie 2017.

În data de 1 august 2017, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu un grup de 19 interni selectați pentru participarea la ediția 2017 a *Programului Oficial de Internship al Guvernului României*. La întâlnire au participat și prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului și Cristina Pascu, consilier.

B. Practica studenților la birourile teritoriale și colaborări cu universități și licee

Birourile teritoriale ale instituției Avocatul Poporului au continuat colaborarea cu anumite universități, în vederea efectuării unor stagii de practică ale studenților, după cum urmează:

*

- efectuarea unor stagii de practică de către *18 studenți* ai Facultății de Drept din cadrul Universității Transilvania din Brașov, în cadrul Biroului Teritorial Brașov;
- încheierea unui acord de practică cu Asociația ELSA Brașov, conform căruia va fi stabilit un program de desfășurare a unui stagiului de practică de către studenți ai Facultății de Drept din cadrul Universității Transilvania din Brașov, noiembrie 2017;
- efectuarea unor stagii de practică de către *45 studenți* din cadrul Facultății de Drept a Universității „Dimitrie Cantemir”, la sediul Biroului Teritorial Cluj-Napoca;
- efectuarea unor stagii de practică de către *170 studenți* din cadrul Facultății de Drept a Universității din Craiova, la sediul Biroului Teritorial Craiova;
- încheierea unui *Protocol de practică* cu Universitatea Pitești, Facultatea de Drept și Științe Administrative, în data de 16 ianuarie 2017, în vederea efectuării unor stagii de practică la sediul Biroului Teritorial Pitești;
- efectuarea unui stagiului de practică de către *27 studenți* din cadrul Facultății de Drept și Științe Administrative a Universității din Pitești, la sediul Biroului Teritorial Pitești;
- efectuarea unui stagiului de practică de către *9 studenți* din cadrul Facultății de Științe Economice Juridice și Administrative a Universității „Petru Maior”, la sediul Biroului Teritorial Târgu-Mureș;
- efectuarea unor stagii de practică de către *5 studenți* din cadrul Facultății de Drept a Universității de Vest din Timișoara, la sediul Biroului Teritorial Timișoara.

SECȚIUNEA a 6-a

ÎNCHEIEREA UNOR PROTOCOALE DE COLABORARE

În vederea eficientizării activității și pentru a consolida relațiile cu autoritățile publice dispuse să colaboreze cu Avocatul Poporului în interesul cetățenilor, pentru apărarea drepturilor și libertăților acestora, au fost încheiate protocoale de colaborare.

De asemenea, au fost semnate acte adiționale la o serie de protocoale de colaborare pe care Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție le are cu asociații profesionale/organizații neguvernamentale.

- Protocolul de colaborare între *instituția Avocatul Poporului și Asociația „NECUVINTE”*;

- **Protocolul nr. 41**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între *instituția Avocatul Poporului și Organizația neguvernamentală – Filiala „Filantropia Ortodoxă Aiud”*;

- Protocolul de colaborare între *instituția Avocatul Poporului și Asociația Victimelor Accidentelor de Muncă – AVAM*;

- Protocolul de colaborare între *instituția Avocatul Poporului și Organizația Salvați Copiii*;

- **Protocolul nr. 43**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între *instituția Avocatul Poporului și Organizația neguvernamentală – Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil – FONPC*.

CAPITOLUL VI

COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU MASS-MEDIA

Semnalele lansate de către mass-media privind încălcări ale drepturilor cetățenilor de către autoritățile și instituțiile publice au constituit o prioritate pentru Avocatul Poporului și în anul 2017. În plus, s-a dorit, în anul care s-a scurs, o schimbare de abordare în relația cu presa, insistând, dincolo de elaborarea comunicatelor, îndeosebi pe contactul nemijlocit cu reprezentanții mass-media și prezentarea, în mod direct, a temelor, problemelor, provocărilor cu care s-a confruntat instituția.

În acest scop, s-a pus un accent deosebit pe organizarea de dezbateri publice, cu deplina participare a reprezentanților mass-media. Iar reflectarea problemelor în organele de presă scrisă sau audio-vizuală a fost pe măsură. Dorindu-se, între altele, întărirea dimensiunii europene a relațiilor externe ale Avocatului Poporului, instituția a găzduit, la București, reuniunea Consiliului și Adunării Generale a Institutului European al Ombudsman-ului, concomitent cu sărbătorirea a două decenii de existență a Avocatului Poporului, precum și o Conferință Internațională a Drepturilor Omului, evenimente care au beneficiat de o importantă prezență mass-media, reflectată, de altfel, într-o mediatizare consistentă a evenimentelor (*„Instituția Avocatul Poporului a împlinit 20 de ani. Iohannis: România are nevoie de instituții responsabile”*, www.stiri.tvr.ro, 22 septembrie 2017 etc.).

În contextul derulării, în Parlament, a procesului, extrem de important, de modificare a Legii proprii de funcționare, în scopul creării, în cadrul instituției, a Avocatului Copilului, a fost organizată, împreună cu Organizația Neguvernamentală Salvați Copiii, o dezbatere publică, în scopul prezentării directe către public, prin intermediul mass-media, a implicațiilor, responsabilităților și provocărilor ce decurg din crearea Avocatului Copilului, dezbatere care a beneficiat de o bună mediatizare (*„România va avea instituția Avocatul Copilului. Experți: Va fi un „watchdog” asupra respectării drepturilor copilului”*, www.adevarul.ro, 16 noiembrie 2017; *„Ciorbea, despre înființarea Avocatului Copilului: Va trebui sa facem lobby serios la Guvern și Parlament pentru finanțare”*, www.hotnews.ro, 16 noiembrie 2017; *„Proiectul de lege referitor la înființarea Avocatului Copilului, joi în dezbatere publică”*, www.hotnews.ro, 16 noiembrie 2017 etc.).

Un alt exemplu este dat de apariția în presa scrisă, dar și în unele reportaje televizate, a semnalelor de alarmă cu privire la condițiile din penitenciare, trase de reprezentanții instituției în cadrul dezbaterii publice cu tema *„Monitorizarea locurilor de detenție de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP), rezultate și dificultăți întâmpinate. Obligațiile instituțiilor vizitate în îndeplinirea atribuțiilor MNP”*, organizată către finalul anului 2017 (Victor Ciorbea, *SEMNAL DE ALARMĂ despre condițiile DURE din închisori: „Suntem într-o zonă de gri și cu nuanțe chiar mai închise”*, www.evz.ro, 24 noiembrie 2017).

Avocatul Poporului a continuat să manifeste și în anul 2017 o atitudine proactivă în relația cu presa, societatea civilă și cetățenii, fiind totodată un observator atent al fenomenelor, proceselor și conflictelor apărute în societate, dar situându-se întotdeauna în limitele legii și ale Constituției. Un exemplu ar putea fi decizia Avocatului Poporului de a sesiza direct Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 ce reglementa infracțiunea de abuz în serviciu, o decizie complexă în contextul situației tensionate din societatea românească. Pe parcursul analizării actului normativ menționat, Avocatul Poporului a manifestat o bună comunicare cu mass-media, în scopul unei corecte și prompte informări a opiniei publice.

Iar cazurile în care instituția a fost receptivă la semnalele lansate de diverse categorii ale societății nu au fost puține, alte exemple fiind sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea guvernului României și a ministerelor, în care Avocatul Poporului a observat că, în legislația internă, chiar în cadrul aceleiași puteri și anume cea executivă (exercitată potrivit sistemului constituțional românesc de Președinte și de Guvern) există diferențe de tratament juridic în ceea ce privește condițiile de ocupare a acestor demnități și implicit a criteriilor de integritate necesare a fi îndeplinite.

În fine, am mai putea da ca exemple cazul în care Avocatul Poporului a considerat că prevederile legale care stabilesc termenul de scadență, pentru plata facturilor de utilități, de 15 zile de la data emiterii acestora, contravin Constituției sau răspunsul dat de către instituție sutelor de petiții în care erau semnalate abuzuri asupra câinilor fără stăpân (Portalul Amos News – Avocatul Poporului monitorizează posibilele abuzuri comise asupra câinilor fără stăpân – 19 decembrie 2017), în care Avocatul Poporului a precizat că monitorizează posibilele abuzuri comise asupra câinilor fără stăpân, dar nu are atribuții de control asupra respectării de către instituțiile abilitate a reglementărilor privind protecția acestora.

În mod firesc, comunicarea cu mass-media nu s-a limitat numai la aducerea la cunoștința publicului a situațiilor în care Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a deschis dosare, ci și la informarea opiniei publice cu privire la rezultatul demersurilor realizate de către Avocatul Poporului. Exemplele nu sunt puține, însă îl vom alege pe cel în care, în luna octombrie 2017, Ministerul Sănătății a aprobat, în urma demersurilor Avocatului Poporului (sesizare din oficiu din 21 august 2017), alocarea a peste 60 000 de euro în vederea efectuării, în Italia, a unui autotransplant de celule stem pentru un copil bolnav de cancer, din Municipiul Brașov (newsbv.ro/2017/10/26/somat-avocatul-poporului-ministerul-sanatatii-bani-copil-bolnav-cancer/ Portalul Newsbv – Somat de Avocatul Poporului, Ministerul Sănătății a dat bani pentru un copil bolnav de cancer – 26 octombrie 2017).

Concomitent cu creșterea constantă a sesizărilor din oficiu, anchetelor și audiențelor acordate, a crescut și expunerea media a instituției, atât în presa scrisă cât și în cea audio-vizuală, prin emiterea de comunicate, organizarea de dezbateri, acordarea de interviuri sau participări ale Avocatului Poporului la emisiuni televizate. Corect este să precizăm că această expunere a cunoscut atât aprecieri pozitive cât și negative, fiind semnalate nemulțumiri ale anumitor segmente ale societății cu privire la unele acțiuni sau inacțiuni ale Avocatului Poporului, nemulțumiri normale în democrație. Nemulțumiri de care Avocatul Poporului ține cont și care constituie un prilej de analiză în vederea îmbunătățirii pe viitor a relației cu cetățenii, cu organizațiile neguvernamentale, în scopul de a apăra cât mai eficient drepturile și libertățile persoanelor fizice în raport cu autoritățile și instituțiile publice.

Prezența Avocatului Poporului în social media, în special pe rețeaua Facebook, a cunoscut o creștere constantă, prin mediatizarea în rândul utilizatorilor acestei rețele sociale a demersurilor, punctelor de vedere și rapoartelor întocmite de către Avocatul Poporului, în

scopul popularizării activității instituției și pe acest palier care ocupă o poziție din ce în ce mai importantă în contextul comunicațional actual. Avocatul Poporului îi îndeamnă pe utilizatorii rețelelor de socializare să acceseze contul de Facebook a instituției și să semnaleze orice caz de încălcare a drepturilor și libertăților cetățenilor de către instituțiile și autoritățile publice. Activitatea Avocatului Poporului pe portalurile de social media va trebui consolidată semnificativ începând cu anul 2018, cu atât mai mult cu cât, în cadrul instituției, a fost înființat, ca entitate distinctă, Avocatul Copilului, cunoscut fiind faptul că marea majoritate a utilizatorilor rețelelor de socializare sunt tinerii.

Colaborarea Avocatului Poporului cu posturile teritoriale ale radioului public a cunoscut în anul 2017 o creștere semnificativă, concretizată prin declarații de presă, interviuri sau participări la emisiuni radiofonice, dar rămâne ca obiectiv inițierea unei colaborări constante cu postul public de radio la nivel central. De asemenea, ne menținem intenția de a realiza, în mediul liceal și universitar, a unor campanii de informare asupra competențelor instituției și asupra aspectelor legate de apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, mai ales în contextul înființării Avocatului Copilului. În plus, vom continua să popularizăm, prin intermediul mass-media, cazuri punctuale, aflate în lucru sau rezolvate de către Avocatul Poporului.

Eficientizarea activității Avocatului Poporului și creșterea semnificativă a importanței rezultatelor ce au fost sau pot fi obținute în activitatea instituției este, pentru noi, un deziderat major, în scopul întăririi percepției opiniei publice despre instituție, ca fiind garantul ferm al respectării drepturilor și libertăților cetățenești. În context, ne propunem să depășim greutățile obiective, de ordin logistic, în scopul întocmirii, asemeni altor instituții ale Ombudsman-ului din state europene, a unei liste a tuturor instituțiilor și autorităților publice care nu au pus în aplicare sau au târâgănat punerea în aplicare a Recomandărilor Avocatului Poporului în cazuri de nerespectare a drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Lista ar urma să fie adusă la cunoștința opiniei publice, astfel încât să constituie un stimul pentru respectivele instituții și autorități, în vederea respectării drepturilor cetățenilor, prevăzute în Constituție.

SECȚIUNEA 1

BULETINUL INFORMATIV AL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Instituția Avocatul Poporului a editat Buletinul informativ cu o frecvență trimestrială, buletin ce cuprinde detaliat, aspecte din activitatea desfășurată, aprecieri transmise de petiționari și de autoritățile publice la adresa instituției Avocatul Poporului, cazuri soluționate prin intervenția Avocatului Poporului.

Buletinul informativ se regăsește pe pagina de internet a instituției, www.avpoporului.ro, la secțiunea *Relații cu presa*.

SECȚIUNEA a 2-a

AVOCATUL POPORULUI ÎN MASS-MEDIA

Avocatul Poporului și adjuncții săi au participat la **31 emisiuni radio-TV**, au fost publicate **108 articole în presa centrală și locală** și au fost date publicității **150 comunicate de presă**.

A. Interviu, emisiuni și intervenții la posturile de televiziune

- www.stirileprotv.ro - *Președintele la Avocatul Poporului - declarații ale Președintelui României și Avocatului Poporului* - 1 februarie 2017;
- www.stirileprotv.ro - *Ciorbea a sesizat CCR asupra ordonanței care modifică Codurile penale. Iordache: Să nu fim pesimiști* - 3 februarie 2017;
- Antena 1 - *Avocatul Poporului a acordat un interviu pentru emisiunea Observator, referitor la situația copiilor abuzați sexual* - 9 februarie 2017;
- www.stirileprotv.ro - *Înalta Curte ar putea decide că poliția locală nu mai are voie să îi amendeze pe șoferi în trafic. Confuzia creată de legi (Declarația Avocatului Poporului, Victor Ciorbea)* - 14 februarie 2017;
- www.observator.tv - *Campania „Eu pentru ce m-am născut?” are primele efecte concrete. Autoritatea pentru Protecția Copilului și Avocatul Poporului fac anchete* - 8 martie 2017;
- Digi24.ro - *Avocatul Poporului, autosesizare în scandalul AKH Viena* - 23 martie 2017;
- Realitatea TV – *interviu Avocatul Poporului referitor la sesizarea din oficiu în cazul Spitalului AKH Viena* - 23 martie 2017;
- Digi24.ro - *Avocatul Poporului cere sprijin pentru doi copii români din Finlanda* - 5 aprilie 2017;
- stiri.tvr.ro - *Avocatul Poporului verifică abuzurile de la Școala specială numărul 4 din Capitală* - 6 aprilie 2017;
- www.tvr.ro - *Avocatul Poporului Victor Ciorbea vrea un raport privind situația copiilor aflați în dificultate* - 24 mai 2017;
- Realitatea TV și RTV - *interviuri telefonice Avocatul Poporului referitor la audiența acordată reprezentanților mai multor sindicate, pe tema legii salarizării* - 15 iunie 2017;
- RTV - *intervenție Avocatul Poporului privind petițiile formulate de Partidul Național Liberal în legătură cu Ordonanțele de urgență ale Guvernului nr. 54/2017 și nr. 55/2017* - 11 august 2017;
- Digi TV și Realitatea TV - *declarații Avocatul Poporului referitoare la petiția formulată de Partidul Național Liberal în legătură cu Ordonanța Guvernului nr. 4/2017* - 11 august 2017;
- Antena 1 - *intervenție telefonică Avocatul Poporului în cadrul emisiunii Observator, pe marginea cazului unei turiste, cetățean român, căreia i-a fost refuzată cazarea într-un hotel, din cauza naționalității acesteia* - 17 septembrie 2017;
- www.stiri.tvr.ro - *Instituția Avocatul Poporului a împlinit 20 de ani. Iohannis: România are nevoie de instituții responsabile* - 22 septembrie 2017;
- RTV - *intervenție telefonică Avocatul Poporului, pe marginea sesizării din oficiu în legătură cu incidentul în care a fost implicat un fotbalist care a suferit un traumatism în timpul unui meci* - 3 octombrie 2017;
- stiri.tvr.ro - *Avocatul Poporului, sesizat pentru contestarea la CCR a ordonanței privind Codul Fiscal. Sunt 3 categorii de motive* - 13 noiembrie 2017;
- Digi24.ro - *Revoluția fiscală - PNL a sesizat Avocatul Poporului. Ce spune Victor Ciorbea* - 13 noiembrie 2017;
- Antena 3 și RTV - *intervenții telefonice Avocatul Poporului privind modificările aduse Codului fiscal* - 13 noiembrie 2017;

- Antena 3 - intervenție telefonică Avocatul Poporului, în cadrul emisiunii 100 de minute - 13 noiembrie 2017;
- www.stiri.tvr.ro - *Legea Avocatului Copilului va fi supusă la vot săptămâna viitoare* - 16 noiembrie 2017;
- www.romaniaregional.ro - *Anchetă a Avocatului Poporului față de situația bătrânilor de la Căminul „O nouă șansă” din Mărășești* - 14 decembrie 2017;
- Antena 3 - participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, la o *Ediție specială funeraliile Regelui Mihai* - 16 decembrie 2017;
- România TV - participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, la o *Ediție specială funeraliile Regelui Mihai* - 16 decembrie 2017.

B. Interviu și emisiuni la posturile de radio

- Avocatul Poporului s-a autosesizat cu privire la problemele de la căminul de bătrâni din localitatea suceveană Solca, www.radioiasi.ro - 22 februarie 2017;
- Interviu Avocatul Poporului referitor la sesizarea din oficiu în cazul Spitalului AKH Viena, Europa FM - 23 martie 2017;
- Avocatul Poporului s-a autosesizat pe două cazuri din județul Mureș care au implicat copii declarație a purtătorului de cuvânt al instituției, Matei Vîrtosu, www.radiomures.ro - 27 martie 2017;
- Un hotel a refuzat să cazeze un român din cauza naționalității (Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu), www.rrr.ro - 18 septembrie 2017;
- Avocatul Poporului s-a autosesizat cu privire la absența imunoglobulinei de pe piața medicamentelor din România, www.radiomures.ro - 20 decembrie 2017.

C. Articole publicate în presa centrală și locală

- Explicația lui Ciorbea pentru Iohannis: Nu am analizat 16 ani legea, pentru că nu s-a aflat în dezbatere publică. Nu dispunem de resursele umane, www.gandul.info - 5 ianuarie 2017;
- Victor Ciorbea, omul momentului: Să o lămurim pentru totdeauna și pentru oricine, www.stiripesurse.ro - 5 ianuarie 2017;
- Ciorbea, indignat de indignarea lui Iohannis. Avocatul Poporului reacționează la critici, epochtime-romania.com - 6 ianuarie 2017;
- Posturile scoase la concurs la Avocatul Poporului nu mai prezintă interes. Unul dintre acestea a fost anulat prin ordin, din cauza unor posibile nereguli, www.avocatura.com - 6 ianuarie 2017;
- Avocatul Poporului: producătorul Brădet nevinovat în cazul copiilor infectați cu E.coli. www.evz.ro - 9 ianuarie 2017;
- Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul a două decese, www.cotidianul.ro - 13 ianuarie 2017;
- La sediul Administrației Finanțelor Publice și al Trezoreriei Făgăraș au fost instalate rampe destinate persoanelor cu handicap (Rezultatul demersurilor Avocatului Poporului), www.ultima-ora.ro - 18 ianuarie 2017;

- *Avocatul Poporului dă lovitura în Guvern: statul acordă ajutor pentru lemnele de foc*, www.stiripesurse.ro - 20 ianuarie 2017;
- *Avocatul Poporului anchetează cazul Centrului de Boli Psihice Măciuca. Fotografii șocante cu pacienți legați cu chingi de paturi*, www.libertatea.ro - 25 ianuarie 2017;
- *Victor Ciorbea, nemulțumit de bugetul instituției pentru anul 2017*, www.romanialibera.ro - 30 ianuarie 2017.
- *Avocatul Poporului cere rovinietă pentru o zi pentru autoturisme*, stiripesurse.ro - 3 februarie 2017;
- *Romania's ombudsman challenges graft decree, mass protests enter fourth day*, www.reuters.com - 3 februarie 2017;
- *Ciorbea, întrebat dacă se teme de o revocare din funcție: Nu mi-e frică de nimic, decât de Dumnezeu*, www.business24.ro - 3 februarie 2017;
- *Precizări ale Avocatului Poporului legate de ridicarea excepției de neconstituționalitate a OUG nr. 13/2017*, www.amosnews.ro - 3 februarie 2017;
- *Ciorbea, despre bugetul Avocatului Poporului: Avem nevoie la rectificare de 1.600.000 lei pentru cheltuieli de personal*, www.hotnews.ro - 4 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului: Polițistul rutier este singurul care poate constata contravențiile comise de șoferi!*, www.ultima-ora.ro - 10 februarie 2017;
- *Recomandări ale Avocatului Poporului către Spitalul Județean de Urgență Piatra Neamț și Consiliul Județean Neamț*, www.amosnews.ro - 10 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului a primit răspuns de la Primăria București: Problema RADET e monitorizată*, www.stiripesurse.ro - 10 februarie 2017;
- *Anchetă a Avocatului Poporului în cazul decesului unui copil la Spitalul de Pediatrie din Bacău*, www.stiripesurse.ro - 15 februarie 2017;
- *Primăria Brașov a atribuit o locuință socială unei petente și are în vedere o serie de investiții pentru realizarea de noi asemenea imobile, – Rezultatul demersurilor Avocatului Poporului*, www.amosnews.ro - 17 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului va face o anchetă Centrul de Reabilitare Neuropsihiatrică Zvoriștea din Suceava, care ar fi rămas fără apă caldă și caldură*, www.romanialibera.ro - 17 februarie 2017;
- *Dilemă: au sau nu dreptul polițiștii locali să amendeze șoferii. Avocatul Poporului i-a cerut Curții Supreme să decidă*, www.adevarul.ro - 20 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului sesizează CCR referitor la unele prevederi legale pe tema constituirii sindicatelor*, www.comisarul.ro - 20 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului, anchetă în cazul de violență verbală la care ar fi fost supuși elevii Școlii din Brașov*, www.amosnews.ro - 22 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului a constatat management defectuos la Primăria CORABIA în privința drepturilor persoanelor cu handicap grav*, www.domnuleprimar.ro - 23 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat în cazul unor copii luați de la mamă de autoritățile finlandeze*, www.libertatea.ro - 3 martie 2017;
- *Avocatul Poporului solicită Spitalului Județean de Urgență Târgu-Mureș respectarea dreptului de petiționare*, www.romedic.ro - 7 martie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul minorelor din Vaslui*, www.cotidianul.ro - 14 martie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul cadavrelor bebelușilor descoperite în Bistrița-Bârgăului*, www.stiripesurse.ro - 14 martie 2017;

- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul informațiilor privind exploatarea românelor din Italia*, www.stiripesurse.ro - 14 martie 2017;
- *Avocatul Poporului, anchetă la o primărie și Prefectură*, www.cotidianul.ro - 17 martie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat cu privire la cazul unor copii de la o creșă din orașul Piatra Neamț*, www.amosnews.ro - 21 martie 2017;
- *Avocatul Poporului, descoperire șocantă în cazul deținutului care s-a sinucis la Penitenciarul Rahova*, www.gandul.info - 21 martie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la situația creată de rezilierea contractului privind transplantul de plămâni pentru români la clinica austriacă AKH*, www.romanialibera.ro - 23 martie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat în privința apei infestată cu E coli de la Centrul de îngrijire Suseni*, www.adevarul.ro - 24 martie 2017;
- *Deținuții reclamă că li se refuză constant dreptul de a merge la înmormântarea rudelor. Cazul Ion Bujor deschide cutia pandorei. În urma sesizării Evenimentul Zilei, Avocatul Poporului anchetează cazul deținutului spânzurat la Penitenciarul Rahova*, www.evz.ro - 24 martie 2017;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia împlinirii a 128 de ani de la înființarea AGERPRES*, www.amosnews.ro - 27 martie 2017;
- *Avocatul Poporului solicită Casei de Pensii să recunoască drepturile persoanelor care au realizat venituri în acord global*, www.romanialibera.ro - 27 martie 2017;
- *Ombudsman starts investigation on foodstuff double standard*, www.romaniajournal.ro - 27 martie 2017;
- *Anchetă a Avocatului Poporului, după sesizările privind standardele duble la calitatea alimentelor*, www.bursa.ro - 28 martie 2017;
- *Avocatul Poporului, anchetă la școala specială unde profesorii „scapă câte o scatoalcă” elevilor*, www.gandul.info - 31 martie 2017;
- *Avocatul Poporului, îngrijorat de situația copiilor din România: „S-a autosesizat și va face o anchetă”*, www.gandul.info - 31 martie 2017;
- *Avocatul Poporului se implică în cazul unui român cu pensie de 39 de lei. Are un braț amputat, dar Comisia de handicap nu crede că este un caz grav*, www.gandul.info - 12 aprilie 2017;
- *Avocatul Poporului anchetează posibile nereguli semnalate la Spitalul de Îngrijiri Paliative Ilișești, județul Suceava*, www.amosnews.ro - 12 aprilie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul pacientului care a fost lăsat pe holurile spitalului*, www.stiripesurse.ro - 25 aprilie 2017;
- *Avocatul Poporului intervine în scandalul vaccinurilor. Ministerul Sănătății, sesizat*, www.stiripesurse.ro - 10 mai 2017;
- *Primăria Corabia a angajat un asistent personal pentru o persoană cu handicap grav, după demersurile realizate de către Avocatul Poporului*, www.amosnews.ro - 24 mai 2017;
- *Măsurile solicitate de Avocatul Poporului după ce o elevă a căzut în fosa septică a școlii din Țigmandru*, www.punctul.ro - 26 mai 2017;
- *Avocatul Poporului se autosesizează pe tema lipsei pistelor de biciclete din București*, www.antena3.ro - 31 mai 2017;
- *Recomandarea Avocatului Poporului către Spitalul Județean de Urgență Piatra Neamț*, www.amosnews.ro - 31 mai 2017;

- *Raportul privind situația copiilor în România și înființarea Avocatului Copilului, în discuția Avocatului Poporului și a reprezentantei Salvați Copiii, www.e-juridic.manager.ro - 16 iunie 2017;*
- *Avocatul Poporului, discuții cu reprezentanții mai multor sindicate. Tema: legea salarizării, www.stiripesurse.ro - 16 iunie 2017;*
- *Avocatul Poporului: În Școala Specială nr. 4 din București nu au fost respectate prevederi din Legea privind protecția copilului, www.adevarul.ro - 9 iunie 2017;*
- *Avocatul Poporului, recomandări conducerii Școlii Speciale Gimnaziale nr. 4 București, în urma incidentului privind posibile abuzuri exercitate asupra elevilor, ultima-ora.ro - 19 iunie 2017;*
- *Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Deficiențe de Vedere nr. 11 Buzău și-a însușit Recomandarea formulată de către Avocatul Poporului, www.amosnews.ro - 19 iunie 2017;*
- *ICCJ: Polițiștii locali nu au dreptul să amendeze șoferii în trafic (Recurs în interesul legii promovat de Avocatul Poporului), www.avocatnet.ro - 19 iunie 2017;*
- *Avocatul Poporului, anchetă la Primăria Comunei Berești Bistrița, www.amosnews.ro - 26 iunie 2017;*
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu și anchetă în cazul unor părinți de copii cu dizabilități, www.amosnews.ro - 26 iunie 2017;*
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Internaționale pentru Sprijinirea Victimelor Torturii, www.amosnews.ro - 26 iunie 2017;*
- *Calitatea de rentier agricol poate fi dobândită și de către persoanele care au depus cereri, în acest sens, în perioada 1 ianuarie - 4 martie 2010, www.amosnews.ro - 27 iunie 2017;*
- *Cazul unor copii cu dizabilități cărora Trans Bus nu le recunoaște legitimațiile speciale de transport, în anchetă la Avocatul Poporului, www.adevarul.ro - 27 iunie 2017;*
- *Demersurile Avocatului Poporului în cazul unei persoane din comuna Șotriș care a rămas fără casă, în urma unui incendiu, www.amosnews.ro - 5 iulie 2017;*
- *Avocatul Poporului și Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil, protocol de colaborare privind activitatea de prevenire a torturii în locurile de detenție, ultima-ora.ro - 4 august 2017;*
- *Executivul a adoptat o Hotărâre de Guvern pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare a compensațiilor ca urmare a restricțiilor în recoltarea de masă lemnoasă – Rezultatul demersurilor Avocatului Poporului, www.amosnews.ro - 4 august 2017;*
- *Purtătorul de cuvânt al Avocatului Poporului: În septembrie instituția va fi gazda a trei evenimente internaționale; cheltuielile aprobate sunt maxime, www.news.ro - 9 august 2017;*
- *Avocatul Poporului sesizează CCR cu privire la legea prin care funcționarii publici pot fi avansați dacă își dau licența, adevarul.ro - 17 august 2017;*
- *Avocatul Poporului cere autorităților lămuriri privind modificarea bazei de calcul a CAS și a CASS, ultima-ora.ro - 18 august 2017;*
- *Avocatul Poporului se implică în problema deținuților: Solicitare către ANP și Penitenciarul Rahova, www.stiripesurse.ro - 22 august 2017;*
- *Sinuciderile nu reprezintă o prioritate pentru sistemul penitenciar. Avocatul Poporului cere schimbarea legii după dezvăluirile din Evenimentul Zilei, evz.ro - 24 august 2017;*
- *Rezultatele anchetei Avocatului Poporului în cazul incidentului de la școala Gimnazială Țigmandru, www.amosnews.ro - 28 august 2017;*

- *Cazul femeii înmormântate pe câmp a ajuns în atenția Avocatului Poporului. Preotul a refuzat să o îngroape în cimitir, pentru că era baptistă, adevarul.ro - 29 august 2017;*
- *Avocatul Poporului, anunț despre Școala din Țigmandru, www.zi-de-zi.ro - 30 august 2017;*
- *Dosare români pensionare străinătate. Avocatul Poporului s-a autosesizat, www.dcnews.ro - 30 august 2017;*
- *Avocatul Poporului anunță că, în urma demersurilor sale, a fost numit un nou subprefect în Ilfov, www.stiripesurse.ro - 30 august 2017;*
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu și anchetă la Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu, www.stiripesurse.ro - 12 septembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în legătură cu prezența unor documente medicale ale unui dispensar din Piatra Neamț, în stradă, www.amosnews.ro - 12 septembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat în cazul noii legii a Educației din Ucraina și cere clarificări autorităților de la Kiev, www.bursa.ro - 15 septembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu referitor la situația cetățeanului român căruia i-a fost refuzată cazarea, www.stiripesurse.ro - 18 septembrie 2017;*
- *Activitatea Avocatului Poporului, elogiată de edilul Capitalei, Gabriela Firea, romanialibera.ro - 21 septembrie 2017;*
- *Primarul General: Avocatul Poporului s-a sesizat și a monitorizat asigurarea cu agent termic și apă caldă a Capitalei, www.amosnews.ro - 22 septembrie 2017;*
- *Ciorbea spune că încearcă să se comporte ca un Avocat al Poporului complet independent, www.agerpres.ro - 22 septembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului a demarat o ancheta cu privire la evacuarea unor familii de romi dintr-un cartier din Municipiul Mangalia, www.curierulnational.ro - 3 octombrie 2017;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat pentru că elevii orfani și cei cu dizabilități din Târgu Jiu au rămas fără abonamente de transport, www.amosnews.ro - 3 octombrie 2017;*
- *Avocatul Poporului, Victor Ciorbea, anchetează evacuarea a 15 familii de romi din Mangalia. Primarul Cristian Radu: Cei fără forme legale să se întoarcă de unde au venit, www.romanialibera.ro - 4 octombrie 2017;*
- *Victor Ciorbea, lovitura pentru Liviu Pop și fabricile de diplome: atacă la Curtea Constituțională o ordonanță de urgență privind acreditarea școlilor doctorale, www.hotnews.ro - 4 octombrie 2017;*
- *Avocatul Poporului solicită Inspectoratului Școlar Botoșani să aplice corect legislația privind protejarea și promovarea drepturilor copilului, www.ultima-ora.ro - 18 octombrie 2017;*
- *Înființarea Avocatului Copilului. Primul pas (dezbatere publică organizată de Avocatul Poporului), www.dcnews.ro - 10 noiembrie 2017;*
- *Dezbateri publică dedicată Avocatului Copilului (organizată de către Avocatul Poporului, ANPDCA și Organizația Salvați Copiii, www.amosnews.ro - 13 noiembrie 2017;*
- *PNL sesizează Avocatul Poporului în cazul OUG privind Codul Fiscal. Ce spune Victor Ciorbea, www.gandul.info - 13 noiembrie 2017;*
- *Proiectul de lege referitor la înființarea Avocatului Copilului, joi în dezbatere publică, www.hotnews.ro - 16 noiembrie 2017;*
- *Ciorbea, despre înființarea Avocatului Copilului: Va trebui să facem lobby serios la Guvern și Parlament pentru finanțare, www.hotnews.ro - 16 noiembrie 2017;*
- *România va avea instituția Avocatul Copilului. Experți: Va fi un „watchdog” asupra respectării drepturilor copilului, www.adevarul.ro - 16 noiembrie 2017;*

- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu în legătură cu retragerea de pe piață a medicamentului Trileptal, folosit în tratarea epilepsiei, www.ultima-ora.ro - 19 noiembrie 2017;*
- *Ciorbea: Vom lua o decizie privind ordonanțele referitoare la Codul fiscal și Pilonul II anul acesta, www.hotnews.ro - 20 noiembrie 2017;*
- *Victor Ciorbea, SEMNAL DE ALARMĂ despre condițiile DURE din închisori: Suntem într-o zonă de gri și cu nuanțe chiar mai închise, www.evz.ro - 24 noiembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului recomandă ocuparea posturilor vacante la centrul de plasament din Caraș-Severin unde un copil a fost găsit spânzurat, www.agerpres.ro, 4 decembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului va verifica mai multe spitale de psihiatrie din țară, www.agerpres.ro, 7 decembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului cere Inspectoratului Școlar Județean Olt să ia măsurile necesare pentru securizarea tuturor unităților de învățământ, www.amosnews.ro, 7 decembrie 2017;*
- *Copil, accident grav la grădiniță. Avocatul Poporului s-a autosesizat, www.dcnews.ro, 7 decembrie 2017.*
- *Exclusivitate: Victor Ciorbea despre cum a redevenit Regele Mihai cetățean român, www.cotidianul.ro, 8 decembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului „dresează” autoritățile municipale: Primăria Târgu-Jiu, obligată să țină în lesă adăpostul canin, www.gorjeanul.ro, 8 decembrie 2017;*
- *Psihiatria, sub lupa Avocatului Poporului, www.jurnalul.ro, 8 decembrie 2017;*
- *Cum va PROCEDA Avocatul Poporului în legătură cu ordonanțele de urgență, www.evz.ro, 8 decembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului cere monitorizarea activității în cadrul Centrului de Plasament Lugoj, www.amosnews.ro, 13 decembrie 2017;*
- *Statut cadre militare. CCR, sesizată de Avocatul Poporului, dcnews.ro, 18 decembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului monitorizează posibilele abuzuri comise împotriva câinilor fără stăpân, www.amosnews.ro, 19 decembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului din Brașov s-a implicat în rezolvarea unei probleme apărute în comuna covășneană Ghidfalău, www.radiomures.ro, 18 decembrie 2017;*
- *IMUNOGLOBULINĂ. Avocatul Poporului, investigație de ultimă oră, www.dcnews.ro, 20 decembrie 2017;*
- *Avocatul Poporului a sesizat CCR ref. limitarea acordării dreptului la concediu și indemnizație pentru creșterea copilului cu handicap în cazul cadrelor militare, www.juridice.ro, 21 decembrie 2017.*

D. Comunicate de presă

- *Comunicat de presă privind Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 2 din Legea nr. 90/2001 - 5 ianuarie 2017;*
- *Comunicat de presă privind precizările Avocatului Poporului referitoare la poziția exprimată de către purtătorul de cuvânt al Administrației Prezidențiale - 5 ianuarie 2017;*
- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unei bătrâne care ar fi decedat după ce ar fi așteptat 26 de ore la Spitalul Județean Constanța - 13 ianuarie 2017;*

- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul decesului unui copil de 13 ani, la Spitalul Județean din Târgoviște, după o operație de apendicită - 13 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui copil care ar fi decedat din cauza virusului rujeolic la Spitalul Clinic de Boli Infecțioase și Pneumoftiziologie Victor Babeș Timișoara - 17 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind instalarea de rampe pentru persoane cu handicap la Administrația Finanțelor Publice Făgăraș – rezultatul demersurilor Avocatului Poporului - 17 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind adoptarea de către Guvernul României, în 2016, a unei Hotărâri de Guvern, ca urmare a demersurilor Avocatului Poporului - 20 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, județul Vâlcea - 25 ianuarie 2017;
- Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului - 26 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului la Spitalul Municipal Făgăraș - 26 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind demersurile Avocatului Poporului pe lângă conducerea Centrului de transfuzie sanguină din Sfântu Gheorghe - 26 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului după ce zeci de oameni din comuna Sălcuța ar fi rămas fără ajutor social - 30 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind propunerea Avocatului Poporului ca plata rovinietei pentru o zi să fie posibilă și în cazul autoturismelor - 31 ianuarie 2017;
- Comunicat de presă privind precizări ale Adjunctului Avocatului Poporului, domnul Mircea Criste, legate de poziția exprimată de către Consiliul Facultății de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara cu privire la adoptarea Ordonanței de Urgență nr. 13/2017 - 2 februarie 2017;
- Comunicat de presă - Activitatea instituției pe trimestrul al IV-lea al anului 2016;
- Comunicat de presă privind precizări ale Avocatului Poporului legate de ridicarea excepției de neconstituționalitate a OUG nr. 13/2017 - 3 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind Recursul în interesul legii promovat de către Avocatul Poporului referitor la competențele de a constata contravențiile și a aplica sancțiuni legate de circulația pe drumurile publice - 10 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandări ale Avocatului Poporului către Spitalul Județean de Urgență Piatra Neamț și Consiliul Județean Neamț - 10 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind faptul că Avocatul Poporului continua să monitorizeze situația în care se află RADET - 10 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui copil care ar fi murit la Spitalul de Pediatrie din Bacău, după ce ar fi fost transportat cu o ambulanță fără medic - 15 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului la Primăria Brașov în legătură cu situația locativă a unei petente - 17 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu absența căldurii la Centrul de Reabilitare și Recuperare Neuropsihiatrică Zvoriștea, județul Suceava - 17 februarie 2017;

- Comunicat de presă privind Excepția de neconstituționalitate ridicată de către Avocatul Poporului cu privire la art. 3 alin.(2) din Legea nr. 62/2011 a dialogului social - 20 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului în legătură cu problemele întâmpinate de către beneficiarii Căminului pentru persoane vârstnice Solca, județul Suceava - 21 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea trimisă de Avocatul Poporului Prefectului Județului Olt în legătură cu neînsușirea unei Recomandări de către Primăria Corabia - 22 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului într-un caz de violență verbală la care ar fi fost supuși elevii clasei a-II-a din Școala Gimnazială nr. 4 Brașov - 22 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului referitor la apariția unor cazuri de TBC la Liceul Marin Preda din București - 23 februarie 2017;
- Comunicat de presă - sesizare din oficiu și anchetă în cazul decesului unor pacienți, la Spitalul Filantropia din Craiova, după ce li s-a făcut transfuzii de sânge - 27 februarie 2017;
- Comunicat de presă privind demersurile făcute de Avocatul Poporului referitoare la problemele legate de cardul de sănătate - 27 februarie 2017;
- Comunicat de presă - sesizare din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în legătură cu posibile abuzuri asupra minorilor din Centrul de Plasament Azur, orașul Victoria - 27 februarie 2017.
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unor copii români preluați din familie de către autoritățile din Finlanda - 2 martie 2017;
- Comunicat de presă privind acțiunea în contencios administrativ intentată de către Avocatul Poporului împotriva Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Galați și a serviciului specializat din cadrul Prefecturii Constanța - 3 martie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Spitalul Județean de Urgență Târgu-Mureș - 6 martie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și anchetele ce vor fi demarate de către Avocatul Poporului cu privire la situația copiilor abuzați sexual în România - 9 martie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul informațiilor din presă privind cadavrele a trei bebeluși descoperite în podul unui bloc din comuna Bistrița-Bârgăului, județul Bistrița Năsăud - 14 martie 2017;
- Comunicat de presă referitor la sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul informațiilor privind exploatarea și agresiunile sexuale la care sunt supuse mii de femei care lucrează în Sicilia-Italia - 14 martie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unor minore, aflate în centre de plasament aparținând DGASPC Vaslui, care ar fi fost obligate să se prostitueze - 14 martie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în legătură cu protestul mai multor părinți care au reclamat atitudinea personalului medical și condițiile din Spitalul Clinic Județean de Urgență Arad - 15 martie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului la Primăria Ovidiu și Prefectura Județului Constanța în contextul nerespectării unei hotărâri judecătorești de reconstituire a dreptului de proprietate - 17 martie 2017;

- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul deținutului care s-a sinucis în urma refuzului conducerii Penitenciarului de a-i permite să asiste la înmormântările soției, copilului și fratelui său - 21 martie 2017;
- Comunicat de presă referitor la sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la cazul unor copii de la o creșă din Piatra Neamț, care au ajuns la spital cu diaree acută și deshidratare - 21 martie 2017;
- Comunicat de presă referitor la sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la situația generată de rezilierea, de către Spitalul AKH din Viena, a contractului în baza căruia făcea operații de transplant de plămâni pentru pacienții din România - 23 martie 2017;
- Comunicat de presă referitor la sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la situația de la Căminul de bătrâni din Suseni, județul Gorj, după ce ar fi fost semnalat faptul că Centrul este alimentat cu apă contaminată - 23 martie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unor copii ținuti sclavi de cămătari, în județul Mureș, dacă părinții nu-și plăteau datoriile - 24 martie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unei eleve de la Școala din Țigmandru, județul Mureș, care a căzut într-o fosă septică aflată în curtea școlii - 24 martie 2017;
- Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia împlinirii a 128 de ani de la înființarea AGERPRES - 27 martie 2017;
- Comunicat de presă referitor la sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului privind informațiile legate de protestul statelor grupului de la Vișegrad împotriva standardelor duble practicate de marile branduri la produsele alimentare - 27 martie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Casa Națională de Pensii - 27 martie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Primăria comunei Agăș, județul Bacău - 28 martie 2017;
- Comunicat de presă privind întocmirea unui Raport Special despre situația copiilor din România - 30 martie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului cu privire la situația de la Școala Specială Gimnazială nr. 4 din București - 31 martie 2017;
- Comunicat de presă privind vizita inopinată a Avocatului Poporului la Centrul de Plasament din Lugoj - 31 martie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unei minore care ar fi fost abuzată sexual de către pedagog în incinta Liceului Tehnologic Special din comuna Ștefan cel Mare, județul Neamț - 4 aprilie 2017;
- Comunicat de presă privind scrisoarea adresată de Avocatul Poporului omologului său finlandez, în cazul celor doi copii, cetățeni români, preluați de la domiciliul mamei de către autoritățile din Finlanda - 5 aprilie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unui bărbat cu grad de handicap, care primește o pensie de doar 39 de lei pe lună - 12 aprilie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului în cazul unor posibile nereguli semnalate la Spitalul de Îngrijiri Paliative Ilișești, județul Suceava - 12 aprilie 2017;
- Comunicat de presă privind activitatea instituției pe trimestrul I al anului 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui copil mușcat de câini, în localitatea Câmpia Turzii, județul Cluj - 21 aprilie 2017;

- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unui pacient care ar fi fost lăsat să se târască pe holurile Spitalului Universitar de Urgență București - 25 aprilie 2017;
- Comunicat de presă privind Excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului, referitoare la prevederile legale care stabilesc termenul de scadență pentru plata facturilor de utilități - 27 aprilie 2017;
- Comunicat de presă privind poziția Avocatului Poporului referitoare la petițiile adresate instituției în legătură cu proiectul de Lege privind organizarea și finanțarea activității de vaccinare în România - 10 mai 2017;
- Comunicat de presă privind acțiunea în contencios administrativ introdusă de către Avocatul Poporului împotriva Inspectoratului Județean de Poliție Iași - 10 mai 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu gestionarea defectuoasă a problemei câinilor fără stăpân de către multe primării din județul Suceava - 12 mai 2017;
- Comunicat de presă privind vizita inopinată a Avocatului Poporului la Spitalul Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin – secția Psihiatrie, Gura Văii - 18 mai 2017;
- Mesajul Avocatului Poporului privind atentatul din Manchester - 23 mai 2017;
- Comunicat de presă privind demersurile Avocatului Poporului pe lângă Primăria Corabia, județul Olt, în vederea angajării unui asistent personal pentru o persoană cu handicap grav - 24 mai 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unui elev pedepsit să stea pe hol în timpul cursurilor - 25 mai 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandările Avocatului Poporului în cazul elevei din Nadeș, Județul Mureș, care a căzut într-o fosă septică - 26 mai 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu numărul redus de piste pentru biciclete din București - 31 mai 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Spitalul Județean de Urgență Piatra Neamț - 31 mai 2017;
- Comunicat de presă - Fenomenul violenței în familie, în atenția Avocatului Poporului și a Asociației Neguvernamentale "Necuvinte" - 6 iunie 2017;
- Comunicat de presă - Reglementări din Legea cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri, în discuția Avocatului Poporului și a reprezentanților sindicatelor din administrația publică - 16 iunie 2017;
- Comunicat de presă - Raportul privind situația copiilor în România și înființarea Avocatului Copilului, în discuția Avocatului Poporului și a reprezentantei "Salvați copii" - 16 iunie 2017;
- Comunicat de presă privind înființarea Avocatului Copilului, întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanta Federației Organizațiilor Nonguvernamentale pentru Copii - 16 iunie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea formulată de către Avocatul Poporului la adresa conducerii Școlii Speciale Gimnaziale nr. 4 București, în urma incidentului privind posibile abuzuri exercitate asupra elevilor - 19 iunie 2017;
- Comunicat de presă privind rezultatul anchetei și Recomandării formulate de către Avocatul Poporului către Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Deficiențe de Vedere nr. 11 Buzău - 19 iunie 2017;
- Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Internaționale pentru Sprijinirea Victimelor Torturii - 26 iunie 2017;

- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului la Primăria Comunei Șinca, județul Brașov - 26 iunie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului în cazul unor părinți de copii cu dizabilități cărora Trans Bus Buzău le solicită lunar abonamente gratuite pentru transportul în comun - 26 iunie 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului la Primăria Comunei Berești Bistrița, județul Bacău - 26 iunie 2017;
- Comunicat de presă privind o Excepție de neconstituționalitate formulată de către Avocatul Poporului și admisă de către CCR (calitatea de rentier agricol poate fi dobândită și de către persoanele care au depus cereri, în acest sens, în perioada 1 ianuarie - 4 martie 2010) - 27 iunie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea DGASPC Buzău de către Avocatul Poporului în cazul elevului exclus de la ore și pus să stea pe hol - 5 iulie 2017;
- Comunicat de presă privind demersurile Avocatului Poporului în cazul unei petente din comuna Șotrițe, județul Prahova căreia i s-a sistat ajutorul social și nu i s-a acordat ajutor de urgență de către AJPIIS Prahova - 5 iulie 2017;
- Comunicat de presă privind aprobarea de către Primăria Constanța a ieșirii din indiviziune a unui proprietar pentru o suprafață de teren deținută în coproprietate cu autoritatea locală, ca urmare a demersurilor Avocatului Poporului - 6 iulie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Spitalul Județean de Urgență „Sf. Ioan cel Nou” din Suceava - 6 iulie 2017;
- Comunicat de presă privind demersurile Avocatului Poporului către Primăria Miheșu de Câmpie, Județul Mureș - 6 iulie 2017;
- Comunicat de presă - Avocatul Poporului, protocol de colaborare cu Asociația ”Necuvinte” - 12 iulie 2017;
- Comunicat de presă - Întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanții organizației ”Salvați copiii” - 12 iulie 2017;
- Comunicat de presă - Recomandare adresată primarului comunei Poenarii Burchii - 18 iulie 2017;
- Comunicat de presă - Sesizare din oficiu cu privire la situația a trei copii bolnavi de leucemie, internați la Spitalul Județean de Urgență Craiova - 24 iulie 2017;
- Comunicat de presă - Partidul Național Liberal, reprezentat de domnul Ludovic Orban, a solicitat Avocatului Poporului sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a Ordonanței Guvernului nr. 4/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal - 26 iulie 2017;
- Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului în trimestrul al II-lea al anului 2017 - 31 iulie 2017;
- Comunicat de presă privind protocolul de colaborare între Avocatul Poporului și Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC) - 4 august 2017;
- Comunicat de presă privind adoptarea Hotărârii de Guvern pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare a compensațiilor ca urmare a restricțiilor în recoltarea de masă lemnoasă – Rezultatul demersurilor Avocatului Poporului - 4 august 2017;
- Precizări privind organizarea evenimentelor legate de Adunarea Generală a Institutului European al Ombudsman-ului și sărbătorirea a două decenii de la înființarea instituției Avocatul Poporului - 9 august 2017;
- Comunicat privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui bucureștean amendat pentru că ar fi parcat pe un spațiu verde - 9 august 2017;

- Comunicat privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unei fete încătușate după ce ar fi fost prinsă fără bilet în Municipiul Ploiești - 9 august 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui ambulanțier care transporta sânge, lăsat fără permis - 9 august 2017;
- Comunicat de presă privind Excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 68 alin. (1) din Legea privind statutul funcționarilor publici, ridicată direct de Avocatul Poporului - 17 august 2017;
- Comunicat de presă cu privire la solicitările de ridicare directă a excepției de neconstituționalitate a Ordonanței Guvernului nr. 4/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal - 17 august 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui copil, bolnav de cancer, căruia autoritățile române refuză să-I emită autorizația pentru un transplant de celule stem în Italia - 21 august 2017;
- Comunicat de presă privind protocolul dintre Avocatul Poporului și Asociația Victimelor Accidentelor de Muncă - 21 august 2017;
- Comunicat de presă referitor la sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la situația din județul Vâlcea, unde mistreții, șacalii și vulpile pun mari probleme agricultorilor și atacă animalele din gospodării - 21 august 2017;
- Comunicat de presă privind Rezultatele vizitei Avocatului Poporului în Penitenciarul Rahova, în urma incidentului în care un deținut s-a sinucis, după ce i s-a refuzat participarea la înmormântarea unei rude - 22 august 2017;
- Comunicat de presă privind răspunsul Avocatului Poporului la petițiile adresate instituției în legătură cu prevederile proiectului de lege privind organizarea și finanțarea activității de vaccinare - 23 august 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul absenței rampelor de acces la Direcția de Asistență Comunitară Sfântul-Gheorghe - 25 august 2017;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului în cazul decesului unui deținut de la Penitenciarul Iași - 25 august 2017;
- Comunicat de presă privind însușirea Recomandărilor Avocatului Poporului de către conducerea Școlii Speciale Gimnaziale nr. 4 București - 25 august 2017;
- Comunicat de presă privind rezultatele demersurilor Avocatului Poporului în cazul incidentului în care o elevă a căzut în fosa septică din curtea Școlii Gimnaziale Nadeș Țigmandru - 28 august 2017;
- Comunicat de presă privind rezultatele demersurilor Avocatului Poporului pe lângă Primăria Comunei Grănicești, județul Suceava - 29 august 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Primăria Comunei Tălpași, județul Dolj, în cazul refuzului preoților de a îngropa o persoană aparținând cultului Baptist în cimitirul comunei - 29 august 2017;
- Comunicat de presă legat de sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului cu privire la situația din județul Bihor, unde cetățenii mutați în străinătate așteaptă câteva luni pentru a li se soluționa dosarele de pensionare - 30 august 2017;
- Comunicat de presă privind deblocarea activității Comisiei județene Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor – Rezultatul demersurilor Avocatului Poporului - 30 august 2017;
- Mesajul Avocatului Poporului cu privire la trecerea în eternitate a Doamnei Zoe Petre - 1 septembrie 2017;

- Mesajul Avocatului Poporului la comemorarea unui an de la moartea lui Elie Wiesel - 10 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu prezența unor documente medicale ale unui dispensar din Piatra Neamț, în stradă, în vecinătatea unor pubele - 12 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și ancheta la Spitalul Clinic de Pediatrie Sibiu - 12 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Primăria Ungureni, județul Bacău - 14 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind adoptarea de către Guvern a unui act normativ (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2017) ca urmare a demersurilor Avocatului Poporului - 14 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și demersurile către Ombudsmanul ucrainean cu privire la noua lege a educației adoptată în Ucraina - 15 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui cetățean roman căruia i-a fost refuzată cazarea într-un hotel din Finlanda din cauza naționalității române - 18 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind organizarea de către Avocatul Poporului și Institutul European al Ombudsmanului a unei serii de evenimente, precum și aniversarea a două decenii de la înființarea instituției Avocatul Poporului - 20 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu faptul că elevii orfani și cei cu dizabilități din Târgu Jiu au rămas fără abonamente de transport - 3 octombrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în legătură cu evacuarea unor familii de romi dintr-un cartier din Municipiul Mangalia - 3 octombrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu incidentul în care a fost implicat un fotbalist care a suferit un traumatism în timpul unui meci - 3 octombrie 2017;
- Comunicat de presă privind Excepția de neconstituționalitate formulată direct de Avocatul Poporului cu privire la dispozițiile OUG nr. 54/2017 prin care se menține acreditarea școlilor doctorale autorizate provizoriu până la 1 octombrie 2019 - 4 octombrie 2017;
- Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului în trimestrul al III-lea al anului 2017 - 16 octombrie 2017.
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Inspectoratul Școlar Botoșani și conducerea Școlii Gimnaziale Sulița, județul Botoșani - 17 octombrie 2017;
- Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Armatei Române - 25 octombrie 2017;
- Comunicat de presă privind aprobarea de către Ministerul Sănătății, în urma demersurilor Avocatului Poporului, a fondurilor necesare efectuării unui autotransplant de celule stem, în Italia, pentru un copil bolnav de cancer, din Brașov - 26 octombrie 2017;
- Comunicat de presă privind acțiunea în contencios administrativ intentată de către Avocatul Poporului împotriva Primăriei Municipiului Târgu-Mureș - 2 noiembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu retragerea de pe piață a medicamentului Trileptal, folosit la tratarea epilepsiei - 17 noiembrie 2017;

- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unei fete bolnavă de cancer, ai cărei părinți refuză efectuarea unei intervenții chirurgicale - 17 noiembrie 2017;
- Comunicat de presă - *In memoriam Stela Popescu* - 24 noiembrie 2017;
- Mesajul Avocatului Poporului legat de încetarea din viață a actriței Cristina Stamate - 27 noiembrie 2017;
- Comunicat de presă privind demersurile Avocatului Poporului pentru acordarea unui ajutor bănesc necesar reparării unei case afectate de furtună, în Comuna Petrova, județul Maramureș - 4 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui bărbat din Corabia, decedat în ambulanță, în drum spre spital - 4 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și efectuarea de verificări în spitalele de psihiatrie, după recenta condamnare a României la CEDO - 7 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea adresată Primăriei Târgu-Jiu după incidentul în care o fetiță a fost mușcată de un câine comunitar - 7 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului în cazul unui incident în care o fetiță a căzut de la etajul I al unei grădinițe din Slatina - 7 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului referitoare la situația bătrânilor de la Căminul „O Nouă Șansă”, din Mărășești, care riscă să rămână fără hrană - 13 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către DGASPC Timiș în urma incidentului în care un copil dintr-un centru de plasament a suferit arsuri, ca urmare a jocului cu o brichetă și diluant - 13 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind Excepția de neconstituționalitate formulată direct de Avocatul Poporului, referitoare la dispozițiile legale care limitează, în cazul cadrelor militare, acordarea dreptului la concediu și indemnizație pentru creșterea copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 7 ani - 19 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind poziția Avocatului Poporului referitoare la petițiile adresate instituției, în care sunt semnalate posibile abuzuri asupra câinilor fără stăpân - 19 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unei femei care a decedat la 12 ore de la naștere, în Spitalul Județean de Urgență Piatra Neamț - 19 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui bărbat care a murit după ce a fost atacat de un porc mistreț - 19 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului referitor la absența imunoglobulinei de pe piața românească a medicamentelor - 20 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind demersurile Avocatului Poporului referitoare la emiterea de către Ministerul Culturii și Identității Naționale a unui aviz necesar pentru schimbarea de destinație a unui imobil din Municipiul Târgoviște, județul Dâmbovița - 22 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind asigurarea legală a serviciilor Salvamont de pe raza localităților Bran, Moieciu și Fundata, ca urmare a demersurilor Avocatului Poporului - 27 decembrie 2017;
- Comunicat de presă privind rezultatele Recomandării Avocatului Poporului în cazul unui copil de 12 ani, bolnav de cancer, căruia i-a fost refuzat dreptul de a merge în excursie, deși boala nu este transmisibilă - 27 decembrie 2017.

SECȚIUNEA a 3-a
COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE BIROURILOR TERITORIALE ȘI ALE CENTRELOR
ZONALE ALE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU
MASS-MEDIA

Comunicarea și relațiile birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului cu mass-media au cunoscut, de asemenea, o intensificare fără precedent. Astfel, în anul 2017 au fost publicate **361 articole** publicate în presa locală referitoare la activitatea birourilor teritoriale, iar reprezentanții acestora au participat la **131 emisiuni de radio și televiziune**. Totodată, au fost organizate **7 conferințe de presă**.

Biroul Teritorial Bacău a acordat **4** interviuri posturilor locale de televiziune și a publicat **12** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Participare la Emisiunea *Punctul pe I*, la postul Tele Moldova Iași. Tema emisiunii *drepturile persoanelor cu handicap*, februarie 2017;
- Interviu la postul Topall TV Roman despre *activitatea Biroului Teritorial Bacău în județul Neamț*, 7 septembrie 2017;
- Interviu la postul Topall TV Roman despre *demersurile întreprinse pentru verificarea informațiilor publicate în presa locală, cu privire la fenomenul cerșetoriei în care sunt implicați minori*, 18 septembrie 2017;
- Interviu la postul Topall TV Roman despre *problematica expusă de persoanele care s-au prezentat la audiențe la data de 26 septembrie 2017*, 28 septembrie 2017.

• **Articole:**

- *Avocatul Poporului a declanșat o anchetă în cazul copilului din Agăș mort la spital*, apărut pe www.ziarbacau.ro, 16 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului anchetează cazul din Agăș*, publicat în *Deșteptarea Bacău*, 17 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat privind moartea unui copil*, publicat în *Evenimentul regional al Moldovei*, 17 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului anchetează decesul unui copil la Spitalul de Pediatrie Bacău*, publicat în *Ziarul de Bacău*, 17 februarie 2017;
- *Reacția Avocatului Poporului după ancheta ziarbacau.ro în legătură cu copilul de 5 ani din Agăș neglijat de părinți și mort la spital*, apărut pe www.ziarbacau.ro, 29 martie 2017;
- *Primărie băcăuană „trasă de urechi” de Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziarulevenimentul.ro, 30 martie 2017;
- *Recomandare de la Avocatul Poporului după ce un copil din Agăș a murit, neglijat de părinți*, publicat în *Ziarul Deșteptarea*, 30 martie 2017;
- *Ceremoniile dedicate Centenarului Marelui Război – Vrancea Eroică 1917-2017 s-au încheiat ieri la Străoane*, publicat în *Monitorul de Vrancea*, în data de 23 august 2017;
- *Pe 26 septembrie, Avocatul Poporului acordă audiențe gratuite cetățenilor din Neamț*, apărut pe www.ziarbicaz.ro, 7 septembrie 2017;

- Pe 26 septembrie, Avocatul Poporului acordă audiențe gratuite cetățenilor din Neamț, apărut pe www.ziarpitraneamt.ro, 7 septembrie 2017;
- Audiențe la Avocatul Poporului sesizează încălcarea drepturilor și libertăților cetățenești prin acte sau fapte administrative de către autorități ale administrației, apărut pe www.ziartarguneamt.ro, 7 septembrie 2017.
- Drepturi încălcate flagrant – asistenții personali ai persoanelor cu handicap, la mila autorităților locale, publicat în Deșteptarea Bacău, 16 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Brașov a acordat **12** interviuri posturilor locale de radio și televiziune și a publicat **42** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Interviu la Știrile TV Nova Făgăraș referitor la *amplasarea unei rampe de acces la sediul Administrației Financiare Făgăraș în urma demersului instituției Avocatul Poporului – BT Brașov*, 19 ianuarie 2017;
- Interviu la Știrile Radio România Târgu-Mureș, reportajul *Avocatul Poporului Brașov oferă audiențe la Sf. Gheorghe*, 23 februarie 2017;
- Interviu la Știrile TV Nova Brașov, referitor la *ancheta BT Brașov la Școala Generală nr. 4 Brașov*, 23 februarie 2017;
- Interviu la Știrile TV Nova Făgăraș, reportajul *Avocatul Poporului, anchetă la Centrul Azur*, referitor la *ancheta BT Brașov la Centrul de Plasament Victoria*, 28 februarie 2017;
- Interviu la Radio România Târgu-Mureș *Avocatul Poporului, audiențe la Sf. Gheorghe*, 4 aprilie 2017;
- Interviu la Radio România Târgu-Mureș – *Instituția Avocatul Poporului organizează în 7 iunie audiențe la Sf. Gheorghe*, 30 mai 2017;
- Interviu la Radio România Târgu-Mureș, *Biroul Teritorial Brașov al Avocatului Poporului s-a autosesizat, în legătură cu situația unui copil bolnav de cancer, tratat în Italia*, în data de 23 august 2017;
- Interviu la Radio Târgu-Mureș - *Avocatul Poporului implicat în soluționarea unui caz de retrocedare*, 1 septembrie 2017;
- Interviu la Radio Târgu-Mureș - *Locuințele sociale din Sfântu-Gheorghe în atenția Avocatului Poporului*, 5 octombrie 2017;
- Interviu la Radio Târgu-Mureș, intitulat *Taxarea bolnavilor în stațiunea Covasna, în vizorul Avocatului Poporului*, 15 noiembrie 2017.
- Emisiunea *Exclusiv cu Amelia Vulcu*, la postul Brașov TV, 23 noiembrie 2017;
- Interviu la Radio Târgu-Mureș, intitulat *Avocatul Poporului din Brașov s-a implicat în rezolvarea unei probleme apărute în comuna covăsneană Ghidfalău*, 18 decembrie 2017.

• **Articole:**

- *Cu ce probleme vă puteți adresa Avocatului Poporului*, publicat în Transilvania Expres, 12 ianuarie 2017;
- *În 2016, Avocatul Poporului a soluționat 200 de petiții la Brașov*, publicat în Transilvania Expres, 16 ianuarie 2017;
- *Mi, hol, mikor? (Ce? Unde? Când?)*, publicat în cotidianul Haromszek, 28, 30, 31 ianuarie, 4 aprilie, 4 mai, 7 iunie, 5 iulie, 2 august, 3 octombrie 2017;
- *La sesizarea Avocatului Poporului, ANAF instalează la sediile din Făgăraș rampe destinate persoanelor cu handicap*, publicat în Bună Ziua Brașov, 18 ianuarie 2017;

- *Abuzurile sexuale din centrul de plasament Azur Victoria au intrat în atenția Avocatului Poporului*, publicat în Transilvania Expres, 27 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului, în anchetă la Victoria unde o educatoare ar fi abuzat sexual un adolescent*, apărut pe www.newsbv.ro, 27 februarie 2017;
- *Cazul învățătoarei de la Școala 4, în atenția Avocatului Poporului*, publicat în Monitorul Expres, 27 februarie 2017;
- *Miting și antimiting pentru învățătoarea Dobrescu*, publicat în Bună Ziua Brașov, 28 februarie 2017;
- *Audiențe Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, publicat în Observatorul de Covasna, 30 martie, 30 mai, 31 iulie, 4 septembrie, 31 octombrie 2017;
- *Ingyenes meghallgatas (AUDIENȚE GRATUITE)*, publicat în cotidianul covăsnean Hirmondo, 3 aprilie 2017;
- *Meghallgatas (AUDIENȚE)*, publicate în cotidianul Haromszek, 3 aprilie, 3 mai 2017;
- *Roviden. Meghallgatás Sepsiszentgyörgyön (PE SCURT. AUDIENȚE LA SFÂNTU GHEORGHE)*, publicat în cotidianul Hirmondo, 7 iunie 2017;
- *Sose lesz igazság? (OARE ADEVĂRUL VA ÎNVINGE?)*, interviu publicat în cotidianul Haromszek, 13 iunie 2017;
- *Avocatul Poporului, anchetă la Primăria Șinca pentru o sentință neaplicată din 1994*, publicat în cotidianul Bună Ziua Brașov, 27 iunie 2017;
- *Avocatul Poporului, anchetă la Primăria Comunei Șinca, pentru nepunerea în executare a prevederilor unei sentințe civile*, publicat în cotidianul Monitorul Expres, 26 iunie 2017;
- *Avocatul Poporului ține audiențe și la sediul Prefecturii din Covasna*, publicat în cotidianul Transilvania Expres, 30 iulie 2017;
- *Ajanlo Meghallgatás (PE SCURT. AUDIENȚE)*, publicat în cotidianul Hirmondo, 2 august 2017;
- *Copilul bolnav de cancer, internat în Italia dar chemat în țară de Ministerul Sănătății pentru transplant, are sprijinul Avocatului Poporului*, publicat în cotidianul Transilvania Expres, 21 august 2017;
- *Reconstituirea vechimii în muncă, un hățș în care nimeni nu și-ar dori să se încurce*, publicat în Mesagerul de Covasna, 28 septembrie 2017;
- *David Spiridon, copilul din Brașov bolnav de cancer, învinge birocrația. Primește bani pentru tratament după intervenția Avocatului Poporului*, publicat în Libertatea, 26 octombrie 2017;
- *BRAȘOV. Copilul bolnav de cancer va putea fi operat în Italia, datorită intervenției Avocatului Poporului*, publicat în Transilvania Expres, 26 octombrie 2017;
- *Comunicat de presă – Instituția Avocatul Poporului, Biroul Teritorial Brașov*, apărut pe site-ul Agerpres, 31 octombrie 2017;
- *Statul dă 60.000 de euro pentru operația de transplant a unui copilaș din Brașov*, publicat în Monitorul Expres, 27 octombrie 2017;
- *Mi? Hol? Mikor? Röviden. (CE? UNDE? CÂND? PE SCURT)*, publicat în Haromszek, 1 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului va derula o anchetă la Primăria Sfântu Gheorghe*, publicat în Observatorul de Covasna, 2 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului va derula o anchetă la Primăria Sfântu Gheorghe privind respectarea drepturilor cetățenilor*, publicat în Mesagerul de Covasna, 2 noiembrie 2017.
- *Primarul Antal Arpad (Sfântu Gheorghe): Locuințele sociale nu trebuie acordate pe timp nelimitat*, publicat în Mesagerul de Covasna, 3 noiembrie 2017;

- *Program de audiențe Avocatul Poporului, la Sfântu Gheorghe*, publicat în Observatorul de Covasna, 4 decembrie 2017;
- *Comunicat de presă - Instituția Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Brașov*, Agerpres, 29 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Constanța a acordat **17** interviuri posturilor locale de radio și televiziune și a publicat **30** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Postul TV Alpha Media a difuzat în cadrul programului de știri *Avocatul Poporului, alături de cetățeni*, 25 ianuarie 2017;
- Interviu la postul TV Alpha Media Cernavodă, după acordarea audiențelor la sediul Primăriei din Cernavodă, 8 februarie, 15 martie, 27 septembrie 2017;
- Comunicat de presă privind *acordarea audiențelor în județul Constanța și județul Tulcea* la Radio Constanța;
- În cadrul Emisiunii de Știri de la postul Media TV Medgidia, a fost prezentat materialul *Avocatul Poporului revine la Medgidia*, 13 iunie 2017;
- Interviu la postul Media TV Cernavodă – după acordarea audiențelor, 21 iunie, 19 iulie, 23 august 2017;
- În cadrul Emisiunii de Știri de la postul Media TV Medgidia, a fost prezentat materialul *Avocatul Poporului revine la Medgidia și Cernavodă*, 13 iulie 2017;
- Postul de televiziune Litoral TV, emisiunea de știri a prezentat materialul cu titlul *Avocatul Poporului în vizită de lucru la Medgidia 13 iulie 2017*, 24 august 2017;
- Interviu acordat postului Media TV Medgidia după acordarea audiențelor, 27 septembrie, 18 octombrie, 15 noiembrie 2017;
- Interviu la Radio Constanța, referitor la Seminarul organizat de Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța și E.L.S.A Constanța, 12 decembrie 2017;
- Interviuri acordate posturilor Media TV Dunărea/Cernavodă și Alpha Media Medgidia, după acordarea audiențelor, 13 decembrie 2017.

• **Articole:**

- *Avocatul Poporului, sesizare în cazul bătrânei decedate la spital*, publicat în Ziarul Cuget Liber, 14 ianuarie 2017;
- *Vor să se respecte legea. Ce mai sesizează constănțenii Avocatului Poporului*, publicat în Ziarul Cuget Liber, 23 ianuarie 2017;
- *Audiențe la Avocatul Poporului, iată cum vă puteți spune of-urile*, publicat în Ziarul Cuget Liber, 6 februarie 2017;
- *Bilanț. Ce a făcut Avocatul Poporului pentru tulcenii în 2016*, publicat în Obiectiv de Tulcea, 7 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului la ora bilanțului*, publicat în Cronica Metropolitană nr. 100/2017;
- *Comunicat de presă acordarea audiențelor în teritoriu*, publicat în Cuget Liber, 13 martie 2017;
- *Audiențe gratuite la Avocatul Poporului pentru tulcenii în 20 martie 2017*, publicat în Ziarul Obiectiv de Tulcea;
- *Promovarea acțiunii în contencios administrativ, de către Instituția Avocatul Poporului – temei legal*, publicat în Cronica Metropolitană nr.102/2017;

- *Comunicate de presă acordarea audiențelor în teritoriu*, publicate în Ziarul Obiectiv de Tulcea, 10 aprilie, 12 mai 2017;
- *Avocatul Poporului în audiență la prefectură*, apărut pe www.ziare.com, 12 iunie 2017;
- *Comunicate de presă acordarea audiențelor la Tulcea*, Agerpres, 13 iunie 2017;
- *Cum te poți înscrie în audiență la Avocatul Poporului*, publicat în Ziarul Cuget liber, 20 iunie, 3 august 2017;
- *Avocatul Poporului - anchetă la Constanța se tergiversa emiterea unui act administrativ*, apărut pe www.replicaonline.ro, 7 iulie 2017;
- *Avocatul Poporului continuă acordarea audiențelor cetățenilor din județul Tulcea*, apărut pe www.ziare.com, 12 iulie 2017;
- *Ai o problemă pe care nu ți-o rezolvă nimeni? Mergi în audiență la Avocatul Poporului*, publicat în Ziarul Cuget liber, 14 iulie 2017;
- *Avocatul Poporului continuă acordarea audiențelor cetățenilor din județul Tulcea*, apărut pe www.ziaruldetulcea.ro, 21 august 2017;
- *Avocatul Poporului continuă acordarea audiențelor cetățenilor din județul Tulcea*, publicat în Ziarul de Tulcea, 12 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului ține audiențe la Medgidia și Cernavodă*, publicat în ziarul Cuget liber, 15 septembrie și 14 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului face un anunț important; sunt vizați toți șoferii. Care este situația la Constanța*, publicat în ziarul Ziua de Constanța, 15 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului, audiențe la Medgidia și Cernavodă*, publicat în ziarul Cuget liber, 19 septembrie 2017;
- *Eveniment important pentru instituția Avocatul Poporului*, publicat în ziarul Cuget liber, 26 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului. Audiențe la Medgidia și Cernavodă*, publicat în ziarul Cuget Liber, 12 octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului continuă acordarea audiențelor cetățenilor din județul Tulcea*, publicat în Ziarul de Tulcea, 16 octombrie 2017;
- *20 de ani de la înființarea Avocatului Poporului*, publicat în Cronica Metropolitană din luna octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului, anchetă cu privire la evacuarea unor familii de romi dintr-un cartier din Mangalia*, publicat în ziarul Ziua de Constanța, octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Medgidia și Cernavodă*, publicat în ziarul Cuget Liber, 14 noiembrie, 13 decembrie 2017;

Biroul Teritorial Craiova a acordat **16** interviuri la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **1** articol în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Participare la Emisiunea *Pulsul zilei*, la postul Radio Oltenia Craiova, 24 februarie, 21 martie, 7 aprilie, 8 iunie, 12 iulie, 28 august, 7 și 28 septembrie, 4 și 24 octombrie, 8, 10 și 24 noiembrie, 5 decembrie 2017 . Au fost mediatizate activitatea instituției Avocatul Poporului și activitatea Biroului Teritorial Craiova;
- Participare la emisiunea *Bună dimineața Oltenia*, la postul TVR 3 România – Studioul Teritorial Craiova – 20 martie 2017. S-a mediatizat activitatea instituției Avocatul Poporului, precum și activitatea Biroului Teritorial Craiova;

- Participare la emisiunea *Actualitatea în direct*, la postul Radio Sud, 18 decembrie 2017. S-a mediatizat activitatea instituției Avocatul Poporului, precum și activitatea Biroului Teritorial Craiova.

• **Articole:**

- *Avocatul Poporului și administrația publică, prezent și perspectivă*, publicat în revista Facultății de Drept, Universitatea din Craiova, noiembrie 2017.

Centrul Zonal Craiova a publicat 2 articole în presa locală:

• **Articole:**

- *Mai multe penitenciare din țară, vizitate de specialiștii Instituției Avocatul Poporului*, publicat în cotidianul Cuvântul Libertății, 12 decembrie 2017;
 - *Cum se trăiește în câteva dintre penitenciarele din țară*, publicat în cotidianul Cuvântul Libertății, 14 decembrie 2017.

Biroul Teritorial Galați a publicat 1 articol în presa locală:

• **Articol:**

- *Când puteți vorbi cu Avocatul Poporului*, apărut pe www.vrancea24.ro, 24 martie 2017.

Biroul Teritorial Iași a acordat 4 interviuri la posturile de televiziune și a publicat 44 articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Emisiunea *Audiențe în direct*, la postul Tele M Iași, 3 aprilie 2017;
 - Digi 24 TV Iași – *Penitenciar în clădire fără fundație*, 4 mai 2017;
 - Participare la Emisiunea Reflector Regional – *Cine ne apără: Instituția Avocatul Poporului*, la postul Apollonia TV, 17 august 2017;
 - Participare la emisiunea *Fapte și drepturi*, la postul Iași TV Life, 6 noiembrie 2017.

• **Articole:**

- *Bilanțul activității Biroului Teritorial Iași*, 10 ianuarie 2017;
 - *Condițiile acordării pensiei anticipate*, 17 ianuarie 2017;
 - *Verificarea situației neprevăzute de către instanță și darea în plată*, 24 ianuarie 2017;
 - *Răspunderea disciplinară a salariatului*, 31 ianuarie 2017;
 - *Stabilirea filiației față de tatăl biologic care nu este soțul mamei*, 7 februarie 2017;
 - *Principiul anulării actului subsecvent ca urmare a actului inițial*, 14 februarie 2017;
 - *Obligarea angajatorului la recunoașterea retroactivă a încadrării în muncă*, 21 februarie 2017;
 - *Acțiunea în revendicare imobiliară*, 28 februarie 2017;
 - *Pot încheia persoanele bolnave de Alzheimer acte juridice?*, 7 martie 2017;
 - *Limitele legale pentru asigurarea unei bune vecinătăți*, 14 martie 2017;
 - *Posibilitatea continuării raporturilor de muncă după expirarea contractului*, 21 martie 2017;

- *Clauza privind perioada de probă și formarea profesională*, 28 martie 2017;
 - *Condițiile excepției de neexecutare a contractului în Codul civil*, 4 aprilie 2017;
 - *Delimitarea coproprietății obișnuite de coproprietatea forțată*, 11 aprilie 2017;
 - *Care sunt actele juridice care pot fi revocate*, 18 aprilie 2017;
 - *Dreptul de coproprietate asupra fructelor în baza reglementărilor Codului civil*, 25 aprilie 2017;
 - *Dreptul de trecere între proprietari – limită legală a dreptului de proprietate*, 2 mai 2017;
 - *Limitele legale referitoare la efectuarea muncii suplimentare*, 9 mai 2017;
 - *Reluarea programului interferon free pentru tratamentul hepatitei virale C*, 16 mai 2017;
 - *Posibilitatea acordării concediului și indemnizației de risc maternal*, 23 mai 2017;
 - *Proprietarul de teren poate deveni proprietarul construcției edificate pe terenul său*, 30 mai 2017;
 - *În ce condiții se invocă excepția autorității de lucru judecat*, 6 iunie 2017;
 - *Prescripția dreptului la acțiune pentru vicii ascunse*, 13 iunie 2017;
 - *În ce condiții poate fi preluată o datorie de către un terț*, 20 iunie 2017;
 - *Venituri care pot fi urmărite și care nu pot fi urmărite de creditori*, 27 iunie 2017;
 - *Acțiunea în restituire întemeiată pe îmbogățirea fără justă cauză*, 4 iulie 2017;
 - *Efectele simulației față de părțile contractului*, 11 iulie 2017;
 - *Acțiunea în anularea unui act juridic încheiat de un soț fără consimțământul celuilalt soț*, 1 august 2017;
 - *Clauzele abuzive și comisionul de administrare în contactele bancare simulației față de părțile contractului*, 8 august 2017;
 - *Principiul divizării de drept a pasivului succesoral*, 15 august 2017;
 - *Compensația în cazul accidentelor de muncă sau bolilor profesionale*, 22 august 2017;
 - *Dezmoștenirea și efectele sale*, 29 august 2017;
 - *Emiterea pașaportului în cazul minorilor încredințați unuia din părinți*, 12 septembrie 2017;
 - *Cine își asumă riscul contractului*, 19 septembrie 2017;
 - *Competența polițiștilor locali privind oprirea șoferilor în trafic*, 26 septembrie 2017;
 - *În ce constă promisiunea faptei altuia*, 3 octombrie 2017;
 - *Rectificarea cărții funciare*, 17 octombrie 2017;
 - *Declararea moștenirii vacante și dreptul statului asupra acesteia*, 24 octombrie 2017;
 - *Acțiunea prin care se solicită partajul succesoral este sau nu imprescriptibilă?*, 30 octombrie, 19 noiembrie 2017;
 - *Executarea cu întârziere a obligației contractuale*, 22 noiembrie 2017;
 - *Stabilirea rezidenței fiscale de către statul român*, 4 decembrie 2017;
 - *Stabilirea locului deschiderii succesiunii*, 13 decembrie 2017;
 - *Obligarea angajatorilor la plata unor drepturi salariale nerecunoscute prin acte ale ordonatorilor de credite ori prin CIM sau act adițional*, 19 decembrie 2017.
- Articolele au fost publicate în Ziarul de Iași, în cadrul rubricii Avocatul Poporului.

Biroul Teritorial Oradea a acordat **10** interviuri la posturile locale de televiziune și a publicat **18** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- TV 1 Satu Mare – Știri - *Avocatul Poporului la Satu Mare* ;
- Emisiunea de Știri, la stiri nordvest.tv, 15 martie 2017;

- Emisiunea de Știri, la postul Nord Vest TV – *Avocatul Poporului la Satu Mare*, 27 aprilie 2017;
- Emisiunea de Știri, la postul Nord Vest TV – *Noi audiențe la Avocatul Poporului*, 17 mai, 21 iunie, 19 iulie, 17 august, 13 septembrie, 12 octombrie 2017;
- Emisiunea de Știri la postul ITV, *Avocatul Poporului la Satu Mare*, 16 noiembrie 2017.

• **Articole:**

- *Audiențe la Avocatul Poporului*, publicat în Obiectiv Satu Mare, 18 ianuarie 2017;
- *Magyarul is panaszt tehet*, publicat în Frissujsag, 20 ianuarie 2017;
- *Avocatul Poporului va susține audiențe la Satu Mare*, publicat în Buletin de Carei, 21 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului organizează audiențe la Satu Mare*, publicat în Sătmăreanul, 21 februarie 2017;
- *Audiențe ale Avocatului Poporului – Biroul Teritorial Oradea, la Satu Mare*, publicat în Actualitatea sătmăreană, 15 martie 2017;
- *Avocatul Poporului la Satu Mare*, publicat în Buletin de Carei, 26 aprilie 2017;
- *Avocatul Poporului va susține audiențe la Satu Mare*, publicat în Jurnal de Satu Mare, 27 aprilie 2017;
- *Noi audiențe la Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziare.com, 17 mai 2017;
- *Noi audiențe la Avocatul Poporului*, publicat în Gazeta de Nord Vest, 17 mai 2017;
- *Avocatul Poporului susține audiențe la Satu Mare*, apărut pe www.satmareanul.net, 19 iunie 2017;
- *Avocatul Poporului va susține audiențe la Satu Mare*, apărut pe www.satmareanul.net, 17 iunie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a deplasat la Satu Mare pentru noi audiențe*, publicat în Gazeta de nord vest, 19 iulie 2017;
- *Reprezentanții Avocatului Poporului susțin audiențe la Satu Mare*, apărut pe www.satmareanul.net, 7 august 2017;
- *Avocatul Poporului ține audiențe la Satu Mare*, publicat în Buletin de Carei, 7 august 2017;
- *Avocatul Poporului susține audiențe la Satu Mare*, apărut pe www.gazetanord-vest.ro, 13 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului audiențe la Satu Mare*, apărut pe www.satmareanul.net, 10 octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului este la Satu Mare*, publicat în Jurnal de Satu Mare, 15 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului revine la Satu Mare*, apărut pe www.buletindecarei.ro, 15 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Pitești a acordat 11 interviuri la posturile locale de televiziune și a publicat 27 articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Participare la emisiunea *Opinii*, la postul regional Absolut TV, 10 ianuarie 2017. A fost prezentată *activitatea Biroului Teritorial Pitești în anul 2016 și exemplificate cazuri de bună practică*;
- *Audiențe la Avocatul Poporului*, la postul TVR Craiova, în cadrul Emisiunii Jurnal Regional, 16 februarie 2017;
- Radio Craiova – *Avocatul Poporului acordă audiențe la Vâlcea*, 3 aprilie 2017;

- Emisiune în direct la postul Absolut TV despre *activitatea Biroului Teritorial Pitești și cazuri de bune practici* (interval orar 20:30-21:30), 10 aprilie 2017;
- Emisiune în direct la postul Curier TV despre *activitatea Biroului Teritorial Pitești și cazuri de bune practici*, 24 aprilie, 19 iulie 2017;
- Postul regional Absolut TV a transmis în direct emisiunea cu privire la *vizita adjunctului Avocatului Poporului în Argeș*, 21 iulie 2017;
- Participare la emisiunea *Breaking in news*, la postul Absolut TV – despre *cazuri de bune practici la Avocatul Poporului Pitești*, 14 septembrie 2017;
- Participare la emisiunea *Opinii*, la postul Absolut TV – despre *activitatea Biroului Teritorial Pitești și aniversarea instituției Avocatul Poporului*, 11 octombrie și 17 noiembrie 2017;
- Participare la emisiunea *Politica la zi*, la postul Curier TV – despre *activitatea Biroului Teritorial Pitești și aniversarea instituției Avocatul Poporului*, 11 octombrie 2017.

• **Articole:**

- *Direcția de sănătate publică este în culpă în cazul bebelușilor morți la spitalul de pediatrie*, apărut pe www.jurnaluldearges.ro, 4 ianuarie 2017;
- *La Avocatul Poporului se pot înscrie 30 de persoane pentru programul de audiențe*, apărut pe www.viatavalcii.ro, 5 ianuarie 2017;
- *Primăria Câmpulung a încălcat drepturile cuvenite unor persoane cu handicap*, apărut pe www.jurnaluldearges.ro, 19 ianuarie 2017;
- *Termocalor reface arhivele de resurse umane ale foștilor angajați din anii 60 și până acum*, apărut pe www.jurnaluldearges.ro, 26 ianuarie 2017;
- *Mai sunt 21 de locuri libere la Avocatul Poporului*, apărut pe www.viatavalcii.ro, 30 ianuarie 2017;
- *Au început înscrierile pentru martie la Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziare.com, 15 februarie 2017;
- *Pentru data de 15 martie mai sunt zece locuri libere la audiențele Avocatului Poporului*, apărut pe www.ziare.com, 22 februarie 2017;
- *Mai e un loc la Avocatul Poporului*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 2 martie 2017;
- *Mai sunt 13 locuri la Avocatul Poporului*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 20 martie 2017;
- *Pentru data de 15 martie mai sunt zece locuri libere la audiențele Avocatului Poporului*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 30 martie 2017;
- *Mai sunt 12 locuri la Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziare.com, 3 aprilie 2017;
- *Noi audiențe la Avocatul Poporului pe 14 iunie*, apărut pe www.ziare.com, 21 și 29 mai 2017;
- *Pentru 14 iunie, opt locuri libere la Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziare.com;
- *Mai sunt 13 locuri libere la Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziare.com;
- *Noi audiențe la Avocatul Poporului*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 14 iulie 2017;
- *Exclusiv, adjunctul Avocatului Poporului în vizită neanunțată la centre din Argeș*, apărut pe www.proarges.ro, 21 iulie 2017;
- *Situație gravă la Bascovele găsită de Avocatul Poporului. Angajați cu restanțe salariale, bolnavi bătrâni fără medic și ignorați la urgența de la județean*, apărut pe www.proarges.ro, 21 iulie 2017;
- *Drepturile unui bolnav incurabil, călcate în picioare la Primaria Câmpulung*, publicat în *Jurnalul de Argeș*, 17 august 2017;
- *Pentru 13 septembrie mai sunt disponibile 13 locuri la audiențele Avocatului Poporului*, publicat în *Viața Vâlcii*, 21 august 2017;

- *Reprezentanții instituției Avocatul Poporului acordă audiențe lunar la Biblioteca Județeană Antim Ivireanu*, apărut în www.ramnic.ro, 12 septembrie 2017;
- *În data de 18 octombrie, Avocatul Poporului organizează un nou program de audiențe*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 14 septembrie 2017;
- *În data de 18 octombrie, mai sunt patru locuri disponibile la audiențele Avocatului Poporului*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 13 octombrie 2017;
- *Listă deschisă la Avocatul Poporului*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 20 octombrie 2017;
- *Mai sunt 12 locuri disponibile la audiențele Avocatului Poporului*, apărut pe www.viatavilcii.ro, 31 octombrie 2017;
- *Mai sunt 12 locuri libere la Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziare.com, 1 noiembrie 2017;
- *În data de 15 noiembrie, mai sunt șapte locuri disponibile la audiențele Avocatului Poporului*, apărut pe www.ziare.com, 15 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Ploiești a acordat 24 interviuri la posturile locale de radio și televiziune și a publicat 154 articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- *Peste 200 de cazuri la Avocatul Poporului. Bilanțul reclamațiilor la Buzău pe anul 2016*, informații difuzate, în cadrul jurnalelor de știri ale televiziunii Campus TV Buzău, 17 ianuarie 2017;
- TV Sud Est Buzău, jurnalele de știri, *Audiențe la Avocatul Poporului*, 8 februarie 2017;
- Radio Gold FM, *Avocatul Poporului își dă întâlnire cu buzoienui, joi 9 februarie*, 8 februarie 2017;
- Jurnalele de știri Radio Kiss Fm Buzău, *Avocatul Poporului reia în data de 16 februarie 2017 audiențele la Buzău*, 15 februarie 2017;
- Reportaj Campus TV Buzău, *Reclamații la Avocatul Poporului*, 17 februarie 2017;
- Emisiunea *Interviurile lunii martie*, difuzată de televiziunea Republika News, 6 martie 2017;
- Emisiunea *Dialogurile 4x4* la radio WYL FM, cu tema *Despre Avocatul Poporului*, 7 martie 2017;
- *Noi reclamații la Avocatul Poporului. Sfaturi prețioase pentru buzoienui nemulțumiți* - interviu acordat televiziunii Campus TV Buzău, 9 martie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște pe 13 martie 2017* – știre difuzată de postul de radio GoldFm România, 9 martie 2017;
- Emisiunea *Viața și sănătatea*, la postul regional Columna TV Târgoviște, având ca temă *problemele sesizate de dâmbovițeni Biroului teritorial Ploiești al instituției Avocatul Poporului*, 20 martie 2017;
- *Avocatul Poporului vine la Buzău, joi 6 aprilie 2017*, informații difuzate în cadrul jurnalelor de știri de către Radio Gold FM Buzău, 4 aprilie 2017;
- *În audiență la Avocatul Poporului. Cazuri rezolvate de un expert al instituției*, interviu acordat televiziunii Campus TV Buzău, 6 aprilie 2017;
- *Vrei să faci o sesizare într-o problemă instituțională? Măine, 11 mai, la Buzău, Avocatul Poporului te poate ajuta*, informații difuzate în cadrul jurnalelor de știri de către Radio Gold FM Buzău, 10 mai 2017;
- *Problemele funciare în topul reclamațiilor. Avocatul Poporului, audiențe pe bandă rulantă*, interviu acordat televiziunii Campus TV Buzău, 11 mai 2017;

- *Acordă audiențe și primește petiții! Avocatul Poporului vine la Buzău!*, informații difuzate în cadrul jurnalelor de știri de către Radio Gold FM Buzău, 14 iunie 2017;
- Participare la Emisiunea *Cocktail* la postul Campus TV Buzău, 15 iunie 2017;
- *Audiențe de vară la Avocatul Poporului*, interviu acordat televiziunii Campus TV Buzău, 15 iunie 2017;
- Interviul acordat Ziarului Jurnalul de Dâmbovița cu privire la *numărul cetățenilor din Dâmbovița care s-au prezentat în audiență și care au depus petiții în primul semestru al anului 2017*, precum și cu privire la problemele sesizate de către aceștia, 19 iunie 2017;
- Participare la Emisiunea *Cocktail* cu tema *Avocatul Poporului la Buzău, bilanț după o jumătate de an*, difuzată de Campus TV Buzău, 14 iulie 2017. Au fost abordate probleme referitoare la rolul, competența, și atribuțiile instituției Avocatul Poporului, cazuistica Biroului Teritorial Ploiești, bilanțul activității după prima jumătate de an, probleme specifice cu care se confruntă cetățenii municipiului Buzău;
- Interviul acordat postului Campus TV Buzău, difuzat în cadrul Jurnalelor de Știri, cu privire la *activitatea Biroului Teritorial Ploiești în prima jumătate a anului 2017 și sprijinul acordat cetățenilor din județul Buzău*, 14 iulie 2017;
- Interviul acordat postului Campus TV Buzău, difuzat în cadrul Jurnalelor de Știri, cu privire la *audiențele acordate în luna august în județul Buzău*, 10 august 2017;
- Interviul acordat televiziunii Campus Tv Buzău cu privire la *audiențele acordate în anul 2017 în județul Buzău*, 7 decembrie 2017;
- Interviul acordat televiziunii Tv Buzău cu privire la *problemele sesizate de buzoieni în anul 2017*, 7 decembrie 2017;
- Participare la emisiunea *Cocktail*, la postul Campus Tv Buzău, ocazie cu care s-a prezentat *activitatea BT Ploiești, volumul audiențelor acordate în județul Buzău, dar și problemele cu care s-au confruntat buzoiarii în anul 2017*, 7 decembrie 2017.

• Articole:

- *Avocatul Poporului a emis trei recomandări pentru trei instituții prahovene în anul 2016*, publicat în Ziarul Prahova, 3 ianuarie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul decesului unui copil la Târgoviște, după ce a fost operat de apendicită*, apărut pe www.agerpres.ro, 13 ianuarie 2017;
- *167 de dâmbovițeni au apelat la Avocatul Poporului*, apărut pe www.targovistenews.ro, 14 ianuarie 2017;
- *Comunicat - Bilanț 2016 Biroul Teritorial Ploiești*, apărut pe site-urile: www.prefecturabuzau.ro, www.newsbuzau.ro și www.sansanews.ro, 14 ianuarie 2017;
- *Avocatul Poporului anchetează cum a murit în spital băiatul de 13 ani*, apărut pe www.incomod-media.ro și www.stirilazi.ro, 16 ianuarie 2017;
- *Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești - Bilanțul activității pe anul 2016*, apărut pe site-ul www.cjd.ro, 16 ianuarie 2016;
- *Peste 200 de cazuri la Avocatul Poporului. Bilanțul reclamațiilor la Buzău pe anul 2016*, apărut pe site-ul www.campusbuzau.ro, 17 ianuarie 2017;
- *Săptămâna viitoare, buzoiarii pot depune petiții la Avocatul Poporului*, publicat în Jurnalul de Buzău, 20 ianuarie 2017;
- *Avocatul Poporului așteptat la Buzău, joi 26 ianuarie*, apărut pe site-ul www.stirilazi.ro, 23.01.2017;
- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în județul Buzău, în data de 26 ianuarie 2017*, apărut pe site-ul Prefecturii Județului Buzău, 26 ianuarie 2017;

- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în teritoriu în luna ianuarie 2017 în județul Dâmbovița*, apărut pe site-urile: www.cjd.ro, www.dgaspcdb.ro, www.stirilocal24.ro, 26 ianuarie 2017;
- *Info util: Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște, pe 30 ianuarie!*, apărut pe site-urile: www.ziare.com/targoviste și www.incomod-media.ro, 30 ianuarie 2017;
- *Anulare audiențe Avocatul Poporului la Buzău*, apărut pe www.newsbuzz.ro, 8 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului își dă întâlnire cu buzoiarii, joi, 9 februarie 2017*, apărut pe www.stirilazi.ro, 8 februarie 2017;
- *Audiențele de astăzi reprogramate la Avocatul Poporului*, publicat în Ziarul Opinia Buzău, 9 februarie 2017;
- *Vremea rea amână vizita Avocatului Poporului la Buzău*, publicat în Jurnalul de Buzău, 9 februarie 2017;
- *Comunicat de presă privind anularea acordării audiențelor din cauza condițiilor meteo nefavorabile*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 9 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe gratuite*, apărut pe www.targovistenews.ro, 10 februarie 2017;
- *Comunicat de presă privind reluarea audiențelor acordate la Buzău*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 13 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului reia audiențele la Buzău*, publicat în Jurnalul de Buzău, 15 februarie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă joi, 16 februarie, audiențe gratuite la Buzău*, publicat în Ziarul Opinia Buzău, 15 februarie 2017;
- *Reclamații la Avocatul Poporului. Zeci de petiționari la început de an*, apărut pe www.campusv.ro, 17 februarie 2017;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, apărut pe site-urile: www.dambovitaneews.ro, www.cjd.ro și www.ziare.com, 13 februarie 2017;
- *Când primarul spune una și funcționarul face altceva, intervine Avocatul Poporului*, apărut pe site-urile: www.incomod-media.ro și www.stirilazi.ro, 27 februarie 2017, referitor la soluționarea unei petiții primite din partea unui dâmbovițean;
- *Casierul Primăriei Pietroșița a refuzat restituirea unei sume către o persoană îndreptățită*, februarie 2017;
- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în data de 9 martie 2017, în municipiul Buzău*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului Județului Buzău;
- *Avocatul Poporului acordă joi audiențe la Buzău*, publicat în Jurnalul de Buzău, 7 martie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă joi, 9 martie, audiențe la Buzău*, apărut pe www.ziarelive.ro, 7 martie 2017;
- *Noi reclamații la Avocatul Poporului. Sfaturi prețioase pentru buzoiarii nemulțumiți*, apărut pe www.campusbuzz.ro, 9 martie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște pe 13 martie 2017*, apărut pe www.incomod-media.ro, 9 martie 2017;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște, pe 13 martie*, apărut pe www.dambovitaneews.ro, 9 martie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, apărut pe www.dbrealitynews.ro și pe www.targovistelive.ro, 9 martie 2017;
- *În data de 13 martie 2017, între orele 10:00 - 14:00, reprezentantul instituției Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești va fi prezent în municipiul Târgoviște, pentru a acorda*

- audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița și pentru a primi petiții*, publicat pe site-ul Consiliului Județean Dâmbovița, 10 martie 2017;
- *Acordă audiențe și primește petiții! Avocatul Poporului vine la Târgoviște*, apărut pe www.ripostapenet.ro, 13 martie 2017;
 - Comunicat de presă privind *acordarea audiențelor în data de 6 aprilie 2017 în Municipiul Buzău*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului Județului Buzău;
 - *Avocatul Poporului vine la Buzău, joi, 6 aprilie 2017*, apărut pe www.newsbuzzau.ro, www.ziarelive.ro, www.stirilazi.ro, 4 aprilie 2017;
 - *Avocatul Poporului acordă joi, 6 aprilie, audiențe gratuite la Buzău*, publicat în ziarul *Opinia Buzău*, 4 aprilie 2017;
 - *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, apărut pe www.bunaziua.ro, 4 aprilie 2017;
 - *În data de 10 aprilie 2017, între orele 10:00-14:00, reprezentantul instituției Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Ploiești va fi prezent în municipiul Târgoviște*, apărut pe site-urile Consiliului Județean Dâmbovița, Instituției Prefectului Județul Dâmbovița și Primăriei Pucioasa, 6 aprilie 2017;
 - *Avocatul Poporului acordă luni audiențe, luni, de la 10, la Târgoviște*, apărut pe www.targovistenews.ro, 9 aprilie 2017;
 - *Vreți audiență la Avocatul Poporului? Pe 8 mai, de la ora 10, în Târgoviște*, apărut pe www.targovistenews.ro, 8 mai 2017;
 - Comunicat de presă privind *acordarea audiențelor în data de 11 mai 2017 în Municipiul Buzău*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului județul Buzău;
 - *Ai fost nedreptățit de faptele unui funcționar public? Avocatul Poporului*, apărut pe www.bunaziuabuzau.ro, 9 mai 2017;
 - *Avocatul Poporului acordă joi, 11 mai, audiențe gratuite la Buzău*, publicat în ziarul *Opinia Buzău*, 10 mai 2017;
 - *Avocatul Poporului acordă joi, 11 mai, audiențe gratuite la Buzău*, apărut pe www.buzau.net, 10 mai 2017;
 - *Vrei să faci o sesizare într-o problemă instituțională? Măine, 11 mai, la Buzău, Avocatul Poporului te poate ajuta*, apărut pe www.newsbuzzau.ro, 10 mai 2017;
 - *Problemele funciare în topul reclamațiilor. Avocatul Poporului, audiențe pe bandă rulantă*, apărut pe www.campusbuzzau.ro, 11 mai 2017;
 - *Cum și-a găsit dreptatea un dâmbovițean care a apelat la Avocatul Poporului*, apărut pe www.targovistenews.ro, 17 mai 2017;
 - *Caz soluționat prin demersurile Avocatului Poporului*, apărut pe www.ziare.live.ro, 19 mai 2017;
 - *Avocatul Poporului din nou la Târgoviște*, apărut pe www.dbralitynews.ro, 6 iunie 2017;
 - Comunicat de presă privind *acordarea audiențelor în data de 19 iunie 2017 în Municipiul Târgoviște*, publicat pe site-urile Casei Județene de Pensii Dâmbovița, Consiliului Județean Dâmbovița și Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dâmbovița, 6 iunie 2017;
 - Comunicat de presă privind *acordarea audiențelor în data de 15 iunie 2017 în Municipiul Buzău*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului județul Buzău, 12 iunie 2017;
 - *Avocatul Poporului acordă joi, 15 iunie, audiențe la Buzău*, apărut pe www.opiniabuzau.ro, www.buzau.net, 13 iunie 2017;
 - *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău. Vezi aici programul!*, apărut pe www.jurnaluldebuzau.ro, 13 iunie 2017;
 - *Acordă audiențe și primește petiții. Avocatul Poporului vine la Buzău!*, apărut pe www.newsbuzzau.ro și pe site-ul www.stirilazi.ro, în data de 14 iunie 2017;

- *Considerat, din păcate, un specific pentru județul Dâmbovița Casa de Pensii: record de sesizări către Avocatul Poporului*, publicat în Jurnalul de Dâmbovița, 20 iunie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău. Program și condiții*, apărut pe site-ul www.jurnaluldebuzau.ro, 10 iulie 2017;
- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în data de 13 iulie 2017 în Municipiul Buzău*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 12 iulie 2017;
- *Audiențe la Avocatul Poporului*, difuzat de televiziunea TV SE și publicat pe site-ul www.tvsudest.ro, 12 iulie 2017;
- *Joi, 13 iulie Avocatul Poporului îi așteaptă pe buzoieni în audiență*, apărut pe www.opiniabuzau.ro, 12 iulie 2017;
- *Avocatul Poporului, din nou la Târgoviște*, apărut pe www.dbrealitynews.ro, 14 iulie 2017;
- *În data de 17 iulie 2017, între orele 10:00 - 14:00, reprezentantul instituției Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești va fi prezent în municipiul Târgoviște, pentru a acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița și pentru a primi petiții*, apărut pe: www.cjd.ro, www.cjp-dambovita.ro, www.minisat.ro și www.gazetadambovitei.ro, 14 iulie 2017;
- *Avocatul Poporului Prahova a soluționat anul acesta 93 de dosare*, apărut pe site-urile: www.incomod-media.ro, www.ziare.com, www.stirilazi.ro, www.presaonline.com, www.goldfmromania.ro, 24 iulie 2017;
- *Avocatul Poporului Biroul Teritorial Ploiești – bilanțul activității pe semestrul I/2017*, apărut pe www.ripostapenet.ro, 24 iulie 2017;
- *Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești - Bilanțul activității pe trimestrul al II lea 2017*, apărut pe: www.cjd.ro și www.cjbuzau.ro, 24 iulie 2017;
- *De la începutul anului 127 de dâmbovițeni s-au adresat instituției Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziardambovita.ro, 25 iulie 2017;
- *Avocatul Poporului Biroul Teritorial Ploiești-bilanțul activității pe trimestrul II/2017*, apărut pe site-ul Primăriei orașului Titu, județul Dâmbovița, 1 august 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, apărut pe www.opiniabuzau.ro, 8 august 2017;
- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în data de 10 august 2017 în municipiul Buzău*, publicat pe site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 8 august 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, apărut pe www.buzaumedia.ro, 8 august 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, apărut pe www.buzau.net.ro, 8 august 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la sediul Consiliului Județean Dâmbovița*, apărut pe www.incomod-media.ro și www.presaonline.com, 17 august 2017;
- *Te-a supărat un funcționar? Dă-l pe mâna Avocatului Poporului*, apărut pe www.reporterpenet.ro, 18 august 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște, luni 21 august 2017*, apărut pe: www.adevarul.ro, www.targovistenews.ro, www.ziare.com, www.enou.ro, www.ziare.www.ro, www.infoziare.ro, www.stirilocale24.ro, 18 august 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe, luni 11 septembrie 2017, la Târgoviște*, apărut pe www.targovistenews.ro, 7 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului va acorda audiențe, luni 11 septembrie 2017, la Târgoviște*, apărut pe www.ziare.com.targoviste, 7 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului va acorda audiențe la Târgoviște pe 11 septembrie 2017*, apărut pe www.primaria-gaesti.ro, 7 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului va acorda audiențe la Târgoviște pe 11 septembrie 2017*, apărut pe www.centruldepresa.ro, 7 septembrie 2017;

- *Întâlnire cu Avocatul Poporului, 11 septembrie 2017*, comunicat apărut pe site-ul Instituției Prefectului Județul Dâmbovița, 7 septembrie 2017;
- *Comunicat – Avocatul Poporului audiențe 11 septembrie 2017 la Târgoviște*, apărut pe www.givzi.com, 7 septembrie 2017;
- *Vrei să vorbești cu Avocatul Poporului? Vine la Buzău în această lună*, apărut pe: www.newsbuzzau.ro și www.buzau.net, 13 septembrie 2017;
- *Ai fost nedreptățit de faptele unui funcționar public? Iată când acordă audiențe gratuite Avocatul Poporului*, apărut pe www.bunaziubuzau.ro, 19 septembrie 2017;
- *În semestrul al II-lea al anului/48 de buzoieni și-au cerut drepturile în audiență la Avocatul Poporului*, apărut pe www.opiniabuzau.ro și în ziarul *Opinia Buzău*, 22 septembrie 2017;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău, joi, 28 septembrie*, apărut pe www.jurnaluldebuzau.ro, 26 septembrie 2017;
- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în data de 28 septembrie 2017 în municipiul Buzău*, apărut pe site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 26 septembrie 2017;
- *Comunicat privind acordarea audiențelor în municipiul Târgoviște în data de 16 octombrie 2017*, apărut pe www.cjp-dambovita.minisat.ro, 6 octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului vine, joi, la Buzău*, apărut pe www.ziarelive.ro și www.jurnaluldebuzau.ro, 9 octombrie 2017;
- *Vizită de lucru la Buzău, joi*, apărut pe www.newsbuzzau.ro, 10 octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului vine la Buzău! Aflați când puteți intra în audiență*, apărut pe www.buzaumedia.ro, 10 octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului vine, joi, la Buzău*, apărut pe www.centruldepresa.ro, 11 octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești Bilanțul activității pe Trimestrul III/2017*, apărut pe site-ul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova și pe site-ul Casei Județene de Pensii Dâmbovița;
- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în data de 9 noiembrie 2017 în municipiul Buzău*, apărut pe site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 6 noiembrie 2017;
- *Audiențe la Avocatul Poporului*, apărut pe www.ziare.com, 6 noiembrie 2017;
- *Comunicat privind acordarea audiențelor în Municipiul Târgoviște 13 noiembrie 2017*, apărut pe site-urile Consiliului Județean Dâmbovița, Instituția Prefectului Județul Dâmbovița și Primăriei Municipiului Târgoviște, 8 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești Bilanțul activității pe Trimestrul III/2017*, publicat în ziarul *Dâmbovița*, 8 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului - fișă de caz- Dâmbovița*, publicat în ziarul *Dâmbovița*, 9 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului susține o nouă sesiune de audiențe la Târgoviște*, apărut pe: www.ziare.com, www.incomod-media.ro, www.stirilazi.ro, www.presaonline.com, www.stirilocale24.ro și www.index-stiri.ro, 12 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului vine la Buzău*, apărut pe www.buzaumedia.ro, 5 decembrie 2017;
- *Comunicat de presă privind acordarea audiențelor în data de 7 decembrie 2017 în municipiul Buzău*, apărut pe site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 5 decembrie 2017;
- *Avocatul Poporului revine joi la Buzău*, apărut pe www.newsbuzzau.ro, 5 decembrie 2017;
- *Ultimele audiențe din 2017, aproape 200 de buzoieni au reclamat în acest an*, apărut pe www.centruldepresa.ro, 7 decembrie 2017;
- *Buzoienii, așteptați cu petiții la Avocatul Poporului*, publicat în ziarul *Opinia Buzău* și pe www.opiniabuzau.ro, 7 decembrie 2017;
- *Cu jalba-n proțap la Avocatul Poporului*, apărut pe www.tvbuzau.ro, 8 decembrie 2017;

- În data de 11 decembrie 2017, între orele 10:00-14:00, reprezentantul instituției Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești va fi prezent în municipiul Târgoviște, pentru a acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița și pentru a primi petiții, apărut pe www.cjp-dambovita.minisat.ro, 8 decembrie 2017;
- Comunicat privind acordarea audientelor în data de 11 decembrie 2017 în municipiul Târgoviște, apărut pe site-urile Primăriei municipiului Târgoviște, Primăriei Titu, Casei Județene de Pensii Dâmbovița, Consiliului Județean Dâmbovița, Instituției Prefectului Județul Dâmbovița, în data de 8 decembrie 2017;
- Avocatul Poporului - Biroul teritorial Ploiești – Comunicat privind acordarea audientelor în data de 11 decembrie 2017 în municipiul Târgoviște, publicat în Ziarul Dâmbovița, 8 decembrie 2017.

Biroul Teritorial Suceava a acordat un interviu la posturile locale de televiziune:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Emisiunea *20 de ani de activitate a instituției Avocatul Poporului*, 5 iulie 2017.

Biroul Teritorial Târgu-Mureș a acordat **30** interviuri la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **26** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Participare la emisiunea *Părerea ta*, la postul Radio Târgu-Mureș, în datele de: 20 ianuarie, 15 februarie, 30 mai, 5 septembrie 2017;
- Emisiunile Știri Radio Târgu-Mureș, *Comunicat de presă privind desfășurarea activității de acordare audiențe la Miercurea Ciuc*, în datele de: 22 februarie, 22 martie, 26 aprilie, 23 mai, 28 iunie 2017;
- Participare la emisiunea *Ora de justiție*, la postul TVR Târgu-Mureș, în datele de: 7, 14, 21 și 28 martie, 4, 11, 18 și 25 aprilie, 11, 18 și 25 octombrie, 8, 15, 22, 29 noiembrie, 6, 13, 20 și 27 decembrie 2017;
- Participare la Emisiunea *Focus*, la postul Antena Târgu-Mureș, 15 iunie 2017;
- Participare la emisiunea *Părerea ta*, la postul Radio Târgu-Mureș, 15 noiembrie 2017.

• **Articole:**

- *Csikszeredaban a nep ügyvedje*, publicat în cotidianul Csiki Hírlap, 19 ianuarie, 21 și 23 aprilie, 21, 22 mai, 27 iunie, 17 octombrie 2017;
- *Avocatul Poporului la Miercurea Ciuc*, publicat în Informația Harghitei, 20 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului la Miercurea Ciuc*, publicat în Ziarul Harghitei, 20 februarie 2017;
- *Audiențe la Avocatul Poporului*, publicat în Informația Harghitei, 21 februarie, 21 martie, 21 aprilie, 23 mai, 27 iunie, 17 octombrie și 14 noiembrie 2017;
- *Nep ügyvedje*, publicat în cotidianul Harghita Nepe, 19 ianuarie, 21 februarie, 20 și 21 martie, 22 mai, 27 iunie, 18 octombrie și 14 noiembrie 2017;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la situația copiilor ținuti sclavi de cămătari în Mureș*, publicat în cotidianul Punctul, 24 martie 2017;
- *Acordare audiențe la Miercurea Ciuc*, 15 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Timișoara a acordat 2 interviuri la posturile locale de radio și a publicat 2 articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Emisiunea *Vestul zilei*, la postul Radio Timișoara, *prezentarea activității Biroului Teritorial Timișoara în anul 2016*, în data de 14 februarie 2017;
- Interviu la postul Radio Reșița, privind *activitatea de susținere a audiențelor la Reșița*, 11 decembrie 2017.

• **Articole:**

- Interviu în articolul *Undă verde la bazele de date ale evidenței populației pentru protecția copilului*, apărut pe www.timpolis.ro, 27 martie 2017;
- Interviu în articolul *Codul numeric personal al unei persoane decedate, atribuit de casa de pensii unei pensionare*, apărut pe www.timpolis.ro, 15 mai 2017.

CAPITOLUL VII

DOMENIUL DREPTURILE OMULUI, EGALITATE DE ȘANSE ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI, CULTE RELIGIOASE ȘI MINORITĂȚI NAȚIONALE

Sfera de competență a domeniului este destul de cuprinzătoare, astfel încât este inclus un număr relativ mare și divers de drepturi și libertăți fundamentale a căror respectare se cere a fi avută în vedere.

Activitatea în acest domeniu a constat în clarificarea problemelor semnalate în cererile primite de la petenți. De asemenea, nu se pot omite, atunci când facem referire la protecția drepturilor omului în general, colaborările pe care domeniul le-a avut în anul 2017 cu diverse autorități, întâlnirile cu reprezentanții unor O.N.G.-uri, participarea la seminarii, manifestări și grupuri de lucru pe această temă, articole publicate în buletinul informativ al instituției Avocatul Poporului.

Cu titlu de exemplu menționăm protocolul de colaborare cu Asociația „Necuvinte”, participarea la grupul de lucru interinstituțional constituit în vederea prevenirii și combaterii fenomenului violenței domestice și participarea la seminariile având aceeași tematică.

Din numărul total de 2123 petiții repartizate domeniului, au fost efectuate demersuri la autoritățile publice pentru un număr de 154 dintre acestea, iar pentru restul petițiilor, persoanele fizice au fost îndrumate către instituțiile responsabile, abilitate de lege, fiindu-le indicată calea legală de urmat, sau precizându-le condițiile în care instituția Avocatul Poporului poate interveni în soluționarea cazurilor sesizate.

Aspectele semnalate în petițiile repartizate domeniului s-au referit cu precădere la încălcări ale dreptului la viață și integritate fizică și psihică, ocrotirea sănătății, de petiționare, egalității în drepturi, ale dreptului la informație sau dreptul la mediu sănătos, corelat cu încălcări ale dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică și în mai mică măsură la încălcări ale celorlalte drepturi și libertăți fundamentale.

În situația în care autoritățile publice nu au răspuns solicitărilor sau răspunsurile primite nu au clarificat problemele petiționarilor, au fost sesizate autoritățile administrației publice ierarhic superioare, s-au efectuat anchete proprii și s-au emis recomandări.

Persoanele fizice au semnalat încălcări ale următoarelor drepturi și libertăți fundamentale: 38 - egalitatea în drepturi (art. 4 și 16); 1- dreptul cetățenilor străini și apatrizi (art.18); 3 – accesul liber la justiție (art. 21); 6- dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22); 11- viața intimă, familială și privată (art. 26); 1- libertatea conștiinței (art. 29); 1- libertatea de exprimare (art. 30); 251- dreptul la informație (art. 31); 9 - dreptul la învățătură (art. 32), 117 - dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34); 63 - dreptul la mediu sănătos (art. 35); 308- dreptul de petiționare (art. 51); 117 - dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52); 4 – dreptul de a fi ales (art. 37); 4 - dreptul de proprietate privată (art. 44); 1 - dreptul la libera circulație; 19 – dreptul la un nivel de trai decent (art. 47); 4 - libertatea întrunirilor (art. 39).

Precizăm că într-un număr de 1161 cazuri Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată de un număr semnificativ de persoane, cu privire la conținutul proiectului de Lege privind organizarea și finanțarea activității de vaccinare a populației în România.

În esență, petenții atrag atenția în ceea ce privește necesitatea obținerii consimțământului pacientului sau reprezentanților legali ai acestuia, înaintea efectuării oricărui act medical (vaccinarea = act medical conform prevederilor prezentului proiect),

având o importanță covârșitoare în relația medic-pacient, reprezentând, în opinia acestora, o normă deontologică fundamentală prevăzută în Codul Internațional al Eticii Medicale, Declarația de la Geneva și chiar în Jurământul lui Hipocrat.

Față de aspectele arătate mai sus, dar și pentru alte motive, aceștia susțin necesitatea respingerii proiectului de lege în ansamblul său, dar și implicarea proactivă la o eventuală dezbatere publică pe marginea acestuia.

În răspunsul comun publicat pe site-ul instituției, am subliniat faptul că, potrivit dispozițiilor constituționale și legale, instituția Avocatul Poporului nu are inițiativă legislativă. Adoptarea, modificarea, completarea și abrogarea legilor aparțin Parlamentului, care potrivit art. 61 alin. (1) din Constituție este unica autoritate legiuitoare. Ca atare, clarificarea problemelor semnalate nu au intrat în aria de competență a instituției Avocatul Poporului.

Dintre petițiile repartizate acestui domeniu în care au fost semnalate încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale, la fel ca în anii trecuți, cele mai multe au vizat încălcarea dreptului de petiționare și celui la informație, în număr de 308, respectiv 251.

Este de subliniat că în anul 2017 a crescut semnificativ numărul sesizărilor privind posibila încălcare a dreptului la ocrotirea sănătății și la mediu sănătos, acestea fiind în număr de 117, respectiv 63. În plus față de cele semnalate de către petenți, instituția Avocatul Poporului, prin domeniul de specialitate, s-a sesizat din oficiu în numeroase cazuri semnalate prin intermediul mass-media, în special.

Faptul că și în anul 2017, sesizările persoanelor fizice au vizat într-un procent destul de mare posibile încălcări ale dreptului la informație, ale dreptului de petiționare, precum și ale dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, demonstrează că există cazuri în care, în instituțiile administrației publice locale și centrale, funcționarii publici sunt nesiguri pe ei, iar capacitatea managerială de implementare a responsabilităților descentralizate nu este consolidată. Cu toate că s-au înregistrat reale progrese, în acest sens, încă este nevoie de eforturi considerabile pentru ameliorarea calității serviciilor prestate pentru persoanele fizice.

În ceea ce privește petițiile având ca obiect o posibilă încălcare a principiului egalității în drepturi a cetățenilor (art. 4 și art. 16), acestea au fost în număr de 38 din numărul total al petițiilor repartizate domeniului. Ca și în anul trecut, numărul acestora a fost relativ redus, influențat fiind de creșterea adresabilității cetățenilor față de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, numit în cele ce urmează CNCD, ca autoritate de stat în domeniul discriminării, autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar și garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte.

Dacă în ce privește competența CNCD, observăm faptul că activitatea acestuia se referă doar la problematica discriminării, sub toate formele, activitatea instituției Avocatul Poporului nu se rezumă numai la aspectele legate de combaterea discriminării, aceasta reprezentând doar o mică parte, dar nu lipsită de importanță, din activitatea curentă a domeniului.

Egalitatea de tratament și egalitatea în fața legii, reprezintă principii fundamentale, însă nu poate fi neglijată importanța tuturor drepturilor și libertăților, prevăzute în Constituție și tratatele internaționale la care România este parte, de aici rezultând rolul major al instituțiilor de tip ombudsman, în general, în această situație fiind aplicabil dictonul a majori ad minus.

De asemenea, subliniem buna colaborare interinstituțională, în vederea soluționării cazurilor semnalate de către petenți sau de către mass-media, în special cu Autoritatea

Națională pentru Cetățenie, Garda Națională de Mediu, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Afacerilor Interne.

Nu în ultimul rând, o materializare a protocolului încheiat cu Asociația „Necuvinte” se va regăsi și în raportul special având ca obiect prevenirea și combaterea violenței domestice, document ce va fi întocmit și dat publicității de instituția Avocatul Poporului în prima jumătate a anului 2018. Raportul va conține nu numai date statistice referitoare la dimensiunea acestui fenomen, ci și cazuistică relevantă din care vom extrage acele măsuri administrative și/sau legislative care, în opinia noastră, vor fi utile pentru actorii implicați.

În cele ce urmează, exemplificăm cazuistica relevantă a domeniului pe anul 2017, prin raportare la drepturile și libertățile fundamentale încălcate.

SECȚIUNEA 1

DREPTURILE OMULUI

■ egalitatea în drepturi (art. 4 și art. 16 din Constituție)

Egalitatea în drepturi este principiul constituțional potrivit căruia cetățenii români, fără deosebire rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, apartenență politică se pot folosi în mod egal de toate drepturile prevăzute de Constituție și alte acte normative, putând participa în mod egal la viața politică, socială și economică, fără privilegii și discriminări, fiind tratați în mod egal atât de autoritățile publice, cât și de cetățeni.

Acest principiu se regăsește nu doar în Constituția României, ci și în art. 14, art. 24 și art. 26 din Pactul Internațional privind drepturile civile și politice, precum și în art. 14 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Este important de precizat și jurisprudența constantă a Curții Constituționale, în sensul în care: *„Drepturile fundamentale reprezintă o constantă a personalității cetățeanului, o șansă egală acordată fiecărui individ și, din această cauză, principiul egalității cuprinde egalitatea cetățenilor în fața legilor și a autorităților publice, iar nu egalitatea de tratament juridic aplicat unei categorii de cetățeni în comparație cu alta.”*

Numărul petițiilor care au vizat posibile situații discriminatorii a fost de 38, însă în majoritatea cazurilor în care au fost sesizate astfel de situații, în urma analizării acestora, nu s-a efectuat niciun demers întrucât, fie nu s-a constatat și reținut starea de discriminare, fie petițiile nu intrau în aria de competență a instituției. În toate situațiile, petiționarii au fost informați cu privire la motivele pentru care nu s-a reținut starea de discriminare sau situația în care Avocatul Poporului nu putea interveni, potrivit atribuțiilor constituționale și legale.

Printre altele, au fost semnalate posibile încălcări ale Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

FIȘE DE CAZ:

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu privind posibila încălcare a prevederilor art. 16 din Constituție privind egalitatea în drepturi, respectiv art. 34 privind dreptul la ocrotirea sănătății, urmare numeroaselor petiții având ca obiect lipsa cardurilor de sănătate și imposibilitatea beneficiarii de servicii medicale gratuite.

Casa Națională de Asigurări de Sănătate a precizat că asiguraților cărora nu li s-a emis (tipărit) cardul de sănătate pot beneficia de servicii medicale fără prezentarea acestui

document, în baza calității de asigurat, urmare verificării în baza de date existentă la nivelul instituției.

Cu toate acestea, numeroși petenți nu beneficiază de servicii medicale gratuite, în lipsa cardului de sănătate, cu toate că figurează ca asigurați ai sistemului public de asigurări de sănătate, situație inechitabilă, prin raportare la persoanele beneficiare ale documentului de mai sus.

Având în vedere aspectele prezentate, am solicitat Casei Naționale de Asigurări de Sănătate să ne comunice termenul final de eliberare a cardurilor de sănătate și soluțiile concrete pentru asigurații fără card de sănătate. Urmare demersurilor instituției Avocatul Poporului, am fost informați că a fost semnat contractul prin care se prevedea personalizarea unui număr de 386.260 carduri naționale de asigurări sociale de sănătate.

Conform actelor normative de reglementare, cardurile naționale de asigurări de sănătate se tipăresc din oficiu, în baza registrului național de evidență a asiguraților. A fost menționat faptul că toate comenzile se dau centralizat, la nivel național, către Compania Națională Imprimeria Națională pentru persoanele asigurate cu vârsta peste 18 ani, iar distribuția acestora este efectuată prin servicii poștale la domiciliul declarat în BI/CI al posesorului de card. Casa a menționat că până la data de 05.07.2017 au fost transmise pentru personalizare un număr de 177.729 carduri, iar până la intrarea în posesia cardului național de asigurări sociale de sănătate, conform legislației în vigoare, persoanele beneficiază de servicii medicale în baza calității de asigurat. Dosarul a rămas în atenția instituției Avocatul Poporului.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la conținutul unei știri difuzate în data de 25 februarie 2017, pe portalul HotNews și ulterior pe mai multe canale mass-media, conform căreia Grupul de la Vișegrad a făcut apel la celelalte state din Europa Centrală și de Est să se alăture inițiativei împotriva standardelor duble practice de marile branduri, prin practica folosirii unor ingrediente de calitate inferioară în produsele alimentare destinate vânzării în statele mai sărace din Uniunea Europeană.

Asociațiile pentru protecția consumatorilor și Guvernele s-au plâns că unii producători de alimente folosesc ingrediente mai ieftine în gama de produse destinată Europei Centrale și de Est (CEE) decât în bunurile vândute sub branduri identice în Germania și Austria.

Practica este permisă în prezent, deoarece Uniunea Europeană solicită doar o listă de ingrediente pe ambalaj.

În data de 14 martie 2017, Avocatul Poporului din Bulgaria, Maia Manolova, a făcut apel la **încetarea stării de discriminare** și a folosirii de standarde duble împotriva consumatorilor bulgari, în scrisori adresate comisarului european pentru justiție, consumatori și egalitate de gen, Vera Jourova, și Ombudsmanului European, Emily O'Reilly. Oficialul bulgar a avertizat că importante companii multinaționale producătoare de alimente și băuturi comercializează produse de calitate inferioară în țări din Europa Centrală și de Est, inclusiv în Bulgaria, ceea ce este în dezavantajul consumatorilor din aceste țări, comparativ cu statele din vestul Europei. A subliniat, totodată, în scrisorile sale faptul că de cele mai multe ori copiii sunt cei care consumă astfel de produse de calitate inferioară și chiar nocive, într-o perioadă în care sunt în creștere și au nevoie de o dietă sănătoasă și nutritivă. Potrivit Ombudsmanului bulgar, 26,2% dintre copiii din această țară cu vârsta între 5 și 18 ani sunt supraponderali, Bulgaria situându-se pe locul 5 din 32 de țări europene într-un clasament al Organizației Mondiale a Sănătății.

Ombudsmanul bulgar a făcut apel la comisarul european pentru justiție să ceară Comisiei Europene să pună capăt vânzării de produse sub aceeași denumire, dar de calitate

diferită în țările Uniunii Europene și să inițieze o legislație care să pună capăt acestor practici și standardelor duble la nivel european.

Față de situația prezentată, am solicitat Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale să ne comunice concluziile analizei efectuate, dar și măsurile legale pe care intenționează să le ia în situația de față.

Autoritatea ne-a comunicat faptul că a desfășurat, împreună cu reprezentanții Autorității Naționale Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor și ai Agenției Naționale pentru Protecția Consumatorilor mai multe acțiuni de control și au recoltat 170 de probe din produse alimentare, pe care le-au defalcat, iar constatările au arătat faptul că nu se confirmă afirmațiile apărute în spațiul public, valorile rezultate fiind comparative cu cele înscrise pe etichetă.

Față de toate aceste împrejurări, am revenit și am solicitat a ne comunica concluziile centralizate ale controalelor efectuate cu această ocazie, solicitare ce are în vedere și alte informații apărute în spațiul public, potrivit cărora o comisie formată din reprezentanți ai Ministerului Agriculturii, Autoritatea Sanitar Veterinară și A.N.P.C. au primit acordul a trei țări - Germania, Belgia și Olanda - să preleveze probe din magazine aflate pe teritoriul acestor state.

Au fost vizate preparate din carne și lapte, conserve de peste și ciocolată, care au fost transportate în condiții de temperatura și umiditate controlată la Institutul de Igienă și Sănătate Publică Veterinară din București.

Din informațiile apărute în mass-media rezultă faptul că aceste alimente au fost comparate și că au fost depistate anumite nereguli.

Față de toate aceste împrejurări, am solicitat comunicarea unor informații la zi în legătură cu rezultatele obținute, dar și demersurile întreprinse de autorități în sensul clarificării acestor aspecte. Dosarul se află în curs de soluționare.

Dosar nr. 3929/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în contextul prevederilor art. 16, art. 47 și art. 49 din Constituția României, privind egalitatea în drepturi, nivelul de trai și protecția copiilor și a tinerilor.

În acest sens, își exprima nemulțumirea referitoare la situația întâmpinată în relația cu personalul administrativ al Facultății de Energetică din cadrul Universității Politehnice București. Concret, ne-a învederat faptul că repetă anul III de studii la instituția de mai sus și a solicitat ștampilarea legitimației de transport, pentru a putea beneficia de transport gratuit, astfel cum este acesta reglementat de Legea nr. 1/2011 a educației naționale, modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 2/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, precum și modificarea și completarea unor acte normative. Petentului i-a fost refuzată ștampilarea documentului de transport, motivat de împrejurarea că repetă anul III de studii.

Pornind de la textul de lege care reglementează situația supusă atenției instituției Avocatul poporului, respectiv: „(2) *În timpul anului universitar, studenții înmatriculați la forma de învățământ cu frecvență, în instituțiile de învățământ superior acreditate, în vârstă de până la 26 de ani, beneficiază de tarif redus cu minimum 50% pe mijloacele de transport local în comun, transportul intern auto, feroviar și naval. Studenții orfani sau proveniți din casele de copii beneficiază de gratuitate pentru aceste categorii de transport.*

(²¹) *Prin excepție de la prevederile alin. (2), în tot cursul anului calendaristic, studenții înmatriculați la forma de învățământ cu frecvență, în instituțiile de învățământ superior acreditate, beneficiază de gratuitate la transport intern feroviar la toate categoriile de trenuri, clasa a II-a.*”, am solicitat unității de învățământ clarificarea situației prezentată.

Facultatea de Energetică ne-a comunicat faptul că în prezent **secretariatul facultății vizează legitimațiile de student reducere transport și pentru studenții care repetă anul universitar**, legitimația petentului fiind vizată conform legii.

De asemenea, petentul a revenit și ne-a comunicat că, urmare demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, toți studenții aflați în aceeași situație au beneficiat de vizarea documentelor de călătorie, conform legii.

■ **dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22 din Constituție)**

Prin art. 22 din Constituție sunt reglementate și garantate trei drepturi fundamentale într-un unic conținut normativ și anume, dreptul la viață, dreptul la integritate fizică și dreptul la integritate psihică. Acestea sunt ocrotite de Constituție față de toate subiectele de drept, deci atât față de autoritățile publice, cât și față de ceilalți cetățeni. Formularea dispozițiilor acestui articol nu lasă nici un dubiu cât privește obligația generală, a tuturor subiectelor de drept, de a respecta viața, integritatea fizică și integritatea psihică a persoanei. Este adevărat că autoritățile publice au obligații sporite în acest domeniu, dar textul nu trebuie interpretat ca referindu-se numai la aceasta.

FIȘE DE CAZ:

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în urma unei știri apărute în Săptămânalul britanic *The Observer* din 12 martie 2017, în care se susținea că „**mii de femei române care lucrează în agricultură în provincia Ragusa din Sicilia sunt victime a numeroase abuzuri, inclusiv amenințări și agresiuni sexuale, lucruri care se petrec într-o impunitate aproape totală.**”

Potrivit organizației italiene care apără drepturile imigranților, Proxyma Association, citată în materialul de presă, mai mult de jumătate dintre femeile române care lucrează în fermele din acea zonă sunt obligate să întrețină relații sexuale cu angajatorii lor, iar aproape toate lucrează în condiții de muncă forțată și de exploatare severă. În baza aspectelor prezentate de mass-media, au fost emise adrese către Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe, precum și Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, solicitându-se informații cu privire la exploatarea și agresiunile sexuale la care sunt supuse mii de femei italiene care lucrează în Sicilia – Italia.

Ministerul Afacerilor Interne ne-a comunicat că, în perioada 15-18 martie 2017, o delegație condusă de ministrul pentru românii de pretutindeni a efectuat o vizită de lucru în Italia, în scopul de a clarifica situația cetățenilor români prezentați în spațiul public ca fiind victime ale exploatării prin muncă. Delegația a fost compusă și din reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Muncii și Justiției Sociale și Ministerului Afacerilor Interne. Pe durata vizitei, delegația României a participat la o serie de întrevederi cu autoritățile italiene, precum prefectii regiunilor Catania, Ragusa, reprezentanți ai Gărzii de Finanțe, Poliției de Stat și Carabinierilor, Inspectoratului Teritorial de Muncă, Autorităților de Sănătate Publică, etc. În urma vizitei, s-a convenit ca la nivelul ministerelor ai căror reprezentanți au făcut parte din delegația română să fie dispuse măsuri specifice propriilor competențe, în vederea rezolvării situației constatate. Astfel, la nivelul Ministerului Afacerilor Interne s-a dispus desfășurarea următoarelor activități:

- întocmirea unei evaluări în ceea ce privește județele din România din care provin potențialele victime;

- realizarea unei analize de către structurile specializate, în vederea stabilirii naturii și dimensiunii reale a fenomenului, precum și pentru identificarea unor date în scopul fundamentării și inițierii unor investigații comune sau altor măsuri specifice;

Pe baza concluziilor rezultate în urma acestei evaluări se va analiza oportunitatea inițierii unor activități bilaterale, plecând de la localitățile de proveniență din România și mergând către cele de destinație din Italia, pe dimensiunea preventiv-operativă, dar și în parteneriat cu autoritățile cu atribuții în domeniul social sau al muncii. Totodată, se poate lua în considerare și desfășurarea unei misiuni care implică prezența unor specialiști suport operativ în provincia Ragusa din Sicilia, cu condiția existenței unei solicitări a autorităților italiene în acest sens.

Concomitent, se vor întreprinde măsuri concrete și concertate de prevenție în zonele de origine și de destinație, și stabilite mecanisme concrete de referire transnațională și asistență a eventualelor victime identificate.

În prezent, la nivelul Direcției de Combatere a Criminalității Organizate, sub coordonarea procurorilor Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sunt instrumentate mai multe dosare penale privind comiterea unor infrațiuni de trafic de persoane, în scopul exploatării prin muncă forțată în Italia, dosare ce au fost inițiate de către autoritățile române ca formă proactivă de luptă împotriva acestor fapte de natură penală.

Ministerul Afacerilor Externe ne-a informat că a transmis instrucțiuni Ambasadei României la Roma și Consulatului României la Catania, în sensul de a întreprinde, în regim de urgență demersuri pe lângă autoritățile italiene pentru verificarea veridicității afirmațiilor din presă și, după caz, pentru acordarea de asistență și protecție consulară persoanelor în cauză.

Reprezentanțele române au contactat imediat toate autoritățile locale competente, respectiv prefectura și poliția locală, poliția regională, carabinierii și inspectoratele regionale de muncă, solicitând ferm investigarea judicioasă a indiciilor privind prezumtivul tratament abuziv al angajatorilor locali în raport cu lucrătorii de cetățenie română și dispunerea tuturor măsurilor legale pentru încetarea unor astfel de situații, sancționarea făptuitorilor și prevenirea oricărei forme de exploatare sexuală și prin muncă sau a altor acțiuni ilicite care aduc atingere integrității fizice, sănătății, libertății individuale de circulație și celorlalte drepturi fundamentale ale conaționalilor aflați pe teritoriul statului italian.

Din informațiile furnizate de către oficialitățile italiene a rezultat că până la acea dată au existat doar 3 plângeri penale pentru agresiune împotriva unor lucrătoare de cetățenie română, autoritățile judiciare locale declanșând procedurile de urmărire penală în mod corespunzător. Nu au fost recepționate solicitări de asistență consulară din partea prezumtivelor victime de cetățenie română din Sicilia și nici notificări din partea autorităților locale. S-a menționat, totodată, că majoritatea cetățenilor români care lucrează în agricultură, ca muncitori sezonieri sau zilieri, acceptă angajarea în condiții ilegale, fără contracte de muncă, pe baza unor simple înțelegeri verbale. Semnalări privind prezumtive cazuri de exploatare prin muncă a cetățenilor români în regiunea Ragusa din Sicilia s-au mai înregistrat și în anii 2010 și 2014. Misiunea diplomatică și Consulatul României la Catania au intervenit prompt de fiecare dată, sesizând autoritățile italiene competente.

Ministerul a asigurat instituția Avocatul Poporului că reprezentanțele diplomatice și consulare române din Italia mențin un contact permanent cu autoritățile centrale și locale italiene, cu reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale și ai federațiilor sindicale de pe plan local, urmărind cu atenție prioritară orice evoluție legată de fenomenul aflat în discuție

și acordând cetățenilor români întreaga asistență consulară posibilă, în măsura în care asemenea cazuri sunt depistate.

Pe de altă parte, Ministerul pentru Românii de Pretutindeni a comunicat adresa prin care ne-a învederat faptul că pe parcursul vizitei din perioada 15-18 martie 2017 în regiunile Catania, Ragusa și Roma, a propus Guvernului României un set de măsuri, după cum urmează:

- inițierea cooperării dintre partea română, reprezentată de Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene, Ministerul pentru Românii de Pretutindeni și **partea italiană** prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe din Italia care coordonează la nivel național Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății și administrația locală, în cadrul platformei sociale intitulată „Tavola sociale” (care presupune un dialog între reprezentanții statului roman și ai celui italian pe tema asigurării drepturilor, libertăților și responsabilităților cetățenilor români aflați în Italia).
- Au fost create două **grupuri de lucru** privind contracararea fenomenului intermedierei și exploatării prin muncă, respectiv „**grupul interforțe**” format din reprezentanți ai forțelor de ordine și inspectoratelor de muncă din teritoriu și „**grupul social**” format din reprezentanți ai societății civile, asociațiilor non-profit și religioase având ca obiectiv aducerea la suprafață, în zona vizibilă, controlabilă, a fenomenului exploatării prin muncă și traficului de persoane.

Totodată, Ministerul pentru Românii de Pretutindeni ne-a informat în legătură cu derularea campaniilor de informare care au început în luna august 2017, destinate românilor care doresc să muncească, să studieze și să locuiască în străinătate.

De asemenea, am fost informați și cu privire la cazul românilor din Spania, care se află pe agenda de lucru a MRP.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la conținutul unor știri difuzate în data de 6 decembrie 2017, pe portalul Europa FM, ulterior și pe alte canale mass-media, potrivit căreia *„viețile a aproape 100 de copii sunt puse în pericol în acest moment din cauza lipsei imunoglobulinei de pe piața medicamentelor din România”*, aspecte relatate de medicul pediatru imunolog Alexis Cochino. Într-un interviu acordat postului radio de mai sus, medicul a izbucnit în lacrimi și a relatat faptul că unul dintre adolescenții pe care îi are în grijă a încercat să-și ia viața, disperat de lipsa tratamentului.

Aceeași sursă mass-media ne informează faptul că medicul Alexis Cochino a declarat că *„Există, pe imunologie pediatrică, aproximativ 100 de copii a căror viață este pusă în pericol în acest moment. Sunt, unii dintre ei, internați în spital, unii cu boli grave. Dacă nu vor ajunge azi, acum medicamentele, riscă să-și piardă viața. Și mulți alții sunt în situații similare, deși încă nu la fel de grave.*

Sunt adolescenți, dintre copiii mai mari, care auzind toate discuțiile și simțind agitația noastră și a părinților și disperarea, unul a încercat să se sinucidă și celălalt vrea să facă același lucru. Îmi pare rău (în lacrimi), cam asta e situația în pediatrie“. Cele de mai sus au fost semnalate la întâlnirea din data de 6 decembrie 2017 cu premierul Mihai Tudose, ministrul sănătății, Florian Bodog, dar și șefi ai Casei Naționale de Asigurări de Sănătate.

Totodată, medicul pediatru a mai subliniat faptul că până în prezent pacienții care depind de imunoglobulină nu s-au mai confruntat cu lipsa tratamentului.

Până în prezent, potrivit informațiilor apărute în mass-media și confirmate de autorități, o femeie din județul Alba a murit pentru că nu a primit la timp tratamentul de care

avea nevoie. **În acest moment, în țara noastră, sunt peste 500 de persoane care nu pot urma tratamentul cu imunoglobulină, o mare parte dintre aceștia fiind copii.** Viața acestora este în orice moment pusă în pericol de lipsa acestui medicament.

În contextul de mai sus, cotidianul Evenimentul Zilei a publicat în data de 7 decembrie 2017 un articol, potrivit căruia „*marile firme producătoare de medicamente au provocat crize în sistemul de sănătate prin retragerea unor medicamente de pe piață, într-o tentativă de a forța Guvernul să renunțe la taxa de claw-back. Acest lucru a devenit evident în scandalul generat de lipsa imunoglobulinei care a dus la moartea unor oameni.*”

Față de toate aceste împrejurări și având în vedere faptul că: imunoglobulina este o substanță care, în urma prelucrării, conține anticorpi care protejează organismul împotriva bolilor; cei mai afectați de lipsa imunoglobulinei sunt pacienții cu afecțiunii autoimune care sunt dependenți de această substanță; prin natura bolii, pacienții capătă o sensibilitate la orice și pot fi afectați chiar și la cea mai mică răceală; la nivelul Ministerului Sănătății, s-a înființat o structură de urgență, care are rolul de a direcționa stocurile identificate de imunoglobulină în unitățile sanitare din țară către cazurile urgente de imunodeficiență primară, care necesită tratament imediat, ocazie cu care va fi înființată și o linie telefonică specială la care medicii din toată țara pot anunța apariția cazurilor grave, care necesită tratament cu imunoglobulină, pentru ca medicamentele necesare să fie direcționate către unitatea sanitară care are în îngrijire pacientul, astfel cum reiese dintr-un comunicat de presă transmis de către Ministerul Sănătății.

Am solicitat Ministerului Sănătății clarificarea următoarelor aspecte:

- în contextul deficitului de imunoglobulină, care sunt soluțiile găsite de Ministerul Sănătății în vederea aprovizionării cu produse medicamentoase derivate din plasmă și sânge;
- referitor la declarația Primului ministru al României, domnul Mihai Tudose, potrivit căreia Ministerul Sănătății și cel al Finanțelor vor analiza posibilitatea scutirii taxei pentru medicamentele cu preț scăzut, măsurile urmând a fi incluse într-o Ordonanță de Urgență, când estimează a fi elaborat și promovat proiectul sus menționat;
- ce se va întâmpla cu situația deficitului de imunoglobulină după data de 1 ianuarie 2018?
- măsurile luate pentru prevenirea producerii unor asemenea evenimente, pe viitor.

Prin răspunsul transmis, autoritatea ne-a informat asupra faptului că la nivelul acesteia există constituită o structură de urgență care are rolul de a direcționa stocurile identificate de imunoglobulină în unitățile sanitare din țară către cazurile urgente cu imunodeficiență primară care necesită tratament imediat. Totodată, a fost înființată o linie telefonică specială, la care medicii din toată țara pot anunța apariția cazurilor grave care necesită tratament cu imunoglobulină, pentru ca medicamentele necesare să fie direcționate către unitățile sanitare care au în îngrijire pacienți.

Din data de 12 decembrie 2017, a început livrarea către spitale a 900 de doze utilizate pentru tratarea imunodeficiențelor primare, astfel că într-o primă etapă acestea au fost direcționate către spitalele unde există urgențe sau către cele care au solicitat medicamentul, urmând ca ulterior să se livreze încă 2000 de doze.

La începutul lunii decembrie 2017, au fost livrate 2000 de doze pentru tratarea cazurilor de urgență din secțiile de terapie intensivă.

Totodată, Guvernul României a aprobat Ordonanța de urgență nr. 100/2017 pentru completarea Ordonanței de urgență nr. 77/2011 privind stabilirea unor contribuții pentru finanțarea unor cheltuieli în domeniul sănătății, care prevede scutirea de taxa claw-back, pentru o perioadă de 2 ani, a produselor medicamentoase derivate din plasmă sau sânge uman.

Având în vedere importanța deosebită a aprovizionării constante cu produse din plasmă sau sânge uman, chiar dacă informațiile transmise de către Ministerul Sănătății sunt favorabile, instituția Avocatul Poporului monitorizează în continuare acest fenomen și va solicita periodic date cu privire la cele de mai sus.

■ dreptul la viață intimă, familială și privată (art. 26 din Constituție)

Potrivit art. 26 din Constituție autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată, iar persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri. Dreptul fundamental astfel reglementat are un conținut complex și obligă autoritățile publice să respecte libertatea și personalitatea oricărei persoane fizice. Totodată, în conținutul său se regăsește și dreptul persoanei fizice la propria imagine/identitate, care include opțiunea acesteia de a nu i se face public, fără acordul său, numele și prenumele.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 9900/2017 Petenții au sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 26 din Constituția României, privind dreptul la viață intimă, familială și privată, arătând că sunt nemulțumiți de răspunsul primit din partea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal.

În esență, aceștia au reclamat autorității publice mai sus menționată, că instituția publică unde erau angajați a dezvăluit presei datele lor personale.

În răspunsul primit inițial, petenții au fost informați că instituția publică a fost sancționată, fără a se specifica dacă și persoanele responsabile au fost identificate și sancționate.

Din răspunsul primit a rezultat faptul că autoritatea desfășoară proceduri specifice de investigare, urmând ca petenții urmând să fie informați cu privire la rezultatele acestora.

■ dreptul la informație (art. 31 din Constituție)

Ca drept fundamental, recunoscut de Constituție, dreptul la informație, asigură și garantează dreptul persoanei de a fi informată cu privire la activitatea desfășurată în cadrul instituțiilor și autorităților publice. Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a asigura accesul tuturor la informațiile de interes public. Sunt de interes public orice informații care se referă la sau rezultă din activitățile unei instituții sau autorități publice ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, unei regii autonome, companii naționale, precum și oricărei societăți comerciale aflate sub autoritatea unei autorități publice centrale sau locale și la care statul roman sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar.

Examinarea petițiilor privind dreptul la informație a evidențiat faptul că, există unele autorități și instituții publice care nu-și respectă obligația constituțională de a da solicitanților informațiile cerute, la termenele și în condițiile prevăzute de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 957/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare art. 31 din Constituția României, privind dreptul la informație.

Din conținutul petiției și a actelor anexate, a rezultat faptul că petentul este nemulțumit de răspunsul primit la cererea adresată Primăriei comunei Poienarii Burchii, formulată în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare. În răspunsul transmis, autoritatea a invocat art. 7 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind activitatea de soluționare a petițiilor, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora petițiile anonime sau cele în care nu sunt trecute datele de identificare se clasează. Având în vedere cele de mai sus, am considerat că textele legale invocate nu sunt incidente în acest caz, Legea nr. 544/2001 fiind o lege specială cu reglementări specifice inclusiv în ceea ce privește persoanele care poate formula o astfel de cerere.

Astfel, potrivit art. (3) din actul normativ menționat, solicitarea în scris a informațiilor de interes public cuprinde următoarele elemente: *a) autoritatea sau instituția publică la care se adresează cererea; b) informația solicitată, astfel încât să permită autorității sau instituției publice identificarea informației de interes public; c) numele, prenumele și semnătura solicitantului, precum și adresa la care se solicită primirea răspunsului.* Totodată, potrivit art. 7 alin. (3) din Legea 544/2001, cu modificările și completările ulterioare, *„Solicitarea și obținerea informațiilor de interes public se pot realiza, dacă sunt întrunite condițiile tehnice necesare, și în format electronic”.*

În vederea clarificării celor solicitate de către petent, am sesizat Primăria comunei Poienarii Burchii, însă răspunsul primit a fost similar cu cel transmis petentului, menționându-se faptul că ***„datele solicitate prin petiția care face obiectul prezentei adrese sunt publicate pe site-ul instituției”***. Din examinarea acestuia am constatat că informațiile publice solicitate de către petent, cât și alte informații care, potrivit legii, ar trebui să fie publicate din oficiu, lipsesc.

Pentru a ne edifica cu privire la aspecte semnalate de către petent, am efectuat o anchetă proprie la nivelul Primăria comunei Poienarii Burchii, județul Prahova, care a vizat clarificarea motivele de fapt și de drept care au condus la clasarea cererii petentului, precum și modalitatea de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 544/2001 la nivelul autorității locale.

Ancheta a reliefat următoarele:

Referitor la clasarea cererii petentului, aceasta s-a realizat prin încălcarea dispozițiilor imperative ale Legii nr. 544/2001, în sensul în care nu a existat nicio dovadă că identitatea persoanei nu este cea declarată, iar în ceea ce privește domiciliul și semnătura solicitantului, acestea nu constituie fine de neprimire, cu atât mai mult cu cât, solicitarea a fost transmisă prin intermediul poștei electronice, fiind așadar incidente dispozițiile art. 7 alin. (3) din Legea 544/2001, cu modificările și completările ulterioare, în sensul că: *„Solicitarea și obținerea informațiilor de interes public se pot realiza, dacă sunt întrunite condițiile tehnice necesare, și în format electronic”.*

Mai mult decât atât, în Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001, astfel cum au fost modificate prin Hotărârea Guvernului nr. 478/2016, în Anexa 4 (Model - Formular – tip cerere de informații de interes public), se stipulează expres că ***„semnătura petentului este opțională”***.

Totodată, am apreciat că dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 27/2003 nu sunt aplicabile situației de fapt, incidente în acest caz fiind dispozițiile legii speciale (Legea nr. 544/2001), lege ce conține dispoziții de strictă interpretare și aplicabilă pentru cazul expres

prevăzut mai sus. În atare condiții, cererea petentului trebuia reținută spre soluționare, petentul având dreptul să primească răspunsul cuvenit.

Cu privire la aplicarea dispozițiilor Legii nr. 544/2001 referitoare la informațiile de interes public care se comunică din oficiu, pentru care există obligativitatea publicării acestora pe site-ul autorității publice, am apreciat că aceasta este deficitară și este de natură să aducă atingere dispozițiilor art. 31 din Constituția României, privind dreptul la informație.

Dreptul de a solicita informații de interes public nu poate fi supus unor limitări arbitrare și subiective, deoarece exercitarea lui are în vedere schimbarea unor mentalități și percepții în organizarea și funcționarea instituțiilor publice, asigurarea transparenței și nu în ultimul rând, controlului societății civile asupra autorităților publice.

Dreptul la informație asigură și garantează dreptul persoanei de a fi informată cu privire la activitatea desfășurată în cadrul instituțiilor și autorităților publice, iar acestea, la rândul lor, au obligația de a asigura accesul tuturor cetățenilor la informațiile de interes public.

În acest context a fost emisă o recomandare care a fost însușită de Primarul comunei Poenarii Burchii, județul Prahova. Am fost informați, de asemenea, că petiționarul i se vor pune la dispoziție informațiile solicitate.

Totodată, din verificările întreprinse de instituția Avocatul Poporului s-a constatat faptul că au fost întreprinse demersurile necesare în vederea actualizării paginii de internet a instituției.

Dosar nr. 11481/2017 Petentul a semnalat faptul că a solicitat Școlii generale cu clasele I-VIII Racovița, județul Timiș studierea arhivei unității de învățământ, în vederea documentării monografiei pe care dorea s-o elaboreze, în temeiul Legii nr. 554/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare.

Solicitarea adresată în luna februarie a rămas fără răspuns, motiv pentru care a interpellat Inspectoratul Școlar Județean Timiș, care a formulat un răspuns nesatisfăcător, din punctul acestuia de vedere.

Față de toate aceste împrejurări, ne-am adresat Școlii Generale cu clasele I-VIII Racovița, județul Timiș și Inspectoratului Școlar Județean Timiș, pentru a le supune atenției situația creată și a solicita informații despre rezolvarea acesteia.

Demersul a avut în vedere a stabili în ce măsură dispozițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare sunt respectate la nivelul unității de învățământ, având în vedere lipsa răspunsului solicitat, dar și posibila încălcare a dispozițiilor art. 11 din textul de lege mai sus indicat, respectiv: „**(1) Persoanele care efectuează studii și cercetări în folos propriu sau în interes de serviciu au acces la fondul documentaristic al autorității sau al instituției publice pe baza solicitării personale, în condițiile legii**”.

De asemenea, am dorit să cunoaștem, raportat la situația de fapt prezentată de către petent, dacă Inspectoratul Școlar Județean Timiș a verificat respectarea dispozițiilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare la nivelul unității de învățământ și dacă a dispus luarea măsurilor legale care se impun.

Inspectoratul Școlar Județean Timiș ne-a informat că I.S.J a dat îndrumările necesare unității de învățământ, astfel încât aceasta să permită accesul petentului în arhivă, în vederea studierii documentelor necesare.

■ dreptul la învățătură (art. 32 din Constituție)

Dreptul la învățătură, prevăzut de art. 32 din Constituție, reprezintă principalul mijloc de formare și perfecționare a forței de muncă, de educație și nu în ultimul rând, de civilizație.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 10075/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 32 și art. 52 din Constituția României, privind dreptul la învățătură și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

Prin petiția transmisă petenta ne-a semnalat faptul că la data de 22 iulie 2015 a susținut examenul de admitere (a doua facultate) la Facultatea de Medicină Generală și Farmacie „Carol Davila”.

În data de 23 iulie 2017 pe site-ul oficial al universității au apărut primele rezultate oficiale ale examenului de admitere studii licență 2015. În cadrul tabelului afișat petenta figurează „ADMIS”.

La data de 27 iulie, s-a prezentat la sediul Decanatului Facultății de Medicină pentru a depune cererea de înscriere la forma de învățământ cu taxă normală în cuantum de 9000 lei. Cu această ocazie a constatat că statutul acesteia fusese schimbat în „RESPINS”.

Din demersurile efectuate a rezultat faptul că lista aflată în discuție fusese înlocuită în data de 24 iulie 2015 cu o altă variantă, nesemnată de membrii Comisiei Centrale de Admitere.

Neavând niciun răspuns la cererea formulată cu această ocazie și pentru a nu pierde calitatea de student pentru forma de învățământ cu taxă specială de 6000 EUR, petenta a înregistrat la secretariatul unității de învățământ solicitarea de înscriere pentru forma de învățământ de mai sus.

Cu această ocazie, a formulat mai multe sesizări adresate Ministerului Educației Naționale, pe care le apreciază lipsite de conținut, raportat la solicitările formulate, acestea nerăspunzând concret aspectelor semnalate.

Am solicitat Ministerului Educației Naționale să ne comunice dacă în speța dată au fost efectuate verificări de către Corpul de Control al Ministrului Educației și care au fost măsurile dispuse, în raport de rezultatul verificărilor.

Ministerul Educației Naționale ne-a informat că nu are competențe în derularea procesului de admitere în ciclurile universitare de licență, cu excepția elaborării metodologiei cadru de organizare și desfășurare a concursurilor și, în acest sens, s-au efectuat verificări în ceea ce privește aspectele semnalate, dar numai în ceea ce privește verificarea procedurii de organizare și desfășurare a concursului. În opinia autorității, întreaga răspundere pentru organizarea și desfășurarea concursului de mai sus revine în totalitate Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București.

Urmare acestor verificări, s-a concluzionat că respectivul concurs s-a desfășurat în mod legal.

Ministerul Educației Naționale nu a pus la dispoziție copia raportului întocmit cu ocazia verificărilor, astfel cum acesta a fost solicitat.

Față de toate aceste împrejurări, am revenit și am reiterat solicitarea de a ne pune la dispoziție copia raportului întocmit cu ocazia verificărilor întreprinse de Corpul de Control al Ministrului Educației Naționale.

De asemenea, am solicitat formularea unui punct de vedere vis a vis de dispozițiile art. 121 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, republicată, cu modificările ulterioare, potrivit cărora: *„Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului este autoritate publică și este abilitat să urmărească, să controleze aplicarea și respectarea reglementărilor*

legale în domeniul învățământului superior și să aplice, dacă este cazul, sancțiuni. De asemenea, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului controlează modul în care universitățile își exercită autonomia universitară, își asumă misiunea generală și pe cea proprie și își exercită răspunderea publică”

Punctul de vedere trebuia să țină cont și de dispozițiile art. 124 alin. 1 și art. 125 alin. (1) teza 1 din același act normativ, art. 7 alin. (3) din Codul de Etică și Deontologie Profesională, dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 26/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale, precum și Regulamentul de organizare și funcționare a MENCS aprobat prin Ordinul Ministrului nr. 3748/2016 și față de conținutul acestora să se exprime dacă în cazul de față Corpul de Control și-a exercitat atribuțiile în mod corect și legal.

Ministerul Educației Naționale a informat instituția Avocatul Poporului că în cazul de față nu a fost emis un ordin de serviciu în vederea realizării unei misiuni de control, iar soluția s-a bazat exclusiv pe punctul de vedere transmis de unitatea de învățământ incriminată, precum și a documentelor depuse de către aceasta.

Având în vedere că soluția adoptată de Corpul de Control al Ministrului Educației Naționale nu se fundamentează pe dispozițiile legale mai sus menționate, am reiterat solicitarea de a formula un punct de vedere vis a vis de dispozițiile art. 121 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, republicată, cu modificările ulterioare.

Dosarul se află în curs de soluționare, urmând să procedăm, dacă este cazul, la efectuarea unei anchete și/sau, după caz, emiterea unei recomandări.

■ **dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34 din Constituție)**

Art. 34 din Constituție consacră un drept complex la ocrotirea sănătății. Acest drept ține de condiția umană, la nivelul cerințelor actuale de viață, prin conținutul său asigurând persoanelor păstrarea și dezvoltarea calităților lor fizice și mentale care să le permită o reală și eficientă participare la întreaga viață politică, economică, socială și culturală.

Prin modul în care este organizată asistența medicală și prin controlul exercitării profesiilor medicale și a activității paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanelor, constatăm că, statul român nu își respectă obligația prevăzută în art. 34 alin. (3) din Constituție de a garanta dreptul la ocrotirea sănătății.

Pe de altă parte, observăm că nu sunt respectate nici garanțiile specifice economice ale dreptului la ocrotirea sănătății și ale dreptului la viață și la integritate fizică și psihică ale persoanei.

Astfel, **un prim fundament al acestor garanții economice îl reprezintă caracterul de stat social**, prevăzut de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală, potrivit căruia drepturile și libertățile cetățenilor și libera dezvoltare a personalității umane, sunt valori supreme și pe care Constituția le apără.

În virtutea caracterului fundamental de stat social, acesta are datoria de a lua măsuri pentru asigurarea sănătății publice. În acest context, menționăm că prin Decizia nr. 1594/2011, Curtea Constituțională a reținut că „statul, în cursul existenței sale, poate opta pentru diverse modele de securitate socială, de la o intervenție minimală la una maximală; important este ca statul să nu renunțe la funcția sa socială. Obligația constituțională impusă prin art. 1 alin. (3) este aceea de a interveni în favoarea cetățeanului, deci acest text constituțional obligă la o atitudine pozitivă, la o acțiune din partea statului. Însă gradul de intensitate a acestor măsuri cu caracter intervenționist poate diferi în funcție de viziunea politică și de condițiile economice ale statului de la un anumit moment dat”.

Această obligație a statului implică eforturi, atât pentru crearea condițiilor care să asigure tuturor cetățenilor servicii medicale de calitate, cât și pentru accesul la profesia de medic.

Un alt fundament al garanțiilor economice specifice îl reprezintă caracterul de piață al economiei românești. În acest sens, potrivit art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție, statul trebuie să asigure crearea condițiilor necesare pentru creșterea calității vieții. Or, lipsa unor măsuri din partea statului de a diminua, printre altele, fenomenul exodului medicilor din România și neasigurarea accesului populației la serviciile medicale, sunt contrare obligației constituționale a acestuia de a asigura creșterea calității vieții.

În anul 2017, am constatat o creștere constantă și îngrijorătoare a nemulțumirilor populației, de cele mai multe ori justificate, cu privire la accesul și asigurarea unor servicii medicale de calitate.

Astfel petițiile și sesizările din oficiu au avut ca obiect nemulțumiri ale persoanelor care au calitatea de asigurat în sistemul de asigurări medicale românesc și au vizat: asigurarea celui mai nou tratament medical pentru bolnavii de hepatită C, rambursarea unor cheltuieli medicale, deficiențe în funcționarea sistemului cardului de sănătate, aprovizionarea defectuoasă cu medicamente folosite în tratamente oncologice, creșterea numărului de cazuri de malpraxis, situația infecțiilor nosocomiale din unitățile sanitare etc.

FIȘE DE CAZ:

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la decesul unei tinere de 32 de ani, ca urmare a unei intervenții chirurgicale efectuate la Spitalul Orășenesc Deta. Pacienta a fost supusă unei operații cezariene deși spitalul nu avea dotările și aparatura necesare pentru o intervenție cu grad mare de risc (pacienta fiind diagnosticată cu placenta previa – respectiv risc crescut de hemoragie, iar nașterea prin cezariană ar fi trebuit făcută la un spital cu rezerve de sânge).

După intervenția chirurgicală, deși pacienta a început să sângereze abundent, a fost transferată la Spitalul Clinic Județean de Urgență „Pius Brînzeu” Timișoara de-abia în seara aceleiași zile. La două zile după, tânăra a decedat la spitalul din Timișoara.

În această situație, am sesizat Direcția de Sănătate Publică a Județului Timiș, care a efectuat un control la unitatea medicală, ocazie cu care a dispus următoarele:

- sancționarea contravențională a medicului specialist ginecolog, care a efectuat operația cu un grad ridicat de risc „*pentru neprezentarea fișei de aptitudini la data controlului*”.
- sesizarea Colegiului Medicilor Timiș pentru cercetarea faptelor care au condus la decesul pacientei, precum și luarea măsurilor care se impun în acest caz.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la cazul unei familii din localitatea Morteni, județul Dâmbovița, care nu a putut să înhumeze un membru al familiei din cauza medicului de la dispensarul din localitate, care nu a eliberat în termenul prevăzut de lege certificatul constatator al decesului.

Acest incident a determinat aproximativ 700 de localnici să inițieze și să semneze semnat o petiție prin care au cerut autorităților să întreprindă demersuri în vederea angajării unui alt medic.

Astfel, decesul a avut loc vineri 10 februarie 2017, iar eliberarea certificatului medical constatator de deces s-a făcut de medicul de familie abia marți 14 februarie 2017. De asemenea, potrivit afirmațiilor unui consilier local, localnicii erau revoltați și pentru că nu li se acorda asistență medicală atunci când o solicitau.

De asemenea, consilierul local a mai formulat și aprecieri referitoare la respectarea normelor de igienă din cabinetul medical din localitate.

Direcția de Sănătate Publică Dâmbovița și Casa Județeană de Asigurări de Sănătate – Dâmbovița, sesizate în acest caz de instituția Avocatul Poporului ne-au informat că aspectele semnalate în petiția semnată de localnici nu s-au fost confirmat pe timpul controalelor efectuate de cele două autorități publice, însă prin Decizia nr. 84/2017 a C.J.A.S. – Dâmbovița, s-a mai creat încă un post de medic în comuna Morteni, județul Dâmbovița.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la informațiile apărute în datele de 21 și 22 martie 2017, la postul de televiziune Digi 24, în mai multe jurnale informative, ulterior și pe alte canale mass-media, potrivit cărora Spitalul AKH din Viena, Austria, a reziliat unilateral contractul în baza căruia făcea operații de transplant de plămân pentru pacienții din România. Ministrul Sănătății, a declarant, printre altele, că austriecii l-au informat că nu mai sunt destule locuri libere în clinică.

Contactați de postul de televiziune Digi24, coordonatorii Euro-transplant, organismul care gestionează transplanturile la nivel european, au declarat că nu știu nimic despre această situație și că până la acel moment, niciun oficial român nu le-a cerut ajutorul.

Ministrul Sănătății a afirmat în spațiul public că șefii clinicii din Viena au încălcat acordul pe care îl aveau cu România și că a solicitat Agenției Naționale de Transplant să ceară un răspuns oficial din partea Euro-transplant, entitatea care coordonează transplanturile între țările partenere și ar putea media problema, chiar dacă România nu este membru oficial.

Într-un interviu exclusiv pentru Digi24, unul dintre coordonatorii Eurotransplant spune însă că niciun oficial român nu a anunțat situația și nu a solicitat ajutorul.

În luna martie 2017, cinci pacienți români erau pe lista pentru un transfer la Viena. Alți 40 au fost deja operați acolo. La nivel național, aproape 80 de români se aflau pe lista de așteptare pentru un transplant de plămâni.

Față de toate aspectele constatate, Ministerul Sănătății și Agenția Națională de Transplant au fost solicitate să formuleze un punct de vedere pentru clarificarea celor de mai sus.

Ministerul Sănătății ne-a comunicat faptul că a redirecționat solicitarea noastră, spre competență soluționare, Agenției Naționale de Transplant, denumită în ce ce urmează ANT.

Agenția Națională de Transplant ne-a comunicat faptul că în România nu a existat, până recent, un centru pentru transplant pulmonar. Ministerul Sănătății a asigurat tratamentul prin transplant pulmonar al pacienților cu boli pulmonare cu indicație medicală pentru transplant începând cu anul 2013, dar și fondurile pentru costurile acestor proceduri, ocazie cu care au fost efectuate 35 de transplante pulmonare la pacienții din România la Spitalul AKH din Viena.

România nu este membră a Eurotransplant, organizație care coordonează această activitate într-o mare parte a Uniunii Europene. Austria este membră a acestei organizații, iar organele de donator sunt asigurate de către aceasta și țările membre Eurotransplant, fără contribuții din partea României în privința organelor de donator pentru pacienții operați în România.

În anul 2017, Eurotransplant a decis sistarea operațiilor de transplant pulmonar pentru pacienții din România, ocazie cu care în luna martie 2017, a avut loc o întâlnire la Ministerul Sănătății, la care au participat Președintele Eurotransplant, dar și alți membrii ai board-ului acestei organizații, Ministrul Sănătății, dar și alte persoane cu atribuții în domeniu, ocazie cu care s-au decis următoarele:

- Semnarea unui document între Eurotransplant, Ministerul Sănătății și Agenția Națională de Transplant, prin care s-a convenit continuarea evaluării pacienților din România, transplantarea pulmonară a pacienților cu această indicație;
- Agenția Națională de Transplant va oferi Eurotransplant plămâni de donator pe timpul convenției.

Urmare demersurilor efectuate de către Ministerul Sănătății, s-a decis continuarea evaluării pacienților pentru transplant pulmonar și transplantarea a 10 pacienți la Spitalul AKH din Viena. O condiție o reprezintă inițierea și dezvoltarea unui centru de transplant pulmonar în România. Această convenție este necesar a fi validată de board-ul Eurotransplant.

În martie 2016, Spitalul Sfânta Maria din București a fost acreditat de Agenția Națională de Transplant pentru activitatea de transplant pulmonar, iar în martie 2017 a fost introdus în Programul Național de Transplant pentru finanțare. Ne-a informat ANT că în prezent sunt îndeplinite toate condițiile legale pentru inițierea procedurii de transplant pulmonar în România.

În final, am fost asigurați de faptul că Ministerul Sănătății și ANT depun toate eforturile pentru inițierea cu succes a operațiilor de transplant pulmonar la Spitalul Sfânta Maria din București și aplicarea unei strategii imediate și de viitor pentru asigurarea medicală a pacienților cu patologie pulmonară.

La data de 29 noiembrie 2017, în cadrul componentei de monitorizare a situației de mai sus, am revenit la Ministerul Sănătății și am solicitat să ne comunice în ce măsură convenția despre care se face vorbire în răspunsul transmis anterior a fost validată de board-ul Eurotransplant și care sunt deciziile luate cu această ocazie, ocazie cu care am fost informați că în luna iulie 2017 a fost semnat un acord între Eurotransplant și ANT prin care s-a stabilit modalitatea de efectuare a schimbului de organe între cele două organizații.

Având în vedere faptul că spitalul AKH din Viena a fost nevoit să limiteze transplantele pulmonare pentru pacienții din alte țări, s-a convenit ca pentru pacienții români să se efectueze 5 transplante pulmonare în 2017 și 5 transplante pulmonare în 2018.

Concomitent, s-a convenit ca prin intermediul ANT să se ofere organizației Eurotransplant și AKH Viena, plămâni de donator recoltați din centrele din România în cadrul înțelegerii pentru continuarea transplantului de plămâni în străinătate. Se explorează posibilitatea efectuării transplantului de plămâni și în alte centre din Europa.

La data de 31 martie 2017 a fost introdus Programul Național de Transplant pentru finanțare, iar în acest moment sunt îndeplinite toate condițiile pentru inițierea procedurii de transplant pulmonar în România.

Având în vedere informațiile transmise, dar și monitorizarea efectuată de către instituția Avocatul Poporului în această perioadă, care nu a mai indicat disfuncționalități în procesul de evaluare a pacienților pentru transplant pulmonar din România, dosarul a fost închis, dar rămâne în atenția Instituției Avocatul Poporului.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu informațiile apărute în mass-media în data de 20 iulie 2017, potrivit căroră „*Trei copii mor cu zile la spitalul din Craiova. Citostaticele nici măcar nu au fost comandate.*”

Trei copii, cu vârste cuprinse între șapte luni și cinci ani, așteptau în acel moment la Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova să primească tratament pentru leucemie, părinții și medicii făcând eforturi pentru a găsi medicamentele care lipsesc la diverse asociații.

Știrea apărută în mass-media a fost preluată ca urmare informațiilor sesizate pe o rețea de socializare de fiica singurului medic onocopediatru al Spitalului Clinic Județean de Urgență Craiova („*Când o sun pe mama nu vorbim nici despre noi, nici despre familia noastră, nici*

despre ce s-a mai întâmplat prin Craiova sau despre locurile în care am călătorit. Când o sun pe mama vorbim despre cei trei copii cu leucemie care s-ar putea să moară din cauză că în spital nu există citostatice. Mama mea, Polixenia Stancu, e oncopediatru la Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova și se confruntă anul acesta cu cea mai mare lipsă de medicamente de până acum. (...) Cei care suferă sunt mama și cei trei copii cu leucemie pe care-i tratează: o fetiță de șapte luni, un băiat de trei ani și jumătate și unul de cinci ani. (...) Ieri seară, mama mi-a spus că dacă o să-i vină cazuri noi de leucemie, situația e tragică. N-are cu ce să-i trateze”).

La rândul său, managerul Spitalului de Urgență Craiova, susținea că unele medicamente există în farmacia spitalului, iar pentru altele sunt licitații în derulare. Mai mult, acesta afirmă că unul dintre medicamente, respectiv Lanvis, nu ar fi fost cerut niciodată de medicul șef de la Oncopediatrie („*Cel puțin de 10 ani nu a făcut necesarul, astfel încât să fie achiziționat. Nu a fost cerut*”.... „*Metrotrexat, în momentul de față, există în farmacia spitalului, ultima aprovizionare a fost făcută în luna iunie. S-au adus 60 de seringi preumplute, la ora aceasta se găsesc în farmacia spitalului 48. Pentru Cytosar, firma distribuitor de la care am achiziționat ne-a dat negație de preț, în sensul că nu-l mai poate susține la prețul la care s-a câștigat pe licitație. S-a pornit o nouă licitație, care la momentul în care discutăm se află în faza de evaluare financiară. Probabil că în maxim o săptămână o să fie și Cytosarul în farmacie*”).

Patruzeci de copii sunt tratați lunar în secția de oncopediatrie a Spitalului de Urgență din Craiova.

În baza aspectelor constatate, s-a demarat procedura specifică de investigare, prin efectuarea unei anchete la Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova, în vederea clarificării aspectelor contradictorii dintre declarațiile șefului compartimentului de Oncopediatrie de la Spitalul de Urgență din Craiova și cele ale managerului Spitalului Clinic de Urgență Craiova.

În data de 22 august 2017, a avut loc la sediul Spitalului Clinic de Urgență Craiova o anchetă, în vederea stabilirii împrejurărilor în care trei copii, diagnosticați cu leucemie, nu ar fi beneficiat de tratament cu citostatice.

În desfășurarea anchetei, pentru lămurirea situației semnalate în mass media, s-au purtat discuții cu conducerea Spitalului și s-au studiat documentele utile cauzei, respectiv necesarul de medicamente din cadrul Compartimentului Onco-Pediatic pentru încheierea unui acord cadru aferent următoarelor 24 de luni, comanda nr. 766/12.06.2017 pentru medicamentul Methotrexat, facturi pentru medicamentele care au făcut obiectul prezentei sesizări din oficiu, acordurile cadru de furnizare de medicamente oncologice din data de 7 august 2017.

Urmare celor de mai sus s-au desprins următoarele concluzii:

În conformitate cu Nota de fundamentare nr. 12112/30 martie 2017, în conținutul acesteia nu se regăsește, în ultimele 24 de luni, solicitarea medicului oncolog pentru medicamentul Lanvis.

La apariția informațiilor în mass media, în farmacia spitalului exista un stoc de 48 de flacoane de Methotrexat.

La data de 26 iulie 2017, conform facturilor studiate, înaintea semnării contractelor de achiziție publică, pentru asigurarea administrării tratamentului specific, au fost aduse toate medicamentele necesare, deși licitația nu fusese încheiată.

În scopul preîntâmpinării unor situații similare, managementul spitalului a încheiat la data de 7 august 2017 un acord cadru de furnizare medicamente oncologice pe o perioadă de 24 de luni pentru toate medicamentele aflate în referatele de necesitate întocmite de către medicul coordonator.

■ dreptul la mediu sănătos (art. 35 din Constituție)

Dreptul fundamental la un mediu sănătos face parte din categoria drepturilor social-economice și reprezintă o premisă a existenței și realizării celorlalte drepturi fundamentale, contribuind la amplificarea și diversificarea semnificațiilor acestora, în raport cu noile cerințe ale dezvoltării sociale naționale și internaționale.

Dintre principiile legislative ale protecției mediului la nivel general menționăm prevenirea riscurilor ecologice, conservarea biodiversității și a ecosistemelor, înlăturarea poluării, reținerea poluanților la sursă, menținerea calității mediului, dezvoltarea cooperării internaționale în materie, principiul „poluatorul plătește” etc.

Aspectele sesizate în petiții s-au referit, în special, la respectarea dispozițiilor legale privind: asigurarea unui mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic; încălcarea normelor privind nivelul de zgomot ambiental; impactul negativ rezultat din amplasamentul unei stații de transfer deșeuri pe raza unei localități etc.

FIȘE DE CAZ:

Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată de către un petent, în legătură cu o posibilă încălcare a art. 35, art. 44 alin. (7) și art. 52 din Constituția României, privind dreptul la mediu sănătos, respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

Din examinarea petiției și a actelor anexate, a rezultat că petentul a reclamat în mai multe rânduri faptul că deși activitatea unei societăți comerciale de pe raza Municipiului București a fost suspendată, Primăria sectorului 1 nu a dispus luare măsurilor legale de sancționare a acesteia. În esență, petentul a menționat faptul că, societatea comercială - restaurant, își desfășoară activitatea fără autorizație de funcționare și deranjează liniștea publică, afectând persoanele ce locuiesc în zonă (copii minori, bolnavi, pensionari). Susținea că, deși a sesizat Primăria Sectorului 1 București, iar autoritatea publică locală a emis o decizie de suspendare a activității, aceasta funcționează, în continuare, nelegal. A menționat, nu în ultimul rând, că a sesizat și organele de poliție, însă după plecarea acestora în restaurantul respectiv a fost continuată activitatea nestingherit.

Având în vedere aceste aspecte, am sesizat Primăria Sectorului 1 București, căreia i-am prezentat aspectele semnalate de petent și i-am solicitat să examineze situația creată și să ne comunice care au fost demersurile ulterioare suspendării activității dispuse, având în vedere și dispozițiile art. 5 alin. (3) lit. c) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

Instituția sesizată ne-a menționat că s-au efectuat demersuri la Ministerul Finanțelor Publice-A.N.A.F.-Direcția Generală Antifraudă Fiscală, cât și la Poliția Locală a Sectorului 1 București, în vederea identificării instituției care are competența de a închide un local care nu deține autorizație de funcționare și înregistrează venituri ilicite, raportat la dispozițiile art. 73 alin. (23) din Ordonanța Guvernului nr. 99/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață și la dispozițiile art. 8 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

Având în vedere faptul că din răspunsul primit nu a rezultat dacă măsura suspendării activității a fost supusă unui control ulterior suspendării, care să conducă la aplicarea dublului contravenției inițiale, respectiv aplicarea măsurii confiscării sumelor de bani dobândite ilicit, am efectuat o anchetă la nivelul Primăriei Sectorului 1.

Urmare efectuării anchetei, ne-au fost puse la dispoziție mai multe documente din care a rezultat că după decizia suspendării activității societății comerciale în cauză nu s-a mai efectuat niciun control ulterior, motivat de faptul că Poliția Locală a Sectorului 1 nu este competentă să aplice măsura contravențională a aplicării dublului contravenției inițiale și a confiscării sumelor de bani dobândite ilicit. Precizăm, că în acest context ne-a fost comunicat și punctul de vedere al Direcției Generale Antifraudă Fiscală (adresa nr. 29879 din 5 octombrie 2015) din care rezultă că sancționarea acestor contravenții intră în atribuțiile organelor de control abilitate ale primăriilor.

Față de cele mai sus expuse, am considerat că punctul de vedere al autorității publice locale este eronat, deoarece potrivit dispozițiile cuprinse în art. 40 și art. 41 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, *executarea sancțiunilor contravenționale complementare se face potrivit dispozițiilor legale, iar confiscarea se aduce la îndeplinire de organul care a dispus această măsură*. Totodată, potrivit art. 76 lit. a) din Ordonanța Guvernului nr. 99/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață, *constatarea și sancționarea contravențiilor prevăzute la art. 73 pct. 1 și pct. 23 din actul normativ menționat intră în atribuțiile organelor de control abilitate ale primăriilor*.

În concluzie, în cauză s-a emis o recomandare prin care s-a pus în vedere Primarului Sectorului 1 București ca, în exercitarea atribuțiilor sale, să dispună măsurile ce se impun pentru aplicarea de către organele de control abilitate ale autorității publice locale a tuturor măsurilor sancționatorii prevăzute de legislația în vigoare, inclusiv măsura aplicării dublului contravenției inițiale și a confiscării sumelor de bani dobândite ilicit, prevăzută art. 73 pct. 23 din Ordonanța Guvernului nr. 99/2000 privind comercializarea produselor și serviciilor de piață.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire situația semnalată într-unul din jurnalele de știri ale unei televiziuni naționale, ulterior și pe alte canale mass-media, cu privire la starea de alertă, în perioada 8-18 martie, declanșată de autoritățile locale ale Municipiului Orșova, din cauza neridicării deșeurilor menajere de la populație, începând cu data de 6 ianuarie 2017.

Cu această ocazie, la nivelul Instituției Prefectului Județul Mehedinți a fost constituită o comisie care a avut rolul de a manageria situația creată.

S-a luat decizia ca autoritățile locale din Orșova, în termen de 10 zile, să informeze populația în legătură cu graficul și modul de ridicare a deșeurilor menajere, să identifice soluțiile cele mai eficiente și rapide de colectare și ecologizare a perimetrelor în care deșeurile au fost depozitate.

La momentul sesizării din oficiu, volumul de deșuri menajere neridicate din Orșova se ridică la aproximativ 800 de tone, cantitate care trebuie colectată și transportată la un depozit ecologic autorizat din județul Mehedinți.

Instituția Avocatul Poporului a întreprins demersuri la mai multe autorități, după cum urmează:

Primăria Municipiului Orșova:

- Prezentarea situației de fapt, precum și premisele care au condus la aceasta;
- A fost informată populația în legătură cu graficul și modul de ridicare a deșeurilor menajere?
- Au fost identificate soluțiile cele mai eficiente și rapide de colectare și ecologizare a perimetrelor în care deșeurile au fost depozitate?

- A fost sancționat operatorul local de salubritate pentru refuzul nejustificat de ridicare a deșeurilor menajere?
- Măsurile luate pentru prevenirea producerii unor asemenea evenimente, pe viitor.

Garda de Mediu – Comisariatul Județean Mehedinți:

- Au fost aplicate sancțiuni operatorului de salubritate, pentru depozitare necontrolată de deșeuri și pentru că nu a respectat măsurile impuse de către Garda de Mediu – Comisariatul Județului Mehedinți?
- A sancționat Garda de Mediu autoritatea locală pentru situația creată la nivelul municipității?
- S-a implicat Garda de Mediu în acțiuni de ecologizare a zonei și dacă da, în ce au constatat acestea?
- Măsurile luate pentru prevenirea producerii unor asemenea evenimente, pe viitor.

Direcția de Sănătate Publică Mehedinți:

- Pornind de la interviul acordat de purtătorul de cuvânt al Direcției de Sănătate Publică Mehedinți, acordat mass-mediei locale, referitor la predispoziția anumitor boli cauzate de neridicare a deșeurilor menajere din Municipiul Orșova, care sunt măsurile luate la nivelul instituției în sensul evitării unor posibile îmbolnăviri în rândul populației?
- A efectuat Direcția de Sănătate Publică Mehedinți controale specializate și dacă da, care sunt constatările acestora, precum și sancțiunile aplicate în acest sens?
- Măsurile luate pentru prevenirea producerii unor asemenea evenimente, pe viitor.

Din examinarea răspunsurilor primite din partea autorităților publice sesizate, au rezultat următoarele:

În perioada 8-18 martie 2017 s-a instituit Starea de alertă la nivelul municipiului Orșova și s-au îndeplinit măsurile dispuse prin Planul de acțiune adoptat de către Comitetul Local pentru Situații de Urgență din Municipiul Orșova.

Astfel:

- A fost informată populația, prin intermediul Poliției Locale, cu privire la graficul și modalitatea de ridicare a deșeurilor;
- În timpul cel mai scurt au fost închiriate utilaje și s-a încheiat un contract pentru depozitarea deșeurilor, cu operatorul depozitului ecologic din comuna Izvorul Bîrzii, județul Mehedinți;
- Operatorul de salubritate a fost sancționat contravențional pentru refuzul de a onora contractele cu utilizatorii;
- Au fost dispuse măsuri pentru preîntâmpinarea apariției unor situații similare, după cum urmează: rezilierea contractului cu operatorul local și înființarea unui serviciu de salubritate propriu în subordinea Consiliului local.

Având în vedere refuzul operatorului de a respecta clauzele asumate, autoritatea locală l-a obligat, prin intermediul instanței de judecată, la executarea întocmai a acestora. În paralel, s-a acționat pentru salubritatea localității cu utilaje din dotare și forte proprii. Totodată, s-au întreprins demersuri în vederea bugetării și licențierii serviciului propriu pentru preluarea activității de colectare a deșeurilor.

Pe de altă parte, Direcția de Sănătate Publică Mehedinți ne-a comunicat faptul că în perioada ianuarie – 18 martie 2017, a monitorizat situația din Municipiul Orșova, au fost efectuate periodic analize ale apei potabile, iar parametrii s-au încadrat în limite normale, neexistând pericolul apariției unor focare de infecție.

În același timp, Garda de Mediu – Comisariatul Județean Mehedinți ne-a informat că a efectuat controale periodice și a aplicat sancțiuni contravenționale atât operatorului de salubritate, cât și U.A.T. Orșova.

De asemenea, la inițiativa Gărzii de Mediu – Comisariatul Județean Mehedinți, principalii operatori de salubritate au efectuat o acțiune de voluntariat prin care s-a ridicat și transportat la depozitul ecologic o mare cantitate de deșuri menajare.

Am fost informați și cu privire la modalitatea de punere în aplicare a Planului de acțiune asumat de autoritățile implicate, dar și luarea măsurilor necesare eliminării factorilor de risc. Nu în ultimul rând, zona a fost și este monitorizată zilnic prin echipele de serviciu.

În cadrul planului de control se derulează permanent acțiuni de verificare privind starea de salubritate a Municipiului Orșova.

Dosar nr. 44/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură cu nerespectarea dispozițiilor art. 3 din Normele de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populație, aprobate prin Ordinul nr. 119/2014 – potrivit cărora, amplasarea clădirilor destinate locuințelor trebuie să asigure însorirea acestora pe o durată de minimum 1^{1/2} ore la solstițiul de iarnă, a încăperilor de locuit din clădire și din locuințele învecinate, în cazul unui imobil situat în vecinătatea locuinței acestuia.

Urmare demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Inspectoratul în Construcții Suceava a dispus oprirea lucrărilor și a sesizat Instituția Prefectului Suceava în vederea formulării unei acțiuni în contencios administrativ pentru anularea autorizației de construire, care, conform informațiilor obținute, a fost ulterior promovată.

Dosar nr. 15239/2017 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului în contextul unei posibile încălcări ale prevederilor art. 35 din Constituție privind dreptul la mediu sănătos arătând că activitatea unei societăți comerciale de pe raza municipiului Suceava încalcă legislația privind protecția mediului. A reclamat acest fapt autorităților competente, care nu au dispus măsuri concrete, de remediere a situației.

Garda Națională de Mediu – Comisariatul Suceava, sesizată fiind, ne-a informat că societatea comercială a fost sancționată contravențional și i s-au impus măsuri de conformare.

Dosar nr. 4521/2016 Petentul și-a exprimat nemulțumirea referitoare la funcționarea în condiții improprii a unei spălătorii auto de pe raza Municipiului București.

În acest sens, a menționat faptul că această societate comercială, în lipsa unui spațiu adecvat, funcționează efectiv la o altă adresă decât cea care figurează în actul de înființare, și aflată în proximitatea locuinței petentului, fără a deține acord de funcționare.

Activitatea agentului economic se desfășura 7 zile din 7, 12 ore/zi, chiar și de sărbători, ocazie cu care se produceau zgomote foarte puternice, cauzate de aparatele de mare putere folosite în acest sens și de turarea motoarelor autovehiculelor, precum și vibrații la o intensitate foarte mare. De asemenea, locuitorii din zonă se aflau în imposibilitatea de a aerisi natural locuințele, având în vedere că ferestrele acestora erau situate chiar la nivelul străzii unde se desfășoară activitatea în discuție.

Nu în ultimul rând, jetul de apă folosit la igienizarea autovehiculelor era generator de dejecții și noxe, punând sub semnul întrebării respectarea dreptului cetățenilor la un mediu sănătos.

Pentru soluționarea problemelor semnalate, petentul a întreprins numeroase demersuri la autoritățile de resort, însă răspunsurile acestora le-a apreciat ca fiind evazive, lipsite de conținut concret, situația rămânând neschimbată până în prezent.

Instituția Avocatul Poporului a întreprins demersuri la Direcția Generală de Poliție Locală a Sectorului 4, Serviciul Comisariatului Municipiului București al Gărzii Naționale de Mediu și Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București pentru a solicita informații despre rezolvarea problemei semnalate.

Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București ne-a comunicat faptul că a transmis o adresă în atenția agentului economic, în sensul obligării acestuia de a desfășura activitatea cu ușile obiectivului închis.

De asemenea, ne învederează faptul că a sesizat Primăriei Sector 4 faptul că societatea comercială desfășoară activitatea fără acord de funcționare valabil, ocazie cu care autoritatea a transmis un răspuns care nu a oferit clarificări în ceea ce privește situația de fapt.

Ne comunică, totodată, faptul că a desfășurat un control comun cu reprezentanții Poliției Locale Sector 4, activitatea de control vizând respectarea prescripției făcute prin adresa nr. 23376/09.02.2016. S-a constatat faptul că societatea comercială nu s-a conformat, motiv pentru care a fost sancționată contravențional.

Am revenit și am solicitat să ne comunice dacă, de la data ultimei adrese, a mai efectuat vreo activitatea de control la sediul agentului economic, aspectele semnalate, dacă este cazul, precum și dacă s-a conformat celor dispuse de organele de control.

Comisariatul Municipiului București al Gărzii Naționale de Mediu ne-a învederat faptul că a desfășurat o acțiune de control la sediul agentului economic, ocazie cu care a constatat că activitatea se desfășoară fără a avea în dotare perdele pentru protecția zgomotului, iar în fața amplasamentului se afla un autoturism care era igienizat în interior și în exterior cu aspiratorul din dotare.

Urmare controlului efectuat, reprezentanții instituției au pus în vedere societății comerciale încetarea folosirii instalațiilor generatoare de zgomot, în cazul în care nu folosesc obloane/perdele pentru diminuarea zgomotului.

De asemenea, s-a interzis agentului economic, activitatea de ștergere și aspirare a autovehiculelor pe domeniul public.

Față de împrejurările mai sus arătate, am revenit și am solicitat să ne comunice în ce măsură au verificat dacă măsurile dispuse anterior au fost duse la îndeplinire.

Poliția Locală Sector 4 București ne-a informat că a sancționat contravențional societatea comercială pentru neregulile constatate. În finalul răspunsului ne învederează faptul că a impus agentului economic măsuri de evaluare a zgomotului, în proximitatea locuinței petentului.

Am revenit și am solicitat să ne comunice în ce măsură agentul economic s-a conformat celor dispuse de organele de control și care este opinia instituției referitoare la modalitatea de soluționare a aspectelor menționate de către petent, în condițiile în care aspectele reclamate sunt deja semnalate autorităților cu atribuții de control și nu în ultimul rând, societatea comercială funcționează fără acord de funcționare.

Nu în ultimul rând, ne-am adresat și Primăriei Sectorului 4 București, ocazie cu care am solicitat să ne comunice informații suplimentare referitoare la procedura de avizare a societății comerciale și, în subsidiar, dacă avizarea nu a avut loc din motive imputabile agentului economic, să ne comunice punctul de vedere al instituției referitor la desfășurarea de către o societate comercială a unei activități comerciale fără drept.

Direcția Generală de Poliție Locală, Direcția Inspecție și Control, ne-a comunicat faptul că operatorul economic a fost sancționat contravențional pentru lipsa Acordului de funcționare, cât și pentru lipsa orarului de funcționare, constatat la momentul verificărilor.

De asemenea, menționează autoritatea faptul că societatea comercială nu a solicitat eliberarea Acordului de funcționare emis de Sectorul 4 al Municipiului București, iar în perioada când au avut loc deplasările la sediul agentului economic, spațiul era închis.

Sectorul 4 București, prin aparatul de specialitate ne-a comunicat că agentul economic nu figurează în evidențele serviciului cu cerere de obținere a acordului de funcționare și nici cu acord de funcționare eliberat pe parcursul anului 2016.

Față de toate aceste împrejurări am solicitat petentului să ne informeze dacă operatorul economic în cauză mai desfășoară activități comerciale la punctul de lucru și dacă de la momentul sesizării noastre s-a schimbat situația de fapt, în ceea ce privește premisele solicitării acestuia.

Având în vedere lipsa răspunsului petentului, am opinat că situația de fapt s-a modificat, în sensul în care agentul economic a încetat să mai desfășoare activitatea economică incriminată.

■ nivelul de trai (art. 47 din Constituție)

Ca și în cazul altor drepturi fundamentale, ne aflăm în prezența unui drept complex ce cuprinde îndeosebi dreptul la condiții rezonabile de existență și la ameliorarea lor continuă, dreptul la hrană, îmbrăcăminte și o locuință satisfăcătoare. Traiul decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, dar statul trebuie să contribuie decisiv la ameliorarea condițiilor de viață pentru realizarea standardelor de civilizație. Din aceste motive, statul este obligat la luarea măsurilor de dezvoltare economică și de protecție și asistență socială corespunzătoare.

FIȘA DE CAZ:

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu privind posibila încălcare a art. 47 din Constituție, privind dreptul la un nivel de trai decent, ca urmare a informațiilor prezentate în mass-media locală, cu privire la posibila poluare din Municipiul Târgu-Mureș, cauzată de centralele de apartament

Întrucât în localitate încălzirea centralizată a fost desființată, în prezent nu există decât centrale termice de apartament, care au un randament mai bun și o poluare redusă la nivelul solului.

Urmare demersurilor întreprinse, Agenția pentru Protecția Mediului ne-a informat faptul că, potrivit măsurătorilor efectuate asupra calității aerului, în Municipiul Târgu-Mureș s-au înregistrat depășiri ale valorilor limită pentru sănătatea populației la indicatorul particule în suspensie fracția PM 10(50 microg/m³, medie pe 24 ore) după cum urmează: 21 depășiri la stația MS1 și 21 depășiri la stația MS2. Aceste depășiri s-au înregistrat în perioada ianuarie-februarie anului 2017 și au fost aduse la cunoștința Primăriei Municipiului Târgu-Mureș și Direcției de Sănătate Publică Mureș.

S-a menționat că nu s-au înregistrat depășiri ale valorilor limită la ceilalți indicatori monitorizați la stațiile de pe teritoriul Municipiului Târgu-Mureș (NO₂, CO, O₃, benzen). Agenția pentru Protecția Mediului Mureș a identificat printre cauzele probabile ale depășirilor parametrilor normali, un cumul de factori, după cum urmează: încălzirea domestică, împrăștierea de nisip/material derapant pe șosele în perioada de iarnă, resuspensia prafului, traficul rutier, activitățile industriale și condițiile meteorologice (calmul atmosferic ce nu favorizează dispersia poluanților). S-a concluzionat că depășirile valorilor limită pentru

indicatorul PM10 acestea au un caracter temporar, înregistrându-se cu precădere în sezonul rece, în special în perioadele cu temperaturi scăzute și calm atmosferic.

În cazul în care se înregistrează peste 35 zile cu depășiri la indicatorul PM10 într-un an calendaristic, la oricare din cele două stații de monitorizare din Municipiul Târgu-Mureș, se impune elaborarea de către autoritățile locale a planului de calitate a aerului. În acest caz, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 257/2015, art. 12, alin. (1) *„În termen de maximum 10 zile lucrătoare de la publicarea în M. Of al României, Partea I, a ordinului de aprobare a listelor care cuprind unitățile administrativ-teritoriale din fiecare arie delimitată în cadrul zonelor și aglomerărilor care se încadrează în regimul de gestionare I, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului informează autoritățile administrației publice competente asupra necesității inițierii planului de calitate a aerului”*

Ca urmare a încadrării județului Mureș în regimul de gestionare II a calității aerului, în anul 2015, Consiliul Județean Mureș a fost informat de către Ministerul Mediului de obligația elaborării unui Plan de menținere a calității aerului pentru județul Mureș. Consiliul Județean a elaborat o propunere de plan pentru perioada 2017-2020, propunere care include măsuri ce au ca scop diminuarea emisiilor de poluanți în atmosferă, astfel încât nici un indicator să nu fie depășit. Propunerea de plan urmează să intre în etapa de avizare la Agenția pentru Protecția Mediului Mureș și Agenția Națională pentru Protecția Mediului, pentru a fi adoptată de către Consiliul Județean Mureș. Dosarul se află în curs de soluționare.

■ dreptul de petiționare (art. 51 din Constituție)

Dreptul de petiționare garantează posibilitatea fiecărei persoane fizice de a aduce la cunoștința autorităților publice, prin petiții, un fapt sau o stare de lucruri și de a solicita intervenția acestora.

Exercitarea dreptului de petiționare este o modalitate eficientă de rezolvare a unor probleme personale sau care privesc o colectivitate. Acestea este clasificat în categoria drepturilor garanții, reprezentând și o garanție juridică generală pentru celelalte drepturi și libertăți fundamentale. Datorită specificului acestui drept, încălcarea sa a fost asociată, în majoritatea cazurilor, cu încălcarea unuia sau a mai multor drepturi.

Având în vedere numărul de petiții ce vizează o posibilă încălcare a dreptului de petiționare se impune, în continuare, monitorizarea cu atenție a respectării dreptului de petiționare de către autorități, acestea fiind obligate să depună eforturi susținute în vederea respectării termenelor legale de rezolvare a sesizărilor.

S-au semnalat încălcări ale dispozițiilor Legii nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare, ale Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată, ale Legii nr. 119/1996 privind actele de stare civilă, republicată, ale Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, modificată și completată, aprobată prin Legea nr. 233/2002 și ale Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, cu modificările și completările ulterioare.

Petenții au semnalat situații în care autoritățile centrale și locale ale statului au refuzat să dea curs solicitărilor acestora și a fost necesară intervenția instituției Avocatul Poporului.

E.g.: Primăria Municipiului București și alte primării de sector, Primăria Municipiului Suceava, Ministerul Sănătății, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale, oficii județene ale Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, precum și oficii consulare ale României aflate în străinătate etc.

Precizăm că autoritățile publice mai sus menționate, urmare demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, au dat curs solicitărilor petenților.

■ dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52 din Constituție)

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică reprezintă temeiul constituțional al răspunderii autorităților și instituțiilor publice pentru pagubele și vătămarile produse cetățenilor prin încălcarea sau ignorarea drepturilor și libertăților acestora și face parte din categoria drepturilor garanții.

De cele mai multe ori încălcarea dreptului persoanei vătămate s-a realizat corelativ cu încălcarea altor drepturi sau libertăți fundamentale.

Determinantă este existența unui ansamblu echilibrat de mijloace susceptibile de a acorda șanse reale cetățeanului de rând de a-și finaliza demersul, dar fără ca funcționarea normală a autorităților și serviciilor publice să fie periclitată.

Ca și în anii precedenți, nu toți petenții s-au adresat sau nu au făcut dovada că s-au adresat autorităților publice reclamate. Din aceste motive, instituția Avocatul Poporului nu a putut să-i sprijine întotdeauna direct, dar le-a indicat acestora procedura legală ce trebuie parcursă.

O bună parte dintre petenți au fost vătămați în drepturile lor de către instituții și autorități ale administrației publice prin refuzul sau întârzierea răspunsului la diferite petiții, care au împiedicat intrarea în drepturi la termenul prevăzut de lege sau în condițiile acesteia. De aceea, de cele mai multe ori încălcarea dreptului persoanei vătămate s-a realizat corelativ cu încălcarea dreptului de petiționare.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 6957/2017 Petentul a reclamat în mai multe rânduri autorităților locale faptul că imobilul în care locuiește a suferit deteriorări, o posibilă cauză putând fi reprezentată de traficul intens de pe drumul național, care se suprapune strada pe care acesta domiciliază. În vederea dispunerii unor măsuri de protecție, postul de poliție local, căruia i s-a adresat inițial, a retransmis petiția Secției de Drumuri Naționale Zalău, spre competență soluționare.

Urmare demersurilor instituției Avocatul Poporului, autoritatea a informat petentul că se vor monta stâlpi octogonali de protecție pe o lungime de 20 m.p., în scopul imposibilității parcării și staționării autovehiculelor.

Dosar nr. 11685/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de lipsa răspunsului Autorității Naționale pentru Cetățenie la solicitarea sa privind rectificarea Ordinului Președintelui Autorității Naționale pentru Cetățenie nr. 132/P/29.02.2016, în sensul modificării prenumelui tatălui său. Față de aspectele constatate, ne-am adresat autorității, pentru clarificarea situației de fapt, ocazie cu care am fost informați că s-a aprobat rectificarea prenumelui tatălui petentului, informație care a fost comunicată și Ambasadei României în Republica Moldova- Secția Consulară Chișinău, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe.

SECȚIUNEA a-2-a

EGALITATE DE ȘANSE ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI, CULTE RELIGIOASE ȘI MINORITĂȚI NAȚIONALE

■ egalitate de șanse între bărbați și femei (art. 16 alin. 3 din Constituție)

Într-o societate democratică, egalitatea de gen constituie unul dintre obiectivele principale; femeile cât și bărbații se bucură de aceleași drepturi și obligații consfințite prin Constituție și prin legi. Acest principiu promovează egalitatea între femei și bărbați în toate domeniile, inclusiv în ceea ce privește încadrarea în muncă, munca și remunerarea, având drept scop eliminarea oricăror forme de discriminare bazată pe gen.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului a stabilit (articolul 14) încă din 1950 interzicerea discriminării bazată pe sex în relație cu drepturile cuprinse în Convenție.

Directiva 207 din 1976 a fost unul dintre principalele documente care reglementează punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați în statele membre. Directiva definește principiul egalității de tratament ca fiind inexistența oricărei discriminări pe criterii de gen care privește, direct sau indirect, în special starea civilă sau familială.

În domeniul egalității de șanse între femei și bărbați, la nivelul statului funcționează mai multe autorități publice și structuri organizatorice, printre care amintim: Comisia pentru egalitate de șanse pentru bărbați și femei a Camerei Deputaților; Comisia pentru egalitate de șanse a Senatului; Agenția Națională pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați sau Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. În anul 2017, instituția Avocatul Poporului nu a primit nici o petiție privind domeniul egalității de șanse între bărbați și femei. Apreciem că acest aspect se datorează și faptului că, petenții preferă în locul procedurilor medierii și dialogului - specifice instituției Avocatul Poporului, să se adreseze unor autorități și instituții publice în domeniu care au și atribuții sancționatorii.

■ libertatea conștiinței (art. 29 din Constituție)

Prin conținutul libertății de conștiință sunt garantate libertatea de gândire, de opinie și cea a credințelor religioase. Aceasta conferă posibilitatea oricărei persoane fizice de a avea și de a-și exprima în particular sau în public o anumită credință religioasă, de a aparține unui anumit cult religios sau de a-și exprima liber opiniile cu privire la apartenența acesteia.

Prin conținutul libertății de conștiință sunt garantate libertatea de gândire, de opinie și cea a credințelor religioase. Aceasta conferă posibilitatea oricărei persoane fizice de a avea și de a-și exprima în particular sau în public o anumită credință religioasă, de a aparține unui anumit cult religios sau de a-și exprima liber opiniile cu privire la apartenența acesteia.

FIȘA DE CAZ:

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, ca urmare a știrilor furnizate atât de Realitatea Net, respectiv Pro TV, cu privire la refuzul autorităților din comuna Tălpaș, din județul Dolj, de a lua atitudine cu privire la conduita preoților care administrează cimitirul parohial de rit ortodox, care nu au permis înhumarea unei persoane decedate aparținând *Uniunii Bisericii Creștine Baptiste din România*, în locul de veci, proprietatea familiei acesteia.

Femeia decedată a fost înhumată în câmp.

Petenții au fost îndrumați să se adreseze Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, care prin Hotărârea nr. 296 din 10.05.2017 a sancționat și obligat reclamanta, Primăria comunei Tălpaș, județul Dolj, să înființeze cimitirul comunal, conform prevederilor Legii nr. 489/2006 privind Libertatea religioasă și regimul general al cultelor și să publice un rezumat al hotărârii în presa județeană.

Instituția Avocatul Poporului luând act de hotărârea pronunțată de CNCD a decis emiterea unei recomandări prin care a solicitat primarului comunei Tălpaș, județul Dolj, ca pe viitor să dispună măsurile care se impun pentru a împiedica apariția unor incidente similare.

De asemenea, primarul din localitate are obligația de a informa instituția Avocatul Poporului, în cel mai scurt timp, cu privire la demararea înființării unui cimitir comunal. **Până în prezent, recomandarea nu a fost însușită, motiv pentru care instituția Avocatul Poporului va întreprinde demersurile legale în acest sens.**

■ minorități naționale art. 4 alin. (2)

În ceea ce privește respectarea drepturilor minorităților naționale, menționăm că instituția Avocatul Poporului a acordat o importanță semnificativă situațiilor în care acestea au fost puse în dificultate.

De asemenea, precizăm că Birourile teritoriale ale instituției Avocatul Poporului, care își au sediul sau își desfășoară activitățile de audiență în unitățile administrativ-teritoriale în care cetățeni aparținând minorităților naționale au pondere de peste 20% din numărul locuitorilor asigură și folosirea limbii minorităților naționale respective, în scris și oral, în relațiile cu petiționarii.

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) - organism al Consiliului Europei, în al – IV – lea Raport privind România, aprobat de Consiliul Europei în martie 2014 a recomandat ca instituția Avocatul Poporului să întreprindă acțiuni decisive împotriva autorităților publice, atunci când suspectează că s-au comis încălcări flagrante ale drepturilor omului, în special când acestea au legătură cu discriminarea rasială, iar cazurile prezentate mai jos le considerăm semnificative în sensul celor mai sus menționate.

FIȘE DE CAZ:

Instituția Avocatul Poporului a luat la cunoștință din Raportul anual 2016-2017 al organizației internaționale neguvernamentale Amnesty International *despre condițiile de trai a celor cca. 300 de romi „evacuați forțat” în locuințele sociale din Pata-Rât, mun. Cluj – Napoca.*

Raportul reprezintă un document de aproximativ 500 de pagini privind situația drepturilor omului în 159 de state.

În ceea ce privește România, Raportorul special O.N.U. privind sărăcia extremă și drepturile omului a cerut autorităților române în luna aprilie 2016, *să recunoască situația de discriminare severă a romilor și să implementeze strategia pentru integrarea romilor 2015-2020* (Hotărârea Guvernului nr. 18/2015 pentru aprobarea **Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020**).

Amnesty International și-a mai exprimat îngrijorarea cu privire la mai multe „*evacuări forțate*” printre care și cea din anul 2010, când circa 300 de romi din centrul orașului Cluj-Napoca au fost relocați *“într-o zonă cunoscută pentru depozitarea deșeurilor menajere și chimice”* și unde *trăiesc “în condiții primitive”*, respectiv Pata Rât (lângă o groapă de gunoi și un depozit de deșeuri chimice).

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a dispus ca Biroul Teritorial Cluj-Napoca să efectueze o anchetă privind condițiile de trai din locuințele sociale din Pata -Rât (module de 4 camere racordate la o singură baie, în fiecare cameră fiind cazate câte 4-9 persoane).

În data de 31 martie 2017, o echipă de la Biroul Teritorial Cluj-Napoca a efectuat o anchetă la Primăria Cluj-Napoca. Din partea Primăriei Cluj-Napoca la anchetă au participat primarul municipiului și directorul Direcției de Asistență Socială și Medicală. În urma anchetei, reprezentanții Primăriei Cluj-Napoca au pus la dispoziție o documentație complexă (cca. 500 pag.) privind demersurile făcute și rezultatele obținute în situația de față, urmând să informeze periodic Avocatul Poporului cu privire la progresele făcute în implementarea planului de măsuri asumat.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu după ce a luat la cunoștință din mass - media și urmare participării la manifestarea desfășurată în data de 8 aprilie 2017 cu ocazia „Zilei Internaționale a Romilor”, despre incidentul petrecut în municipiul Gheorghieni, județul Harghita, în data de 31 martie 2017, între localnici de etnie romă și maghiară.

Astfel, în seara zilei de 31 martie 2017, o casă, o anexă gospodărească și mai mulți baloți de paie, aparținând unor cetățeni de etnie romă din Municipiul Gheorghieni, au fost incendiate de cetățeni de etnie maghiară. Potrivit declarațiilor purtătorului de cuvânt al Inspectoratului de Poliție Județean Harghita, starea de tensiune creată ar fi fost cauzată de un furt, comis cu două zile înainte, de doi minori de etnie romă în vârstă de 15 ani (persoanele din locuința incendiată neavând, potrivit afirmațiilor purtătorului de cuvânt, o legătură directă cu furtul reclamat.)

De asemenea, purtătorul de cuvânt a afirmat că, *“în urma apelului la 112, polițiștii au confirmat incendiul iar în zonă s-au trimis mai multe patrule mixte de polițiști și jandarmi și s-a dispus instituirea unei zone speciale de siguranță publică”*. Ulterior s-au primit mai multe apeluri la 112, care sesizau incendii în mai multe zone (doar baloți de paie), fiind astfel trimise mai multe forțe de ordine.

Instituția Avocatul Poporului a solicitat informații despre aceste incidente Inspectoratului de Poliție Județean Harghita, Primăriei Municipiului Gheorghieni și Agenției Naționale pentru Romi – ANR.

Din analiza răspunsurilor primite a rezultat că în cauză au loc cercetări cu privire la posibilitatea săvârșirii unor fapte penale fost începute cercetări penale cu privire la faptele descrise, dar și constituirea unei comisii interinstituționale care să contribuie la restabilirea unui climat de încredere în rândul populației.

CAPITOLUL VIII

DOMENIUL DREPTURILE COPILULUI, ALE FAMILIEI, TINERILOR, PENSIONARILOR, PERSOANELOR CU HANDICAP

În anul 2017, domeniului Drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap i-au fost repartizate **916** petiții. Conform specializărilor domeniului de activitate, cele **916** petiții au fost structurate astfel:

1. Drepturile copilului **123** petiții
2. Drepturile tinerilor și familiei: **80** petiții
3. Drepturile pensionarilor: **464** petiții
4. Drepturile persoanelor cu handicap: **202** petiții

Un număr de **45** de petiții s-au referit la probleme colaterale ale persoanelor vizate de acest domeniu de activitate, izvorâte din raporturi de muncă, sau legate de justiție, poliție, drepturi de proprietate, protecție social, drepturile omului și altele.

SECȚIUNEA 1

DREPTURILE COPILULUI

În România autoritățile publice, organismele private autorizate, precum și persoanele fizice juridice responsabile de protecția copilului, sunt obligate să respecte și să garanteze drepturile copilului stabilite prin Constituție și lege, în concordanță cu prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului.

România a ratificat Convenția în anul 1990, prin Legea nr. 18/1990 republicată, și s-a inspirat din aceasta, la elaborarea **Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului**.

Ca și celelalte state semnatare, România s-a angajat prin ratificarea Convenției, să pună în practică toate prevederile sale, adoptând legislația necesară, făcând cunoscute drepturile copilului și militând pentru schimbarea mentalităților care îngreunează exercitarea efectivă a acestora.

Cazuistica specifică petițiilor adresate instituției Avocatul Poporului în acest an vizează problematica nerespectării art. 49 și art. 50 din Constituția României, sub aspectul exercitării formelor de violență verbală și fizică asupra minorilor în unitățile de învățământ, în centrele de tip rezidențial sau în instituții medicale, problematica obținerii drepturilor cuvenite sub forma alocației de stat pentru copiii născuți în state membre ale U.E. și care au revenit în România, problematica nerespectării drepturilor copiilor cu dublă cetățenie, aflați pe teritoriul altor state, ori problematica respectării obligațiilor părinților divorțați față de copiii minori rezultați din căsătorie.

Instituția Avocatul Poporului, prin compartimentul distinct menit să protejeze drepturile copilului, s-a implicat, prin mecanismele pe care le deține (sesizări din oficiu,

anchete, recomandări) în înlăturarea abuzurilor. De foarte multe ori au existat situații în care diverse autorități sau reprezentanți ai unor instituții din România au încălcat unele drepturi ale copiilor, situații ce au putut fi soluționate prin demersurile specifice mai sus menționate. Există, însă, situații ale unor copii români, aflați pe teritoriul altor state membre ale Uniunii Europene, ale căror drepturi au fost grav încălcate (minori ce au fost despărțiți de familiile lor prin decizii, mai mult sau mai puțin fondate, ale autorităților pentru protecția copilului din țările de reședință, copii ce au fost trimiși spre adopție în alte familii fără consimțământul familiilor biologice, copii despărțiți de frații și surorile lor, ori de membri ai familiei extinse, ca și cum nu ar exista nimeni altcineva care să se ocupe de creșterea și îngrijirea acestora, copii instituționalizați în centre de plasament împotriva voinței lor, fără dreptul de a-și exprima opinia cu privire la situația lor, fără a se ține cont de posibilitățile reale ale familiei extinse de a se implica în soluționarea situației acestora). În astfel de cazuri, demersurile efectuate cu sprijinul instituțiilor consulare și diplomatice au avut ecou în puține situații, confruntându-ne cu opoziția autorităților statelor de reședință, motivate prin respectarea interesului superior al copilului și păstrarea confidențialității cazurilor. De asemenea, repatrierea copiilor români, pentru care autoritățile statelor de reședință au dispus măsuri de protecție, este aproape inexistentă ca alternativă, în astfel de cazuri copiii fiind tratați ca cetățeni ai statului de reședință.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 5628/2017 Asociația C. ne-a sesizat cu privire la violențele exercitate asupra elevilor de către unele cadre didactice, în incinta Școlii Speciale Gimnaziale nr. 4 București, susținând faptul că minorii sunt agresați fizic în mod sistematic, sunt legați cu funia și transportați către diferite zone ale unității de învățământ, sunt supuși umilințelor, agresiunilor psihice și emoționale permanent. Totodată, canalele de știri Realitatea TV, PRO TV și Antena 1 au difuzat reportaje în cadrul principalelor jurnale, fiind prezentată situația acestor copii cu dizabilități prin difuzarea unor dovezi audio-video în acest sens. Având în vedere gravitatea faptelor prezentate, și luând în considerare posibila încălcare a art. 49 și a art. 50 din Constituția României, privind protecția copiilor și tinerilor și protecția persoanelor cu handicap, au fost întreprinse demersuri, constând în sesizarea Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 4 București, sesizarea Inspectoratului Școlar al Municipiului București și efectuarea unei anchete la Școala Specială Gimnazială nr. 4 București pentru verificarea celor sesizate.

Urmare a anchetei efectuate de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului, au fost constatate: necesitatea monitorizării și reevaluării periodice a minorilor vulnerabili, cu afecțiuni medicale, care nu se pot exprima și care nu ar putea relata o eventuală stare de abuz la care aceștia ar fi supuși; consilierea psihologică a doi minori, consilierea psihologică a angajaților școlii și a părinților implicați în aceste evenimente; includerea personalului didactic în programe de formare profesională specifică domeniului de activitate, precum și instruirea personalului nedidactic cu privire la modalitățile de relaționare cu copiii ce au nevoi speciale; necesitatea monitorizării activității didactice prin montarea de camere video în spațiile comune, interioare și exterioare unității școlare. În concluzie, aspectele sesizate nu s-au confirmat în totalitate, existând variante de interpretare a imaginilor audio-video difuzate.

Urmare a celor constatate, **Avocatul Poporului** a emis **Recomandarea nr. 19/2017** adresată directorului Școlii Speciale Gimnaziale nr. 4 București.

Cazul prezentat a fost soluționat favorabil, conducerea școlii transmițând o adresă de informare cu privire la soluționarea punctuală a tuturor aspectelor exprimate în Recomandare și cu privire la punerea în aplicare a acestora.

Dosar nr. 8655/2017 (sesizare din oficiu) Urmare a reportajelor prezentate în mass-media referitoare la situația unui elev de clasa a V-a al Școlii Gimnaziale „Episcop Dionisie Romano” din Municipiul Buzău, care a fost pedepsit prin excluderea de la orele de curs timp de o săptămână și pus să stea pe un hol, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la acest caz.

În vederea verificării celor prezentate în mass-media a fost efectuată o anchetă la nivelul Școlii Gimnaziale „Episcop Dionisie Romano” din Buzău, rezultând că Regulamentul intern de organizare și funcționare a unității de învățământ 2016-2017 adoptat la nivelul Școlii Gimnaziale „Episcop Dionisie Romano” conține dispoziții contrare Ordinului ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 4742/2014 pentru aprobarea Statutului elevului.

Totodată, s-a constatat că deși la nivelul unității școlare a existat suspiciunea că elevul are nevoie de consiliere psihologică, iar părinții au refuzat, nu a fost sesizată Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău.

Având în vedere cele constatate în urma anchetei efectuate, **Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 27/2017** adresată directorului Școlii Gimnaziale „Episcop Dionisie Romano” și a **sesizat Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău** cu privire la situația minorului.

În urma acestor demersuri, conducerea Școlii Gimnaziale „Episcop Dionisie Romano” ne-a comunicat că **unitatea școlară a suspendat Regulamentul de Ordine Interioară**, urmând ca de la 1 septembrie 2017, când debutează noul an școlar, să fie elaborat un nou Regulament de Ordine Interioară în acord cu legislația în vigoare.

Totodată, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău ne-a comunicat că în urma sesizării de către instituția Avocatul Poporului, **specialiștii direcției, împreună cu reprezentanți ai autorităților locale au întreprins demersuri specifice de evaluare** și atât minorul, cât și părinții și-au manifestat disponibilitatea pentru ca acesta să participe la ședințe de consiliere; cazul este în continuare în atenția specialiștilor din cadrul Compartimentului de consiliere pentru părinți și copii pentru oferirea de servicii specializate de consiliere și monitorizare.

Dosar nr. 10783/2017 (sesizare din oficiu) Canalul de știri DIGI 24 a relatat situația a doi copii români, crescuți de către mamă în Republica Finlanda, copii ce au fost preluați în anul 2015 de către autoritățile finlandeze pentru protecția copiilor și instituționalizați în centre de plasament diferite, urmare a unei reclamații făcute de tatăl acestora. Mama copiilor a încercat din răspuțeri să-și recapete copiii, apelând atât la autoritățile locale implicate și la Ambasada României din Finlanda, cât și la Comisia pentru Diaspora din Camera Deputaților, în speranța că autoritățile române o vor sprijini în sensul reintegrării copiilor în familie sau a repatrierii acestora.

Ținând cont de posibila încălcare a dispozițiilor art. 49 din Constituția României privind protecția copiilor și tinerilor, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la acest caz, iar Ambasada României din Finlanda a făcut cerere de repatriere a celor doi copii, pentru a fi crescuți în România de către bunicii materni din județul Neamț.

Reprezentanții instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț, iar concluziile specialiștilor referitoare la oportunitatea repatrierii copiilor sunt favorabile, motiv pentru care au fost sesizate

instituțiile abilitate în vederea realizării acesteia, respectiv Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție.

Demersurile instituției Avocatul Poporului au continuat prin Sesizarea Instituției Ombudsmanului Protecției Copilului din Republica Finlanda, însă răspunsul primit a fost negativ, comunicându-li-se faptul că aceasta instituție nu este responsabilă în materia procedurilor de custodie ce includ persoane de diferite naționalități. Ministerul Afacerilor Externe din Republica Finlanda ne comunică faptul că nu este o autoritate competentă în protecția copilului, competența fiind declinată în favoarea Ministerului Justiției, care a contactat autoritatea de asistență socială din orașul Tampere, specificând faptul că, în situația în care părțile au contestat în instanță deciziile luate de autoritățile locale de asistență socială pentru copii, decizia finală privitoare la caz este de competența Curții Supreme Administrative. Demersurile autorităților române au fost susținute și de o delegație formată din trei parlamentari români, care s-au deplasat în cursul lunii iunie 2017 în Republica Finlanda, pentru a discuta despre situația celor doi copii cu reprezentanții autorităților implicate. Din păcate, demersurile parlamentarilor nu au avut efectul scontat, întrucât autoritățile pentru protecția copilului nu au cooperat și nu au permis parlamentarilor români vizitarea copiilor, invocând interesul superior la copilului și păstrarea confidențialității cu privire la acest caz.

Pe parcursul tratativelor, autoritățile pentru protecția copilului din Republica Finlanda au învederat constant Ambasadei României din Finlanda și Ministerului Afacerilor Externe Române faptul că, din perspectiva sa, prevalează cetățenia statului de reședință a mamei și copiilor, aceștia fiind tratați și considerați cetățeni ai Republicii Finlanda.

În luna noiembrie 2017, un reprezentant al Instituției Avocatul Poporului a participat la Seminarul bilateral privind drepturile copilului, organizat de Ambasada României în Republica Finlanda, seminar ce a pus accentul pe importanța cunoașterii de către autoritățile ambelor țări a modului în care sunt organizate sistemele de protecție a copilului.

În momentul de față, situația acestor copii și a familiei lor se află încă pe rolul instanțelor de judecată din Republica Finlanda, iar autoritățile române monitorizează soluționarea cazului de către aceste instanțe și uzitarea tuturor căilor de atac prevăzute de legislația Republicii Finlanda, urmând să fie analizate alte posibilități juridice pentru soluționarea favorabilă a cazului.

Dosar nr. 5564/2017 (sesizare din oficiu) Canalul de știri DIGI 24 a relatat cazul unei minore cu nevoi speciale, care a fost abuzată sexual de către un pedagog în incinta Liceului Tehnologic Special din comuna Ștefan cel Mare, județul Neamț (situație depistată cu prilejul unor descinderi ale DIICOT privind acte de proxenetism, în cadrul școlilor din doua orașe aparținând județului Neamț). Față de verificările întreprinse, directorul Liceului Tehnologic Special afirma faptul că doua dintre elevele școlii s-au prezentat în cursul lunii februarie 2017, solicitând depunerea unei sesizări scrise, întrucât pedagogul le-a făcut propuneri indecente. Urmare a acesteia, minorele au fost incluse într-un program de consiliere psihologică în cadrul școlii și au fost sesizate organele de cercetare penală.

Faptele relatate au constituit sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și efectuarea demersurilor specifice, prin solicitarea informațiilor la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț și Inspectoratul Școlar Județean Neamț. De asemenea, au fost constituite comisii de investigare a aspectelor sesizate atât la nivelul unității școlare, cât și la nivelul Inspectoratului școlar și al Consiliului Județean Neamț.

Cazul a fost soluționat favorabil, presupusului agresor i-a fost întocmit dosar de cercetare penală, iar elevele au fost incluse în programe de consiliere psihologică în vederea depășirii situațiilor de abuz.

SECȚIUNEA a 2-a

DREPTURILE TINERILOR ȘI FAMILIEI

DREPTURILE TINERILOR

Prevederile art. 49 din Constituția României au ca obiect protecția copiilor și a tinerilor. Se observă cu ușurință că între cele două categorii sociale există o strânsă legătură dar fiecare își păstrează specificitatea sa. În acest sens, prin Constituție, copiilor și tinerilor li se asigură un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor, căzând în sarcina autorităților publice obligația de a contribui la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă. Textul constituțional prevede expres dreptul copiilor la alocație și ajutor pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap în timp ce alte forme de protecție socială sunt stabilite prin lege.

În decursul anului 2017, numărul tinerilor care s-au adresat instituției Avocatul Poporului în vederea soluționării unei probleme legate de drepturile acestora nu a fost mare raportat la ansamblul sesizărilor soluționate de instituția Avocatul Poporului.

În cele 14 de petiții adresate instituției Avocatul Poporului cu privire la drepturile tinerilor și analizate, cu precădere, în contextul dreptului la educație, al dreptului la informație și al dreptului tinerilor la un regim special de protecție, tinerii au semnalat, în special, aspecte legate de neacordarea unei locuințe sociale și a altor forme de ajutor din partea statului ori a autorităților locale, a pensiei de întreținere și a celei de urmaș, de regimul juridic al bunurilor dobândite în timpul căsătoriei ori de dreptul la moștenire. În majoritatea cazurilor, petițiile au privit posibila încălcare a drepturilor reglementate de Legea nr. 114/1996 a locuinței, republicată, cu modificările și completările ulterioare și de Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare.

Odată cu începerea anului universitar 2017-2018, instituția Avocatul Poporului a primit sesizări din partea studenților în vârstă de peste 26 de ani, înmatriculați la forma de învățământ cu frecvență, în instituțiile de învățământ superior acreditate. Aceștia și-au exprimat nemulțumirea față de neacordarea gratuității la transport intern feroviar la toate categoriile de trenuri, clasa a II-a, semnalând ca aceste facilități au fost acordate tuturor studenților, indiferent de vârstă, de la intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 42/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind acordarea facilităților de transport intern feroviar și cu metroul pentru elevi și studenți și până la începerea noului an universitar. Instituția Avocatul Poporului a venit în sprijinul tinerilor și a soluționat aceste petiții prin întocmirea unui răspuns prin care li s-au explicat atribuțiile instituției și prevederile art. 205 alin. (2) și (21) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare precum și modul de interpretare al acestora.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 10086/2017 Petenta a adus la cunoștință instituției Avocatul Popoului refuzul nejustificat al Primăriei comunei Lumina de a-i atribui în folosință un teren în vederea construirii unei locuințe. Aceasta consideră că răspunsul primit de la primărie conține simple afirmații că terenul, fiind stâncos, nu permite realizarea fundațiilor pentru locuințe. Răspunsul nu a fost însoțit de dovada imposibilității edificării unei locuințe pe acel lot (studiu geotehnic). Instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria comunei Lumina. Ca rezultat al demersului întreprins, instituția publică sesizată motivează neatribuirea unui teren în folosință în vederea construirii unei locuințe, potrivit Legii nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală, republicată, prin aceea că în momentul de față nu există terenuri disponibile în acest scop, iar în ceea ce privește efectuarea unui studiu geotehnic pentru terenul solicitat de petentă, în răspuns se arată că legea mai sus menționată nu prevede finanțarea sa de la bugetul local, ci numai a documentațiilor de urbanism (PUD, PUZ).

Dosar nr. 5581/2017 Un grup de 58 de părinți ai copiilor elevi în clasele V-VIII ai Școlii Gimnaziale nr. 66 din Sectorul 2, București, au sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu nemulțumirile legate de activitatea unuia dintre profesorii din școala menționată. Părinții apreciau activitatea didactică a profesorului ca fiind inexistentă, neconformă cerințelor curriculare, metodele de notare neavând criterii clare, notarea făcându-se discreționar și nejustificat. Totodată, se menționa faptul că elevii cu note și medii mari sunt penalizați prin note mici în vederea scăderii mediei generale.

De asemenea, părinții erau nemulțumiți în ceea ce privește atitudinea profesorului față de elevi, susținând că acesta jignește copiii, în injosește în fața clasei, îi manipulează și îi abuzează psihic și emoțional.

Instituția Avocatul Poporului a dispus sesizarea Inspectoratului Școlar al Municipiului București Sector 2 și a Școlii Gimnaziale nr. 66, solicitând informații cu privire la aspectele semnalate, precum și luarea măsurilor legale care se impun.

Urmare a acestui demers, profesorului reclamat i s-a desfăcut contractul de muncă.

DREPTURILE FAMILIEI

În România statul ocrotește căsătoria și familia, sprijinind-o prin măsuri economice și sociale. Potrivit art. 48 din Constituția României, coroborat cu art. 258 din noul Cod civil, familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea egală a părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor, pe egalitatea în fața legii a copiilor din afara căsătoriei cu cei din căsătorie (art. 260 din noul Cod civil), un regim special de protecție și de asistență în ceea ce privește realizarea drepturilor copiilor și tinerilor.

Din analiza celor 66 de petiții adresate instituției Avocatul Poporului cu privire la drepturile familiei și repartizate domeniului drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap s-a constatat că acestea sunt într-o strânsă legătură cu aspectele problematice ale drepturilor copilului. Astfel, în sesizările cu privire la protecția drepturilor familiei, petenții au solicitat, în principal, informații referitoare la: acordarea unor forme de ajutor din partea statului ori a autorităților locale, obligația părinților de a contribui la întreținerea minorului și dreptul la pensia de urmaș.

O altă problemă desprinsă din petiții a privit modalitatea în care au fost stabilite anumite drepturi privind protecția socială și dificultățile întâmpinate în obținerea unei locuințe

sociale. Totodată, din petițiile primite a rezultat că legislația în vigoare nu reglementează acordarea ajutorului de înmormântare în situația decesului persoanelor care nu realizează venituri din muncă, pensie, sau alte surse și nu sunt nici beneficiare de ajutor social, dar care au calitatea de asigurat fără plata contribuției, ca urmare a includerii în programele naționale de sănătate.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 6142/2017 Șase familii din județul Arad au sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu neacordarea de locuințe sociale de către primăria orașului Pâncota, unde aceștia domiciliază în șase containere metalice puse la dispoziția petenților fără a li se percepe chirie de către autoritatea locală. Totodată, petenții au arătat că întâmpină dificultăți în obținerea cărților de identitate.

Instituția Avocatul Poporului a dispus efectuarea unei anchete la Primăria Pâncota, județul Arad, de către reprezentanții Biroului Teritorial Timișoara.

Urmare a anchetei efectuate, petenților li s-au eliberat cărți de identitate provizorii, iar Consiliul Local Pâncota și-a dat acordul de principiu în vederea achiziționării unui teren cu utilități care să fie oferit petenților spre vânzare/concesionare, în vederea construirii de locuințe.

Dosar nr. 12564/2017 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului arătând faptul că este nemulțumită de faptul că nu a beneficiat de locuință socială deși are în întreținere doi copii minori, dintre care unul este încadrat în grad de handicap și în pofida faptului că a depus dosarul în care solicita locuință socială în urmă cu 5 ani.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria Municipiului Fălticeni referitor la cele reclamate.

Urmare a acestui demers, Primăria Municipiului Fălticeni a transmis faptul că familia petentei a fost inclusă pe locul 7 în lista de priorități pentru anul 2017, iar autoritatea încearcă achiziționarea de locuințe de pe piața liberă, în limita fondurilor existente.

Dosar nr. 14252/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la dificultățile pe care le întâmpină în vederea acordării ajutorului de deces pentru cumnatul său, care, la data decesului, nu avea calitatea de pensionar, șomer sau angajat, însă figura ca asigurat, fiind inclus în Programul național de sănătate suportat de Ministerul Sănătății pentru tratamentul afecțiunilor maligne din data de 10.10.2013.

În vederea clarificării aspectelor semnalate de petent, au fost solicitate informații de la Casa Națională de Asigurări de Sănătate, de la Casa Națională de Pensii Publice și de la Primăria Sectorului 6.

Din răspunsurile transmise de autoritățile sesizate a rezultat că, din Fondul unic de asigurări sociale de sănătate se asigură finanțarea pentru programele naționale de sănătate curative (suportându-se cheltuielile cu și serviciile medicale, medicamentele, materialele sanitare, dispozitivele medicale și alte asemenea), iar în caz de deces se suportă examinarea pentru constatarea decesului, cu sau fără eliberare de acte medicale și eliberarea certificatului medical constatator al decesului. Astfel, acordarea ajutorului de deces nu poate fi făcută de către Casa Națională de Asigurări de Sănătate.

Totodată, acordarea ajutorului de deces de către casele de pensii este condiționată de calitatea de pensionar la data decesului. De asemenea, ajutorul de înmormântare se acordă de

către Primăria Sectorului 6 doar persoanelor care nu au calitatea de asigurat înregistrat la Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București.

Astfel, a rezultat că legislația în vigoare nu reglementează acordarea ajutorului de înmormântare în situația decesului persoanelor care nu realizează venituri din muncă, pensie, sau alte surse și nu sunt nici beneficiare de ajutor social, dar care au calitatea de asigurat fără plata contribuției, ca urmare a includerii în programele naționale de sănătate.

SECȚIUNEA a 3-a

DREPTURILE PENSIONARILOR

Cele 464 petiții referitoare la pensii, au vizat, în esență, solicitarea de informații și explicații despre condițiile legale de acordare a pensiilor și modul lor de calcul, dar și critici însoțite de propuneri privind activitatea caselor de pensii și legislația pensiilor.

Menționăm, ca remarcă generală, că nemulțumirile petenților sunt, în mare parte, aceleași ca în anii precedenți, ceea ce poate sugera că nu s-a produs o îmbunătățire semnificativă a activității caselor de pensii și că este necesară completarea și modificarea legislației în materia asigurărilor sociale.

În plan administrativ, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată în legătură cu următoarele aspecte:

- lipsa informațiilor referitoare la vechimea în muncă, în mod special dificultatea dovedirii vechimii în muncă stabilită până la data de 31 decembrie 2010, în lipsa carnetului de muncă;
- neclarități privind statutul beneficiarilor indemnizației sociale, respectiv dacă aceștia sunt pensionari ai sistemului public și dacă indemnizație reprezintă o categorie de pensie distinctă sau o limită de venit la care se ridică orice pensie stabilită pe baza contributivității;
- neclarități privind modul în care se calculează pensia comunitară;
- întârzieri în soluționarea cererilor de revizuire a pensiei ori de stabilire a drepturilor de pensie sau de trecere de la un tip de pensie la altul și lipsa de răspuns la unele petiții;
- erori în calcularea sau recalcularea/revizuirea pensiilor;
- refuzul unor case de pensii de a recunoaște activitatea în grupe superioare de muncă și încadrarea nejustificată în grupe diferite de muncă pentru aceeași meserie, activitate și condiții de muncă;
- imposibilitatea obținerii unor adeverințe care să ateste vechimea ori cuantumul salariilor și al sporurilor cu caracter permanent necesare la stabilirea ori recalcularea pensiilor;
- întârzieri în plata drepturilor de pensie stabilite prin decizie;
- refuzul caselor de pensii de a pune în executare hotărâri judecătorești definitive prin care s-au stabilit drepturi de pensie;
- neluarea în considerare de către casele de pensii a tuturor documentelor depuse de petenți în vederea recalculării pensiilor;
- comportamentul inadecvat sau chiar abuziv al unor angajați ai caselor de pensii în raporturile cu pensionarii;
- modul de stabilire a cuantumului pensiei persoanelor care și-au desfășurat activitatea în condiții speciale/ deosebite de muncă;

- mari întârzieri în soluționarea contestațiilor la deciziile de pensie trimise la Comisia Centrală de Contestații din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice;

- încălcarea principiului contributivității la stabilirea drepturilor de pensie prin neluarea în calcul a tuturor veniturilor salariale pentru care s-au datorat și plătit contribuțiile de asigurări sociale etc.

- critica modului în care se recalculează pensiile în baza Legii nr. 192/2015 și a HGR nr. 291/2017, sub aspectul discriminării celor care le sunt aplicabile aceste acte normative în raport cu cei ale căror pensii au fost recalculate în baza Legii nr. 155/2017;

- neacordarea taloanelor speciale de călătorie cu reducere 50%, fără regim de rezervare, clasa a II-a, pentru transportul feroviar, auto sau naval;

- perceperea de taxe și comisioane de către deținători legali de arhive privați în legătură cu eliberarea actelor necesare stabilirii drepturilor de pensie, deși angajatorii sau alți deținători legali de arhive sunt obligați să elibereze adeverințe fără a percepe taxe sau comisioane.

În plan legislativ, din petițiile adresate instituției Avocatul Poporului s-a constatat menținerea atitudinii critice a asiguraților și a pensionarilor față de reglementările actuale atât pentru ceea ce acestea prevăd, cât și pentru ceea ce nu prevăd (lacune legislative). În acest sens amintim:

- neacordarea biletelor de tratament și recuperare pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat conform prevederilor Legii nr. 223/201, în lipsa unor norme de adoptate prin ordin privind aprobarea Criteriilor de acordare a biletelor de tratament balnear prin sistemul organizat și administrat de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice;

- critica dispozițiilor art. 28 alin. (1), lit. e) și ale art. 109 alin. (1), (2), (3), (5), (6) din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, astfel cum a fost modificat de art. 40, pct. 4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, în sensul creării unei discriminări în interiorul categoriei pensionarilor militari din aviație prin excluderea veniturilor reprezentând primele și premiile din baza de calcul folosită pentru stabilirea pensiei militare de stat, cu excepția primelor de clasificare, de specializare și de ambarcare pe timpul cât navele se află în baza permanent;

- tergiversarea aplicării prevederilor Legii nr. 192/2015 pentru completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice prin neadoptarea proiectului de Hotărâre de Guvern pentru completarea Normelor de aplicare a Legii nr. 263/2010, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 (între timp fiind adoptată Hotărârea nr. 291 din 5 mai 2017 pentru completarea art. 134 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011);

- critica Hotărârii Guvernului României nr. 291/2017, sub aspectul discriminării pe care o creează între persoane care au lucrat în aceleași condiții, în speță mineri, dar care au ieșit la pensie sub imperiul unor legi diferite. Neprimirea majorării punctajelor anuale privește minerii care s-au pensionat în baza Legii nr. 19/2000, cu un stagiul complet de cotizare de 20 de ani;

- nerecunoașterea prin lege a drepturilor cuvenite persoanelor care au realizat venituri în acord global, cu încălcarea principiului contributivității al sistemului de asigurări sociale;

- neluarea în considerare de către casele de pensii a formelor de retribuire obținute în regim de lucru prelungit, deși prin Decizia nr 5 din 20 septembrie 2010, cu privire la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, prin luarea în considerare a formelor de retribuire obținute în regim de lucru prelungit, prevăzute de art. 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1546/1952, Înalta Curte de Casație

și Justiție a decis că ”Sumele plătite pentru munca prestată de foștii salariați în regim de lucru prelungit, în condițiile art. 1 și 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1.546/1952, se au în vedere la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public cu privire la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, prin luarea în considerare a formelor de retribuire obținute în regim de lucru prelungit, prevăzute de art. 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1546/1952, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că ”*Sumele plătite pentru munca prestată de foștii salariați în regim de lucru prelungit, în condițiile art. 1 și 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1.546/1952, se au în vedere la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public.*”

În legătură cu ultimele două cazuri menționate, care relevă existența unor prevederi legale în Anexa 15 din Normele de aplicare a Legii nr. 263/210 aprobate de Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 care contrazic principiul contributivității, trebuie amintită Recomandarea nr. 8/2017 a Avocatului Poporului, adresată Președintelui Casei Naționale de Pensii Publice, emisă în sprijinul recunoașterii drepturilor ce se cuvin persoanelor care au realizat venituri pentru care s-au plătit contribuții de asigurări sociale prin modificarea Mențiunii din Anexa 15 din Normele de aplicare a Legii nr. 263/210, aprobate de Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, fără a mai fi necesară intervenția instanțelor de judecată.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 10918/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la dificultățile întâmpinate în ceea ce privește trecerea de la pensie de invaliditate la pensia pentru limită de vârstă, precum și cu privire la nesoluționarea în termenul legal a contestației depusă împotriva deciziei de stabilire a drepturilor de pensie.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa Locală de Pensii Sector 3 și Comisia Centrală de Contestații din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice.

În urma demersurilor întreprinse, Casa Locală de Pensii Sector 3 ne-a comunicat că petentului i s-a acordat pensia pentru limită de vârstă, iar contestația i-a fost soluționată prin emiterea unei hotărâri de către Comisia Centrală de Contestații.

Dosar nr. 3307/2017 Petenta ne-a supus atenției dificultățile întâmpinate în ceea ce privește stabilirea drepturilor de pensie de urmaș după soțul său.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa Sectorială de Pensii a Ministerului Apărării Naționale, care ne-a comunicat că petentei i s-a răspuns cu privire la problematica acordării drepturilor de pensie de urmaș.

Astfel, rezultă că dintr-o eroare de natură tehnică a programului care generează deciziile de pensionare, drepturile de pensie i-au fost acordate în mod greșit începând cu data de 01.10.2016 (în loc de 01.07.2016). Însă această eroare a fost remediată, în acest sens fiind emisă Decizia nr. XXX/.2017, prin care petentei i s-au stabilit drepturile de pensie de urmaș în cuantum de 1.915 lei începând cu data de 01.07.2016.

Totodată, Casa Sectorială de Pensii a Ministerului Apărării Naționale s-a adresat Casei Județene de Pensii Vâlcea pentru a solicita reanalizarea posibilității suspendării pensiei proprii a petentei începând cu data de 01.07.2016 și comunicarea debitului creat în vederea recuperării acestuia.

Dosar nr. 4120/2017 Petenta s-a adresat Casei Locale de Pensii Sector 4 solicitând punerea în executare de a Sentinței civile nr. XXX/.2016 pronunțată de Tribunalul București,

precum și a Deciziei civile nr. ZZZ/2016, pronunțată de Curtea de Apel București, însă, până la data sesizării instituției Avocatul Poporului nu a primit nici un răspuns.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat conducerea Casei Locale de Pensii Sector 4. În urma demersurilor întreprinse, Casa Locală de Pensii Sector 4 ne-a transmis copii de pe deciziile de pensie ce i-au fost comunicate petentului în luna martie 2017, precizând, totodată că diferențele de pensie în cuantum de 3.062 lei i-au fost achitate petentului în luna aprilie 2017.

Dosar nr. 527/2017 Petenta a sesizat o serie de disfuncționalități în cadrul procedurii derulate în urma opțiunii pentru pensia de urmaș militară în locul pensiei proprii din sistemul public de pensii (durata mare a acestei proceduri, amânări nejustificate, lipsa de transparență, precum și comunicarea defectuoasă atât interinstituțională și cu solicitanții, aspecte care au condus la lipsirea pensionarului de venitul din pensie în luna decembrie 2016 și la plata cu întârziere a pensiei pentru care a optat. Instituția Avocatul Poporului a sesizat instituțiile publice implicate în stabilirea și aplicarea acestei proceduri, respectiv Casa Națională de Pensii Publice și Casa de Pensii Sectorială a Ministerului Apărării Naționale.

Urmare a demersurilor întreprinse, cele două instituții publice, au recunoscut existența unor disfuncționalități de comunicare interinstituțională și s-au angajat să le remedieze.

Dosar nr. 2692/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură cu tergiversarea, de către Casa Județeană de Pensii Sibiu a certificării activității profesionale pe care a desfășurat-o în România.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat conducerea Casei Județene de Pensii Sibiu.

Urmare a demersului întreprins, conducerea Casei Județene de Pensii Sibiu ne-a comunicat că cererea petentului a fost soluționată prin emiterea deciziei de pensie pentru limită de vârstă și că s-au transmis instituției ungare de pensii formularele E205RO, E210RO și decizia de pensie anterior menționată.

Dosar nr. 3581/2017 Petentul a sesizat tergiversarea aplicării prevederilor Legii nr. 192/2015 pentru completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice prin neadoptarea, prin neadoptarea proiectului de Hotărâre de Guvern pentru completarea Normelor de aplicare a Legii nr. 263/2010, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Ministerul Muncii și Justiției Sociale, având în vedere că acesta realizează politicile naționale în domeniile muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și elaborează proiecte de acte normative în domeniile sale de activitate, potrivit Hotărârii nr. 12/2017.

În urma demersului efectuat, Ministerul Muncii și Justiției Sociale ne-a informat că Hotărârea de Guvern pentru completarea Normelor de Aplicare a Legii nr. 263/2010, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, a fost publicată în Monitorul Oficial al României nr. 334 din 8 mai 2017, cu nr. 291/2017.

Dosar nr. 14707/2017 Petenta a reclamat neplata pensiei stabilite prin decizia XXX/2017, deși a comunicat casei de pensii, banca din Olanda prin care să i se plătească pensia și a fost asigurată de rezolvarea acestei probleme în cursul lunii septembrie 2017.

Avocatul Poporului a sesizat Casa de Pensii a Municipiului București.

Urmare a demersului întreprins, Casa de Pensii a Municipiului București ne-a comunicat că pensia curentă și pensiile restante, în cuantum de 19.332 lei, vor fi virate în contul indicat de petentă în cursul lunii octombrie 2017.

Dosar nr. 9222/2017 Petenta, pensionară din București, ne-a sesizat în legătură cu diminuarea punctajului mediu anual și a cuantumului pensiei de invaliditate prin decizia emisă în luna aprilie 2017, susținând că a cerut explicații în cadrul audienței acordate de conducerea casei de pensii, însă nu le-a primit.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa Locală de Pensii Sector 5. Ca rezultat al demersului întreprins, conducerea Casei Locale de Pensii Sector 5 ne-a comunicat rezultatul verificării dosarului de pensie și explicațiile cuvenite. În esență, diminuarea drepturilor de pensie începând cu data de 1.02.2017 a fost cauzată de trecerea la gradul II invaliditate, neacordarea stagiului potențial și a indemnizației de însoțitor.

SECȚIUNEA a 4-a

DREPTURILE PERSOANELOR CU HANDICAP

Instituția Avocatul Poporului, prin mijloacele prevăzute de Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare și în deplin acord cu Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York, în decembrie 2006 și ratificată prin Legea 221/2010, precum și cu prevederile Cartei Sociale Europene revizuite, adoptată la Strasbourg, la 3 mai 1996 și ratificată prin Legea nr. 74/1999, a manifestat, și în anul 2017, o vie preocupare pentru problemele cu care se confruntă persoanele cu handicap din România.

Din analiza problematicei cu care ni s-a adresat această categorie de petiționari și din interacțiunea interinstituțională cu factorii implicați în protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap din România, am constatat că drepturilor conferite acestora, prin Legea 448/2006 privind protecția și promovarea persoanelor cu handicap și prin alte acte normative secundare, le corespund obligații ale unor autorități publice care nu găsesc, de fiecare dată, mijloace să le și transpună în practică. Practic, persoanele cu handicap sunt, tot mai des, beneficiarele unor drepturi iluzorii.

Această categorie de persoane apelează la instituția Avocatul Poporului plângându-se că se simt abandonate de autorități atunci când își cer drepturi consfințite prin Constituție și prin celelalte legi din România ale căror beneficiare sunt, autoritățile refuzându-le cererile sau nerăspunzându-le în termen legal. Or, din pricina gradului mai scăzut de independență pe care-l au, pentru persoanele cu handicap devine de două ori mai greu decât pentru restul petenților să își găsească satisfacția realizării drepturilor pe drumul acesta birocratic, de la o instituție la alta.

Problemele cu care se confruntă persoanele cu handicap și în legătură cu care a fost sesizată instituția Avocatul Poporului într-un număr de 202 petiții în cursul anului 2017, privesc atât disfuncționalități din administrația publică, cât și la prevederi legale neclare sau lacunare care le creează neajunsuri.

Principalele deficiențe evidențiate de cazuistica instituției Avocatul Poporului cu privire la drepturile persoanelor cu handicap se referă la: neacordarea drepturilor cuvenite persoanelor cu handicap, fie ca urmare a nerespectării prevederilor legale, fie ca o consecință a greșitei aplicări a legii; pasivitatea autorităților în fața problemelor ivite în cursul implementării normelor legale privitor la protecția persoanelor cu handicap; lipsa de comunicare intra și interinstituțională a autorităților implicate în problematica persoanelor cu

handicap; insuficienta finanțare a sistemului de protecție a persoanelor cu handicap; neîncadrarea corespunzătoare în gradele de handicap, refuzul autorităților publice competente de a evalua, la cerere, persoanele cu handicap, în vederea schimbării încadrării inițiale în grad de handicap, dar și reevaluarea nejustificată a gradului de handicap și încadrarea persoanei într-un grad de handicap inferior celui avut anterior; refuzul autorităților administrației publice locale de a angaja asistenți personali pentru persoanele cu handicap grav cărora li s-a stabilit acest drept și, implicit, nerespectarea dreptului persoanei cu handicap grav la asistent personal; nerealizarea accesibilităților pentru persoanele cu handicap etc.

Totodată, am fost sesizați cu privire la dificultățile întâmpinate de elevii cu dizabilități, în ceea ce privește accesul la educație. Astfel, ni s-a supus atenției faptul că Ministerul Educației Naționale nu a elaborat o metodologie pentru adaptarea examenului de bacalaureat pentru elevii cu dizabilități, iar centrele județene de resurse și asistență educațională ar trebui să facă evaluarea abilităților în conformitate cu clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății.

În plus, Strategia națională *O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități* 2016 -2020 nu conține prevederi speciale pentru persoanele nedeplasabile.

De asemenea, potrivit Legii nr. 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Consiliul de monitorizare a implementării Convenției monitorizează facilitățile de tip rezidențial publice sau private, destinate să servească persoanelor cu dizabilități, precum și spitale/secții de psihiatrie, astfel că nu a fost creat un astfel de mecanism și pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități care nu sunt instituționalizate.

Toate aceste probleme au făcut obiectul unor intervenții în vederea soluționării lor, instituția Avocatul Poporului sesizând autoritățile administrației publice de care s-au plâns petenții, efectuând anchete în situațiile care reclamau intervenția instituției noastre pentru restabilirea respectării drepturilor constituționale vizate și emițând recomandări, când acest lucru se impunea. Intervențiile Avocatului Poporului au condus, dacă nu, de fiecare dată, la o rezolvare imediată a situației semnalate de petiționar, măcar la o clarificare ori la o ameliorare a situației acestuia.

De asemenea, problematica persoanelor cu handicap a făcut obiectul unor sesizări din oficiu ale instituției Avocatul Poporului.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 2681/2017 Petenta, mama unui copil cu handicap, a reclamat faptul că Agenția de Plăți și Inspecție Socială a Municipiului București i-a gestionat defectuos cererea prin care solicita ca drepturile bănești cuvenite copilului ei cu handicap să-i parvină, începând cu luna următoare depunerii cererii, prin mandat poștal, nu prin virament bancar, ca până atunci. Suma cuvenită copilului nu i-a mai parvenit deloc în urma acestei cereri, iar această situație s-a perpetuat timp de 6 luni. Petenta menționa că, fiind mama unui minor cu handicap, îngrijirea acestuia îi solicită tot timpul, toată atenția și toate resursele financiare, iar lipsirea timp de 6 luni de drepturile bănești cuvenite copilului îl privează, practic, pe acesta de o îngrijire corespunzătoare stării sale, periclitându-i sănătatea.

Întrucât din analiza informațiilor și a dovezilor depuse de petentă rezulta că neplata acestor drepturi bănești ale copilului cu handicap fusese cauzată de unele disfuncționalități în procesul de comunicare intra și interinstituțional, instituția Avocatul Poporului a solicitat Agenției de Plăți și Inspecție Socială a Municipiului București remedierea situației sesizate de petiționară și luarea unor măsuri imediate de plată a drepturilor bănești restante. În urma

demersurilor întreprinse de Avocatul Poporului, Agenția de Plăți și Inspecție Socială a Municipiului București ne-a informat că întreaga sumă restantă a fost reordonanțată pentru drepturile aferente lunii următoare, urmând ca petenta să o încaseze, așa cum a solicitat, prin mandat poștal.

Dosar nr. 12041/2017 Petentul ne-a sesizat cu privire la o posibilă încălcare a art. 50 din Constituția României, privind protecția persoanelor cu handicap.

Din petiție și din actele ce o însoțeau, rezulta că petiționarului, care suferise în anul 2015, amputația coapsei stângi și era diagnosticat cu diabet zaharat insulino-dependent, i-a fost emis de către Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap Sector 2, București, un *Certificat de încadrare în grad de handicap grav cu asistent personal*, valabil 6 luni. La expirarea termenului de valabilitate, aceeași comisie i-a schimbat încadrarea, emițându-i un *Certificat de încadrare în grad de handicap grav, fără asistent personal*, valabil 12 luni, iar în urma contestării de către petiționar, în termen legal, a acestui din urmă certificat, petiționarul a fost reevaluat, eliberându-i-se un *Certificat de încadrare în grad de handicap accentuat*.

Potentul era nemulțumit de faptul că i-a fost înrăutățită situația în propria sa cale de atac, deși situația lui medicală nu se îmbunătățise și prezenta „limitarea majoră a posibilităților de realizare a activităților vieții cotidiene”, fapt consemnat în urma fiecăreia dintre evaluările sale. Petiționarul s-a plâns și de faptul că, în actele întocmite de DGASPC Sector 2, în vederea emiterii certificatelor de încadrare în grad de handicap, acesta figura ca «salariat», deși a menționat că nu lucrează și a depus adevăruri în acest sens de la locul de muncă deținut anterior.

De asemenea, petentul a menționat că în urma schimbării încadrării în grad de handicap accentuat, indemnizația pe care o primește a diminuat și ea la numai 272 de lei, sumă insuficientă pentru nevoile sale medicale, autoritățile neținând cont de situația sa socială precară, acesta locuind în apartamentul, de două camere, al părinților săi, împreună cu o mamă nevăzătoare și care nu lucrează, cu un tată bolnav de diabet insulino-dependent (tatăl fiind singurul care lucrează) și cu soția sa, care nu mai lucrează pentru a putea avea grijă de petent.

Având în vedere că, potrivit legii, *evaluarea complexă a persoanelor adulte cu handicap reprezintă un proces complex presupunând colectarea de informații cât mai complete despre persoana cu handicap și interpretarea acestora în scopul orientării asupra deciziei și intervenției*, instituția Avocatul Poporului a solicitat Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2, București, să îi fie furnizate datele care au orientat decizia Comisiei de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap - Sector 2, privitor la schimbarea încadrării petentului din „grad de handicap grav cu însoțitor” în „grad de handicap accentuat”. De asemenea, Avocatul Poporului a solicitat autorității să țină cont de prevederile art.3 din Legea 448/2006, conform căreia, în România, protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap se realizează în baza *principiului interesului persoanei cu handicap și abordării centrate pe persoană în furnizarea de servicii și al principiului alegerii alternativei celei mai puțin restrictive în determinarea sprijinului și asistenței necesare* și să reanalizeze cazul luând în considerare situația socială a petentului.

În urma demersurilor întreprinse, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2, București, a răspuns solicitărilor noastre indicând parametrii legali care au orientat decizia de încadrare în grad de handicap accentuat. Totodată, în urma coroborării stării medicale a petentului, cu starea sa socială, petentul a fost îndrumat să formuleze o cerere pentru accesarea facilităților constând în acordarea de tichete sociale prin programul *Șanse pentru sănătate*, pe care să le utilizeze pentru achiziționarea dispozitivelor medicale și a

accesoriilor/produselor farmaceutice care îi sunt necesare. De asemenea, petentului i s-a indicat faptul că, potrivit legii, acesta trebuie să facă demersuri în vederea obținerii unei adeverințe de venit de la Agenția Națională de Administrare Fiscală, din care să reiasă faptul că nu mai realizează venituri.

Dosar nr. 1254/2017 Petentul ne-a sesizat plângându-se că, deși este o persoană încadrată în grad de handicap grav, cu asistent personal, conform certificatului de handicap deținut, acesta s-a adresat Primăriei comunei Bujoru, județ Teleorman, unde își are domiciliul, cu cerere de reangajare a mamei sale, ca asistent personal, dar cererea i-a fost respinsă, o cerere similară fiindu-i respinsă și mamei sale.

Petiționarul menționează că a beneficiat până la data de 21.04.2011 de asistent personal în persoana mamei sale, după data de 22 aprilie 2011, primăria renunțând la încadrarea asistenților personali, din lipsă de buget și acordându-le persoanelor încadrate în grad de handicap grav doar indemnizația lunară de însoțitor. Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petent la primăria comunei Bujoru.

În urma demersurilor întreprinse, primarul comunei Bujoru a dispus să fie efectuată o anchetă socială la domiciliul petentului din comună. În considerarea concluziilor anchetei sociale efectuate și raportat la prevederile legale, a rezultat că angajarea mamei petiționarului în funcția de asistent personal al acestuia, nu putea fi făcută în condiții de legalitate, având în vedere că petentul locuiește de peste doi ani în București, fiind student în capitală, iar mama sa locuiește statornic în comuna Bujoru și nu și-ar putea îndeplini obligațiile legale și contractuale prevăzute în sarcina asistentului personal al persoanei cu handicap grav permanent.

Dosar nr. 3668/2017 Petentul, rezident în cadrul Centrului Rezidențial pentru Copilul cu Deficiențe de Vedere din orașul Buzău, ne-a sesizat menționând că de câteva luni, hrana distribuită copiilor cu deficiențe de vedere din centru este necorespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ, copiii suferind de foame.

Instituția Avocatul Poporului, prin reprezentanții săi din cadrul Biroului Teritorial Ploiești, a dispus efectuarea unei anchete la acest centru, având ca obiect verificarea aspectelor sesizate de petent. Întrucât, în urma anchetei efectuate, s-au confirmat deficiențele semnalate de petent, a fost emisă **Recomandarea nr. 12/6.04.2017**, adresată de Avocatul Poporului, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău, aceasta însușindu-și Recomandarea și acționând în consecință, în sensul demarării și finalizării de noi achiziții de alimente și de diverse articole/produse necesare copiilor cu deficiențe de vedere, situația din lunile ianuarie-martie, existentă pe fondul lipsei unui buget adecvat, fiind remediată în totalitate.

Dosar nr. 10257/2017 Petentul, persoană cu handicap accentuat, a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu tergiversarea, de către Primăria Sector 1 București, a soluționării cererii de acordare a unei locuințe sociale pe care petentul i-o adresase. Petentul se considera discriminat de punctajul mic ce fusese acordat de autoritate cererii sale (4 puncte), punctaj în baza căruia se stabilea ordinea de prioritate la acordarea locuinței.

În urma demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului pe lângă Primăria Municipiului București și Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, am constatat lipsa unor criterii clare și temeinic justificate de acordare a locuințelor sociale de către autoritatea reclamată, fapt ce influențează negativ stabilirea punctajului la repartizare și poate cauza discriminare.

De altfel, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării recomandase Consiliului General al Municipiului București revizuirea Hotărârii nr. 162/31.08.2015, în sensul asigurării echității în ceea ce privește accesul persoanelor din grupurile vulnerabile la locuințe sociale. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a reținut că lipsește justificarea alegerii criteriilor de acordare a locuințelor sociale, precum și a punctajelor corespunzătoare acestora și a stabilit că acordarea a doar 4 puncte pentru persoanele cu dizabilități, în calcularea punctajului care stă la baza întocmirii listei de priorități pentru repartizarea locuințelor sociale, reprezintă o discriminare, în consecință aplicând amendă contravențională, în cuantum de 10.000 lei, Primăriei Municipiului București.

Primăria Municipiului București a transmis instituției Avocatul Poporului faptul că a atacat în instanță hotărârea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), iar Curtea de Apel a anulat în parte hotărârea CNCD, relativ la constatările și obligațiile stabilite în ceea ce îl privește pe Primarul General al Municipiului București.

Avocatul Poporului reiterează, plecând de la acest caz, o problemă semnalată încă din anul 2009, în cadrul ***Raportului special privind respectarea și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap***. Este vorba despre necesitatea identificării unei soluții legislative care să introducă un nomenclator, valabil la nivel național, referitor la criteriile de repartizare a locuințelor sociale, având în vedere faptul că, potrivit art. 43 din Legea locuinței nr.114/1996, repartizarea locuințelor sociale, de către autoritățile administrației publice locale care le au în administrare, se realizează pe baza criteriilor stabilite anual de către acestea.

CAPITOLUL IX

DOMENIUL ARMATĂ, JUSTIȚIE, POLIȚIE, PENITENCIARE

CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2017, în cadrul domeniului de activitate armată, justiție, poliție, penitenciare au fost soluționate 2161 de lucrări înregistrate la sediul central al instituției Avocatul Poporului.

Acestea au fost structurate în funcție de specializările domeniului de activitate, astfel:

- 1. Armată: 15 petiții**
- 2. Justiție: 1281 petiții**
- 3. Poliție: 136 petiții**
- 4. Penitenciare: 181 petiții**
- 5. Solicitări de comunicare a unor informații publice privind activitatea instituției Avocatul Poporului: 200**
- 6. Note privind puncte de vedere supuse avizării având ca obiect excepții de neconstituționalitate: 266**
- 7. Altele: 82**

Totodată, reprezentanți ai domeniului au desfășurat și activități care excedează soluționării petițiilor, reprezentând instituția la diverse conferințe interne și internaționale (prezentarea detaliată făcându-se la capitolul de specialitate), activități ce țin de integritate (consilier de etică, persoană responsabilă cu implementarea prevederilor referitoare la declarațiile de avere și declarațiile de interese, potrivit Legii nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 621 din 2 septembrie 2010, persoana de contact membru al Comisiei pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție 2012-2015, precum și în Comisia prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 583/2016 pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016-2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public).

ATRIBUȚIILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

ÎN DOMENIUL ARMATĂ, JUSTIȚIE, POLIȚIE, PENITENCIARE

SECȚIUNEA 1

ARMATĂ

Avocatul Poporului, în urma petițiilor primite încă de anul 2016, dar și în cursul anului 2017 (ex. petiția nr. 3137 din 15 februarie 2017) a constatat existența anumitor probleme în ceea ce privește reglementarea unor drepturi, facilități și măsuri de protecție socială

recunoscute veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, orfanilor de război și prizonierilor de război.

În acest context, instituția Avocatul Poporului și-a propus întocmirea unui Raport Special privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, la care lucrează o echipă formată din reprezentanți ai domeniului Armată, justiție, poliție, penitenciare, ai domeniului Proprietate, muncă protecție socială, impozite și taxe, precum și din consilieri de la Cabinetul Avocatului Poporului. Scopul acestui Raport este:

- *îmbunătățirea și actualizarea legislației privind veteranii de război și victimele războiului;*
- *securitate socială, asistență medicală și alte beneficii relevante;*
- *atenuarea consecințelor psihosociale ale războiului și integrarea veteranilor de război și a victimelor războiului în societate;*
- *asistență adecvată pentru foștii membri ai personalului de menținere a păcii și cei care au luat parte la operațiuni similare, înainte, în timpul și după misiune.*

Demersurile au început prin stabilirea de contacte și întâlniri cu reprezentanți ai sistemului militar (cum ar fi Asociația Națională a Veteranilor de Război, șeful Departamentului pentru Relația cu Parlamentul și Informare Publică din cadrul M.Ap.N.) pentru a identifica nevoile reale cu care se confruntă această categorie specială de cetățeni și pentru a face anumite recomandări și propuneri privind îmbunătățirea protecției sociale a veteranilor, a invalizilor, a orfanilor și a văduvelor de război.

Raportul a fost finalizat în cursul anului 2017 și este în curs de avizare de către Avocatul Poporului, urmând a fi prezentat Parlamentului în cel mai scurt timp.

În același timp reprezentanții domeniului au întocmit un draft de Protocol de colaborare interinstituțională dintre Ministerul Apărării Naționale și Avocatul Poporului elaborarea acestui document având în vedere atribuțiile instituției Avocatul Poporului, obiectul petițiilor prin care am fost sesizați de personalul provenit din structurile armatei și tendințele actuale - la nivel internațional – în materia apărării drepturilor personalului activ cu statut special din sistemul apărării naționale. Draftul protocolului a fost înaintat Ministerului Apărării în cursul lunii august 2017 și se află pe circuitul de avizare internă.

O altă problemă supusă atenției instituției noastre a reprezentat-o sesizarea făcută de către mai multe de persoane care formează obiectul mai multor *fișe de caz* ce se vor concretiza într-un nou Raport special al Avocatului Poporului.

Astfel, prin petițiile înregistrate la instituția Avocatul Poporului cu **nr. 16707-16713** și **nr. 16383-16395/2017**, o serie de petenți-cadre didactice din Academia Forțelor Terestre Nicolae Bălcescu din Sibiu, ne-au sesizat, exprimându-și nemulțumirea sub aspectul unei posibile interpretări restrictive a normelor din Legea nr. 85/2016 privind plata diferențelor salariale cuvenite personalului didactic din învățământul de stat pentru perioada 1 octombrie 2008-13 mai 2011.

În acest context petenții ne-au relatat faptul că de la nivelul direcției financiar-contabile din cadrul Ministerului Apărării Naționale sumele de bani cuvenite s-au alocat numai celor care au avut hotărâri judecătorești în acest sens, fapt ce a generat în optica petenților o situație discriminatorie.

Față de cele expuse și în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4, art. 17 alin. (2), art. 20 și art. 22 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am apreciat că se impune sesizarea **Departamentului pentru relația cu Parlamentul și informare publică din cadrul Ministerului Apărării Naționale** și a **Ministerului**

Educației Naționale, cărora le-am supus atenției examinarea situației prezentate, luarea măsurilor legale ce se impun și le-am adresat rugămintea de a informa Avocatului Poporului cu privire la verificarea aspectelor sesizate (în prezent se așteaptă răspunsul de la instituțiile sesizate).

Legislație incidentă avută în vedere:

- Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare;
- Norme din 29 decembrie 2009 de selecționare a candidaților pentru admiterea la cursul de formare a ofițerilor și subofițerilor în activitate, pe filiera indirectă;
- Legea nr. 226/2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944-31 decembrie 1961, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, republicată;
- Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, republicată;
- Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat;
- Ordonanța de Urgență nr. 82 din 25 octombrie 2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat;
- Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 111/2007 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare;
- Legea nr. 41/2009 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 71/2008 privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare;
- Legea nr. 121/2011 privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român;
- Legea nr. 150/2014 privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat;
- Legea nr. 203/2015 privind planificarea apărării;
- Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal;
- Legea nr. 81/2016 privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat.
- Legea nr. 85/2016 privind plata diferențelor salariale cuvenite personalului didactic din învățământul de stat pentru perioada 1 octombrie 2008-13 mai 2011.

Și în anul 2017, reprezentată fiind de adjunctul care coordonează domeniul armată, instituția Avocatul Poporului a fost prezentă la cea de a noua Conferință internațională privind instituțiile de tip Ombudsman pentru Forțele armate, organizată la Londra în perioada 8-10 octombrie, de Centrul de la Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate (DCAF) și Serviciul Ombudsmanului pentru forțele armate din Regatul Unit. La această întâlnire au participat 75 de reprezentanți din 37 de țări, precum și ai EUROMIL, DCAF, NATO, ICRC, OSCE, ONU, ZIF și ai Ministerului Apărării din țara gazdă. Tema acestei Conferințe a fost aceea de a ști cum pot instituțiile de tip Ombudsman să depășească barierele și obstacole pentru a impune schimbări.

Dezbaterile din cadrul acestei conferințe au fost împărțite pe șase secțiuni plenare și câte 5 grupuri de lucru pentru fiecare din cele două zile ale Conferinței, Instituția Avocatul Poporului a reprezentat în grupurile în care s-au discutat problemele privind egalitatea de tratament dintre sexe, respectiv problemele generale ale instituțiilor nespecializate de tip ombudsman. În cadrul acestor grupuri a fost prezentată modalitatea de organizare a instituției, mandatul Avocatului Poporului și problemele punctuale referitoare la domeniul armatei, la modalitatea în care este asigurat un tratament egal pentru femeile din armată.

În Declarația adoptată în cadrul conferinței, se evidențiază faptul că acest cadru organizatoric a continuat promovarea schimburilor de experiență și a adâncit cooperarea dintre instituțiile de tip ombudsman, concentrându-se la această nouă ediție pe problematica busolei morale a forțelor armate și a manierei în care instituțiile ombudsman pot trece peste obstacolele din calea schimbării.

S-a concluzionat că este necesară o maximizarea a rolului instituțiilor de mediere în limitele legale și etice, s-a subliniat necesitatea de a se preocupa de sănătatea mentală a personalului, de evitarea unei excluderi din cadrul forțelor armate pe orice criteriu discriminatoriu răspunzându-se nevoilor diferitelor grupuri, de a se preocupa de misiunile internaționale, precum și de motivele care ar face reticent personalul din armată față de formularea unor sesizări către ombudsman.

În concluzie, a noua Conferință ICOAF și-a propus să dezvolte în continuare lărgirea și adâncirea cooperării din diferitele instituții naționale, de a atrage și instituții omoloage din țările care nu au participat până acum la aceste întâlniri și de a se întâlni pentru o nouă dezbateră în anul 2018, în Africa de Sud.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 8693/2017 Petentul a sesizat instituția în legătură cu categoriile instituite de Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961.

Față de aspectele sesizate, în baza art. 15 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia Avocatul Poporului poate cere date suplimentare pentru analizarea și soluționarea petițiilor, i s-a cerut petentului să facă dovada demersurilor întreprinse (copia numerelor de înregistrare a plângerilor, eventual răspunsurile primite de la angajator, respectiv Ministerul Apărării Naționale).

Dosar nr. 12009/2017 Petentul a adus la cunoștință posibile discriminări dintre Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat.

În baza art. 15 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia Avocatul Poporului poate cere date suplimentare pentru analizarea și soluționarea petițiilor, i s-a cerut petentului să facă dovada demersurilor întreprinse (copia numerelor de înregistrare a plângerilor, eventual răspunsurile primite de la angajator, respectiv Ministerul Apărării Naționale).

Dosar nr. 15729/2017 Petentul a sesizat instituția în legătură cu faptul că, deși a depus diligențele necesare, nu a primit sumele de bani pe care susține că trebuie să le primească la trecerea în rezervă.

În baza art. 15 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia Avocatul Poporului poate cere date suplimentare pentru analizarea și soluționarea petițiilor, i s-a cerut petentului să facă dovada demersurilor întreprinse (copia numerelor de înregistrare a plângerilor, eventual răspunsurile primite de la angajator, respectiv Ministerul Apărării Naționale).

Dosar nr. 15540/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură cu faptul că nu a primit răspuns în termenul legal la petiția trimisă Casei Județene de Asigurări de Sănătate Teleorman. În temeiul atribuțiilor legale, ne-am adresat, Casei Județene de Asigurări de Sănătate Teleorman, care ne-a comunicat că, nu există vreun document care să interzică medicilor de familie să elibereze medicamente gratuite văduvelor veteranilor de război, **iar medicii de familie sunt obligați prin lege să nu acorde văduvelor veteranilor de război asistența medicală gratuită.**

Potrivit art. 16 lit. j) din actul normativ susmenționat, beneficiază de asistență medicală gratuită în instituțiile medicale **numai veteranii de război și văduvele de război.** Drept urmare, **nu beneficiază de drepturile menționate anterior văduvele veteranilor de război.**

De asemenea, Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Teleorman a transmis petentului că, potrivit art. 8 din Legea nr. 44/1994 în afară de cazurile în care legea dispune altfel, **drepturile decurgând din calitatea de veteran de război nu sunt transmisibile și ele încetează prin moartea titularului.**

Potentul a mai fost informat, de asemenea, că potrivit Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată și ale Contractului-cadru și a pachetelor de servicii medicale, **văduvele veteranilor de război nu beneficiază de asistență medicală gratuită.**

Dosar nr. 17104/2017 Petenta ne-a sesizat cu privire la faptul că nu a primit răspuns în termenul legal la petiția trimisă, în data de 24.09.2017 Serviciului Român de Informații. În temeiul art. 4 și 22 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **am supus atenției conducerii Serviciului Român de Informații aspectele sesizate de petentă** (dosarul este în curs de soluționare).

SECȚIUNEA a 2-a

JUSTIȚIE

I. Introducere

Generalități. Atribuțiile și rolul instituției Avocatul Poporului în domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare

Reglementarea constituțională a drepturilor omului, ca formă a protecției juridice a persoanei constituie o caracteristică a societăților democratice.

În mod evident, asigurarea unei protecții reale și efective a persoanei implică existența unor mecanisme legale și instituționale apte a asigura și garanta cadrul de exercitare, concretă a acestor drepturi.

Astfel, protecția persoanei presupune în mod necesar participarea instituțiilor statului, nu doar prin adoptarea cadrului legal, respectiv a reglementării exprese a acestor drepturi, dar și a metodelor specifice de acțiune, în vederea atingerii finalității urmărite.

Una dintre aceste instituții este cea a Ombudsmanului - Avocatului Poporului, instituție reglementată la nivel constituțional - potrivit art. 58 din Constituția României și prin lege organică – Legea nr. 35/1997, privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului.

Instituția Avocatul Poporului are ca scop apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, nu se substituie altor autorități publice, se bucură de independență funcțională, instituțională și autonomie, acționând prin demersuri specifice în vederea realizării rolului său constituțional și legal.

II. Instituția Avocatul Poporului și autoritatea judecătorească

II. 2. 1. Generalități. Independența autorității judecătorești. Accesul liber la justiție.

Potrivit art. 21 alin. (1) din Constituție, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

Potrivit art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa [...].

Potrivit art. 124 - 125 alin. (1) din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii, este unică, imparțială și egală pentru toți. Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.

Totodată, potrivit art. 131 alin. (1) și (2) și art. 132 din Constituție, în activitatea judiciară Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori – constituiți în parchete – care își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției. Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, procurorii numiți de Președintele României se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii.

Principiul independenței justiției, consacrat de Constituție este reluat, între altele, și de prevederile art. 2 alin. (4) din actul normativ anterior menționat, care prevede că orice persoană, autoritate sau instituție este datoră să respecte independența judecătorilor.

De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 97 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, orice persoană poate sesiza Consiliul Superior al Magistraturii în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a judecătorilor și procurorilor, încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii, ori săvârșirea de către aceștia a unor abateri disciplinare, fără ca, prin exercitarea acestui drept, să se pună în discuție soluțiile pronunțate prin hotărâri judecătorești, care sunt supuse căilor legale de atac.

II.2.2. Raporturile dintre instituția Avocatul Poporului și autoritatea judecătorească.

În aplicarea principiului enunțat, art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 prevede, între altele, că nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind actele autorității judecătorești. Așadar, instituția Avocatul Poporului nu este abilitată să intervină în dosarele aflate în competența de soluționare a organelor judiciare, fiind exceptate obiectului său de activitate petițiile privind actele autorității judecătorești, neavând competența de a interveni în soluționarea cauzelor aflate în instrumentarea organelor judiciare sau de a verifica soluțiile dispuse de acestea.

Dispoziția legală anterior amintită se coroborează cu dispozițiile art. 18 din Legea nr. 35/1997 potrivit căreia, în cazul în care instituția Avocatul Poporului constată că soluționarea petiției cu care a fost sesizată este de competența autorității judecătorești, se poate adresa, după caz, ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată.

În același sens este și reglementarea cuprinsă în art. 16 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, potrivit căreia hotărârile judecătorești pot fi desființate sau modificate numai în căile de atac prevăzute de lege și exercitate conform dispozițiilor legale și, totodată, jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului care, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a stabilit la nivel de principiu că executarea unei hotărâri judecătorești este parte integrantă din procesul civil.

Așadar, soluționarea petițiilor cu care instituția Avocatul Poporului este sesizată și care au ca obiect activitatea organelor judiciare se limitează la sesizarea ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată pentru examinarea, potrivit competențelor legale, a aspectelor invocate.

Demersurile circumscrise limitelor prevăzute de art. 15 alin. (4) și art. 18 din Legea nr. 35/1997 pot consta în sesizarea Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la aspecte vizând activitatea administrativă a instanțelor sau parchetelor, nerespectarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești, nerespectarea termenului rezonabil de soluționare a cauzelor, fără ca prin aceasta instituția Avocatul Poporului să se imixtioneze în activitatea organelor judiciare.

Cele 1281 de petiții înregistrate în cadrul acestui domeniu de activitate au avut ca obiect privind activitatea instanțelor judecătorești, ale parchetelor, soluțiile dispuse, neredactarea hotărârilor judecătorești în termenele prevăzute de lege, procedura de executare silită a hotărârilor judecătorești, activitatea experților judiciari, a executorilor judecătorești și a avocaților. Demersuri specifice activității instituției Avocatul Poporului au fost realizate la parchete, instanțe, Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției, în ceea ce privește petițiile care au avut ca obiect necomunicarea unui răspuns la plângerile penale și stadiul soluționării acestora, lipsa unui răspuns din partea CSM la petiții adresate acestei instituții, neredactarea unor hotărâri judecătorești.

În ceea ce privește petițiile prin care se invocă critici relative la tergiversarea soluționării unor cauze, petenții au fost informați cu privire la cadrul legal ce reglementează contestația privind durata excesivă a procedurii judiciare (art. 488¹ și urm. din Codul de procedură penală, respectiv art. 522 și urm. din Codul de procedură civilă).

Referitor la petițiile care au ca obiect critici generale privind activitatea profesională a magistraților menționăm că aceste critici au ca origine, în marea majoritate a cazurilor, nemulțumirea petenților vizând soluțiile și măsurile dispuse de aceștia. În aceste cazuri,

petenților li se comunică faptul că au dreptul de a se adresa Consiliului Superior al Magistraturii în temeiul prevederilor art. 97 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, potrivit cărora orice persoană poate sesiza Consiliul Superior al Magistraturii în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a judecătorilor și procurorilor, încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii ori săvârșirea de către aceștia a unor abateri disciplinare, fără ca, prin exercitarea acestui drept, să se pună în discuție soluțiile pronunțate prin hotărâri judecătorești, care sunt supuse căilor legale de atac.

În cazul în care din susținerile și actele doveditoare depuse de către petent rezultă aspecte privind nereguli vizând elemente de natură administrativă, iar nu judiciară, poate fi sesizată Inspekția judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii pentru a aprecia cu privire la existența sau inexistența de temeuri și îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru declașarea procedurii disciplinare

Legislație incidentă avută în vedere:

- Codurile: civil, penal, procedură civilă, procedură penală;
- Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța nr. 43/2002 privind Departamentul Național Anticorupție, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

1.1. INSTANȚE JUDECĂTOREȘTI

Nemulțumirile petenților au vizat soluțiile și măsurile dispuse de instanțele judecătorești în cauzele cu soluționarea cărora au fost investite, durata procedurilor judiciare, modul de îndeplinire a atribuțiilor profesionale de către judecători, activitatea executorilor judecătorești și a avocaților, solicitări de acordare a unor consultații juridice privind, în esență, interpretarea și aplicarea prevederilor legale, executarea silită a titlurilor executorii, neredactarea hotărârilor judecătorești, necomunicarea de răspunsuri la cereri adresate instanțelor.

În cazurile circumscrise prevederilor art. 15 alin. (4), petenții au fost îndrumați să se adreseze autorităților competente și, eventual, pentru obținerea de informații suplimentare, unui avocat, aducându-li-se, totodată, la cunoștință sfera competenței instituției Avocatul Poporului, inclusiv împrejurarea că soluțiile pronunțate de instanțe nu pot fi reformate decât prin exercitarea căilor de atac ordinare și extraordinare, în condițiile legii procesuale.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 11890/2017 Petenta ne-a sesizat în legătură cu imposibilitatea obținerii datelor ce i-au fost solicitate de către Judecătoria Buftea într-o cauză în care este parte.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Inspectoratului de Poliție al Județului Ilfov pentru examinarea situației prezentate, solicitând comunicarea datelor de identificare ale persoanelor ce au calitatea de pârât în dosarul nr. X/94/2017 al Judecătoriai Buftea.

Autoritatea sesizată ne-a comunicat informațiile solicitate, precum și faptul că toate datele pe care petenta le-a solicitat au fost transmise Judecătoriai Buftea de Serviciul Public

Comunitar de Evidența a Persoanelor al Județului Ilfov, prin adresa nr. 5329/7.08.2017, petenta fiind notificată cu privire la acestea.

Dosar nr. 8745/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului, între altele, în legătură necomunicarea unei hotărâri pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de Contencios Administrativ și Fiscal.

Față de cele expuse, am înaintat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, spre competență soluționare, petiția formulată, pentru analizarea aspectelor invocate.

Urmare demersului efectuat autoritatea sesizată ne-a comunicat rezoluția nr. xxx/IJ/2019/DIJ/2017 prin care, în temeiul dispozițiilor art. 45 alin. (4) lit. b), raportat la art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 sesizarea petentului a fost clasată, motivându-se, în esență, că, în raport cu data pronunțării deciziei la care petentul a făcut referire, a intervenit prescripția răspunderii disciplinare. S-a mai precizat că decizia este redactată și poate fi eliberată, la cerere, petentului, de către instanța de judecată.

Dosar nr. 2828/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură necomunicarea unei hotărâri pronunțată de Judecătoria Pitești, lipsa de imparțialitate subiectivă a magistratului care a soluționat cauza și modul de derulare a procedurii de executare silită împotriva sa.

Față de cele expuse, am înaintat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, spre competență soluționare, petiția formulată, pentru analizarea aspectelor invocate.

Urmare demersului realizat, autoritatea sesizată ne-a comunicat rezoluția nr. ccc/IJ/2017 (comunicată și petentului) prin care sesizarea petentului a fost clasată în temeiul dispozițiilor art. 10 alin. (3) și (4) din Regulamentul privind normele de efectuare a lucrărilor de inspecție de către Inspekția Judiciară, reținându-se că sesizarea formulată nu îndeplinește condițiile cumulative prevăzute de art. 10 alin. (3) din Regulamentul privind normele de efectuare a lucrărilor de inspecție de către Inspekția Judiciară (lipsa semnăturii).

Dosar nr. 7021/2017 Petentul a sesizat instituția cu privire la nemulțumirea față de întârzierea redactării sentinței judecătorești pronunțată de Tribunalul București în dosarul nr. xxxxx /x/2016.

Față de cele expuse, ne-am adresat conducerii Tribunalului București.

Urmare a demersurilor efectuate, Tribunalul București ne-a informat că din verificările efectuate în sistemul informatic ECRIS s-a constatat că Dosarul nr. xxxxx /x/2016 al Tribunalului București – Secția a VIII-a Conflicte de Muncă și Asigurări Sociale a fost soluționat prin sentința civilă nr. xxx/xx.xx.2017, care a fost redactată și comunicată părților, cauza fiind arhivată la data de 19.04.2017.

Dosar nr. 1066/2017 Petentul ne-a sesizat cu privire la neredactarea deciziei civile nr. xxxx/A/12.07.2016 pronunțată în dosarul nr. xxxxx /xxx/2014 de Tribunalul București-Secția a IV-a.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Inspekția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a comunicat rezoluția prin care sesizarea formulată a fost clasată. În esență, s-a reținut că nu se conturează

indiciile săvârșirii unei abateri disciplinare, de natură să atragă răspunderea disciplinară a magistratului.

Dosar nr. 2858/2017 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu neredactarea sentinței civile nr. xxxx/2016, pronunțată în dosarul nr. xxxx/xxx/2015 al Judecătorei Sector 5 București-Secția a II-a Civilă.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Ca urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat rezoluția Inspecției Judiciare din care rezulta, în principal, că sesizarea formulată de petentă este neîntemeiată, iar situația de fapt expusă nu se circumscrie faptelor calificate drept abateri disciplinare.

Dosar nr. 2465/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu neredactarea deciziei nr. xx/22.02.2016, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 9 Judecători în dosarul penal nr. xxx/xx/2013.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Urmare a demersurilor efectuate, Inspecția Judiciară ne-a transmis că nu se pot reține indicii privind săvârșirea de către magistrat a vreuneia dintre abaterile disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) teza I a din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată.

Demersuri efectuate la entitățile care au calitatea de debitor și nu execută obligațiile cuprinse în hotărâri judecătorești ce constituie titluri executorii

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 12686/2017 Petentul, prin avocat, ne-a sesizat în legătură cu neexecutarea dispozițiilor cuprinse în decizia civilă nr. X din 6.04.2016, pronunțată de Tribunalul București, Secția a IV a Civilă în dosarul nr. A/4/2015.

Prin decizia anterior menționată a fost admis recursul formulat de petent, modificată în tot sentința atacată, admisă cererea petentului -creditor, dispusă validarea popririi înființată în dosarul de executare nr. B/2012 al BEJ D. și Asociației și obligat terțul poprit (Activitatea de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București) la plata către creditor a sumei de 176 779,90 lei. Executarea silită a anterior menționatei decizii a fost încuviințată prin încheierea pronunțată de Judecătoria Sector 4 București în dosarul nr. C/4/2017.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat instituției Activitatea de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București și, ulterior, Secretarului General Adjunct al Ministerului Finanțelor Publice (această din urmă adresă fiind transmisă spre analiză și soluționare Agenției Naționale de Administrare Fiscală).

Prin adresa nr. MBR – TRZ – 63543 din 28 august 2017 a Agenției Naționale de Administrare Fiscală – Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București – Activitatea de Trezorerie și Contabilitate Publică, Serviciul Verificarea și Decontarea Cheltuielilor Instituțiilor Publice și adresa nr. xxx/91754/2017 a Ministerului Finanțelor Publice - Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București, Serviciul Juridic Contencios și Avizare Juridică ni s-a

comunicat, în esență, că instituția Activitatea de Trezorerie și Contabilitate Publică a respectat prevederile legale incidente – Ordonanța Guvernului nr. 22/2002, Procedura de punere în aplicare a titlurilor executorii în baza cărora se solicită înființarea popririi conturilor autorităților și instituțiilor publice deschise la nivelul unităților trezoreriei statului, aprobată prin OMFP nr. 2336/2011 și OMFP nr. 161/2012.

Urmare deciziei nr. X/2016 a Tribunalului București, Secția a IV a Civilă ANAF a formulat contestație la executare, cauză ce face obiectul dosarului nr. D/300/2017 al Judecătorei Sector 2 București, cu termen de judecată la 15.12.2017.

Dosarul de executare nr. B/2012 se află pe lista de așteptare ”pe seama debitorului Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală la poziția nr. 1 cu suma de 176 779,90 lei” (până în prezent debitorul menționat depunând anexa nr. 2 la OMFP nr. 2336/2011,”dar numai cu sume zero, astfel că Activitatea de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București, în calitate de terț poprit, a fost în imposibilitatea de a efectua vreo plată în dosarele de executare aflate în așteptare pe seama acestui debitor”).

S-a mai precizat că petentul avea posibilitatea de a urmări silit bunurile mobile și imobile ale debitorului Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală și că, în prezent dosarul de executare nr. H/2017 nu se află înscris pe lista dosarelor de executare aflate în așteptare din lipsă de disponibil pe seama debitorului Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București

Dosar nr. 2538/2017 Petentul a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului în vederea recuperării sumei de bani investită la Fondul Național de Investiții, datorată potrivit deciziei penale nr. XA din 18.06.2008, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a II a Penală.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Autorității pentru Administrarea Activelor Statului pentru examinarea situației prezentate.

Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului ne-a comunicat, în esență, că, în prezent, este în imposibilitatea de a face plăți de altă natură decât cele prevăzute de art. 1 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 22/2002 privind executarea obligațiilor de plată ale instituțiilor publice, stabilite prin titluri executorii (care prevede: creanțele stabilite prin titluri executorii în sarcina instituțiilor și autorităților publice nu se pot achita din sumele destinate potrivit bugetului aprobat pentru acoperirea cheltuielilor de organizare și funcționare, inclusiv a celor de personal, în scopul îndeplinirii atribuțiilor și obiectivelor legale, pentru care au fost înființate). Plățile din conturile instituției se efectuează în conturile executorilor judecătorești în funcție de quantumul sumelor ce pot fi indisponibilizate și ordinea depunerii în trezorerie de către executorii judecătorești a adreselor de înființare a popririlor.

S-a mai precizat că obligația repartizării între creditori a sumelor realizate prin executare silită, proporțional cu creanța fiecăruia, este responsabilitatea executorului judecătoresc și a terțului poprit.

S-a concluzionat în sensul că informațiile cu privire la stadiul executării silit urmează să fie obținute de petent de la executorul judecătoresc la serviciile căruia petentul a apelat.

1.2. MINISTERUL PUBLIC

Petițiile au vizat soluțiile și măsurile dispuse de organele de urmărire penală, durata procedurilor judiciare, modul de îndeplinire a atribuțiilor profesionale de către procurori, lipsa unor răspunsuri la cererile adresate parchetelor/organelor de urmărire penală.

În cazurile circumscrise prevederilor art. 15 alin. (4), petenții au fost îndrumați să se adreseze autorităților competente și eventual, unui avocat, comunicându-li-se, totodată, atribuțiile instituției Avocatul Poporului.

De asemenea, petenților le-au fost aduse la cunoștință prevederile art. 336 și următoarele din Codul de procedură penală, precum și cele ale art. 288 și următoarele din același cod, în ceea ce privește posibilitatea de contestare a actelor și măsurilor dispuse de procuror și, respectiv, modurile de sesizare a organelor de urmărire penală și prevederile art. 488¹ din Codul de procedură penală, care reglementează procedura contestației privind durata procesului penal. În contextul dreptului la un proces echitabil, nemulțumirile sesizate de petenți instituției Avocatul Poporului s-au referit la durata fazei de urmărire penală – prin invocarea tergiversării dispunerii unor soluții în dosarele înregistrate la unitățile de parchet – și la necomunicarea de către organele de cercetare penală a informațiilor privind stadiul cercetărilor.

În situațiile prezentate, în temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997, au fost sesizate unitățile de parchet la care figurau înregistrate respectivele cauze, avându-se, în vedere că asigurarea derulării cu celeritate a activităților specifice etapei actelor premergătoare și, după caz, a fazei procesuale a urmăririi penale constituie garanția respectării dreptului părții la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor în termen rezonabil.

Demersurile efectuate au avut în vedere și dispozițiile art. 209 din Codul de procedură penală, potrivit cărora procurorul supraveghează urmărirea penală, conduce și controlează nemijlocit activitatea de cercetare penală a poliției judiciare și a altor organe de cercetare speciale.

Sub aspectul informării petenților în privința stadiului soluționării dosarelor penale, considerăm că necomunicarea în termen util de către organele de cercetare și urmărire penală, a informațiilor solicitate de petenți în acest sens, împiedică asigurarea posibilității exercitării reale și efective a dreptului la apărare, prin eventuala contestare a actelor și măsurilor dispuse.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 18402/2017 Mai mulți petenți ne-au sesizat prin poșta electronică, exprimându-și nemulțumirea sub aspectul săvârșirii unor posibile infracțiuni la data de 16 februarie 2017, de către un procuror din cadrul unității de Parchet X.

Față de cele expuse, am supus atenției examinarea situației prezentate, luarea măsurilor legale ce se impun, precum și informarea Avocatului Poporului cu privire la verificarea aspectelor sesizate Procurorului General al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel competentă (dosarul se află în lucru).

Dosare nr. 10962/2017, nr. 10966/2017, nr. 14625/2017 și nr. 14626/2017 Petentul ne-a sesizat exprimând o serie de nemulțumiri respectiv:

- nemulțumiri pe aspectul tergiversării soluționării unor plângeri penale (nr. xxx/2013, nr. xxx/2013, nr. xxx/2015) înregistrate inițial la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, trimise ulterior spre competență soluționare Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism;
- nemulțumirea pe aspectul tergiversării soluționării dosarului penal nr. xxx /P/2017 aflat pe rolul DNA.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Direcției Naționale Anticorupție-Secția Combaterea corupției, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și

Terorism și Consiliului Superior al Magistraturii, solicitând examinarea situației prezentate, luarea măsurilor legale ce se impun și informarea Avocatului Poporului cu privire la verificarea aspectelor sesizate.

În urma demersurilor efectuate, am primit:

- din partea DNA adresa nr. xxx/ 2017, din care rezultă că dosarul nr. xxx/P/2011 a cărui tergiversare a invocat-o a fost reunit la dosarul nr. xxx/P/2011, urmând ca acestea să fie soluționate împreună;
- din partea DIICOT, adresa nr. xxx/II-1/2017, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. yyy/ 2017;
- din partea CSM, adresa nr. xxx/IJ//1098/DIP/2017, din care rezultă că în urma verificărilor s-a evidențiat faptul că în perioada 2013-2014 când cauza a fost repartizată la procurorul inițial desemnat, s-a îndeplinit termenul de prescripție, față de acesta „nefiind posibilă angajarea răspunderii disciplinare.” În ceea ce privește activitatea în dosar a actualului procuror investit cu soluționarea cauzei, CSM a apreciat că este vorba de o temporizare a cercetărilor motivate de faptul că acesta din urmă are în lucru 78 de dosare și într-un număr de 8 dosare desfășoară activități în paralel, cauzele fiind complexe și de mare anvergură cu mulți suspecti, numeroase suporturi optice și multe ținte (dosarul a fost închis favorabil).

Dosar nr. 7111/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la tergiversarea soluționării plângerii penale nr. xxxxxx /2015, adresată Secției nr. 10 de Poliție, precum și a dosarului penal nr. xxxx/x/2015, aflat la Parchetul de pe lângă Judecătoria sectorului 3.

Față de cele expuse, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Urmare a demersurilor efectuate, Inspecția Judiciară ne-a transmis că aspectele sesizate au făcut obiectul verificărilor și nu au fost constatate indiciile săvârșirii abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) și nici a vreunei alte abateri disciplinare conținută în art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată cu modificările și completările ulterioare.

Dosar nr. 6218/2017 Petenta ne-a sesizat exprimându-și nemulțumirea sub aspectul lipsei unui răspuns la solicitările adresate Parchetului de pe lângă Judecătoria Urziceni în data de xxx.xx.2016 și în data de xx.xx.2016, pentru a afla stadiul de soluționare a unei plângeri depuse la Inspectoratul de Poliție al Județului Ialomița.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a comunicat rezoluția prin care sesizarea formulată a fost clasată. În esență, s-a reținut că nu se prefigurează elementele de natură a conduce la concluzia existenței indiciilor săvârșirii unor abateri disciplinare în sarcina procurorilor din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Urziceni.

Dosar nr. 4374/2017 Petenta ne-a sesizat exprimându-și nemulțumirea față de lipsa unui răspuns la solicitările adresate Parchetului de pe lângă Judecătoria Brăila, pentru a afla stadiul de soluționare a unei plângeri referitoare la Dosarul penal nr. xxxx/P/2016.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Urmare a demersurilor efectuate, Inspecția Judiciară ne-a transmis că aspectele sesizate au făcut obiectul verificărilor și nu au fost constatate indiciile existenței abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) teza I din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată. Din verificări a reieșit că, în dosar, nu s-au înregistrat perioade de timp în care cauza să fi rămas în nelucrare în mod nejustificat, actele de urmărire penală fiind efectuate în mod ritmic.

Dosar nr. 13040/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu tergiversarea soluționării unor dosare penale aflate în instrumentarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Galați (dosarele nr. X/P/2016, nr. Y/P/2015 și nr. Z/P/2014 – în ceea ce privește cererea de redeschidere a urmăririi penale formulată de petent și înregistrată cu nr. H/02.03.2017), și lipsa unui răspuns la plângerea și cererea sa, înregistrate la Poliția Municipiului Galați cu nr. A/14.02.2017 și respectiv nr. B/04.04.2017.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Parchetului de pe lângă Judecătoria Galați și Poliției Municipiului Galați.

Din verificările efectuate, a rezultat că plângerea petentului împotriva ordonanței dată în dosarul nr. Z/P/2014 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Galați prin care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală față de inculpata O.M.C. a fost respinsă, și că petentul nu a formulat plângere împotriva soluțiilor de netrimitere în judecată dispuse în dosarele nr. Y/P/2015 și nr. X/P/2016 ale aceleiași unități de parchet.

Cu privire la plângerea înregistrată la Secția 4 Poliție din cadrul Poliției Municipiului Galați sub nr. A/14.02.2017, au fost efectuate verificări, iar la data de 5.03.2017 petentului i s-a comunicat un răspuns la adresa de domiciliu indicată. Plângerea înregistrată la Poliția Municipiului Galați sub nr. B/5.04.2017 împotriva modului de soluționare a petiției anterior depusă la Secția 4 Poliție a fost înaintată spre competență soluționare Biroului Control Intern – IPJ Galați.

Potentului i-au fost comunicate informațiile primite în urma demersurilor efectuate, precum și conținutul prevederilor art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997, art. 306 și art. 336 și următoarele Cod procedură penală, art. 16 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 și ale art. 97 din Legea nr. 317/2004.

Dosar nr. 2411/2511/2963/2989/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de lipsa unui răspuns la cererile sale repetate de revocare a măsurii reținerii permisului de conducere, respectiv de prelungire a dreptului de circulație, potrivit art. 111 alin. (1), respectiv art. 111 alin. (6) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, menționând că a sprijinit organele judiciare în vederea identificării autorului faptei ce i se impută, dar datele furnizate nu au fost valorificate.

Având în vedere aspectele invocate, am solicitat Parchetului de pe lângă Judecătoria Cornetu analizarea acestora.

În urma demersurilor realizate, prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. xxx /2017, Parchetul de pe lângă Judecătoria Cornetu ne-a comunicat Ordonanța nr. X/P/2016 din 20.02.2017 prin care s-a dispus clasarea cauzei și referatul întocmit de organul de cercetare penală, înscrisuri transmise, în copie, petentului.

Dosar nr. 7187/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului, între altele, în legătură cu necomunicarea unor ordonanțe ale Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța într-o cauză în care a fost parte.

Față de cele expuse, am înaintat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, spre competență soluționare, petiția formulată, pentru analizarea aspectelor invocate.

Urmare demersului realizat, autoritatea sesizată ne-a comunicat rezoluția nr. xxx/IJ/692/DIP/2017 prin care, în temeiul dispozițiilor art. 45 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 317/2017, a fost clasată sesizarea formulată, reținându-se, în esență că modul de interpretare și aplicare a normelor de drept material și procesual, în lipsa altor elemente, nu poate fi considerat abatere de la îndatoririle de serviciu, în sensul exercitării funcției cu rea-credință sau gravă neglijență și nu poate declanșa verificări disciplinare; o concluzie contrară ar conduce la verificarea legalității și temeiniciei soluțiilor de către inspectorii judiciari, instituindu-se un control administrativ asupra legalității sau temeiniciei acestor soluții, prin ignorarea competențelor funcționale, asigurate în procedura controlului judiciar.

1.3. CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Petițiile pentru soluționarea cărora a fost sesizat Consiliul Superior al Magistraturii s-au referit la lipsa unui răspuns la petițiile transmise acestei instituții.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 14792 /2017 Petentul ne-a sesizat exprimându-și nemulțumirea pe aspectul tergiversării redactării unei hotărâri pronunțate de către Judecătoria T. L.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Consiliului Superior al Magistraturii.

În urma demersurilor efectuate am primit răspuns de la Consiliul Superior al Magistraturii, acesta fiind comunicat și petentului.

Dosar nr. 434/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu ignorarea cererilor depuse la Judecătoria Ploiești în dosarul nr. XXXX/XXX/2013.

Urmare a demersurilor întreprinse Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a informat că la data de xx.xx.2016 instanța a dispus prin rezoluție comunicarea înscrisurilor solicitate, acestea fiind comunicate de greșierul de ședință la adresa indicată de petent. Conform datelor comunicate de conducerea judiciară a instanței, este posibil ca înscrisurile în format electronic să nu fi fost recepționate de petent datorită unor dificultăți tehnice privind comunicarea prin e-mail cu domeniul yahoo.com.

De asemenea, am fost informați că pe baza verificărilor prealabile efectuate în legătură cu aspectele semnalate nu au rezultat indicii de săvârșire a unor abateri disciplinare dintre cele prevăzute de art. 99 din Legea nr. 303/2004 republicată, privind statutul judecătorilor și procurorilor, motiv pentru care s-a dispus clasarea sesizării formulate de petent.

Dosar nr. 6988/2017 Petentul a reclamat lipsa unui răspuns din partea Tribunalului Ilfov la cererea formulată pe data de xx.xx.2016 și a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului în acest sens.

Urmare a demersurilor întreprinse, Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a informat că verificările efectuate au constatat în analiza evidențelor constituite în programul informatic ECRIS al Tribunalului Ilfov cu privire la dosarul în cauză, precum și înscrisurile transmise de Tribunalul Ilfov. Ni s-a mai adus la cunoștință că cererea petentului formulată la data de 05.10.2016 a fost calificată ca având natura unei precizări și a fost atașată la dosar.

De asemenea, am fost informați că la data de 28.03.2017, petentul a formulat o cerere de eliberare a unei copii a tabelului preliminar, cerere care a fost avizată favorabil și că la aceeași dată a primit o copie a filei 178 de dosar, reprezentând extras din tabelul preliminar, la poziția 519 figurând cu o creanță de 89.832,46 lei.

Inspekția Judiciară ne-a mai comunicat că din examinarea sesizării au constatat că petentul nu a indicat aspecte care s-ar circumscrie vreuneia dintre abaterile disciplinare prevăzute de art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată cu modificările și completările ulterioare, ci doar a semnalat faptul că plata salariilor după declararea insolvenței SC xxx SRL s-a făcut preferențial, fără a preciza care sunt aspectele referitoare la activitatea sau conduita magistratului investit cu soluționarea acestui dosar cu privire la care s-ar impune efectuarea verificărilor prealabile de către inspectorii judiciari, în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 45 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată.

În temeiul prevederilor art. 45 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, apreciind că nu există indicii privind săvârșirea vreuneia dintre abaterile disciplinare prevăzute de art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, a dispus clasarea sesizării.

Dosar nr. 10991/2017 Petentul ne-a sesizat în contextul art. 21 alin. (3) din Constituție cu privire la tergiversarea soluționării dosarului unui dosar penal aflat la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, în care avea calitatea de reclamant.

Astfel, petentul susținea că la data de 25.11.2016 a făcut o plângere penală înregistrată sub nr. xxx/VIII-1/2016, dar nu a primit un răspuns cu privire la stadiul de soluționare.

Urmare a demersurilor întreprinse, Inspekția judiciară ne-a transmis că în urma verificărilor prealabile efectuate în cauză, s-a constatat faptul că nu sunt indicii cu privire la existența vreunei abateri disciplinare dintre cele prevăzute de art. 99 din Legea nr. 303/2004, întrucât aspectele invocate de petent referitoare la tergiversarea soluționării plângerii adresate Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București, nu se confirmă.

Dosar nr. 11202/2017 Petenta ne-a sesizat cu privire la necomunicarea Hotărârii nr. xxxx/2016, pronunțată în data de xx.xx.2016 de către Judecătoria Bârlad, în dosarul nr. xxxx/189/2016.

Inspekția Judiciară ne-a transmis prin adresa nr. xxx/IJ/2641/DIJ/2017 că verificările prealabile efectuate au relevat faptul că sentința civilă i-a fost comunicată petentului la adresa indicată în plângere.

Dosar nr. 2492/2017 Petenta ne-a sesizat cu privire la Înștiințările primite de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Cluj, susținând că nu a primit răspuns la solicitarea privind modificarea procedurii de citare și solicită ajutorul instituției Avocatul Poporului în sensul reglementării de către Consiliul Superior al Magistraturii, a unei proceduri de comunicare a actelor procedurale prin poștă, prin stabilirea unui număr de zile în care înștiințarea să fie păstrată la Oficiul poștal, înainte de a fi restituită organului judiciar, Oficiul poștal confirmând faptul că înștiințările care nu se pot preda în aceeași zi se returnează imediat expeditorului.

Consiliul Superior al Magistraturii ne-a comunicat că solicitarea de reglementare de către acesta a unei proceduri de comunicare a actelor procedurale prin poștă, prin stabilirea unui număr de zile în care înștiințarea să fie păstrată la Oficiul poștal, înainte de a fi restituită

organului judiciar, a fost analizată de Comisia nr. 1 „Legislație și cooperare interinstituțională”, în ședința din data de 2.05.2017.

Comisia a reținut că, de lege lata, comunicarea actelor de procedură se face în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală sau de Codul de procedură civilă, după caz (fapt menționat și de instituția Avocatul Poporului prin adresa nr. 20604/2016).

Astfel că CSM nu este abilitat să elaboreze norme subsecvente dispozițiilor legale de ordin procedural prin care să stabilească modalitatea de aplicare a acestora, solicitarea excedând competențelor ce revin acestei instituții, potrivit dispozițiilor art. 133 și art. 134 din Constituția României.

În luna noiembrie 2017 am sesizat Consiliul Superior al Magistraturii cu privire la adresele trimise de către instituția Avocatul Poporului Inspecției Judiciare, Parchetului de pe lângă Judecătoria Buftea (în data de 11 mai 2017), Parchetului de pe lângă Judecătoria Târgoviște (în data de 21 iulie 2017), Parchetului de pe lângă Judecătoria Brăila (în data de 19 martie 2017), Parchetului de pe lângă Judecătoria Urziceni (în data de 18 aprilie 2017), Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (în data de 21 septembrie 2016, 19 decembrie 2016 și 2 octombrie 2017), la care Avocatul Poporului **nu a primit răspuns până în prezent**.

Față de cele expuse, în temeiul art. 18 și art. 24 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am supus atenției examinarea situației create și am rugat să se dispună comunicarea unui răspuns către instituția Avocatul Poporului.

1.3. MINISTERUL JUSTIȚIEI

Petițiile formulate au avut ca obiect lipsa unui răspuns la solicitările petenților, aplicarea prevederilor Legii nr. 254/2013 de către Administrația Națională a Penitenciarelor (dosar în lucru), transferul persoanelor condamnate.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 5532/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură cu faptul că nu a primit niciun răspuns la petiția înaintată Ministerului Justiției la data de 3 februarie 2017, menționând, de asemenea, că a transmis petiții prin poșta electronică încă din august 2016.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Ministerului Justiției pentru examinarea aspectelor invocate de către petent.

Prin adresa nr. xxx /2017 (transmisă, în copie, împreună cu înscrisurile atașate, petentului) Ministerul Justiției ne-a comunicat că petiția din data de 03.02.2017 a fost clasată, potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor. Autoritatea sesizată, ne-a transmis, totodată, două dintre răspunsurile comunicate petentului la datele de 13.09.2016 și 13.12.2016.

Dosar nr. 744/2017 (sesizare din oficiu) În data de 13 ianuarie 2017, jurnalul Bună Ziua Iași a publicat o știre despre cazul decesului unui bebeluș la Maternitatea Elena Doamna din Iași. În urma clasării dosarului de către procurori, în luna septembrie 2016, în articol se afirma că părinții bebelușului mort au depus contestație la rezoluția dată de procurori și, deși trebuiau să primească un răspuns în termen de 20 de zile, prim procurorul Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași nu le-a oferit nici până acum un punct de vedere. Instituția Avocatul

Poporului s-a sesizat din oficiu și a solicitat Inspekția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii

În urma demersurilor întreprinse, Inspekția Judiciară ne-a informat că verificările prealabile au fost finalizate la data 13.03.2017, au constatat în examinarea articolului de presă care a format obiectul sesizării din oficiu, a relațiilor și a înscrisurilor primite de la prim procurorul Parchetului de pe lângă Tribunalul Iași, la solicitarea inspectorului judiciar.

La data de 4.01.2017, pe rolul Judecătoriei Iași a fost înregistrat dosarul nr. xxx /245/2017, având ca obiect plângerea formulată de petenții C.C. și C.I. împotriva soluției de clasare dispusă de procuror în dosarul nr. xxx /P/2014 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași, fiind stabilite termene de judecată succesiv la datele de 08.02.2017, 08.03.2017 și 05.04.2017.

În raport de aspectele sesizate, abaterea disciplinară sub aspectul căreia au fost efectuate verificări prealabile este cea prevăzută de art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004, în conformitate cu care constituie abatere disciplinară, *„nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor ori întârzierea repetată în efectuarea lucrărilor, din motive imputabile”*.

În acest sens, analiza efectuată sub aspectul imputabilității conduitei adoptate de către prim procuror în ceea ce privește soluționarea lucrării nr. xxx/II/2/2016, prin raportare la volumul total, semnificativ, al activității desfășurate de către aceasta și la condițiile concrete în care au fost exercitate atribuțiile funcției de prim procuror, Inspekția Judiciară apreciază că nu se poate vorbi de o întârziere repetată în efectuarea lucrărilor, din motive imputabile, câtă vreme întârzierea în finalizarea lucrării nu s-a datorat unor cauze de ordin subiectiv, care ar putea fi imputabile procurorului (dezinteresul acestuia), ci unor cauze obiective, de natură să justifice această întârziere.

În consecință, în temeiul art. 45 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, Inspekția Judiciară ***a dispus clasarea sesizării ce a avut ca obiect solicitarea nr. 744/19.01.2017*** formulată de către Avocatul Poporului.

Dosar nr. 14478/2017 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu tergiversarea redactării și comunicării Sentinței nr. xxx/xx.xx.2017, într-un dosar aflat pe rolul Judecătoriei Sectorului 2.

Urmare a demersurilor întreprinse, Inspekția Judiciară ne-a comunicat că verificările efectuate, în limitele de competență ale art. 46 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată și modificată au avut în vedere sesizarea petentului, relațiile punctual solicitate de inspectorul judiciar conducerii instanței, precum și datele furnizate de sistemul informatic ECRIS care atestă măsurile dispuse de judecător în dosarul ce face obiectul sesizării.

Dosarul respectiv, având ca obiect partaj bunuri comune a fost înregistrat pe rolul Judecătoriei Sector 2 București la data de 21 iulie 2015 și a fost repartizat în mod aleatoriu.

Acesta a fost soluționat prin sentința civilă nr. xxx, pronunțată la data de 4 iulie 2017, hotărârea susmenționată revenind spre motivare judecătorului.

Potrivit prevederilor art. 426 alin. (5) din Noul Cod de procedură civilă, hotărârea se va redacta și se va semna în cel mult 30 de zile de la pronunțare, fiind deci menținută obligația instituită, în același sens, de anterioara reglementare de drept procesual civil (potrivit prevederilor art. 264 alin. (1) din Codul de procedură civilă anterior, motivarea hotărârii se face în termen de cel mult 30 de zile de la pronunțare).

În ceea ce privește nerespectarea termenului legal de redactare a hotărârii, este real aspectul semnalat de petent, și anume că aceasta a fost redactată în condițiile depășirii termenului prevăzut de dispozițiile legale susmenționate.

Astfel, din relațiile comunicate de instanță la solicitarea inspectorului judiciar reiese că decizia civilă pronunțată la data de 4 iulie 2017, a fost redactată la foarte scurt timp de la înregistrarea lucrării la Inspekția Judiciară, respectiv la 27 octombrie 2017, cu o depășire de aproximativ 2 luni și jumătate a termenului prevăzut de lege.

În acest context, trebuie observat că, potrivit art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, “efectuarea cu întârziere a lucrărilor din motive imputabile” constituie abatere disciplinară, astfel că, în speță, din verificările efectuate ar trebui să rezulte dacă redactarea peste termenul legal a hotărârii se datorează exclusiv atitudinii culpabile a judecătorului.

Pentru analizarea cauzelor care au determinat redactarea cu întârziere a hotărârii de mai sus, în cadrul verificărilor prealabile au fost furnizate de către Judecătoria Sector 2 București, la solicitarea inspectorului judiciar, date privind volumul de activitate al domnului judecător, pentru intervalul 1 ianuarie 2017 – 31 octombrie 2017.

Din datele comunicate de instanță, care a făcut referire în mod suplimentar și la anul 2016, reiese că, pe parcursul anului 2016, judecătorul a participat la 105 ședințe de judecată, rulând un număr de 2084 de dosare – cu o complexitate de 10.023 puncte, din care au fost soluționate 1438 dosare – cu o complexitate de 10.227 puncte și *a redactat 1288 de hotărâri, având o operativitate de 65,21%.*

În intervalul ianuarie-octombrie 2017, judecătorul a participat la 59 de ședințe de judecată, rulând un nr. de 970 de dosare – cu o complexitate de 4514 puncte, din care a soluționat 793 dosare – cu o complexitate de 2689 puncte, având o operativitate de 81,75%

Comparativ cu activitatea colegilor săi, în perioada vizată de verificările prealabile, dl judecător s-a situat sub media pe secție, respectiv: a participat și a condus 59 de ședințe (față de media de 64 de ședințe/judecător), a rulat un nr de 970 de dosare (față de media de 1144 de dosare/ judecător), revenindu-i spre redactare 662 de hotărâri (față de media de 825 de hotărâri/judecător).

De asemenea, mai reiese din răspunsul Inspekției Judiciare că judecătorul în cauză își tehnoedactează singur hotărârile, iar la momentul finalizării verificărilor prealabile mai avea 26 de hotărâri restante la redactare, pronunțate în intervalul septembrie 2016 – iulie 2017 (din care 9 hotărâri pronunțate în 2016, la data redactării prezentei rezoluții rămase doar 6, una pronunțată în luna noiembrie, iar 5 pronunțate în luna decembrie 2016).

În lipsa criteriilor prevăzute de lege, în funcție de care să se stabilească caracterul imputabil sau neimputabil al efectuării cu întârziere a lucrărilor, dat fiind rezultatul verificărilor prealabile efectuate și având în vedere aspectele care țin de întreaga activitate profesională a judecătorului în perioada de referință, se constată că redactarea hotărârii peste termenul legal nu îi poate fi imputabilă în exclusivitate persoanei în sarcina căreia s-a stabilit această atribuție.

Astfel, este de observat în primul rând, că exercitarea în mod eficient a atribuțiilor prevăzute de lege în sarcina magistratului presupune nu numai o obligație din partea acestuia din urmă, ci și o obligație corelativă a statului, de creare a condițiilor de muncă adecvate.

Astfel, la pct. V al Recomandării nr. 12 (2010) a Comitetului de Miniștri privind independența, eficiența și responsabilitățile judecătorilor, se recomandă statelor membre luarea unor măsuri pentru crearea condițiilor necesare îndeplinirii în mod eficient a atribuțiilor de către judecători, inclusiv prin recrutarea unui număr de judecători suficient și asigurarea

unei pregătiri profesionale, cât și prin asigurarea unui suport de personal, de sedii adecvate, de echipamente suficiente și degrevarea de sarcini nejudiciare.

În speță, referitor la volumul de activitate înregistrat de judecătorul în cauză, se mai constată că împreună cu ceilalți judecători ai secției civile, prin rotație, a îndeplinit în perioada ianuarie 2017 – iulie 2017, atribuțiile legate de acordarea personalității juridice a asociațiilor și fundațiilor, a asociațiilor de proprietari, în perioada 13.09.2016 – 03.03.2017 a verificat activitatea grefierului delegat cu păstrarea și completarea registrului de evidență a amenzilor judiciare, iar conform Hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 818/04.07.2017 a fost numit vicepreședinte al instanței, pentru o perioadă de 3 ani, începând cu data de 15.07.2017.

În acest context, trebuie observat că activitatea judecătorului nu se limitează doar la redactarea hotărârilor pronunțate, în speță, tehnoredactarea acestora fiind realizată în totalitate de dl judecător, ci o mare parte a timpului de lucru este afectată și studiului dosarelor din fiecare ședință, participării la ședințele de judecată, precum și verificării și semnării încheierilor de ședință din dosarele rulate și îndeplinirii atribuțiilor de serviciu nonjurisdicționale.

Pe de altă parte, trebuie evidențiat impactul considerabil adus activității judecătorilor și personalului auxiliar ca urmare a aplicării dispozițiilor Codului de procedură civilă. Astfel, deși neevidențiat statistic, se impune a fi menționat efortul constant depus de judecător și grefier, în materie civilă, în activitatea de regularizare a cererilor de judecată.

Totodată, deși potrivit ROIJ (art. 97 alin. (2) se formează în mod obligatoriu dosare asociate pentru o serie de cauze (reexaminare ajutor public judiciar, reexaminare taxă judiciară de timbru, reexaminare anulare cerere, căi de atac privind amenzi judiciare, reexaminare taxă timbru/restituire taxă timbru după soluționarea definitivă a cauzei/restituire cauțiune după soluționarea definitivă a procesului), acestea nu sunt cuantificate din punct de vedere statistic.

Prin urmare, în contextul susmenționat, în perioada de timp necesară pentru pregătirea corespunzătoare a ședințelor de judecată la care a participat dl judecător în perioada de referință, pentru verificarea și semnarea lucrărilor ulterioare respectivelor ședințe, precum și activitățile suplimentare în care a fost angrenat, pot fi calificați ca factori obiectivi, de natură a conduce la concluzia că întârzierea de aproximativ 2 luni și jumătate în redactarea hotărârii judecătorești nu îi poate fi imputată în exclusivitate, neconstatându-se indicii de săvârșire a abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, s-a dispus clasarea sesizării formulate de petent, în temeiul art. 45 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

SECȚIUNEA a 3-a

POLIȚIE

Obiect petiții

Nemulțumiri referitoare la:

- sancțiunile contravenționale aplicate de poliție;
- modul de îndeplinire a atribuțiilor de către polițiști;
- răspunsurile primite din partea MAI;
- derularea raporturilor de muncă;

- solicitarea de informații referitoare la: obținerea, reținerea sau preschimbarea permisului de conducere; înmatricularea și radierea autoturismelor;
- preținse abuzuri săvârșite de cadre ale poliției;
- tergiversarea soluționării unor plângeri de către organele de cercetare penală;
- necomunicarea informațiilor privind stadiul soluționării dosarelor;
- drepturile salariale și dreptul de pensie ale polițiștilor;
- reîncadrarea în funcția publică și plata drepturilor bănești, ca urmare a punerii în executare a unor hotărâri judecătorești;
- contestarea deciziilor Casei de Pensii Sectoriale a Ministerului Administrației și Internelor privind recalcularea pensiilor cadrelor de poliție.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 3302/2017 Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 3302 din 16 februarie 2017, petentul, lucrător al Inspectoratului de Poliție al Județului Neamț – Secția 4 Poliție Rurală Târgu Neamț – Post Poliție Vânători Neamț ne-a sesizat în legătură cu neacordarea în întregime a sporului pentru munca în schimburi (Norma 12) și pontarea a doar 8 ore de muncă deși, potrivit susținerilor petentului, în zilele de sâmbătă și duminică lucrează, singur pe tură, 24 de ore.

Față de aspectele invocate, am supus examinării aspectele invocate de către petent IPJ Neamț.

IPJ Neamț – Biroul Control Intern ne-a comunicat, în esență, că potrivit dispozițiilor Ordinului MAI nr. 310/21.12.2009, începând cu luna septembrie 2016 polițiștii Secției de Poliție Rurală nr. 4, Tg. Neamț (inclusiv petentul) au fost alocați la Norma de hrană 12B, determinarea valorii financiare neimpozabile a normei de hrană realizându-se în conformitate cu pontajele lunare întocmite la nivelul fiecărei subunități de poliție.

Referitor la pontarea orelor efectuate în zilele de sâmbătă, duminică și în zilele declarate nelucrătoare, la nivelul Secției de Poliție Rurală nr. 4, Tg. Neamț a fost stabilit un program de lucru de 8 ore cu prezență obligatorie, intervenția la evenimentele sesizate în afara acestui program realizându-se de aceeași polițiști, de la domiciliu; serviciul de patrulare și intervenție se efectuează de către doi polițiști.

Timpul lucrat efectiv se pontează în totalitate –respectiv numărul orelor cu prezență obligatorie, la care se adaugă numărul orelor în care polițiștii au desfășurat activități de intervenție la evenimentele sesizate în afara programului cu prezență obligatorie, ce constituie timp de lucru suplimentar, ce se recuperează cu timp liber corespunzător și se remunerează potrivit legii. În acest sens au fost invocate dispozițiile Legii nr. 183/2014 și Ordinului MAI nr. 4/2015.

S-a mai menționat că din verificarea dispozițiilor lunare de planificare a programului de lucru, a pontajelor și a dispozițiilor privind intervenția pentru asigurarea continuității serviciului polițienesc a rezultat că lucrătorii de poliție din cadrul Secției de Poliție Rurală nr. 4, Tg. Neamț au fost desemnați să asigure serviciul prin rotație, în mod echitabil, câte un lucrător de la fiecare post de poliție, pentru a se asigura un număr de zile comparabil egal pentru fiecare polițist.

Dosar nr. 4553/5202/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură modul în care se desfășoară traficul rutier în anumite zone în care circulă zilnic, nedispunerea măsurilor care se impun de către organele de poliție pe care le-a sesizat și interzicerea accesului în localitatea Rudeni din strada Panduri.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției Române – Direcția Rutieră pentru examinarea situației prezentate.

Autoritatea menționată ne-a comunicat că urmare sesizărilor petentului au fost aplicate mai multe sancțiuni contravenționale; s-a mai precizat că drumul național Centura București „se află în proces de modernizare pe sectorul de drum cuprins între km 55+465m și km 64+160m iar amplasarea indicatoarelor rutiere „accesul interzis” și a panourilor adiționale „cu excepția riveranilor” s-a realizat temporar, până la finalizarea lucrărilor, cu avizul poliției rutiere. S-a menționat, de asemenea, că aspectele semnalate rămân în atenția Direcției Rutiere și se vor desfășura, periodic, activități pentru identificarea conducătorilor auto care nu respectă prevederile legale.

Dosar nr. 11315/11647/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură modul în care se desfășoară traficul rutier pe centura București, între localitățile Chitila și Chiajna, nedispunerea măsurilor care se impun de către organele de poliție pe care le-a sesizat și lipsa unui răspuns din partea Poliției Chitila și a Ministerului Afacerilor Interne.

Față de aspectele invocate, am supus examinării aspectele invocate de către petent IGPR – Direcția Rutieră, care a redirecționat adresa, spre soluționare, IPJ Ilfov – Compartimentul Control Intern.

Inspectoratul de Poliție al Județului Ilfov – Serviciul Rutier ne-a comunicat că drumul național – centura București „se află în proces de modernizare pe sectorul de drum cuprins între km 55+465m și 64+ 160m. Amplasarea indicatoarelor rutiere ”accesul interzis” și panourilor adiționale ”cu excepția riveranilor” s-a realizat cu avizul Serviciului Rutier Ilfov, cu caracter temporar, până la finalizarea lucrărilor.” Aspectele pe care petentul le-a sesizat au făcut obiectul și a unor petiții adresate altor instituții, astfel că începând cu 1 martie 2017 lucrătorii Serviciului Rutier și ai Formațiunii Rutiere Chitila au fost instruiți, luând măsuri cu privire la sancționarea conducătorilor auto care nu respectă semnificația indicatorului „accesul interzis” și interdicția temporară de circulație instituită pe un anumit sector de drum. „Activitățile de prezență și de acțiune conformă s-au desfășura și se desfășoară în continuare atât în intervalul orar 07-10, 16-18, precum și în restul zilei, pentru prevenirea accidentelor rutiere, iar atunci când situația impune, traficul rutier în zonă este fluidizat de lucrătorii de poliție rutieră”.

Dosar nr. 4371/2017 Petentul a reclamat încălcarea drepturilor sale de către Postul de Poliție din localitatea Șelimbăr județul Sibiu.

A fost sesizată Secția 1 – Poliție Rurală Șelimbăr care ne-a informat că cercetările în cauză au fost efectuate de ASP G. D. sub supravegherea Parchetului de pe lângă Judecătoria Sibiu.

De asemenea, am fost informați că deoarece petentul nu a depus plângere penală în scris în termenul prevăzut de lege s-a dispus clasarea pentru infracțiunea de vătămare corporală din culpă.

Dosar nr. 15422/2017 Petentul ne-a sesizat cu privire la anumite aspecte, apreciate ca nelegale, sesizate în desfășurarea activității Poliției Locale Oradea (spre exemplu neidentificarea persoanelor care se fac vinovate (în opinia petentului) de prejudicierea bugetului local ”în urma proceselor vizând desființări ilegale de posturi” și nerecuperarea acestui prejudiciu, inexistența Regulamentului de organizare și Funcționare, inexistența

Planului de Siguranță și Ordine Publică, inexistența Regulamentului de ordine interioară actualizat, inexistența documentului de Misiune anuală a instituției, inexistența Planului de pregătire profesională, nefuncționarea Comisiei de control managerial intern, inexistența procedurii de lucru operațională și specifică, nerespectarea planificării concediilor, neemiterea în termen a punctelor de vedere de către Compartimentul juridic, repartizarea la dispeceratul poliției locale, în locul dispecerilor lipsă, a unor polițiști locali ce nu dispun de ”token autorizat, neregularități vizând organigrama, nerespectarea normelor privind asigurarea conducerii instituției și a departamentelor acesteia, caracterul insalubru al spațiului în care petentul își desfășoară activitatea, nerespectarea normelor legale privind programarea concediilor de odihnă și orele suplimentare, inexistența Sindicatului Lex Pol Loc, neîntrunirea Comitetului de sănătate și securitate în muncă, atribuirea unor autovehicule pe baza unor protocoale încheiate cu societăți private, aspect apreciat de petent ca nelegal, neaprobarea cererii petentului de efectuare a trei zile de concediu de odihnă, care au fost înscrise ca „3 zile nemotivate în pontaj”, cu consecința reducerii sumei primită ca salariu, emiterea unei decizii de imputare a unor sume constând în drepturi salariale pe o perioadă în care petentul nu și-a desfășurat activitatea în cadrul Poliției Locale Oradea.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Poliției Locale Oradea pentru examinarea acestora.

Prin adresa nr. xxx/ 2017 autoritatea sesizată ne-a comunicat că toate aspectele sesizate sunt sau au fost în analiza Poliției Locale Oradea, urmare memoriilor petentului.

Celor cincizeci de petiții formulate în ultimele patru luni li s-au formulat răspunsuri scrise; în măsura în care sesizările au fost apreciate ca întemeiate au fost identificate și implementate soluții cu privire la aspectele invocate. Ca exemple în acest sens au fost menționate adoptarea Hotărârii Consiliului Local Oradea nr. 832/2017 privind Regulamentul de Organizare și Funcționare a Poliției Locale Oradea, corespunzător actualei organigrame și adoptarea, prin Hotărârea Consiliului Local Oradea nr. 831/2017, a Planului de Ordine și Siguranță Publică al Municipiului Oradea pentru anul 2017, punerea la dispoziția petentului (a unui birou - spațiu aerisit, ventilat, iluminat, încălzit și igienizat).

S-a mai menționat că urmare examinării tuturor aspectelor sesizate s-a apreciat că sunt neîntemeiate criticile privind nelegala funcționare a Poliției Locale Oradea, prin inexistența Regulamentului de organizare și Funcționare și inexistența Planului de Siguranță și Ordine Publică, lipsa unui regulament în concordanță cu organigrama în vigoare, neactualizarea de trei ani a Regulamentului de organizare și funcționare adoptat prin HCL Oradea nr. 784/2014, deservirea ”punctului de informații acces Primăria Municipiului Oradea” nu de un polițist local, ci de ”postul de magazioner”, lipsa prevederii atribuțiilor – între altele – pentru două posturi din cadrul Compartimentului dispecerat, imagine, comunicare și relații cu mass media, nelegala reglementare a subordonării patrulelor Șefului Serviciu ordine publică și rutieră, neluarea măsurilor necesare pentru igienizarea biroului petentului, neinstalarea (ulterior sesizării petentului din ianuarie 2016) tuturor programelor informatice utilizate de Poliția Locală, reglementarea nelegală a atribuției Compartimentului resurse umane de întocmire de rapoarte de specialitate în vederea aprobării organigramei și a statului de funcții de către Consiliul Local, nerespectarea normelor legale privind programarea concediilor de odihnă și orele suplimentare, nerespectarea normelor legale prin asigurarea continuității conducerii de către Compartimentul secretariat și relații cu publicul, prevederea nelegală pentru agenții Domeniului Construcții și protecția mediului de atribuții de intervenție la evenimentele semnalate prin Serviciul de urgență 112, deși aceștia nu sunt instruiți și nu sunt dotați cu echipamente pentru asemenea intervenții, nelegala subordonare a Compartimentului Control comercial, lipsa reglementării atribuțiilor Compartimentului Juridic, nerespectarea

programului de lucru și ne desemnarea zilnică, de către șeful Poliției Locale, a buletinului posturilor, nerespectarea dispozițiilor referitoare la efectuarea de instructaje pe probleme de legislație și lipsa pregătirii în ceea ce privește comunicarea cu cetățeanul, petentul neparticipând la asemenea forme de instruire, nerealizarea testărilor profesionale sau a abilităților de comunicare, neadoptarea Planului de ordine și siguranță publică a municipiului Oradea al Poliției Locale Oradea și neprevăderea postului de Șef birou Disciplina în construcții și protecția mediului, inexistența în anii 2015, 2016 și 2017 a unui Regulament de organizare și funcționare, ultimul asemenea regulament legal adoptat fiind cel aprobat prin HCL Oradea nr. 785/2014, lipsa reglementării atribuțiilor posturilor de conducere – șef birou Disciplina în construcții și protecția mediului, șef birou Ordine publică reglementare probleme cetățenești și a unor funcții de execuție, lipsa unor răspunsuri din partea Compartimentului juridic la cererile pe care petentul le-a adresat acestei structuri, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, neactualizarea Regulamentului de organizare și funcționare din anul 2014, neefectuarea – în ceea ce îl privește pe petent – a niciunui instructaj privind normele de sănătate, protecția muncii, stingere a incendiilor și situații de urgență, cumulul nelegal de posturi de către un funcționar public (care a semnat în calitate de director executiv adjunct), folosirea autovehiculelor de serviciu în interes personal și în afara programului de lucru, planificarea nelegală a serviciilor - obstrucționarea realizării de către petent a planificării serviciilor din subordine, neaprobarea, în marea lor majoritate, a propunerilor petentului privind planificările lunare pentru serviciile de permanență a Biroului Disciplina în construcții și protecția mediului; desfășurarea de către polițiști din cadrul biroului menționat de activități nespecifice din dispoziția directorului executiv și încălcarea acordului colectiv față de aceștia (aspecte sesizate prin notele nr. xxx/2017 și nr. xxx/2017), numărul redus al polițiștilor din cadrul Biroului disciplina în construcții și protecția mediului și lipsa unui răspuns la sesizările petentului sub aceste aspecte, nerespectarea regimului de semnături (semnarea unor acte înaintea dumneavoastră de toate celelalte persoane indicate în act), nerespectarea regimului de înlocuire în cazul concediilor de odihnă, inexistența criteriilor de selectare a persoanelor care sunt promovate în funcții de conducere ”prin modalitatea” promovare temporară,” inexistența unui ”regim de înlocuire a consilierului juridic,” obstrucționarea exercitării activității petentului, nerespectarea normelor de securitate și sănătate în muncă, ne desemnarea actelor petentului de către șeful Poliției Locale, sau semnarea acestora cu întârziere, neexercitarea atribuțiilor Comisiei de control managerial, discriminarea petentului – prin nerepartizarea unui autovehicul de serviciu, discriminarea ”pe post” – având în vedere vechimea și pregătirea sa, repartizarea unui spațiu insalubru cu destinație de birou, repartizarea- în condiții apreciate ca nelegale – a unei lucrări referitoare la reluarea procedurii prevăzută de Codul Fiscal privind suprapunerea proprietarilor clădirilor a căror fațade nu sunt întreținute (în baza unor hotărâri de Consiliu Local din decembrie 2015) – problemele derivând din aplicarea actelor administrative amintite excedând sferei răspunderii sale, în perioada respectivă nefiind încadrat în Poliția Locală Oradea.

S-a mai arătat, în răspunsul autorității sesizate, că au fost formulate răspunsuri – în corespondența purtată cu petentul - referitoare la criticile relative la: neidentificarea persoanelor care se fac vinovate (în opinia petentului) de prejudicierea bugetului local ”în urma proceselor vizând desființări ilegale de posturi” și nerecuperarea acestui prejudiciu , nelegala funcționare a Poliției Locale Oradea, prin inexistența Planului de pregătire profesională, nefuncționarea Comisiei de control managerial intern, inexistența procedurii de lucru operațională și specifică, lipsa unui regulament în concordanță cu organigrama în vigoare, neactualizarea de trei ani a Regulamentului de organizare și funcționare adoptat prin HCL Oradea nr. 784/2014, inexistența pentru anii 2016 și 2017 a Planurilor de siguranță și

ordine publică, asigurarea conducerii - în afara programului normal de lucru - nu de directorul executiv, directorul executiv adjunct sau șeful Serviciului Financiar logistic, gestiune bază de date, ci de Șeful Serviciului Ordine publică și rutieră sau de șeful Serviciului Financiar logistic, gestiune bază de date, petentul fiind trecut "la permanentă" în mod ilegal, în opinia sa, fără efectuarea vreunui instructaj, pentru a coordona activitatea unor compartimente pe care nu le are în subordine, ceea ce a determinat comunicarea refuzului său sub acest aspect, neluarea măsurilor necesare (după un an și opt luni) pentru igienizarea biroului petentului, neinstalarea (ulterior sesizării petentului din ianuarie 2016) tuturor programelor informatice utilizate de Poliția Locală, nerespectarea normelor legale prin asigurarea continuității conducerii de către Compartimentul secretariat și relații cu publicul, lipsa reglementării atribuțiilor Compartimentului Juridic, inexistența în anii 2015, 2016 și 2017 a unui Regulament de organizare și funcționare, înregistrarea unui mare număr de petiții anonime care fac obiectul efectuării de verificări și la care se formulează răspunsuri, contrar O.G. nr. 27/2002, neexistând o procedură cu privire la aceste petiții.

În ceea ce privește criticile vizând inexistența Sindicatului Lex Pol Loc, neacordarea sporului de misiune, atribuirea unor autovehicule pe baza unor protocoale încheiate cu societăți private, aspect apreciat de petent; neaprobarea cererii de efectuare a trei zile de concediu de odihnă, care au fost înscrise ca „3 zile nemotivate în pontaj”, cu consecința reducerii sumei primită ca salariu; emiterea unei decizii de imputare a unor sume constând în drepturi salariale pe o perioadă în care petentul nu și-a desfășurat activitatea în cadrul Poliției Locale Oradea s-a precizat că aspectele sesizate sunt reale, realizarea măsurilor făcându-se însă cu respectarea tuturor prevederilor legale în materie.

Astfel, inexistența sindicatului Lex Pol Loc se datorează desființării acestuia, iar acordarea sporului de misiune permanentă a încetat urmare concluziilor controalelor Curții de Conturi, care a apreciat ca nelegală acordarea acestui spor, concluziile fiind menținute și de instanța de judecată.

În ceea ce privește autovehiculele de care dispune Poliția Locală Oradea pe baza unor protocoale încheiate cu societăți private, s-a arătat că acestea nu sunt atribuite Poliției Locale Oradea, ci sunt puse la dispoziția instituției cu titlu gratuit, împreună cu un șofer al societății proprietare, în vederea realizării unor obiective comune, asumate prin respectivele protocoale, fără ca acest aspect să excedeze cadrului legal reglementat.

Referitor la cererea de concediu a petentului s-a menționat că aceasta a intervenit la scurt timp după revenirea sa din concediul planificat inițial și viza o altă perioadă decât cea planificată, în care la nivelul instituției se derulau o serie de activități specifice ce necesitau implicarea întregului personal cu funcții de conducere, motiv pentru care nu a fost aprobată. Cu toate acestea, petentul nu s-a prezentat la serviciu în perioada vizată de cererea de concediu, astfel că a fost pontat absent nemotivat.

Referitor la decizia de imputare a unor sume reprezentând drepturi salariale pentru o perioadă în care petentul nu și-a desfășurat activitatea în cadrul Poliției Locale Oradea s-a menționat că, deși nu a desfășurat efectiv activitatea în cadrul Poliției Locale Oradea, a încasat drepturile salariale aferente acestei perioade, iar urmare controlului Curții de Conturi s-a stabilit nelegalitatea încasării unei părți din aceste drepturi salariale.

Potentului i s-a comunicat, totodată, de către instituția Avocatul Poporului că demersurile efectuate s-au întemeiat pe prevederile art. 59 din Constituția României (care dispun că Avocatul Poporului își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile și în libertățile lor, în limitele stabilite de lege. Autoritățile publice sunt obligate să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale) și ale art. 4 din Legea nr. 35/1997 (potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după

caz, să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale).

S-a mai menționat că în ceea ce privește cadrul legal cărora li se circumscriu demersurile efectuate de către instituția Avocatul Poporului petentul urmează să aibă în vedere, de asemenea, reglementarea cuprinsă în art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 potrivit căreia în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului nu se substituie autorităților publice.

Astfel, în ceea ce privește răspunsurile primite din partea Poliției Locale Oradea, eventualele critici pe care înțelege să le invoce pot fi formulate pe calea sesizării instanței de contencios administrativ în condițiile Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Dosar nr. 2859/2017 Petentul ne-a adus la cunoștință faptul că începând cu data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 76/2016 privind înființarea, organizarea și funcționarea Direcției Generale de Protecție Internă a Ministerului Afacerilor Interne, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (1) („Polițiștii din cadrul Departamentului de Informații și Protecție Internă, desființat potrivit prezentei ordonanțe de urgență, se pun la dispoziția Ministerului Afacerilor Interne în condițiile Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, în vederea numirii într-o funcție corespunzătoare”), a fost pus la dispoziția MAI (până să fie pus la dispoziție a ocupat funcția de ofițer specialist principal în cadrul Departamentului de Informații și Protecție Internă al Ministerului Afacerilor Interne, timp de 17 ani, perioadă în care a fost evaluat numai cu calificative „Foarte bun” și recompensat pentru profesionalism și dăruire în muncă, fără sancțiuni disciplinare”).

În plus, preciza că în data de 06.11.2016, s-a adresat în scris conducerii noii structuri înființate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 76/2016, respectiv Direcției Generale de Protecție Internă condusă de domnul colonel M.C.M., în condițiile prevederilor art. 26 alin. (5) („*Polițiștii prevăzuți la alin. (1) pot participa la procedurile de ocupare a posturilor vacante din Direcția Generală de Protecție Internă*”), solicitând să participe la procedura ce urma să fie organizată în vederea obținerii unui post similar celui ocupat anterior-ofițer specialist principal contrainformații/protecție internă, cerere nesoluționată până la această dată.

Totodată, petentul și-a exprimat nemulțumirea cu privire la modul în care s-au făcut încadrările în cadrul DGPI (fără a fi informat asupra procedurii de ocupare a posturilor și a criteriilor care au stat la baza selecției personalului DGPI) și a solicitat sprijinul în vederea soluționării situației cu care se confruntă. A menționat că a sesizat /reclamat aceste aspecte Ministrului Afacerilor Interne pentru a i se preciza care este procedura și care au fost criteriile pentru selecția și încadrarea posturilor vacante ale DGPI, însă **fără să primească răspuns**.

Corpul de Control al Ministrului Afacerilor Interne ne-a transmis o adresă prin care am fost informați că de la data înregistrării petiției petentului în evidențele Corpului de Control al Ministrului (nr. xxxx din xx.xx.2017) și până la cea a înregistrării la instituția Avocatul Poporului au trecut doar 5 zile, urmând ca în termenul legal să primească răspuns.

Dosar nr. 12508/2017 Petenta ne-a sesizat cu privire la o lipsă de procedură cu privire la restituirea permiselor de conducere reținute.

Astfel, petentul ne-a adus la cunoștință că în data de 4 august 2017, s-a prezentat la Brigada Rutieră a municipiului București pentru a-și recupera permisul de conducere, dar a fost refuzat de către agentul de la Ghișeul Restituiri Permise pe motiv că nu poate prezenta dovada în original, deși acesta a verificat în sistemul electronic și a constatat că sancțiunea a fost ridicată.

Totodată, se menționa că obligativitatea prezentării dovezii înlocuitoare a permisului cu drept de circulație de 15 zile nu este prevăzută nici în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 sau în Regulamentul din 4 octombrie 2006 și nici în Dovada înlocuitoare a permisului de conducere sau în Procesul-verbal comunicat la adresa de domiciliu prin care a fost informat că începând cu data de 5 iulie 2017 i-a fost suspendată exercitarea dreptului de a conduce pe o perioadă de 30 de zile.

După ce a revenit la sediul Brigăzii Rutiere cu dovada în original, a fost informat că, în cazul în care nu mai deține în original dovada, este necesar să dea o declarație pe propria răspundere în care să menționeze acest aspect (fapt ce nu i-a fost adus la cunoștință înainte de a pleca acasă pentru a aduce dovada în original).

Față de aspectele sesizate, am supus atenției examinarea situației relatate cu *propunerea ca, pentru informarea corectă a cetățenilor, pe dovada înlocuitoare a permisului de conducere sau pe Procesul-verbal care se comunică la domiciliu să se stipuleze faptul că pentru ridicarea (recuperarea) permisului de conducere este necesară prezentarea dovezii în original.*

Brigada rutieră ne-a transmis că *propunerea instituției Avocatul Poporului de modificare a conținutului tipizatului dovezii înlocuitoare a permisului de conducere, în sensul de a stipula că este necesară prezentarea dovezii în original, în vederea restituirii permisului de conducere este întemeiată*, urmând a se avea în vedere la următoarele modificări legislative.

Dosar nr. 12204/2017 Petentul ne-a sesizat cu privire la suspendarea permisului de conducere.

Astfel, din actele anexate petiției rezultă că la data de 30.06.2017 petentul a primit din partea Poliției Rutiere Vaslui adresa nr. xxxx prin care era informat că, pentru încălcarea, la data de 04.06.2017 a prevederilor art. 100 alin. (3) lit. 3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 republicată, cu modificările și completările ulterioare, i-a fost suspendată exercitarea dreptului de conducere pe o perioadă de 60 de zile, începând cu data de 12.07.2017, or potrivit art. **100 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002** privind circulația pe drumurile publice, republicată: „Constituie contravenție și se sancționează cu amenda prevăzută în clasa a II-a de sancțiuni și cu aplicarea sancțiunii contravenționale complementare a **suspendării exercitării dreptului de a conduce pentru o perioadă de 30 de zile** (nu 60 de zile cum reiese din adresă) săvârșirea de către conducătorul de autovehicul, tractor agricol sau forestier ori tramvai a următoarelor fapte: e) nerespectarea regulilor privind depășirea”.

Inspectoratul de Poliție al Județului Vaslui-Serviciul Rutier ne-a transmis următoarele:

- la data de xx.xx.2016 petentul a fost sancționat contravențional, fiind dispusă măsura complementară de suspendare a exercitării dreptului de a conduce autovehicule pe drumurile publice, pentru o perioadă de 30 de zile;

- la data de xx.xx.2016 petentul a depus contestație la Judecătoria Bârlad, astfel măsura luată la data de 4.06.2016 fiind suspendată până la data rămânerii definitive a pronunțării hotărârii judecătorești;

- prin sentința civilă nr. xxxx /2016, rămasă definitivă la data de xx.xx.2017, *Judecătoria Bârlad a respins plângerea petentului*, astfel că, în conformitate cu prevederile

art. 118 alin. (4) și (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, în termen de 15 zile de la data pronunțării hotărârii judecătorești prin care instanța a respins plângerea împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției, fiind obligat să se prezinte la serviciul rutier care îl are în evidență pentru a preda permisul de conducere. Neprezentarea atrage majorarea cu 30 de zile a duratei de suspendare a exercitării dreptului de a conduce;

Dosar nr. 8324/2017 APADOR-CH ne-a solicitat sprijinul în demersurile avute pe lângă Inspectoratul General al Poliției Române în cadrul proiectului „*În custodia poliției: aplicarea directivelor UE privind drepturile procedurale în cadrul procesului penal*”.

Prin acest proiect APADOR-CH a solicitat Inspectoratului General al Poliției Române posibilitatea de a avea acces în minimum 2 secții de poliție (în București/sau în alt oraș din țară). Elementul central constând în cercetarea observațională, alături de ofițeri de poliție și avocați, a modului cum sunt aplicate în practică drepturile procedurale ale inculpaților aflați în custodia poliției.

Urmare a demersurilor întreprinse, am primit răspuns din partea Inspectoratului General al Poliției Române prin care am fost informați că în urma analizării celor prezentate s-a hotărât permiterea accesului reprezentanților APADOR-CH în două secții de poliție pentru a desfășura cercetarea la care se făcea referire.

Dosar nr. 15778/2017 Petenta ne-a sesizat cu privire la tergiversarea soluționării dosarului penal nr. xxxxx/P/2015 aflat la Secția 8 a Poliției Rurale Lețcani, în care are calitatea de reclamantă.

Față de cele expuse, ne-am adresat Inspectoratului de Poliție Județean Iași. Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Inspectoratul de Poliție Județean Iași, ne-a transmis prin adresa nr. xxx/2017, următoarele informații:

- în cadrul dosarului penal nr. xxxxx/P/2015, care află în lucru la secția 8 a Poliției Rurale Lețcani, organele de urmărire penală au dispus începerea urmăririi IN REM pentru săvârșirea infracțiunii de „agresiune sexuală”, fapta prevăzută de art. 219 alin. (1) și alin. (2) lit. c) din Codul penal prin ordonanța din data de 21.12.2015;

- în urma probatoriului administrat, prin ordonanța din data de 8.01.2016 s-a dispus schimbarea încadrării juridice a faptei din infracțiunea de „agresiune sexuală”, faptă prevăzută de art. 219 alin. (1) și alin. (2) lit. c) din Codul penal în infracțiunea de „act sexual cu un minor”, faptă prevăzută de art. 220 alin. (2) din Codul penal;

- prin ordonanța procurorului din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași din data de 11.01.2016 s-a dispus continuarea urmăririi penale față de suspectul D.U. pentru săvârșirea infracțiunii de „act sexual cu un minor”, faptă prevăzută de art. 220 alin. (2) din Codul penal;

- prin ordonanța procurorului din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași din data de 12.04.2016, s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale față de suspect pentru săvârșirea infracțiunii de „act sexual cu un minor”, faptă prevăzută de art. 220 alin. (2) din Codul penal;

- procurorul din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași, a întocmit la data de 29.03.2017 o notă de îndrumare, prin care a dispus ca cercetările în dosarul cauzei să fie completate cu mai multe activități;

- drept urmare, s-a luat legătura cu familia minorei pentru a le aduce la cunoștință cele dispuse de procuror, precum și faptul că trebuie acordul reprezentantului legal pentru a fi efectuată expertiza psihologică, însă petenta refuză să își dea acordul;

- prin nota de îndrumare din data de 29.03.2017, procurorul de caz dispus reaudierea inculpatului;
- la acest moment urmează să fie îndeplinite restul de activități dispuse în nota de îndrumare din data de 29.03.2017, urmând ca după finalizarea acestora și după analizarea probatoriului, dosarul penal să fie înaintat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași cu soluție legală;
- cu privire la presupusa tergiversare a soluționării cauzei, IPJ Iași precizează că i-au fost aduse la cunoștință petentei în legătură cu prevederile art. 336 alin. (2) din Codul de Procedură Penală potrivit cărora procurorul care supraveghează urmărirea penală din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași este competent să verifice măsurile și actele de urmărire penală.

Dosar nr. 7944/8733/2017 Petenta și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că organele de poliție refuză să-i elibereze copia unui dosar penal în care acesta a avut calitatea de parte, copie ce i-ar fi necesară în vederea soluționării unui dosar civil aflat pe rolul instanței de judecată.

Pentru lămurirea aspectelor prezentate, ne-am adresat Poliției Municipiului Hunedoara, care ne-a comunicat că urmare a unei adrese a Tribunalului Hunedoara prin care s-a solicitat ca în interesul soluționării cauzei civile să se comunice de câte ori s-a prezentat petentul la sediul Poliției Municipiului Hunedoara în perioada în care acesta s-a aflat sub măsura preventivă a controlului judiciar, au fost comunicate cele solicitate prin adresa nr. xxxx din xx.xx. 2017.

Dosar nr. 6612/7328/2017 Petenta și-a exprimat nemulțumirea față de tăierile ilegale de păduri care ar avea loc în comuna Uda, sat Siliștea (cătun Jeicești, localitatea Greban), susținând în acest sens că, deși au fost făcute mai multe sesizări la organele de poliție din comuna Uda, nu s-a luat nici o măsură.

Pentru lămurirea aspectelor prezentate în petiție, ne-am adresat Inspectoratul Județean de Poliție al Județului Argeș.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Inspectoratul de Poliție al Județului Argeș ne-a comunicat în principal că, aspectele semnalate de petentă au fost aduse la cunoștința autorităților locale în vederea monitorizării și dispunerii de măsuri legale.

Dosar nr. 6281/2017 (sesizare din oficiu) în urma publicării pe site-ul de știri digi24.ro a cazului unui agent de poliție de la Serviciul de ordine publică al Inspectoratului Județean de Poliție Mehedinți, care, în seara zilei de 1 februarie ar fi ieșit în stradă să protesteze față de Ordonanța 13, iar o săptămână mai târziu, a fost înștiințat că împotriva sa a început o cercetare disciplinară, pe motiv că nu ar fi respectat statutul polițistului. Potrivit digi24.ro, în mediul sindicaliștilor din poliție se afirma că mitingul nu avea caracter politic, iar polițistul în cauză nu trebuie să fie investigat.

În urma demersurilor întreprinse, Inspectoratul de Poliție Județean Mehedinți ne-a informat, prin adresa nr. xxx/2017, astfel:

La nivelul Inspectoratului de Poliție Județean Mehedinți au fost efectuate verificări față de agentul principal de poliție în cauză, în cadrul unei proceduri disciplinare declanșate la data de 08.02.2017, în conformitate cu prevederile art. 59 din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, modificată și completată, în vederea stabilirii existenței/inexistenței abaterilor disciplinare prevăzute de art. 57 lit. b) și k) din același act normativ, și anume:

„neglijența manifestată în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau a dispozițiilor primite de la șefii ierarhiei sau de la autoritățile anume abilitate de lege” și „încălcarea prevederilor referitoare la îndatoriri, incompatibilități, conflicte de interese și interdicțiile stabilite prin lege, dosarul fiind clasat la data de 13.03.2017 pe considerentul stabilirii inexistenței celor două abateri disciplinare.”

Dosar nr. 10866/2017 (sesizare din oficiu) ce a vizat o posibilă încălcare a art. 52 alin. (1) din Constituție, ca urmare a unui articol publicat în data de 3 iulie 2017, pe site-ul de știri www.digi24.ro și în care se menționa că o ambulanță care transporta sânge pentru Institutul Oncologic a fost oprită în trafic, șoferul fiind amendat și lăsat fără permis.

În urma demersurilor întreprinse, Inspectoratul General al Poliției Române ne-a informat, astfel:

Agentul de poliție rutieră a procedat legal și temeinic la sancționarea conducătorului de ambulanță, acesta din urmă neavând dreptul să utilizeze sistemele de avertizare acustică și/sau luminoasă în condițiile în care ambulanța tip ACD pe care o conducea avea alocat cod verde de urgență. Pe cale de consecință, neavând alocat cod de urgență (galben sau roșu) care să clasifice misiunea ca urgență, în sensul prevederilor legale, ambulanțierul în cauză nu avea dreptul să încalce normele rutiere.

Dosar nr. 16518/2017, nr. 18350/2017 Petentul ne-a sesizat cu privire la „încălcarea unor drepturi de către IPJ Brașov, IGP și MAI, în cadrul organizării, desfășurării și finalizării unui concurs de reîncadrare pentru o funcție de ofițer ordine publică în cadrul IGP Brașov”.

Potentul a susținut și documentat faptul că, deși a fost declarat admis cu media 10 la respectivul concurs, nu a fost numit pe postul pentru care a concurat, motiv pentru care s-a adresat IPJ Brașov.

Prin petiția nr. 18350/2017, petentul a revenit la instituția Avocatul Poporului, informându-ne că Ministerul Afacerilor Interne a redirecționat petiția către Inspectoratul General al Poliției Române, iar Inspectoratul General al Poliției Române a răspuns petentului prin adresa nr. 491809 din 6.12.2017, informându-l că s-au constatat neconcordanțe în legătură cu procedura de organizare și desfășurare a concursului, context în care unitatea organizatoare a procedat la invalidarea concursului”

Inspectoratul Județean de Poliție Brașov, prin adresa nr. xxxx /2017, comunică petentului existența unor vicii de procedură, imputate IJP Brașov de către MAI și IGPR în organizarea concursului. În esență, motivele de invalidare al concursului au vizat următoarele:

1. Dintr-o eroare materială, angajamentul secretarului comisiei de concurs (întocmit la data de 14.02.2017, și înregistrat sub nr. xxxx/3) a fost atașat la documentele care s-au clasat la nivelul Serviciului Resurse Umane din cadrul IJP Brașov. Chiar și în aceste condiții, afirmă IJP Brașov, în ipoteza că nu ar fi existat angajamentul stabilit de art. 9 alin. (7) din Anexa 3 din Ordinul MAI nr. 140/2016, “secretarul comisiei de concurs nu a avut acces la subiecte sau la grila de corectare, atribuțiile acestuia fiind clar și limitativ prevăzute, fără a se regăsi atribuții de întocmire a subiectelor sau grilelor de corectare”.

2. O a doua constatare a vizat faptul că nu se regăsește în fișa postului cerința ca „să dețină permis categoria B”, condiție oricum îndeplinită de cei doi candidați care s-au prezentat la concurs (conform procesului-verbal de validare a dosarelor nr. xxxx/xx.xx.2016. S-a constatat astfel că indicarea acestei condiții nu a afectat în niciun fel procesul de selecție al dosarelor candidaților și de participare la concursul pentru ocuparea postului vacant.

3. Referitor la cea de-a treia constatare, s-a menționat că deși nu a fost menționată în anunț, condiția vechimii în muncă a fost verificată, fiind îndeplinită de către ambii candidați la concurs

Demn de subliniat ar fi faptul că, în cauză, concursul s-a desfășurat fără vreun incident și nici nu au fost formulate contestații de niciun fel la desfășurarea acestuia în ansamblul său sau a modului de întocmire și gestionare a dosarelor de candidat.

Față de cele comunicate de către IPJ Brașov, IGPR a restituit documentația la IPJ Brașov pentru aplicarea art. 57 alin. (3) din Anexa 3 la OMAI nr. 140/2016 referitoare la invalidarea concursului, iar șeful IPJ Brașov a dispus invalidarea concursului prin raportul nr. 142405 din 19.10.2016, dată la care a fost informat și petentul asupra invalidării concursului.

Având în vedere actele susmenționate, am sesizat conducerea Ministerului Afacerilor Interne, solicitând:

1 verificarea veridicității celor declarate și documentate de petent, cât și actele emise de autoritățile sesizate;

2. informarea instituției Avocatul Poporului cu privire la soluționarea justă a cazului prezentat (dosar în lucru).

SECȚIUNEA a 4-a

PENITENCIARE

Cele mai multe petiții au vizat domeniul penitenciar, fiind efectuate demersuri la autoritățile publice implicate printre care: Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Gherla, Penitenciarul Jilava, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Brăila, la Administrația Națională a Penitenciarelor, precum și la Corpul de Control din cadrul Ministerului Justiției, pentru clarificarea aspectelor sesizate de persoanele private de libertate.

Petițiile formulate de aceștia s-au referit la: preținse abuzuri ale unor cadre din penitenciar; transferul persoanelor condamnate; refuzul conducerii penitenciarului de a acorda permisiunea de ieșire din penitenciar pentru a participa la înhumarea unei rude de gradul I, consultații juridice cu privire la reducerea cuantumului pedepsei cu închisoarea în contextul noilor prevederi ale Codului Penal și Codului de Procedură Penală, invocă „nulitatea mandatelor de executare” dată fiind intrarea în vigoare a noului Cod Penal, respingerea cererii de schimbare a regimului de detenție, încălcarea dreptului la muncă, la ocrotirea sănătății, la informație, dreptului la ocrotirea sănătății, la vizită, comunicare on-line.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 754/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură nerealizarea de către conducerea locului de deținere în care este încarcerat a demersurilor necesare pensionării sale din motive medicale.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Penitenciarului Spital Constanța - Poarta Albă.

Penitenciarul Spital Poarta Albă ne-a comunicat că petentul a fost internat în perioada 12-17 ianuarie 2017, în Secția Medicală a Penitenciarului Spital Constanța -Poarta Albă cu diagnosticul principal hipertensiune arterială esențială (primară), fără a se solicita eliberarea

la externare a unui referat medical privind starea sănătății sale. S-a precizat, de asemenea că potrivit prevederilor Ordinului Ministrului Justiției nr. 429-C/2012 personalul medical al locului de detenție are obligația de a lua toate măsurile necesare pentru întocmirea:

- documentației medicale necesare prezentării persoanelor private de libertate la comisia de expertiză a capacității de muncă sau pentru revizuirea unei decizii a acestei comisii;
- documentației medicale necesare prezentării la comisia de evaluare a persoanelor cu handicap în vederea încadrării într-o categorie de persoane cu handicap sau reevaluării gradului de handicap;
- referatelor medicale, la solicitarea organelor abilitate sau în urma cererii formulate de persoanele private de libertate.

Penitenciarul Constanța -Poarta Albă (căruia i-a fost transmisă de către Penitenciarul Spital Constanța - Poarta Albă adresa instituției Avocatul Poporului), ne-a comunicat că petentul a fost transferat la Penitenciarul Constanța-Poarta Albă la data de 10 martie 2016 cu diagnosticul hipertensiune arterială st. II, dislipidemie, hipertrofie benignă de prostată, obezitate, steatoză hepatică. În cadrul unei audiențe la medicul șef petentul a solicitat efectuarea de demersuri pentru prezentarea la comisia de expertiză a capacității de muncă în vederea pensionării.

Deoarece ultima evaluare pentru diagnosticul menționat data din perioada 22 iunie-2 iulie 2015, în cadrul internării la Penitenciarul Spital Poarta Albă și petentul a prezentat și alte acuze subiective, s-a recomandat internarea pentru reevaluare, prezentarea la comisie necesitând o evaluare recentă.

În perioada 21 martie – 29 martie 2016, petentul a fost internat la Penitenciarul Spital Constanța-Poarta Albă cu diagnosticul infecție acută de căi respiratorii superioare, dermită nespecifică, hipertensiune arterială compensată terapeutic, sindrom vertiginos, constipație cronică.

Pentru evaluarea complexă a complicațiilor hipertensiunii arteriale s-a recomandat examen oftalmologic la data de 6 aprilie 2016, fiind programat în ambulatorul de specialitate al Spitalului Județean Constanța la data de 9 mai 2016; în urma examenului efectuat s-a recomandat efectuarea câmpului vizual într-un serviciu de specialitate, examinare realizată la 12 mai 2016 în ambulatoriul Spitalului Militar Constanța.

La data de 26 mai 2016, petentul a fost transferat la Penitenciarul Tulcea pentru executarea pedepsei, revenind la Penitenciarul Constanța Poarta Albă la 25 noiembrie 2016.

La 9 februarie 2017, a fost prezentată documentația medicală existentă la medicul expert de la cabinetul de expertiză a capacității de muncă, care are în arondare localitatea de domiciliu a petentului, iar petentul fost programat pentru reevaluare în data de 6 martie 2017 și completarea documentației cu referat medical cardiologie, neurologie, ORL și audiogramă.

Dosar nr. 9162/2017 Petentul a revenit asupra aspectelor invocate în cuprinsul petiției nr. 754 din 16 ianuarie 2017, solicitându-ne sprijinul în efectuarea demersurilor necesare pensionării sale din motive medicale.

Față de aspectele invocate, am solicitat Penitenciarului Constanța Poarta Albă comunicarea datelor relevante referitoare la demersurile efectuate, după data de 6 martie 2017, pentru asigurarea exercitării, de către petent, a drepturilor reglementate de Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, respectiv a parcurgerii procedurii de evaluare a capacității de muncă, reglementată de art.71 din actul normativ menționat.

Din cuprinsul adresei nr. xxxx/PCTPA/2017 a Penitenciarului Constanța Poarta Albă și din documentele atașate rezultă că pentru completarea documentației necesare, conform

recomandărilor de la cabinetul de expertizare a capacității de muncă, petentul a fost prezentat pentru:

- examen neurologic la data de 21 februarie 2017 – diagnostic TCC vechi în antecedente, volet osos frontal stâng pe examinarea CT din 2014. În observație hematom postoperat; a acuzat cefalee persistentă, crize vertiginoase, tulburări de vedere; lacunarism cerebral multiplu (la CT cerebral din 2014). S-a recomandat RMN cerebral, tratament cu antihipertensiv (Nicerium, 30 mg/zi), Aspenter 75 mg/zi, Betaserc 24mg /zi, Ranitidină, 150mg/zi;

- examen ORL la data de 21 februarie 2017 (s-a menționat :bolnav cu vertij, probabil cerebral, otic normal; s-a recomandat continuarea investigațiilor neurologice);

- examen RMN – efectuat la 6 iulie 2017 (după mai multe reveniri pentru programare, din cauza bugetului insuficient alocat de CASAOPSNAJ pentru acest tip de investigație) – concluzii: lacune sechelare supra și infratentoriale, leziuni demielinizante infra și supratentoriale având substrat vasculo-degenerativ, atrofie cerebrală (în observație encefalopatie cronică hipertensivă);

- examen neurologic la data de 26 iulie 2017 - cu această ocazie s-a întocmit referat medical specialitatea neurologie pentru Comisia de expertizare a capacității de muncă.

Deoarece medicul expert a indicat efectuarea unei noi audiograme (ultima datând din 28 februarie 2017), petentul a fost prezentat pentru examen ORL la data de 26 iulie 2017, ocazie cu care s-a diagnosticat o pungă de retractione UD, cu descumări uscate, dificil de îndepărtat „și microscopic” timpan cicatriceal US; s-a recomandat tratament și revenire la control; la examenul ORL din 30 august 2017 diagnosticul a fost colesteatom al urechii drepte; s-a recomandat tratament și efectuarea CT ureche, apoi reevaluare, după examinarea computer tomografică.

În prezent, petentul urmează tratamentul recomandat de medicii specialiști, urmând a fi planificat la examinarea CT, iar ulterior va fi programat pentru examen ORL, efectuare audiogramă și ulterior pentru prezentarea la Comisia de expertizare a capacității de muncă.

Dosar nr. 4001/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură cu încadrarea în categoria grad sporit de risc pentru siguranța penitenciarului și executarea pedepsei la care este condamnat în regim de maximă siguranță, contrar celor dispuse prin hotărârea pronunțată de Judecătoria Drobeta Turnu Severin în dosarul nr. xxx/225/2016.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Penitenciarului Arad pentru examinarea acestora.

Din adresa Penitenciarului Arad și din înscrisurile atașate rezultă următoarele:

Prin Procesul-verbal de evaluare a riscului privind siguranța locului de deținere nr. R/xxx/634/2016 al Comisiei din cadrul Penitenciarului Drobeta Turnu Severin s-a constatat că petentul prezintă risc pentru siguranța penitenciarului, fiind clasificat în categoria deținuților care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului. Plângerea formulată împotriva acestei măsuri a fost respinsă, ca nefondată, prin încheierea judecătorului de supraveghere a privării de libertate nr. xxx/2016. Prin aceeași încheiere s-a dispus clasificarea petentului în categoria persoanelor care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului și s-a stabilit termen de 6 luni pentru reanalizarea situației sale.

Prin Raportul nr. R/xxxx/634/2016 al Comisiei pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate din cadrul Penitenciarului Drobeta Turnu Severin petentul a fost repartizat în regim de maximă siguranță. Plângerea formulată împotriva acestei măsuri a fost respinsă, ca nefondată, prin încheierea nr. xxx/2016 a judecătorului de supraveghere a privării de libertate; a fost menținut regimul de

maximă siguranță și s-a fixat termen după data de 18.06.2017 pentru reanalizarea situației petentului. Contestația pe care petentul formulat-o împotriva acestei încheieri a fost respinsă, ca nefondată, prin hotărârea pronunțată la xx.xx.2016 de Judecătoria xxx în dosarul nr. xxx/xxx/2016.

Prin hotărârea Comisiei de disciplină nr. xxx/2016 din cadrul Penitenciarului Drobeta Turnu Severin, în temeiul dispozițiilor art. 101 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 254/2013, petentului i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară a izolării pentru o perioadă de 10 zile. Plângerea pe care a formulat-o împotriva acestei hotărâri a fost respinsă, ca nefondată, prin încheierea nr. xxx/2016 a judecătorului de supraveghere a privării de libertate. Încheierea anterior menționată a fost desființată (ca urmare a contestației pe care petentul a formulat-o) prin hotărârea din xx.xx.2017, pronunțată de Judecătoria Drobeta Turnu Severin în dosarul nr. xxx/225/2016, fiind anulată sancțiunea disciplinară a izolării ce a fost aplicată.

Prin procesul-verbal de evaluare/reevaluare a riscului privind siguranța locului de deținere nr. xxx/2017 a Comisiei din cadrul Penitenciarului Arad s-a dispus menținerea petentului în categoria persoanelor care prezintă risc pentru siguranța locului de deținere. Potrivit mențiunilor cuprinse în adresa nr.xxx/PAAR/2017 a Penitenciarului Arad la data analizării situației petentului, Comisia din cadrul acestui penitenciar nu avea la cunoștință de soluția pronunțată la data de xx.xx.2017 de Judecătoria Drobeta Turnu Severin în dosarul nr. xxx/225/2016, care a fost comunicată doar ulterior administrației Penitenciarului Arad, motiv pentru care „sancțiunea disciplinară a izolării figura în curs de soluționare, iar Comisia era obligată să țină cont de aceasta”. Prin încheierea nr. xxx din xx.xx.2017 a judecătorului de supraveghere a privării de libertate s-a dispus declassificarea petentului din categoria persoanelor care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului. A fost respinsă ca inadmisibilă plângerea pe care petentul a formulat-o în temeiul dispozițiilor art. 40 alin. (13) lit. b) din Legea nr. 254/2013 și s-a constatat fixat termenul de xx.xx.2017 pentru reanalizarea situației saleu privire la regimul de executare a pedepsei.

Dosar nr. 5813/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față transferarea tatălui său, din Spitalul Penitenciar Colibași și de consecințele negative pe care această măsură o va avea asupra stării de sănătate a tatălui său, având în vedere afecțiunile cu care este diagnosticat.

Față de aspectele invocate în cuprinsul petiției, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru examinarea acestora.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că la data de 31.03.2017, petentul a fost transferat de la Penitenciarul Spital Mioveni la Penitenciarul Craiova Pelendava, în vederea executării pedepsei, cu recomandările medicilor specialiști, cu diagnosticele DZ tip 2 insulino necesitant, HTA primară gr. 2, obezitate, CIC, tulburare de adaptare.

La Penitenciarul Craiova Pelendava a fost cazat în izolatorul unității, a primit ca regim alimentar Norma 18+ - supliment bolnavi cărora li se administrează insulina și medicația corespunzătoare, fiind periodic monitorizat, starea sa generală fiind stabilă.

La data de xx.xx.2017, a fost transferat de la Penitenciarul Craiova Pelendava la Penitenciarul Mioveni în vederea prezentării la termenul din xx.2017, stabilit de Judecătoria Curtea de Argeș. În ziua transferului a fost consultat de către medicul unității, prezentând o stare generală bună și stabilă și exprimându-și mulțumirea față de acordarea asistenței medicale în Penitenciarul Craiova Pelendava; la data de xx.xx.2017 a fost retransferat la Penitenciarul Craiova Pelendava.

Dosar nr. 6822/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură cu tarifele percepute pentru serviciile de telefonie mobilă, nerespectarea dreptului la plimbare și încălcarea prevederilor Legii nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Penitenciarului Târgu-Mureș pentru examinarea acestora.

Penitenciarul Târgu-Mureș ne-a comunicat că prevederile art. 65 din Legea nr. 254/2013 și ale art. 133 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 sunt respectate, administrația locului de deținere luând măsuri pentru instalarea de telefoane publice în interiorul penitenciarului, telefoane la care deținuții au acces în intervalul orar 8.00-19.00, cu excepția orelor în care se efectuează apelul sau se servește masa; numărul și durata convorbirilor sunt stabilite prin dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 157/2016. Prestarea de servicii de telefonie se realizează, în prezent, de S.C. BVPHONE S.R.L. în baza unui contract încheiat în anul 2007, care se prelungește anual și care nu cuprinde clauze de exclusivitate în favoarea acestui operator. Penitenciarul Târgu-Mureș nu restricționează numărul furnizorilor de servicii de telefonie, nu stabilește tarifele percepute (acestea fiind stabilite de furnizorul de servicii) și nu încasează o cotă din aceste sume sau alte sume de bani pentru asigurarea serviciilor de telefonie.

În ceea ce privește dreptul la plimbare, s-a precizat că potrivit art. 67 din Legea nr. 254/2013 fiecărui deținut i se asigură plimbarea în aer liber minimum o oră pe zi, ușile curților de plimbare fiind deschise, deținuții care execută pedeapsa în același regim de executare ca și petentul putându-se deplasa de la o curte de plimbare la alta. Deținuții cazați în cadrul secției E3 sunt clasificați în regim semideschis și beneficiază de dreptul de plimbare zilnic, câte două ore, în intervalul orar 10.00 -12.00, cu excepția zilei de sâmbătă, când acest drept se acordă în intervalul orar 8.00-10.00, conform programului de plimbare aprobat de directorul unității, având în vedere că Penitenciarul Târgu-Mureș custodiază diferite categorii de deținuți (femei, tineri) și persoane private de libertate clasificate și în alte regimuri de executare a pedepsei (regim închis, arestați preventiv), cărora trebuie să li se asigure exercitarea dreptului la plimbare zilnică și cărora nu li se poate acorda acest drept simultan cu deținuții clasificați în regim semideschis.

Referitor la criticile privind fumatul în spații închise s-a menționat că petentul este cazat în camera E3.12 – secția E3, care custodiază deținuți clasificați în regim semideschis. Legea nr. 15/2016 interzice fumatul în toate spațiile publice închise, spațiile închise de la locul de muncă, mijloacele de transport în comun, locurile de joacă pentru copii; legea prevede ca excepție celulele pentru deținuți din penitenciarele de maximă siguranță. Penitenciarul Târgu-Mureș este profilat pe deținerea persoanelor private de libertate clasificate în regimul de executare deschis și semideschis, astfel că nu se încadrează în excepția indicată, în toate camerele de deținere fumatul fiind interzis. Prin organizarea activităților la care participă persoanele private de libertate s-a urmărit ca acestea să petreacă zilnic cât mai mult timp în afara camerelor de deținere, astfel încât camerele să se aerisească mai bine, să se asigure o curățenie mai bună, evitându-se formarea mucegaiului și a umezelii; pe toată durata zilei petentul a avut acces la curțile de plimbare, spațiile amenajate pentru practicarea exercițiilor fizice, spațiile special amenajate pentru fumat, punctele de informare, aparatele telefonice și punctul comercial din interiorul locului de deținere, conform programului zilnic aprobat de directorul unității, astfel încât nu a fost pus în situația de a fuma pasiv, deoarece între apelul de dimineață și cel de seară – pe perioada în care ușile camerelor sunt deschise – se poate deplasa în și din aceste spații, iar în spațiile de cazare, grupurile sanitare și holuri fumatul este interzis. Administrația penitenciarului a luat măsuri în vederea delimitării spațiilor în incinta cărora fumatul este interzis prin plasarea în camerele de deținere a inscripției “Fumatul

interzis”, o asemenea atenționare fiind afișată pe ușa camerei în care petentul este cazat, cât și pe ușile tuturor celorlalte camere de deținere. Potrivit art. 82 lit. v) din Legea nr. 254/2013 fumatul în alte locuri decât cele permise de către persoanele private de libertate constituie abatere disciplinară și se sancționează disciplinar.

Dosar nr. 7515/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură costurile ridicate pe care a trebuit să le suporte pentru obținerea de fotocopii ale unor înscrisuri, efectuarea a 21 de pagini de fotocopii nesolicitate și a solicitat restituirea sumei de 49,69 lei care i-a fost retrasă din cont. De asemenea, a precizat că cererea adresată verbal, la data de 25 aprilie 2017, comandantului secției de întocmire a unui proces-verbal cu privire la aceste aspecte, a fost respinsă.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Penitenciarului Slobozia pentru examinarea acestora.

Penitenciarul Slobozia ne-a comunicat că tariful pentru serviciile de fotocopiere a documentelor aflate în dosarul individual al persoanelor private de libertate se stabilește, în sistemul penitenciar, potrivit Deciziei nr. xxx/2016 a Directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor. În baza acestei decizii, prin Nota de calcul nr. xxx/2017, comisia constituită la nivelul Penitenciarului Slobozia a calculat valoarea fotocopiilor - 0,69 lei/pagina, penitenciarul fiind înregistrat ca plătitor de TVA.

La data de xx.xx.2017, cu nr. xxx, a fost înregistrată cererea prin care petentul a solicitat efectuarea de fotocopii ale filelor 153-158 și a tuturor documentelor referitoare la regimul de executare; cererea a fost aprobată la aceeași dată, transmisă spre soluționare biroului evidență deținuți, iar la xx.xx.2017, au fost predate petentului 72 de pagini – fotocopiile solicitate, costul acestora fiind de 46,69 lei.

La data de xx.xx.2017, cu ocazia apelului de dimineață petentul a comunicat șefului de secție că s-au efectuat mai multe fotocopii decât cele solicitate și că prețul acestora este prea mare, deoarece include valoarea TVA. Cu acea ocazie, s-a explicat petentului că fotocopiile au fost realizate potrivit solicitării sale (care a fost ulterior prezentată și în care nu făcea referire la fotocopierea de documente privind un anume regim de executare), iar tariful a fost stabilit în conformitate cu dispozițiile Deciziei nr. 532/2016 a Directorului general al ANP, comunicată de Penitenciarul Slobozia fiind transmisă, în copie, petentului.

Dosar nr. 13662/2017 Petenta ne-a sesizat în legătură cu nerespectarea, față de soțul său, a normelor privind regimul de detenție și a celor ce stabilesc modul de determinare a penitenciarului în care condamnații execută pedepsele.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Penitenciarului București-Rahova.

Penitenciarul București-Rahova ne-a comunicat că la data de xx.xx. 2017, soțului petentei i s-a stabilit „regimul de executare provizoriu deschis”, la aceeași dată fiind relocat într-o cameră de cazare ce respectă cerințele regimului deschis. Conform programului de plimbare aprobat de directorul penitenciarului acesta a beneficiat de patru ore de plimbare în aer liber pe zi, în spații special amenajate și a efectuat zilnic activități sportive și cultural educative în afara camerei de deținere; s-a menționat, de asemenea, că ușile camerelor de deținere destinate cazării persoanelor private de libertate care execută pedeapsa în regim deschis se închid doar în intervalul de timp destinat servirii mesei și apelului.

Dosar nr. 13768/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea cu privire la soluționarea nefavorabilă a cererilor sale repetate de a fi transferat la Penitenciarul Ploiești sau Timișoara.

Petentul a menționat că a sprijinit conducerea Penitenciarului București-Jilava prin oferirea de informații pe baza cărora au fost confiscate obiecte interzise a fi deținute de către persoanele private de libertate (telefoane mobile și încărcătoare), fiind amenințat de către deținuți și, cu toate că cererea sa de transfer a fost aprobată de către conducerea Penitenciarului Jilava, măsura efectivă a transferului nu a fost încă adusă la îndeplinire.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru examinarea situației prezentate, care ne-a comunicat că la data de xx.xx. 2017, petentul a fost transferat la Penitenciarul Timișoara.

Dosar nr. 14926/2017 Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 14926 din 6 octombrie 2017, petentul și-a exprimat nemulțumirea cu privire la:

- accidentarea suferită în luna noiembrie 2014, în Penitenciarul Galați, datorată lipsei luminii de veghe și a scării destinată coborârii din patul (supraetajat) aflat la un nivel superior, având drept consecință ruptura ligamentelor genunchiului stâng și lipsa unui tratament adecvat la momentul accidentării;

- contactarea unor afecțiuni ale căilor respiratorii datorită condițiilor precare de igienă din Penitenciarul Galați (mucegai, igrasie);

- neoferirea posibilității de a fi operat pentru tratarea afecțiunii genunchiului stâng, anterior amintită;

- neoferirea posibilității de a fi operat pentru tratarea afecțiunii căilor respiratorii;

- transferarea cu încălcarea legii, în opinia petentului, la Penitenciarul Arad;

- neprezentarea la termenul din xx.xx. 2017, stabilit de Judecătoria Galați pentru soluționarea contestației pe care a formulat-o împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate de la Penitenciarul Galați;

- lipsa răspunsului la cererile adresate Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru examinarea acestora.

Autoritatea sesizată ne-a comunicat următoarele:

- nu au fost identificate documente care să ateste raportarea, către Penitenciarul Galați, în perioada noiembrie-iulie 2016, a incidentului constând în accidentarea în camera de detenție în noiembrie 2014, la care petentul face referire în cuprinsul petiției. În perioada menționată, deși a beneficiat de 47 de prezentări la cabinetul medical din unitatea de detenție amintită, pentru monitorizarea afecțiunilor cronice și pentru afecțiuni acute intercurrente, nu există consemnări medicale referitoare la acuze privind vreo afecțiune a genunchiului. Prima consemnare cu privire la afirmațiile sale relative la o posibilă afecțiune a genunchiului a fost identificată în perioada 19.04.2016 – 13.05.2016, când a fost internat în Penitenciarul Spital Târgu Ocna pentru reevaluarea afecțiunilor cronice gastrice, respiratorii, cardiologice și psihice; la externare s-a recomandat consult ortopedic în rețeaua sanitară publică în baza unor constatări anamnestice, fără a fi ridicată o suspiciune de afecțiune ortopedică.

La Penitenciarul Galați prima consemnare medicală referitoare la o posibilă afecțiune a genunchiului datează din luna iulie 2016, când, în urma unei prezentări la cabinetul medical din Penitenciarul Galați, s-a consemnat „traumatism vechi genunchi stâng”; aceste consemnări au fost realizate urmare unor relatări ale antecedentelor patologice și nu a unor acuze algice actuale, deoarece medicația administrată în urma consultului (Bixtonim, soluție nazală) nu este pentru afecțiunea ortopedică, ci pentru simptomatologia unor afecțiuni respiratorii din sfera ORL.

La data de 28.11.2016, în urma programării, a fost prezentat la un consult de specialitate – ortopedie – în rețeaua sanitară publică, unde s-a stabilit diagnosticul de ”ruptură

veche ligament colateral intern stâng” și s-au recomandat investigații suplimentare în vederea unei eventuale reconstrucții chirurgicale care să fie efectuată, programat, într-un penitenciar spital cu secție de chirurgie – ortopedie.

Următoarea relatare cu privire la afecțiunea ortopedică datează din 24.07.2017 când, în urma consultului de medicină legală – în cadrul efectuării unei expertize medico-legale – s-a recomandat și efectuarea unui consult ortopedic – programat și efectuat la data de 08.08.2017. Constatările consemnate au fost similare consultului anterior, din 28.11.2016, recomandările fiind de efectuare a unor investigații de înaltă performanță, pentru ulterioara stabilire a oportunității unei intervenții chirurgicale – ortopedice și, de asemenea, a unui tratament medicamentos antialgic pe care petentul l-a primit, potrivit recomandărilor.

Investigațiile medicale recomandate pot fi realizate doar în rețeaua sanitară publică/privată, în urma unor programări și în funcție de lista de așteptare a respectivelor unități sanitare, programările putând fi tergiversate pe mai multe luni, cu atât mai mult în cazurile similare celui de față, care nu este considerat urgență medico-chirurgicală și în care nici nu s-a constatat o impotență funcțională a membrului afectat;

- cu privire la contactarea unor afecțiuni respiratorii - presupus determinate de condițiile de detenție - ni s-a comunicat că la data formulării răspunsului de către ANP petentul era în evidență cu afecțiuni cronice respiratorii din sfera ORL pentru care ați beneficiat de investigații de specialitate, internări în spital (trei internări în anul 2016) și tratamente conform indicațiilor de specialitate. În urma acestor reevaluări de specialitate nu a primit niciodată recomandare de intervenții chirurgicale pentru corectarea vreunei deficiențe care să fi cauzat patologia respectivă, între afecțiunile respiratorii cu care este în evidență și condițiile de detenție neputând fi stabilită o legătură de cauzalitate;

- referitor la transferul la Penitenciarul Arad au fost invocate prevederile art. 11 alin. (5), art. 45 alin. (2) și art. 48 alin. (8) din Legea nr. 254/2013 și Decizia Directorului General al ANP nr. 704/2016; s-a menționat că ulterior arestării preventive, la xx.xx.2010, petentul a fost încarcerat la Penitenciarul Galați; la data de 4.07.2011, a fost înregistrat mandatul de executare a pedepsei. La data de xx.xx.2017, Penitenciarul Galați a înaintat ANP o adresă prin care a solicitat transferul mai multor deținuți, între care și petentul, deoarece unitatea de detenție se confrunta cu problema insuficienței spațiilor de cazare și pentru asigurarea de condiții decente de conviețuire și cazare, efectuându-se reparații la nivelul camerelor de detenție. Transferul a fost avizat de Comisia pentru individualizarea regimului de executare, fiind transferat la Penitenciarul Arad potrivit aprobării ANP nr. xxx din xx.xx.2017, în scopul aplicării unui regim de executare specific celui în care ați fost clasificat și pentru asigurarea unor condiții adecvate de executare a pedepsei, care să conducă la crearea unui mediu propice atingerii scopului prin aplicarea pedepsei, pentru asigurarea condițiilor minime de cazare, potrivit legii, în scopul aplicării unui regim de executare specific celui din care faceți parte, care să nu cauzeze suferințe fizice sau să înjosească persoanele private de libertate;

- în ceea ce privește neprezentarea la termenul din 13.09.2017, s-a precizat că în luna septembrie 2017 petentul s-a aflat în custodia Penitenciarului Arad în perioadele 4.09-7.09.2017 și 18.09-26.10.2017. La data de 7.09.2017, petentul a fost transferat la Penitenciarul Galați pentru afaceri judiciare – dosar nr. X/324/2017 al Tribunalului Galați, până la data de xx.xx.2017, dată la care a fost transferat pentru executarea pedepsei la Penitenciarul Arad pe baza dispoziției ANP nr. xxx/2017.

Citația emisă de Judecătoria Galați în dosarul nr. Y/233/2017 cu termen la xx.xx.2017 – pentru soluționarea contestației formulată împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate de la Penitenciarul Galați – avea mențiunea *fără prezență*, motiv pentru care s-a făcut aplicarea prevederilor art. 56 alin. (12) raportat la art. 39 alin. (16)

din Legea nr. 254/2013, potrivit căreia persoana condamnată este adusă la judecată doar la solicitarea instanței;

- referitor la critica vizând lipsa răspunsului la cererile adresate ANP s-a arătat că din informațiile existente în baza de date a ANP a rezultat că petentul este înregistrat cu o singură petiție, la care i s-a transmis răspuns la data de 10.08.2017.

Dosar nr. 16617/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea cu privire la faptul că, deși cererea sa de transfer de la Penitenciarul Giurgiu la Penitenciarul Arad a fost aprobată de ANP, măsura efectivă a transferului nu a fost încă adusă la îndeplinire.

Față de aspectele invocate, am supus examinării aspectele invocate Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Autoritatea sesizată ne-a comunicat că la data de xx.xx.2017, petentul a fost transferat la Penitenciarul Arad în vederea executării pedepsei, potrivit aprobării ANP nr. xxx/2017.

Dosar nr. 2310/2017 Petentul, deținut în cadrul Penitenciarului Rahova, acuza conducerea penitenciarului că îi refuză dreptul la comunicare on-line cu concubina, sa încarcerată la Penitenciarul Târgșor.

Față de cele expuse, ne-am adresat conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a transmis următoarele:

- din verificările efectuate la nivelul unității de deținere, a rezultat că deținutul a formulat către administrația Penitenciarului București-Rahova două cereri, având ca obiect acordarea dreptului la comunicări on-line; în cazul acestora nu au fost respectate două dintre criteriile de acordare a dreptului la comunicare on-line, care prevăd că: **persoana în cauză să fie nevizitată și să nu fie înregistrată cu sancțiuni disciplinare în ultimele șase luni;**

- astfel, solicitarea nr. VI/xxxx/2016 nu a fost aprobată, întrucât, deținutul a fost **vizitat lunar** și totodată a fost **înregistrat cu sancțiuni disciplinare în ultimele 6 luni** (la data de xx.xx.2016 a fost sancționat, conform art. 101 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, pentru săvârșirea unei abateri disciplinare foarte grave);

- iar, solicitarea cu nr. VI/xxxx/2016 nu a fost aprobată, întrucât, deținutul a fost **vizitat lunar**, nefiind respectat astfel, unul dintre criteriile de acordare a dreptului la comunicare on-line;

- de asemenea, din verificarea documentului penal și a evidenței informatice *PmsWeb*, nu rezultă relația de uniune consensuală a deținutului cu deținuta;

- pentru obținerea de informații suplimentare privind acordarea dreptului la comunicare on-line, deținutul a fost îndrumat să contacteze unul dintre asistenții sociali din cadrul Serviciului de Asistență Psihosocială din Penitenciarul București-Rahova.

Dosar nr. 4538/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul presupuselor abuzuri sexuale la care este supus fiul ei, încarcerat în Penitenciarul Gherla.

Față de cele expuse, ne-am adresat conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a transmis că au fost efectuate verificări din care au rezultat următoarele:

- întrucât fiul petentei a reclamat presupuse acte de violență exercitate de patru deținuți cu care era cazat în camera de deținere E1.6, au fost dispuse măsuri ce au constat în declanșarea procedurii disciplinare în privința deținuților reclamați, cazarea deținutului reclamant la o altă cameră de deținere, precum și prezentarea imediată a acestuia la cabinetul medical, și ulterior, la Institutul de Medicină Legală Cluj, în data de 02.03.2017;

- de asemenea, raportat la acuzele deținutului, în data de 01.03.2017, conducerea Penitenciarului Gherla a dispus sesizarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Gherla în vederea cercetării posibilelor aspecte de natură penală;

- începând din data de 28.02.2017, în scopul protejării integrității psihice și corporale, deținutul reclamant a fost repartizat în camera de deținere E3.21, împreună cu deținuți din aceeași categorie (arestați preventiv-vulnerabili);

- în scopul prevenirii producerii oricărui eveniment negativ, efectivul camerei de deținere E3.21 efectuează activități separat de ceilalți deținuți cazați în secția de deținere E3 (arestați preventiv).

Dosar nr. 10453/2017 Petentul, persoană privată de libertate în Penitenciarul Iași, ne-a sesizat cu privire la presupuse abuzuri ale agenților de escortă, precum și la tergiversarea nejustificată de soluționare a cererii privind obținerea unei copii xerox a actului de identitate, necesară pentru întocmirea dosarului de instanță.

Față de cele expuse, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare a demersurilor efectuate, Administrația Națională a Penitenciarelor, ne-a transmis următoarele informații:

1. Cu privire la incidentul din data de xx.xx.2017, s-a reținut faptul că la Palatul de Justiție Suceava au fost escortați un număr de 19 deținuți printre care și petentul, întrucât a fost citat în Dosarul nr. xxx/xxx/2016;

- cu ocazia judecării cauzei, președintele completului de judecată a procedat la audierea deținutului, însă acesta nu a avut nimic de declarat; acest fapt a fost consemnat și listat de către grefierul de ședință, documentul a fost înmănat deținutului în vederea semnării, însă acesta a refuzat;

- în acesta situație președintele completului a declarat ședința de judecată închisă și a stabilit un nou termen de judecată pentru data de 14.08.2017, fapt care l-a nemulțumit pe deținut și a cerut să i se acorde cuvântul, deși ședința de judecată era declarată închisă;

- în ceea ce privește presupusele abuzuri ale agenților de escortă, care refuză să poarte ecusonul de identificare, ni s-a precizat faptul că ținuta agenților din cadrul plutonului escorte este verificată cu ocazia programului de pregătire înaintea intrării în serviciu fiind corectate eventualele aspecte neregulamentare;

2. Referitor la cererea din data de 28.09.2016, prin care deținutul a solicitat două copii xerox a cărții de identitate, am fost informați că acesta a fost aprobată și i s-a reținut suma de 1.20 lei din cont, însă la dosarul de penitenciar nu exista nici un act de identitate;

- la data de 20.10.2016, deținutul a solicitat printr-o cerere emiterea unui act de identitate, iar în data de 08.12.2016, a fost emisă cartea de identitate provizorie, a cărei xerocopie a primit-o la data de 11.05.2017;

- la data de 03.08.2017, a fost audiat la Penitenciarul Iași (unde era custodiat), ocazie cu care a declarat că a primit o xerocopie a actului de identitate și că nu mai solicită alta în prezent; a fost anexată o copie a acestei declarații.

Dosar nr. 10455/2017 Petenta ne-a sesizat pentru lipsa unui răspuns la cererile adresate conducerii Penitenciarului Târgșorul Nou, prin care a solicitat transferul la Penitenciarul Bacău aflat mai aproape de localitatea de domiciliu.

Față de cele expuse, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat următoarele informații:

- în data de 09.12.2016 petenta a fost depusă inițial la Penitenciarul Bacău, după ce a fost condamnată definitiv la 3.8 ani de închisoare pentru înșelăciune;
- deoarece Penitenciarul Bacău se confruntă cu un grad ridicat de suprapopulare (situație care este și în prezent de actualitate), în baza dispoziției Directorului General al Administrației Naționale a penitenciarelor nr. xxxx/2017 a fost transferată la Penitenciarul Ploiești-Târgșorul Nou în vederea executării pedepsei privative de libertate;
- la data de 04.07.2017, a fost transferată la Penitenciarul Bacău pentru a se prezenta la Judecătoria Piatra Neamț;
- la data de 11.08.2017, a fost retransferată la Penitenciarul Ploiești-Târgșorul Nou, având în vedere că Penitenciarul Bacău înregistrează același grad de supraaglomerare;
- referitor la cererile deținutei privind transferul de la Penitenciarul Ploiești-Târgșorul Nou la Penitenciarul Bacău, în conformitate cu prevederile Hotărârii nr. 157/2016 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, art. 108, Comisia penitenciarului pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate poate face propuneri de transfer către Administrația Națională a Penitenciarelor în următoarele cazuri:
 - stabilirea sau schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate în situația în care acesta nu se încadrează în profilul unității;
 - depășirea capacității de cazare a penitenciarului;
 - înscrierea deținuților la cursuri de formare profesională ori de instruire școlară;
 - folosirea deținuților la muncă, la activități de educație și de asistență psihologică și asistență socială;
 - în cazul deținuților pentru care măsurile de siguranță, de asigurare a ordinii și disciplinei la nivelul penitenciarului sunt neîndeștătoare;
 - pentru încheierea căsătoriei;
 - alte motive temeinic justificate;
 - în cazul de față, cele două cereri de transfer către penitenciarul Bacău, au fost analizate în comisia penitenciarului pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate, în conformitate cu prevederile legale.

Dosar nr. 186/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea cu privire la faptul că nu a primit nici un răspuns la petiția adresată Corpului de Control al Ministrului Justiției referitor la problemele întâmpinate în calitate de angajată a Penitenciarului Rahova.

Urmare a demersurilor întreprinse, Corpul de Control al Ministrului Justiției ne-a informat că petenta a formulat pe parcursul anului 2016, prin e-mail, mai multe solicitări de primire în audiență la Ministrul Justiției invocând, printre altele, faptul că au avut loc mai multe incidente la Penitenciarul Rahova unde era încadrată ca funcționar public cu statut special – agent șef principal de penitenciare, că a fost agresată și că s-au efectuat demersuri pentru a fi demisă și că a solicitat schimbarea locului de muncă deoarece viața i-a fost pusă în pericol, de asemenea a reclamat și faptul că a fost internată abuziv în Spitalul Dr. Alexandru Obregia – București.

La data de xx.xx.2016, Corpul de Control al Ministrului Justiției a transmis Administrației Naționale a Penitenciarelor adresa nr. xxxx/656/P/2016, prin care a solicitat să se dispună cu celeritate, verificarea aspectelor semnalate și comunicarea rezultatului verificărilor în vederea evaluării acestuia și comunicării răspunsului către petentă.

Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat Corpului de Control al Ministrului Justiției faptul că petenta a adresat petiții cu același conținut și ANP, iar din verificările efectuate a rezultat că problemele sesizate nu s-au confirmat, anexând adresei o notă din cuprinsul căreia a reieșit faptul că în urma petițiilor formulate, precum și audienței acordate pe data de 19.10.2015, de către conducerea Direcției Management Resurse Umane din cadrul ANP, în vederea determinării stării de fapt existente la nivelul Penitenciarului București-Rahova, la data de 03.11.2015, la sediul acestei instituții s-a deplasat o echipă formată din reprezentanți ai Direcției Management Resurse Umane și ai Serviciului Inspecție Penitenciară.

Urmare a aspectelor constatate, Corpul de Control al Ministrului Justiției a apreciat că nu se impune să propună Ministrului Justiției evaluarea oportunității fundamentării unei noi acțiuni de control, în urma analizei concluziilor formulate de Direcția Inspecție Penitenciară din cadrul ANP.

Dosar nr. 11300/2017 Petenta ne-a sesizat în legătura cu situația surorii sale, cu privire la faptul că transferul surorii sale la Penitenciarul Arad se tergiversează în mod nejustificat, în condițiile în care, susține petenta, prin răspunsurile nr. xxx/DSDRP/2017, respectiv nr. xxx/DSDRP/2017, Direcția Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor a informat petenta în sensul soluționării transferului solicitat, sub condiția avizării acestuia de comisia pentru individualizarea pedepsei și de însușirea cererii de către persoana privată de libertate.

Ca urmare a demersurilor întreprinse, conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor ne-a informat că persoana privată de libertate în cauză a fost transferată la Penitenciarul Arad, la data de 31.07.2017, în baza dispoziției Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Dosar nr. 14475/2017 Petentul, aflat în detenție, și-a exprimat nemulțumirea cu privire la pretinsa încălcare a unor drepturi de către ANP, prin refuzul transferului la un penitenciar situat în apropierea domiciliului familiei, cât și față de tergiversarea acordării ajutorului public judiciar, dispus în dosarul civil nr. ccc/300/2017, aflat pe rolul Judecătoriei Sectorului 2, având ca obiect „scutirea reclamantului de la plata cuantumului cheltuielilor ocazionate de fotocopierea dosarului penal nr. bbb/300/2015.”

Potentul a fost informat că, potrivit art. 11 alin. (5) din Legea nr. 254/2013 **privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal penitenciarul în care persoana condamnată execută pedeapsa privativă de libertate se stabilește de Administrația Națională a Penitenciarelor**. La stabilirea penitenciarului se are în vedere ca acesta să fie situat cât mai aproape de localitatea de domiciliu a persoanei condamnate, *ținându-se seama și de regimul de executare, măsurile de siguranță ce trebuie luate, nevoile de reintegrare socială identificate, sex și vârstă*.

În situația în care petentul apreciază că Administrația Națională a Penitenciarelor, prin refuzul la cererile sale de transfer, a încălcat vreunul dintre drepturile reglementate de prevederile Legii nr. 254/2013 **are posibilitatea de a se adresa judecătorului de supraveghere a privării de libertate care, potrivit dispozițiilor art. 9 alin. (2) lit. a) din**

Legea nr. 254/2013, soluționează plângerile deținuților privind exercitarea drepturilor prevăzute de actul normativ menționat.

În acest sens, petentul a mai fost informat că potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea Instituției Avocatul Poporului, **în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului nu se substituie autorităților publice**, astfel că Avocatul Poporului nu poate stabili penitenciarul în care petentul trebuie să-și execute pedeapsa.

Cu privire la tergiversarea acordării ajutorului public judiciar, dispus în dosarul civil nr. ccc/300/2017, aflat pe rolul Judecătoriei Sectorului 2, petentul a fost informat că, în temeiul art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii în vederea examinării acestora și dispunerii măsurilor legale ce se impun, urmând a vă comunica rezultatul demersului realizat.

Dosar nr. 9637/2017 Petentul, deținut în Penitenciarul București-Rahova, și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că nu este transferat la un penitenciar aflat mai aproape de familia sa.

În acest context, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor, care ne-a comunicat că nu se poate realiza transferul petentului din Penitenciarul București-Rahova în Penitenciarul Giurgiu, întrucât, Penitenciarul Giurgiu nu este profilat pe deținerea categoriei de condamnați din care deținutul face parte, Penitenciarul Giurgiu deținând persoane condamnate din regimul deschis doar pentru folosirea la activități productive. Având în vedere informațiile primite din partea autorității sesizate, dosarul a fost închis.

Dosar nr. 13716/2017 Petentul, persoană custodiată în Penitenciarul București-Jilava, și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că, nu i s-ar fi acordat o permisie de 24 de ore pentru a participa la înhumarea familiei.

Pentru lămurirea aspectelor prezentate în petiție, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare a demersurilor întreprinse, am primit din partea autorității sesizate o serie de informații, din care am reținut în principal că, permisiunea ieșirii din penitenciar constituie o recompensă și nu un drept, conform prevederilor art. 98 și art. 99 din Legea nr. 245/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. Prin urmare, se mai preciza în informațiile primite din partea administrației, această recompensă se acordă numai în situația în care se apreciază că persoana privată de libertate are o bună conduită, a dovedit stăruință în muncă sau în cadrul activităților educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, al instruirii școlare și al formării profesionale și prezintă garanția că nu va săvârși alte infracțiuni, conform prevederilor legale în vigoare. Potrivit art. 98 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 recompensele pot fi acordate de o comisie formată din director, care este și președintele comisiei, directorul adjunct pentru siguranța deținerii și regim penitenciar, directorul adjunct pentru educație și asistență psihosocială, la propunerea personalului care desfășoară activități directe cu persoanele condamnate, cu avizul șefului secției unde sunt deținute.

Totodată, potrivit art. 98 alin. (3) ale actului normativ menționat, directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor are competențe în ceea ce privește acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar cu o durată mai mare de o zi, doar la propunerea comisiei constituite la nivelul unității. De asemenea, se precizează în final că, Administrația Națională

a Penitenciarelor nu are competența de a modifica hotărârile luate de comisiile de specialitate care funcționează, potrivit legii.

Dosar nr. 9702/2017 Petenta, deținută în Penitenciarul Gherla - Secția exterioară Cluj Napoca, își exprimă nemulțumirea față de faptul că nu i-a fost acordată nici o permisie de către penitenciarul în care își execută pedeapsa.

Având în vedere aspectele sesizate de petentă, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, autoritatea sesizată ne-a comunicat o serie de informații din care menționăm următoarele aspecte principale: Permisunea de ieșire din penitenciar este o recompensă și nu un drept. Prin urmare, această recompensă se acordă numai în situația în care se apreciază că persoana privată de libertate are o bună conduită, a dovedit stăruință în muncă sau în cadrul activităților educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, al instruirii școlare și al formării profesionale și prezintă garanția că nu va săvârși alte infracțiuni, conform prevederilor legale în vigoare. Recompensele pot fi acordate de o comisie formată din director, care este și președintele comisiei, directorul adjunct pentru siguranța deținerii și regim penitenciar, directorul adjunct pentru educație și asistență psihosocială, la propunerea personalului care desfășoară activități directe cu persoanele condamnate, cu avizul șefului secției unde sunt deținute. Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor are competențe în ceea ce privește acordarea permisiune de ieșire din penitenciar cu o durată mai mare de o zi, doar la propunerea comisiei constituite la nivelul unității. Se precizează că, Administrația Națională a Penitenciarelor nu are competența de a modifica pe cale legislativă hotărârile luate de comisia de specialitate care funcționează în penitenciar, potrivit legii. Având în vedere informațiile comunicate de autoritatea sesizată, nu s-a mai justificat un nou demers din partea instituției noastre.

Dosar nr. 4816/2017 Petentul, custodiat în penitenciarul București-Rahova, ne-a solicitat ajutorul în vederea transferului său la un penitenciar din Republica Italia, pentru a continua executarea pedepsei mai aproape de familia sa, din lecturarea petiției formulate înțelegând că o astfel de procedură ar fi fost deja demarată (autoritățile italiene ar fi transmis toate documentele de transfer statului român undeva la sfârșitul lunii ianuarie).

Pentru lămurirea aspectelor prezentate în petiție, ne-am adresat Ministerului Justiției. Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, autoritatea sesizată ne-a comunicat că, deținutul a fost transferat sub escortă în Italia, aspect confirmat de altfel și de Penitenciarul București-Rahova.

Dosar nr. 15536/2017 Petentul ne-a sesizat că în urma formulării unei cereri de permisiune de ieșire din penitenciar, în data de 8.09.2017, pentru a participa la înhumarea mamei sale, cererea a fost respinsă de comisia de recompensare a Penitenciarului Ploiești, iar judecătorul de supraveghere a privării de libertate la Penitenciarul Ploiești **a admis plângerea făcută.**

În urma acestei petiții, ne-am adresat conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor, iar în urma răspunsului acestei instituții, am formulat o **Recomandare** către Ministerul Justiției.

Conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor ne-a răspuns prin adresa nr. xxxx/DSDRP/2017, comunicându-ne că, în opinia acestora, “recompensele constituie un mijloc de individualizare a regimului de executare pedepsei privative de libertate ce se acordă

deținuților care au o bună conduită și au dovedit stăruință în muncă sau în cadrul activităților educative, culturale sau terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială sau de instruire școlară și formare profesională, precum și celor care au prevenit producerea unor situații de risc pentru siguranța penitenciarului sau a personalului, pentru alți deținuți sau alte persoane, în condițiile art. 98 și art. 99 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Acordarea recompenselor reprezintă un instrument de stimulare a persoanelor care ating și mențin un anumit standard de conduită și performanță în activitățile în care sunt implicați”.

De asemenea, conducerea ANP preciza că în opinia sa, din analiza textului de lege rezultă că recompensele sunt reglementate la Capitolul IX – Recompense, abateri și sancțiuni disciplinare și nu de Capitolul V – Drepturile persoanelor condamnate.

„În ipoteza în care aceasta ar fi un drept al persoanelor condamnate s-ar supune exigențelor art. 9 din Legea nr. 254/2013, în ceea ce privește controlul efectuat de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate respectării drepturilor persoanelor condamnate.

Conform art. 98 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, *acordarea unui anume tip de recompensă este atributul comisiei formate din directorul unității, directorul adjunct pentru siguranța deținerii și regim penitenciar și directorul adjunct pentru educație și asistență psihosocială, care analizează propunerile personalului care desfășoară activități directe cu persoanele condamnate, cu avizul șefului de secție.”*

Prin răspunsul susmenționat, conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor ne-a mai informat că, în data de 8.09.2017 petentul a formulat o cerere ce a avut ca obiect acordarea unei recompense cu permisiunea de ieșire din penitenciar în vederea participării la înmormântarea mamei sale. În aceeași zi, la nivelul Penitenciarului Ploiești s-a întrunit Comisia de acordarea recompenselor, care, în unanimitate, a respins acordarea recompensei. Motivele care au stat la baza acestei hotărâri au fost următoarele: petentul nu a avut o conduită constant pozitivă, nu a fost stăruitor în muncă, anterior arestării nu a avut un comportament de conformare, nu a prezentat suficiente garanții că nu va mai comite alte infracțiuni, relevantă fiind și starea sa de recidivă.

La acordarea acestui tip de recompensă comisiile de specialitate au în vedere unul dintre obiectivele principale ale sistemului penitenciar, parte integrantă a sistemului de ordine publică și siguranță națională a statului (conform art. 2 alin. (1) din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din Administrația Națională a Penitenciarelor), și anume, ***protejarea ordinii de drept, a siguranței cetățenilor și apărarea valorilor sociale.***

Față de situația prezentată, conducerea ANP a precizat că în perioada xx.xx.2017 – xx.xx.2017, a fost aprobat un număr de 211 recompense cu permisiunea ieșirii din penitenciar, care au avut drept scop participarea persoanelor condamnate la funeraliile unor membri de familie.

În vederea respectării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, în data de 15.09.2017 a fost diseminată la nivelul întregului sistem penitenciar adresa nr. xxx/DSDRP/2017 (urmare a adresei nr. xxx/7486/2017, înaintată de către Direcția Agent Guvernamental din cadrul Ministerului Afacerilor Externe) prin care s-a evidențiat necesitatea ca persoanele private de libertate să participe la înhumarea soțului sau soției, unui copil, frate sau soră, bunic sau mamă, element esențial în efortul de menținere a relațiilor de familie și reintegrare în mediul de suport.

ANP ne-a mai comunicat că ulterior transmiterii adresei mai sus menționate, **6 persoane private de libertate au fost escortate** la funeraliile rudelor, comisia pentru acordarea recompenselor ținând cont de faptul că deținuții nu prezentau garanția adoptării unui comportament adecvat în societate.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, a adresei Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. xxx/DSDRP/2017, a considerentelor statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, ultima dată în **cauza *Kanalas împotriva României***, în care statul român a fost condamnat să plătească daune morale pentru încălcarea, printre altele, a articolului 8 din Convenție, instituția Avocatul Poporului, în exercitarea atribuțiilor conferite prin art. 21 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, a emis o **Recomandare** către Ministerul Justiției, având în vedere aspectele sesizate de petent, cât și cadrul normativ din ***Recomandarea Comitetului de Miniștri ai statelor membre referitoare la regulile penitenciare europene REC(2006)2***, adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 11 ianuarie 2006, în timpul celei de-a 952-a reuniuni a Miniștrilor Delegați (***„ori de câte ori este posibil, deținutul trebuie să fie autorizat să părăsească penitenciarul fie sub escortă, fie liber, pentru a vizita o rudă bolnavă, pentru a participa la o înmormântare sau pentru alte motive umanitare”***).

Totodată, pentru a evita unele condamnări ulterioare ale României în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, în cauze similare, în aplicarea art. 4 din Legea nr. 254/2013 - „Respectarea demnității umane”, care stabilește că „pedepsele și măsurile privative de libertate se execută în condiții care să asigure respectarea demnității umane” și în temeiul art. 59 din Constituție și ale art. 21 alin. (1) și (2) din Legea nr. 35 din 1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și în realizarea scopului său constituțional și legal de apărare a drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, instituția Avocatul Poporului a propus Ministerului Justiției să promoveze către Guvern un proiect normativ de **abrogare a prevederilor art. 99 lit. e) din Legea nr. 254/2013 și introducerea unor prevederi care să consacre dreptul persoanei private de libertate de a participa la înhumarea soțului sau soției, unui copil, părinte, frate sau soră ori bunic sau bunică**, eventual prin introducerea după articolul 68a unui nou articol, art. 68¹, care să consacre expres acest drept.

Dosar nr. 17147/2017 Petentul, deținut-condamnat la Penitenciarul Bârcea Mare, județul Hunedoara, ne-a sesizat cu privire la cu privire la faptul că a formulat o cerere în data de 18.06.2017 către Administrația Națională a Penitenciarelor de a nu mai fi transferat la Penitenciarul Baia Mare, iar până în prezent „cererea a fost ignorată”.

În urma acestei sesizări, ne-am adresat conducerii ANP, iar urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că a informat petentul în conformitate cu prevederile art. 11 alin. (5) din Legea nr. 254/2013 în sensul că, “Penitenciarul în care persoana condamnată execute pedeapsa privativă de libertate se stabilește de Administrația Națională a Penitenciarelor. La stabilirea penitenciarului se are în vedere ca acesta să fie cât mai aproape situate de localitatea de domiciliu a persoanei condamnate, ținându-se seama și de regimul de executare, măsurile de siguranță ce trebuie luate, nevoile de reintegrare social identificate, sex și vârstă. Conform art. 3 alin. (12) din Decizia ANP nr. 704/2016 privind profilarea locurilor de deținere, pentru motive întemeiate, din dispoziția conducerii ANP, locurile de deținere pot custodia și persoane private de libertate cu domiciliul în alte județe decât cele arundate.

La data de 14.02.2017, în conformitate cu art. 40 din Legea nr. 254/2013, petentul a fost analizat în Comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de

executare a pedepselor privative de libertate din cadrul Penitenciarului Aiud, comisie care a hotărât schimbarea regimului de executare din regim închis, în regim semideschis.

Întrucât Penitenciarul Aiud nu este profilat pe deținerea condamnaților clasificați să execute pedeapsa în regim semideschis, în temeiul art. 45 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, a solicitat ANP transferarea petentului într-un alt penitenciar, profilat pe custodiarea deținuților clasificați să execute pedeapsa în regim semideschis.

Astfel, după analizarea situației, luând în considerare faptul că Penitenciarul Deva se află în proces de reparații capitale și modernizare și penitenciarele din apropierea domiciliului nu aveau spații de deținere disponibile, vârsta deținuților, starea de recidivă, starea sănătății, domiciliul, situația juridică, precum și asigurarea patului individual și a drepturilor prevăzute de lege s-a dispus transferul petentului în vederea executării pedepsei (conform aprobării ANP nr. 22119 din data de 20.02.2017) de la Penitenciarul Aiud la Penitenciarul Baia Mare.

La data de 23.06.2017 a fost înregistrată la ANP o cerere prin care petentul a solicitat menținerea în Penitenciarul Deva, unde se afla în vederea soluționării afacerilor judiciare.”

ANP a mai informat petentul că menținerea sa într-o unitate subordonată a fost condiționată de situația juridică, de regimul de executare a pedepsei cu închisoarea în care petentul a fost clasificat, de spațiile de deținere disponibile, de comportamentul adoptat pe parcursul executării pedepsei precum și de receptivitatea la activitățile lucrative și cultural educative organizate în unitate.

Dosar nr. 13793/2017 Petentul, deținut în Penitenciarul Prahova, a reclamat că a fost discriminat în raport cu alți deținuți și că a suportat abuzuri din partea conducerii penitenciarului Jilava în perioada când a fost deținut în acest penitenciar.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a adus la cunoștință următoarele:

Competența decizională în sensul acordării beneficiului liberării condiționate reprezintă atributul exclusiv al instanței de judecată, Administrația Națională a Penitenciarelor sau Penitenciarul București Jilava, neavând competența să dispună cu privire la aplicarea acestei instituții.

În fapt, comisia de eliberare condiționată constituită la nivelul Penitenciarului București Jilava, formulează către instanța de judecată doar o propunere care poate fi avizată sau respinsă după caz.

Solicitarea petentului a fost analizată în comisia de eliberare condiționată constituită la nivelul Penitenciarului București Jilava, în data de xx.xx.2017, fiind propusă amânarea pentru o perioadă de 12 luni, stabilindu-se termen de reiterare data de xx.xx.2018.

Judecătoria Ploiești a respins propunerea formulată de către comisia de liberare condiționată și a stabilit ca termen de reiterare data de xx.xx.2018. Împotriva sentinței penale pronunțate de către Judecătoria Ploiești petentul a formulat recurs la Tribunalul Prahova care a admis acțiunea și a dispus liberarea condiționată a acestuia pe data de xx.xx.2017.

Aspecte privind modul de efectuare al activităților de reintegrare socială au reprezentat obiectul unei sesizări anterioare înregistrate la nivelul Direcției Inspecție Penitenciară, față de care au fost efectuate verificări specifice nerezultând aspecte care să confirme cele semnalate de petent.

De asemenea, din analiza consemnărilor existente în aplicația informatizată PMSWeb, modul educațional a rezultat faptul că, în perioada executată la Penitenciarul București Jilava petentul a fost inclus la 10 activități de educație.

Am mai fost informați că petentul a fost evaluat psihologic în 5 rânduri, evaluat social de 4 ori, fiind inclus și la 3 programe de asistență psihosocială. În perioada 14 - 16.06.2017, în conformitate cu Planul de control general în unitățile subordonate Administrației Naționale

a Penitenciarelor pe anul 2017, lucrători din cadrul Direcției Reintegrare Socială au efectuat o misiune de evaluare, îndrumare și control al activităților de reintegrare socială desfășurate la Penitenciarul București-Jilava, nota privind concluziile misiunii de evaluare, îndrumare și control al activităților de reintegrare socială, desfășurată la Penitenciarul București – Jilava nu au relevat date care să confirme cele semnalate de petent.

De asemenea, Penitenciarul Ploiești ne-a informat că petentul a fost pus în libertate conform DP. nr.xxx/2017 de către Tribunalul Prahova.

Dosar nr. 17210/2017 Petentul, deținut în Penitenciarul București-Jilava ne-a sesizat reclamând conducerea penitenciarului, întrucât îi este refuzat dreptul la vizită intimă.

Față de cele expuse, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare a demersurilor efectuate, Administrația Națională a Penitenciarelor, ne-a transmis că au fost efectuate verificări din care au rezultat următoarele:

- la data de 05.10.2017, deținutul a înaintat o solicitare scrisă pentru a beneficia de dreptul la viață intimă, înregistrată la nivelul Penitenciarului București-Rahova, cu numărul 7063/S3, solicitare ce a fost aprobată la data de 26.10.2017. Ulterior, la data de 03.11.2017, deținutul a fost transferat la Penitenciarul București-Jilava, fapt ce a determinat imposibilitatea punerii în aplicare și respectiv, la clasarea solicitării;

- în urma discuției avute cu șeful secției Penitenciarului București-Jilava, deținutul a fost îndrumat să formuleze o nouă solicitare, iar la data de 6.11.2017 a fost înregistrată cererea cu numărul 5904, în urma căreia, la data de 01.12.2017, deținutul a beneficiat de vizita intimă.

Dosar nr. 14366/2017 Petentul, deținut în Penitenciarul Jilava, ne-a sesizat cu privire la o pretinsă încălcare a dreptului la vizită, solicitându-ne să ne sesizăm în acest caz. Astfel, petentul ne aducea la cunoștință că, din cauza faptului că nu a mai fost selecționat pentru a fi folosit la muncă, nu mai are posibilitatea de a fi vizitat de fiul său de 8 ani deoarece, conform programării în vederea acordării dreptului la vizită, în zilele de sâmbătă și duminică putând primi vizite doar deținuții din regimul semideschis care participă la activități de muncă sau socio-educative.

Totodată, persoana privată de libertate susținea că la data de 20.09.2017, Comisia pentru selecționarea și repartizarea la muncă a deținuților nu a fost legal constituită, lipsind un reprezentant din sectorul medical.

Față de aspectele sesizate, la data de 25 octombrie 2017, s-a **efectuat o anchetă la Penitenciarul Jilava**, pentru a fi audiat petentul și pentru a se verifica informațiile cu privire la cele sesizate. În urma anchetei au rezultat următoarele: la data de 27.09.2017, petentul a fost analizat în comisia de selecționare și repartizare la muncă **fiind selecționat la curățenie în curtea penitenciarului**; la Comisiile de selecționare și repartizare la muncă din data de 20.09 și 27.09.2017 a fost prezent un reprezentant sector medical; din discuțiile purtate cu petentul a reieșit că **a fost scos la muncă și a fost vizitat deja de fiul său.**

Dosar nr. 15787/2017 Petentul, deținut în Penitenciarul Jilava, ne-a sesizat cu privire la o presupusă încălcare a dreptului la ocrotirea sănătății, garantat de art. 34 din Constituția României, susținând că în ziua de 18.10.2017, a fost la cabinetul stomatologic al penitenciarului și i-a fost pusă o plombă provizorie, motivat de faptul că nu sunt materiale necesare. Vineri, 19.10.2017, a fost din nou la medicul stomatolog care i-a spus că nu are cu ce să îl ajute, deoarece nu are materiale și nu i-a dat nici măcar un medicament.

În ziua de 24.10.2017, după ce dintele a făcut un abces, a fost la cabinetul medical unde asistentul a vrut să îi facă un Ketonal injectabil, dar acesta nu a fost de acord solicitând să fie consultat de un medic, dar a fost refuzat.

Urmare a demersurilor efectuate, Penitenciarul Jilava ne-a transmis următoarele:

- petentul fost prezentat la cabinetul stomatologic în repetate rânduri;
- la data de 18.10.2017 a relatat faptul că în urmă cu câteva zile a pierdut obturația de la nivelul caninului superior drept, fiindu-i aplicat Citodur și fiind programat pentru data de 27.10.2017;
- la data de 20.10.2017 a solicitat să fie dus la cabinetul stomatologic, fiind informat că pentru rezolvarea situației clinice cu care se confruntă medicul stomatolog avea nevoie de un material care se afla în curs de achiziție, fapt pentru care a fost programat pe data de 27.10.2017;
- în ziua de 25.10.2017 (după vizita efectuată de reprezentanți ai Avocatului Poporului și discuțiile purtate cu medicul stomatolog) petentul a fost adus la cabinetul stomatolog, consultat și nu prezenta abces sau focare inflamatorii;
- la data de 27.10.2017 a fost tratat de către medicul stomatolog (13,14-obturații de colet din material fizionomic (compoziție nano-hibrid FiltekZ550-culoare A3).

Dosar nr. 4144/2017 Petentul, deținut în Penitenciarul Craiova, ne-a sesizat în contextul art. 22 din Constituție cu privire la solicitarea de a nu fi transferat la Penitenciarul Giurgiu sau Penitenciarul Colibași, deoarece a colaborat cu organele de poliție și are probleme cu clanurile din aceste locuri de detenție transferul său la alt penitenciar.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a transmis următoarele:

- menținerea petentului în Penitenciarul Craiova este condiționată de situația juridică, de regimul de executare a pedepsei, spațiile de deținere disponibile, de comportamentul adoptat pe parcursul executării pedepsei precum și de receptivitatea la activitățile lucrativă și cultural educative organizate de unitate;
- petentul a fost informat cu privire la posibilitatea formulării unei cereri în vederea executării pedepsei la Penitenciarul Craiova;
- conducerea Penitenciarului Craiova a fost informată cu privire la petiția formulată de acesta, urmând ca, în situația în care ar fi transferat la unul dintre penitenciarele menționate, să fie informați factorii de conducere pentru a lua măsurile necesare în vederea prevenirii producerii oricăror evenimente negative.

Dosar nr. 6232/2017 Petentul, deținut în Penitenciarul Gherla, ne-a sesizat cu privire la o pretinsă încălcare a dreptului la învățătură, garantat de art. 32 din Constituția României, solicitând să ne sesizăm în acest caz.

Astfel, petentul ne-a adus la cunoștință faptul că fiind deținut în Penitenciarul Aiud a urmat cursurile unei școli profesionale cu specializarea mecanic agricol, timp de doi ani (clasa a IX a și a X a). La finalul clasei a X a fost anunțat de către șeful serviciului reeducare, că nu se va mai organiza clasa a XI a, deoarece au absolvit foarte puțini elevi. Persoana privată de libertate a solicitat transferul la Penitenciarul Gherla pentru a-și continua studiile, cererea fiind aprobată, iar petentul transferat la data de 2.09.2016.

Luând legătura cu Serviciul reeducare din cadrul Penitenciarului Gherla a fost informat că nu poate fi înscris în clasa a XI, a deoarece școala profesională de acolo are profil de construcții.

În acest caz, petentul a solicitat transferul înapoi la Penitenciarul Aiud, mai ales că aflase că se organizase clasa a XI a, deși fusese informat contrariul, dar cererea sa nu a fost aprobată nici până în prezent.

Față de aspectele sesizate, s-au **efectuat anchete la Penitenciarul Gherla**, pentru a fi audiat petentul **și la Penitenciarul Aiud**, pentru a se verifica informațiile cu privire la organizarea clasei a XI a.

Potrivit reprezentanților Penitenciarului Gherla, la momentul efectuării anchetei, persoana privată de libertate avea un comportament corespunzător și, în măsura în care se va proceda la schimbarea regimului de executare și la declasificarea din grad sporit de risc, acesta va putea să urmeze cursurile claselor a XI-a și a XII-a, ulterior susținerii unor examene de diferență. Faptul că persoana privată de libertate nu se afla în continuarea studiilor se datora împrejurării că, potrivit art. 34 alin. (4) din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal „*Persoanele condamnate care execută pedeapsa în regim de maximă siguranță sunt supuse unor măsuri stricte de pază, supraveghere și escortare, sunt cazate, de regulă, individual, prestează muncă și desfășoară activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, moral-religioase, instruire școlară și formare profesională, în grupuri mici, în spații anume stabilite în interiorul penitenciarului, sub supraveghere continuă, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi*”. În același context, art. 24 (1) din Legea nr.1/2011 a educației naționale prevede faptul că „*Învățământul general obligatoriu este format din învățământul primar, învățământul secundar inferior și primii 2 ani ai învățământului secundar superior*”.

Așadar, fără a nega dreptul la învățătură al petentului, putem constata că lipsa mijloacelor logistice la nivelul Penitenciarului Gherla constituie actualmente un impediment în calea desăvârșirii pregătirii profesionale a petentului (mai exact, încadrarea în grad sporit de risc care presupune indisponibilizarea aproape permanentă a unor cadre ale penitenciarului care ar urma să asigure paza persoanei private de libertate pe durata desfășurării cursurilor).

Potrivit reprezentanților Penitenciarului Aiud, persoana privată de libertate a fost încarcerată în Penitenciarul Aiud, până în data de 03.02.2017. Incidentele care au stat la baza deciziei de transfer a petentului datau din 15.06.2016, respectiv 27.09.2016. Deși persoanei în cauză nu i s-a comunicat motivul transferului, acest lucru este justificat de dispozițiile art. 71 (1), respectiv art. 71 alin. (3) lit. e) din Ordinul 432/C/05.02.2010, care prevăd că „Transferarea persoanelor condamnate în alt penitenciar, ca urmare a schimbării regimului de executare a pedepselor privative de libertate sau pentru alte motive întemeiate, se dispune de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, la propunerea comisiei pentru individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate (...). În cazurile arătate la alin. (1), comisia pentru individualizarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate face propuneri de transfer în următoarele situații: în cazul persoanelor private de libertate pentru care măsurile de siguranță, de asigurare a ordinii și disciplinei la nivelul unității sunt neîndeșulătoare”.

În ceea ce privește situația școlară a persoanei private de libertate, urmare a solicitării de informații formulate în 04.04.2017, de reprezentantul Avocatul Poporului privind situația școlarizării acestuia, reprezentanții Penitenciarului Aiud ne-au comunicat următoarele informații:

- petentul în cauză a fost înscris în anul școlar 2015-2016 în clasa a X-a (anul II) școală profesională, profil tehnician în agricultură, cursuri de zi organizate în colaborare cu Liceul Tehnologic Agricol „Alexandru Borza” din Ciurbrud (Aiud);

- în 15.06.2016, petentul a fost exclus de la cursurile școlare, conform art. 83 alin. (1) din O.M.J. nr. 2199/2011, întrucât i-a fost întocmit un raport de incident pentru intenție atac cadre, injurii și distrugere; începând cu acea dată nu a mai participat la cursuri, însă, în temeiul prezenței suficiente anterioare și a rezultatelor evaluărilor, a promovat clasa a X-a;
- împreună cu petentul au mai promovat clasa a X-a (anul II) școală profesională profil tehnician în agricultură, cursuri de zi, alți 2 deținuți (total 3 deținuți); având în vedere prevederile art. 8 alin. (1) și (2) din Protocolul de colaborare dintre Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului prin Direcția Generală Educație și Învățare pe Tot Parcursul Vieții și Ministerul Justiției prin Administrația Națională a Penitenciarelor, unde se menționează că numărul de elevi în clasă este de 8-12 sau 4-6 în situații excepționale, cei trei deținuți care au promovat clasa a X-a, inclusiv deținutul, au fost informați asupra faptului că ar exista posibilitatea de a nu se organiza cursuri pentru clasa a XI-a în anul școlar următor.

La data de 16 octombrie 2017, urmare a adresei instituției Avocatul Poporului prin care am solicitat informații cu privire la situația școlară a deținutului, Penitenciarul Gherla ne-a adus la cunoștință faptul că, prin adresa nr. U/119061/PGCJ din 01.09.2017, se înștiințează Școala Profesională Gherla că **deținutul nu a fost transferat în timp util de la Penitenciarul Mărgineni pentru a susține examenele de diferență.**

Astfel:

- la 30.05.2017, deținutul a formulat cererea cu nr. 6/547 pentru continuarea studiilor în clasa a XI a la Penitenciarul Gherla, soluționată cu aviz favorabil, condiționat de susținerea și promovarea examenelor de diferență;

- la 12.06.2017 au fost făcute demersuri în vederea înscrierii deținutului la cursurile de școlarizare în clasa a XI a, răspunsul oferit de Școala Profesională Gherla fiind favorabil, condiționat de promovarea examenelor de diferență;

- la 27.07.2017, deținutul a fost transferat pentru executarea pedepsei la Penitenciarul Mărgineni și adus înapoi la Penitenciarul Gherla la data de 29.09.2017, în condițiile în care **perioada de susținere a examenelor de diferență a fost 01.09-08.09.2017, astfel că nu a putut participa la acestea.**

- urmare a adresei instituției Avocatul Poporului din 1 noiembrie 2017, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a informat că în data de 29.09.2017 petentul a revenit la Penitenciarul Gherla, iar în data de 9.10.2017 a fost transferat la Penitenciarul Aiud, pentru afaceri judiciare, revenind însă, la unitatea din Gherla la data de 10.10.2017.

- în ceea ce privește participarea acestuia la examenele de diferență necesare continuării studiilor la școala profesională colaboratoare a Penitenciarului Gherla, aceasta a fost posibilă în perioada celei de a doua sesiuni de examinare (18-31.10.2017), dar **petentul a promovat doar două din probele susținute.**

Dosar nr. 12132/2017 Petentul ne-a sesizat cu privire la condițiile în care sunt obligate persoanele private de libertate din Penitenciarul Jilava să aștepte pentru exercitarea dreptului de a efectua cumpărături.

Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a transmis următoarele:

- la nivelul Penitenciarului Jilava, pentru efectuarea cumpărăturilor, persoanele condamnate, se deplasează însoțite, în serii de câte 12, pentru a evita supraaglomerarea în sala de așteptare;

- urmare a verificărilor efectuate la nivelul unității, situația prezentată de petent cum că a fost obligat să aștepte un interval de timp mare pentru efectuarea cumpărăturilor nu este reală, conform fișei de evidență a cumpărăturilor nu a fost prezentat pe data de 30.07.2017, ci pe data de 1.08.2017;
- situația prezentată de petent a fost supusă atenției conducerii penitenciarului în vederea luării de măsuri pentru evitarea pe cât posibil a unor astfel de evenimente.

CAPITOLUL X

DOMENIUL PROPRIETATE, MUNCĂ, PROTECȚIE SOCIALĂ, IMPOZITE ȘI TAXE

CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2017, în cadrul domeniului de activitate Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe au fost soluționate 1559 petiții reprezentând un procent de 20,6 % din numărul total de 7569 petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului (sediul central).

În funcție de specializările domeniului de activitate, cele 1559 petiții au fost structurate astfel:

1. **Proprietate: 1124** de petiții;
2. **Muncă: 242** de petiții;
3. **Protecție socială: 16** petiții;
4. **Impozite și taxe: 140** petiții.

Un număr de 37 de petiții au avut ca obiect specializări multiple.

Au fost efectuate 17 anchete la instituțiile publice și a fost emisă o recomandare. De asemenea, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în 4 situații.

Astfel, **anchetele** au fost efectuate la următoarele instituții publice: Instituția Prefectului Județul Ilfov, Agenția Domeniilor Statului, Primăria Sector 5, Primăria municipiului București, Poliția Locală a municipiului Pitești, Instituția Prefectului Municipiul București, Instituția Prefectului Județul Teleorman, Ministerul Economiei, Ministerul Culturii și Identității Naționale, Primăria orașului Măgurele, județul Ilfov, Primăria Municipiului Ploiești - a fost emisă **Recomandarea nr. 52/2017 către primarul municipiului Ploiești**, Primăria orașului Predeal, Primăria Râmnicu Vâlcea, Ministerul Energiei, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Penitenciarul Poarta Albă, județul Constanța.

Sesizările din oficiu ale Avocatului Poporului, anterior menționate, au vizat: vacantarea funcției de subprefect al județului Ilfov, lipsa unui act normativ care să reglementeze restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule, tergiversarea emiterii normelor metodologice de aplicare a *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule*, clarificarea cazului unei angajate a Penitenciarului Poarta Albă care a încercat să se sinucidă din cauza volumului mare de lucru.

SECȚIUNEA 1

PROPRIETATE

În anul 2017, din totalul petițiilor, 1124 petiții au fost analizate în contextul prevederilor art. 44, art. 51 și art. 52 din Constituție privind dreptul de proprietate privată,

dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică. Dintre acestea au fost deschise 154 de dosare în care au fost sesizate autoritățile publice reclamate.

Principalele probleme aduse în atenția instituției Avocatul Poporului care au ca obiect încălcarea dreptului de proprietate privată au fost, următoarele:

- **tergiversarea punerii în posesie;**
- **tergiversarea eliberării/modificării titlurilor de proprietate;**
- **lipsa de răspuns din partea autorităților la cererile formulate de beneficiarii legilor de restituire a dreptului de proprietate;**
- **tergiversarea adoptării soluțiilor în dosarele constituite în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de către entitățile responsabile cu soluționarea notificărilor;**

În anul 2017, petițiile soluționate au vizat, în principal, modul de aplicare a legilor cu caracter reparatoriu în materia proprietății, respectiv: Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar, în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 164/2014 privind unele măsuri pentru accelerarea și finalizarea procesului de soluționare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum și al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, și pentru modificarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare.

Subliniem faptul că data de **1 ianuarie 2017, a reprezentat termenul maxim**, până la care, potrivit *Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare*, comisiile locale și județene sau, după caz, Comisia de Fond Funciar a Municipiului București **aveau obligația** de a soluționa toate cererile de restituire, de a efectua punerile în posesie și de a elibera titlurile de proprietate (**fostul art. 11 alin. (1), în prezent abrogat**), iar entitățile investite de lege cu soluționarea notificărilor **aveau obligația** de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora în termen de 12 luni, pentru cele cu un număr de până la 2.500 de cereri (**potrivit art. 33 alin. (1) lit. a), termen împlinit în ianuarie 2015**), în termen

de 24 de luni, pentru cele cu un număr între 2.500 și 5.000 de cereri **(potrivit art. 33 alin. (1) lit. b), termen împlinit în ianuarie 2016)** și în 36 de luni pentru entitățile care aveau de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri **(potrivit art. 33 alin. (1) lit. c), termen de asemenea împlinit, în ianuarie 2017).**

Curtea Constituțională, prin **Decizia nr. 44 din 31 ianuarie 2017**, publicată în Monitorul Oficial nr. 211 din **28 martie 2017**, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (1) și ale art. 11 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, **a admis excepția de neconstituționalitate** și a constatat că dispozițiile **art. 7 alin. (1) și ale art. 11 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România** sunt neconstituționale, reținând că **termenul prorogat până la 1 ianuarie 2018 este unul prohibitiv, împiedicând în substanța sa exercitarea dreptului de acces efectiv la instanță și afectând, astfel, posibilitatea realizării dreptului de proprietate pretins.**

Ulterior, **art. 7 și art. 11** din Legea nr. 165/2013 au fost abrogate de Punctul 2, respectiv de Punctul 4, al ARTICOLULUI UNIC din **Legea nr. 111 din 19 mai 2017 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 399 din 26 mai 2017.**

În același context, menționăm și faptul că art. 27-30 din Legea nr. 165/2013 referitoare la posibilitatea și modul de valorificare a punctelor acordate prin decizia de compensare prin achiziționarea de imobile din Fondul național la licitația publică națională, începând cu data de 1 ianuarie 2017 (dată la care Fondul național nu era încă constituit), au fost abrogate de Punctul 4 al ARTICOLULUI UNIC din **Legea nr. 111/2017** precitată. Astfel, singura modalitate de valorificare a punctelor, începând cu data de 1 ianuarie 2017, a rămas doar cea în numerar, potrivit art. 31 din Legea nr. 165/2013, astfel cum a fost modificat de Punctul 4 al ARTICOLULUI UNIC din **Legea nr. 111/2017.**

Curtea Constituțională, prin **Decizia nr. 671 din 24 octombrie 2017**, publicată în Monitorul Oficial nr. 1015 din **21 decembrie 2017**, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor **art. 21 alin. (4) și art. 41 alin. (5) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, a admis excepția de neconstituționalitate** și a constatat că sintagma „numai după epuizarea suprafețelor de teren agricol afectate restituirii în natură identificate la nivel local” din cuprinsul art. 21 alin. (4) din **Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România este constituțională în măsura în care nu se aplică în ipoteza existenței unor hotărâri judecătorești definitive/îrevocabile prin care instanțele au dispus acordarea de măsuri reparatorii în echivalent bănesc.**

Față de aceste aspecte, am constatat din sesizările petenților că nici de această dată termenele nu au fost respectate, un număr semnificativ de cereri de restituire formulate atât în temeiul legilor fondului funciar, cât și în temeiul Legii nr. 10/2001, cu modificările și completările ulterioare, rămânând nesoluționate.

Deși Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, **a instituit termene precise** pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, **aceste termene legale nu au fost respectate, unele fiind în mod repetat prorogate și ulterior abrogate, iar altele mult depășite.**

Mai mult, deși în cazul hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile nu s-au aplicat prevederile art. 7 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, prin care s-a suspendat, până la întocmirea situației centralizatoare la nivel local, emiterea hotărârilor de validare/invalidare de către comisiile județene de fond funciar sau, după caz, de către Comisia de Fond Funciar a Municipiului București, eliberarea titlurilor de proprietate, punerea în posesie de către comisiile locale de fond funciar, precum și orice alte proceduri administrative în domeniul restituirii fondului funciar, **au rămas, hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, unele datând de mulți ani, care nu au fost puse încă în executare.**

Unul dintre motivele pentru care nu s-a finalizat punerea în posesie și emiterea titlurilor de proprietate este că modificarea componenței comisiilor locale și județene de fond funciar s-a făcut, în anumite situații, cu foarte mare întârziere, un exemplu elocvent fiind cel de la nivelul Comisiei județene Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor.

Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr. 788/2016 publicată în Monitorul Oficial cu numărul 853 din data de **26 octombrie 2016**, s-a dispus încetarea exercitării, cu caracter temporar, prin detașare în condițiile legii, a funcției publice de subprefect al județului Ilfov de către domnul Pantazi Romulus Cătălin, situație ce a avut ca efect paralizarea activității Comisiei județene Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor care nu s-a mai întrunit de la acea dată.

Față de cele expuse, instituția Avocatul Poporului **s-a autosesizat în data de 15 februarie 2017** și s-a adresat Ministrului Afacerilor Interne.

Ministrul Afacerilor Interne, prin adresa nr. 7634 din data de 27 martie 2017, ne-a informat că Ministerul Afacerilor Interne are în atenție soluționarea situației existente la nivelul Instituției Prefectului Județul Ilfov, astfel încât să fie eliminate sincopel din activitatea Comisiei județene Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor.

Față de această situație, am sesizat-o pe doamna Viceprim-Ministru, pentru a dispune efectuarea demersurilor necesare în vederea numirii de către Guvern a altui subprefect al județului Ilfov.

Doamna Viceprim-Ministru și Ministrul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene, prin adresa nr. 66726 din data de 17 mai 2017, ne-au comunicat că a informat Ministerul Afacerilor Interne cu privire la aspectele prezentate, solicitând dispunerea măsurilor ce se impun, conform competențelor.

În continuarea demersurilor ne-am adresat, din nou, Ministrului Afacerilor Interne.

Ministrul Afacerilor Interne, prin adresa nr. 14050 din data de 10 august 2017, ne-a informat că în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 643 din data de **4 august 2017** a fost publicată Hotărârea Guvernului României nr. 555 din 4 august 2017 privind exercitarea, cu caracter temporar, prin detașare în condițiile legii, a funcției publice de subprefect al județului Ilfov de către doamna Tortora Laurenția-Georgeta.

O situație și mai dificilă s-a întâlnit la nivelul Comisiei locale Predeal de aplicare a legilor fondului funciar. Comisia județeană Brașov de aplicare a legilor fondului funciar, prin adresa nr. 11612 din 4 septembrie 2017, ne-a comunicat că funcția de primar al Orașului Predeal a devenit vacantă ca urmare a emiterii Ordinului Prefectului Județului Brașov nr.

526/2017 în aplicarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare și a prevederilor Sentinței penale cu nr. 807/27.04.2016, pronunțată de către Judecătoria Brașov în Dosarul penal nr. 2509/197/2014, rămasă definitivă și irevocabilă, astfel că la nivelul comisiei locale și funcția de președinte a devenit vacantă începând cu data de **22.06.2017**.

De asemenea, ne-a informat că potrivit prevederilor legale în vigoare, înlocuitorul de drept al primarului este viceprimarul, însă la nivelul autorității locale Predeal și viceprimarul în funcție este afectat de sentința penală mai sus menționată.

În această situație, am solicitat prefectului județului Brașov aplicarea prevederilor art. 23 alin. (2) din Legea nr. 340/2004 privind prefectul și instituția prefectului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevede că: **„În caz de forță majoră și de maximă urgență pentru rezolvarea intereselor locuitorilor unităților administrativ-teritoriale, prefectul poate solicita convocarea de îndată a consiliului local, a consiliului județean sau a Consiliului General al Municipiului București”**.

Prefectul județului Brașov, ne-a comunicat faptul că a dispus convocarea unei ședințe extraordinare a Consiliului Local Predeal în data de 25 octombrie 2017, având ca obiect încetarea mandatului de viceprimar și alegerea dintre consilierii locali a unui alt viceprimar care să îndeplinească și prerogativa de primar. **Prin H.C.L. nr. 141/31.10.2017 a fost ales noul viceprimar și totodată, s-a procedat la modificarea componenței Comisii locale Predeal de aplicare a legilor fondului funciar.**

Urmare a anchetei efectuate de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului, în data de 22 noiembrie 2017, Primăria orașului Predeal, prin adresa nr. 19946 din 13 decembrie 2017, înregistrată sub nr. 18344 din 13 decembrie 2017, ne-a comunicat componența noii Comisii locale.

Ținând cont de prevederile art. 36 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora *„Constituie contravenție săvârșirea oricăreia dintre următoarele fapte, dacă nu sunt comise în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni:*

i) fapta persoanei fizice, care are calitatea de membru al comisiei locale sau județene, de a împiedica în orice mod sau de a întârzia nejustificat reconstituirea sau constituirea, după caz, a dreptului de proprietate ori eliberarea titlului de proprietate către persoanele îndreptățite” coroborate cu cele ale art. 39 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, *„Constatarea contravențiilor prevăzute la art. 36 și aplicarea sancțiunilor prevăzute la art. 37 se fac de către împuterniciții Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților sau de către prefect ori împuterniciții acestuia”*, **am solicitat** Prefectului județului Brașov convocarea Comisiei locale Predeal de aplicare a legilor fondului funciar în vederea reglementării situației privind punerea în executare a Sentinței civile nr. 6109/2006 a Judecătoriei Brașov (dosar nr. 5689/2017 aflat în lucru).

De asemenea, având în vedere atribuțiile conferite Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților prin *Hotărârea Guvernului nr. 572/2013 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților* și ținând cont de prevederile art. 39 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 ne-am adresat autorității în vederea deblocării situațiilor referitoare la tergiversarea punerii în posesie și a eliberării titlurilor de proprietate, sesizate de către petenți, în mai multe cazuri (dosar nr. 5644/2017, dosar nr. 10350/2016, dosar nr. 16297/2016, aflate în lucru).

De exemplu, într-un dosar în care se reclama faptul că nu a fost pusă în executare **Sentința civilă nr. ccc/2009** a Judecătoriei Buftea, definitivă și irevocabilă, prin care i-a fost

reconstituit dreptul de proprietate pentru suprafața de 1,69 ha, iar Comisia pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Corbeanca a fost obligată să emită proces verbal de punere în posesie pentru această suprafață și Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Ilfov să emită titlu de proprietate pentru suprafața de 1,69 ha și în care reprezentanții instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Primăria comunei Corbeanca, am solicitat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților efectuarea, potrivit competențelor legale conferite de Hotărârea Guvernului nr. 572/2013 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, cu modificările și completările ulterioare, a unui control și, în eventualitatea în care se impune, aplicarea unor sancțiuni.

Prin adresele din data de **19 iunie 2017**, respectiv din data de **17 august 2017**, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a informat că s-a adresat atât Comisiei locale pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Corbeanca, cât și Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Ilfov solicitându-le acestora luarea măsurilor legale care se impun și transmiterea unei informări complete asupra situației, ulterior urmând să ne fie comunicate măsurile dispuse.

Deoarece nu ne-au fost comunicate măsurile dispuse, în data de 4 octombrie 2017, am revenit la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților care, prin adresa din data de **2 noiembrie 2017**, ne-a informat că, dat fiind faptul că situația nu a putut fi clarificată, reprezentanții Serviciului Control au în vedere ca în perioada următoare să efectueze o acțiune de control la Primăria comunei Corbeanca în vederea soluționării sesizării, **fără a ne preciza data concretă când va fi efectuat acest control (dosar nr. 10350/2016, în lucru).**

Un alt motiv invocat de către Comisiile locale pentru a justifica întârzierea punerii în posesie îl constituie imposibilitatea întocmirii documentației premergătoare emiterii titlurilor de proprietate deși, prin *Ordinul directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară nr. 819 din 28 iulie 2016 privind aprobarea Procedurii și a modalității de alocare a sumelor, precum și raportarea de către beneficiari a stadiului de execuție a lucrărilor pentru lucrările de înregistrare sistematică inițiate de unitățile administrativ-teritoriale* se alocă sumele necesare pentru finanțarea lucrărilor de înregistrare sistematică ce au ca obiect sectoarele cadastrale din cadrul unităților administrativ-teritoriale.

În acest sens, o situație excepțională s-a întâlnit la nivelul U.A.T. Lăcusteni, județul Vâlcea.

Primăria comunei Lăcusteni, prin adresa nr. 3746 din data de 7 noiembrie 2017, ne-a comunicat că nu poate angaja un specialist topometrist autorizat și nici nu dispune de fondurile necesare suportării costului măsurărilor topografice, datorită faptului că se afla într-o situație financiară dificilă și, astfel, se află în imposibilitatea completării documentației necesare emiterii titlului de proprietate.

Urmare a demersului efectuat de către instituția Avocatul Poporului, Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Vâlcea, prin adresa nr. 9066 din data de 5 decembrie 2017, ne-a comunicat că a alocat Primăriei comunei Lăcusteni **suma de 150.000 lei** destinată finanțării lucrărilor de înregistrare sistematică la nivel cadastral, însă U.A.T. Lăcusteni a solicitat finanțare doar pentru două sectoare cadastrale, **fiind alocată doar suma de 39.000 lei.**

În această situație, am solicitat Primăriei comunei Lăcusteni să ne informeze cu privire la motivele pentru care U.A.T. Lăcusteni, în condițiile în care nu dispune de fondurile necesare suportării costului măsurărilor topografice, a solicitat finanțare doar pentru două sectoare cadastrale, fiind alocată suma de 39.000 lei din totalul de 150.000 lei, precum și cu privire la

posibilitatea suplimentării sumelor necesare finanțării lucrărilor de înregistrare sistematică la nivel cadastral (dosar 5141/2017, în lucru).

Un alt motiv îl reprezintă situația terenurilor preluate în vederea finalizării procesului de restituire de comisiile locale de fond funciar de la Agenția Domeniilor Statului, care este o procedură greoaie, cu multe returnări a documentației ceea ce, inevitabil, duce la întârzieri.

Astfel, Comisia locală de fond funciar Holboca, județul Iași, nu a încheiat cu Agenția Domeniilor Statului protocolul de predare – primire a suprafețelor necesare punerii în posesie a persoanelor înscrise în Anexa 30, consecința fiind faptul că nu au fost puse încă în posesie 109 persoane.

Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Iași, prin adresa nr. 20536 din data de 18 octombrie 2017, ne-a informat că în data de 18 octombrie 2017 documentația nevizată a fost returnată Agenției Domeniilor Statului – Reprezentanța Teritorială Iași în vederea completării potrivit observațiilor din raportul de verificare.

Urmare a demersului efectuat, Agenția Domeniilor Statului Iași, prin adresa nr. 280 din data de 16 noiembrie 2017, ne-a informat că documentația de retrocedare a suprafeței de 17,76 ha a fost returnată Comisiei locale de fond funciar Holboca în vederea refacerii.

În continuarea demersurilor, am sesizat Comisia locală de fond funciar Holboca.

Prin adresa nr. 13943 din 28 decembrie 2017, Primăria comunei Holboca ne-a informat că a efectuat demersuri, începând cu anul 2007, pentru punerea la dispoziția comisiei locale a terenurilor deținute de către ADS, în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite (dosar nr. 2079/2016, în lucru).

Aceeași situație se regăsește și în cazul Comisiei locale pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Belcești, județul Iași, care, prin adresa nr. 9629 din data de 22 noiembrie 2017, ne-a comunicat că, în data de 10 noiembrie 2017, a refăcut încă o dată și a înaintat, din nou, Agenției Domeniilor Statului-Reprezentanța Teritorială Iași, documentația premergătoare întocmirii protocolului de predare - primire a suprafeței de 9, 94 ha (dosar nr. 21056/2016, în lucru).

Aceste prevederi trebuie corelate cu dispozițiile art. 21 alin. (4) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: *„Comisiile județene de fond funciar și Comisia de Fond Funciar a Municipiului București pot propune Comisiei Naționale soluționarea cererilor de retrocedare prin acordare de măsuri compensatorii potrivit prezentei legi numai după epuizarea suprafețelor de teren agricol afectate restituirii în natură, identificate la nivel local”*.

O situație excepțională se regăsește la nivelul Comisiei locale Popești-Leordeni pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, județul Ilfov, respectiv la nivelul Comisiei județene Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor.

Ca urmare a sesizărilor primite de la persoane îndreptățite la reconstituirea dreptului de proprietate în temeiul legilor fondului funciar, referitoare la tergiversarea eliberării titlurilor de proprietate, a fost efectuată o anchetă la Primăria orașului Popești - Leordeni, în data de **18 octombrie 2016**, ocazie cu care s-au constatat următoarele:

- documentațiile privind emiterea titlurilor de proprietate au fost înaintate Comisiei județene doar în dosarele în care există sentințe judecătorești definitive și irevocabile, urmând ca abia după epuizarea acestora să fie înaintate celelalte dosare, după cum a solicitat Comisia județeană;

- **soluționarea dosarelor este îngreunată de procedura impusă de Comisia județeană de revalidare a anexelor validate anterior.**

Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată în mai multe cazuri cu privire la neemiterea titlurilor de proprietate în situațiile în care au fost încheiate procese-verbale de

punere în posesie pe terenurile puse la dispoziția Comisiei locale Popești Leordeni de către Agenția Domeniilor Statului. Pentru aceste terenuri, persoanele îndreptățite, datorează impozit pe teren potrivit dispozițiilor pct. 89 alin. (3), din titlul IX, Capitolul III, secțiunea 4, din Normele Metodologice din 6 ianuarie 2016 de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1/2016, potrivit căroră „ *Impozitul pe teren se datorează și în cazul contribuabililor pentru terenurile dobândite prin hotărâri judecătorești definitive și irevocabile/definitive și executorii prin care li s-a constituit sau reconstituit dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole sau forestiere, după caz, începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui punerii în posesie constatate prin procese-verbale, fișe sau orice alte documente de punere în posesie întocmite de comisiile locale, potrivit dispozițiilor legale în vigoare*”.

În vederea soluționării acestei situații, în data de 18 octombrie 2016, a fost dispusă efectuarea unei anchete la Primăria orașului Popești-Leordeni, în urma căreia s-au constatat următoarele:

- documentațiile privind emiterea titlurilor de proprietate au fost înaintate Comisiei județene doar în dosarele în care există sentințe judecătorești definitive și irevocabile, urmând ca abia după epuizarea acestora să fie înaintate celelalte dosare, după cum a solicitat Comisia județeană;
- soluționarea dosarelor este îngreunată de procedura impusă de Comisia județeană de revalidare a anexelor validate anterior.

În vederea deblocării acestei situații, a fost efectuată o anchetă și la Instituția Prefectului Județul Ilfov, în data de **29 decembrie 2016**, la care au participat și reprezentanții Primăriei orașului Popești - Leordeni.

În urma documentelor puse la dispoziție și a discuțiilor purtate s-au stabilit următoarele:

- după emiterea Ordinului Prefectului Ilfov de modificare a componenței Comisiei locale de fond funciar Popești-Leordeni, Comisia locală va înainta Comisiei județene documentația pentru emiterea titlurilor de proprietate.
- pentru clarificarea aspectelor privind revalidarea persoanelor înscrise în Anexa nr. 23, Anexa nr. 24 d și Anexa nr. 30 într-o anexă corespunzătoare pentru teren fizic, va avea loc o întâlnire cu reprezentanții Agenției Domeniilor Statului, Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Comisiei locale Popești-Leordeni și Comisiei județene Ilfov și ai Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, în perioada 15 ianuarie – 15 februarie 2017, urmând ca instituția Avocatul Poporului să fie informată în legătură cu soluția găsită în vederea deblocării emiterii titlurilor de proprietate.
- nefiind informați cu privire la rezultatul măsurilor stabilite în procesul - verbal de anchetă, am sesizat telefonic Instituția Prefectului-Județul Ilfov, care în data de 02.02.2017 ne-a transmis prin fax Ordinul Prefectului nr. 5/09.01.2017 privind modificarea componenței Comisiei locale Popești-Leordeni pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor.

De asemenea, prin adresa nr. 2794 din 7 februarie 2017, înaintată domnului Adrian Petcu, prefect al județului Ilfov am solicitat să fim informați dacă a avut loc întrevederea dintre reprezentanții Agenției Domeniilor Statului, Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Ilfov, Comisiei locale Popești-Leordeni pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, Comisiei județene Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor și ai Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, iar în caz contrar să fim informați cu privire la data la care aceasta urmează a fi programată, în vederea participării și a reprezentanților instituției Avocatul Poporului.

Urmare acestui demers, în data de 7 februarie 2017, am primit din partea Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor adresa nr. 15218/GE din 6 februarie 2017 prin care am fost invitați să participăm, în data de 9 februarie 2017, la întrevvedere reprezentanților instituțiilor publice menționate mai sus.

În urma discuțiilor purtate, s-a stabilit faptul că rămâne în analiza Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, a Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară și a Agenției Domeniilor Statului oportunitatea elaborării de către A.N.R.P. a unei proceduri de revalidare a persoanelor înscrise în Anexa nr. 23, Anexa nr. 24 d și Anexa nr. 30 într-o anexă corespunzătoare pentru teren fizic.

Față de cele expuse, prin sesizarea nr. 3859 din 27 februarie 2017, ne-am adresat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților ca, în virtutea prevederilor art. 2 lit. h) și lit. i) din Hotărârea Guvernului nr. 572/2013 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, să dispună măsurile legale care se impun pentru soluționarea situației sesizate și să informeze Avocatul Poporului cu privire la soluția adoptată.

Prin adresa nr. 3821/DFP/19.05.2017, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a informat asupra faptului că „în mod eronat Comisia locală Popești-Leordeni și Comisia județeană Ilfov au validat înscrierea în **Anexa nr. 23 a persoanelor pentru care s-a preluat teren de la Administrația Domeniilor Statului în vederea restituirii în natură**” și au opinat că în cazul acestor persoane este necesară revalidarea în anexa corespunzătoare, cu respectarea prevederilor legale. Subliniem că aceste aspecte au constituit motivul sesizării autorității fiind deja cunoscute de către instituția Avocatul Poporului.

Astfel, în data de 22 iunie 2017, ne-am adresat atât Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Ilfov, cât și Comisiei locale Popești-Leordeni pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor în vederea dispunerii măsurilor legale ce se impun raportat la punctul de vedere al Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

În data de 31 august 2017, am revenit la Comisia județeană Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, căreia i-am reiterat aspectele prezentate prin demersul din 22 iunie 2017.

Ca urmare a lipsei de răspuns la sesizările anterioare, a fost efectuată o anchetă la Comisia județeană Ilfov pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, în data de 8 ianuarie 2018, pentru identificarea soluției de emitere a titlurilor de proprietate pe baza proceselor-verbale de punere în posesie încheiate în perioada 2006 - 2012 conform Anexei 23 din Hotărârea Guvernului nr. 890/2005 pentru teren fizic.

La această întâlnire au prezenți reprezentanții Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Ilfov și ai Primăriei orașului Popești-Leordeni.

Având în vedere faptul că, din partea Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților nu a fost prezent niciun reprezentant și ținând cont de atribuțiile de coordonare și control ale acestei instituții, potrivit prevederilor conferite de Hotărârea Guvernului nr. 572/2013, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au propus stabilirea unei întrevederi ce va avea loc la sediul Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, pentru identificarea unor soluții viabile de rezolvare a situației, la care vor participa și reprezentanții Instituției Prefectului-Județul Ilfov, ai Primăriei orașului Popești-Leordeni și ai Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Ilfov, care va avea loc în luna ianuarie 2018 (dosar nr. 14257/2015 și dosar nr. 12286/2016, în lucru).

În ceea ce privește Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constatăm aceeași întârziere în emiterea unor dispoziții a Primarului General al municipiului București.

Astfel, petentul a reclamat faptul că, deși a înaintat, în data de 28 martie 2016, Primăriei municipiului București Decizia civilă nr. 59A/2016 împreună cu toate documentele necesare pentru a fi pusă în executare, dosarele sale administrative, depuse în baza Legii 10/2001, nu au fost soluționate prin emiterea unei dispoziții a Primarului General al municipiului București.

Față de cele menționate, în data de 30 martie 2017, am sesizat Direcția Juridic din cadrul Primăriei municipiului București.

Prin adresa nr. 7449/AD/24.04.2017, Direcția Juridic din cadrul Primăriei municipiului București ne-a comunicat **că în ceea ce privește dosarele mai sus menționate, soluționate inițial prin Dispoziția Primarului General nr. 17130/29.04.2-013 de respingere**, acestea „au fost analizate de către Comisia internă pentru analiza notificărilor depuse în temeiul Legii nr. 10/2001, împreună cu hotărârile judecătorești atașate, proiectul de dispoziție a fost redactat și înaintat spre semnare și avizare persoanelor abilitate”.

Având în vedere ***Sentința civilă nr. aaa/4 iulie 2014 a Tribunalului București prin care s-a dispus anularea Dispoziției nr. 17130/29.04.2013*** emisă de Primăria Municipiului București prin Primar General și s-a stabilit că „reclamanta are calitate de persoană îndreptățită la măsuri compensatorii constând în puncte în condițiile Legii nr. 165/2013, pentru imobilul construcție demolată și teren în suprafață de 594 mp”, precum și Hotărârea civilă nr. 59 din 5 februarie 2016 a Curții de Apel București, prin care a fost respinsă ca nefondată cererea de apel formulată de apelantul-pârât Municipiul București prin Primarul General, **în data de 11 mai 2017 am revenit la Direcția Juridic** și am solicitat informarea cu privire la măsurile luate în vederea emiterii unei noi Dispoziții a Primarului General.

De asemenea, am solicitat să ne fie comunicată o copie a respectivei Dispoziții.

Având în vedere că nu am primit răspuns în termenul legal, în data de 15 iunie 2017 această situație a fost sesizată Viceprimarului municipiului București.

Urmare acestui demers, am primit din partea Serviciului evidență, analiză, soluționare și gestiune notificări Legea nr. 10/2001 adresele nr. 10613/AD/19.06.2017 CRM 1510727 și nr. 14649/AD/03.07.2017 CRM 1520472, prin care am fost informați că până la data redactării respectivelor adrese nu a fost emisă o nouă dispoziție, proiectul de dispoziție fiind înaintat spre semnare și avizare persoanelor abilitate.

Întrucât **același răspuns l-am primit și prin adresa anterioară cu nr. 7449/AD/24.04.2017 CRM 1499343**, în data de 13 iulie 2017, am revenit la Primăria Municipiului București - Cabinet Viceprimar și am solicitat să fim informați cu privire la măsurile dispuse și, totodată, să ne transmită copia Dispoziției în momentul în care aceasta va fi semnată.

Având în vedere că nici de această dată nu am primit răspuns, am sesizat această situație Primarului General al municipiului București (dosar nr. 4713/2017, în lucru).

În ceea ce privește **Legea nr. 164/2014** privind unele măsuri pentru accelerarea și finalizarea procesului de soluționare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum și al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a

aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, și pentru modificarea unor acte normative, precizăm că nu au fost aduse modificări în anul 2017, astfel că plata despăgubirilor stabilite se efectuează în ordinea cronologică a emiterii titlurilor de plată, în tranșe anuale egale, eșalonat, pe o perioadă de 5 ani, începând cu data de 1 ianuarie 2015.

De asemenea, menționăm că o parte din petițiile cu care am fost sesizați au reclamat lipsa de răspuns a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților privitoare la stadiul de soluționare a dosarelor înregistrate la această autoritate.

În funcție de înscrisurile doveditoare/documentele atașate, în vederea soluționării aspectelor reclamate, au fost efectuate demersuri la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Alte aspecte de o complexitate deosebită sesizate de către petenți, au fost:

1. Neaprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control al sumelor anuale prevăzute la art. 99 alin. (1) din Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Potrivit art. 99 alin. (1) din **Legea nr. 46/2008** privind Codul Silvic, republicată, cu modificările și completările ulterioare: *„Normele metodologice de acordare, utilizare și control al sumelor anuale prevăzute la art. 98 se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului cod”*.

Art. 98 din Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevedea următoarele:

„Sumele prevăzute la art. 97 alin. (1) lit. a), c), d) și e) se pun la dispoziția ocolului silvic care asigură serviciile silvice, cele prevăzute la art. 97 alin. (1) lit. b), f) și g) și la art. 101 se pun la dispoziția proprietarilor, iar cele prevăzute la art. 21 alin. (4) se pun la dispoziția structurilor teritoriale de specialitate ale autorității publice centrale care răspunde de silvicultură” (ulterior art. 98 a fost modificat și completat prin Legea nr. 175 din 14 iulie 2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 46/2008 - Codul silvic, precum și pentru modificarea art. 5 alin. (2) din Legea nr. 192/2010 privind trecerea unor drumuri forestiere și a lucrărilor de corectare a torenților din domeniul public al statului și din administrarea Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva în domeniul public al unor unități administrativ-teritoriale și în administrarea consiliilor locale ale acestora).

Față de această situație, în data de 15 aprilie 2016, am sesizat în contextul prevederilor art. 44 și art. 52 din Constituția României, privind dreptul de proprietate și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, ministrul Mediului, Apelor și Pădurilor.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, prin adresa nr. 28371/ES/29.04.2016, ne-a comunicat că „Hotărârea Guvernului nr. 861/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control al sumelor anuale destinate gestionării durabile a fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și a celui proprietate publică și privată a unităților administrativ-teritoriale și pentru aprobarea Procedurii de realizare a serviciilor silvice și de efectuare a controalelor de fond, prevede la art. 6 alin. (2) că „Toate formele de sprijin prevăzute în Legea nr. 46/2008, cu modificările și completările ulterioare, vor fi continuate după data de 1 ianuarie 2010 numai după primirea deciziei favorabile a Comisiei Europene privind ajutoarele de stat”.

Acordarea tuturor formelor de sprijin în sectorul forestier, prevăzute de legislația națională, se poate face începând cu data de 1 ianuarie 2010 numai după avizarea schemelor de ajutor de stat de către Comisia Europeană privind ajutoarele de stat, conform Liniilor

directoare privind ajutoarele de stat în sectorul agricol și forestier în perioada 2007-2013 (nr. 2006/C 319/01).

Astfel, Ministerul Mediului și Pădurilor, la solicitarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, a elaborat, în baza Legii nr. 74/2010 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 14/2010 privind măsuri financiare pentru reglementarea ajutoarelor de stat acordate producătorilor agricoli, un proiect de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a ajutorului de stat pentru compensații reprezentând contravaloarea masei lemnoase pe care proprietarii nu o recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice, necesare acoperirii costurilor reclamate de gestionarea durabilă a pădurilor situate în siturile de importanță comunitară Natura 2000.

Pentru perioada **19.07.2012 - 31.12.2013, Comisia Europeană a avizat favorabil** acordarea ajutoarelor de stat persoanelor fizice și juridice pentru pădurile incluse în T1 și T2 din cadrul siturilor Natura 2000 prin Decizia Comisiei Europene nr. C(2012)5166final/**19.07.2012**.

Ministerul Mediului și Pădurilor a elaborat proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a ajutorului de stat pentru compensații reprezentând contravaloarea masei lemnoase pe care proprietarii nu o recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice, necesare acoperirii costurilor reclamate de gestionarea durabilă a pădurilor situate în siturile de importanță comunitară Natura 2000, care **nu a fost adoptat de Guvern**.

Întrucât proiectul de hotărâre mai sus amintit nu a fost adoptat de Guvern în perioada de valabilitate a Deciziei Comisiei Europene nr. C(2012)5166final/19.07.2012 Comisia Europeană a emis Decizia Comisiei Europene nr. C(2013)9369final/18.12.2013 de prelungire a acestui acord până la data de 30.06.2014.

Menționăm că până la data de 30.06.2014, proiectul de hotărâre a Guvernului nu a fost aprobat și nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României.

După publicarea în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de **01.07.2014** a Orientărilor Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada **2014-2020 (2014/C 204/01)** Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor **a elaborat un nou proiect de hotărâre a Guvernului** pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.

În data de **21 ianuarie 2016**, acest proiect de hotărâre a Guvernului a fost postat pe site-ul MMAP și transmis la ministerele avizatoare pentru observații și propuneri.

Ca urmare a propunerilor și observațiilor primite de la ministerele avizatoare, proiectul de hotărâre a fost modificat, urmând a fi transmis spre avizare la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și la Comisia Europeană.

Considerăm că finanțarea acestei forme de sprijin va fi posibilă numai după primirea avizului Comisiei Europene, adoptarea în Guvernul României și publicarea în Monitorul Oficial al României, partea I, a proiectului de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă”.

Față de această situație, am sesizat **în data de 24 mai 2016**, Șeful Cancelariei Primului-Ministru și ministrul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Ministrul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin adresa nr. 78694 din data de 6 iunie 2016 și înregistrată cu nr. 10977 din data de 9 iunie 2016, ne-a comunicat că:

„Având în vedere solicitarea dvs. cu **nr. 16111/24.05.2016** privind avizarea de ministerul nostru a noului proiect de Hotărâre pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare, și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă, dorim să vă aducem la cunoștință următoarele:

Pe parcursul anului 2015 și începutul anului 2016, Ministerul nostru pe proiectul de act normativ menționat, a punctat Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor (MMA) mai multe observații în ceea ce privește corespondența între legislația națională și cea comunitară în domeniul ajutorului de stat și politica de dezvoltare rurală.

Precizăm că, până la data prezentei, MMA nu a confirmat o decizie asupra textului final de act normativ, drept urmare, ministerul nostru nu a notificat Comisiei Europene o schemă de ajutor de stat aferentă proiectului de Hotărâre de Guvern (acordarea de compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă), în vederea obținerii deciziei favorabile de acordare a schemei de ajutor de stat”.

Față de această situație, ne-am adresat Primului-Ministru, **în data de 14 iunie 2016**, solicitând să ne informeze dacă Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a confirmat o decizie asupra textului final de act normativ în vederea notificării Comisiei Europene a schemei de ajutor de stat aferentă proiectului de Hotărâre de Guvern.

Urmare a acestui demers, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor ne-a comunicat adresa nr. 28826/ES din data de 6 iulie 2016, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 12748 din data de 11 iulie 2016, care a avut aproape același conținut cu cel al adresei nr. 28371/ES din data de 29 aprilie 2016, fără a se preciza dacă Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a luat o decizie asupra textului final de act normativ în vederea notificării Comisiei Europene a schemei de ajutor de stat aferentă proiectului de Hotărâre de Guvern.

Față de această situație, ne-am adresat, din nou, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, **în data de 26 iulie 2016**, solicitând să ne informeze dacă a luat o decizie asupra textului final de act normativ în vederea notificării Comisiei Europene a schemei de ajutor de stat aferentă proiectului de Hotărâre de Guvern.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, prin adresa nr. 29108/ES din data de 11 august 2016, înregistrată sub nr. 15169 din data de 22 august 2016, ne-a comunicat următoarele:

„Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a elaborat proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă conform Orientărilor Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020 (2014/C 204/01) publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 01.07.2014.

Proiectul de hotărâre a Guvernului a fost transmis la ministerele avizatoare care au formulat propuneri și observații. Ulterior, acesta a fost refăcut în concordanță cu propunerile și observațiile primite și a fost transmis la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale **care a notificat Comisia Europeană** cu privire la acordarea compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă”.

Față de această situație, **în data de 30 august 2016**, ne-am adresat ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, solicitând să ne informeze dacă a primit răspuns din partea Comisiei Europene la notificare precum și cu privire la data când proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă va fi discutat într-o ședință a Guvernului.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin adresa nr. 79282 din data de 21 septembrie 2016, înregistrată sub nr. 16801 din data de 26 septembrie 2016, ne-a comunicat că:

„Ref.: petiția depusă de dna.(...) la instituția Avocatului Poporului privind proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de mase lemnoasă.

Având în vedere solicitarea dvs. nr. 16111/30.08.2016 privind acordarea de informații suplimentare pe proiectul de act normativ menționat de dvs., dorim să vă aducem la cunoștință următoarele:

- La sfârșitul lunii iulie, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) a primit de la Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP) proiectul de act normativ intitulat „Proiect de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă”;

*- În ceea ce privește schema de ajutor de stat inclusă în proiectul de Hotărâre de Guvern mai sus menționat, vă informăm că în **02.08.2016**, în baza acordului dat de reprezentanții MMAP, reprezentanții MADR **au notificat schema de ajutor de stat la Comisia Europeană.***

- Conform procedurii Comisiei Europene: „Termenul de două luni pentru analizarea proiectului începe să curgă din ziua următoare celei în care s-a primit notificarea de către Comisie. Dacă după o analiză preliminară notificarea pare a fi incompletă, autoritățile române vor fi informate. În acest caz, termenul de două luni pentru analizarea proiectului nu începe să curgă decât după ce sunt primite informațiile suplimentare necesare Comisiei pentru analizarea ajutorului notificat”.

Luând în considerare cele menționate, vă informăm că până la data prezentei, autoritățile române nu au primit niciun punct de vedere din partea CE.”

După expirarea termenului de două luni pentru analizarea proiectului a expirat, ne-am adresat, din nou, Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, **în data de 4 octombrie 2016**, solicitând să ne informeze dacă a primit răspuns din partea Comisiei Europene la notificare precum și cu privire la data când proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă va fi discutat într-o ședință a Guvernului.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin adresa nr. 79609 din data de **10 noiembrie 2016** și înregistrată sub nr. 19853 din data de 11 noiembrie 2016, ne-a comunicat că în data **de 4 octombrie 2016 Comisia Europeană** a comunicat o scrisoare de informații suplimentare iar autoritățile române au răspuns **în 3 noiembrie 2016**. De asemenea, Ministerul

Agriculturii și Dezvoltării Rurale ne-a precizat că ne va informa în privința deciziei finale a Comisiei Europene.

După expirarea acestui termen, **în data de 19 ianuarie 2017**, ne-am adresat, ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, solicitând să ne informeze dacă a primit răspuns din partea Comisiei Europene la notificare precum și cu privire la data când proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă va fi discutat într-o ședință a Guvernului.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin adresa nr. 167238 din data de 1 februarie 2017, ne-a informat că autoritățile române au primit, **în luna ianuarie 2017, Decizia Comisiei Europene de acordare a schemei de ajutor de stat** cuprinse în proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.

Față de această situație, ne-am adresat ministrului Apelor și Pădurilor, **în data de 9 februarie 2017**, solicitând să ne informeze cu privire la demersurile care se fac pentru dezbateră de către Guvern a proiectului de Hotărâre pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.

Ministerul Apelor și Pădurilor, prin adresa nr. 430/AP din data de 21 februarie 2017, înregistrată la Avocatul Poporului sub nr. 3993 din data de 1 martie 2017, ne-a informat că proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă, a fost postat pe pagina www.apepaduri.gov.ro/categorie/anunturi, în data de 13.02.2017, iar cetățenii și instituțiile interesate pot transmite opinii/propuneri/sugestii în termen de 30 de zile la Ministerul Apelor și Pădurilor.

Față de această situație, **în data de 15 martie 2017**, ne-am adresat, din nou, ministrului Apelor și Pădurilor, solicitând să ne informeze cu privire la demersurile care se fac pentru dezbateră de către Guvern a proiectului de Hotărâre pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.

Ministerul Apelor și Pădurilor, prin adresa nr. 15796 **din data de 28 martie 2017**, înregistrată la Avocatul Poporului sub nr. 6065 din data de 5 aprilie 2017, ne-a informat că proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă se află în **avizare externă**.

În continuarea demersurilor, ne-am adresat, **în data de 3 mai 2017**, ministrului Apelor și Pădurilor, solicitând să ne informeze cu privire la demersurile care se fac pentru dezbateră de către Guvern a proiectului de Hotărâre pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe

care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.

Ministerul Apelor și Pădurilor, prin adresa nr. 1862 **din data de 22 mai 2017**, înregistrată la Avocatul Poporului sub nr. 8760 din data de 29 mai 2017, ne-a informat că proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă **se află în procedura de avizare la Ministerul Finanțelor Publice**.

Față de această situație, ne-am adresat, **în data de 29 iunie 2017**, ministrului Finanțelor Publice, solicitând să ne informeze cu privire la demersurile care se fac pentru dezbateră de către Guvern a proiectului de Hotărâre pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.

Ca urmare a celor **11 demersuri efectuate** de către instituția Avocatul Poporului la autoritățile implicate, Ministerul Finanțelor Publice, prin adresa nr. 583847 din data de 20 iulie 2017, înregistrată la Avocatul Poporului sub nr. 11691 din data de 26 iulie 2017, ne-a informat că proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă a fost **aprobat în cadrul ședinței din data de 30.06.2017**.

De asemenea, am fost informați că **Hotărârea Guvernului nr. 447 din 30 iunie 2017 pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control al compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă a fost publicată în Monitorul Oficial cu numărul 526 din data de 6 iulie 2017, valoarea totală maximă aferentă schemei pentru perioada 2017-2020 este de 285 milioane lei și se suportă de la bugetul de stat, prin bugetul aprobat cu această destinație Ministerului Apelor și Pădurilor iar valoarea totală maximă aferentă anului 2017 este de 19 milioane lei** (dosar nr. 16111/2015).

2. Neacordarea unei juste despăgubiri în cazul exproprierilor

Mai mulți locuitori din satul Runcurel, comuna Mătășari, județul Gorj ne-au sesizat, în contextul art. 44 și art. 52 din Constituția României, republicată, privind dreptul de proprietate privată și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, reclamând faptul că nu au beneficiat de o justă despăgubire pentru imobilele proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”, în sensul că în Hotărârea Guvernului nr. 960/2015 nu au fost prevăzute despăgubiri și pentru locuințele situate pe terenurile supuse exproprierii.

Astfel, deși potrivit prevederilor **art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 960/2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”, „Ministerul Energiei, prin Societatea „Complexul Energetic Oltenia” - S.A., răspunde de realitatea datelor înscrise în Lista cuprinzând imobilele**

proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării, de corectitudinea datelor înscrise în documentele care au stat la baza stabilirii acestora, precum și de modul de utilizare, în conformitate cu dispozițiile legale, a sumei alocate potrivit prevederilor prezentei hotărâri”, lista imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării cuprinde doar terenurile supuse exproprierii nu și locuințele aflate pe aceste terenuri, valoarea despăgubirilor fiind, în acest mod, simțitor diminuată.

Față de aspectele sesizate, **în data de 13 iulie 2016**, ne-am adresat Ministerului Energiei și Societății Complexul Energetic Oltenia S.A.

Societatea Complexul Energetic Oltenia S.A, prin adresa nr. 23455 din data de **5 august 2016**, ne-a informat că:

„- În temeiul art. 2 alin. (3) și art. 9 din *Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare*, a art. 6 din *Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare*, a Hotărârii Guvernului nr. 960/09.12.2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone / an lignit”, a Hotărârii Guvernului nr. 1024/2011 privind unele măsuri de reorganizare a producătorilor de energie electrică de sub autoritatea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, prin înființarea Societății Comerciale Complexul Energetic Oltenia SA, în baza Hotărârii Consiliului de Supraveghere al S CEO SA nr. 36 din 04.12.2015 s-a emis **Decizia de Expropriere nr. 4747 din data de 09.02.2016** pentru imobilele proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone / an lignit” conform Anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 960/09.12.2015 care face parte integrantă din Decizia de Expropriere;

- În temeiul art. 2 alin. (3) și art. 9 din *Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare*, a art.6 din *Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare*, a Hotărârii Guvernului nr. 960/09.12.2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone / an lignit”, a Hotărârii Guvernului nr. 1024/2011 privind unele măsuri de reorganizare a producătorilor de energie electrică de sub autoritatea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, prin înființarea Societății Comerciale Complexul Energetic Oltenia SA, în baza Hotărârii Consiliului de Supraveghere al CEO SA nr. 36 din 04.12.2015 **s-a emis Decizia nr. 5667 din data de 17.02.2016** de constituire a Comisiei de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real și acordarea despăgubirilor asupra imobilelor supuse exproprierii în vederea realizării lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone / an lignit” UAT Mătășari, județul Gorj ;

- Conform art. 15 alin. (9) din *Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare*, **începând cu data de 01.03.2016** comisia a început activitatea la sediul Primăriei Mătășari, județul Gorj;

- Conform art. 15 alin. (12) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, **comisia a analizat cererile și documentele anexate acestora;**

- La data de **01.08.2016** există depuse **113 cereri;**

- Conform art. 15 alin. (13) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, s-au efectuat 87 de convocări (coproprietari aflați în concurs);

- Conform art. 15 alin. 17 din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, s-au încheiat 32 de procese - verbale;

- Conform art. 15 alin. (20) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, s-au emis 32 de Hotărâri;

- Menționăm că până la data prezentă au fost convocate numai persoanele care au depus cerere (menționând în cerere că sunt de acord cu cuantumul despăgubirii propuse);

- Conform art. 15 alin. (5), art. 15 alin. (11), art. 15 alin. (12) și alin. (13) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, comisia de verificare a dreptului de proprietate funcționează la sediul Primăriei Mătășari, județul Gorj;

- Locuințele situate pe terenurile din coridorul de expropriere se negociază cu proprietarul conform „Regulamentului privind programul și desfășurarea negocierilor pentru dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere” aprobat prin Ordinul Ministrului nr. 579/13.10.2005”.

Față de cele precizate în adresa de răspuns a societății, în data de 9 septembrie 2016, am revenit atât la Complexul Energetic Oltenia SA, cât și la Ministerul Energiei, în vederea obținerii unor informații referitoare la derularea activității Comisiei de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real și acordarea despăgubirilor asupra imobilelor supuse exproprierii.

Societatea Complexul Energetic Oltenia - S.A. prin adresa nr. 28894 din data de 26 septembrie 2016, ne-a informat că:

1) Cele 32 de Hotărâri emise de către Comisia de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real și acordarea despăgubirilor asupra imobilelor supuse exproprierii NU se referă și la locuințele situate pe terenurile din coridorul de expropriere;

2) Există depuse două cereri prin care se menționează că proprietarii NU sunt de acord cu cuantumul despăgubirilor propuse solicitând despăgubiri pentru suprafețele de teren care nu sunt în coridorul de expropriere și pentru imobilul casa de locuit și anexe gospodărești;

3) Proprietarii care au depus cerere vor fi convocați în funcție de monografia de funcționare a utilajelor (excavatoare, abzetere etc.) din cariera Jilț Nord și a dosarelor existente.

Ministerul Energiei prin adresa nr. 163888 din data de 6 octombrie 2016, a reiterat aceleași aspecte legale precizate de către Societatea Complexul Energetic Oltenia - S.A. prin adresa din 5 august 2016 menționând că, până la acea dată, au fost depuse 127 cereri de acordare despăgubiri și că a fost demarat procesul de negociere pentru locuințele și anexele gospodărești situate pe terenurile din coridorul de expropriere, fiind avizate și aprobate la plată în funcție de avansul carierei, urmând demersurile pentru efectuarea transferului de proprietate.

Totodată, s-a precizat că pentru a veni în sprijinul cetățenilor afectați de aceste proceduri de expropriere, precum și pentru a asigura un grad ridicat de transparență cu privire la acest obiectiv de investiții, la nivelul site-ului Ministerului Energiei (www.energie.gov.ro)

a fost creată o nouă secțiune „Dosarul Runcurel” (adresă <http://energie.gov.ro/transparenta-si-integritate/dosarul-runcurel/>).

Având în vedere că, în urma demersurilor efectuate la Ministerul Energiei și la Societatea Complexul Energetic Oltenia S.A. a reieșit că etapele acestei proceduri se derulează cu mari dificultăți, în data de 1 septembrie 2017, ne-am adresat Primului - Ministru, în vederea dispunerii măsurilor legale pentru suplimentarea sumei prevăzute ca justă despăgubire în Anexele la Hotărârea Guvernului nr. 960/2015 inclusiv pentru locuințele proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării.

Secretariatul General al Guvernului prin adresa nr. 16012 din data de 19 septembrie 2017, ne-a comunicat că „a înaintat sesizarea instituției Avocatul Poporului, Ministerului Energiei, în scopul întreprinderii demersurilor necesare în vederea suplimentării sumelor aferente despăgubirilor pentru imobilele proprietate privată, în cazul în care apreciază că această măsură este oportună”.

Ministerul Energiei, prin adresa nr. 193992 din data de 6 noiembrie 2017, ne-a transmis răspunsul pe care i l-a comunicat Societatea Complexul Energetic Oltenia S.A. cu nr. 2918/04.10.2017 din care reiese faptul că „apreciază **că în prezent nu se impune o suplimentare a sumelor aferente despăgubirilor pentru imobilele proprietate privată situate pe amplasamentul lucrării** de utilitate publică și de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jił Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit” stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 960/2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jił Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”.

Ținând cont de acest fapt, pentru clarificarea situației a fost aprobată efectuarea unei anchete la Ministerul Energiei, în data de 19 decembrie 2017, în urma căreia nu s-a putut identifica o soluție concretă de deblocare a situației.

În aceste condiții am sesizat, **în data de 3 ianuarie 2018**, Ministrul Energiei în vederea analizării oportunității efectuării unui control la Societatea Complexul Energetic Oltenia S.A. cu privire la plata sumelor individuale aferente despăgubirilor pentru imobilele case de locuit + anexe gospodărești, solicitând totodată să ne informeze asupra măsurilor dispuse, în exercitarea atribuțiilor prevăzute în *Anexa Ordinului nr. 440 din 25 mai 2017 pentru aprobarea Procedurii de control al activității desfășurate de aparatul propriu și entitățile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei*, „(1) *Activitatea desfășurată de aparatul propriu și entitățile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei va fi verificată de Corpul de control al ministrului energiei în conformitate cu atribuțiile și competențele stabilite prin prezenta procedură și prin regulamentul de organizare și funcționare, aprobat prin ordin al ministrului energiei.*

(2) *Corpul de control al ministrului energiei are competență în efectuarea activității de control la aparatul propriu și entitățile aflate sub autoritatea Ministerului Energiei*” (Dosar nr. 10960/2016, aflat în lucru).

3. Problemele legate de asociațiile de proprietari și accesul la utilități care au vizat, în principal, aspecte referitoare la:

- modul de calculare a cotelor de întreținere;
- repartizarea cheltuielilor comune efectuate în condominii;
- valoarea facturilor de apă caldă/rece;
- neregulile în administrarea asociațiilor de proprietari;

- lipsa la nivelul Primăriei Municipiului Ploiești a **compartimentului energetic** care să controleze modul de desfășurare a activității privind repartizarea costurilor energiei termice în condominii;

Astfel, petentul și-a exprimat nemulțumirea față de modul de repartizare al consumului de energie termică de către S.C. ISTA România S.R.L., precum și față de răspunsurile primite din partea asociației de proprietari. Preciza că, deși apartamentul său „nu este tranzitat de coloane sau conducte calde, precum cele de la etajele inferioare” i se impută lunar sume reprezentând cheltuielile cu căldura emisă de aceste coloane.

Având în vedere prevederile art. 55 din Legea nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari, cu modificările și completările ulterioare, în data de 7 aprilie 2017, am sesizat Primăria municipiului Ploiești. Prin adresa nr. 8385 din 10 mai 2017, autoritatea sesizată ne-a comunicat că petentul se poate adresa Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, pentru clarificarea situației cu care se confruntă.

Dar, Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice, prin adresa nr. 423453 din 23 noiembrie 2016, a îndrumat petentul să se adreseze Compartimentului energetic din cadrul Primăriei municipiului Ploiești, motiv pentru care am revenit la primărie și am solicitat efectuarea unui control la societatea comercială reclamată.

Prin adresa nr. 14334 din 22 august 2017, Primăria municipiului Ploiești ne-a informat că aspectele sesizate au fost aduse la cunoștința Biroului Încălzire Urbană din cadrul Regiei Autonome de Servicii Publice Ploiești care, prin adresa nr. 4377 din 3 august 2017, a menționat faptul că RASP Ploiești prestează servicii/activități de repartizare a costurilor de încălzire existând astfel aspecte de natură concurențială cu firma prestatoare specificată de către petent, astfel că nu are atribuții/competențe legale pentru investigarea, clarificarea și soluționarea acestei situații.

Pentru clarificarea situației create, în data de 24 noiembrie 2017, a fost efectuată o **anchetă** la sediul primăriei unde s-a constatat că nu sunt respectate prevederile *art. 8 alin. (2) lit. c) și art. 9 lit. g) din Legea nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică*, în sensul că la nivelul Primăriei municipiului Ploiești **nu este înființat un compartiment energetic care să controleze modul de desfășurare a activității privind repartizarea costurilor energiei termice în condominii**.

Pentru acest motiv a fost emisă **Recomandarea nr. 52 din 28 decembrie 2017**, prin care s-a solicitat Primarului municipiului Ploiești, județul Prahova să ia măsurile legale pentru respectarea prevederilor *art. 8 alin. (2) lit. c) și art. 9 lit. g) din Legea nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică* (dosar nr. 4817/2017).

4. Probleme întâmpinate în obținerea unor avize, autorizații, solicitate autorităților publice:

- Petentul a sesizat aspecte referitoare la refuzul Primăriei comunei Nicorești, județul Galați de a-i elibera un proces-verbal de recepție a unor lucrări și de a-i pune la dispoziție unele documente și informații.

- Un alt exemplu este cel prin care am fost sesizați cu privire la lipsa rețelei de curent electric, a gazelor naturale și a iluminatului public stradal în zona str. Drumul Calitei - str. Drumul Arieșului, în scopul bransării la rețeaua de energie electrică a consumatorilor din zonă.

Urmare a demersului efectuat, Primăria sectorului 3 București, prin adresa nr. 99532 din data de 8 noiembrie 2017, ne-a comunicat că a obținut și depus toate avizele solicitate de către Direcția Urbanism și Amenajarea Teritoriului din cadrul Primăriei municipiului București în vederea aprobării de către Consiliul General al Municipiului București a studiului

de urbanism PUZ str. Ghețu Anghel - Drumul Gura Călmățui - str. Drumul Gura Racului – str. Victor Brauner – Drumul Gura Făgetului, sector 3, București de urbanism PUZ str. Ghețu Anghel - Drumul Gura Calmatui - str. Drumul Gura Racului – str. Victor Brauner – Drumul Gura Făgetului, sector 3, București.

Având în vedere aceste aspecte ne-am adresat Direcției Urbanism din cadrul Primăriei municipiului București, care, în data de 27 decembrie 2017, ne-a comunicat că Primăria sectorului 3 București nu a depus toate avizele solicitate.

Față de cele expuse mai sus, am sesizat, din nou, Primăria sectorului 3 București, solicitând să dispună măsurile legale care se impun pentru soluționarea situației sesizate și să ne informeze dacă, între timp, a obținut și depus toate avizele solicitate în vederea aprobării de către Consiliul General al Municipiului București a studiului de urbanism PUZ str. Ghețu Anghel - Drumul Gura Călmățui - str. Drumul Gura Racului – str. Victor Brauner – Drumul Gura Făgetului, sector 3, București (dosar nr. 12438/2017, în lucru).

• Într-un alt caz petentul a reclamat probleme pe care le-a întâmpinat „de mai bine de un an de zile” din partea Primăriei Sectorului 5, situație adusă la cunoștință și Instituției Prefectului - Municipiului București, cu privire la neprimirea actului de recepție la terminarea lucrărilor, precizând totodată că numeroasele demersuri întreprinse nu au dus la soluționarea acestei probleme (dosar în lucru).

5. Eliberarea certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construire, cu încălcarea prevederilor legale în materie:

• Petentul a reclamat existența unui conflict între persoane fizice, mai exact între acesta și un vecin, cu privire la faptul că vecinul a construit fără autorizație de construire pe terenul petentului, iar demersurile întreprinse nu au dus la soluționarea acestor probleme.

• Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de modalitatea în care o firmă privată construiește un imobil (bloc P + 10 + etaj tehnic) situat pe strada pe care se află situat și imobilul proprietatea acestuia.

6. Neefectuarea plății despăgubirilor acordate prin hotărâri judecătorești păgubiților Fondului Național de Investiții (F.N.I.);

Aceasta reprezintă o problemă rămasă în atenția instituției Avocatul Poporului pentru soluționarea petițiilor referitoare la recuperarea banilor depuși la Fondul Național de Investiții.

Pentru clarificarea situației create în data de 3 aprilie 2017 am sesizat Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului (A.A.A.S.).

În urma demersului întreprins, am primit din partea A.A.A.S. adresa nr. P17/10219 din 14 aprilie 2017, prin care am fost informați că, petentului i s-a transmis răspuns cu privire la problema pe care a sesizat-o, în sensul că autoritatea se află în imposibilitatea temporară de a pune în executare sentințele prin care a fost obligată la plata despăgubirilor către foștii deponenți F.N.I. datorită problemelor de ordin financiar apărute începând cu luna octombrie 2008.

Având în vedere că un număr tot mai mare de petenți au sesizat instituția Avocatul Poporului reclamând aceeași problemă, precum și răspunsul Ministerului Economiei nr. 171769 din 15 decembrie 2016 prin care am fost informați că **Memorandumul “Demersuri în vederea identificării de măsuri pentru finalizarea acordării de despăgubiri pentru foștii investitori ai FNI” se afla în procesul de analizare în vederea avizării interne în cadrul ministerului**, în data de 18 mai 2017, am sesizat conducerea Ministerului Economiei.

Întrucât până la data de 4 iulie 2017 nu am primit răspuns, în data de 14 iulie 2017 ne-am adresat Ministrului Economiei.

Nici de această dată nu am primit răspuns, motiv pentru care în data de 4 noiembrie 2017 a fost efectuată o **anchetă** la sediul ministerului.

Cu această ocazie am fost informați că Memorandumul a fost avizat de către Ministerul Economiei, în data de 20 aprilie 2017. Totodată, am fost informați că în aceeași zi, la Ministerul Economiei avea loc o ședință interministerială – Ședința Comitetului Interministerial-F.N.I.

Prin adresa nr. 42164 din 5 noiembrie 2017, ni s-a comunicat că, prin Memorandum s-a procedat la constituirea unui comitet interministerial cu participarea, pe lângă A.A.A.S., a Ministerului Finanțelor Publice și a Agentului Guvernamental pentru CEDO din cadrul M.A.E.. Comisia s-a întrunit în data de 28 iunie 2017 și a stabilit ca A.A.A.S. să realizeze în termen de 60 de zile o evaluare a posibilelor venituri din activitatea curentă. Pe data de 4 octombrie 2017 a avut loc Ședința Comitetului Interministerial –F.N.I., ocazie cu care a fost prezentat Raportul asupra portofoliului A.A.A.S.. Din cele comunicate de A.A.A.S., a reieșit că, în următorii 5 ani, nu pot fi generate venituri de cca 600 mil. lei care să asigure plata tuturor datoriilor înregistrate la data de 31 august 2017.

Din dezbateri a rezultat necesitatea completării Raportului asupra portofoliului A.A.A.S. cu o serie de anexe care să susțină analiza efectuată și cifrele inserate în material și să evidențieze o serie de propuneri pe care Guvernul urmează să le dezbată și să hotărască în consecință.

După cum am precizat, având în vedere demersurile care au fost întreprinse în vederea identificării modalităților concrete de plată a datoriilor de către A.A.A.S., problema rămâne, în continuare, în atenția instituției Avocatul Poporului.

7. Solicitarea unor consultații juridice cu privire la raporturile juridice dintre persoane fizice, persoane juridice de drept privat, persoane fizice și persoane juridice de drept privat, referitoare la:

- ieșirea din indiviziune și la realizarea succesiunii;
- la încheierea unui contract de donație pentru un loc de veci concesionat în cadrul Cimitirului Reînvierii;
- nemulțumirea față de modul de măsurare și întocmire a unor planuri cadastrale de către o persoană autorizată/expert topo-cadastral;
- înscrierea în cartea funciară a unor imobile, înscriere asupra căreia a fost admisă o cerere de reexaminare, fiind ulterior anulată înscrierea inițială a imobilelor respective;
- posibilitatea construirii unui imobil pe un teren cu deschidere mai mică decât minimul legal, prin amplasarea construcției respective cu geamurile îndreptate spre vecini;
- transferul unei sume de bani din România în Franța, prin intermediul MoneyGram, instituție financiară, sumă retrasă de o persoană necunoscută;
- probleme cu vecinii etc;

8. Nemulțumiri legate de hotărârile judecătorești;

9. Solicitarea unor consultații juridice cu privire la interpretarea unor dispoziții legale;

Petentul menționează că a obținut în anul 1997 dreptul de proprietate asupra unui imobil în temeiul *Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, cu modificările și completările ulterioare*, însă, este nemulțumit de faptul că pentru terenul din jurul casei plătește în continuare chirie și reclamă aplicarea unui regim juridic discriminatoriu al persoanelor care

se regăsesc în astfel de situații, față de beneficiarii *Legii nr. 18/1991 privind fondul funciar*, ce pot dobândi la cerere dreptul de proprietate a terenului atribuit în folosință veșnică sau în folosință pe durata existenței construcției (art. 36 alin. (2) și alin. (6)).

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 2994/2016 Petentul a reclamat refuzul Comisiei locale de fond funciar Negrești-județul Vaslui de a face demersurile legale necesare eliberării titlului de proprietate pentru suprafața de 4,75 ha situată pe raza administrativ - teritorială a localității Negrești, județul Vaslui, la limita de vecinătate între județele Iași și Vaslui (terenul s-a aflat, anterior anului 1960, pe raza administrativ - teritorială a Comunei Șcheia, județul Iași). Totodată, a precizat că acest teren a fost trecut în „adeverința de proprietate” emisă de Comisia locală de fond funciar Șcheia-județul Iași și validată de Comisia județeană de fond funciar Iași (din comuna Șcheia s-a desprins/format ulterior comuna Drăgușeni-județul Iași).

Din corespondența purtată între Comisia locală de fond funciar Negrești, județul Vaslui și Comisia locală de fond funciar Drăgușeni, județul Iași a reieșit că acestea își declină, reciproc, competența de soluționare a cererii petentului. De asemenea, din înscrisurile atașate petiției a reieșit că situația sesizată, nu este una singulară, de conflictul de competență dintre cele două comisii locale de fond funciar, fiind afectate încă 53 de persoane.

Față de cele reclamate, în data de **19 februarie 2016**, am sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, solicitând să ia măsurile legale care se impun pentru clarificarea acestei situații și să dispună informarea Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate și rezultatul acestora.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, în vederea clarificării situației prezentate, s-a adresat Instituției Prefectului Județul Iași, solicitând informarea atât a A.N.R.P., cât și a instituției Avocatul Poporului, cu privire la măsurile dispuse.

Din răspunsul formulat de către Instituția Prefectului - Județul Iași (adresa nr. 5207, 5430, 6088, 6160/12.05.2016), s-au desprins următoarele aspecte:

- Primăria comunei Șcheia, județul Iași a înaintat/transferat documentația privind fondul funciar Comisiei locale de fond funciar Drăgușeni, în anul 2004, când s-a reînființat comuna Drăgușeni și a declinat competența către această comisie (adresa nr. 1593/05.04.2016);

- Primăria comunei Drăgușeni, după finalizarea litigiilor privind delimitarea administrativ teritorială dintre U.A.T. Drăgușeni și U.A.T. Negrești (anul 2014), a transmis Comisiei locale de fond funciar Negrești un număr de 54 de cereri de reconstituire (toate cererile de reconstituire, formulate în anul 2005, depuse la Comisia locală de fond funciar Negrești), cereri care au fost retransmise Comisiei locale de fond funciar Drăgușeni. De asemenea, se preciza că **refuzul Comisiei de fond funciar Negrești de a soluționa cererile de reconstituire formulate de persoanele îndreptățite**, a fost adus la cunoștința tuturor persoanelor afectate de acest conflict de competență (adresa **nr. 1593/05.04.2016**).

Având în vedere cele precizate în adresa Instituției Prefectului Județul Iași, în data de **27 mai 2016**, am revenit la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, subliniind faptul că din adresele atașate petiției, respectiv **nr. 7305/09.11.2015** și **nr. 133/25.01.2016**, rezultă menținerea punctului de vedere al **Comisiei locale de fond funciar Negrești, respectiv refuzul de a soluționa cele 54 de cereri de reconstituire, motivat de faptul că, din analiza cererilor respective și a documentelor anexate acestora, a reieșit că suprafețele de teren solicitate au fost reconstituite conform Legii nr. 18/1991 de către Comisia locală de fond funciar Șcheia pentru întreaga suprafață înscrisă în registrele**

agricole din 1959-1963, evidențiate și în cererile de intrare în G.A.C. a comunei Drăgușeni, propuneri ce au fost validate de către Comisia județeană de fond funciar a județului Iași.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, s-a adresat Instituției Prefectului - Județul Vaslui (prin adresa nr. 893,972/G.B./28.06.2016, transmisă spre știință instituției Avocatul Poporului și înregistrată sub nr. 12251/04.07.2016), solicitând informarea atât a A.N.R.P., cât și a petentului, cu privire la măsurile dispuse.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui, prin adresa nr. 8146/28.06.2016, transmisă Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților și spre știință petentului (adresă transmisă instituției Avocatul Poporului de către petent) își menține punctul de vedere în sensul că, declină competența de soluționare a cererii de reconstituire a dreptului de proprietate Comisiei locale de fond funciar Drăgușeni, județul Iași, respectiv Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Iași. Față de cele menționate în adresă am sesizat, din nou, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, care prin adresa nr. 1709/GB/03.11.2016, a solicitat Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui să dispună reanalizarea situației cererii de reconstituire urmând ca în temeiul art. 6 lit. (b) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005 să dispună efectuarea unui control la nivelul Comisiei locale Negrești.

Având în vedere cele precizate de către A.N.R.P., în data de 10 februarie 2017 ne-am adresat Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui pentru a ne informa cu privire la rezultatul demersurilor efectuate în vederea soluționării situației.

Prin adresa nr. 2352/17.03.2017 Instituția Prefectului Județul Vaslui-Comisia județeană Vaslui pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, ne-a adus la cunoștință următoarele aspecte:

- a fost adoptată **Hotărârea nr. 2/14.12.2016** de către **Comisia locală de fond funciar Drăgușeni**, prin care se **hotărăște la art. 1 Întocmirea titlurilor de proprietate de către Comisia județeană Iași pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, la solicitarea Comisiei locale Drăgușeni pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, pentru cei 54 de cetățeni care au formulat cereri depuse în temeiul Legii nr. 247/2005 la Comisia locală de fond funciar Negrești...**, hotărâre contestată de către Comisia locală de fond funciar Negrești, în data de 26.01.2017, la Comisia locală de fond funciar Drăgușeni, respectiv la **Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Iași;**

- a fost adoptată de către **Comisia locală de fond funciar Negrești, Hotărârea nr. 2/24.01.2006 prin care au fost respinse cererile de reconstituire** (petentul regăsindu-se în tabelul anexă la hotărâre, respins, la poziția nr. 249), **care nu a fost comunicată la data respectivă persoanei/persoanelor îndreptățite.** Ținând cont de aceste aspecte și de faptul că petentul nu are domiciliul în localitate, se preciza că urmează ca hotărârea respectivă să fie comunicată de către Comisia locală de fond funciar Negrești, petentului, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, pentru ca acesta să poată formula contestație în termenul legal.

În contextul celor menționate de către Instituția Prefectului Județul Vaslui, în data de 18 aprilie 2017, ne-am adresat atât A.N.R.P., cât și Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Iași. Instituția Prefectului Județul Iași, prin adresa nr. 7000/23.05.2017, ne-a informat că s-a adresat, în vederea clarificării celor expuse, Comisiei locale de fond funciar Drăgușeni.

Comisia locală de fond funciar Drăgușeni, prin adresa nr. 1674/19.06.2017, a reiterat faptul că, în speță, competența de soluționare revine Comisiei de fond funciar Negrești, fără să facă, însă, referire la legalitatea adoptării Hotărârii nr. 2/14.12.2016 prin care „*potrivit art. 14 din Legea nr. 165/2013 hotărăște la art. 1 Întocmirea titlurilor de proprietate de către Comisia județeană Iași pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, la solicitarea Comisiei locale Drăgușeni pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, pentru cei 54 de cetățeni care au formulat cereri depuse în temeiul Legii nr. 247/2005 la Comisia locală de fond funciar Negrești ...*”. Totodată, a menționat că până la data la care s-a formulat răspuns, Hotărârea Comisiei de fond funciar Negrești nr. 2/2006, nu a fost adusă la cunoștința persoanelor interesate.

În data de 26 iunie 2017, am revenit la A.N.R.P. subliniind inadvertențele din adresele de corespondență dintre cele două comisii locale de fond funciar și totodată din răspunsurile transmise instituției Avocatul Poporului.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, ne-a adus la cunoștință că în urma demersurilor efectuate, a fost informată de către Instituția Prefectului - Județul Vaslui cu privire la faptul că s-a solicitat Comisiei locale Negrești dovada comunicării Hotărârii nr. 2/2006, iar prin adresa nr. 3659/23.05.2017, Primăria orașului Negrești a confirmat, la aceeași dată, transmiterea hotărârii către petent și totodată, precizează că, potrivit prevederilor legale, petentul are posibilitatea contestării Hotărârii nr. 2/24.01.2006, ulterior primirii acesteia, în termenul prevăzut de legislația din domeniul restituirii proprietăților.

În data de 19 iulie 2017 ne-am adresat atât Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Iași, cât și Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui, prin adresa **nr. 10407/10.08.2017, ne-a informat că Hotărârea nr. 2/24.01.2006 a Comisiei locale de fond funciar Negrești, a fost comunicată către cei 54 de cetățeni ai comunei Drăgușeni, județul Iași (după aproximativ 11 ani), atașând totodată și dovada acestui fapt.**

Ca urmare a demersurilor efectuate, Instituția Prefectului Județul Iași și Instituția Prefectului Județul Vaslui, ne-a informat cu privire la faptul că petentul a formulat contestație împotriva Hotărârii nr. 2/24.01.2006 emisă de Comisia locală de fond funciar Negrești (contestație înaintată prin adresa Comisiei locale de fond funciar Negrești nr. 3989/07.06.2017, înregistrată la Comisia Județeană Vaslui sub nr. 7868/07.06.2017). De asemenea, se preciza că, în ședința din data de 14.06.2017, colectivul de lucru de pe lângă Comisia Județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui a analizat contestația petentului, întreaga documentație fiind returnată Primăriei Orașului Negrești, prin adresa nr. 7868/11.07.2017, în vederea completării acesteia cu înscrisurile solicitate.

Dosar nr. 7297/2015 O problemă cu care instituția Avocatul Poporului a fost sesizată încă din anul 2015 o reprezintă cazul unui petent care a solicitat sprijin pentru emiterea Ordinului Prefectului Municipiului București privind atribuirea în proprietate a unui teren în suprafață de 154.50 mp situat în municipiul București, teren aflat în folosința petentului.

Astfel, petentul a reclamat că Primăria sector 5 București nu i-a eliberat ordinul de atestare a dreptului de proprietate asupra terenului în suprafață de 154,50 mp. situat la adresa de domiciliu, teren atribuit în folosință potrivit art. 30 alin. (2) din Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale.

Potrivit art. 36 alin. (3) din Legea nr. 18/1991 a fondului funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „Terenurile atribuite în folosință pe durata existenței construcțiilor dobânditorilor acestora, ca efect al preluării terenurilor aferente construcțiilor, în condițiile dispozițiilor art. 30 din Legea nr. 58/1974 cu privire la sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, trec în proprietatea actualilor titulari ai dreptului de folosință a terenului, proprietari ai locuințelor”.

Pentru clarificarea situației prezentate, în data de 11 iunie 2015, am sesizat Primăria Sectorului 5, care ne-a comunicat faptul că dosarul depus de petent pentru emiterea unui certificat de atestare a dreptului de proprietate este incomplet, în sensul că acesta trebuie să depună decizia prin care terenul a trecut în proprietatea statului.

Întrucât petentul a susținut că a depus toate actele **mai puțin decizia prin care terenul a trecut în proprietatea statului, aceasta neexistând**, respectivul teren trecând în proprietatea statului potrivit art. 30 din Legea nr. 58/1974, dovadă fiind și Certificatul de moștenitor nr. 205/1986, emis de Notariatul de Stat Local al Sectorului 5 potrivit căruia “cota indiviză de teren de 154,50 mp. trece în proprietatea statului în conformitate cu art. 30 alin. (2) din Legea 58/1974” am considerat oportun să revenim la Primăria sectorului 5.

Prin adresa nr. 24320 din 6 august 2015, primăria ne-a comunicat faptul că, își menține punctul de vedere exprimat anterior.

Față de acest răspuns, am revenit la Primăria sectorului 5, prin adresele nr. 7297 din 14 august 2016 și nr. 7297 din 13 octombrie 2015, și am solicitat să întreprindă toate demersurile legale pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă petentul, având în vedere că acesta a depus toate actele eliberate atât de către Primăria municipiului București – Direcția Patrimoniu, cât și de Primăria sectorului 5 – Direcția Impozite și Taxe Locale.

Primăria sectorului 5 ne-a comunicat faptul că își menține punctul de vedere exprimat, în sensul că petentul trebuie să depună decizia prin care terenul a trecut în proprietatea statului.

Având în vedere aceste aspecte, în data de **3 februarie 2016 a fost efectuată o anchetă** la sediul Primăriei Sector 5 București.

Cu ocazia anchetei și potrivit procesului-verbal nr. 2724 din 3 februarie 2016, s-a stabilit faptul că Direcția Impozite și Taxe Locale Sector 5 trebuie să rectifice rolul și istoricul de rol fiscal, în sensul că este necesar să fie specificat că terenul în suprafață de 154,5 mp. se află în folosință și nu în proprietatea petentului, cum eronat reiese din Adeverința nr. R313/58581/20.05.2015 eliberată de D.I.T.L. Sector 5.

De asemenea, s-au purtat discuții cu reprezentanții primăriei și asupra faptului că terenul în suprafață de 154,5 mp. a trecut în proprietatea statului prin efectul legii (art. 30 din Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale) și tot prin efectul legii trebuie să treacă în proprietatea petentului (potrivit art. 36 alin. (3) din Legea nr. 18/1991 a fondului funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

Cu toate acestea, prin adresa nr. 5119 din 12 martie 2016, Primăria Sector 5 ne-a informat că petentul “trebuie să facă dovada preluării terenului în proprietatea statului și dovada atribuirii acestuia în folosință pe durata existenței construcției”.

Prin adresa nr. R34850 din 11 martie 2016, D.I.T.L. Sector 5 ne-a informat că s-a modificat rolul fiscal, petentul figurând cu teren în proprietate în suprafață de 131,5 mp și teren în folosință în suprafață de 154,5 mp.

Având în vedere cele discutate cu reprezentanții primăriei și consemnate în procesul-verbal nr. 2724 din 3 februarie 2016, precum și faptul că, prin adresa nr. 5119 din 12 martie 2016, Primăria Sector 5 solicita în continuare dovada preluării terenului în proprietatea statului și dovada atribuirii acestuia în folosință pe durata existenței construcției, cu toate că

terenul a trecut în proprietatea statului și în folosința petentului doar prin efectul legii (art. 30 din Legea nr. 58/1974), **în data de 5 aprilie 2016 a fost efectuată o nouă anchetă la sediul primăriei.**

În urma discuțiilor purtate s-a stabilit că, dosarul petentului va fi înaintat Instituției Prefectului Municipiului București cu propunerea de emitere a Ordinului Prefectului pentru suprafața de 154.50 mp teren situat în Municipiul București, str. Ștefan Vodă, nr. 25A, Sector 5.

În vederea continuării demersurilor pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă petentul, în data de 3 octombrie 2016 **am sesizat Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor București** care, prin adresa nr. AI/19731/P/19.10.2016, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 18403 din 21 octombrie 2016, ne-a comunicat faptul că a transmis retur către Primăria Sectorului 5 București dosarul pentru a fi completat de către petent cu dovada scriptică a proprietății statului asupra terenului în suprafața de 154.50 mp teren situat în municipiul București, str. Ștefan Vodă, nr. 25A, sector 5.

Petentul a revenit la instituția Avocatul Poporului, prin petiția nr. 258 din 9 ianuarie 2017 și a dovedit faptul că, a depus toate diligențele în vederea identificării unei eventuale „dovezi scriptice” a proprietății statului asupra terenului în suprafață de 154,50 mp. situat în București, str. Ștefan Vodă, nr. 25A, Sector 5, adresându-se S.C.A.C.V.L. Berceni și Administrației Fondului Imobiliar.

S.C.A.C.V.L. Berceni, prin adresa nr. 767 din 15 noiembrie 2016 a informat petentul că “societatea noastră nu deține copie după decizia de preluare în proprietatea statului a acestui teren în cazul în care aceasta **s-ar fi emis. Nu s-au acordat despăgubiri** pentru acest teren de la S.C.A.C.V.L. Berceni S.A. (fost ICRAI Berceni)”.

Administrația Fondului Imobiliar, prin adresa nr. 42274 din 12 decembrie 2016, a informat petentul că “**nu deține documentul în cauză**”.

Având în vedere răspunsurile celor două instituții care ar fi trebuit să dețină copia deciziei de trecere în proprietatea statului a terenului în suprafață de 154,50, **în cazul în care aceasta ar fi fost emisă**, am sesizat din nou **Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor București**, care ne-a comunicat următoarele:

- „având în vedere că în *Certificatul de moștenitor nr. 205/07.03.1986, natura succesiunii este și legală și testamentară, în acest caz este posibil ca terenul să nu fi intrat sub incidența dispozițiilor art. 30 alin. (2) din Legea nr. 58/1974, în sensul preluării de către stat, moștenirea legală beneficiind de regimul derogatoriu reglementat de alin. (1) al aceluia șart. 30, astfel că, din acest punct de vedere, s-ar putea conchide că terenul nu a fost preluat de stat, dispozițiile art. 36 alin. (3) din Legea fondului funciar nr. 18/1991 fiind, în acest caz, inaplicabile.*

- Pentru stabilirea cu exactitate a situației juridice a terenului și pentru corecta soluționare a dosarului, **apreciem în continuare utilă completarea dosarului fie cu decizia de preluare de către stat a terenului, fie cu dovada scriptică despre preluarea terenului și despre decizia în cauză**”.

Față de susținerile contradictorii ale Comisiei județene care, pe de o parte consideră că „s-ar putea conchide că terenul nu a fost preluat de stat” iar pe de altă parte **apreciază în continuare utilă completarea dosarului fie cu decizia de preluare de către stat a terenului, fie cu dovada scriptică despre preluarea terenului și despre decizia în cauză**”, pentru clarificarea situației create în data de 22 martie 2017 a fost efectuată o anchetă la sediul **Instituției Prefectului Municipiului București.**

Urmare a anchetei efectuate la Instituția Prefectului - Municipiului București, a reieșit că pentru emiterea Ordinului Prefectului de atestare a dreptului de proprietate pentru suprafață de 154,50 mp. situat în București, este necesar ca petentul să completeze documentația cu:

- Raportul de expertiză varianta P, pentru teren, întocmit în Dosarul 3997/1997, omologat de Tribunalul București prin Decizia nr. ccc/15.12.1995;
- Fișă (extras) din Registrul de transcripțiuni de la Biroul de Carte Funciară din care să reiasă că terenul este sau nu în proprietatea statului;
- Declarație notarială că terenul nu a fost înstrăinat (pentru anul 2017);
- Certificat de atestare fiscală și istoricul de rol fiscal (pentru anul 2017).

Documentele vor fi depuse la Primăria sectorului 5 București, care le va înainta Instituției Prefectului - Municipiului București în vederea emiterii Ordinului Prefectului de atestare a dreptului de proprietate.

Primăria Sectorului 5 București a făcut dovada că, prin adresa nr. 61019 din 21 noiembrie 2017 a transmis întreaga documentație Instituției Prefectului-municipiului București cu propunerea de emitere a Ordinului Prefectului privind atribuirea în proprietate a terenului în suprafață de 154.50mp. Dosarul rămâne în atenția instituției Avocatul Poporului.

Dosar nr. 10069/2017 Petenta și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că nu a primit răspuns, în termen legal, la cererea din 25 aprilie 2017 (intitulată "Declarație") înregistrată la Consiliul Local Greci, județul Tulcea, prin care menționa că este de acord cu punerea în posesie pentru suprafața de 8840 m.p. și solicita despăgubiri pentru diferența de 1.160 m.p.

Având în vedere acest fapt, în data de 11 iulie 2017, am sesizat Primăria comunei Greci, județul Tulcea, care ne-a informat că, în data de 31 iulie 2016, s-a demarat procedura de măsurare a solei respective și în funcție de terenul rămas rezervă se va întocmi procesul - verbal de punere în posesie a petentei cu întreaga suprafață solicitată de 1,0 ha sau, în caz contrar, se va folosi declarația acesteia din 25 aprilie 2017, pentru propunerea de acordare de despăgubiri.

Astfel, în data de 2 august 2017, ne-am adresat, din nou, Primăriei comunei Greci, solicitând să ne prezinte dovada comunicării acestui răspuns către petentă.

Petenta a revenit cu o nouă cerere în data de 1 septembrie 2017, exprimându-și nemulțumirea față de modalitatea de efectuare a măsurărilor terenului în cauză, precizând că diferența de teren aparține Agenției Domeniilor Statului și este ocupat și deținut de o altă persoană, care pretinde că este proprietar. În plus, petenta a susținut că, plătește impozit pentru tot terenul solicitat prin cererea de reconstituire.

Față de această nouă petiție, **în data de 25 septembrie 2017**, am revenit la Primăria comunei Greci, atât pentru lipsa de răspuns la sesizarea din 2 august 2017, **cât și față de noua petiție din 1 septembrie 2017**, solicitând **să ne transmită dovada comunicării răspunsului din data de 26 iulie 2017** către petentă și totodată, să ne comunice care au fost **demersurile ulterioare în vederea soluționării cererii acesteia**.

Petenta a revenit cu o nouă cerere, în data de 25 septembrie 2017, reiterând nemulțumirile față de tergiversarea soluționării cererii de reconstituire a dreptului de proprietate asupra suprafeței totale de 11.640 mp (din actele depuse la dosar rezultând că a solicitat suprafața de 1 ha).

În data de 9 octombrie 2017, Primăria comunei Greci ne-a informat că diferența de 0,12 ha din suprafața totală solicitată de 10.000 m.p. face parte din suprafața de teren intravilan de 3.154 mp, teren ce aparține Agenției Domeniilor Statului, conform poziției nr. 13 din anexa pe județul Tulcea la Ordonanța de urgență a Guvernului nr.115/2005.

Astfel, instituția sesizată a precizat că, în scopul punerii în posesie cu suprafața totală de 10.000 m.p., în data de 28 august 2017, în prezența petentei, s-a efectuat expertiza cadastrală în zonă.

Totodată, s-a menționat că, deși petenta s-a prezentat în data de 18 septembrie 2017, a refuzat punerea în posesie și semnarea procesului-verbal de punere în posesie, pentru motivul că dorește suprafața de 11.160 m.p. și nu de 10.000 m.p., suprafață ce i-a fost aprobată conform Legii nr.18/1991 a fondului funciar, republicată.

Față de acest răspuns, în ceea ce privește suprafața totală de 11.640 m.p., reținută ca suprafața de 11.160 de Primăria comunei Greci, i s-a adus la cunoștință petentei că, din toate documentele depuse în susținerea petițiilor formulate, a rezultat că a solicitat, respectiv a fost aprobată suprafața de 1 ha teren extravilan, motiv pentru care demersurile instituției Avocatul Poporului au făcut trimitere doar la suprafața de 10.000 m.p. (1 ha) teren.

De asemenea, a fost informată cu privire la faptul că, împotriva propunerilor dispuse de comisia locală, persoana nemulțumită **are posibilitatea de a formula contestație**, adresată Comisiei județene pentru aplicarea legilor fondului funciar (competentă să soluționeze contestațiile și să valideze ori să invalideze măsurile stabilite de comisiile locale, potrivit art. 51 alin. (1) din Legea nr.18/1991 privind fondul funciar, republicată), contestație ce se depune la secretariatul comisiei comunale, potrivit art. 27 alin. (3) din *Regulamentul din 4 august 2005 privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, cu modificările și completările ulterioare), respectiv **în termen de 10 zile de la afișare** (în loc vizibil la sediul consiliului local pentru luarea la cunoștință de către cei interesați).

De asemenea i s-a comunicat că, împotriva hotărârii comisiei județene se poate face plângere la judecătoria în a cărei rază teritorială este situat terenul, în termen de 30 de zile de la comunicare, potrivit art. 53 alin. (2) din Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată.

Dosar nr. 3707/2017 Petentul a reclamat tergiversarea soluționării dosarului nr. NN/FFCC/2012 de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Reținând cele reclamate, instituția Avocatul Poporului a sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, care ne-a comunicat că dosarul de despăgubire nr. NN/FFCC/2012 (NN/FFCC/2012 conexat cu dosarul nr. NN/CC/2010) a fost soluționat în ședința din 29 martie 2017, iar Decizia va fi emisă și comunicată în termenul prevăzut de Legea nr.165/2013, respectiv în termen de 45 de zile de la data emiterii.

Dosar nr. 8316/2017 Petentul a reclamat existența unei neconcordanțe între situația de fapt, respectiv data de **5 octombrie 2016**, de depunere a solicitării de soluționare cu prioritate a dosarului de despăgubire și precizarea din adresa Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, conform căreia, *“până în acest moment au fost repartizate în vederea soluționării dosarele pentru care s-au formulat cereri în temeiul art. 34 alin. 5 lit.(b) din Legea 165/2013, anterior datei de 1 decembrie 2016.”*

Reținând cele reclamate, instituția Avocatul Poporului a sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților care ne-a comunicat că dosarul de despăgubire a fost soluționat de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, iar pe numele petentului a fost emisă o decizia de compensare transmisă la o altă adresă de domiciliu decât cea la care locuiește petentul.

Decizia s-a întors la sediul Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, iar petentul avea posibilitatea fie să se prezinte personal la sediul A.N.R.P. pentru a o ridica, fie să transmită prin poștă o copie a actului de identitate cu noua adresă, în cazul în care i s-a modificat adresa de domiciliu.

Ulterior, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților a transmis instituției Avocatul Poporului dovada comunicării deciziei.

Dosar nr. 4060/2017 Petentul a revenit la solicitarea nr. 1001 din 20 ianuarie 2017 și ne-a transmis fotocopii ale Sentințelor Civile nr. NNNN/C/27.11.2009 și nr. NNN/15.04.2010 pronunțate de către Judecătoria Medgidia, respectiv de către Tribunalul Constanța, prin care s-a dispus „reconstituirea dreptului de proprietate în patrimoniul reclamanților pentru suprafața de 5 ha teren arabil situat pe raza localității Băneasa, județul Constanța, de la autor și acordarea de despăgubiri prin echivalent bănesc”.

Prin sesizarea nr. 1001 din 20 ianuarie 2017, petentul își exprima nemulțumirea cu privire la adresa nr. 9238/10.08.2016, transmisă de către Primăria orașului Băneasa, prin care, în vederea trimiterii dosarului la ANRP, i s-a solicitat completarea acestuia cu documente privitoare la calitatea de persoană îndreptățită la despăgubiri și întinderea dreptului de proprietate, aspecte care au fost dezbătute pe fondul cauzei (în dosarul nr. NNNN/256/2009) și asupra cărora instanța de judecată s-a pronunțat prin sentințele menționate anterior.

Având în vedere acest fapt, în data de 28 martie 2017, am sesizat Primăria orașului Băneasa, solicitând analizarea situației prezentate de petent.

În data de 19 aprilie 2017, Primăria orașului Băneasa, județul Constanța, ne-a informat că dosarul de despăgubire a fost transmis la Instituția Prefectului Județul Constanța, pentru a fi înaintat la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților în vederea acordării de despăgubiri, atașând totodată, dovada acestui fapt.

Dosar nr. 10142/2017 Petentul a reclamat lipsa de răspuns din partea Primăriei Municipiului Iași, județul Iași la petițiile sale, prin care solicita informații cu privire la stadiul de soluționare a dosarului întocmit în temeiul *Legii nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare*.

Față de acest fapt, am sesizat Primăria Municipiului Iași.

Primăria ne-a informat că pentru soluționarea cererii de atribuire a unei suprafețe de teren de 500 mp, a transmis petentului o ofertă pe care acesta a refuzat-o. Ulterior, și-a exprimat acordul, în scris, pentru acordarea de despăgubiri. Compartimentul de specialitate din cadrul primăriei a luat act de acordul său cu privire la formularea unei propuneri de acordare de despăgubiri, urmând ca aceasta să fie pusă în discuția Comisiei Municipale de Fond Funciar Iași în prima ședință a acesteia. Față de acest răspuns, am revenit la primărie, care ne-a informat că solicitarea petentului a fost analizată în ședința comisiei din 4 octombrie 2017 **și s-a propus acordarea de despăgubiri**. Propunerea va fi înaintată Comisiei Județene de Fond Funciar Iași, care va emite hotărârea de validare/invalidare a propunerii formulate.

• Subliniem faptul că în numeroase sesizări adresate instituției Avocatul Poporului prin care petenții au reclamat lipsa de răspuns din partea autorităților, analizate inițial în contextul **art. 51** din Constituția României, privind dreptul de petiționare, în urma demersurilor efectuate și a analizării răspunsurilor primite, s-a constatat și încălcarea **art. 52** din Constituția României, privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

Dosar nr. 9228/2017 Petentul a reclamat lipsa de răspuns din partea Ministerului Culturii și Identității Naționale la petițiile înregistrate sub nr. 1032 din data de 27 februarie 2017 și, respectiv, 1543 din data de 22 martie 2017, prin care a solicitat **avizul de specialitate pentru intrarea în legalitate, schimbare de destinație parter clădire existentă în spațiu comercial.**

Față de această situație, am sesizat **Ministerul Culturii și Identității Naționale.**

Având în vedere că nu am primit răspuns din partea Ministerului Culturii și Identității Naționale la adresa nr. 9228 din data de 15 iunie 2017, ne-am adresat **Ministrului Culturii și Identității Naționale**, la care, de asemenea, nu am primit răspuns, motiv pentru care a fost efectuată o anchetă în data de 12 octombrie 2017.

Urmare a anchetei efectuate, Ministerul Culturii și Identității Naționale, ne-a comunicat că documentația pentru intrarea în legalitate, schimbare de destinație parter clădire existentă în spațiu comercial a fost analizată în plenul Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, în data de 27 septembrie 2017, unde rezultatul votului nu a fost unul decisiv pentru fundamentarea emiterii avizului, respectiv respingerii solicitării de către Ministerul Culturii și Identității Naționale, drept urmare documentația a fost reprogramată pentru următoarea întâlnire a plenului Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, din data de 25 octombrie 2017, urmând să fim informați cu privire la concluziile ședinței și decizia Ministerului Culturii și Identității Naționale, cu privire la acest caz.

Ulterior, Ministerul Culturii și Identității Naționale, ne-a comunicat că **a fost emis avizul favorabil nr. 354/Z/2017** referitor la documentația pentru intrarea în legalitate, schimbare de destinație parter clădire existentă în spațiu comercial.

Dosar nr. 8359/2017 Petentul a reclamat neeliberarea de către Primăria sector 5 București a Certificatului de urbanism pentru un imobil deși a depus cererea pentru emiterea acestuia în data de 8 februarie 2017.

Având în vedere prevederile art. 30 alin. (3) din Normele Metodologice din 12 octombrie 2009 de aplicare a Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții „Certificatul de urbanism se eliberează solicitantului în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la data înregistrării cererii, menționându-se în mod obligatoriu scopul emiterii acestuia”, am sesizat Primăria sector 5 București.

Primăria sector 5 București ne-a comunicat că **Certificatul de urbanism fost emis în data de 15.05.2017 și eliberat, în data de 23.05.2017, petentului.**

Dosar nr. 14624/2017 Petentul a reclamat existența unui conflict între persoane fizice, mai exact între acesta și un vecin, cu privire la faptul că vecinul a construit fără autorizație de construire pe terenul petentului, iar demersurile întreprinse până la data sesizării instituției Avocatul Poporului nu au dus la soluționarea acestor probleme.

Reținând cele reclamate instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria Sectorului 5 București și Inspectoratul Regional în Construcții București-Ilfov.

În urma demersurilor întreprinse, instituția Avocatul Poporului a primit, din partea Primăriei Sectorului 5 București adresa prin care s-a precizat că *„având în vedere cele constatate în data de 22 septembrie 2017 și ținând cont de prevederile art. 24 din Legea 50/1991 privind executarea lucrărilor de construcții, constituie infracțiune continuarea lucrărilor după dispunerea opririi acestora de către organele de control, a fost înștiințată Direcția Generală Juridică din cadrul Primăriei Sector 5, pentru transmiterea documentației către Serviciul de Investigare a Fraudelor Sector 5”, petentul fiind încunoștințat de acest lucru în data 29 septembrie 2017.*

De asemenea, Inspectoratul Regional în Construcții București - Ilfov, ne-a informat că s-a răspuns petentului în data de 31 august 2017 și totodată, asupra faptului că sesizarea acestuia a fost transmisă spre soluționare către Primăria Sectorului 5.

Față de răspunsul Primăriei Sectorului 5 București am considerat oportun să revenim și am solicitat să comunice stadiul investigării dispuse, iar instituția a informat că la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 5 a fost deschis Dosarul nr..../P/2017.

Dosar nr. 20266/2016 Petentul a reclamat că s-a adresat Primăriei Municipiului București, în vederea obținerii unui nou certificat de urbanism, raportat la prevederile Legii nr. 53/2016, ce au modificat și completat dispozițiile *Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată*, instituție competentă să elibereze atât certificatele de urbanism, cât și autorizația de construire pentru zona în care locuiește, respectiv parcela Bazilescu (str. Panciu nr. NN, sectorul 1, București).

În data de 13 decembrie 2016, am sesizat Primăria Municipiului București, iar ca urmare a lipsei de răspuns la sesizarea respectivă, în data de 21 februarie 2017, a fost efectuată **o anchetă la instituția în cauză.**

Prin procesul-verbal de anchetă întocmit s-a consemnat poziția reprezentanților instituției publice, care au menționat că petentul a ridicat certificatul de urbanism, urmând ca instituția Avocatul Poporului să fie înștiințată despre acest lucru, în termen de 5 zile (aspecte consemnate la pct. 6 din procesul-verbal de anchetă).

Prin adresa din 10 februarie 2017, Primăria Municipiului București ne-a menționat că, în data de 20 ianuarie 2017, **a fost emis certificatul de urbanism nr. NN** iar, în data de 25 ianuarie 2017, a fost ridicat de către beneficiar.

Dosar nr. 20926/2016 Petentul a prezentat continuarea demersurilor în vederea obținerii unei autorizații de construire, pentru efectuarea unor reparații la acoperișul imobilului proprietate personală a acestuia la care deține doar dreptul de folosință asupra cotei indivize de teren aferentă apartamentului respectiv.

Prin Certificatul de urbanism eliberat de Primăria Sectorului 1 București i s-a solicitat **acordul deținătorului** terenului pentru lucrările solicitate, pentru obținerea căruia menționează că, în data de 6 iunie 2016, s-a adresat Administrației Fondului Imobiliar.

În data de 15 decembrie 2016, am sesizat Administrația Fondului Imobiliar, care ne-a precizat, în data de 13 ianuarie 2017, că nu are în administrare și că nu este deținătorul terenului asupra căruia se solicită acordul, cu mențiunea că a solicitat administratorului de zonă, respectiv S.C. ROM-VIAL S.A. (prin adresele din 04 ianuarie 2017, respectiv din 22 noiembrie 2016, din 26 iulie 2016 și din 09 iunie 2016) informații referitoare la acest teren, cu trimitere la dispozițiile **art. 36 alin. (6) din Legea nr.18/1991 privind fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare.**

Având în vedere prevederile Regulamentului de organizare și funcționare al Administrației Fondului Imobiliar București, în data de 31 ianuarie 2017, am revenit la Administrația Fondului Imobiliar, solicitând să ne comunice care a fost rezultatul demersurilor efectuate în vederea soluționării cererii petentului de obținere a acordului prevăzut în Certificatul de urbanism eliberat de Primăria Sectorului 1 București.

În data de 1 martie 2017, instituția sesizată ne-a precizat că nu a primit niciun răspuns din partea administratorului de zonă (S.C. ROM-VIAL S.A.), la cererea din 7 februarie 2017 (revenire la cererea din 4 ianuarie 2017).

Având în vedere că prin răspunsul formulat instituția sesizată nu a menționat dacă S.C. ROM-VIAL S.A. este instituția abilitată să elibereze acordul prevăzut în Certificatul de

urbanism (eliberat de Primăria Sectorului 1 București), în data de 13 martie 2017, am revenit la Administrația Fondului Imobiliar.

În data de 27 martie 2017, **instituția sesizată ne-a menționat că a emis acordul pentru executarea lucrărilor de construcții.**

Dosar nr. 1007/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de răspunsul din 19 septembrie 2016, transmis de Primăria comunei Răciu, județul Dâmbovița, la cererea prin care a solicitat informații despre intrarea în legalitate a vecinului său, referitor la obținerea autorizațiilor legale cu privire la gardul construit între cele două proprietăți, astfel cum a fost menționat în Procesul-verbal de contravenție nr.1 din 9 octombrie 2015.

De asemenea, preciza că Primăria comunei Răciu nu a uzat nici de prevederile art. 32 alin. (1) lit. b) din *Legea nr.50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, referitoare la sesizarea instanței judecătorești pentru a dispune, desființarea construcțiilor realizate nelegal.

În data de 31 ianuarie 2017, am sesizat, în contextul art. 44 și art. 51 din Constituția României, republicată, privind dreptul de proprietate privată și dreptul de petiționare, Primăria comunei Răciu, care ne-a comunicat că, în vederea desființării construcției **a formulat cerere de chemare în judecată**, fiind înregistrat pe rolul Judecătoriei Târgoviște dosarul nr. NNNN/315/2017.

Dosar nr. 5077/2017 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că Primăria orașului Urlați, județul Prahova, nu a răspuns la petițiile redirecționate de către Direcția de Sănătate Publică Prahova, Inspectoratul Județean în Construcții Prahova, precum și de către Instituția Prefectului-Județul Prahova, prin care petentul a reclamat existența unui conflict între persoane fizice, mai exact între acesta și un vecin, în legătură cu adăpostul de animale aflat pe proprietatea vecinului, precum și faptul că demersurile întreprinse nu au dus la soluționarea acestor probleme.

Reținând cele reclamate instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria orașului Urlați și neprimind răspuns, s-a adresat Instituției Prefectului Județul Prahova.

În urma demersurilor întreprinse, Primăria orașului Urlați ne-a comunicat, în data de 22 mai 2017, că potrivit prevederilor art. 27 și art. 32 din *Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, a analizat modul în care construcția cu utilitate de anexă agricolă, edificată pe terenul situat în orașul Urlați, întrunește condițiile legale impuse prin prevederile PUG și RLU aferent orașului Urlați, aflat în vigoare, precum și prevederile art. 56¹ din *Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare, și a solicitat Inspectoratului Județean în Construcții Prahova anularea Autorizației de construire nr. NN/2016, pe cale judecătorească.*

Față de conținutul acestui răspuns, am sesizat Inspectoratul Județean în Construcții Prahova, solicitând să ne informeze cu privire la stadiul demersurilor efectuate în vederea anulării **Autorizației de construire nr. NN/2016.**

Inspectoratul Județean în Construcții Prahova a transmis că, având în vedere neconformitățile constatate și măsurile dispuse prin cele două acte de control efectuate, în temeiul art. 12 alin. (1) și alin. (2) din *Legea nr. 50/1991*, Inspectoratul Regional în Construcții Sud Muntenia a sesizat Instituția Prefectului – Județul Prahova, în vederea analizării și inițierii demersurilor **pentru anularea în instanța** de contencios administrativ a Autorizației de construire nr. NN/2016, emisă cu nerespectarea prevederilor legale de către **Primarul**

oraşului Urlaţi, titularului în scopul: „Construire anexă agricolă” pe terenul situat în oraşul Urlaţi.

Având în vedere prevederile art. 12 alin. (1) din Legea nr. 50/1991, potrivit căreia: „Autorizaţiile de construire sau de desfiinţare, emise cu încălcarea prevederilor legale, **pot fi anulate** de către instanţele de contencios administrativ, potrivit legii. Anularea autorizaţiilor de construire sau de desfiinţare poate fi cerută, în condiţiile legii, şi de către prefect, inclusiv la sesizarea expresă a organelor de control ale Inspectoratului de Stat în Construcţii”, ne-am adresat **Instituţiei Prefectului Judeţul Prahova**, solicitând informaţii cu privire la stadiul acţiunii de anulare a Autorizaţiei de construire nr. NN/2016.

Urmare a demersului efectuat, Instituţia Prefectului-Judeţul Prahova ne-a comunicat că Inspectoratul Regional în Construcţii Sud Muntenia i-a solicitat iniţierea demersurilor în vederea anulării autorizaţiei nr. NN/2016, emisă de Primarul oraşului Urlaţi, cu nerespectarea prevederilor legale, iar în baza acestei sesizări, **Instituţia Prefectului Judeţul Prahova, a formulat cerere de chemare în judecată nr. NN/2017** care a fost depusă la Tribunalul Prahova, prin care s-a solicitat anularea autorizaţiei respective.

SECȚIUNEA a 2-a

MUNCĂ

În cadrul subdomeniului de activitate muncă, în anul 2017, au fost analizate 242 petiții în contextul unei posibile încălcări a dreptului la muncă și protecția socială a muncii, prevăzut de art. 41 din Constituția României.

Spre deosebire de anii precedenți, în anul 2017 s-a observat o scădere a petițiilor care au vizat posibile încălcări ale prevederilor art. 41 din Constituție, motiv pentru care tindem să credem că angajatorii, fie ei societăți comerciale, fie instituții publice, au respectat prevederile legale în materie. Cu toate acestea, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu numeroase petiții prin care ni se solicitau informații juridice cu privire la aplicarea dreptului muncii.

Față de obiectul petițiilor, în conformitate cu atribuțiile conferite de legea de organizare și funcționare, Avocatul Poporului a putut interveni doar pentru o parte din cazurile prezentate de petiționari.

Astfel, în cazurile în care erau vizate încălcări ale dreptului la muncă și protecția socială a muncii de către angajatori – persoane de drept privat, petenții au fost îndrumați să se adreseze fie instanțelor de judecată competente material și teritorial, fie inspectoratelor teritoriale de muncă, cu precizarea că, în cazul în care inspectoratele teritoriale de muncă tergiversează sau refuză soluționarea problemelor cu care au fost sesizate, să revină la instituția Avocatul Poporului cu dovada demersurilor întreprinse.

Prin petițiile soluționate fără deschidere de dosar, întrucât nu au fost îndeplinite condițiile Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul relațiilor de muncă au fost sesizate următoarele aspecte:

- imposibilitatea:

- prestării muncii după pensionarea pentru limită de vârstă;
- înființării unui PFA sau a unei întreprinderi individuale, petentul fiind funcționar public;

- angajării la o societate comercială ca urmare a problemelor întâmpinate pe parcursul desfășurării interviului tehnic;
- depunerii dosarului pentru înscrierea la un concurs organizat în vederea angajării;
- obținerii adeverinței de vechime pentru perioada lucrată la o întreprindere care în momentul sesizării instituției Avocatul Poporului era preluată de o altă societate, care se afla în procedura de insolvență;
- moștenitorilor de a beneficia de prevederile Legii nr. 85/2016 privind plata diferențelor salariale cuvenite personalului didactic din învățământul de stat pentru perioada octombrie 2008-13 mai 2011;
- identificării de către reprezentanții unei primării a unui loc de muncă, petentul menționând că problema face obiectul unui dosar aflat pe rolul Tribunalului Neamț;
- primirii drepturilor salariale restante din partea unui angajator aflat în stare de faliment, sub incidența Legii nr. 85/2006;
- primirii drepturilor salariale compensatorii;
- obținerii avizului de liberă practică ca medic;
- angajării la un centru medical privat ca urmare a problemelor pe care le-a întâmpinat pe parcursul desfășurării concursului de ocupare a unui post vacant de operator – registrator de urgență;
- consultații juridice cu privire la: existența unor discriminări salariale la locul de muncă;
- prevederile Legii nr.250/2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 20/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, considerând existența unor discriminări salariale;
- durata concediului de odihnă;
- concediul pentru creștere copil;
- plata de către angajator a concediului medical din zilele de sărbători legale, respectiv din zilele libere;
- munca desfășurată în zilele de sărbătoare legală, reclamând existența unei discriminări între sectorul public și cel privat, în sensul că, acordarea acestor zile libere, în sistemul privat, este la latitudinea angajatorului;
- obligativitatea plății salariului într-un cont al unei bănci cu care angajatorul are încheiat un acord;
- prevederile Legii nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice;
- vechimea și la legalitatea reîncadrării unui petent în muncă;
- aplicabilitatea legislației aferente încheierii simultane a mai multor contracte de muncă cu angajatori - instituții care funcționează cu fonduri de la bugetul de stat, cu trimitere la art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, cu modificările și completările ulterioare;
- neprimirea drepturilor salariale potrivit Legii nr. 250/2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 20/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative și Hotărârii Guvernului nr. 38/2017 pentru aplicarea prevederilor art. 3⁴ alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.

57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare;

- probleme întâmpinate din partea angajatorului, petentul reclamând un accident de muncă și un abuz în serviciu;

- reclamarea prevederilor art. 23 din Ordonanța Guvernului nr. 18/2009 privind organizarea și finanțarea rezidențiatului potrivit căreia „absolvenții facultăților de medicină care au finalizat pregătirea în rezidențiat, dar nu au promovat examenul de specialitate pot fi încadrați cu contract individual de muncă în cabinete medicale individuale, sub îndrumarea unui medic cu drept de liberă practică, beneficiind de încadrarea pe funcția de medic și de salarizarea corespunzătoare ultimului an de rezidențiat, în funcție de specialitatea în care au fost confirmați medici rezidenți”, considerând că aceste prevederi îngreșesc dreptul de a lucra în unități sanitare de stat;

- refuzul unor angajatori, societăți comerciale, de a achita angajaților drepturile salariale restante;

- neacordarea concediilor legale cuvenite;

- nemulțumirea unui petent cu privire la imposibilitatea prestării muncii mai mult de 5 zile pe săptămână la același angajator, considerând că acest lucru îngreșește dreptul la muncă, cu solicitarea ca instituția Avocatul Poporului să se sesizeze și *să facă o corectură la Codul Muncii*;

- nemulțumirea față de stabilirea grilelor de salarizare pentru funcția de educator (în domeniul de activitate asistență socială) prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, precum și față de modalitatea de încadrare a personalului respectiv pe funcții de educator SSD (studii superioare de scurtă durată) sau educator S (studii superioare), solicitându-ne să interpretăm aceste dispoziții legale.

- neacordarea sporului de fidelitate și a sporului de vechime;

- depășirea orelor legale de program, fără acordarea compensațiilor cuvenite de către angajatori;

- neprelungirea contractului de muncă încheiat pe perioadă determinată;

- solicitarea de sprijin, de către un petent - funcționar public pentru promovarea din funcția de referent de specialitate superior, în cea de consilier, la care consideră că este îndreptățit;

- nemulțumirea față de Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea în legătură cu soluționarea contestațiilor referitoare la deciziile de sancționare, contestații pe care petentul le-a atacat în instanță, la data sesizării instituției Avocatul Poporului existând dosar pe rolul tribunalului;

Referitor la sesizările petenților care au condus la efectuarea unor demersuri din partea instituției Avocatul Poporului la instituțiile publice sau regiile autonome reclamate, în vederea clarificării situațiilor expuse, menționăm următoarele probleme:

- nemulțumirea unui petent față de modul de desfășurare a unui concurs pentru ocuparea unei funcții de inspector superior din cadrul Casei Județene de Pensii Mehedinți, menționând că a sesizat conducerea instituției cu privire la existența unui posibil conflict de interese și a solicitat totodată transmiterea petiției sale și către Agenția Națională a Funcționarilor Publici, însă nu a primit răspuns în termenul legal, nici din partea Casei Județene de Pensii Mehedinți și nici din partea ANFP;

- sesizarea unor probleme pe care le întâmpină un grup de 60 de angajați, prin neprimirea drepturilor salariale începând cu luna ianuarie a anului 2017, din partea

angajatorului - societatea Floricola S.A., menționând că au sesizat și Inspectoratul Teritorial de Muncă Mehedinți în luna mai 2017;

- neachitarea drepturilor salariale de către angajator - SC SANEVIT 2003 SA, deși petentul a întreprins numeroase demersuri la instituțiile publice competente;
- reclamarea unui posibil accident de muncă suferit de mama petentului pe teritoriul statului spaniol, angajatorul fiind o societate comercială cu sediul în România.

Pentru a clarifica aspectele prezentate de petenți, instituția Avocatul Poporului a sesizat autoritățile administrației publice competente: Ministerul Sănătății, Inspectoratul Teritorial de Muncă București, Inspectoratul Teritorial de Muncă Mehedinți, Inspecția Muncii, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Primăria Municipiului Timișoara, Casa Județeană de Pensii Mehedinți, etc.

De asemenea, Avocatul Poporului s-a **sesizat din oficiu** într-un caz apărut în presă în care se prezenta situația unei angajate a Penitenciarului Poarta Albă care a încercat să se sinucidă din cauza volumului mare de lucru.

Potrivit știrilor Mediafax din data de 6 decembrie 2017, o angajată de la Penitenciarul Poarta Albă din județul Constanța a încercat să-și taie venele, miercuri 6 decembrie 2017, în urma unei căderi nervoase, ea spunându-le colegilor că nu mai face față volumului de muncă. Potrivit reprezentanților instituției, femeia a avut o cădere nervoasă și, cu un cuțit, și-a provocat răni la încheietura unei mâini. A fost chemat imediat medicul unității care i-a acordat primul ajutor, bandajând zona rănită. Femeia a fost transportată la Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța, cadrele medicale constatând că rănilor sunt superficiale și nu îi pun viața în pericol, astfel că nu a fost necesară internarea sa.

Pentru clarificarea situației prezentate în presă, un reprezentant al Domeniului Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe împreună cu un reprezentant al Domeniului Armată, justiție, poliție, penitenciare, în urma împuternicirii date de Avocatul Poporului, au efectuat **o anchetă**, în data de 14 decembrie 2017, la Penitenciarul Poarta Albă. Cu ocazia anchetei au rezultat următoarele:

Pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, la Penitenciarul Poarta Albă a fost constituită o echipă formată din trei persoane dintre care făcea parte și angajata în cauză, aceasta având gradul de agent operativ principal I. Considerând că *„nu se simte pregătită pentru atribuțiile pe care le îndeplinește”*, în data de 29 noiembrie 2017, persoana în cauză a solicitat conducerii penitenciarului înlocuirea sa din echipa constituită în vederea punerii în aplicare a Legii nr. 169/2017. Cu toate acestea, în data de 6 decembrie 2017, în urma unei căderi emoționale, și-a provocat răni, cu un cuțit, la nivelul încheieturii uneia dintre mâini.

Anterior producerii evenimentului, directorul adjunct al penitenciarului a propus directorului Penitenciarului Poarta Albă ca activitatea agentului în cauză să fie suplinită temporar de S.V. până la identificarea unui alt lucrător care să preia atribuțiile respective. Această propunere a fost aprobată de directorul penitenciarului în data de 6 decembrie 2017.

Pentru formarea unui punct de vedere obiectiv, s-a solicitat și prezența persoanei în cauză care ne-a comunicat faptul că regretă evenimentul, face consiliere psihologică, se simte mai bine și nu există niciun conflict între aceasta și directorul penitenciarului. A solicitat scoaterea sa din echipa de lucru întrucât nu se simțea pregătită și a dorit să preîntâmpine eventuale probleme ce ar putea să apară. Totodată, a menționat faptul că este mulțumită de locul de muncă și face față atribuțiilor de serviciu prevăzute în fișa postului. Persoana se afla în concediu de odihnă.

Potrivit susținerilor directorului, fișa postului nu a fost modificată, ci noile atribuții au fost date persoanei în cauză printr-un ordin al directorului penitenciarului, motiv pentru care s-a recomandat conducerii ca fișa postului să nu fie modificată după întoarcerea din concediu a agentului, cel puțin până la depășirea acestei situații sensibile.

Având în vedere actele puse la dispoziție cu ocazia anchetei, susținerile directorului penitenciarului, precum și susținerile agentului nu s-a constatat nicio abatere de la aplicarea legislației muncii, ci acest eveniment a fost cauzat de o cădere emoțională.

Trebuie menționat, totodată, că, în vederea apărării intereselor legitime ale persoanelor care au suferit accidente de muncă, instituția Avocatul Poporului a considerat oportun încheierea unui **Protocol de colaborare** cu Asociația Victimelor Accidentelor de Muncă (AVAM). Asociația AVAM a fost înființată cu scopul de a proteja drepturile persoanelor vătămate în accidente de muncă pe teritoriul României.

Respectivul protocol reprezintă o materializare a interesului comun al celor două părți de a coopera în vederea susținerii implementării corespunzătoare a normelor privind sănătatea și securitatea în muncă. Demersul evidențiază dorința semnatarilor de a conlucra pentru îmbunătățirea cadrului legislativ privind activitatea instituțiilor și autorităților în domeniul securității și sănătății în muncă și pentru recunoașterea și respectarea drepturilor persoanelor fizice vătămate în urma accidentelor de muncă, dar și a persoanelor fizice încadrate în muncă cărora le-au fost încălcate drepturile. Conjugarea eforturilor celor două părți urmărește creșterea încrederii angajaților în imparțialitatea aplicării legislației de către autoritățile competente.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 9110/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a art. 31 și art. 41 din Constituție privind dreptul la informație și dreptul la muncă și protecția socială a muncii și ne-a adus la cunoștință problemele pe care le întâmpina împreună cu un grup de 60 de angajați, prin neprimirea drepturilor salariale începând cu luna ianuarie, din partea societății Floricola S.A. și specifica faptul că, această problemă a fost reclamată, prin petiția depusă în numele tuturor angajaților afectați la Inspectoratul Teritorial de Muncă Mehedinți în luna mai 2017.

Față de situația semnalată, instituția Avocatul Poporului a considerat oportun să sesizeze Inspectoratul Teritorial de Muncă Mehedinți, care ne-a comunicat faptul că, inspectorii de muncă din cadrul instituției au efectuat un control tematic în domeniul relațiilor de muncă la societatea Floricola S.A., unde au fost solicitate documentele privind dovezile de calcul a drepturilor salariale și cele privind evidența timpului de muncă pe perioada de referință ianuarie-mai 2017. Reprezentantul legal al angajatorului a făcut dovada executării contractelor individuale de muncă însă acesta nu respectă prevederile art. 168 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 republicată, în sensul că statele de plată precum și alte documente justificative care demonstrează efectuarea plății salariilor nu sunt semnate de către salariați.

Având în vedere acest aspect, s-a dispus angajatorului un plan de măsuri cu termen de realizare, măsurile având caracter permanent. Ulterior încheierii procesului verbal de control, angajatorul a prezentat sub semnătură documente justificative de realizare a măsurilor dispuse care atestă plata salariilor pentru salariații unității pentru lunile ianuarie – mai 2017.

Conform documentelor prezentate plățile efectuate au fost evidențiate pe avansuri chenzinale pentru unii salariați în întregime, iar pentru alții diferențe restante evidențiate în contabilitate.

De asemenea, s-a precizat că instituția a informat petenta referitor la demersurile realizate de către angajator în vederea realizării măsurilor dispuse.

Dosar nr. 3899/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a art. 31, art. 41 și art. 51 din Constituție privind dreptul la informație, dreptul la muncă și protecția socială a muncii și dreptul de petiționare.

Astfel, petenta a reclamat neprimirea drepturilor salariale din partea fostului angajator, S.C. SANEVIT 2003 S.A., precum și faptul că demersurile întreprinse până la data sesizării instituției Avocatul Poporului nu au dus la soluționarea problemelor cu care se confrunta. Totodată, din documentele atașate, a reieșit faptul că, față de petiția petentei, Instituția Prefectului-Județul Arad, s-a adresat în data de 3 noiembrie 2017, Departamentului pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului din cadrul Ministerului Economiei.

Față de situația semnalată instituția Avocatul Poporului a considerat oportun să sesizeze Ministerul Economiei, care a transmis că, ministerul, prin Departamentul pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului, a lansat la privatizare societatea SANEVIT 2003 S.A., prin publicarea în anii 2015 și 2016 a ofertei de vânzare, atât în presa internă, cât și în presa internațională. În perioada de solicitare a ofertelor de cumpărare au fost transmise invitații tuturor potențialilor investitori care au depus scrisori de intenție de-a lungul timpului și care au efectuat vizite tehnice la sediul societății. Totodată, după publicarea ofertei de vânzare, au fost efectuate demersuri prin intermediul consilierilor și atașărilor economici din cadrul ambasadelor, consulatelor și a birourilor economice proprii din străinătate prin care s-a solicitat sprijin în acțiunea de atragere a potențialilor cumpărători interesați să participe la procesul de privatizare.

Cu toate demersurile efectuate, la cele două procese de privatizare derulate, nu s-a depus nicio ofertă de cumpărare.

De asemenea, se preciza că, având în vedere lipsa atractivității la privatizare și situația economico-financiară a societății, precum și prevederile art. 153²⁴ din Legea societăților nr. 31/1990, se analizau soluții privind posibilitatea continuării activității societății sau dizolvării acesteia potrivit Legii nr. 31/1990, inclusiv repunerea pe rol a dosarului privind procedura insolvenței, potrivit Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței.

Ulterior, instituția Avocatul Poporului a considerat oportun să sesizeze și Ministerul Sănătății, care ne-a transmis că, potrivit art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 30/2012 privind transmiterea dreptului de administrare asupra acțiunilor deținute de stat la Societatea Comercială Rompetrol Rafinare S.A. către Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, prin Oficiul Participațiilor Statului și Privatizării în Industrie, și transferul Societății Comerciale Sanevit 2003 S.A. Arad și acțiunilor aferente deținute în numele statului de la Ministerul Sănătății și Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului la Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, aprobată prin Legea nr. 7/2013, Societatea Comercială Sanevit 2003 S.A. Arad a fost transferată de sub autoritatea și administrarea Ministerului Sănătății în administrarea și sub autoritatea Ministerului Economiei, în vederea administrării, privatizării și/sau restructurării/reorganizării judiciare, Ministerul Economiei urmând să exercite, în numele statului român, drepturile și obligațiile ce îi revin în calitate de acționar la Societatea Comercială Sanevit 2003 S.A. Arad.

De asemenea, s-a precizat că, la transferul societății, conform prevederilor art.4 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 32/2012, salariații au beneficiat de protecția drepturilor, prevăzute de Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu completările ulterioare.

Totodată, s-a subliniat faptul că, Ministerul Economiei este împuternicit, în numele statului, să exercite toate drepturile și să își asume toate obligațiile aferente acțiunilor deținute de stat la Societatea Comercială Sanevit 2003 S.A. Arad. Astfel, aspectele sesizate de către angajații S.C. SANEVIT 2003 S.A. au rămas în atenția Ministerului Economiei, urmând ca această instituție publică să întreprindă toate demersurile legale pentru soluționarea favorabilă a situației prezentate.

Dosar nr. 5464/2017 Petentul ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a art. 31 din Constituție privind dreptul la informație, și ne-a adus la cunoștință problemele pe care le întâmpina mama acestuia, din partea angajatorului – societate comercială cu sediul în România, reclamând, totodată, un posibil accident de muncă suferit de aceasta pe teritoriul statului spaniol, subliniind, de asemenea, starea de comă indusă în care aceasta se află la momentul formulării petiției.

Față de situația semnalată, instituția Avocatul Poporului a considerat oportun să sesizeze Inspectoratul Teritorial de Muncă București și Inspecția Muncii.

Urmarea demersurilor întreprinse am fost informați că a fost efectuat un control în domeniul securității și sănătății în muncă la angajator, ocazie cu care au fost verificate aspectele sesizate de petent și a fost dispusă măsura comunicării și cercetării evenimentului în care a fost implicată mama acestuia, iar pentru deficiențele constatate, au fost aplicate sancțiuni contravenționale conform legii. Față de acest răspuns, am revenit și am solicitat să ne transmită rezultatul controlului dispus.

Am fost informați cu privire la faptul că, cercetarea evenimentului respectiv urma să fie efectuată de către angajator, ocazie cu care trebuiau stabilite în procesul verbal de cercetare următoarele: împrejurările, cauza producerii evenimentului, persoanele răspunzătoare de încălcarea reglementărilor legale, sancțiunile contravenționale aplicate, caracterul accidentului, precum și măsurile în vederea prevenirii producerii altor evenimente similare.

Un exemplar al procesului-verbal de cercetare a evenimentului urma să fie repartizat și mamei petentului.

De asemenea, se menționa că verificarea realizării măsurilor dispuse cu ocazia controlului efectuat la societate, urma să fie efectuată de către Inspectoratul Teritorial de Muncă București, care la expirarea termenelor stabilite, va informa Inspecția Muncii cu privire la finalizarea acestora.

Față de acest răspuns, am revenit solicitând, ca la momentul primirii informării respective, să comunice și instituției Avocatul Poporului rezultatul acestor demersuri.

Ulterior, Inspectoratul Teritorial de Muncă al Municipiului București a transmis că, în limita competențelor stabilite de lege, inspectorii de muncă au efectuat un control de specialitate care a avut ca obiective verificarea respectării dispozițiilor legislației muncii în domeniul securității și sănătății în muncă de către angajator.

De asemenea, s-a precizat că, având în vedere dispozițiile art. 116 alin. (1) din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 319/2006, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1425/2006, actualizată la 1 octombrie 2010, prin care cercetarea evenimentelor care produc incapacitate temporară de muncă se efectuează de către angajatorul la care s-a produs evenimentul, în baza prevederilor art. 6 și art. 19 din Legea nr. 108/1999, au fost dispuse măsuri referitoare la comunicarea, respectiv depunerea dosarului de cercetare în vederea verificării și avizării acestuia.

Totodată, s-a subliniat că în momentul finalizării procedurii de cercetare de către angajator, Inspectoratul Teritorial de Muncă București va reveni în soluționarea solicitării instituției Avocatul Poporului.

Urmare a depunerii la Inspectoratul Teritorial de Muncă București a dosarului de cercetare a evenimentului petrecut în localitatea Plalos de la Frontera, HUELVA Spania, având ca victimă pe mama petentului, ITM București a verificat și avizat cercetarea în cauză. **Evenimentul a fost încadrat ca accident în afara muncii.**

Propunere de modificare a denumirii Domeniului Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe

Un aspect remarcat de-a lungul timpului cu privire la denumirea Domeniului Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe îl constituie faptul că, deși în Constituția României, republicată, la art. 41 este reglementată Munca **și protecția socială a muncii**, în cadrul domeniului sunt repartizate și **petițiile vizând protecția socială**.

Astfel, facem precizarea că protecția socială a muncii vizează măsuri de securitate și sănătate a salariaților, regimul de muncă al femeilor și tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații speciale stabilite prin lege cu privire la muncă, potrivit Constituției României, republicată, **iar protecția socială analizată în sine vizează anumite categorii sociale vulnerabile: copii, tineri, vârstnici/pensionari, persoane cu dizabilități, familii** etc. Posibilele încălcări ale drepturilor acestor categorii sociale vulnerabile trebuie corelate cu un drept constituțional principal și astfel, în funcție de obiectul sesizării instituției Avocatul Poporului, problema reclamată urmează să fi repartizată spre analiză unuia dintre celelalte domenii ale instituției.

În acest context considerăm oportun modificarea denumirii Domeniului de activitate, astfel: **Proprietate, munca și protecția socială a muncii, impozite și taxe.**

SECȚIUNEA a 3-a

PROTECȚIE SOCIALĂ

În cadrul Domeniului proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe, în cursul anului 2017, au fost analizate un număr de 16 petiții cu specializarea protecție socială, în contextul dreptului la informație, dreptului la un nivel de trai decent, al dreptului de petiționare și al dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzute de art. 31, art. 47, art. 51 și art. 52 din Constituția României.

În general, problematica petițiilor subdomeniului protecție socială vizează numărul redus de locuințe sociale existente, precum și solicitări ale diverșilor petenți de a le fi acordate astfel de locuințe.

Intervenția instituției Avocatul Poporului a fost necesară doar pentru o parte dintre petițiile înregistrate.

Problematica acestora a vizat, în principal, următoarele aspecte:

- nefinalizarea demersurilor de către Primăria Municipiului Cluj-Napoca în vederea înscrierii în Cartea Funciară a dreptului de proprietate asupra locuințelor ANL, pentru achiziționarea acestora;
- nemulțumirea față de condițiile oferite de locuința deja repartizată prin Serviciul Administrare Locuințe din cadrul Primăriei Municipiului Craiova;

- solicitarea unei locuințe sociale Primăriei Sectorului 3 București, motivată de lipsa surselor de venit;
- asigurarea armonizării cadrului legislativ național cu reglementările din Uniunea Europeană în domeniul protecției consumatorilor.

Autoritățile sesizate în vederea clarificării problemelor reclamate de petenți, au fost următoarele:

- Primăria Municipiului Cluj-Napoca;
- Instituția Prefectului Județul Cluj;
- Primăria Municipiului Craiova;
- Primăria Sectorului 1 București;
- Primăria Sectorului 3 București;
- Primăria Sectorului 5 București;
- Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor;
- Secretariatul General al Guvernului.

Prin petițiile soluționate fără deschidere de dosar, în cadrul subdomeniului protecție socială au fost sesizate următoarele probleme:

- nesoluționarea cererii depuse la Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (redirecționată către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, actualmente Ministerul Muncii și Justiției Sociale), prin care s-a solicitat acordarea ajutorului de căldură;
- solicitarea sprijinului Avocatului Poporului pentru a-i fi atribuit unui petent apartamentul în care locuiește, acesta obligându-se să achite în cel mai scurt timp posibil toate sumele restante pentru acesta la Direcția Generală de Impozite și Taxe Locale a Sectorului 1;
- dificultăți întâmpinate de către un petent în ceea ce privește atribuirea unei locuințe sociale, fără a anexa dovada demersurilor efectuate;
- obligativitatea restituirii sumelor reprezentând ajutorul acordat pentru încălzirea locuinței cu agent termic, ca urmare a controlului Curții de Conturi care a stabilit existența unui depozit bancar cu valoare de peste 3.000 lei;
- situația unei petente, care locuia de 21 de ani, împreună cu cei 9 copii, într-un imobil fără niciun contract care să îi fi conferit dreptul de a-l ocupa, aceasta fiind somată să părăsească locuința întrucât clădirea era grav avariata. Petenta a invocat probleme de sănătate și faptul că nu i s-a pus la dispoziție un alt spațiu de locuit;
- lipsa mijloacelor financiare ale unui petent, generată de problemele de sănătate ale tuturor membrilor familiei, motiv pentru care au fost înregistrate datorii semnificative la plata întreținerii, cu riscul să fie executați silit, respectiv evacuați;
- problemele întâmpinate cu returnarea unei sume împrumutată de la Asociația C.A.R., invocându-se totodată și o stare de sănătate precară;
- refuzul primăriei de a-i atribui unui petent o locuință socială;
- situația unei petente ce urma să fie evacuată și solicita o locuință socială.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 11879/2016 Petenții ne-au sesizat în contextul unei posibile încălcări a dreptului la informație prevăzut de art. 31 din Constituția României, în calitate de chiriași ai locuințelor ANL. Aceștia au transmis o petiție Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, solicitând să fie informați dacă au fost finalizate demersurile în vederea înscrierii în Cartea Funciară a

dreptului de proprietate asupra locuințelor ANL, pentru achiziționarea acestora și nu au primit niciun răspuns, deși termenul legal a expirat.

În urma demersului efectuat de instituția Avocatul Poporului, am fost informați că stadiul demersurilor pentru înscrierea în cartea funciară a locuințelor a fost comunicat Asociației de Locatari str. Mehedinți nr. NN, în data de 17 mai 2016. Astfel, a fost completată documentația necesară înscrierii în Cartea Funciară a blocurilor de locuințe și a unităților individuale, cu excepția certificatului de atestare a edificării construcțiilor în original, care urmează să fie eliberat în baza certificatului energetic, aflat în curs de realizare. Ca urmare am sesizat din nou Primăria municipiului Cluj-Napoca.

Urmare a demersului întreprins, am fost informați că au fost întocmite certificatele de performanță energetică pentru cele trei blocuri de locuințe și au fost efectuate demersuri în vederea obținerii certificatelor de atestare a edificării construcției.

Față de acest răspuns, am sesizat din nou Primăria Municipiului Cluj-Napoca, cu privire la stadiul demersurilor efectuate pentru emiterea certificatelor de atestare a edificării construcției. Întrucât primăria nu a transmis niciun răspuns, în data de 7 decembrie 2016, am sesizat Instituția Prefectului Județul Cluj, care ne-a comunicat că sesizarea a fost transmisă Primăriei Municipiului Cluj-Napoca.

Ulterior, am primit din partea Instituției Prefectului Județul Cluj punctul de vedere transmis acestei instituții de către Primăria Municipiului Cluj-Napoca, din care reiese că nu au fost eliberate certificatele de atestare a edificării construcțiilor.

Față de această situație, am sesizat, din nou, Primăria Municipiului Cluj-Napoca, solicitând să ne precizeze demersurile efectuate pentru obținerea certificatelor de atestare a edificării construcțiilor, respectiv urgentarea eliberării acestor certificate.

Având în vedere că nu am primit răspuns din partea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca la sesizarea adresată, am revenit la Instituția Prefectului Județul Cluj.

Primăria Municipiului Cluj-Napoca, prin adresa din data de 20 iunie 2017, ne-a comunicat că a fost emis Certificatul de atestare a edificării construcțiilor pentru blocurile M1, M2 și M3, nr. 228 din data de 18 aprilie 2017, a fost completată documentația necesară înscrierii în CF a construcțiilor, care a fost depusă la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Cluj, în data de 12 mai 2017. După admiterea cererilor de recepție și înscriere a construcțiilor, urma să se procedeze la intabularea unităților individuale (apartamente).

Totodată, prin adresa din data de 27 iulie 2017, Primăria municipiului Cluj-Napoca ne-a comunicat că documentațiile apartamentare ale acestor imobile au făcut obiectul unor proiecte de hotărâre ale Consiliului Local al municipiului Cluj-Napoca, promovate în ședința din data de 18 iulie 2017 (aspecte ce au fost aduse la cunoștința petenților).

Dosar nr. 3299/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a dreptului de petiționare prevăzut de art. 51 din Constituția României. Aceasta a reclamat faptul că a solicitat în nenumărate rânduri atribuirea unei locuințe sociale, începând cu anul 1995, ultimele petiții fiind cele înregistrate și în anul 2016, însă fără niciun rezultat.

La data sesizării instituției Avocatul Poporului, petenta susținea că a fost somată să evacueze locuința, întrucât aceasta este grav avariata, însă nu are unde să se mute și invocă probleme de sănătate.

În urma demersurilor efectuate, am fost informați de către Primăria Municipiului Cluj-Napoca asupra următoarelor aspecte:

- petenta figura în evidențele primăriei cu o solicitare de locuință socială din 10 august 2016;

- repartizarea se face în ordinea listei de priorități stabilită conform criteriilor de punctare (Legea nr. 114/1996 actualizată și republicată și Hotărârea Guvernului nr. 1275/2000);
- urmare a verificărilor din teren și a declarațiilor petentei, s-a întocmit nota de constatare nr. 250019 din 7 iunie 2016 prin care a fost declarată ocupantă fără titlu a imobilului în cauză;
- potrivit Hotărârii Consiliului local nr. 434/2015 (cap. I, lit. B pct. 3 Anexa 1) care modifică Anexele 1, 2 și 3 ale Hotărârii nr. 150/2013, nu pot beneficia de locuință socială solicitanții și/sau membrii familiei rude de gradul I ai acestora care ocupă sau au ocupat abuziv un imobil aflat în proprietatea Statului Român și administrat de Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca sau în proprietatea Municipiului Cluj-Napoca, pe raza Municipiului Cluj-Napoca.

Prin urmare, în vederea identificării unei posibilități de sprijin din partea municipalității petenta a fost îndrumată către Direcția Socială și Medicală Cluj-Napoca.

Dosar nr. 4638/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică prevăzut de art. 52 din Constituția României. Aceasta își exprima nemulțumirea legată de răspunsul primit din partea Serviciului Administrare Locuințe - Primăria Municipiului Craiova, județul Dolj, în sensul că este nemulțumită de condițiile oferite de locuința deja repartizată.

În urma demersurilor întreprinse, am primit din partea Serviciului Administrare Locuințe un răspuns care nu a lămurit situația petentei, motiv pentru care am revenit la autoritate cu o nouă adresă. Astfel, am primit un nou răspuns prin care ni s-a transmis faptul că locuința în cauză i-a fost repartizată ca urmare a faptului că, la data de 24 februarie 2014, petenta a formulat o cerere prin care a solicitat-o în mod expres. În consecință, în aceste condiții, modalitatea de soluționare a situației locative sesizate este efectuarea unui schimb de locuințe, în condițiile legii.

Dosar nr. 7115/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a dreptului de petiționare prevăzut de art. 51 din Constituția României. Aceasta prezintă o serie de probleme legate de acordarea unei locuințe sociale și lipsa unei surse de venit.

În urma demersurilor întreprinse, am fost informați de către Primăria Sectorului 3 că, în evidențele Serviciului Fond Imobiliar din cadrul Primăriei Sectorului 3, nu figurează cu dosar în vederea obținerii unei locuințe, în baza prevederilor Legii locuinței nr.114/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Mai mult, urmare a demersurilor întreprinse anterior de instituția Avocatul Poporului (în cadrul dosarului nr. 11061/2013) Primăria Sectorului 3 - Direcția Administrativă Serviciul Fond Imobiliar ne-a precizat că petenta nu figura cu vreun dosar în vederea obținerii unei locuințe în baza prevederilor Legii nr. 114/1996.

De asemenea, am fost informați că în conformitate cu normele legale în vigoare, astfel de locuințe din fondul locativ de stat se repartizează cetățenilor care au domiciliul stabil pe raza sectorului respectiv, în funcție de posibilitățile de care dispune primăria și cu condiția să nu fi deținut, să nu dețină și să nu fi înstrăinat o locuință proprietate personală, după data de 1.01.1990, pe teritoriul României.

Am revenit la Primăria Sectorului 3, iar prin răspunsul primit am fost informați clar că la data formulării răspunsului petenta nu figura cu dosar în vederea obținerii unei locuințe sociale.

Prin urmare, am informat petenta că, în vederea obținerii unei locuințe sociale din fondul locativ de stat, este necesar să depună un dosar în acest sens, la primăria pe raza căreia are domiciliul, cu precizarea că detaliile referitoare la conținutul dosarului le poate solicita personal Serviciului Fond Imobiliar din cadrul primăriei competente.

Dosar nr. 8658/2017 Petenta ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică prevăzut de art. 52 din Constituția României. Aceasta a reclamat Primăria Sectorului 5 București pentru faptul că nu i-a răspuns la cele solicitate în cererea din 24 aprilie 2017, respectiv la stadiul unei alte cereri din anul 2017, referitoare la repartizarea unei locuințe sociale, depusă la Primăria Sectorului 5 București și al unor cereri anterioare.

Petenta a revenit la instituția Avocatul Poporului, în data de 9 iunie 2017 și ne-a informat asupra faptului că a primit răspuns de la instituția reclamată, atașând o fotocopie a acestuia. Din adresa de răspuns din 26 mai 2017 transmisă petentei, a rezultat doar că solicitarea acesteia se afla în evidența instituției respective, cu mențiunea că se pot solicita și alte acte, după caz, fără să se precizeze, însă, care este numărul de dosar al petentei, dacă este complet sau ce acte mai sunt necesare a fi depuse în completare, care este poziția pe lista de priorități pentru anul 2017 și când va fi supusă această listă dezbaterii Consiliului Local al Sectorului 5, spre aprobare.

Având în vedere cele expuse, am sesizat Primăria Sectorului 5 București, care ne-a informat cu privire la faptul că are în evidență dosarul petentei și punctajului obținut de aceasta (17 puncte).

Față de acest răspuns, am revenit la Primăria Sectorului 5 București pentru precizări suplimentare.

În acest sens, Primăria Sectorului 5 București ne-a supus atenției prevederile art. 21 alin. (2) din *Normele metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996, republicată cu modificările și completările ulterioare*, aprobate prin H.G. nr. 1275/2000 potrivit căroră „Comisiile constituite conform alin. (1) vor analiza până la data de 1 noiembrie a anului în curs cererile pentru locuințele sociale și vor prezenta spre aprobare consiliilor locale lista cuprinzând solicitanții îndreptățiți să primească în anul următor o locuință socială, în ordinea de prioritate stabilită. După aprobare listele se vor afișa la sediile primăriilor”, precizând totodată că urmează să ne comunice rezultatul analizei comisiei.

Având în vedere cele expuse, am revenit la Primăria Sectorului 5 București pentru a ne comunica numărul de ordine al cererii petentei în lista cuprinzând solicitanții îndreptățiți să primească în anul următor o locuință socială și, totodată, dacă poziția respectivă este eligibilă pentru repartizarea unei locuințe sociale.

De asemenea, petenta a fost informată asupra prevederilor art. 21 alin. (3) din *Normele metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996, republicată cu modificările și completările ulterioare*, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1275/2000 potrivit căroră „*contestațiile împotriva hotărârilor consiliilor locale cu privire la listele de acordare a locuințelor sociale se vor adresa instanței de contencios administrativ competente, potrivit legii*”. În prezent, dosarul se află în lucru.

Dosar nr. 11258/2017 Petenta, aflată în situația de evacuare, prin aplicarea Legii nr. 112/1995, ne-a sesizat în legătură cu repartizarea unei locuințe sociale din fondul locativ de stat. În acest sens, susține că a sesizat Primăria Sectorului 1, însă fără niciun rezultat.

În urma demersurilor efectuate, am fost informați de către Primăria Sectorului 1 București că petenta figura în evidențele Compartimentului Fond Imobiliar din cadrul Sectorului 1 al Municipiului București, cu un dosar din 10 iunie 2014, **dosar ce nu a fost reactualizat anual**, conform art. 21 alin. (2) din Normele Metodologice de punere în aplicare a Legii Locuinței nr. 114/1996 cu modificările și completările ulterioare, motiv pentru care aceasta nu figurează pe lista de priorități valabilă pe anul 2017.

Totodată, am fost informați cu privire la faptul că, petenta putea beneficia de prevederile Hotărârii Consiliului Local nr. 120 din 30 martie 2004, modificată și completată, în sensul că putea obține un ajutor de urgență constând în plata chiriei, acordat persoanelor evacuate prin aplicarea Legii nr. 112/1995, Legii nr. 10/2001 și Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 40/1999 (fapt comunicat și petentei de către primărie).

Prin urmare, pentru a intra în posesia ajutorului de urgență, am informat petenta că este necesar să se adreseze în scris Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 1, iar în situația în care nu primea răspuns în termenul legal de 30 de zile, putea reveni la instituția Avocatul Poporului cu o petiție, făcând dovada demersului întreprins.

De asemenea, pentru a figura pe lista de priorități, am comunicat petentei că este necesar să se adreseze Compartimentului Fond Imobiliar din cadrul Sectorului 1 al Municipiului București, în vederea reactualizării dosarului acesteia, dosar ce nu a fost reactualizat anual.

Dosar nr. 14327/2017 Petentul a adus la cunoștința instituției Avocatul Poporului prevederile Hotărârii C-186/16 a Curții de Justiție a Uniunii Europene, prin care Curtea de Apel Oradea solicită Curții de Justiție să se pronunțe cu privire la întinderea obligației băncii de a informa clienții cu privire la riscul de schimb valutar legat de împrumuturile încheiate în monedă străină. Astfel, obligația de rambursare a unui credit într-o anumită monedă constituie un element esențial al contractului de împrumut, dat fiind că nu privește o modalitate accesorie de plată, ci natura însăși a obligației debitorului.

În acest context, Curtea precizează că **instituțiile financiare trebuie să furnizeze împrumutaților informații suficiente pentru a le permite să adopte decizii prudente și în cunoștință de cauză. Aceste informații trebuie să privească nu numai posibilitatea aprecierii sau a deprecierei valutei în care a fost contractat împrumutul, ci și impactul pe care fluctuațiile cursului de schimb valutar și o majorare a ratei dobânzii la împrumuturile în moneda străină îl au asupra ratelor împrumutului.**

Astfel, pe de o parte, împrumutatul trebuie să fie clar informat cu privire la faptul că, prin încheierea unui contract de împrumut într-o monedă străină, se expune unui risc de schimb valutar care îi va fi, eventual, dificil din punct de vedere economic să și-l asume în cazul devalorizării monedei în care își primește veniturile. Pe de altă parte, **instituția bancară trebuie să prezinte** posibilele variații ale cursurilor de schimb valutar și **riscurile inerente contractării unui împrumut în monedă străină**, în special în ipoteza în care consumatorul împrumutat nu își primește veniturile în respectiva monedă.

În final, Curtea subliniază că, în ipoteza, în care instituția bancară nu și-a îndeplinit aceste obligații și, în consecință, se poate examina caracterul abuziv al clauzei în litigiu, revine instanței naționale sarcina să evalueze, pe de o parte, posibila nerespectare de către bancă a cerinței de bună-credință și, pe de altă parte, existența unui eventual dezechilibru semnificativ între părțile contractului. Această evaluare trebuie efectuată în raport cu momentul încheierii contractului în discuție și ținând seama în special de expertiza și de cunoștințele băncii în ceea ce privește posibilele variații ale cursurilor de schimb valutar și riscurile inerente contractării unui împrumut în monedă străină. În acest sens, Curtea subliniază că o clauză contractuală

poate implica un dezechilibru între părți care să nu se manifeste decât în cursul executării contractului.

Având în vedere prevederile art. 3 alin. 2 lit. (b) din Hotărârea nr. 700/2012, potrivit căroră Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor asigură armonizarea cadrului legislativ național cu reglementările din Uniunea Europeană în domeniul protecției consumatorilor, în data de 16 octombrie 2017, instituția Avocatul Poporului a sesizat, în contextul art. 31 din Constituția României, republicată, privind dreptul la informație, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, solicitând să ne informeze dacă instituția a luat în considerare această hotărâre.

Deoarece nu am primit răspuns la sesizarea susmenționată, am sesizat Secretariatul General al Guvernului, în data de 22 noiembrie 2017.

Prin răspunsul din 20 noiembrie 2017, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor ne-a comunicat următoarele:

„Hotărârea Curții Europene de Justiție pronunțată în cauza C-186/16 – Ruxandra Paula Andriciuc și alții, va fi depusă în toate spețele ce au ca obiect constatarea caracterului abuziv al unor clauze contractuale.

De asemenea, instituția efectuează toate demersurile necesare în vederea armonizării cadrului legislativ național cu reglementările din Uniunea Europeană în domeniul protecției consumatorilor”.

SECȚIUNEA a 4-a

IMPOZITE ȘI TAXE

În materia impozitelor și taxelor, în cursul anului 2017, au fost analizate 140 petiții, în contextul dispozițiilor constituționale ale art. 31 privind dreptul la informație, art. 51 privind dreptul de petiționare, art. 52 privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, ale art. 56 privind contribuțiile financiare și ale art. 139 privind impozitele, taxele și alte contribuții.

Prin petițiile înregistrate, petenții au sesizat probleme referitoare la:

I. Impozite și taxe:

- modul de calcul al impozitului/taxei pe clădiri, respectiv al impozitului/taxei pe teren;
- conținutul deciziilor de impunere privind impozitul/taxa pe clădiri, impozitul/taxa pe teren, respectiv impozitul asupra mijlocului de transport;
- titluri executorii și somații privind executarea silită;
- informarea incorectă a contribuabililor cu privire la obligațiile fiscale;
- calculul eronat al impozitului pe mijlocul de transport;
- scutirea de la plata impozitului pe clădirea de domiciliu și terenul aferent clădirii de domiciliu, aflate în proprietatea sau coproprietatea veteranilor de război, văduvelor de război sau văduvelor nerecăsătorite ale veteranilor de război, persoanelor cu handicap grav sau accentuat, a persoanelor prevăzute de *Legea nr. 341/2004 a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească*

anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977, beneficiarii Decretului - Lege nr. 118/1990, privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, și persoanele fizice prevăzute de Legea nr. 189/2000 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 pentru modificarea și completarea Decretului - lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările ulterioare;

- scutirea de la plata impozitului pe mijloacele de transport, aflate în proprietatea sau coproprietatea veteranilor de război, văduvelor de război sau văduvelor neregăsite ale veteranilor de război, mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea persoanelor cu handicap grav sau accentuat, cele pentru transportul persoanelor cu handicap sau invaliditate, mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea persoanelor prevăzute de Legea nr. 341/2004, beneficiarii Decretului - Lege nr. 118/1990, privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, și persoanele fizice prevăzute de Legea nr. 189/2000 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 pentru modificarea și completarea Decretului - lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările ulterioare;
- modul de compensare a unor obligații fiscale;
- taxe speciale (taxa de habitat, taxa de salubritate, taxa de parcare);
- imposibilitatea achitării taxelor locale de persoanele fără venituri;
- impozitarea PFA-urilor;
- restituirea sumelor reprezentând timbrul de mediu;
- lipsa procedurii de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale.

II. Contribuția pentru asigurări sociale de sănătate:

- aplicarea și declararea CASS în cazul persoanelor fizice ce nu realizează venituri;
- cuantumul sumei datorate de persoana fizică pentru contribuția de asigurări sociale de sănătate;
- achitarea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru veniturile obținute din închirierea imobilului deținut;
- procedura de restituire a sumei de bani prin care s-a achitat contribuția de asigurări sociale de sănătate.

În ceea ce privește unele dintre petițiile adresate instituției Avocatul Poporului, care au avut ca obiect decizii de impunere, petenților li s-a recomandat să urmeze procedura de contestare prevăzută, în mod expres și limitativ de lege. Unele dintre sesizările formulate au făcut obiectul unor dosare. Pentru clarificarea aspectelor reclamate de petenți, instituția

Avocatul Poporului a făcut demersuri către autoritățile administrației publice competente dintre care amintim: administrații ale finanțelor publice locale, direcții locale de impozite și taxe, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Agenția Națională pentru Administrare Fiscală, etc.

Anumite petiții care au avut ca obiect impozite și taxe au făcut obiectul unui număr de 24 dosare în care Avocatul Poporului a efectuat demersuri la autoritățile reclamate.

Totodată, în materia impozitelor și taxelor, **Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu** cu privire la două situații:

- în data de 17 februarie 2017, referitor la adoptarea unui nou act normativ, care să ofere condițiile necesare restituirii pe cale administrativă a sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule sau timbrul de mediu, precum și a sumelor stabilite de instanțele de judecată prin hotărâri definitive;

- în data de 20 octombrie 2017, în legătură cu necesitatea aprobării și publicării normelor metodologice de aplicare Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule.

1) Prin Legea nr. 1/2017, privind eliminarea unor taxe și tarife, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 15 din data de 6 ianuarie 2017, începând cu data de 1 februarie 2017, s-a abrogat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, cât și Legea nr. 37/2014, prin care a fost aprobată. Urmare a acestei abrogări și conform principiului *Accesorium sequitur principale*, Ordinul comun nr. 682/1154/aprilie 2016 al Ministrului Mediului, Apelor și Pădurilor și Președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală, pentru aprobarea Procedurii de restituire a sumelor prevăzute la art. 7, 9 și 12 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, precum și a sumelor stabilite de instanțele de judecată prin hotărâri definitive și pentru aprobarea modelului și conținutului unor formulare, a încetat să-și producă efectele.

Fiind eliminat temeiul legal în baza căruia se restituiau sumele menționate la art. 7, 9 și 12 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013, începând cu data de 1 februarie 2017, am apreciat că a fost încălcat dreptul de proprietate privată al contribuabililor prevăzuți în procedura aprobată prin ordinul comun.

În aceste condiții, era necesară adoptarea unui nou act normativ în perioada următoare, care să prevadă condițiile necesare restituirii pe cale administrativă a acestor sume, motiv pentru care, în data de 17 februarie 2017, am sesizat Ministrul Mediului și Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

În urma adreselor formulate, atât Ministrul Mediului, cât și Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală, la data de 27 martie 2017, respectiv 6 aprilie 2017, ne-au comunicat că s-a constituit un comitet interministerial din care fac parte reprezentanți ai Ministerului Mediului, Ministerului Finanțelor Publice, Administrației Fondului de Mediu și Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

Ulterior acestor răspunsuri, a fost adoptată **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52 din 4 august 2017** privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 644 din 7 august 2017.

Potrivit actului normativ menționat, în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare, ministrul mediului și ministrul finanțelor publice urmau să aprobe, prin ordin comun, normele metodologice de aplicare a acesteia.

2) Având în vedere că normele metodologice nu au fost aprobate în termenul prevăzut de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2017, în data de 20 octombrie 2017, am sesizat Ministrul Mediului și Ministrul Finanțelor Publice.

Ministerul Finanțelor Publice, prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, la data de 23 noiembrie 2017, ne-a informat că proiectul de aprobare a Normelor metodologice de aplicare a *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule* a fost elaborat și se află publicat pe site-urile ministerelor responsabile, fiind supus dezbaterilor publice, potrivit Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată.

Ulterior acestui răspuns, la data de 12 decembrie 2017, a fost aprobat Ordinul comun al viceprim-ministrului, ministrului mediului și ministrului finanțelor publice nr. 1488/3198 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule. Ordinul a fost publicat în Monitorul Oficial cu numărul 1040 din data de 29 decembrie 2017.

FIȘA DE CAZ:

Dosare nr. 291/2017 și nr. 292/2017 Petenții ne-au sesizat în contextul unei posibile încălcări a dreptului privind contribuțiile financiare prevăzut de art. 56 din Constituția României. Aceștia își exprimă nemulțumirile față de refuzul Casei Județene de Asigurări de Sănătate Suceava de a le acorda calitatea de persoane asigurate în sistemul public de asigurări de sănătate, fiindu-le încălcat și dreptul la ocrotirea sănătății, prevăzut de art. 34 din Constituția României.

Astfel, aceștia își exprimă nemulțumirile față de răspunsurile Casei Județene de Asigurări de Sănătate Suceava din 22 decembrie 2016, la solicitările adresate în vederea dobândirii calității de asigurați în sistemul de asigurări sociale de sănătate.

Petenții depun, în susținere, adeverințe de venit pentru anii 2011 - 2016, prin care se menționează că aceștia nu figurează în evidențele fiscale cu venituri impozabile, precum și chitanțele din data de 20 decembrie 2016, respectiv 8 decembrie 2016, ce dovedesc achitarea de către fiecare a sumei totale de 483 lei, reprezentând contribuții de asigurări sociale, achitate în contul administrației financiare pe raza căreia își au domiciliul (Trezoreria Municipiului Rădăuți, județul Suceava).

Față de această situație, am sesizat Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Suceava care, prin răspunsul transmis, a făcut referire la modificările aduse Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, de Legea nr. 2/2017, privind abrogarea alin. (2) - (4) ale art. 268, care, în fapt, erau abrogate în temeiul art. 502 alin. (1) pct. 16 din Codul fiscal (Legea nr. 227/2015), potrivit căruia „la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă (...) orice alte dispoziții contrare prezentului cod”.

Având în vedere răspunsul primit, am sesizat Casa Națională de Asigurări de Sănătate, care ne-a transmis răspunsurile comunicate petenților, în care se face referire la solicitarea

acestora de a dobândi calitatea de asigurați în anul 2015, pe baza informațiilor obținute de la Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Suceava.

Ca urmare a celor de mai sus, am revenit la Casa Națională de Asigurări de Sănătate, solicitând următoarele clarificări:

- dacă după data de 20 decembrie 2016, respectiv 8 decembrie 2016 (date la care fiecare petent a achitat suma de 483 lei) aceștia au dobândit calitatea de asigurați, prin aplicarea dispozițiilor art. 180 alin. (1) lit. b) din Codul Fiscal;

- față de aspectele ce le-am semnalat Casei de Asigurări de Sănătate Suceava și reiterat Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, nu s-a făcut referire la faptul că dispozițiile art. 268 alin. (2) - (4) din Legea nr. 95/2006, republicată, erau abrogate la data de 1 ianuarie 2016, în temeiul art. 502 alin. (1) pct. 16 din Codul fiscal;

- nu au fost analizate nici aspectele semnalate față de precizările Casei de Asigurări de Sănătate Suceava care consideră că dispozițiile art. 268 alin. (2) - (4) din Legea nr. 95/2006, republicată, au fost abrogate (prin Legea nr. 2/2017) **tocmai** în data de 1 februarie 2017, menționând că, doar după această dată, persoanele care achită contribuția de asigurări sociale de sănătate la Agenția Națională de Administrare Fiscală pot fi asigurate conform art. 180 din Legea nr. 227/2015.

Față de răspunsul Casei Județene de Asigurări de Sănătate Suceava (răspuns ce a fost transmis și Casei Naționale de Asigurări de Sănătate), am revenit la Casa Națională de Asigurări de Sănătate cu o nouă adresă prin care am solicitat să îmi exprime punctul de vedere asupra situației create petenților.

Casa Națională de Asigurări de Sănătate ne-a informat că a solicitat Casei Județene de Asigurări de Sănătate Suceava atât reanalizarea situației petenților raportat la legislația în vigoare în perioada de referință, cât și reconsiderarea punctului de vedere exprimat anterior.

În acest sens, am revenit la Casa Națională de Asigurări de Sănătate solicitând să ne comunice rezultatul demersurilor efectuate.

Astfel, prin răspunsul transmis, aceasta menționează faptul că, potrivit art. 267 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, petenții au pierdut calitatea de asigurați după 3 luni de la ultima plată a contribuției de asigurări sociale de sănătate, respectiv la data de 1 aprilie 2017, având în vedere că după această dată nu au optat să rămână asigurați în sistem, respectiv nu au mai achitat contribuția.

De asemenea, instituția sesizată precizează că, la acest moment, petenții beneficiază de pachetul minimal de servicii medicale, pachet care se acordă persoanelor care nu fac dovada calității de asigurat.

În acest sens, am revenit la Casa Națională de Asigurări de Sănătate, precizând că, din răspunsul transmis, nu rezultă că autoritatea ierarhic subordonată a luat măsurile ce se impuneau, respectiv dovada faptului că petenții au dobândit calitatea de asigurați, ca urmare a plății contribuției de asigurări sociale de sănătate în cauză. În plus, am solicitat instituției publice sesizată să ne comunice rezultatul demersurilor efectuate în vederea clarificării situației petenților.

Ca răspuns la cele de mai sus, autoritatea sesizată ne menționează că, în urma demersurilor efectuate, Casa de Asigurări de Sănătate Suceava a comunicat petenților perioada pentru care au avut calitate de persoane asigurate în sistemul asigurărilor sociale de sănătate din România, eliberându-le adeverințe care atestă această calitate (emise în 25 iulie 2017).

Față de acest răspuns, ne-am adresat din nou Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, solicitându-i să reanalizeze situația petenților, în ceea ce privește întreaga perioadă pentru care

aceștia figurează ca asigurați în sistemul asigurărilor sociale de sănătate din România, cu eliberarea adeverințelor care atestă această calitate.

La data de 9 noiembrie 2017, Casa Națională de Asigurări de Sănătate ne transmite răspunsul Casei de Asigurări de Sănătate Suceava din 1 noiembrie 2017, prin care se precizează că au fost eliberate și transmise petenților, cu confirmare de primire, adeverințele de asigurat emise la data de 1 noiembrie 2017.

Potrivit acestor adeverințe se certifică faptul că petenții au fost asigurați în sistemul de asigurări sociale de sănătate din România, potrivit Legii nr. 95/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, începând cu data de 20 decembrie 2016, respectiv 8 decembrie 2016 și au beneficiat de pachetul de servicii medicale de bază, adeverințe ce și-au pierdut valabilitatea la data de 1 aprilie 2017.

Totodată, se precizează faptul că eventualele sume restante datorate Fondului național de asigurări sociale de sănătate se recuperează de către Agenția Națională de Administrare Fiscală în condițiile legii, inclusiv accesoriile aplicate asupra creanțelor fiscale.

Față de cele prezentate, rezultă faptul că petenții, deși *au solicitat dobândirea calității de asigurați în sistemul de asigurări sociale de sănătate din România încă din luna decembrie a anului 2016, adeverințele (documentele justificative) care le atestă calitatea respectivă au fost emise la începutul lunii noiembrie 2017*, în urma multiplelor demersuri efectuate de instituția Avocatul Poporului la Casa de Asigurări de Sănătate Suceava și Casa Națională de Asigurări de Sănătate.

Astfel, aceștia *nu au putut beneficia de serviciile medicale de bază oferite persoanelor asigurate*, urmând a achita și sumele restante (contribuțiile), cât și accesoriile (penalitățile de întârziere) către Agenția Națională de Administrare Fiscală.

În vederea clarificării aspectelor referitoare la calitatea de asigurați a petenților, **a fost aprobată efectuarea unei anchete la Casa Națională de Asigurări de Sănătate** în data de **20 decembrie 2017**.

Prin procesul verbal de anchetă, în urma aspectelor prezentate și a discuțiilor purtate, s-a stabilit că instituția Casa Națională de Asigurări de Sănătate va analiza oportunitatea efectuării unui control la Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Suceava și, dacă se vor constata și alte abateri, se vor lua măsurile legale care se impun, urmând ca instituția Avocatul Poporului să fie informată în legătură cu rezultatele acestui control.

De asemenea, reprezentanții autorității au menționat că, inițial, vom fi informați în scris cu privire la data la care va fi efectuat controlul la Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Suceava (prin Corpul de Control al instituției), urmând ca rezultatele controlului și măsurile legale dispuse să ne fie transmise după efectuarea acestuia. În prezent, dosarul se află în lucru.

Dosar nr. 3666/2017 Petenta își exprimă nemulțumirea legată de faptul că, deși are venituri mici, nu este scutită de la plata impozitului, arătând că i s-a emis o decizie de impunere în acest sens.

Potrivit Hotărârii Consiliului Local nr. 429/2016 privind stabilirea impozitelor și taxelor locale pentru anul 2017, persoanele cu venit lunar net mai mic sau egal cu 650 lei (inclusiv contribuabilii fără venituri) sunt scutite de la plata impozitului pentru clădirea și terenul aferente adresei de domiciliu, aspect pe care i l-a comunicat petentei prin răspunsul nr. 3341 din 13 februarie 2017. Totodată, potrivit aceluiași articol din hotărâre - art. 7 alin. (1), scutirea se acordă doar pentru cota parte deținută de contribuabil. Or, petenta este proprietar doar pe 1/3 din apartamentul în cauză, în consecință, a unei suprafețe mai mici de 58 mp.

La demersurile întreprinse în temeiul art. 56 din Constituția României, privind contribuțiile financiare, prin răspunsul transmis Avocatului Poporului, autoritatea ne-a comunicat aspecte deja transmise petentei. În urma revenirii la autoritate, am primit un nou răspuns, prin care ni s-a precizat faptul că, acordarea scutirii de la plata impozitului se face în cazul în care sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de Legea locuinței nr. 114/1996, republicată. Potrivit acestui act normativ, în cazul unei familii formate dintr-o singură persoană, suprafața minimală este de 58 mp. Având în vedere răspunsul autorității, am revenit a doua oară și, prin răspunsul primit, ni s-a transmis faptul că petentei i s-a acordat scutire de la plata impozitului pe clădire și a impozitului pe teren, pentru imobilul în cauză, pentru cota de 34% care îi aparține, începând cu data de 1 ianuarie 2017, astfel cererea sa fiind soluționată în mod favorabil.

Dosar nr. 4871/2017 Petentul solicita sprijinul instituției Avocatul Poporului pentru a beneficia de scutirea la plata impozitului pe clădiri și a terenului, acordată persoanelor fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, cu modificările și completările ulterioare.

Potentul a mai precizat că în cursul anului 2016, nu a beneficiat de aplicarea facilităților fiscale acordate persoanelor fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, deși este persoană îndreptățită, astfel cum rezultă din Decizia Casei județene de pensii Bistrița - Năsăud din anul 2002. De asemenea, petentul ne-a informat că a solicitat acordarea acestor facilități la data de 29 iunie 2016. Cu toate acestea, prin răspunsul din 14 iulie 2016, Direcția Economică Venituri – Serviciul Constatare și Impunere din cadrul primăriei i-a comunicat petentului că va beneficia de *”...scutire pentru imobilul de domiciliu începând cu data de 1 ianuarie 2017”*.

Astfel, în temeiul art. 52 privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, al art. 56 privind contribuțiile financiare și al art. 139 privind impozitele, taxele și alte contribuții din Constituția României, am sesizat Primăria municipiului Bistrița, județul Bistrița – Năsăud.

În urma demersurilor întreprinse, autoritatea ne-a informat că petentul va beneficia de scutirea prevăzută la art. 456 alin. 1) lit. s) din Codul fiscal începând cu data de 2 iunie 2016.

Dosar nr. 7146/2017 Petentul susținea că a primit o somație de plată din partea Administrației Sector 1 a Finanțelor Publice, municipiul București, care apreciază că a fost emisă în mod greșit. Pentru lămurirea problemei, la data de 16 martie 2017, s-a adresat autorității, însă nu a primit răspuns, în condițiile în care termenul prevăzut de art. 8 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, modificată și completată, a fost depășit.

În vederea clarificării celor susținute de petent, am sesizat Administrația Sector 1 a Finanțelor Publice, Municipiul București în temeiul dreptului de petiționare, prevăzut de art. 51 din Constituția României. Aceasta ne-a transmis, spre știință, răspunsul la cele sesizate de petent. Astfel, cu privire la petiția transmisă de acesta la data de 16 martie 2017, autoritatea i-a comunicat că a fost întocmit referatul nr. 139759 din 23 martie 2017, în urma căruia debitul de 100 de lei a fost scăzut din evidențele administrației.

Ca **prevederi legale intrate în vigoare în anul 2017**, incidente subdomeniului impozite și taxe, avem următoarele:

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul financiar-fiscal, prevederile legale care intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2017;

- Legea nr. 1/2017 privind eliminarea unor taxe și tarife, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal;

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule;

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

- Ordinul comun al viceprim-ministrului, ministrului mediului și ministrului finanțelor publice nr. 1488/3198 din 12 decembrie 2017 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule.

1) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul financiar - fiscal

Prin intermediul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 84/2016, ce a intrat în vigoare în luna decembrie 2016, a fost introdusă pentru persoanele cu handicap grav sau accentuat, persoanele încadrate în gradul I de invaliditate, reprezentanții legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate, scutirea de la plata impozitului pe clădiri, impozitului pe terenul aferent clădirii de domiciliu, în sensul că facilitatea se acordă pentru întreaga clădire de domiciliu, respectiv terenul aferent clădirii de domiciliu, deținute în comun cu soțul sau soția. Mai mult, prin același act normativ, pentru aceeași categorie de persoane a fost introdusă facilitatea conform căreia mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea acestora, deținute în comun cu soțul sau soția, vor fi scutite integral de la plata impozitului (însă numai un singur mijloc de transport, la alegerea contribuabilului).

Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 84/2016, o modificare în ceea ce privește impozitul pe salarii este reprezentată de faptul că sunt scutite de la plata impozitului veniturile sub formă de burse, premii și alte drepturi sub formă de cazare, masă, transport, echipamente de lucru/protecție și altele asemenea primite de elevi pe parcursul învățământului profesional și tehnic, potrivit reglementărilor legale din domeniul educației naționale.

De asemenea, având în vedere necesitatea promovării acestui tip de învățământ, cheltuielile efectuate pentru organizarea și desfășurarea învățământului profesional și tehnic potrivit reglementărilor legale în domeniul educației naționale se includ în categoria cheltuielilor deductibile la stabilirea venitului net anual determinat în sistem real, pe baza datelor din contabilitate.

Alte modificări în materie de contribuții obligatorii, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 84/2016, vizează includerea remunerației brute primite pentru activitatea prestată de zilieri în categoria veniturilor exceptate de la plata contribuțiilor sociale obligatorii, în concordanță cu dispozițiile Legii nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, republicată.

În aceeași ordonanță se reglementează termenul de plată și de declarare a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii aferente drepturilor reprezentând diferențe de venituri din salarii stabilite prin lege pentru perioade anterioare (cum ar fi Legea nr. 85/2016 privind plata diferențelor salariale cuvenite personalului didactic din învățământul de stat pentru perioada octombrie 2008 – 13 mai 2011).

De la data de 1 ianuarie 2017, s-a introdus regimul special pentru agricultori, persoane fizice, persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale sau întreprinderi familiale, care efectuează activități/servicii agricole și care în prezent întâmpină dificultăți în aplicarea regimului normal de TVA. Această reglementare este în concordanță cu Directiva privind TVA, care le permite statelor membre aplicarea unui regim forfetar pentru micii agricultori.

Regimul special pentru agricultori include utilizarea unei compensații în cotă forfetară pentru acoperirea taxei aferente achizițiilor, astfel încât prețul produselor agricole/tarifurile serviciilor agricole să fie degrevate de taxă. Acest procent este de 1% în 2017, de 4% în 2018 și de 8% începând cu 2019. Agricultorii nu deduc taxa pe valoarea adăugată pentru achiziții, dar nici nu colectează TVA pentru livrări, indiferent de plafonul realizat, dacă optează pentru acest regim special.

Regimul special este opțional, agricultorii putând alege să aplice regimul normal de TVA. Agricultorii care aplică regimul special vor fi înscrși într-un registru aparte, iar beneficiarii acestora vor avea obligația de a ține o evidență separată pentru achizițiile efectuate de la ei. Cei care în prezent sunt înregistrați în scopuri de TVA pot renunța în favoarea aplicării regimului special pentru agricultori. Persoanele impozabile înregistrate în scopuri de TVA cărora agricultorul care aplică regimul special le livrează produse agricole sau le prestează servicii agricole au dreptul la deducerea compensației în cotă forfetară achitate, în aceleași limite și condiții aplicabile pentru deducerea TVA. Cu alte cuvinte, compensația nu va avea niciun impact asupra beneficiarului, fiind deductibilă.

Regimul special îi degrează pe agricultori de cele mai multe sarcini administrative, cum ar fi: ținerea de evidențe, depunerea decontului de taxă, cu excepția emiterii de facturi și a sarcinilor care derivă din efectuarea de operațiuni intracomunitare, pentru care Directiva privind TVA impune luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea funcționării corecte a regimului tranzitoriu la nivelul Uniunii Europene.

2) *Legea nr. 1/2017 privind eliminarea unor taxe și tarife, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 15 din data de 6 ianuarie 2017

Potrivit *Legii nr. 1/2017*, începând cu data de 1 februarie 2017 au fost eliminate o serie de taxe și tarife:

- a) timbrul de mediu pentru autovehicule;
- b) anumite taxe și tarife prevăzute de Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului, republicată;
- c) anumite taxe și tarife prevăzute de Legea nr. 21/1991 privind legea cetățeniei romane, republicată;
- d) taxele radio și TV;
- e) taxele percepute de Monitorul Oficial pentru persoanele fizice care sunt determinate de lege să anunțe pierderi de acte și schimbări de nume;
- f) taxele extrajudiciare de timbru.

3) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 16 din 6 ianuarie 2017

Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 3/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal:

- contribuabilii care desfășoară exclusiv activitate de inovare, cercetare-dezvoltare, definită potrivit Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, cu modificările și completările ulterioare, precum și activități conexe acesteia sunt scutiți de impozit pe profit în primii 10 ani de activitate;
- persoanele fizice, pentru veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1) - (3) din Codul fiscal (Definirea veniturilor din salarii și asimilate salariilor), ca urmare a desfășurării activității pe bază de contract individual de muncă încheiat pe o perioadă de 12 luni, cu persoane juridice române care desfășoară activități sezoniere dintre cele prevăzute la art. 1 al Legii nr. 170/2016 privind impozitul specific unor activități, în cursul unui an;
- la transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, prin acte juridice între vii asupra construcțiilor de orice fel și a terenurilor aferente acestora, precum și asupra terenurilor de orice fel fără construcții, contribuabilii datorează un impozit care se calculează prin aplicarea cotei de 3% asupra venitului impozabil. Venitul impozabil se stabilește prin deducerea din valoarea tranzacției a sumei neimpozabile de 450.000 lei.

4) Legea nr. 177/2017 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 3/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României cu numărul 584 din data de 21 iulie 2017

Legea nr. 177/2017 aprobă, cu modificări și completări, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2017.

Potrivit acesteia, nu sunt impozabile, în înțelesul impozitului pe venit, primele de asigurare voluntară de sănătate, precum și serviciile medicale furnizate sub formă de abonament, conform Legii nr. 95/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, suportate de angajator pentru angajații proprii, astfel încât la nivelul anului să nu se depășească echivalentul în lei al sumei de 400 euro.

Impozitul lunar datorat de beneficiarii de venituri din salarii se determină la locul unde se află funcția de bază, prin aplicarea cotei de 10% asupra bazei de calcul determinată ca diferență între venitul net din salarii calculat prin deducerea din venitul brut a contribuțiilor sociale obligatorii aferente unei luni, datorate potrivit legii în România sau în conformitate cu instrumentele juridice internaționale la care România este parte, precum și, după caz, a contribuției individuale la bugetul de stat datorată potrivit legii, și primele de asigurare voluntară de sănătate, precum și serviciile medicale furnizate sub formă de abonament, definite conform Legii nr. 95/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, suportate de angajați, astfel încât la nivelul anului să nu se depășească echivalentul în lei al sumei de 400 euro.

Baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale, în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor, o reprezintă câștigul brut realizat din salarii și venituri asimilate salariilor, în țară și în alte state, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, care include indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate suportate de angajator sau din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, potrivit legii, primite pe perioada în care persoanele fizice care realizează

venituri din salarii sau asimilate salariilor beneficiază de concedii medicale și de indemnizații de asigurări sociale de sănătate, pentru care baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale este suma reprezentând 35% din câștigul salarial mediu brut, corespunzător numărului zilelor lucrătoare din concediul medical (în vigoare de la 1 ianuarie 2018).

5) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule, publicată în Monitorul Oficial al României cu numărul 644 din data de 7 august 2017

Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017, contribuabilii care au achitat taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule și care nu au beneficiat de restituire până la intrarea în vigoare a ordonanței de urgență pot solicita restituirea acestora, precum și a dobânzilor datorate pentru perioada cuprinsă între data achitării și data restituirii, prin cerere adresată organului fiscal central competent.

Dreptul contribuabililor de a cere restituirea se naște la data intrării în vigoare a actului normativ, iar cererile de restituire se depun, sub sancțiunea decăderii, până la data de 31 august 2018.

Restituirea se realizează, în baza deciziilor emise de organul fiscal central competent, astfel:

a) pentru taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, în perioada 1 ianuarie 2018 - 31 decembrie 2018;

b) pentru timbrul de mediu pentru autovehicul, în perioada 1 septembrie 2018 - 31 martie 2019.

Hotărârile judecătorești definitive care au ca obiect restituirea sumelor de bani mai sus menționate, pentru care la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență nu au fost emise decizii de soluționare a cererii de restituire, precum și cele care devin executorii după 31 august 2018 se aduc la îndeplinire potrivit dispozițiilor stabilite de către instanța judecătorească.

Sumele rămase de restituit, reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule și taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, pentru care au fost emise decizii de soluționare a cererii de restituire până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017, se restituie, din oficiu, de organele emitente ale acestora, în termen de 120 de zile de la data intrării în vigoare a normelor metodologice de aplicare a ordonanței de urgență.

Sumele rămase de restituit, reprezentând timbrul de mediu, pentru care au fost emise decizii de soluționare a cererii de restituire până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017, se restituie, din oficiu, de organele emitente ale acestora, în termen de maximum un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de urgență.

Aplicarea ordonanței se face potrivit normelor metodologice de aplicare a acesteia, care, în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017, ministrul mediului și ministrul finanțelor publice le aprobă prin ordin comun.

6) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României cu numărul 885 din data de 10 noiembrie 2017

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2017, printre altele, stabilește transferul sarcinii fiscale a obligațiilor privind contribuțiile sociale obligatorii datorate de angajator la angajat în cazul veniturilor din salarii. Se introduce „contribuția asiguratorie pentru muncă” în cota de 2,25% datorată de angajatori, iar în domeniul impozitului pe venit, ordonanța prevede reducerea cotei de la 16% la 10% (Pentru un venit brut între 1.951 lei și 3.600 lei se acorda deduceri din 2018).

Se stabilește **transferul sarcinii fiscale** a obligațiilor privind contribuțiile sociale obligatorii datorate de angajator la angajat în cazul veniturilor din salarii și asimilate salariilor, astfel:

În situația în care totalul drepturilor bănești lunare suportate din bugetul asigurărilor pentru șomaj este mai mare decât valoarea a de 5 ori câștigul salarial mediu brut, contribuția de asigurări sociale se calculează în limita acestui plafon.

CAS și CASS se datorează de către persoanele fizice, respectiv de către angajați, inclusiv în cazul contractelor individuale de muncă cu normă întreagă sau cu timp parțial, pentru care CAS și CASS datorate nu pot fi mai mici decât nivelul contribuțiilor sociale aferente salariului minim brut pe țară în vigoare în luna pentru care se datorează acestea, corespunzător numărului zilelor lucrătoare din luna în care contractul a fost activ.

De asemenea, se stabilește o cotă suplimentară de CAS (de 4%, respectiv 8%) pentru condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă definite potrivit legii.

Contribuția de asigurări sociale de sănătate (CASS) este în cota de 10%, datorată de către persoanele fizice care au calitatea de angajați sau pentru care există obligația plății contribuției de asigurări sociale, potrivit Codului fiscal.

Actul normativ prevede și modificarea modului de stabilire a CAS și a CASS pentru persoanele fizice care realizează venituri din activități independente [de exemplu: consultanți, experți contabili, medici, persoane fizice autorizate, avocați (numai CASS), notari (numai CASS)] sau alte categorii de venituri.

Se exceptează de la plata CAS persoanele fizice asigurate în sisteme proprii de asigurări sociale numai pentru veniturile realizate din activități pentru care, potrivit legii, există obligația asigurării în aceste sisteme (ex: avocații, notarii, personalul monahal), inclusiv pentru veniturile de natură salarială realizate în domeniile respective (ex. avocații salariați, etc).

Se modifică, de asemenea, modalitatea de asigurare în sistemul public de sănătate a persoanelor care au calitatea de pensionari, șomeri, persoane aflate în concedii pentru creșterea copiilor, persoane care obțin ajutoare sociale și alte categorii de persoane aflate sub protecția sau în custodia statului. Aceste persoane vor fi asigurate în sistemul public de sănătate, fără plata contribuției, dacă nu realizează venituri pentru care datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate.

Se introduce „contribuția asiguratorie pentru muncă” în cotă de 2,25% datorată de angajatori. Contribuția asiguratorie pentru muncă este destinată alimentării Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale și asigurării necesarului pentru plata prestațiilor din domeniul asigurărilor sociale de care beneficiază salariații, respectiv indemnizațiile pentru șomaj, indemnizațiile primite pentru concediile medicale sau cheltuielile pentru accidente de muncă și boli profesionale.

În domeniul impozitului pe venit, ordonanța prevede reducerea cotei de la 16% la 10%. Astfel, cota de impozitare scade pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor, din activități independente, din cedarea folosinței bunurilor, din investiții (mai puțin veniturile din dividende, pentru care se menține cota de impozit de 5%), din pensii, din activități agricole, silvicultură și piscicultură, din premii și din alte surse.

Alte modificări aduse codului fiscal vizează majorarea nivelului venitului lunar brut în funcție de care se acordă deducerea personală, după cum urmează:

- de la 1500 lei (în prezent) la 1950 lei - limita până la care deducerile se acordă în sumă fixă, în funcție de numărul persoanelor aflate în întreținere,
- de la 3000 lei (în prezent) la 3600 lei - limita maximă până la care deducerile se acordă în mod degresiv.

Pentru salariații care realizează venituri brute lunare din salarii de peste 3.600 lei nu se acordă deduceri personale.

7) Ordinul comun al viceprim-ministrului, ministrului mediului și ministrului finanțelor publice nr. 1488/3198 din 12 decembrie 2017 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017 privind restituirea sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule.

Ordinul a fost publicat în Monitorul Oficial numărul 1040 din data de 29 decembrie 2017 și prevede:

- procedura de restituire, pe cale administrativă, a sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule, taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule și timbrul de mediu pentru autovehicule, precum și a dobânzilor aferente acestora;

- procedura de restituire a sumelor stabilite de instanțele de judecată prin hotărâri definitive, precum și a cheltuielilor bănești stabilite de aceste instanțe și a oricăror altor cheltuieli ocazionate de executarea silită;

- procedura de restituire a sumelor prevăzute la art. 5 și art. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 52/2017:

- > sumele rămase de restituit, reprezentând *taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule și taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, pentru care au fost emise decizii de soluționare a cererii de restituire până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017, se restituie, din oficiu, de organele emitente ale acestora, în termen de 120 de zile de la data intrării în vigoare a normelor metodologice de aplicare a ordonanței de urgență;*

- > sumele rămase de restituit, reprezentând *timbrul de mediu, pentru care au fost emise decizii de soluționare a cererii de restituire până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017, se restituie, din oficiu, de organele emitente ale acestora, în termen de maximum un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de urgență;*

- > dobânzile datorate contribuabililor se calculează și se plătesc de către organele competente, pentru perioada cuprinsă între data perceperii taxelor și data restituirii acestora, ori conform celor dispuse prin hotărârile judecătorești definitive;

- > în cazul cererilor depuse conform prevederilor art. 12 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 37/2014, cu modificările și completările ulterioare, și *pentru care nu au fost emise decizii de soluționare a cererii*, sumele se restituie, din oficiu, de organul fiscal central, în termen de 120 de zile de la data intrării în vigoare a normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 52/2017.

- procedura de restituire a taxei speciale pentru autoturisme și autovehicule/taxei pe poluare pentru autovehicule/taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule/timbrului de mediu pentru autovehicule, în situația în care autovehiculul nu a fost înmatriculat;
- procedura de restituire a taxei pe poluare pentru autovehicule/taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule/timbrului de mediu pentru autovehicule, încasate în alt cont al Administrației Fondului pentru Mediu decât cel prevăzut de legislația în vigoare la momentul efectuării plății.

Din examinarea petițiilor soluționate, ca ***propuneri de modificare a legislației***, au fost reținute următoarele situații:

► Scutirea de impozit/taxa pe clădiri a persoanelor cu handicap, prevăzută de *punctul 21. alin. (2) din Normele metodologice de aplicare a Codului fiscal*, în aplicarea art. 456 alin. (1) din Codul fiscal, potrivit căruia scutirea de la plata impozitului pe clădiri se acordă pe baza documentelor doveditoare, valabile la data de 31 decembrie a anului fiscal anterior, care atestă situația respectivă, cu excepția contribuabililor care sunt deja cuprinși în baza de date a unității administrativ - teritoriale.

În înțelesul art. 456 alin. (1) lit. t) din Codul fiscal, scutirea de impozit/taxa pe clădiri se acordă începând cu data de 1 ianuarie a anului următor depunerii documentelor doveditoare, proporțional cu numărul de luni menționate în certificat.

Având în vedere prevederile legale mai sus enunțate, reiese că o persoană cu handicap, care are certificatul de handicap eliberat în cursul anului, nu poate beneficia de dreptul conferit de lege, decât începând cu 1 ianuarie al anului următor, adică, în unele cazuri, la aproape un an de la data eliberării certificatului.

Față de acest aspect, apreciem că **scutirea de impozit/taxa pe clădiri a persoanelor cu handicap ar trebui să opereze de la data de 1 a lunii următoare depunerii documentelor doveditoare, proporțional cu numărul de luni menționate în certificat.**

► Prin pct. 51 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2017, la articolul 146 din Codul fiscal, după alineatul (5) se introduc noi alineate.

Potrivit alin. (5¹) contribuția de asigurări sociale datorată de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor, în baza unui contract individual de muncă cu normă întreagă sau cu timp parțial, nu poate fi mai mică decât nivelul contribuției de asigurări sociale calculate asupra salariului de bază minim brut pe țară, în vigoare în luna pentru care se datorează contribuția de asigurări sociale, corespunzător numărului zilelor lucrătoare din lună în care contractul a fost activ.

Având în vedere cele de mai sus, se poate observa că persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor, în baza unui *contract individual de muncă cu timp parțial* datorează contribuția de asigurări sociale la fel ca persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor, în baza unui *contract individual de muncă cu normă întreagă*, astfel încât contribuția nu poate fi mai mică decât nivelul contribuției de asigurări sociale calculate asupra salariului de bază minim brut pe țară.

În acest context, apreciem că, **în cazul unui contract individual de muncă cu timp parțial, nivelul contribuției de asigurări sociale ar trebui să fie calculată proporțional cu perioada de timp lucrată.**

CAPITOLUL XI

DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ȘI A ALTOR PEDEPSE ORI TRATAMENTE CU CRUZIME, INUMANE SAU DEGRADANTE ÎN LOCURILE DE DETENȚIE

I. Introducere

1. Dispoziții internaționale și naționale în materia interzicerii și prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante

Pe plan internațional, interdicția absolută a torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante este reglementată de art. 5 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, de art. 7 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, precum și de art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care prevăd că **”Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”**.

Convenția împotriva torturii și a altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (adoptată la New York la 10 decembrie 1984, la care România a aderat prin Legea nr. 19/1990) **definește la art. 1 tortura, ca:** „*orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, mai ales cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigare ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane. Acest termen nu se referă la durerea ori suferințele rezultând exclusiv din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele.*”

Constituția României prevede la art. 22 că dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate. Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman sau degradant. Pedeapsa cu moartea este interzisă.

Dispozițiile legale naționale definesc: supunerea la rele tratamente ca: **a)** supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative în alt mod decât cel prevăzut de dispozițiile legale; **b)** supunerea la tratamente degradante ori inumane a unei

persoane aflate în stare de reținere, deținere ori în executarea unei măsuri de siguranță sau educative, privative de libertate (art. 281 Cod penal); **tortura**, faptă a funcționarului public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat sau a altei persoane care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres ori tacit al acestuia de a provoca unei persoane puternice suferințe fizice ori psihice: **a)** în scopul obținerii de la această persoană sau de la o terță persoană de informații sau declarații; **b)** în scopul pedepsirii ei pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis; **c)** în scopul de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane; **d)** pe un motiv bazat pe orice formă de discriminare (art. 282 Cod penal).

Protocolul opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, stabilește că tortura și pedepsele ori tratamentele inumane sau degradante sunt interzise și constituie încălcări grave ale drepturilor omului, iar prevenirea efectivă a acestora presupune o combinație de diverse măsuri legislative, administrative, judiciare și de altă natură.

Obiectivul Protocolului Opțional este stabilirea unui sistem de vizite sistematice efectuate de către organisme independente internaționale și naționale la locurile în care persoanele sunt private de libertate, în vederea prevenirii torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante.

Persoanele private de libertate au cel mai mare risc de a fi supuse torturii și altor rele tratamente, deoarece locurile de detenție sunt, prin definiție, închise față de lumea exterioară. Fără o monitorizare externă independentă, aceste abuzuri pot apărea oricând. Ca atare, cu cât locurile de detenție sunt mai deschise și mai transparente, primind vizite, cu atât mai mult abuzurile vor scădea.

Monitorizarea tratamentului și condițiilor de detenție ale persoanelor private de libertate aflate într-o formă sau alta de custodie, prin vizite neanunțate și regulate efectuate de Mecanisme Naționale de Prevenire independente, **este unul dintre cele mai eficiente mijloace de prevenire a torturii și a relelor tratamente, parte a sistemului de protecție a persoanelor private de libertate.** Controalele inopinate externe pot avea un important rol de descurajare. Mai mult decât atât, vizitele permit experților independenți să examineze direct tratamentul acordat persoanelor private de libertate și condițiile de detenție. **Bazat pe situațiile concrete observate și interviurile cu persoanele private de libertate, experții pot face recomandări realiste, practice și pot intra în dialog cu autoritățile pentru a îmbunătăți situația.** Pentru persoanele private de libertate, intrarea în contact direct cu persoanele din exterior, care se interesează de condițiile în care se află, este de asemenea importantă și constituie o formă de protecție, precum și suport moral. Vizitele fac posibilă stabilirea unor dialoguri directe cu autoritățile și oficialii responsabili cu administrarea locurilor de detenție. Acest dialog conduce la dezvoltarea unei relații de lucru constructive, în cadrul căreia ar putea fi obținute punctele de vedere ale autorităților despre condițiile de lucru și identificate problemele cu care se confruntă.

Șeful delegației Subcomitetului ONU privind prevenirea torturii (SPT), care a vizitat Olanda între 28 și 31 iulie 2015, a menționat că **"Lupta împotriva tratamentelor inumane sau degradante este un proces continuu și desemnarea unui organism național de monitorizare nu este sfârșitul, ci începutul".**

2. Organizarea și funcționarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

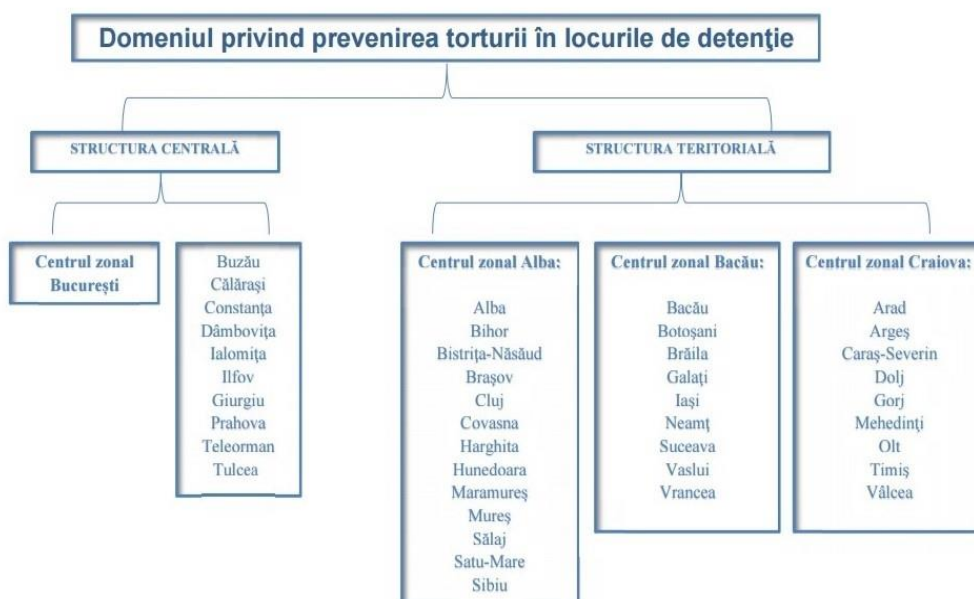
Instituția Avocatul Poporului, prin **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a fost desemnată ca singura structură națională care exercită atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată prin Legea nr. 181/2014).**

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora prin: a) vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; b) formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în urma vizitelor efectuate; c) formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu; d) întocmirea proiectului părții componente referitoare la prevenirea torturii a raportului anual de activitate al Avocatului Poporului; e) formularea de propuneri și observații privind elaborarea, modificarea și completarea de strategii și politici publice în domeniul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, în condițiile legii; f) menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire; g) analizarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea, sub conducerea Avocatului Poporului, a programelor internaționale de asistență tehnică și financiară pentru realizarea scopului Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; h) coordonarea organizării campaniilor de informare, de educare și instruire în scopul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante; i) îndeplinește orice alte atribuții stabilite de Avocatul Poporului, în limitele legii.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție cuprinde: **Structura centrală**, care include și **Centrul zonal București** și **Structura teritorială, alcătuită din 3 centre zonale**: ● Centrul zonal Alba; ● Centrul zonal Bacău; ● Centrul zonal Craiova.

Structura centrală cuprinde **Centrul zonal București** și județele: Buzău, Călărași, Constanța, Dâmbovița, Ialomița, Ilfov, Giurgiu, Prahova, Teleorman și Tulcea.

Structura teritorială este constituită din 3 centre zonale: ● **Centrul zonal Alba**, cu județele: Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Mureș, Sălaj, Satu-Mare și Sibiu; ● **Centrul zonal Bacău**, cu județele: Bacău, Botoșani, Brăila, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui și Vrancea; ● **Centrul zonal Craiova**, cu județele: Arad, Argeș, Caraș-Severin, Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Timiș și Vâlcea.

► Vizitele sunt desfășurate din oficiu, pe baza unui plan anual de vizitare ori inopinat sau pe baza sesizării oricărei persoane sau a luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție.

Echipele de vizitare au în componență un jurist al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cel puțin un medic, în funcție de specializarea necesară și un reprezentant al organizațiilor neguvernamentale. La desfășurarea vizitelor pot participa, atât la nivelul structurii centrale cât și a celei teritoriale, colaboratori externi de alte specialități decât cei angajați permanent, în baza unor contracte de prestări servicii.

În cadrul vizitei, conducerea locurilor de detenție vizitată este obligată să acorde asistență echipei de vizită și să se întâlnească cu membrii acesteia, să-i pună la dispoziție documentele sau informațiile solicitate în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale; echipa de vizită poate avea întrevederi în condiții de confidențialitate cu orice persoană privată de libertate, cu acordul acesteia sau a reprezentantului legal; **nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare.**

Constatările rezultate în urma vizitelor sunt cuprinse într-un **Raport**, care poate fi însoțit de Recomandări în cazul sesizării de neregularități. În cazurile în care se constată o încălcare a drepturilor omului prin tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante care produc un risc iminent de afectare a vieții sau sănătății unei persoane, se elaborează un **Raport preliminar în regim de urgență**. Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală.

► **Independența Mecanismului Național de Prevenire** este un principiu fundamental care vine în sprijinul rolului său, prin urmare influențează și capacitatea lui de a preveni abuzurile. Natura închisă a instituțiilor monitorizate, fac din deținut o persoană vulnerabilă, oricând posibil a fi supusă unui abuz. Credibilitatea organismului de monitorizare, independența lui percepută de toate părțile implicate și modul în care acționează sunt de o importanță deosebită pentru realizarea rolului său.

Pentru garantarea independenței funcționale a MNP și a exercitării mandatului său preventiv, începând cu anul 2016, au fost inițiate primele demersuri pentru armonizarea dispozițiilor Legii nr. 35/1997 referitoare la Domeniul privind prevenirea

torturii (MNP) cu prevederile Protocolului opțional, fiind formulată propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare și modificarea unor acte normative (Pl-x nr. 257/2016). Precizăm că în afara propunerilor referitoare la MNP, au fost formulate și alte propuneri referitoare la activitatea instituției Avocatului Poporului. Propunerile de modificare legislativă referitoare la MNP au vizat, în principal:

- înlocuirea denumirii de Domeniu privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu cea de Mecanism Național de Prevenire a Torturii pentru armonizarea cu dispozițiile Protocolului Opțional;

- întocmirea unui Raport anual privind activitatea Mecanismului Național de Prevenire, separat de Raportul anual al Avocatului Poporului;

- soluționarea petițiilor cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, în funcție de tipul locului de detenție, de către domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului care îndeplinesc rol reactiv. În cazuri apreciate de Avocatul Poporului ca fiind excepționale, acesta poate dispune soluționarea unor petiții sau sesizări din oficiu de către Mecanismul Național de Prevenire. Acesta va îndeplini, cu excepțiile sus arătate, atribuții numai în materia prevenirii torturii în locurile de detenție prin efectuarea de vizite regulate în aceste locuri. Colaborarea dintre Mecanismul Național de Prevenire și domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului va fi stabilită prin Regulamentul de organizare și funcționare al instituției Avocatul Poporului. Domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului vor transmite Mecanismului Național de Prevenire, la începutul anului și ori de câte ori acesta solicită, informații cu privire la petițiile soluționate în anul anterior, în vederea elaborării planului anual de vizitare;

- includerea în categoria locurilor de detenție supuse monitorizării MNP a mijloacelor de transport terestre, aeriene, fluviale și navale, folosite pentru transportul persoanelor private de libertate, inclusiv verificarea modului de executare a măsurii de îndepărtare sub escortă;

- examinarea și valorificarea de către MNP a rapoartele transmise de organizațiile neguvernamentale, întocmite cu prilejul monitorizării condițiilor de primire în centrele regionale de proceduri și cazare ale solicitanților de azil, precum și în cazul monitorizării activității de îndepărtare sub escortă;

- includerea unor prevederi exprese referitoare la interdicția supunerii la represalii, respectiv nicio autoritate și niciun funcționar nu va dispune, aplica, permite ori tolera vreo sancțiune împotriva vreunei persoane sau organizații pentru fapta de a fi comunicat membrilor echipei de vizitare orice informație. Niciuna dintre aceste persoane sau organizații nu poate fi prejudiciată în vreun alt mod; Mecanismul Național de Prevenire va îndruma persoanele ce pot fi eventual supuse la represalii ulterior desfășurării vizitei să se adreseze domeniilor instituției Avocatul Poporului, în funcție de tipul locului de detenție sau autorităților competente în funcție de natura represaliilor;

- reglementarea unor garanții membrilor MNP, respectiv: în exercitarea atribuțiilor, membrii Mecanismului Național de Prevenire vor beneficia necondiționat de garanțiile și de sprijinul autorităților. Membrii Mecanismului Național de prevenire nu răspund juridic pentru opiniile exprimate sau pentru actele pe care le îndeplinesc/întocmesc, cu respectarea legii, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege;

- bugetul anual al Mecanismului Național de Prevenire se propune și elaborează de către adjunctul Avocatului Poporului pentru Mecanismul Național de Prevenire și se aprobă de Avocatul Poporului, fiind folosit exclusiv pentru cheltuielile Mecanismului;

- acordarea unui spor pentru personalul care efectuează vizite sau anchete în spații unde există factori cu grad de pericol ridicat ce pot afecta sănătatea și integritatea fizică și psihică, al cărui quantum și ale cărui condiții de acordare se vor stabili prin ordin, de către Avocatul Poporului, conform legii salarizării;

- asigurarea plății cheltuielilor pentru transport, cazare și masă în timpul deplasărilor efectuate de reprezentanții organizațiilor guvernamentale care fac parte din echipa de vizitare.

Propunerea legislativă (Plx nr. 257/2016; L566/2016) pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare și modificarea unor acte normative, **în urma cererii de reexaminare formulată de Președintele României**, cu privire la unele chestiuni punctuale, nu a întrunit numărul de voturi necesare pentru o lege organică în Senat (cameră decizională), la data de 27 noiembrie 2017 (au lipsit 3 voturi), astfel încât a fost considerată respinsă.

Precizăm că la data de 27.12.2017, acest proiect a fost înregistrat ca inițiativă legislativă la Camera Deputaților, solicitându-se Birourilor permanente aprobarea dezbaterii acestuia **în procedură de urgență**.

Procedura legislativă a fost reluată, fiind înregistrată cu nr. BP780/2017 la Camera Deputaților.

Referitor la atribuțiile Mecanismului Național de Prevenire, menționăm că prin Legea nr. 9 din 5 ianuarie 2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, **a fost înființat un nou domeniu de activitate în cadrul instituției Avocatul Poporului, exclusiv pentru apărarea și promovarea drepturilor copilului, coordonat de un adjunct, Avocatul copilului** care, în îndeplinirea mandatului specific domeniului protecției și promovării drepturilor copilului, **are ca atribuții și efectuarea de vizite inopinate de control, din oficiu sau la cerere, împreună cu reprezentanții Mecanismului Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție**, la centrele educative sau de detenție în care minorii execută măsurile privative de libertate prevăzute de Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul răspunderii penale a minorilor, la persoanele însărcinate cu supravegherea și îndrumarea minorilor aflați în executarea măsurilor neprivative de libertate prevăzute de Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul răspunderii penale a minorilor, la centrele de plasament, locuințele de tip familial, asistență maternală și plasament familial în care minorul este plasat ca măsură de protecție specială prevăzută de Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la familia extinsă, precum și la spitalele de pediatrie.

Vor fi continuate demersurile pentru ca dispozițiile legale să asigure exercitarea mandatului și atribuțiilor MNP în concordanță cu prevederile Protocolului opțional, în principal sub aspectul garantării independenței funcționale a MNP și a exercitării mandatului său preventiv și nu reactiv.

În acest sens, art. 18 din Protocolul Opțional prevede **obligatia ca statele-părți să garanteze independența funcțională a mecanismelor naționale de prevenire, precum și independența personalului acestora.**

► Cât privește personalul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în prezent, pe lângă adjunctul Avocatului Poporului care coordonează Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în cadrul Structurii centrale a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție își desfășoară activitatea un număr de 7 angajați (4 juriști și 3 specialiști/medic, psiholog și asistent social), iar la centrele zonale 7 angajați (3 juriști, 1 medic, 1 asistent social și 2 psihologi), fiind încă vacante 9 posturi (2 posturi de

medic la Centrul zonal Alba și Bacău, precum și 7 posturi de personal financiar, salarizare, resurse umane și administrativ).

Echipa Domeniului privind prevenirea torturii în anul 2017

Pentru completarea posturilor vacante, în anul 2017 au continuat concursurile pentru asistenți sociali, medici și personal financiar și resurse umane, fiind ocupat postul de asistent social la Centrul Zonal București.

Menționăm că, în pofida prevederilor legale referitoare la alocarea unui număr de 4 posturi de personal administrativ (șoferi), care presupun implicit dotarea Domeniului cu autoturisme, activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție s-a desfășurat și în anul 2017 în lipsa celor 4 autoturisme, astfel că **efectuarea vizitelor și anchetelor s-a realizat cu autoturismele personalului de la Centrele zonale Alba, Bacău și Craiova, iar la Centrul zonal București cu autoturismul alocat Avocatului Poporului, adjunctului Avocatului Poporului și al instituției.**

Sub acest aspect, Legea nr. 9/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului a reglementat posibilitatea ca **instituția Avocatul Poporului să poată închiria, concesiona sau primi în administrare, în condițiile legii, în vederea desfășurării activității proprii, bunuri mobile și imobile, proprietate publică sau privată.**

În plus, în bugetul pentru anul 2018 al MNP sunt prevăzute și sumele necesare achiziționării a 4 autoturisme.

► La desfășurarea activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în afara specialiștilor (medici, psihologi, asistenți sociali), angajați permanenți, pot participa și **colaboratori externi cooptați în baza unor contracte de prestări servicii. Colaboratorii externi sunt selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali sau de la alte asociații profesionale din care fac parte.**

În acest context, instituția Avocatul Poporului a încheiat în anul 2015 Protocoale de colaborare cu Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România și Colegiul Național al Asistenților Sociali.

Începând cu data de 1 septembrie 2016, ca urmare a solicitării Biroului financiar, salarizare și resurse umane și Biroul administrativ din cadrul instituției Avocatul Poporului, (referitoare la respectarea prevederilor art. 43 alin. (2) din Hotărârea nr. 395/2 iunie 2016

pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2006 privind achizițiile publice), colaborarea cu majoritatea reprezentanților asociațiilor profesionale (colaboratori externi) a fost întreruptă, motivat de faptul că **prevederile legale menționate stabilesc obligativitatea înscrierii în SEAP (Sistemul Electronic de Achiziții Publice) a colaboratorilor externi**. S-a generat astfel o blocare și îngreunare a desfășurării efective a activității domeniului și în principal a activității Centrelor zonale Alba și Bacău, la care posturile de medici angajați permanent sunt încă vacante. Menționăm că, în conformitate cu Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **echipa de vizitare are în componența sa cel puțin un medic**.

Ca atare, colaborarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu colaboratorii externi s-a micșorat semnificativ, iar pentru efectuarea vizitelor în Centrele zonale Alba și Bacău s-a recurs la soluția ca unele vizite să fie efectuate cu sprijinul medicului angajat al Centrului zonal Craiova.

Pentru deblocarea situației, s-a procedat la completarea listelor de colaboratori externi cu medici/asistenți sociali înscriși în SEAP, și au fost emise: **Ordinul nr. 64/3 iulie 2017 pentru completarea Anexei la Ordinul Avocatului Poporului nr. 163/1 octombrie 2015 pentru aprobarea evidenței/listei colaboratorilor externi (asistenți sociali) selectați de Avocatul Poporului în baza prevederilor art. 29⁵ și art. 29⁶ din Legea 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare** și **Ordinul Avocatului Poporului nr. 65/3 iulie 2017 pentru completarea Ordinului nr. 160/18 octombrie 2017 pentru completarea Ordinului nr. 44 din 28 martie 2016 pentru completarea Anexei la Ordinul Avocatului Poporului nr. 201/2015 pentru aprobarea evidenței/listei colaboratorilor externi (medici), selectați de Avocatul Poporului în vederea desfășurării activității în baza prevederilor art. 29⁵ și art. 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare**.

Instituția Avocatul Poporului a încheiat Acte adiționale la Protocoalele încheiate cu Colegiul Medicilor din România și Colegiul Național al Asistenților Sociali din România, astfel ca selectarea colaboratorilor externi să se realizeze cu respectarea condiției înscrierii acestora în SEAP. Au fost postate Anunțuri pe site-ul instituției Avocatul Poporului și al Colegiilor menționate cu privire la condițiile necesare pentru a participa la noua selecție pentru colaboratori externi ai MNP organizată de instituția Avocatul Poporului, printre care și cea a înscrierii în Sistemul Electronic de Achiziții Publice (SEAP).

Precizăm, de asemenea, că au fost demarate demersuri pentru o întâlnire și cu reprezentanții Colegiului Psihologilor din România, aflat în prezent într-un litigiu având ca obiect stabilirea organelor de conducere ale acestuia.

De asemenea, **am considerat oportun să ne adresăm și Președintelui Autorității Naționale pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice**, pentru a ne comunica un punct de vedere, **apreciind că selecția colaboratorilor externi la propunerea asociațiilor profesionale, trebuie să constituie singura cerință în vederea cooptării lor la activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, fiind o excepție față de procedura achiziției prin SEAP**, urmând să primim răspuns.

Astfel, am apreciat că obligativitatea achiziționării directe prin intermediul catalogului electronic publicat în SEAP a serviciilor colaboratorilor externi constituie o condiție care este în contradicție cu **prevederile art. 29⁵ și ale art. 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările**

și completările ulterioare, potrivit cărora selectarea colaboratorilor externi se realizează în baza propunerilor asociațiilor profesionale.

În acest sens, pentru participarea specialiștilor, colaboratori externi (medici, psihologi, asistenți sociali) la activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, legea prevede următoarele condiții:

a) Colaboratorii externi sunt propuși de Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali sau de la alte asociații profesionale din care fac parte.

b) Colaboratorii externi sunt selectați de Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali sau de la alte asociații profesionale din care fac parte.

Prin urmare, se ridică următoarele probleme:

- Avocatul Poporului poate achiziționa din SEAP **doar** serviciile colaboratorilor externi propuși de asociațiile profesionale și selectați de Avocatul Poporului;

- Avocatul Poporului **nu poate achiziționa serviciile oricărui specialist înscris în SEAP**, deoarece nu ar fi respectate prevederile legale referitoare la desemnarea de către asociațiile profesionale și selectarea de către Avocatul Poporului. În plus, specialiștii selectați pentru a participa la activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție trebuie să fie pregătiți anterior pentru a cunoaște aspectele care au incidență pentru domeniul specific privind prevenirea torturii în locurile de detenție, astfel încât cunoștințele de specialitate să fie adaptate la legislația specifică locului de detenție vizitat și la posibilele situații ce ar fi identificate cu ocazia vizitelor. Prin urmare, participarea la vizite a unor colaboratori externi diferiți, dar selectați prin SEAP ar afecta calitatea vizitei și nu ar fi posibilă o pregătire adecvată a acestora în materia prevenirii torturii.

Pe de altă parte, noul Guvern al României, învestit la 29 ianuarie 2018, are ca prioritate legislativă modificarea substanțială a Legii achizițiilor publice în cel mai scurt timp, context în care credem că va fi înlăturată și restricția sus arătată.

► Echipete de vizită au în componență și **reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale cu activitate în domeniul apărării drepturilor omului.**

Sub aspectul colaborării cu Organizațiile Neguvernamentale, în anul 2017, au fost încheiate Acte adiționale la Protocoalele deja existente și au fost încheiate noi Protocoale de colaborare, astfel că Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție colaborează cu **26 de Organizații Neguvernamentale**, după cum urmează:

- **la nivelul Centrului zonal București** (11 Organizații Neguvernamentale): Asociația Europeană pentru Drepturile Omului (AEPADO); Grupul Român pentru Drepturile Omului (GRADO); Asociația „ANAIȘ”; Asociația Română pentru Transparență, Transparency; Consiliul Național pentru Refugiați (CNRR); Asociația Desenăm Viitorul Tău (DVD); Societatea Independentă pentru Drepturile Omului (SIRDO); Fundația pentru Apărarea Drepturilor Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS); Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (OADO); Federația Organizațiilor Neguvernamentale ”Pentru Copil” FONPC; Fundația ICAR.

- **la nivelul Centrului zonal Alba** (8 Organizații Neguvernamentale): Asociația LADO Cluj; Asociația ”Amuradia” Brașov; Asociația pentru Siguranță și Antidrog (ASCA) Filiala Harghita; Asociația pentru Parteneriat Comunitar Brașov; Asociația Umanitară ”Împreună pentru ei” Baia Mare; Fundația ”Un copil, o speranță” Sibiu; Fundația ”Ruhama” Oradea; Filantropia Ortodoxă Aiud.

- **la nivelul Centrului zonal Bacău** (5 Organizații Neguvernamentale): Asociația Pro Democrația Piatra Neamț; Asociația Romilor Creștini „Calea, Adevărul și Viața”; Asociația ”Alternative Sociale”, Asociația Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina și Fundația ”Familia” Galați;

- **la nivelul Centrului zonal Craiova** (2 Organizații Neguvernamentale): Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (Filiala Dolj) OADO; Liga Apărării Drepturilor Omului (Filiala Timișoara).

Precizăm că, la începutul anului 2018, a fost încheiat un Protocol de colaborare cu Fundația ICAR, în baza căruia părțile vor colabora în vederea promovării și respectării drepturilor migranților (în materie de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile și libertățile migranților; colaborare în materia situațiilor de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul centrelor pentru migranți, pregătirea personalului).

3. Informații relevante despre activitatea Domeniului privind prevenirea torturii

În urma mandatului de trei ani al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, s-a constatat că vizitele acestuia nu mai reprezintă o surpriză pentru majoritatea personalului locurilor de detenție din România, că **deficiențele constatate pot fi remediate prin colaborarea cu autoritățile responsabile ale locurilor de detenție și că, tot împreună, putem preveni tortura și pedepsele ori tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.**

Echipele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii au efectuat vizite în toate tipurile de locuri de detenție și au formulat diverse recomandări, concluzionând că **instituțiile le consideră o oportunitate pentru a-și evalua propriile practici și a implementa schimbarea acolo unde ea este necesară. În același timp au avut loc dialoguri cu autoritățile publice care au în subordine locuri de detenție, iar participarea personalului la întâlniri naționale și internaționale a constituit o sursă de a aduna expertiză, cunoștințe și experiență.**

► În acest context, menționăm **Masa rotundă** organizată în data de 23 noiembrie 2017 la Palatul Parlamentului, intitulată **„Monitorizarea locurilor de detenție de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP), rezultate și dificultăți întâmpinate. Obligațiile instituțiilor vizitate în îndeplinirea atribuțiilor MNP”**.

La întâlnire au participat: Agentul Guvernamental al României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reprezentanți ai Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Administrației Naționale a Penitenciarelor, Penitenciarului Jilava, Inspectoratului General al Poliției Române, Inspectoratului General pentru Imigrări, Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adoptie, Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Drepturilor Copilului, Institutului de Medicină Legală "Mina Minovici", Colegiului Asistenților Sociali și Colegiului Medicilor din România, organizațiile neguvernamentale GRADO, AEPADO, ANAIS, FACIAS, SIRDO. De asemenea, la eveniment a participat o delegație din partea instituției Avocatului Poporului din Republica Moldova, aflată în România pentru efectuarea unei vizite de studiu la instituțiile de protecție a drepturilor omului din România.

Domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a menționat rolul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în ceea ce privește monitorizarea locurilor de detenție, idee susținută și de doamna Catrinel Brumar, Agent Guvernamental la CEDO, care a subliniat rolul Domeniului privind prevenirea torturii în activitatea de prevenire, precizând că **Mecanismul Național de Prevenire este liantul între angajamentele internaționale și aplicarea lor în practică.**

Adjunctul Avocatului Poporului care coordonează Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a făcut o trecere în revistă a dispozițiilor internaționale incidente în materia prevenirii torturii, cu referire în special la Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela). De asemenea, au fost prezentate aspecte privind efectuarea vizitelor, dificultățile întâmpinate de MNP în desfășurarea vizitelor și obligațiile instituțiilor vizitate, implementarea recomandărilor transmise unităților vizitate și relația cu autoritățile locale și centrale, precum și propuneri de îmbunătățire a activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Constatările vizitelor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în anul 2016 și în primul trimestru al anului 2017 au fost prezentate de către personalul Domeniului, pe categorii de locuri de detenție vizitate. Au fost menționate măsurile dispuse de instituțiile vizitate și de autoritățile publice ierarhic superioare în urma vizitelor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție efectuate în anul 2016 și în primul trimestru al anului 2017.

Nu au fost omise propunerile de îmbunătățire a activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție de către angajații din cadrul Domeniului, fiind prezentate o serie de măsuri care ar putea influența în mod pozitiv activitatea de prevenire a torturii.

Au avut loc intervenții și discuții ale reprezentanților autorităților publice care au în subordine locuri de detenție (Inspectoratul General al Poliției Române; Inspectoratul General pentru Imigrări; Administrația Națională a Penitenciarelor; Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adoptie), precum și a reprezentanților asociațiilor profesionale (Colegiul Național al Asistenților Sociali din România) și ai asociațiilor neguvernamentale (GRADO, SIRDO).

► În același context al colaborării cu autoritățile publice, amintim pe plan național și internațional, corespondența purtată cu:

- **Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție**, care în temeiul art. 63 lit. g) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară a solicitat informații referitoare la demersuri ale Domeniului privind prevenirea torturii de interes pentru activitatea parchetelor,

care vizau apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor și persoanelor puse sub interdicție.

De asemenea, menționăm sesizarea adresată de Avocatul Poporului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în privința unui beneficiar din Centrul de Recuperare și Reabilitare Bălăceanca cazat într-o cameră de izolare din anul 2015, deoarece provocase un traumatism cranian sever unui alt beneficiar, în urma căruia acesta decedase.

Față de situația beneficiarului, s-a apreciat că internarea într-un centru de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică a unei astfel de persoane, al cărei discernământ este pus la îndoială, prezentând un grad mare de pericolozitate socială nu corespunde nevoilor sale, nu îi poate asigura condiții de tratament și recuperare și nu poate asigura măsurile de securitate și protecție pentru ceilalți beneficiari. În aceste condiții se impune identificarea unei soluții în interesul beneficiarului (spre exemplu, internarea într-o instituție de psihiatrie și măsuri de siguranță), cu atât mai mult cu cât **plasarea sa în izolator pe o perioadă îndelungată, încalcă prevederile legale, potrivit cărora izolarea trebuie aplicată pe o durată minimă de timp și revizuită periodic, la un interval de cel mult două ore.** Potrivit Normelor CPT, pacienții trebuie să beneficieze de un tratament și o îngrijire adecvată, atât psihiatrice cât și somatice; având în vedere principiul tratamentului egal, tratamentul și asistența medicală acordate persoanelor plasate fără acordul lor în instituții de psihiatrie trebuie să fie la fel ca cel de care beneficiază pacienții bolnavi psihic internați de bună voie.

În acest context, Avocatul Poporului a solicitat **Procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție** examinarea situației create, sub aspectul identificării unei soluții în sprijinul beneficiarului, astfel ca acesta să beneficieze de tratamentul corespunzător situației sale, într-o instituție adecvată afecțiunilor acestuia.

- **Agentul Guvernamental la CEDO**, căruia i-au fost transmise informații privind vizitele și concluziile vizitelor efectuate de către Avocatul Poporului în spitalele de psihiatrie, în realizarea rolului de Mecanism național de prevenire, în perioada 2016 și semestrul al doilea din anul 2017; recomandările formulate în rapoartele de vizită, însușirea acestora și demersurile Avocatului Poporului pentru asigurarea implementării recomandărilor, în cazul neînsușirii acestora.

- **Ministerul Justiției, care în urma sesizării referitoare la fenomenul de supraaglomerare** a transmis informații referitoare la măsurile propuse pentru diminuarea acestuia, respectiv: **•măsuri de natură administrativă** prin care să se reducă supraaglomerarea prin crearea a 439 locuri noi de cazare și construirea a 2 noi penitenciare, cu termen de finalizare anul 2021, care să cuprindă locuri noi de cazare – 875 în perioada 2016-2017, 7520 în perioada 2018-2020 și 2500 în perioada 2021-2023; **•măsuri de natură legislativă** prin: elaborarea proiectului de Hotărâre a Guvernului privind transmiterea unor imobile aflate în domeniul public al statului din administrarea Ministerului Apărării Naționale în administrarea Administrației Naționale a Penitenciarelor destinate utilizării ca spații de cazare pentru deținuți; publicarea Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 care prevede un mecanism compensatoriu pentru deținuții cazați în condiții necorespunzătoare de detenție în sensul reducerii pedepsei ca măsură generală de degrevare a penitenciarelor; măsuri de investiții în infrastructura penitenciară în cadrul Programului “Justiție” finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021 prin care vor fi create minim 1420 noi locuri de cazare.

De asemenea, menționăm sesizarea de către Avocatul Poporului a Ministrului Justiției în privința analizării și luării măsurilor privind suplimentarea numărului de vizite în cazul deținuților aflați în stare gravă și necesitatea luării măsurilor pentru flexibilitate în aprecierea soluționării cererilor de liberare condiționată în cazul deținuților cu probleme de

sănătate. Referitor la suplimentarea numărului de vizite, Ministerul Justiției a declanșat un proces de consultare alături de Administrația Națională a Penitenciarelor și judecătorii de supraveghere a privării de libertate cu privire la necesitatea și conținutul unei eventuale modificări a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Referitor la flexibilitatea în aprecierea cererilor de liberare condiționată, **Ministerul Justiției a înaintat Consiliului Superior al Magistraturii** aspectele sesizate de Avocatul Poporului pentru a dispune potrivit competențelor proprii.

- **Ministerul Muncii și Justiției Sociale**, care în urma prezentării incidentului din Căminul "Sf. Dumitru" Voluntari, județul Ilfov (unde vicepreședintele administrației centrului pentru persoane vârstnice, inițial, a solicitat echipei de vizită părăsirea centrului și nu a permis accesul în locație, motivând că centrul nu intră în sfera de competență a MNP, iar ulterior a permis accesul dar a obstrucționat desfășurarea vizitei) ne-a comunicat că: în cursul lunii octombrie **ministerul a informat printr-o circulară serviciile publice de asistență socială asupra competențelor ce revin instituției Avocatul Poporului în exercitarea atribuțiilor privind prevenirea torturii în orice loc care face parte din sistemul de asistență socială, precum și asupra obligativității acestora de a pune la dispoziție informațiile solicitate acordându-le sprijin în realizarea vizitelor de monitorizare, în condițiile legii.**

- **Ministerul Afacerilor Externe**, care a solicitat informații cu privire la scrisoarea Departamentului pentru Proceduri Speciale al Oficiului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului, privind analizarea situației existente la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, precum și informații referitoare la incidente care ar putea constitui infracțiuni raportate de MNP către autoritățile de anchetă.

- **Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului European, Domnul Nils Muiznieks**, care a solicitat informații referitoare la derularea procedurii de azil în România, aplicarea acordului de readmisie cu Serbia și condițiile de cazare din centrele de străini. În răspunsul transmis acestuia i-au fost comunicate informații referitoare la Protocolul din 8 iunie 2011 între Guvernul României și Guvernul Republicii Serbia pentru aplicarea Acordului dintre Comunitatea Europeană și Guvernul Republicii Serbia privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și informațiile comunicate de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră și Inspectoratul General pentru Imigrări, pentru cererile de readmisie ale resortisanților unei țări terțe sau a apatrizilor și cererile de tranzit pe calea terestră.

- **domnul Markus Jaeger, Departamentul de Politici și Cooperare în Domeniul Drepturilor Omului, Direcția Generală Drepturile Omului și Statul de Drept, Consiliul European** care a solicitat informații referitoare la rapoartele de vizită întocmite de MNP în urma vizitelor de monitorizare în centrele unde sunt custodiați copii migranți.

- **Ombudsmanii din: Norvegia, Croația, Bulgaria, Polonia, Suedia, Austria, Cehia, Spania, Portugalia**, cărora li s-au solicitat informații referitoare la organizarea Mecanismelor Naționale de Prevenire din instituțiilor acestora, independența funcțională, operațională și financiară a MNP, soluționarea petițiilor referitoare la tortură și rele tratamente, imunitatea/garanții, sporurile personalului MNP, remunerarea acestora.

În același context al colaborării, reținem întâlnirea de la începutul anului 2018 cu **domnul Eduardo Yrezabal, reprezentantul în România a UNHCR**, întâlnire în cadrul căreia au fost discutate probleme de interes comun în materia migranților și au fost puse bazele unei viitoare colaborări.

► Tot în anul 2017, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a beneficiat de **sprijinul Asociației pentru Prevenirea Torturii în organizarea unui workshop**. Astfel, între 3 și 5 mai 2017 a avut loc la București workshopul „Monitorizarea

locurilor de detenție – atelier Practic și de reflecție” cu participarea unor specialiști din cadrul Asociației pentru prevenirea torturii APT Geneva - **dl. Jean Sebastien Blanc, consilier în materie de detenție și dl. Octavian Ichim, responsabilul programului Europa și Asia Centrală** - precum și a membrilor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul Instituției Avocatul Poporului.

Workshopul a avut ca obiective perfecționarea competențelor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în monitorizarea locurilor de detenție, inclusiv în ce privește pregătirea, efectuarea și acțiunile ulterioare unei vizite, expunerea situațiilor specifice de vulnerabilitate și exploatarea diverselor abordări, aplicarea metodologiei discutate cu ocazia vizitei într-un loc de detenție, optimizarea impactului rapoartelor și recomandărilor în urma adoptării unei perspective de schimbare în activitatea redacțională și strategică. Workshopul s-a desfășurat pe parcursul a trei zile și a cuprins o parte teoretică și una practică.

Prima zi a cuprins prezentări și dezbateri pe teme diverse, cum ar fi: metodologia monitorizării locurilor de detenție; vulnerabilitatea și persoanele vulnerabile în detenție; identificarea cazurilor de tortură; metodologia de pregătire a unei vizite. Cu această ocazie adjunctul Avocatului Poporului și membri ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au prezentat domeniul și informații despre reglementările legale în materia penitenciarelor, necesare pentru pregătirea vizitei.

A doua zi a avut loc vizitarea Penitenciarului Jilava, în cadrul căreia reprezentanții APT au participat în calitate de observatori, iar în a treia zi au fost purtate discuții referitoare la desfășurarea vizitei, redactarea rapoartelor de vizită și urmărirea implementării recomandărilor, cartografia actorilor, exerciții de grup.

În cadrul întâlnirii s-a discutat despre modelul double-smart pentru pregătirea recomandărilor. Astfel, **calitatea și utilitatea recomandărilor poate fi evaluată în baza a zece criterii interdependente și reciproc complementare:** specifice, măsurabile, realizabile, orientate spre obținerea rezultatelor, fixate în timp, ce sugerează soluții, ce țin cont de prioritatea și succesiunea acțiunilor și riscurilor, argumentate, ce abordează cauzele de bază, bine direcționate. Deși recomandările pot să nu corespundă tuturor criteriilor, asigurarea unui grad maximal de respectare a acestora va consolida în mod considerabil recomandările făcute.

Întreg personalul Domeniului privind prevenirea torturii a apreciat în mod deosebit sprijinul acordat MNP-ului din România în organizarea Atelierului de lucru și pentru oportunitatea de a li se împărtăși din experiența reprezentanților APT în materia monitorizării locurilor de detenție.

► Un aspect important în activitatea MNP în anul 2017, l-a constituit **urmărirea implementării recomandărilor cuprinse în Rapoartele de vizită**, prin stabilirea unui dialog cu reprezentanții instituțiilor vizitate și ai autorităților publice ierarhic superioare. În acest sens, din cele **80 de vizite efectuate, 10 vizite au avut ca obiect verificarea implementării recomandărilor**.

Spre exemplu, în urma recomandărilor formulate ca urmare a vizitei efectuate în anul 2015 la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică Bălăceanca, Centrul zonal al Domeniului privind prevenirea torturii a efectuat vizite de verificare a implementării recomandării la unitatea vizitată și la Direcția Generală de Asistență și Protecția Copilului Ilfov. Reținem că în urma verificărilor efectuate au fost luate ca măsuri: angajarea unui medic psihiatru care demarase procedura reevaluării întregului efectiv de beneficiari; în centru fuseseră achiziționate paturi și noptiere noi; șeful centrului solicitase DGASPC Ilfov sistarea internărilor ca urmare a depășirii capacității de cazare (190 de beneficiari față de 136 de locuri); ca urmare a recomandării echipei de vizită referitoare la repartizarea beneficiarilor în camere cu respectarea criteriilor de gen și a numărului de paturi maxim în saloane, directorul unității a solicitat medicilor demararea acțiunii de mutare a beneficiarilor în saloane ținând cont de sex, patologie și grad de autonomie.

► De asemenea, în anul 2017 **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a valorificat dispozițiile art. 29¹⁵ din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sesizând organele de urmărire penală atunci când, în exercitarea atribuțiilor, a constatat existența unor indicii privind săvârșirea unei infracțiuni**.

În 21 cazuri au fost sesizate organele de urmărire penală. Cu titlu de exemplu, urmare a vizitei inopinate la Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironești – Giurgiu, **echipa de vizită a Domeniului privind prevenirea torturii a luat la cunoștință că în luna iulie 2017 a existat un caz al unei beneficiare în vârstă de 95 de ani care a fost găsită căzută în baie de personalul de serviciu, conștientă dar aflată în imposibilitate de a se ridica**. Conform documentelor prezentate, personalul medical a anunțat de urgență Serviciul Național Unic de Urgență 112, dar personalul medical de pe ambulanță care s-a deplasat la solicitare

nu a preluat pacienta pentru a fi transportată la spital. În următoarele zile starea de sănătate a beneficiarei s-a deteriorat, iar ulterior aceasta a decedat.

Echipei de vizită nu i s-au adus la cunoștință motivele pentru care ambulanța nu a preluat pacienta. Mai mult, echipa de vizită nu a găsit consemnat în documentele medicale ale pacientei decedate rezultatul consultului medical efectuat de personalul ambulanței, cu excepția măsurării valorilor parametrilor vitali (tensiune arterială, puls, saturația sângelui în oxigen).

Sub acest aspect, s-a apreciat că se impuneau diligențe suplimentare din partea personalului medical al centrului pentru prezentarea pacientei la consult de specialitate și anunțarea medicului de familie, în condițiile în care monitorizarea s-a realizat doar de personalul medical al centrului.

Ca atare, personalul medical trebuie să efectueze toate demersurile necesare în cazul degradării stării de sănătate a beneficiarilor, având în vedere cazul persoanei în vârstă de 95 de ani, care a decedat după 5 zile de la apelarea Serviciului Național 112, deși era conștientă la momentul incidentului. În acest context, Standardul 4 din Ordinul nr. 2126/05.11.2014 emis de Ministrul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice prevede sesizarea organelor competente prevăzute de lege (procuratură, poliție, direcție de sănătate publică etc.) în cazul situațiilor deosebite, când există suspiciuni asupra decesului beneficiarului sau s-a produs o vătămare corporală importantă ori accident, aspecte ce vor fi consemnate în Registrul de evidență a incidentelor deosebite.

Față de cele expuse, a fost supusă atenției examinarea situației create și s-a solicitat luarea măsurilor legale care se impun și informarea Avocatului Poporului în privința cazului prezentat Parchetului de pe lângă Judecătoria Giurgiu.

► De asemenea, trebuie amintită **implicarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în monitorizarea drepturilor persoanelor aflate în centre rezidențiale pentru persoane cu dizabilități.**

În baza atribuțiilor conferite de lege Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP), o echipă de vizită a efectuat o vizită inopinată în data de **31 ianuarie 2017** la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca. **Ulterior**, au fost efectuate șapte vizite inopinate la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică nr.1 Băbeni, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică nr. 2 Băbeni, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, Centrul de Îngrijire și Asistență Milcoiu, Centrul de Îngrijire și Asistență Zătreni și Centrul de Îngrijire și Asistență Bistrița, județul Vâlcea, iar Raportul de vizită a cuprins o serie de Recomandări dintre care amintim:

■ **protecția juridică a beneficiarilor** prin continuarea demersurilor către autoritățile competente pentru **desemnarea reprezentanților legali ai beneficiarilor fără discernământ sau ale persoanelor care pot fi desemnate ca tutore/curator ai acestora și evaluarea periodică a situației acestora**, având în vedere că absența lor afectează apărarea drepturilor și intereselor beneficiarilor.

■ **reevaluarea stării de sănătate a beneficiarilor din toate centrele rezidențiale și stabilirii imediate și cu exactitate de către specialiști a discernământului și a capacității de exercițiu a beneficiarilor**, pentru a decide dacă mai este necesară recuperarea într-un centru de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică or transferul în alte centre rezidențiale de îngrijire și asistență, în funcție de nevoile specifice fiecărui beneficiar și de tipul de servicii pe care fiecare centru le poate oferi.

■ **respectarea drepturilor beneficiarilor cu dizabilități de a fi informați și consultați cu privire la toate deciziile care îi privesc** (inclusiv, privind transferul în alte centre), de a

decide și a-și asuma riscurile în mod direct sau prin reprezentanți legali în toate aspectele vieții lor și de a-și exprima liber opțiunile;

■ **efectuarea demersurilor pentru obținerea sprijinului autorităților publice de la nivel județean și local în vederea reintegrării în familie și în crearea de servicii de tip familial, locuințe protejate și structuri de economie socială, pentru persoanele cu dizabilități.**

■ **respectarea standardelor privind asigurarea capacității de cazare sub aspectul evitării aglomerării în unele din centrele vizitate și respectarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități cu privire la cazare, care prevăd maximum 3 paturi în dormitor/cameră personală și maximum 6 m² pentru fiecare beneficiar.**

■ **efectuarea screening-ului pentru depistarea cazurilor de infecție HIV, hepatită cronică virală tip B sau C, la admiterea în centre și periodic și examinarea oportunității vaccinării beneficiarilor împotriva hepatitei cu virus B, reținând cu titlu de exemplu că la CRRN nr. 1 Băbeni erau înregistrate 20 de cazuri cu virus hepatic B, având în vedere incidența crescută a acestor afecțiuni la persoanele instituționalizate (D.G.A.S.P.C. Vâlcea și toate centrele).**

■ **întocmirea corectă a Registrului măsurilor de izolare și contenționare conform prevederilor legale.**

■ **sesizarea organelor de urmărire penală în cazul tuturor deceselor înregistrate în centre și modificarea legislației actuale care reglementează sesizarea organelor competente numai în cazul suspiciunilor asupra cauzelor deceselor;** prevenirea deceselor în centrele rezidențiale, prin acordarea asistenței /îngrijirilor medicale de urgență; întocmirea, completarea și arhivarea în mod corespunzător a registrelor în care sunt consemnate evenimente deosebite (C.R.R.N. Măciuca), inclusiv informații detaliate referitoare la decesul beneficiarilor;

■ **prevenirea abuzurilor asupra beneficiarilor și investigarea acestora cu obiectivitate de către comisiile desemnate de către D.G.A.S.P.C. Vâlcea, precum și sesizarea de urgență a organelor competente și monitorizarea de către personalul centrului a cazurilor beneficiarilor care pot prezenta un risc pentru securitatea și sănătatea proprie și a cazurilor de auto și heteroagresivitate.** Menționăm că, potrivit Standardului.S4.3 din Ordinul nr. 67/2015 al M.M.F.P.S.P.V., în situații deosebite, când au fost constatate fapte care pot constitui contravenții sau infracțiuni, s-au semnalat orice alte evenimente care afectează calitatea vieții beneficiarilor, centrul informează organele competente prevăzute de lege (procuratură, poliție, direcție de sănătate publică etc.); protecția beneficiarilor de a nu fi folosiți la muncă în interesul angajaților centrului.

■ **ocuparea posturilor vacante de psihologi, terapeuți ocupaționali,** care să asigure serviciile de recuperare și reabilitare prevăzute de Planurile individualizate de intervenție; reevaluarea și transferul beneficiarilor care nu fac obiectul centrelor, care prezintă abilități ridicate în dobândirea unei vieți autonome și independente în alte centre sau forme de asistență socială cu scopul reintegrării psiho-sociale; evaluarea și completarea corectă în mod individual și specific pentru fiecare beneficiar a fișelor de evaluare și a programelor individuale de recuperare cu informații și detalii complete, cu dată și semnătură;) întocmirea unui orar și planificarea unor activități de recuperare și reabilitare zilnice, săptămânale sau lunare, oferite de centre beneficiarilor) formarea profesională continuă a personalului din centru pentru a interveni corespunzător, a preveni și a gestiona situațiile de criză psihomotorie ale beneficiarilor;

■ **asigurarea organizării unor activități cât mai variate de recuperare, de petrecere a timpului liber și de socializare pentru beneficiarii centrelor, implicarea**

acestora în desfășurarea de activități de autogospodărire, și dezvoltarea unor deprinderi de trai independent.

■ **scoaterea la concurs a posturilor vacante, în condițiile în care deficitul de personal (94 posturi vacante din 419 posturi prevăzute în organigrame)** din cele 7 centre vizitate afectează asigurarea serviciilor de îngrijire, asistență, recuperare și reabilitare a beneficiarilor, precum și identificarea unor soluții de contractare a serviciilor unor medici, psihologi, acolo unde în urma organizării concursurilor posturile vacante nu au fost ocupate (D.G.A.S.P.C. Vâlcea și toate centrele).

Față de recomandările cuprinse în Raportul de vizită reținem **răspunsul Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități (ANPD)**, care ne-a comunicat că și-a planificat în perioada următoare să revizuiască standardele minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități, moment la care va analiza și aspectele cuprinse în evaluările din teren ale Agențiilor Județene pentru Plăți și Inspecție Socială, precum și a altor instituții cu competențe în domeniu, astfel încât să fie eliminate pe cât posibil aspecte legate de nerespectarea standardelor de calitate și să fie asigurate în continuare servicii sociale de calitate persoanelor cu dizabilități.

De altfel, **Agencia Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială** a stabilit prin Planul Anual de control o serie de controale privind respectarea standardelor și a drepturilor beneficiarilor în centre rezidențiale, desfășurând în paralel și evaluarea în teren a serviciilor sociale licențiate de către ANPD în domeniul dizabilității.

Agencia Națională pentru Plăți și Inspecție Socială ne-a comunicat că serviciile sociale vizitate aflate pe raza județului Vâlcea se află în proces de evaluare, certificare, monitorizare și control pentru asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale. Cât privește recomandările, acestea se aflau deja în procedura de implementare, întrucât inspectorii sociali au obligația, conform actelor normative în domeniul asigurării calității serviciilor sociale, de a verifica în mod sistematic și continuu respectarea criteriilor și standardelor minime de calitate.

► **Cât privește monitorizarea drepturilor copiilor din centrele rezidențiale** reținem vizita în care reprezentanții MNP au luat cunoștință de cazul unui beneficiar custodiat în Centrul de plasament "Robin Hood", care susținea că a fost agresat fizic de organele de poliție, ulterior altercației cu un alt beneficiar. La sesizarea organelor de poliție de către personalul centrului, minorul a fost dus la secție însoțit de un membru al personalului; conform declarațiilor minorului, acesta a rămas singur cu polițistii în cadrul secției de poliție, timp în care ar fi fost agresat fizic de către aceștia, el fiind încătușat.

Cu privire la acest caz **a fost sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul București**. Conform răspunsului comunicat instituției Avocatul Poporului, sesizarea a fost trimisă Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 4 București spre competență soluționare.

► În anul 2017, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție **s-a implicat și în materia legislației naționale**, putându-se observa o preocupare deosebită a legiuitorului în direcția alinierii la prevederile legislației internaționale în domeniul apărării drepturilor omului.

Reamintim că în anul 2015, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a întocmit **Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de rețineră și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate, care a cuprins o serie de propuneri legislative pentru reducerea supraaglomerării și îmbunătățirea condițiilor materiale din unitățile de detenție, reținând cu titlu de exemplu:** •măsuri de politică penală orientate spre aplicarea sancțiunilor necustodiale/alternative (amendă, muncă în folosul comunității,

suspendarea executării pedepsei sub supraveghere) în locul de detenție ca sancțiune de referință pentru anumite infracțiuni, în special în cazul infracțiunilor săvârșite de infractori primari; ● *reglementarea, cel puțin cu caracter temporar a unei forme de acordare a liberării condiționate*, în sensul punerii în libertate a persoanelor deținute aflate în executarea ultimilor 3 ani din pedeapsa închisorii și/sau reducerea la jumătate a pedepsei aplicate, față de două treimi în cazul închisorii care nu depășește 10 ani, cum prevede legislația actuală și respectiv două treimi față de trei pătrimi, în cazul închisorii mai mari de 10 ani, cum prevede legislația actuală, sub condiția plății de către persoanele condamnate a datoriilor către stat și către partea civilă; ● *reevaluarea dispozițiilor legale referitoare la partea din durata pedepsei care este considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate și/sau a instruirii școlare și formării profesionale*; ● *reconsiderarea legislației în materia acordării liberării condiționate, astfel încât să permită asigurarea unui tratament echitabil pentru persoanele private de libertate care nu pot presta munci din motive neimputabile lor, pe de o parte și persoanele private de libertate cărora, datorită unui bun management al penitenciarului, li se asigură condițiile exercitării dreptului la muncă, pe de altă parte*; ● *reconsiderarea dispozițiilor legale referitoare la comisia de liberare condiționată*; ● *valorizarea potențialului persoanelor private de libertate prin folosirea la muncă*.

Ulterior, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat Hotărârea pilot în cazul Rezmiveș și alții împotriva României stabilind ca măsuri generale pentru remedierea problemei structurale:

a. Măsuri de reducerea supraaglomerării și îmbunătățirea condițiilor de detenție.

În acest context a reținut că măsurile cuprinse în reforma inițiată de Guvern privind reducerea limitelor pedepselor pentru anumite infracțiuni, amenda penală ca alternativă a închisorii, renunțarea la aplicarea pedepsei și amânarea aplicării pedepsei, efectele pozitive ale sistemului de probațiune **trebuie cumulate cu diversificarea pedepselor alternative la detenție**. Alte căi de explorat, cum ar fi **relaxarea condițiilor renunțării la aplicarea pedepsei, a condițiilor amânării aplicării pedepsei și în special extinderea posibilităților de acces la liberare condiționată și funcționarea eficientă a sistemului de probațiune ar putea fi surse de inspirație**.

b. Instituirea unei căi de atac compensatorie specifică în măsură să permită obținerea unei despăgubiri corespunzătoare pentru orice încălcare a Convenției care a avut loc deja ca urmare a spațiului vital insuficient și a condițiilor materiale precare.

La mijlocul anului 2017, a fost adoptată Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, care stabilește că la fiecare 30 de zile petrecute în condiții necorespunzătoare, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, deținuții pot beneficia de o reducere cu șase zile a timpului pe care trebuie să-l petreacă în închisoare. În plus, acest sistem se aplică și la calcularea pedepsei executate efectiv ca măsură preventivă/pedeapsă în centrul de reținere și arestare preventivă în condiții necorespunzătoare. Cu acest prilej au fost reanalizate condițiile din penitenciare, chiar textul legii stabilind că acestea presupun lipsa accesului la activități în aer liber, lipsa luminii naturale, a ventilației, aglomerarea din camera de detenție sau mușgaiul de pe pereți. De asemenea, Legea nr. 169/2017 prevede că pentru fiecare astfel de penitenciar cu probleme se va înființa o Comisie de evaluare a condițiilor de detenție.

De asemenea, o altă dispoziție a Legii nr. 169/2017 se referă la prestarea muncii remunerate de către deținuți. Astfel, pentru trei zile de muncă se consideră patru zile executate din pedeapsă, pentru două zile de muncă se consideră trei zile executate din pedeapsă, iar pentru o noapte de muncă se consideră două zile executate. **Legea a avut un dublu scop și**

anume, de a acorda o compensare persoanelor care execută pedepse privative de libertate în condiții necorespunzătoare și de a micșora supraaglomerarea din penitenciare.

Începând cu data de 19.10.2017, Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și-a produs efectele, astfel că, **la nivelul sistemului penitenciar, până la data de 04.12.2017 au fost eliberați 2551 deținuți.**

În contextul în care anul 2017 a reprezentat un an de evoluții semnificative pentru migrația internațională, precum și ca urmare a recomandărilor înaintate de instituția Avocatul Poporului către Inspectoratul General pentru Imigrări, **a fost modificat Ordinul Ministrului Internelor și Reformei Administrative nr. 269/13.08.2007**, cu modificările și completările ulterioare, care definea asigurarea condițiilor de cazare, a bunurilor materiale pentru fiecare persoană cazată, materialele de întreținere și igienă, bunurile materiale necesare pregătirii și servirii hranei, durata brută de folosință, precum și normele cantitative maxime și materialele de curățenie necesare întreținerii centrelor de cazare. Astfel, a fost emis **Ordinul nr. 113/2017 privind modificarea și completarea Ordinul Ministrului Internelor și Reformei Administrative nr. 269/13.08.2007** privind asigurarea asistenței materiale pentru persoanele cazate în centrele din subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, **în sensul introducerii unor bunuri materiale noi și a reducerii duratei de folosință în cazul altora.**

Apreciem că există și alte materii în care se impun modificări legislative de natură a contribui la îmbunătățirea tratamentului persoanelor private de libertate, spre exemplu:

- reglementarea înființării unor centre medico-sociale zonale, pentru degrevarea spitalelor de psihiatrie și structurilor de tip centre de recuperare și reabilitare de cazurile sociale;
- clarificarea din punct de vedere legislativ a dublei subordonări a medicilor din penitenciare, și armonizarea cu normele europene în domeniu;
- posibilitatea implementării structurilor de tip comunitar pentru foștii consumatori de droguri în toate penitenciarele.

► În **Newsletter-ul NPM European nr. 88/89 mai/iunie 2017** a fost publicată contribuția MNP din România referitoare la procedura percheziției corporale. De asemenea, au fost publicate în cotidianul „Cuvântul Libertății” articolele: „Mai multe penitenciare din țară, vizitate de specialiștii Instituției Avocatul Poporului” (12 decembrie 2017); „Cum se trăiește în câteva dintre penitenciarele din țară” (14 decembrie 2017).

► a fost realizat un flyer de prezentare a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție conținând informații referitoare la atribuții, date de contact ale centrelor zonale.

► ***Dificultăți întâmpinate pe parcursul activității de monitorizare:***

În accepțiunea art. 4 din Protocolului opțional, fiecare stat-parte va permite efectuarea vizitelor de către mecanismele naționale de prevenire **în orice loc aflat sub jurisdicția și controlul său în care persoanele sunt sau ar putea fi private de libertate**, fie în baza unui ordin al unei autorități publice sau la cererea acestuia ori cu acordul tacit al acestuia (denumite locuri de detenție).

De asemenea, în sensul Protocolului, privarea de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin ordinul oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură.

În decursul anului 2017, echipele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii s-au confruntat cu o serie de dificultăți în desfășurarea activităților specifice de vizitare a locurilor de detenție, sub aspectul: *a) interpretării noțiunii de loc de detenție de către unele autorități publice, în sensul neincluzării unităților subordonate monitorizării*

MNP; b) atitudini necorespunzătoare ale autorităților publice față de membrii echipei de vizită; c) refuzul unor autorități vizitate de a pune la dispoziție înscrisuri sau copii ale acestora

a) referitor la primul aspect, privind interpretarea noțiunii de loc de detenție de către unele autorități publice, în sensul neinclunderii unităților subordonate monitorizării MNP, reținem :

► **Centrul de tip familial "Alexandra-Violeta"** din cadrul Complexului de Servicii pentru copilul cu nevoi speciale Alexandria, unde prezența echipei de vizită a fost privită cu reticență, iar directorul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Teleorman a precizat că nu este oportună vizita echipei MNP întrucât centrul nu este un loc de detenție și prin urmare nu intră în competența monitorizării instituției Avocatul Poporului.

► **Căminul privat Sf. Dumitru „Voluntari”, județul Ilfov**, unde vicepreședintele administrației centrului pentru persoane vârstnice, inițial, a solicitat echipei de vizită părăsirea centrului și nu a permis accesul în locație, motivând că centrul nu este loc de detenție, neintrând în sfera de competență a MNP. Ulterior, după ce a acceptat vizita MNP a obstrucționat desfășurarea vizitei și a amenințat membrii echipei, a intervenit în cadrul discuțiilor dintre membrii echipei de vizită și beneficiari, neputându-se respecta confidențialitatea și obținerea informațiilor care să reflecte situația reală din centru. Mai mult a solicitat membrilor echipei de vizită părăsirea incintei, membrii echipei fiind obligați să încheie vizita mai devreme decât ar fi fost necesar.

► **Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași**, unde conducerea centrului privat a considerat ca fiind inoportună vizita, refuzând prezentarea registrelor și documentelor referitoare la serviciile acordate.

Potrivit Ministerului Muncii și Justiției Sociale, în proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal, aflat în procedură de avizare, MMJS a inclus în mod explicit, **obligația serviciului public de asistență socială din cadrul unității administrativ/teritoriale de a comunica, sau după caz, de a pune la dispoziția instituțiilor/structurilor cu atribuții privind prevenirea torturii, informațiile solicitate, acordându-le sprijin în realizarea vizitelor de monitorizare.**

Menționăm că, în conformitate cu prevederile art. 6 alin. 1 lit.d) din *Hotărârea Guvernului nr. 797 din 8 noiembrie 2017 pentru aprobarea regulamentelor cadru de organizare și funcționare ale serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal*, autoritățile publice locale sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția instituțiilor/structurilor cu atribuții în monitorizarea și controlul respectării drepturilor omului, în monitorizarea utilizării procedurilor de prevenire și combatere a oricăror forme de tratament abuziv, neglijent, degradant asupra beneficiarilor serviciilor sociale și, după caz, instituțiilor/structurilor cu atribuții privind prevenirea torturii informațiile solicitate, acordându-le sprijin în realizarea vizitelor de monitorizare, în condițiile legii.

Față de cele expuse, precizăm următoarele:

Conform Ghidului practic "Monitorizarea locurilor de detenție" și a „Ghidului de stabilire și desemnare a MNP-urilor” ale Asociației pentru prevenirea torturii, **definiția "locurilor de detenție" din articolul 4 alineatul (1) OPCAT este formulată în sens foarte larg**, pentru a oferi cea mai largă protecție posibilă persoanelor care sunt private de libertate. Elementele cheie ale definiției sunt: **persoanele nu pot părăsi locul de detenție și detenția are legătură cu autoritatea publică.**

S-a considerat neadecvată definirea "locurilor de detenție" în OPCAT prin

prezentarea unei liste închise și exhaustive a categoriilor de instituții. O astfel de abordare ar fi dus în mod inevitabil la crearea unui sistem de vizite prea restrâns și restrictiv în domeniul său de aplicare.

Cu toate acestea, anumite categorii intră în sfera de aplicare a definiției OPCAT a "locului de detenție" și ar putea fi exprimate printr-o definiție neexhaustivă în legislația națională, din motive de claritate, de exemplu: • secții de poliție; • arestul preventiv; • închisori; • centrele de detenție juvenile; • facilitățile de poliție de frontieră și zonele de tranzit la punctele de trecere a frontierei, porturile și aeroporturile internaționale; • centre de detenție pentru imigranți și solicitanți de azil; • instituții psihiatrice; • centrele de detenție aflate sub jurisdicția militară; • mijloace de transport pentru transferul deținuților.

În plus, față de aceste categorii relativ evidente, **articolul 4 cere ca MNP să aibă acces la orice alt loc în care cineva poate fi ținut împotriva voinței sale, în legătură, chiar indirect, cu autoritatea publică.** Două fraze cheie din definiția "locului de detenție" în accepțiunea articolului 4 descriu natura acestei conexiuni: • "sub jurisdicția și controlul său"; • "în virtutea unui ordin dat de o autoritate publică sau la inițiativa acesteia sau cu consimțământul sau cu acordul acesteia" (care se referă la mijloacele prin care o persoană este sau poate fi ținută într-un loc de detenție).

SPT consideră, în relație cu implementarea acestei definiții în practica operațională, **că ar fi de dorit „să se dea o interpretare cât mai largă acestei definiții, pentru a crește impactul activităților preventive ale MNP-urilor”.** „Orice loc în care o persoană este privată de libertate (în sensul că nu este liberă să îl părăsească după propria voință) sau în care (...) o persoană ar putea să fie lipsită de libertate, ar trebui să intre sub incidența mandatului OPCAT dacă este o situație în care statul exercită, sau ar putea exercita, o funcție de reglementare”.

În conformitate cu Protocolul opțional, potrivit art. 29² alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt locuri de detenție, potrivit legii: penitenciarele, inclusiv penitenciarele-spital; centrele educative, centrele de detenție, centrele de reținere și arestare preventivă, serviciile de tip rezidențial pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal; spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță și spitalele de psihiatrie; centrele de tranzit, centrele de cazare a străinilor luați în custodie, centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări; centrele în care se acordă servicii de asistență pentru consumatorii de droguri, în regim închis; orice alt loc care îndeplinește condițiile art. 29² alin. (1) privind definirea locului de detenție sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială.

Mai mult, în cazul în care instituția vizitată nu se conformează, Avocatul Poporului sau, după caz adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție va informa asupra acestui aspect autoritatea ierarhic superioară ori autoritatea administrației publice locale sau centrale care a emis autorizația de funcționare, **în cazul locurilor de detenție private** (art. 29¹² alin. (3) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

Ca atare, precizăm că în privința centrelor pentru copii (centrele în care sunt cazate persoanele cu dizabilități; centrele de plasament; centrele de primire a copilului în regim de urgență; centrele maternale) sunt incidente dispozițiile OPCAT, în cazul oricărui fel de așezământ instituțional – penal, corecțional, educațional, de protecție, social, terapeutic, medical, administrativ – fie el public sau privat – pe care copilul nu îl poate părăsi după voia sa. În cazul acestora, atât hotărârea Comisiei pentru Protecția Copilului, cât și sentința judecătorească reprezintă ordine ale unei autorități judiciare, administrative sau de altă natură.

Faptul că plasarea în respectivele instituții se face la cererea, cu acordul sau interesul persoanelor vizate, ca serviciu social, nu este de natură a exclude de la controlul instituit de Protocol modul în care sunt oferite respectivele servicii sociale, atât timp cât beneficiarii nu sunt liberi, din orice motiv, să părăsească locațiile respective la orice moment, fără a obține vreun acord și fără a necesita ajutor în acest sens. Conform art. 4 alin. (2) din Protocol, **privarea de libertate înseamnă „orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin ordinul oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură”.**

Aceeași situație se regăsește și la centrele pentru persoanele vârstnice.

b) referitor la atitudini necorespunzătoare ale autorităților publice față de membrii echipei de vizită

În acest context, amintim vizita **la Secția 26 de Poliție din cadrul Poliției Sectorului 4 București**, unde echipei de vizită i s-a refuzat accesul în secția de poliție, deși membrii acesteia (jurist și medic, consilieri în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție) au prezentat legitimațiile de serviciu, iar reprezentantul ONG cartea de identitate, însoțite de împuternicirea Avocatului Poporului de efectuare a vizitei.

Motivat de necesitatea prezentării cărții de identitate de către toți membrii echipei de vizită (medic și jurist), care de altfel se aflau în incinta Secției 26 de Poliție București în exercitarea atribuțiilor de serviciu, aceștia au fost intimidați și amenințați de către agenții de poliție menționându-li-se că nu vor pleca din secția de poliție până nu se legitimează cu cartea de identitate; că pot fi reținuți pentru 24 de ore pentru că nu se legitimează cu cartea de identitate, din cauza unei suspiciuni în ceea ce privește prezența acestora în secția de poliție.

Precizăm că, potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată, invocată de agentul de poliție, constituie contravenție săvârșirea oricăreia dintre următoarele fapte: art. 31 refuzul unei persoane de a da relații pentru stabilirea identității sale, de a se legitima cu actul de identitate sau de a se prezenta la sediul poliției, la cererea ori la invitația justificată a organelor de urmărire penală sau de menținere a ordinii publice, aflate în exercitarea atribuțiilor. **Or identitatea membrilor echipei de vizită fusese stabilită pe baza legitimațiilor de serviciu și a cărții de identitate (în cazul reprezentantului ONG) însoțite de împuternicirea emisă de Avocatul Poporului.**

În cadrul discuțiilor purtate cu șeful Secției 26 Poliție București, acesta a invocat o neînțelegere din partea subordonaților săi cu privire la accesul membrilor echipei în interiorul secției de poliție, precizând că potrivit susținerilor acestora, membrii echipei de vizită ar fi refuzat să lase telefoanele mobile la intrare, aspect care nu corespundea adevărului și care i-a fost adus la cunoștință de către reprezentanții Domeniului prevenire a torturii în locurile de detenție.

Având în vedere atitudinea ofițerului de serviciu, de a intimida și amenința reprezentanții MNP, aceștia au decis să nu mai efectueze vizita. În legătură cu acest aspect, Recomandările Subcomitetului Națiunilor Unite pentru Prevenirea Torturii (SPT) precizează că atunci când membrii echipei de vizită se simt amenințați, vizita nu se mai efectuează. În plus, reținem că Legea nr. 360/2002 privind Statutul poliștilor prevede ca îndatorire a poliștilor ”să aibă o conduită corectă, să nu abuzeze de calitatea oficială și să nu compromită prin activitatea sa publică ori privată, prestigiul funcției sau al instituției din care face parte”.

În contextul celor expuse, reținem că potrivit art. 21 pct. 2 și art. 35 din Protocolul opțional, membrilor mecanismelor naționale de prevenire li se acordă privilegiile și imunitățile necesare pentru a-și exercita atribuțiile în mod independent.

Incidentul a fost adus la cunoștință Ministrului Afacerilor Interne, căruia i s-a solicitat dispunerea măsurilor legale și aducerea la cunoștința unităților din subordine, inclusiv secțiilor de poliție atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

În urma demersurilor efectuate de către instituția Avocatul Poporului, Inspectoratul General al Poliției Române prin Serviciul Coordonare Centre de Reținere și Arestare Preventivă a comunicat că **a retransmis tuturor unităților subordonate repere referitoare la activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, care îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional, fiind vizată și includerea în programele de formare profesională continuă a unor teme referitoare la Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, inclusiv prin invitarea reprezentanților instituției Avocatul Poporului în calitate de lectori.**

c) referitor la refuzul unor autorități vizitate de a pune la dispoziție înscrisuri sau copii ale acestora

- conducerea Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Rădăuți Prut a pus la dispoziția echipei de vizită înscrisurile solicitate pentru a fi studiate/analizate, **dar nu a eliberat copii după Procedura de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere, invocând caracterul secret al acestora și regulamentele de organizare ale Poliției de Frontieră.** Ulterior vizitei, documentele solicitate au fost puse la dispoziția echipei de vizită.

Avocatul Poporului a recomandat respectarea dispozițiilor legale prevăzute la art. 4 și art. 29⁸ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.

► **Bugetul MNP.** Potrivit art. 29¹⁹ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, finanțarea cheltuielilor curente și de capital ale activității de prevenire a torturii și a tratamentelor cu cruzime, inumane sau degradante se asigură de la bugetul de stat, iar **fondurile destinate acestuia** fac parte din bugetul instituției Avocatul Poporului.

Menționăm că, potrivit răspunsului Biroului Financiar, salarizare, resurse umane, în anul 2017, bugetul instituției Avocatul Poporului a fost întocmit în conformitate cu prevederile Legii nr. 500/2002, cu încadrarea acestora în mod obligatoriu în limitele comunicate de Ministerul Finanțelor Publice prin scrisoarea cadru, conform prevederilor Legii nr. 69/2010. ”Având în vedere că bugetul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție este parte integrantă și nu distinctă a bugetului instituției Avocatul Poporului, care are calitatea de ordonator principal de credite, sumele din anexă revin MNP, în directă corelație cu limitele comunicate în scrisoarea cadru și repartizarea judicioasă pentru finanțarea activității de ansamblu a instituției”. Conform anexei la adresa amintită, **bugetul MNP 2017 a fost de 2546 mii lei, din care: cheltuieli personal (CAS, șomaj, risc de accidente, concedii și indemnizații) -2224 mii lei; bunuri și servicii (exemplu: prestări servicii, deplasări externe, deplasări interne, obiecte inventar, pregătire profesională)-316 mii lei; cheltuieli capital 6 mii lei.**

► **pentru mediatizarea atribuțiilor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au avut loc următoarele acțiuni:**

- organizarea unei mese rotunde în data de 12 decembrie 2017 la Centrul de Formare și Perfecționare a Polițiștilor „Nicolae Goleșcu” Slatina, județul Olt, cu tema „Vizitele Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul Instituției Avocatului Poporului, Centrul Zonal Craiova”;

- La data de 26 iunie 2017, a fost organizată la Penitenciarul București-Rahova o comunicare pentru a marca Ziua Internațională pentru Sprijinirea Victimelor Torturii. Comunicarea a inclus două părți: prima parte s-a referit la elementele specifice torturii, tratamentelor inumane sau degradante, cât și la principii din Regulile Mandela; cea de-a doua parte a prezentării a vizat aspecte rezultate din activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cu accent pe organizarea și desfășurarea vizitelor, implementarea recomandărilor făcute instituției vizitate.

- organizarea unui eveniment în data de 26 iunie 2017, la CRRN Galda de Jos, județul Alba privind ”Rolul Mecanismului Național pentru prevenirea torturii, a tratamentelor inumane sau degradante în respectarea drepturilor omului și demnității umane” cu prilejul Zilei Internaționale pentru sprijinirea victimelor torturii;

- Eveniment dedicat Zilei internaționale pentru sprijinirea victimelor torturii organizat în data de 26 iunie 2017, de reprezentanții Centrului Zonal Bacău în Penitenciarul Bacău. Evenimentul a constat în instruirea unei părți a personalului Penitenciarului Bacău cu privire la subiecte precum: importanța zilei internaționale pentru sprijinirea victimelor torturii; demnitatea umană; conceptele de tortură, tratament inuman sau degradant; vulnerabilități în penitenciare; rolul și activitatea Mecanismului național de prevenire a torturii etc. Instruirea a fost susținută de reprezentanții Centrului Zonal Bacău din cadrul instituției Avocatului Poporului, din partea Penitenciarului Bacău participând Doamna Director Adjunct Intervenție Psihosocială Geanina Ștefan – Subcomisar, precum și un număr de aproximativ 40 de angajați din diverse sectoare de activitate ale Penitenciarului Bacău.

- Work-Shop-ul ”CONCEPTUL DE PREVENIRE A TORTURII” organizat în data de 10 iulie 2017 de reprezentanții Centrul Zonal Bacău la Căminul pentru persoane vârstnice Bacău. Cu această ocazie un număr de 15 angajați ai Căminului au primit informații cu privire la conceptele de tortură, tratament inuman sau degradant, demnitatea umană și activitatea Domeniului privind prevenirea torturii și a cadrului legislativ aplicabil. Au fost înmânate mape cu informații referitoare la subiectele menționate anterior, precum și la practica CEDO în ceea ce privește faptele care pot fi încadrate ca fiind tortură, tratament inuman sau degradant. S-au purtat discuții cu privire la situațiile care ar putea fi încadrate la fapte de tortură, tratament inuman sau degradant. Evenimentul a avut rolul să evidențieze activitatea Domeniului privind prevenirea torturii și să asigure garantarea respectării drepturilor și

libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în custodia Căminului pentru persoane vârstnice Bacău.

- Masă rotundă cu instituțiile din județul Vaslui, care au în subordine locuri de detenție, având ca temă vizitele Mecanismului Național de Prevenire din cadrul instituției Avocatul Poporului, în data de 10 noiembrie 2017. Evenimentul s-a desfășurat la Sala Mare a sediului Consiliului Județean Vaslui, cu începere de la ora 12,00. Participanții au fost reprezentanți ai autorităților care au în subordine locuri de detenție (Consiliul Județean Vaslui, Consiliul Local Vaslui, Primăria Municipiului Vaslui, Penitenciarul Vaslui, Inspectoratul de Poliție al Județului Vaslui, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui, Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog al Județului Vaslui etc.), ai asociațiilor profesionale (medici, psihologi, asistenți sociali), precum și ai organizațiilor neguvernamentale (Asociația Iris Vaslui, Asociația Romilor Creștini "Calea, Adevărul și Viața" Bacău, Asociația Pro Democrația Piatra-Neamț). Evenimentul a avut rolul să prezinte activitatea Domeniului privind prevenirea torturii și să asigure garantarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în custodia centrelor de detenție din județul Vaslui.

- Masa rotundă cu tema –Vizitele Mecanismului Național de Prevenire la Așezământul social „Sfântul Ghelasie,, Galda de Jos, județul Alba în data de 14 decembrie.2017.

4. Pregătirea profesională a membrilor echipelor de vizită și acțiuni ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

La nivel național au avut loc următoarele activități:

- participarea la întâlnirea cu domnul Willy Fautré, directorul organizației Drepturile Omului fără Frontiere, sediul instituției Avocatul Poporului, 20 ianuarie 2017. Au avut loc discuții cu privire la acuzațiile de procese inechitabile, erori judiciare, lipsa de independență a judecătorilor și condițiile de detenție în închisorile din România.

- Dezbateri publice – Dreptul la muncă al deținuților, 25 aprilie 2017 București, Palatul Parlamentului, în care au fost dezbătute aspecte privind: introducerea posibilității deținuțului de a fi cosemnatar la contractul de prestări servicii în vederea recunoașterii dreptului de vechime în muncă; calificarea profesională a deținuților în sensul că aceasta ar

trebui să se realizeze în orice moment, nu doar în ultimul an de detenție; identificarea unor soluții cu privire la stimularea autorităților locale de a folosi deținuții la muncă în folosul comunității; reinserția socială a deținuților cu prioritate în societățile Consiliilor Locale; •motivarea deținuților.

- participare la cursul cu tema „Managementul modern al serviciilor de psihologie aplicată în domeniul securității naționale – Ediția a IV-a”, 28 ianuarie 2017, organizat de Asociația de Psihologie Aplicată Timișoara și Colegiul Psihologilor din România;

- participare la reuniunea organizată la data de 17 februarie 2017 de Filiala Regională a O.A.D.O. Craiova referitoare la colaborarea avută în cursul anului 2016 și stabilirea obiectivelor pentru anul 2017;

- participare în data de 22 februarie 2017 la prezentarea Raportului de activitate pe anul 2016 al Administrației Naționale a Penitenciarelor. Evenimentul a vizat prezentarea Raportului anual de activitate pe anul 2016 al Administrației Naționale a Penitenciarelor, reținându-se că, pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, lucrările de reparații curente au crescut față de anul precedent, fiind astfel create noi locuri de cazare în penitenciare;

- participare la *Dezbaterea publică – Identificarea de soluții sustenabile pentru respectarea drepturilor omului în România prin perspectiva executării pedepselor privative și neprivative de libertate* – București, Palatul Parlamentului, organizată de Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Minorități Naționale din Camera Deputaților și structurată pe două secțiuni, respectiv: **soluții sustenabile** pentru evitarea supraaglomerării din penitenciare, respectiv pentru ameliorarea condițiilor de detenție și **măsuri active** și complementare pentru reintegrarea persoanelor private de libertate în societate, 21 martie 2017;

- participare la dezbatere publică – proiect act normativ pentru completarea Legii nr. 254/2013, Camera Deputaților, Parlamentul României, 4 aprilie 2017;

- participare în data de 06 aprilie 2017 la Conferința de presă de închidere a proiectului “Consolidarea capacității sistemului de arest preventiv de a respecta instrumentele internaționale relevante privind drepturile omului”, eveniment organizat de Inspectoratul General al Poliției Române. Inspectoratul General al Poliției Române a derulat în perioada aprilie 2014 – aprilie 2017 proiectul „Consolidarea capacității sistemului de arest preventiv de a respecta instrumentele internaționale relevante privind drepturile omului”, finanțat de Regatul Norvegiei prin Mecanismul Financiar Norvegian 2009-2014, în cadrul Programului RO23 “Servicii corecționale inclusiv sancțiuni non privative de libertate”, gestionat de Ministerul Justiției în calitate de Operator de Program. Proiectul a fost implementat în parteneriat cu Consiliul Europei și a avut ca obiectiv îmbunătățirea sistemului de reținere și arest preventiv, în conformitate cu instrumentele internaționale relevante în domeniul drepturilor omului. Principalele rezultate obținute în cadrul acestuia au fost: desfășurarea a 43 sesiuni de formare profesională, elaborarea a două ghiduri și două broșuri de bune practici privind drepturile omului respectiv prevenirea discriminării în centrele de reținere și arest preventiv (ghidurile sunt disponibile în limba română, iar broșurile în limbile română, maghiară și romanes), editarea și tipărirea a 300 de exemplare de ghiduri și 1200 broșuri de bune practici privind drepturile omului ce au fost distribuite personalului din centrele de reținere, editarea și tipărirea a 300 de exemplare de ghiduri și 800 broșuri de bune practici privind antidiscriminarea, ce au fost distribuite personalului din centrele de reținere, dotarea centrelor de reținere și arest preventiv cu echipamentele necesare îmbunătățirii infrastructurii centrelor, în conformitate cu instrumentele internaționale relevante privind drepturile omului.

- participare în data de 20 aprilie 2017 la dezbaterea asupra proiectului de lege privind grațierea – invitație lansată de Asociația Ține de noi împreună cu Fundația Hanns Seidel-România. La dezbatere au participat avocați, judecători, reprezentanți ai Administrației

Naționale a Penitenciarelor, dar și reprezentanți ai societății civile care au expus un punct de vedere asupra proiectului de lege.

- participare la *Forumul Seniorilor*, organizat de Confederația Caritas România, împreună cu Asociația C.A.R.P. „Omenia” București, 25 aprilie 2017. Confederația Caritas România, împreună cu Asociația C.A.R.P. „Omenia” București, partener în cadrul proiectului „Cetățeni Activi la Puterea a Treia”, a Forumul Seniorilor, ca un spațiu de comunicare între parlamentarii români și reprezentanții seniori ai Parlamentului Seniorilor – for consultativ care apără și promovează interesele persoanelor vârstnice. La întâlnire au participat ministrul sănătății, senatori și deputați, reprezentanți ai societății civile și ai grupurilor de inițiativă care apără interesele și drepturile persoanelor vârstnice din România. În cadrul întâlnirii a fost prezentată activitatea Domeniului privind prevenirea torturii, cu accent pe vizitarea centrelor și căminelor pentru vârstnici asigurând organizatorii de întregul sprijin al instituției și exprimând disponibilitatea pentru viitoarele colaborări.

- participare la Conferința *Managementul serviciilor pentru vârstnici: sustenabilitate și dezvoltare profesională*, București, 10-12 mai 2017. Conferința a fost organizată de Asociația Directorilor Instituțiilor pentru Vârstnici (A.D.I.V.) din România, în colaborare cu Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași și a cuprins: prezentări despre abordări integrative și potențialul inovativ în serviciile pentru persoanele vârstnice; dezvoltarea profesională a directorilor de centre; echipa geriatrică și supervizarea personalului din centrele de îngrijire și asistență; prevenirea suprasolicitării și a epuizării; managerul socio-medical, o căutare constantă a echilibrului între standarde, calitate și resurse, susținute de invitați din Italia, Belgia și Austria. În cadrul întâlnirii a fost prezentată prioritatea Domeniului privind prevenirea torturii în respectarea drepturilor persoanelor vârstnice care beneficiază de serviciile rezidențiale publice sau private.

- participare la Masa rotundă „Aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități pe segmentul psihosocial – de la teorie la practică”, organizată de Comisia pentru egalitate de șanse din Senat și Asociația Română de Psihiatrie Medico-Legală, în parteneriat cu Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Consiliul Național al Dizabilității din România, Senat, Palatul Parlamentului, 17 mai 2017. Scopul principal al organizării mesei rotunde a fost prezentarea proiectului legislativ privind executarea măsurilor de siguranță cu caracter medical din perspectiva aplicării Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități și formularea unor propuneri de modalități concrete privind organizarea unui sistem integrat de reabilitare psihosocială.

- participarea la Simpozionul organizat de O.A.D.O. Filiala Regională Craiova în data de 22 iunie 2017, cu tema „Drepturile omului - Obiectiv prioritar al României democratice, esență a existenței umane”, Craiova.

- participare la Conferința Soluții legislative pentru implementarea deciziei pilot a CEDO privind condițiile de detenție în penitenciare, organizată de Comisia juridică, de disciplină și imunități din Camera Deputaților, 29 iunie 2017.

- participare la cursul de formare profesională continuă în specialitatea Psihologie clinică „Carieră sau familie? Echilibrul între viața profesională – Viața de familie, o prioritate a societății și a noastră ca specialiști în sănătatea mentală”, 02.09.2017, curs realizat de Asociația Institutul de Promovare a Psihologiei Experimentate și Colegiul Psihologilor din România.

- participare la cursul de formare profesională cu tema Drepturile omului o abordare europeană a executării pedepsei privative de libertate, organizat de Administrația Națională a Penitenciarelor, 5-7 septembrie 2017. Au fost prezentate aspecte relevante din activitatea

Domeniului privind prevenirea torturii, cu accent pe vizitarea locurilor de detenție (penitenciare), din rapoartele de vizită, precum și Regulile Mandela.

- participare la Evenimentul aniversar "20 de ani de la înființarea Instituției Avocatul Poporului" în perioada 19-22 septembrie 2017.

- participarea la Conferința internațională privind drepturile omului, Palatul Parlamentului, 23 septembrie 2017.

- participare la Masa Rotundă privind detenția și alternativele la detenție, în contextul creșterii numărului de cazuri de detenție în rândul familiilor și copiilor, precum și a aspectelor problematice legate de evaluarea vârstei copiilor neînsoțiți și interpretarea prevederilor legale în domeniu, 18 octombrie 2017.

- participare la masa rotundă cu tema: „Perspective juridice privind reabilitarea psihosocială a pacienților aflați sub incidența măsurilor de siguranță cu caracter medical”, organizată în data de 15 noiembrie 2017 la Parlamentul României de către Comisia pentru egalitate de șanse din Senatul României și Asociația Română de Psihiatrie Medico - Legală, în parteneriat cu Consiliul Național al Dizabilității din România. Scopul întâlnirii a fost prezentarea și dezbateră din perspective juridice a unei propuneri legislative privind executarea măsurilor de siguranță cu caracter medical, în vederea facilitării reintegrării sociale a persoanelor cu dizabilități psihosociale.

- participare la Sesiunea de informare și pregătire ***"Provocări și reușite în identificarea solicitanților de azil vulnerabili"***, Fundația ICAR, București, 23 octombrie 2017. La întâlnire au fost prezentate primele concluzii și piedici în implementarea proiectelor fundației, evenimentul desfășurându-se în cadrul proiectului „Servicii de sănătate și accesibile pentru solicitanții de azil din România”, implementat de Fundația ICAR în parteneriat cu organizația AIDRom. Scopul proiectului este îmbunătățirea condițiilor de primire și ședere ale solicitanților de azil de pe teritoriul României, prin furnizarea de asistență medicală și psihologică.

- Vizita de studiu a reprezentanților Instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova la Spitalul de Psihiatrie Socola Iași în data de 20 noiembrie 2017. Evenimentul a făcut parte dintr-un proiect al Instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova, care avea ca scop vizitarea instituțiilor de protecție a drepturilor omului din România. Cu această ocazie, reprezentanții delegației din Republica Moldova au vizitat toate secțiile Spitalului de Psihiatrie Socola Iași, au purtat discuții cu personalul medical, pacienții și conducerea, cu privire la diferențele și similitudinile dintre condițiile de cazare și tratament din unitate și din Republica Moldova.

- participare la Conferința internațională "Suport în luarea deciziilor acordat persoanelor cu dizabilități mintale" organizată în data de 12 decembrie 2017 de Centrul de Resurse Juridice la Hotel Novotel București, în cadrul proiectului „SOS: ONG-urile din România, împreună pentru drepturile persoanelor cu dizabilități mintale închise în instituții” implementat de Centrul de Resurse Juridice și co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă. Participanți la conferință au fost atât din străinătate cât și din România, iar discursurile au avut ca temă necesitatea modificării legislației române referitoare la tutelă și curatelă, în scopul punerii în practică a prevederilor Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități. S-a subliniat faptul că prevederile Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități sunt novatoare, avangardiste, motivat de faptul că persoana cu dizabilități este considerată a fi egală în drepturi cu orice altă persoană.

- participare la Conferința anuală privind condițiile de recepție și integrarea persoanelor cu o formă de protecție organizată de Reprezentanța în România a Înalțului

Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR), împreună cu Inspectoratul General pentru Imigrări și Consiliul Național pentru Refugiați, 12 decembrie 2017.

- participare la Conferința anuală a Coaliției pentru Drepturile Migranților și Refugiaților. Evenimentul a marcat, de asemenea, încheierea proiectului EMINET, prin ale cărui activități s-a urmărit creșterea capacității organizațiilor neguvernamentale de a participa la formularea politicilor de migrațiune, 13 decembrie 2017.

- participare la întâlnirea organizată la sediul Fundației ICAR, având ca obiect stabilirea criteriilor viitoarei colaborări.

- participare la Festivalul Multiart pentru deținuți “Dana Cenușă – Descătușare prin cultură” la Teatrul “Nottara” din București.

Manifestările internaționale la care au participat reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în anul 2017 au fost următoarele:

- participare în perioada 03-06 aprilie 2017 la Conferința de lansare pentru Rețeaua UE a MNP, organizată de Consiliul Europei la Strasbourg, proiect comun între Uniunea Europeană și Consiliul Europei. Primele sesiuni ale acestei conferințe au fost dedicate identificării priorităților tematice în vederea ajungerii la un acord asupra unui program de lucru în cadrul proiectului, iar următoarele sesiuni au abordat problema modului de a asigura un impact prin Mecanismele Naționale de Prevenire prin raportare eficace, recomandări, follow-up și o cooperare strategică între MNP și o varietate de părți interesate. Conferința a avut la bază cercetările efectuate de către Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului și Centrul de Implementare pentru Drepturile Omului de la Universitatea din Bristol, precum și o serie de discuții care s-au desfășurat în câte patru ateliere și discuții ulterioare acestora. S-au purtat discuții asupra unor principii generale privind funcționarea Mecanismelor Naționale. Astfel, s-a precizat că Mecanismele naționale de prevenire sunt mandatate pentru a preveni tortura și relele tratamente, în conformitate cu prerogativele Protocolului opțional la Convenția ONU împotriva torturii (OPCAT). În acest scop, acestea trebuie să efectueze vizite în toate locurile de detenție, să examineze în mod regulat tratamentul persoanelor private de libertate, să facă recomandări și să prezinte propuneri și observații cu privire la legislația existentă sau la proiectele de lege, toate cu scopul de a îmbunătăți, dacă este necesar, tratamentul și condițiile persoanelor private de libertate și de a consolida protecția împotriva torturii și a altor forme de maltratare.

- participare la Reuniunea Rețelei SEE MNP, organizată de Protectorul Cetățenilor (Ombudsman) al Republicii Serbia, în perioada 25-26 mai 2017, în Belgrad, Republica Serbia. Temele abordate s-au referit la tratamentul persoanelor private de libertate cu tulburări psihice

în centrele de reținere și arestate preventivă, penitenciare, spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță și centre sociale de îngrijire, principalele aspecte atinse fiind: tratamentul și drepturile persoanelor cu tulburări psihice private de libertate, măsuri speciale de protecție a acestei categorii de persoane, aplicarea mijloacelor de imobilizare, aplicarea sancțiunii cu izolarea, pregătirea profesională a personalului, internarea voluntară/involuntară, consimțământul informat, revizuirea periodică a măsurii internării nevoluntare.

Pe parcursul reuniunii, participanții au împărtășit din experiența obținută prin monitorizarea locurilor de detenție care custodiază persoane cu tulburări psihice, bune practici și provocări. La finalul întâlnirii s-a reținut: aplicarea măsurilor de conținere în scop de pedeapsă sau pentru a suplini lipsa de personal; numărul insuficient de personal medical (în special medici psihiatri); insuficienta pregătire profesională a personalului din unitățile care custodiază persoane cu tulburări psihice (în special a celui din cadrul poliției). De asemenea, participanții au evidențiat rolul Convenției Națiunilor Unite pentru drepturile persoanelor cu dizabilități în protecția drepturilor persoanelor cu tulburări psihice, private de libertate în centre sociale de îngrijire (în special art. 19, conform căruia, statele părți la Convenție trebuie să întreprindă măsurile necesare în vederea dezinstituționalizării acestor persoane).

- în perioada 31 mai - 1 iunie 2017 a avut loc la Strasbourg reuniunea organizată de Direcția Generală pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei cu privire la proiectul de norme europene în domeniul detenției migranților elaborat de un grup de experți guvernamentali. Evenimentul a oferit oportunitatea discutării primului proiect cuprinzător de reguli privind detenția administrativă a migranților, care ar putea aduce o îmbunătățire semnificativă a condițiilor în care aceste persoane sunt ținute. În baza observațiilor care au decurs din consultare, comitetul de experți va finaliza proiectul de norme juridice și-l va prezenta Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei spre adoptare.

- participare la Conferința Rețelei SEE MNP – Grup medical cu tema „Protecția sănătății în penitenciare și instituții psihiatrice” organizată la Podgorica, Muntenegru, în perioada 5 – 6 iulie 2017. La reuniunea organizată de Protectorul Drepturilor și Libertăților Omului (Ombudsman) din Muntenegru, au participat reprezentanți MNP din mai multe țări membre ale rețelei SEE MNP (Austria, Bulgaria, Croația, Ungaria, Bosnia-Herțegovina, Macedonia, Kosovo, Slovenia, România, Serbia și Muntenegru), precum și Coordonatorul de Proiect din partea Consiliului Europei.

● Școala de Vară cu tema „Monitorizarea detenției, cu aplicarea Regulilor Nelson Mandela ale ONU” desfășurată în perioada 14 – 17 august 2017 la Bristol, Marea Britanie. Organizate de Universitatea din Bristol, Penal Reform International și Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT), lucrările Școlii de Vară au avut drept scop abordarea domeniului specific al Regulilor minime standard pentru Tratatamentul Deținuților care au fost revizuite în 2015. La eveniment au participat reprezentanți ai Mecanismelor Naționale de Prevenire (MNP) din 20 de țări (Argentina, Cambodgia, Canada, Costa Rica, Croația, Cehia, Estonia, Finlanda, Franța, Macedonia, Kirghizstan, Noua Zeelandă, Norvegia, România, Suedia, Scoția, Serbia, Slovenia, Elveția și țara gazdă Marea Britanie), precum și experți în domeniul monitorizării și corectării detenției. Organizată ca o succesiune de module interactive, Școala de Vară a fost condusă de specialiști dintr-o gamă largă de organizații, incluzând Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR), Uniunea Americană pentru Libertatea Civilă, Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT), Subcomitetul ONU pentru Prevenirea Torturii (SPT) și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT).

- în perioada 11-15 septembrie 2017, a fost organizat un stagiul de pregătire profesională de către Asociația pentru Prevenirea Torturii Geneva la Penitenciarul Fresnes din Paris, Republica Franceză. Stagiul de pregătire s-a derulat în colaborare cu organismul francez Controlorul General al Locurilor Privative de Libertate (CGLPL). Stagiul de pregătire profesională a constat în participarea unui membru al MNP-ului român la efectuarea unei vizite aprofundate împreună cu o echipă din partea CGLPL, într-un penitenciar de femei, cu scopul de a observa metodologia de lucru și de a raporta ulterior această experiență în cadrul MNP-ului român. În cadrul stagiului de pregătire au fost prezentate atribuțiile și obiectivele membrilor echipei, a fost vizitat un penitenciar, s-au purtat discuții cu privire la drepturile persoanelor private de libertate și la aplicarea acestora în practică. De asemenea, s-au studiat documente, s-au realizat interviuri și s-a participat la diverse proceduri de lucru ale personalului din penitenciar. După patru zile petrecute alături de echipa franceză, au fost identificate o serie de probleme comune pentru sistemele penitenciare din Franța și România (igiena precară în anumite zone ale penitenciarului și lipsa de activitate a deținuților), dar și diferențe în ceea ce privește calitatea bună a asistenței medicale, lipsa supraaglomerării și condițiile de cazare bune.

- **Workshop – 25-27 septembrie 2017 – Communication skills & techniques – Viena, Austria**, organizat de International Ombudsman Institute (IOI).

La acest workshop, IOI a creat posibilitatea pentru participanți de a învăța tehnici de interviu și abilități de comunicare printr-o abordare practică, menținând în același timp principiul ”do-no-harm” (nu face rău), esențial atunci când aceștia monitorizează locurile de detenție și interviuează persoane din locuri de detenție, în special pe cele care sunt vulnerabile și au nevoie de sprijin.

- **Workshop – 14-15 noiembrie 2017 – Brainstorming meeting on the norm-making powers and skills management of NPMs – Praga, Cehia**, organizat de UE și Consiliul Europei.

Evenimentul a avut ca temă principală schimbul de idei privind MNP-ul individual, respectiv în ce măsură acesta își poate asuma ”elaborarea normelor legale” pe plan intern și în ce domenii au mai multă influență normele sale elaborate. În același context, au fost abordate mai multe subiecte, dintre care: puterea de elaborare a normelor MNP la nivel național, puterea potențială de elaborare a normelor MNP la nivel regional, cum se asigură MNP-ul că know-how-ul dezvoltat de membri / personal nu este pierdut în cazul plecărilor, în special al plecărilor bruște etc.

- **Întâlnirea Rețelei din SE Europei a Mecanismelor Naționale de Prevenire a torturii** – Belgrad (Serbia)- 12-13 decembrie 2017. Au participat reprezentanți din toate țările membre Rețelei MNP-urilor alături de observatori din partea Comisiei Europene, APT, SPT, CPT, Kosovo și Ungaria. Au avut loc sesiuni de dezbateri și comentarii comune în care fiecare țară și-a prezentat problematicile cu care se confruntă în cadrul vizitelor alături de informații noi de interes precum: relația cu autoritățile statului, în special cu judecătorul responsabil de acel penitenciar, importanța cunoașterii și aplicării unei metodologii de calitate, rolul ONG-urilor în realizarea vizitelor, realizarea vizitelor pe parcursul a 2-4 zile inclusiv pe timpul nopții, intensificarea vizitelor la căminele pentru bătrâni și centrele pentru copii (au loc abuzuri și nu există protecție pentru aceste categorii) și acordarea unei atenții sporite și monitorizarea tratamentului unor categorii vulnerabile, precum persoanele acuzate de terorism, persoanele cu tulburări mentale sau criminalilor.

5. Monitorizarea locurilor de detenție prin vizitele efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

Comparativ cu perioada 2015-2016, în anul 2017, **s-a constatat o creștere semnificativă a numărului de vizite în trei tipuri de locuri de detenție și anume: în centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, în locurile destinate cazării străinilor și în centrele de reținere și arestare preventivă.**

Drept urmare, în 2017 au fost realizate în total un număr de 21 de vizite (**15 vizite la centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică și 6 vizite la instituțiile de psihiatrie**), comparativ cu 8 vizite în 2016 și 5 vizite în 2015, la aceleași tipuri de instituții. **Tratamentul adulților cu handicap psiho-neuro-locomotor plasați în instituțiile statului a fost monitorizat cu accent pe situația juridică și pe metodele de terapie și recuperare, cunoscându-se faptul că în România, o mare parte dintre adulții cu diagnostic de handicap grav și sever provin din centrele pentru copii și se află în îngrijirea statului pe o perioadă de 20-30 de ani sau mai mult.**

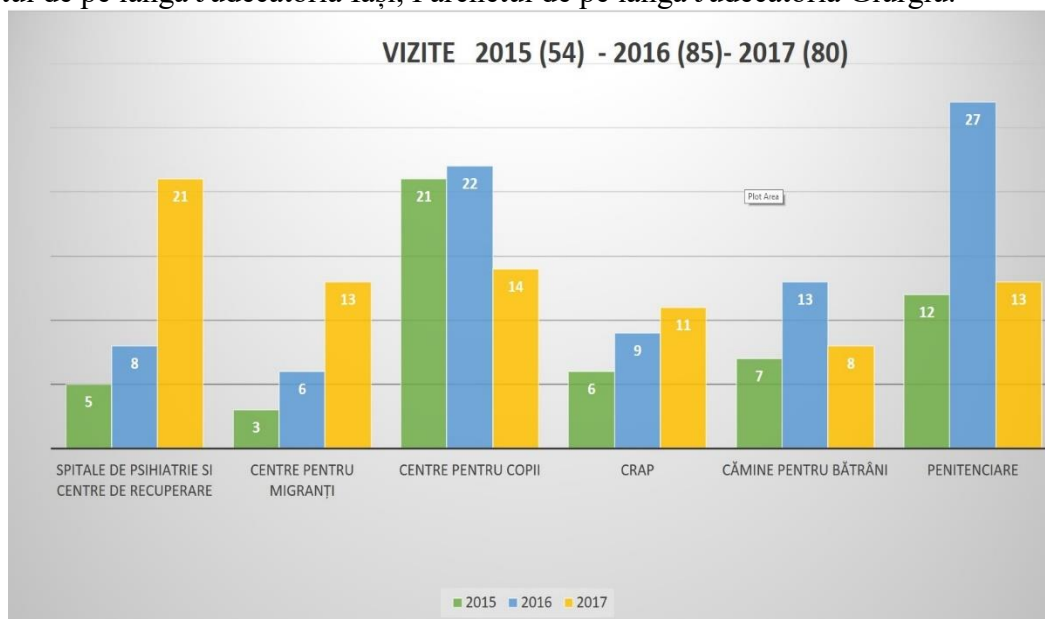
Dacă în anul 2015 au fost realizate 3 vizite la centrele pentru migranți, în 2017 au fost realizate 13 vizite, Domeniul privind prevenirea torturii reacționând la criza europeană a migranților prin vizite, inclusiv pentru verificarea implementării recomandărilor și în perioada afluxului de migranți.

Cu privire la persoanele aflate în custodia poliției, Domeniul privind prevenirea torturii a vizitat în 2017 un număr de 11 centre de arestare preventivă distribuite în întreaga țară, comparativ cu 6 centre în 2015 sau 9 centre în 2016.

Echipele de vizită din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție **au efectuat 80 de vizite în locuri de detenție, din care 10 vizite de verificare a implementării recomandărilor.** Au fost realizate **81 de anchete și au fost înregistrate 48 sesizări din oficiu și 345 petiții.** Au fost emise **32 Recomandări din anchete și 518 recomandări din vizite.**

Vizitele efectuate: 80 de vizite, în 21 cazuri au fost sesizate organele de urmărire penală pentru următoarele locuri de detenție (9 penitenciare, 2 centre de reținere și arest preventiv, 4 centre pentru copii, 2 centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru persoane adulte cu dizabilități, 1 cămin pentru persoane vârstnice, 1 spital de psihiatrie, 2 centre pentru solicitanți de azil), fiind sesizate: Parchetul de pe lângă Tribunalul Tulcea,

Parchetul de pe lângă Judecătoria Argeș, Parchetul de pe lângă Judecătoria București, Parchetul de pe lângă Judecătoria Arad, Parchetul de pe lângă Judecătoria Timișoara, Parchetul de pe lângă Judecătoria Botoșani, Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Jiu (2), Parchetul de pe lângă Judecătoria Pitești, Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași (2), Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 4 București, Parchetul de pe lângă Judecătoria Bălcești-Vâlcea, Parchetul de pe lângă Tribunalul Ilfov, Parchetul de pe lângă Judecătoria Craiova, Parchetul de pe lângă Judecătoria Caracal, Parchetul de pe lângă Judecătoria Drobeta Turnu Severin, Parchetul de pe lângă Judecătoria Suceava, Parchetul de pe lângă Judecătoria Galați, Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași, Parchetul de pe lângă Judecătoria Giurgiu.

Vizitele efectuate în funcție de locurile de detenție:

- **Penitenciare – 13 vizite:** Penitenciarul-Spital București – Rahova; Penitenciarul Rahova; Penitenciarul Slobozia; Penitenciarul Mărgineni; Penitenciarul Focșani; Penitenciarul Iași; Penitenciarul Bacău; Penitenciarul Oradea; Penitenciarul Craiova Pelendava; Penitenciarul Mioveni; Penitenciarul Craiova; Penitenciarul București-Jilava (2).

- **Centre de Reținere și Arestare Preventivă – 11 vizite:** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Buzău; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din județul Teleorman; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Sălaj; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Cluj; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Harghita; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Iași; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vrancea; Centrul Medical de Diagnostic și Tratament Ambulatoriu ”Dr. Nicolae Kretzulescu” București;

- **Centre Migranți - 13 vizite:** Sectorul Poliției de Frontieră Călărași; Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu (2 vizite); Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București; Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni; Centrul de triere din cadrul Poliției de Frontieră Rădăuți -Prut, jud. Botoșani; Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți; Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare (2 vizite); Centrul de Cazare și Proceduri

Pentru Solicitanții de Azil Timișoara (2 vizite); Centrul de Cazare a Străinilor Luați în Custodie Publică Arad.

● **Centre rezidențiale pentru copii – 14 vizite:** Casa de Tip Familiar “Soarele” Giurgiu; Casa de Tip Familiar „Daniela” Giurgiu; Centrul de primire în regim de urgență „Sfânta Maria” Călărași; Centrul de Tip Familiar ”Alexandra – Violeta” din cadrul Complexului de servicii pentru copilul cu nevoi speciale Alexandria; Centrul de plasament "Robin Hood" București; Centrul pentru primire în regim de urgență băieți sector 4 București; Centrul rezidențial de reabilitare comportamentală pentru băieți din cadrul Complexului de Servicii Sociale ”Floare de Colț” Dâmbovița; Centrul de servicii sociale minori care nu răspund penal ”Sf. Spiridon” Târgu Frumos; Centrul rezidențial copii cu dizabilități Focșani; Centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat Oradea; Centrul de plasament „Azur,, - Complex de servicii Victoria; Centrul de plasament pentru copilul cu handicap Hunedoara; Centrul de Plasament Lugoj; Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copiilor cu Dizabilități Târgu Jiu.

● **Centre de recuperare neuropsihiatrică – 15 vizite:** Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Videle, județul Teleorman; C.R.R.N. Bălăceanca Ilfov (și D.G.A.S.P.C. pentru verificare implementare CRRN Bălăceanca); Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru adulți Nedelea; Centrul de Recuperare și Reabilitare Păstrăveni jud. Neamț; Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane cu handicap mintal pentru adulți „Sfânta Ana,, Carei; Centrul de îngrijire și asistență pentru adulți „Alexandru,, Carei, județul Maramureș; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sinersig, județul Timiș; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică nr. 1 Băbeni, jud. Vâlcea; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică nr. 2 Băbeni, jud. Vâlcea; Centrul de Criză și Respiro Băbeni, jud. Vâlcea; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, jud. Vâlcea (2); Centrul de Îngrijire și Asistență Zătreni, jud. Vâlcea; Centrul de Îngrijire și Asistență Bistrița, jud. Vâlcea; Centrul de Îngrijire și Asistență Milcoiu, jud. Vâlcea.

● **Spitale de psihiatrie - 6 vizite:** Secția Psihiatrie Gura Văii; Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga; Spitalul de Psihiatrie Săpunari; Spitalul de psihiatrie Cronici Dumbrăveni; Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Jebel; Centre pentru consumatorii de droguri, în regim închis- “Prof. dr. Alexandru Obregia” din București.

● **Cămine persoane vârstnice - 8 vizite:** Căminul de bătrâni ”Sf. Dumitru Voluntari”; Căminul de bătrâni ”Floriana House” Voluntari, județul Ilfov; Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironești din județul Giurgiu; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice “Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman; Căminul pentru persoane vârstnice "Acad. Nicolae Cajal" București; Centrul pentru Persoane Vârstnice Furculești; Centrul pentru persoane vârstnice Baia Sprie; Cămin de Bătrâni ”Casa Sfântul Iosif” Iași.

De asemenea, au fost efectuate **81 de anchete**, după cum urmează:

Centrul zonal București – 41 anchete: Penitenciarul București Jilava (5); Penitenciarul Găești (3); Penitenciarul Mărgineni (3); Penitenciarul Ploiești (3); Penitenciarul Poarta Albă (5); Penitenciarul București Rahova (6); Penitenciarul Slobozia, Penitenciarul de Femei Târgșor (3); Penitenciarul Tulcea (5); Penitenciarul-Spital Rahova; Penitenciarul Giurgiu (4); Complexul integrat de servicii sociale pentru adulți “Sf. Ioan” din București, Căminul pentru persoane vârstnice "Vintilă Vodă", județul Buzău; Penitenciar Spital Jilava.

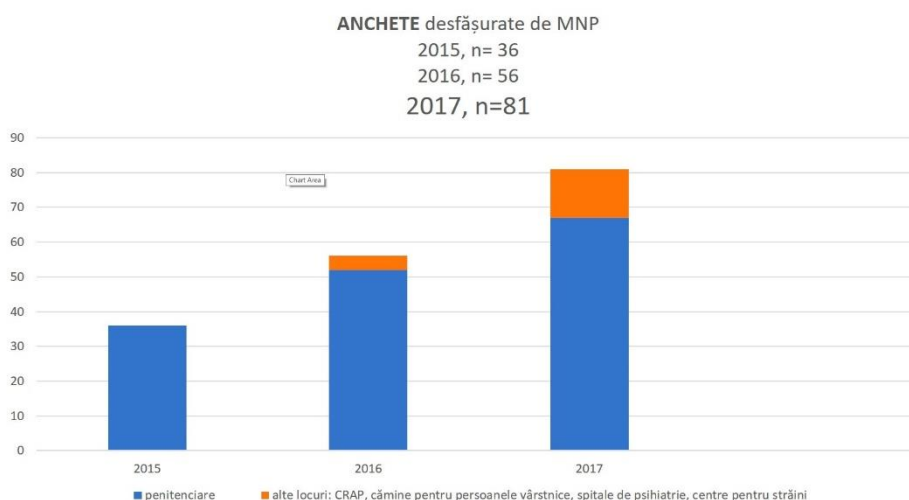
Centrul zonal Bacău – 16 anchete: Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Grajduri-Pădureni, județul Iași (2); Penitenciarul Iași (3); Penitenciarul Vaslui; Căminul pentru persoane vârstnice Solca, județul Suceava; Penitenciarul Brăila; Centrul de

Reținere și Arestare Preventivă Suceava; Penitenciarul Botoșani; Penitenciarul Bacău (2); Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați; Spitalul Clinic de Psihiatrie Socola Iași (2); Instituția Prefectului Județul Suceava.

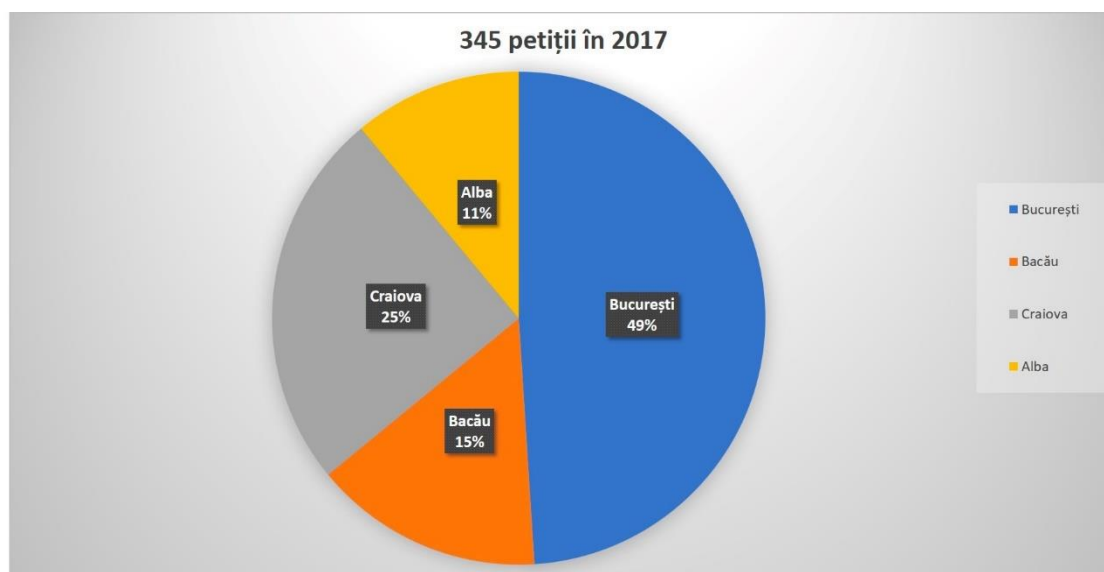
Centrul zonal Alba – 10 anchete: Centrul de reținere și arestare preventivă Alba (2), Penitenciarul Gherla – bărbați, Penitenciarul Gherla – femei, Penitenciarul Târgu Mureș (2), Penitenciarul Bârcea Mare, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Codlea, Spitalul de Psihiatrie și Neurologie Brașov.

Centrul zonal Craiova – 14 anchete: Penitenciarul Craiova (4); Centrul de Detenție Craiova; Penitenciarul Târgu Jiu (2); Penitenciarul Arad (2); Penitenciarul Timișoara (2); Penitenciarul Drobeta Turnu-Severin; Penitenciarul Arad; Penitenciarul Craiova Pelendava.

Vizitele de verificare a implementării recomandărilor (11): Centrul pentru solicitanți de azil Somcuta Mare; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu; Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Rădăuți; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați; CRAP Iași, Centrul de persoane vârstnice Talpa, Centrul de reabilitare comportamentală CSS "Floare de colț"; CRRN Bălăceanca; CRRN Măciuca

În anul 2017 au fost înregistrate **345 petiții**, dintre care la Centrul zonal București- 170 petiții și 149 petiții la Centrele zonale: Alba-38 petiții, Bacău -52 petiții și Craiova-86 petiții.

II. Spitale de psihiatrie, Spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță și Centre de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică

Toate persoanele sunt egale în fața legii și sub incidența legii și au dreptul fără niciun fel de discriminare la protecție egală și beneficiu egal al legii (art. 5 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități).

Spitalele de psihiatrie, spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, secțiile de psihiatrie din spitalele generale, centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică sunt structuri prin care se realizează servicii de sănătate mintală, în conformitate cu Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată.

Spitalul de psihiatrie este unitatea sanitară cu paturi, de utilitate publică, cu personalitate juridică, ce furnizează servicii medicale (curative, de recuperare psihiatrică), funcționând în conformitate cu prevederile Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată. Spitalul de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță este unitatea de psihiatrie unde poate fi dispusă internarea și ca măsură de siguranță, stabilită de instanța de judecată în baza prev. art. 108 și art. 110 din Codul Penal, în cazul în care persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală este bolnavă psihic și prezintă pericol pentru societate.

Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică este centrul rezidențial pentru persoanele adulte cu dizabilități care asigură, pe perioada determinată sau nedeterminată, în funcție de nevoile individuale identificate și situația personală a fiecărui beneficiar, servicii sociale precum: servicii de găzduire, recuperare și reabilitare (kinetoterapie, fizioterapie, gimnastică medicală, terapie ocupațională, etc.), asistență medicală și socială, consiliere psihologică, activități culturale, de recreere și socializare, etc. Aceste tipuri de centre funcționează cu respectarea legislației naționale în materie: Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată, Ordinul nr. 67/2015 al ministrului

muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice (în prezent ministrul muncii și justiției sociale) **privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități.**

Îngrijirea persoanelor internate în unități de psihiatrie sau admise în centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrice se realizează în condiții care să asigure respectarea demnității umane și este interzisă supunerea acestor persoane la tratamente inumane sau degradante. Prevederile naționale în acest sens sunt în concordanță cu prevederile internaționale, care interzic supunerea la rele tratamente a persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți. De asemenea, prin ratificarea instrumentelor internaționale care reglementează drepturile omului, România s-a obligat să ia toate măsurile legislative, administrative, judiciare sau alte măsuri pentru a preveni ca persoanele cu dizabilități să fie supuse torturii, tratamentelor ori pedepselor crude, inumane sau degradante, în condiții de egalitate cu ceilalți (Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată la 11 noiembrie 2010).

Sub acest aspect, trebuie avut în vedere că și asigurarea unor condiții de viață necorespunzătoare în unitățile spitalicești și centrele de recuperare sau reabilitare, poate fi asimilată tratamentelor inumane și degradante. Conform Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, crearea unui mediu terapeutic pozitiv implică, înainte de toate, asigurarea unui spațiu suficient pentru fiecare pacient (dotat inclusiv cu noptiere și șifoniere), precum și iluminarea, încălzirea și aerisirea adecvate ale acestuia, întreținerea satisfăcătoare a instituției și respectarea regulilor medicale de igienă.

Statul român trebuie să abordeze cu deosebită seriozitate orice aspect legat de asigurarea unor condiții de viață care nu sunt compatibile cu respectarea demnității umane în aceste instituții, având în vedere și prima sa condamnare la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza **Parascineti contra României**, pentru condiții inumane și degradante existente într-un stabiliment psihiatric (*Secția de psihiatrie a Spitalului municipal din Sighetu Marmăției*). Curtea a constatat în unanimitate încălcarea art. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, și anume: supraaglomerarea saloanelor, igiena necorespunzătoare a grupurilor sanitare, numărul insuficient de dușuri, etc. Curtea a reținut că statul trebuie să acorde o atenție deosebită în cazul persoanelor cu tulburări mintale, ținând cont de vulnerabilitatea acestora și de riscul ca aceste persoane să se simtă într-o situație de inferioritate și de pedeapsă.

La stabilirea conduitei terapeutice în cazul persoanelor cu tulburări mintale trebuie avute în vedere Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, care evidențiază **importanța reabilitării psiho-sociale** și evitarea aplicării numai a unui tratament medicamentos. O astfel de abordare este cu atât mai importantă în condițiile în care, prin ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, statul român a recunoscut dreptul egal al tuturor persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, cu șanse egale cu ale celorlalți, și s-a obligat să adopte măsuri eficiente și adecvate pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități se bucură pe deplin de acest drept și de deplina integrare în comunitate și participare la viața acesteia.

Prioritare trebuie să fie pentru statul român recomandările Comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei, domnul Nils Muižnieks, cuprinse în Raportul întocmit în urma vizitei efectuate în România în anul 2014. Prin intermediul raportului, *Comisarul solicită în mod ferm autorităților să elaboreze, cu implicarea activă a persoanelor cu dizabilități, un plan cuprinzător pentru înlocuirea instituțiilor cu servicii din cadrul comunității. Comisarul invită autoritățile să își demonstreze angajamentul de a reforma sistemul de asistență socială pentru persoanele cu dizabilități prin închiderea instituțiilor*

rezidențiale de tip vechi și prin alocarea de resurse adecvate pentru dezvoltarea de alternative din cadrul comunității.

Spitalele de psihiatrie, spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță și centrele rezidențiale pentru persoanele cu dizabilități (centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, centrele de îngrijire și asistență) sunt locuri în care persoanele sunt private de libertate, în sensul art. 4 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În consecință, în temeiul art. 19 din Protocolul opțional și dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. e) și j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) realizează monitorizarea unităților psihiatrice și a centrelor rezidențiale pentru persoanele cu dizabilități.

Pe parcursul anului 2017, Mecanismul Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție a efectuat **6 vizite în spitale de psihiatrie**: Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii, județul Mehedinți; Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga, județul Botoșani; Centrul pentru asistență acordată consumatorilor de droguri în regim închis "Dr. Alexandru Obregia", municipiul București; Spitalul de Psihiatrie Săpunari, județul Călărași; Spitalul de Psihiatrie Cronici Dumbrăveni, județul Vrancea; Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, județul Timiș și **15 vizite în centre de recuperare și reabilitare psihiatrică și centre de îngrijire și asistență persoane adulte cu dizabilități** la: Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, județul Vâlcea (C.R.R.N. Măciuca) - 2 vizite; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sinersig Timiș, județul Timiș (C.R.R.N. Sinersig Timiș); Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică nr.1 Băbeni (C.R.R.N. nr. 1 Băbeni); Centrul de Criză și Respite Care Băbeni; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică nr. 2 Băbeni (C.R.R.N. nr. 2 Băbeni); Centrul de Îngrijire și Asistență Milcoiu (C.I.A. Milcoiu); Centrul de Îngrijire și Asistență Zătreni (C.I.A. Zătreni); Centrul de Îngrijire și Asistență Bistrița (C.I.A. Bistrița), județul Vâlcea; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Nedelea, județul Prahova (C.R.R.N. Nedelea); Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Videle, județul Teleorman (C.R.R.N. Videle); Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Păstrăveni, județul Neamț (C.R.R.N. Păstrăveni); Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane cu Handicap Mintal "Sf. Ana" (C.I.A. "Sf. Ana") și Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Adulți "Alexandru" (C.I.A. "Alexandru") Carei, județul Satu Mare (cele două centre au fost monitorizate în cadrul aceleiași vizite); Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Bălăceanca, județul Ilfov (C.R.R.N. Bălăceanca); Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Ilfov (D.G.A.S.P.C. Ilfov), dintre care 2 vizite au fost de verificare a implementării recomandărilor (la C.R.R.N. Bălăceanca și la D.G.A.S.P.C. Ilfov).

În anul 2017 au fost **8 sesizări din oficiu** în cazul spitalelor de psihiatrie și o sesizare din oficiu în cazul centrelor rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități.

Au fost întocmite rapoartele de vizită urmare a vizitelor efectuate la unitățile psihiatrice: Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii, Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga și Spitalul de Psihiatrie Săpunari și la următoarele centre: C.R.R.N. Măciuca, C.R.R.N. Sinersig Timiș, C.R.R.N. nr. 1 Băbeni, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni, C.R.R.N. nr. 2 Băbeni, C.I.A. Milcoiu, C.I.A. Zătreni, C.I.A. Bistrița, C.I.A. "Sf. Ana" și C.I.A. "Alexandru" și C.R.R.N. Videle, în cazul celorlalte vizite efectuate în anul 2017, rapoartele de vizită fiind în lucru.

De asemenea, pe parcursul anului 2017 au fost efectuate **5 anchete** la unitățile spitalicești: Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri (două

anchete), Spitalul Clinic de Psihiatrie Socola Iași (două anchete) și Spitalul de Psihiatrie și Neurologie Brașov.

În urma vizitelor/anchetelor efectuate, instituția Avocatul Poporului s-a adresat Parchetului în 2 situații astfel:

- au fost solicitate informații Parchetului de pe lângă Judecătoria Bălcești, județul Vâlcea, cu privire la adresa înaintată de conducerea Centrului de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, județul Vâlcea către organele de cercetare penală prin care s-a solicitat efectuarea unor măsuri de verificare, în sensul stabilirii dacă în cauză s-au săvârșit fapte de natură penală de către personalul centrului asupra beneficiarilor (fapte abuzive/tratamente degradante asupra beneficiarilor centrului).

- a fost sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași, cu privire la cazul unui pacient internat la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduuri, care a ajuns la spital după ce s-a autoincendiat.

Menționăm principalele aspecte sesizate în cadrul activității de monitorizare efectuate în spitale de psihiatrie, în spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, în centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită întocmite în cursul anului 2017.

*Au fost avute în vedere și rapoartele întocmite în anul 2017 urmare a vizitelor efectuate în cursul anului 2016, la: Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca, județul Buzău; Spitalul de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu-Bălăceanca", județul Ilfov; Spitalul de Psihiatrie Socola, județul Iași; Spitalul de Psihiatrie "Sf. Pantelimon", județul Brăila; la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Bălăceanca (vizită de verificare a implementării recomandărilor).

Constatările vizitelor efectuate la C.R.R.N. nr. 1 Băbeni, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni, C.R.R.N. nr. 2 Băbeni, C.I.A. Milcoiu, C.I.A. Zătrești, C.I.A. Bistrița și a doua vizită la C.R.R.N. Măciuca au fost cuprinse într-un singur raport de vizită.

A. Spitale de psihiatrie, spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță

Pe parcursul efectuării vizitelor au fost constatate **aspecte pozitive**, dintre care amintim: ●era asigurat confortul și igiena pacienților, iar cei care nu se puteau îngriji singuri primeau ajutor zilnic acordat de personalul de îngrijire; ●saloanele asigurau suprafața legală pentru fiecare pacient; la repartizarea pe camere se ținea cont de gradul de dizabilitate fizică (pacienții cu grad ridicat de dizabilitate fizică erau internați în saloane cu grup sanitar propriu); ●pacienții sau reprezentanții legali ai acestora erau informați chiar de la primirea pacienților în unitate, asupra drepturilor, obligațiilor și modalităților legale de acordare a asistenței medicale, iar formularul de consimțământ informat era completat în mod corespunzător și semnat de pacienți sau de reprezentanții legali ai acestora (*Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga*); ●evoluția clinică sub tratament a pacienților era monitorizată zilnic de medicul psihiatru și medicul de medicină generală, iar schema de tratament era revizuită conform protocoalelor și ghidurilor terapeutice în vigoare în cazul în care simptomele clinice (somatice, psihice, comportamentale) impuneau această conduită; ●registrele medicale erau întocmite și completate în mod corespunzător, de asemenea și fișele medicale ale pacienților, unde erau consemnate: monitorizarea stării generale de sănătate și a funcțiilor vitale, simptomatologia bolilor, tratamente, consultații medicale interdisciplinare, rezultatele analizelor efectuate, etc. (*Secția de Psihiatrie Cronici – Adulți - Gura Văii*); ●personalul medical și auxiliar participase periodic și absolvise cursuri de pregătire profesională în domeniul resuscitării cardiorespiratorii și asistenței medicale de urgență, a noțiunilor fundamentale de igienă (*Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga*); ●pacienții aveau

posibilitatea de recreere și petrecere a timpului liber în curtea instituției, beneficiind de o suprafață generoasă, cu spații verzi, livadă și grădină de zarzavat, sub supravegherea personalului medical și *auxiliar* (*Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga*); ●conducerea spitalului a întreprins demersuri pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare, spre exemplu: ■conducerea Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni - Grajduri a transmis un memoriu Ministerului Sănătății prin care s-a prezentat situația din spital, în care a reținut ca probleme prioritare: extinderea spațiului hotelier, necesitatea efectuării studiului de fezabilitate pentru bransament la sistemul de alimentare cu apă și canalizare și reamenajarea cu caracter temporar a unor clădiri anexe existente din structura spitalului în vederea transformării lor în spațiu hotelier pentru caz; ■în *Spitalul Județean de Urgență Drobeta – Turnu Severin* din care face parte *Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*, în cadrul programului de investiții pe anul 2017 s-au solicitat reparații capitale la pavilionul Gura Văii (fațadă, acoperiș, instalații interioare, spațiile medicale etc.), clădire care prezenta un pericol major pentru siguranța publică (conform raportului de expertiză tehnică efectuat pentru determinarea stării pavilionului), iar structura clădirii putea fi îmbunătățită, prin lucrări de consolidare; de asemenea, conducerea secției de psihiatrie a efectuat demersuri la organele abilitate, pentru obținerea cărților de identitate în cazul unui număr de 30 de pacienți, în vederea asigurării acestora în sistemul asigurărilor sociale de sănătate, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății.

Pe parcursul desfășurării activității de monitorizare, echipele de vizită din cadrul MNP au constatat o serie de **deficiențe**. Pentru remedierea lor, Avocatul Poporului a formulat recomandări către conducerile unităților vizitate, prin intermediul raportului de vizită. În cadrul rapoartele de vizită întocmite în anul 2017 a fost formulat un număr total de **68 recomandări**, dintre care **36** în cazul rapoartelor întocmite urmare a vizitelor efectuate în anul 2017 la Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii și Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga și Spitalul de Psihiatrie Săpunari și **32** în cazul rapoartelor întocmite urmare a vizitelor efectuate în anul 2016, la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca, Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu-Bălăceanca”, Spitalul de Psihiatrie Socola, Spitalul de Psihiatrie “Sf. Pantelimon”.

Reținem, în continuare, dintre **deficiențele** constatate, **recomandările formulate** și **răspunsurile primite**:

*Au transmis răspunsuri până la momentul redactării prezentului raport, următoarele unități vizitate: Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii; Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca; Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu-Bălăceanca”.

Referitor la condițiile de cazare

●în unele saloane, tavanul și pereții prezentau mușcături și infiltrații pe tavan și pereți; dotarea saloanelor cu mobilier era minimală (paturi, chiuvetă, oglindă, scaun și masă); cazarmamentul era în stare avansată de uzură (*Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*); saloanele și spațiile comune nu erau personalizate (*Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga; Spitalul de Psihiatrie “Sf. Pantelimon”*). **Recomandări:** efectuarea unor lucrări complete de renovare, igienizare, înlocuire a obiectelor uzate și dotarea cu mobilier adecvat; personalizarea camerelor și a spațiilor comune și cooptarea pacienților care se pot implica în aceste activități. **Răspuns:** au fost efectuate lucrări de renovare și reparații constând în: igienizarea saloanelor, înlocuirea obiectelor uzate (dușuri, baterii sanitare, geamuri); saloanele au fost dotate cu mobilier (paturi, scaune, mese, dulapuri), cu saltele prevăzute cu huse impermeabile și cu lenjerie nouă; au fost angrenați pacienți care prezintă diponibilitate pentru

implementarea unor soluții de personalizare a camerelor, în conformitate cu dorințele acestora și cu reglementările aplicabile spitalelor.

- exista un număr mare de paturi în saloane (spre exemplu, în *Spitalul de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu-Bălăceanca"* unele saloane erau prevăzute cu 20 de paturi);

La recomandarea Avocatului Poporului de a reduce numărul de paturi în saloanele în care capacitatea maximă prevăzută în Norma din 26 iulie 2006 privind structura funcțională a compartimentelor și serviciilor din spital, aprobată prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 914/2016 era depășită, în *răspunsul comunicat* instituției Avocatul Poporului conducerea spitalului a precizat că, reducerea numărului de paturi nu poate fi realizată prin mutarea acestora în alte saloane, neexistând spațiu suficient; reducerea numărului de paturi la nivelul spitalului era inoportună la acel moment, deoarece afecta finanțarea din partea C.A.S. ducând la imposibilitatea angajărilor de personal absolut necesare și ar fi dus la riscul imposibilității cazării pacienților; proiectul de consolidare și modernizare prevedea asigurarea de spații de cazare cu maximum 6 paturi per salon.

- pacienții erau îmbrăcați în pijamale (*Spitalul de Psihiatrie Săpunari*);

Având în vedere Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, conform cărora *"practica, observată în anumite instituții de psihiatrie, de a îmbrăca întotdeauna pacienții în pijamale/cămăși de noapte nu este propice întăririi sentimentului de identitate personală și de stimă de sine; individualizarea îmbrăcăminții face parte din procesul terapeutic."*, Avocatul Poporului recomandă asigurarea, în cadrul unității psihiatrice a individualizării vestimentației.

- aspecte constatate cu prilejul activității de verificare a implementării recomandărilor de îmbunătățire a condițiilor de cazare;

- în cadrul vizitei efectuate în anul 2016, de verificare a implementării recomandărilor formulate în anul 2015 către conducerea Spitalului de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu – Bălăceanca", s-a constatat că nu s-au modificat condițiile de cazare ale pacienților deși, conform răspunsului unității vizitate, pe parcursul anului 2015 au fost amenajate saloanele cu mobilier adecvat, au fost dotate grupurile sanitare cu produse igienico-sanitare, au fost efectuate dezinsecții periodice. Situația saloanelor era aceeași cu cea de la data vizitei anterioare (saloanele erau contaminate fungic, nezugrăvite, cu ferestrele neetanșe; mobilierul și grupurile sanitare prezentau o stare avansată de degradare); nu erau accesibilizate toate grupurile sanitare; starea de igienă era necorespunzătoare; dormitoare și spațiile comune erau nepersonalizate.

A fost formulată o *recomandare* către conducerea spitalului, în sensul efectuării demersurilor care se impun la Consiliul Județean Ilfov, pentru a solicita urgentarea obținerii avizelor și autorizațiilor necesare pentru demararea lucrărilor de renovare, consolidare și reparare a camerelor, igienizarea grupurilor sanitare.

Conform *răspunsului* conducerii unității vizitate, spitalul și Consiliul Județean Ilfov cooperau pentru implementarea recomandării; măsurile au fost incluse în planul de conformare întocmit pentru obținerea autorizației sanitare de funcționare; au fost obținute autorizațiile necesare și urma să fie demarată procedura de achiziție a lucrărilor.

- cu ocazia continuării activității de monitorizare a condițiilor de cazare oferite pacienților în Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Pădureni - Grajduri s-a constatat că, și în anul 2017 capacitatea de cazare era depășită (erau 356 de pacienți pe 240 de paturi). Conducerea Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Pădureni - Grajduri a transmis un memoriu Ministerului Sănătății prin care a prezentat situația din spital, printre problemele identificate ca fiind prioritare fiind reținute: extinderea spațiului hotelier, necesitatea efectuării studiului de fezabilitate pentru bransament la sistemul de alimentare cu

apă și canalizare și reamenajarea cu caracter temporar a unor clădiri anexe existente din structura spitalului în vederea transformării lor în spațiu hotelier pentru caz.

Având în vedere constatările reținute în cursul anchetelor din anul 2017, cât și a vizitelor anterioare ale echipelor instituției Avocatul Poporului cu privire la condițiile de cazare din Spitalul Grajduri, instituția Avocatul Poporului a formulat o *recomandare Ministerului Sănătății* solicitând, alături de asigurarea condițiilor de cazare corespunzătoare și asigurarea condițiilor de muncă decente personalului administrativ, dispunerea măsurilor legale pentru reducerea supraaglomerării.

Răspunsul Ministerului Sănătății referitor la supraaglomerare: Ca urmare a depunerii de către conducerea unității sanitare a Documentației de Avizare a Lucrărilor de Intervenție ”Reabilitare, Modernizare și Mansardare Pavilion Administrativ în Vederea Schimbării Destinației în Pavilion Pacienți” și ”Reabilitare și Modernizare Pavilion Spălătorie în Vederea Schimbării Destinației în Pavilion Administrativ”, la nivelul Ministerului Sănătății a fost emis acordul prealabil nr. FB 7891/09.08.2017 și acordul prealabil nr. FB 7890/09.08.2017 asupra documentațiilor de avizare a lucrărilor de intervenții menționate, în conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare.

MNP va continua monitorizarea unității respective.

Referitor la protecția juridică a pacienților

● ***nu erau instituite măsurile de ocrotire***, astfel cum prevede art. 45 alin. (10) din Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată, ***în cazurile în care pacienții nu aveau un reprezentant legal ori nu au desemnat un reprezentant convențional din cauza lipsei capacității psihice***; nu erau desemnați reprezentanți legali pentru pacienții respectivi, deși unitatea sanitară sesizase autoritatea tutelară (primăriile de domiciliu) în acest sens, stare de fapt care afecta și completarea corespunzătoare a consimțământului informat (în unele cazuri lipsea semnătura pacientului sau a reprezentantului legal) (*Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*);

La *recomandarea* Avocatului Poporului de a continua demersurile către autoritățile publice pentru remedierea situației, conform *răspunsului* conducerii spitalului s-a revenit cu adrese în vederea desemnării reprezentanților legali ai pacienților, fără a se primi însă un răspuns din partea autorităților. De asemenea, s-a menționat continuarea, pe termen lung, a demersurilor către autoritatea tutelară.

Referitor la implementarea Normelor de aplicare a Legii nr. 487/2002, aprobate prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 488/15 aprilie 2016

● formularele prin intermediul cărora se obținea consimțământul pacienților nu erau în conformitate cu noul tip de formular, prevăzut în Normele de Aplicare a Legii nr. 487/2002, care asigură o protecție sporită pacienților (prevede: *informarea pacientului cu privire la faptul că, metodele medicale și terapeutice invazive, având un grad de risc mai mare, vor fi precizate separat, pacientul consimțind la acestea individual; caracterul de urgență majoră, al situațiilor în care echipa medicală este autorizată să efectueze orice teste diagnostice sau manevre terapeutice, justificate medical și în condițiile unei practici medicale corecte*) (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*);

● în Procedura de lucru privind măsurile de restricționare a libertății de mișcare (conțințonare și izolare), nu erau menționate dispozitivele de conțințonare, precum și amenajarea camerei de izolare (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*);

● în Registrul de conțințonare și izolare nu erau consemnate toate informațiile prevăzute expres în art. 9 alin. (11) din Normele de aplicare a Legii nr. 487/2002 (*ora și minutul instituirii măsurii restrictive; gradul de restricție - parțial sau total -*, în cazul

conținutului; circumstanțele și motivele care au stat la baza dispunerii măsurii restrictive; numele medicului care a dispus măsura restrictivă; numele membrilor personalului medical care au participat la aplicarea măsurii restrictive; prezența oricărei leziuni fizice suferite de pacient sau personalul medical în legătură cu aplicarea măsurii restrictive; ora și minutul fiecărei vizite de monitorizare a pacientului cu precizarea valorilor funcțiilor vitale, îndeplinirii nevoilor fiziologice sau altor nevoi, după caz; ora și minutul ridicării măsurii restrictive): spre exemplu, nu era consemnat gradul de restricție (parțial sau total) în cazul conținutului; în unele dintre registrele verificate nu era specificat nici tipul măsurii restrictive aplicate – conținut sau izolare (*Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii; Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca; Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga*);

- camerele de izolare lipseau (*Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga, Spitalul de Psihiatrie Socola – exista doar o cameră atraumatică, Spitalul de Psihiatrie Săpunari*) sau nu erau amenajate și dotate în concordanță cu prevederile Normelor de aplicare a Legii nr. 487/2002: iluminarea și aerisirea nu erau corespunzătoare; nu exista o dotare minimală a majorității camerelor de izolare; camerele nu erau protejate astfel încât să prevină rănirea persoanelor izolate (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca; Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*); exista posibilitatea ca persoanele conținute în camera de izolare să poată fi observate de către ceilalți pacienți de pe secție (unul dintre pacienții cu care membrii MNP au avut întrevederi, a sesizat faptul că pe timpul conținutului a fost văzut de ceilalți pacienți, legat de pat, precizând că: "m-am simțit ca ultimul om") (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*);

- în unele cazuri, măsurile restrictive erau aplicate în mod repetat (*la interval de 1-2 zile sau chiar în aceeași zi - măsuri de conținut*), ceea ce ridică suspiciuni cu privire la recurgerea la astfel de măsuri doar în situații excepționale (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*);

- unitatea vizitată nu avea în dotare mijloace destinate conținutului pacienților, omologate de Ministerul Sănătății (*Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*);

- nu era respectată obligația de informare a reprezentantului legal/convențional, cu privire la dispunerea unei măsuri de restricționare a libertății de mișcare a pacientului (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*);

Pentru remedierea deficiențelor constatate au fost formulate o serie de *recomandări*, în sensul respectării Normelor de aplicare a Legii nr. 487/2002, aprobate prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 488/15 aprilie 2016, precum și aplicarea măsurilor restrictive ca ultimă soluție, cu respectarea demnității și drepturilor pacienților.

Menționăm *răspunsurile* transmise de către conducerile spitalelor până la data întocmirii prezentului raport (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca; Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*): ● a fost adaptată Procedura de obținere a consimțământului informat, ținându-se cont de modificările aduse de Ordinul Ministrului Sănătății nr. 488/2016 pentru aprobarea Normei de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată; ● a fost completată Procedura de lucru privind măsurile de restricționare a libertății de mișcare (conținut și izolare), în sensul menționării dispozitivelor de conținut; ● au fost efectuate demersurile necesare în vederea achiziționării de mijloace omologate de Ministerul Sănătății necesare efectuării procedurii de conținut în condițiile prevăzute de lege; ● vor fi luate măsuri, în funcție de disponibilitățile financiare ale spitalului, în vederea amenajării și dotării corespunzătoare a camerelor de izolare; ● Registrul măsurilor de izolare și conținut a fost întocmit corespunzător, consemnându-se toate informațiile prevăzute de Ordinul Ministrului Sănătății nr. 488/2016 pentru aprobarea Normei de aplicare a Legii nr.

487/2002, republicată; ●aplicarea măsurilor restrictive – conținția și izolarea, se va face ca ultimă soluție, respectându-se demnitatea și drepturile pacienților; ●va fi respectată obligația de informare a reprezentantului legal/convențional, prevăzută de Ordinul Ministrului Sănătății nr. 488/2016 pentru aprobarea Normei de aplicare a Legii nr. 487/2002; ●în fiecare secție/sector, au fost amplasate cutii speciale în vederea depunerii sesizărilor/plângerilor anonime de către pacienți/apartinători, urmând a fi elaborată, în cel mai scurt timp, o procedură de soluționare a cererilor/petițiilor și/sau reclamațiilor pacienților/familiei/rezentantului legal/convențional; ●a fost discutat cu toți medicii din spital Raportul de vizită, punându-se accent pe recomandările făcute și pe măsurile care se vor întreprinde.

Referitor la asistența medicală

●s-a constatat un deficit de medici (medici psihiatri, medici de medicină internă, medici epidemiologi), asistenți medicali și îngrijitori, în majoritatea unităților vizitate; în Spitalul de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu-Bălăceanca", spre exemplu, exista un număr de 10 medici psihiatri la 143 de pacienți internați, încărcarea cu pacienți per medic fiind cu mult peste normele europene standard în domeniu (situație care ar putea afecta calitatea actului medical, medicii psihiatri resimțind acut fenomenul de suprasolicitare și dorindu-și să poată aloca mai mult timp pacienților).

La recomandarea de a scoate la concurs posturile vacante de medici, pentru asigurarea calității actului medical, conform răspunsului comunicat de conducerea Spitalul de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu-Bălăceanca", a fost transmisă adresă către Consiliul Județean în vederea aprobării scoaterii la concurs a 3 posturi de medici specialiști și un post medic șef de secție în cursul anului 2017; erau însă condiționați de aprobarea cererii, de buget și de existența personalului disponibil pe piața muncii.

●unitatea nu dispunea de medicamente contraceptive (în Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga, erau internate trei paciente care au rămas însărcinate în condiții necunoscute de personalul unității, sarcina fiind monitorizată corespunzător).

S-a recomandat conducerii spitalului, efectuarea demersurilor necesare pentru achiziționarea de medicamente contraceptive și distribuirea acestora, la recomandarea medicului specialist, pacientelor active sexual, pentru a evita pe viitor apariția unor sarcini nedorite. La data întocmirii prezentului raport nu se primise răspunsul din partea Sanatoriului de Neuropsihiatrie Podriga.

Referitor la asistența psihologică: ●s-a constatat lipsa de psihologi (*Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*); ●în cazul unor pacienți care au prezentat "agitație psihomotorie, stare de agresiune fizică, agresivitate verbală", conform Foii de evoluție și tratament, pacienții erau evaluați săptămânal de către medicul psihiatru, în toate cazurile apărând doar indicația de tratament medicamentos, nefiind furnizate documente care să ateste intervenția psihologică (*Secția de Psihiatrie Cronici (Adulți) Gura Văii*); nu au fost puse la dispoziția echipei fișe de consiliere psihologică sau protocoale redactate în urma ședințelor de psihoterapie (*Spitalul de Psihiatrie Săpunari*). ***Recomandare:*** completarea/suplimentarea numărului de personal, eventual încheierea unor contracte de colaborare cu specialiști externi; asigurarea constantă a asistenței psihologice a pacienților, pentru prevenirea evenimentelor negative; elaborarea pentru fiecare pacient a unui Program terapeutic individualizat care să include pe lângă terapia medicamentoasă și activități complementare (activități de terapie ocupațională, ergoterapie, reabilitare socială etc.). ***Răspuns:*** vor fi luate măsurile necesare în funcție de buget; Programul terapeutic individualizat se realizează în funcție de resursele disponibile umane și financiare.

Referitor la asistența socială:

●conform Regulamentului de Organizare și Funcționare al spitalului asistentul social avea ca atribuție principală elaborarea proiectelor de intervenție pentru fiecare persoană internată, dar s-a constatat că acestea nu erau întocmite; deși una din atribuțiile asistentului social o reprezintă facilitarea accesului la vizite și corespondență (scrisori, telefon) al pacienților, cu familia și grupul de prieteni, nu au fost prezentate consemnări ale acestora în Registre specifice (Spitalul de Psihiatrie Săpunari). *Recomandare:* elaborarea proiectelor de intervenție pentru fiecare persoană internată care să cuprindă obiective și activități recomandate de echipa multidisciplinară, monitorizându-se permanent stadiul atingerii obiectivelor, și, după caz ajustarea acestora; facilitarea accesului la vizite și corespondență (scrisori, telefon) a pacienților cu familia și grupul de prieteni și consemnarea acestora în Registre specifice. Urmează ca instituția Avocatul Poporului să primească răspuns din partea conducerii Spitalului de Psihiatrie Săpunari.

Referitor la personalul spitalului:

●numărul insuficient de personal s-a constatat în majoritatea spitalele vizitate (spre exemplu, în cadrul *Spitalului de Psihiatrie "Sfântul Pantelimon" Brăila*, din cele 424 de posturi prevazute în organigramă erau ocupate 282, fiind vacante 142, cel mai mare deficit înregistrându-se la infirmieri și supraveghetori);

Lipsa personalului de specialitate și a personalului de supraveghere avea următoarele consecințe: pacienții nu puteau beneficia de ședințe de kinetoterapie, deoarece nu era încadrat un kinetoterapeut; într-o unitate vizitată, deși exista o sală de gimnastică medicală/kinetoterapie, dotată corespunzător, pacienții puteau folosi echipamentele din dotare doar supravegheați și rareori era disponibil personal pentru supraveghere; supravegherea deficitară sau lipsa monitorizării pacienților favoriza apariția unor evenimente grave soldate cu răniri sau decese ale *pacienților* (spre exemplu, în *Sanatoriul de Neuropsihiatrie Podriga* erau 7 posturi vacante de îngrijitori și supraveghetori bolnavi psihic, iar din registrul de evenimente pe anii 2016-2017 erau consemnate 25 de evenimente: agresiuni -10 cazuri, fugă din unitate – 8 cazuri, căderi – 4 cazuri). *Recomandare:* efectuarea demersurilor necesare în vederea completării posturilor vacante din schema de personal, pentru îmbunătățirea calității serviciilor acordate. În *răspunsurile* transmise instituției Avocatul Poporului, conducerile unităților vizitate au precizat că vor fi luate măsurile necesare în funcție de buget precum și disponibilitatea de personal pe piața muncii.

●nu era respectată obligația angajatorului prevăzută în Regulamentul de Ordine Interioară al unității vizitate conform căruia, angajatorul are obligația să asigure salariaților acces periodic la formare profesională (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Săpoca*); nici asistentul social și nici ergoterapeutul angajat în cadrul Staționarului de zi nu au participat la cursuri de formare profesională, nefiind incluși în Planul anual de formare profesională a personalului pentru anul 2017 (*Spitalul de Psihiatrie Săpunari*);

Referitor la pregătirea profesională a membrilor personalului, conducerea spitalului Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Săpoca a prezentat echipei de vizită o adresă formulată în anul 2015 către Ministerul Sănătății, Direcția Generală de Asistență Medicală și Sănătate Publică, în care era sesizată lipsa organizării, la nivel național, de cursuri de formare profesională (în special cursuri de psihiatrie forensică, pentru personalul medico-sanitar și auxiliar; cursuri de formare specializată pentru personalul de supraveghere).

Recomandare: participarea personalului la cursuri de pregătire profesională continuă; efectuarea de demersuri către Ministerul Sănătății pentru acordarea sprijinului în vederea organizării unor cursuri specifice care sunt necesare bunei desfășurări a activității în spital (spre exemplu, cursuri de psihiatrie forensică, pentru personalul medico-sanitar și auxiliar; cursuri de formare specializată pentru personalul de supraveghere). *Răspuns:* vor fi efectuate

demersuri către Ministerul Sănătății, O.A.M.G.M.A.R., Colegiul Medicilor pentru acordarea sprijinului în vederea organizării unor cursuri specifice necesare bunei desfășurări a activității în spital (cursuri de psihiatrie forensică, cursuri de formare specializată pentru personalul de supraveghere, etc.) (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*).

Alte aspecte:

- alături de pacienții asistați cu măsura de siguranță a internării obligatorii sau internați medical provizoriu (în cazul cărora sunt instituite măsuri mai stricte decât în cazul celorlalți pacienți internați în spitalele de psihiatrie) era cazată și o persoană internată nevoluntar ceea ce putea constitui o îngrădire a drepturilor persoanei respective (spre exemplu, libertatea de mișcare în interiorul spitalului); din întrevederile cu pacienți și membri ai personalului instituției vizitate, a reieșit că măsura transferului intraspitalicesc, cu precădere la secțiile juridice – art. 110 Cod penal (în cazul unor pacienți în cazul cărora nu s-a dispus măsura de siguranță a internării medicale) s-ar aplica și în scop punitiv (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*). **Recomandare:** la cazarea/transferul intraspitalicesc al pacienților internați nevoluntar să fie avute în vedere prevederile art. 67 din Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată conform cărora: “*pacientul internat nevoluntar este tratat în condiții similare celor în care sunt îngrijiți ceilalți pacienți din unitatea de psihiatrie respectivă*”. **Răspuns:** vor fi respectate prevederile art. 67 din Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată la cazarea/transferul intraspitalicesc al pacienților internați nevoluntar.

- nu exista în spital o procedură specială cu privire la posibilitatea pacienților de a formula plângeri/sesizări; din discuțiile cu pacienți, aparținători și cu personalul spitalului, a reieșit că unii dintre pacienți și aparținători ai acestora ezitau să formuleze plângeri referitoare la tratamentul aplicat pacienților în cadrul spitalului, de teama represaliilor asupra pacienților (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca*). **Recomandare:** elaborarea unei proceduri de soluționare a cererilor, petițiilor și/sau reclamațiilor pacienților/familiei/reprezentant legal/reprezentant convențional, avându-se în vedere posibilitatea depunerii sesizărilor/plângerilor anonime prin intermediul unor cutii speciale. **Răspuns:** au fost amplasate în fiecare secție/sector cutii speciale în vederea depunerii sesizărilor/plângerilor anonime de către pacienți/aparținători, urmând a fi elaborată, în cel mai scurt timp, o procedură de soluționare a cererilor/petițiilor și/sau reclamațiilor pacienților/familiei/reprezentantului legal/convențional.

Pe parcursul efectuării vizitelor au fost constatate sau sesizate de către conducerea spitalelor respective, ***situații aparte care afectau funcționarea în condiții optime a unităților respective.***

I. În unele dintre unitățile spitalicești vizitate s-a constatat că erau *internați pacienți considerați cazuri sociale:*

- la *Spitalul Clinic de Psihiatrie Socola*, conform informațiilor oferite de conducerea spitalului, în fiecare iarnă existau aproximativ 15 situații de persoane fără adăpost care erau aduse la spital de către Inspectoratul Județen pentru Situații de Urgență, pentru care nu erau identificate soluții imediate și care necesitau alocarea de resurse în detrimentul celorlalți pacienți.

De asemenea, o mare parte a pacienților erau abandonați de familii în spital (unele persoane erau internate de zeci de ani), ceea ce afecta bugetul spitalului și capacitatea acestuia de a oferi servicii specifice unui număr mai mare de pacienți.

- la *Secția Psihiatrie Gura Văii*, pentru 35 de pacienți internați care erau diagnosticați cu demență senilă și retard mintal, au fost întreprinse demersuri încă din anul 2014 către Direcția de Sănătate Publică Mehedinți, Prefectura Mehedinți și Consiliul Județean Mehedinți – Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, în vederea asigurării măsurilor optime de protecție și asistență socială pentru aceste persoane;

- *Spitalul de Psihiatrie "Săpunari"* avea în îngrijire și tratament pacienți care erau internați în secția de cronici, dar care nu se încadrau în scopul, misiunea și obiectivele spitalului, fiind cazuri sociale, abandonati de familie cu 10-30 de ani în urmă (o pacientă decedată în luna septembrie 2017 avea 43 de ani de spitalizare, fiind internată din anul 1974; un alt pacient, a decedat la spital în luna ianuarie 2016, fiind la a 38 –a internare);

- astfel de situații se regăseau și în cadrul *Spitalului de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu-Bălăceanca"*.

S-a recomandat unităților respective efectuarea unor demersuri către Ministerul Muncii și Justiției Sociale și către Consiliul Județean, pentru preluarea cazurilor respective, eventual pentru înființarea de noi servicii sociale de tipul centrelor de recuperare și reabilitare a persoanelor cu handicap; încheierea de parteneriate cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, serviciile de autoritate tutelară locale și Consiliul Județean în vederea degrevării spitalului de cazurile sociale pe care le dețin, prin transferul lor în rețeaua de asistență medico-socială, inclusiv prin promovarea propunerii de înființare a unor centre medico-sociale zonale, care să gestioneze pe plan local o parte din cazuistica județeană, degrevând astfel spitalul de un număr important de pacienți cu cazuri mai puțin grave.

Conform *răspunsului* managerului Spitalului de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu-Bălăceanca", au fost întreprinse demersuri la Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului pentru preluarea unor cazuri sociale, precum și la serviciile de autoritate tutelară în vederea analizei și instituirii măsurilor legale de ocrotire (tutelă) pentru unii pacienți, dar colaborarea cu D.G.A.S.P.C.-urile de unde proveneau astfel de cazuri era dificilă (de exemplu, D.G.A.S.P.C. Sector 2 a înștiințat conducerea spitalului că preluarea unei persoane cu grad de handicap psihic accentuat și cazarea sa într-un centru de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică de pe raza sectorului 2 nu era posibilă, din lipsă de locuri, aceasta fiind trecută pe o listă de așteptare, fără a se preciza o durată aproximativă de timp). De asemenea, au existat discuții la nivel instituțional în vederea încheierii unui parteneriat cu D.G.A.S.P.C. Ilfov, fiind în curs de elaborare un protocol de colaborare, dar exista riscul nefinalizării negocierilor pentru încheierea unor astfel de parteneriate, pe de o parte din motivul lipsei de interes al unora dintre potențialii parteneri, iar pe de altă parte din cauza legislației incidente neclare, ambigue și ocazional contradictorii.

II. O altă situație aparte, comună tuturor spitalelor de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, a fost adusă la cunoștința reprezentanților MNP de conducerile spitalelor de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță: ●*lipsa unei legislații specifice acestui tip de spital* care afectează buna desfășurare a activității unităților respective; ●*transportul pacienților încadrați cu măsura de siguranță prev. de art. 110 Codul penal*, la instanțele de judecată, la parchete, la serviciile județene de medicină legală (inclusiv I.N.M.L. Mina Minovici, București) etc. se efectuează cu ambulanțe proprii, bolnavii fiind însoțiți de cadre medicale/instructori; *cheltuielile sunt asigurate din surse proprii*, nefiind decontate spitalului de către C.A.S., Ministerul Sănătății sau Ministerul Justiției, iar neprezentarea pacienților la instanțele de judecată sau serviciile de medicină legală atrage încălcarea dreptului acestora la un proces echitabil și aplicarea amenzii judiciare managerului spitalului; ●*tot din venituri proprii sunt suportate și alte cheltuieli pentru pacienții cu statut juridic*, de asemenea nedecontate, precum: taxele pentru întocmirea actelor de stare civilă, cheltuielile de transport

în cazul externării pacienților fără suport financiar, transportul la alte spitale din județ și din București pentru anumite investigații/intervenții chirurgicale (care implică și alte cheltuieli suplimentare, cu transportul, supravegherea pacienților și cheltuielile de delegare ale salariaților).

Pentru rezolvarea acestei situații, au fost formulate adrese de către conducerile spitalelor către Ministerul Sănătății, Direcția Generală de Asistență Medicală și Sănătate Publică, cu propunerea ca toate aceste cheltuieli să fie finanțate printr-un program de sănătate, în care să fie incluse cele patru spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, dar nu a fost luată vreo măsură în acest sens.

B. Centre de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică

*au fost avute în vedere și aspectele referitoare la vizitele efectuate la centrele de îngrijire și asistență pentru persoanele cu dizabilități

Pe parcursul monitorizării acestor centre s-au constatat **aspecte pozitive**. În acest sens, s-a evidențiat *Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sinersig Timiș*, care asigura condiții optime de viață beneficiarilor, astfel: centrul funcționa într-un fost conac construit în anul 1904; la renovarea clădirii au fost păstrate în mare parte, designul și vechea compartimentare, cu camere elegante și spațioase; tâmplăria era realizată din profile PVC tricamerale, cu decor din imitație de lemn și stejar, geamul termorezistent fiind alcătuit din două foi cu baghete decorative între ele; în dormitoare erau amplasate maximum trei paturi astfel încât să fie asigurată o suprafață de minim 6 mp pentru fiecare beneficiar; camerele dispuneau de mobilier modern și suficient, în camere era un ambient prietenos, acestea fiind personalizate cu obiecte decorative; toate spațiile comune erau accesibile beneficiarilor cu dizabilități. Dar cel mai important lucru pe care centrul îl oferea beneficiarilor era atașamentul personalului față de aceștia, demonstrând plăcerea de a se ține de mână, îmbrățișa și discuta împreună. Pe tot parcursul vizitei beneficiarii au întâmpinat bucuroși membrii echipei MNP, manifestându-și mulțumirea față de condițiile din acest centru și relatând cu plăcere și dezinvoltură diverse aspecte din activitățile desfășurate.

Prezentăm și alte **aspecte pozitive** constatate cu ocazia monitorizării acestor centre: dormitoarele erau personalizate conform preferințelor beneficiarilor, cu obiecte personale ale acestora, mobilate corespunzător, aveau pardoseală aderentă, călduroasă și ușor de igienizat (parchet), erau zugrăvite în culori calde (*C.I.A. Zătrene; C.R.R.N. nr. 2 Băbeni*); •meniurile erau echilibrate în ceea ce privește necesarul de calorii și elemente nutritive, astfel încât să fie asigurată o alimentație în conformitate cu preferințele, cu nevoile beneficiarilor și cu regimul recomandat de medic în cazul unor afecțiuni cronice (*C.R.R.N. Sinersig Timiș, C.R.R.N. Măciuca; C.I.A. Zătrene; C.I.A. Milcoiu; C.R.R.N. nr. 1 și nr. 2 Băbeni*); •beneficiarii imobilizați la pat erau supravegheați mai atent, fiind repartizați în camere astfel încât fiecare infirmier să aibă aproximativ același număr de beneficiari dependenți, pentru care să aibă timp suficient (*C.R.R.N. nr. 2 Băbeni*); •există un plan de măsuri pentru prevenirea și combaterea oricăror forme de tratament abuziv, degradant asupra beneficiarilor; personalul și beneficiarii cunoșteau procedura privind sesizarea abuzurilor, conform înregistrărilor din Registrul de informare a beneficiarilor și Registrul de formare continuă/instruiri ale personalului; centrul aplica chestionare beneficiarilor învoiți în familie sau comunitate, nefiind identificate riscuri de abuz asupra acestora în afara unității (*C.I.A. Zătrene*); •toate centrele puneau la dispoziția beneficiarilor cutii în care aceștia puteau depune sesizări/reclamații scrise cu privire la aspectele negative constatate, dar și propuneri privind îmbunătățirea activității centrului.

În urma vizitelor efectuate în aceste centre rezidențiale au rezultat o serie de **deficiențe**. Pentru remedierea lor, în cadrul rapoartele de vizită întocmite în anul 2017 a fost

formulat un număr total de **77 recomandări**, dintre care **65** în cazul rapoartelor întocmite urmare a vizitelor efectuate în anul 2017 la: C.R.R.N. Măciuca - 2 vizite; C.R.R.N. Sinersig; C.R.R.N. nr.1 Băbeni, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni, C.R.R.N. nr. 2 Băbeni, C.I.A. Milcoiu, C.I.A. Zătreni, C.I.A. Bistrița; C.R.R.N. Videle; C.I.A. "Sf. Ana" și C.I.A. "Alexandru" și **12** în cazul raportului întocmit urmare a vizitei efectuate în anul 2016 la C.R.R.N. Bălăceanca (vizită de verificare a implementării recomandărilor).

Reținem în continuare, dintre **deficiențele** constatate, **recomandările formulate** și **răspunsurile primite**:

* Au fost transmise răspunsuri până la momentul redactării prezentului raport, de la următoarele autorități: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vâlcea (la raportul întocmit urmare a vizitei efectuate la C.R.R.N. Măciuca; la raportul unic întocmit urmare a efectuării vizitelor la: C.R.R.N. nr.1 Băbeni, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni, C.R.R.N. nr. 2 Băbeni, C.I.A. Milcoiu, C.I.A. Zătreni, C.I.A. Bistrița și a doua vizită la C.R.R.N. Măciuca), conducerea C.R.R.N. Sinersig și conducerea D.G.A.S.P.C. Ilfov (la raportul întocmit urmare a vizitei efectuate la C.R.R.N. "Bălăceanca").

Referitor la condițiile de cazare:

●capacitatea legală de cazare era depășită (*C.R.R.N. nr. 1 Băbeni, C.R.R.N. Nr. 2 Băbeni, C.I.A. Bistrița*); în unele dormitoare nu erau alocați cei 6 mp pentru fiecare beneficiar; existau saloane în care pacienții erau cazați în comun, fără respectarea criteriului de gen și indiferent de gradul de autonomie (*situație întâlnită în C.R.R.N. "Bălăceanca"*); dotarea cu mobilier a saloanelor era minimală, noptierele și dulapurile existente fiind insuficiente pentru păstrarea obiectelor și bunurilor personale; spațiile centrului erau igienizate necorespunzător (*C.R.R.N. Videle, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni, C.I.A. Bistrița*); unii beneficiari nu dețineau îmbrăcăminte personală (*C.R.R.N. Băbeni, C.I.A. Bistrița*). **Recomandare:** ●respectarea standardelor privind capacitatea prin asigurarea capacității de cazare sub aspectul evitării aglomerării și respectării Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități cu privire la cazare, care prevăd maximum 3 paturi în dormitor/cameră personală și maximum 6 mp pentru fiecare beneficiar; ●repartizarea pe camere a beneficiarilor cu respectarea criteriului de gen; ●realizarea unui sistem de "halfway houses" care să permită cazarea separată a asistaților cu un grad sporit de autonomie; ●respectarea standardelor privind condițiile de cazare: personalizarea camerelor și crearea unei ambianțe mai apropiate de un mediu familial; înlocuirea mobilierului degradat, efectuarea unor lucrări de reparații curente, igienizarea și înlocuirea instalațiilor sanitare deteriorate; asigurarea îmbrăcămintii personale și a produselor igienico-sanitare în cantități suficiente. **Răspuns:** ●în prezent spațiul alocat fiecărui beneficiar respectă standardul de calitate de 6 mp în dormitor pentru fiecare beneficiar; au fost inițiate demersurile privind compartimentarea dormitoarelor astfel încât fiecare dormitor/cameră să prevadă maximum 3 paturi (având în vedere că, centrele care nu pot permite amplasarea a maxim 3 paturi în dormitor pot funcționa și fără îndeplinirea acestei condiții, cu obligația de a prevedea în planul de îmbunătățire și adaptare a mediului ambiant, ca în termen de 3 ani, de la data acordării licenței de funcționare, să amenajeze dormitoare, conform condițiilor standardului (Modul III, standard 3.1) din Ordinul nr. 67/2015); ●repartizarea pe saloane este realizată de către medicii curanți cu respectarea prevederilor legale; ●la nivelul centrelor rezidențiale continuă procesul de îmbunătățire a condițiilor de cazare, fiind demarate procedurile de reparații și igienizare; se urmărește crearea unui mediu cât mai apropiat de mediul familial prin

personalizarea camerelor, personalul centrelor îngrijindu-se permanent de acest aspect și ținând cont de preferințele beneficiarilor; ●la nivelul centrelor se asigură tuturor beneficiarilor atât îmbrăcăminte, cât și produse igienico-sanitare în cantități suficiente și ori de câte ori este nevoie; în funcție de afecțiunile medicale, beneficiarii își administrează singuri aceste obiecte, iar pentru cei care nu pot singuri să și le administreze, personalul de îngrijire se ocupă de acest lucru.

●aspecte referitoare la *implementarea recomandării de a asigura condiții de igienă corespunzătoare în camere, un număr suficient de grupuri sanitare raportat la numărul beneficiarilor, personalizarea camerelor și dotarea lor cu mobilier adecvat nevoilor beneficiarilor*, constatate cu prilejul vizitei efectuate la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică "Bălăceanca"

În cadrul vizitei efectuate în anul 2016, de verificare a implementării recomandărilor formulate în anul 2015 către conducerea Centrului de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Bălăceanca, s-a constatat că situația centrului nu era cu mult diferită de cea de la vizita anterioară astfel că, în continuare, igiena era precară (încă mai existau insecte dăunătoare în unele camere ale beneficiarilor, deși au fost efectuate lucrări de dezinsecție, dezinsecție și deratizare, conform documentelor prezentate); numărul de grupuri sanitare era insuficient și nu se asigura intimitatea; camerele de cazare erau în continuare nepersonalizate și dotate cu mobilier insuficient.

La *recomandarea* formulată de Avocatul Poporului, în sensul remedierii deficiențelor constatate, conducerea unității a transmis următorul *răspuns*: în vederea creșterii eficienței igienizării s-a migrat către soluții profesionale biocides; a fost întocmit proiect pentru renovarea în întregime a centrului împărțit în patru etape, etapa inițială cuprinzând renovarea și înlocuirea tuturor instalațiilor și obiectelor sanitare; de la începutul anului au fost înlocuite 89 de noptiere; a fost întocmită și adusă la cunoștință către C.P.A.H. Ilfov situația spațiului locativ a centrului cu solicitarea sistării internărilor până la respectarea spațialității și grupurilor sanitare/beneficiar.

Referitor la protecția juridică a beneficiarilor: ●în mai multe centre nu erau desemnați reprezentanți legali în cazul beneficiarilor care nu aveau discernământ datorită afecțiunilor psihiatrice grave de care sufereau (C.R.R.N. Videle, C.R.R.N. Măciuca, C.I.A. Milcoiu, C.R.R.N. Nr. 1 Băbeni, C.R.R.N. Nr. 2 Băbeni, C.I.A. Zătrești, C.I.A. Bistrița, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni) ceea ce afecta apărarea drepturilor și intereselor acestora.

Pe parcursul desfășurării vizitelor, o parte din conducerea centrelor au menționat că demersurile întreprinse către Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului pentru desemnarea reprezentanților legali, nu se concretizează.

În cazul D.G.A.S.P.C. Vâlcea, abia în luna martie 2017 Direcția, prin Compartimentul juridic contencios a solicitat tuturor serviciilor rezidențiale pentru persoanele adulte încadrate într-un grad de handicap, să efectueze demersuri în vederea instituirii unui curator/tutore pentru beneficiarii centrelor și întocmirea dosarelor care urmau a fi înaintate instanțelor de judecată.

La C.R.R.N. Măciuca, Centrul a adresat un număr de 43 de solicitări către primăriile de domiciliu pentru a identifica persoane care să fie desemnate tutore/curator. S-au primit răspunsuri de la 28 de primării, precizând că nu au găsit persoana solicitată, iar 15 primării încă nu răspunseseră până la data efectuării vizitei. La C.I.A. Milcoiu, au fost întocmite dosarele beneficiarilor și s-a solicitat Primăriei Milcoiu în luna mai 2017 acordul în vederea desemnării persoanei responsabile pe probleme de asistență socială, urmând ca aceasta să devină reprezentant legal al beneficiarilor. În luna iunie 2017, Primăria Milcoiu a certificat acordul desemnării reprezentantului legal, fiind chiar angajatul din cadrul serviciului social al

primăriei. La C.I.A. Zătrenești, au fost întreprinse demersuri pentru instituirea curatelei și se identificaseră până la data vizitei trei persoane care au acceptat să devină curatori pentru trei beneficiari, dar erau și multe cazuri pentru care nu s-au găsit persoane dispuse să accepte curatela și se primiseră răspunsurile negative pentru 48 de beneficiari.

Recomandare: continuarea demersurilor către autoritățile competente pentru desemnarea reprezentanților legali ai beneficiarilor fără discernământ sau ale persoanelor care pot fi desemnate ca tutore/curator ai acestora și evaluarea periodică a situației acestora, având în vedere că lipsa acestora afecta apărarea drepturilor și a intereselor beneficiarilor. **Răspuns:** la nivelul serviciilor rezidențiale pentru adulți au continuat demersurile pentru identificarea persoanelor care să devină curatori/tutori pentru beneficiarii fără discernământ; totodată, continuă evaluarea periodică a situației fiecărui beneficiar în raport cu necesitatea instituirii tutelei/curatelei.

Referitor la asistența medicală: ●s-a constatat un deficit de personal medical și de îngrijire (medic psihiatru, stomatolog, asistenți medicali, kinetoterapeuți, infirmieri) (C.R.R.N. nr.1 Băbeni, C.R.R.N. Măciuca, C.I.A. Zătrenești, C.I.A. Bistrița, C.R.R.N. Sinersig); ●aparatul de urgență era dotat necorespunzător cu medicamente și materiale sanitare (C.R.R.N. Sinersig, C.I.A. "Sfânta Ana"); ●personalul medical nu efectuase cursuri de acordare a primului ajutor calificat (C.R.R.N. Măciuca, C.R.R.N. nr. 1 și nr. 2 Băbeni); ●în centru erau înregistrați mai mulți beneficiari diagnosticați cu hepatită cronică de etiologie virală (B și C) și nu era efectuat screening periodic pentru aceste afecțiuni (C.R.R.N. nr. 1 Băbeni); ●nu era amenajat un izolator la nivelul centrului (C.I.A. "Sfânta Ana"). **Recomandare:**●analizarea oportunității și efectuarea demersurilor necesare în vederea încadrării unui medic în schema de personal a centrului, având în vedere afecțiunile diverse ale beneficiarilor și necesitatea supravegherii continue a stării de sănătate a acestora; angajarea sau încheierea unor contracte de colaborare cu medici specialiști psihiatri; ●efectuarea demersurilor necesare în vederea completării aparatului de urgență al cabinetului medical cu medicamente și materiale sanitare conform baremului minimal; ●efectuarea demersurilor necesare astfel încât personalul medical al centrelor să participe la cursuri pentru acordarea primului ajutor calificat în caz de urgență; ●efectuarea screening-ului pentru depistarea cazurilor de infecție HIV, hepatită cronică virală tip B sau C, la admiterea în centre și periodic, având în vedere incidența crescută a acestor afecțiuni la persoanele instituționalizate. **Răspuns:** ●la întocmirea noii organigrame la nivel de D.G.A.S.P.C. (D.G.A.S.P.C. Timiș) se va propune înființarea unui post de medic în cadrul centrului; ●s-a achiziționat instrumentarul conform Ordinului cu nr. 153/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale; cabinetul medical din centru se încadra la anexa 2, „psihiatrie”, trebuind să fie dotat cu: tensiometru, ciocan reflexe, termometru, centimetru, eprubete diverse; ●în Programul de formare profesională a D.G.A.S.P.C. Vâlcea pe anul 2018 a fost prevăzut cursul de prim ajutor pentru personalul din serviciile rezidențiale, acesta urmând a fi achiziționat; ●în Planul de achiziții al D.G.A.S.P.C. Vâlcea este prevăzută achiziționarea de servicii de efectuare a screening-ului pentru depistarea cazurilor de infecție HIV, hepatită cronică virală tip B sau C;

●aspecte referitoare la *implementarea recomandării de a stabili schema de tratament și de reevaluare a beneficiarilor de către medicii Spitalului de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu"*, constatate cu prilejul vizitei efectuate la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică "Bălăceanca"

Nici șeful centrului și nici medicul din cadrul centrului nu au putut indica cu claritate echipei de vizită, procedura prezentării beneficiarilor din centru la spital în vederea prescrierii tratamentului psihiatric, deși, potrivit răspunsului comunicat în urma vizitei anterioare, reevaluarea beneficiarilor din centru se realiza de către medicii de la Spitalul de Psihiatrie

"Eftimie Diamandescu". Reprezentanții spitalului, în cadrul vizitei efectuate de reprezentanții MNP, nu au făcut referire decât la posibilitatea primirii beneficiarilor ca urgențe, caz în care spitalul era obligat să îi interneze.

S-a revenit cu *recomandarea* de a efectua reevaluarea anuală a beneficiarilor de către un medic psihiatru, conform unui plan pentru toți beneficiarii cu prescripție psihiatrică. Conform *răspunsului* conducerii D.G.A.S.P.C. Ilfov, la data de 3 iunie 2017 a fost încheiat un contract de muncă cu un medic psihiatru și se aflau în plin proces de reevaluare psihiatrică a întregului efectiv de beneficiari în funcție de priorități și starea de sănătate a acestora, conform standardelor minime de calitate și legislației în vigoare.

Referitor la aplicarea măsurilor de conținere și izolare

● Registrul măsurilor de izolare și conținere nu era întocmit și completat potrivit prevederilor legale cuprinse în Ordinul nr. 488/2016, art. 9 alin. (11) pentru aprobarea Normele de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, în cazul majorității centrelor vizitate. *Recomandare*: întocmirea corectă a Registrului măsurilor de izolare și conținere conform prevederilor legale. *Răspuns*: având în vedere că la nivelul centrelor rezidențiale a fost revizuită procedura privind izolarea și conținerea beneficiarilor, Registrul măsurilor de izolare și conținere cuprinde rubrici în conformitate cu legislația în vigoare.

● aspecte referitoare la *implementarea recomandării de reamenajare în totalitate a camerelor de izolare*, constatate cu prilejul vizitei efectuate la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică "Bălăceanca"

Echipa a constatat reamenajări minimale a camerelor de izolare, starea de curățenie precară (una dintre camere era infestată cu insecte), iar materialul cu care era capitonată una dintre camere era rupt și nu se puteau preveni astfel eventualele leziuni corporale sau acte violente.

A fost formulată către conducerea centrului *recomandarea* de amenajare a camerelor de izolare, în conformitate cu Normelor de aplicare a Legii nr. 487/2002, aprobate prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 488/15 aprilie 2016. În *răspunsul* comunicat instituției Avocatul Poporului, conducerea D.G.A.S.P.C. Ilfov a precizat că, amenajarea spațiilor respective a fost prinsă în proiectul de reabilitare a centrului care va fi demarat imediat ce se va aproba sursa de finanțare.

Pe parcursul vizitei de verificare a implementării recomandărilor s-a constatat că, și la data celei de-a doua vizite, ***agresorul tânărului decedat în anul 2015 se afla în continuare cazat în camera de izolare, și nu se demarase nicio procedură de transfer/internare într-un spital de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță.***

Precizăm că, Normele CPT prevăd că pacienții trebuie să beneficieze de un tratament și o îngrijire adecvată, atât psihiatrice cât și somatice. Or, internarea unei astfel de persoane, al cărei discernământ este pus la îndoială și prezentând un grad mare de pericolozitate socială nu se poate realiza într-un centru de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, deoarece acesta nu corespunde nevoilor sale, nu îi poate asigura condiții de tratament și recuperare și nu poate asigura măsurile de securitate și protecție pentru ceilalți beneficiari. Mai mult, ***pacientul trebuie ca, până la încheierea proceselor penale, să beneficieze de tratament și îngrijire adecvată în instituții medicale care să răspundă nevoilor lui, și nu să fie plasat în camera de izolare pe o perioadă îndelungată***, deoarece procedura izolării se aplică pe o perioadă limitată de timp și trebuie revizuită periodic.

Avocatul Poporului a recomandat identificarea unei soluții (de către Ministerul Muncii și Justiției Sociale și D.G.A.S.P.C. Ilfov), în cazul beneficiarilor acuzați de fapte penale grave, astfel încât până la încheierea proceselor penale aceștia să beneficieze de

tratament și îngrijire adecvată în instituții medicale caresă răspundă nevoilor lor. *Răspuns D.G.A.S.P.C. Ilfov*: a fost întocmită solicitare în acest sens, până în luna iulie 2017 hotărârea judecătorească emisă în cazul beneficiarului nu a fost modificată.

*Cu privire la situația constatată, Instituția Avocatul Poporului a solicitat informații Parchetului de pe lângă Tribunalul Ilfov cu privire la stadiul soluționării dosarului, ulterior efectuării primei vizite și a revenit cu solicitarea inclusiv în urma vizitei de verificare a implementării recomandărilor (când s-a constatat că persoana care a agresat tânărul se afla încă într-una din camerele de izolare).

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Judecătoria Cornetu – a comunicat instituției Avocatului Poporului informații despre dosarul penal menționând că, prin Ordonanța din luna iunie 2015 a Parchetului de pe lângă Tribunalul Ilfov s-a dispus începerea urmăririi penale cu privire la săvârșirea infracțiunii de tentativă de omor, prevăzută de art. 32 Cod penal raportat la art. 188 Cod penal.

În februarie 2016, prin Ordonanța Parchetului de pe lângă Tribunalul Ilfov s-a dispus clasarea cauzei cu privire la comiterea infracțiunii de tentativă de omor, prevăzută de art. 32 Cod penal raportat la art. 188 Cod penal și s-a dispus disjungerea și declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Cornetu, în vederea efectuării de cercetări sub aspectul infracțiunii de neglijență în serviciu, prevăzută de art. 298 Cod penal, urmând a se stabili dacă au fost respectate dispozițiile privind supravegherea asistaților ce se află internați în Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică "Bălăceanca".

Dosarul penal a fost repartizat Poliției orașului Pantelimon, în cauză efectuându-se cercetări sub aspectul săvârșirii infracțiunii de neglijență în serviciu.

Referitor la asistența psihologică: ●nu era angajat un psiholog care să asigure consilierea psihologică și terapia psihologică (*C.R.R.N. nr. 1 Băbeni, C.R.R.N. Măciuca*); ●unele planuri individualizate de intervenție nu conțineau data și semnătura beneficiarului și conțineau exprimări la modul general, fără să se înțeleagă când și cum pot fi îndeplinite activitățile din plan (*C.R.R.N. Măciuca*); ●unele programe de recuperare nu cuprindeau o planificare a activităților zilnice, săptămânale sau lunare (*C.I.A. Bistrița*); ●fișele de evaluare conțineau rezultate scrise la modul general, fără să conțină recomandări concrete în urma evaluării. („sprijin ridicat”, „stimularea achizițiilor”) (*C.R.R.N. nr. 2 Băbeni*). **Recomandare:**●ocuparea posturilor vacante de psihologi, terapeuți ocupaționali, care să asigure serviciile de recuperare și reabilitare prevăzute de Planurile individualizate de intervenție; ●evaluarea și completarea corectă în mod individual și specific pentru fiecare beneficiar a fișelor de evaluare și a programelor individuale de recuperare cu informații și detalii complete, cu dată și semnătură; ●întocmirea unui orar și planificarea unor activități de recuperare și reabilitare zilnice, săptămânale sau lunare, oferite de centre beneficiarilor. **Răspuns:** au fost organizate concursuri pentru ocuparea posturilor vacante cu personal de specialitate și de îngrijire; având în vedere gradul mic de ocupare a posturilor vacante, în vederea asigurării cu personal de specialitate până la ocuparea prin concurs a posturilor vacante, conducerea D.G.A.S.P.C. (D.G.A.S.P.C. Valcea) a dispus delegarea specialiștilor din alte centre; fișele și programele individuale de recuperare sunt completate în mod individual și specific pentru fiecare beneficiar cu informații și detalii complete, dateate și semnate; la nivelul centrelor sunt întocmite orare ale activităților de recuperare și reabilitare și sunt afișate într-un loc vizibil.

Referitor la asistența socială și activitățile organizate în centru

●un număr redus de beneficiari putea efectua ieșiri în comunitate (*C.R.R.N Măciuca, C.I.A. Bistrița*); nu exista o modalitate concretă (telefon, poștă, internet) pentru păstrarea

legăturii cu exteriorul (familie, aparținători) (C.R.R.N. Bălăceanca). *Recomandare*: asigurarea organizării unor activități cât mai variate de recuperare, de petrecere a timpului și de socializare pentru beneficiarii centrelor, implicarea acestora în desfășurarea de activități de autogospodărire, și dezvoltarea unor deprinderi de trai independent ; implicarea centrului în asigurarea menținerii legăturii beneficiarilor cu exteriorul (familie, comunitate), în vederea reintegrării familiale și comunitare. *Răspuns*: pentru menținerea unei vieți active pentru beneficiarii centrelor a fost întocmit un program lunar de activități, coordonat de specialiștii centrelor; sunt încurajați beneficiarii, a căror stare de sănătate o permite, să întreprindă activități în afara centrului, să cunoască și să utilizeze serviciile din comunitate; în funcție de gravitatea afecțiunilor medicale, beneficiarii se pot deplasa în comunitate pentru realizarea de mici cumpărături și sunt implicați în activități gospodărești desfășurate în cadrul centrului;

● numărul beneficiarilor reintegrați în familie era redus (spre exemplu, 2 persoane din C.R.R.N. nr. 1 Băbeni, iar în C.I.A. Milcoiu, în perioada 2007-2017 s-a înregistrat un singur caz de reintegrare în familie, raportat la numărul beneficiarilor admiși în cele 7 centre din cadrul D.G.A.S.P.C. Vâlcea vizitate - 524 persoane). *Recomandare*: efectuarea demersurilor pentru obținerea sprijinului autorităților publice de la nivel județean și local în reintegrarea în familie și în crearea de servicii de tip familial, locuințe protejate și structuri de economie socială, pentru persoanele cu dizabilități (D.G.A.S.P.C. Vâlcea). Pentru reintegrarea în societate a persoanelor cu dizabilități, se impune colaborarea autorităților publice din localitățile de domiciliu ale beneficiarilor, pentru respectarea principiului proximității acordării serviciilor sociale, astfel ca direcțiile județene de asistență socială să nu rămână singurele furnizoare de servicii sociale pentru acești beneficiari. *Răspuns*: este analizată permanent posibilitatea integrării/reintegrării în familie a beneficiarilor centrelor rezidențiale sau reintegrarea socio-profesională. Numărul redus al acestor integrări/reintegrări (în 2017 realizându-se doar două reintegrări la nivelul tuturor serviciilor rezidențiale pentru adulți) se datorează, atât patologiei medicale a beneficiarilor, cât și a faptului că familia naturală nu există sau este incapabilă să îi asigure serviciile de îngrijire de care ar avea nevoie. D.G.A.S.P.C. Vâlcea este interesată de înființarea de locuințe protejate și integrarea socio-profesională a persoanelor adulte cu dizabilități, în acest sens fiind depuse cereri de finanțare în vederea obținerii de fonduri pentru dezvoltarea acestor servicii, urmând ca în funcție de liniile de finanțare lansate, a căror beneficiari vor fi persoanele adulte cu dizabilități, să fie în continuare elaborate cereri de finanțare.

● aspecte referitoare la *implementarea recomandării de implicare a beneficiarilor în programe ocupaționale coordonate de psihologi și terapeuți ocupaționali, în care ar putea fi antrenat inclusiv personalul de îngrijire*, constatate cu prilejul vizitei efectuate la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică "Bălăceanca"

Nu s-au constatat schimbări față de vizita anterioară, reținându-se lipsa unei preocupări a personalului centrului pentru implicarea beneficiarilor în programe ocupaționale. Persoanele instituționalizate nu beneficiau de servicii sau programe de terapie ocupațională, programe de reabilitare vocațională sau profesională. În cadrul centrului nu existau alternative de petrecere a timpului liber și nici activități care să dezvolte noi abilități la persoanele care prezentau acest potențial. În timpul vizitei, o zi de sâmbătă, beneficiarii se plimbau pe scări sau pe holurile centrului în mod haotic, prezentând un aspect neîngrijit.

La *recomandarea* de organizare a unor activități ocupaționale, coordonate de psihologi și terapeuți ocupaționali, conform *răspunsului* transmis de conducerea D.G.A.S.P.C. Ilfov, în perioada ianuarie-iulie 2017, un număr de 60 de beneficiari au luat parte la mai multe activități de socializare și petrecere a timpului liber: vizita la Zoo, excursii la mare (Eforie Sud) și la

munte (în județul Brașov); beneficiarii sunt însoțiți de personalul de specialitate pentru vizite în comunitate și la magazine.

Referitor la personal

● în toate centrele vizitate exista deficit de personal, fapt care avea consecințe în asigurarea serviciilor menționate în contractul cu beneficiarii; în cazul C.R.R.N Videle, organigrama nu prevedea un post de asistent social, atribuțiile de asistent social fiind repartizate în mod eronat educatorului. *Recomandare:* scoaterea la concurs a posturilor vacante, în condițiile în care deficitul de personal din majoritatea centrelor vizitate afecta asigurarea serviciilor de îngrijire, asistență, recuperare și reabilitare a beneficiarilor, precum și identificarea unor soluții de contractare a serviciilor unor medici, psihologi, acolo unde în urma organizării concursurilor posturile vacante nu au fost ocupate; demararea demersurilor în vederea aprobării (prin organigramă) și ocupării unui post de asistent social. *Răspuns:* au fost organizate concursuri pentru ocuparea posturilor vacante din structura de personal, în urma cărora a fost ocupat un număr redus de posturi, urmând să fie reluată procedura de ocupare a posturilor vacante cu specialiști pentru asigurarea serviciilor necesare beneficiarilor, la sfârșitul anului 2017, ca urmare a aprobării noii organigrame și a statului de funcții (în cazul D.G.A.S.P.C. Vâlcea).

● nu au putut fi prezentate documente care să ateste că centrul a asigurat instruirea personalului cu privire la metodele de abordare, comunicare și relaționare cu beneficiarii în funcție de particularitățile psiho-comportamentale ale acestora (C.R.R.N. Măciuca; C.R.R.N. Videle); în unele centre nu se asigura îngrijirea și asistența beneficiarilor, adecvate nevoilor acestora (spre exemplu, în cazul C.R.R.N. Videle, echipa MNP a constatat că o persoană cu handicap grav se afla în pat, complet dezbrăcată și acoperită cu o pătură, fiind lipsită de o îngrijire corespunzătoare; personalul de îngrijire a declarat că beneficiara își rupea permanent pampersii). *Recomandare:* efectuarea unor cursuri de formare profesională continuă, a unor activități de dezvoltare personală și responsabilizare a personalului cu privire la metodele de abordare, comunicare și relaționare cu beneficiarii, în funcție de particularitățile psiho-comportamentale ale acestora; instruirea permanentă a personalului de îngrijire astfel încât, în activitatea depusă să țină cont, în permanență, de principiul respectării demnității și intimității beneficiarului. *Răspuns:* personalul a fost instruit, inclusiv cu privire la aspectele referitoare la standardele minime de calitate, instituirea curatei pentru beneficiari; anual, toți angajații unității sunt evaluați de către șeful de centru, întocmindu-se documentul "fișa de evaluare a performanțelor individuale ale persoanelor care ocupă funcții contractuale de execuție" unde la anexă este propus un program de instruire recomandat a fi urmat. Organizarea acestor cursuri ține exclusiv de Serviciul R.U.O.S., ce supune spre aprobare conducerii D.G.A.S.P.C., necesitatea organizării unor astfel de activități ținând cont de prevederile legale în vigoare și propunerile făcute pentru fiecare angajat.

Referitor la protecția beneficiarilor împotriva abuzurilor și neglijării

● pe parcursul vizitelor efectuate la centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică din subordinea D.G.A.S.P.C. Vâlcea (C.R.R.N. Măciuca, C.I.A. Milcoiu, C.R.R.N. nr. 1 Băbeni, C.R.R.N. nr. 2 Băbeni, C.I.A. Zătrene, C.I.A. Bistrița, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni) s-a constatat că: unii beneficiari prezentau leziuni superficiale (escoriații) recente la nivelul feței, capului și membrelor, datorate unor autoagresiuni pe baza patologiei cronice psihiatrice severe a beneficiarilor respectivi, fie unor conflicte între beneficiari; au fost identificate cazuri de abuzuri ale angajaților asupra beneficiarilor, precum și incidente verificate sau aflate în curs de cercetare de către comisii din cadrul D.G.A.S.P.C. Vâlcea; unii beneficiari prezentau leziuni, care erau consecințe ale unei supravegheri

necorespunzătoare ale acestora în timpul instituționalizării la C.R.R.N. Măciuca (unii dintre beneficiarii transferați de la C.R.R.N. Măciuca prezentau semne mai vechi de autoagresiune la nivelul antebrățelor și abdomenului); o beneficiară a rămas însărcinată și a născut în cursul anului 2015, copilul fiind dat spre adopție (există un acord de adopție în acest sens, din partea beneficiarei) (C.R.R.N. nr. 1 Băbeni). *Recomandare* formulată către conducerile centrelor și D.G.A.S.P.C. Vâlcea: luarea unor măsuri adecvate pentru prevenirea abuzurilor față de beneficiari, prin:

a) prevenirea abuzurilor asupra beneficiarilor și investigarea acestora cu obiectivitate de către comisiile desemnate de către D.G.A.S.P.C. Vâlcea, precum și sesizarea de urgență a organelor competente și monitorizarea de către personalul centrului a cazurilor beneficiarilor care pot prezenta un risc pentru securitatea și sănătatea proprie și a cazurilor de auto și heteroagresivitate, ținând seama că la data vizitei echipa a constatat urme proaspete de sânge la nivelul capului și brațelor, zgârieturi și semne ale agresiunilor la unii beneficiari.

Menționăm că, potrivit Standardului S4.3 din Ordinul nr. 67/2015 al M.M.F.P.S.P.V., în situații deosebite, când au fost constatate fapte care pot constitui contravenții sau infracțiuni, s-au semnalat orice alte evenimente care afectează calitatea vieții beneficiarilor, centrul informează organele competente prevăzute de lege (procuratură, poliție, direcție de sănătate publică etc.);

b) derularea de programe de educație sexuală, cu privire la metodele de contracepție, de protecție a demnității și integrității personale și luarea măsurilor necesare pentru protejarea beneficiarilor de eventuale abuzuri sexuale și fizice (D.G.A.S.P.C. Vâlcea). *Răspunsul* conducerii DGASPC Vâlcea: a. Beneficiarii centrelor rezidențiale sunt protejați împotriva abuzurilor, neglijării, discriminării sau tratamentului degradant sau inuman. Toate formele de abuz sau neglijare asupra beneficiarilor sunt interzise, aceștia fiind încurajați și sprijiniți să sesizeze orice formă de abuz din partea personalului, a altor beneficiari din centru sau a altor persoane din afara centrului. Fiecare centru are elaborată și aplică, conform legislației în vigoare procedura privind cazurile de abuz și neglijare conform căreia toate situațiile de abuz, neglijență discriminare identificate sunt semnalate către organismele/instituțiile competente, acestea fiind consemnate și în Registrul de evidență a cazurilor de abuz, neglijare și discriminare. b. Formele de abuz asupra beneficiarilor sunt interzise, personalul centrelor fiind instruit în anul 2017 cu privire la Regulamentul de Organizare și Funcționare al unității. Procedurile formalizate care se aplică în cadrul centrului, respectarea Principiului demnității umane în raport cu persoanele internate în unitate. DGASPC Vâlcea, în parteneriat cu Fundația SERA România implementa un proiect care are ca obiectiv prevenirea sarcinii nedorite și reducerea numărului de copii abandonați, cu sprijinul Echipei mobile de prevenire a abandonului care desfășoară activități de informare privind prevenirea sarcinii nedorite și educație contraceptivă în centrele rezidențiale subordonate D.G.A.S.P.C. Vâlcea.

● aspecte referitoare la ***implementarea recomandării de întocmire a unor proceduri de lucru care să asigure siguranța beneficiarilor și a angajaților*** (în condițiile în care, în centru au fost mai multe incidente violente), constatate cu prilejul vizitei efectuate la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică "Bălăceanca".

A fost întocmită o notă internă prin care s-a constituit o comisie de verificare a abuzurilor beneficiarilor și pentru verificarea registrului de reclamații și propuneri, însă nu au fost prezentate documente de lucru (proceduri, procese verbale etc.) ale acestei comisii din perioada 2015-2016. Există un Registrul de incidente deosebite în care, începând cu luna iulie 2015 nu erau menționate evenimente, ceea ce a ridicat suspiciuni cu privire la completarea registrului respectiv, având în vedere specificul acestui centru cu aproximativ 200 de beneficiari.

La *recomandarea* de eficientizare a activității comisiei de verificare a abuzurilor beneficiarilor, conducerea D.G.A.S.P.C. Ilfov a *răspuns* în sensul că, în urma reevaluării stării de sănătate psihică a beneficiarilor se vor stabili protocoale interne pentru preîntâmpinarea incidentelor violente între beneficiarii centrului de către medicul curant și medicii curanți ținând cont de legislația în vigoare.

Alte aspecte:

- registrele nu erau înregistrate la D.G.A.S.P.C., unele nu erau numerotate, iar modul de completare al acestora era deficitar (*C.R.R.N. Nr. 1 Băbeni, C.I.A. Milcoiu, C.I.A. Bistrița, C.R.R.N. Sinersig, C.R.R.N. Videle*);
- nu erau întocmite Registrul privind informarea beneficiarilor asupra drepturilor pe care le au în centru și Registrul sesizărilor și reclamațiilor (*C.R.R.N. Sinersig*). *Recomandare:* întocmirea și completarea tuturor registrelor în conformitate cu standardele prevăzute de legislația în vigoare; înregistrarea la D.G.A.S.P.C. și numerotarea tuturor registrelor, precum și instruirea personalului cu privire la conținutul, necesitatea și modalitatea de întocmire și completare, conform legislației în vigoare. *Răspuns:* toate registrele folosite în cadrul centrului au fost revizuite, înregistrate și completate la zi, în concordanță cu recomandările primite.

- pe parcursul vizitelor efectuate la centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică din subordinea D.G.A.S.P.C. Vâlcea (*C.R.R.N. Măciuca, C.I.A. Milcoiu, C.R.R.N. Nr. 1 Băbeni, C.R.R.N. Nr. 2 Băbeni, C.I.A. Zătreni, C.I.A. Bistrița, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni*) s-a constatat că:

- în perioada 2015-2017 în cele 7 centre au fost înregistrate 40 de decese; conform documentelor, decesele au avut drept cauze vârsta înaintată a beneficiarilor, complicațiile bolilor cronice de care sufereau aceștia sau afecțiuni acute survenite pe fondul afecțiunilor cronice preexistente;

- în cazul unor decese medicii au fost cei care au decis asupra necesității sesizării organelor de cercetare penală; s-a remarcat modul superficial și incomplet de consemnare a acestor evenimente deosebite, prin lipsa înregistrărilor privind modul de intervenție al personalului de serviciu, conform procedurii operaționale aplicabile în caz de deces;

*Apreciem necesar ca centrele să sesizeze organele competente (parchet, poliție) în toate cazurile de deces, astfel că se impune modificarea legislației actuale, care în prezent reglementează sesizarea organelor competente numai în cazul suspiciunilor asupra cauzelor deceselor beneficiarilor (Standardului 3.S4.3 (Secțiunea 5), din Ordinul M.M.F.P.S.P.V. nr. 67 din 21 ianuarie 2015 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități).

Recomandare către Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, D.G.A.S.P.C. Vâlcea, conducerile centrelor: sesizarea organelor de urmărire penală în cazul tuturor deceselor înregistrate în centre și *modificarea legislației actuale care reglementează sesizarea organelor competente numai în cazul suspiciunilor asupra cauzelor deceselor*; prevenirea deceselor în centrele rezidențiale, având în vedere numărul acestora înregistrate în perioada 2015-2017 prin acordarea asistenței /îngrijirilor medicale de urgență; întocmirea, completarea și arhivarea în mod corespunzător a registrelor în care sunt consemnate evenimente deosebite (*C.R.R.N. Măciuca*), inclusiv informații detaliate referitoare la decesul beneficiarilor. *Răspunsul* D.G.A.S.P.C. Vâlcea: în cazul tuturor deceselor înregistrate în centrele administrate de către D.G.A.S.P.C. Vâlcea s-au respectat prevederile Legii nr 8/2015 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități și ale Ordinului comun al Ministerului Justiției și Ministerului Sănătății nr. 1134/C-255 din 25 mai 2000 pentru aprobarea Normelor procedurale privind efectuarea expertizelor, a constatărilor și a altor lucrări medico-legale.

Fiecare deces a fost anunțat telefonic în maxim 24 de ore Consiliului de Monitorizare înființat prin Legea nr 8/2016, ulterior fiind trimise și notificări scrise cu datele privind cauzele deceselor precum și concluziile expertizelor medico-legale. Aceeași procedură este urmată în toate centrele, registru în care sunt consemnate evenimentele deosebite cuprinzând informații detaliate referitoare la decesul beneficiarilor.

●transferul beneficiarilor în alte centre a fost efectuat fără respectarea dreptului beneficiarilor de a fi consultați cu privire la toate deciziile care îi privesc, dreptul de a decide și a-și asuma riscurile în mod direct sau prin reprezentanți legali în toate aspectele vieții lor și de a-și exprima liber opțiunile (în cazul beneficiarilor transferați de la C.R.R.N. Măciuca); nu a fost respectat Standardul 3 - Încetare servicii, indicatorul 3.1. din Ordinul nr. 67/2015 al Ministrului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Anexa 1 – Standarde minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor adulte cu handicap și anume: *Centrul stabilește și aduce la cunoștința beneficiarilor condițiile de încetare/sistare a serviciilor pe perioadă determinată*, precum și Standardul 3, indicatorul S3.2 din același ordin „*la recomandarea centrului rezidențial care nu mai are capacitatea de a acorda toate serviciile corespunzătoare nevoilor beneficiarului sau se închide*”, există următoarea obligație a centrului: „*cu minim 30 de zile anterior datei când se estimează încetarea serviciilor, centrul stabilește, împreună cu beneficiarul și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, pe a cărui rază teritorială își are sediul centrul, modul de soluționare a situației fiecărui beneficiar (transfer în alt centru, revenire în familie pe perioadă determinată, etc.)*”. *Recomandare:* respectarea drepturilor beneficiarilor cu dizabilități de a fi informați și consultați cu privire la toate deciziile care îi privesc (inclusiv privind transferul în alte centre), de a decide și a-și asuma riscurile în mod direct sau prin reprezentanți legali în toate aspectele vieții lor și de a-și exprima liber opțiunile. *Răspuns:* la nivelul centrelor sunt realizate Ghidul beneficiarului și Carta drepturilor beneficiarilor, materiale de informare care cuprind misiunea centrului, serviciile oferite în cadrul unității, drepturile și responsabilitățile beneficiarilor. șefii de centre au desfășurat sesiuni de informare care au avut ca temă: Ghidul beneficiarului de servicii sociale; abuzul sau alte forme de tratament degradant; modalități de formulare a eventualelor sesizări/reclamații; condiții de sistare a serviciilor acordate beneficiarilor; asistența medicală acordată; educația împotriva fumatului; drepturile beneficiarilor.

Menționăm că *urmare a transmiterii Raportului de vizită* întocmit cu privire la vizitele efectuate la următoarele centre: C.R.R.N. nr. 1 Băbeni, Centrul de Criză și Respite Care Băbeni, C.R.R.N. nr. 2 Băbeni, C.R.R.N. Măciuca, C.I.A. Milcoiu, C.I.A. Zătreni C.I.A. Bistrița, către *Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități* (raportul a fost transmis Ministerului Muncii și Justiției Sociale, Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități, D.G.A.S.P.C. Vâlcea, conducătorilor centrelor respective), *conducerea Autorității ne-a comunicat următoarele:*

Având în vedere că, un rol foarte important în creșterea calității serviciilor sociale oferite beneficiarilor o reprezintă furnizorul de servicii sociale, în cazul celor 7 centre ale D.G.A.S.P.C Vâlcea (aflată în subordinea Consiliului Județean), Autoritatea s-a adresat instituției respective, cu privire la constatările cuprinse în raportul de vizită și măsurile dispuse pentru îndeplinirea standardelor de calitate, precum și Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială.

De asemenea, raportul MNP a fost transmis Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Vâlcea, instituție care dispune de o serie de competențe pentru efectuarea controalelor referitoare la verificarea standardelor minime de calitate prevăzute de Ordinul nr. 67/2015, precum și la constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de lege.

Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități și-a planificat revizuirea standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități; a stabilit prin Planul anual de control o serie de controale privind respectarea standardelor și a drepturilor beneficiarilor în centre rezidențiale și va desfășura evaluarea în teren a serviciilor sociale licențiate de către ANPD în domeniul dizabilității.

Propuneri:

► spitale de psihiatrie, spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță

-implicarea autorităților centrale și locale cu competențe în materie (Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Consiliile Județene, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului etc.) în vederea degrevării spitalelor de cazurile sociale pe care le dețin, prin transferul lor în rețeaua de asistență medico-socială, inclusiv prin promovarea propunerii de înființare a unor centre medico-sociale zonale, care să gestioneze pe plan local o parte din cazuistica județeană, degrevând astfel spitalul de un număr important de pacienți cu cazuri mai puțin grave; la examinarea fiecărui caz, prioritare vor fi prevederile art. 19 din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (integrarea în comunitate);

- implicarea efectivă și promptă a autorităților tutelare în desemnarea reprezentanților legali în cazul pacienților care nu au un reprezentant legal ori nu au desemnat un reprezentant convențional din cauza lipsei capacității psihice;

- sprijinirea conducerilor unităților spitalicești, de către Ministerul Sănătății, în: pregătirea profesională continuă a personalului spitalelor, implementarea Normelor de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată, ocuparea posturilor vacante (prin identificarea unor soluții pentru asigurarea unui buget corespunzător, interesarea personalului existent pe piața muncii);

- crearea unei legislații specifice pentru spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, prin consultarea reprezentanților acestora;

- identificarea măsurilor legale pentru decontarea cheltuielilor efectuate de spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță cu transportul pacienților încadrați cu măsura de siguranță prev. de art. 110 Codul penal, la instanțele de judecată, la parchete, la serviciile județene de medicină legală, etc. precum și a altor cheltuieli efectuate pentru pacienții cu statut juridic;

► centre de recuperare și reabilitarea neuropsihiatrică

- implicarea promptă a autorităților competente în desemnarea reprezentanților legali ai beneficiarilor fără discernământ sau ale persoanelor care pot fi desemnate ca tutore/curator ai acestora și evaluarea periodică a situației acestor beneficiari;

- modificarea *Standardului 3.S1.3 din Ordinul nr. 67/2015 al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice (în prezent ministrul muncii și justiției sociale) privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități*, care prevede: "Reevaluarea se realizează **anual**, precum și atunci când situația o impune, respectiv dacă apar modificări semnificative ale stării de sănătate și ale statusului funcțional fizic și/sau psihic al beneficiarului", cu obligativitatea centrului de a efectua reevaluarea periodică a beneficiarilor **la o perioadă de maximum 6 luni** și ori de câte ori se dovedește necesar, a stării de sănătate și a nevoilor beneficiarilor, apreciindu-se dacă se mai impune recuperarea într-un centru de recuperare;

- completarea legislației în domeniu cu obligativitatea supunerii controlului judecătoresc, a deciziei de admitere și a rezultatelor reevaluării beneficiarilor (în mod similar cu procedura de confirmare/infirmare a măsurii internării medicale nevoluntare prevăzută în Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice,

republicată), având în vedere lipsa unei protecții juridice adecvate a persoanelor custodiate în unele centre; cererea de admitere în centru/contractul de furnizare servicii poate fi semnată de reprezentantul legal/poate fi încheiat între centru/furnizorul acestuia și reprezentantul legal; numărul mare de beneficiari lipsiți de discernământ datorită afecțiunilor psihiatrice de care sufereau, care nu aveau desemnat reprezentant legal/convențional; lipsa de implicare a unora dintre D.G.A.S.P.C.-uri cu privire la protecția juridică a beneficiarilor;

- revizuirea periodică pe cale judecătorească ale deciziilor de punere sub interdicție ale persoanelor lipsite de discernământ, având în vedere prevederile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, art. 12, punctul 4: *măsurile legate de exercitarea capacității juridice prevăd protecția adecvată și eficientă pentru prevenirea abuzurilor, conform legislației internaționale privind drepturile omului. O astfel de protecție va garanta că măsurile referitoare la exercitarea capacității juridice respectă drepturile, voința și preferințele persoanei, nu prezintă conflict de interese și nu au o influență necorespunzătoare, sunt proporționale și adaptate la situația persoanei, se aplică pentru cea mai scurtă perioadă posibilă și se supun revizuirii periodice de către o autoritate competentă, independentă și imparțială sau de către un organ juridic;*

- colaborarea permanentă între centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică și autoritățile publice județene și locale, în vederea reintegrării în familie a unui număr cât mai mare de beneficiari precum și, atunci când se dovedește necesar, în crearea de servicii de tip familial, locuințe protejate și structuri de economie socială, pentru persoanele cu dizabilități;

La examinarea fiecărui caz, prioritare vor fi prevederile art. 19 din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (integrarea în comunitate).

- reevaluarea organigramelor tuturor centrelor, de către Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, prin consultarea direcțiilor centrelor, în scopul stabilirii numărului și funcțiilor necesare pentru funcționarea optimă a centrelor; identificarea modalităților concrete de asigurare a bugetului necesar și de integrare a personalului existent pe piața muncii;

- modificarea legislației actuale, care în prezent reglementează sesizarea organelor competente numai în cazul în care există suspiciuni asupra cauzelor deceselor beneficiarilor (conform Standardului 3.S4.3 (Secțiunea 5), din Ordinul M.M.F.P.S.P.V. nr. 67 din 21 ianuarie 2015 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități), în sensul ca centrele să sesizeze organele competente (parchet, poliție) în toate cazurile de deces;

În cazul ambelor tipuri de instituții, **vor fi identificate măsurile necesare pentru asigurarea unor condiții de cazare compatibile cu respectarea demnității umane, de către autoritățile publice competente împreună cu conducerea unităților respective, cu respectarea prevederilor naționale și internaționale în materie**, având în vedere condamnarea României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Parascineti contra României.

III. Centre rezidențiale pentru copii

Copilul, dată fiind lipsa sa de maturitate fizică și intelectuală, are nevoie de protecție și îngrijire specială, inclusiv de o protecție juridică adecvată. (Declarația drepturilor copilului)

În sensul Convenției cu privire la drepturile copilului, prin **copil** se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă. Conform aceleiași Convenții, **Statele părți** (România a

ratificat Convenția prin Legea nr. 18/1990, republicată, cu modificările ulterioare) *se obligă să asigure copilului protecția și îngrijirea necesare în vederea asigurării bunăstării sale, iar copilul care este, temporar ori permanent, lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție și asistență speciale din partea statului.*

În România, pentru copilul lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau cel care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora, în baza planului individualizat de protecție (întocmit de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, în termen de 30 de zile după primirea cererii de instituire a unei măsuri de protecție specială sau imediat după ce directorul Direcției a dispus plasamentul în regim de urgență) **se stabilesc și se aplică măsuri de protecție specială:** plasamentul; plasamentul în regim de urgență; supravegherea specializată (Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată).

Plasamentul poate fi dispus la o persoană sau familie, la un asistent maternal sau la un serviciu de tip rezidențial care asigură găzduire pe o perioadă mai mare de 14 ore și care este licențiat în condițiile legii. Măsura plasamentului se stabilește de comisia pentru protecția copilului, în cazul copilului care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora sau a copilului care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal, și există acordul părinților. În celelalte cazuri, măsura plasamentului se stabilește de către instanța judecătorească, la cererea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

Măsura plasamentului într-un serviciu de tip rezidențial este dispusă numai dacă acesta poate răspunde nevoilor copiilor individuale de îngrijire, educație, socializare, etc., stabilite printr-o evaluare inițială (conform Ordinului nr. 21/2004 pentru aprobarea standardelor obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial și a Ordinului nr. 67/2004 pentru aprobarea standardelor obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități, emise de secretarul de stat al Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție).

Plasamentul copilului care nu a împlinit vârsta de 3 ani poate fi dispus într-un **serviciu de tip rezidențial**, doar în situația în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în servicii de tip rezidențial specializate.

În cazul copilului abuzat, neglijat sau supus oricărei forme de violență, în cazul copilului găsit sau părăsit în unități sanitare, precum și în cazul copilului al cărui unic ocrotitor legal sau ambii au fost reținuți, arestați, internați sau în situația în care, din orice alt motiv, aceștia nu-și pot exercita drepturile și obligațiile părintești cu privire la copil, se stabilește **plasamentul în regim de urgență**, de către directorul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului sau instanța de judecată (prin ordonanță președințială), după caz. Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului este obligată să sesizeze instanța de judecată în termen de 5 zile de la data la care directorul Direcției a dispus această măsură,

Copiii beneficiază de protecție în **regim de urgență la un centru specializat**, numai dacă plasamentul în regim de urgență la asistent maternal profesionist specializat pentru astfel de situații nu este posibil, conform Ordinului emis de secretarul de stat al Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție nr. 89/2004 pentru aprobarea standardelor obligatorii privind centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat.

Împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială sunt verificate trimestrial de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului. Direcția, în cazul în care apar modificări este obligată să sesizeze de îndată comisia pentru

protecția copilului sau, după caz, instanța judecătorească, în vederea modificării sau, după caz, a încetării măsurii.

Pentru situațiile în care se dispune măsura specială a plasamentului la un serviciu de tip rezidențial, **România, ca Stat parte la Convenția cu privire la drepturile copilului, are obligația de a se asigura că așezămintele respective, care răspund de protecția și îngrijirea copiilor, respectă standardele stabilite de autoritățile competente, în special cele referitoare la securitate și sănătate, la numărul și calificarea personalului din aceste instituții, precum și la asigurarea unei supravegheri competente.** Așa cum precizează Comitetul European pentru Prevenirea Torturii, *custodiarea și îngrijirea copiilor constituie o sarcină deosebit de dificilă, mai ales că mulți dintre ei au fost supuși violenței fizice, sexuale sau psihice. Personalul unui centru care custodiază minori trebuie să primească instruire profesională și să beneficieze de sprijin și de supraveghere în exercițiul funcțiunii. Membrii personalului și conducerea centrului trebuie să formeze o echipă care, în cadrul unor întâlniri periodice să identifice problemele, să le discute și să găsească împreună soluții.*

De asemenea, România are obligația de a veghea ca niciun copil să nu fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante și de a lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență.

► În acest context, **Mecanismul Național de Prevenire (MNP) care, în baza mandatului său monitorizează respectarea instrumentelor legale internaționale și naționale în materia prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante, are un rol esențial în protecția drepturilor copilului.** În exercitarea atribuțiilor sale, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) din cadrul instituției Avocatul Poporului monitorizează orice loc în care persoanele sunt private de libertate, prin privare de libertate înțelegându-se orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură (art. 4 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; art. 29² alin. (2) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

Subcomitetul pentru prevenirea torturii consideră, în relație cu implementarea definiției locului de detenție, că **ar fi de dorit „să se dea o interpretare cât mai largă acestei definiții, pentru a crește impactul activităților preventive ale MNP-urilor”.** Statul trebuie să permită Mecanismului Național de Prevenire să viziteze orice loc aflat sub jurisdicția sa în care se găsesc sau ar putea să se găsească persoane private de libertate (în sensul că nu este liberă să îl părăsească după propria voință), astfel cum prevăd art. 4 și art. 29 din Protocolul opțional.

În sensul prevederilor legale mai sus menționate, în temeiul art. 19 din Protocolul opțional și dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. e) și j) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) monitorizează condițiile de cazare și tratamentul aplicat copiilor aflați în aceste centre.**

Pe parcursul anului 2017, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) a efectuat **14 vizite în centrele rezidențiale pentru copii:** Centrul de plasament Lugoj, județul Timiș; Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copilului cu Dizabilități Târgu Jiu, județul Gorj; Centrul de plasament "Robin Hood", municipiul București; Casa de Tip Familial "Daniela", județul Giurgiu; Casa de Tip Familial "Soarele", județul Giurgiu; Centrul de primire în regim de urgență "Sf. Maria", județul Călărași; Centrul

social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos, județul Iași; Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți Sector 4, municipiul București; Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat și Exploatat Oradea, județul Bihor; Centrul de plasament "Azur" - Complex de Servicii Sociale Victoria Brașov, județul Brașov; Centrul de plasament pentru copilul cu handicap Hunedoara, județul Hunedoara; Centrul rezidențial pentru copii cu dizabilități Focșani, județul Vrancea; Centrul de tip familial Alexandra-Violeta, județul Teleorman; Centrul de reabilitarea comportamentală băieți – Complexul de Servicii Sociale "Floare de Colț" Târgoviște, județul Dâmbovița (vizită de verificare a implementării recomandărilor formulate urmare a vizitei efectuate în anul 2016).

► În materia respectării drepturilor copilului, în anul 2017, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) s-a sesizat din oficiu în cazul Centrului de plasament Lugoj și Centrului de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copilului cu Dizabilități Târgu Jiu, iar în ultimul caz au fost valorificate și dispozițiile legii referitoare la sesizarea organelor de urmărire penală, astfel:

- reprezentanții MNP au luat cunoștință despre cazul unui beneficiar aflat în Centrul de plasament "Robin Hood" care susținea că a fost agresat fizic de organele de poliție, ulterior altercației cu un alt beneficiar. La sesizarea organelor de poliție de către personalul centrului, minorul a fost dus la secție însoțit de un membru al personalului; conform declarațiilor minorului, acesta a rămas singur cu polițiștii în cadrul secției de poliție, timp în care ar fi fost agresat fizic de către aceștia, el fiind încătușat. Cu privire la acest caz a fost sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul București. Conform răspunsului comunicat instituției Avocatul Poporului, sesizarea a fost trimisă Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 4 București spre competentă soluționare.

- pe parcursul vizitei efectuată în Centrul de primire în regim de urgență „Sfânta Maria”, într-una din săli, a avut loc interviuarea unui minor de către organele de poliție. Membrii echipei de vizită au observat *atitudinea agentului de poliție inclusiv prin formularea întrebărilor ca fiind necorespunzătoare discuției cu un minor, tonul ridicat folosit, ironiile, intenția de intimidare a minorului*. Echipa de vizită a subliniat importanța asigurării unui cadru sigur și protectiv în situațiile audierii minorilor de către organele de poliție, astfel încât să se evite posibilitatea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia, aspect asupra căruia Avocatul Poporului a sesizat Inspectoratul de Poliție al Județului Călărași pentru a întreprinde măsurile legale care se impun.

- pe parcursul efectuării vizitei la Centrul de Plasament destinat Protecției Rezidențiale a Copiilor cu Dizabilități Târgu Jiu (MNP s-a sesizat din oficiu în legătură cu situația prezentată în mass-media referitoare la faptul că în anul 2016 trei minore cu vârste de până la 15 ani, aflate în plasament, au rămas însărcinate, una dintre ele ajungând la medic pentru întrerupere de sarcină fără ca cei din conducerea Direcției să știe acest lucru) reprezentanții MNP au constatat unele situații de agresiuni verbale și fizice între beneficiari, agresiuni și consum de substanțe halucinogene, unii beneficiari fiind cercetați pentru fapte de natură penală, precum și cazul unei minore însărcinate. La data efectuării vizitei nu se cunoștea identitatea persoanei cu care minora rămăsese însărcinată, afirmațiile acesteia fiind contradictorii, iar la dosarul medical nu se afla niciun document parafat de medicul care a efectuat întreruperea terapeutică a sarcinii și care să ateste efectuarea acestui act medical, fapt confirmat și de medicul centrului.

Conducerea D.G.A.S.P.C. Gorj a sesizat organele de poliție pentru începerea urmăririi penale în cauza minorei însărcinate, iar Inspectoratul de Poliție Județean Gorj-Serviciul de Investigații Criminale a răspuns la sesizare, precizând că organele de cercetare penală din cadrul Poliției Municipiului Târgu Jiu-Biroul de Investigații Criminale s-au sesizat din oficiu

cu privire la săvârșirea infracțiunii de act sexual cu un minor, faptă prevăzută de art. 220, alin.1 din Codul Penal. Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) a solicitat informații Parchetului de pe lângă Judecătoria Târgu Jiu cu privire la rezultatele cercetărilor efectuate în cazurile menționate mai sus.

► În cursul anului 2017 au fost întocmite rapoartele de vizită urmare a vizitelor efectuate în următoarele centre: Centrul de plasament Lugoj; Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copilului cu Dizabilități Târgu Jiu; Centrul de plasament "Robin Hood"; Casa de Tip Familial "Daniela"; Casa de Tip Familial "Soarele"; Centrul de primire în regim de urgență "Sf. Maria"; Centrul social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos; Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți Sector 4; Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat și Exploatat Oradea, în cazul celorlalte vizite efectuate în anul 2017, rapoartele de vizită fiind în lucru.

Menționăm principalele aspecte sesizate în cadrul activității de monitorizare a centrelor rezidențiale pentru minori, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită întocmite în cursul anului 2017.

*Au fost avute în vedere și rapoartele întocmite în anul 2017 urmare a vizitelor efectuate în cursul anului 2016, la: Casa de tip familial "Sfântul Ghelasie" Stremț, județul Alba; Complexul de tip familial "Universul Copiilor" Brăila, județul Brăila; Centrul de Plasament în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat, Exploatat Brăila, județul Brăila; Casa "Ioana"- Complexul de Servicii Specializate de Tip Rezidențial Copii, comuna Dioști, județul Dolj.

Pe parcursul efectuării vizitelor au fost constatate **aspecte pozitive**, dintre care amintim: ● la avizierul centrului erau afișate documente, precum: planul operațional, regulamentul intern, graficul de lucru, codul etic, autorizația de funcționare, drepturile copilului, graficul cu activități pe lună (*Casa de Tip Familial "Soarele", Casa de Tip Familial "Daniela"*); ● spațiile centrului erau amenajate și mobilate adecvat nevoilor copiilor (în dormitoare erau paturi personalizate, curate și confortabile, dulapuri pentru haine, măsuțe, scaune, covoare, perdele colorate și televizoare); copiii trăiau într-un mediu de tip familial corespunzător nevoilor lor specifice de viață și îngrijire; toți copiii aveau un aspect vestimentar îngrijit și diversificat (*Casa de Tip Familial "Soarele"*); ● copiii ajutau la selectarea meniurilor, la pregătirea felurilor de mâncare, la aranjarea și servirea meselor, la spălatul veselei; erau mulțumiți de hrana oferită, pe care o considerau suficientă sub raport cantitativ și gustoasă (*Centrul rezidențial pentru copilul care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal Târgu Frumos, Complexul de tip familial "Universul Copiilor" Brăila*); ● în perioada ianuarie 2016- septembrie 2017, 12 beneficiari ai centrului au fost integrați în familie; au fost implementate o serie de măsuri care să vină în sprijinul integrării socio-profesionale a tinerilor cu dizabilități care urmau să părăsească sistemul de protecție; în cursul anului 2017, o beneficiară care a finalizat cursurile școlare, fiind integrată în familie, a fost sprijinită de personalul centrului în întocmirea dosarului pentru a obține ajutorul de șomaj (*Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copiilor cu Dizabilități Târgu Jiu*); ● erau respectate standardele de calitate pentru centrele de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat referitoare la modul de întocmire și gestionare a dosarelor minorilor, precum și existența tuturor registrelor prevăzute de legislația națională (*Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat și Exploatat Oradea*); ● erau întocmite programele zilnice de activitate pe fiecare zi a săptămânii, planificarea săptămânală a implicării copiilor în activități administrative și de întreținere a curățeniei (*Casa de tip familial "Sfântul Ghelasie" Stremț*); ● centrul avea încheiate 6 contracte de voluntariat în baza cărora copiii beneficiau de activități de îngrijire, terapie educațională, activități de recreere și

socializare, stabilite de comun acord cu conducerea Casei și în concordanță cu nevoile și dorințele copiilor (*Casa de Tip Familial "Soarele"*); ●în cadrul întrevederilor purtate cu beneficiarii, aceștia au sesizat membrilor echipei de vizită că sunt încurajați de personal să participe la concursuri și activități diverse, să-și exprime gusturile privind îmbrăcămintea, încălțăminte și imaginea personală, iar la achiziționarea produselor se ținea cont de preferințele lor (*Casa de Tip Familial "Daniela"*); ●personalul (șef Centru, educatori specializați, psiholog, asistent social) s-a dovedit a fi bine pregătit, disponibil, interesat de asigurarea unui climat afectiv favorabil dezvoltării armonioase a personalității beneficiarilor (*Centrul social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos*).

Pe parcursul desfășurării activității de monitorizare, echipele de vizită din cadrul MNP au constatat o serie de **deficiențe**. Pentru remedierea lor, Avocatul Poporului a formulat recomandări către conducerea unităților vizitate, prin intermediul rapoartelor de vizită. În cadrul rapoartelor de vizită întocmite în anul 2017 a fost formulat un număr total de **131 recomandări**, dintre care 99 de recomandări în cazul vizitelor efectuate în anul 2017.

Reținem, în continuare, dintre **deficiențele** constatate, **recomandările formulate** și **răspunsurile primite**:

*Au transmis răspunsuri până la momentul redactării prezentului raport, următoarele unități vizitate: Centru de plasament Lugoj; Casa de Tip Familial „Daniela”; Casa de Tip Familial „Soarele”; Casa de tip familial "Sfântul Ghelasie" Stremț; Casa "Ioana"- Complexul de Servicii Specializate de Tip Rezidențial Copii, comuna Dioști; Centrul de Plasament în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat, Exploatat Brăila; Complexul de tip familial "Universul Copiilor" Brăila. Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copiilor cu Dizabilități Târgu Jiu.

► **Referitor la condițiile de cazare:** ●capacitatea de cazare a centrului era depășită (capacitatea centrului era de 25 de locuri, însă la data vizitei centrul oferea servicii unui număr de 31 de beneficiari minori; pentru cei 5 minori care depășeau capacitatea Centrului, erau folosite canapelele din camera de zi, precum și spațiile de depozitare din camera respectivă) (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat, Exploatat Brăila*). La recomandarea de respectare a capacității de cazare, conducerea D.G.A.S.P.C. Brăila a transmis următorul **răspuns**: preocuparea permanentă a Direcției de a asigura condiții optime de cazare a beneficiarilor este în egală măsură cu aceea privind securizarea copilului; prioritară pentru instituție este protejarea copilului a cărei dezvoltare este periclitată în familie; ●în unele centre nu era asigurată suprafața locuibilă de minim 6 mp pentru fiecare copil, conform prevederilor Anexei 1, Standardul 23 – (Condițiile de locuit) din Standardele minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial aprobate prin Ordinul nr. 21/2004 Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție (de exemplu, într-un centru, în dormitoare destinate copiilor cu vârste cuprinse între 10 și 13 ani cu dimensiuni mici - de 13 mp , erau cazați patru copii, respectiv șase copii în paturi suprapuse) (*Centrul de Plasament Lugoj, Centru de Primire în Regim de Urgență Băieți, sector 4 București*); Față de aspectele constatate, Avocatul Poporului a **recomandat** conducerii centrului asigurarea unei suprafețe locuibile de minim 6 mp pentru fiecare copil; personalizarea camerelor prin obiecte și mobilier care să creeze un mediu de tip familial corespunzător nevoilor specifice de viață și îngrijire ale copiilor; Conform **răspunsului** primit, au fost identificați 2 asistenți maternali profesioniști pentru un număr de 4 copii, astfel că standardele erau îndeplinite. ●mobilierul era vechi și uzat, iar scaunele aveau tapițeria ruptă; unele dintre camere nu aveau aspect familial (nu erau decorate sau nu dispuneau de mobilier suficient și obiecte personalizate); minorii nu beneficiau fiecare de un spațiu propriu de depozitare a vestimentației și a obiectelor

personale (*Casa de Tip Familial „Daniela”, Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copilului cu Dizabilități Târgu Jiu*); Urmare a *recomandării* de schimbare a mobilierului deteriorat, de personalizare a camerelor prin obiecte și mobilier care să creeze un mediu de tip familial corespunzător nevoilor specifice de viață și îngrijire ale copiilor, conform *răspunsurilor* primite, a fost înlocuit mobilierul deteriorat, au fost achiziționate cuverturi de pat, covoare, perne decorative, draperii și fețe de masă (*Casa de Tip Familial „Daniela”*); ●s-a constatat o stare de igienă necorespunzătoare în cazul unor grupuri sanitare și bucătării ale centrelor (*Casa de Tip Familial „Soarele”, Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copilului cu Dizabilități Târgu Jiu*); Urmare a *recomandării* de igienizare corespunzătoare a spațiilor respective, de reparații, schimbare obiecte și instalații sanitare deteriorate, zugrăvire etc.), au fost luate o serie de *măsuri* de către conducerea centrelor, printre care: igienizarea dormitoarelor, a holurilor și vestiarelor, remedierea instalațiilor sanitare, igienizarea tavanului de la bucătărie, achiziționarea de nou mobilier la bucătărie (*Casa de Tip Familial „Soarele”, Centrul de Plasament Lugoj*); ●meniul zilnic nu era stabilit cu sprijinul medicului care este responsabil cu Planul de Intervenție Specifică (PIS) pentru sănătatea copilului, astfel încât să se asigure o alimentație echilibrată, în conformitate cu preferințele și nevoile biologice specifice fiecărei vârste, regimurilor recomandate de medic și normele în vigoare cu privire la necesarul de calorii și elemente nutritive. Având în vedere că nu erau respectate prevederile Standardului 10.2 din Ordinul nr. 27/2004 emis de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități, s-a formulat către conducerea centrului *recomandarea* de stabilire a meniului zilnic cu sprijinul medicului, consultarea beneficiarilor la alegerea meniurilor, precum și analizarea posibilității ca în blocul alimentar al centrului, copiii să poată participa la activitățile de pregătire și servire a mesei, conform prevederilor legale. Până la data întocmirii prezentului raport nu a fost primit răspuns din partea conducerii centrului (*Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copilului cu Dizabilități Târgu Jiu*); ●nu era asigurată rezerva de apă pentru 48 de ore, așa cum prevede Ordinul Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție nr. 21/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial. Urmare a *recomandării* Avocatului Poporului de respectare a prevederilor standardelor minime de calitate în vigoare, conform *răspunsului* primit a fost solicitată prin referat cantitatea de apă pentru asigurarea unei rezerve pentru 48 de ore (*Complexul de Tip Familial „Universul Copiilor” Brăila*).

► **Referitor la asistența medicală:** ●în unele dintre centre nu era asigurată asistența medicală în regim de permanență, nefiind ocupate toate posturile de asistenți medicali; La *recomandarea* de angajare a personalului medical pe locurile vacante, astfel încât să fie asigurată permanența în acordarea serviciilor medicale, având în vedere patologia și dizabilitățile în diverse grade ale beneficiarilor serviciilor oferite de centru, conform *răspunsului comunicat*, a fost întocmit referat pentru ocuparea posturilor vacante prin concurs pentru personalul de specialitate din toate structurile complexului (asistent medical, instructor educație, infirmieră) (*Casa de Tip Familial „Daniela”*); ●în unele dintre centrele vizitate, medicamentele nu erau depozitate în condiții de siguranță corespunzătoare, neexistând un dulap separat pentru medicamentele psihotrope, asigurat cu sistem de închidere, conform prevederilor Legii nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope în vigoare la data vizitei; *Recomandarea de efectuare* a demersurilor necesare în vederea dotării cabinetului medical cu un dulap prevăzut cu sistem de închidere pentru depozitarea medicamentelor psihotrope, a fost însoțită de centrele vizitate, care au achiziționat dulapuri cu sistem de securizare, pentru păstrarea separată a

medicamentelor psihotrope (*Casa de Tip Familiar „Daniela”*); ●centrul nu avea în dotare o trusă medicală de urgență; Urmare a *recomandării* de a efectua demersuri pentru dotarea tuturor apartamentelor din cadrul complexului cu truse medicale de urgență, conform baremelor și normelor în vigoare, conducerea DGASPC a informat instituția Avocatul Poporului că, ulterior vizitei, s-au întocmit referate de necesitate pentru achiziționarea de truse medicale de prim ajutor, procedura de achiziție fiind în curs de derulare la data transmiterii răspunsului (*Complexul de Tip Familiar „Universul Copiilor” Brăila*); ●în unele centre nu exista o cameră special amenajată, cu destinație de izolator, unde să fie plasate în carantină și tratate cazurile de boli infecto-contagioase cu potențial de răspândire la ceilalți beneficiari ai centrului; În cazul apariției unor asemenea situații, bolnavii erau transportați la spitale cu secții de boli infecțioase din orașele apropiate, însoțiți de personalul medical; ●într-un centru exista o cameră cu destinația de izolator, cu o toaletă proprie, ocupată la momentul vizitei de un băiat (motivul invocat de personal fiind acela de a limita apropierea și contactul cu fetele mai mari care erau cazate la etaj). În conformitate cu Standardul 9, procedura 9.9 anexa 3 din Ordinul 89/2004, în izolator trebuie cazați copii care se îmbolnăvesc de boli contagioase, care nu necesită spitalizare, pe o perioadă determinată, camera trebuind să fie folosită doar pentru astfel de situații. În consecință se impune utilizarea încăperii cu destinația de izolator, doar în acest scop (*Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat și Exploatat Oradea*).

► **Referitor la aplicarea măsurilor de restricționare a capacității de mișcare**, conform personalului și din verificarea documentelor, în centrele vizitate nu se practica conținerea și nici nu existau mijloace specifice și recomandări medicale pentru practicarea acestei metode terapeutice. În consecință, în majoritatea centrelor nu era elaborată o procedură privind aplicarea măsurii conținării. În cazurile în care exista o astfel de procedură, aceasta nu era în concordanță cu prevederile Normei din 15 aprilie 2016 de Aplicare a Legii sănătății mentale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002 prin care a fost interzisă izolarea persoanelor sub 18 ani. De asemenea, nu erau precizate dispozitivele de conținere admise în cazul minorilor.

În cazul unui centru, Metodologia de Organizare și Funcționare a centrului prevedea în Procedura Controlul comportamentului copilului, ca sancțiune permisă, intervenția fizică prin imobilizare (acțiune care se realiza prin luarea în brațe a copilului/tânărului, de una sau mai multe persoane, astfel încât să fie împiedicat să-și facă rău lui însuși sau altora); în cuprinsul procedurii nu erau menționate prevederile Standardului 19 (Controlul comportamentului) punctul 5 și anume: *”Toate cazurile în care se aplică măsuri restrictive copiilor sunt înregistrate într-o fișă specială, atașată PIS pentru sănătate, precizându-se cel puțin: numele copilului, data, ora și locul incidentului; măsurile luate; numele membrilor personalului care au acționat; numele altor persoane martore la incident, inclusiv copii; eventualele consecințe ale măsurilor luate, semnătura persoanei autorizate să efectueze înregistrările. După aplicarea măsurii restrictive, copilul va fi examinat de un medic, în termen de 24 de ore”* și punctul 6: *”Coordonatorul SR verifică cu regularitate - cel puțin o dată pe lună, evidențele cazurilor de restricționare pentru a controla și sancționa corespunzător personalul (atunci când e cazul) și pentru a identifica factorii de risc ai producerii incidentelor.”*, ceea ce poate favoriza apariția unor situații cu risc de abuz sau rele tratamente. S-au formulat *recomandări* în sensul adaptării Procedurii de aplicare a măsurilor de restricționare la Norma din 15 aprilie 2016 de Aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002; completarea Procedurii Controlul comportamentului copilului cu prevederile Standardului 19 punctul 5 și punctul 6 din Standardele minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial

aprobate prin Ordinul Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție nr. 21/2004; stabilirea unui protocol clar de acțiune în situațiile care necesită controlul comportamentelor inacceptabile ale copiilor, pentru prevenirea situațiilor de abuz. Urmează să fie comunicate măsurile luate pentru implementarea recomandărilor (*Centrul de plasament "Robin Hood"*).

► **Referitor la asistența psihologică:** ●majoritatea copiilor din centru nu au fost evaluați în perioada 2016 – 2017; S-a recomandat realizarea evaluărilor psihologice periodice, cu scopul identificării nevoilor psihologice ale beneficiarilor centrului și ale posibilelor riscuri. Conform *răspunsului* primit, în centru urma să fie clarificată situația copiilor neevaluați și să fie planificate evaluările psihologice necesare în funcție de caz (*Centru de Plasament Lugoj*); ●cu privire la întocmirea fișelor de evaluare psihologică s-a constatat un tipar identic la întocmirea fișelor pentru adolescenți cu fișele pentru copii, ceea ce nu corespunde întocmai caracteristicilor psihologice ale adolescenților; La *recomandarea* de acordare a consilierii psihologice și psihoterapiei individuale pentru beneficiarii care aveau aceste recomandări în fișele medicale și continuarea consilierii și a programelor de grup pentru beneficiarii adolescenți, conducerea centrului a comunicat că, psihologul a întocmit un grafic de lucru pentru fiecare beneficiar care a avut recomandări în acest sens și s-a ținut cont de îndrumările cu privire la adaptarea fișei de evaluare psihologică pentru adolescenți (*Casa de Tip Familial „Daniela”*); ●copiii nu beneficiau în mod constant de programe de terapie psihologică și logopedică; Spre exemplu, în *Casa de Tip Familial "Soarele"* se afla un copil preșcolar cu tulburări în dezvoltarea limbajului care necesita terapie logopedică, primise recomandare de terapie logopedică prin scrisoarea medicală, dar nu era în evidența logopedului. Având în vedere aceste aspecte, precum și faptul că solicitările pentru terapie logopedică erau efectuate de către șeful casei de tip familial, iar logopedul la care se apela era din cadrul D.G.A.S.P.C. Giurgiu, deservea și Centrul de Recuperare și Respiro și era prezent în echipa mobilă tot din cadrul D.G.A.S.P.C. Giurgiu, s-au formulat următoarele *recomandări*:

- către conducerea centrului, recomandarea de evaluare logopedică a beneficiarilor care prezintă nevoi de terapie logopedică și stabilirea unui program de terapie logopedică constant pentru copiii cu tulburări în dezvoltarea limbajului, cu un termen de implementare de 6 săptămâni;

- către conducerea D.G.A.S.P.C. Giurgiu, recomandarea de a scoate la concurs postul de logoped vacant al echipei mobile, care să răspundă solicitărilor multiple la nivelul centrelor din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Giurgiu cu un termen de implementare de 4 săptămâni.

Conform *răspunsului* primit de la D.G.A.S.P.C. Giurgiu, copilul cu recomandare pentru terapie logopedică a finalizat un prim program în cadrul unui cabinet de specialitate privat, observându-se progrese importante în evoluția copilului, iar referitor la postul de logoped vacant din cadrul echipei mobile, care să răspundă solicitărilor de la nivelul structurilor D.G.A.S.P.C. Giurgiu, a fost scos la concurs, dar nu s-a ocupat, urmând a fi reluată procedura.

► **Referitor la asistența socială și activitățile desfășurate în centre:** ●centrul nu dispunea de o cartografiere a sistemului de servicii sociale de la nivel județean, astfel cum prevede Ordinul nr. 89/2004 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat emis de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, și care, conform aceluiași act normativ, trebuia afișată într-un loc vizibil pentru personal, beneficiari și vizitatori; *Recomandarea* Avocatului Poporului de respectare a standardelor de calitate în domeniu, în sensul conceperii, procurării, afișării sau punerii la dispoziția beneficiarilor sau a aparținătorilor, a tuturor documentelor și informațiilor prevăzute de actele normative în domeniul protecției copilului (harta serviciilor

sociale județene, misiunea centrului, ghidul de prezentare a serviciului, programul zilnic, regulamentul de ordine interioară, drepturile și obligațiile beneficiarilor etc) a fost însoțită de conducerea centrului care a dispus afișarea documentelor respective la avizierul din spațiul destinat documentelor necesare activității instructorilor de educație; ●responsabilului de caz din centru îi erau delegate nejustificat sarcini ce țin de activitatea exclusivă a managerului de caz așa cum sunt prevăzute în standardul managementului de caz; S-a *recomandat* îndeplinirea de către asistenții sociali – manageri de caz a atribuțiilor specifice managerului de caz prevăzute în Standardele minime obligatorii privind managementul de caz în domeniul protecției drepturilor copilului aprobate prin Ordinul Autorității Naționale pentru Protecția Copilului nr. 288 din 6 iulie 2006. Urmează să fie primite răspunsurile conducerii centrelor respective (*Centrul de plasament "Robin Hood", municipiul București*); ●nu erau consemnate, în dosarele copiilor, evenimente importante petrecute în viața copiilor: reușite deosebite, petrecerea unor zile la rude apropiate, diverse reacții, atitudini, respingerea sau neasumarea unor îndatoriri, nerespectarea unor reguli sau norme de conviețuire comună etc., consemnări care pot influența conținutul planurilor individualizate de protecție în momentul reevaluării acestora; la *recomandarea* de consemnare a evenimentelor importante din viața copilului în instrumentele specifice de tip: referate, rapoarte, fișe (de observație, consiliere, convorbire) sau note de constatare a momentelor, acțiunilor și reacțiilor relevante din viața beneficiarilor, consemnări care vor constitui istoricul social de detaliu din dosarele personale ale beneficiarilor. Managerul de caz putând revizui și planifica intervențiile și serviciile adaptate la nevoile reale ale beneficiarilor, conducerea centrului a comunicat următorul *răspuns*: consemnarea momentelor și evenimentelor importante din viața fiecărui copil beneficiar se face prin următoarele instrumente/ documente: rapoarte de activitate, fișe de consiliere/ întrevedere, jurnalul copilului și personalul a fost informat cu privire la importanța realizării acestor consemnări și asupra modului concret de utilizare a acestor instrumente de lucru (*Casa de tip familial Sf. Ghelasie Stremț*); ●activitatea asistentului social se rezuma la realizarea procedurilor de lucru în ceea ce privește instrumentarea dosarelor și mai puțin în interacțiunea directă cu beneficiarii sau cu familiile acestora; din studierea dosarelor beneficiarilor s-a constatat faptul că lipseau rapoartele trimestriale și procesele verbale ale întâlnirilor de echipă. *Recomandarea* de evaluare periodică a beneficiarilor din punct de vedere al procedurii managementului de caz și întocmirea rapoartelor trimestriale cât și a proceselor verbale ale întâlnirilor de echipă a fost însoțită de conducerea centrului (*Casele de Tip Familial „Daniela” și „Soarele”*); ●nu au existat cazuri de integrare/reintegrare familială în perioada 2016-2017 sau numărul lor era foarte redus (*la Casa de Tip Familial "Daniela", de exemplu nu au existat nici cazuri de plasament în asistența maternală profesionistă, adopție și niciun tânăr nu a fost integrat socio-profesional*). S-a *recomandat* intensificarea demersurilor privind reintegrare familială, socială pentru beneficiarii minori și integrarea socio-profesională pentru beneficiarii care se apropie de vârsta de 18 ani, prin contactarea și colaborarea în funcție de fiecare caz a familiei, aparținătorilor, a autorităților locale, ong-uri sau a altor actori sociali; Referitor la exemplul menționat, conducerea centrului a comunicat că, în vederea integrării socio-profesionale, un beneficiar de măsură de protecție specială în cadrul CTF Daniela, a fost transferat la CPIS Casa Mihail –Asociația ProAct Suport; ●exista o insuficientă comunicare a personalului centrului cu școala (în cazul unui centru unde unul dintre beneficiari a rămas repetent, au avut loc întâlniri periodice ale responsabilului de caz cu reprezentanți ai școlii, dar măsurile propuse nu au fost eficiente) (*Casa "Ioana" - Complexul de Servicii Specializate de Tip Rezidențial Copii, comuna Dioști*); S-a *recomandat* conducerii centrului intensificarea activităților de consiliere și educative, precum și eficientizarea comunicării cu școala, cu scopul responsabilizării copiilor cu privire la formarea școlară și profesională, dezvoltării

motivației pentru școală și recuperării lacunelor în pregătirea școlară (eventual implicarea unor voluntari); Conform *răspunsului* primit, la reevaluarea trimestrială a situației copiilor care beneficiază de măsură de protecție specială se urmărește, cu prioritate, readaptarea programului educațional al copiilor cu probleme la învățătură, prin trasarea unor măsuri psihopedagogice de sprijin pentru corectarea dificultăților de învățare. De menționat este faptul că situația școlară a fiecărui copil în parte este influențată de capacitatea de învățare, nivelul achizițiilor și cunoștințelor, gradul de asimilare a cunoștințelor din curriculum-ul școlar, de interesele și aspirațiile educațional-vocaționale. În urma reevaluării situației complexe a fiecărui copil în parte, se urmărește trasarea unor recomandări și măsuri specifice pentru dezvoltarea motivației copiilor pentru școală; ● instructorii de educație nu puteau participa la ședințele cu părinții organizate de unitățile de învățământ pe care le frecventau beneficiarii, întrucât erau singuri pe tură (statul de funcții prevedea un număr insuficient de posturi) și nu-i puteau neglija pe ceilalți beneficiari din centru. Având în vedere că acest aspect contravine prevederilor Ordinului nr. 21/2004 referitoare la integrarea completă a copilului în sistemul de învățământ și colaborarea persoanei responsabile de acesta cu cadrele didactice, precum și cu părinții celorlalți elevi, s-a *recomandat* conducerii centrului identificarea unor soluții pentru ca personalul din apartamente/căsuță să poată participa la ședințele cu părinții organizate la unitatea școlară frecventată de beneficiari. Conform *răspunsului* primit, a fost indentificată o soluție, în sensul participării la ședințe a asistentului social/inspectorului de specialitate sau, după caz, a psihologului complexului (*Complexul de Tip Familial „Universul Copiilor” Brăila*); ● în rutina zilnică (atât în zilele de cursuri cât și în cele de la sfârșitul săptămânii sau în vacanță), nu erau incluse în mod constant și organizate activități recreative individuale sau de grup; de asemenea, au fost constatate diverse situații: materiale educative, cărți diverse erau închise în dulap; nu erau derulate în centru programe și activități educaționale pentru copii în funcție de vârstă și de nevoile lor (unii dintre beneficiarii mai mari au sesizat faptul că nu sunt implicați în astfel de activități, fiind destinate copiilor mici); nu existau obiecte/materiale adecvate pentru copiii mai mari; Nu era respectat astfel Standardul 12 (Activități de recreere - socializare) din Standardele din 27 iulie 2004 minime obligatorii privind centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat, respectiv Standardul 15 din Standardele obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial, conform cărora spațiile pentru desfășurarea activităților pentru timpul liber sunt amenajate și dotate corespunzător, sunt sigure, funcționale și accesibile tuturor copiilor și adecvate vârstei, potențialului, preocupărilor și preferințelor copiilor. S-a *recomandat* conducerilor centrelor realizarea unor activități de grup de socializare și petrecere a timpului așa cum sunt prevăzute în planurile individualizate de protecție; stabilirea unor programe și activități educaționale, recreative pentru toți beneficiarii centrului, în funcție de vârsta și de nevoile lor; dotarea clubului cu materiale/obiecte educative, de recreere care să se adreseze tuturor categoriilor de vârstă ale copiilor. Conform *răspunsului* comunicat de conducerea unui centru (cu privire la celelate centre, urmează să fie primit răspuns), având în vedere faptul că centrul nu poate asigura spații de joacă amenajate și de petrecere a timpului liber, copiii/tinerii beneficiază de plimbări periodice în parc însoțiți de personal, efectuând deplasări și în afara localității (*Casa de Tip Familial „Daniela”*).

► **Referitor la personalul centrului:** ● raportul angajat/beneficiar era de 1/1,8, astfel nu era respectat standardul de cost de 1/1,5 pentru serviciile de tip rezidențial destinate copiilor plasați în centre de plasament prevăzut de H.G. nr. 23/2010 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale. S-a *recomandat* redimensionarea schemei de personal în vederea respectării standardului de cost pentru serviciile de tip rezidențial destinate copiilor plasați în centre de plasament și conform *răspunsului* primit, pentru ocuparea posturilor vacante din

cadrul Serviciului Management de Caz pentru Copil Zona III a fost întocmit un referat prin care s-a solicitat organizarea concursului pentru ocuparea posturilor vacante din cadrul Serviciului Management de Caz pentru Copil zona III (Centru de Plasament Lugoj). În cadrul unor vizite de monitorizare, deși conducerea centrelor au precizat că toți membrii personalului au participat la cursuri de pregătire profesională, precum și la ședințe organizate periodic în centru, nu au fost puse la dispoziția echipelor de vizită documente care să ateste efectuarea cursurilor de către personal; în unele cazuri, conducerea centrului a întreprins demersuri la compartimentul de resurse umane din cadrul D.G.A.S.P.C, înaintând propuneri privind organizarea de cursuri de perfecționare pentru fiecare categorie de personal. S-a *recomandat* conducerilor centrelor să întreprindă demersurile necesare pentru a asigura participarea personalului la cursuri de pregătire profesională continuă și urmează să fie comunicate măsurile luate pentru implementarea recomandării. Pe parcursul vizitelor, în general s-a constatat implicarea întregului personal în activitatea desfășurată în centru. Au existat însă și situații în care șeful de centru se baza pe profesionalismul și implicarea membrilor personalului și nu mai considera necesar să cunoască, în detaliu, aspecte legate de centru (spre exemplu, numărul de beneficiari la data efectuării vizitei, participarea personalului la cursuri de pregătire profesională). Reprezentanții MNP au precizat că implicarea necorespunzătoare a conducerii în activitățile centrului, poate afecta relațiile cu membrii personalului și prejudicia funcționarea în condiții optime a centrului.

► **Referitor la relația dintre personal și beneficiari:** ●beneficiarii unui centru au menționat reprezentanților MNP că unii dintre angajați „mai țipă la ei și le adresează cuvinte urâte” făcându-i să se simtă umiliți sau chiar să re trăiască unele evenimente emotionale traumatice, experimentate în familiile de proveniență; ●existau lacune în pregătirea personalului, cu privire la obligația de supraveghere a beneficiarilor, pe timpul deplasărilor acestora în exteriorul centrului; echipa de monitorizare a luat cunoștință de cazul unui beneficiar custodiat în Centrul de plasament "Robin Hood" (consemnat în Registrul intrare-ieșire de Sesizări și Reclamații Cazuri Intimidare, Discriminare, Abuz, Neglijare, Exploatare, Tratament Inuman sau Degradant) care susținea că a fost agresat fizic de organele de poliție (ulterior unei altercații cu un alt beneficiar, la sesizarea organelor de poliție de către personalul centrului, minorul a fost dus la secție însoțit de un membru al personalului; conform declarațiilor minorului, acesta a rămas singur cu polițiștii în cadrul secției de poliție, timp în care ar fi fost agresat fizic de către aceștia, el fiind încătușat); s-a *recomandat* conducerii centrului gestionarea mai bună a relației dintre beneficiari și personal prin elaborarea unui set de reguli minimale stabilite și convenite de personal împreună cu copiii, privind comunicarea și relaționarea dintre aceștia; stabilirea unor proceduri referitoare la supravegherea beneficiarilor în afara centrului, în scopul prevenirii unor posibile situații de abuz asupra beneficiarilor, proceduri care să fie aduse la cunoștința personalului și copiilor, precum și organizarea unor cursuri de formare privind problematica protejării copilului împotriva abuzului, neglijării și exploatării. Instituția Avocatul Poporului urmează să primească răspuns; ●din consultarea documentelor centrului a reieșit posibilitatea existenței a două cazuri de agresiune a educatorilor de către beneficiari (educator lovit cu pumnii, educator zgâriat la nas); unii dintre beneficiarii centrului aveau un comportament neadecvat, adesea conflictual, atât cu personalul cât și cu ceilalți colegi; S-a *recomandat* conducerilor centrelor reevaluarea relației personal – beneficiar, în sensul prevenirii situațiilor conflictuale, în vederea eliminării oricarei forme de intimidare, discriminare, abuz, neglijare, exploatare, tratament inuman sau degradant prevăzute de standardele în vigoare; includerea în programe de consiliere psihologică individuală sau de grup a beneficiarilor vulnerabili, în scopul evitării comportamentelor deviate constatate în centru. Conform *răspunsului* primit în cazul unui

centru, în vederea îmbunătățirii relației personal/beneficiar, s-a propus ca în cursul anului 2017 personalul educativ să participe la cursuri de perfecționare având ca temă: ”Înțelegerea comportamentului necooperant la copii și metode de lucru”, „Înțelegerea adolescentului și metode de lucru”, „Abordarea terapeutică a tulburărilor emoționale și de comportament ale copiilor”, propunerile pentru cursurile de formare profesională regăsindu-se în fișa de evaluare a fiecărui angajat în parte. De asemenea, urmau să fie organizate întâlniri ale personalului cu psihologii din cadrul D.G.A.S.P.C., în vederea îmbunătățirii relațiilor dintre beneficiari și personal (*Centru de Plasament Lugoj*).

► **Referitor la posibilitatea beneficiarilor de a formula plângeri, sesizări**, s-a constatat lipsa, în unele centre, a unei cutii în care copiii să poată depune sugestii sau sesizări (*Centrul de primire în regim de urgență Sf. Maria*). În unele centre nu existau registre speciale de sugestii și reclamații, precum și de abuzuri sau evenimente deosebite; în alte centre, copiii nu erau informați cu privire la existența cutiei și a registrelor speciale (*Centrul de plasament în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat Brăila*). Pe parcursul unei vizite, din discuțiile cu copiii, membrii echipei au constatat că, deși exista o cutie pentru depunerea sesizărilor sau sugestiilor, copiii aveau rețineri în a utiliza acest instrument de lucru de teama unor eventuale repercusiuni, aceștia dorindu-și o modalitate care să le asigure un anonimat deplin. S-a recomandat corectarea deficiențelor constatate, precum și încurajarea beneficiarilor, concomitent cu oferirea de garanții privind confidențialitatea, în a uza de procedura de depunere a sugestiilor și reclamațiilor, fără teama unor repercusiuni din partea personalului din centru. Conform *răspunsurilor* primite până la data întocmirii prezentului raport, beneficiarii centrului erau încurajați în exprimarea liberă a opiniei; a fost înființat registrul special de sugestii și reclamații și s-a amplasat o cutie poștală pentru petițiile copiilor.

Prezentăm, în continuare, *aspecte sesizate în mod frecvent pe parcursul efectuării vizitelor*.

Referitor la monitorizarea centrelor de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat

Pe parcursul vizitelor s-a constatat perioada lungă de ședere a copiilor în centrele de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat, astfel:

- în *Centrul de primire în regim de urgență „Sfânta Maria” Călărași*: conform declarației conducerii centrului, lipsa locurilor disponibile din alte centre de plasament din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Călărași determina ca prezența beneficiarilor din cadrul Centrului de primire în regim de urgență „Sfânta Maria” să capete un caracter de rezidență permanentă și nu una pe perioadă determinată, de tranzit (Regulamentul de Organizare și Funcționare a Serviciului Social prevedea că serviciile specializate sunt asigurate pe o perioadă determinată de maximum 6 luni).

Referitor la situația a 4 beneficiari intrați în centru din anul 2014, conducerea centrului a pus la dispoziția echipei de vizită documente care atestau o serie de demersuri întreprinse la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Călărași, prin care a solicitat identificarea unor soluții alternative în procesul dezinstituționalizării, respectiv identificarea unor asistenți maternali profesioniști sau nominalizarea unor centre de plasament aflate în subordinea D.G.A.S.P.C. Călărași pentru efectuarea transferului acestor copii, demersuri rămase însă fără rezultat.

Din analiza răspunsurilor comunicate de către Direcția Generală și de Asistență Socială și Protecția Copilului Călărași Centrului de primire în regim de urgență „Sfânta Maria”, echipa de vizită a reținut faptul că, de cele mai multe ori, a fost invocată lipsa în evidențele serviciului de specialitate din cadrul D.G.A.S.P.C. Călărași a familiilor/persoanelor

care să răspundă nevoilor copiilor, lipsa asistenților maternali profesioniști și lipsa locurilor disponibile (în unele cazuri fiind invocată supracapacitatea unor centre). În ceea ce privește reintegrarea familială a copiilor, aceasta nu a fost posibilă întrucât în urma monitorizării situației psihosociale de la domiciliul familiilor acestor beneficiari nu au fost constatate îmbunătățiri ale condițiilor de trai, motiv pentru care s-a considerat necesară menținerea măsurii de protecție în Centrul de primire în regim de urgență „Sfânta Maria”, situația minorilor rămânând în atenția serviciilor de specialitate.

Avocatul Poporului a recomandat unității vizitate și Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Călărași reevaluarea de urgență a măsurii de protecție specială în scopul reintegrării și plasării în servicii rezidențiale a beneficiarilor care au depășit cu mult perioada de găzduire de 6 luni în cadrul C.P.R.U. Cu privire la însușirea recomandării formulate, unitatea vizitată și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Călărași urmează să informeze instituția Avocatul Poporului.

•în *Centrul de Plasament în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat, Exploatat Brăila*: s-a constatat situația unor beneficiari care nu era reglementată juridic conform dispozițiilor Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, unui minor beneficiind de serviciile centrului pentru perioade mari de timp (chiar și doi ani), doar în baza dispozițiilor emise de Directorul general al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

În consecință, nu erau respectate prevederile articolului 70 din legea menționată anterior, în sensul că situația minorului trebuia prezentată instanței de judecată în termen de 5 zile de la instituirea plasamentului în regim de urgență de către directorul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Brăila, urmând ca aceasta să “analizeze motivele care au stat la baza măsurii adoptate de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului și va dispune încetarea plasamentului în regim de urgență și, după caz, reintegrarea copilului în familia sa, înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu tutela sau cu măsura plasamentului.”

S-a recomandat conducerii centrului respectarea prevederilor articolului 70 din Legea nr. 272/2004, republicată, în sensul prezentării situației minorului instanței de judecată în termenul prevăzut de lege, precum și reglementarea juridică a situației minorilor aflați deja în centru. Conform *răspunsului* D.G.A.S.P.C. Brăila, Direcția (implicit și centrul) are permanent în atenție respectarea prevederilor legale, inclusiv a celor referitoare la sesizarea instanței de judecată în legătură cu înlocuirea măsurii plasamentului în regim de urgență, recomandarea fiind armonizată cu particularitățile copilului (vârstă, stare de sănătate, nivel de școlarizare, cerințe educaționale, etc.) precum și cu principiul menținerii fraților împreună. În acest sens, a precizând numărul mare al grupurilor de frați protejați în centru, implicit dificultățile survenite în identificarea unor soluții în raport cu resursele destinate la nivelul instituției/capacitatea altor unități de protecție/număr de locuri disponibile. Direcția a menționat colaborarea care există între serviciile/centrele din cadrul D.G.A.S.P.C. Brăila și care constă în comunicarea locurilor libere, a informațiilor referitoare la intrările/ieșirile din unitățile respective, astfel încât să poată fi realizată înlocuirea măsurilor de protecție specială din centru.

•în *Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți sector 4 București*: la data efectuării vizitei, în cazul a trei copii instanța de judecată a dispus înlocuirea măsurii plasamentului în regim de urgență la Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți cu măsura plasamentului la același centru. Conform șefului de centru, pentru cei trei copii nu au existat locuri libere la alte centre de plasament (Centrul de plasament "Robin Hood", Centrul de plasament "Sf. Spiridon"). Din verificarea dosarelor beneficiarilor, nu a reieșit însă că au fost

efectuate demersuri pentru plasamentul copiilor în centrele de plasament respective. În Registrul de intrare - ieșire din cadrul centrului, în perioada ianuarie 2016 – mai 2017 erau consemnate 9 admiteri (3 în anul 2016 și 6 în perioada ianuarie - mai 2017) și 2 ieșiri, prin transfer la alt centru rezidențial. În perioada 2016-2017 nu au existat cazuri de reintegrare în familie. La exprimarea nelămuririi echipei de vizită cu privire la durata mare de instituționalizare a copiilor în centrul de primire în regim de urgență, șeful de centru a menționat că fără beneficiari, nu s-ar mai justifica dimensiunea personalului angajat. *S-a recomandat* conducerii centrului efectuarea demersurilor necesare pentru transferul copiilor în cazul cărora este înlocuită măsura plasamentului în regim de urgență cu măsura plasamentului, la un centru rezidențial pentru minori, astfel încât Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți să funcționeze strict ca un centru de plasament în regim de urgență. Urmează să fie comunicate măsurile întreprinse pentru implementarea recomandării.

► **Referitor la supravegherea beneficiarilor:** pe parcursul efectuării vizitelor, echipele de vizită au constatat *deficiențe în respectarea măsurilor de siguranță și securitate legale și necesare pentru asigurarea protecției copiilor, personalului și a vizitatorilor împotriva evenimentelor și accidentelor cu potențial vătămător, conform prevederilor Standardului 25 (Siguranța și securitatea), cuprinse în Ordinul nr. 21/2004 emis de secretarul de stat al Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție. Astfel: ●nu exista supraveghere cu dispozitive video (în interiorul centrului și în curtea exterioară) (*Centrul de plasament Lugoj, Casa de Tip Familial "Daniela", Centrul de Plasament Destinat Protecției Rezidențiale a Copilului cu Dizabilități Târgu Jiu*); ●în unele dintre centre nu exista personal specializat pentru pază și securitate sau era insuficient; spre exemplu, la Centrul de plasament "Robin Hood" nu era asigurată paza la toate intrările în clădirea în care funcționa centrul; ușa de acces în clădirea prin centrul care își desfășura activitatea la parter (*Centrul de plasament "Robin Hood"* era localizat la etajele 1 și 2, la parter desfășurându-și activitatea un alt centru), era deschisă și nepăzită, fiind foarte ușor pentru oricine să intre sau să iasă din incinta ambelor centre (la sosirea echipei de vizită, membrii ai personalului centrului de la parter nu au solicitat vreo informație în legătură cu prezența echipei în locul respectiv, limitându-se să o îndrume către centrul de la etaj). Lipsa unei supravegheri corespunzătoare constituie o situație de risc pentru siguranța și securitatea copiilor, având în vedere situațiile neprevăzute care pot surveni. Menționăm în acest sens, incidentul survenit în Centrul de Plasament Lugoj în cursul anului 2017.*

În incident au fost implicați trei beneficiari din Centrul de Plasament Lugoj, care au plecat fără bilet de voie în oraș. Aceștia, jucându-se pe platoul Casei de Cultură a Sindicatelor Lugoj, au aruncat cu bulgări de zăpadă într-o mașină care staționa având geamul deschis. Unul dintre beneficiari a lovit o persoană aflată în mașină, după care a fugit la centru. Persoana care a fost lovită a aflat de la colegii acestuia unde locuiește copilul și s-a deplasat la sediul centrului. **Persoana lovită împreună cu alte două persoane au intrat abuziv în curtea centrului, în căutarea minorului,** fiind văzuți de un educator specializat care a chemat portarul. Minorul în cauză s-a deplasat către cei care îl căutau, iar unul dintre aceștia l-a îmbrâncit, portarul intervenind și evacuându-i pe cei trei. Minorul a suferit ulterior o criză nervoasă, distrugând mai multe bunuri din incinta centrului și adresând jigniri personalului. Educatorii de serviciu au încercat prin dialog să-l calmeze pe băiat, în cele din urmă fiind nevoiți să apeleze Serviciul de Ambulanță și Poliția. Echipajul de poliție l-a imobilizat și minorul a fost internat în secția de Psihiatrie pediatrică.

De asemenea, echipele de vizită au constatat că supravegherea necorespunzătoare facilita fuga beneficiarilor din centrele respective. Astfel, la Centrul de primire în regim de urgență „Sfânta Maria” (unde erau întâmpinate dificultăți în ceea ce privește gestionarea

cazurilor tinerilor care erau aduși în centru de organele de poliție, tineri rezidenți care fugeau din alte centre din județ și care părăseau fără învoire C.P.R.U. în mod frecvent), paza era asigurată de personalul din cadrul D.G.A.S.P.C. Având în vedere necesitatea asigurării corespunzătoare a pazei unității, astfel încât să fie interzis accesul în unitate al persoanele neautorizate, precum și achiziționarea unui sistem de supraveghere video, în scopul creșterii siguranței și securității copiilor, Avocatul Poporului a formulat următoarele *recomandări*: analizarea posibilității de montare a unui sistem de supraveghere video atât pentru spațiile comune din interiorul centrului, cât și pentru curtea exterioară, în scopul creșterii siguranței și securității copiilor; identificarea măsurilor necesare pentru asigurarea permanentă a pazei centrului de către personalul responsabil, astfel încât persoanele neautorizate să nu aibă acces în unitate. Conform *răspunsului* primit de la Centrul de plasament Lugoj, era în curs atribuirea contractului de achiziție publică, având ca obiect achiziția de lucrări: execuție și montaj sistem de supraveghere și antiefracție; paza centrului este asigurată în permanență și s-a făcut solicitare pentru aprobarea a încă unui post de pază. În Casa de Tip Familial "Daniela", au fost instituite măsuri de siguranță precum securizarea porții de acces, achiziționarea unei sonerii. În cazul celorlalte centre urmează să fie comunicat răspuns.

► **Referitor la evenimente deosebite survenite în centre**

● în majoritatea centrelor s-a constatat **un număr variabil de beneficiari care lipseau din centru fără permisiune**, spre exemplu:

- *Centrul de plasament Lugoj*: la data efectuării vizitei, șapte copii absentau nemotivat din centru, dispariția lor fiind anunțată la poliție. În cazul unui copil se cunoștea locația în care se afla, dar acesta refuza întoarcerea în centrul de plasament. Ceilalți copii absentau din centru de mai mult timp: doi minori se aflau la domiciliul unuia dintre părinții biologici și refuzau întoarcerea în centru, iar în cazul a patru copii pentru care fusese sesizată structura teritorială de poliție, nu se cunoștea locația unde s-ar afla.

- *Casa de Tip Familial "Daniela"*: din consultarea documentelor și din declarațiile reprezentanților structurii rezidențiale s-au constatat repetate părăsiri ale casei fără permisiune ale acelorași beneficiari sau ale altora. Echipa de vizită a constatat că procedura în cazul părăsirii centrului fără permisiune nu era cunoscută de întreg personalul, iar cei care o cunoșteau nu o aplicau corespunzător. În fiecare caz a fost anunțată poliția, unii dintre adolescenți fiind readuși în casă de către poliție sau jandarmerie. În registru de evenimente erau menționate situații când beneficiarii care părăseau casa, practicau cerșetoria stradală.

- *Centrul de plasament "Robin Hood"*: în perioada ianuarie - septembrie 2016, 9 copii au fugit din centru (unii dintre ei au revenit și au fugit din nou), în fiecare lună figurând la centru între 3 și 5 copii fugiți/disparați (date cunoscute de către D.G.A.S.P.C. Sector 4). Cel mai frecvent, copiii fugeau de la școală sau cereau bilet de voie pentru o anumită perioadă de timp și nu mai reveneau în centru. În luna iunie 2017, 6 copii erau fugiți din centru. Copiii săreau gardul care delimita curtea centrului de un spațiu viran (proprietate privată), prin dreptul unei porțiuni ușor de escaladat, chiar de către copiii mici. Au fost și accidente, unul dintre copii rănindu-se la picior în cioburile aruncate pe terenul învecinat. Conform conducerii centrului, urmau să fie demarate lucrări pentru repararea gardului. De asemenea, pentru prevenirea unor astfel de incidente, se impunea ca personalul de pază (angajat al unei firme de pază care avea contract cu Primăria Sectorului 4) să patruleze prin curte și nu doar să se limiteze la a o observa, din ghereta situată la intrarea în curtea centrului.

- *Centrul de primire în regim de urgență „Sfânta Maria”*: Centrul întâmpina dificultăți în ceea ce privește gestionarea cazurilor tinerilor care erau aduși în centru de organele de poliție, tineri rezidenți care fugeau din alte centre din județ. Aceștia părăseau în mod frecvent centrul, fără permisiune reprezentanților C.P.R.U. Conform informațiilor puse la dispoziție de

conducerea centrului, în perioada ianuarie - iulie 2017, au fost 7 situații de părăsire a centrului fără permisiune de către minori care nu erau rezidenți la C.P.R.U., în unele cazuri fiind vorba de aceiași tineri, beneficiari ai altor centre rezidențiale.

Cu privire la această situație negestionabilă era anunțată de îndată poliția. La data vizitei, doi beneficiari ai altui centru, aduși la C.P.R.U., în urmă cu trei zile, părăsiseră în aceeași dimineață centrul, un agent de poliție fiind deja prezent pentru luarea declarațiilor. În unele situații, conform susținerilor conducerii centrului, adolescenții aduși de organele de poliție, deveneau agresivi cu personalul din cauza refuzului lor de a rămâne găzduiți în centru și săvârșeau furturi. Pentru gestionarea eventualelor situații conflictuale, a riscurilor apariției unor conflicte fizice între tinerii găzduiți temporar și personalul centrului sau alți beneficiari, șeful centrului a sesizat conducerea D.G.A.S.P.C. Călărași cu privire la dificultățile referitoare la găzduirea minorilor fugiți din centrele aflate în subordinea D.G.A.S.P.C. Călărași.

S-a constatat că în centre exista o procedură specială privind absența copilului fără permisiune: se anunțau după caz, organele de poliție, serviciul de salvare, serviciile specializate din cadrul D.G.A.S.P.C., managerul de caz, Institutul Medico-Legal, unitățile de învățământ, familia, șeful ierarhic superior. La revenirea în centru a minorilor se proceda la o examinare medicală și psihologică a acestora și se stabilea un program special de consiliere. Referitor la aspectele constatate, s-au formulat *recomandări* conducerilor centrelor: gestionarea corespunzătoare a cazurilor de părăsire a centrului fără permisiune prin acordarea unei atenții deosebite, de către personalul centrului (în special psiholog, medic, asistent social), beneficiarilor care au tendința de a părăsi centrul prin fugă, în sensul unei susțineri în definirea valorilor și principiilor de viață și însușirea acestora; identificarea unor soluții pentru creșterea sentimentului de apartenență a copilului la centru și creșterea coeziunii dintre copii și educatori; realizarea evaluărilor psihologice periodice, cu scopul identificării nevoilor psihologice ale beneficiarilor centrului și ale posibilelor riscuri; prelucrarea procedurii privind părăsirea fără permisiune a centrului, care să fie cunoscută și aplicată de întreg personalul din centru.

Unele dintre centre au *răspuns* în sensul că, au fost implicați copiii în activități comune cu personalul educativ, în scopul dezvoltării unei relații de prietenie între copil și educator, respect reciproc, crearea unui mediu securizant pentru copil, activități de conștientizare a categoriilor de persoane pe grupe de vârstă, activități de dezvoltare a comunicării și a atitudinilor civilizate în relația cu ceilalți, activități de adaptare a copiilor la nivel de grup și comunitate, întâlniri ale psihologilor pe grupuri restrânse de copii și educatori. (Centrul de plasament Lugoj) De asemenea, au fost instituite măsuri de siguranță (securizarea porții de acces, achiziționarea unei sonerii), iar la ultima ședință de lucru, personalul casei a fost prelucrat cu privire la aplicarea procedurii privind părăsirea fără permisiune a locației de către beneficiari (*Casa de Tip Familial "Daniela"*). Urmează să fie primite răspunsuri și din partea conducerilor celorlalte centre.

► pe parcursul vizitelor la (*Centrul de plasament destinat protecției rezidențiale a copiilor cu dizabilități Târgu Jiu, Centrul de Plasament Robin Hood*) s-au constatat cazuri de **minore care au întreținut relații sexuale cu alți beneficiari sau persoane din afara centrului, minore însărcinate sau care au născut, precum și beneficiari consumatori de alcool sau droguri**. Din discuțiile purtate cu personalul centrelor și verificarea documentelor s-au constatat următoarele demersuri întreprinse de majoritatea centrelor:

- la revenirea în centru a minorului care a absentat fără învoire, se proceda la o examinare medicală și psihologică a acestuia pentru a i se evalua starea fizică și psihică și se stabilea un program special de consiliere. Fetelor li se făcea inclusiv un test de sarcină și, în cazul în care acestea declarau că și-au început viața sexuală, se verifica dacă nu au fost victime

ale unui abuz (erau sesizate și organele de poliție fiindu-le solicitat sprijinul în prevenirea unor eventuale coruperi ale minorelor și implicarea lor în activități ilegale), erau consiliate cu privire la implicațiile psihologice ale începerii vieții sexuale, erau informate de medicul centrului cu privire la riscurile pe care le implica începerea vieții sexuale, inclusiv prevenirea bolilor cu transmitere sexuală și a unei sarcini nedorite.

- beneficiarele însărcinate erau supravegheate și supuse unor controale medicale periodice, atât la medicul de familie cât și la medicul specialist ginecolog, pentru a urmări modul de evoluție a sarcinii și primirea tratamentului corespunzător.

- cu privire la cazurile de consum de alcool și de droguri (confirmate prin analize de laborator), unii dintre beneficiari au fost internați în spital pentru tratament specific. Conducerea unui centru a întocmit adrese către organele abilitate (D.I.I.C.O.T) și a efectuat demersuri către Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog în vederea consilierii tuturor cazurilor. Minorii erau evaluați de către psiholog și era înscrși într-un program de consiliere.

- unii beneficiarii au participat la sesiuni de informare despre riscurile consumului de droguri.

- la nivelul centrului nu au existat programe structurate de informare desfășurate de personalul centrului cu privire la riscurile consumului de alcool și de droguri.

Având în vedere aspectele constatate, au fost formulate o serie de *recomandări* conducerilor centrelor, în funcție de deficiențele constatate: includerea în programe de consiliere psihologică individuală sau de grup a beneficiarilor vulnerabili, în scopul evitării comportamentelor deviate constatate în centru; identificarea unor măsuri de intervenție specifică în scopul optimizării comportamentului beneficiarilor (înlăturarea riscului apariției sarcinii la minore, eliminarea consumului de alcool, de substanțe etnobotanice); organizarea unor cursuri pentru întreg personalul centrului care să permită recunoașterea primelor simptome de consum de droguri și alcool la copii, precum și a unor cursuri de formare privind problematica protejării copilului împotriva abuzului, neglijării și exploatării.

Conform *răspunsurilor* primite până la data întocmirii prezentului raport, în urma evaluărilor psihologice se va determina nevoia de consiliere psihologică a beneficiarilor, aceștia urmând a fi incluși într-un program de consiliere psihologică; în cazul în care există mai mulți copii cu problematici asemănătoare, se vor constitui grupuri de consiliere psihologică, dar acestea necesită ca toți copiii din grup să fie prezenți (într-o anumită zi și o anumită oră), lucru dificil în cele mai multe cazuri; vor avea loc întâlniri ale beneficiarilor cu reprezentanții Agenției Naționale Antidrog, pentru conștientizarea riscurilor consumului de droguri și alcool.; pentru prevenirea sarcinilor nedorite, vor fi organizate întâlniri ale personalului medical cu fetele, având ca temă metode de contracepție și prevenirea sarcinii; educatorii/persoanele de referință vor avea activități individuale și de grup cu copiii pe aceste teme; sesiuni de informare ale beneficiarilor centrului derulate în colaborare cu polițistul de proximitate cu privire la sancționarea faptelor penale; includerea în programul educațional al beneficiarilor a activităților de educație civică; organizarea unor evenimente gen "Biblioteca Vie" prin care beneficiarii să ia contact cu persoane care au reușit în viață sau care s-au confruntat cu diverse probleme, pentru promovarea diversității și demnității umane și încurajarea dialogului între oameni.

Propuneri:

- asigurarea asistenței medicale în regim de permanență, în toate serviciile de tip rezidențial, prin efectuarea demersurilor necesare pentru: suplimentarea numărului de posturi în cazul centrelor a căror organigramă prevede un număr insuficient de posturi de asistenți

medicali; scoaterea la concurs a posturilor vacante de asistenți medicali și implicarea tuturor factorilor de decizie, în scopul stabilirii unor condiții de muncă și de salarizare motivante;

- evaluarea, la nivel de D.G.A.S.P.C., împreună cu șefii de centru, a tuturor centrelor din subordinea Direcției, cu privire la părăsirea centrului fără permisiune a beneficiarilor, identificarea cauzelor acestor incidente și stabilirea unui plan complex de acțiune pentru prevenirea lor;

- verificarea, de către D.G.A.S.P.C., a respectării măsurilor de siguranță și securitate în toate centrele care asigură rezidența pentru copii/tineri din subordine și întreprinderea demersurilor necesare pentru remedierea deficiențelor constatate;

- organizarea, în mod periodic, a cursurilor de pregătire profesională continuă a personalului, care să cuprindă, în mod obligatoriu, cursuri referitoare la problematica protejării copilului împotriva abuzului, neglijării și exploatarei;

- derularea de programe și activități cu tematică de educație sexuală, consilierea periodică și distribuirea de mijloace contraceptive beneficiarelor cu viață sexuală activă, la recomandarea medicului, în vederea prevenirii apariției unor sarcini nedorite;

- asigurarea unei consilieri eficiente și susținute a beneficiarilor în vederea prevenirii și eliminării situațiilor de consum de droguri și alcool;

- analiza situațiilor centrelor de primire în regim de urgență, de către autoritățile competente, pentru identificarea cazurilor în care nu sunt respectate prevederile legale, standardele în vigoare, cu privire la: asigurarea spațiului corespunzător fiecărui copil, sesizarea instanței de judecată cu privire la măsura de protecție specială, integrare/reintegrare familială, etc. și acordarea asistenței necesare conducerilor centrelor pentru remedierea deficiențelor constatate;

- intensificarea demersurilor pentru integrarea/reintegrarea în familie a unui număr cât mai mare de beneficiari, prin implicarea tuturor autorităților competente în materie.

IV. Căminele pentru Persoane Vârstnice

Legislația internă și internațională recunoaște dreptul oricărei persoane vârstnice la protecție socială, asigurând fie direct, fie în cooperare cu organizațiile publice sau private, măsuri adecvate destinate persoanelor vârstnice, astfel încât acestea:

- să rămână membri deplin ai societății cât mai mult timp posibil, prin intermediul unor resurse suficiente care să le permită să ducă o existență decentă și să participe activ la viața publică, socială și culturală și difuzării informațiilor privind serviciile și facilitățile disponibile pentru persoanele vârstnice și posibilitățile lor de a recurge la acestea;

- să aleagă liber propriul stil de viață și să ducă o existență independentă în mediul lor obișnuit atâta timp cât doresc și cât acest lucru este posibil, prin punerea la dispoziție a unor locuințe corespunzătoare nevoilor acestora și stării lor de sănătate, sau sprijin adecvat în vederea amenajării locuinței și prin îngrijirea sănătății și servicii pe care starea acestora le impune;

- să primească asistență corespunzătoare în instituții.

Persoanele vârstnice reprezintă o categorie de populație vulnerabilă cu nevoi particulare, aceasta datorită limitărilor fiziologice și fragilității caracteristice fenomenului de îmbătrânire; beneficiază de măsuri de asistență socială, în completarea prestațiilor de asigurări sociale, pentru acoperirea riscurilor de bătrânețe și de sănătate, în funcție de situațiile personale de natură socio-economică, medicală și fiziologică, conform art.

92 din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare. Îngrijirea persoanelor vârstnice în cămine reprezintă o măsură de asistență socială, ceea ce înseamnă că această activitate se poate desfășura doar sub forma serviciilor sociale și poate fi dispusă cu titlu de excepție pentru persoanele vârstnice, potrivit art. 16 din Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru evitarea oricărei forme de abuz asupra persoanelor vârstnice, admiterea acestora în cămine trebuie să se realizeze după evaluarea nevoilor medicale, sociomedicale, psihoafective, stabilite în baza Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 886/2000 pentru aprobarea Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, Anexa 3.

Aceasta presupune încadrarea în grad de dependență și acordarea serviciilor sociale corespunzătoare îngrijirii persoanei vârstnice, cu respectarea criteriilor de prioritate: necesită îngrijire medicală permanentă deosebită, care nu poate fi asigurată la domiciliu; nu se poate gospodări singură; este lipsită de susținători legali sau aceștia nu pot să își îndeplinească obligațiile datorită stării de sănătate sau situației economice și a sarcinilor familiale; nu are locuință și nu realizează venituri proprii.

Pentru siguranța persoanelor vârstnice, îngrijirea acestora trebuie să se realizeze în cămine licențiate, fiind astfel atestată îndeplinirea de către furnizorii publici și privați a standardelor minime de calitate⁸, ce prevăd un set de criterii cu privire la: accesarea, evaluarea și planificarea serviciilor, activitățile necesare îngrijirii personale, asistenței medicale, recuperării, socializării și integrării/reintegrării, condițiile de viață, drepturile beneficiarilor, management și resurse umane - Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și pentru serviciile acordate în comunitate, serviciilor acordate în sistem integrat și cantinelor sociale.

Din datele publicate pe site-ul Ministerului Muncii și Justiției Sociale rezultă că un număr de 323 de cămine pentru persoane vârstnice (publice și private) dețin licență de funcționare (mai multe detalii aici : <http://www.mmuncii.ro>).

► Reglementări naționale și internaționale în materia asistenței sociale, inclusiv a persoanelor vârstnice și în materia prevenirii torturii și a relelor tratamente

Cele mai importante acte normative internaționale și naționale care consacră drepturile persoanei, inclusiv ale persoanei vârstnice, la protecție și asistență socială, fără ca enumerarea să fie exhaustivă sunt:

1. reglementări internaționale: • Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată în anul 1948 de Adunarea Generală a ONU; • Carta social europeană, revizuită, ratificată de România prin Legea nr. 74/1999; • Codul European de Securitate Socială, ratificat de România prin Legea nr.116 din 24 aprilie 2009; • Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice; • Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO); • Protocolul opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002 (OPCAT), la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante,

⁸Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și pentru serviciile acordate în comunitate, serviciilor acordate în sistem integrat și cantinelor sociale.

adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat de România prin Legea nr. 109/2009; ● Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

2. reglementări naționale: ● Constituția României, republicată; ● Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată; ● Hotărârea Guvernului nr. 886/2000 pentru aprobarea Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice; ● Legea nr.16/2000 privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național al Persoanelor Vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr. 499/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea comitetelor consultative de dialog civic pentru problemele persoanelor vârstnice, în cadrul prefecturilor; ● Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 73/2005 privind aprobarea modelului Contractului pentru acordarea de servicii sociale, încheiat de furnizorii de servicii sociale, acreditați conform legii, cu beneficiarii de servicii sociale; ● Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările ulterioare; ● Legea nr.197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr.118/2014 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr. 903 din 15 octombrie 2014 privind stabilirea nivelului minim al alocației zilnice de hrană pentru consumurile colective din instituțiile și unitățile publice și private de asistență socială destinate persoanelor adulte, persoanelor adulte cu dizabilități și persoanelor vârstnice; ● Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2126 din 5 noiembrie 2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice, prevăzute în Anexa nr. 1 (denumit în continuare Ordinul MMFPSCV nr. 2126/2014); ● Hotărârea Guvernului nr. 566/2015 privind aprobarea Strategiei naționale pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice pentru perioada 2015 - 2020 și a Planului strategic de acțiuni pentru perioada 2015 - 2020, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr. 978/2015 privind aprobarea standardelor minime de cost pentru serviciile sociale și a nivelului venitului lunar pe membru de familie în baza căruia se stabilește contribuția lunară de întreținere datorată de către susținătorii legali ai persoanelor vârstnice din centrele rezidențiale; ● Codul penal.

► Potrivit art. 29² din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în înțelesul legii, prin **loc de detenție** se înțelege **orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia.**

Potrivit actului normativ antecitat, **privare de libertate** înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură. De asemenea, dispozițiile aceluiași articol menționat menționează care sunt **locurile de detenție**. Spre exemplu: penitenciarele, inclusiv penitenciarele-spital; centrele educative, centrele de detenție; spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, spitalele de psihiatrie, orice alt loc care îndeplinește condițiile de mai sus *sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială* etc. Referitor la cele enunțate anterior, definițiile termenilor privind *privarea de libertate* și *locurile de detenție* se regăsesc și în reglementări internaționale, respectiv în *Protocolul opțional* din 18 decembrie 2002 la Convenția împotriva

torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (OPCAT), Normele Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT), în ghidul practic *Monitorizarea locurilor de detenție* al Asociației pentru prevenirea torturii (APT) etc.

În acest sens, în temeiul art. 14 alin. (1), art. 29¹ alin. (1), art. 29³ lit. (a) și art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, **efectuează vizite, anunțate sau inopinate, în locurile de detenție prevăzute de lege, în scopul verificării condițiilor de cazare și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, custodiate de unitățile vizitate, monitorizând inclusiv sistemul de sănătate și asistență socială, în speță căminele/centrele pentru persoane vârstnice.**

În anul 2017, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat un număr de **8 vizite la cămine/centre pentru persoane vârstnice**: Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironesti, județul Giurgiu; Centrul pentru Persoane Vârstnice Furculești, județul Teleorman; Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași, județul Iași; Căminul de bătrâni „Sf. Dumitru”, Voluntari, județul Ilfov; Căminul pentru Persoane Vârstnice Baia Sprie, județul Maramureș; Căminul pentru Persoane Vârstnice „Academician Nicolae Cajal”, București; Căminul de bătrâni „Floriana House”, Voluntari, județul Ilfov; Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman. **Vizitele au fost inopinate și au avut drept obiective** verificarea condițiilor de cazare, monitorizarea tratamentului aplicat beneficiarilor și verificarea respectării prevederilor legale aplicabile în materie.

În privința exercitării atribuțiilor de vizitare a locurilor în care se acordă asistență socială, publică sau privată, respectiv centrele pentru persoane vârstnice, echipele de vizită s-au confruntat în anul 2017 cu o serie de dificultăți din partea unora dintre instituțiile vizitate, care au invocat neincluderea acestora în atribuțiile de monitorizare ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. Astfel:

♦ Căminul privat Sf. Dumitru „Voluntari”, județul Ilfov. În anul 2017, vicepreședintele administrației centrului pentru persoane vârstnice, inițial, a solicitat echipei de vizită părăsirea centrului și nu a permis accesul în locație, motivând că centrul nu este loc de detenție, neintrând în sfera de competență a Mecanismului Național de Prevenire. Ulterior, după ce a acceptat vizita MNP a obstrucționat desfășurarea vizitei și a amenințat membrii echipei, a intervenit în cadrul discuțiilor dintre membrii echipei de vizită și beneficiari, neputându-se respecta confidențialitatea și obținerea informațiilor care să reflecte situația reală din centru. Mai mult a solicitat membrilor echipei de vizită părăsirea incintei, membrii echipei fiind obligați să încheie vizita mai devreme decât ar fi fost necesar.

♦ Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași, unde conducerea centrului privat a considerat ca fiind inoportună vizita, refuzând prezentarea registrelor și documentelor referitoare la serviciile acordate.

Demersurile întreprinse în privința celor expuse și rezultatele acestora au fost următoarele:

• **referitor la cunoașterea atribuțiilor Domeniului privind prevenirea torturii**, Avocatul Poporului a solicitat Ministerului Muncii și Justiției Sociale să întreprindă măsurile legale care se impun pentru mediatizarea atribuțiilor instituției Avocatul Poporului ca autoritate publică constituțională autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, *desemnată ca singura structură națională care exercită prin Domeniul privind*

prevenirea torturii în locurile de detenție atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție.

De asemenea, Avocatul Poporului a solicitat să fie întreprinse măsurile legale care se impun pentru informarea unităților care dețin locuri în care instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii cu privire la competența Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție de a monitoriza în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, publice sau private, în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

Ministerul Muncii și Justiției Sociale a răspuns Avocatului Poporului că a informat printr-o circulară serviciile publice de asistență socială asupra competențelor ce revin instituției Avocatului Poporului în exercitarea atribuțiilor privind prevenirea torturii în orice loc care face parte din sistemul de asistență socială, precum și asupra obligativității acestora de a pune la dispoziția instituțiilor/structurilor cu atribuții în monitorizarea și controlul respectării drepturilor omului, în monitorizarea utilizării procedurilor de prevenire și combatere a oricăror forme de tratament abuziv, neglijent, degradant asupra beneficiarilor serviciilor sociale și după caz, instituțiilor/structurilor cu atribuții privind prevenirea torturii, informațiile solicitate, acordându-le sprijin în realizarea vizitelor de monitorizare, în condițiile legii.

În plus, printr-o altă adresă, Ministerul Muncii și Justiției Sociale a menționat că în proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal, aflat în procedură de avizare, a inclus în mod explicit, obligația serviciului public de asistență socială din cadrul unității administrativ/teritoriale de a comunica, sau după caz, de a pune la dispoziția instituțiilor/structurilor cu atribuții privind prevenirea torturii, informațiile solicitate, acordându-le sprijin în realizarea vizitelor de monitorizare.

► Pentru mediatizarea atribuțiilor Domeniului privind prevenirea torturii, în data de 10.07.2017, Centrul Zonal Bacău a organizat la Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău Work-Shop-ul „CONCEPTUL DE PREVENIRE A TORTURII”. Cu această ocazie, un număr de 15 angajați ai Căminului au primit informații cu privire la conceptele de tortură, tratament inuman sau degradant, demnitatea umană și activitatea Domeniului privind prevenirea torturii și a cadrului legislativ aplicabil. Au fost înmânate mape cu informații referitoare la subiectele menționate anterior, precum și la practica CEDO în ceea ce privește faptele care pot fi încadrate ca fiind tortură, tratament inuman sau degradant. S-au purtat discuții cu privire la situațiile care ar putea fi încadrate la fapte de tortură, tratament inuman sau degradant. Evenimentul a avut rolul să evidențieze activitatea Domeniului privind prevenirea torturii și să asigure garantarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor aflate în custodia Căminului pentru persoane vârstnice Bacău.

► În cursul anului 2017, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la situația existentă în mai multe dintre căminele pentru persoane vârstnice, în urma cărora au fost efectuate vizite și anchete. În acest sens, menționăm: *Căminul pentru Persoane Vârstnice Solca, județul Suceava, Căminul pentru persoane vârstnice Vintilă Vodă, județul Buzău, Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice - Pensionari Fântânele, județul Prahova.*

► De asemenea, în anul 2017 instituția Avocatul Poporului a sesizat organele de urmărire penală, în urma uneia dintre vizitele efectuate. Astfel:

A fost sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Giurgiu, urmare a vizitei inopinate la **Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironеști, județul Giurgiu**. Echipa de vizită a luat la cunoștință că în luna iulie 2017 a existat un caz al unei beneficiare în vârstă de 95 de ani care a fost găsită căzută în baie de personalul de serviciu, conștientă dar aflată în imposibilitate de a se ridica. Conform documentelor prezentate, personalul medical a anunțat de urgență Serviciul Național Unic de Urgență 112, dar personalul medical de pe ambulanță care s-a deplasat la solicitare nu a preluat pacienta pentru a fi transportată la spital din motive care nu au fost aduse la cunoștința echipei de vizită. De asemenea, echipa de vizită nu a găsit consemnat în documentele medicale ale pacientei decedate ulterior, rezultatele consultului medical efectuat de personalul ambulanței, cu excepția măsurării valorilor parametrilor vitali (tensiune arterială, puls, saturația sângelui în oxigen). În următoarele zile starea de sănătate a beneficiarei s-a deteriorat, iar ulterior aceasta a decedat. Sub acest aspect, se impuneau diligențe suplimentare din partea personalului medical al centrului pentru prezentarea pacientei la un consult de specialitate și anunțarea medicului de familie, în condițiile în care monitorizarea s-a realizat doar de personalul medical al centrului. Mai mult, s-a constatat faptul că nu a fost luată nicio măsură referitoare la starea de sănătate a beneficiarei. Astfel, se impunea efectuarea tuturor demersurilor necesare de către personalul medical în cazul degradării stării de sănătate a beneficiarilor având în vedere cazul beneficiarei în vârstă de 95 ani care a decedat după 5 zile de la apelarea Serviciului Național 112, deși era conștientă la momentul incidentului. În plus, Standardul 4 din Ordinul nr. 2126/05.11.2014 emis de Ministrul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice prevede sesizarea organelor competente prevăzute de lege (procuratură, poliție, direcție de sănătate publică etc.) în cazul situațiilor deosebite, când există suspiciuni asupra decesului beneficiarului sau s-a produs o vătămare corporală importantă ori accident, aspecte ce vor fi consemnate în Registrul de evidență a incidentelor deosebite.

► ***Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care reținem:***

- **referitor la beneficiari și contribuția lunară:** ●serviciile căminelor/centrelor se adresau persoanelor vârstnice care nu aveau familie și trăiau singure, nu aveau locuință, erau abandonate de familiile lor și trăiau în stradă sau în condiții precare, nu realizau venituri sau aveau venituri insuficiente pentru a-și satisface nevoile de bază, persoanelor bolnave și care necesitau asistență permanentă pentru care familia sau alte persoane nu puteau îndeplini necesitățile de îngrijire din cauza diverselor probleme medicale, a situației economice precare sau a sarcinilor familiale, sau persoane care necesitau anumite tipuri de servicii particulare, cum ar fi: fizioterapie, asistență medicală permanentă care nu putea fi asigurată la domiciliu, alimentație specială etc.; ●erau admise cu prioritate persoane vârstnice aflate în situații de maximă necesitate, generate de sărăcie ori boală; ● admiterea persoanelor vârstnice în Cămine/Centre se realiza după consultarea echipei multidisciplinare, în urma evaluării situației socio-economice și medicale a persoanei; ●evaluarea situației solicitanților se realiza în ordinea înregistrării cererilor, însă situațiile deosebite aveau prioritate, apoi, dacă rezultatul deciziei era favorabil, urma să se semneze contractul pentru acordarea serviciilor sociale și completarea dosarului personal al beneficiarului cu ancheta socială, grila de evaluare a nevoilor persoanei vârstnice, grila de evaluare socio-medicală, planul individual de asistență și îngrijire, precum și regulamentul de ordine interioară; ●contribuția beneficiarului pentru serviciile socio-medicale primite în Cămin se stabilea de către conducerea Căminului în urma analizei solicitantului, în acord cu persoana vârstnică și/sau reprezentantul legal/convențional/membru de familie; ●în situația în care persoana vârstnică nu realiza venituri sau nu putea acoperi cheltuielile lunare de întreținere, conducerea Căminului împreună cu reprezentantul

legal/convențional/ membru de familie conveneau asupra unei sume de plată care reprezenta contribuția lunară de întreținere a persoanei internate ; ● contribuția beneficiarului nu influența acordarea serviciilor sociale (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironești, județul Giurgiu; Centrul pentru Persoane Vârstnice Furculești, județul Teleorman; Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași, județul Iași etc.*).

● **referitor la condițiile de cazare:** ● fiecare beneficiar avea asigurat un spațiu de cazare personal, corespunzător nevoilor proprii (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Mironești*); ● toate spațiile permiteau accesul facil al beneficiarilor aflați în fotoliu rulant/cărucior cu roțile (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Mironești*); ● pavilioanele erau prevăzute cu rampe de acces pentru facilitarea accesului beneficiarilor care prezentau probleme locomotorii (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Mironești*); ● un pavilion era prevăzut cu platformă ridicătoare pentru facilitarea accesului persoanelor cu astfel de probleme (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Mironești*); ● fiecare dormitor era prevăzut cu grup sanitar propriu (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Mironești, Căminul pentru Persoane Vârstnice Furculești*); ● beneficiarii aveau posibilitatea să-și amenajeze camerele conform propriilor gusturi; ● holurile erau foarte curate, spațioase, luminoase, existau numeroase locuri amenajate pentru socializare (terase acoperite, terase în aer liber, bănci, șezlonguri, mese etc.), spațiul fiind primitiv, similar atmosferei și condițiilor dintr-o familie; ● apa rece și curentul electric erau distribuite fără întrerupere în sistem centralizat; ● căminul beneficia de o linie telefonică directă, aparținătorii putând să ia legătura cu beneficiarii și să transmită documente prin fax (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*); ● clădirea era curată, bine întreținută, era dotată cu geamuri și uși din termopan, gresie, faianță, rampă de acces pentru persoane care se deplasează cu ajutorul scaunelor rulante (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, județ Giurgiu, Cămin pentru Persoane Vârstnice Furculești, județ Teleorman*); ● spațiul exterior era amenajat cu terase, locuri pentru rugăciune, alei cu dale de piatră, bănci și spațiu verde (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași, Căminul pentru Persoane Vârstnice Furculești*); ● a fost achiziționată o centrală termică nouă, la momentul efectuării vizitei aceasta era funcțională și se afla într-un spațiu construit special (*Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman*).

● **referitor la condițiile de pregătire a hranei:** ● bucătăria căminului era curată și încălzitoare, bine dotată (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif”, județ Iași, Căminul pentru Persoane Vârstnice Furculești ș.a.*).

● **referitor la schema de personal:** ● numărul de angajați era suficient asigurării de servicii corespunzătoare beneficiarilor (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași, ;*

● angajații cunoșteau procedurile de lucru (de admitere în Cămin, PSI, administrare medicamente, identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență în rândul beneficiarilor etc.) (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

● **referitor la acordarea asistenței medicale:** ● permanentă în asigurarea asistenței și a serviciilor medicale (*Căminul pentru persoane vârstnice Mironești*); ● căminul deținea autorizație sanitară de funcționare (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*); ● conform Regulamentului de Organizare și Funcționare a Căminului, scopul declarat al serviciului socio-medical era de a asigura nevoile sociale și medicale curente pentru persoanele în vârstă de peste 65 de ani, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excluziune socială și promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții; ● la admiterea în Cămin, solicitantul efectua un bilanț sumar al stării de sănătate, pentru a identifica nevoile de îngrijire pe parcursul rezidenței în Cămin (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*); ● serviciile medicale curente erau oferite de două asistente medicale, iar

toți beneficiarii erau înscriși la un medic de familie, care îi vizita în funcție de nevoile medicale ale pacienților; ● asistentele medicale urmau indicațiile medicale și administrau tratamentele bolnavilor cronici și în același timp supravegheau starea de sănătate a beneficiarilor; ● pentru urgențele medicale se apela serviciul unic de urgență 112; ● cabinetul medical era dotat cu mobilierul necesar efectuării consultațiilor; ● din informațiile furnizate de asistenta medicală a reieșit că în sala de kinetoterapie se efectuau proceduri de fizio și kinetoterapie, de către un kinetoterapeut la indicațiile medicului specialist; ● referitor la condițiile igienico-sanitare din instituție, s-a remarcat respectarea normelor de bază de igienă în spațiile de folosință comună (holuri, scări de acces, sala de primire, cabinet medical) (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*); ● respectarea circuitelor de sterilizare și distrugere a materialelor contaminate, precum și de securizare și depozitare a materialelor tăietor-înțepătoare (*Centrul pentru persoane vârstnice Furculești, jud. Ilfov*).

● **referitor la asistența psihologică:** ● din informațiile furnizate de personalul Căminului, precum și din discuțiile purtate cu beneficiarul Căminului a reieșit că, la nivelul Congregației Fiicelor Sfânta Maria a Divinei Providențe, era angajat un psiholog care îndeplinea atribuții la nivelul tuturor serviciilor sociale care implică asistență psihologică pentru persoanele vârstnice asistate în cadrul Căminului (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

● **referitor la activitatea de asistență socială:** ● căminul de Bătrâni „Casa Sf. Iosif” Iași avea angajat un asistent social, membru al Colegiului Național al Asistenților Sociali din România din anul 2010, respectându-se astfel prevederile Legii nr. 466/2004 privind Statutul asistentului social (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*); ● era elaborat un Regulament intern care cuprindea un set de reguli cu privire la respectarea principiului nediscriminării și înlăturării oricărei forme de încălcare a demnității, drepturile și obligațiile angajatorului și ale salariaților, regulile pe care trebuiau să le respecte beneficiarii și voluntarii (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

Deficiențele constatate în vizitele efectuate la căminele pentru persoane vârstnice, **recomandările formulate** conducerii căminelor și **măsurile luate** de către acestea:

► **referitor la completarea posturilor vacante,** Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea sau colaborarea cu personalului necesar asigurării serviciilor medicale și psihologice conform obligațiilor contractuale, în concordanță cu scopul căminului și nevoile beneficiarilor (medic, psiholog). Unitatea vizitată a răspuns că personalul este suficient pentru asigurarea serviciilor medicale și psihologice (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

► **referitor la formarea continuă a personalului,** Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului formarea continuă a personalului, motivat de faptul că la data vizitei personalul centrului nu era informat cu privire la instituții ale Statului Român care au atribuții de vizitare/control/monitorizare a activității căminelor de bătrâni publice/private. Unitatea vizitată a răspuns că pentru anul 2018, în Planul de instruire și formarea profesională pentru angajați, sunt prevăzute și cursuri de formare în vederea cunoașterii instituțiilor Statului Român (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

► **referitor la calitatea hranei și transportul acesteia,** Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului identificarea unor soluții pentru îmbunătățirea calității hranei și asigurarea transportului și a recipientelor de păstrare în mod corespunzător, astfel încât aceasta să ajungă la beneficiari la o temperatură adecvată servirii. Unitatea vizitată a transmis că hrana asigură un aport caloric cuprins între 2332 și 3352 conform normelor în vigoare și este păstrată în mod corespunzător în recipiente. Hrana zilnică este încălzită adecvat cu

dotările existente în cadrul centrului, respectiv aragaz, cuptor electric, cuptor cu microunde (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironesti, județul Giurgiu*).

► **referitor la asigurarea asistenței medicale:** ● Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului finalizarea demersurilor de înscriere a tuturor beneficiarilor la un medic de familie, care să aibă disponibilitatea de a asigura servicii medicale în mod corespunzător, inclusiv deplasarea în centru pentru consultații; efectuarea tuturor diligențelor care se impun de către personalul medical în cazul degradării stării de sănătate a beneficiarilor; sesizarea organelor competente prevăzute de lege (procuratură, poliție, direcție de sănătate publică etc.) în cazul situațiilor deosebite, când există suspiciuni asupra decesului beneficiarului sau s-a produs o vătămare corporală importantă ori accident, aspecte ce vor fi consemnate în Registrul de evidență a incidentelor deosebite; **sesizarea medicului de familie** și îndeplinirea tuturor obligațiilor pentru prezentarea pacienților la medicul de specialitate competent să decidă asupra afecțiunilor și cauzelor care au dus la apariția acestora; **consemnarea obligatorie în documentele medicale ale beneficiarilor** a tuturor rezultatelor consultațiilor medicale efectuate de personal medical din afara centrului, sub semnătură, inclusiv a motivelor care nu fac necesar transportul beneficiarilor la spital. Unitatea vizitată a răspuns că toți beneficiarii sunt înscriși la medic de familie, care este prezent săptămânal sau ori de câte ori este nevoie, menționând că anul acesta au solicitat înființarea în organigramă a unui post de medic generalist; personalul medical a fost informat și a luat la cunoștință prin semnătură cu privire la procedura de lucru în cazul degradării stării de sănătate a beneficiarilor; a fost întocmit Registrul de evidență a incidentelor deosebite; personalul cunoaște și notifică tipurile de incidente prevăzute de lege. Nu s-au semnalat cazuri de vătămare corporală importantă ori accident, focar de boli transmisibile, fapte care pot constitui contravenții sau infracțiuni iar evenimentele apărute în decursul anului 2017 nu au făcut obiectul sesizării organelor competente prevăzute de lege (procuratură, poliție, direcție de sănătate publică) fiind soluționate la nivelul centrului. Excepția a fost cea în cazul beneficiarului care a decedat în centru, caz în care a fost anunțată poliția pe telefonul de urgență 112, precum și medicul de familie, așa cum prevede procedura, reprezentanții care s-au deplasat la fața locului considerând că nu a fost necesară anunțarea procuraturii, fiind considerată moarte naturală; toate consulturile medicale de rutină și de specialitate sunt consemnate în fișele medicale ale fiecărui beneficiar (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironesti, județul Giurgiu*).

● Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului angajarea unui medic și a unor cadre sanitare medii. Unitatea vizitată, deoarece nu dispunea de resursele financiare necesare pentru a plăti un medic cu normă întreagă, a încheiat un contract de prestări servicii medicale cu un cabinet medical acreditat, medicul acordând asistență medicală beneficiarilor în fiecare săptămână (două zile sau de câte ori se impune), iar asistentul medical voluntar din localitate efectuează vizite la unitate. Totodată, unitatea a încheiat un contract de voluntariat cu un asistent medical. Primăria Comunei Talpa nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficiențelor constatate cu ocazia vizitei efectuate. A fost sesizată autoritatea ierarhic superioară, respectiv Primăria Comunei Talpa din județul Teleorman (*Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman, vizită efectuată în anul 2017 având drept obiectiv verificarea implementării recomandărilor făcute ca urmare a vizitei din anul 2016 la unitatea menționată*).

► **referitor la lipsa de personal medical specializat** în acordarea asistenței medicale acestor categorii de beneficiari, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului examinarea posibilității de a angaja personal medical mediu și auxiliar de îngrijire prin organizarea de concursuri conform cu legislația în vigoare. Unitatea vizitată nu a transmis un

răspuns până la momentul întocmirii prezentului raport de activitate (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Furculești, jud. Teleorman*).

► **referitor la asigurarea asistenței psihologice:** ● Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului prezența săptămânală a psihologului în centru și îndeplinirea atribuțiilor specifice din fișa postului, în vederea asigurării activităților principale de furnizare a serviciilor sociale; întocmirea fișelor de consiliere psihologică care să confirme îndeplinirea recomandărilor psihologice din planurile individualizate, inclusiv în cazul beneficiarilor cu diagnostic psihiatric, și a fișelor în urma îndeplinirii activităților prevăzute în planul de activitate; realizarea activităților de recuperare/reabilitare funcțională prevăzute în planurile individuale. Unitatea vizitată a comunicat că în cadrul centrului, activitățile de evaluare și consiliere a beneficiarilor se desfășoară conform standardelor în vigoare și nevoilor identificate, de către un psiholog desemnat prin dispoziție a directorului instituției. Pentru beneficiarii aflați în program de consiliere sunt întocmite fișele de consiliere, activitățile de recuperare fiind consemnate în programele individualizate (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironești, județul Giurgiu*).

● Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului asigurarea de servicii psihologice pentru fiecare beneficiar, evaluarea statusului funcțional psihic al beneficiarilor, a capacității de comunicare, a nevoilor speciale de tratament și recuperare, precum și întocmirea periodică a evaluării psihologice a beneficiarilor și consilierea psihologică a acestora în funcție de Planul de intervenție personalizat. Unitatea vizitată a transmis că psihologul va fi implicat mai mult în asigurarea de servicii psihologice pentru beneficiarii căminului. (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

► **referitor la întocmirea registrelor și documentelor necesare:** ● Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului întocmirea registrelor medicale și a registrelor prevăzute de Ordinul Ministrului Muncii nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, motivat de faptul că la data vizitei nu a fost prezentat echipei nici un registru și nu s-a putut proba existența acestor registre. Unitatea vizitată a răspuns că au fost întocmite registrele prevăzute de Ordinul Ministrului Muncii nr. 2126/2014 (*Căminul de bătrâni „Casa Sfântul Iosif” Iași*).

● Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului întocmirea următoarelor registre: registru de administrare a medicamentelor psihotrope, registru de consultații, registru de evidență a medicamentelor personale ale beneficiarilor, registru de evidență a mărcilor traumatiche/hetero și autoagresiunilor, registru de reclamații. Unitatea vizitată a întocmit toate registrele recomandate în Raport - registrul de administrare a medicamentelor psihotrope, registrul de consultații personale a beneficiarilor, registrul de evidență a mărcilor traumatiche/hetero și autoagresiunilor, registrul de reclamații. La vizita efectuată în anul 2017, echipa de vizită a constatat că recomandarea a fost implementată parțial, în sensul că registrele menționate în recomandare au fost întocmite, cu excepția registrului de evidență a mărcilor traumatiche/hetero și autoagresiunilor și registrului de reclamații. A fost sesizată autoritatea ierarhic superioară, respectiv Primăria Comunei Talpa din județul Teleorman. Urmează a fi comunicat răspuns din partea Primăriei Comunei Talpa cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficiențelor constatate cu ocazia vizitei efectuate. (*Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman, vizită efectuată în anul 2017 având drept obiectiv verificarea implementării recomandărilor făcute ca urmare a vizitei din anul 2016 la unitatea menționată*) ● Avocatul Poporului a solicitat conducerii căminului completarea dosarelor beneficiarilor, conform Standardele minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate

persoanelor vârstnice, aprobate prin Ordinul Ministrului Muncii nr. 2126/2014 și anume Modulul I, Standard S2.3. Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*).

- Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului întocmirea unui calendar prestabilit pentru efectuarea reevaluării nevoilor beneficiarilor, conform Modulului II, Standard S1.3 (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată urmează să transmită răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate;
- Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului întocmirea și atașarea la dosarele beneficiarilor a fișei de evaluare/reevaluare, conform Modulului II, Standard S1.4 (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate.

► **referitor la dotarea grupurilor sanitare:** ● Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului dotarea tuturor grupurilor sanitare cu bare de susținere necesare beneficiarilor care prezintă dificultăți locomotorii. Unitatea vizitată a comunicat faptul că au fost efectuate demersuri în vederea dotării tuturor grupurilor sanitare cu bare de susținere (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironcești, județul Giurgiu*).

- Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului dotarea grupurilor sanitare cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru beneficiarii cu probleme locomotorii. Unitatea vizitată a transmis că s-au luat măsuri pentru dotarea grupurilor sanitare cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru beneficiarii cu probleme locomotorii. La vizita efectuată în anul 2017, echipa de vizită a constatat că recomandarea a fost implementată parțial, conducerea centrului a întocmit Necesarul de produse pentru desfășurarea activității, cuprinzând un număr de 21 de cădițe și dușuri dotate corespunzător cu bare de susținere aferente, trimițând Necesarul Primăriei Talpa. A fost sesizată autoritatea ierarhic superioară, respectiv Primăria Comunei Talpa din județul Teleorman. Primăria Comunei Talpa nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficiențelor constatate cu ocazia vizitei efectuate. (*Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman, vizită efectuată în anul 2017 având drept obiectiv verificarea implementării recomandărilor făcute ca urmare a vizitei din anul 2016 la unitatea menționată*);
- Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului dotarea tuturor băilor căminului cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru persoanele cu handicap sau probleme de locomotie (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate.

► **referitor la repartizarea beneficiarilor cu probleme locomotorii,** Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului repartizarea beneficiarilor cu probleme locomotorii în camerele aflate la parter. Unitatea vizitată a transmis că s-a evaluat situația medicală a fiecărui beneficiar, în cel mai scurt timp urmând trierea acestora pe camere și etaj, în funcție de problemele locomotorii. La vizita efectuată în anul 2017, echipa de vizită a constatat că recomandarea a fost implementată parțial, în sensul că au mai existat cazuri când cazarea beneficiarilor s-a efectuat în funcție de „simpatii și forme de violență”. A fost sesizată autoritatea ierarhic superioară, respectiv Primăria Comunei Talpa din județul Teleorman. Primăria Comunei Talpa nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficiențelor constatate cu ocazia vizitei efectuate (*Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman*,

vizită efectuată în anul 2017 având drept obiectiv verificarea implementării recomandărilor făcute ca urmare a vizitei din anul 2016 la unitatea menționată)

► **referitor la dotarea necorespunzătoare a camerelor:** ● Avocatul Poporului a solicitat conducerii centrului montarea în fiecare cameră a unui buton de panică. La vizita efectuată în anul 2017, echipa de vizită a constatat că **recomandarea nu fusese implementată**, în centru nu au fost montate butoane de panică în camere, însă din discuțiile purtate cu conducerea centrului a rezultat că, montarea butoanelor de panică va face obiectul viitorului proiect de achiziții, pe anul 2018, actualul proiect neavând prevăzut cheltuieli pentru achiziționarea și montarea butoanelor de panică. A fost sesizată autoritatea ierarhic superioară, respectiv Primăria Comunei Talpa din județul Teleorman. Primăria Comunei Talpa nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficiențelor constatate cu ocazia vizitei efectuate (*Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman, vizită efectuată în anul 2017 având drept obiectiv verificarea implementării recomandărilor făcute ca urmare a vizitei din anul 2016 la unitatea menționată*); ● Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului dotarea cu un număr suficient de saltele antiescară pentru nevoile beneficiarilor imobilizați la pat pe perioade mai îndelungate (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate.

► **referitor la funcționarea centralei termice,** Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului repararea și punerea în funcțiune a centralei termice, pentru distribuirea corespunzătoare a agentului termic și încălzirea camerelor beneficiarilor, având în vedere temperaturile exterioare scăzute. Unitatea vizitată a achiziționat o centrală termică nouă, fiind construit un alt spațiu special pentru aceasta; s-a montat o instalație de panouri solare (*Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Sf. Maria” din comuna Talpa, județul Teleorman, vizită efectuată în anul 2017 având drept obiectiv verificarea implementării recomandărilor făcute ca urmare a vizitei din anul 2016 la unitatea menționată*).

► **referitor la alimentația necorespunzătoare a beneficiarilor:** ● Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului examinarea posibilității de a oferi beneficiarilor una sau două gustări, în vederea reducerii intervalului de timp între două mese la mai puțin de 12 ore, conform normelor internaționale. Unitatea vizitată a transmis că a fost introdus supliment la ora 10:00 și ora 16:00. La vizita efectuată în anul 2017, echipa de vizită a constatat că recomandarea fusese implementată parțial, în sensul că, din verificările meniurilor puse la dispoziție, pentru perioada 01-13.11.2017, a rezultat că nu a fost introdus suplimentul de la ora 16:00. A fost sesizată autoritatea ierarhic superioară, respectiv Primăria Comunei Talpa din județul Teleorman. Primăria Comunei Talpa nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficiențelor constatate cu ocazia vizitei efectuate; ● Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului asigurarea unui meniu cu alimente pasate pentru asistații cu probleme de deglutiție (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate.

► **referitor la lipsa dotărilor specifice** pentru nevoile persoanelor cu dizabilități locomotorii, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului dotarea tuturor băilor cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru persoanele cu probleme locomotorii, dotarea fiecărei camere cu grup sanitar propriu, având în vedere vârsta înaintată și gradul de dependență al multor asistați. Unitatea vizitată nu a transmis un răspuns până la momentul

întocmirii prezentului raport de activitate (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Furculești, județ Teleorman*).

► **referitor la lipsa unei săli de recuperare medicală/gimnastică medicală//kinetoterapie**, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului examinarea posibilității de amenajare a unei săli de recuperare medicală/gimnastică medicală//kinetoterapie și de angajare a unui kinetoterapeut. Unitatea vizitată nu a transmis un răspuns până la momentul întocmirii prezentului raport de activitate. (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Furculești, județ Teleorman*).

► **referitor la programul de activități**, Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului întocmirea unui program de activități, conform Modulului III, Standard 4 (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate.

► **referitor la spațiile comune:** • Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului facilitarea accesului beneficiarilor nerestricționat în spațiile comune, conform Modulului IV, Standard S2.1 (lift sau mutarea beneficiarilor imobilizați la parter, *Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate; • Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului menținerea spațiilor comune într-o stare de curățenie permanentă, conform Modulului IV, Standard S2.4 (*Căminul de bătrâni Sf. Dumitru Voluntari, județul Ilfov*). Unitatea vizitată nu a transmis răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru remedierea deficienței constatate cu ocazia vizitei efectuate.

De asemenea, în cursul anului 2016 au fost efectuate un număr de 13 vizite în căminele pentru persoane vârstnice. Ca urmare a vizitelor efectuate, în anul 2016 au fost întocmite 8 rapoarte de vizită, celelalte **5 rapoarte de vizită fiind elaborate în anul 2017**: Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București; Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fănurie” București; Centrul rezidențial pentru Vârstnici „Maria” Brașov; Centrul pentru Persoane Vârstnice Singureni, jud. Giurgiu; Căminul pentru Persoane Vârstnice Gherla, jud. Cluj.

Prin rapoartele de vizită întocmite în anul 2017 Avocatul Poporului a emis **118 recomandări** conducerilor căminelor/centrelor pentru persoane vârstnice și autorităților ierarhic superioare.

Redăm mai jos **aspectele constatate** în urma vizitelor efectuate în căminele pentru persoane vârstnice de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, **recomandările** adresate locurilor de detenție vizitate și **măsurile dispuse** în urma recomandărilor formulate de Avocatul Poporului pentru remedierea deficiențelor constatate cu prilejul vizitelor (autoritățile vizitate au formulat și transmis Avocatului Poporului măsurile luate în urma recomandărilor emise de acesta, excepție făcând Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, care nu a comunicat, încă, Avocatului Poporului măsurile luate).

În cadrul vizitelor efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție au fost reținute aspecte cu privire la: condițiile de cazare și igienico-sanitare, hrana și calitatea apei, asistența medicală și îngrijire, asistența psihologică și socială, elaborarea și implementarea procedurilor specifice cu privire la: admitere, încetarea serviciilor, respectarea drepturilor beneficiarilor, cu privire la sesizări și reclamații, acces la asistență juridică, participarea la activități de socializare și petrecere a timpului liber și activități pentru

menținerea sau readaptarea capacităților fizice și/sau intelectuale ale beneficiarilor, aspecte privind structura de personal și încheierea contractelor de furnizare servicii.

Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de **aspecte pozitive**, dintre care amintim:

► **referitor la condițiile de cazare:** ● căminul asigura beneficiarilor un mediu de locuit sigur și adaptat nevoilor acestora; camerele erau îngrijite, curate, dispuneau de instalații de încălzire și iluminare, precum și de lumină și ventilație naturale; erau dotate cu mobilier necesar (paturi, saltele, noptiere, mese, scaune, dulapuri), beneficiarii având posibilitatea de a-și personaliza spațiul propriu cu obiecte personale (tablouri, iconițe, fotografii) sau aparatură electronică (radio, televizor, cd-player) și de a-și păstra un minimum de lucruri personale în proximitate (*Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fănurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*), iar în Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov fiecare cameră era dotată cu buton de alarmă; ● instalațiile sanitare funcționau corespunzător; apa rece și caldă erau distribuite fără întrerupere, iar căldura pe timp de iarnă erau asigurate de centrale proprii (*Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fănurie”*); ● starea de igienizare a grupurilor sanitare era bună, având gresie și faianță; asigurarea dotărilor specifice, respectiv scaune speciale pentru igienizarea persoanelor cu deficiențe locomotorii, bare de susținere pentru persoanele cu afecțiuni locomotorii (*Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*); ● căminul pune la dispoziția beneficiarilor spații speciale pentru păstrarea hainelor, lenjeriei, încălțăminte, precum și a obiectelor de uz propriu (*Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fănurie”*)

► **referitor la hrană:** ● spațiile destinate preparării și păstrării alimentelor erau compartimentate și amenajate corespunzător și se aflau în stare de curățenie și igienă; meniul zilnic și programul de servire a mesei erau afișate, meniurile săptămânale erau diversificate, respectând numărul de calorii și erau stabilite cu avizul medicului (*Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”*); hrana era asigurată în regim de catering (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*); ● pe culoarele centrului erau amplasate dozatoare de apă (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*); ● bucătăria căminului era curată și organizată cu respectarea circuitelor, fiind dotată cu mobilier modern și aparatură. Sala de mese era dotată cu mobilier și veselă recent achiziționate. Starea de igienizare a bucătăriei și a sălii de mese era foarte bună (*Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*); ● era asigurat aportul caloric zilnic conform normativelor (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, jud. Giurgiu, Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București*)

► **referitor la asistența medicală:** ● se asigura asistența medicală permanentă, prin intermediul cabinetelor medicale proprii (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, jud. Giurgiu, Căminul pentru Persoane Vârstnice Odăi București, Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla, jud. Cluj*); ● persoanele vârstnice beneficiau de consultații medicale și de specialitate, în aceeași locație funcționa și o secție de recuperare neurologică (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*); ● cabinetul medical era dotat conform standardelor (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov,*

Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, ju. Giurgiu Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla, jud. Cluj); ● existau stocuri de medicamente suficiente pentru acordarea asistenței primare, soluții perfuzabile și fiolaj pentru administrarea de tratamente parenterale, iar aparatele de urgență erau situate la loc vizibil și accesibil, dotate minimal (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”*); ● tratamentele erau administrate corect, conform cu protocoalele în vigoare, iar nursingul și îngrijirile acordate erau eficiente (*Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”*); ● a fost amenajată o cameră care asigură asistență medicală permanentă pentru îngrijiri medicale paliative și pre-terminale, dotată cu paturi, chiuvete și grup sanitar adiacent (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București*); ● medicamentele achiziționate erau păstrate la cabinetele medicale și erau administrate beneficiarilor după indicațiile medicului, iar evidența tratamentelor se ținea în registrele de la cabinetele medicale, în mod corect și conform cu normativele în vigoare (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*);

► **referitor la personal:** ● personalul corespundea cerințelor și cunoștea procedurile de lucru cu privire la admitere și ieșire din cămin, administrare medicamente, identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență în rândul beneficiarilor etc. (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București*); ● personalul a participat la programe de pregătire profesională cu teme specifice domeniului în care își desfășura activitatea, cât și la ședințe de informare cu privire la respectarea drepturilor beneficiarilor; prevenirea, combaterea și identificarea cazurilor de neglijență, abuz asupra beneficiarilor; importanța notificărilor cu privire la incidentele care au afectat beneficiarul sau în care acesta a fost implicat; modul de abordare și relaționare cu beneficiarii, adaptare la situații particulare (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*); ● în cadrul centrului își desfășurau activitatea voluntari asistenți medicali și kinetoterapeuți, în stagii de practică (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*)

► **referitor la beneficiari:** ● admiterea beneficiarilor se realiza în limita locurilor disponibile, în baza cererii depuse de beneficiar/reprezentant legal (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*); ● repartizarea beneficiarilor pe pavilioane și cameră se realiza în urma evaluării socio-medicale, ținând cont de starea de sănătate fizică și mentală a beneficiarului care în prealabil a vizitat căminul și în urma evaluării inițiale efectuată la internare de echipa pluridisciplinară formată din medic, asistent medical, asistent social și psiholog (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoanele Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*); ● între beneficiar și furnizorul de servicii era încheiat un contract de servicii sociale, iar beneficiarul sau, după caz, aparținătorii acestuia, achitau o contribuție lunară de întreținere, stabilită anual prin hotărârea consiliului județean/al municipiului București (*Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru persoane vârstnice Gherla*), cu excepția Centrului rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, unde contribuția de întreținere era stabilită de reprezentanții asociației; ● pentru fiecare beneficiar se asigura îmbrăcăminte și încălțăminte adecvată, ținându-se cont, la

achiziționarea acestora și de preferințele beneficiarilor, încercând pe cât posibil să se evite uniformizarea aspectului exterior (*Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București*); ● se asigurau produse igienico-sanitare în cantitate suficientă pentru nevoile zilnice, și după caz, scutece și aleze pentru incontinență urinară, precum și dispozitive urinare pentru persoanele imobilizate la pat (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*).

► **referitor la activități de socializare și de petrecere a timpului liber:** ● beneficiarii căminelor participau la activități de socializare, concursuri și jocuri distractive, organizarea de excursii și plimbări în aer liber, aniversarea zilelor de naștere (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Centrul pentru persoanele vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*); ● beneficiarii păstrau legătura cu familia și cei apropiați, primeau vizite și ieșeau la plimbare în spații exterioare sau comunicau telefonic (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*);

● beneficiarii aveau posibilitatea de a-și exercita dreptul la practicarea religiei, în incinta căminului era amenajată o capelă creștin-ortodoxă (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*); ● beneficiarii aveau posibilitatea să-și petreacă timpul în aer liber, căminul având amenajate spații verzi dotate cu bănci, foioșoare și pavilioane de pânză (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*). Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla a achiziționat câteva păsări și câțiva iepuri pentru a diversifica paleta de activități recreative destinate beneficiarilor; ● activitățile de socializare, cultural-educative sau de petrecere a timpului liber se desfășurau în cadrul clubului (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*).

► **referitor la activitățile privind menținerea sau readaptarea capacităților fizice sau intelectuale ale beneficiarilor:** ● activitățile de recuperare se efectuau împreună cu specialiștii în kinetoterapie, urmărindu-se refacerea motricității și tratarea afaziei prin exerciții fonoarticulatorii de vorbire. Psihologul consilia beneficiarii pe toată perioada cazării în centru, consilia membrii familiei beneficiarului, pentru o înțelegere mai exactă a diagnosticului și a implicațiilor acestuia (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*); ● intervenția psihologică cuprindea și consilierea în situații de criză, consiliere și terapie suportivă, recuperare și reeducare sau consiliere specifică obiectivelor medicale (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*).

În rapoartele de vizită întocmite au fost consemnate **deficiențele întâlnite** și **recomandările făcute**, iar în răspunsul autorităților au fost precizate **măsurile luate** de către acestea:

► **referitor la condițiile de cazare:** ● beneficiarii nu erau repartizați pe pavilioane/camere în mod corespunzător, în funcție de gradele de dependență în care erau încadrați (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*). Avocatul Poporului a recomandat ca la repartizarea beneficiarilor pe pavilioane/camere să fie avute în vedere gradele de dependență în care sunt încadrați aceștia.

Unitatea vizitată a răspuns că după finalizarea lucrărilor de reabilitare a spațiilor beneficiarii vor fi mutați în camere, în funcție de gradul de dependență (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București*), precizându-se totodată că beneficiarii aflați în stare de dependență sunt supravegheați permanent de personalul medical (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*); ● spațiile erau neîntreținute, necesitând operațiuni de curățenie, igienizare, renovare și schimbare a mobilierului (dulapuri, mese, noptiere) și a ușilor; în spațiile greu accesibile (după dulapuri, sub paturi) s-a observat că existau obiecte aruncate și un strat gros de praf, aspecte care certificau faptul că nu au mai fost igienizate de mult timp, iar igiena zilnică era efectuată în mod superficial, în unele camere ferestrele nu erau prevăzute cu perdele sau jaluzele, nefiind astfel asigurată intimitatea persoanelor din cameră și nici protecția acestora pe timpul verii (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat renovarea, reabilitarea și igienizarea tuturor spațiilor, repararea/înlocuirea și completarea mobilierului în raport cu numărul și necesitățile beneficiarilor, cât și completarea cu perdele și/sau jaluzele la toate ferestrele camerelor. Unitatea vizitată a răspuns că la data comunicării răspunsului se efectuau lucrări de igienizare, zugrăveală, recompartimentare și mobilare în vederea adaptării locative a centrului la nevoile beneficiarilor, avându-se în vedere recomandările dispuse; ● pavimentul era acoperit cu linoleum murdar, pe alocuri deteriorat, ● grupurile sanitare erau degradate (gresia și faianța deteriorate sau plăci lipsă, dușuri, chiuvete sau bazine wc defecte, degradate sau lipsă), pavimentul era murdar și neigienizat (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*) sau lipseau instalațiile de duș, perdelele de duș și covorașele antiderapante (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*).

Avocatul Poporului a recomandat examinarea posibilității de a completa cu dotările necesare toate grupurile sanitare. Unitatea vizitată a răspuns că după finalizarea lucrărilor de modernizare și reamenajare se are în vedere reamenajarea și completarea cu toate dotările necesare; ● lipsa adaptării grupurilor sanitare pentru nevoile persoanelor cu afecțiuni locomotorii, în sensul că nu dispuneau de spațiu suficient pentru a permite accesul cu fotolii rulante pentru persoanele cu handicap (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*) sau nu dispuneau de bare de susținere și deplasare (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, București, Căminul pentru Persoane Vârstnice „Singureni”, județ Giurgiu, Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi”, București*). Avocatul Poporului a recomandat amenajarea grupurilor sanitare, astfel încât să fie asigurat accesul persoanelor imobilizate în fotoliu rulant și montarea de bare de susținere și deplasare la grupurile sanitare pentru nevoile persoanelor cu probleme locomotorii. Unitatea vizitată a răspuns că după finalizarea lucrărilor de modernizare și reamenajare se are în vedere amenajarea grupurilor sanitare; ● lipsa barelor de susținere pe toate coridoarele, a rampelor de acces pentru facilitarea accesului beneficiarilor cu deficiențe locomotorii și a benzilor adezive antialunecare pe trepte, cât și existența pragurilor înalte de la ușile dormitoarelor ce îngreunează accesul persoanelor imobilizate în scaun rulant (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Singureni”, județ Giurgiu*). Avocatul Poporului a recomandat examinarea posibilității de a construi mai multe rampe de acces pentru facilitarea accesului beneficiarilor cu probleme locomotorii și aplicarea unor benzi adezive antialunecare pe treptele, amenajarea barelor de susținere inclusiv pentru orientarea persoanelor cu deficiențe de vedere, cât și ajustarea înălțimii pragurilor de la ușile dormitoarelor. Unitatea vizitată a răspuns că măsura va fi implementată în cursul anului 2017; ● în anumite pavilioane numărul paturilor din camere depășea numărul maxim de paturi prevăzut de legislația în vigoare, iar spațiul existent în cameră limita libertatea de mișcare a beneficiarilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a

recomandat examinarea posibilității de a reduce numărul de paturi din camerele unde se depășea numărul maxim de patru paturi. Unitatea vizitată a răspuns că după finalizarea lucrărilor de modernizare și reamenajare în complex se are în vedere reconfigurarea; ● camerele nu erau prevăzute cu butoane de panică (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*). Avocatul Poporului a recomandat dotarea camerelor beneficiarilor cu butoane de panică și amplasarea acestora la loc vizibil și accesibil, astfel încât, în situații de necesitate sau urgență, beneficiarii să aibă posibilitatea de a anunța personalul. Unitatea vizitată a răspuns că s-au achiziționat butoane de panică cu avertizare luminoasă, urmând ca în cursul anului 2017 să se adauge și avertizarea sonoră; ● nu era asigurată supraveghere video pe holurile pavilioanelor și în spațiile comune (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat montarea camerelor de supraveghere video pe holurile pavilioanelor și în spațiile comune. Unitatea vizitată a răspuns că urmează să fie montate camere de supraveghere după finalizarea lucrărilor de modernizare; ● s-a constatat lipsa plaselor contra insectelor la gemuri și faptul că unele dintre perdele erau murdare (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat instalarea plaselor contra insectelor și montarea perdelelor la toate geamurile. Unitatea vizitată a răspuns că urmează să fie instalate/montate plase și perdele la toate geamurile după finalizarea lucrărilor de modernizare; ● nu exista loc suficient pentru depozitarea bunurilor rezidenților, inclusiv alimente, care erau depozitate sub paturi; pe unele dulapuri erau depozitate genți, sacoșe de rafie și cutii care aparțineau beneficiarilor; nu existau frigiderice în toate camerele, iar acolo unde acestea erau amplasate nu erau menținute în condiții corespunzătoare (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat amenajarea unor dulapuri suficiente pentru depozitarea bunurilor, inclusiv dotarea cu frigiderice și menținerea acestora în condiții corespunzătoare astfel încât alimentele să poată fi păstrate în condiții corespunzătoare. Unitatea vizitată a răspuns că urmează să fie instalate/montate dulapuri și frigiderice după finalizarea lucrărilor de modernizare. Se va urmări păstrarea frigiderelor în condiții corespunzătoare de igienă; ● amenajarea necorespunzătoare a uscătoriei, care prezenta igrasie datorită infiltrațiilor de apă (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*). Avocatul Poporului a recomandat amenajarea uscătoriei, prin efectuarea reparațiilor necesare privind stoparea infiltrațiilor de apă (hidroizolația) și zugrăvirea acesteia. Unitatea vizitată a răspuns că se are în vedere reamenajarea uscătoriei în cursul anului 2017.

► **referitor la hrană:** ● lipsa meniurilor dietetice pentru beneficiarii care urmau un anumit regim alimentar și neadaptarea hranei la necesitățile unor beneficiari edentați/cu probleme de deglutiție, cât și lipsa unui regim pentru diabetici (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*). Avocatul Poporului a recomandat adaptarea hranei la necesitățile unor beneficiari edentați/cu probleme de deglutiție; folosirea de blendere, pasarea hranei solide, meniuri semisolide, eventual suplimentarea dietei cu preparate enterale și stabilirea unui regim pentru diabetici. Unitatea vizitată a răspuns că au fost luate măsurile necesare, astfel încât să se asigure hrana în funcție de nevoile beneficiarilor, cu excepția Centrului rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, care nu a comunicat nici un răspuns.

► **referitor la asistența medicală:** ● nu s-a prezentat un mijloc eficient prin care beneficiarii pot solicita intervenția personalului în caz de urgență, și nici un program al asistentului medical/infirmierului care să monitorizeze persoanele imobilizate la pat (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București*). Avocatul Poporului a recomandat consemnarea intervențiilor personalului în caz de urgență și elaborarea unui program al asistentului medical/infirmierului, care să monitorizeze persoanele imobilizate la

pat. Unitatea vizitată a răspuns că monitorizarea situației beneficiarului se realizează permanent, fiind realizate consemnări privind intervențiilor personalului; ● nu erau avizate de către medic consemnările privind efectuarea conțenționărilor, astfel că nu se putea verifica dacă aceasta se realiza la indicația medicului, nu era precizată perioada de conțenționare și nici dacă a fost adusă la cunoștința aparținătorului / reprezentantului legal al acestuia după fiecare aplicare, conform prevederilor legale în vigoare (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*). Avocatul Poporului a recomandat consemnarea efectuării conțenționărilor, să fie însoțită de semnătura medicului care a dispus măsura conțenționării, perioada de conțenționare și să fie adusă la cunoștința aparținătorului / reprezentantului legal al acestuia după fiecare aplicare conform prevederilor legale în vigoare. Unitatea vizitată nu a comunicat nici un răspuns.

► **referitor la asistența psihologică:** ● psihologul își desfășura activitatea într-un cabinet inadecvat ca organizare și nu deținea dotările necesare (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*), sau într-un cabinet situat într-o clădire separată, fapt ce crea dificultăți în acordarea asistenței psihologice datorită distanței pe care beneficiarii trebuiau să o parcurgă și pentru că se impunea să fie însoțiți (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat organizarea cabinetului de asistență psihologică într-un spațiu adecvat și cu dotările necesare, atât tehnice cât și metodologice (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*) și identificarea unui spațiu cu destinație de cabinet psihologic în cadrul complexului care să permită accesul facil al beneficiarilor la serviciul psihologului, cu respectarea confidențialității asistenței psihologice (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Unitatea vizitată a răspuns că a fost identificat un spațiu în care să se asigure asistența psihologică în condiții corespunzătoare (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*), iar asistența psihologică se acorda în cabinetul psihologic, iar pentru beneficiarii greu deplasabili și nedeplasabili se acorda fie în club, fie la patul beneficiarului, cu respectarea intimității și cadrului necesar impus de consiliere (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*); ● nu era realizată o evaluare psihologică corectă și complexă a beneficiarilor, și nici consiliere psihologică conform unui plan de intervenție psihologică (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București*). Avocatul Poporului a recomandat evaluarea psihologică corectă și complexă a beneficiarilor și consiliere psihologică conform unui plan de intervenție psihologică. Unitatea vizitată a răspuns că evaluarea psihologică se realizează folosind metode și tehnici specifice activității specialistului; ● fișele de evaluare și reevaluare erau completate superficial (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*) și nu se utilizau instrumente psihologice standardizate (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*). Avocatul Poporului a recomandat completarea individualizată a reevaluărilor și specificarea serviciilor pentru fiecare beneficiar. Unitatea vizitată a răspuns că fișele de evaluare și reevaluare au fost revizuite și cuprind măsuri individualizate pentru fiecare beneficiar, intervențiile fiind în acord cu dorința și capacitatea de implicare a acestora;

● psihologul nu deținea atestat de liberă practică (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*). Avocatul Poporului a recomandat inițierea demersurilor privind obținerea avizului de exercitare a profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, de către agajata căminului pe postul de psiholog. Unitatea vizitată a răspuns că a fost informat psihologul pentru demararea acestor demersuri.

Referitor la personal: ● lipsa personalului necesar desfășurării activităților după caz, medici, asistenți medicali, asistenți medical fizioterapie, asistenți sociali, psihologi, kinetoterapeuți, maseuri, infirmiere, îngrijitori, paznici (*Căminul pentru Persoane Vârstnice*

„Odăi” București, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla), sau existența unor asistenți sociali care nu aveau dreptul de a elabora documente specifice datorită faptului că nu deținea drept de liberă practică (Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București) sau nu deținea treapta de competență necesară (Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla). Avocatul Poporului a recomandat examinarea posibilității de a asigura prezența în permanență a medicilor și suplimentarea numărului de personal medical mediu, de îngrijire și supraveghere, a specialiștilor și personalului auxiliar. Unitatea vizitată a răspuns că au fost angajate următoarele categorii de personal: asistent medical, infirmieri, îngrijitoare (Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București), psiholog (Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București) sau au fost încheiate contracte de prestări servicii cu medici (Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni), iar pentru posturile care au fost deja scoase la concurs și nu au fost ocupate se vor continua demersurile în vederea ocupării acestora (maseur, kinetoterapeut, asistent social, psiholog, asistent medical fizioterapie (Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla). Având în vedere imposibilitatea angajării unui medic și a unui kinetoterapeut pentru realizarea activităților de asistență medicală și de recuperare, au fost încheiate colaborări cu specialiști angajați în unități cu activitate specifică (Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București), sau a fost revizuită fișa de post a asistentului social care nu deținea treapta de competență specifică pentru elaborarea anumitor documente (Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla). Suplimentarea cu posturi de paznic ar supraîncărca organigrama cu 5 paznici care să lucreze în ture, situație dificil de implementat având în vedere restricțiile bugetare, astfel că paza se va realiza cu personalul existent (fochist, șofer, muncitor necalificat), până la identificarea resurselor financiare necesare, cu atât mai mult cu cât activitatea fochiștilor se desfășura numai pe perioada iernii, astfel că justificarea achitării salariilor se făcea prin prestarea activităților de pază (Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni). La recomandarea Avocatului Poporului privind asigurarea de servicii de asistență socială de către o persoană specializată, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București a comunicat faptul că activitatea de asistență socială poate fi desfășurată de un angajat licențiat în științe juridice și studii masterale în domeniul asistenței sociale, care a derulat astfel de activități încă din anul 2003 și care colaborează permanent cu ceilalți specialiști și participă la întâlnirile echipei multidisciplinare, implicându-se în efectuarea demersurilor specifice pentru fiecare caz în parte, nerespectând astfel recomandarea dispusă. În acest caz va fi sesizată autoritatea ierarhic superioară Consiliul Local al Sectorului 6 Municipiul București pentru nerespectarea recomandării dispuse; ● nu se realiza instruirea periodică a personalului care să aibă ca teme aspecte referitoare la supravegherea persoanelor vârstnice găzduite și procedura în cazul unor situații în care beneficiarii se pot pune în pericol pe ei înșiși sau pe cei din jur (Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București). Avocatul Poporului a recomandat organizarea periodică de întâlniri informative, cu toți membrii personalului medical și de îngrijire, având ca temă aspecte referitoare la supravegherea persoanelor vârstnice găzduite și procedura în cazul unor situații în care beneficiarii se pot pune în pericol pe ei înșiși sau pe cei din jur. Unitatea vizitată a răspuns că personalul medical și de îngrijire este instruit periodic cu privire la respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor găzduite în centru fără nicio discriminare și dreptul la autodeterminare prin implicarea lor directă în luarea deciziilor privind intervenția socială care îi vizează.

► Referitor la activitățile privind menținerea sau readaptarea capacităților fizice sau intelectuale ale beneficiarilor, activități de socializare și de petrecere a timpului

liber: ● nu se asigurau programe de reabilitare și reintegrare socială, așa cum era prevăzut în planul individualizat de servicii, și nici alte activități cu colaboratori externi, organizații nonguvernamentale, voluntari, sponsori etc. (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*). Avocatul Poporului a recomandat includerea beneficiarilor în activități de tip recreativ sau/și de socializare și oferirea de programe de reabilitare și reintegrare socială. Unitatea vizitată a răspuns că au fost elaborate programe de reabilitare și reintegrare socială și se urmărește includerea beneficiarilor în activități de tip recreativ sau/și de socializare și oferirea de programe de reabilitare și reintegrare socială în măsura dorinței de implicare a beneficiarilor și a stării de sănătate a acestora; ● programele de recuperare nu erau redactate într-o formă individualizată, formulările elaborate de echipa multidisciplinară erau redactate la modul general, simplu și nespecific, fără să se înțeleagă tipul, conținutul acestor servicii, durata și specificul lor și erau identice în majoritatea cazurilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*). Avocatul Poporului a recomandat elaborarea planurilor individualizate de asistență și îngrijire și a reevaluărilor periodice corect și corespunzător din care să rezulte individualizarea măsurilor pentru fiecare beneficiar. Unitatea vizitată a răspuns că au fost elaborate Planurile individualizate de asistență și îngrijire, cu activități propuse specifice, adaptabile și realizabile în timp, într-o manieră individualizată; ● lipseau dosarele de servicii ale beneficiarilor care să cuprindă toate consemnările și instrumentele specifice provenite din activitatea personalului de specialitate (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*) și fișa de monitorizare servicii compusă din trei secțiuni: starea de sănătate și tratamentele efectuate, serviciile de recuperare/ reabilitare funcțională și o parte privind serviciile pentru integrare/reintegrare socială (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București*). Avocatul Poporului a recomandat existența, pentru fiecare beneficiar, a unui dosar de servicii care să cuprindă toate consemnările și instrumentele specifice provenite din activitatea personalului de specialitate (de ex: fișă de observații, fișă de servicii, fișă de monitorizare servicii, fișă de evaluare/reevaluare, de consiliere, de întrevvedere, de convorbire sau note de constatare, a momentelor, acțiunilor și reacțiilor relevante), pentru a constitui istoricul social de detaliu din viața unui beneficiar și completarea corespunzătoare a fișă de monitorizare servicii. Unitatea vizitată a răspuns că fiecare beneficiar are constituit un dosar de servicii, în conformitate cu prevederile legale (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*) și o fișă de monitorizare servicii (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București*); ● beneficiarii nu erau implicați în activități privind petrecerea timpului liber și nu era întocmit un program zilnic/săptămânal privind activitățile în care să fie antrenați, cât și modalitățile de petrecere a timpului liber (*Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi” București, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fănurie” București*). Avocatul Poporului a recomandat organizarea unor activități de implicare și întocmirea unui program zilnic/săptămânal privind activitățile în care sunt antrenați beneficiarii și modalitățile de petrecere a timpului liber. Unitatea vizitată a răspuns că dispune de un program de activități, program de stimulare cognitivă, activități medico-sanitare, activități sociale, a cărui implementare depinde în mare măsură și de dorințele de implicare ale beneficiarilor și de starea de sănătate a acestora; ● nu exista un spațiu în care beneficiarii să dispună de o zonă pentru petrecerea timpului liber, deși a fost indicat un spațiu neamenajat și fără dotări specifice alocat pentru un club și o bibliotecă (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat amenajarea și dotarea clubului, astfel încât acesta să poată susține diverse activități cultural-educative și recreative și asigurarea accesului beneficiarilor la bibliotecă. Unitatea vizitată a

răspuns că a fost reamenajat clubul ca spațiu de recreere și de vizită; ● lipsa spațiilor exterioare destinate repausului și/sau activităților de relaxare în aer liber, cât și lipsa implicării personalului de a asigura tuturor beneficiarilor, inclusiv imobilizați, posibilitatea de a ieși în aer liber și lipsa unui spațiu amenajat pentru desfășurarea vizitelor care să asigure intimitatea persoanelor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București, Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*). Avocatul Poporului a recomandat amenajarea spațiilor exterioare destinate repausului și/sau activităților de relaxare în aer liber, asigurarea periodică a ieșirii în aer liber a beneficiarilor nedeplasabili și amenajarea unui spațiu pentru desfășurarea vizitelor aparținătorilor, care să asigure intimitatea beneficiarilor și a vizitatorilor. Unitatea vizitată a răspuns că a fost amenajat un spațiu de vizită, cât și spații exterioare dotate cu foisoare cu mobilier din lemn și din material textil (mese și scaune), cât și balansoare; ● lipsa unor programe recreative privind ieșirea în comunitate și organizarea de excursii, cât și implicarea beneficiarilor în luarea anumitor decizii care îi privesc în mod direct (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat implicarea beneficiarilor în diverse activități, organizarea de excursii și implicarea acestora în luarea anumitor decizii care îi privesc în mod direct, cât și inițierea demersurilor în scopul încheierii unor protocoale de colaborare cu instituții, ONG-uri, organizații sau asociații, pe diverse paliere de interes, în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor oferite beneficiarilor. Unitatea vizitată a răspuns că au fost planificate activități în care să fie implicați beneficiarii, au fost organizate excursii, și au fost încheiate protocoale de colaborare cu instituții, ONG-uri, organizații sau asociații, în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor oferite beneficiarilor, cu excepția Centrului rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov care nu a comunicat nici un răspuns.

► **Referitor la lipsa registrelor și a altor documente**, conform prevederilor legale:

● Registrul de notificări a evenimentelor deosebite, care să fie adus la cunoștința tuturor membrilor personalului (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov*); Registrul de evidență a intrărilor și ieșirilor beneficiarilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni*); Registrul de consemnare a incidentelor deosebite (și completarea corespunzătoare a Registrului de sugestii și reclamații *Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat întocmirea unui Registru de notificări a evenimentelor deosebite care să fie adus la cunoștința tuturor membrilor personalului, a unui Registru de evidență a intrărilor și ieșirilor beneficiarilor, ținând cont că la data vizitei, căminul avea un caiet denumit „Registru Învoiri Beneficiari”, din care nu rezulta cu claritate ora la care beneficiarii intrau/ieșeau din cămin, fiind consemnat doar intervalul / durata de timp a biletului de voie, fără a se ști cu certitudine, dacă beneficiarii respectau sau nu timpul indicat în biletul de voie (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Singureni, județ Giurgiu*), completarea corespunzătoare a Registrului de sugestii și reclamații, având în vedere că exista o singură completare, fără semnătura petentului, întocmirea unui Registru de consemnare a incidentelor deosebite (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Unitatea vizitată a răspuns că au fost întocmite/completate corespunzător toate registrele prevăzute de actele normative în vigoare, cu excepția Centrului rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov care nu a comunicat nici un răspuns; ● neactualizarea procedurilor specifice și a Regulamentului de organizare și funcționare conform legislației în vigoare (*Centrul rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov, Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București*) Avocatul Poporului a recomandat elaborarea unor protocoale și proceduri de intervenție, gestionare și prevenire a abuzului de substanțe, autovătămare sau suicid, cât și elaborarea unei proceduri proprii pentru identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență în rândurile propriilor beneficiari. Unitatea vizitată a răspuns

că au fost actualizate procedurilor specifice și Regulamentului de organizare și funcționare în conformitate cu prevederile legale, cu excepția Centrului rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov care nu a comunicat nici un răspuns; ● întocmirea eronată a Chestionarului privind măsurarea gradului de satisfacție a beneficiarilor, prin includerea unei rubric referitoare la numele beneficiarilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice ”Singureni”, județ Giurgiu*) cu excepția Centrului rezidențial pentru vârstnici „Maria” Brașov care nu a comunicat nici un răspuns. Avocatul Poporului a recomandat eliminarea rubricilor referitoare la numele beneficiarilor și semnătura acestora din Chestionarul „Evaluare calitate servicii oferite”, pentru a asigura anonimitatea beneficiarilor și acuratețea informațiilor obținute prin această metodă. Unitatea vizitată a răspuns că a fost eliminată rubrica referitoare la numele beneficiarilor și semnătura acestuia din Chestionarul privind măsurarea gradului de satisfacție a beneficiarilor.

► **Referitor la alte aspecte:** ● nu era stabilit un tutore pentru o persoană pusă sub interdicție (*Centrul pentru Persoane Vârstnice Gherla*). Avocatul Poporului a recomandat urgentarea procedurilor pentru stabilirea unui tutore în cazul persoanei puse sub interdicție. Unitatea vizitată a răspuns că au fost urgentate procedurile pentru stabilirea unui tutore în cazul persoanei puse sub interdicție; ● nu erau asigurate proteze auditive pentru beneficiarii cu auz diminuat (*Căminul pentru Persoane Vârstnice ”Singureni”, județ Giurgiu*). Avocatul Poporului a recomandat examinarea posibilității achiziționării unor proteze auditive pentru beneficiarii cu auz diminuat, având în vedere că, la data vizitei mulți dintre aceștia sufereau de această deficiență, care, în timp, poate afecta relațiile beneficiarilor cu cei din jur. Unitatea vizitată a răspuns că a fost demarată colaborarea cu o clinică de specialitate și au fost procurate proteze auditive; ● în unele dintre camerele pavilioanelor vizitate se regăseau persoane imobilizate la pat în stare foarte gravă/terminală alături de alte persoane care prezentau o stare de sănătate diferită. Nu exista niciun paravan sau o perdea despărțitoare (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat cazarea persoanelor aflate în stare foarte gravă/terminală separat sau, în cazul în care sunt cazate în comun cu alte persoane, amplasarea paravanelor sau a perdelelor despărțitoare. Unitatea vizitată a răspuns că se folosesc două paravane despărțitoare care asigură intimitatea beneficiarilor aflați în stare terminală; ● numărul de saltele anti-escară era mic raportat la numărul beneficiarilor care ar fi putut avea nevoie de ele (*Căminul pentru Persoane Vârstnice ”Singureni”, județ Giurgiu, Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat achiziționarea și dotarea cu un număr suficient de saltele antiescară pentru nevoile beneficiarilor imobilizați la pat pe perioade mai îndelungate. Unitatea vizitată a răspuns că au fost alocate un număr suficient de saltele antiescară; ● insuficiența materialelor de prevenție – extintoare (*Căminul pentru Persoane Vârstnice ”Singureni”, județ Giurgiu*). Avocatul Poporului a recomandat dotarea complexului cu materiale de prevenție suficiente (extintoare). Potrivit răspunsului unității vizitate, aceasta a fost dotată cu extintoare în număr suficient; ● unii dintre beneficiari au sesizat insuficiența unor produse igienico-sanitare, dezinfectanți și pampersși (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi” București*). Avocatul Poporului a recomandat asigurarea produselor igienico-sanitare în funcție de nevoile beneficiarilor. Unitatea vizitată a răspuns că au fost asigurate produse igienico-sanitare în număr suficient.

Măsurile dispuse de instituțiile vizitate ca urmare a Recomandărilor Avocatului Poporului:

► Referitor la repartizarea beneficiarilor pe pavilioane/camere să fie avute în vedere gradele de dependență în care sunt încadrați aceștia, în conformitate cu

prevederile Hotărârii de Guvern nr. 886/2000 pentru aprobarea Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice (având în vedere că beneficiarii nedeplasabili, dependenți de serviciile medicale și de îngrijire erau repartizați pe toate pavilioanele căminului), *unitățile vizitate au răspuns*: ● urmare a recomandărilor Avocatului Poporului, echipa pluridisciplinară a centrului a repartizat în camere beneficiarii găzduiți în Pav. IV (recent zugrăvit și adaptat nevoilor persoanelor vârstnice) în funcție de gradul de dependență, conform Grilei Naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru Persoane Vârstnice „Odăi”, București*, după vizita din anul 2016).

► **Cu privire la dotarea camerelor beneficiarilor cu butoane de panică și amplasarea acestora la loc vizibil și accesibil**, astfel încât, în situații de necesitate sau urgență, beneficiarii, să aibă posibilitatea de a anunța personalul Căminului/Centrului, ținând cont că, la momentul vizitei, camerele nu erau prevăzute cu butoane de panică, unele dintre *instituțiile vizitate au răspuns*:

● având în vedere că CPV Singureni este serviciu social și nu medico-social, supravegherea beneficiarilor se asigură permanent de către personalul de serviciu. Există butoane de panică cu avertizare luminoasă, urmând să adăugăm și avertizarea sonoră în decursul anului 2017 (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru persoane vârstnice „Singureni”, județul Giurgiu*, după vizita din anul 2016); ● Planul de îmbunătățire și adaptare al mediului ambiant a fost actualizat, notându-se necesitatea dotării camerelor de cazare cu buton de panică pentru alertarea personalului în caz de nevoie (*Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, județ Vrancea*).

► **Referitor la cazarea beneficiarilor în camere în funcție de gradul de autonomie și independență, astfel încât, în caz de necesitate sau urgență, cel puțin un beneficiar să prezinte capacitatea de a solicita intervenția personalului de îngrijire și asistență medicală**, având în vedere că, la data vizitei, existau situații în care toți beneficiarii dintr-o cameră erau imobilizați la pat, *instituțiile vizitate au răspuns*: ● în urma vizitei instituției Avocatul Poporului s-a luat măsura de a reorganiza cazarea beneficiarilor astfel ca în fiecare dormitor unde se află o persoană cu grad accentuat de dependență a fost cazată o persoană cu nivel ridicat de abilități, astfel încât aceasta să poată anunța în timp util necesitatea intervenției personalului de serviciu (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru persoane vârstnice „Singureni”, județul Giurgiu*, după vizita din anul 2016); ● persoanele vârstnice din cadrul centrului au fost repartizate în camere în funcție de gradul de dependență. Având în vedere faptul că activitatea asistenților medicali și a infirmierilor se desfășoară în ture zi - noapte, beneficiarii sunt supravegheați permanent (24 de ore/ zi) către personalul din centru, în consecință, toate persoanele rezidente sunt supravegheate atent de personalul centrului, conform atribuțiilor cuprinse în fișele de post, iar intervenția la persoanele cu probleme se realizează ori de câte ori este nevoie și nu numai după un program prestabilit (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, București*).

► **Referitor la dotarea tuturor grupurilor sanitare cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru persoanele cu handicap sau probleme de locomoție**, având în vedere că lipsa acestora poate genera producerea unor accidente în rândul beneficiarilor, *s-au primit următoarele răspunsuri de la unitățile vizitate*:

● urmează ca în perioada mai-iulie să accesibilizăm integral grupurile sanitare (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru persoane vârstnice „Singureni”, județul Giurgiu*, după vizita din anul 2016); ● s-au efectuat demersuri în sensul solicitării achiziționării, respectiv montării acestor dispozitive, demersurile fiind în curs de realizare (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, București*); ● s-a întocmit

referat prin care am solicitat dotarea tuturor grupurilor sanitare cu bare de susținere (*Centrul pentru Persoane Vârstnice "Mironesti", județul Giurgiu*).

► **În ceea ce privește achiziționarea și montarea unor bare de susținere pe toate coridoarele pavilioanelor, centrele/căminele vizitate au răspuns:** ● măsura urmează să fie implementată în decursul anului 2017 în funcție de posibilitățile bugetare (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru Persoane Vârstnice „Singureni”, județul Giurgiu*, după vizita din anul 2016).

► **Referitor la ajustarea înălțimii pragurilor de la ușile dormitoarelor beneficiarilor**, conform Normativului din 12 februarie 2013 privind adaptarea clădirilor civile și spațiului urban la nevoile individuale ale persoanelor cu handicap, unitățile vizitate au răspuns: ● ajustarea înălțimii pragurilor va fi realizată în perioada mai-iulie 2017 (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru persoane vârstnice „Singureni”, județul Giurgiu*, după vizita din anul 2016).

► **Cu privire la examinarea oportunității de a suplimenta numărul specialiștilor** (psihologi, asistenți sociali, kinetoterapeuți, maseuri etc.) **care să realizeze activități specifice, căminele/centrele vizitate au răspuns:** ● în curs de realizare (din anul 2014 avem un contract de prestări servicii cu medicul de familie din localitate, acesta onorând toate solicitările noastre), postul de asistent medical fizioterapeut a fost scos la concurs, însă nu a fost accesat de specialist în domeniu. Posturile au fost scoase la concurs în decursul anilor 2013, 2014, 2015, însă nu au fost accesate de specialiști în domeniu, se vor face în continuare demersuri (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru persoane vârstnice „Singureni”, județul Giurgiu*, după vizita din anul 2016); ● Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” asigură fiecărui beneficiar posibilitatea de a urma proceduri de recuperare balneo-fizio-terapeutică în cadrul Centrului pentru Persoane Vârstnice „Floare Roșie”, aflat tot în subordinea D.G.A.S.P.C. Sector 6 sau la sediul centrului — incluzând proceduri specifice de recuperare realizate de către un specialist kinetoterapeut angajat al C.P.V. „Floare Roșie” (*Centrul pentru Persoane Vârstnice "Sfântul Mucenic Fanurie", București*); ● la nivelul centrului își desfășoară activitatea un kinetoterapeut, salariat al centrului și un psiholog cu contract prestări servicii. De asemenea un medic de recuperare, salariat al DGASPC Sector 1, acordă consultații beneficiarilor centrului, în urma cărora se stabilește și se efectuează planul de recuperare (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru persoane vârstnice „Odăi”, București*, după vizita din anul 2016); ● activitățile de recuperare/reabilitare funcțională se desfășoară conform planurilor și capacităților individuale în limita resurselor umane și materiale ale centrului, respectiv: psihoterapie, meloterapie, terapie ocupațională, terapii de relaxare. Pentru optimizarea serviciilor de recuperare am solicitat înființarea în organigramă a unui post de maseur (*Căminul pentru persoane vârstnice „Mironesti”, județul Giurgiu*); ● unitatea a efectuat angajări de personal pe posturile vacante în limita bugetului aprobat. De asemenea, în bugetul anului 2017, la capitolul cheltuieli cu personalul, au fost prevăzute sume necesare angajării de personal (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău*, după vizita din anul 2016);

● s-au făcut demersuri la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Cluj în vederea aprobării scoaterii la concurs a unui post de kinetoterapeut (răspuns comunicat, în anul 2017, de *Căminul pentru Persoane Vârstnice Gherla, județul Cluj*, după vizita din anul 2016).

► **Referitor la elaborarea individualizată a Planurilor individualizate de asistență și îngrijire**, cu activități propuse specifice, adaptabile și realizabile în timp, care să contribuie la îmbunătățirea calității vieții beneficiarilor, *instituțiile vizitate au răspuns:* ● realizat (*Căminul pentru persoane vârstnice „Singureni”, județul Giurgiu*); ● în urma

ședințelor de reevaluare, echipa multidisciplinară a revizuit planurile individualizate de asistență și îngrijire, acestea cuprinzând măsuri individualizate pentru fiecare beneficiar, intervențiile fiind în acord cu dorința și capacitatea de implicare a acestora (*Centrul pentru Persoane Vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie”, București*).

Propuneri:

- Corelarea prevederilor Legii nr. 17/2000, republicată, privind asistența socială a persoanelor vârstnice, cu cele ale Legii nr. 292/2011 privind sistemul național de asistență socială, în ceea ce privește definirea persoanei vârstnice;
- Modificarea/completarea Legii nr. 17/2000, republicată, privind asistența socială a persoanelor vârstnice, deoarece face referire doar la centrele rezidențiale publice, nu și la cele private sau cele dezvoltate printr-un parteneriat public- privat, cât și aspecte referitoare la evaluarea privind aprobarea/ respingerea/ suspendarea sau încetarea dreptului la servicii de asistență socială pentru persoanele vârstnice;
- Având în vedere inadvertența dintre dispozițiile art. 25 alin. (1) din Legea 17/2000, republicată, privind asistența socială a persoanelor vârstnice, care prevede: „costul mediu lunar de întreținere se stabilește de către consiliile locale și/sau județene” și dispozițiile art. 1, alin. (1) din Normele metodologice privind stabilirea costului mediu lunar de întreținere în căminele pentru persoanele vârstnice, adoptate prin HG nr.1021/2000, care prevăd: „costul mediu lunar de întreținere în căminele pentru persoanele vârstnice se stabilește anual de Ministerul Muncii și Protecției Sociale”, se impune corelarea acestor articole, în sensul adoptării unei soluții unitare;
- Revizuirea Hotărârii Guvernului nr. 886/2000 pentru aprobarea Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice în baza căreia se realizează admiterea în centrele pentru persoanele vârstnice, în sensul actualizării acesteia;
- Dezvoltarea unor programe de interes național, care să susțină financiar comunitățile locale din mediul rural în special, în vederea aplicabilității Legii nr. 17/2000, republicată, privind asistența socială a persoanelor vârstnice.
- Modificarea legislației cu privire la sursele de finanțare a centrelor pentru persoane vârstnice înființate la nivelul autorităților locale și anume, acestea să fie susținute și de la bugetul de stat, din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată, prin transfer către bugetele consiliilor locale, special deschise cu această destinație, așa cum se întâmplă în cazul centrelor rezidențiale pentru persoanele cu dizabilități și cele pentru copii, care sunt administrate de consiliile județene.

V. Solicitanți azil/migranți

Anul 2017 a reprezentat un an de evoluții semnificative pentru migrația internațională. Principalele cauze ale migrației au fost reprezentate de crizele politico-militare, distribuția inegală a resurselor naturale, presiunea demografică, deficitul de dezvoltare, nerespectarea drepturilor omului și a libertăților cetățenești în țările de origine și, nu în ultimul rând, o tradiție culturală care valorizează migrația.

Evenimentele din Europa și din țările învecinate din Marea Mediterană, dar și în America Centrală, Asia de Sud-Est și Africa au demonstrat că mobilitatea umană este o caracteristică inevitabilă a lumii contemporane. Aceste evenimente au arătat, de asemenea, că **migrația la nivel mondial a atins o amploare și o complexitate deosebită, iar soluțiile eficiente pot fi formulate doar printr-un răspuns concertat între toate părțile implicate.** Având în vedere tendințele actuale ale migrației, **este imperios necesară cooperarea**

internațională nu doar în ceea ce privește distribuirea migranților care au nevoie de asistență, ci și în ceea ce privește numărul de actori implicați și complexitatea provocărilor. Acest aspect necesită eforturi suplimentare în formularea politicilor de integrare care să respecte demnitatea, sănătatea și siguranța migranților ca obiective principale.

Criza economică actuală, rata șomajului în continuă creștere și modificările politice la nivel local, înrăutățirea condițiilor de trai, servesc drept pretexte pentru guverne să excludă responsabilitățile lor față de obligațiile legate de drepturile omului.

Totuși, aceste obligații nu pot fi evitate, modificate sau amânate pentru vremuri mai bune, fiind necesar a fi respectate în perioade de criză sau de austeritate. În vremuri dificile, **guvernele trebuie să acorde mai multă prioritate resurselor pentru persoanele vulnerabile, inclusiv refugiaților și persoanelor care au nevoie de protecție internațională. Drepturile omului nu trebuie respectate doar în situații de armonie și prosperitate, ci și în perioade complicate.**

Organizațiile internaționale implicate în problema migrației, toate țările de origine, de tranzit sau de destinație trebuie să adopte o abordare comună a migrației, deoarece o situație care se întinde pe toate continentele nu poate fi tratată în mod individual, ci doar în mod colectiv.

Sub acest aspect reținem că prin Hotărârea Guvernului nr. 1251/2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006 au fost transpuse Directiva Consiliului Europei 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (reformată) și Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformată).

Conform raportului privind migrația lansat de UNICEF, **aproximativ 50 de milioane de copii din lume sunt smulși din casele lor**, 28 de milioane din cauza unor conflicte, iar alte 22 milioane de copii pleacă departe de casele lor, în speranța unei vieți mai bune și mai sigure. Potrivit raportului, Turcia găzduiește majoritatea refugiaților din întreaga lume și implicit cei mai mulți copii. Liban, raportat la populația țării, găzduiește cei mai mulți refugiați, astfel că în Liban o persoană din cinci este imigrant. În Regatul Unit al Marii Britanii o persoană din 530 este imigrant, iar în SUA o persoană din 1200 de persoane este imigrant. Dacă privim nivelul de venit al țărilor care găzduiesc refugiați, Republica Democratică Congo, Etiopia și Pakistan sunt țări cu un nivel de trai scăzut, care găzduiesc un număr mare de refugiați. **Raportul UNICEF asupra migrației copiilor a atras atenția asupra nevoii crescute de protecție a copiilor, motivat de faptul că aceștia sunt supuși într-o mai mare măsură riscului exploatării și abuzului de orice formă.**

În cadrul Conferinței internaționale la nivel înalt cu tema Provocările drepturilor omului legate de fluxurile recente ale migranților și refugiaților, organizată în perioada 7 - 8 septembrie 2016 la Tirana – Albania, domnul Markus Jaeger, reprezentantul Consiliului Europei, a evidențiat faptul că **instituțiile de tip Ombudsman se bucură de credibilitate și trebuie să se implice în lupta pentru asigurarea unui tratament egal al migranților în toate țările, având în vedere că acesta are posibilitatea de a se sesiza în cazul migranților, de a fi proactiv, de a fi aproape de victime, de a fi rapid prin acțiunile sale, deoarece nu are nevoie de autorizații, are posibilitatea de a face schimbări.**

Aportul Ombudsmanilor și a Mecanismelor Naționale de Prevenire este nelimitat în problema migrației, aceștia realizând legătura dintre instituțiile statului, **actualizarea legilor în domeniu și respectarea standardelor internaționale.** În acest context, menționăm că în baza recomandărilor înaintate de Domeniul privind prevenirea torturii constatate în practică privind asigurarea asistenței materiale a persoanelor cazate în centre, în anul 2017, **a fost**

modificat Ordinul Ministrului Internelor și Reformei Administrative nr. 269/13.08.2007, cu modificările și completările ulterioare, care definea asigurarea condițiilor de cazare, a bunurilor materiale pentru fiecare persoană cazată, materialele de întreținere și igienă, bunurile materiale necesare pregătirii și servirii hranei, durata brută de folosință, precum și normele cantitative maxime și materialele de curățenie necesare întreținerii centrelor de cazare. Astfel, a fost emis Ordinul nr. 113/2017 privind modificarea și completarea Ordinului Ministrului Internelor și Reformei Administrative nr. 269/13.08.2007, privind asigurarea asistenței materiale pentru persoanele cazate în centrele din subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, în sensul introducerii unor bunuri materiale noi și a reducerii duratei de folosință în cazul altora.

Ombudsmanii trebuie să tragă semnale de alarmă în cazurile de încălcare a drepturilor copiilor, întregirea familiei, frecventarea cursurilor școlare, angajarea tineretului. Sub acest aspect reținem că în urma vizitei de monitorizare efectuată de echipele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii s-a recomandat înființarea unei camere speciale pentru mamele care alăptează și care au sugari, cu băițe și măsuțe corespunzătoare pentru înfășare, cântărire, eventual pentru prepararea hranei (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*). În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandării, s-a constatat că aceasta a fost implementată, putând fi observat în pavilionul de cazare o cameră pentru mamă și copil, dotată cu pătuț, scaune, masă pentru înfășare, aparate de bucătărie, chiuvetă, veselă.

De asemenea, în cadrul vizitei din 2017 echipa de vizită a identificat o fetiță cu autism care era susținută medicamentos, dar nu era integrată în niciun program terapeutic de recuperare. Echipa de vizită a recomandat integrarea persoanelor, mai ales a copiilor, cu diferite deficiențe funcționale în programe de terapie adecvate, în scopul recuperării și consolidării capacității funcționale a acestora, precum și pentru respectarea legislației naționale referitoare la persoanele cu handicap; s-a recomandat realizarea evaluării psihologice și a unui Plan de intervenție individualizat pentru recuperarea unei minore cu autism; colaborarea cu un centru specializat în recuperarea copiilor cu tulburări de spectru autist.

► **În materia migrației, amintim corespondența purtată de Domeniul privind prevenirea torturii cu Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului European, Domnul Nils Muiznieks,** care a solicitat informații referitoare la derularea procedurii de azil în România, aplicarea acordului de readmisie cu Serbia și condițiile cazare din centrele de străini. În răspunsul transmis acestuia i-au fost comunicate informații referitoare la Protocolul din 8 iunie 2011 între Guvernul României și Guvernul Republicii Serbia pentru aplicarea Acordului dintre Comunitatea Europeană și Guvernul Republicii Serbia privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și informațiile comunicate de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră și Inspectoratul General pentru Imigrări, pentru cererile de readmisie a resortisanților unei țări terțe sau a apatrizilor și cererile de tranzit pe calea terestră.

În acest context, reținem numărul mare de solicitări de azil înregistrat la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara începând cu trimestrul IV al anului 2016 (spre exemplu, în luna martie 2017 s-a ajuns la o medie de 20 de cereri de azil pe zi). S-a constatat că dintre solicitanții de azil cei mai mulți treceau ilegal frontiera din Serbia în România.

În perioada **1 ianuarie - 31 mai 2017**, conform informațiilor furnizate de Inspectoratul General pentru Imigrări, la nivelul Centrului Regional de Proceduri de Cazare a Solicitanților de Azil de la Timișoara **au fost înregistrate 1.163 cereri pentru acordarea unei forme de**

protecție în România, în special din partea străinilor intrați ilegal în Serbia, depistați în zona de frontieră și preluați de la structurile teritoriale ale Inspectoratului General al Poliției de Frontieră. În baza *Protocolului dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Serbia*, semnat la București la 8 iunie 2011 și a *Acordului dintre Comunitatea Europeană și Republica Serbia privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală*, semnat la Bruxelles la 18 septembrie 2007, conform Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, **în perioada 1 ianuarie 2017-31 iulie 2017, Poliția de Frontieră Română a întocmit și transmis către autoritățile sârbe cereri de readmisie pentru 1126 persoane care au trecut ilegal frontiera din Serbia în România.**

Din totalul celor 1126 cereri de readmisie transmise, autoritățile sârbe au răspuns pozitiv la 90 cereri, însă au fost returnate numai 6 persoane, întrucât celelate 84 persoane pentru care răspunsul a fost pozitiv, au solicitat o formă de protecție în România. Conform informațiilor comunicate de Inspectoratul General pentru Imigrări, numărul cererilor de azil soluționate pozitiv în perioada august-octombrie 2017 a fost de 132, numărul cererilor de azil respinse 343, iar numărul minorilor neînsoțiți care au depus cerere de azil în perioada august-octombrie 2017 a fost de 136.

De asemenea, domnul Markus Jaeger, Departamentul de Politici și Cooperare în Domeniul Drepturilor Omului, Consiliul Europei a solicitat informații referitoare la rapoartele de vizită întocmite de MNP în centrele unde sunt custodiați copii migranți.

► Referitor la colaborarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu organizațiile neguvernamentale care monitorizează respectarea drepturilor migranților, reținem că urmare a întâlnirilor derulate în anul 2017, la începutul anului 2018, a fost încheiat un **Protocol de colaborare cu Fundația ICAR**, în baza căruia părțile vor colabora în vederea promovării și respectării drepturilor migranților (*în materie de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile și libertățile migranților; colaborare în materia situațiilor de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul centrelor pentru migranți, pregătirea personalului*) și a avut loc o **primă întâlnire cu domnul Eduardo Yrezabal, reprezentantul în România a UNHCR**, întâlnire în cadrul căreia au fost discutate probleme de interes comun în materia migranților și au fost puse bazele unei viitoare colaborări.

► De asemenea, menționăm valorificarea prevederilor art. 98 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 94/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, care prevede că monitorizarea activității de îndepărtare sub escortă se realizează de organizațiile și organismele naționale, internaționale și neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației, **iar rapoartele de evaluare întocmite cu ocazia acestui tip de activități se transmit instituției Avocatul Poporului.**

Cu titlu de exemplu, amintim rapoartele **de monitorizare** transmise de Fundația Consiliul Național Român pentru Refugiați (CNRR) referitoare la monitorizarea activităților de returnare forțată sub escortă de pe teritoriul României a migranților cu ședere ilegală desfășurate de Inspectoratul General pentru Imigrări. ● Într-un caz s-a remarcat faptul că migrantul a fost condus prin spațiul public aflat pe aeroport imobilizat, **cu mâinile în față și cu zona imobilizată la vedere.** Întrucât la acea oră aeroportul nu era aglomerat, au fost puțini pasageri care au văzut migrantul imobilizat. De asemenea, s-a remarcat că după îmbarcarea în aeronavă a migrantului și escortei, reprezentanții companiei aviatice aflați la poarta de îmbarcare, au fost anunțați prin stațiile de emisie recepție ce aveau sonorul dat destul de tare încât să se audă conversațiile, că echipa de escortă s-a îmbarcat. Astfel, **unii pasageri ce așteptau începerea îmbarcării, au aflat despre existența escortei la bordul aeronavei.**

Totodată, în Raportul de monitorizare s-a reținut că imobilizarea migrantului nu a reprezentat o încălcare a drepturilor fundamentale, având în vedere comportamentul acestuia, dar s-a recomandat **totuși ca în astfel de situații, să se încerce mascarea zonelor imobilizate ale migrantului sau conducerea acestuia la aeronavă prin evitarea totală a spațiilor publice ale aeroportului, astfel încât migrantul să nu fie văzut imobilizat de către alți pasageri aflați pe aeroport.**

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Inspectoratul General pentru Imigrări menționând că potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), una dintre problemele majore care apar în cursul unei operațiuni de deportare este folosirea forței și a mijloacelor de constrângere din partea persoanelor din escortă. CPT recunoaște că aceste persoane sunt uneori obligate să folosească forța și mijloace de constrângere pentru ducerea la bun sfârșit a operațiunii, totuși, forța și mijloacele de constrângere nu trebuie folosite mai mult decât este necesar. CPT a observat cu interes directivele în vigoare din anumite țări, conform cărora trebuie să se renunțe la mijloacele de constrângere în timpul zborului (de îndată ce decolarea s-a încheiat). Dacă, în mod excepțional, a trebuit să se recurgă la mijloace de constrângere, deoarece persoana deportată a continuat să se comporte în mod agresiv, membrii escortei au fost instruiți să acopere membrele cetățeanului străin cu o pătură (ca acelea ce se dau în mod obișnuit pasagerilor), pentru a se ascunde mijloacele de constrângere de ochii celorlalți pasageri.

Inspectoratul General pentru Imigrări ne-a comunicat că măsurile asiguratorii suplimentare aplicate străinului ce urma să fie returnat au fost luate în baza unei analize de risc efectuate pe întreaga perioadă de cazare a acestuia în centrul de custodie publică I.G.I.

Astfel, acolo unde sunt identificate elementele constitutive ale riscului de sustragere de la îndepărtare, precum comportament inadecvat, de incitare a celorlalți străini la revoltă și implicit la nerespectarea obligațiilor stabilite conform prevederilor OMAI 121/2014 pe timpul cazării în centrul de custodie, sunt luate măsuri asiguratorii, procedurale de imobilizare a străinului, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, implicit prin aplicarea graduală a acestora. În acest context, regula este ca de la momentul scoaterii din centrul de custodie și până la momentul îmbarcării, zonele imobilizate sunt ferite de privirile pasagerilor aflați în aeroport. Referitor la traseul escortei în interiorul aeroportului, deplasarea până la avion se realizează pe traseul destinat fluxului pasagerilor, evitându-se pe cât posibil contactul cu aceștia.

În ceea ce privește schimbul de informații între membrii echipajului aeronavei cu privire la îmbarcarea echipei de escortă, personalul IGI nu a fost răspunzător de aplicarea procedurilor interne de îmbarcare a companiei de zbor, dat fiind faptul că biletele se rezervă de regulă ultimul rând de scaune din avion, neavând posibilitatea interacționării cu membrii echipajului. Regula este că escorta se îmbarcă prin ușa din spate a aeronavei și înainte de permiterea accesului pasagerilor.

● Într-un alt caz, în raportul de monitorizare al CNRR s-a reținut că Inspectoratul General pentru Imigrări a îndepărtat forțat de pe teritoriul României o persoană de sex feminin din Republica Moldova, prin conducerea acesteia la frontiera terestră a României cu Republica Moldova. S-a remarcat totuși că nici un membru al escortei nu avea același sex cu persoana returnată forțat. Urmare a activității de monitorizare, s-a recomandat ca în situația în care este returnată o persoană de sex feminin, cel puțin un membru al escortei să fie de același sex.

Menționăm că potrivit Normelor CPT, personalul mixt constituie o garanție importantă împotriva relelor tratamente în locurile de detenție. Prezența unui personal masculin și feminin

poate avea efecte benefice atât în termeni etnici cât și pentru a favoriza un grad de normalitate într-un loc de detenție.

Referitor la acest caz, conform răspunsului IGI, componența echipei de escortă este stabilită de conducerea Centrului de custodie publică Otopeni, în conformitate cu prevederile legislative în vigoare, luându-se în considerare ca cel puțin un membru al escortei să fie de același sex cu străinul escortat.

► În temeiul Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile în centrele regionale de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil, centrele de triere din cadrul poliției de frontieră și centrele pentru cazarea străinilor luați în custodie publică, care fac parte din locurile de detenție prevăzute la art. 29² din lege.**

Modul de organizare a accesului străinilor luați în custodie publică în centrele de cazare este reglementat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, cu modificările și completările ulterioare și prin Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 121/2014, prin care a fost aprobat Regulamentul Centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică.

Cât privește solicitanții de azil, actele normative în materie sunt Legea nr. 122 din 4 mai 2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, Hotărârea Guvernului nr. 1251/2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006, Ordinul nr. 130/2016 al Ministrului Afacerilor Interne pentru aprobarea Regulamentului de ordine interioară al centrelor regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil.

În România există **88 de locuri de detenție** aflate sub jurisdicția Ministerului Afacerilor Interne (custodie publică - 2, centre de proceduri și cazare - 6, camere de triere - 67, aeroporturi - 13).

În anul 2017, **în efectuarea vizitelor de monitorizare membrii echipelor de vizită s-au confruntat cu dificultăți în exercitarea atribuției de consultare a unor documente aflate la dispoziția unităților vizitate.**

Menționăm că, potrivit art. 4 și art. 29⁸ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare: art. 4 – „*Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale*”. art. 29⁸ – „*Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale*”.

Astfel:

- conducerea Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Rădăuți Prut a pus la dispoziția echipei de vizită înscrisurile solicitate pentru a fi studiate/analizate, **dar nu a eliberat copii după procedura privind organizarea și funcționarea camerei de triere, invocând caracterul secret al acestora și regulamentele de organizare ale Poliției de Frontieră.** Ulterior vizitei, documentele solicitate au fost puse la dispoziția echipei de vizită. **Avocatul Poporului a recomandat:** respectarea dispozițiilor legale prevăzute la art. 4 și art.

29⁸ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

- conducerea centrului nu a furnizat informațiile și documentele solicitate de echipa de vizită (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). **Avocatul Poporului a recomandat** reglementarea situației și furnizarea informațiilor solicitate privind asistența psihologică (evaluări psihologice, identificarea nevoilor de natură psihologică, identificarea persoanelor vulnerabile, planuri de intervenție psihologică, consilieri psihologice realizate). **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată.** Având în vedere că nu s-au comunicat documentele solicitate și raportul de vizită a fost întocmit fără informațiile privind asistența psihologică acordată solicitanților de azil din Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara, județul Timiș, instituția Avocatul Poporului s-a adresat conducerii Inspectoratului General pentru Imigrări cu solicitarea de examinare a situației create, de luare a măsurile legale ce se impun și de informare a instituției Avocatul Poporului;

- reprezentanții *Sectorului Poliției de Frontieră Călărași* au pus la dispoziție a echipei de vizită o parte din înscrisurile solicitate de aceasta spre a fi studiate și nu au eliberat copii după înscrisurile cerute, invocând, dar fără a dovedi, caracterul secret al acestora. **Avocatul Poporului a recomandat** respectarea prevederilor art. 4 și art. 29⁸ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la obligația instituțiilor vizitate de a pune la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

- refuzul conducerii Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Teleorman, de a pune la dispoziția echipei de vizită o parte din înscrisurile cerute de aceasta spre a fi studiate/analizate și nu a dorit să elibereze copii xerox după înscrisurile solicitate, nici după cele prezentate, invocând caracterul secret al acestora și regulamentele de organizare ale Poliției de Frontieră. **Avocatul Poporului a recomandat** respectarea dispozițiilor legale prevăzute în art. 4 și art. 29⁸ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, **având în vedere că nu s-a transmis un răspuns punctual la recomandările Avocatului Poporului, acesta fiind incomplet, inexact și generic formulat, au fost continuate demersurile în sensul de a informa autoritatea ierarhic superioară, respectiv Ministerul Afacerilor Interne.**

► Referitor la situația migranților de pe teritoriul României, având în vedere situațiile prezentate în mass-media, au fost solicitate informații instituțiilor competente din care amintim:

► **Conform informațiilor comunicate de Inspectoratul General pentru Imigrări numărul cererilor de azil soluționate pozitiv în perioada august-octombrie 2017 a fost de 132, numărul cererilor de azil respinse 343, iar numărul minorilor neînsoțiți care au depus cerere de azil în perioada august-octombrie 2017 a fost de 136.**

► În cursul anului 2017 reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii au efectuat **13 vizite** în următoarele unități: Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara (2); Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu (2); Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava; Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare,

județul Maramureș (2); Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București, Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad, Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul de Triere din cadrul Poliției de Frontieră Rădăuți – Prut, județul Botoșani; Sectorul Poliției de Frontieră Călărași.

În temeiul art. 14, art. 29³ și art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului **s-a sesizat din oficiu în legătură cu situația prezentată în mass-media referitoare la aflul mare de migranți care au pătruns pe teritoriul României în anul 2017 și a dispus efectuarea unor vizite inopinate la centrele de cazare pentru străinii luați în custodie publică și solicitanții de azil**. Vizitele efectuate au vizat verificarea condițiilor de cazare, a tratamentului aplicat străinilor, a modului cum sunt respectate drepturile și libertățile acestora, inclusiv verificarea aspectelor sesizate de mass-media și a implementării recomandărilor anterioare.

Pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2017 au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care menționăm:

► **referitor la asigurarea asistenței medicale:**

- încheierea unui contract de prestări servicii cu un medic de familie, care acorda asistență medicală primară pentru solicitanții de azil la *Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*, dat fiind că în cursul anului 2016 Inspectoratul General pentru Imigrări a scos la concurs două posturi pentru încadrarea unui medic și a unui asistent medical, dar nu s-a înscris nicio persoană care să participe la concurs;
- organizarea unui concurs pentru ocuparea funcției de medic specialist la *Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu* (urmarea Recomandării cuprinsă în *Raportul de vizită*), astfel că la începutul anului 2017 a fost angajat un medic care reușise până la data vizitei să organizeze activitatea medicală în mod optim și eficient. De asemenea, medicul efectuase procedurile de triaj epidemiologic și screening pentru depistarea patologiei infecto-contagioase specifice zonelor de unde proveneau solicitanții de azil, în mod sistematic și corect, cu respectarea algoritmilor de examinare medicală;
- s-a stabilit ca un medic să ofere servicii medicale (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*), prin proiectul „Servicii de sănătate adaptate și accesibile pentru solicitanții de azil din România” din cadrul Programului național „Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare”;
- centrul dispunea de medic și personal medical angajat sau avea încheiat un contract de prestări servicii cu un medic (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*);

- străinii cazați în centru beneficiau de consultații medicale, de investigații paraclinice suplimentare și de consultații medicale de specialitate la unități medicale publice, beneficiau de medicamente în mod gratuit, în baza unei prescripții medicale eliberată de medicul centrului (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*);

- medicamentele psihotrope erau păstrate într-un dulap separat și securizat și erau administrate doar la indicația strictă a unui medic specialist (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*);

- cabinetul medical era amenajat corespunzător, dotat cu mobilier și aparatură și respecta normele igienico-sanitare în vigoare (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*);
- în cadrul compartimentului medical mai erau amenajate o sală de tratament și un izolator cu grup

sanitar propriu destinat posibilității cazării temporare a unor persoane diagnosticate cu boli infecto-contagioase (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*);

- păstrarea fișelor și documentelor medicale ale solicitanților de azil în condiții de securitate și confidențialitate, conform cu prevederile legislației în vigoare privind confidențialitatea datelor medicale și accesul la dosarul medical al unei persoane (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*);

- dotarea centrului cu ambulanță proprie (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*);

- imunizarea copiilor cazați în centru, conform Programului Național de Imunizări, se realiza la cabinetul din cadrul unității de către personalul medical. Vaccinul necesar era distribuit de către Direcția de Sănătate Publică Timiș, la solicitarea săptămânală a medicului din centru (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*);

► **consilierea juridică și informarea:** ● centrele regionale de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil beneficiau de serviciile unor organizații neguvernamentale în baza unor parteneriate încheiate cu Inspectoratul General pentru Imigrări (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara și Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● solicitanții de azil erau consiliați după cazarea în centre în privința drepturilor și obligațiilor pe durata procedurii de azil și ca persoană cazată în centru de personalul cu atribuții în domeniu și de cel al organizațiilor neguvernamentale, primeau un material informativ editat în 12 limbi străine. *Consilierea juridică* se realiza în special de către Consiliul Național Român pentru Refugiați în baza proiectelor pe care le desfășurau (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● în sala de așteptare era instalat un monitor pe care se derulau informații cu privire la drepturile și obligațiile beneficiarilor în mai multe limbi (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*).

► **consilierea psihologică:** ● cabinetul psihologic al centrului era dotat corespunzător din punct de vedere tehnic și metodologic (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● în urma evaluării psihologice, au fost identificate persoanele vulnerabile, care au beneficiat de consiliere psihologică individuală și de grup. În funcție de starea lor emoțională și de nevoile lor, solicitanții de azil au participat cu o frecvență mai mare sau mai mică la ședințele de consiliere psihologică. Consilierea psihologică individuală a avut ca scop ameliorarea simptomelor psihologice existente și pregătirea acestora pentru interviu (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● psihologul organiza și sesiuni de consiliere de grup cu diferite tematici și ateliere de terapie prin artă, această metodă terapeutică fiind indicată deoarece facilita exprimarea spontană a emoțiilor prin actul de creație și implicit scăderea nivelului tensional, facilitarea comunicării și creșterea coeziunii grupului (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*);

► **activități socioeducative:** ● se desfășurau activități recreative organizate de *Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș* în parteneriat cu instituții de învățământ (discuții tematice periodice între elevi, profesori și beneficiarii protecției internaționale, întâlniri organizate cu ocazia sărbătorilor importante pentru comunitate, activități sportive, activități educative, cultural-artistice, etc.), activitățile menționate fiind prevăzute în parteneriatul încheiat în cadrul unui proiect educațional interjudețean; ● de două ori pe săptămână, un profesor de limba română, desemnat de Inspectoratul Școlar Județean Baia Mare, se deplasa în centru și desfășura cursuri de limba română în vederea facilitării comunicării dintre beneficiarii centrului și membrii comunității

locale (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș*); ● a fost renovat spațiul interior de recreere și s-a amenajat un spațiu de joacă exterior pentru copii (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*);

► **asigurarea condițiilor igienico-sanitare:** ● avuseseră loc lucrări parțiale de reparații ale dușurilor (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● iluminatul artificial fusese îmbunătățit prin suplimentarea corpurilor de iluminat și montarea de becuri cu putere mai mare de iluminare (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● se asigura tuturor persoanelor cazate testarea HIV/SIDA gratuită (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); ● exista cameră pentru mamă și copil, dotată cu pătuț, scaune, masă pentru înfășare, aparate de bucătărie, chiuvetă, veselă etc. gratuită (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*);

În ceea ce privește centrele pentru migranți vizitate în anul 2017, deficiențele constatate au fost următoarele:

Referitor la condițiile de cazare: ● lipsa igienei corespunzătoare în spațiile comune (băi, bucătării, holuri) și lipsa de cooperare a solicitanților de azil pentru menținerea unei stări de curățenie normală (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș*).

Avocatul Poporului a recomandat Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara: ● continuarea operațiunilor de igienizare a grupurilor sanitare din corpul B, precum și repararea sau înlocuirea instalațiilor sanitare defecte; ● identificarea unor metode de stimulare a solicitanților de azil astfel încât aceștia să fie mai implicați în menținerea într-o stare corespunzătoare de igienă a spațiilor de care dispun în centru; ● identificarea unor soluții mai eficiente de menținere și asigurare permanentă a curățeniei în bucătăriile centrului. **Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara a răspuns că:** ● se va solicita la structura centrală (Direcția Suport Logistic), alocarea de resurse financiare pentru efectuarea demersurilor în vederea igienizării spațiilor de cazare, planificând realizarea activității până la sfârșitul anului 2017; ● s-au efectuat lucrări de reparații și au fost înlocuite obiectele sanitare defecte și va fi urmărit modul de folosință al acestora; ● a fost afișat programul de curățenie și se efectuau zilnic verificări în spațiile de cazare a solicitanților de azil, iar ofițerul de serviciu consemna într-un registru starea de curățenie; ● s-a dispus ca ofițerul de serviciu împreună cu un reprezentant O.N.G. să se deplaseze zilnic în zonele de cazare, pentru a urmări dacă solicitanții de azil respectă regulamentul centrului, mai ales în ceea ce privește efectuarea curățeniei și păstrarea acesteia, atât în dormitoare, cât și în spațiile comune. Conducerea centrului a precizat că se va încerca și recompensarea solicitanților de azil care își dau interesul pentru menținerea curățeniei, recompensare care se va realiza prin oferirea de produse alimentare obținute cu sprijinul O.N.G.-urilor prezente în centru.

În ceea ce privește Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, se angajase personal auxiliar care asigura curățenia în centru, igienizarea și întreținerea spațiilor. Cu toate acestea la data vizitei s-a constatat că starea generală a centrului în zona de cazare a solicitanților de azil continua să fie marcată de lipsa de igienă din camere și din unele spații comune (grupuri sanitare, dușuri, oficii de pregătire a hranei). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea lucrărilor de reparații și igienizare a spațiilor comune și întocmirea unui program de curățenie, tradus în limbile străine vorbite de solicitanții de azil,

în așa fel încât să fie asigurată ordinea și curățenia în spațiile comune. **Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu urmează să răspundă la recomandările formulate;**

Referitor la asigurarea curățeniei, **Avocatul Poporului a recomandat Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș**, supravegherea continuă a stării de curățenie și igienizarea spațiilor ocupate de persoanele custodiate în camere, grupuri sanitare, coridoare, bucătărie. **Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș urmează să răspundă la recomandările formulate;**

- nu existau camere de cazare pentru eventualele persoane reținute, ci doar camera de triere (Centrul de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Rădăuți Prut). **Avocatul Poporului a recomandat:** • amenajarea camerei de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Rădăuți Prut, conform Procedurii de sistem nr. 940/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, având în vedere că la data efectuării vizitei aceasta era dotată doar cu o bancă de lemn; • identificarea unei modalități de amenajare a încă unei camere de triere în incinta Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Rădăuți Prut, în scopul respectării Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră care precizează că persoanele sunt introduse separat, în funcție de sex, comportament etc. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

- exista o cameră de cazare, având o suprafață de aproximativ 12 m², dotată cu două paturi prevăzute cu cazarmament nou și un grup sanitar, insuficient pentru cazarea unui număr mai mare de migranți (Sectorul Poliției de Frontieră Călărași). **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea unor soluții pentru suplimentarea capacității de cazare în funcție de suprafața disponibilă în S.P.F. Călărași, care să asigure cazarea unui număr mai mare de persoane. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

- referitor la supraaglomerare și la cazarea mai multor familii într-o singură cameră la Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara (**sesizare din oficiu**), **Avocatul Poporului a recomandat** evitarea fenomenului de supraaglomerare în camerele de cazare și respectarea criteriilor legale de repartizare în camere a solicitanților de azil. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

- aragazurile aveau un grad ridicat de uzură, nu existau rafturi pentru depozitarea unor produse alimentare, curățenia din bucătărie era necorespunzătoare, iar pavimentul și faianța de pe pereți erau vechi, sparte și neigienizate (Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava). **Avocatul Poporului a recomandat Inspectoratului General pentru Imigrări** să întreprindă măsurile legale care se impun pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare și tratament din Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava prin alocarea fondurilor necesare pentru dotarea bucătăriei cu aparatura și mobilierul necesare preparării, depozitării și servirii hranei în condiții igienico-sanitare corespunzătoare: frigider, congelator, feliator, storcător de fructe, gril electric sau de grădină, rafturi; De asemenea, **Avocatul Poporului a recomandat și Conducerea Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți**, județul Suceava să întreprindă măsurile legale care se impun față de situația menționată. **Unitatea vizitată și Inspectoratul General pentru Imigrări nu au transmis un răspuns până la momentul redactării prezentului raport;**

- nu era amenajată o cameră specială pentru mamele care alăptează și care au sugari (Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava). **Avocatul Poporului a recomandat Inspectoratului General pentru Imigrări** să

întreprindă măsurile legale care se impun pentru alocarea fondurilor necesare pentru dotarea unei camere speciale pentru mamele care alăptează și care au sugari, cu băițe pentru aceștia și măsuțe corespunzătoare pentru cântărire, înfășare, precum și pentru prepararea hranei în condiții sterile; monitorizarea în mod deosebit de către personalul medical a acestei situații. De asemenea, **Avocatul Poporului a recomandat și Conducerii Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava** să întreprindă măsurile legale care se impun față de situația menționată. **Unitatea vizitată și Inspectoratul General pentru Imigrări nu au transmis un răspuns până la momentul redactării prezentului raport.**

- centrul nu dispunea de un spațiu adecvat desfășurării activităților de recreere și socializare (*Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*). **Avocatul Poporului a recomandat Conducerii Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați** identificarea unui spațiu care să poată servi destinației de club și amenajarea acestuia astfel încât să corespundă nevoilor de desfășurare a activităților în comun, de socializare și recreere ale rezidenților. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată.**

► **Referitor la lipsa dotărilor specifice pentru persoane cu dizabilități:** • Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu nu a implementat recomandarea formulată în urma vizitei anterioară privind construirea unor rampe de acces în centru precum și montarea unor bare de susținere și deplasare pe culoare și la grupurile sanitare cu respectarea normelor în vigoare privind asistența pentru persoanele cu dizabilități. **Avocatul Poporului a solicitat unității vizitate implementarea recomandării. Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată.**

► **Referitor la asigurarea asistenței medicale și psihologice au fost constatate următoarele deficiențe:**

- lipsa de personal specializat pentru asigurarea permanenței în acordarea serviciilor medicale beneficiarilor cazați în *Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*, gradul de ocupare al funcțiilor prevăzut în statul de funcții era de 65 % (60 funcții, din care 39 ocupate și 21 vacante), rezultând un deficit mare raportat la activitățile care erau desfășurate în centru, **Avocatul Poporului a recomandat** urgentarea demersurilor pentru încadrarea de personal, inclusiv medical pe funcțiile vacante, ținând cont de numărul solicitanților de azil în continuă creștere, de numărul mare de activități desfășurate pentru îndeplinirea procedurilor de azil și de necesitatea asigurării permanenței în acordarea serviciilor medicale. **Unitatea vizitată a transmis** că a înaintat o adresă la structurile centrale (Serviciul Resurse Umane), prin care a solicitat reluarea demersurilor pentru încadrarea posturilor vacante și pentru reluarea activităților în vederea angajării unui medic, precum și a unui asistent medical. Cu sprijinul conducerii Inspectoratului General pentru Imigrări și a conducerii Direcției Azil și Integrare, la nivelul Centrului Regional Timișoara au fost detașați lucrători de la alte centre din țară pentru a ajuta la înregistrarea și procesarea cererilor de azil, precum și la analizarea situației materiale a solicitanților de azil cazați în centru. Totodată a precizat că activitatea medicală era suplinită de către un medic care avea un contract de prestări servicii cu centrul și era prezent de 4 ori pe săptămână, iar a cincea zi din săptămână era suplinită de către un alt medic care avea program finanțat printr-un proiect de către Inspectoratul General pentru Imigrări.

- lipsa actelor adiționale la contractele încheiate cu unele spitale din Timișoara în vederea asigurării asistenței medicale de specialitate pentru solicitanții de azil (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea demersurilor necesare pentru prelungirea valabilității termenelor menționate în

contractele de acordare a asistenței medicale de specialitate pentru solicitanții de azil, de către spitale. **În răspunsul instituției vizitate a fost precizat faptul că** în vederea remedierii situației privind prelungirea unor contracte (întocmirea de acte adiționale) între unitățile medicale și Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara, a fost stabilită legătura cu unitățile în cauză, urmând ca până la data de 31.08.2017, să fie întocmite documentele aferente. Precizăm că în prezent, unitățile medicale oferă serviciile de urgență și de specialitate, în caz de nevoie;

- lipsa aparatului de urgență din dotarea cabinetului medical (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*). **Avocatul Poporului a recomandat** înființarea unui aparat de urgență, dotat corespunzător, cu dulap securizat, care să poată fi utilizat la nevoie, de către personalul de specialitate. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

- nu exista cabinet medical și medic angajat (*Centrul de reținere și triere din cadrul Poliției de Frontieră Rădăuți-Prut, județul Botoșani*). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea demersurilor legale la autoritățile competente în vederea respectării dispozițiilor art. 17 lit. m din Legea nr. 122/2006, privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, în sensul asigurării dreptului la asistență medicală a persoanelor din camera de triere, prin încheierea unui protocol de colaborare cu un medic de familie. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

► **asigurarea asistenței psihologice:** ● centrul nu dispunea de un psiholog angajat, postul fiind vacant (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*). **Avocatul Poporului a recomandat** ocuparea postului vacant de psiholog și îndeplinirea atribuțiilor de evaluare și asistență psihologică potrivit Ordinului nr. 23/2015 privind activitatea de psihologie în Ministerul Afacerilor Interne (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*) sau angajarea de către centru a unui psiholog cu drept de liberă practică, specializat în consiliere psihologică, psihologie clinică sau psihoterapie și care să gestioneze strict problematica asistenței psihologice iar activitățile cu specific psihologic furnizate de voluntari sau ONG-uri să fie subsidiare acestora (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*). **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

- existența unor reticențe privind adresabilitatea străinilor la servicii psihologice. În opinia echipei de vizită cauzele acestor reticențe se puteau regăsi și în diversitatea de activități (pe lângă cele cu specific psihologic), pe care psihologul le desfășura la nivelul centrului, toate acestea necesitând alocarea unor resurse importante de timp și energie din partea psihologului, în dauna activităților specifice de asistență psihologică și contribuind la formarea unei percepții necorespunzătoare despre munca de psiholog și despre importanța ei (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*). **Avocatul Poporului a recomandat** ca asistența psihologică să constituie principala activitate a psihologului din centru, iar celelalte activități subsidiare să fie desfășurate de personal calificat în domeniul respectiv. De asemenea, a mai recomandat desfășurarea unei campanii susținute, de către personalul centrului și de colaboratori, privind beneficiile serviciilor de asistență psihologică în procesul de acomodare și de integrare socio-culturală a persoanelor migrante în general și a celor care provin din Orientul Mijlociu și Orientul Apropiat, în special (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*). **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

► **asigurarea asistenței sociale:** ● statul de funcții nu avea prevăzut un post de asistent social (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*).

Avocatul Poporului a recomandat Inspectoratului General pentru Imigrări să întreprindă măsurile legale care se impun pentru completarea statului de funcții cu un post de asistent social și angajarea unui asistent social care să asigure servicii de asistență socială beneficiarilor Centrului Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Galați. **Inspectoratul General pentru Imigrări urmează să răspundă la recomandarea formulată.**

- centrul nu dispunea de materiale și articole sportive care să fie puse la dispoziția beneficiarilor (Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați). Avocatul Poporului a recomandat Conducerii Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați să întreprindă măsurile legale care se impun pentru asigurarea activităților sportive prin dotarea cu materiale și articole sportive care să fie puse la dispoziția beneficiarilor. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată.**

- existența unei săli de acces la internet cu două unități de calculator nefuncționale, ce nu permiteau accesul la informație (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș*). **Avocatul Poporului a recomandat** remedierea defecțiunilor sau achiziționarea unor echipamente (calculatoare) care să permită persoanelor din centru accesul la informație. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandarea formulată;**

Cu privire la alte aspecte:

- la *Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș* unii solicitanți de azil erau însoțiți de minori, care au dobândit o formă de protecție, respectiv statutul de refugiat în data de 19.05.2017. Conform art.1 din Ordonanța de Urgență nr. 44/ 2004 cu modificările și completările ulterioare, în cazul în care doreau să beneficieze de drepturile acordate de statul român, aveau obligația să depună cerere pentru înscrierea în programul de integrare, până la data de 19.06.2017, fapt ce nu s-a întâmplat. Astfel, s-a constatat că în Ordonanța Guvernului nr. 44/2004, nu sunt prevăzute situații de excepție privind înscrierea în programul de integrare peste termenul de 30 de zile, nici măcar pentru cazuri speciale. **Avocatul Poporului a recomandat** Ministerului Afacerilor Interne să întreprindă măsurile legale care se impun pentru completarea art. 16 din Ordonanța de Guvern nr. 44/2004, cu modificările și completările ulterioare, privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, cu prevederea ca pentru persoanele care au dobândit protecția internațională în România și se află într-o categorie de vulnerabilitate stabilită de Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, termenul de 30 de zile de depunere a unei solicitări privind admiterea în programul de integrare să poată fi prelungit de la caz la caz. **Ministerului Afacerilor Interne urmează să răspundă la recomandarea formulată.**

***În cursul anului 2017 au fost definitive două rapoarte de vizită întocmite ca urmare a vizitelor efectuate în anul 2016:** la *Centrul de Reținere și Triere din cadrul Poliției de Frontieră, Turnu Măgurele, județul Teleorman*, care a avut ca obiective verificarea condițiilor de detenție și tratamentul migranților ilegali și în *Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*, care a avut ca obiectiv verificarea condițiilor de cazare și tratamentul aplicat beneficiarilor. **În rapoartele întocmite după efectuarea vizitelor au fost consemnate următoarele aspecte pozitive:**

► **condițiile de cazare:** ● camerele de cazare dispuneau de dotări corespunzătoare, beneficiau de lumină naturală și iluminat artificial corespunzător, aveau televizor cu acces la

posturi de televiziune străine, era asigurată intimitatea persoanelor custodiate la grupurile sanitare (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*);

► **consiliere** ● străinii custodiați aveau dreptul de a fi vizitați zilnic de către reprezentanții legali, reprezentanții misiunilor diplomatice și consulare, reprezentanții organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale naționale și internaționale și de trei ori pe săptămână de către membrii de familie (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*);

► **asistență medicală**: alocarea la regim alimentar se făcea la indicația medicului, conform cu patologia existentă, cu apartenența religioasă și cu preferințele dietetice (vegetarieni, vegani). Acest aspect era consemnat în registrul de diete și regimuri alimentare; ● centrul dispunea de medic și personal medical angajat sau avea încheiat un contract de prestări servicii cu un medic; ● străinii cazați în centru beneficiau de consultații medicale, de investigații paraclinice suplimentare și de consultații medicale de specialitate la unități medicale publice, beneficiau de medicamente în mod gratuit, în baza unei prescripții medicale eliberată de medicul centrului; ● dotarea centrului cu ambulanță proprie (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni*);

► **asistență psihologică**: ● centrul avea angajat psiholog cu normă întreagă, specializat prin cursuri de formare profesională postuniversitară și perfecționare în domeniul custodiei străinilor; ● efectuarea serviciilor de asistență psihologică profilactică a străinilor cazați în centru (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni*).

În urma vizitelor efectuate în centrele menționate mai sus au rezultat o serie de deficiențe, pentru remedierea cărora Avocatul Poporului a formulat recomandări și unitățile vizitate au luat măsuri care au fost comunicate instituției Avocatul Poporului.

► **condițiile de cazare**: ● camera pentru cazarea femeilor avea două paturi cu lenjerie, perne și păaturi noi, în pungi sigilate, două ferestre mari, fără perdele care să asigure un nivel corespunzător de intimitate și un grup sanitar propriu, neiluminat, dotat doar cu o toaletă și o chiuvetă, fără cabină de duș care să asigure persoanelor reținute un minim de igienă individuală (*Centrul de Reținere și Triere din cadrul Poliției de Frontieră, Turnu Măgurele, județul Teleorman*); **Avocatul Poporului a recomandat**: ● amenajarea camerei de triere din cadrul Punctului de trecere al Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, conform Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere nr. 490 din 01.09.2016, ediția I, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, motivat de faptul că, la data vizitei, era neamenajată/nemobilată, fără condiții și cu aspect neîngrijit; ● amenajarea grupurilor sanitare din ambele camere destinate cazării migranților ilegali, respectiv camera femeilor și camera bărbaților, în sensul achiziționării și montării unei cabine de duș în fiecare cameră, având în vedere că la momentul vizitei, acestea nu aveau cabine de duș în interiorul grupului sanitar, astfel încât să fie asigurată persoanelor reținute un minim de igienă individuală; ● achiziționarea și montarea unor perdele care să asigure un nivel corespunzător de intimitate în camera destinată cazării femeilor (migranți ilegali) din cadrul Punctului de trecere al Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, având în vedere că la data vizitei, acestea nu existau; ● asigurarea iluminatului în grupul sanitar din camera destinată cazării femeilor (migranți ilegali) din cadrul Punctului de trecere al Poliției de Frontieră Turnu Măgurele; ● camera pentru cazarea bărbaților era nemobilată, cu aspect neîngrijit (ex. mochetă mucegăită, gunoi strâns într-un colț al camerei, praf și pânze de păianjeni), avea un grup sanitar propriu, dotat doar cu o toaletă și o chiuvetă, fără cabină de duș, care să asigure persoanelor reținute un minim de igienă individuală. Suprafața camerei era atât de mică (aspect constatat vizual), încât ar fi putut fi pus doar un pat de dimensiuni pentru o singură persoană (*Centrul de Reținere și Triere din cadrul Poliției de Frontieră, Turnu Măgurele, județul Teleorman*); **Avocatul**

Poporului a recomandat: ●amenajarea și igienizarea camerei destinate cazării bărbaților (migranți ilegali) din cadrul Punctului de trecere al Poliției de Frontieră Turnu Măgurele; ●amenajarea camerei de triere din cadrul Punctului de trecere al Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, conform Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere nr. 490 din 01.09.2016, ediția I, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, motivat de faptul că, la data vizitei, era neamenajată/nemobilată, fără condiții și cu aspect neîngrijit;

● camera de triere era neamenajată/nemobilată, fără condiții și cu aspect neîngrijit, fiind încuiată și sigilată (*Centrul de Reținere și Triere din cadrul Poliției de Frontieră, Turnu Măgurele, județul Teleorman*); **Avocatul Poporului a recomandat:** ●amenajarea camerei de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Teleorman, conform Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere nr. 490 din 01.09.2016, ediția I, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, în sensul asigurării luminii naturale și iluminatului artificial, având în vedere că la momentul vizitei, aceasta nu avea ferestre și sistem de iluminare artificial, era obscură și dotată cu câteva bănci de lemn.

● camerele nu erau încălzite la data vizitei (*Centrul de Reținere și Triere din cadrul Poliției de Frontieră, Turnu Măgurele, județul Teleorman*). **Avocatul Poporului a recomandat:** ●asigurarea confortului termic cu temperaturi adecvate în funcție de sezon (rece sau cald) în partea de clădire în care funcționează Punctul de trecere al Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, respectiv în camerele în care erau cazate eventualele persoane reținute și în camera de triere a acestora, precum și în biroul personalului angajat, având în vedere că la data vizitei, acestea erau neîncălzite; ●amenajarea unei camere de cazare nouă, în funcție de suprafața disponibilă din cadrul PTF Turnu Măgurele, care să asigure cazarea unui număr cât mai mare de persoane (migranți ilegali), dotată cu mobilier, cazarmament și grup sanitar propriu cu o toaletă, o chiuvetă și o cabină de duș, având în vedere că în luna octombrie 2016 au fost reținute 14 persoane ce încercau să tranziteze frontiera de stat, iar capacitatea de cazare la acel moment se rezuma la un număr de trei locuri, respectiv două locuri în camera femeilor și un loc în camera bărbaților, unde nu era instalat niciun pat; ●amenajarea camerei de triere din cadrul Serviciului Teritorial al Poliției de Frontieră Teleorman, conform Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere nr. 490 din 01.09.2016, ediția I, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, în sensul asigurării luminii naturale și iluminatului artificial, având în vedere că la momentul vizitei, aceasta nu avea ferestre și sistem de iluminare artificial, era obscură și dotată cu câteva bănci de lemn. **Unitatea vizitată a răspuns că:** recomandările privind asigurarea confortului termic, amenajarea camerei de triere, amenajarea grupurilor sanitare la camera de triere din Punctul de Trecere a Frontierei Turnu Măgurele nu pot fi îndeplinite deoarece necesită lucrări de modificare sau adăugare la respectivul spațiu dar, clădirea în care funcționează nu se află în patrimoniu M.A.I., clădirea fiind administrată de Consiliul Local Turnu Măgurele (prin S.C.Eurobac SRL); recomandările privind igienizarea camerei destinată cazării bărbaților (migranți ilegali) respectiv înlocuirea becului ars din camera de triere din Punctul de Trecere al Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, au fost realizate. **Având în vedere că nu s-a transmis un răspuns punctual la recomandările Avocatului Poporului, acesta fiind incomplet, inexact și generic formulat, în dosar au fost continuate demersurile în sensul de a informa autoritatea ierarhic superioară, respectiv Ministerul Afacerilor Interne.**

►referitor la asistența medicală: existența unui post vacant de asistent medical ceea ce făcea imposibilă asigurarea permanenței în unele zile (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni*). **Avocatul Poporului a recomandat** ocuparea postului vacant de asistent medical, pentru acoperirea în totalitate a turelor, chiar și în zilele de sărbători

legale. **Unitatea vizitată a răspuns** că încă din luna noiembrie 2016 au fost efectuate demersuri repetate pentru ocuparea prin scoaterea la concurs, din sursă externă, a poziției de asistent medical principal, pentru a se putea asigura serviciile medicale continue și de specialitate pe toate cele patru ture de serviciu (poziția menționată a fost scoasă la concurs din sursă externă la data de 26 noiembrie 2016, însă nu s-a reușit ocuparea sa, cele două candidate nu au îndeplinit condițiile de înscriere și participare la concurs, iar până la data răspunsului nu fusese identificat un asistent medical din sursă internă care să ocupe poziția menționată). Demersurile au fost reluate după primirea recomandării instituției Avocatul Poporului;

► **Referitor la evaluările psihologice succinte realizate de psiholog** (Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni), **Avocatul Poporului a recomandat** modificarea și completarea fișei de observație psihologică prin introducerea rubricilor esențiale dedicate rezultatelor, concluziilor și recomandărilor psihologului, alături de măsurile care se impun în urma evaluării. **Unitatea vizitată a răspuns că a fost aprobată și introdusă în activitatea de asistență psihologică o nouă procedură de lucru privind activitatea de asistență psihologică** în cadrul Centrelor de custodie publică din subordinea Direcției Migrație – Inspectoratul General pentru Imigrări. În cadrul acestei proceduri au fost cuprinse toate elementele și recomandările emise de instituția Avocatul Poporului. • ► **Referitor la tematica instruirii personalului** (Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni), **Avocatul Poporului a recomandat** instruirea personalului centrului astfel încât să recunoască simptomele posibile la reacțiile de stres ale rezidenților. **Conducerea centrului a răspuns** că în cadrul activității de pregătire lunară cu personalul centrului s-au executat, se execută și vor fi programate a fi executate sesiuni suplimentare de pregătire care au drept obiectiv recunoașterea și semnalarea urgentă de către aceștia a simptomelor posibile de stres ale rezidenților custodiați.

► **Cu privire la alte aspecte semnalate** în urma vizitei la Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, **Avocatul Poporului a mai formulat două recomandări referitoare la asigurarea de către centru a articolelor de îmbrăcăminte**, având în vedere că la data vizitei acestea se procurau numai prin intermediul organizațiilor neguvernamentale sau de către migranți și la **efectuarea demersurilor către autoritatea ierarhic superioară de a cuprinde în organigrama centrului un post de asistent social**. Deoarece atât conducerea Centrului de Cazare a Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni, cât și conducerea Inspectoratului General pentru Imigrări nu și-au însușit recomandările vor fi continuate demersurile.

Propuneri:

- completarea art. 16 din Ordonanța de Guvern nr. 44/2004, cu modificările și completările ulterioare, privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, cu prevederea ca, pentru persoanele care au dobândit protecția internațională în România și se află într-o categorie de vulnerabilitate stabilită de Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, termenul de 30 de zile de depunere a unei solicitări privind admiterea în programul de integrare să poată fi prelungit de la caz la caz.

- adoptarea unor prevederi legale coerente privind asigurarea asistenței medicale prin modificarea Legii nr. 122/2006 privind azilul, în sensul completării cu prevederea ca solicitanții de azil să beneficieze de asigurări de sănătate în cadrul Sistemului de Asigurări de Sănătate, având posibilitatea de a fi înscriși pe listele unui medic de familie și anterior dobândirii unei forme de protecție;

- angajarea personalului specializat pentru asigurarea serviciilor medicale beneficiarilor cazați în centrele de cazare și proceduri, astfel încât activitățile cu specific medical furnizate de lucrători de la alte centre din țară sau angajați ai unor ONG-uri să fie subsidiare acesteia;

- ocuparea posturilor vacante de psiholog și îndeplinirea atribuțiilor de evaluare și asistență psihologică potrivit Ordinului nr. 23/2015 privind activitatea de psihologie în Ministerul Afacerilor Interne prin angajarea de către centre a unui psiholog cu drept de liberă practică, specializat în consiliere psihologică, psihologie clinică sau psihoterapie și care să gestioneze strict problematica asistenței psihologice, astfel încât activitățile cu specific psihologic furnizate de voluntari sau ONG-uri să fie subsidiare acesteia;

- amenajarea camerelor de triere din cadrul Serviciilor Teritoriale ale Poliției de Frontieră, conform Procedurii de sistem nr. 940/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, având în vedere că la data efectuării vizitelor aceasta nu erau dotate corespunzător;

- asigurarea unor condiții corespunzătoare de cazare prin efectuarea operațiunilor de curățenie și igienizare și a reparațiilor obiectelor sanitare, înlocuirea instalațiilor uzate, achiziționarea de mobilier și aparatură pentru dotarea camerelor, igienizarea saltelelor;

- mediatizarea atribuțiilor instituției Avocatul Poporului ca autoritate publică constituțională autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, desemnată ca singura structură națională care exercită prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție;

- informarea de către Inspectoratul General pentru Imigrări a unităților din subordine, care dețin locuri în care instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii, cu privire la competența Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție de a monitoriza în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, publice sau private, în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora.

VI. Centre de Reținere și Arestare Preventivă

Centrele de Reținere și Arestare Preventivă sunt organizate și funcționează în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, potrivit prevederilor art. 107 din Legea nr. 254/2013, privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, reprezentând structura de specialitate din cadrul Poliției Române, care asigură primirea, înregistrarea, paza, supravegherea, escortarea, punerea în libertate și asigurarea respectării drepturilor și libertăților persoanelor private de libertate în conformitate cu prevederile constituționale, legilor, ordinelor și dispozițiilor eșaloanelor superioare, pe linia aplicării cadrului legal privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

În centrele de reținere și arestare preventivă se execută măsura reținerii și a arestării preventive în cursul urmăririi penale sau în cursul procedurii de cameră preliminară, până la verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive de către judecătorul de cameră preliminară conform dispozițiilor Codului de procedură penală. Persoanele condamnate pot fi custodiate temporar în centre, numai la solicitarea organelor judiciare.

Persoanele reținute sau arestate preventiv aflate în centrele de reținere și arestare preventivă, se supun unui regim distinct de executare, în vederea unei bune desfășurări a procesului penal, cu respectarea drepturilor fundamentale, care constau în asigurarea unor măsuri de pază, supraveghere, escortare și restrângere a libertății de mișcare a persoanelor custodiate, cât și de menținerea ordinii și a disciplinei.

Centrele de reținere și arestare preventivă trebuie să fie organizate și amenajate astfel încât să poată asigura condițiile necesare aplicării regimului de executare a măsurilor preventive privative de libertate în cursul urmăririi penale, desfășurării activităților de cazare, hrănire, echipare, asigurare a asistenței medicale și de efectuare a triajului epidemiologic, igienei individuale și colective.

Supravegherea executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate în cadrul centrelor de reținere și arestare preventivă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne se realizează de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate desemnat anual de președintele Curții de Apel, în a cărei rază teritorială funcționează centrele de reținere și arestare preventivă.

Structura cu rol de coordonare a centrelor de reținere și arestare preventivă este organizată și funcționează în cadrul Inspectoratului General al Poliției Române și este reprezentată de Serviciul Coordonare Centre de Reținere și Arestare Preventivă (art. 234, alin.1 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 157/2016).

La nivel teritorial, centrele de reținere și arestare preventivă sunt organizate și funcționează în cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București și în cadrul fiecărui Inspectorat de Poliție Județean, fiind conduse de către un șef de centru. Atribuțiile specifice centrelor de reținere și arestare preventivă se execută, conform Regulamentelor de organizare și funcționare ale unităților, pe domenii de activitate prin intermediul compartimentelor din structura organizatorică.

În prezent, Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și a măsurilor necesare pentru siguranța acestora, **nu a fost elaborat**, motiv pentru care se aplică în continuare dispozițiile **Ordinul nr. 988/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației și Internelor** (dispozițiile acestui ultim act normativ sunt aplicabile în măsura în care nu contravin reglementărilor de nivel superior).

Potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), custodia poliției este sau ar trebui să fie relativ de scurtă durată. Condițiile de detenție în camerele de cazare ale poliției trebuie să îndeplinească anumite condiții elementare.

Camerele de arest preventiv trebuie să fie curate și de o mărime rezonabilă având în vedere numărul persoanelor care pot fi custodiate și trebuie să beneficieze de o iluminare adecvată, suficientă, de preferință ar trebui să beneficieze de lumină naturală. Mai mult, camerele trebuie să fie amenajate astfel încât să permită repausul (de exemplu un scaun sau o banchetă fixă) iar persoanele obligate să petreacă noaptea în detenție trebuie să dispună de o saltea și o cuvertură proprie. Persoanele din custodia poliției trebuie să aibă acces la toalete curate, în condiții decente și să dispună de posibilități adecvate pentru a se spăla, trebuie să aibă acces în fiecare moment la apă potabilă și să primească hrană la momente adecvate. Persoanelor reținute 24 de ore sau mai mult în custodia poliției, ar trebui, în măsura posibilului, să li se propună zilnic un exercițiu în aer liber.

În cazul în care condițiile din centrele de reținere și arestare preventivă nu sunt conforme cu aceste norme minimale sunt aduse prejudicii persoanelor custodiate. Obligația poliției de a avea grijă de persoanele aflate în custodia ei include responsabilitatea de a le asigura acestora securitatea și integritatea fizică. În consecință, supravegherea adecvată a spațiilor de detenție reprezintă o componentă inerentă a acestei obligații asumate de poliție. Drepturile persoanelor private de libertate nu vor avea nici o valoare dacă nu vor fi cunoscute de acestea. În consecință, este imperativ necesar ca persoanele aflate în custodia poliției să fie în mod expres informate, fără întârziere, cu privire la drepturile lor, într-o limbă pe care să o înțeleagă.

În plan legislativ, centrelor de reținere și arestare preventivă le sunt aplicabile în principal următoarele dispoziții legale: • Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal; • Hotărârea Guvernului României nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal; • Legea nr. 169 din 14.07.2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal; • Ordinul nr. 988/2005 al Ministerului Administrației și Internelor pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației și Internelor; • Proceduri specifice activității (Procedura privind activitatea medicală în centrele de reținere și arestare preventivă, Procedura privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română, Procedura privind asistența integrată a persoanelor private de libertate consumatoare de droguri aflate în centrele de reținere și arestare preventivă etc); • Regulamentele de Ordine Interioară, elaborate de administrația fiecărui loc de deținere, conform cadrului legal penal execuțional.

În cursul anului 2017, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție – structura centrală și teritorială, a continuat activitatea de monitorizare a condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor aflate în centrele de reținere și arestare preventivă și a efectuat **11 vizite** în Centre de Reținere și Arestare Preventivă (C.R.A.P.), respectiv: Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Buzău; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din județul Teleorman; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Sălaj; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Cluj; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Harghita; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Iași; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vrancea; Centrul Medical de Diagnostic și Tratament Ambulatoriu ”Dr. Nicolae Kretzulescu” București.

Tot în anul 2017, au fost comunicate răspunsurile din partea autorităților la recomandările cuprinse în Rapoartele de vizită întocmite în urma vizitelor din anul 2016 efectuate în **7 centre, respectiv:** la C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. Neamț, C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Timiș și C.R.A.P. Vâlcea.

În exercitarea mandatului de Mecanism Național de prevenire, reamintim incidentul petrecut la Secția 26 Poliție din cadrul Poliției Sector 4 București, unde **echipei de vizită a instituției Avocatul Poporului i s-a refuzat accesul în secția de poliție**, deși reprezentanții instituției au prezentat legitimațiile de serviciu, iar reprezentantul organizației neguvernamentale GRADO cartea de identitate, însoțite de împuternicirea nr. 13973/15.09.2017 emisă de instituția Avocatul Poporului. Echipa de vizitare a explicat care

era scopul vizitei inopinate, solicitând să fie anunțat șeful Secției 26 Poliție București despre prezența în incinta unității a echipei de vizită a instituției Avocatul Poporului. ***În urma demersurilor efectuate de către instituția Avocatul Poporului, Inspectoratul General al Poliției Române prin Serviciul Coordonare Centre de Reținere și Arestare Preventivă a transmis răspunsul cu nr. 656/20 din 20.12.2017, prin care informează că a retransmis tuturor unităților subordonate repere referitoare la activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, care îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional, fiind vizată și includerea în programele de formare profesională continuă a unor teme referitoare la Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, inclusiv prin invitarea reprezentanților instituției Avocatul Poporului în calitate de lectori.***

Aspectele monitorizate în cadrul vizitelor se referă la condițiile de cazare și igienico-sanitare, hrana și calitatea apei, tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, asistența medicală, asistența psihologică și socială, informarea persoanelor private de libertate cu privire la drepturile pe care le au, posibilitatea de a lua contact cu familia și apărătorul legal, categoriile de persoane vulnerabile (femei, minori, persoane cu dizabilități, LGBT, victime ale torturii).

► ***Pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2017 au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care menționăm:***

● ***Referitor la condițiile de cazare:*** ● camera de distribuție a alimentelor era dotată cu frigider și combină frigorifică unde persoanele private de libertate își puteau depozita și alimentele aduse de familie (C.R.A.P. Iași); ● în centru exista o încăpere în care se efectua audierea persoanelor custodiate. În aceeași încăpere se asigura dreptul la vizită cu apărătorii aleși, cu psihologul, cu preotul, notarul public etc. În ceea ce privește ascultarea persoanelor private de libertate de către autorități ale statului, potrivit art. 51 alin. (4) și Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, aceasta se realiza în condiții de confidențialitate (C.R.A.P. Neamț); ● centrul era într-un proces de modernizare și igienizare, astfel că toate cele 15 camere de deținere erau dotate cu aparate de aer condiționat și fuseseră igienizate (C.R.A.P. Neamț); ● centrul nu se confrunta cu fenomenul supraaglomerării (C.R.A.P. Teleorman; C.R.A.P. Buzău); ● camerele de cazare erau dotate cu paturi moderne prevăzute cu scăriță și sertare (pentru depozitarea bagajelor persoanelor private de libertate), aparat aer condiționat, ferestre din termopan prevăzute cu plasă de sârmă și grilaj metalic, etc. (C.R.A.P. Teleorman); ● majoritatea camerelor de cazare erau prevăzute cu aer condiționat, erau curate și igienizate, dotate cu mobilier corespunzător (măsuțe pentru servirea mesei, scaune, aparate TV, saltele și paturi noi achiziționate în luna aprilie 2017), în fiecare cameră se aflau chiuvete și oglinzi, precum și grup sanitar propriu (C.R.A.P. Buzău).

● ***Referitor la asistența medicală:*** ● dotarea cu trusă de prim ajutor și instruirea personalului angajat în aplicarea manevrelor de asigurare a suportului vital în caz de urgență (C.R.A.P. nr. 3 București); ● în incinta centrului funcționa un cabinet medical și un cabinet stomatologic. Exista de asemenea un cabinet pentru personalul medical mediu și auxiliar și un spațiu pentru acordarea tratamentelor medicale (C.R.A.P. nr. 1 București); ● centrul dispunea de autosanitară proprie, transportul arestaților la consulturi și/sau internări în alte unități spitalicești făcându-se fie cu aceasta, fie prin apelarea serviciului 112 (C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Teleorman, C.R.A.P. Buzău); ● asigurarea permanenței în acordarea serviciilor medicale (C.R.A.P. Teleorman, C.R.A.P. Buzău); ● existența unui medic angajat al

centrului (C.R.A.P. Buzău); ● existența unui protocol de colaborare între centru și Unitatea de Primiri Urgențe a Spitalului Județean de Urgență Buzău (C.R.A.P. Buzău); ● existența unui registru tipizat de consemnare a existenței mărcilor traumatiche și a semnelor fizice de rele tratamente/abuzuri sau tortură, precum și proceduri clare de acțiune pentru astfel de cazuri (C.R.A.P. Buzău, C.R.A.P. 3 București).

● **Referitor la asistența psihologică:** ● administrația centrului asigura spațiul și facilitățile necesare acordării asistenței psihologice, cu respectarea confidențialității, sub supraveghere vizuală directă sau prin intermediul unor sisteme electronice (C.R.A.P. Buzău); ● pe ușile camerelor de detenție era afișată o înștiințare prin care persoanele private de libertate erau informate că puteau beneficia de asistență și consiliere psihologică (C.R.A.P. nr. 3, București);

● accesul la asistență psihologică era realizat la solicitarea persoanelor private de libertate, de către doi ofițeri psihologi (C.R.A.P. Teleorman); ● furnizarea serviciilor de asistență psihologică, acordate persoanelor care solicitau în mod expres aceasta, se realiza, după semnarea unei declarații de consimțământ, în conformitate cu Procedura privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din cadrul Poliției Române, în vigoare de la data de 30.01.2012, acestea fiind consemnate de psiholog în registrul cu actele profesional proprii (C.R.A.P. Sălaj).

► **În ceea ce privește centrele pentru reținere și arestare preventivă vizitate în anul 2017, deficiențele constatate au fost următoarele:**

● **Referitor la condițiile de cazare:** ● în unele camere de cazare nu era asigurat iluminatul corespunzător (C.R.A.P. Buzău) sau iluminatul artificial era asigurat de tuburi cu neon, poziționate deasupra ușilor de la intrările în camere și nu furniza lumina necesară în toată camera, astfel încât pe timpul funcționării lor să se poată citi în orice zonă din acea cameră (C.R.A.P. Sălaj, C.R.A.P. Harghita). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Buzău** luarea de măsuri privind asigurarea unei iluminări artificiale, optime și adecvate în camerele de cazare, iar **C.R.A.P. Sălaj și C.R.A.P. Harghita** remedierea problemelor privind iluminatul artificial în camerele de cazare, astfel încât acestea să furnizeze lumina necesară desfășurării, în bune condiții, a unor activități cum ar fi cele de citit sau de scris. **Conducerea C.R.A.P. Buzău a comunicat că** în toate spațiile au fost montate becuri cu led, oferind posibilitatea unei persoane de a citi sau de a scrie, **conducerea C.R.A.P. Sălaj a comunicat că** a stabilit luna martie 2018 ca termen maxim de finalizare a lucrărilor cuprinse în recomandare, iar **conducerea C.R.A.P. Harghita urmează să răspundă la recomandările formulate;** ● Camerele de deținere din cadrul C.R.A.P. Iași erau înguste și întunecoase, geamurile fiind acoperite cu gratii care împiedicau pătrunderea luminii și aerisirea camerelor. Ferestrele erau mici, nu asigurau lumina naturală și aerisirea camerelor, iar becurile plasate deasupra ușilor nu erau suficiente pentru asigurarea iluminatului artificial (C.R.A.P. Iași). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Iași** remedierea problemelor privind iluminatul artificial în camerele de cazare, astfel încât acestea să furnizeze lumina necesară desfășurării, în bune condiții, a unor activități cum ar fi cele de citit sau de scris. **Conducerea C.R.A.P. Iași urmează să răspundă la recomandările formulate;** ● camerele nu erau prevăzute cu instalații de aer condiționat și prezentau o stare de igienă necorespunzătoare, cu pereții murdari. De asemenea, nu aveau mobilier (în afară de paturi și câteva băncuțe), deținuții fiind obligați să mănânce în pat. Mobilierul existent era format din paturi metalice supraetajate pe două nivele cu saltele vechi, murdare, cu un grad avansat de uzură, persoanele deținute nefiind mulțumite de aceste condiții (C.R.A.P. Iași). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Iași** asigurarea unei ventilații naturale corespunzătoare și montarea de instalații de aer condiționat în toate

camerele de deținere; igienizarea camerelor de deținere, a grupurilor sanitare și înlocuirea instalațiilor defecte, dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, cu televizoare, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor și obiectelor personale amenajarea unei săli de mese sau dotarea camerelor de deținere cu mobilier adecvat pentru servitul mesei **Conducerea C.R.A.P. Iași urmează să răspundă la recomandările formulate;**

- niciuna din cele 5 camere nu era dotată cu mobilier specific pentru nevoile persoanelor cu dizabilități (C.R.A.P. nr. 3 București). Avocatul Poporului a recomandat conducerii C.R.A.P. nr. 3 București examinarea posibilității de dotare a cel puțin unei camere de detenție cu mobilier specific pentru nevoile persoanelor cu dizabilități. **Conducerea C.R.A.P. nr. 3 București urmează să răspundă la recomandările formulate;**
- grupurile sanitare nu dispuneau de dotări (adaptări) speciale pentru persoane cu probleme locomotorii sau diferite dizabilități fizice, inclusiv pentru accesul în grupul sanitar (C.R.A.P. Buzău). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Buzău** adaptarea cel puțin a unui grup sanitar cu facilități speciale pentru persoanele cu probleme locomotorii sau diferite grade de dizabilitate, precum și asigurarea accesului facil la grupul sanitar. **Conducerea C.R.A.P. Buzău a comunicat că** în situația în care s-ar impune încarcerarea unei persoane cu probleme locomotorii sau cu diferite grade de dizabilitate, sub coordonarea Serviciului Coordonare Centre de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române, aceasta va fi redirecționată către cel mai apropiat centru de reținere și arestare preventivă care îndeplinește condițiile specifice cazării unei astfel de persoane. Tot în acest context, a fost invocată configurația clădirii Inspectoratului de Poliție Județean Buzău, la demisolul căreia funcționează centrul și care nu permite adaptarea sau amenajarea unor căi suplimentare de acces, pentru persoane cu dizabilități motorii;
- ambele grupuri sanitare necesitau lucrări de modernizare, iar inexistența grupurilor sanitare în dotarea camerelor de deținere genera un tratament degradant, având în vedere că o persoană privată de libertate nu trebuie să depindă de personalul centrului pentru satisfacerea nevoilor fiziologice (C.R.A.P. Harghita). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Harghita** renovarea grupurilor sanitare și repararea instalațiilor acestora precum și amenajarea, în mod gradual, în camerele de deținere a unor grupuri sanitare prevăzute cu toalete, chiuvete și dușuri proprii. **Conducerea C.R.A.P. Harghita, urmează să răspundă la recomandările formulate;**
- s-a constatat lipsa intimității la grupul sanitar comun, destinat persoanelor de sex masculin (C.R.A.P. Teleorman), iar grupurile sanitare din camere erau delimitate de restul încăperii printr-un parapet zidit, cu înălțimea de aproximativ 150 cm, accesul făcându-se printr-un gol de ușă fără perdea (C.R.A.P. Sălaj). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Teleorman** asigurarea intimității în grupul sanitar comun destinat persoanelor de sex masculin, cu ușă de acces sau perdea, iar **C.R.A.P. Sălaj** delimitarea în totalitate a grupurilor sanitare din camere de restul încăperii pentru asigurarea intimității persoanelor private de libertate. **Conducerea C.R.A.P. Teleorman a răspuns că** a luat măsuri pentru montarea unei perdele pentru asigurarea intimității în grupul sanitar comun, destinat persoanelor de sex masculin, iar **conducerea C.R.A.P. Sălaj a comunicat că** a stabilit luna decembrie 2017, ca termen maxim de finalizare a lucrărilor cuprinse în recomandare;
- grupul sanitar comun avea un lavoar confecționat din beton, o cabină de duș și o toaletă cu vas wc, separate cu zid despărțitor, toate cu un grad de uzură foarte ridicat (C.R.A.P. Sălaj). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Sălaj** renovarea grupului sanitar comun și repararea instalațiilor acestuia. **Conducerea C.R.A.P. Sălaj a comunicat că:** renovarea grupului sanitar comun a fost realizată parțial, dar a fost stopată din lipsa fondurilor financiare, stabilindu-se termen maxim de finalizare a lucrărilor luna martie 2018;
- camerele beneficiau de grup sanitar cu duș, chiuvetă și wc însă, conform observațiilor membrilor echipei de vizită, grupul sanitar nu era izolat, fiind separat de restul

camerei doar printr-o perdea, care nu asigura în totalitate intimitatea persoanelor private de libertate și era lipsit de ventilație (C.R.A.P. nr. 10 București). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. nr. 10 București** continuarea procesului de igienizarea generală, reparații și modernizare a spațiilor centrului în vederea asigurării unor condiții igienico-sanitare optime. **Conducerea C.R.A.P. nr. 10 București, urmează să răspundă la recomandările formulate;** ● camerele de deținere nu aveau grupuri sanitare și dușuri, dar exista o altă cameră cu această destinație pe hol, unde persoanele din centru puteau face duș de două ori pe săptămână, timpul alocat acestei activități fiind de o oră. Baia nu avea dotările necesare asigurării nevoilor persoanelor arestate, nu era igienizată, avea igrasie pe pereți și rugină pe instalații. Instalațiile sanitare erau vechi, ruginite pe alocuri, iar starea de igienă era precară. Singurul grup sanitar destinat folosirii de către deținuți era insalubru, iar femeile aveau acces la grupul sanitar separat de bărbați, alternativ. Persoanele custodiate în centru aveau acces la grupurile sanitare doar până la orele 23-24, după această oră fiind nevoite să-și satisfacă nevoile fiziologice în cameră, în sticle de plastic sau găleți (C.R.A.P. Iași). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Iași** igienizarea băii și a grupului sanitar, înlocuirea instalațiilor defecte, precum și asigurarea accesului deținuților la toaletă și pe timpul nopții, având în vedere că potrivit normelor Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (C.P.T.) „*Persoanelor din custodie trebuie să li se permită satisfacerea necesităților naturale la momentul dorit în condiții decente și de curățenie, să li se ofere condiții adecvate de spălare*”. **Conducerea C.R.A.P. Iași, urmează să răspundă la recomandările formulate. Avocatul Poporului a formulat o recomandare Ministerului Afacerilor Interne** să întreprindă măsurile legale care se impun pentru alocarea fondurilor necesare pentru finalizarea lucrărilor de investiție la C.R.A.P. Iași, în scopul asigurării condițiilor de cazare pentru deținuții din C.R.A.P. Iași. **Ministerului Afacerilor Interne urmează să răspundă la recomandare;** ● lipsa dotărilor necesare în curțile de plimbare cu bănci sau scaune pentru relaxare (C.R.A.P. Buzău, C.R.A.P. Iași). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Buzău** dotarea curții de plimbare cu mobilier adecvat. **Conducerea C.R.A.P. Buzău a comunicat că** prin grija Serviciului Logistic din cadrul I.P.J. Buzău, urmează a fi analizate caracteristicile clădirii și posibilitatea montării unor bănci și scaune fixe, care să asigure condiții persoanelor private de libertate. **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Iași** amenajarea curților de plimbare cu dotările necesare (mese, scaune, bănci, acoperiș) astfel încât să poată să fie utilizate și în condiții nefavorabile, precum și amenajarea unor toalete și instalarea unor surse de apă potabilă în perimetrul acestora. Curtea de plimbare din cadrul C.R.A.P. nr. 3 București era de dimensiuni foarte reduse, segmentată prin grilaje metalice, ceea ce îi conferea un aspect de cușcă, nu avea copertină care să ofere protecție împotriva intemperiilor vremii. *Conform Normelor de spațiu pentru persoanele private de libertate ale C.P.T.-ului, curțile de plimbare și exercițiu fizic trebuie să fie spațioase și echipate corespunzător pentru a oferi persoanelor private de libertate posibilitatea de practicare a unui sport; de asemenea, trebuie să aibă dotări corespunzătoare pentru odihnă (bănci) și zone adăpostite împotriva intemperiilor.* **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. nr. 3 București** efectuarea demersurilor în vederea asigurării unui spațiu mai generos pentru curtea de plimbare și exercițiu fizic, precum și dotarea acestuia corespunzător pentru exercițiu fizic, odihnă (bănci) și zone adăpostite împotriva intemperiilor (ploi, soare puternic etc.). **Conducerea C.R.A.P. nr. 3 București, urmează să răspundă la recomandările formulate;** ● nerespectarea condițiilor igienico-sanitare pentru păstrarea probelor alimentare (C.R.A.P. Teleorman). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Teleorman** schimbarea locației frigiderului destinat păstrării acestor probe, etichetarea corespunzătoare, cu data și ora prelevării probelor, a recipientelor în care acestea sunt păstrate,

montarea unui termometru în interiorul frigiderului și afișarea unui grafic de temperatură pe exteriorul ușii acestuia sau afișarea graficului de temperatură într-un loc vizibil și accesibil. **Conducerea C.R.A.P. Teleorman a răspuns că** a schimbat locul frigiderului destinat păstrării probelor de alimente și etichetarea zilnică a recipientelor în care sunt păstrate probele cu data și ora prelevării acestora, a montat termometru în interiorul frigiderului destinat păstrării probelor și s-a întocmit graficul de temperatură; • nu existau prelevate probe alimentare care să fie păstrate într-un frigider destinat special acestui scop, timp de 72 de ore, conform normelor sanitare în vigoare (C.R.A.P. Sălaj). **Avocatul Poporului a recomandat C.R.A.P. Sălaj:** prelevarea probelor alimentare care să fie păstrate într-un frigider destinat special acestui scop timp de 72 de ore conform normelor sanitare în vigoare. **Conducerea C.R.A.P. Sălaj a comunicat că:** recomandarea a fost implementată.

• **Referitor la asistența medicală:** • aparatul de urgență din cabinetul medical nu era dotat cu toate medicamentele și materialele sanitare în conformitate cu baremele în vigoare (C.R.A.P. Sălaj). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea demersurilor necesare pentru dotarea cabinetului medical cu un aparat de urgență cu medicamente și materiale sanitare conform baremelor în vigoare. **Instituția vizitată a răspuns că** în colaborare cu Centrul Medical Sălaj s-a stabilit ca termen maxim de finalizare luna iulie 2018; • în cadrul centrului nu exista un cabinet medical propriu-zis amenajat și dotat conform Ordinului 153/2003 emis de Ministerul Sănătății și Familiei, dar exista amenajat un spațiu cu această destinație, unde se efectua vizita medicală a persoanelor aduse în centru, iar cu privire la personalul medical, la data vizitei, postul de medic prevăzut în schema de personal, pentru acordarea asistenței medicale persoanelor private de libertate custodiate la nivelul centrului, era vacant (C.R.A.P. Iași). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței medicale a persoanelor arestate prin încadrarea de personal medical (medic, asistenți medicali) pe funcțiile vacante precum și prin amenajarea și dotarea unui cabinet medical în incinta centrului. **Conducerea C.R.A.P. Iași urmează să răspundă la recomandările formulate.** • Medicamentele prescrise de către medic persoanelor private de libertate, erau distribuite conform recomandărilor medicului, de către personalul medical sau personalul de serviciu (polițiști) din cadrul centrului (C.R.A.P. Iași). **Avocatul Poporului a recomandat** distribuirea tratamentului persoanelor private de libertate numai de către personalul medical, în conformitate cu prevederile Procedurii PS-01-DM elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne. **Conducerea C.R.A.P. Iași urmează să răspundă la recomandările formulate.** • nu exista un cabinet medical, iar pentru ca persoanele custodiate în centru să beneficieze de asistență medicală constantă și pentru probleme specifice perioadei de arest, ar fi necesară înființarea unui cabinet medical propriu soluție care de altfel a mai fost propusă cu 2 ani înainte, în 2015, prin Raportul Special al instituției Avocatul Poporului (C.R.A.P. nr. 3 București). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Ministerului Administrației și Internelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru efectuarea demersurilor în vederea înființării unui cabinet medical propriu. **Ministerul Administrației și Internelor urmează să răspundă la recomandările formulate.** • nu exista un registru de administrare a tratamentelor, unde să se țină clar evidența medicației administrate, cu numele persoanei care o primește, data și ora administrării, semnătura de primire (C.R.A.P. nr. 10 București). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului întocmirea unui registru de administrare a tratamentelor, unde să se țină clar evidența medicației administrate, cu numele persoanei care o primește, data și ora administrării, semnătura de primire. **Conducerea C.R.A.P. nr. 10 București urmează să răspundă la recomandările formulate.** • centrul nu avea un registru de consemnare a existenței mărcilor traumatiche și a semnelor fizice de rele tratamente/abuzuri sau tortură (C.R.A.P. nr. 10

București). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului întocmirea unui registru de consemnare a existenței mărcilor traumatice și a semnelor fizice de rele tratamente/abuzuri sau tortură. **Conducerea C.R.A.P. nr. 10 București urmează să răspundă la recomandările formulate.**

● **Referitor la asistența psihologică:** ● persoanele intervievate în centru au susținut că nu au primit informații în legătură cu posibilitatea de a solicita asistența psihologică și nu au fost informate cu privire la drepturile lor (C.R.A.P. Buzău). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului informarea săptămânală de către psiholog și încurajarea persoanelor private de libertate pentru a solicita servicii de asistență și consiliere psihologică pe perioada custodierii. **Unitatea vizitată a transmis** că la momentul introducerii în centru, oricărei persoane i se aduce la cunoștință, pe bază de semnătură, drepturile și obligațiile ce-i revin pe perioada custodierii, având posibilitatea studierii acestora atât în camerele de deținere, cât și la biblioteca centrului, în toate aceste spații enumerate existând câte un exemplar din Regulamentul de ordine interioară, în care este prezentată Oferta de programe și activități educative, de asistență psihologică și socială; ● informațiile referitoare la posibilitatea accesării unor servicii de asistență psihologică nu se regăseau formulate clar în procesul verbal de aducere la cunoștință a drepturilor și obligațiilor, încheiat între conducerea centrului și persoana reținută/arestată, imediat după introducerea acesteia în arest, în concordanță cu prevederile Legii 254/2013, art. 111, alin. (2) „Persoanele aflate în centrele de reținere și arestare preventivă sunt cazate, de regulă, în comun, putând presta muncă, la cerere, în interesul centrului și putând beneficia de asistență psihologică și moral-religioasă, în interiorul centrului, sub pază și supraveghere, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi.”(C.R.A.P. Sălaj). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului introducerea informațiilor referitoare la posibilitatea accesării serviciilor de asistență psihologică în procesul verbal de aducere la cunoștință a drepturilor și obligațiilor, încheiat între conducerea centrului și persoana reținută/arestată, imediat după introducerea acesteia în arest. **Unitatea vizitată a răspuns** că recomandarea a fost implementată. ● **nici unul dintre minorii custodiați nu a beneficiat de asistență psihologică**, în conformitate cu prevederile art. 117 alin. (2) din Legea nr. 254 din 19 iulie 2013, privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal „Pe timpul executării arestării preventive, minorului i se acordă asistență psihologică, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale.”(C.R.A.P. Sălaj). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului acordarea asistenței psihologice tuturor persoanelor minore custodiate în centru, în condițiile legii. **Unitatea vizitată a transmis** că recomandarea a fost implementată; ● **nu s-a acordat asistență psihologică tuturor persoanelor minore custodiate în centru**, în condițiile legii (C.R.A.P. Harghita). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului acordarea asistenței psihologice tuturor persoanelor minore custodiate în centru. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandările făcute.** ● nu era asigurat un spațiu cu destinația de cabinet psihologic, în conformitate cu prevederile Procedurii privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (C.R.A.P. Harghita). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului asigurarea unui spațiu cu destinația de cabinet psihologic. **Unitatea vizitată urmează să răspundă la recomandările făcute.**

● **Alte aspecte:** ● nu a fost emis Ordinul de înființare, organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventivă în conformitate cu prevederile art. 107 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de

organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările ulterioare (C.R.A.P. nr. 3 București). **Avocatul Poporului a emis o recomandare conducerii Ministerului Administrației și Internelor, să întreprindă măsurile legale care se impun pentru efectuarea demersurilor în vederea adoptării Ordinului Ministrului Afacerilor Interne pentru organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă**, pentru a respecta prevederile art. 107 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările ulterioare, având în vedere că la data vizitei centrul era organizat și funcționa în baza Ordinului Ministrului Administrației și Internelor nr. 988/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale M.A.I. **Ministerului Administrației și Internelor** urmează să răspundă la recomandarea formulată • centrul dispunea de o cutie poștală, care era amplasată pe hol, în afara sectorului de deținere, fapt ce împiedica persoanele private de libertate să-și exercite nestingherit dreptul la petiționare și corespondență, fiind într-un fel „dependente” de personalul angajat al unității de poliție, care putea depune sau nu corespondența/petiția acestora la cutia poștală (C.R.A.P. nr. 3 București). **Avocatul Poporului a recomandat conducerii C.R.A.P. nr. 3 București** amplasarea cutiei poștale în interiorul sectorului de deținere, astfel încât persoanele private de libertate să-și exercite nestingherit dreptul de petiționare și dreptul la corespondență și completarea art. 32 din Regulamentul de ordine interioară al C.R.A.P. nr. 3 privind dreptul de petiționare, în sensul introducerii după sintagma <către administrația Centrului> și ”*autoritățile publice, instituțiile publice, organele judiciare etc.*”, dat fiind faptul că, la data vizitei acesta prevedea următoarele: ”Pentru apărarea unor drepturi sau interese persoanele private de libertate sau orice persoană autorizată, instituție, organizație guvernamentală poate să adreseze cereri, reclamații și sesizări către administrația Centrului”. Or, potrivit art. 63 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 ”*termenul petiție include orice cerere sau sesizare adresată autorităților publice, instituțiilor publice, organelor judiciare, instanțelor naționale și internaționale*” și nu doar administrației locului de deținere. **Conducerea C.R.A.P. nr. 3 București urmează să răspundă la recomandarea formulată.** • la avizierul centrului erau afișate numărul de telefon al Baroului București și numele judecătorului de supraveghere a privării de libertate, însă nu erau menționate și alte coordonate de contact (denumire, număr de telefon, adresă etc.) ale altor autorități publice, instituții publice, organe judiciare etc., care ar fi putut fi necesare persoanelor custodiate în situația în care acestea, în baza dreptului de petiționare, ar fi dorit să adreseze cereri, reclamații și sesizări pentru apărarea drepturilor lor. De asemenea, nici în mapele de cameră ale persoanelor custodiate de unitatea de poliție vizitată nu se regăsea o listă cu coordonate de contact ale altor autorități publice, instituții publice, organe judiciare ș.a. (C.R.A.P. nr. 3 București). **Avocatul Poporului a recomandat** afișarea la avizierul centrului a coordonatelor de contact - denumire, număr de telefon, adresă etc. - ale altor autorități publice, instituții publice, organe judiciare etc., ținând cont că la momentul efectuării vizitei, la avizier erau afișate doar numărul de telefon al Baroului București și numele judecătorului de supraveghere a privării de libertate. **Conducerea C.R.A.P. nr. 3 București urmează să răspundă la recomandarea formulată.**

► **Pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2016 la care răspunsul din partea instituțiilor vizitate a fost primit în anul 2017 au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care menționăm:**

• **Referitor la condiții de cazare:** • preocuparea conducerii centrelor pentru îmbunătățirea condițiilor de custodie ale persoanelor încarcerate, prin diferite solicitări de investiții (C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea); • înlocuirea de ferestre și uși, placarea cu gresie

și faianță a grupurilor sanitare, zugrăvirea unor camere de deținere, achiziționarea unei mașini de spălat necesare pentru spălarea lenjeriilor și a hainelor persoanelor reținute și arestate preventiv și a unei mașini de uscat rufe automată, modernizarea ușii de acces în incinta centrului, respectiv dotarea acesteia cu un sistem de deschidere electric acționabil din biroul șefului de tură, montarea în camera de vizită a unui interfon prevăzut cu buton de panică, cu corespondent în biroul șefului de tură (*C.R.A.P. Timiș*); ● delimitarea spațiilor de cazare, separat de spațiile administrative. De asemenea, ca urmare a implementării mecanismului norvegian privind consolidarea capacității de reținere și arest preventiv, în camerele de deținere au fost montate 10 aparate de aer condiționat, iar la toate camerele de deținere s-au montat ferestre termopan. Spațiul de deținere a fost renovat conform destinațiilor specifice spațiilor de deținere din cadrul centrului, iar la momentul vizitei se putea asigura cazarea în 10 camere de deținere, pentru maxim 30 de persoane private de libertate, asigurându-se respectarea spațiului de 4 m²/persoană privată de libertate (*C.R.A.P. Vâlcea*); ● lucrări de modernizare și separare a spațiului de detenție de zona administrativă, mutându-se cabinetul medical și biroul de comandă în zona administrativă (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● centrul era într-un proces de modernizare și igienizare, astfel că toate camerele de deținere erau dotate cu aparate de aer condiționat și fuseseră igienizate (*C.R.A.P. Neamț*); ● nu exista fenomenul de supraaglomerare în niciun centru de reținere și arestare preventivă vizitat (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți*); ● igienizarea se făcea conform unui plan de măsuri, după identificarea problemelor de pe fiecare cameră de reținere (*C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. nr. 1 București*); ● apa caldă și apa rece erau asigurate în permanență (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. nr. 1 București*); ● deratizarea și dezinsecția tuturor spațiilor aresturilor se efectuau periodic, conform normelor legale aplicabile în domeniu (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. nr. 1 București*); ● se afla în curs de derulare un proiect ce prevedea înlocuirea sistemului de termoficare, urmând să se achiziționeze și monteze două centrale termice, dintre care una va deservi centrul de reținere (*C.R.A.P. Neamț*); ● camerele de deținere erau dotate cu grup sanitar propriu (*C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Timiș*); ● calitatea corespunzătoare a cazarmamentului (*C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Timiș*); ● hrana era preparată, cu respectarea normelor de hrană stabilite, a confesiunii religioase și a afecțiunilor medicale de care suferea fiecare persoană privată de libertate (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți*); ● respectarea normelor în vigoare privind păstrarea probelor alimentare (*C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. nr. 5 București*); ● bucătăria sau camera de distribuire a alimentelor era dotată cu aragaz, rafturi, mese, scaune, chiuveță, dulapuri și trei frigidere în care deținuții își puteau depozita și alimentele aduse de familie (*C.R.A.P. Vaslui*).

● **Referitor la asistența medicală:** ● existența cabinetului medical amenajat în incinta centrului (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. nr. 5 București*); ● acordarea asistenței medicale de personal medical calificat (*C.R.A.P. Timiș*); ● asigurarea permanenței în acordarea serviciilor medicale (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea*); ● păstrarea medicamentelor în condiții corespunzătoare de siguranță (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea*);

● persoanele private de libertate beneficiau de tratament medical în mod gratuit (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea*); ● dotarea cu trusă medicală de urgență (*C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Timiș*); ● asigurarea serviciilor de medicină dentară la cabinetul din incinta centrului (*C.R.A.P. nr. 1 București*); ● dotarea centrului cu autosanitară proprie (*C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. nr. 5 București*); ● centrul avea registru de consemnare a existenței mărcilor traumatice și a semnelor fizice de rele tratamente, abuzuri sau tortură și proceduri respectate în acest sens (*C.R.A.P. nr. 5 București*); ● administrarea tratamentului recomandat

de medic se făcea strict supravegheat (*C.R.A.P. Neamț*); ● lipsa cazurilor de deces și a sinuciderilor (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Neamț, C.R.A.P. Vâlcea*).

● **Referitor la asistența psihologică:** ● asistența psihologică era acordată, la solicitarea șefului de centru, minorilor custodiați în centru, persoanelor cu dificultăți de adaptare la mediul carceral și celor cu diferite deficiențe de ordin psihic (*C.R.A.P. Neamț*); ● la depunerea în centru, minorii erau consiliați de către psihologul centrului. Pentru celelalte situații, psihologul venea o dată la două săptămâni pentru consilierea persoanelor cu probleme psihologice custodate (*C.R.A.P. Vaslui*); ● persoanele private de libertate erau informate cu privire la dreptul lor la asistență psihologică, acestea semnând la introducerea în centru Declarația în care erau cuprinse drepturile, obligațiile și interdicțiile pe perioada custodierii în centru. Drepturile persoanelor custodate erau afișate pe hol și în fiecare cameră de deținere (*C.R.A.P. Vâlcea*).

► **În ceea ce privește centrele pentru reținere și arestare preventivă vizitate în anul 2016 la care răspunsul din partea autorităților a fost formulat în cursul anului 2017, deficiențele constatate au fost următoarele:**

● **Referitor la condițiile de cazare:** ● capacitatea de cazare a centrului era depășită (*C.R.A.P. nr. 5 București*). **Avocatul Poporului a recomandat** respectarea capacității de cazare a centrului și identificarea soluțiilor pentru asigurarea spațiului minim de cazare, în camerele de detenție, unde persoanelor private de libertate le revenea o suprafață mai mică de 4 m². **Conducerea C.R.A.P. nr. 5 București** a comunicat faptul că în ceea ce privește respectarea normelor privind spațiul carceral, raportat la numărul de persoane private de libertate, conform Ordinului Ministrului Justiției nr. 433/C/2010, a fost informată Direcția Generală de Poliție a Municipiului București-Serviciul Independent de Reținere și Arestare Preventivă, astfel încât, cu ocazia distribuirii persoanelor față de care s-a dispus luarea unei măsuri privative de libertate (ordonanță de reținere, mandat de arestare preventivă, mandat de arestare preventivă în vederea extrădării), să se respecte prevederile legale anterior menționate. Totodată, centrul a fost dotat cu saltele și paturi noi, ce sunt prevăzute cu spații pentru depozitarea efectelor personale pentru persoanele private de libertate. Cu această ocazie, a fost redus numărul locurilor de deținere, în sensul că, la camera nr. 1, prevăzută anterior vizitei reprezentanților instituției Avocatul Poporului cu un număr de 10 paturi, în prezent sunt dispuse un număr de 8 paturi, iar la camera nr. 2, prevăzută anterior vizitei cu un număr de 6 paturi, în prezent sunt dispuse un număr de 4 paturi; ● servitul mesei se făcea în camere, centrul nedispunând de sală de mese. De asemenea centrul nu avea amenajată o bibliotecă (*C.R.A.P. nr. 5 București*). **Avocatul Poporului a recomandat** examinarea posibilității amenajării unei săli de mese și a unei biblioteci la nivelul Centrului, având în vedere că potrivit prevederilor art. 232 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, sectorul de cazare are, de regulă, bibliotecă. **Conducerea C.R.A.P. nr. 5 București a comunicat** că a fost dotată o cameră, cu aparatură specifică, în vederea efectuării exercițiilor fizice și a fost înființată totodată o bibliotecă la care au acces toate persoanele custodate;

● în cadrul unei secții a centrului s-a constatat că dotarea camerelor de cazare cu mobilier pentru păstrarea obiectelor și bunurilor personale era deficitară și curtea de plimbare nu era dotată cu scaune sau bănci. Toaletele nu asigurau intimitatea persoanelor arestate și nu erau

ventilate corespunzător. Camera de anchetă nu era dotată cu sistem de supraveghere video (*C.R.A.P. nr. 5 București*). **Avocatul Poporului a recomandat** dotarea camerelor de cazare cu mobilier pentru păstrarea obiectelor și bunurilor personale și dotarea curții de plimbare cu scaune sau bănci; efectuarea lucrărilor de reparații și de igienizare a spațiilor centrului; modificarea toaletelor camerelor în scopul respectării normelor igienico-sanitare și a asigurării intimității persoanelor private de libertate; îmbunătățirea ventilației și dotarea cu sistem de supraveghere video a camerei de anchetă. **Conducerea C.R.A.P. nr. 5 București a comunicat** că recomandările instituției Avocatul Poporului au fost înaintate în fotocopie la Direcția Generală de Poliție a Municipiului București-Serviciul Logistică. **Având în vedere răspunsul formulat de conducerea C.R.A.P. nr. 5 București** privind recomandările cuprinse în Raportul de vizită și măsurile luate pentru conformarea la acestea, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au propus, în data de 14 iulie 2017, **continuarea dosarului privind vizita inopinată efectuată la C.R.A.P. nr. 5 București, prin întocmirea unei adrese către Direcția Generală de Poliție a Municipiului București pentru recomandările de mai sus la care răspunsurile au fost nesatisfăcătoare**; • mobilier de strictă necesitate insuficient pentru depozitarea obiectelor personale, pentru efectuarea igienei și pentru servirea mesei (*C.R.A.P. Neamț*). **Avocatul Poporului a recomandat** asigurarea unor condiții de detenție corespunzătoare prin dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor și obiectelor personale. **În răspunsul formulat conducerea C.R.A.P. Neamț a precizat** că au fost dotate camerele de detenție cu 31 de paturi și saltele noi prevăzute cu sertare care asigură posibilitatea păstrării bunurilor și obiectelor personale; • lipsa unei săli de mese, persoanele custodiate servind masa în camere, precum și calitatea necorespunzătoare a hranei (*C.R.A.P. Neamț*). **Avocatul Poporului a recomandat** examinarea posibilității amenajării unei săli de mese la nivelul centrului și luarea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea calității hranei oferite persoanelor private de libertate. **Conducerea C.R.A.P. Neamț a răspuns** că recomandarea nu a fost implementată astfel că la nivelul centrului nu a fost identificată o soluție viabilă de amenajare a unei săli de mese, neexistând spații care să permită instalarea obiectelor de mobilier necesare pentru a asigura servirea mesei de către mai multe persoane în același timp. Conform celor transmise de conducerea centrului hrana era pregătită de către personal specializat (2 bucătari), încadrându-se în condițiile prevăzute de norme și fiind preparată conform rețetelor (toate produsele aprovizionate sunt însoțite de buletine de analiză sau declarații de conformitate); • accesul restricționat al persoanelor private de libertate la grupurile sanitare (*C.R.A.P. Neamț*). **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea unor soluții pentru asigurarea accesului permanent al persoanelor private de libertate la grupurile sanitare, având în vedere că, în pofida soneriilor pentru apelarea personalului în vederea prezentării la grupurile sanitare, prezența găleților în camere certifica satisfacerea nevoilor fiziologice de către deținuți în camere. **Conducerea C.R.A.P. Neamț a răspuns** că în urma analizei efectuate nu au fost identificate soluții pentru asigurarea accesului permanent al persoanelor private de libertate la grupurile sanitare, dar personalul centrului a fost instruit să permită accesul la grupurile sanitare permanent și nelimitat persoanelor private de libertate, la solicitarea acestora. Camerele de cazare erau dotate cu găleți necesare colectării gunoierului menajer acestea nefiind destinate satisfacerii nevoilor fiziologice; • starea precară de curățenie a grupurilor sanitare, lipsa dotărilor și a aerisirii corespunzătoare a grupurilor sanitare (*C.R.A.P. Neamț*). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru finalizarea lucrărilor de investiții: igienizarea și modificarea toaletelor în scopul respectării normelor igienico-sanitare, dotarea băilor comune cu mobilierul și utilitățile necesare, asigurarea unei aerisiri corespunzătoare în vederea eliminării condensului,

mușgaiului și mirosului neplăcut. **Conducerea C.R.A.P. Neamț a răspuns** că recomandarea a fost implementată fiind finalizate lucrările de amenajare ale unuia dintre grupurile sanitare, acesta fiind dotat cu obiecte sanitare antivandal. Grupul sanitar a fost igienizat în întregime, la amenajare fiind avute în vedere și eliminarea posibilităților de apariție a condensului, mușgaiului sau mirosului neplăcut.

● **Referitor la asistența medicală:** ● nu era asigurată permanența în acordarea asistenței medicale. La data vizitei nu exista nici un asistent medical angajat al centrului, postul fiind vacant (*C.R.A.P. Mehedinți*). **Avocatul Poporului a recomandat** continuarea demersurilor privind încadrarea de personal medical (medic, asistent medical), care să asigure în mod corespunzător asistența medicală a persoanelor custodiate în centru; **Conducerea C.R.A.P. Mehedinți a răspuns** că asistența și tratamentul medical pentru persoanele private de libertate în C.R.A.P. – I.P.J. Mehedinți au fost acordate până la data de 01.10.2016 de către șeful Centrului Medical Mehedinți, prin delegare de la Centrul Medical Dolj al M.A.I., centrul rămânând în continuare fără un medic de unitate/asistent medical, deși au fost inițiate numeroase demersuri și solicitări la Direcția Medicală din M.A.I. După data de 01.10.2016 s-a reușit încheierea a două protocoale de acordare a asistenței medicale inițiale și de urgență pentru persoanele private de libertate cu Spitalul Județean de Urgență Drobeta-Turnu Severin – Cabinetul Medical de Medicină Sportivă și cu Centrul de Permanență Drobeta-Turnu Severin din cadrul Policlinicii Clinic Invest, protocoale care au rezolvat pe moment asistența primară și inițială, până la încadrarea de către M.A.I. a unor medici de unitate. De altfel, în luna noiembrie 2016 Direcția Medicală a M.A.I. a scos la concurs pentru sursa externă mai multe locuri de medici de familie (3 posturi pentru C.M.J. Mehedinți, la care s-a înscris la concurs și a promovat un singur medic ce se preconiza a fi încadrat începând cu 15.01.2017). O dată pe săptămână centrul este vizitat și de către medicul delegat al C.M.J. Gorj, care efectuează consultații și emite rețete în baza recomandărilor de specialitate. În baza raportului, am reiterat Direcției Medicale M.A.I. (C.M.D.T.A. „Dr. Nicolae Kretzulescu” București) asigurarea pentru C.R.A.P.- I.P.J. Mehedinți a unui medic cât și a unui asistent medical, astfel încât personalul operativ al centrului să nu mai aibă nici o tangență cu actul medical al distribuirii medicamentelor către persoanele private de libertate. Până la data elaborării prezentului material nu ni s-a comunicat un răspuns. ● nu existau în dotarea cabinetului teste rapide pentru depistarea bolilor infecto-contagioase (HIV, hepatită) (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea*). **Avocatul Poporului a recomandat** achiziționarea unor teste rapide pentru depistarea la nivelul cabinetului medical a unor posibile boli infecto-contagioase (HIV, hepatite virale etc.). **Unitățile vizitate au răspuns** că s-a solicitat Centrului Medical Județean Timiș achiziționarea de teste rapide pentru depistarea, la nivelul cabinetului medical din C.R.A.P. Timiș, a unor posibile boli infecto – contagioase (HIV, hepatite virale, etc.), respectiv Centrului Medical Județean Vâlcea, care deservește activitatea centrului din punct de vedere medical, care a informat administrația centrului de reținere și arestare preventivă că prin Planul anual de aprovizionare pentru anul 2017, a solicitat un număr de 200 kit-uri rapide pentru depistarea HIV și 200 pentru depistarea hepatitei. ● cabinetul medical, format doar dintr-o cameră, nu era în măsură să asigure confidențialitatea și intimitatea examinării medicale a persoanelor arestate (*C.R.A.P. Neamț*). **Avocatul Poporului a recomandat** asigurarea asistenței medicale corespunzătoare prin amenajarea cabinetului medical și angajarea personalului medical în număr suficient pentru asigurarea continuității acordării asistenței medicale, precum și pentru îndeplinirea corectă a atribuțiilor personalului medical, având în vedere că administrarea tratamentelor și completarea fișelor sunt atribuții ale personalului medical. **În răspunsul formulat, conducerea C.R.A.P. Neamț a precizat** că în

urma alocării fondurilor necesare de către Inspectoratul General al Poliției Române, a fost amenajat cabinetul medical într-o altă încăpere, acesta fiind dotat corespunzător și asigurând confidențialitatea activităților specifice. De asemenea, ni s-a mai comunicat că reglementarea detaliată a modului de asigurare a asistenței medicale și administrării medicamentelor persoanelor private de libertate aflate în centrele de reținere și arestare preventivă va fi realizată prin regulamentul prevăzut la art. 107 alin (2) din *Legea nr. 254/19.07.2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*. În continuare, am fost informați că, până la intrarea în vigoare a actului normativ, se asigură în bune condiții dreptul la asistență medicală a persoanelor private de libertate.

● **Referitor la asistența psihologică:** ● lipsa informațiilor referitoare la posibilitatea accesării serviciilor de asistență psihologică (*C.R.A.P. nr. 5, București*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului informarea periodică și încurajarea persoanelor private de libertate de a solicita servicii de asistență și consiliere psihologică pe perioada custodiei, ținând seama că unele dintre aceste persoane erau custodiate pe o perioadă mare de timp. **Unitatea vizitată a comunicat** că la nivelul fiecărei camere de deținere a fost întocmită o mapă ce conține toate informațiile necesare pentru persoanele private de libertate, cu privire la drepturile și obligațiile ce le revin, incluzând datele de contact și atribuțiile instituției Avocatul Poporului, cât și date și informații cu privire la dreptul de asistență psihologică. De asemenea, raportul privind vizita efectuată de reprezentanții instituției Avocatul Poporului a fost prelucrat cu toți polițiștii din cadrul centrului, în vederea respectării recomandărilor formulate; ● referitor la deficiențele constatate în asigurarea asistenței psihologice (*C.R.A.P. Vâlcea*): **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului desfășurarea activităților de asistență psihologică într-un spațiu adecvat și cu toate dotările necesare, tehnice și metodologice. **Unitatea vizitată a comunicat** că pentru desfășurarea activităților de asistență psihologică a persoanelor private de libertate aflate în centru, inclusiv minori, au fost realizate următoarele: a fost înființat Registrul de evidență a activității psihologice cu persoanele private de libertate, înregistrat la secretariatul unității; a fost identificat în incinta centrului un spațiu de lucru, tip birou, cu destinația cabinet asistență psihologică, care a fost igienizat în totalitate și utilat cu birou de lucru, mobilier tip bibliotecă și sistem de iluminare artificială corespunzător; prin implicarea psihologului din cadrul inspectoratului urmează ca în trimestrul I al anului 2017 dotările specifice acestui spațiu să fie completate în funcție de resursele financiare alocate; ● referitor la deficiențele constatate în asigurarea asistenței psihologice (*C.R.A.P. nr. 5 București*): **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului monitorizarea stării de sănătate mintală și a statusului psiho-emoțional a persoanelor aflate în tratament psihiatric sau cu riscuri identificate în sfera psihologică. **Unitatea vizitată a comunicat** că persoanele private de libertate au fost informate cu privire la dreptul de asistență psihologică, iar raportul privind vizita efectuată de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului a fost prelucrat cu toți polițiștii din cadrul centrului, în vederea respectării recomandărilor formulate; ● **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului încurajarea accesării serviciilor psihologice de către persoanele private de libertate (*C.R.A.P. Mehedinți*). **Unitatea vizitată a transmis** că persoanele private de libertate sunt înștiințate la introducerea în arest cu privire la toate drepturile pe care le au, inclusiv că pot accesa serviciile psihologice când doresc. Personalul centrului promovează și stimulează accesarea acestor servicii de către persoanele încarcerate și are în vedere, zilnic, observarea oricărui comportament dezadaptativ, iar medicul consemnează în fișa medicală orice suspiciune de această natură și dispune asupra conduitei de urmat, după caz. ● lipsa acordării asistenței psihologice minorilor custodiați (*C.R.A.P.*

Vâlcea). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului asigurarea asistenței psihologice persoanelor minore custodiate. **Unitatea vizitată a transmis** că va informa în scris pentru fiecare caz în parte psihologul din cadrul inspectoratului, în vederea acordării asistenței psihologice minorilor custodiat.

► **Cu privire la alte aspecte:**

● **Față de răspunsul primit la recomandările către C.R.A.P. Timiș, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au revenit la C.R.A.P. Timiș cu o adresă pentru reexaminarea celor comunicate la următoarele recomandări, prezentate mai jos împreună cu răspunsul C.R.A.P. Timiș:**

- referitor la asigurarea convorbirilor telefonice, în centru erau instalate două aparate telefonice, câte unul pe fiecare secție (parter și etaj), care nu erau dotate cu paravane pentru asigurarea confidențialității convorbirilor. **Avocatul Poporului a recomandat** dotarea celor două aparate telefonice instalate pe holurile centrului cu paravane, care să asigure confidențialitatea convorbirilor telefonice efectuate de persoanele arestate. **În răspunsul formulat, conducerea C.R.A.P. Timiș a răspuns** că s-au făcut propuneri pentru montarea unor asemenea dispozitive, urmând ca în funcție de fondurile alocate să fie derulate aceste achiziții;

- referitor la respectarea dreptului la informare, cu excepția a trei camere, toate celelalte aveau în dotare aparate tv. **Avocatul Poporului a recomandat** dotarea tuturor camerelor de deținere cu aparate tv. **Conducerea C.R.A.P. Timiș a răspuns** că în conformitate cu prevederile art. 197 alin. (1) din H.G. 157/2016, administrația centrului asigură recepția programelor de radio și ale televiziunii publice, în vederea asigurării dreptului la informare. Mai mult, având în vedere necesitatea asigurării dreptului la informare, administrația centrului a efectuat demersurile necesare în conformitate cu prevederile art. 197 alin. (2) din H.G. 157/2016, urmând ca în funcție de fondurile alocate să fie achiziționate și montate asemenea aparate și în camerele în care nu există în prezent. Totodată, se precizează faptul că persoanele private de libertate pot primi și folosi în perioada custodierii în centru aparate tv, în conformitate cu prevederile Anexei nr. 2 a H.G. 157/2016;

- referitor la transportul persoanelor private de libertate, existau două mijloace de transport: o autodubă care nu avea instalație de aer condiționat și o altă autodubă care avea instalație de aer condiționat doar în compartimentul în care se aflau persoanele reținute. Nu era asigurată o temperatură corespunzătoare în interiorul autodubelor, acestea fiind vechi. **Avocatul Poporului a recomandat** realizarea transportului persoanelor private de libertate cu mijloace de transport care să asigure temperaturi corespunzătoare în timpul transportului, atât pentru persoanele arestate, cât și pentru personalul de escortă. **În răspunsul formulat, conducerea C.R.A.P. Timiș a precizat** că prin proiectul *Consolidarea capacității de arest preventiv de a respecta instrumentele internaționale relevante privind drepturile omului*, o autospecială a fost dotată cu aparat de aer condiționat, astfel încât să se asigure o temperatură corespunzătoare în spațiul destinat transportului persoanelor private de libertate. Totodată s-a solicitat I.G.P.R. – Direcției de Logistică, ca în funcție de posibilitățile financiare existente, să fie analizată și posibilitatea înlocuirii celor două autospeciale aflate în dotarea C.R.A.P. Timiș.

Propuneri

● Asigurarea accesului persoanelor private de libertate pe timpul nopții la toaletă, având în vedere în vedere că potrivit normelor Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (C.P.T.) „*Persoanelor din custodie*

trebuie să li se permită satisfacerea necesităților naturale la momentul dorit în condiții decente și de curățenie, să li se ofere condiții adecvate de spălare;

- Dotarea fiecărui centru de reținere și arestare preventivă cu un cabinet medical cu personal medical propriu (medic, asistenți medicali);
- Elaborarea Ordinului Ministrului Afacerilor Interne pentru organizarea și funcționarea Centrelor de Reținere și Arestare Preventivă în conformitate cu prevederile art. 107 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările ulterioare;
- Dotarea cabinetelor medicale cu teste rapide pentru depistarea bolilor infecto-contagioase (HIV, hepatită);
- Asigurarea confidențialității și intimității examinării medicale a persoanelor arestate; Asigurarea confidențialității convorbirilor telefonice;
- Amplasarea cutiei poștale în interiorul sectorului de deținere astfel încât persoanele private de libertate să-și exercite nestingherit dreptul de petiționare și dreptul la corespondență;
- Asigurarea asistenței psihologice minorilor custodiați în conformitate cu prevederile art. 117 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, conform căruia ”Pe timpul executării arestării preventive, minorului i se acordă asistență psihologică, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale”;
- Amenajarea curților de plimbare cu dotările necesare (mese, bănci, acoperiș) astfel încât să poată fi utilizate și în condiții nefavorabile, precum și amenajarea unor toalete și instalarea unor surse de apă potabilă în perimetrul acestora;
- Realizarea transportului persoanelor private de libertate cu mijloace de transport care să asigure temperaturi corespunzătoare în timpul transportului, atât pentru persoanele arestate, cât și pentru personalul de escortă.

VII. Penitenciare

Penitenciarele sunt servicii publice specializate ale căror principale atribuții sunt custodierea persoanelor private de libertate în timpul executării pedepselor și formarea unei atitudini sociale adecvate pentru adaptarea și integrarea la o viață normală în societate, după liberare.

Privarea de libertate trebuie să se realizeze cu asigurarea respectării demnității umane, ocrotirea sănătății, dezvoltarea abilităților folositoare pentru reintegrarea în societate, fără depășirea nivelului suferinței detenției.

Respectarea demnității deținuților ca persoane umane trebuie să reprezinte valoarea etică de bază pentru persoanele responsabile de locurile de detenție și cei care lucrează în cadrul acestora, precum și pentru organele care efectuează vizitele și care sunt împuternicite cu funcția de supraveghere. Acest principiu de bază este stipulat în mod clar în art. 10 al Pactului Internațional privind drepturile civile și politice ”Orice persoană privată de libertate va fi tratată cu umanitate și cu respectarea demnității inerente persoanei umane”. (Asociația pentru prevenirea torturii, Ghid practic, Monitorizarea locurilor de detenție).

Măsurile privative de libertate presupun pentru deținuți anumite inconveniente. Cu toate acestea, privarea de libertate nu duce la pierderea drepturilor conferite de Convenție. În acest context, art. 3 din Convenție impune autorităților obligația de a asigura deținuților condiții cu respectarea demnității umane, precum și de a se asigura că modalitatea de executare nu supune persoana unor suferințe sau încercări de o intensitate care să depășească

nivelul rezonabil inerent detenției și că sănătatea deținuților este asigurată într-o manieră adecvată.

Actele normative care reglementează activitatea acestui loc de detenție sunt următoarele: • Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare; • Legea nr.169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal; • Hotărârea Guvernului nr. 157/2018 privind Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013; • Hotărârea Guvernului nr. 756/2016 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor și pentru modificarea H.G. nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției; • Ordinul nr.1676/C/2010 al Ministrului Justiției pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor; • Deciziile nr. 550/2011 și nr. 507/2012 ale Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare penitenciare și penitenciare spital, cu modificările și completările ulterioare; • Ordinul nr. 2056/C/2007 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Normelor metodologice pentru stabilirea unitară a drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate; • Ordinul nr. 2714/C/2008 al Ministerului Justiției privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite, cumpărate, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate, cu modificările și completările ulterioare; • Ordinul nr. 433/C/2010 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a deținuților; • Ordinul nr. 3541/C/2012 al Ministrului Justiției pentru aprobarea valorilor actualizate ale normelor de hrană ale persoanelor private de libertate; • Ordinul nr. 2199/2011 al Ministrului Justiției pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile de organizare și desfășurare a activităților educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială din penitenciare; • Ordinul nr. 429/C/2012 al Ministrului Justiției privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor; • Deciziile nr. 438/2013 și nr. 377/2014 ale Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru aprobarea Metodologiei privind acordarea recompenselor pentru persoanele aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, pe baza Sistemului de creditare a participării deținuților la activități și programe de educație, asistență psihologică și socială, la activități lucrative, precum și în situații de risc.

► În prezent, sistemul penitenciar se confruntă cu problema supraaglomerării, ceea ce are consecințe asupra tuturor celorlalte activități desfășurate în penitenciare, mai ales asupra condițiilor de detenție. Deficitul locurilor de cazare din unitățile penitenciare determină încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate la demnitate, la integritate fizică și psihică, la asistență medicală, la informație, la muncă etc.

Potrivit normelor CPT, toate serviciile și activitățile dintr-un penitenciar vor fi afectate în mod negativ dacă este necesar să adăpostească mai mulți deținuți decât capacitatea pentru care a fost amenajată. Nivelul de supraaglomerare poate fi prin el însuși un tratament inuman și degradant din punct de vedere fizic.

Cu privire la aspectele prezentate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat în jurisprudența sa că lipsa serioasă de spațiu din celulă este un factor important în calificarea condițiilor de detenție ca degradante. Ca urmare a numărului mare de dosare aflate pe rolul

său cu privire la condițiile necorespunzătoare de detenție din penitenciarele din România, la data de 25 aprilie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat decizia-pilot în cazul României privind condițiile din penitenciare. Procedura de hotărâre-pilot a fost dezvoltată ca o tehnică prin care să fie identificate problemele structurale care stau la baza dosarelor repetitive împotriva unei țări și prin care statele ar fi obligate să soluționeze acele probleme. **Decizia în cazul României a stabilit că statul român are 6 luni la dispoziție ca să prezinte un plan de măsuri care să rezolve suprapopularea și condițiile din penitenciare. Astfel, România trebuia să prezinte un "calendar precis" pentru a pune în aplicare măsurile generale potrivite să rezolve problema suprapopulării penitenciarelor și a condițiilor necorespunzătoare de detenție.**

În acest sens, la mijlocul anului 2017 a fost adoptată Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, care stabilea că pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 6 zile din pedeapsa aplicată. De asemenea, o altă măsură luată de Parlament prin intermediul Legii nr. 169/2017 se referă la prestarea muncii remunerate de către deținuți. Astfel, pentru trei zile de muncă se consideră patru zile executate din pedeapsă, pentru două zile de muncă se consideră trei zile executate din pedeapsă, iar pentru o noapte de muncă se consideră două zile executate. Legea a avut un dublu scop și anume, de a acorda o compensare persoanelor care execută pedepse privative de libertate în condiții necorespunzătoare și de a micșora supraaglomerarea din penitenciare.

Aspectele monitorizate în cadrul vizitelor și anchetelor efectuate în cursul anului 2017 s-au referit la: • condițiile de cazare și igienico-sanitare; • hrana și calitatea apei; • tratamentul aplicat persoanelor private de libertate; • asistența medicală; • asistența psihologică și socială; • verificarea respectării procedurii acordării permisiunii de ieșire din penitenciar în cazul participării persoanelor condamnate la înhumarea soțului sau soției, unui copil, părinte, frate sau soră ori bunic sau bunică, precum și examinarea cazurilor de suicid din penitenciar.

Cu privire la condițiile de cazare majoritatea deficiențelor constatate s-au referit la supraaglomerarea spațiilor, lipsa mobilierului necesar depozitării îmbrăcăminte și produselor alimentare, dispunerea paturilor pe trei nivele, dotarea camerelor de detenție cu mobilier și saltele vechi și uzate, camere de detenție neigienizate corespunzător (pereți murdari și nezugrăviți care prezentau condens, mușcături și igrasie, tavane cu igrasie și infiltrații de apă), lipsa sălilor de mese sau numărul lor insuficient.

În ceea ce privește asigurarea asistenței medicale, la nivelul penitenciarelor a fost înregistrat un mare deficit de personal medical, fie prin lipsa medicilor generaliști, medicilor psihiatri, stomatologilor sau asistenților medicali.

Cu privire la tratamentul aplicat persoanelor private de libertate a fost înregistrată o situație în care deținuții au reclamat comportamentul abuziv al unui angajat al Penitenciarului Iași, aceste aspecte fiind confirmate de conducerea penitenciarului. Situația angajatului respectiv se afla în atenția conducerii penitenciarului și, în funcție de evoluția situației, urmând a se lua măsuri de cercetare disciplinară față de acesta.

► În anul 2017, instituția Avocatul Poporului **s-a sesizat din oficiu și au fost efectuate demersuri (vizite, anchete, solicitări de informații adresate instituțiilor în cauză) la:** Penitenciarul Tulcea, Penitenciarul București-Rahova, Penitenciarul București-Jilava, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Poarta Albă, Penitenciarul Iași.

Cu titlu de exemplu, amintim sesizarea din oficiu care a avut la bază articolul din cotidianul "Cuget Liber", potrivit căruia **un deținut din Penitenciarul Iași a fost găsit mort în celula sa** din Penitenciarul Iași. Articolul menționa că deținutul a primit îngrijiri în primă

fază de la cadrele medicale ale penitenciarului, după care a fost chemat un echipaj SMURD. Nu s-au identificat urme de violență pe corpul deținutului, iar la momentul apariției articolului nu se cunoaștea cauza decesului. În finalul articolului era relatată declarația purtătorului de cuvânt al penitenciarului, în care se menționa că a fost sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași și judecătorul delegat, iar cauza morții urma să se stabilească după efectuarea necropsiei. Din informațiile furnizate de personalul Penitenciarului Iași a reieșit faptul că, deținutul a fost arestat de Inspectoratul de Poliție Județean Bacău, depus la Penitenciarul Bacău și transferat ulterior la Penitenciarul Iași pentru executarea pedepsei privative de libertate. A fost în evidența cabinetului medical al Penitenciarului Iași cu diagnosticul de tulburare de personalitate antisocială, cu tulburări de comportament și conduită, corp străin ingerat voluntar, pentru care primea tratament conform recomandărilor medicului psihiatru.

În perioada iulie-septembrie 2017, deținutul s-a prezentat la cabinetul medical al unității de **20 ori pentru acuze subiective**, când a primit tratament simptomatic sau pentru a primi tratament cronic. Deținutul a fost internat în infirmeria unității, pentru monitorizarea stării de sănătate, din cauza unui corp străin ingerat (pastilă clor sanitar și ulterior linguriță), în timp ce se afla în tranzit la Penitenciarul Bacău.

De asemenea, a fost prezentat la Spitalul Sfântul Spiridon – Secția Gastroenterologie, pentru examene de specialitate în cursul lunii iunie 2017, cât și în luna septembrie 2017.

În datele de 04.09.2017 și 12.09.2017, au fost întocmite note telefonice către Penitenciarul-Spital Rahova, secția chirurgie, pentru evaluare și tratament chirurgical, **răspunsul fiind negativ la prima notă (motivat de lipsa de locuri) și pozitiv la a doua notă, deținutul fiind de acord la data de 11.09.2017 cu intervenția chirurgicală ce ar fi avut loc în Penitenciarul-Spital Rahova. Conform răspunsului Administrației Naționale a Penitenciarelor, pacientul urma să fie internat la Penitenciarul-Spital București-Rahova după data de 09.10.2017.**

La data de 02.10.2017, asistentul din tura de noapte a fost anunțat de către supraveghetorul de pe Secția 7 că deținutul nu prezenta semne vitale. Asistentul s-a deplasat la nivelul camerei, unde l-a găsit pe deținut în stop cardio-respirator, a început manevrele de resuscitare și a solicitat prezența unui echipaj SMURD. Echipajul a continuat manevrele de resuscitare, până când s-a pronunțat decesul.

În data de 02.10.2017 s-a efectuat necropsia la sediul Institutului de Medicină Legală Iași, stabilindu-se cauzele decesului ca fiind insuficiența cardiorespiratorie acută, hemoragie subarahnoidiană masivă și accident vascular cerebral hemoragic.

Din informațiile furnizate echipei de vizită de către personalul penitenciarului, cu privire la decesul deținutului, **Penitenciarul Iași nu a înaintat o sesizare către Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași**, motivat de faptul că nu exista suspiciunea unui deces cu violență. Până la data efectuării vizitei nu fusese primită necropsia de la Institutul de Medicină Legală, ci doar o informare cu privire la cauzele decesului.

Având în vedere că Penitenciarul Iași nu a înaintat o sesizare către parchet, deși art. 52 alin. (1) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal prevede că "În cazul decesului unei persoane condamnate, administrația penitenciarului înștiințează de îndată judecătorul de supraveghere a privării de libertate, parchetul și Administrația Națională a Penitenciarelor, familia persoanei decedate, o persoană apropiată acesteia sau, după caz, reprezentantul legal", **instituția Avocatul Poporului a sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași cu privire la aspectele constatate.**

► Tot în anul 2017, instituția Avocatul Poporului prin **Domeniul privind prevenirea torturii a sesizat organele de urmărire penală** în mai multe cazuri:

● Avocatul Poporului a sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul București în vederea obținerii de informații referitoare la stadiul soluționării dosarului penal, având ca obiect **decesul din luna mai 2017 a unei persoane private de libertate încarcerate la Penitenciarul București-Rahova**, precum și a soluției dispuse, eveniment în legătură cu care instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, fiind dispusă, totodată, și efectuarea unei anchete la unitatea penitenciară. Urmare a demersurilor întreprinse la Parchetul de pe lângă Tribunalul București în datele de 14 iunie 2017 și 01 noiembrie 2017, Parchetul de pe lângă Tribunalul București ne-a comunicat că în dosarul privind decesul persoanei private de libertate s-a dispus efectuarea unei autopsii medico-legale (în cauză nu fusese finalizat raportul de expertiză medico-legală) și s-au citat martori în vederea audierii. În acest context, aspectele menționate au rămas în atenția Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție până la finalizarea dosarului penal.

● Avocatul Poporului a sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul Tulcea în vederea obținerii de informații referitoare la stadiul soluționării dosarului penal, având ca obiect **decesul unei persoane private de libertate încarcerate la Penitenciarul Tulcea**, precum și a soluției dispuse, incident în legătură cu care instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, fiind dispusă, totodată, și efectuarea unei anchete la unitatea penitenciară. Urmare a demersurilor întreprinse la Parchetul de pe lângă Tribunalul Tulcea în datele de 10.04.2017 și 08.11.2017, Avocatul Poporului a fost informat că dosarul penal se află din data de 10.12.2016 la Biroul Investigații Criminale, pentru efectuarea cercetărilor privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de dispozițiile art. 192 alin. (1) Cod penal.

● Avocatul Poporului a transmis o sesizare Parchetului de pe lângă Tribunalul Argeș, pentru a comunica rezultatele cercetărilor efectuate în dosarul cauzei, în care **o persoană privată de libertate s-a sinucis, fiind custodiată în Penitenciarul Mioveni**.

● Sesizarea la Parchetul de pe lângă Tribunalul Arad a avut ca obiect rezultatele cercetărilor efectuate în dosarul privind decesul unei persoane private de libertate aflată în custodia Penitenciarului Arad. Urmare a demersurilor întreprinse la Parchetul de pe lângă Tribunalul Arad, Avocatul Poporului a fost informat că procurorul de caz a dispus clasarea cauzei în care a fost dispusă începerea urmăririi penale *in rem* în situația decesului persoanei private de libertate. Ordonanța a fost transmisă Penitenciarului Arad și IPJ Arad - Serviciul de Investigații Criminale (pentru a comunica aparținătorilor victimei).

● Parchetul de pe lângă Judecătoria Timișoara și Parchetul de pe lângă Judecătoria Botoșani au fost sesizate pentru a comunica Avocatului Poporului rezultatele cercetărilor efectuate în dosarul cauzei în care o persoană privată de libertate aflată în custodia Penitenciarului Timișoara, a fost supusă unor agresiuni fizice de către personalul din Penitenciarul Botoșani, în timpul unei revolte a deținuților din această unitate penitenciară.

● Avocatul Poporului a sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Jiu pentru a comunica rezultatele cercetărilor efectuate în dosarul cauzei, în care o persoană privată de libertate a sesizat o posibilă infracțiune de comercializare de produse alterate, la punctul comercial din incinta Penitenciarului Târgu Jiu.

● Parchetul de pe lângă Judecătoria Pitești urmează să comunice Avocatului Poporului rezultatele cercetărilor efectuate în dosarul cauzei în care o persoană privată de libertate custodiată la Penitenciarul Mioveni, ar fi fost victima unei altercații cu un alt deținut în timp ce se aflau în curtea de plimbare a penitenciarului.

De asemenea, în anul 2017, instituția Avocatul Poporului a primit informații de la Ministerul Justiției referitoare la actele de urmărire penală efectuate în legătură cu revoltele petrecute în anul 2016 în Penitenciarul Iași și Penitenciarul Botoșani.

Potrivit informațiilor comunicate, Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași a primit un număr de 71 de informări referitoare la examinări medicale în cadrul cabinetului medical al unității de detenție ale persoanelor private de libertate, care au invocat acte de agresiune din partea altor persoane private de libertate sau din partea angajaților Administrației Naționale a

Penitenciarelor. Aceste cauze au fost preluate de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași, în conformitate cu ordinul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Având în vedere că plângerile formulate priveau modul de acțiune a trupelor de intervenție în vederea aplanării manifestărilor din cadrul Penitenciarului Iași, pentru o mai bună înfăptuire a justiției, s-a dispus reunirea cauzelor. Astfel, prin ordonanța din data de 19.09.2016, au fost reunite la nivelul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Iași 42 de dosare penale. Urmărirea penală a fost începută în cauză la data de 19.07.2016 în dosarul penal al Parchetului de pe lângă Judecătoria Botoșani, declinat și înregistrat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași, preluat și înregistrat la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași și ulterior, reunit la dosarul nr. ccc/P/2016, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de purtare abuzivă prevăzută de art. 269 alin. (1) și (2) Cod penal (cauza se află în curs de soluționare).

În ceea ce privește incidentele petrecute la Penitenciarul Botoșani, au fost întocmite un număr de 11 dosare penale care sunt înregistrate la Parchetul de pe lângă Tribunalul Botoșani. Și în aceste dosare s-a dispus începerea urmăririi penale cu privire la comiterea infracțiunii de purtare abuzivă prevăzută de art. 296 alin. (1) și (2) Cod penal, au fost realizate examinări medico-legale, au fost audiate persoanele implicate și martori și au fost solicitat înscrisuri întocmite cu ocazia evenimentului (cauzele se află în curs de soluționare).

► Pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Legii nr. 109/2009 prin care România a ratificat Protocolul opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat în anul 2017 vizite și anchete la unitățile penitenciare.** În acest sens, au fost efectuate un număr de **13 vizite** (Penitenciarul-Spital București – Rahova; Penitenciarul Rahova; Penitenciarul Slobozia; Penitenciarul Mărgineni; Penitenciarul Focșani; Penitenciarul Iași; Penitenciarul Bacău; Penitenciarul Oradea; Penitenciarul Craiova Pelendava; Penitenciarul Mioveni; Penitenciarul Craiova; Penitenciarul București-Jilava) (2) **și 67 anchete** (Aiud, Arad-3, Bârcea Mare, Botoșani, Brăila, Codlea, Craiova-Pelendava, Craiova-4, Ploiești-Târgșorul Nou-Femei- 4, Bacău- 2, Drobeta Turnu-Severin, Găești- 3, Gherla-2, Giurgiu-4, Iași-3, Mărgineni-3, Ploiești-2, Slobozia, Poarta Albă-5, Târgu Jiu-2, 2 Mureș-2, Timișoara-2, Tulcea-5, Vaslui, Spital București-Jilava-6, Spital București-Rahova-6).

Din numărul total de vizite efectuate, în 7 vizite au fost întocmite rapoarte de vizită (celelalte 4 rapoarte fiind în lucru) și au fost formulate 32 de recomandări. Totodată, au fost formulate 32 de recomandări în urma anchetelor efectuate.

În ceea ce privește deficiențele constatate în cadrul vizitelor efectuate în penitenciare în anul 2017, acestea au fost următoarele:

► **Referitor la condițiile de cazare:** ● supraaglomerarea unora dintre camerele de detenție (București-Rahova, Mioveni, Craiova-Pelendava, Focșani, Iași, Slobozia, Tulcea, Bacău); ● paturile și saltelele dintr-o cameră din cadrul Secției E1, Penitenciarul Craiova Pelendava aveau un grad avansat de uzură; ● iluminatul artificial necorespunzător și tuburi de neon nefuncționale în unele camere de detenție (Iași, Bacău, Focșani); ● dispunerea paturilor pe trei nivele (Iași, Bacău, Focșani); ● dotarea camerelor de detenție cu mobilier și saltele vechi și uzate (Iași, Bacău, Focșani); ● camere de detenție neigienizate corespunzător - pereți murdari și nezugrăviți care prezentau condens, mucegai și igrasie, tavane cu igrasie și infiltrații de apă – (Iași, Bacău, Focșani); ● lipsa sălilor de mese (Iași, Focșani) sau numărul lor insuficient (Bacău); ● camere de detenție și cambuze dotate insuficient cu mobilier pentru depozitarea bunurilor, obiectelor și veselei precum și, dotarea insuficientă a cambuzelor cu

rafturi pentru depozitarea alimentelor deținuților (*Iași, Bacău, Focșani*); ● dotarea necorespunzătoare a grupurilor sanitare din camerele de detenție, insuficiența instalațiilor de duș și a wc-urilor, igienizarea și dotarea băilor cu mobilier precum și existența dușurilor defecte la baia comună (*Iași, Bacău, Focșani*); ● efectuarea cu frecvență scăzută a operațiunilor de dezinsecție și folosirea unor materiale ineficiente (*Iași, Bacău, Focșani*).

În urma vizitelor efectuate în penitenciare, instituția Avocatul Poporului a formulat o serie de Recomandări, printre care amintim: ● gestionarea supraaglomerării în camerele de detenție din cadrul unităților penitenciare, constatată la momentul efectuării vizitelor (*București-Rahova, Mioveni, Craiova-Pelendava, Focșani, Iași, Slobozia, Tulcea, Bacău*); ● gestionarea supraaglomerării prezente în camerele de detenție din cadrul Penitenciarului Mioveni, unde deținuților le revenea o suprafață mai mică de 4 m²/persoană; ● înlocuirea saltelelor vechi și a paturilor cu un grad avansat de uzură (*Penitenciarul Craiova Pelendava*); ● dotarea camerelor de detenție cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale a deținuților, obiectelor necesare servirii mesei, precum și dotarea cambuzelor cu rafturi pentru depozitarea alimentelor deținuților (*Penitenciarele Iași, Focșani, Bacău*); ● eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție (*Penitenciarele Iași, Focșani, Bacău*); ● igienizarea băilor și dotarea acestora cu mobilier și utilități necesare, suplimentarea instalațiilor de duș și a wc-urilor în camerele de detenție unde sunt cazați mai mulți deținuți, refacerea instalației sanitare și dotarea corespunzătoare a grupurilor sanitare din camerele de detenție, repararea dușurilor defecte de la baia comună (*Penitenciarele Iași, Focșani, Bacău*); ● efectuarea operațiunilor de zugrăvire, reparare, și renovare a pereților și tavanelor, igienizarea camerelor de detenție și a grupurilor sanitare, continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de detenție, în special în camerele unde s-a constatat existența mușcăiului și a infiltrațiilor de apă precum și asigurarea unei stări de curățenie corespunzătoare a acestora (*Penitenciarele Mioveni, Iași, Focșani, Bacău*); ● efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și folosirea unor materiale eficiente, în camerele de detenție (*Penitenciarele Iași, Focșani, Bacău*); ● asigurarea unor condiții decente de servire a hranei de către deținuți, prin analiza posibilității de amenajare a unor săli de mese (*Penitenciarele Iași, Focșani, Bacău*); ● amenajarea curților de plimbare pentru a putea fi folosite și în condiții meteo nefavorabile, betonarea și dotarea cu băncuțe, grup sanitar și sursă de apă potabilă (*Bacău*); ocuparea funcțiilor vacante prin angajarea personalului medical (medic medicină internă, ginecolog, stomatolog, farmacist, asistent medical generalist) conform grilei de persoane normate, având în vedere adresabilitatea mare a deținuților la cabinetul medical cât și a îmbunătățirii calității asistenței medicale în ceea ce privește primirea, examinarea, redirectionarea rapidă/eficientă a urgențelor medico-chirurgicale și asigurarea însoțirii pacienților pe parcursul transportului acestora la unitățile spitalicești, atunci când este cazul (*Penitenciarele Iași, Focșani, Bacău*); ● examinarea posibilității de amenajare a unor camere speciale în cadrul infirmeriei unității penitenciare, astfel încât deținuții cu afecțiuni psihice grave să beneficieze de asistență medicală și de supraveghere permanentă din partea personalului medical (*Penitenciarul Iași*); ● examinarea posibilității identificării deținuților cu afecțiuni psihice grave (în special a celor care refuză tratamentul și se decompensează) în vederea internării acestora în penitenciare-spitale, cu secții de psihiatrie în structură, pentru a beneficia de asistență medicală și tratament de specialitate (*Penitenciarul Iași*); ● monitorizarea cu atenție și reevaluarea psihiatrică/psihologică periodică a stării de sănătate mintală în vederea identificării unor noi riscuri pentru sănătatea psihică a deținuților, precum și a celorlalte persoane condamnate: reevaluarea deținuților cu afecțiuni psihice în vederea prevenirii unor decompensări sau apariției unor incidente (*Penitenciarul Iași*); ● evaluarea modului de întocmire a rapoartelor de incident, având în vedere numărul rapoartelor de

incident anulate/clasate (*Penitenciarul Iași*); • asigurarea unei mai bune colaborări cu spitalele civile pentru deținuții care necesită analize sau intervenții diverse (*Penitenciarul Iași*).

Referitor la supraaglomerare și la condițiile de cazare, Administrația Națională a Penitenciarelor a transmis o serie de răspunsuri cu privire la măsurile luate/dispușe, după cum urmează: • scoaterea unor paturi din camerele de detenție (camerele E 2.10 și E 2.12 din *Penitenciarul Craiova-Pelendava*, camera E 5.19 din *Penitenciarul Mioveni*); • instalarea paturilor suprapuse pe două nivele (acțiunea a fost finalizată la etajele 2, 3 și 4 în cadrul *Penitenciarului Tulcea*), mutarea unor deținuți cazați pe secția 3, de la etajul 3 la etajul 2, relocarea persoanelor private de libertate între secțiile de deținere în vederea diminuării efectelor supraaglomerării pe fiecare secție de deținere, mutarea unor persoane private de libertate la *secția de deținere exterioară Chilia Veche* pentru executarea pedepselor privative de libertate - cursuri de calificare profesională sau folosirea la activități productive – realizarea unui obiectiv de investiții la *Secția Chilia Veche-Grindul Tătaru* pentru crearea unor noi locuri de detenție care poate fi finalizat într-o perioadă de aproximativ 3 ani - pentru care este elaborată o documentație de avizare a lucrărilor de intervenție care va fi actualizată – analizarea posibilității transferării unor deținuți cu acordul acestora și care au domiciliul în alte zone și nu sunt citați de instanțele deservite de unitatea penitenciară, identificarea de noi spații de cazare sau reamenajarea celor existente, precum și analizarea permanentă a efectivelor de deținuți cu privire la îndeplinirea condițiilor pentru executarea pedepselor privative de libertate în unitate și informarea periodică a Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor referitor la situația existentă în penitenciar în ceea ce privește cazarea deținuților, înaintându-se și propuneri de transfer în acest sens (*Penitenciarul Tulcea*); • re compartimentarea și renovarea camerelor de detenție astfel încât fiecărui deținut să îi fie asigurat spațiul minim legal (Secția 1 de deținere și camera E 3.8 din *Penitenciarul Mioveni*, Parterul și etajul 1 din *Penitenciarul Tulcea*); • analizarea permanentă a efectivelor de deținuți cu privire la îndeplinirea condițiilor pentru executarea pedepselor privative de libertate și informarea periodică a Administrației Naționale a Penitenciarelor, relocarea persoanelor private de libertate între secțiile de deținere în vederea diminuării efectelor supraaglomerării pe fiecare secție de deținere pentru asigurarea patului individual, identificarea de noi spații de cazare sau reamenajarea celor existente (*Penitenciarul Tulcea*); • înaintarea către Administrația Națională a Penitenciarelor a propunerilor de transfer la alte unități penitenciare (*Penitenciarul Tulcea*).

În scopul îmbunătățirii condițiilor de cazare, pentru secțiile de deținere 3 și 4 din *Penitenciarul Tulcea* a fost întocmită o Notă de fundamentare privind necesitatea și oportunitatea promovării unui obiectiv de intervenții la imobile de natura investițiilor, fiind analizată în C.T.E. al Administrației Naționale a Penitenciarelor și avizată în unanimitate la 06.04.2016, iar ulterior, a fost întocmită și transmisă în vederea continuării etapelor de promovare și executare lucrarea de proiectare care a fost aprobată în 13.06.2017. De asemenea, în funcție de fondurile bugetare alocate va fi elaborată documentația de avizare a lucrărilor de intervenții și modernizare a secțiilor menționate. Obiectivul este prevăzut în Anexa 1.3 la Planul de măsuri aferent recomandării nr. 2 a Memorandumului cu tema “Intenția CEDO de aplicare a procedurii Hotărârii pilot în cauzele privind condițiile de detenție”, aprobat de Guvernul României în data de 27.04.2016. Totodată, Administrația Națională a Penitenciarelor a transmis că în anul 2018 se vor aloca fonduri pentru realizarea de către o societate specializată a Documentației de Avizare a lucrărilor de Intervenții (DALI) pentru obiectivul menționat (*Penitenciar Mioveni*).

La nivelul unităților penitenciare au fost înlocuite saltelele vechi și paturile cu un grad avansat de uzură la camera din cadrul secției 1 (*Penitenciar Craiova-Pelendava*), a fost scos

un tronson de paturi de la geam pentru asigurarea condițiilor corespunzătoare de aerisire și lumină naturală la camera E 2.12, au fost efectuate lucrări de reparații la instalația sanitară prin înlocuirea robinetului flotor și înlocuirea pereii de duș la camera E 1.6 și au fost finalizate lucrările de reabilitare la toate cele 36 camere din cadrul secțiilor de deținere E1 și E2 (*Penitenciar Mioveni*). De asemenea, a fost realizată o acțiune de dezinsecție folosindu-se o substanță mai puternică, au fost înlocuite becurile arse sau lipsă la camera E 10.7.1 și au fost luate măsuri de diminuare a numărului de deținuți cazați în camerele E 10.7.1 și E 10.7.2, înlocuindu-se totodată, și perele de duș defecte sau care lipseau la spălătoria comună destinată camerelor menționate (*Penitenciarele Poarta Albă-Secția exterioară Valu lui Traian*).

În perioadele cu temperaturi ridicate, ventilația spațiilor destinate cazării persoanelor private de libertate va fi realizată prin intermediul ferestrelor și ușilor deschise, conform programului aprobat de conducerea unității. Totodată, potrivit Planului de măsuri elaborat, în anul 2018 urmează a fi executate lucrări de renovare a secțiilor de regim deschis și semideschis parter și etajul 1, fiind solicitată prin proiectul de buget pe anul 2018 suma de 150.000 lei. La nivelul unității penitenciare au fost dispuse și alte măsuri privind îmbunătățirea condițiilor de cazare, cum ar fi: dotarea camerelor de deținere cu dulapuri pentru depozitarea bunurilor și obiectelor personale, executarea de lucrări de reparații curente în cadrul cărora s-au renovat camerele de deținere, efectuarea operațiunilor de dezinsecție conform Ordinului ministrului sănătății nr. 119/2014 pentru aprobarea Normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației (*Penitenciar Tulcea*).

Avocatul Poporului urmează să primească răspuns de la Penitenciarele Bacău, Iași și Focșani.

Din răspunsurile transmise instituției Avocatul Poporului a rezultat faptul că, **nu au fost luate măsuri concrete privind reducerea supraaglomerării**, fiind invocate numeroase măsuri cu termen viitor de realizare, fapt pentru care **Avocatul Poporului a supus atenției Ministrului Justiției luarea măsurilor legale privind supraaglomerarea constatată și comunicarea calendarului și măsurilor dispuse pentru respectarea hotărârii pilot a CEDO.**

În acest sens, Ministrul Justiției a comunicat un răspuns Avocatului Poporului cu privire la măsuri propuse pentru diminuarea fenomenului de supraaglomerare, după cum urmează:

- **măsuri de natură administrativă** prin care să se reducă supra-aglomerarea prin crearea unui număr de 439 locuri noi de cazare și construirea a două noi penitenciare, cu termen de finalizare anul 2021, care să cuprindă locuri noi de cazare după cum urmează: 875 locuri în perioada 2016-2017, 7520 locuri în perioada 2018-2020 și 2500 locuri în perioada 2021-2023;

- **măsuri de natură legislativă** prin: elaborarea proiectului de Hotărâre a Guvernului privind transmiterea unor imobile aflate în domeniul public al statului din administrarea Ministerului Apărării Naționale în administrarea Administrației Naționale a Penitenciarelor, destinate utilizării ca spații de cazare pentru deținuți; publicarea Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 care prevede un mecanism compensatoriu pentru deținuții cazați în condiții necorespunzătoare de detenție în sensul reducerii pedepsei ca măsură generală de degrevare a penitenciarelor; aprobarea de către Guvernul României în data de 31 ianuarie 2017 la propunerea Ministrului Justiției a proiectului de lege pentru grațierea unor persoane și a unor măsuri educative privative de libertate care a fost adoptat tacit de Senat și se află în dezbaterea Camerei Deputaților în calitate de Cameră decizională; măsuri de investiții în infrastructura penitenciară în cadrul Programului “Justiție” finanțat prin

Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021 prin care vor fi create minim 1420 noi locuri de cazare.

► **Referitor la asigurarea asistenței medicale în cadrul vizitelor efectuate în anul 2017 au fost constatate următoarele deficiențe:** ●posturi de personal medical medici/asistente, neocupate (*Penitenciarele Craiova-Pelendava, Iași, Bacău, Focșani*); ●dificultatea colaborării cu spitalele civile pentru pacienții care necesită analize sau diverse intervenții (*Penitenciarul Iași*); ●lipsa unor camere speciale în cadrul infirmeriei unității penitenciare, astfel încât deținuții cu afecțiuni psihice grave să beneficieze de asistență medicală și de supraveghere permanentă din partea personalului medical. Referitor la lipsa personalului-cadre și a personalului medical, Avocatul Poporului a solicitat penitenciarelor examinarea acestui aspect și efectuarea demersurilor pentru ocuparea locurilor vacante. În acest sens, au fost comunicate răspunsuri cu privire la faptul că Administrația Națională a Penitenciarelor a organizat concursuri pentru ocuparea posturilor vacante existente în organigrame. Astfel, au fost ocupate în cadrul Penitenciarului Craiova-Pelendava, următoarele posturi: inginer zootehnist, inginer tehnologia produselor alimentare, psiholog compartiment resurse umane, 2 gospodari compartiment logistic și întreținere, responsabil popotă. Pentru celelalte posturi vacante au fost făcute demersuri pentru demararea procedurii de scoatere la concurs sau ocupării prin procedura mutării din alte unități penitenciare. Totodată, în cadrul *Penitenciarului Mioveni*, au fost ocupate 28 posturi de funcționari publici cu statut special, atât în urma absolvirii S.N.P.A.P., cât și în urma promovării concursurilor din sursă externă. Pentru alte 6 posturi vacante de funcționari publici cu statut special, au fost făcute demersuri pentru demararea procedurii de scoatere la concurs a acestora din sursă externă.

Referitor la activitate medicală desfășurată în *Penitenciarele Craiova-Pelendava, Iași, Mioveni*, Avocatul Poporului a solicitat penitenciarelor să remedieze deficiențele constatate.

Astfel, au fost efectuate demersuri în anul 2018 pe lângă Inspectoratul pentru Situații de Urgență pentru demararea unor cursuri de pregătire în acordarea primului ajutor de bază pentru personalul sectorului medical și personalul sectorului operativ, prelucrarea personalului de educație și asistență psihosocială, dar și cu personalul din sectorul operativ a adreselor transmise de Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la evenimentele negative, dar și ori de câte ori situația impune, instruirea întregului personal pentru o bună colaborare în vederea gestionării corespunzătoare a evenimentelor deosebite precum și reînnoirea Autorizației Sanitare de Funcționare a compartimentului medical (*Penitenciar Mioveni*).

Totodată, la solicitarea Administrației Naționale a Penitenciarelor, unitățile penitenciare vor lua măsuri pentru realizarea unei examinări amănunțite a deținuților la depunerea în penitenciar și asigurarea unei asistențe medicale corespunzătoare în timpul executării pedepsei precum și pentru flexibilitatea comisiilor de liberare condiționată în soluționarea cererilor de liberare condiționată, cu precădere în cazul deținuților cu probleme de sănătate, a căror participare la muncă sau cursuri este limitată sau împiedicată. De asemenea, a fost propus ANP-ului realizarea de către unitatea penitenciară a unui nou pavilion de detenție în cadrul actualei curți interioare cu o capacitate de cazare de 340 locuri din care, 40 locuri să fie alocate unei infirmerii. La nivelul unității penitenciare a fost formulată solicitarea către Penitenciarul-Spital Colibași pentru urgentarea încheierii contractului, transportului și eliminarea finală a deșeurilor periculoase rezultate din activitatea medicală (*Penitenciarul Craiova-Pelendava*).

Avocatul Poporului urmează să primească răspuns de la *Penitenciarele Iași, Bacău și Focșani*.

► **Referitor la igienizarea necorespunzătoare a blocului alimentar** (*Penitenciar Mioveni*). În legătură cu igienizarea necorespunzătoare a blocului alimentar, Avocatul Poporului a solicitat *Penitenciarului Mioveni* examinarea acestui aspect, iar acesta, în data de 20.09.2017, a realizat un plan de măsuri cu privire la activitățile și reponsabilitățile de aplicare a normelor igienico-sanitare, fiind prevăzute și executarea de lucrări de reparații gresie, faianță și zugrăveli lavabile la pereți dar, neexistând suficientă forță de muncă în incinta unității, lucrările de reparații nu au fost demarate.

► **Alte aspecte: • lipsa dotării unor curți de plimbare cu grupuri sanitare**, mese și bănci fixate în ciment pentru odihna deținuților (*Penitenciarele Mioveni, Tulcea și Bacău*); cu privire la nerespectarea dreptului la plimbare zilnică și dotarea necorespunzătoare a curților de plimbare din *Penitenciarele ca Mioveni și Tulcea*, Avocatul Poporului a solicitat penitenciarelor examinarea acestui aspect. Unitățile penitenciare au comunicat faptul că vor lua măsuri pentru a asigura dreptul la plimbare al persoanelor private de libertate care execută pedepsele în regimurile de executare deschis și semideschis, conform prevederilor H.G. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (*Penitenciarele Mioveni, Tulcea*).

La nivelul *Penitenciarului Mioveni* a fost întocmit în anul 2009 proiectul tehnic pentru curți de plimbare pentru secțiile 1F-5, obiectiv “Curți plimbare deținuți”. În anul 2012 au fost alocate fonduri pentru începerea lucrărilor la acest obiectiv, fiind demarată procedura de atribuire a contractului de execuție de lucrări pentru acest obiectiv. Ulterior, în perioada 2013-2014 au fost întreprinse demersuri către Administrația Națională a Penitenciarelor pentru analizarea și aprobarea C.T.E. al Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru emiterea unei noi autorizații de construire și finanțarea lucrărilor. În luna ianuarie 2014, Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat că în anul 2014 obiectivul de investiții nu va fi finanțat pentru începerea executării lucrărilor. Astfel, în anul 2016 a fost transmisă o nouă adresă către Administrația Națională a Penitenciarelor pentru finanțare. Pentru curțile de plimbare ale secțiilor 1-2, în anul 2008 a fost întocmit studiul de fezabilitate “Curți de plimbare și terenuri de sport”.

Totodată, reactualizarea studiului de fezabilitate s-au solicitat fonduri prin proiectele de buget transmise anual către Administrația Națională a Penitenciarelor pentru realizarea proiectului tehnic, nefiind însă aprobat.

În data de 22.03.2017, unitatea penitenciară a răspuns la solicitarea transmisă de Administrația Națională a Penitenciarelor și a raportat ce lucrări sunt necesare a se efectua pentru asigurarea condițiilor privind plimbarea persoanelor private de libertate în incinta curților de plimbare din cadrul unității. În acest sens, Administrația Națională a Penitenciarelor a transmis că în anul 2018 se vor aloca fonduri pentru demararea procedurii de atribuire a contractului de execuție a lucrărilor și pentru demararea investiției la “Curți plimbare deținuți” (*Penitenciar Mioveni*).

• **condiții necorespunzătoare în sectorul de acordare a vizitelor și primire a pachetelor** (*Penitenciar Craiova-Pelendava*). Cu privire la acest aspect, Avocatul Poporului a solicitat *Penitenciarului Mioveni* remedierea acestei situații, iar conducerea *Penitenciarului Craiova-Pelendava* a constituit o comisie mixtă care să analizeze și să propună soluții privind reamenajarea spațiului de acordare a dreptului la vizite/pachete. Totodată, a fost formulată propunerea pentru realizarea unui spațiu nou care să aibă utilizări multiple “Pavilion multifuncțional – Post control, Punct primire deținuți, Sector acordare vizite”, care a fost aprobată în Consiliul Tehnio-Economic al Administrația Națională a Penitenciarelor și în

funcție de fondurile alocate de Ministerul Justiției la investiții, se va aloca suma necesară pentru Studiu de Fezabilitate.

- **rapoarte de incident întocmite fără a se ține cont de prevederile Legii nr. 254/2013**, cu modificările și completările ulterioare și numărul mare de rapoarte de incident întocmite având în vedere numărul sancțiunilor anulate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate și de instanța de judecată (*Penitenciarele Craiova-Pelendava, Iași*). Referitor la rapoartele de incident întocmite fără a se ține cont de prevederile Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele penale în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare și la numărul mare de rapoarte de incident întocmite, Avocatul Poporului a solicitat Penitenciarului Craiova-Pelendava să examineze acest aspect, conducerea unității penitenciare luând măsura ca Raportul de vizită întocmit de Avocatul Poporului să fie prelucrat cu tot personalul pe bază de semnătură. De asemenea, s-a recomandat *Penitenciarului Iași* luarea măsurilor necesare ca persoanele implicate în procedura disciplinară (persoana/persoanele desemnate să efectueze cercetarea prealabilă și membrii comisiei de disciplină) să depună mai multă diligență, în luarea la cunoștință de către deținuți a rapoartelor de incident, în verificarea apărărilor lor, cât și în audierea deținuților pentru stabilirea sancțiunilor disciplinare. Totodată s-a solicitat conducerii Penitenciarului Iași prevenirea abaterilor disciplinare și utilizarea mecanismelor alternative pentru soluționarea acestora, având în vedere că, potrivit Ansamblului de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsura posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele. (Regula nr. 38). În același timp, potrivit Normelor CPT, deciziile de aplanare a conflictelor trebuie să aibă prioritate în fața sancțiunilor și procedurilor disciplinare oficiale. Penitenciarul Iași nu a formulat un răspuns până la data redactării prezentului raport.

- **lipsa sesizării Administrației Naționale a Penitenciarelor** cu privire la **actualizarea valorilor financiare alocate normelor de hrană** ale persoanelor private de libertate (*Penitenciar Tulcea*). Referitor la acest aspect, Avocatul Poporului a solicitat penitenciarului să remedieze situația, aceasta informând că Normele minime obligatorii de hrană urmează să fie stabilite după consultarea unor specialiști în nutriție, prin ordin al ministrului justiției, reglementările actuale vizând doar valoarea calorică a hranei.

- **aplicarea necorespunzătoare a sancțiunii izolării** (*Penitenciar Giurgiu*). Cu privire la această situație, Avocatul Poporului a solicitat Penitenciarului Giurgiu să analizeze acest aspect, conducerea unității penitenciare luând măsura aducerii la cunoștință Comisiei de disciplină a faptului că, măsura sancțiunii izolării va fi aplicată doar în cazuri excepționale, iar în situația persoanelor cu tulburări mentale doar în cazul în care comportamentul persoanei private de libertate nu este un rezultat direct al bolii sale mentale sau al dizabilității intelectuale.

- **lipsa asigurării intimității deținuților în timpul efectuării percheziției corporale** (*Penitenciar Tulcea*). Conform Planului de măsuri elaborat de Administrația Națională a Penitenciarelor, s-a dispus amenajarea spațiilor în vederea asigurării intimității persoanelor private de libertate în timpul efectuării percheziției corporale. În acest sens, în Planul de măsuri elaborat la nivelul unității penitenciare se menționează faptul că perchezițiile vor fi efectuate numai de personal specializat și de același sex, iar cabinele vor fi prevăzute cu perdele pentru asigurarea intimității (măsură cu caracter permanent).

În cadrul anchetelor efectuate în penitenciare, echipele de vizită au constatat unele aspecte deosebite referitoare la tratamentul acordat persoanelor private de libertate, cum ar fi:

Încălcarea dreptului permisiunii de ieșire din penitenciar în cazul decesului membrului de familie, consilierea psihologică necorespunzătoare, lipsa unui protocol de colaborare între Administrația Națională a Penitenciarelor și Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de date, colaborarea necorespunzătoare a echipei multidisciplinare (medic - psiholog) în cazurile persoanelor private de libertate cu tulburări psihice și a celor cu risc suicidal, lipsa implementării unor strategii de prevenire a suicidului, a protocoalelor cu alte instituții și a propunerilor de modificare legislativă, inițierea unor propuneri de modificare a prevederilor legale ca autoritatea penitenciară să sprijine persoana privată de libertate prin contactul telefonic cu familia (București-Rahova și Tulcea).

Referitor la cele menționate, Avocatul Poporului a solicitat Penitenciarelor București-Rahova și Tulcea, precum și Administrației Naționale a Penitenciarelor să remedieze deficiențele constatate.

a. În acest sens, pentru Penitenciarul București-Rahova, Administrația Națională a Penitenciarelor a transmis unităților subordonate ca decizia comisiei de acordarea a recompenselor cu privire la acordarea/neacordarea recompensei cu permisiunea ieșirii din penitenciar pentru “participarea persoanei condamnate la înhumarea soțului sau soției, unui copil, părinte, frate sau soră ori bunic sau bunică”, prevăzută de art. 99 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 254/2013, să fie, de îndată, adusă la cunoștința persoanelor condamnate. În mod corespunzător, va proceda și administrația Centrului Educativ/Centrului de detenție, în cazul persoanelor internate.

Totodată, în răspunsul transmis de Administrația Națională a Penitenciarelor către Avocatul Poporului, este menționat faptul că sistemul penitenciar nu poate trimite o escortă înarmată în mijlocul unor evenimente care presupun reuniunea unor mase mari de oameni, cu atât mai mult cu cât aceste persoane sunt afectate de o stare de emoție profundă. În acest sens, sistemul de pază și regulamentele de siguranță nu pot fi aplicate în mijlocul unor mulțimi (exemplu: nu se poate face uz de armament, dacă situația o impune). De asemenea, escorta nu poate asigura fizic paza deținutului pentru o perioadă mai îndelungată (exemplu: 5 zile și 4 nopți).

Totuși, legea execuțional penală încurajează acordarea recompensei pentru a participa la funeraliile unui membru de familie (exemplu: nu este necesar un anumit număr de credite acumulate, poate fi acordată cu titlu de excepție în situația în care deținutul a primit deja o recompensă în luna respectivă)

Pentru soluționarea cazurilor sociale (solicitarea de date referitoare la membrii familiei care din motive financiare nu au putut efectua vizite la sediul penitenciarului sau nu au putut fi contactați telefonic de către persoana privată de libertate, dar și obținerea certificatului de deces al unui membru al familiei) au fost făcute demersuri la nivel instituțional prin adrese de solicitare a suportului din partea serviciilor de asistență socială de pe lângă primăriile localităților de domiciliu ale persoanelor vizate sau ale persoanei decedate. Astfel, există un Protocol încheiat începând cu anul 2010, cu Direcția de Evidență a Populației – Serviciul de Stare Civilă din cadrul Primăriei Municipiului București, iar din răspunsul transmis de Direcție rezultă faptul că, certificatul de deces nu se poate elibera penitenciarului deoarece, acesta nu este o instituție abilitată să obțină un astfel de document (Legea nr. 119/1996). De asemenea, au fost efectuate anchete sociale la domiciliul familiei indicat de persoana privată de libertate.

La nivelul unității penitenciare, consilierea psihologică a persoanelor private de libertate este consecutivă unei evaluări psihologice care să evidențieze necesitatea acestui tip de intervenție sau care să aibă consemnate în Planul individualizat de intervenție educativă și terapeutică/Aplicația informatică. Consilierul ajută persoana privată de libertate să controleze o situație de criză și o asistă în găsirea unei soluții la problema cu care se confruntă și, de regulă, presupune un număr mai redus de ședințe față de psihoterapie și abordează tulburări mai puțin severe. Scopul activității desfășurate de către psiholog este de stimulare a statusului psihologic și comportamental al persoanelor custodiate, pe parcursul traseului execuțional, cu respectarea particularităților psihosociale ale acestora, precum și a regimului de executare a pedepselor privative de libertate. De asemenea, s-au realizat anual Planuri de implementare a Strategiei de reducere a comportamentelor agresive, acestea fiind adaptate și particularizate la specificul unității.

În legătură cu stabilirea aptitudinii de muncă pentru deținuți, indiferent de locul de muncă unde au fost selecționați și de afecțiunile cu care sunt în evidență, acest lucru trebuie realizat, conform legii, de către un medic de medicina muncii, sau care să aibă competențe de medicina muncii.

Totodată, **a fost desemnată o echipă multidisciplinară în vederea implementării atât la nivelul unității, precum și echipe desemnate la nivelul fiecărei secții de deținere.** De asemenea, a fost emisă Decizia Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 467/11.08.2015 privind aprobarea Metodologiei de desfășurare a activităților multidisciplinare care implică intervenții în echipă, raportat la comportamentele agresive (autoagresive/heteroagresive) și Îndrumarul privind abordarea multidisciplinară a deținuților vulnerabili precum și un set de Imperative sistemice pentru activitatea personalului. A fost emis și Studiul privind prevalența comportamentelor agresive în rândul persoanelor private de libertate (2014-2016) și au fost achiziționate mai multe instrumente psihologice de evaluare clinică.

Referitor la instruirea personalului din cadrul unităților penitenciare, a fost diseminat în rândul specialiștilor “Manualul de psihopatologie destinat psihologilor din sistemul penitenciar”. În acest sens, au fost întreprinse și se vor întreprinde măsuri în vederea supravegherii deținuților cu risc suicidar, personalul fiind informat și instruit cu privire la modul de îndeplinire a atribuțiilor de serviciu în cazul deținuților identificați în această situație, conform mențiunilor efectuate în documentele (care sunt realizate de către personalul care lucrează direct cu deținuții) existente la nivelul fiecărei unități penitenciare.

Conform prevederilor art. 24 alin. (1) lit. a) din H.G. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 directorul penitenciarului poate dispune introducerea deținutului la camera de protecție doar în cazul producerii unui pericol iminent de autovătămare corporală sau suicid. De asemenea, au fost achiziționate numeroase instrumente psihologice de evaluare clinică. Totodată, personalul reintegrare socială, informează personalul din cadrul sectorului medical, respectiv sectorul operativ iar psihologul realizează evaluarea psihologică a deținutului, urmând ca în cazul situațiilor de risc identificate, acesta să formuleze solicitare către personalul medical privind realizarea unui examen psihiatric.

În ceea ce privește inițierea unor propuneri de modificare a prevederilor legale în sensul ca autoritatea penitenciară să sprijine persoana privată de libertate prin contactul telefonic cu familia, această măsură a fost inclusă în proiectul de modificare a Legii nr. 254/2013, întocmit la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor, care urma a fi transmis Ministerului Justiției în vederea inițierii demersurilor specifice domeniului de competență pentru promovarea acestuia. Astfel, conform propunerii de modificare “(...) În

cazul în care persoanele private de libertate nu dispun de mijloace bănești necesare, cheltuielile ocazionate de efectuarea convorbirilor telefonice în vederea obținerii documentelor menționate la art. 99 alin. (5) - solicitarea deținutului, certificatul de deces în original și copie, sunt suportate de către administrația penitenciară”.

Cu privire la colaborarea echipei multidisciplinară (medic-psiholog) **au fost întocmite Proceduri** și au fost luate măsuri care au vizat: Managementul de caz pentru persoanele private de libertate cu probleme de sănătate mentală, identificarea persoanelor private de libertate vulnerabile/cu risc de vulnerabilitate, material de informare audio-video elaborate în sistemul penitenciar al Statelor Unite ale Americii, reiterarea importanței pe care o au schimbul de informații și comunicarea eficientă între specialiștii sectorului reintegrare socială, între aceștia și alte sectoare de activitate.

Totodată, **au fost întreprinse acțiuni la nivelul Direcției Reintegrare Socială** care au făcut referire la: Dosarul de Educație și Asistență Psihosocială (care conține o secțiune aparte dedicată afecțiunilor psihice și identificării riscului de suicid), Programul de asistență psihologică specifică și de prevenție a riscului de suicid (constituit într-un ghid practic de evaluare a riscului suicidal, de prevenție și intervenție în criză), Programul de asistență psihologică specific destinat persoanelor cu afecțiuni psihice (materializat într-un ghid practic de asistare specializată a persoanelor private de libertate diagnosticate cu tulburări psihice), Proiectul de activitate Campanie de prevenire și informare privind susținerea persoanelor private de libertate aflate în impas existențial (implementată la nivel sistemic în anul 2012 și având ca obiectiv principal formarea persoanelor private de libertate de sprijin și monitorizare a persoanelor private de libertate cu risc suicidal, urmând ca a activitățile de susținere a celor cu risc de suicid să continue bilunar și dincolo de acest termen, în funcție de nevoile existente la nivelul fiecărei unități penitenciare).

b. De asemenea, pentru Penitenciarul Tulcea, Administrația Națională a Penitenciarelor a trimis răspuns cu privire la supravegherea corespunzătoare a deținuților care sunt predispuși la acte de suicid și la evaluarea riscului suicidal, care a vizat următoarele: *analizarea la nivelul responsabililor desemnați cu monitorizarea implementării Strategiei de reducere a comportamentelor agresive în mediul carceral, a necesității realizării unei vizite de lucru la Penitenciarul Tulcea; reinstruirea personalului din cadrul Penitenciarului Tulcea cu privire la aplicarea Deciziei Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 631/2014 prin care a fost aprobată aplicarea, în unitățile penitenciare, a îndrumarului Manualul clinic al riscului de violență (comportamente auto-agresive, suicidare și heteroagresive); includerea în programul de pregătire continuă a personalului a unor teme de pregătire privind identificarea și gestionarea semnelor de depresie/intenție suicid.*

Totodată, în Planul de măsuri elaborat la nivelul Penitenciarului Tulcea, au fost stabilite următoarele măsuri: supravegherea deținuților se va realiza în funcție de regimul de executare în care au fost încadrați, cu respectarea prevederilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal; specialiștii din cadrul sectorului Educație și Asistență Psihosocială (psiholog, educator, asistent social) vor evalua permanent deținuții în vederea identificării nevoilor de intervenție, implicit riscul de suicid. Evaluările se vor realiza pe baza instrumentelor de evaluare puse la dispoziție de direcția de specialitate din ANP.

► **Cu ocazia efectuării vizitelor și anchetelor la unitățile penitenciare, au fost constatate și aspecte pozitive** (Craiova-Pelendava, Iași, Mioveni, Slobozia, Bacău).

● **Referitor la condițiile de cazare**, în unele camere de detenție erau asigurați 6 mc. de aer/persoană, iar acestea beneficiau de lumină naturală corespunzătoare (Penitenciarul Mioveni, Penitenciarul Craiova-Pelendava, Bacău). ● unele camere au fost reabilitate în

totalitate (*Penitenciarele Mioveni, Bacău*). ● o parte din camere erau dotate cu mobilier pentru depozitarea bunurilor personale, majoritatea saltelelor și paturilor verificate erau în stare bună, grupurile sanitare erau curate și dotate corespunzător (dușuri cu cabine, chiuvete, paviment placat cu gresie și pereții cu faianță) și prezentau o stare generală bună de curățenie, apa rece era furnizată permanent iar apa caldă după un program de distribuire aprobat de conducerea penitenciarului, nefiind constatată prezența insectelor dăunătoare la verificarea cazarmamentului (nu au fost sesizări în acest sens din partea persoanelor private de libertate intervievate în timpul vizitei) iar dezinsecția și deratizarea au fost efectuate în mod constant de angajații autorizați din cadrul penitenciarului, cu substanțe omologate (*Penitenciarele Craiova – Pelendava, Bacău*); ● la nivelul *Penitenciarului Slobozia*, fiecare cameră de detenție avea grup sanitar propriu, cu toaletă, camerele de detenție erau renovate și reamenajate iar intimitatea deținuților era realizată prin faptul că grupurile sanitare erau separate de restul camerei, acestea fiind delimitate cu pereți și prevăzute cu ușă de acces. Totodată, distribuția de apă rece se efectua zilnic, fără întreruperi, iar energia termică era asigurată prin centrala termică automatizată proprie a penitenciarului. De asemenea, starea de igienă și de curățenie de la blocul alimentar era corespunzătoare, personalul purtând uniforme de protecție și având efectuate analizele medicale obligatorii. ● în *Penitenciarul Iași* au fost achiziționate obiecte de lenjerie (maieuri, boxeri, șosete, articole de pat, dulap frigorific, cameră frigorifică, mașină profesională de spălat rufe, stație de dedurizare apă, 3 fotolii rulante și 60 de televizoare LED. De asemenea, camerele de deținere și cluburile din cadrul Penitenciarului Iași erau dotate cu televizoare, proprietate a deținuților sau a penitenciarului.

Referitor la crearea unor spații noi de cazare, pentru *Penitenciarul Focșani* a fost avizat de către ANP un nou pavilion proiectat care va avea 17 camere de deținere și o capacitate de 68 de locuri/4 mp pentru persoanele private de libertate care execută pedeapsa în regim închis. De asemenea, carnea de porc și legumele utilizate la prepararea hranei persoanelor private de libertate erau obținute din producția proprie în cadrul gospodăriei agrozootehnice. Totodată, erau desfășurate activități de terapie ocupațională (persoanele private de libertate apreciind că activitățile educative erau utile) și realizate conform informațiilor primite de la conducerea penitenciarului.

● **Cu privire la prepararea hranei în condiții de igienă corespunzătoare**, blocul alimentar și ustensilele folosite erau curate, pavimentul era din ciment mozaicat, iar pereții erau placați cu faianță (*Penitenciarul Craiova-Pelendava*). ● hrana a corespuns din punct de vedere organoleptic, calitativ și cantitativ (*Penitenciarele Mioveni, Craiova-Pelendava, București-Rahova, Iași, Bacău*). ● Deținuții beneficiau de mâncare preparată zilnic, care era asigurată din timp cu respectarea condițiilor de igienă, fiind transportată cu bidoane din inox prevăzute cu capac, iar probele alimentare erau recoltate zilnic în borcane de sticlă, etichetate și depozitate în frigider având grafice de temperatură (*Penitenciarele Iași, Bacău, Focșani*).

● **În legătură cu asigurarea asistenței medicale**, cabinetul medical din cadrul *Penitenciarul Craiova Pelendava* era dotat cu mobilier, instrumentar și aparatură în conformitate cu normele legale în vigoare, existau întocmite și completate în mod corect fișe medicale pentru persoanele private de libertate iar documentele medicale și registrele folosite în activitatea curentă a cabinetului medical, erau actualizate, înregistrate și completate în mod corect. De asemenea, persoanele private de libertate beneficiau de medicamente compensate, în baza unei prescripții medicale eliberate de medicul penitenciarului sau de alți medici specialiști. ● La nivelul *Penitenciarului Iași* s-au achiziționat instrumente necesare cabinetului medical în vederea dotării corespunzătoare a acestuia, iar medicamentele erau asigurate prin farmacia unității penitenciare. ● cabinetul stomatologic din cadrul

Penitenciarului Focșani era dotat corespunzător. • Totodată, la cabinetul medical existau suficiente antiseptice și substanțe dezinfectante în stoc (*Penitenciarul Slobozia*.)

• **Referitor la acordarea asistenței psihologice și sociale**, toți ofițerii specialiști psihologi dețineau drept de liberă practică, fiind atestați profesional în condițiile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România (*Penitenciarele București Rahova, Penitenciarul Craiova-Pelendava, Mioveni, Slobozia*). La nivelul unităților penitenciare, psihologii au desfășurat următoarele activități: • convorbiri individuale, evaluare psihologică, consiliere, programe de asistență psihologică și activități de grup; ședințe de consiliere psihologică individuală, acestea fiind consemnate în Registrul Specialistului, în aplicația informatică PMSWeb și în fișele de consiliere; • în luna ianuarie 2017, psihologii au desfășurat activitatea de identificare, evaluare și centralizare a nevoilor de asistență psihologică la nivelul persoanelor custodiate, iar toate datele obținute au fost centralizate și interpretate; • începând cu luna februarie 2017, s-a derulat Programul de asistență psihologică specifică destinat persoanelor cu antecedente în consumul de alcool (Antialcool) cu două grupe constituite din câte 12 persoane private de libertate și au fost derulate două activități psihologice semistructurate - Activitatea de prevenire a consumului de tutun în penitenciare „Ziua Națională Fără Tutun și Dezbateră cu titlul „Ești de neînlocuit!” cu ocazia Zilei Mondiale de Prevenire a Suicidului; activitate de asistență psihologică pentru dezvoltarea abilităților de gestionare a impulsurilor agresive și de formare a autocontrolului în situații frustrante; • persoanele private de libertate diagnosticate cu probleme de sănătate mintală au fost fie consiliate psihologic, fie le-a fost recomandat Programul de asistență psihologică destinat persoanelor cu afecțiuni psihice, o altă parte a participat la Programul destinat persoanelor cu antecedente în toxicomanie – alcool, la dezbateră „Ești de neînlocuit!”, organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Prevenirii Suicidului, la Programul de Autocunoaștere și dezvoltare personală sau la Activitatea psihologică pentru dezvoltarea abilităților de gestionare a impulsurilor agresive și de formare a autocontrolului în situații frustrante; • persoanele identificate ca prezentând risc de agresivitate/heteroagresivitate au fost consiliate psihologic pentru diminuarea riscului de agresivitate și în vederea menținerii echilibrului psihoemoțional, iar două persoane au fost incluse în grupul participanților la Activitatea psihologică pentru dezvoltarea abilităților de gestionare a impulsurilor agresive și de formare a autocontrolului în situații frustrante (*Penitenciarul Craiova – Pelendava*); • existența unor dotări metodologice, baterii de teste standardizate BDI, SCID, Millon, MMSE iar evaluările psihologice se realizau la intrarea în Penitenciar (evaluări psihologice inițiale), urmate de evaluarea periodică la șase luni și evaluarea finală, acestea fiind consemnate în registrul profesional al psihologului care realiza activitatea (*Penitenciarul Bacău*). Totodată, programele pe adicții se desfășurau cu susținerea Asociației Siloam din comunitate, fiind un proiect pilot în care se pregătea un grup de deținuți de suport care va constitui la rândul său suport pentru alți deținuți (*Penitenciarul Bacău*); • registrele de activitate ale celor doi asistenți sociali erau completate corespunzător (*Penitenciarul Mioveni*).

• **Referitor la dreptul la informare**. La nivelul unităților penitenciare (București-Rahova, Focșani, Iași, Craiova-Pelendava, Slobozia) existau info-chioșcuri instalate în secțiile de deținere, de unde persoanele private de libertate puteau obține informații legislative. De asemenea, persoanele private de libertate aveau acces la presa scrisă, audiovizuală, precum și la biblioteca penitenciarului, dotată cu peste 500 de cărți și mape documentare cu legi, ordine, hotărâri de guvern etc. În fiecare cameră de deținere era montat cel puțin un televizor, penitenciarul având contract cu un operator de televiziune prin cablu iar în fiecare secție de

deținere erau instalate telefoane. În anul 2016, în cadrul comisiei de acordare a recompenselor au fost acordate 1085 de recompense. Recompensele au constat în învoire sau permisiunea de ieșire din penitenciar (123), suplimentarea drepturilor la pachete și vizite (909), ridicarea unei sancțiuni disciplinare aplicate anterior (23), suplimentarea dreptului la vizită intimă (30). Totodată, în cursul anului 2016 nu au fost aplicate personalului încadrat sancțiuni disciplinare și nu au fost înregistrate fapte de corupție la nivelul personalului unității (*Penitenciarul Craiova-Pelendava*).

● **Referitor la situația disciplinară:** la nivelul *Penitenciarului Slobozia*, au fost acordate un număr de 1382 recompense, din care, 1166 reprezentând suplimentarea dreptului la pachet și/sau vizită, 21 suplimentare vizită intimă, 11 permisiuni de a ieși din penitenciar pentru o zi, dar nu mai mult de 15 zile pe an, 182 de ridicare a unei sancțiuni disciplinare aplicate anterior și au fost acordate din anul 2016 până la data efectuării vizitei, 5654 vizite cu dispozitiv de separare și 1685 vizite fără dispozitiv de separare fiind acordate 223 vizite intime cu durata de 3 ore și 21 vizite intime cu durata de 48 de ore (*Penitenciarul Slobozia*).

Totodată, comisia de acordare a recompenselor din cadrul *Penitenciarul București-Rahova* a soluționat favorabil 11 cereri de permisiune de ieșire din penitenciar pe o perioadă de 24 de ore pentru a participa la înhumarea rudelor.

● **Cu privire la gestionarea cazurilor complexe, conducerea Penitenciarului Penitenciarul București-Rahova** a inițiat demersuri în sensul monitorizării stării de sănătate și siguranță a persoanelor private de libertate prin transferul către penitenciarele-spitale (*Penitenciarul-Spital București-Jilava, Penitenciarul-Spital Mioveni, Penitenciarul-Spital București-Rahova*). Ofițerul psiholog din cadrul unității penitenciare menționate a informat conducerea unității despre dispunerea unor măsuri necesare unui climat de siguranță individuală și colectivă și pentru prevenirea unor evenimente negative cu propunerea de a informa structurile implicate în activitățile directe cu deținuții (siguranța deținerii). În unele cazuri, s-a acordat asistență psihologică în cazul tentativelor de suicid. În cazul deceselor prin sinucidere, penitenciarul a respectat procedura de a sesiza Parchetul de pe lângă Tribunalul Municipiului București, Administrația Națională a Penitenciarelor, Institutul de Medicină Legală Mina Minovici, judecătorul de supraveghere a privării de libertate, fiind apelat și numărul de urgență 112.

► **În cursul anului 2017, au fost finalizate o serie de demersuri efectuate ca urmare a vizitelor din anul 2016:** *Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul Târgșor, Penitenciarul Rahova, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Codlea, Penitenciarul Miercurea-Ciuc, Penitenciarul Găești, Penitenciarul Jilava și Penitenciarul-Spital Jilava.*

În urma vizitelor efectuate în penitenciarele menționate mai sus au rezultat o serie de deficiențe, pentru remedierea cărora Avocatul Poporului a formulat recomandări și unitățile vizitate au luat măsuri care au fost comunicate instituției Avocatul Poporului. Astfel:

● **Referitor la condițiile de cazare:** ● conducerea *Penitenciarului Codlea* a transmis că în interesul asigurării condițiilor optime de cazare și pentru diminuarea supraaglomerării camerelor de detenție, administrația penitenciarului a depus și depune eforturi pentru repartizarea judicioasă a efectivelor de deținuți custodiați, ținând cont de categoriile penale, regimul de executare, măsurile de siguranță ce trebuie luate, precum și nevoile de reintegrare socială identificate pentru fiecare persoană custodiată. De asemenea, au fost înaintate Administrației Naționale a Penitenciarelor mai multe cereri de transfer, în urma cărora 126 de persoane au fost transferate în alte penitenciare în perioada mai 2016-iunie 2017. Pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare pentru persoanele private de libertate, în cursul anului 2016 s-au executat lucrări de natura reparațiilor curente la camerele de pe secțiile de deținere E2 și

E3, s-a urmărit extragerea paturilor de la camerele unde erau instalate paturi pe trei niveluri. Au fost achiziționate saltele noi care au fost utilizate la dotarea secției E5-RD, precum și la înlocuirea saltelelor care au fost reclamate ca fiind improprii. ● *Penitenciarul Ploiești* a precizat că toate saltelele din camerele secției I au fost înlocuite cu unele noi, procedura finalizându-se în luna martie 2017. De asemenea, în luna decembrie 2016 a fost achiziționat și montat un sistem de ventilație profesional la blocul alimentar și a fost înlocuită toată tâmplăria cu geam termopan, rezolvându-se astfel problema formării de condens. Pentru producerea de apă caldă a fost montat un boiler care asigură accesul la apă caldă la duș, dar și la spălătorul de vase. ● *Penitenciarul Miercurea-Ciuc* a comunicat că în anul 2016 au fost efectuate lucrări de zugrăveli, vopsitorii, reparații instalații, reparații uși și ferestre la un număr de 23 de camere de deținere, holurile secțiilor de deținere I și II, la care se adaugă un număr de 8 camere în trimestrul I 2017. Au fost înlocuite toate saltelele aflate în folosință cu saltele noi, fiind asigurate pentru întregul efectiv de deținuți. De asemenea, pentru reducerea supraaglomerării, în perioada aprilie 2016-aprilie 2017 au fost scoase din camerele de deținere un număr de 33 de paturi (11 tronsoane de câte 3 paturi dintr-un număr de 10 camere de deținere), cu scopul de a crea mai mult spațiu liber. Pentru asigurarea intimității personale a deținuților în camera de duș au fost luate măsuri pentru achiziționarea materialelor necesare, estimând finalizarea lucrărilor la data de 20.12.2017. ● *Penitenciarul Mărgineni* a transmis că au fost luate măsuri pentru mărirea spațiului de detenție din cele două camere de infirmerie prin renunțarea la un număr de paturi instalate în secția E 3.36. ● *Penitenciarul Găești* a răspuns că în anul 2016 s-au achiziționat 5 frigidere pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție. De asemenea, se va analiza posibilitatea prinderii în Proiectul de buget pe anul 2018 pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție a achiziționării altor frigidere. ● *Penitenciarul Târgșor* a precizat că secția E3 arestați preventivi a fost extinsă și reorganizată în secție de regim închis. S-a urmărit și realizat cazarea și acordarea de pat individual pentru fiecare deținut, s-a identificat și dat în folosință o nouă locație, astfel încât a crescut capacitatea de cazare cu 8 locuri. Un obiectiv prioritar îl constituie extinderea capacității de cazare, în acest sens efectuându-se demersuri pentru amenajarea de noi spații de deținere pe o suprafață desfășurată de 7.768 mp, ceea ce reprezintă circa 320 locuri noi de cazare.

● **Referitor la personalul de specialitate:** ● *Penitenciarul Miercurea-Ciuc* a transmis că în statul de organizare sunt prevăzute 10 posturi la cabinetul medical și 4 posturi la compartimentul asistență psihosocială, încadrate fiind 9 posturi la sectorul medical (postul de medic șef fiind vacant) și două posturi la asistență psihosocială. Pentru toate posturile vacante la data efectuării vizitei au fost efectuate demersurile necesare ocupării lor, fiind ocupate următoarele posturi: medic stomatolog, asistent medical generalist, psiholog și asistent social. ● *Penitenciarul Găești* a precizat că a fost încadrat prin concurs din sursă externă un nou post de asistent social, astfel că la nivelul penitenciarului vor funcționa 2 ofițeri asistent social și un agent cu atribuții de asistent social. În statul de funcții al *Penitenciarului Găești* sunt prevăzute 4 posturi de ofițer asistent social, astfel se va asigura standardul minim de un asistent social la 100 de deținuți. Se are în vedere ca asistenții sociali și psihologii debutanți să urmeze schimburi de experiență la unitățile penitenciare din zonă și vor fi încadrați și într-un program de mentorat, la recomandarea echipei din cadrul Direcției Inspecție Penitenciară. ● *Penitenciarul Rahova* a comunicat că în semestrul II 2016 au fost angajați din sursă externă 4 asistenți sociali dintre care 3 debutanți, care își desfășoară activitatea sub îndrumarea unui asistent social cu experiență. De asemenea, au fost transferați doi psihologi de la alte unități penitenciare. ● *Penitenciarul Târgșor* a precizat că în perioada 2016-2017 au fost organizate concursuri de ocupare a posturilor vacante din sectorul medical din sursă externă. Ca urmare a finalizării concursurilor s-a reușit ocuparea a trei funcții vacante de asistent medical

generalist și unui post de ofițer medic dentist (căruia i-au încetat raporturile de serviciu după două săptămâni deoarece a refuzat să depună jurământul de credință ca funcționar public cu statut special). Funcția de medic stomatolog va fi ocupată prin repartizarea unui absolvent din promoția 2017 a Institutului Medico-Militar.

● **Referitor la calitatea apei:** ● conducerea *Penitenciarului-Spital București Jilava* și a *Penitenciarului București Jilava* au comunicat că monitorizarea și verificarea calității apei potabile este efectuată lunar de un laborator acreditat cu care penitenciarul are contract încheiat. Acest laborator certifică lunar respectarea normelor legale referitoare la apa potabilă. De asemenea, au fost efectuate noi demersuri pentru identificarea unor agenți economici interesați în a oferi consiliere tehnică pentru sporirea calității apei, printr-un sistem de filtrare sau altă soluție identificată. ● *Penitenciarul Găești* a transmis că probele de apă au fost necorespunzătoare din cauza valorilor clorului crescute peste limita admisă. Conform buletinelor de analiză din data de 31.03.2016 și din data de 28.04.2016 probele de apă au fost corespunzătoare. ● *Penitenciarul Codlea* a comunicat că, în scopul refacerii sistemului de apă și canalizare, s-a trimis notă de fundamentare la Administrația Națională a Penitenciarelor în vederea analizării posibilității/oportunității de a întocmi documentația și de a derula lucrările necesare refacerii sistemului de apă și canalizare.

În rapoartele întocmite după efectuarea vizitelor în anul 2016 au fost consemnate următoarele aspecte pozitive:

● **Referitor la condițiile de detenție:** *Penitenciarul Găești* custodia un număr de 364 persoane private de libertate și erau instalate 452 de paturi, gradul de ocupare al penitenciarului fiind de 80,53 %. Majoritatea camerelor de detenție vizitate aveau 2 ferestre mari, tip termopan, care asigurau lumină naturală suficientă și aerisirea adecvată a acestora, putând fi desfășurate activitățile curente zilnice la lumina naturală (citit, scris, curățenie etc.).

● **Referitor la asistența medicală:** Consultațiile medicale se acordau conform unui program zilnic, organizat pe secții de deținere și pe camere. Urgențele erau examinate cu prioritate, indiferent de programul consultațiilor medicale. Orice urgență suferită în timpul programului de lucru al medicilor era inițial examinată de către aceștia și dacă era cazul, îndrumată spre un spital penitenciar sau din rețeaua Ministerului Sănătății, în funcție de natura afecțiunii. Exista un stoc de medicamente suficient pentru acordarea asistenței primare, care se aflau în termenul de valabilitate, fiind păstrate conform reglementărilor sanitare în vigoare. Aparatul de urgență avea dotări standard și se afla într-un dulap închis cu cheie. Cabinetul medical era dotat cu trusă de urgență care se afla într-un loc vizibil și accesibil. (*Penitenciarul Mărgineni*)

● **Referitor la hrana deținuților:** Hrana era preparată pe regimuri dietetice și consta în 3 mese pe zi, plus supliment pentru diabetici. Blocul alimentar era dotat corespunzător fiind autorizat, iar mâncarea se prepara pe norme de hrană. Exista frigider pentru păstrarea probelor de hrană 48 de ore. (*Penitenciarul Miercurea Ciuc*)

● **Referitor la drepturile persoanelor private de libertate:** Serviciul religios era desfășurat într-o capelă cu două altare, unul pentru ritul ortodox, celălalt pentru ritul catolic. Exista o bibliotecă cu volume în limbile română și maghiară. La sectorul de vizite existau două cabine pentru convorbiri on-line, astfel că deținuții puteau purta convorbiri on-line (*Penitenciarul Miercurea Ciuc*).

Propuneri

● examinarea dispozițiilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, sub aspectul completării acestora în sensul prevederii posibilității persoanei private de libertate de a face plângere împotriva hotărârii Comisiei de acordare a recompenselor.

Având în vedere:

► rolul sistemului de recompense în încurajarea unui comportament bun, dezvoltarea spiritului responsabilității și asigurarea interesului și cooperării deținuților în procesul de tratament, astfel cum prevede Regula 95 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela).

► importanța recompenselor acordate în aprecierea conduitei persoanei private de libertate de către Comisia pentru liberare condiționată, conform art. 97 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

► fiecare deținut trebuie să aibă voie să adreseze o cerere sau reclamație privind tratamentul său, administrației penitenciare centrale, autorității judiciare sau altor autorități competente, inclusiv autorității cu împuterniciri de revizuire sau remediere, conform Regulii 56 pct. 3 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela).

► Legea nr. 254/2013 nu prevede posibilitatea persoanei private de libertate de a face plângere împotriva hotărârii Comisiei de acordare a recompenselor.

• *examinarea dispozițiilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, sub aspectul modificării acestora în sensul abrogării primului paragraf al alin. (4) art. 101 ("sanțiuni disciplinare") din Legea nr. 254/2013 și anume:*

"Medicul aduce la cunoștință și face recomandări președintelui comisiei de disciplină în situația existenței oricărui motiv medical de împiedicare a aplicării și executării sancțiunii prevăzute la alin. (1) lit. f)"

și a alin. (3) art. 223 ("aplicarea sancțiunilor disciplinare") din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013:

"Președintele comisiei de disciplină solicită medicului unității să facă recomandări, în condițiile art. 101 alin. (4) din Lege."

Având în vedere

► implicarea medicului în stabilirea sancțiunii izolării pentru o perioadă de maximum 10 zile conform primului paragraf al alin. (4) art. 101 ("sanțiuni disciplinare") din Legea nr. 254/2013 și anume:

"Medicul aduce la cunoștință și face recomandări președintelui comisiei de disciplină în situația existenței oricărui motiv medical de împiedicare a aplicării și executării sancțiunii prevăzute la alin. (1) lit. f)"

*În cazul unei persoane private de libertate, aflată în custodia PNT Giurgiu, printre sancțiunile aplicate de Comisia de disciplină a fost și sancțiunea izolării pentru o perioadă cuprinsă între 3-7 zile (4 sancțiuni). Persoana privată de libertate a fost declarată inaptă din punct de vedere medical pentru executarea sancțiunilor cu izolarea, de către medicul unității penitenciare.

► Regula 46 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) conform căreia: *"personalul medical nu va avea niciun rol în procesul de aplicare a sancțiunilor disciplinare sau a altor măsuri de constrângere"*, medicul intervenind în timpul desfășurării sancțiunii cu izolarea, prin atragerea unei atenții deosebite asupra stării de sănătate a condamnaților deținuți în orice formă de separare, inclusiv prin vizitarea zilnică a unor asemenea deținuți și acordarea asistenței medicale prompte și a tratamentului la solicitarea unor astfel de deținuți sau angajați ai penitenciarului.

- ***modificarea dispozițiilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal care reglementează dreptul la vizită, în sensul suplimentării numărului de vizite***, pe motive umanitare, respectiv în cazul deținuților aflați în stare gravă, preterminală.

- ***modificarea dispozițiilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal care reglementează acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar în cazul decesului unui membru al familiei***, în sensul reglementării dreptului permisiunii de ieșire din penitenciar în cazul decesului unui membru al familiei, cu obligarea autorității penitenciare de a întreprinde diligențele necesare obținerii informației asupra decesului membrului familiei.

- ***modificarea prevederilor legale, ca în situații excepționale (spre exemplu, decesul unui membru al familiei în cazul unui deținut fără mijloace bănești, care în ultimele 30 de zile nu au avut în contul personal sume de bani disponibile), autoritatea penitenciară să sprijine contactul telefonic cu familia.***

La finalul prezentului Raport de activitate, subliniem contribuția Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) în protecția drepturilor persoanelor private de libertate prin vizitarea anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție și prin formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate.

Ca și în anul anterior, au fost vizitate toate categoriile de locuri de detenție prevăzute de lege: penitenciare, inclusiv penitenciare-spital; centre educative, centre de detenție; centre de reținere și arestare preventivă; spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, spitale de psihiatrie; centre speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări; centre pentru persoane vârstnice; centre pentru copii; instituții care fac parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială, centre de cazare a străinilor aflați în custodie publică.

Menționăm că rolul vizitelor efectuate este acela de îmbunătățire a condițiilor de detenție și de asigurare a respectării drepturilor persoanelor private de libertate. De asemenea, este de reținut importanța colaborării cu reprezentanții unităților vizitate, împreună cu care, prin dialog, recomandările Mecanismului Național de Prevenire sunt implementate.

De asemenea, pe parcursul anului 2017, s-a avut în vedere consolidarea capacităților personalului Mecanismului Național de Prevenire, prin intensificarea pregătirii profesionale.

Din prezentul raport rezultă că atingerea obiectivului de a avea o societate în care sunt eradicate tortura, tratamentele inumane sau degradante nu este în sine o misiune ușoară, dar nici imposibilă. Este necesar să accelerăm acest proces, fără nicio scuză sau excepție, atât din grijă pentru victimele torturii, dar și pentru păstrarea demnității tuturor cetățenilor. Atunci când o singură ființă umană este expusă unui tratament inuman, nu poate fi garantată demnitatea nimănui.

Totodată, adresăm mulțumiri tuturor instituțiilor, organizațiilor neguvernamentale, colaboratorilor și persoanelor cu care am cooperat în perioada de raportare, pentru aportul adus la efectuarea vizitelor de către Domeniul privind prevenirea torturii, precum și pentru participarea la evenimentele și activitățile organizate de acesta.

CAPITOLUL XII

ACTIVITATEA BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI

AVOCATUL POPORULUI

SECȚIUNEA 1

Afirmarea, respectarea și garantarea materială a drepturilor omului prin legislația internă și printr-un control eficace al instituției Avocatul Poporului și birourile sale teritoriale reprezintă un demers necesar pentru a se asigura prevenirea încălcărilor acestor drepturi.

În acest context, pentru a crea tuturor cetățenilor, atât din zonele urbane, cât și celor din zonele rurale, posibilitatea de a beneficia de prevederile Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la nivel teritorial au fost înființate 14 birouri, care își desfășoară activitatea pe raza teritorială de competență jurisdicțională a curților de apel, fiind organizate în: Alba-Iulia, Bacău, Brașov, Constanța, Cluj-Napoca, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava, Târgu-Mureș și Timișoara. Deși prevăzut în Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat, Biroul Teritorial Slobozia încă nu a fost înființat din cauza restrângerilor bugetare.

Prin intermediul birourilor teritoriale, instituția Avocatul Poporului își îndeplinește, la nivel local, atribuțiile constituționale și legale de a apăra, prin mediere și dialog, drepturilor și libertăților persoanelor fizice, în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice și cu regiile autonome.

Activitatea birourilor teritoriale circumscrisă principiului potrivit căruia autoritatea vine în preîntâmpinarea problemelor cetățenilor, constă în: medierea conflictelor dintre cetățeni și autoritățile administrației publice, orientarea și îndrumarea cetățenilor în vederea soluționării problemelor cu care aceștia se confruntă, depistarea și combaterea fenomenelor din raza de competență care generează încălcări ale drepturilor și libertăților cetățenești, anchete efectuate cu scopul de a verifica existența/inexistența încălcării ori restrângerilor drepturilor ori de a verifica veridicitatea susținerilor autorităților, promovarea rolului instituției Avocatul Poporului prin mijloace mass-media, organizare de mese rotunde, simpozioane și colaborări interinstituționale.

La nivelul anului 2017, activitatea birourilor teritoriale s-a concretizat în: soluționarea unui număr de **3163 de petiții**, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în **82 sesizări din oficiu**, efectuarea a **95 de anchete**, acordarea a **10774 de audiențe**, înregistrarea a **4976 de apeluri telefonice** prin serviciul dispecerat și **830 activități informative**, după cum urmează:

- **Biroul Teritorial Alba-Iulia** a soluționat un număr de 155 de petiții, a efectuat 3 anchete, a acordat 429 de audiențe, a înregistrat 202 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 9 activități informative.

Dosar nr. 230/2017 Petentul a sesizat Biroul Teritorial Alba-Iulia, reclamând nesoluționarea unei cereri depuse la Casa Județeană de Pensii Alba, în cursul lunii aprilie 2017.

Aspectele semnalate au fost analizate în contextul unei posibile încălcări a dreptului la un nivel de trai decent și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzute de art. 47 și art. 52 din Constituție.

Au fost solicitate informații de la Casa Județeană de Pensii Alba, în legătură cu cele sesizate de petent.

Ca rezultat al demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a informat că cererea petentului a fost soluționată conform deciziei nr. 253960/25.09.2017.

● **Biroul Teritorial Bacău** a soluționat un număr de 210 petiții, a efectuat 8 anchete, a acordat 744 audiențe, a înregistrat 203 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 25 activități informative.

Dosar nr. 67/2017 În articolul intitulat *Un copil de 5 ani, neglijat de părinți, trimis de la Comănești la Iași într-o ambulanță fără medic, a murit la Spitalul Bacău*, s-a relatat despre cazul unui copil în vârstă de 5 ani din comuna Agăș, județul Bacău, care a fost adus la Spitalul din Comănești în stare foarte gravă, cu anemie severă, iar în urma investigațiilor medicii au decis că este necesară transferarea de urgență a copilului la Spitalul de Urgență pentru Copii Sfânta Maria din Iași.

Întrucât în drumul spre Iași, starea pacientului s-a agravat, acesta a fost internat la Spitalul de Pediatrie din Bacău, unde, în ciuda eforturilor depuse de medici a decedat.

Din articol rezulta că minorul a fost adus la Spitalul din Comănești inconștient, iar în urma analizelor fiind pus diagnosticul de anemie severă. Conform opiniilor exprimate de medici, anemia de care suferea copilul nu era ereditară, ci avea drept principală cauză lipsa alimentației, ceea ce conducea la concluzia că acesta ar fi fost neglijat de părinți.

Conform celor relatate în articol, drama pe care a trăit-o copilul și ceilalți doi frați ai săi în familie, era cunoscută în comună dar și de către autoritatea locală cu atribuții în domeniul protecției copilului, primarul localității susținând că se aștepta la acest deznodământ tragic și că de câțiva ani încerca să rezolve această problemă, însă legal, nu ar fi putut face nimic.

În cauză era vorba despre o familie cu trei copii din satul Coșnea, cu gospodărie bună, iar teoretic copiilor nu ar fi trebuit să le lipsească nimic. Conform celor relatate în articol, în urmă cu un an, primarul comunei Agăș împreună cu reprezentanții Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău ar fi mers la locuința minorilor în vederea preluării acestora și instituirii măsurii plasamentului, însă părinții ar fi refuzat accesul în curte și s-ar fi manifestat violent.

Pentru verificarea aspectelor relatate în articol, experții Biroului Teritorial Bacău au efectuat o anchetă la Primăria comunei Agăș, la care au participat, primarul localității și consilierul cu atribuții de asistență socială.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții autorității locale și din examinarea documentelor puse la dispoziție, a rezultat că familia domiciliată în satul Coșnea, comuna Agăș, părinții a trei copii, în vârstă de 17 ani, 11 ani și 5 ani, decedat la data de 6 februarie 2017, a intrat în atenția autorităților în anul 2013, urmare a unei înștiințări venite din partea medicului de familie doctoral, care sesizase cu privire la starea precară de sănătate și îngrijire în care se aflau minorii.

La data de 18 februarie 2013, reprezentanții Primăriei Agăș s-au deplasat la domiciliul familiei, unde au constatat că locuința acestora era corespunzător îngrijită și încălzită, că minorul, în vârstă de doi ani atunci nu primea alocație de stat, părinții motivând că nu au avut bani pentru a se deplasa la sediul primăriei pentru întocmirea dosarului de alocație și că celălalt minor nu avea încadrare în grad de handicap, deși s-a născut cu tetrapareză spastică, retard

sever. În urma efectuării anchetei sociale, familia a fost sprijinită să obțină alocația de stat pentru copii, însă recomandările medicului de familie nu au fost luate în seamă, astfel încât monitorizarea familiei nu a fost continuată.

Abia la data de 12 februarie 2016, în urma sesizărilor verbale făcute de vecinii familiei cu privire la situația copiilor acestora care sunt neglijanți de părinți, asistentul social din primărie însoțit de poliția locală a efectuat o nouă vizită la domiciliul acestora, unde au constatat că părinții lipseau de la domiciliu, locuința era necorespunzător îngrijită, neaerisită, cu mobilierul din camera copiilor în stare avansată de degradare, cei doi copii fiind murdar îmbrăcați etc.

Urmare a celor constatate, a fost întrunit Consiliul Comunitar Consultativ pentru analizarea situației copilului. La ședința Consiliului Comunitar Consultativ din data de 22 februarie 2016, au fost prezenți părinții minorilor, cărora le-a fost prezentată situația constatăată la domiciliul acestora și le-au fost aduse la cunoștință îndatoririle pe care le au față de minori, precum și riscurile la care se supun în cazul neglijării acestora. În aceeași zi a fost întocmit planul de servicii pentru copilul cu handicap sever, ulterior acesta fiind prezentat la Comisia de Evaluare Complexă, fiind încadrat în gradul grav de handicap.

Conform celor declarate de reprezentanții Primăriei comunei Agăș, familia ar fi fost monitorizată continuu, fiind ținută legătura cu comunitatea și prin deplasări la domiciliul familiei, la nevoie, deși din documentele puse la dispoziție rezultă contrariul, vizitele la domiciliul familiei realizându-se la intervale mari de timp.

Deși medicul de familie sesizase autoritatea locală cu privire la starea precară de sănătate a celor doi copii și cu privire la refuzul părinților de a le asigura asistența medicală de specialitate, conform biletelor de trimitere, încă din anul 2013, minorul nu a făcut obiectul unui plan de servicii, nu a fost monitorizat și nu au fost luate măsuri pentru respectarea dreptului la sănătate a acestuia.

La solicitarea experților Biroului Teritorial Bacău, Primăria comunei Agăș a obținut de la medicul de familie informații în legătură cu înscrierile din fișa medicală a minorului, din care rezultau următoarele:

- minorul, născut la data de 29 noiembrie 2011, a fost luat în evidența cabinetului medical la data de 4 aprilie 2012, în urma autosesizării medicului de familie;
- primul vaccin i-a fost administrat la vârsta de 6 luni față de vârsta de 2 luni conform schemei de vaccinare;
- la efectuarea vizitelor în teren părinții lipseau de la domiciliu;
- la data de 28 decembrie 2012, a fost diagnosticat cu anemie cu carență de B12, eliberându-i-se bilet de trimitere pentru medicul specialist pediatru.

Aceleași bilete de trimitere către medicul specialist i-au fost eliberate și ulterior, în anii 2013, 2014 și 2017, însă mama nu a urmat sfaturile medicului de familie și ca urmare, copilul a decedat la data de 6 februarie 2017.

Primarul comunei Agăș a făcut precizări cu privire la conținutul articolului de presă, menționând faptul că în mod eronat s-a relatat despre o acțiune a domniei sale împreună cu reprezentanții Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, și că în ceea ce privește această familie nu a considerat necesar să sesizeze această instituție în vederea instituirii unor măsuri de urgență. DGASPC Bacău a fost sesizată în temeiul Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, de către Primăria comunei Agăș, județul Bacău după decesul minorului, respectiv, la data de 8 februarie 2017.

Pentru a ne informa cu privire la măsurile dispuse în cauză, la data de 23 februarie 2017, am efectuat o anchetă la DGASPC Bacău.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții DGASPC Bacău, a rezultat că situația familiei din comuna Agăș a intrat în atenția instituției după decesul minorului, respectiv la data de 8 februarie 2017, ca urmare a sesizării efectuate de Primăria comunei Agăș.

Din documentele puse la dispoziție, a rezultat că, la data de 8 februarie 2017, o echipă de specialiști din cadrul DGASPC Bacău a efectuat o vizită de evaluare la domiciliul familiei, având în vedere faptul că în familie mai sunt doi copii minori, dintre care unul cu handicap grav.

Conform celor consemnate în Raportul de evaluare, vecinii familiei și chiar lucrătorul de poliție din cadrul primăriei, au susținut că această familie este una retrasă, antisocială, care pleacă pe timpul verii cu animalele, lăsându-și copiii în grija bunicii paterne. De asemenea, vecinii susțin că soții ar prețui mai mult animalele pe care le au, decât propriii copii, mama ar fi consumatoare de băuturi alcoolice, iar tatăl recalcitrant și violent verbal. În raport se mai consemna că lucrătorul din cadrul Postului de Poliție al comunei Agăș a întocmit părinților dosar penal pentru neglijență gravă, urmând a se face cercetări în funcție de rezultatele autopsiei, nefinalizată la data efectuării anchetei.

În finalul raportului, reprezentanții DGASPC Bacău au concluzionat că familia nu a fost monitorizată de autoritatea locală, în dosarele copiilor neregăsindu-se acte și documente cu privire la serviciile ce ar fi trebuit să fie acordate familiei.

În ceea ce privește situația celorlalți doi copii, DGASPC Bacău împreună cu autoritatea locală vor monitoriza în continuare modul în care aceștia sunt îngrijiți și educați în familia biologică.

De asemenea, pentru a veni în sprijinul familiei și a copilului cu handicap grav, s-a decis ca periodic, la domiciliul familiei să se deplaseze specialiști ai DGASPC Bacău pentru acordarea unor servicii de recuperare, cu precădere kinetoterapie, ceea ce va facilita și monitorizarea familiei.

Față de cele constatate cu prilejul efectuării anchetelor, am apreciat că Primăria comunei Agăș, județul Bacău nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin, în conformitate cu prevederile Legii nr. 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului.

Astfel, potrivit art. 39 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, Serviciul public de asistență socială va lua toate măsurile necesare pentru depistarea precoce a situațiilor de risc care pot determina separarea copilului de părinții săi, precum și pentru prevenirea comportamentelor abuzive ale părinților și a violenței în familie, iar potrivit alin. (2), orice separare a copilului de părinții săi trebuie să fie precedată de acordarea serviciilor și prestațiilor prevăzute de lege, acordate în baza unui plan de servicii.

Potrivit art. 40 alin. (1) din același act normativ, planul de servicii se întocmește și se pune în aplicare de serviciul public de asistență socială sau de persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliilor locale, comunale de la domiciliul copilului, în urma evaluării situației copilului și a familiei acestuia.

În conformitate cu prevederile art. 40 alin. (5), planul de servicii poate avea ca finalitate transmiterea către DGASPC dacă, după acordarea serviciilor prevăzute de acest plan se constată că menținerea copilului alături de părinții săi nu este posibilă.

De asemenea, în conformitate cu art. 41 alin. (2) din Legea nr. 272/2004, dacă în urma vizitelor efectuate de reprezentanții autorității locale se constată că dezvoltarea fizică, mentală, spiritual, morală sau socială a copilului este primejduită, serviciul public de asistență socială este obligat să sesizeze de îndată DGASPC în vederea luării măsurilor prevăzute de lege.

Față de nerespectarea de către Primăria comunei Agăș, județul Bacău a prevederilor legale amintite, **a fost emisă Recomandarea nr. 9 din 23 martie 2017**, prin care primarul

comunei Agăș urma să dispună luarea cu celeritate a măsurilor legale, în vederea respectării dispozițiilor art. 39-41 din Legea nr. 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului, în vederea identificării precoce a situațiilor de risc în care se pot afla copiii din comunitate, cât și pentru o mai bună implicare a membrilor Consiliului Comunitar Consultativ, în identificarea și soluționarea situațiilor concrete ale familiilor cu risc la nivel local.

Dosar nr. 163/2017 Petenta a solicitat sprijinul Biroului Teritorial Bacău în vederea angajării ca asistent personal pentru sora sa, încadrată în gradul grav de handicap.

Din cele relatate de petentă și din examinarea documentelor prezentate a rezultat că printr-o cerere înregistrată la Primăria comunei Berești-Bistrița, a solicitat angajarea ca asistent personal pentru sora sa, încadrată în gradul grav de handicap. La cererea de angajare petenta a anexat și acordul emis în acest sens de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău.

Petenta susținea că până la data sesizării Biroului Teritorial Bacău nu a fost emisă dispoziția de angajare, autoritatea sesizată tergiversând nejustificat emiterea actului administrativ.

Ca urmare a demersului efectuat, Primăria comunei Berești-Bistrița a comunicat că la acel moment nu poate proceda la angajarea ca asistent personal a petentei, motivat de faptul că nu dispune de fondurile necesare și că cererea urma să fie avută în vedere la rectificarea bugetului comunei.

Având în vedere tergiversarea soluționării cererii formulate de petentă, și nerespectarea de către autoritatea locală a prevederilor art. 35 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, în conformitate cu care, persoana cu handicap grav are dreptul, în baza evaluării sociopsihomedicale, la un asistent personal, experții din cadrul Biroului Teritorial Bacău au efectuat o anchetă la Primăria comunei Berești-Bistrița. Experții Biroului Teritorial Bacău au informat reprezentanții autorității sesizate cu privire la prevederile legale aplicabile în cauză și cu privire la obligațiile care îi revin în ceea ce privește respectarea drepturilor persoanelor cu handicap, atrăgând atenția și asupra faptului că în conformitate cu dispozițiile art. 100-1 lit. c) din Legea nr. 448/2006, nerespectarea de către primăriile în a căror rază teritorială își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap grav a prevederilor art. 44, respectiv, refuzul de a angaja și salariza asistentul personal în condițiile legii, constituie contravenție și se sancționează cu amendă.

Din documentele prezentate spre examinare, a rezultat că la data de 5 iulie 2017, în evidența Primăriei comunei Berești-Bistrița se aflau 13 persoane încadrate cu grad grav de handicap, șase copii și șapte adulți, dintre care, doar o persoană beneficia de asistent personal, restul fiind beneficiari ai indemnizației de handicap.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții primăriei, a rezultat că au existat mai multe persoane cu handicap grav, adulte, care ar fi optat pentru angajarea unui asistent personal, însă din cauza lipsei fondurilor necesare plății salariilor, cererile nu au fost soluționate.

În acest context și având în vedere reglementările legale în vigoare, în conformitate cu care finanțarea drepturilor asistenților personali ai persoanelor cu handicap grav sau a indemnizațiilor lunare ale persoanelor cu handicap grav, acordate în baza prevederilor art. 42 alin. (4) din Legea nr. 448/2006, se asigură integral de la bugetul de stat, am solicitat reprezentantului pe probleme de asistență socială să analizeze posibilitatea de a informa persoanele interesate cu privire la posibilitatea de a opta pentru angajarea unui asistent personal, urmând ca la următoarea ședință de consiliu local să se facă rectificarea bugetului local și în baza noilor cereri de angajare înregistrate.

Reprezentanții autorității locale au fost de acord cu propunerile formulate, Primăria comunei Berești-Bistrița ne-a informat că cererea formulată de petentă a fost soluționată favorabil, aceasta fiind angajată ca asistent personal al sorei sale, începând cu data de 1 august 2017.

Conform celor comunicate de autoritatea sesizată, în cursul lunii iulie 2017 au fost purtate discuții cu aparținătorii/reprezentanții legali ai persoanelor cu handicap grav, aceștia fiind informați cu privire la posibilitatea trecerii de la indemnizația de handicap la angajarea unui asistent personal.

Potrivit celor comunicate, prin HCL nr. 31 din 28 iulie 2017, a fost aprobată rectificarea bugetului local, fiind suplimentat bugetul alocat salariilor asistenților personali, iar prin HCL nr. 37 din 28 iulie 2017, a fost aprobat numărul posturilor de asistenți personali ai persoanelor cu handicap grav pentru anul 2017, fiind aprobate un număr de 5 posturi, în funcție de numărul de cereri înregistrate.

● **Biroul Teritorial Brașov** a soluționat un număr de 150 de petiții, a efectuat 10 anchete, a acordat 483 de audiențe, a înregistrat 311 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 88 activități informative.

Dosar nr. 47/2017 Petentul s-a adresat Biroului Teritorial Brașov, susținând că a solicitat, în repetate rânduri, punerea în executare a prevederilor unei sentințe civile din anul 1994 a Judecătoriei Făgăraș, sentință în baza căreia trebuia să i se reconstituie dreptul de proprietate pentru suprafața de 3,36 ha teren, însă nici în prezent cererea sa nu este soluționată.

Potentul aprecia că se tergiversează soluționarea cererii sale de către Comisia locală de aplicare a legilor fondului funciar Șinca, prin înaintarea incompletă, în mod repetat, a documentației către Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Brașov. Prin adresa nr. 17685/2016, Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Brașov a înaintat Primăriei Comunei Șinca, județul Brașov, a treia notă de completare a documentației necesare la punerea în aplicare a prevederilor Sentinței civile nr. 249/1994, pronunțată de Judecătoria Făgăraș.

Totodată, prin adresa nr. 15329 din 18 ianuarie 2016, Instituția Prefectului – județul Brașov a solicitat Primăriei Comunei Șinca, județul Brașov, lămuriri cu privire la finalizarea aplicării prevederilor Sentinței civile nr. 249/1994, pronunțată de Judecătoria Făgăraș, însă petentul nu a primit nicio informare asupra acestor aspecte, deși autoritatea publică în cauză a cerut aceasta în mod expres.

Față de aspectele prezentate, ne-am adresat Primăriei Comunei Șinca, județul Brașov, însă autoritatea nu a răspuns, astfel că ne-am adresat Instituției Prefectului Județului Brașov.

În urma acestor demersuri, Primăria Comunei Șinca, județul Brașov, ne-a informat următoarele:

-"(...) în prezent se lucrează la îndreptarea neconcordanțelor constatate de O.C.P.I. Brașov în teren din data de 11.03.2017, conform adresei nr. 1453/06.03.2017 și se așteaptă revenirea la verificare în teren a neconcordanțelor din documentația înaintată a reprezentanților O.C.P.I. Brașov conform aceluiași referat".

Având în vedere faptul că, din acest răspuns nu putem înțelege dacă s-a refăcut documentația conform solicitărilor primite de la OCPI Brașov, dacă a fost transmisă spre OCPI Brașov și se așteaptă doar venirea la verificare în teren a reprezentanților Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară, nu ni se comunică un termen în care se poate aștepta o soluționare a cererii petentului, în condițiile în care vorbim de punerea în aplicare a

prevederilor unei sentințe judecătorești din anul 1994, Avocatul Poporului a aprobat efectuarea unei anchete la Primăria Comunei Șinca, județul Brașov.

În urma anchetei efectuate, se evidențiază următoarele concluzii:

Primarul dorește să menționeze că a depus personal la OCPI Brașov documentația necesară soluționării cererii petentului, astfel că nu poate fi vorba de rea-credință în această situație.

Firma care a efectuat măsurătorile anterioare și care a greșit documentația nu mai lucrează în prezent la puneri în posesie, ci au fost contractate serviciile unei alte societăți, în vederea efectuării măsurătorilor pentru satele Șercăița (localitatea unde se găsește și terenul petentului) și Bucium.

Potentul are întocmit Proces-verbal de punere în posesie nr. 4048 din 6 noiembrie 2015, acesta fiind validat în Anexa IV, poziția 4, cu suprafața de 3,36 ha teren.

De asemenea, primarul a menționat că în trei sau patru luni situația petentului se va soluționa, se va înainta documentația refăcută la OCPI Brașov, întrucât în prezent se lucrează la îndreptarea neconcordanțelor din documentația transmisă anterior.

În acest sens, a fost încheiat cu petentul Procesul-verbal nr. 3454 din 9 iunie 2017, prin care Primăria Comunei Șinca își ia angajamentul de a soluționa cererea petentului într-un termen de maxim patru luni.

Dosar nr. 26/2017 În cotidianul local Monitorul de Făgăraș din 16 ianuarie 2017, a fost publicat un articol ce prezintă faptul că la Spitalul Municipal Făgăraș, Secția Pediatrie, copiii internați stau îmbrăcați în saloane, iar cadrele medicale sunt nevoite să facă tratamente la temperatura de 15 grade.

Articolul relatează *cazul unei fete de 5 ani care stă înfocolită într-un pat al Secției de Pediatrie, cu mânuțele și picioarele înghețate, fiind învelită într-un halat uzat și decolorat. Pe cap avea înfășurat un material care nu seamănă nici pe departe cu o căciulă sau fular. Caloriferele de pe holuri sunt reci, frigul fiind greu de suportat atât de către copii cât și de către cadrele medicale.*

Având în vedere aspectele sesizate în presă, reprezentanții Biroului Teritorial Brașov al instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Spitalul Municipal Făgăraș, județul Brașov.

Cu ocazia desfășurării anchetei, din partea Spitalului Municipal Făgăraș au participat managerul Spitalului Făgăraș și managerul medical al Spitalului Făgăraș.

Din discuțiile purtate, au rezultat următoarele:

Reprezentanții Spitalului Municipal Făgăraș au precizat că articolul din presă nu este fundamentat pe fapte reale, managerul Spitalului Făgăraș menționând că face verificări zilnic la Secția de Pediatrie a spitalului, temperatura din saloanele în care sunt internați copii fiind în medie de 23-24 grade C.

Spitalul Făgăraș are centrală proprie de mare capacitate, aceasta deservind toate structurile acestuia. Din cauza temperaturilor extrem de scăzute din luna ianuarie 2017, au fost suplimentate sursele de căldură prin achiziționarea unor calorifere electrice utilizate la nevoie.

În urma vizitării Secției de Pediatrie, precum și a salonului celui mai friguros din secție, ca urmare a amplasării sale pe colț – salon denumit izolator, pentru copii cu diagnostic incert – a rezultat că acesta din urmă are o temperatură mai scăzută cu 1-2 grade față de celelalte saloane. Aici sursa de căldură este suplimentată cu un calorifer electric.

Fiecare salon din Secția Pediatrie are un grafic zilnic de monitorizare a temperaturii. În salonul mai sus menționat, sunt într-adevăr menționate temperaturi de 16 grade Celsius în

câteva zile din luna ianuarie 2017, însă personalul medical susține că în acele zile nu era nimeni internat în acel salon.

Vizita s-a efectuat și în sala de mese a secției de Pediatrie, acolo unde articolul a prezentat o poză a doi minori, dintre care o fetiță de 7 ani. Potrivit aceleiași poze, unul dintre cei doi minori purta pe cap o bucată de material alb. Sala de mese este sărăcăcioasă, nemodernizată, însă încălzită corespunzător, cu o temperatură de 23-24 grade Celsius.

Reprezentanții Spitalului Municipal Făgăraș au menționat că fetița avea acel material din țesătură pe cap, întrucât fusese diagnosticată cu pediculoză (păduchi). Fetița provenea dintr-un mediu familial defavorizat, fiind necesar a fi tratată și acoperită ulterior cu un scutec protector. Celălalt copil din poză nu suferea de același diagnostic, motiv pentru care nu avea capul acoperit. *Cu această ocazie, managerii spitalului atrag atenția că informațiile cu privire la diagnosticul unui pacient sunt confidențiale, potrivit legislației din domeniul drepturilor pacienților, acestea neputând fi făcute publice.*

Ideea indusă de articolul de presă, potrivit căreia copilul avea capul acoperit din cauza frigului din sala de mese este neadevărată, potrivit reprezentanților spitalului, jurnalista făcând o „combinație” nefericită între temperatura de 16 grade C din salonul nr. 6 izolator, unde nu era nimeni internat la acel moment, și sala de mese. De altfel, fetița nu era internată la etajul respectiv, acesta fiind destinat exclusiv sugariilor.

La momentul vizitei, s-a constatat că la atingere, caloriferele din secția Pediatrie – sector sugari - erau fierbinți.

Secția Pediatrie a Spitalului Municipal Făgăraș este situată într-un corp distinct de clădire, copiii fiind aduși cu mașina spitalului pentru investigații (de exemplu, radiografii) în pavilionul central principal al spitalului. Clădirea unde funcționează această secție este veche și nemodernizată, însă curată și încălzită corespunzător. Din aceste motive, conducerea spitalului a obținut acordul Primăriei Municipiului Făgăraș (autoritate care suportă integral finanțarea investițiilor spitalului) pentru mutarea secției Pediatrie în incinta clădirii principale a spitalului municipal, un întreg etaj fiind destinat acesteia. Această mutare se află în planul de conformare a spitalului, cu termen final **septembrie 2017**. În acest sens, deja a fost contractată o firmă de consultanță pentru întocmirea proiectului, iar banii necesari acestei investiții au fost aprobați prin hotărârea Consiliului local al Municipiului Făgăraș, urmând a fi incluși în bugetul pe anul 2017.

Față de cele expuse, s-a constatat că informațiile publicate de presă nu se confirmă. Cu toate acestea, s-a aprobat monitorizarea situației Secției de Pediatrie a Spitalului Municipal Făgăraș, sub aspectul mutării sale în pavilionul central principal, aceasta continuând și în prezent.

● **Biroul Teritorial Cluj-Napoca** a soluționat un număr de 226 de petiții, a efectuat 11 anchete, a acordat 968 de audiențe, a înregistrat 430 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 7 activități informative.

Dosar nr. 123/2017 Petentul, deținut în cadrul Penitenciarului de maximă siguranță Gherla, a solicitat, în temeiul art. 31 din Constituție, privitor la dreptul la informație, unele date referitoare la cuantumul pedepsei rezultante în a cărei executare se află, pretinzând că acesta este disproportionat, raportat la infracțiunile comise.

În replică, Biroul Teritorial Cluj-Napoca a informat petentul cu privire la faptul că, prin Decizia Curții Constituționale a României, pronunțată în data de 30 mai 2017, s-a admis excepția de neconstituționalitate a art. 35, alin. (1) din Codul penal, prin care a stabilit că sintagma „și împotriva aceluiași subiect pasiv” este neconstituțională. Cu alte cuvinte, ar

exista posibilitatea ca, în urma studierii dosarului petentului, să se concluzioneze că sunt incidente în cauză dispozițiile art. 35 din Codul penal, referitoare la infracțiunea continuată. Acest lucru ar avea drept consecință modificarea situației juridice a petentului, în sensul posibilității reținerii unei singure infracțiuni continuate, care se sancționează cu aplicarea facultativă a unui spor de până la 3 ani la maximumul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită, ceea ce ar atrage un tratament sancționator mai blând, decât cel aplicat în prezent, în speță. Dată fiind situația descrisă în cele ce preced, s-a procedat la îndrumarea petentului ca, în temeiul dispozițiilor art. 453 alin. (1) lit. f) și alin. (4) Cod procedură penală să solicite revizuirea hotărârii de condamnare.

● **Biroul Teritorial Constanța** a soluționat un număr de 249 de petiții, a efectuat 6 anchete, a acordat 695 de audiențe, a înregistrat 390 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 96 activități informative.

Dosar nr. 269/2017 Petentul s-a adresat Biroului Teritorial Constanța, solicitând ca acesta să efectueze demersurile necesare la Primăria Municipiului Constanța, în vederea rectificării actului de naștere Seria N.10 nr. .../13.12.2016, având în vedere eroarea materială comisă, cu ocazia scrierii acestui act de naștere.

Potentul menționa că printr-o adresă emisă de Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța i s-au comunicat următoarele:

- în urma verificării în arhiva spitalului și la biroul de declarări nou-născuți, conform Registrului de nașteri din anul 1986, figurează înregistrat ca nou născut la numărul de înregistrare 1219/6011 din data de 01.03.1986;
- certificatul medical constatator s-a eliberat după naștere și a fost depus la Primăria Municipiului Constanța – Serviciul de Stare Civilă, în baza acestuia întocmindu-se certificatul de naștere, iar termenul de păstrare al cotorului certificatului medical constatator al născutului viu este de zece ani, astfel că spitalul nu mai deține alte documente pe care să i le poată elibera.

Potentul sesiza eroarea înscrisă în certificatul său de naștere, și anume, numărul de înregistrare al actului de naștere este altul decât cel comunicat de spital, acest aspect fiind evident, având în vedere faptul că acesta s-a născut pe data de 01.03.1986, iar în certificatul de naștere este trecut un certificat constatator din 3.03.1986, ulterior nașterii. Potentul menționa că această eroare materială a fost comunicată funcționarilor din cadrul Serviciului de Stare Civilă, dar demersurile sale au fost ignorate.

Conform legislației în vigoare, această eroare poate fi îndreptată, folosindu-se procedura administrativă a rectificării actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe marginea acestora, în temeiul unei dispoziții a primarului care are în păstrare actul de stare civilă.

Au fost solicitate informații Primăriei Municipiului Constanța – Serviciul de Stare Civilă, care ne-a comunicat următoarele: actul de naștere a fost înregistrat în registrele de stare civilă ale Primăriei Municipiului Constanța la data de 3.03.1986, (data la care s-a prezentat tatăl petentului) sub nr. x din 3.03.1986, în baza certificatului medical constatator al nașterii, eliberat de către Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța, fiind a x-a naștere înregistrată la Primăria Municipiului Constanța în anul 1986. Nu există nicio eroare în ceea ce privește neconcordanța între numărul de înregistrare al actului de naștere din Registrul de stare civilă și numărul de înregistrare din Registrul de nașteri al Spitalului Clinic Județean de Urgență Constanța, cele două numere fiind atribuite de două instituții diferite.

Dosar nr. 168/2017 Petentul ne-a sesizat în legătură cu faptul că este persoană cu handicap, gradul II. A demisionat de la locul de muncă avut, întrucât boala i s-a agravat, și ca urmare a depus în data de 04.04.2017, dosarul la Biroul de expertiză a capacității de muncă din Municipiul Tulcea, pentru stabilirea dreptului la pensie de boală. De la acest birou i s-a spus că dosarul său nu poate fi soluționat și că poate dura 8-9 luni de la depunere, pe motiv că Tulcea nu are medic de specialitate.

Potentul susținea că venea un medic la Tulcea, lunar trimis din alte județe, însă în martie și aprilie nu a venit niciun medic. De asemenea, menționa că la Tulcea sunt foarte multe dosare nesoluționate din această cauză și ca urmare nici dosarul său nu poate fi soluționat într-un termen rezonabil, în vederea depunerii la Casa Județeană de Pensii Tulcea pentru emiterea deciziei și punerea în plată.

Față de cele expuse de petent, s-au efectuat demersuri atât la Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperarea Capacității de Muncă, cât și la Casa Județeană de Pensii Tulcea. Ca urmare a intervenției noastre ni s-au comunicat următoarele: ambele instituții cunosc situația deosebită în care se află C.J.P Tulcea din lipsă de personal - medici specializați în expertiza capacității de muncă. Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperarea Capacității de Muncă a asigurat continuitatea activității în acest județ în ultima perioadă și o va face în continuare prin detașarea lunară a unui medic specialist pentru rezolvarea activității curente. Sunt dificultăți în activitatea și prelungirea termenelor de expertizare, însă ne asigură de toată implicarea lor astfel încât solicitanții să nu aibă de suferit și dosarele să fie soluționate într-un termen rezonabil.

● **Biroul Teritorial Craiova** a soluționat un număr de 356 de petiții, a efectuat 11 anchete, a acordat 1193 de audiențe, a înregistrat 866 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 43 activități informative.

Dosar nr. 396/2017 În articolul intitulat *Fetiță desfigurată de un câine comunitar*, publicat în cotidianul Gazeta de Sud din data de 07.03.2017, se relatează faptul că o fetiță, în vârstă de opt ani, din Târgu-Jiu, a fost mușcată de față de un câine comunitar, fiind necesară intervenția ambulanței SMURD. Urmare a celor prezentate în mass-media, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, sens în care au fost solicitate informații cu privire la caz, Primăriei Municipiului Târgu-Jiu.

În urma acestor demersuri Primăria Târgu-Jiu, care asigură servicii de utilitate publică prin intermediul S.C Edilitara Public S.A, societate de utilitate publică, ne-a comunicat că regretă cele întâmplate, în urma incidentului produs având loc o ședință extraordinară a Consiliului Local al Municipiului Târgu-Jiu, în urma căreia a fost aprobat bugetul pentru extinderea și creșterea capacității de cazare cu încă 400 de locuri a adăpostului canin existent.

De asemenea, S.C Edilitara Public S.A, societate de utilitate publică, a intensificat campaniile de informare și publicitate în vederea creșterii gradului de adopție a câinilor din adăpostul public. Se efectuează campanii de sterilizare gratuită, cu ajutorul asociațiilor de protecție a animalelor, atât în adăpostul public al Municipiului Târgu-Jiu cât și în localitățile limitrofe, în scopul reducerii numărului de câini fără stăpân.

Având în vedere aspectele de mai sus, sa fost emisă o recomandare adresată primarului Municipiului Târgu-Jiu pentru ca, în virtutea prerogativelor sale, să întreprinde toate demersurile și eforturile legale necesare prevenirii unor astfel de incidente grave, în viitor.

Dosar nr. 1086/2017 În articolul intitulat *Elevii orfani și cei cu dizabilități au rămas fără abonamente de transport*, publicat în cotidianul Gazeta de Sud din data de 11.09.2017,

se relata faptul că cele două categorii de beneficiari amintite, precum și beneficiarii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție nu puteau folosi transportul în comun pentru a ajunge la școlile la care învață, fiind necesară o hotărâre de Consiliu Local pentru aprobarea legitimațiilor cu titlu gratuit.

Având în vedere cele prezentate în mass-media, la propunerea Biroului Teritorial Craiova, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, sens în care au fost solicitate informații cu privire la caz, Primăriei Municipiului Târgu-Jiu, județul Gorj.

În urma demersurilor întreprinse, Primăria Municipiului Târgu-Jiu, ne-a comunicat faptul că în dimineața zilei de 11.09.2017, au fost înmânate legitimațiile pentru deplasarea gratuită cu mijloacele de transport în comun pe raza Municipiului Târgu-Jiu, pe durata anului 2017-2018, a elevilor ce beneficiază de măsura de protecție specială, în cadrul Complexului de Servicii Comunitare pentru copilul în dificultate Târgu-Jiu și Complexul de Servicii Alternative la Protecția Rezidențială Târgu-Jiu.

● **Biroul Teritorial Galați** a soluționat un număr de 109 de petiții, a efectuat 2 anchete, a acordat 367 de audiențe, a înregistrat 379 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 22 activități informative.

Dosar nr. 5/2017 Petentul era nemulțumit de tergiversarea soluționării dosarului nr. AAAA/P/2012, care viza sesizarea faptului că, în perioada aprilie-noiembrie 2012, mai multe persoane au fost „angajate la negru” și au prestat activitate ca fierar-betoniști, fără a fi remunerate. Printr-un răspuns din data de 08.07.2015 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Galați i s-au adus la cunoștință următoarele: „Dosarul se află în lucru la Inspectoratul de Poliție al Județului Galați – Serviciul de Investigare a Criminalității Economice pentru efectuarea cercetării”.

Până la data la care s-a adresat Biroului Teritorial Galați, petentul nu a mai obținut nicio informație legată de acest dosar.

În vederea rezolvării petiției, am solicitat Parchetului de pe lângă Judecătoria Galați să ne comunice în ce stadiu se află soluționarea dosarului în cauză.

Instituția sesizată ne-a informat că s-a început urmărirea penală pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 215 alin. (1), (3) Cod penal 1969, art. 264 alin. (1) din Legea nr. 53/2003.

De asemenea, ne-a fost transmisă o copie a Ordonanței cu dispoziții de îndrumare din data de 10.02.2017, care dispunea că audierile, propunerile și alte acte de urmărire penală vor fi întocmite și finalizate de organele de urmărire penală până la data de 31.03.2017.

Dosar nr. 64/2017 În baza unei decizii civile pronunțate de Curtea de Apel Galați, Casa Județeană de Pensii Vrancea a emis în data de 08.07.2016 o decizie prin care s-au acordat petentului drepturi de pensie comunitară pentru limită de vârstă. Perioadele de asigurare avute în vedere la stabilirea drepturilor de pensie comunitară *pro rata temporis* sunt de 33 de ani, 6 luni și 7 zile, în cadrul sistemului public de pensii din România, respectiv 5 ani, 7 luni și 13 zile, în cadrul sistemului de asigurări sociale din Italia.

Ulterior, petentul a depus la Casa Județeană de Pensii Vrancea o nouă cerere, solicitând aplicarea dispozițiilor regulamentelor europene de coordonare a sistemelor de securitate socială, în vederea obținerii unor drepturi de pensie de bătrânețe din partea statului italian.

Până la data la care s-a adresat instituției noastre, această cerere nu fusese soluționată.

În vederea clarificării celor prezentate, ne-am adresat Casei Județene de Pensii Vrancea, care ne-a informat că la data de 12.07.2016, a transmis în Italia instituției responsabile în relația cu România, INPS Terni, formularele europene de legătură E202 RO, E205 RO și E207 RO. În dosarul de pensie există dovada primirii de către instituția italiană a acestor formulare. La data de 25.01.2017, Casa Județeană de Pensii Vrancea a revenit la solicitarea inițială, în vederea urgentării soluționării dosarului de către INPS Terni.

În lipsa unui răspuns din partea instituției competente italiene, CJP Vrancea a solicitat Direcției Relații Internaționale din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice să intervină pe lângă instituția italiană implicată în soluționarea cererii, aceasta fiind contactată prin poșta electronică în cursul lunii aprilie 2017.

În contextul celor prezentate, ne-am adresat Casei Naționale de Pensii, care ne-a informat că nu s-a primit răspuns și că revine exclusiv părții italiene responsabilitatea soluționării cererii de pensie comunitară, prin acordarea unor drepturi de pensie de către statul italian, instituțiile române de pensii neputând să se substituie celor din alte state membre.

La data de 19.06.2017, Casa Județeană de Pensii Vrancea a transmis o nouă solicitare către INPS Terni, prin formularul european de legătură E001 RO.

Ulterior, Casa Județeană de Pensii Vrancea ne-a transmis o copie a răspunsului din 31.05.2017, transmis de Institutul Național de Asigurări Sociale – Agenția din Orvieto și a deciziei emise în cauză.

● **Biroul Teritorial Iași** a soluționat un număr de 332 de petiții, a efectuat 4 anchete, a acordat 692 de audiențe, a înregistrat 308 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 54 activități informative.

Dosar nr. 613/2017 Petenta ne relatează că mama sa este pensionară și are o pensie din luna martie 2017 în cuantum de 520 ron/lună, iar până în luna decembrie 2016 a beneficiat de programul de compensare a medicamentelor în procent de 90%, având un venit de până la 700 ron/lună, dar ulterior nu a mai putut beneficia de această facilitate, deoarece figura că încasează venituri peste pensie, respectiv pentru anul 2016 veniturile suplimentare în valoare de 4 ron, ce reprezentau dividende la SIF-uri, motiv pentru care considera că prevederile Ordinului MS/CNAS nr. 763/2016 și respectiv Ordinului MS/CNAS 196/2017, care subliniază că pentru anii 2016-2017 beneficiază de compensarea medicamentelor în procent de 90% doar pensionarii cu venituri numai din pensie de până la 700 ron/lună, instituie un tratament inegal față de aceeași categorie de pensionari.

Față de aspectele sesizate, Biroul Teritorial Iași a sesizat Direcția Generală Asistență Medicală și Sănătate Publică din cadrul Ministerului Sănătății.

Ca rezultat al demersurilor întreprinse, Direcția Generală Asistență Medicală și Sănătate Publică ne-a menționat că având în vedere problemele semnalate atât de noi cât și alte persoane, Ministerul Sănătății a luat măsuri în această speță, pe site-ul www.ms.ro/acte-normative-in-transparenta, este pus în discuție publică proiectul: Hotărâre privind modificarea unor acte normative referitoare la Programul pentru compensare cu 90% a prețului de referință al medicamentelor, pentru pensionari.

Totodată, se vor adapta din punct de vedere legislativ, prevederile Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale, a medicamentelor și a dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2016-2017, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 161/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 215 din 23 martie 2016, cu modificările și completările ulterioare și ale Hotărârii Guvernului nr. 720/2008 pentru aprobarea Listei cuprinzând denumirile comune

internaționale corespunzătoare medicamentelor de care beneficiază asigurații, cu sau fără contribuție personală, pe bază de prescripție medicală, în sistemul de asigurări sociale de sănătate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 523 din 10 iulie 2008.

Dosar nr. 823/2017 Petenta a solicitat sprijinul instituției noastre în vederea efectuării demersurilor necesare comunicării stadiului de soluționare a unui dosar înregistrat în anul 2008, în vederea obținerii unei locuințe în baza Legii nr. 114/1996, cu referire la disponibilitatea locuințelor sociale/convenabile pentru anul în curs și data estimativă a acordării unui spațiu de locuit.

Astfel, petenta preciza că Direcția de Administrare a Patrimoniului Public și Privat Iași i-a comunicat că, pentru anul 2017, se află la poziția 26 cu 1000 de puncte în lista de prioritate pentru acordarea unei locuințe convenabile, și la poziția 21 cu 785 de puncte în lista de prioritate în vederea acordării unei locuințe sociale.

Totodată, solicitarea sa de atribuire a spațiului locativ, situat în Str. D, va fi adusă la cunoștința Comisiei Sociale de Analiză a Solicitărilor Locative constituite în baza Legii nr. 114/1996.

Urmare a demersurilor întreprinse de Biroul Teritorial Iași la Primăria Municipiului Iași, ni s-au comunicat următoarele:

- petenta figurează în evidența instituției cu un dosar, înregistrat pentru obținerea unei locuințe în baza Legii nr. 114/1996;
- petenta se află la poziția 26 cu 1000 de puncte în lista de prioritate care stabilește ordinea în repartizarea locuințelor convenabile și la poziția 21 cu 785 de puncte în lista de prioritate care stabilește ordinea în repartizarea locuințelor sociale;
- listele de priorități au fost aprobate de Consiliul Local al Municipiului Iași și sunt valabile pentru anul 2017;
- în ședința Comisiei Sociale de Analiză a Solicitărilor Locative constituită în baza Legii nr. 114/1996, din data de 10.08.2017, s-a propus atribuirea unei locuințe sociale familiei petentei; propunerea Comisiei va fi supusă dezbaterii și aprobării Consiliului Local al Municipiului Iași, conform competențelor ce îi revin potrivit Legii nr. 215/2001, Legea administrației publice locale, urmând apoi perfectarea contractului de închiriere.

● **Biroul Teritorial Oradea** a soluționat un număr de 185 de petiții, a efectuat 8 anchete, a acordat 550 de audiențe, a înregistrat 324 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 42 activități informative.

Dosar nr. 383/2016 Biroul Teritorial Oradea s-a sesizat din oficiu ca urmare a articolului din Gazeta de Nord-Vest din data de 28 septembrie 2016, în care se relatează că prin robinetele sătmărenilor curge apă infestată cu E-coli sau cel puțin așa a dat de înțeles Direcția de Sănătate Publică Satu Mare, care atrăgea atenția după ce bacteria E-coli a fost identificată în mai multe surse de aprovizionare în masă cu apă a populației, iar Oficialii Direcției de Sănătate Publică susțineau că bacteria a apărut pentru că produsele de dezinfecție au fost expirate, nu s-a respectat programul de tratare a apei, respectiv lipsa stației de dezinfecție automată.

Pentru verificarea informațiilor din mass-media s-a dispus efectuarea unei anchete la Direcția de Sănătate Publică Satu Mare.

După efectuarea anchetei, Avocatul Poporului a emis Recomandarea cu nr. 22/2017 referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la ocrotirea sănătății,

prevăzut de art. 34 din Constituție, adresată directorului Direcției de Sănătate Publică Satu Mare, în vederea luării măsurilor necesare pentru:

- supravegherea și monitorizarea în continuare a calității apei potabile;
 - continuarea acțiunilor de inspecție sanitară de stat la nivelul unităților de producție și distribuție a apei potabile;
 - urmărirea remedierii neconformităților înregistrate prin recomandări și sancțiuni contravenționale;
 - informarea consumatorilor despre posibilele efecte asupra sănătății și despre măsurile suplimentare ce trebuie adoptate, dacă acestea se impun, pentru prevenirea îmbolnăvirilor.
- Directorul Direcției de Sănătate Publică Satu Mare și-a însușit Recomandarea.

● **Biroul Teritorial Pitești** a soluționat un număr de 348 de petiții, a efectuat 2 anchete, a acordat 1045 de audiențe, a înregistrat 230 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 66 activități informative.

Dosar nr. 533/2017 Petenta s-a adresat Biroului Teritorial Pitești în legătură cu faptul că formulat și transmis, prin corespondență poștală confirmată de primire în cursul anului 2016, către Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate a comunei Mârzănești, solicitarea de punere în aplicare Hotărârii nr. ccc din 11.11.2005 privind admiterea în parte a contestației la hotărârea de stabilire a dreptului de proprietate privată asupra terenurilor pentru suprafața de 1,60 ha teren agricol care a aparținut autorului său, în comuna Mârzănești, județul Teleorman.

Întrucât, până la data când s-a adresat biroului nostru, nu a primit un răspuns la cererile formulate iar autoritatea publică sesizată nu a luat nicio măsură îndeplinirea celor mai sus menționate, s-a solicitat primăriei comunei Mârzănești, județul Teleorman să ne comunice care este stadiul de soluționare al cererilor formulate de petentă și motivele care au tergiversat punerea în aplicare a Hotărârii nr. ccc/11.11.2005, în acest caz.

Comisia locală și Primăria comunei Mârzănești nu au răspuns solicitărilor noastre, astfel că am solicitat prefectului județului Teleorman examinarea și îndreptarea situației create.

Prefectul județului Teleorman ne-a informat a intervenit la Primăria comunei Mârzănești pentru a soluționa plângerea petentului, care a procedat la stabilirea amplasamentelor în vederea emiterii titlului de proprietate în favoarea petentului. Totodată, la nivelul comunei Mârzănești, în urma realizării lucrării de cadastru general, suprafețele de teren au fost înscrise în domeniul privat al comunei, iar pentru a putea fi reconstituite trebuie să fie intabulate provizoriu ca fiind ale comunei Mârzănești. În acest sens, au fost întocmite și înaintate cereri către Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară - Biroul județean Teleorman, urmând ca, după întocmirea noilor cărți funciare, în cel mai scurt timp, petentul să fie invitat la sediul Primăriei Mârzănești, în vederea punerii în posesie iar, ulterior, se va înainta documentația către Comisia județeană pentru emiterea titlului de proprietate.

● **Biroul Teritorial Ploiești** a soluționat un număr de 319 de petiții, a efectuat 8 anchete, a acordat 1331 de audiențe, a înregistrat 599 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 234 activități informative.

Dosar nr. 66/2017 Petentul s-a adresat în cadrul programului de audiențe acordate lunar în județul Buzău, reprezentantului Biroului Teritorial Ploiești, arătând că deși a sesizat, printr-o cerere din data de 5.12.2016, Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor

Buzău cu privire la abuzurile săvârșite de societatea de furnizare a gazelor naturale în relația cu acesta, în calitate de consumator, nu a primit un răspuns, deși termenul legal de soluționare al acestei cereri a fost depășit și nici nu a fost sprijinit pentru a-i fi apărate drepturile.

Petentul ne-a precizat că este victima unui abuz al acestei societăți, întrucât în urma reviziei tehnice periodice, i-a fost înlocuit furtunul vechi de alimentare cu gaze a aragazului din locuința sa, cu altul nou prezentând alte dimensiuni decât cele anterioare, furtun pe care petentul îl aprecia ca fiind neconform având în vedere că se supraîncălzește fiind poziționat în apropierea cuptorului punând în pericol viața sa și a locatarilor blocului.

Întrucât petentul a refuzat să plătească acest furtun, societatea în cauză i-a sistat furnizarea gazelor naturale încă din noiembrie 2016, deși era la zi cu plata tuturor facturilor.

Urmare a demersurilor întreprinse, Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Buzău a procedat la verificarea aspectelor sesizate de petent, și ne-a informat că operatorul economic reclamat a procedat la renunțarea încasării contravalorii produsului „furtun flexibil”, a înlocuit furtunul respectiv cu unul corespunzător și a repus în funcțiune instalația de aprovizionare cu gaze naturale de la domiciliul petentului.

Totodată, ni s-a precizat că petentul a fost informat cu privire la rezultatul verificărilor întreprinse de Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Buzău, în urma sesizării instituției noastre.

Dosar nr. 135/2017 Petenta s-a adresat Biroului Teritorial Ploiești, sesizând situația disperată în care se afla și solicitând sprijinul instituției noastre cu privire la următoarea problemă:

Petenta a menționat că este văduvă de 2 ani și are în întreținere 3 copii minori (dintre care unul cu handicap gradul I) și locuiește la adresa de domiciliu împreună cu fratele soțului său, care suferă de probleme psihice accentuate și care consumă frecvent alcool, provoacă scandal în casă, amenință că dă foc locuinței, cerșește pe stradă când nu are ce să bea, deranjează vecinii cerându-le bani. La momentul la care petenta s-a adresat instituției noastre, acesta se afla la Spitalul Voila unde era internat de 6 săptămâni pentru tratament de specialitate și pentru dezalcoolizare.

Petenta a precizat că numărul maxim de zile de spitalizare a fost realizat și pe cale de consecință, reprezentanții Spitalului Voila solicită externarea și preluarea acestuia la domiciliul, însă revenirea acestuia la adresa de domiciliu ar fi constituit un pericol pentru cei trei minori și chiar pentru persoana în cauză care nu ar mai putea fi supravegheat și nu ar mai urma tratamentul prescris de medici.

Deși petenta a întreprins toate demersurile pentru internarea acestuia într-un centru de boli psihice (Urlați sau Călinești), dosarul fiind deja aprobat de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova din data de 2 martie 2017, internarea nu a putut fi făcută deoarece conform celor comunicate petentei de către salariații DGASPC Prahova, nu erau locuri libere.

Urmare a demersurilor întreprinse, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova, prin serviciile și comisiile de specialitate a decis în ședința de internare din data de 10 aprilie 2017, admiterea cererii și a stabilit prin decizie, ca măsură de protecție, acordarea de servicii sociale în cadrul Centrului de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați.

● **Biroul Teritorial Suceava** a soluționat un număr de 212 petiții, a efectuat 12 anchete, a acordat 1164 de audiențe, a înregistrat 191 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 32 activități informative.

Dosar nr. 227/2017 Petenta, în calitate de director al Căminului pentru Persoane Vârstnice Solca, a sesizat Biroul Teritorial Suceava, susținând că a solicitat Primăriei comunei Marginea, județul Suceava, punctul de vedere în ceea ce privește situația unui bărbat, cu domiciliul în comuna Marginea, județul Suceava, asistat în cămin, legat de plata serviciilor sociale, reintegrarea în familie sau transferarea în alt centru, întrucât contribuția de întreținere lunară este de 1.943,8 lei, din care se scade contribuția asistatului (400 lei venit/lună din care 60% contribuție = 240 lei/lună) dar mai rămân de plată 1.703,8 lei/lună, sumă ce trebuie acoperită de primăria de domiciliu.

Primăria comunei Marginea, județul Suceava a informat Căminul pentru Persoane Vârstnice Solca despre situația petentului precizând că *„numitul L.G. este înaintat în vârstă, neputincios, fiind bolnav cronic, imobilizat la pat, în familie neavând cine să-l întrețină, necesitând îngrijire și supraveghere permanentă, se recomandă menținerea acestuia în Căminului pentru Persoane Vârstnice Solca”*.

Petenta considera răspunsul primit un abuz, întrucât autoritatea nu a comunicat modalitatea de plată potrivit Legii nr. 17 din 9 martie 2000 privind asistență socială a persoanelor vârstnice, republicată.

În urma demersurilor întreprinse, am primit copia Dispoziției nr. 167/09.05.2017 privind acordarea ajutorului de urgență pentru L.G., aflat în situație de necesitate și copia Hotărârii nr. 35 din 18 iulie 2017 privind aprobarea plății din bugetul local a diferenței contribuției de întreținere în Căminul pentru Persoane Vârstnice Solca a lui L.G.

Dosar nr. 367/2017 Petenta a sesizat Biroul Teritorial Suceava, susținând că s-a adresat Primăriei comunei Grănicești, județul Suceava cu o cerere prin care solicita angajarea ca asistent personal al fiului său, persoană cu handicap grav, potrivit certificatului de încadrare în grad de handicap eliberat de Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap Suceava.

Primăria comunei Grănicești, județul Suceava i-a comunicat petentei că *„datorită insuficienței veniturilor, instituția nu poate finanța salarizarea asistenților personali, primăria neavând aprobate în bugetul anului 2016 sume cu această destinație”*.

Petenta considera răspunsul primit un abuz, întrucât autoritatea publică locală, trebuie să respecte dispozițiile art. 35, art. 39 și ale art. 40 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată cu modificările și completările ulterioare.

În urma demersurilor întreprinse, autoritatea nu a înțeles că are obligația angajării asistentului personal al persoanei încadrate în grad de handicap grav, motiv pentru care, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 24 din 12 iunie 2017.

Urmare recomandării emise, Primăria comunei Grănicești, județul Suceava ne-a comunicat că prin Dispoziția primarului s-a dispus încheierea contractului individual de muncă pe durată nedeterminată al petentei, sens în care a anexat copia dispoziției.

● **Biroul Teritorial Târgu-Mureș** a soluționat un număr de 168 de petiții, a efectuat 6 anchete, a acordat 914 audiențe, a înregistrat 220 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 72 activități informative.

Dosar nr. 237/2017 Petenta s-a adresat Biroului Teritorial Târgu-Mureș, arătând faptul că în curtea vecinului său se află un copac, din specia salcie, iar crengile acestuia se întind în curtea sa și peste acoperișul casei, producând mizerie, și mai mult decât atât, reprezintă un real pericol în cazul ruperii crengilor care ar putea distruge acoperișul casei.

Petenta susținea că a încercat de nenumărate ori să discute și să rezolve amiabil aceasta problemă cu vecinul, dar fără rezultat. Astfel, s-a adresat Primăriei comunei Cristești, solicitând să intervină în sensul toaletării sau tăierii acestui copac.

Întrucât autoritatea administrației publice sesizată nu i-a comunicat un răspuns în termenul legal, petenta s-a adresat instituției noastre pentru clarificarea aspectelor semnalate.

Față de aspectele prezentate, ne-am adresat Primăriei comunei Cristești, județul Mureș, pentru a analiza și verifica situația prezentată. Instituția ne-a comunicat că în cursul lunii aprilie 2017, crengile salciei au fost toaletate prin grija și pe cheltuiala Primăriei comunei Cristești.

Dosar nr. 613/2017 Petentul s-a adresat Biroului Teritorial Târgu-Mureș, precizând că urmare a reorganizării activității Primăriei Municipiului Târgu-Mureș, în anul 2010 s-a înființat Direcția Școli având în componența sa Serviciul Juridic, Licității, Logistică și Asociații Proprietari, serviciu din care petentul a fost mutat la Serviciul Public de Utilități Municipale, în funcția de inspector de specialitate.

Potentul aprecia că postul ocupat este de natură contractuală, însă activitățile desfășurate și atribuțiile funcției implică executarea prerogativelor de putere publică, aspect care ar impune transformarea postului de natură contractuală în funcție publică de execuție, cu încadrarea și promovarea pe post. Un alt argument în susținerea acestei solicitări este faptul că are studii de specialitate în administrație publică și o experiență de peste 30 de ani în funcții publice.

Totodată, petentul aprecia că direcția de specialitate în care se regăsește și Compartimentul Resurse Umane nu i-a comunicat informații pertinente, această entitate nu a acționat pentru înlăturarea erorilor și diferențelor între salarii, în funcție de studii și experiența în muncă în aceeași instituție. În aceeași ordine de idei, aprecia că răspunsul comunicat de Primăria Târgu-Mureș nu este fundamentat juridic, întrucât nu este motivat pe dispozițiile legale aplicabile.

Față de aspectele prezentate, ne-am adresat Primăriei Municipiului Târgu-Mureș, care ne-a comunicat că situația semnalată de petent se va clarifica la proxima ședință a Consiliului local, când se va promova proiectul de hotărâre în sensul transformării postului în funcție publică.

● **Biroul Teritorial Timișoara** a soluționat un număr de 144 de petiții, a efectuat 5 anchete, a acordat 345 de audiențe, a înregistrat 323 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 40 activități informative.

Dosar nr. 226/2017 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului în contextul unei posibile încălcări a prevederilor art. 41 referitor la dreptul la muncă și protecția socială a muncii din Constituția României de către Inspectoratul Școlar Județean Timiș.

În acest sens petenta a relatat că în data de 18.05.2017 a depus la Inspectoratul Școlar Județean Arad dosarul înregistrat cu nr. 160/353/18.05.2017 pentru înscrierea la concursul de ocupare a posturilor cadrelor vacante/rezervate din sistemul preuniversitar, sesiunea 2017.

Conform calendarului organizării concursului, în perioada 24-25 mai 2017, candidații înscriși se prezintă la Inspectoratul Școlar Județean Arad pentru validarea înscrierii. Ca urmare, petenta s-a prezentat la sediul IȘJ Arad, însă i s-a comunicat verbal că nu se poate face validarea înscrierii sale, dosarul său fiind trimis la București, la Ministerul Educației Naționale pentru clarificări.

Conform art. 63 alin. (5) din Metodologia anexă la OMENCs nr. 5739/2016 neprezentarea candidatului la validare în perioada prevăzută în calendar atrage anularea înscrierii candidatului la concurs. În aceste condiții petenta nu se putea încadra în graficul de susținere a probelor practice/orale și a inspecției la clasă.

Deși nu a primit un răspuns oficial pentru refuzul validării fișei sale de înscriere, petentei i s-a comunicat verbal că motivul solicitării de clarificări de la Ministerul Educației este condamnarea sa penală din 2014, respectiv aplicarea pedepsei complementare a interzicerii exercitării drepturilor prevăzute de art. 66 lit. g), de a profesa ca și cadru didactic pe o durată de 2 ani.

Conform adeverinței nr. 6268/SPAR/09.05.2017 eliberată de Serviciul de Probațiune Arad, petenta s-a aflat în supravegherea Serviciului de Probațiune Arad, pe durata unui termen de încercare de 2 ani, termen care a expirat la data de 10.12.2016.

Potrivit Sentinței penale a Tribunalului Arad, rămasă definitivă prin Decizia penală a Curții de Apel Timișoara, petenta a fost condamnată la 2 ani închisoare, pedeapsă asupra căreia s-a dispus suspendarea executării sub supraveghere pe durata unui termen de încercare. De asemenea s-a dispus și pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a profesa ca și cadru didactic pe o durată de 2 ani.

Conform art. 68 lit. b) din Noul Cod penal, executarea pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi începe **„de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.”** În cazul petentei, pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a profesa ca și cadru didactic s-a aplicat în perioada 11.12.2014-10.12.2016. Extinderea acestei perioade dincolo de termenul stabilit prin sentința penală reprezintă o încălcare gravă a dreptului petentei la muncă prevăzut la art. 41 din Constituție.

În baza argumentelor prezentate mai sus, nu mai exista niciun impediment de natură legală sau penală pentru ca petenta să poată profesa ca și cadru didactic, în condițiile îndeplinirii celorlalte cerințe privind înscrierea la concursul pentru încadrarea personalului didactic din învățământul preuniversitar.

Prin adresa nr. 226/25.05.2017 am solicitat Inspectoratului Școlar Județean Arad să ne comunice măsurile luate pentru rezolvarea situației reclamate.

Urmare a demersurilor noastre, prin adresa nr. 53/R/16.06.2017, Inspectoratul Școlar Județean Arad ne-a informat următoarele:

- Prin adresa nr. 480/M/22.05.2017 s-a solicitat un punct de vedere cu privire la îndeplinirea condițiilor legale necesare participării la concurs în cazul în speță, de la Ministerul Educației Naționale, care asigură coordonarea metodologică a acestui concurs.
- În conformitate cu Calendarul de mobilitate, perioada de validare a înscrierii, prin semnătură, de către candidați s-a desfășurat în perioada 23-29 mai 2017, iar afișarea listelor s-a realizat în 29 mai 2017.
- În data de 29 mai 2017, Comisia județeană de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea posturilor vacante/rezervate, s-a întrunit în vederea validării dosarelor candidaților înscriși la concurs și a întocmirii listei candidaților înscriși, inclusiv în cazul petentei, în conformitate cu Calendarul de mobilitate.
- Comisia Județeană a constatat că până la data de 29.05.2017, data limită pentru validarea dosarelor, nu s-a primit niciun răspuns din partea Ministerului Educației Naționale cu privire la dosarul de înscriere al petentei, dar s-a primit solicitarea Instituției Avocatul Poporului cu nr. 226/24.05.2017.

În urma analizării acestei argumentației, în considerarea dispozițiilor art. 23 din Legea nr. 35/1997, a dispozițiilor art. 234 alin. (3) din Legea Educației naționale nr. 1/2011, conform cărora „nu pot ocupa funcții didactice persoanele lipsite de acest drept pe durata stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare”, Comisia Județeană a validat dosarul de concurs/fișa de înscriere a candidatei.

Dosar nr. 216/2017 Petenta ne-a sesizat în legătură cu încălcarea prevederilor art. 35 și art. 52 din Constituție, privind dreptul la un mediu sănătos și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Astfel, petenta arata că în urma deteriorării unor stâlpi de despărțire dintre parcare pentru autovehicule și locul amenajat pentru biciclete, mașinile sunt parcate la o distanță de mai puțin de jumătate de metru de ferestrele apartamentului său, însă, cu toate că a sesizat încă din 2016 această situație la Poliția Locală a Municipiului Timișoara, nu a fost luată nici o măsură concretă.

În urma demersurilor noastre către Primăria Municipiului Timișoara, am fost informați că, în urma verificărilor în teren, s-a constatat parcare nereglementară a unui autovehicul în afara zonei de parcare special amenajată, fiind sesizată Poliția Locală Timișoara, urmând ca și pe viitor să se întreprindă alte măsuri pentru împiedicarea accesului autovehiculelor în zona respectivă.

Totodată, petenta ne-a comunicat telefonic faptul că stâlpii de despărțire au fost reparați, iar mașinile nu mai pot fi parcate în afara spațiului amenajat.

SECȚIUNEA a 2-a

COLABORĂRI CU ALTE AUTORITĂȚI ȘI O.N.G.-URI

Biroul Teritorial Alba-Iulia:

- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județul Hunedoara, în datele de: 26 ianuarie, 23 februarie, 5 octombrie și 23 noiembrie 2017.
- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județul Sibiu, în data de: 9 februarie, 16 martie, 25 mai și 26 octombrie 2017.
- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Bacău:

- Participare la evenimentul *Cel mai frumos ou de Paște* – ediția a X-a, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, în data de 12 aprilie 2017;
- Participare la depunerea de coroane la Cimitirul Internațional de onoare de la Oituz, județul Bacău, în data de 19 august 2017;
- Participare la depunerea de coroane la Monumentul eroinei Ecaterina Teodoroiu din satul Muncelu, comuna Străoane, județul Vrancea, în data de 22 august 2017;
- Primirea delegației instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova, la sediul Biroului Teritorial Bacău, în data de 21 noiembrie 2017;

- Participare la vizita la Centrul educațional pentru minori Târgu Ocna și Școala Națională de Pregătire a Agenților de Penitenciare Târgu Ocna, alături de delegația instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova, în data de 21 noiembrie 2017;

- Acordare audiențe la sediul Instituției Prefectului Județului Neamț, în data de 26 septembrie 2017;

- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Brașov:

- Acordare de audiențe în Municipiul Sfântu Gheorghe, în datele de: 1 februarie 2017, 1 martie, 3 aprilie, 3 mai, 7 iunie, 5 iulie, 2 august, 6 septembrie, 4 octombrie, 1 noiembrie și 4 decembrie 2017;

- Participare la evenimentul caritabil *Împreună dăm culoare speranței*, organizat, în scopul dezvoltării proiectului Educațional *Învățăm jucându-ne*, de care vor putea beneficia 10 școli din Brașov și din alte localități limitrofe, în data de 19 decembrie 2017;

- Întâlnire cu prefectul Județului Brașov, vicepreședintele Consiliului Județean Brașov și primarii comunelor Bran, Fundata și Moieciu, pentru discutarea situației activității Salvamont;

- Participare la Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Cluj:

- Acordare audiențe la Instituția Prefectului Județul Sălaj, 10 noiembrie 2017;

- Acordare audiențe la Instituția Prefectului Județul Maramureș, 14 noiembrie 2017;

- Acordare audiențe la Instituția Prefectului Județul Bistrița Năsăud, 15 noiembrie 2017;

- Participare la Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Constanța:

- Acordare audiențe la sediul Instituției Prefectului Județul Tulcea, în datele de: 13 februarie, 20 martie, 24 aprilie, 22 mai, 26 iunie, 12 iulie, 21 august, 18 septembrie, 23 octombrie și 20 noiembrie 2017;

- Acordare audiențe la sediul Primăriei Medgidia și Primăria Cernavodă, în datele de: 8 februarie, 15 martie, 17 mai, 21 iunie, 19 iulie, 23 august, 27 septembrie, 18 octombrie, 15 noiembrie și 13 decembrie 2017;

- Întâlnire de lucru cu primarul și viceprimarul Primăriei Medgidia și cu primarul orașului Cernavodă, în datele de 8 februarie 2017 și 15 martie 2017. Întâlnirile au avut ca obiect discutarea problemelor locale cu care este sesizat Avocatul Poporului, în audiențele lunare acordate la sediul celor două primării;

- Coordonare lucrare de licență cu tema *Rolul Avocatului Poporului privind atribuțiile instituției în protecția minorilor în penitenciare*;

- Participare la Cursul festiv al promoției 2017, la invitația Facultății de Drept și Științe Administrative, specializările Administrație Publică, Asistență Managerială și Secretariat, precum și Poliție Locală, în data de 29 mai 2017;

- Îndrumare efectuare Caiet de Practică în luna mai 2017, pentru 15 studenți de anul IV, specializarea drept, având ca obiect rolul, atribuțiile și activitatea Instituției Avocatul Poporului;

- Participare la un eveniment de informare și sensibilizare cu privire la fenomenul violenței în familie, organizat de Asociației Necuvinte împreună cu Poliția Română, în data de 3 august 2017;

- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017;

- Participare la evenimentul Ziua porților Deschise 2017, în cadrul căruia a avut loc Seminarul cu tema *Noi reglementări referitoare la protecția datelor personale pentru mediul de afaceri. Regulamentul privind Protecția Generală a Datelor*, organizat de Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța, în data de 12 decembrie 2017.

Biroul Teritorial Craiova:

- coordonarea mai multor stagii de practică efectuate de studenți ai Facultății de Drept, Universitatea din Craiova, la sediul Biroului Teritorial Craiova;

- Întrevedere cu Asociația „Partida Rromilor ProEuropa Sucursala Dolj”, în data de 15.11.2017. S-au analizat posibilitățile încheierii unui protocol de colaborare, în scopul înlesnirii accesului etniei rromice la Instituția Avocatul Poporului, în scopul sesizării încălcării drepturilor și libertăților acestei etnii.

Biroul Teritorial Galați:

- Acordare de audiențe la sediul Instituției Prefectului Județului Vrancea, în datele de: 25 ianuarie, 22 februarie, 29 martie, 26 aprilie, 31 mai, 27 septembrie, 25 octombrie și 29 noiembrie 2017.

- Acordare de audiențe la sediul Instituției Prefectului Județului Brăila, în datele de: 20 ianuarie, 17 februarie, 17 martie, 19 mai, 16 iunie, 21 iulie, 18 august, 15 septembrie, 20 octombrie, 17 noiembrie și 15 decembrie 2017.

- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Iași:

- Încheierea unui Protocol de colaborare cu Penitenciarul Iași, pe o perioadă de 5 ani;
- Zilele Tineretului, organizate de Direcția Județeană de Sport și Tineret Iași, – 3 mai 2017;

- Strategia Națională de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate, eveniment organizat de Penitenciarul Iași – 26 mai 2017;

- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017;

- Primirea delegației instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova, la sediul Biroului Teritorial Iași, în data de 20 noiembrie 2017;

- Participare la vizita la Spitalul Clinic de Psihiatrie „Socola” Iași și la Complexul pentru servicii comunitare „Bucium” pentru copiii în situație de risc, alături de delegația instituției Avocatul Poporului din Republica Moldova, în data de 20 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Oradea:

- Acordare audiențe la Instituția Prefectului Județului Satu Mare, în datele de: 18 ianuarie, 22 februarie, 15 martie, 27 aprilie, 17 mai, 21 iunie, 19 iulie, 7 august, 13 septembrie, 12 octombrie și 16 noiembrie 2017;

- Participare la evenimentul organizat de Bancpost, inclus în seria proiectelor culturale inițiate de Bancpost ca susținător al valorilor culturale românești, în data de 19 septembrie 2017;

- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Pitești:

- Acordare audiențe la sediul Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul” Vâlcea, în datele de: 16 februarie, 15 martie, 19 aprilie, 17 mai, 14 iunie, 12 iulie, 13 septembrie, 18 octombrie și 15 noiembrie 2017;

- Participare la Concursul național de oratorie, ediția a XX-a, etapa locală, organizat de Rotary Club și Interact Pitești, în data de 17 februarie 2017;

- Participare la Sesiunea omagială – *Mircea Malița la 90 de ani*, organizată de Fundația Universitară a Mării Negre și Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I.C. Brătianu” al Academiei Române, 21 februarie 2017;

- Participare la Adunarea generală a Asociației cadrelor militare în rezervă și în retragere Basarab I – Filiala Argeș, în data de 23 martie 2017;

- Participare la evenimentul *Europa spațiu al diversității și valorilor*, organizat de Centrul Europe Direct Argeș, 9 mai 2017;

- Întâlnire informală cu președintele fondator al Asociației pentru Solidaritate Umană Nova (Sun) – Centrul pentru managementul migrației, în data de 17 iulie 2017;

- Participare la evenimentul aniversar – 20 de ani de la înființarea Direcției Generale de asistență Socială și Protecția Copilului Argeș, în data de 7 septembrie 2017. Biroului Teritorial Pitești i s-a acordat o diplomă de excelență pentru colaborare;

- Participare la Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017;

- Participare la evenimentul de marcare Zilei internaționale a persoanelor vârstnice, organizat de Asociația Cadrelor militare în rezervă și în retragere Basarab I din județul Argeș, 3 octombrie 2017;

- Participare la Gala premiilor de excelență la Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Argeș, 2 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Ploiești:

- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Buzău, în datele de: 26 ianuarie, 16 februarie, 9 martie, 6 aprilie, 11 mai, 15 iunie, 13 iulie, 10 august, 28 septembrie, 12 octombrie, 9 noiembrie și 7 decembrie;

- Acordare de audiențe la Consiliul Județean Dâmbovița, în datele de: 30 ianuarie, 13 februarie, 13 martie, 10 aprilie, 8 mai, 19 iunie, 17 iulie, 21 august, 11 septembrie, 16 octombrie, 13 noiembrie și 11 decembrie 2017;

- Participare la ședința Colegiului Prefectural Prahova, în calitate de invitat, în datele de: 27 aprilie, 23 martie, 22 mai, 22 iunie, 28 iulie, 30 august, 25 septembrie, 16 octombrie, 24 noiembrie, 20 decembrie;
- Participare la prezentarea Raportului de activitate pentru anul 2016 al Instituției Prefectului Prahova, 6 februarie 2017;
- Întâlnire cu prefectul județului Buzău, 16 februarie 2017. Au fost discutate aspecte referitoare la colaborarea dintre cele două instituții;
- Întâlnire cu șeful Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Prahova, 20 februarie 2017. Au fost discutate referitoare la colaborarea dintre cele două instituții în cadrul unor noi proiecte ce se vor realiza în cursul anului 2017;
- Întâlnire cu noul prefect al județului Buzău privind stabilirea cadrului colaborării interinstituționale, precum și referitor la amenajarea unui spațiu mai adecvat acordării audiențelor în teritoriu, în data de 9 martie 2017;
- Întâlnire cu șeful serviciului Direcției Județene de Evidență Informatizată a Persoanei Prahova. Au fost discutate aspecte referitoare la situația copiilor născuți în țări membre ale U.E. pentru care nu se poate efectua transcrierea certificatelor de naștere (identificarea rezolvării acestor probleme până la eventuale modificări legislative), în data de 21 martie 2017;
- Întâlnire cu președintele Asociației VALEX și semnarea unui Protocol de colaborare, în data de 23 martie 2017. Asociația are ca scop sprijinirea persoanelor din familii defavorizate, promovarea valorilor culturale, științifice, educaționale, tradiționale, educarea cetățenilor în scopuri civice, implicarea tinerilor în acțiuni de voluntariat, consilierea victimelor violenței domestice;
- Participare la acțiunea desfășurată de Asociația VALEX la Liceul „Victor Slăvescu” – Ploiești, cu tema *Educație juridică în școlile și liceele prahovene*, în data de 31 martie 2017.
- Întâlnire cu prefectul interimar al județului Buzău privind stabilirea cadrului colaborării interinstituționale, în data de 6 aprilie 2017. Au fost purtate discuții și cu privire la sprijinul pe care îl poate oferi Instituția Prefectului Județul Buzău în rezolvarea cu celeritate a problemelor cu care se confruntă petenții în materia fondului funciar;
- Participare la întâlnirea organizată de Organizația Umanitară Concordia, în cadrul proiectului „Servicii sociale integrate pentru familii din zone dezavantajate”, proiect cofinanțat printr-un grant din partea Elveției, prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă, în data de 11 aprilie 2017;
- Participare la Workshop-ul regional cu tema Modalități de investigare a personalității, destinat specialiștilor din domeniul intervenției psiho-sociale (psihologi, asistenței sociali, educatori etc.);
- Participare la întâlnirea organizată de Organizația Umanitară Concordia, în cadrul proiectului Servicii sociale integrate pentru familii din zone dezavantajate, ce are ca obiective: crearea unei rețele suport de colaborare între autoritățile și instituțiile publice pentru sprijinirea persoanelor vulnerabile afectate de sărăcie, demararea unor acțiuni specifice în cartierele marginase ale Municipiului Ploiești, în data de 4 mai 2017;
- Întâlnire cu directorul Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Prahova, în data de 24 mai 2017. Au fost discutate aspecte referitoare la colaborarea instituțională și cu privire la situația unor terenuri situate în zona Hipodrom Ploiești pentru care nu pot fi eliberate titluri de proprietate, existând probleme cu privire la efectuare lucrărilor cadastrale;
- Participare la manifestarea prilejuită de sărbătorirea Zilei eroilor, în data de 25 mai 2017.

- Participare la Programul *Reducerea riscului de recidivă după închisoare în unități penitenciare și serviciile de probațiune*, program derulat în Penitenciarul Ploiești, la invitația Serviciului de Probațiune Prahova, 20 iunie 2017;

- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017.

- Întâlnire cu conducerea Casei Județene de Pensii Dâmbovița, 13 noiembrie 2017. Au fost discutate aspecte referitoare la colaborarea instituțională, probleme de operativitate în soluționarea petițiilor și alte probleme ridicate de cetățeni în cadrul audiențelor;

- Participare la evenimentul caritabil *Acasă - în siguranță!*, organizat de Asociația Compassion and Care Ploiești, în data de 17 noiembrie 2017;

- Participare la evenimentul *Sărbătorind Crăciunul*, organizat de Asociația Compassion and Care Ploiești, în data de 16 decembrie 2017. S-a transmis un mesaj de susținere a beneficiarilor serviciilor acestei asociații, persoane care pe tot parcursul anului 2017 au primit sprijin și din partea Biroului Teritorial Ploiești al instituției Avocatul Poporului.

- Participare la programul *Reducerea riscului de recidivă după închisoare în unități penitenciare și serviciile de probațiune*, program derulat în Penitenciarul Târgșor, la invitația Serviciului de Probațiune Prahova, în data de 18 decembrie 2017.

Biroul Teritorial Suceava:

- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Botoșani, în datele de: 11 ianuarie, 15 februarie, 15 martie, 19 aprilie, 17 mai, 21 iunie, 12 iulie, 23 august, 27 septembrie, 19 octombrie, 15 noiembrie și 13 decembrie 2017;

- Participare la evaluarea anuală a activității Centrului Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Suceava, organizată la Instituția Prefectului Județului Suceava, în data de 25 ianuarie 2017;

- Participare la evaluarea anuală a activității Centrului Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Suceava, organizată la Instituția Prefectului Județului Suceava, în data de 25 ianuarie 2017;

- Participare la evenimentul *Modalități concrete de identificare, referire și asistență a victimelor traficului de persoane pe plan local*, organizat de Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane – Centrul Regional Suceava, la Centrul de Incluziune Socială Suceava, în data de 28 februarie 2017;

- Participare la manifestarea – Zilele Asistenței Sociale Botoșani 2017 cu tema *Promovarea sustenabilității comunității și mediului*, organizată la Instituția Prefectului – Județului Suceava, în data de 29 martie 2017;

- Participare la evenimentul *Sesiunea extraordinară a profesiiilor juridice*, organizat la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, în data de 30 martie 2017;

- Invitație la campania *Porți deschise*, organizată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava la CRRN, CTF, CP, CM, SMPCAD, SAM și Complex terapeutic, în data de 8 mai 2017;

- Participare la jurizarea concursului *Mesajul meu antidrog*, organizat de Agenția Națională Antidrog - Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Suceava, în data de 12 mai 2017;

- Participare la Tabăra de vară *Spune STOP Traficului de persoane*, ediția a II-a, organizată de Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane – Centrul Regional Suceava, la Câmpulung Moldovenesc, în data de 30 august 2017;

- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017;

- Participare la sesiunea de instruire Rețea Suport și Prevenire a Traficului de Persoane în județul Suceava, în data de 16 octombrie 2017;

- Participare la activitatea desfășurată de către Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane – Centrul Regional Suceava, la Școala gimnazială Tudora, județul Botoșani, în cadrul campaniei naționale de prevenire a traficului de persoane *ALEGI SĂ PREȚUIEȘTI SAU SĂ STRIVEȘTI*, 20 noiembrie 2017;

- Participare la Grupul interinstituțional de lucru pentru realizarea cooperării împotriva traficului de persoane, organizat de Instituția Prefectului Județul Botoșani, în data de 5 decembrie 2017;

- Participare la evenimentul *20 de ani împreună cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava*, organizat de Consiliul Județean Suceava și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, în data de 20 decembrie 2017.

Biroul Teritorial Târgu-Mureș:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județului Harghita, în datele de: 25 ianuarie, 22 februarie, 22 martie, 26 aprilie, 23 mai, 28 iunie, 19 octombrie și 15 noiembrie 2017;

- Participare la activitatea organizată de Inspectoratul Școlar Județean Mureș cu privire la rezultatele anului școlar 2016-2017 și perspectivele pentru anul școlar 2017-2018, la Palatul Culturii Târgu-Mureș, în data de 15 septembrie 2017;

- Participare la Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017;

- Participare la activitatea organizată de Liceul „Alexandru Papiu Ilarian” Târgu-Mureș pe tema drepturile și libertățile fundamentale ale omului;

- Prezentarea rolului și atribuțiilor instituției Avocatul Poporului în cadrul activităților desfășurate de Liceul „A.P Ilarian” Târgu-Mureș, în data 6 octombrie 2017.

Biroul Teritorial Timișoara:

- Acordare audiențe la sediul Direcției de Venituri a Municipiului Arad;

- Acordarea de audiențe la sediul la sediul Poliției locale Reșița;

- Participare la ședințele Colegiului prefectural Timiș, din datele de: 27 ianuarie, 23 martie, 26 aprilie, 29 mai, 29 iunie, 21 iulie, 31 august, 27 septembrie, 29 octombrie și 24 noiembrie 2017;

- Participare la prezentarea Raportului de activitate pentru penitenciarele din zona de vest a țării la Buziaș, în data de 25 februarie 2017;

- Participare la Ceremonia publică de înălțare a drapelului României cu ocazia Zilei Imnului Național, în data de 29 iunie 2017;

- Participare la Ceremonia publică de învestire a noului prefect de Timiș, în data de 29 august 2017;

- Participare la Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017;
- Întâlnire cu reprezentantul UNHCR Carolina Marin pe tema oportunității încheierii unui protocol de colaborare între instituții, în data de 24 noiembrie 2017;
- Participare la evenimentul: *25 de ani de la înființarea Facultății de Drept* din cadrul Universității de Vest din Timișoara, în data de 3 noiembrie 2017.

SECȚIUNEA a 3-a

PARTICIPĂRI LA CONFERINȚE, SEMINARII INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE

Biroul Teritorial Bacău:

- Participare la Workshop-ul cu tema *Parteneriatul public-privat în serviciile sociale -premisă pentru dezvoltarea durabilă a comunităților*, organizat de Colegiul Național al Asistenților Sociali – Sucursala Bacău, cu prilejul Zilelor Asistenței Sociale 2017;
- Participare la seminarul *Despre adolescent și adolescent. Abordare transectorială a adolescenței*, la invitația Colegiului Național al Asistenților Sociali-Sucursala Teritorială Bacău, în data de 24 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Brașov:

- Participare în calitate de speaker la evenimentul *Perspective Juridice*, organizat de ELSA Brașov, în data de 31 decembrie 2017;
- Participare la conferința *Smart cities. Smart communities*, Brașov, 27 aprilie 2017;
- Participare la conferința internațională *Current Issues within EU and EU Member States Legal Framework*, organizată de Universitatea Transilvania din Brașov, în data de 27 octombrie 2017;
- Participare la Conferința internațională privind drepturile omului, organizată de Institutul European al Ombudsmanului și instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului, în data de 22 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Constanța:

- Participare la dezbaterile Familia, valori și implicații, organizată de Coaliția pentru familie și Universitatea „Ovidius” din Constanța, în data de 4 octombrie 2017;
- Participare la dezbaterile regionale cu tema *Protecția copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate - aspecte legale și bune practici de intervenție*, organizată de Salvați Copiii filiala Constanța, în data de 10 noiembrie 2017;
- Participare la Seminarul cu tema *O altă perspectivă spre o carieră de succes*, organizat de Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța și E.L.S.A Constanța, în data de 12 decembrie 2017;
- Participare la Seminarul cu tema *Intervenția Avocatului Poporului la serviciul de stare civilă în sprijinul rezolvării situațiilor referitoare la întocmirea și emiterea actelor de stare civilă, în cazul copiilor născuți în străinătate, din părinți cetățeni români*, la Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța;

- Participare la Seminarul cu tema *Apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei*, la Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ovidius”, 27 februarie 2017;
- Participare la Conferința internațională *Dreptul și principalele profesii juridice în actualul context european*, în data de 31 martie 2017;
- Participare la Sesiunea de comunicări științifice *Etica și integritatea în societatea românească*, la invitația Universității „Ovidius” din Constanța, în data de 30 mai 2017;
- Participare la Conferința cu tema *Arbitrajul comercial intern și internațional. Actualitate și perspective în contextul noilor reguli de procedură arbitrală*, la invitația Camerei de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța, 9 iunie 2017;
- Participare la Conferința cu tema *Cross-cultural knowledge exchange interactions between law education, tourism & culture*, organizată de Universitatea „Ovidius” din Constanța, 8-9 iulie 2017;
- Participare la Conferința internațională *Dreptul și principalele profesii juridice în actualul context european*, în perioada 1-2 aprilie 2017; A fost prezentată lucrarea *Promovarea acțiunii în contencios administrativ, de către Instituția Avocatul Poporului – Aspecte practice*.

Biroul Teritorial Craiova:

- Participare la Seminarul *Identificarea copiilor neșcolarizați sau care nu urmează cea mai adecvată formă de învățământ*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 16 ianuarie 2017;
- Participare la masa rotundă *Respectarea dreptului la opinie al copilului*, organizată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 23 februarie 2017;
- Participare la simpozionul *Combaterea discriminării copiilor cu dizabilități prin integrarea în învățământul de masă și în societate*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 15 martie 2017;
- Participare la simpozionul *Promovarea drepturilor copilului cu nevoi speciale*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 10 aprilie 2017;
- Participare la Sesiunea Națională de Comunicări Științifice *Drepturile și libertățile consacrate în Constituția României*, organizată de Facultatea de Drept din cadrul Universității din Craiova, în data de 27 aprilie 2017;
- Participare la masa rotundă *Drepturile copilului cu handicap*, organizată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 18 mai 2017;
- Participare la Sesiunea Națională de Comunicări Științifice *Științele administrative – fundament al culturii juridice*, organizată de Facultatea de Drept din cadrul Universității din Craiova, în data de 22 mai 2017;
- Participare la seminarul *Drepturile copilului aflat într-o formă de protecție socială*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 12 iunie 2017;
- Participare la Simpozionul *Drepturile și libertățile fundamentale ale omului ocrotite prin instituția Avocatul Poporului*, organizat de Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului - Filiala Craiova, în data de 22 iunie 2017;
- Participare la seminarul *Dezvoltarea intelectuală optimă a copilului cu dizabilități*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 11 iulie 2017;

- Participare la seminarul *Dreptul la educație al copilului cu dizabilități*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 21 august 2017;
- Participare la *Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, organizat de instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului – Sala C. A. Rosetti, în data de 21 septembrie 2017;
- Participare la seminarul *Dreptul la educație al copilului cu dizabilități*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 29 septembrie 2017;
- Participare la seminarul *Dreptul la identitate al copilului cu dizabilități*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 23 octombrie 2017;
- Participare la seminarul *Dreptul la protecție al copilului cu dizabilități*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 1 noiembrie 2017;
- Participare la seminarul *Drepturi și libertăți constituționale*, organizat de Facultatea de Drept, Universitatea din Craiova, în data de 6 noiembrie 2017;
- Participare la seminarul *Dreptul la educație al copilului cu dizabilități*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 15 decembrie 2017.

Biroul Teritorial Galați:

- Participare la Seminarul *Protejarea drepturilor fundamentale ale minorilor de către autoritățile și instituțiile publice locale*, organizat de Facultatea de Științe Juridice, Sociale și Politice a Universității "Dunărea de Jos", Galați, în data de 21 martie 2017.

Biroul Teritorial Pitești:

- Participare la Seminarul *Promovarea sustenabilității dezvoltării comunității și a mediului*, organizat de DGASPC Argeș în parteneriat cu Colegiul Național al Asistenților Sociali din România, Sucursala Argeș, și cu Asociația „Sfinții Spiridon și Irina” cu prilejul Zilei Mondiale a Asistenței Sociale, în data de 21 martie 2017;
- Participare la Conferința națională *10 ani de la aderarea României la UE*, organizată de Societatea română de drept european, în data de 26 octombrie 2017;
- Participare la Conferința de lansare a laboratorului de sociologie și geopolitica religiilor din cadrul Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, 31 octombrie 2017;
- Participare la dezbaterile cu tema *Importanța Avocatului Copilului: rol și responsabilități*, organizată de instituția Avocatul Poporului, Autoritatea Națională pentru protecția Drepturilor Copilului și Adopție și Organizația Salvați Copiii, la Palatul Parlamentului, în data de 16 noiembrie 2017;
- Participare la Seminarul *NU – abuzului – DA Drepturilor Copilului*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și protecția Copilului Argeș, în data de 21 noiembrie 2017.

Biroul Teritorial Ploiești:

- Participare la Conferința de închidere a Proiectului *Servicii integrate pentru familii din zone dezavantajate*, proiect co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul

Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă, eveniment organizat de Organizația Umanitară Concordia, în data de 19 decembrie 2017;

- Participare la Conferința internațională privind drepturile omului, organizată de Institutul European al Ombudsmanului și instituția Avocatul Poporului la Palatul Parlamentului, în data de 22 septembrie 2017.

Biroul Teritorial Suceava:

- Participare la seminarul de prezentare a proiectului „Innovative Quality Mentoring for Social Inclusion 2015-1-UK01-KA204-013785” - Proiect Erasmus, organizat de ACDC cu participarea partenerilor din Irlanda de Nord, Slovacia și Turcia, la Instituția Prefectului – Județul Suceava, în data de 6 aprilie 2017;

- Participare la conferința regională *Soluții eficiente pentru susținerea economiei sociale*, organizată de Asociația Biosilva în parteneriat cu Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina, Filiala Județeană Botoșani a Asociației Comunelor din România și Facultatea de drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, în data de 26 mai 2017;

- Participare la dezbaterile *Protecția copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate – aspecte legale și bune practici de intervenție*, organizată de Salvați Copiii – Filiala Suceava, în data de 31 mai 2017;

- Participare la Conferința de prezentare a Proiectului Erasmus+ „Community Champion Training Programme – CCTP”, organizată de Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina cu participarea partenerilor din Marea Britanie, Suedia și Slovenia, în data de 7 septembrie 2017;

- Participare la Conferința de deschidere a celei de-a VII-a ediții a Campaniei 16 Zile de Activism împotriva Violenței și Demnității, „DAR” (Dăruiește. Ajută. Respectă), organizată de Comisia Județeană pentru Egalitate de Șanse și Asociația SEVA, în parteneriat cu Instituția Prefectului Județul Suceava și Inspectoratul de Poliție Județean Suceava, în data de 23 noiembrie 2017;

- Participare la Conferința Națională Activismul împotriva violenței domestice între prevenție și intervenție, organizată de Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, împreună cu Consiliul Național al Asistenților Sociali din România, în data de 15 decembrie 2017.

Biroul Teritorial Târgu-Mureș:

- Participare la seminarul Perspective juridice, organizat de ELSA Târgu-Mureș, cu tema *Calea spre succes*, în data de 12 aprilie 2017;

- Participare la Simpozionul cu tema *Drepturile și libertățile omului*, organizat de Colegiul Național „Papiu Ilarian” Târgu-Mureș, în data de 14 aprilie 2017.

Biroul Teritorial Timișoara:

- Participare la simpozionul organizat de Inspectoratul Teritorial de Muncă Timiș cu ocazia Zilei internaționale a sănătății și securității în muncă, 28 aprilie 2017;

- Participare la Seminarul Internațional de prezentare a proiectului IDECOM finanțat prin programul european Erasmus, având ca scop dezvoltarea și implementarea unor noi metode educative de formare profesională a personalului din penitenciare, organizat de Penitenciarul Timișoara, în data de 5 iulie 2017.

CAPITOLUL XIII

RESURSE UMANE, MATERIALE ȘI BUGETARE

SECȚIUNEA 1

RESURSE UMANE

Instituția este condusă de Avocatul Poporului, asistat de 5 adjuncți care au calitatea de secretar de stat, specializați pe cinci domenii de activitate din cele cinci existente.

În teritoriu, activitatea se desfășoară prin cele 14 birouri teritoriale, organizate pe criteriul geografic al Curților de Apel, precum și prin cele 4 centre zonale ale Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în Locurile de Detenție.

Personalul existent în instituție de 129 salariați, este format din: 6 demnitari, 1 director coordonator, 1 șef serviciu, 4 șefi de birou, 57 consilieri, 44 experți, 9 referenți, 7 angajați ca personal tehnico-administrativ la care se adaugă 7 consilieri și un referent cu jumătate de normă la cabinetul demnitarului.

Structura organizatorică a instituției Avocatul Poporului este prevăzută în Regulamentul de organizare și funcționare a instituției, care necesită însă actualizare în raport cu ultima modificare legislativă.

Structura organizatorică a instituției reflectă domeniile de specializare, astfel cum sunt stabilite prin lege, și anume:

- a) drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;
- b) drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;
- c) armată, justiție, politie, penitenciare;
- d) proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe;
- e) prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.
- f) serviciul de contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Activitatea economică și administrativă a instituției este coordonată de directorul coordonator.

În cadrul instituției funcționează Consiliul Consultativ, care este compus din Avocatul Poporului, adjuncții acestuia, directorul coordonator, precum și alte persoane desemnate de Avocatul Poporului. Consiliul se întrunește o dată pe lună sau ori de câte ori se consideră necesar.

Consiliul Consultativ se convoacă de Avocatul Poporului.

În teritoriu, activitatea se desfășoară prin cele 14 birouri teritoriale, organizate pe criteriul geografic al Curților de apel și cele patru centre zonale ale Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în Locurile de Detenție.

Instituția Avocatul Poporului și-a desfășurat activitatea în anul 2017 cu o schemă de personal ce a cuprins un număr de 147 de posturi finanțate, din care 139 de posturi repartizate la sediul central și la birourile din teritoriu, precum și la cele patru centre zonale; iar 8 posturi la cabinetul Avocatului Poporului.

La începutul anului 2017, au fost înregistrați 128 salariați și 19 posturi vacante. În cursul anului, în perioada ianuarie - decembrie au avut loc 3 intrări și 2 ieșiri.

La sfârșitul anului 2017, au fost înregistrate 18 posturi vacante, astfel: șef Birou (1), consilieri (8), expert (5), șofer (3) și referenți (1).

Personalului instituției Avocatul Poporului îi sunt aplicabile prevederile Statutului personalului din structurile de specialitate ale Parlamentului.

SECȚIUNEA a 2-a

RESURSE MATERIALE ȘI BUGETARE

Prezentul capitol tratează resursele financiare ale instituției și modul în care au fost consumate, baza legală și modificările legislative privind creditele puse la dispoziție prin bugetul instituției.

Situația creditelor bugetare alocate și consumate de instituția Avocatul Poporului în anul 2017 este prezentată în tabelul următor:

Titlul	Buget inițial Legea 6/2017	Influențe rectificare bugetară conform O.G. 63/2017	Influențe rectificare bugetară conform O.U.G. 83/2017	Retrageri credite conform art. 54 din Legea 500/2002	Buget diminuat rămas de executat	Buget consumat la data de 31.12.2017	Realizat %
Total, din care:	13.820.000	+787.000	-77.000	-160.000	14.370.000	14.260.572	99,24
Cheltuieli personal	12.220.000	+800.000	-	-160.000	12.860.000	12.831.421	99,78
Bunuri și servicii	1.460.000	-	-47.000	-	1.413.000	1.332.735	94,32
Transferuri	9.000	-	-	-	9.000	8.792	87,69
Capital	131.000	-13.000	-30.000	-	88.000	87.624	99,57

În vederea desfășurării activității în anul 2017, instituției Avocatul Poporului i s-au alocat prin **Legea nr. 6/2017 a bugetului de stat pe anul 2017**, credite în valoare de **13.820.000 lei**.

Prin *Ordonanța Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2017, nr. 63/2017*, a fost aprobată suplimentarea fondurilor alocate în bugetul pe 2017 la *Titlul I Cheltuieli de personal* cu suma de 800.000 lei. Acest fapt a fost rezultatul solicitării făcute de instituția Avocatul Poporului prin adresa nr. 10979/13.07.2017 ca urmare a faptului că suma alocată inițial prin Legea bugetului de stat nu acoperea necesarul de plată pentru luna decembrie 2017.

Prin *adresa nr. 54404/14.09.2017* Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea influențelor asupra bugetului instituției Avocatul Poporului pe anul 2017 în sensul creșterii bugetului cu suma de 787.000 lei (respectiv creșterea cu 800.000 lei la *Titlul I Cheltuieli de personal* și diminuarea cu 13.000 lei la *Titlul XIII Active nefinanciare*), având în

vedere prevederile *Ordonanței de Urgență a Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2017, nr. 63/2016*.

Prin adresa nr. 56026/20.11.2017 Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea influențelor asupra bugetului instituției Avocatul Poporului pe anul 2017 în sensul diminuării bugetului cu suma de 77.000 lei (respectiv cu 30.000 lei la *Titlul II Bunuri și servicii* și cu 47.000 lei la *Titlul XIII Active nefinanciare*), având în vedere prevederile *Ordonanței de Urgență a Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2017, nr. 83/2017*.

Prin adresa nr. 460653/15.12.2017 Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea diminuării bugetului Avocatului Poporului pe anul 2017, având în vedere prevederile art. 54 alin. (3) din Legea nr. 500/2002 cu suma de 160.000 la *Titlul I Cheltuieli de personal*.

Execuția bugetară a anului 2017 s-a realizat la nivelul a 99,24% din bugetul alocat.

La **Titlul I. Cheltuieli de personal** a fost necesară suplimentarea fondurilor alocate în bugetul pe 2017, cu suma de 800.000 lei, cu ocazia primei rectificări bugetare a bugetului de stat, ca urmare a faptului că suma alocată inițial prin Legea bugetului de stat nu acoperea necesarul de plată pentru luna decembrie 2017.

Consumarea fondurilor privind cheltuielile de personal s-a făcut cu respectarea dispozițiilor Ordonanței nr. 83/2014, modificată și completată cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 35/2015, aprobată prin Legea nr. 293/2015, privind salarizarea în anul 2017 a personalului plătit din fonduri publice, procedându-se concomitent și la stabilirea încadrării personalului în conformitate cu prevederilor Legii nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fondurile publice (pentru perioada ianuarie – iunie 2017). Pentru perioada iulie-decembrie 2017 încadrarea personalului instituției Avocatul Poporului în conformitate cu prevederilor Legii nr. 153/2017 privind salarizarea a personalului plătit din fondurile publice.

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe luna decembrie 2017, în bugetul instituției au fost identificate economii în valoare de 160.000 lei la Titlul I, Cheltuieli de personal prin menținerea până la finele anului a 18 posturi vacante.

În baza art. 54 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus disponibilizarea economiilor realizate la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului. În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2017 a fost de 12.860.000 lei, iar cheltuielile cu salariile au fost, la finele anului 2017, în valoare de 12.831.421 lei, execuția bugetară fiind de 99,78%.

Instituția Avocatul Poporului nu are datorii și nici întârzieri la plata salariilor sau a contribuțiilor la bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat.

La **Titlul II. Bunuri și servicii**, în cursul anului 2017 consumarea creditelor bugetare s-a efectuat în baza Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice. În cursul anului 2017 toate achizițiile publice, cu mici excepții, au fost efectuate prin intermediul SEAP.

Toate achizițiile din cursul anului 2017 au fost efectuate prin achiziție directă, nedepășindu-se pragul prevăzut în Legea nr. 98/2016 la art. 7 alin. (5), cu excepția evenimentului prilejuit de *Aniversarea a 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului*, la care achiziția s-a făcut prin procedură simplificată proprie. Procedura simplificată proprie a avut la bază Hotărârea Guvernului nr. 402/31.05.2017 privind aprobarea normativelor de cheltuieli aferente evenimentelor organizate cu ocazia întrunirii Consiliului de administrație al Institutului European al Ombudsmanului, Adunării generale a Institutului

European al Ombudsmanului, Evenimentului aniversar „20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului” și Conferinței internaționale privind drepturile omului, în perioada 20-23 septembrie 2017.

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe trimestrul IV al anului 2017, în bugetul instituției au fost identificate economii în sumă de 47.000 lei la Titlul II, Bunuri și servicii, iar cu ocazia celei de a doua rectificări bugetare a bugetului de stat pe anul 2017, având în vedere prevederile *Ordonanței de Urgență a Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2017, nr. 83/2017*, Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea acestor influențe asupra bugetului instituției (apă, salubritate, servicii curățenie și alte servicii diverse, servicii transport și cazare internă, cărți și publicații, nerealizate la nivelul celor preconizate prin menținerea până la finele anului a 18 posturi vacante și a imposibilității schimbării sediului până la sfârșitul anului).

În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2017 a fost de 1.413.000 lei, iar cheltuielile realizate au fost, la finele anului 2017, în valoare de 1.332.735 lei, execuția bugetară fiind de 94,32%.

La **Titlul VII. Alte transferuri**, din bugetul de executat în anul 2017 de 9.000 lei au fost efectuate plăți în sumă de 8.792 lei. Execuția bugetară a fost de 87,69 % suma fiind în totalitate destinată achitării contribuției de membru al instituției Avocatul Poporului la organisme internaționale la care aceasta este afiliată.

La **Titlul XIII. Active nefinanciare** instituția a avut o prevedere inițială de 131.000 lei, din care, 65.000 lei o reprezenta achiziția unui autoturism, 13.000 lei, achiziția de aparatură IT, iar 53.000 lei achiziția de soft.

Achiziția autoturismului prevăzută a se realiza în cursul anului 2017 nu a fost posibilă ca urmare a faptului că modificarea Legii nr. 35/1997 privind înființarea instituției Avocatul Poporului care presupunea înființarea unui nou departament în cadrul instituției, respectiv Avocatul Copilului, condus de un nou adjunct a avut loc la începutul anului 2018, fapt care nu a permis numirea noului adjunct în cursul anului 2017 și, ca urmare, nici achiziționarea autoturismului ce i se cuvenea.

Ca urmare, în cursul anului 2017 a fost efectuată virarea sumei alocată pentru achiziționarea autoturismului la alte articole bugetare în cadrul aceluiași titlu în vederea achiziționării de calculatoare, laptopuri și copiatoare necesare pentru buna desfășurare a activității salariaților instituției

În cursul anului 2017 a fost achiziționată aparatură de birotică de natura mijloacelor fixe în valoare de 64.979 lei, care a necesitat achiziția de licențe WinPro 8.1 și Office 2016 Home and Business în valoare totală de 19.645 lei.

Prin *adresa nr. 54404/14.09.2017*, Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea influențelor asupra bugetului instituției Avocatul Poporului pe anul 2017 în sensul diminuării cu 13.000 lei la **Titlul XIII Active nefinanciare**, având în vedere prevederile *Ordonanței de Urgență a Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2017, nr. 63/2016*.

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe trimestrul IV al anului 2017, în bugetul instituției au fost identificate economii în sumă de 30.000 lei la **Titlul XIII Active nefinanciare**, iar cu ocazia celei de a doua rectificări bugetare a bugetului de stat pe anul 2017, având în vedere prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2017 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2017*, Ministerul

Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea acestor influențe asupra bugetului instituției Avocatul Poporului.

În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2017 a fost de 88.000 lei, iar cheltuielile realizate au fost, la finele anului 2017, în valoare de 87.624 lei, execuția bugetară fiind de 99,57 %.

CAPITOLUL XIV

AUDIT ȘI MANAGEMENTUL RISCURILOR

În anul 2017, în instituția Avocatul Poporului au fost efectuate misiuni de audit privitoare la: auditul sistemului de tehnologie a informației, auditul achizițiilor publice, auditul sistemului de control financiar preventiv propriu, auditul activității de gestiune a resurselor umane, auditul birourilor teritoriale Bacău și Târgu-Mureș, evaluarea procesului și stadiului de implementare a sistemelor de control managerial sub prisma standardelor din Ordinul Secretariatului General al Guvernului nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice. În rapoartele de audit întocmite s-a constatat fiabilitatea sistemelor auditate, dar și aspecte care necesită perfecționări atât din punct de vedere procedural, organizatoric cât și al resurselor umane implicate. Recomandările s-au referit la necesitatea consolidării sistemului de control intern, prin managementul riscurilor, elaborarea de noi proceduri operaționale interne și revizuirea celor existente, perfecționarea pregătirii profesionale și a sistemului informatic.

SECȚIUNEA 1

ACTIVITATEA DE AUDIT PUBLIC INTERN

În anul 2017, au fost efectuate misiuni de asigurare prin monitorizarea proceselor de management al riscurilor, de control și de guvernanță, dar și activități de consiliere menite să adauge valoare și să îmbunătățească procesele guvernantei în instituția Avocatul Poporului. Activitățile de asigurare au fost misiuni de regularitate/conformitate și de sistem.

Tematica misiunilor s-a referit la:

a) Auditul de sistem, adică o evaluare de profunzime a sistemelor de conducere și control intern, cu scopul de a stabili dacă acestea funcționează economic, eficace și eficient, pentru identificarea deficiențelor și formularea de recomandări pentru corectarea acestora.

Temele alese au fost:

- Evaluarea procesului și stadiului de implementare a sistemelor de control managerial sub prisma standardelor din Ordinul SGG 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice;

- Auditul sistemului de tehnologie a informației.

b) Auditul de regularitate/conformitate, care reprezintă examinarea acțiunilor asupra efectelor financiare pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public, sub aspectul respectării ansamblului principiilor, regulilor procedurale și metodologice, conform normelor legale.

Temele alese au fost:

- Auditul achizițiilor publice;

- Auditul sistemului de control financiar preventiv propriu;

Auditul activității de gestiune a resurselor umane;

- Auditul birourilor teritoriale Bacău și Târgu-Mureș (Analiza asigurării funcționalității birourilor teritoriale prin: confruntarea dintre situația patrimonială scriptică cu cea faptică,

analiza sistemului IT, evaluarea gradului de îndeplinire a cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă).

c) Auditul performanței, care examinează dacă criteriile stabilite pentru implementarea obiectivelor și sarcinilor entității publice sunt corecte pentru evaluarea rezultatelor și apreciază dacă rezultatele sunt conforme cu obiectivele. Temele alese au fost: Auditul biroului teritorial Bacău și Auditul biroului teritorial Târgu Mureș (pentru aspecte legate de evaluarea rezultatelor birourilor teritoriale în raport cu obiectivele; au fost avute în vedere și confruntarea dintre situația patrimonială scriptică cu cea faptică, activitățile de tehnologie a informației, de registratură și arhivare, îndeplinirea cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă).

În activitatea de audit intern sunt respectate prevederile Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern; cadrul metodologic și procedural necesar desfășurării activității de audit public intern este în conformitate cu legislația în vigoare, fiind adoptate și avizate norme metodologice proprii privind auditul public intern, Carta auditului intern și Codul privind conduita etică a auditorului intern. Sunt elaborate și actualizate ghiduri procedurale adaptate specificului instituției.

Consilierul pentru audit a avut acces la toate datele și informațiile, inclusiv la cele existente în format electronic, pe care le-a considerat relevante pentru scopul și obiectivele misiunii. Conducerea a dispus măsurile necesare, având în vedere recomandările din rapoartele de audit intern, în scopul perfecționării activităților auditate.

În anul 2017, în instituția Avocatul Poporului, activitatea de audit intern a continuat, ca și în perioadele precedente, să sprijine structurile auditate prin intermediul opiniilor și recomandărilor, să asigure o mai bună monitorizare a conformității cu regulile și procedurile existente.

Misiunile de audit intern aferente anului 2017 s-au efectuat conform Planului anual de audit intern, aprobat de conducere.

Principalele constatări din rapoartele de audit aferente anului 2017 s-au referit la următoarele aspecte:

a) Resursele hardware și software de care dispune instituția Avocatul Poporului sunt licențiate, acoperind necesitățile curente. Se folosește un antivirus performant. În activitatea de stocare, prelucrare și transmiterea a datelor, asigurarea securității include un sistem de parole de acces în sistemul informatic utilizat.

b) În ceea ce privește mediul de control al entității, acesta a fost unul de calitate și a oferit o bază de asigurare rezonabilă că procedurile de control financiar preventiv operează eficient în practică, în activitatea desfășurată de instituția Avocatul Poporului. În exercitarea funcției de control financiar a fost asigurată independența față de funcțiile de contabilitate și management financiar. În cadrul entității au fost stabilite mecanisme care să dea o asigurare rezonabilă asupra faptului că managementul este informat în mod operativ cu privire la: riscul depășirii nivelului alocațiilor bugetare sau neutilizării acestora, pierderi sau fraude, utilizarea inefficientă a resurselor financiare și disfuncții ale controlului intern la nivelul compartimentelor funcționale și /sau al birourilor teritoriale ale Instituției Avocatul Poporului. Periodic, lunar sau trimestrial, Biroul Financiar, salarizare și resurse umane a transmis managementului informări privind execuția bugetară și gradul de îndeplinire a planului anual de achiziții.

c) Acordarea vizei de control financiar preventiv s-a făcut conform legislației în vigoare, prin respectarea îndeplinirii principiilor, regulilor procedurale și metodologice care sunt aplicabile categoriilor de operațiuni din care fac parte operațiunile supuse controlului (control de regularitate). Documentele prezentate la viza de control financiar preventiv propriu au fost însoțite în privința realității, regularității și legalității prin semnătură de către conducătorul

compartimentului de specialitate care a inițiat operațiunea și nu au fost operațiuni patrimoniale efectuate ca urmare a dispoziției ordonatorului de credite, fără să existe viza de control financiar preventiv propriu. S-a respectat încadrarea în limitele și destinația creditelor bugetare și/sau de angajament, după caz (control bugetar). Operațiunile ce privesc acte juridice prin care s-a angajat patrimonial instituția au fost supuse, atunci când legislația a impus acest lucru, controlului financiar preventiv după avizarea lor din punct de vedere juridic. De asemenea, nu au existat operațiuni refuzate la viza de control financiar preventiv propriu și nu au fost efectuate operațiuni patrimoniale ca urmare a dispozițiilor ordonatorului de credite, fără să existe viza de control financiar preventiv propriu

Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv este completat la zi. Raportările trimestriale s-au făcut în conformitate cu informațiile cuprinse în Anexa 1.8 din OMFP 923/2014 (**Norme metodologice generale referitoare la exercitarea controlului financiar preventiv**).

d) Avocatul Poporului și-a îndeplinit obligația de a asigura transparența atribuirii contractelor de achiziție publică prin publicare anunțurilor publicitare către operatorul SEAP (sistemul electronic de achiziții publice), utilizând în acest sens mijloace electronice. Activitatea de achiziții a fost bine cunoscută și gestionată în toate fazele sale, de la faza inițierii și lansării și până la recepție și decontările finale. Programul anual al achizițiilor publice a corespuns necesităților reale, justificate, bugetate și programate. Produsele furnizate și prestările de servicii au fost de calitate, fapt confirmat de procesele verbale de recepție prin care s-a atestat corespondența caracteristicilor tehnice din notele justificative cu produsele recepționate sau a serviciilor prestate.

e) Birourile teritoriale Bacău și Târgu-Mureș (auditate în cursul anului 2017) au avut o activitate susținută, materializată în acordarea de audiențe, soluționarea de petiții, răspunsul la apeluri telefonice ale cetățenilor prin serviciul dispecerat, sesizări din oficiu, colaborări inter-instituționale, apariții mass-media și elaborarea de rapoarte speciale. Circuitele informaționale actuale între sediul central și birourile teritoriale Bacău și Târgu-Mureș au asigurat o difuzare rapidă, fluentă, practică și oportună a informațiilor.

f) Salariile de bază au fost diferențiate pe funcții, avându-se în vedere reglementările comune privind salarizarea unitară a personalului plătit din fondurile publice. În cadrul fiecărei funcții se ține cont de nivelul studiilor și de gradul profesional. Strategia de management a resurselor umane a instituției a fost de recrutare a unor specialiști bine pregătiți profesional, în paralel cu preocuparea permanentă pentru dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale personalului existent (prin organizarea de seminarii, participări la conferințe, schimburi de experiență cu organisme similare din străinătate etc). Structura pe funcții a instituției este echilibrată din totalul de 129 salariați, 107 sunt experți și consilieri, din care 98 sunt alocați activității de bază, de apărare a drepturilor și libertăților cetățenilor în raporturile cu autoritățile publice. Restul salariaților îndeplinesc funcții economice și administrative, de suport pentru activitatea de bază. piramida vârstelor este bine proporționată. Vârsta medie este de 46 de ani. Această situație corespunde trăsăturilor unui management de calitate al resurselor umane, în care se pune accentul, printre altele, pe existența unor raporturi armonioase între generații, bazate pe schimburi de experiență și cunoștințe profesionale, care să conducă la dezvoltarea spiritului de echipă și întrajutorarea între salariați prin diseminarea practicii, cazuisticii și a tot ceea ce este nou în doctrină, legislație, atât pe plan național, cât și internațional.

g) Politica de pregătire a personalului din cadrul instituției Avocatul Poporului a urmărit dezvoltarea cunoștințelor de specialitate, mai ales prin participarea la seminarii, studii de caz, conferințe, în care s-a pus accent pe cazuistică, pe discutarea unor probleme constituționale, de actualitate, atât în România, cât și la nivelul Uniunii Europene sau al organizațiilor similare,

de tip ombudsman. În acest sens, un rol crucial l-au avut evenimentele internaționale din luna septembrie 2017: „Două decenii de la înființarea instituției Avocatul Poporului” și „Conferința internațională privind drepturile omului”, desfășurată cu ocazia Adunării Generale a Institutului European al Ombudsmanului. Instruirile colective au reprezentat un bun prilej pentru realizarea unor schimburi de experiență, informații și opinii între structurile instituției Avocatul Poporului, constituind o bună ocazie pentru interacțiunea dintre personalul instituției de la nivel teritorial, central și conducerea instituției.

h) Comisia pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial din instituția Avocatul Poporului a elaborat 37 proceduri operaționale interne; membrii Comisiei au colaborat în redactare și în planificare, astfel încât să existe o bună coordonare a activităților. Acțiunile de implementare a programului sistemului de control managerial au fost până eficace, în sensul că au fost îndeplinite obiectivele programate. Sunt urmăriți anumiți indicatori de performanță, care pot fi perfecționați, pentru a corespunde progreselor instituționale.

Principalele recomandări de audit au subliniat necesitatea dezvoltării cadrului procedural intern și de continuare a eforturilor de implementare a standardelor de management la entitățile publice, prevăzute în Ordinul Secretariatului General al Guvernului nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern.

În rapoartele de audit întocmite s-a constatat fiabilitatea sistemelor auditate, dar și aspecte care necesită îmbunătățiri atât din punct de vedere procedural, organizatoric cât și al resurselor umane implicate. A fost întocmit și raportul anual în legătură cu activitatea de audit public intern referitoare la anul precedent, pe care l-a înaintat Avocatului Poporului spre avizare. Acesta a fost transmis în termenul legal Curții de Conturi și Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern din cadrul Ministerului Finanțelor Publice.

În ceea ce privește pregătirea profesională continuă, auditorul instituției a urmat în cursul anului 2017 programe de perfecționare profesională în cadrul Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern; suplimentar, s-a efectuat pregătire profesională individuală (studiul legislației, participare la conferințe științifice).

SECȚIUNEA a 2-a

CONTROLUL MANAGERIAL INTERN

Instituția Avocatul Poporului dispune de o structură specializată, constituită în scopul monitorizării, coordonării și îndrumării metodologice a sistemului propriu de control managerial. Aceasta este Comisia de monitorizare, care are un rol fundamental pentru întărirea capacității organizatorice a instituției Avocatul Poporului, având ca atribuții principale: coordonarea procesului de actualizare a obiectivelor și a activităților la care se atașează indicatori de performanță sau de rezultat pentru evaluarea acestora, analiza și prioritizarea riscurilor semnificative, analiza și avizarea procedurilor formalizate, analiza informării privind monitorizarea performanțelor, elaborată de secretarul Comisiei de monitorizare, pe baza raportărilor anuale privind monitorizare performanțelor anuale, de la nivelul compartimentelor și elaborarea Programului de dezvoltare a sistemului de control intern managerial.

Actul administrativ prin care s-a aprobat constituirea structurii a fost Ordinul Avocatului Poporului nr. 194/2016. Prin acest ordin se continuă implementarea standardelor de management/control intern la instituția Avocatul Poporului în conformitate cu Ordinul

Secretariatului General al Guvernului nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern/managerial al entităților publice.

În anul 2017, Comisia de monitorizare a inventariat activitățile instituției Avocatul Poporului, iar obiectivele generale și specifice ale entității publice au fost transpuse de Comisie în activități care au fost reflectate în fișele posturilor, în care responsabilitățile individuale au fost prevăzute cu claritate. Practic, pentru fiecare politică și activitate, s-a asigurat monitorizarea performanțelor, utilizându-se indicatori cantitativi și calitativi relevanți.

În anul 2017, Comisia de monitorizare a avut o activitate eficientă, concretizată în elaborarea a 9 ediții revizuite de proceduri operaționale interne, precum și a unei proceduri noi în domeniul achizițiilor publice, în conformitate cu legislația incidentă (Procedura operațională privind estimarea valorii contractelor de achiziție publică). În conformitate cu recomandările exprimate în Raportul „Evaluarea tematică a Avocatului Poporului privind implementarea strategiei Naționale Anticorupție 2016-2020”, au mai fost întocmite două proiecte de proceduri operaționale interne (Procedura operațională internă privind protecția avertizorului de interes public și Procedura operațională internă privind declararea cadourilor la instituția Avocatul Poporului). Acestea urmează să fie supuse aprobării Comisiei la viitoarea ședință din anul 2018.

A fost îndeplinită cu regularitate obligația de raportare semestrială a situațiilor centralizatoare privind stadiul implementării sistemului de control intern/managerial. De asemenea, s-a desfășurat activitatea de autoevaluare a stadiului implementării standardelor de control intern/managerial în instituția Avocatul Poporului, fapt care a stat la baza întocmirii Raportului anual asupra sistemului de control intern/managerial.

Sistemul de control intern este format din cinci componente interconectate: mediul de control, evaluarea riscului, activitățile de control propriu-zise, informare și comunicare, monitorizare. S-a urmărit în permanență perfecționarea sistemului de control intern al instituției Avocatul Poporului, pentru îmbunătățirea eficacității și eficienței funcționării, fiabilitatea informațiilor interne și externe, conformitatea cu legile, regulamentele, politicile interne și cu Acquis-ul comunitar în domeniul controlului intern, pentru a asigura servicii publice efectuate la înalte standarde de calitate.

Strategiile de control utilizate în instituția Avocatul Poporului și perfecționate în cursul anului 2017 au fost următoarele:

1. Politica de personal, care s-a realizat prin activități de selectare, promovare și instruire a personalului;
2. Controlul prin reguli, proceduri și reglementari formale, care au sprijinit elaborarea deciziilor în activitatea curentă a instituției;
3. Controlul financiar, incluzând o varietate de tehnici și proceduri ce au prevenit alocarea defectuoasă a resurselor financiare și au oferit feed-back despre modul de utilizare a lor;
4. Controlul prin evaluarea performanțelor, care a fost utilizat pentru prevenirea sau corectarea comportamentelor și performanțelor nedorite.

SECȚIUNEA a 3 - a

MANAGEMENTUL RISCURILOR

La finele anului 2016, a fost constituită Echipa de gestionare a riscurilor de la nivelul instituției Avocatul Poporului, care cuprinde conducătorii de compartimente și este coordonată de către un președinte, persoană care deține funcție de conducere și care este diferită de persoana care coordonează Comisia de monitorizare

În anul 2017, Echipa de gestionare a riscurilor din cadrul instituției Avocatul Poporului a analizat sistematic riscurile legate de desfășurarea activităților sale. Au fost elaborate planuri corespunzătoare, în direcția limitării posibilelor consecințe ale acestor riscuri și au fost desemnați salariații responsabili în aplicarea planurilor respective.

Managementul riscului a reprezentat pe parcursul anului 2017, un proces continuu bazat pe activități de control și monitorizare permanentă, ceea ce a presupus: identificarea riscurilor care pot afecta realizarea obiectivelor, respectarea regulilor și regulamentelor, încrederea în informațiile financiare, protejarea bunurilor, prevenirea și descoperirea fraudelor, definirea categoriilor de riscuri (externe, operaționale, privind schimbarea), precum și a riscului inerent, riscului rezidual și apetitului pentru risc, evaluarea probabilității ca riscul să se materializeze și a mărimii impactului acestuia, monitorizarea și evaluarea riscurilor, precum și a gradului de adecvare controalelor interne. Strategia majoră de atenuare a riscului a fost prevenția, în vederea atingerii obiectivelor fără evenimente negative disturbatoare.

La nivelul instituției a fost implementată o politică unitară privind gestionarea riscurilor, constând în conceperea unui sistem de identificare, evaluare și management al riscurilor la nivelul entității. A fost adoptată Procedura de sistem privind elaborarea registrului riscurilor în instituția Avocatul Poporului. Procedura stabilește un set unitar de reguli pentru întocmirea și actualizarea Registrului de riscuri, precum și stabilirea responsabilităților privind întocmirea și actualizarea acestuia. Acesta conține riscurile potențiale și istoricul acestora, cu efectele și consecințele lor, precum și activitățile de control intern asociate pentru limitarea riscurilor.

Analiza riscurilor s-a efectuat la nivelul fiecărui compartiment, pentru a monitoriza expunerea la risc, indicator calculat în funcție de două componente:

- probabilitatea manifestării riscurilor;
- impact riscurilor asupra realizării obiectivelor instituției.

Identificarea și evaluarea riscurilor la nivelul entității auditate a fost realizată și de auditorul intern la fiecare misiune, pentru fiecare categorie de operațiuni supusă auditului.

Atât riscul inerent (riscul prezent înainte ca acțiunile întreprinse de conducere să fie luate) cât și riscul rezidual (riscul care rămâne după ce conducerea a luat măsuri de diminuare a riscului) au fost evaluate cu atenție. Majoritatea riscurilor evaluate sunt mici și medii. Ca și în anii precedenți, cele mai mari scoruri de risc (nivel 15) sunt legate de incendii și calamități naturale, datorită impactului distrugător al acestora. Pentru aceste riscuri au fost prevăzute măsuri speciale prin Planul privind asigurarea continuității activității instituției Avocatul Poporului, cum ar fi: măsuri de prevenire și de stingere a incendiilor (inclusiv instrucțiunile speciale pentru birourile teritoriale), organizarea activităților de pregătire a salariaților privind protecția civilă, organizarea evacuării în caz de urgență civilă, cutremur. Alte riscuri care sunt monitorizate atent sunt: riscul de etică, riscul de imagine, riscul informațional, riscul financiar. Pentru acestea au fost introduse sisteme de control specifice.

ANEXA NR. 1

**TABEL PRIVIND VOLUMUL GENERAL DE ACTIVITATE ȘI INDICATORII
ÎNREGISTRAȚI**

Nr. crt.	Indicatorul	Total
1.	Audiențe acordate cetățenilor la sediul instituției Avocatul Poporului și la birourile teritoriale	12063
2.	Petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului, la birourile teritoriale și la centrele zonale, referitoare la încălcarea unor drepturi și libertăți cetățenești	10763
3.	Apeluri telefonice înregistrate prin dispecerat la Avocatul Poporului și la birourile teritoriale	6849
4.	Anchete efectuate de instituția Avocatul Poporului	208
5.	Sesizări din oficiu	189
6.	Recomandări emise de Avocatul Poporului	52
7.	Puncte de vedere exprimate la solicitarea Curții Constituționale	993
8.	Excepții de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului	7
9.	Acțiuni în contencios administrativ	4
10.	Recursuri în interesul legii	1
11.	Vizite efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție	80

ANEXA NR. 2

**STATISTICA PETIȚIILOR ÎNREGISTRATE ÎN RAPORT CU DREPTURILE ȘI
LIBERTĂȚILE ÎNCĂLCATE**

Nr. crt.	Drepturi constituționale	Nr. petiții
1.	Egalitatea în drepturi (art. 16)	143
2.	Străini și apatrizi (art.18)	1
3.	Dreptul de azil, extrădare, expulzare (art. 19)	2
4.	Accesul liber la justiție (art. 21)	1866
5.	Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22)	289
6.	Libertatea individuală (art. 23)	7
7.	Dreptul la apărare (art. 24)	4
8.	Dreptul la libera circulație (art. 25)	4
9.	Dreptul la viață intimă, familială și privată (art. 26)	26
10.	Secretul corespondenței (art.28)	3
11.	Libertatea conștiinței (art. 29)	1
12.	Libertatea de exprimare (art. 30)	3
13.	Dreptul la informație (art. 31)	929
14.	Dreptul la învățătură (art. 32)	33
15.	Accesul la cultură (art. 33)	3
16.	Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34)	233
17.	Dreptul la mediu sănătos (art. 35)	72
18.	Dreptul de vot (art. 36)	1
19.	Dreptul de a fi ales (art. 37)	7
20.	Libertatea întrunirilor (art.39)	4
21.	Dreptul de asociere (art. 40)	4
22.	Dreptul la muncă și protecția socială a muncii (art. 41)	144
23.	Dreptul de proprietate privată (art. 44)	1018
24.	Libertatea economică (art. 45)	2
25.	Dreptul la moștenire (art. 46)	9

26.	Dreptul la un nivel de trai decent (art. 47)	712
27.	Familia și dreptul la căsătorie (art. 48)	5
28.	Protecția copiilor și tinerilor (art. 49)	167
29.	Protecția persoanelor cu handicap (art. 50)	215
30.	Dreptul de petiționare (art. 51)	1727
31.	Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52)	793
32.	Restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți (art. 53)	7
33.	Așezarea justă a sarcinilor fiscale (art. 56)	172
34.	Dreptul la un proces echitabil (art. 6 din CEDO)	31
35.	Alte drepturi	2126
	TOTAL GENERAL	10763

ANEXA NR. 3

STATISTICA PETIȚIILOR PRIMITE DIN STRĂINĂTATE

Nr. crt.	ȚARA	Nr. petiții înregistrate
1.	Marea Britanie	13
2.	Suedia	1
3.	Franța	4
4.	Slovacia	1
5.	Germania	6
6.	Grecia	2
7.	Spania	1
8.	Italia	6
9.	Republica Moldova	5
10.	Ungaria	3
11.	Irlanda	1
12.	Israel	4
13.	Cipru	1
14.	Portugalia	2
TOTAL		50

ANEXA NR. 4

**ACTIVITATEA BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI
AVOCATUL POPORULUI**

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
1.	Alba-Iulia	429	155	202	- 8 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
2.	Bacău	744	210	203	- 4 emisiuni radio-tv; - 12 articole publicate în presa locală; - 5 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 4 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
3.	Brașov	483	150	311	- 12 emisiuni radio-tv; - 42 articole publicate în presa locală; - 28 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 6 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
4.	Cluj-Napoca	968	226	430	- 6 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
5.	Constanța	695	249	390	- 17 emisiuni radio-tv; - 30 articole publicate în presa locală; - 33 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 16 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
6.	Craiova	1193	356	866	- 16 emisiuni radio-tv; - 1 articol publicat în presa locală; - 9 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 17 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
7.	Galați	367	109	379	- 19 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 articol publicat în presa locală; - 2 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
8.	Iași	692	332	308	- 4 emisiuni radio-tv; - 44 articole publicate în presa locală; - 3 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
9.	Oradea	550	185	324	- 10 emisiuni radio-tv; - 18 articole publicate în presa locală; - 11 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
10.	Pitești	1045	348	230	- 11 emisiuni radio-tv; - 27 articole publicate în presa locală; - 19 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 9 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
11.	Ploiești	1331	319	599	- 24 emisiuni radio-tv; - 154 articole publicate în presa locală; - 53 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
12.	Suceava	1164	212	191	- 1 emisiune radio-tv; - 21 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 10 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
13.	Târgu-Mureș	914	168	220	- 30 emisiuni radio-tv; - 26 articole publicate în presa locală; - 13 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
14.	Timișoara	345	144	323	- 2 emisiuni radio-tv; - 2 articole publicate în presa locală; - 31 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 5 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
	TOTAL:	10920	3163	4976	830

95 anchete efectuate de birourile teritoriale:

Alba: 3 anchete efectuate;
Bacău: 8 anchete efectuate;
Brașov: 10 anchete efectuate;
Cluj: 11 anchete efectuate;
Constanța: 6 anchete efectuate;
Craiova: 11 anchete efectuate;
Galați: 2 anchete efectuate;
Iași: 4 anchete efectuate;
Oradea: 8 anchete efectuate;

Pitești: 2 anchete efectuate;
Ploiești: 8 anchete efectuate;
Suceava: 12 anchete efectuate;
Târgu-Mureș: 5 anchete efectuate;
Timișoara: 5 anchete efectuate.

85 sesizări din oficiu ale birourilor teritoriale:

Bacău: 7 sesizări din oficiu;
Brașov: 8 sesizări din oficiu;
Cluj: 1 sesizare din oficiu;
Constanța: 5 sesizări din oficiu;
Craiova: 26 sesizări din oficiu;
Galați: 2 sesizări din oficiu;
Iași: 12 sesizări din oficiu;
Oradea: 2 sesizări din oficiu;
Pitești: 2 sesizări din oficiu;
Ploiești: 3 sesizări din oficiu;
Suceava: 8 sesizări din oficiu;
Târgu-Mureș: 4 sesizări din oficiu;
Timișoara: 5 sesizări din oficiu.

31 recomandări ale birourilor teritoriale:

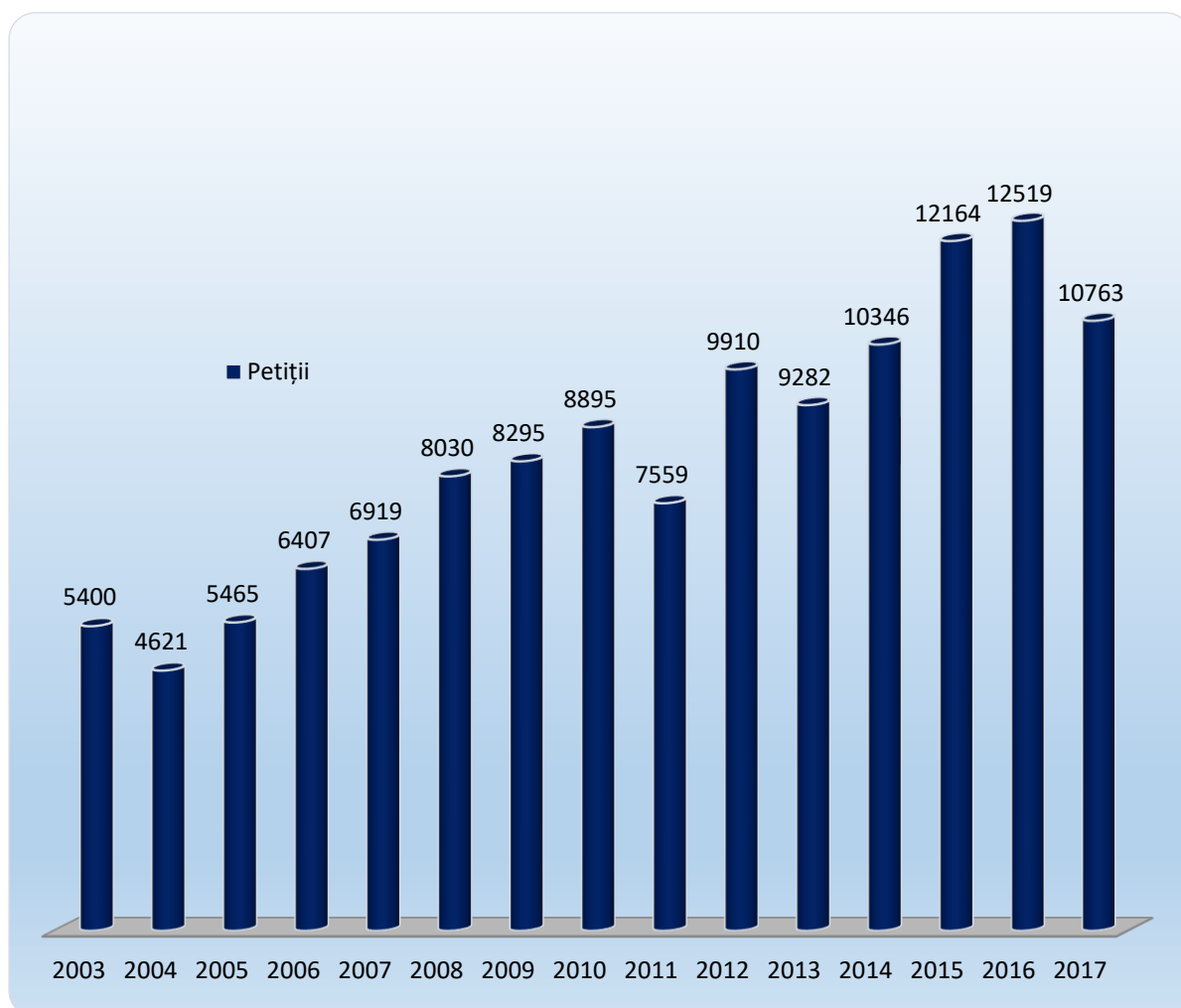
Bacău: 8 recomandări;
Brașov: 3 recomandări;
Cluj: 1 recomandare;
Constanța: 2 recomandări;
Craiova: 4 recomandări;
Iași: 1 recomandare;
Oradea: 3 recomandări;
Ploiești: 2 recomandări;
Suceava: 3 recomandări;
Târgu-Mureș: 3 recomandări;
Timișoara: 1 recomandare.

ANEXA NR. 5

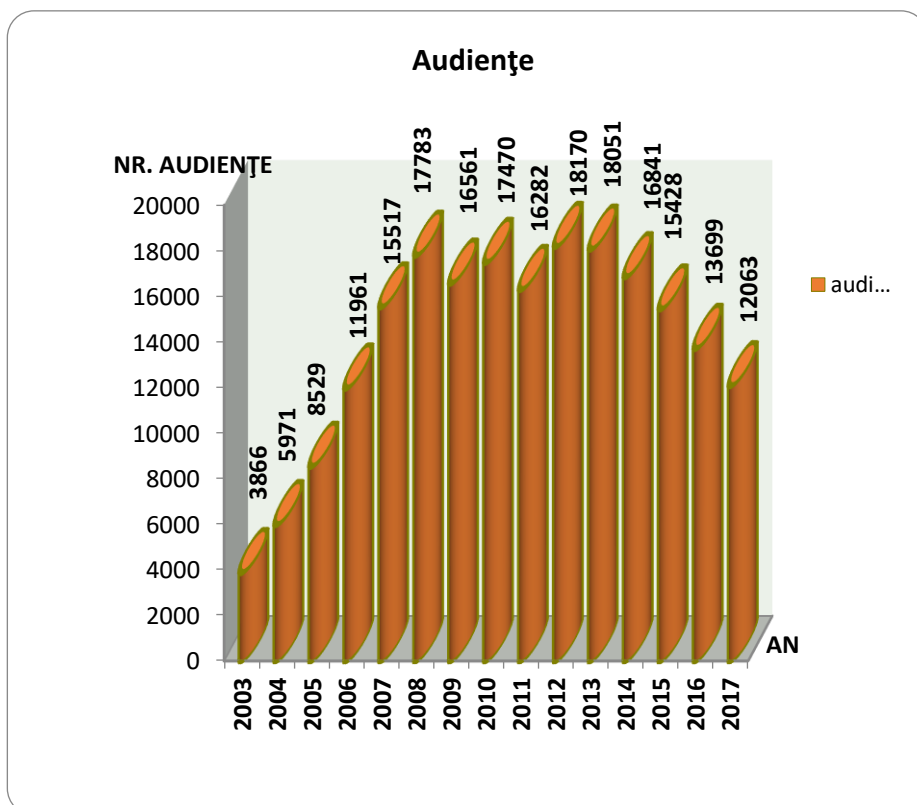
**ACTIVITATEA CENTRELOR ZONALE ALE DOMENIULUI PRIVIND PREVENIREA
TORTURII ÎN LOCURILE DE DETENȚIE**

Nr. crt.	Centru zonal	Vizite efectuate	Petiții înregistrate	Anchete efectuate	Sesizări din oficiu	Activități informative
1.	Alba	11	38	10	4	- 2 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale; - 2 organizări de conferințe și simpozioane.
2.	Bacău	14	52	16	9	- 5 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 5 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale; - 3 organizări de conferințe și simpozioane.
3.	Craiova	19	86	14	12	- 2 articole publicate în presa locală; - 1 colaborare cu ONG-uri și alte autorități; - 6 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale; - 2 organizări de conferințe și simpozioane.
	TOTAL:	44	176	40	25	31

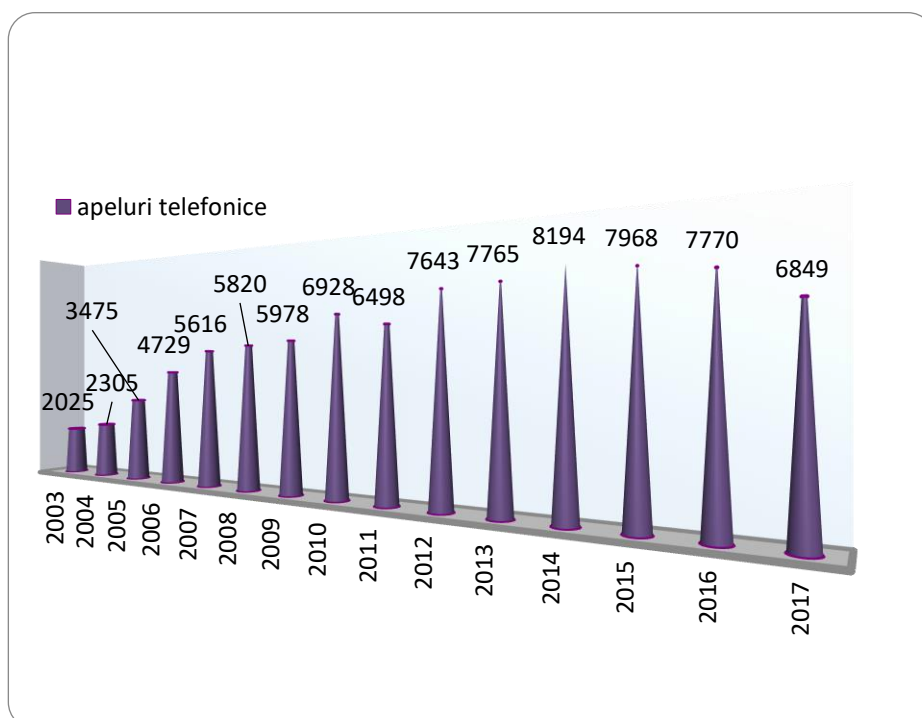
ANEXA NR. 6

**GRAFICE PRIVIND INDICATORII ÎNREGISTRAȚI ÎN ACTIVITATEA
INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI****PETIȚII ÎNREGISTRATE LA INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI ȘI LA
BIROURILE TERITORIALE**

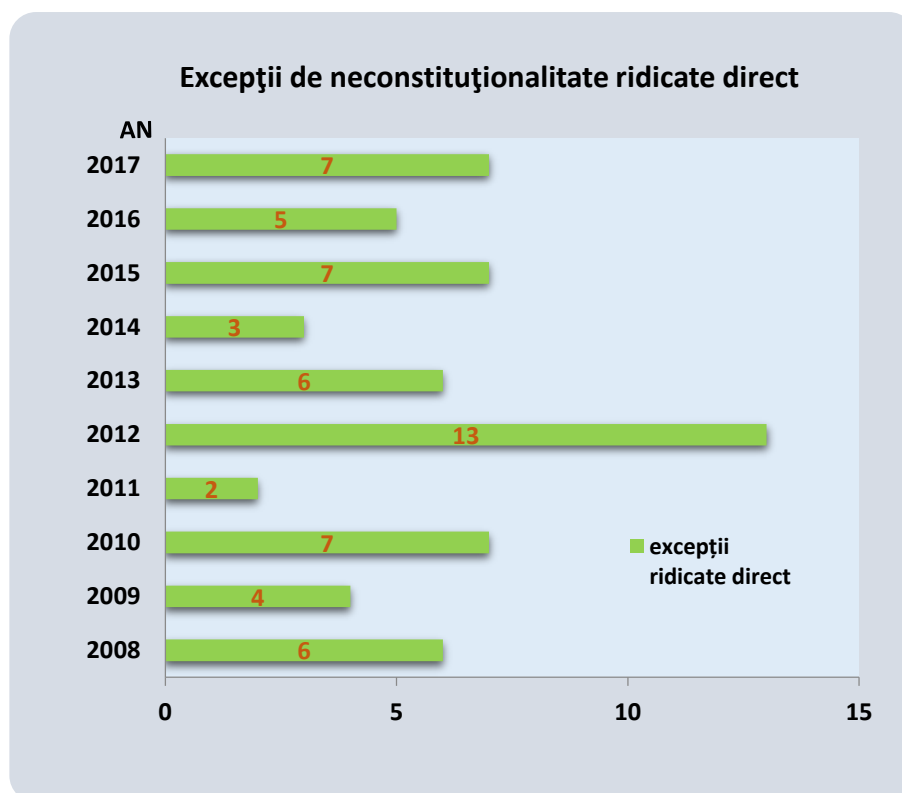
AUDIENȚE ACORDATE CETĂȚENILOR LA SEDIUL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI ȘI LA BIROURILE TERITORIALE

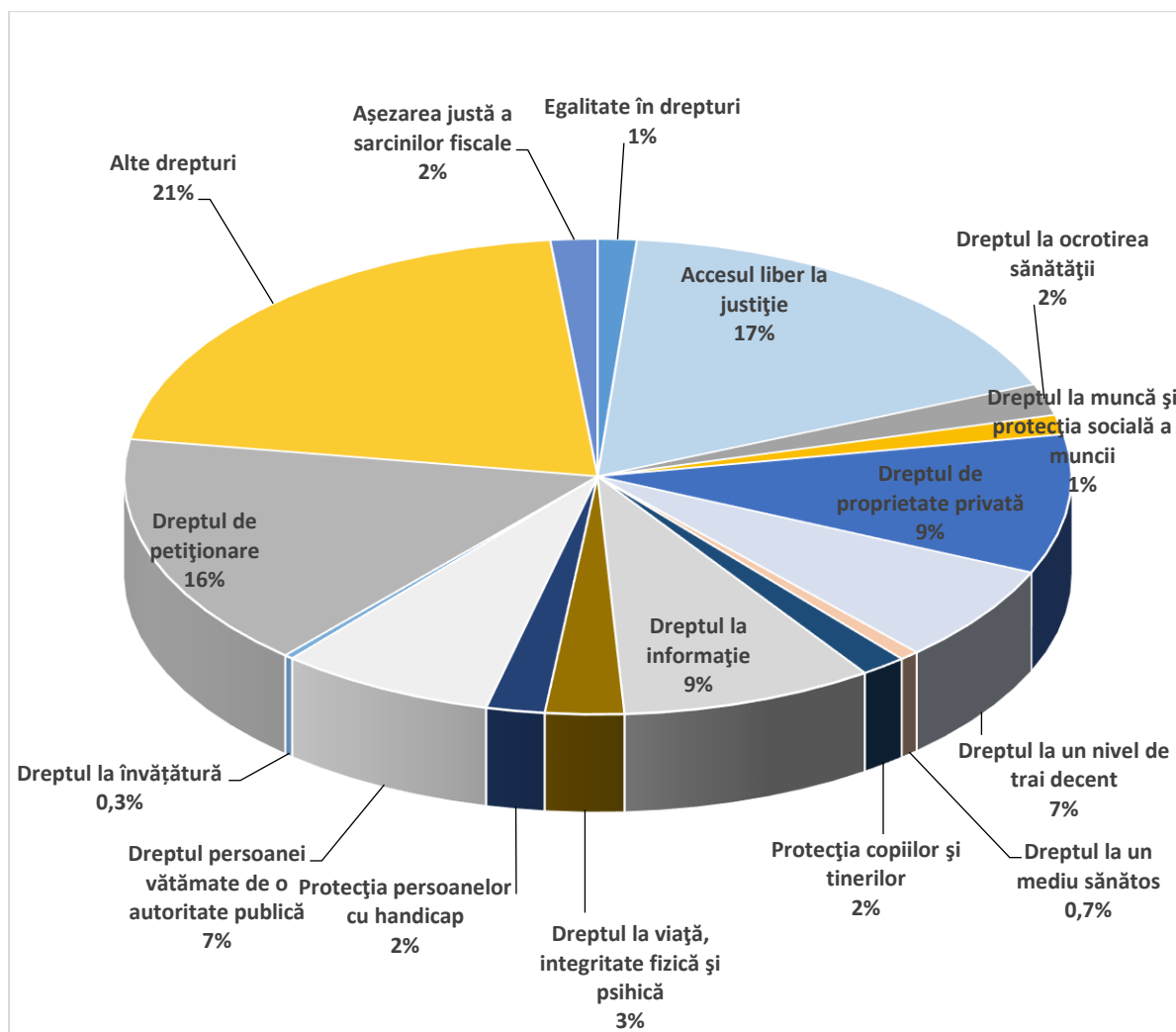
APELURI TELEFONICE ÎNREGISTRATE PRIN DISPECERAT LA AVOCATUL POPORULUI ȘI LA BIROURILE TERITORIALE

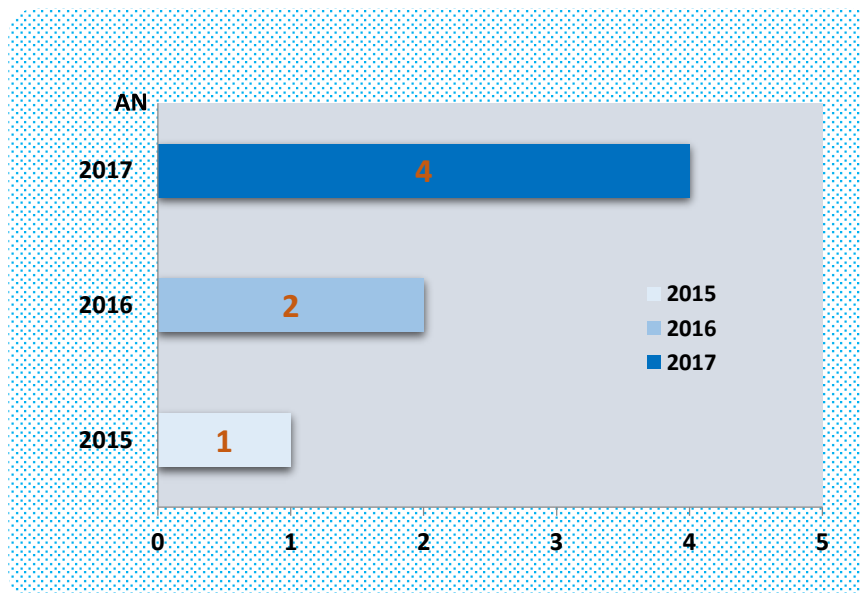
EXCEPȚII DE NECONSTITUȚIONALITATE RIDICATE DIRECT DE AVOCATUL POPORULUI

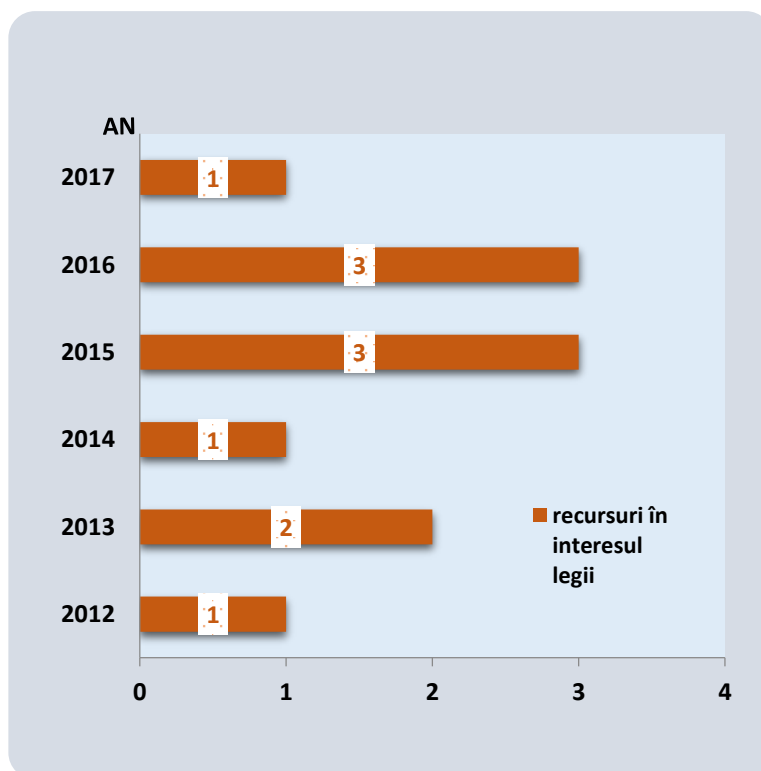
**PETIȚIILE ÎNREGISTRATE LA INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI ȘI LA
BIROURILE TERITORIALE, ÎN FUNCȚIE DE PRINCIPALELE DREPTURI
ÎNCĂLCATE**

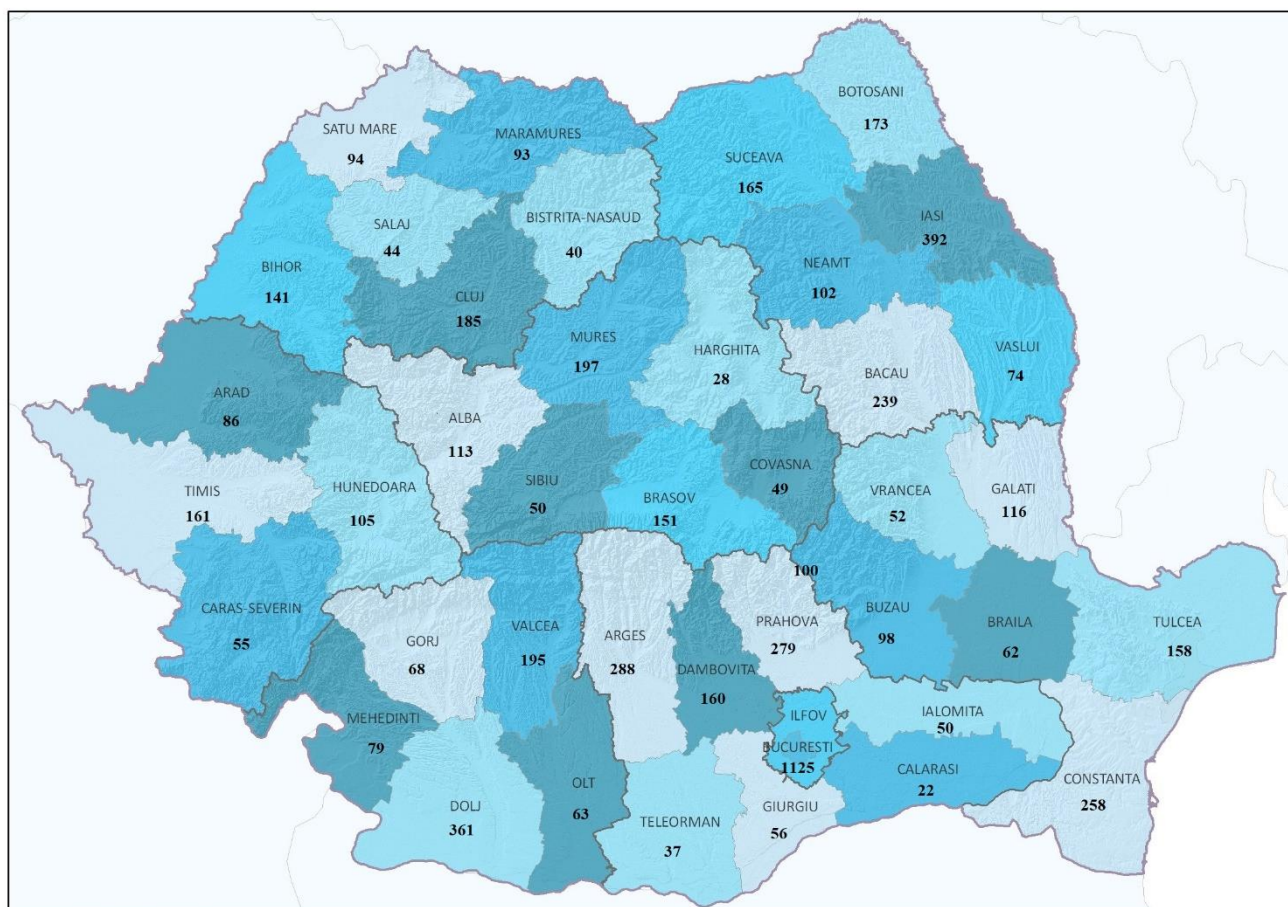
ACȚIUNI ÎN CONTENCIOS ADMINISTRATIV

RECURSURI ÎN INTERESUL LEGII PROMOVATE DE AVOCATUL POPORULUI

STATISTICA PETIȚIILOR TRIMISE DIN ȚARĂ, PE SUPORT DE HÂRTIE, DUPĂ JUDEȚE

Observații:

**La cele 6364 de petiții adresate instituției Avocatul Poporului din țară pe suport de hârtie, se adaugă un număr de 4349 de petiții comunicate prin poșta electronică și 50 de petiții primite din străinătate, în total 10763 petiții adresate instituției Avocatul Poporului.*

**Din cele 10763 de petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului, 6783 de petiții au fost formulate de bărbați, 3732 de petiții de femei și 248 de petiții de persoane juridice.*